SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje 60 000 000 hr., z přinj. do domu 65 000 000 hr. Do wukraja za okt. 300 000 000 hr. Kóžde čo. płaci 10 000 000 hr. Wudawa a čiści Smolerjec knihtišćernja, zap. druž. z wob. ruk., w Serb. Domju w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawótki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaci so za mały rjadk 720 000 000 hr. Wobsežnje so stajace nawótki a tabele so wyša wobličuja. Za reklamowy :: rjadk płaci so 2 160 000 000 hriwnow. Rabat po tarifu. ::

Číslo 252 **Budyšin, štwórtk, 1. novembra 1923** **Lětnik 82**

Dnjownica.

Srjedu, 31. winowca.

Wolfganga, biskopa.

1875 † rycerkubleř Bohuwěr Wjela nad Nědinom, kiž wulki dźěł swojeho zamoženja khudym Serbam wotkaza.

* 1831 w Borowje čěski basnik a wojowaŕ Khorla Havliček.

Hesło Havličkа:

„Slubujóce mi, poručujóce mi, hrožźo mi Kažkuli, z přeradnikom tola njebudu! Moja barba čerwjena a běła, dźědźinstwo moje, póčiwosć a sylnosć. Z puca: ja sym Čech! Prječ, ja sym Čech!"

Stóž serbskosć haji, pobožnosć tón haji. Lud dobry budźe, hač serbski budźe. Hdyž Serbstwo padnje, pobožnosć tež padnje. Čišinski

Kermuš tučnu pómo móry, po kermuši płaćiš jěry. Přisł.

Stwórtk, 1. nazymnika.

Wšěch Swjatych.

† 970 prěni Merseburkski biskop Boso, misionaŕ Serbow.

Nazymnik kěrc kwětkow wuhasa,
Wšitko wjadnje a so přebarbja;
Lisće pada, ptački wotsal su,
Wša dźa dom, wětr zwoni k swjatoku.
Khorla Fiedler: „Wěnc Wóta".

Po Wšitkich Swjatych sej mrózy ščipalcy wótra.
Nazymnikowy, sněh nječkodźi sywam.
Burskej kazń.
Stóž so tak prawje wobhlada,
Najstaršich lětow dočaka. H. Zejleŕ.

Towaŕstwowski powěstnik.

Spěwno towaŕstwo „Sokolik" w Sowrjecach. Proša wšitkich jara naležnje, zo by so wotmyslena zběrka hač do štwórtka wječor pola bratra Palerja wotedała. Předsyda Lorenc.

Serb. tow. „Jutrnica" w Njeswačidle změje njedźelu 4. nazymnika swoje měsačne posedźenje pola Bartkec. K zarjadowanju towaŕstwowych naležnosćow chcyli wšitcy přiń. Předsydstwo.

Jednota „Sokoł" w Bukecach ma jutře pjatk, 2. nowembra 8 hodź. zwučowanje na marjadach. Načolnik.

Serb. tow. „Zerja" w Hrodźišću zmője přichodnu njedźelu, 4. novembra t. j. pop. 1/3 3 hodź. pola Jurakec w Hrodźišću zhromadźiznu; tehoranja chcyła so sobustawy našeje tow. Župy, k šelakemu wuraźenju w prawje bohatej ličbje zeńć; přednošk je knjez prof. Bryl dobročiwje přilubił, tuž přindźe wšitcy w prawje bohatej ličbje, też žónske a dźěći su wutrobnje witani. Předsydstwo.

Sokolki w Budyšinje maja dźensa štwórtk wječor we 8 hodź. zwučowanje. Načolnica.

Swětowe podawki.

Ssejmownja a wšě ministerstwa ſ němſkej woboru ſo wobžadźile.

W Drježdźanach, 29. oktobra. Dźenja pſchipołdnja je němſkoſtatna wobora ſejmownja a ſjawne iwarjenja wobžadźiła, kotrejž zu ſo pod njepośrědne roskaſowarſtwo němſkeho kuježeſtwa w Barlinje ſtajiła. Swoj kommuniſtiſkeje ſtrony w ſejmowni zu ſo wobžadźile a hobuſtawy traſzije a hoſcje zu ſo nałymiłnje ſajale. Hač je ſo jimanſki kowłas wubał, abo hač je to jenoj nałymowna naprawa, njehodźi ſo w tuchwilu rjec, dokeļ ſtužbny cźinjazy oſtajer ſalſche pſchiſłuſny worjatuje. Nichtó wšemje je ſejmownje wuńcź. Pośedźenja ſtrałzijow je wutoru generałny kommando hiſchcze dowoliło.

W zhromadnym pośedźenju hoſpodaŕſkeju wubjerkow A a B pódźelu, je ſo wukaz generałneho kommanda, generałneho leutnanta Müllera, cźitał, ſo ſo ſejm hač na dalſche njeſmě ſeńcź. Sjednoczene wubjerki ſamne ſo wo tym njemółwaju wuprajicź. Ssejmowe pſchedźyhowo budźe ſo ſ tym ſaběrać.

Dr. Heinze ſa němſkoſtatneho komiſara w Saſſkej ſo pomjenował.

Němſke kuježeſtwo je nźdućeho miniſtra dr. Heinzu ſa němſkoſtatneho kommiſara w Saſſkej Pomjenowało. Dr. Heinze je ſwoje ſaſtojnſtwo hnydom naſtupiwſchi ſaſkim miniſtram wukaz pókłał, ſ kotrymž ſo woni ſe ſwojich ſaſtojnſtwow wothadźa. Saſkie kuježeſtwo budźe pſchećiwo tutemu poſtupjenju pola němſkeho kuježeſtwa proteſtowacź a ſebi ſadacź, ſ by ſo němſkoſtatna woła hnydom powołała. Pódła teho budźe ſo proſzowacź, ſo bychu ſo miniſterſzy pſchedźyhowa němſkich kraſow zhromadźili.

Kommando ſaſkeho woborneho kommanda je ſaſkemu ſejmej ſakſałało ſo ſeńcź.

Nowe ſozialdemokratiſke miniſterſtwo.

Němſkoſtatny kommiſar ſa Saſkku, dr. Heinze, bě wutoru na městno wothadźeneho ſaſkeho ſozialdemokratiſkeho miniſterſtwa nałožiwšeho miniſterſtwo poſtajił. Wono ſe ſaſtojnikow wobſtejećeho, kotrejž ſu hižo poł ſaſkim monarchiſtiſkim kuježeſtwom Saſkſej dołhe łěta ſłužił. Sa miniſterſkeho pſchedźydu bě ſo nětkuždy miniſterialny direktor Schmitt pomjenował. Tuteho je loni tehdomniſchi ſaſki miniſter Liplinſki na wotpoczink pósłał, dokeļ bě ſo w ſaſtojnſtwje jeho wukaſam pſchećiwnjoł. Nałkwilne miniſterſtwo měješe wuprajeny antiſozialiſtiſki karakter. Wono je jenoj krótke hodźiny wobſtało. Saſkka ſozialdemokratija a wſchelake dźěłaćerſke ſyndikaty běchu wutoru rano ſtrejk powſchitkowny generałny ſtrajk a tón ſamy dźeń bě w Barlinje wjednistwo ſozialdemokratiſkeje ſtrony wo politiſkim połoženju radu wo Saſkſej ſkładowało. Wono bě wobſtaniło, pódła ſtudźowjeho ſaſkeho generałneho ſtrajka powſchitkowny generałny ſtrajk po zyłej Němſkej pſchipowjedźeć, jeli ſo němſke kuježeſtwo njeby ſo ſe ſaſkej ſozialdemokratiju dojednało. Pſchi tutym połſchiſkowanym generałnym ſtrajku by wſchudźe elektrika móc wuwoſtała a leſ płunańe njebychu dale dźěłałe. Wětſcha bychu bjes wodu a wobſtrělenja byłe, a wſchě fabriki, kotrejž ſ elektriſej a płunowej mocu dźěłaju, bychu dyrbjałe ſtejećź. Też wobſtrělanje železnicow, ſ póſtu, telefonom a telegrafom by pſchestałe. Měſta bychu bórzy bjes wuhla byłe, tak ſo pjekarjo njemóhli wſchědnemu chlěb dale pjeć. Powſchitkowny generałny ſtrajk by ſ wótrej bróniu w ruzy ſozialdemokratow był. To wopſchijtowſchi je němſke kuježeſtwo ruce ſo roſtuhnyło, ſnadź pſchejcźa ſaſkeje ſozialdemokratiji zuniſche trumy nacźahnyć. Wono je němſkoſtatnemu kommiſarej dr. Heinzu porucźiło, ſe ſaſkej ſozialdemokratiju ſ nowa jednacź. Sozialdemokratiſki ſapołkanzy ſaſkkeho ſejma ſu na to w ſejmowni pośedźenje wotmółli, w kotrymž je ſo nowe ſozialdemokratiſke miniſterſtwo wuſwołiło. W nim ſaſtawa Fellijch pſchedźydowo, Liebmann ſmutſkowne naležnoſće, Kräźer hoſpodaŕſtwo, Graupe dźěło, Heldt finanzy, Neu juſtiſy, Fleißner ludowe roſtwjećenje. S bodom je ſo tſidniſowny ſtrajk wotpowjedźił. Sbrjedu wjeczor bě Saſkka ſaſo ſ elektrifej mozu ſaſtarana.

Swada mjeſ ſaſkkim a němſkim kuježeſtwom je ſo Bohu dźakowano na tajke waſchnje ruce wurunała. Wona je ſa tróſki cźaſ ſtwoſcho traceja Němſkej hižo dojeź mułku ſchłodu naćiniła. Hódnoſcź dollara je ſtudźu na 72 500 miliionow hriwnow horje ſtupiła a to hač runje ſo wot ſoboty ſtajnohódne němſke bankowki wudawaju. Mukraj hiſchcze do němſkich ſtajnohódnych bankowkow dojeź dowěrjenja nima.

Nowy ſaſſki miniſterſki pſchedźyda Fellijch

je ſ dźěłaćerſkeje ſwójbny wuſchoł. Wón je ſo 1. junija 1881 w Frauſtadźu w póſnańſkej prowinzy narodźił, je jako dźěćo w małym industrijowym měſće Haynawje w Schleſiſkej wotroſł, hdźež je 8 lět do ludoweje ſchule khodźił a rukajaŕſtwo nawukł. Jako pomocnik je wón po wſchelakich ſtronach Němſkeje pućowaŕ, wobſteje po ſrjedźnej Němſkej, je wot 1906 hač 1908 w Mühlhauſenje w Elſaſu we wójſku ſłužił, je w kłamaj 1912 a 1913 ſchułu ſozialdemokratiſkeje ſtrony w Barlinje wopytał a je wot 1913 ſ redakторom „Volksſtimme" w Kamjenicy był. W haprlej 1921 jeho ſa ſaſpodarſkeho miniſtra pomjenowachu. Sdyž komuniſtojo do kuježeſtwa ſaſtupichu, wón ſ njeho wuſtupi.

Politiſke zhromadźiny w Saſſkej ſo ſakazuja.

Wojeńſki rozkaſowaŕ, generałny leutnant Müller, wozjewi: „Politiſke zhromadźiny ſtajeje dołžny ſu w ſaſkim ſwobodnym ſtacje hač na dalſche ſakazane".

„Tym kónčej wukaz pſchestupja, ſo ſ ſkłoſtankom, w mjenje wukazu ſe 27. ſeptembra wojſerjenym, proſy".

Tſjoch ſaſtojnikow Drježdźanſkeje polizije na podłožku wopačneje wobſtorźby ſajeli.

Kaž je ſo hižo zdźěliło, bě komando ſaſkeho woborneho wokrjeſka kuježeſtwowego radźićela Haufu, policajſkeho hejtmana Reitzela automobiłowego wjednika Mitterzweia ſajeć dał, kiž winuju, ſo ſu, hdyž je wokrjesny woborny kommando chył w Sſmilnej (we wječornej Saſkſej) bróniſe ſebrać, wobſtejeźeria bróniow warnowali. Reitzel bě dała hromadźe ſ Haufu maſchinſke ſtźelby ſ Warnowźiš ſ automobilom do Drježdźan dowjeſł.

„Sächſiſche Staatszeitung" wo tym piſche: Wotmyſlene ſabrace bróniow w Sſmilnej njeje wſchak ſo poradźiło. Wono ſo njemóžeſche poradźić, dokeļ tam ſamych bróniow njebě. Woborny wokrjeſny kommando nochje ſo wot wſchěch pačeno mjenjeja, ſo ſu proletarikſke ſtotnje wobroniene, wotwjeſeć dacź. Wón ſo tuteho pſchedſtajenja dźerži, hač runje hiſchcze nihdźe njeje ſtwonane bróniſe proletarſkich ſtotnjow namakał. Dokeļ ſo w Sſmilnej pytane bróniſe njeběchu nabeſchłe, běſche po mjenjenju wokrjeſneho kommanda někajki pſcherahnik tej wěſy ſabjewał. Teho dźěła we wobodže kuježeſtwowego radźićela Haufu namakali. Na tuteho tukachu, dokeļ jeho njedźelu 21. oktobra na jeſt ſłužobnym mjeſtnje w policajſkim preſidiju njeběchu widźeli.

(S teho je spólnacź, bóše maju so cjuchlakoło pytacź, na kotrychź so wokrizhnyk Kommando sepjera.) Wótromyhnyše spólnachu, so je so Hause tammu njedźelu Mittenzweizi se automobilom do Sömitnege dowjesć had a wobhedźerjow brónjow warnovak. Knježeľstwowy radźićeľ Hause możesche pak ś někotrymi zwódkami dopokazacź, so je tammy dźeń we Mittenzwei njeje wjeś, kótryź je tammy dźeń ministerśtwo pśehbóhdu wjeś.

W druhim padze jednasche so wo cin, kotryź je pśehbóstajena śłužbna wuśinosći knježeśtwowemu radźićeľej Hausje porucźika. Wobornу wokrizhnyk kommando w tutym padze naprawu k wobtrjenju proletariśkich stutnjow widźesche. Wopraudze so brónje ś Warnowźa do Driežźan dowjesechu, so bychu lépje śwećzene byle; wone so ś lohka twarjenje źiśe do tvjerśtwe twarjenje dowjesechu. Transport bé tak mało tajny, so bé wśeho policajśke muzstwo a żandarmerija we Warnowźanach pśichi nakładźenju pśichtomna.

Kak so wézy maju, wo tym budźiśche so wobornu wokrizhnyk kommando ruce pśeśwędźeźi mah, hdy budźiśche so pola pśehedśajenje wuśinosće sajatych wobhonił.

Kommunistow w Aue sajeli.

Po pśichitsni generała Müllera je śchitanśka policija w Aue kommunistiśkeho wjednika Zettela, pśehedźeduu bźekoweje rady firmy Wellnera a żynowu, Fabiana, dwórniśchezowego pśehsteźićerja Fraaha w Leuteru a śchitych kommunistow je Schwarzenberga sajała.

Zimonje sozialdemokratow a kommunistow.

Wojazy némśkeje woboty su w Tharandtu dyóm wozbohom sajeli. Sajeźi pjecza proletariśkim stoinjam pśichiśkuscheja, kótreź so njedźiwajcy pśichitsanje wobornego wótrjeńego kommanda bźiśche njeśu rospuśćiśće.

W **Plavnje** w Vogtlandśkej je sajecze sapóńlanzow Steinkampfa, Dittela, Schwarza, Olschera a rady bźekonemjerjezow mjes dźeśaćerśkim wobydźeľstwom wulku njespokojnoć śpudźiło. Kommunistja sozialistiśkim stronow, kaž je roskeźowarja némśkeje woboty prośyć chyla, so bychu sajatych puśchćili, **njeje źo ś tym pśichilała.**

Kak je ko sakśkim ministram wótkazanje pśichpowjeśdźiło.

Sśobotu pśichpoldnju je so hejtman Olbrich ś wobornego wokrizhnego kommanda do ministeriałneho twarjenja podał a sakśkemu knježeśtwu potwjerdźenje pśimo némśkostatneho kommśara dr. Heinza pśihepodał. Wón pśichitomnym ministram wozjewi, so źu wot sawśich sastojnstwow wotstupdźeni a jich namolwi, ministeriałne twarjenje wopuśćiśći.

Dotalni sakśi ministerjo po tutym namolwjenju ś ministeriałneho twarjenja wuźdźechu, jenož finanzny ministr kommunist Böttcher ka sapowjedźi wotesé. Tuž jeho dwaj wojaśaj némśkeje woboty ś pśichwodom jeneho offizjera ś twarjenja twuwjeźechtaj. Na mésto dotalneho finanzneho ministra Böttchera je némśkostatny kommśar ministeriałnemu direktorej dr. Justej, dotalnemu śefej 2. wotdźeleńa finanzneho ministerstwa, porucźił, bźeła finanzneho ministerstwa dale wjeśeć. (Just je nétko sajo wostupił.)

Wunoschk pośedźenje sozialdemokratiśkeje frakzije.

W Barlicie, 31. oktobra. W dźenjnišnim pośedźenju sozialdemokratiśkeje frakzije je źo ś wulkej wjeśelschimi śledowaze wobsamknjenje pśichjało:

1. Wojeśki wudwaćeńy stanu dyrbi so wostsronicź.

2. Němske knježeśtwo ma pocźinjeńe bayerśkeho knježeśtwa jako słamanje wustawy wobhładacź a hnydom pśicheźiwo bayerśkemu knježeśtwu trébne krocźele cźiniś.

3. Schkitanśka policija ma porsad a měr w Sakśej sachowacź. Pomoc němskostatneje woboty ma so jenoź po ruczenju mjeńeźsla zibilneje mozy muźiś. Pśichśiuśhnyja monarchistiśki pśezjownjkow, kótśiź su so w nawśchim cźasu do němśkeje woboty pśichjeli, maja so ś njeje puśchćiś. —

Tele wuměnjenja dyrbja so najrucźišćo němśkemu kanzlerej pśehedpokoźiś. Pśchi tym matej so hišćeze sźeńowazej prašeni rospominacź:

1. Stajnohódna nuda ma so najrucźišćo srjadnowacź.

2. Notarja dyrbja so nusowacź, źiwnosć podawacź. Sjawnje so pokazowazej spjecźenju wjeśnego śujaśa a rataršjow ma so wobaracź.

Jeneho ś Hamburgśkich komunistiśkich wjeduitkow k śmjerći sajudźili.

Wurjadny śud w Hamburgu je samkarja Ernsta Thowella dla wśelespérherady a śbójta k śmjerći a dla pyntaneho sarazenja a kajenja méra ke khłostarni na śdźeś lét sajudźił. — W Hamburgu je so ś nowa sakasało, wjeczor wot 11 hodźin hacź do 5 hodźin rano po méśtowych bróhach khodźeź. W 10 hodźinach wjeczor dyrbja so korczmy samknocź.

Wobskorżeni su minale wóschitzy 18—22 lét stari. Mjes nimi je ledma 16 létny bludaŕśki wucźobnik, kotryź je pjeca cźrjodu kommunistow pśchećźiwo policajśkam wjedł. Wón je dwaj méhazaj jastwa dostał. Nékotśi wobskorżeni mějachu so dla kajenja krajneho méra a padusćiśtwa samolwieś. Jim źo jastwo hacź do dweju méhazow pśichśudźi, ni jenym padźe khłostarnja na léto.

Wuśud pśicheźiwo Küstrinskim śbeźkarjam.

W proześu pśched wobsebitym śudom w Khocźebusu pścheźiwo němśkim nazionalistam, kotśiź béchu typtali, so Küstrinśkeje twjerdźiny smozowarjej, su zahudźili: Buchruckera k twjerdźinje na 10 lét a k 100 miliardam pjenjezneho khłostanja, Herzera k jastwu na 2½ léta, Heyna na 8 méhazow, Fliegu na 3 méhazy, Voigta na 6 méhazow, Wojcźinskeho na 5 méhazow, Melthera na 3 méhazy. Stobbe, Koerige, Dabkowski, Kuhn a Burhardt bu winowinowachi. Wśchitkim sajudźenym bu 3 njedźele pśchepytańskeho jastwa wotśicźiłu. Cźežne khłostanja źo njenapokoźiśi. S swumsaćem Buchruckera a Herzera bu wśchitko sajudźeni ś jatby puśchćiźu.

Nazhlnosće a wurubjenja w Barlinje.

Sśobotu popołdnju je w połnóznym dźelu Barlina nékhdźe 3000 dźeśornjeźerjow, kotśiź béchu po podpjeranśi pjerjes pśichśchli, do policije śrahyli. Tuta dé so ś jśchitanju sajeźnikow a pśtarnjow śkałała. Khdyž ludowa cźjśdba ś nimi pśidźajaśego wosa źiudy margariny dyše torhajśe a so margariny mozowarje, policija sakrocźi. Tola lud ju wobstupi a so do njeje da. Policijśtoje śtónćnje dwójśy wuśtśeli. Z tym so jedyn dźeśaćer śrani. Sśónćnje so poradźi, jeneho ś pównych śchcźumarjow a poduchow sajeź.

Na druhim méśinje bé nékhdźe 2000 wobsobow dwaj wosaj bórnow wurubiło. Policija lud rosehna, do njeho śchtrji tśi śtélinśchći.

Wojowanje wo zyrobu we wjeczornej Némśkej.

Skoro wśchźdnje nétkole tyhaju ludźi ś Kólna nad Nhejnom na wézy po bérny cźahaja. Wurjo źanych do méśtow na pśchdań njewoźa, bo bojo, so ju pjenjezy, kotreź sa nje dostanu, bórśiś wobkhódnoscź. Bórśo jenoź sa wukrajśe bjesmy (devizy) pśchedawaju, kotreź so wjeźo wobeźe nétkole po kowjedźenju bewiśnowo porjadu ź rédka mjes ludźmi naderbu. Sśobotu popołdnju sajo cźrjódy hłódnego ludu so na wézy po bérny nawalichu. Sśamo do bróžnjow so sa bérnami dobywachu. Na jenym méśinje so ź bwémaj wutśelomaj dwé wobobe śranjśchjej. Jeneho bura, kotreź hoj jako tśéźa wutśiłdźichu, je wostoboźny lud pjeca śabił.

W Bayerskej so krajny dawk a dawk dźełodawarjow njeshbra.

Bayerśki generalny statny kommśar je porucźił, so ju njesmé krajny dawk a dawk dźełodawarjow wjeśy sbéracź.

Knihjeśchezerśki śtrajk ko wotpowjedźiś.

Cźišćezerjo némśkostatnych bantowskow béchu wobśamknjeźi śtrajkowacź. Dźeśaćerśke knjatki ku pak so pśchećźiwo śtrajkej wuprajiśe, dokeľ su wuhlady na wuśpéch śtrajka jara njepśchihódne. Śtrajk je so tehodła wotpowjedźił.

Pśichihoty separatistow na Pfalzu.

Do méśta Speyera w Pfalzy dwaj wote dnja wjazy wobrójenych muźiśich pśichkhadźa. Pola franzoskiśeje wojeśtśeje wyśchnjeze je so namjetowało, so bychu so tuchi ludźa wotbrónili. To pak je so wotpokazało. Méśto tehodła je so porucźiło, wśite śwećzaze pśchiprawjenja pśchi wotstach knježeśtwowego twarjenja wotśtronicź.

Jendźelśke porheinśku republiku njepśchipóśnawa.

Jendźelśke knježeśtwo je franzoskemu knježeśtwu wosćewiło, so njewotwinnu porheinśku republiku njepśpósnewa a so njebudże w jendźelśkim pałmje (zonje) Porheinśkeje separatistiśke hibanje cźekpicź.

Separatistiśkeho wjednika Kremera su, hdyž ź auśomobilom do Kólna (w jendźelśkim pałmje) pśchijěźe, sajeli.

Ze Serbow.

We Budyśchinje, 1. nowembra 1923.

— **We wjedrje.** Dźeńdźa rano w 8 hodź. barometer 750, hygrometer —2, thermometer w nocy +6. Wuhlady na malo so pśchemjénjaze wjedro. — Dźeźdźanśka wjedraknja móže nam dale rjane wjedro ślajeć. Nad Europu wupśchećźeźa so śiłny łoźit pomótr. We połnozy je cźekt powétr hacź ź Sćeńdźeśkej pśchićahnuł. Tola hacź k nam jeho wliw wjeboźeha. We nozy je hižo trošćhu śnma. Po wśćhm śdaću rjane wjedro dale wobkhowamy. Wézera rano bé po zyłej śrjedźnej Europje rat kurjawa,, pak ławmrócźeno. Cźopło bé 6—10 stop. We Londonje bé pomrócźeno a 9 stop. cźopło, we Parisu kurjawa a 6 stop. cźopło. Jutśje pjatk rano śłónćko 658 śkhadźa a ro 4,28 hjowa. Dźeńśa śchwórtk na méhazk pośledni bértśik. Jutśe wón śkhadźa wjeźor 11,53 a bo popołdnju 1,41 hjowa.

— **Wutoru njemózachmu „Sserbśke Nowiny“ wudaś.** Dopokhnja 1/9 hodź. wujachu firmy (śwojśdaży) fabrikow do generalneho śtrajka. Bórły nam milina wuśśe. Naśche maśchiny śtachu. Bźémy nuśowani, śwjećzeźe a tak twórne cźišćo njeśmógnu.

— **Kedźbu, lubi cźitarjo!** Wot pónd źele śem pocźinnu wośjewjeź nowy roman „Hana“. Jón je śpiśał śwétowe śławny pólśki śpiśowaćel Sienkiewicź. Bóh luby Knjes je nam Sśowjanam śyłu ź duchownymi darami bohaće wuhotowanych wjedro wobdaŕił. Praśtara a śławna je kultura bratrowśkeho ludu Polakow. Jich literatura śłuśha

Hana.

Rozkaz wot H. Sienkiewicza.

Pśchełožił Beno Žyž.

(Pokrjaćowanje.)

1]

Do réczi pśchi jédźi śo tej pśchego méśchesche a bé pśchi tym pśchego śwojeho śamtnjcho ménjenja. Sta źo tej, hdyž źo mój nan na njeho wobwećźi a jomu prajeśche: „Mikołajo, prej po wobjedźe Matijej, ta ma śapśchahnjeź, dźeńy wotjéć.“

Potom pak tón stary pocźa śmarjeć: „Réć? Cźehodła tej niź! Śej wśchak, ź cźemu bychmy tola hewak koni méli? Byrnjej bixhu śebi tej na nutrjch hubjenych puczach śkechi śtamałe — śchto nad tym śaleźi! Chyećchi wupływy cźiniś, dha jenoź cźiń wapyth! Hnadnemu knježeśtwu je tola wśćo dowolene! Móju śonu śnadź ja tole śakasacź? Njeham wśchak tej dozyła to śakasacź! Cźehodła niź jédźicź? Śliczbowanje wśchak móże cźakacź a mlócźenje tej! Wopyty ju tola na kždźy pad nutrjśche!“

„Je tola ledma ź nutrach ź Mikołajom!“ mózéche druhdy mój nan potom mjerzazy śawołacź, na cźoź tón stary potom wotmołwi:

„Njepraju ja śtajnje, so śym hlupak? Wém derje, so to śym! Cźehodła njebyrbi hnadne knježeśtwo wotźéć? Je tola tej knjes nad Njewardśowom wotźéł, so by ju wokoło hospodźiło knjenje wjećchowik wokoło śchmórał. Dyrbi śnadź naśche knježeśtwo mjenje cźiniś dyrbjeźej hacź tutón rataś? Śchtoź je jednemu dowolene, ź temu ma druhi też prawo!“

Tak dźéśche bjeź pśchećtacźa je tajźini śłowami dale a bé njemózność, titteho śtareho bórcźaka śmérnowacź. — Byrnjej jeho tej tehodła wśćhitzy rady méli, bojachmoj pak so mój bratr Kazimér a ja jeho taź wobenja. Mjéachmoj śamo wjazy śtracha pśched nim, dyžli pśched naśchim domjazym wucźerjom, patronm Ludwikom, na kždźy pad pak wjazy hacź pśched śtarśchimaj.

Naprśchezo naju potrom pak bźiśche śdworliwśchi taź napśchezo namaź, byrnjej tute tej młódśche byli. Rékaśche jim „knježniczki“ a „Wy“, njeś tym namaź, na śakonje śdworliwosće njekedźbuju „Ty“ prajt.

Pola mje najbóle ź tym to najwjeśchu dowéru śhudźi, so mjeśesche pśchego pśchipałki w śaku. Jara husto dźéch po śchulśkich hodźinach k njemu do pśchedstwy, poźmjéwkowach po pścheźeślnje a prajach bojaśniwje: „Dobre ranje Mikołajo, dobre ranje! Wych radu wjedźaś, hacź budźeśch djenża tźélby cźišćeć!“

„Śchto dha tu ty dźeśch, Hendricho? Ja mam próśchy re trénna do rjadu śtajiś a ź tym basta!“ Potom pak dale wuśnéśchowaśche: „Mikołaj tu, Mikołaj tam! Sśo wé, jedna-li so wo pśchipałki, potom je śtary Mikołaj dobry dołeź, hewak nikdy jeho cźert wśaćź. Dźi tola a wukśi śwoje nadawki! Pśchez tśélenje bźe mudrišchi njebudźeśch!“

„Śśym pak ź mojimi nadawkami hižo hotowy“, wotmołwich płaczišy.“

„Tak, tak, wón je śwoje nadawki hižo śećinił. Wón wukńje a wukuje a błoma wośtanje tola tak próśbna kaž prjedy. A ja cźi tola pśchipałki njedam a ź tym basta!“ Pśchi tym pak hižo w dyłżaku pytaśche.

„Hišchcze dożiwiju śo jemu jedym do wócźka śłeźi a potom bźiśe rékaś: Śchtó je na tym wina? Mikołaj wéło! Śchtó dha je jemu pśchipałki dał a jomu tśélecź dał? Mikołaj, śchtó hewak?“

Takśe bórcźo a śwarjo dźéśche do jśtwy mojeho nana, wśa rśélby je tśélinneho śhamora, wupróśchi je a pśchećśwędźeźi je wjazy tróśi, hacź bźeho natykane a wobtreći, so ś tutého hišćeze cźertowa wéź naśtanje, saśwędźeźi śnéźu, napołoźi pśchipałk a praji, so dyrbju do płomjenja méricź. Tola tej nétkole mje dale cźiniłowaśche.

„Kak wón tśélbu dźeŕi“, nékto rékaśche, „kunje kaž brodutnikaŕ śerśchcźenu! Kak dha dźeśch śnéźu hahjuez? Śnadź tak, kaj śtwóŕ gwédnińe śnéźi hałcha? Dźi, budź radścho duchownу a śpéwaj twój Wótcźenaśch — ź wotjatoj śo njehodźiśch.“

Byrnjej to rékaś, naju tola powuześ w śwojich śtarśchi wojeśtśi wumjeśłowach. Po wobjedźe wuwuźewaśche naju pod śwojim wokom hušto w béhanju, pśchi cźimż bo tej pater Ludwik wobdźéli.

Mikołaj tam a źem na duchotśneho wot boka pohlada a njemóześche śebi pomhacź, byrnjej jeho to tej najbóle bojaś, prajiśi: „Ći, wyhotodośtojny knježe, tśptacze unnje kaž stara krawa!“

Ja jako najśtarśchi śiejach wośtebe pod jeho komandom. Tehodła méjach pak tej najwjazy pod nim wutrać. Hdyž pak potom gymnaśij wopytowach, cźinjeśche stary, kaj ły so najwjeśche njeśbóze śtako. Mojej śtarśchej mi potom powdaśchtaj, so bé dwé njedźeli dołho po mojim wotpuśćowanju wu unje źarowak a bé hišćeze bóle njewuśtejonmy był, hacź hdy prjedy.

„To ju to dźeśo wśali a wolwjedźi, nesłarajo śo wo teho, hacź móże wunjrjecź abo łóńy wjeśeź. Chyźu wjeśeź, ź cźonu śchulu rjeba! Njeśe śnadź wón pśchichodny bźeh? Lacźanśkijim ma twukńyć Salomona chźeła ś njeho śećiniéź! Kajśka wótnośeź! Tola tón hółcźej je prjecź a wośtanje prjecź a stary Mikołaj móże we wśćhich rółkach ju wokoło bruczicź a pytacź, śchtoź śhubiś njeze. Kokuła ujech wśćhitko wośmje!“

Dopomnju śo hišćeze zyle derje, kak prćni ras na próśćinny domoj pśchihźdech. Śdóńcźo tunje śchadźeśche, bé kaj by zyły dom hišćeze śtał. Ranjo bé śymne a śnéh śo dźéśche. Do kuka wokoło bé hłuboka cźišćina, kotruź jenoź kwakanje wrónow pśchi śtudni a ścźełonkanje pśtow pśchetorhny. Jenoź kichiśke wośka bźehu wobśtwóŕśene a pśchez nje padny cźełowjeka śtrélilina na śnéh, kotryź jemu pśchekwasche. Bźeh śnadny a bźeh ź cźeśej nutrnoźu domoj pśchićeł, moje wuśinośenja wśchak njebźehu derje wupadźe, ź cźonuź bé pśchićźinu najbóle we tym, so móźach ju, śchulśe źiwjenje hacź dotal njeśwuczeny, jenoź hubjenje do njeho nawukacź, tak so bźeh husto doseź pomozo trébny. Bojach ja hnéwe śwojeho nana a thutneho pośtadnjerja patera Ludwika, kotryź bé jam hacź do Warśchawy po mnje pśchijeł a śtrućhe myśle mje śhorjachu. Tuž wotewrich śo na dobo kuchińśke durje a stary Mikołaj, we ruzy cźojowe deićzko ź bródwaj thankomaj polneje jamjeźany, wuśtupi ź wot śymy cźeŕwjenym nośom a kwećeśche pśches śnéh ź domoj knježińwa. Mje wuhladawśchi, śaźwoła: „Mój lubу, śłoty, młody knježe!“ a śtaji cźajowe denźelo tak thwatnje na śemju, so pśchi tym thgnuzy śo śwróćźiśchéł. Potom mje wobja a wokoścha. Wot teho cźasa mje jenoź hišćeze mjenjawśche „młody knježe“, njemóześche pak bolha tej powdźeńej thanzy śabyć. „To cźłowjek mérnje śwoju śmjetanu njeśo“, bórcźeśche, „a na nicźo njemyśli a tunje w tutym wokomiku dyrbi młody knjes domoj pśchiśłeź. Ja dyn druhi wokomik bźeh wupytaćź njemóześche...“

(Pokrjaćowanje.)

bobu do najznamjenišćišćich zwětowych literaturow. Se wulkeje hyby jich wulkich sastupjerjow bada djenża hišće z jich stwy spřijacjel Sienkiewicz. Jeho spisy hischkowaja so do wšěch kulturnych rěcow. Won je spihat tón najbole znaty roman naschego czasa „Quo vadis?“ Tónle roman ſ prěnich czasow tschešcanſtwa su čitali a sa so čitali miliony a miliony człowjekow. (Wy do hotujemy, też tónle roman hodžišćo pobacz.) We wosobje Hětora Nero narysuje Sienkiewicz wenmu romanej „Quo vadis?“ wosebity boraz spodżi.

— „Pschedsjenal“, protyzu sa Sserbow, wuhibje sa nětko 3 njedżele. Budże letża wotebje rjana a sajimawa.

— Sserbšta wumělska wustajenja w Kulowje. Wustajenja herbſkeho wumělſkeho towarſtwa ſo 21. oktobra w Kulowje pokasowaſche. Wuskajachu ſo dźěła Jurija Hajny ze Zidowa, Marcyna Nowaka ſ Njeschonja a ſo-rnow Hudy a Friedy Nowakej. Wo wustajenych dźěłach ſ pola wumělſtwa a wumyſlſeho pschemyſła, ſmy hižo we wčiſle 239 wot 15. oktobra „Sserbſkich Nowin“ nadrobnje pisali. Mjez tym, ſo bě w Kyrożičanach wopytowar ſylny, bě wón w Kulowje jara žiwy a ſajim na wuſtajenjay jara wulki, też je mjes tamniſchimi wobydlerſkimi ſemja k tomu pschijonna. Wumělſke towarſtwo je ſebi wotmyſliło, k němu hišo w Kulowje wustajeſcz.

— Rosprawa policije. Budyſchſka kriminalna policija jenoho tudomneho wobydlerja ſoja a ſtatnemu rěcnikowi pschepoda, dokelž bě dźiwinu tłačał a dokelž na njeho klukaju, ſo je tu njerimſku kradnyl. — Sandżenu ſobotu Okradnychu tu jěſone koło ſnamki „Janko“ a wot 26. okt. ſchcedž do 27. oktobra 7 kruchow nałoženeho mjaſa (40 punktow) a tři wulke kuloſte dobre ſuchene kołbahy. — We nozy k 27. 10. kradnychu na Zidowje ſ jeneje běrnjazeje ſajmy 3—4 zentnarje běrnow a we wokolinje w nozy ke 26. 10. ſ nutſkamnjom muſaze jěſone koło ſnamki Phäzonen.

— Sjawne pożedżenje wólbneho wubjerka za wólby Měſchčanſkich ſastupjerjow je pjatk, 2. nowembra 1923, pop. ½5 hodż. w małej měſchčanſkej ſali w kupnizy (to je Verwandhaus).

— Generalleutnant v. Boſſe, też herdſkim wojakam znaty wyſchi, je ſandżenu ſchtwórtk tydżenja we Drježdżanach ſemrěł.

S Wujezża p. Tſornym Bohom. Naſch kubłaŕ Libſch je wulku ſchkodu poczerpił. Rolu dźěkajo, ſo konjej ſwěſchiſchtaj. Rólmy grat potřěbcza lětneho konja tak wobi, ſo dyrbjachu jeho bórzy dokčcz. Kaž ſkuſchimy, ſo naſchi herdſzy ratarjo hotuja, ſ powſchitkownoſcz ſwěru jeho ſchkodu trochu wurunacz. To by był wopramdże nadobny ſkutk.

S Pſchimeczitz. S paſtwy tudomneho rycžerſkubłeſkeho hajnika Klahry ſu w nozy k njedżeli dwě jałojzy kradnyli. Wobcz ſtej Oldenburgſkeje raſy. Jenu ſu hnydom arreſali. Druhu ſu wotwjeſli. Wotwjeſdżena ma do kluczeho wucha rjišto 8028 ſaſchczitnjenje. Do njeho ma też ſarſkt a dwaj do prawego wucha. Jedyn bilijon hr. wuta dóstanje žón, kiž może na cźěł paduchow dopomhaczi.

Se Schönberga pola Kumwalda. Tu ſu na ſtajkim pol... ſuej hudej zónzy, kiž tam běrnicźki kopaju dóſpe... nimale zentnar najběranych běrnicźkow ſ mjechom a ſwaczinu kradnyli. Jako złapjche naſběranu korbik ſ nowa wuhnjuſnyczi, ſo njeſmiejzomnoſcze bohlada.

S Khinſkowa. Sſobotu rano nadeńdżeſchtaj dwaj hrikyſbérjarjej ſ Budyſchina, we tudomnych Brězyńſkich derje ſdraſcźeneho zuſeho, ſa jenu chěžnu wobwěſnjenego. Bórzy ſo naſhoni, ſo ſu tu wo nekotre dny wutaneho 58 lětneho korczmarja S. ſ Budyſchina jedna. Schto je jeho k ſtutkej pohnuło, njeje znate.

S Lichanjo. Naſch knježi twór hiſchcze ſ domojſchowanjom běrnow hotowy njeje. Lědy wježerawiſcha njedżela ſwitaſche, dha bě ſo wulka cźyrjoba dokoparjow ſe wſchěch kónzow a kutow na knjeże běrnicźcze ſeſchła. Lubjo chyzchu ſebi něſchto tych nětkole tak jara drohich pładow nakopacz, ſo tola wſche ſmjerſke njebehchu. Hdyž pak ſo tak pratrje wobhladachu, widżachu tſoch pólzajow na ſo pſchiſcz. Wótzajoju lubjom kopanje w rynczkach ſakaſachu. Někajſi njedočźink pak je w nozy w rynczkach pobórkał. Hdyž to knježi faſtojniſzy widżachu, ſawołachu hnydom němſku ſtatnu woboru w Budyſchinje, kotraž też papołdnju wokolo 3 hodż. ſ cźeſkim automobilom pſchiſchłe. Dokoparjo ſu njemałe naſtrožichu, hdyž jich wojazy we worzołowych kłobuczkach a ſ taſkimi tſělakami wobdachu. Bě to ſtoro taſki wobraz, kaž na ſajeczej hoſtiwje. Nichtó cźehwjeſ njemóſeſche. Hdyž wojazy widżachu, ſo cźeſoda jenaj dokoparjo, wotſtalichu ſo ſafa. Pomału hakle dokoparjo ſtrožeke wotbuchu. Radżijomnje jim nicźo feſchłodźałe njeſłu.

S Kamjenza. We wokolinje jehał wokoło brudżi, widżawaja, ſo móże khojeſ wobſtaracz. Wón żada wyſoke napłacźenja, ſ kotrymiž ſo na jenje ſaſwoſdżenje ſłubi.

S Hródka. Do kontora jeneje tudomneje fabriki ſónſka pſchińdże, kiž ſ zankami wikowaſche. S ſwalkej frěcźnikowcźu wona dożpi, ſo jej fabrikiſki knjez metr najlěpſchego ſuknа dari. We kontorje pſchebywaju pisařiſu pak tak ſabłaſni, ſo jej 300 miljardow hr. wupłacźi. Wotkhadże ſo wona piſařiſu praji, ſo ſebi ſa ſchtyri njedżele też po jejne ſtupnje pſchińdże. Jako bě ſónſka woteſchła, bě piſařiſu, kaž by ſe ſona wottuczźiła. Nětko ſo domaka, ſchto bě cźinił. Wona běżeſche na policiju, jej ſwoju nuſu ſtorcźicź. Ta pak podarmo ſa jebawej ſónſkej ſlědżeſche. Wona je ſrjedżnoze wulkoſcze, ma na ſoļcej włoſny a nadpadnje kuloſte polne mjeſwocźo.

S Muczjona pola Wulkich Schjarow. Djenża w nozy ½1 hodż. wotpali ſo tudy bróżeń a kólnja prjedawſchego mlyna, nětko jamje „Eintracht“ ſłuſchajeſ. We bróżni bě ſta 800 „kantnarow pſchemjenkożeneje kołt. Schkoda je jara wulka. Tuła ſo, ſo je ſo wohen ſałoſił.

Se Sserbſkeje Wiſtokeje pola Shorjelca. Tudomnemu Gjuſerjej Hencſelej ſu ſ pinzy ſarżjane ſwinjo pokradli.

S Jabłonja. pola Muſzakowa. Pſchichodnu njedżelu dyrbjeſche naſcha kermuſcha hyć. Sſamu ju dla nuły cźaſa lětſa wottorczili. Sſnano lětſa ſaneſe ſwjeſelſcz njebudżemy. My lětſa ſamy ſrudny ſtyrtſtwjerć ſaſpěwamy, kaž luby wuj we Sprjewjach.

Hospodarſki roshlad.

Schtwórtk, 1. nowembra 1923.

Hamtſke kurſy wežera w Barlinſku:

Dollar = 72,319 miljd. franzowſki frank 4,269 miljd. jendżelſki punt 824,188 „ czeſkoſł. króna 2,115 „ ſchwajzarſki frank 12,868 „ 100 póſſt. markow —

Na Barlinſkich wikach je dollar wot teho cźaſa, hacź naſchu poſledniu rospravu pißachmy, ſo ſ nowa wobſchyrnje a hódnota němſkich pjenjez je dale ſpadła. Hamtiſzy ſapiſa ſo dollar ſ 72,5 miljardow hrivnow. W New-Yorku poſtupi dollar hacź na 142 miljardow hrivnow. Sſoho wulkhadża, ſo ma wukraj naſche hoſpodarſtwo a politiſke położenje ſa jara mutne a ſtraſchne. Generalny ſtrajk we Saſkſej neje tych rośmérow dożpěł, kaž ſo najprjedy bojachmy. Sſtowe knježeſtwo je ſo wutworiło. Tak bě je ſo jena cźorna mročeſ traſu pominyła, tola na hoſpodarſtwim a politiſkim njeſhło hižo dalſche njenjedżne ſlejo.

Effekty na Barlinſkej burſy wežera ſ nowa horje biſchu. Někotre mjes nimi ſwoje kurſy podwoiſchu. We Drježdżanach bě poſledniu burſa ſandżenu pódżełu. Teje kurſy podaca, hy djenża nimale podarmo hyło. Wo njej ſo prajicź hodżi, ſo bě hižo tehorunja horjebijoze. Někotre efekty nimoméry wulke dobrytki ſapiſachu.

We rentach bě wežera 4 a 3½ % ſtatna pożyczka (to je Reichsanleihe) trochu ſeſłabjena. 3% ſo wo 6 miljardow procentow poſłeſchny. Pruſke konſole tehorunja něſchto dobuchu.

Na **produktowych wikach** je žito žadne a płaczźiny bija horje. Ratař ma nětko ruzu wolneho dźěła a tehodła na mlóczźenje njemyſli. Pſchi horjebijazych płaczźinach trě wjele žita na wiki njeſpěchibże. Pſchenicźna ſmuka ſaſo lépje dże. Dokelž je tutkajna pſchenża žołna, ſo mlyny ſ wukrajnej pſchenżu něſchto lépje ſaſtaracźu. Sa rożku ſo dale praſchecza. Jeczmjeń a wowſ mjeſchtaj ſtruſcze płaczźiny. Wowſ ſaſo proviantnje hamtſy kupuja.

Na Barlinſkich produktowych wikach

Pſchenża	173-176	rapš wołuſchł	10,90-10,95
rożka	167-168		
nałkin. jeczmjeń	158-159,5	**Eſkoma a hyno**	—
wowſ	132-134	pſchenicźna	13-15
ſa tunu abo 20 zentnarjow		rjana	13-15
pſchenicźna muka	26-28,75	wowſna	12-14
rjana muka	26-28,75	rjane wołlepy	—
pſchenicź. wotrubY	7,6-8,1	jeczna	11-13
rjane wotrubY	7,6-8,1	ſ ſaſłanju	9-10
pochowa meloża	5,5-5,7	ſuſkatnje	25-26
rapš	250-252	hyno	8,0-15,0
ſa 100 kg abo 2 zent.		po zentnarju	

po ſtotej hrivnje.

Kožuchowe koże we Londonje na poſledniej awkziji njeńdżechu a bijachu dale. Pižmowſke (Bisam) wo 30 proz. dele ſraſchachu.

Zokor pſchińdże pſchi 200 zentnarjach ro zentnarju 20 hacź 21,5 ſtotcź hrivny.

Tydżeńſke rospravy wulkoſnjmjenſzerjow Metz a Co. we Barlin-Steglitz. Wiki poſledni tydżeń něſchto lépje dźěchu. We cźerwjenym bjeczeru bě jenoż wukrajne ſymjo na wikach, tunje tak w běłym. We poſledniom ſo ſ Cźech jara rjane ſymjo poſliczuje. We nim ſo tež něſchto roſpjchedża. Tutkajne bjeczeſowe ſymjo je hiſchcze žadne. Wěcze ſo jeho ſa ſaplaczenje we ſtotej hódnocze wjazy poſticzi. Trawowcho ſymjenja je něſchto wjazy na wikach, tola ſo malo kupuje. Sa to ſo wjele runtkzowcho ſymjenja kupuje. Njedawno hiſchcze rěkaſche, ſo ju rjane wuhladu we tymle ſymjenju. Někto pak ſo ſhoni, ſo je wjele ſymjenja we poſledniom mokrym cźaſu wotpadało. Najradſcho ſo Ecendorffſa rěpa kupuje.

Wažne hospodarſke liczby (klucze).

Sa 1. nowember 1923.

1 ſtota hrivna (po Barlinſkim wicźnym kurſu)

	papjerj. hrivnow
Płaczźina ſa ſtoto	640 doll. ſa jedyn kgr. 17 305 000 000
„ „ „ 1 ſilberny (1 hrivna)	7 000 000 000
Statny indeks	13 671 000 000
Dankowy kluczź	17 000 000 000
Wulkopſchemyſłi indeks	14 000 000 000
Sa lékarſtwo	156 000 000
Sa pſchihotowanje	30 000 000
Indeks ſa hoſcheńzy	15 000 000 000
Sa żeleznizu (ſa wosobnjſki wobſchód)	6 000 000 000

(Sakładna liczba ſa 1 km w I. rjadowniu 19, 8, w II. rjad. 9,9, w III. rjad. 3,6 a w IV. rjad. 2,2 pjenjezkow.)

Sa wobtkhad ſ tworami	12 000 000 000
Sloty frank ſa wukr. wacźołowy porto	14 000 000 000
Telefonowy kluczź	15 000 000 000
Knihicźiſchczeżeſki kluczź	800 000 000

Přiłopk.

* **Nowa żeleznica** ſo 10. now. t. ł. w rudnych honach (Erzgebirge) wobſchadej pſchepoda. Wona ſwjatuje měſcze Geiſing a Altenberg. Jeje cźěr je wuſta, kaž ſo ſ wjetſcha ſo horatych krajinach naſłuje.

* **Sſtychachu.** Ruża cźaſa je też naſchu nimale 25 lět wukhadżazu nowinu „Der Bote aus der Oberlauſitz“ ſaniczila. Wona je ſaſtała wukhadżecź.

* **Domiſle ſe 7 poſtrodami ſo pſchewjeſcz.** Take może ſej wjeſo jenoż w Amerizy ſtacź, w kraju wſchech wożnotow. We wulkim měſcze Chicago ſu pſched krótkim dźěłu ſe 7 poſtrodami pſchepoczrżili. To ſpodżiwne pſchi tym bě, ſo elektriſka ſpinża ſo dale paleſche, ſo telefon a wodowod ſo trjebacź hodżeſche. Nichtó njebu w ſwojim domjaznym měrje rożeny.

* **Nowe pſchiſłowo.** Proj mi, ſ kimž wobſchadżujeſch a cźju cźi praſicź, hdy domaj pſchińdżeſch.

* **Danſkim bankownikam żentwa ſakaſana.** Danſke banki ſu poſtajiłe, ſo jich pſchiſtajeni, kotřiž maju mjenje hacź 4000 krónow dołhodowy, ſo żenicź njeſmědża. Hacź cźi, kotřiž ſu hižo wożenjeni a mjenje dyrbli 4000 krónow ſaſłużba, ſo puſchcźa ab ſo mandżelſtwo roſtwjaſa, wo tym nicźo ſnate njeje.

Swójbne powjeſća.

Sſlubjenaja: Marta Brücknerez w Njeſwačidle a Willy Tietze w Wbohowje pola Njeſwačidła.

Sſmrěkoj: Augusta ſwud. Bergerowa rodż. Kühnez we Kamjenzu. — Jda Marta Guhrowa rodż. Lorenzez we Jeſenjowje, 25 lět.

Hamtſke wozjewjenje z Budyſchina.

Měſchčanſka rada — wjeſna policija — wozjewja: Wot 3. hacź 5. nowembra wotmeje ſo tu

nasnamjeſtı hermank.

Njedżelu, 4. nowembra ſmědża ſo tworty bod. wot ½11 hacź do 12 hodż. a pop. wot ½2 hacź do 6 hodż. pſchedawacź. Druhe hermanke dny ma ſo pſchedawanje najpodſtatniſcho we 8 hodż. wjeſzor ſkónczeżi. Jěſone wobſchody, wuſtajenja a druhe ſnjeſelenja maja ſo najpodſtatniſcho w 10 hodż. wjeſzor ſamknycź. W dalſchim płaca pſchedpiſma wicźneho pożiada. Tak njeſłu hrajerjo ſ harmonikami atd. pſchipuſcźeni. Też wuhracże tworow je ſakaſane.

Měſchčanſka rada we Budyſchinje a Biſkopicach a leż hamtſke hejtmanſtwo wojſewja:

Skażenoſcź pjow.

Dokelž je ſo dalſchi pad ſkażenoſcze podał, ſo ſawoſcźanje pjow, kiž bě ſo 2. auguſta pſchikaſało, hacź do 19. dżeżembra 1923 podlěſchi.

Měſchčanſka rada wojſewja: Po 1. bodowſki ſ měſchčanſkim ſakonjej wo khorobnym ſawěſcźenju dom jaju ſ pſchi... ſtych maju ſo tute pſchikhodnje po ſ wojej ſchtwórcźej lětnej ſaſłużbje do 8. rjadownje khorobneje pokładnizy ſtajicź.

Kedżbu! Kedżbu!

Njeswačidło a wokolina

Kóżdy ſtwórtk su rěcźne hodżiny

wot 10—5 hodż. w Njeswačidle w knjeżim hoſcźencu

Zubna praxis Werner w Budyſinje

na ſulskoj hasy 6.

Hamtſke wozjewjenje z Kamjenca.

Sawěſcźeńſtı hamt wojſewja: Wſchědna miſa po wojſewjenju wyſchſchcho ſawěſcźeńſkeho hamta w Budyſchinje, je wot 29. oktobra t. ł. tak:

	mužaju:	żonſke:
Starſchi 21 lět	1260 miljd. hr.,	900 miljd. hr.
wot 16—21 lět	1080 miljd. hr.,	810 miljd. hr.
wot 14—16 lět	630 miljd. hr.,	540 miljd. hr.

Džěći, hołaju a hołaju 270 miljardow hrivnow.

Hamtſke krjtmanſtwo poſtaji rejwarſſtı daiok we nowembru na 600 miljonow hrivnow.

Płaczźiny rěſnego ſkotu na Drježdżanſkich ſkótnych wikach.

29. oktobra 1923. Płaczźiny po punezje a hriwnach.

Skótne druzyny a wołnamjenje.	wſcho w miljardach Woły: 13.	Żiwa waha.
Połnomjaſne, mukormjene, najwjeſtſchele rěſnje hódnoſcze hacź do 6 lět		12
Młode mjaſne, njewukormjene, ſtarſche wukormjene		10
Mjenje wukormjene młode, derje pjzowane ſtarſche		8
Mjenje pjzowane wſchěch ſtarobow		6
Byčki: 23.		
Połnomjaſne, wuroſcźene, najwjeſtſchele rěſnje hódnoſcze		12
Wołnomjaſne, młóbſche		10
Mjenje wukormjene młóbſche a derje pjzowane ſtarſche		8
Sſpatne		6
Jałojzy a krowy: 43.		
Połnomjaſne, wukormjene jałojzy najwjeſtſchele rěſnje hódnoſcze		12
Połnomjaſne, wukormjene krowy najwjeſtſchele rěſnje hódnoſcze hacź do 7 lět		10
Starſche wukormjene krowy a derje wuwite młóbſche krowy a jałojzy		8
Derje pjzowane krowy a mjenje pjzowane jałojzy		6
Mjenje a ſpatnje pjzowane		4
Cźelata: 153.		
Najlěpſche wukormjene		10-11
Mjenje wukormjene a tajſe wot zuza		7-9
Sſpatne		—
Wowzy: 142.		
Młóbſche a nanajpe wukormjene		9-10
Starſchi wukormjene		6-8
Mjenje wukormjene (Merzſchafe)		3-5
Sſwinje: 73.		
Połnomjaſne, woſebitych rahow a jich khěſcźenjow, hacź do 1¼ lět ſtare		10
Wukormjene		9
Mjaſne		8
Sſpatne		—
Kanzy a kundrety		—

Wyhoke provisije.

Pytamy nusnje khójnowe kuluchowe drjewo a deski kupicj. Dale potrjebamy bžnje wschě druhe drjewa, rězane a njerězane

Telefon Njeswačidko 24. **Firma P. Rócho w Ssernjanach pola Kamjenza.** Telefon Njeswačidko 24.

Nowy postfki tarif

wot 1. novembra 1923 sem.

Dopisnja (Postkarte):

w postowym wokrjesu	20 milj.
dale postoweho wokrjesa	40 „

Listy:

do 20 grm. w postowym wokrjesu	40 „
„ 100 grm. w postowym wokrjesu	60 „
„ 250 grm. w postowym wokrjesu	100 „
„ 500 grm. w postowym wokrjesu	120 „
„ 20 grm. dale postoweho wokrjesa	100 „
„ 100 grm. dale postoweho wokrjesa	140 „
„ 250 grm. dale postoweho wokrjesa	160 „
„ 500 grm. dale postoweho wokrjesa	180 „

Sa dopisnjny abo listy, kiž njesmu na doßahoze waschnje frankowane, ma ßo potdra pobrachowaneje summy khlostanja ſ wurunanjom na polnu milijonu saplaczicj.

Cžischczerske pozyzki:

do 25 grm.	20 milj.
„ 50 „	40 „
„ 100 „	60 „
„ 250 „	100 „
„ 500 „	120 „
„ 1000 „	140 „
pfches 1 hacz 2 klgr. cžerske	180 „

Tworowe pokazki (Warenproben):

do 100 grm.	60 milj.
„ 250 „	100 „
„ 500 „	120 „

Wodhodne papjery:

do 250 grm.	100 milj.
„ 500 „	120 „
„ 1000 „	140 „

Cžischczerske wězy, wodhodne papjery atd. bjes ſnamkow ßo njepischijmaju. Na njedoßahaze waschnje frankowane ma ßo potdra pobrachowaneje ſummy ſ wurunanjom na polnu milijonu.

Pakezili: do 1 kg (2 puntaj) 200 milj.

Poßyzli (Pakete):

	1. zona do 75 km	2. zona do 375 km	3. zona dale 375 km
do 3 kilogr.	500 milj.	1000 milj.	1000 milj.
„ 5 „	700 „	1400 „	1400 „
„ 6 „	800 „	1600 „	2400 „
„ 7 „	900 „	1800 „	2700 „
„ 8 „	1000 „	2000 „	3000 „
„ 9 „	1100 „	2200 „	3300 „
„ 10 „	1200 „	2400 „	3600 „
„ 11 „	1400 „	2800 „	4200 „
„ 12 „	1600 „	3200 „	4800 „
„ 13 „	1800 „	3600 „	5400 „
„ 14 „	2000 „	4000 „	6000 „
„ 15 „	2200 „	4400 „	6600 „
„ 16 „	2400 „	4800 „	7200 „
„ 17 „	2600 „	5200 „	7800 „
„ 18 „	2800 „	5600 „	8400 „
„ 19 „	3000 „	6000 „	9000 „
„ 20 „	3200 „	6400 „	9600 „

Sapiskanje (Einschreibegebühr) 100 milj.

Pschipokasanski pjenjes (Postanweisung):

do 500 miljonow hr.	40 milj.
„ 1000 „ „	60 „
„ 5000 „ „	100 „
„ 10000 „ „	120 „
„ 30000 „ „	160 „
„ 50000 „ „	200 „

Sa **pkaczeńske karty** (Zahlkarten):

do 1000 miljonow hr.	20 milj.
„ 5000 „ „	40 „
„ 10000 „ „	60 „
„ 30000 „ „	80 „
„ 50000 „ „	100 „
ja wjazy hacz 50000 miljonow (njewobm.)	120 „

Spešchny pokoł (Eilbestellung) ma ßo dopredka saplaczicj. we wokr. poſt. agentury liſt 200 milj. hr., dale 600 milj. hr. paket do 20 puntow 300 „ „ „ 800 „ „

Elektriske wuporjedżenja

wumjebujetaj płaczišny hódno a derje

Albinus & Herbst, dr. ſ wob. ruk.

w Budyschinje na hornjeserskej haßy **24.**

Swobodne městno

za

Welsec kupny dom

Telefon 12 w Kulowje Telefon 12

Pschipósnata najtuńscha kupowarnja

nowych a trjebanych mužazych, pachotazych, konfirmandſkich a dźěwčazych wobleſow, mantlow, tholowow, cžrijow, ſtupnjow a wschitke druhe je pola

Maza Schneidera w Budyschinje

wobkhod ſtarych wězow na ſchulerskej haßu 4 II na lewo.

Próſtwy w bawlowych a khlostanſkich należa-nosczach wobdžěl uje

Ernst Raue na Hoſchtz haßy 32.

Kupuju bžnje kóžbu dźěłbu

rožki, pschenizy, wowßa, jećmjenja, muki, laneho ßymj.

atd.

po burſowych płaczišnach ſa hotowe pjenjesy.

Wo erine, telefoniſte abo pißmone poſtiſczenja proßy

Heinrich Scheinert w Kulowje

pſchi zyrkwi. Telefon 42.

D. K. W.-lohke motorſte koło

ma płaczišny hódno na pſchedań

Kurt Schiebach w Budyschinje

w ßusarſkej kasarnje.

Kupuju

lumpy hacz 50000000 hr.
nowiny, ſeſchiwki,
knihi, akty 20000000 hr.
ſtaru papjeru 6000000 hr.
kołcze po najwyſchſchich dnjownych płaczišnach. **Żelezo a metale** jenoż na wupokaz. Po wjeſelce, ßo derje płaczeze ſkalanki, ſe ſamohnym ſaſchoßom pſchijedu.

Józef Schubert w Budyschinje, bórtlin cžo. 7.

Telefon 695.

Pczolazy wósk

kupujetaj bžnje po najwyſchſchich dnjownych płaczišnach w małych a wulkich džělbach

dr. Telch & Co.

w Budyschinje na Hoſchtzi haßy 42.

Kupuju

Nowinu kg po 20000000 hr.
knihi, ſeſch., akty 20000000 „
papjerowe wotp. 6000000 „
lumpy kg hacz 50000000 „
kołcze, błeſche atd.
po najwyſchſchich płaczišnach

Popp

na kupowarſkej haßy 18. Tel. 1362.

Wikowarſkeje ſe ſtarym jelenom a je fiorymi metalami.

Metale jenoż kupuju, hdyž ßo wupokaß wot wyſchſchoze ßodu pſchijeße. Wot tajſich, kiž polnoletni njeßu, njekupuju.

Kóžbu dźělbu

butry, twaroha a jeſi

kupuju po najwyſchſchich płaczišnach

Kupuja dale pſchenizu, rožku, wowßu, ſyno a ſyrowu a płaczu najwyſchſche dnjowne płaczišny.

Fritz M. Schwann

w Budyschinje

na ſtutelowej ławitſej haßy 5.

Telefon 1178.

Jurij Fuhrmann

w Budyšinje na hornjoſerskej haßy čo. 10 poruča jadno **koła,** **ćišace mašiny, mantle** a **ſlawchi.** Samsna wuporjedź.

Najwyſchſche płaczišny

płaczu ſa kóžbedu trěbnoho a njetrěbnoho ßyna.

Schołka na Židowje cžo. 259.

(Schulze. Seidau 259).

Vogtländſke gardiny

ſtory, zanki, bitraże, kołdre, prinzeßowe ſukanje, kołowe pochěrnjenja a kołowe płachty, twjeli, trjenja, ſchčěpanki, błahowe a kołowe pſchiſtrelowy, wóſkowe ſukno a linoleum poruča wołeße płaczišny hódno

K. Erler w Budyſchinje

na žitnych wikach 11 (nopſchecza „Złoteje Hwězdy“. Nječzi ſrebſti.

Transmisije

kóždeje družiny

wolije atd.

podawa ze ſkłada

Carl Gast

w Budyšinje

na drjewowych wikach čo. 27.

Słomu

kóždeje džěłby kupuje

Aug. Hepper. Tel. 1268.

Żony

Poruczam ßwój wulki ſtład pſchepaſtow, mětačznych a pſchědwabowych powjazkow, podpotołkow.

Stejn zab ſ radże.

Wagnerowa w Budyšinje pſched ſchulſk. wrotami čo. 9

Stare cžaßniki

tež džěle kupuje

časnikař Mencel

w Dobroščecach

pola Njeswačidła.

Wopramdźu

kolbaßowu hejduſchku

wſchu potrjebu ſ rěsanju ßwini ſaruzenu cžiſtu, **pópjer, nowe korjenje, majoran, ſalpeter, zimt, nalitt** atd. poruča

Arno Rauchfuss

w Budyšinje na žitnych wikach **9.**

Perſiſki tepich

(Korassan) $2^1/_2 \times 3^1/_2$ metra pyta ßo ßmydom na ratařſke wupłody ſamenicž. Dalſche je ſhonicž we wud. Serb. Now.

Tšěmny ſchčěr,

tiſchnu papu, twarſte deſki,

tež łoſu błiſko tóllatam ßo na

rěne ßwinjo

abo mjeßowe twory ſamenješ pyta.

Schumann w **Budyschinje**

na Wettinſkej drožy 7.

Sswinjo

ſ rěju ßo na mełe ſamenicž abo ſa ßot. pjenjesy kupicj pyta.

Shonicž we wud. „Serb. Now.“

Kupuju a pſchedawam wſchě

raßowe pßy

Płaczu najwyſchſche płaczišny ſa kóžbedu trěbneho a njetrěbneho ßyna.

Auerswald w **Budyschinje**

na ſtutelſkej haßy 1811.

Młodźina w Ssmjeczkezach

wuhotuje tež łětſa ſaßo ke kermuſchi

w ſali Janſkich kupjelow w Ssmjeczkezach

pyſchne reje

a pſcheprofchuje jenoż ſ tutym.

N. B. Kharki ſ łońſcheho léta maju płaczišwoſcj.

Lehmanec khofejownja a konditornja

w Budyšinje na serbskej haſy :: Před krótkim ponowjona

Najwjetſa khofejownja za pſebywanje wodnjo a wjeczor

— Najlepše w pjeńcach a pícu —

tórty - jódny łód - wino - piwo - likéry

Wosebitoſć: Torty jako najrjeńſi dar při ſwjatočnoſcach

:-: Podawam też zwonka wobkhoda. :-:

Najlepſche likéry a ſpirituoſy

wſchěch druzin, tež w drobnym pſchedawanju poruczataj

Schiſchczka a Rjeczka w Budyschinje

na ſwonkownej ławitſej haßy.

Wagnerowe

słomowe prasy

su znate a ſo rady kupuja,

ſylnje twarjene, lohko běžace, żelezna konſtrukcija - z powjerſtwom wjazace ſamowjazace.

Wagnerowa

ſykanjowa mašina

za riuku a móc, ze zwěſčenjom za dopředka a dozady wjerčenje wałow.

Hódny wudźělk I. rjadownje!

Répusyknki

ſrótowanske młyny - elektriske motory

najlépše wudźělki.

Gustav Wagner w Korzymju

ratařſke mašiny Telefon: Hamt Wjelešin 71

Hłowny ſkład: w Budyšinje we husarſkich kasarnach.

Zaſtupjeř: Oswald Liebmann w Budyšinju na Třélanskej dróży 42. Telefon 421.

Jurij Hänſel

w Budyšinje

na ſukelnſtej haßy 34.

Telefon 736.

Hłowna pſchedawarnja Rud. Sača ſ Lipſka w Budyšinſkim hamtſkim hejtmanſtwje.

Skład ratařſkich mašinow a gratu wšěch druzin

Kedźbu!

S wuſtkom kupujeße trjebane a nowe meble, polſtrowane twory, łoſy atd., nowe a trjebane **drastne khamory, komody,** łoża ſ **matrazami** a bjes nich a **pożlešcheja,** łaſ też wſchu mužazu a **żonjazu drastu.**

Dołhe a krótke ſchčórnje a **ſtupnje** ſtajnje na ſkładże.

E. Sielzig

na hrodowſtej haßy cžo. 4, błiſko Pětroweje zyrkwje.

Telefon 1152. Sčym rodźeny Serb!

Meble wſcheje družiny

łaž ſofy, **drastowe khamory,** łoża, **bufetty, matraza,**

— dale **wobleſi, ſwjerſchniki,** cžrije —

dostanjeße bjeńſa město papjerowych pjenjes ſa žito w Budyſchſkej kupowanſkej a pſchedawanſkej zentrali **Maxa Wenceła** na mjaſowym torhoſchcžu 8.

Ratařſke wupłody wſchak ßo też po ſłorze płacza.

Sym ſo jako praktiska lěkařka w Slepom zasydliła.

Rěčne hodźiny w farſkim domje wotměwam dopołdnja wot 9—10 hodź. a pop. wot 5—6 hodź. Njedźelu žane rěčne hodźiny njejsu a też nic ſrjedu a ſobotu popołdnju.

Sym khorobnym kaſſam připuščona.

W Slepom, dźeń 31. oktobra 1923.

Dr. med. Lena Handrik

prakt. lěkařka.

Hdyž Waš časnik ſtrajkuje — Fr. Scholze w ćichim kućiku pomha!

w Budyšinje na ſominarskej haſy 10. :-: Telefon 478.

Ssadowe ſchtomiki, jahody

wſchěch druzin a formow (we wulkich hromadach) łaž też **płotowe roſtliny** poruča ſa rěčezſki ſadźenſki cžaß **Emil Sperling,** ſchtomowa a rožowa płahowarnja w „Bad Heil“ pola Ssmjeczkez.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaći měsačnje 528 000 000 hr., z pósinj. do domu 650 000 000 hr. Do wukraja za nov. 1 000 000 000 hr. Kóžde dr. płaći 20 000 000 hr. Wudawa a dźěli Smolerjec'ska knihičišćernja, sp. druž. z wob. ruk., w Serb. Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawóźki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 1 050 000 000 hr. Wobdźěłanje so stajnje nawěsći a tabele so wyše wobłožeja. Za reklamowy nawěsći a tabele so wyše wobłožeja. Za reklamowy :: rjadk płaći so 3 240 000 000 hriwnow. Rabat po tarifje. ::

Číslo 253 **Budyšin, pjatk, 2. novembra 1923** **Lětnik 82**

Dźensownica.

Pjatk, 2. nazymnika.

Wšěch khudych dušow.

† 1877 Handrij Brósk, farař w Rudystecach, spisaćel Předarskeho hłoza.

1865 Davit Bohuwěr Głowa-Kopf (Głowanuel), inspektor wustawa zanjerodżenych dźěći w Barlinje, jara pilny, serbski spisaćel. Jeho hesło: Ja lubuju Serbow jara, a chcych jich nětdy rady wětšikich na prawicy Khrystusowej widźeć.

Hrózbne wětřik hwizda hrona,
Zdyrknje keřk a zblědnje štom;
Jako holosć we wjerškach stona,
Lišćo płače pře swój dom.

Spěwy zmjelknu, róže zwjadnu,
Kwětkow wusnje wonjenje,
Tolste mžhy na zemju padnu,
Słónčne zhinje błyšćenje.

Bjez hwězdow a bjeze słónca,
Bjez spěwa a bjez wónje
Ach kak styskno mi Hdy kónca
Dóńdźeš, smjerće zakonje?

Jakub Čišinski.

Najrjeńši pjerśćeń ruka ma
Ta smilna a ta dźiwława. H. Zejler

Towaŕstwowski powěstnik.

Serbski ludowy orchestr. Njedźelu, 4. novembra dop. 1/2 10 hodź. je w Serbskim Domje pruha za wšěch hercow.

Towaŕstwo serbskeho ratarskeho dorosta za Khrošćey a wokolinu ma swoju měsačnu zhromadźiznu srjedu, 7. nazymnika wječor 1/2 8 hodź pola Šołćic we Wotrowju.
Předsydstwo.

Serb. tow. „Jutrnica" w Njeswačidle zmjeje njedźelu 4. nazymnika swoju měsačne posedźenje pola Bartkec. K zarjadowanju towaŕstwowych należnosćow chcyli. wšitcy přiść. Předsydstwo.

Serbske towaŕstwo za Slepo a wokolinu ma njedźelu 4. novembra pop. w 4 hodź. pola Lehmannec swoju měsačnu zhromadźiznu. Wšě sobustawy so z wěstoseu wočakuja!

Swětowe podawki.

Nowe sakske knježerstwo bjez kommunistow.

Sozialdemokratoju hu so w Sakskej wot kommunistow dźělili. S poddźerku demokratiskeje a němskeje ludoweje strony je so nowe sozialdemokratiske knježerstwo pytało. Demokratoju a němska ludowa strona hu dopóńdnali, że njeje móžno, w Sakskej, hdźež so 5 najmjeńšcha 80 prozentow wobydlerstwa z industriju žiwi, pśiceŕźiwo sozialdemokratiji knježeć. Se swojim dotalnym nicpśiceŕźelskim wustupowanjom pśiceŕźiwo pśedawśenemu sozialdemokratiskemu ministerstwu, hu njesogialistiske strony w kśiwje sozialdemokratow nusowali, so z kommunistami sjednośćeć. S tuteje njerozumneje politiki njesogialistiskich stronow hu so nětśišśe politiske schmatazńy w Sakskej rozwile. Demokratiska a němska ludowa strona stej so někto rozsudźiłej, so dotalneho pśiceŕźiwnistwa pśiceŕźiwo sozialdemokratom wotrjeź, z kótrymž hu jenož kommunistiska strona a jeje wólby w kśiwje žiwili. Na podsołu jeju nowoje politiki je móžno było, so wo postajenju nowoho sozialdemokratiskeho ministerstwa borśeć.

Wutoru wječor w 10 hodźinach so kśiwje k nowemu pokusnemu pogedźenju sejźe. President Winkler zageli, so hu so politiske strony borśeć, so dyrbja so nětśišśe njewobdźerne pomjery wotstronić.

So dyrbja so postajenja dnjeŕnego porjada dopśeśnike, so pogedźenje skónći a so pśiceŕźiwo protestej němskich nacionalnych a kommunistow nowe pogedźenje na śwjedu rano 1/4 1 hodźiny postaji. We nim dyrbješe so na městno dr. Zeignera, kótrejž bu kśiwje zagelił, so je swoje sastojnistwo złožił, nowy ministerstwowy pśedsedźyda wuwolić. W mjenje němskich nacionalnych **Beutler** pśiceŕźiwo tutej wólbje protestowaśe. Wón hrožeše, so budźa němscy nacionalni pśiceŕźiwo jeje płaćiwosći pola statneho fuda protestowaś. Němscy sogialni na to pośmeźerniu wopuśeśeńcu.

Kommunist **Böttcher** praji, so je nowotwórba ministerskeho pśedsedźydy wobźina komedija. Pśeś njej so kommunistoju niewobdźěła. Wón sogialdemokratam porokowaśe, so hu pod wojerskej diktaturu pod kij śeli. Ministerski pśedsedźyda dr. Zeigner je njedostojnje swoje sastojnistwo wopuśeśił. Wón je bjes wojowanja pśed diktatorami a fuzwarjemi politiskich stronow kapitulował.

Demokrat dr. **Seyfert** pśihłosowjeśi, so demokratoju ministerstwo pśedsedźydu wuźiwola, kótrehož sozialdemokratoju namjetuja. Demokratoju z tym wulki wopor pśinjeseju, teź w tym nastupanju, so sabudu, śichtaj je so staka a śichtaj je so jim kśiwdy nacźiniło. Tutón wopor traja dla pśicinjenju a nadźijeja so, so so teź němska ludowa strona jich postupanju pśeśiwo famknje Němśe bla. Nicźišćim wobsteinoscam, kótrejž fu je sapśichinnjenjom němskeho knježerstwa nastale, dyrbi so po możnosći bórzy tónz cźinić. Tehodla demokratoju nuku podadźa, so by so ruce k nowemu knježerstwu doseśe. —

Sozialdemokrat **Wirth** njemjeźeśe za trěbne, so by swoju stronu pśed porokami sapódźanja Böttchera sakital. Sozialdemokratoju maja w cźeśkim cźasu, kótrejž dyrbi jaksi lud pśećerać, za mśne, so na druhi puć w politiju nastajeć, doklě nochcźa, so bychu so wudobywanja poslednich pjeć lět za jedyn dźeń wottronile. (Wulka hara pola kommunistow). Sozialdemokratoju njemóża to famoknyć, jaksi dr. Zeigner wobdźeśeństwu njeby muźitne było, ale jemu sejźichodźiło. Wot swojeho postupanja, kótrež fu źebi dokładnje rozmysliłi, so njedadźa wotwinjeś. Sa kandidata na městno ministerskeho pśedsedźydy sapódźanja Fellischa namjetuja. —

Pśi sledowazej wólbje so 61 hłosow woteda. S nich je 46 hłosow sozialdemokratow na Fellischa, 18 hłosow němskeje ludowej na dr. Kaiserа padło. Kommunistoju njeboźcy žanych nadobnych papjerkow wotedali. Němscy nacionalni běchu hnydom po spoczatku pogedźenja salu wopuśeśeli.

Président **Winkler** wojewi, so je sa płaćiwu wólbu pśichitomnosć dweju śeśinowu sapódźanzow trěbna. Temu je tak było, pśeśtož pśi spoczatku wólby je 72 sapódźanzow a w słónśnej wólbje 71 sapódźanzow w sali pśichitomnych było. S 72 sapódźanzow je so 64 pśi wólbje wobdźeliło. Se 46 hłosami fu sapódźanza Fellischa sa ministerskeho pśedsedźyda wuźiwolili.

Fellisch wojewi, so je hotowy, wólbu pśihjeś.

Nowe sakske knježerstwo pśed parlamentom.

Nowe sakske knježerstwo je sćitwórk wjeźor swoje sastojnistwo nastupiło. Němsko-statny kommisar dr. Heinze je so do Barlina podał, so by němskemu kanzlerej rosprawu podał. —

Dr. Seinze so wjeźa do Drježdźan wjazy njewróćeł. Ministerski pśedsedźyda Fellisch je jenemu nowinskemu dopisowarjej rjekł, so je wón němskemu kanzlerej sapiś nowych ministrow złožił a jeho pruhył, so by dr. Heinzu hnydom wotwołał.

Krwawny podawk w Großenhainu.

Kommando woborneho wokrjeża wojerwja, z je pónźdźeju w Großenhainu ludowa cźitalna schadźowanje wobstupiła a nabiła, kótrež fu jeneho sajatoho do hamtskeho fudnistwa zwjedli. Policaja je nóžny kommando jězdneho regimenta 12 alarmowała, kótrejž hnydom da mésa pśicźeże, wobtwjerdźenych wojakow wuswobodźi, dróhi wurjeźeli a porjad wobnowi. Dokeľ lud na pśicźitalu wojakow njepołuchaśe, wojazy tśěły wuźichu. 15 wosobow bu sranj. W nozy z 1. novembrej je so do Großenhainskich kasarnow tśělało. Wupołane patrouille njemóžachu tśělenu wuźěgnyć. —

Wo krwawnych podawkach w Freibergu.

kommando němskeje wobory w Freibergu powě, so je 5 ćisna jimjerniych woworow na 27 stupika.

Kaž „Freiberger Anzeiger" powě, fu źebi podobnaśe krwawne srańenja tež mjes njewobdźělenymi wobdanimi worow padale. Tak mjedy cźłowjek, kótrejž mjeźeše nadu ku należnosći wobstarać, na mésinje jako pśichlađowak sjeju wojsa. Kulka jeho mori. Jedyn muž cźeźke sranjenje pośeźi, na kótrejž je mjes tym wumrjeł. Wón dé so krótko pśedy teho wot swojeje žony wotźahlić, so by źebi wźaŋ wopśikład. Wjele lubźom je so bźuch stanił. To je z tym wujasnjeja, so so wojazy do nohow njeměrnikow mérachu. Kulki so na pśestrje wotrafichu a jako wetrožaki cźeźke sranjenja nacźinichu.

Bayerske wójsko pśed Durinkskimi mjesami.

Hižo dźěsći cźaŋ so pśichi durinkskich (thüringiskich) mjesach wotbźělenja nacionalistiskich bayerskich organizazijow zhromadźuja. Barlinski „Vorwärts" wo tym pišo: Wosebite połoženje na bayersko-durinkskej mjezy je so jako pśicźiwórśiło. Pola Lichtenberga w Bayerskej fu do sejźeńcźkow nowe wotbźělenja artillerije stajili. Wotcołe Kronacha je tśělenja z rjelbow na wótre błyšcźece. W Feldburgskim wokrjeżu fu Hitlerowe wotbźělenja mjezu pśeceŕźeńce, kótrež do durinskeje policije. W Hildburghausenje fu wone sapiś konjow sa pad rekwizirowane nastajale. Durinskeje knježerstwo je telegrafiskeje pśeśiwo němskeho prezidenta, ministra knutśkownych należnosćow a němskeho kanzlera namołwiło, so bychu zwjetšawne wobsteinoscje to potnóžnej Bayerskej wobnowili.

W Koburgu słab Ehrhardtoweje brigady leži. Kapitan Ehrhardt bé tam 23. oktobra pśichlonyl, Hitler je tam 24. oktobra pobył. Pódla stabа śeja to Koburgu 7 kompagnijow Ehrhardtoweje Brigady, 3 twudyrne kompagnije Hitlerowych nacionalistow, dwě kompagniji Oberlandskeje organizazije, batterija se schwórjomi kanonami. Teź dwórna Koburga muźitnje někotrych organizazijow leża. Bayerska schkitarska policija a pśisłužboju bayerskeje němskeje wobory muźitne wuwuczuja. 21. oktobra je bo wjetšche zwuczowanje we wokolnosći Koburga wotmeło. Pśichi nim bé nězhdyšći Koburgsko-Gothajski wójstwoda pśichitomny.

Sejźeranskeho nacionalistiskich organizazijow po słaczu w **Bamberga** leži. Bamberg a wokolnosć dospołny wojerski wobras pśiskiaćatej. Bamberg ma fo wotjeje jako zhromadźišćo organizazije „Reichsflagge" wobsłužbaś. **Pódla wulkeho wosowego parka, artillerije, maschinskich śelbow a minuwjetakow fu tam lećadła z hokatym rischizom widźeć.**

Dr. Stresemann schorli.

Němski kanzler dr. Stresemann schory leži. Po kruthym lékarskim wukazanju wón njesmé z loża stanyć. Pohebźenje ministerskeje rady, na 1. november postajene, njeje fo tehodla wotmeć mohło. Ministerske pohebźenje smjeje fo, jeli so budźe fo hodźić, w kanzlerowej chorobnej stwje. Na dnjowym rjedże mjene poruchśe naležnosće sieja, kótrež z pohźebnim jednanjom poruchśichi industrialnych z Franzowskimi swiśuja.

Wjeczor dnja dr. Stresemann pśichebźydu sozialdemokratiske frakzije pśichijeć. Wón pjeża do wšěch žadanjow sozialdemokratije njeswoli. Pśichde teźchen fo wón za pohwjeźeń, wunjasnjeny staw wrócźo wsć. Sozialdemokratoju chcyeja jenož w knježerstwje sadostać, jeli so jich žadanja dowjelnja.

Kommunistiske nadpady na němskosćanu woboru.

Hdyž so minymjetaca kompagnija pśeheo regimenta 13 pola Ludwigsburga we Württembergskej swjećowaśe, komunistiske wotbźělenje jedyn wós wobhnuś a wjedrika a muźitwo saja. Muźitwo nuśowachu, wós da Bietigheima dotwjeźeć. Wo tym zhonitwóri kompagnija do Bietigheima pśichicźeże a 'bźěžarjow z pomocu policije saja. Dale je to Ludwigsburgu to nozy z 27. oktobrej cźełoda zivilistow, kótrež mjeźeše maschinsku pistoliju, strażowezeho wojaka pśi pśidrobnej wójźi nadpadli.

W kasarnskich wrotach w Schwerinje je bomba tosa bućka. Wubuch bé tak syluy, so fo w kasarnach a wokolnosći 350 wokenowych scźelenjow wutłóći. Winikoju fu zaj cźinje cźeśi.

Dorten je porheinsku republiku wšěm ludam źiwćo pśichipowjedźił.

Po powjeśći z Mohuca (Mainza) je Dorten z prokłamaźiju wšěchnym ludam źiwdu postrowy pósłał z poprjeśću, so

Separatistojo Düren wobhadźili.

Separatistojo žu žo 27. oktobra mósta Dürena smogo-poli. —

Njemčery w Schlesyskej.

Na wjele měsnioch Schlesyskeje je pogledne dny k njemčeram doschło. Hdyž dyrbjachu žo tele dny w Bolkenhainje někotři pacholo na policajstwje pschečitychcesch, žo někotre sta dźěłacjerjow a žónškich psched radnizu sbožachu. Czrjóba žo do ludźi, kotřiž po dróhy pschindźechu, z pukami da. Jenenu jědnemu na motorčim kole koło wsachu a jeho mč"chu. Někotři njemčerniżu žo do hoscenza „Czornego worjoka" nawalichi, někotrychž ludźi pschebichu a stoky, bliba a schlerzy rosbichu. Policaja bě pschesškaka, so mohła czrjóbje wobarcesch. Hakle jědnemu komandej schitrańskeje policaje z Jawory bě móżno, porjad sajo postajeć. W Jaworje samej žo djelkonjemšerjo sbožachu. Policajstwo wuzmóchowachu. Hdyž schitrańska policaja saschčimny, žo z czrjóby dwójzy wutěkli. Tśelby njetrebawschi policaja samo, porjad postajeć. W Haynawje lud sawołanych schitrańskich policajstwow wobeschkodźowasche, tola móżesche to też tam porjad sajo postajeć. W Goldbergu rosrumjerjena ludowa czrjóda autmobile sadżerzowa'che a w nich za hranjenmi pytasche. We Waldenburgu je położenje jara napjate. Hórnizy Klarańskeho a Paulińskeho schadźa strojkuja. W Rothenbachu a Altenbordfje je žo we wschěch wuhlowych jamach dźěło sastałko. Runje tak dźěłacjerjo textilnych fabrikow w Landeshutu a Schönbergu straikuja. —

Chze Rusko sa Němsku wojowacź?

S Rigi žo z wšitkeho górka potrě: W radźe ruskeho bolschewikskeho kujerčerjowa je žo wo namjeze ludowo-ho komisara Sinowjewa jednako, hacź bywši žo Pólšcz; wójna pschipowonjoschcz, so mohło Rusko k lěpschemu němšćiku kommunistow zahrocźiś. Po běłčichim rosrečenju je žo namjet se 7 pschečiwo 5 hłosam sacźitnył.

W pobjedźenju Pětrohródźeho wukonjazeho wubjerka, kotryž je žo pod Sinowjewowym pschedsydstwom wotmě, je Sinowjew na Pólšku a balitske staty z wulkej wótrosću napady cźinił. Món je wosłowił, so žo wójna z Pólšcz njehodźi wobeńcź. W Moskwje a Pětrohrodźe žo wo wójnje z Pólšcz a wo powschitkownej europiscej wójnje powjeda. — To žu wschitko boje rěcze. Bolschewikske Rusko njesamože, wójsku wojeć. K temu jeje wójško njeje wutkmanjene. Pschebe wschem Rusko nima pjenjez, bjes kotrychž so njehodźi wójna wjeć.

Ze Serbow.

W Budyšinje, 2. nowembra 1923.

— **We wjedrje.** Dźensa rano we 8 hodźinach barometer 742, hygrometer pschi 1, najnjišcha nózna temperatura plus 6 C. — Wuhlady: pschemčnjate.

— Dźeržawniske wjedrakrajna nam žuche wjedro dale slaja. Cźekli powěre we połnozy je k lodowemu morzu žo wotžalił. Nad zyłej Europe wuzyscheznjeca žo lohki pomčr. Jenož nad Francozskej leżesche mały pschesstrjen cźežkeho powětra, kiž žo najskerje minje bjes tebo, so by nasche wjedro nakasył. Wečera rano žo jenož we Casselu doschczowasche. Druhe města Němšcźe mjazachu z wjetscha jasne njebjo. Cźopło bě 1 (Wrótkław) hacź 7 stop. (Cassel). Jutrje sobotu hrózicźko 7,00 słhadka a žo 4,27 kjowa. Mětacź słhadża we połnozy a žo popołdnju 2,13 khowa.

— **Rospschna policija.** 18. oktobra rano wokoło 6 hodź. je žo w pscheršenju Wjelkotrjebje dróhi blišu Zjdowa jědne koło a nowa selena mězu namakała. Wobhdźeći móże hdy jej na kriminalnej policiji w Budyšinje, na Burgplatz 2 wotezpscacź. — 29. oktobra krodnychu Jonjage a mužaze jědne koła, tehorunja 30. oktobra jědne koło znamki Seidel & Naumann. 31. oktobra krodnychu 1 mutškamanjom mužaze jědne koło. — **W nozy z 31. oktobrej** krodnychu dale 3 schćere kury, 2 makej běłej kokoschzy, 1 cźornu kokoschz, kaž tež bźło a schćero krjepjeneho khapona.

— **Padnuschmuje.** We jenych tudomnych klamach krodnychu 1. nowembra 1 schórzuch Wiersscheje formy, cźorny a běły šmuklaty. — 31. oktobra krodnychu we wotkinjenej cźinje mužaze jědne koło znamki „Wanderer" cźišo 198 116. We wobnjeslužobne hdźekenja prošby kriminalna policija we Budyšinje.

— **Phunowa ptaczina.** Wot 2. nowembra sem placza phunowe pschipokopanki (Gasgruschcene) 4,5 miljardy.

— **Dla wotkłosowanja wo nutwonrźnje starschiskich radow su khromadźiny starschich powołali:** W Postalozzistej a Lessingskej schuli na wutoru, 6. nowembra wječor we 7 hodź., w Lutherjej schuli na srjedu, 7. nowembra wječor w 7 hodź. K wothłosowanju prawo maju wobej starschej dźěći ako jich zakonjny sastupjenjrjo we tej schuli, do kotrejž jich dźěći chodźa.

Kedźbu! Kedźbu!

Njeswačidło a wokolina

Kóždy štwórtk su rěcne hodźiny

wot 10—5 hodź. w Njeswačidle w knjezim hosćencu

Zubna praxis Werner w Budyšinje

na šulskej hasy 6.

— **Swobodne mjazowe jitki** (Freibank) w Budyšinje. Sobotu, 3. nowembra bop. 9—10 hodź. wotdawa žo šyre howjaze mjaso, punt po 10 miljardach hriwnow na cźišta 1—120.

— **Derje sa nusowe sjednoczeńsiwo w Budyšinje.** Wot 24. oktobra su žo na kommerzijalu a pribarnu banku tele dary pschepokasale: K. G. Ryschtar 20 miljardow, Lutterotti 1 miljardu, A. Im 1m miljardu, Kohn 1 miljardu, Budyšinska šulenja 50 miljardow, H. K. 2 miljardu, D. M. 1 miljardu, Waklař B. 2½ miljardy, firma Selmer a Ermich (tydźeńšti dar) 3,75 miljardy, M. A. Swihe 2 miljardźe, Schüne 140 miljonow, Pestalozzijska schula 782 500 000 hr., E. R. 50 miljonow, opt. Schmidt 34 700 000 hr., rycźerski internat 58 600 000 hr., khortyhprjerjo w „Hetzer Blid" 2 557 400 000 hr., Bruno Schreier 3 miljardy, porjadny tydźeńšti dar waggonowje fabriki 80 394 000 000, jeseńskerjenja C. Jahn 50 miljardow, njemjezenowana firma 50 miljardow (! dobom nadobny darjeńšeł, je zhe mězacznje šlotohódnośiny pschinoschi darjeł), statny šwjak textilnowego drobnowukrowanja, Budyšinska grupa 116 miljardow, lubłeł Lehmann w Pšichsichezach 10 zentnarjow bźernow, k. pschekupa K. (Edeka-šwbuśwan) 30 puntow wotsnjatych krušzow a 7½ punta palmina, k. ratař Schrader 4 zentnarje bźernow, ratařska zentrala w Ratarjezach 2 zentnarjej jeczjmjenja, k. lubłeł Měr w Bobolsach: kał, mordej a zentnar rožk. Wšěm šuvernym darjeńam wutrobny dźak! Budyšchke nusowe sjednoczeńsiwo podbyra jenoż najchudschich a wono ža wjeseli, so nadobni pschecźelsko zjawjeśiwa w pósnacu njewurjownjowe nuły najchudschich naših sluk dźerżeć pomhaja. Proźimy nałcźnje wo dalschu pomoz a to wožebje dary w zbrodze, kotraž naschim nusuczerpjazym bratram a šotram wožebje pobrachuje. Nasche pjenjezne hromadźenje měše so lepje wužiś, pschetož kóžda hrivna ho hnydom na zbrodu nałoži, so mohł so zhnowanuy stuk dźerżeć. Pschicźenja wobjedow bohuzkeć jara pomału pschikhadźeja. Sónadź pak ho tola někotre sta pschecźelow cźłowjeśiwa namakaja, kiž nam pomhaja, hłodej wobrócź. — **Khromadźenje za zbrodu** su běrny a seleninu měšchćanšti hospodarśti bwór na jwonkownej sawiśej haży, sa žitu a druhu zbrodu: k. pschekupa H. Klemm na kamjentnej haży, za drastu, staru a nowu: k. pschekupa Pahn na khlowrym torhoschczu, sa pjenjezy: wschě banki, sa. Rauer a mnoho druhich firmow a hóscenzow. Sbohužkowjesłego, pomhajcze ž zyłej šwojej mozu nuzuczerpjazym starym; njepschedajcze, fo naschi bliżschi khodu nerěja a jako wobšórkerjo psched naschej duschu stoja. Nałoženje nuśowcho sjednoczeńsiwa je schiwórk wjecor 1½8 hodź. w bohotowi. Pschikhlunoschcź kóždeho je, so pschindże.

— **We Zentralnym dźiwadle** hraše so wot dźensa hacź do póndźele wulki dwójny fensazijski **proskam:** 1. „Wjerny khwjen" w 5 jednanich a2. „Czorna Lou" w 1 jednanjach.

S Bukez. Tśeźi dźeń kermusche mějachu młodźi ratarjo sawjeśenje we tudomnym Stangez hoscenzu. Mjez tym bě generalny straik ža pschipowjedźił. Ruckźicho hacź dźe brunhuje we Sakkez mějesche ho Budyšchka milinarnja do špeha a wotkrěnu měšlam a wotam milinu. Budyšchka milinarnja je tola najspěchnischo tej pschi powschenjun płaczinow. Naschi młodźi ratarjo wuzdachi šebi pomhacź a roshnóżkowachu se wschelakimi šwjazami Stangez žurlu. Cźyptowschu cźmu pak pakostnizu wuzichu. S wotkrom salěschu do brastownje. Tam wujedżachu ž 3 porami šturnjom a 2 khoscźomaj. (Nabjżjonje njeje wisu wobkradnjeni trjebali bohu domoj nóżtowacź.)

S Pomorz. K naschemu žiwnoscźerjej Gnawkej bźeża hižo w nozy k khobóże njeprošeni kermuschni hoscźo pschiscźi. Kasanja njehładajo wotnjeżbechu kołbasu, buttru, schmalz a khlěb. Też na kermuschnu tykanj njeslabuja.

S Wujeźka pod. Cźornym Bohom. Sańdźenu njedźelu naseh wunuzenkar Bérka a jeho luba maćibźelka šwój slotny dwoj cźitaj a strowaj žnjeczeschtaj. We Bukeczanskim Bohim domje, khdźež psched nowym létami so k drohowanju pśches žiwjenje sjednoczeńschtaj, dostaschtaj so k tomu zurkwinske pożohnowanje k temule žadnemu šiwjeżbenjej. Też „Serbske Nowiny" pschesja jimaj khdźo a hišćeże wjele šwożomnych lét.

S Lubija. Pschi buł kayanzy (Fußballspiel) je šaudźenu njedźelu jedyn hrajeć cźežko snjeżožił. Jedyn druhi hrajeć jeho tak ſ wotmachom do nohi kopnu, so jemu wobej hnuśkeli deluješe nohi sternj. Njebożkowneho dyrbjachu hnydom do thorownje donjesch.

S Wochoz. Wóndano w nozy poš khežeru Kaschorca njeindrje sakhadźeschze. Kaschpor stany. S wotkrom pohladowschi na diwarje wodrabu wuhladza. Paduschči běchu šerschcźałe ſ khlěwa sešakhnuli. Runje žo hotowachu, je šiwej pjeczenju wuńdżej, jako jich pschestrachi. Nuncze žo wšachu nośi pod pažu. Bohužeł njebě móżno, jich sešnacź, tak pschińcze mějachu bu ſ pocha. Kaschpor šwoje hunczo sašu do šmuczenoho khlěwa tykny.

S Drinych Bruśowu. Tu su khakemsko pša morili. Tohodla dyrbja jo we Rosbóczkim wokreisu ſ pšy sawjeźnacź. Wuwstaje ſ teho wukasa šu hamtśe wokreisu we najchudschich a wono ža wjeseli, so nadobni pschecźelsko zjawjeśiwa w pósnacu njewurjownjowe nuły najchudschich naših sluk dźerżeć pomhaja. Proźimy nałcźnje wo dalschu pomoz a to wožebje dary w zbrodze, kotraž naschim nusuczerpjazym bratram a šotram wožebje pobrachuje. Nasche pjenjezne hromadźenje měše so lepje wužiś, pschetož kóžda hrivna ho hnydom na zbrodu nałoži, so mohł so zhnowanuy stuk dźerżeć. Pschicźenja wobjedow bohuzkeć jara pomału pschikhadźeja. Sónadź pak ho tola někotre sta pschecźelow cźłowjeśiwa namakaja, kiž nam pomhaja, hłodej wobrócź. — **Khromadźenje za zbrodu** su běrny a seleninu měšchćanšti hospodarśti bwór na jwonkownej sawiśej haży, sa žitu a druhu zbrodu: k. pschekupa H. Klemm na kamjentnej haży, za drastu, staru a nowu: k. pschekupa Pahn na khlowrym torhoschczu, sa pjenjezy: wschě banki, sa. Rauer a mnoho druhich firmow a hóscenzow. Sbohužkowjesłego, pomhajcze ž zyłej šwojej mozu nuzuczerpjazym starym; njepschedajcze, fo naschi bliżschi khodu nerěja a jako wobšórkerjo psched naschej duschu stoja. Nałoženje nuśowcho sjednoczeńsiwa je schiwórk wjecor 1½8 hodź. w bohotowi. Pschikhlunoschcź kóždeho je, so pschindże.

— **We Zentralnym dźiwadle** hraše so wot dźensa hacź do póndźele wulki dwójny fensazijski **proskam:** 1. „Wjerny khwjen" w 5 jednanich a2. „Czorna Lou" w 1 jednanjach.

S Bukez. Tśeźi dźeń kermusche mějachu młodźi ratarjo sawjeśenje we tudomnym Stangez hoscenzu. Mjez tym bě generalny straik ža pschipowjedźił. Ruckźicho hacź dźe brunhuje we Sakkez mějesche ho Budyšchka milinarnja do špeha a wotkrěnu měšlam a wotam milinu. Budyšchka milinarnja je tola najspěchnischo tej pschi powschenjun płaczinow. Naschi młodźi ratarjo wuzdachi šebi pomhacź a roshnóżkowachu se wschelakimi šwjazami Stangez žurlu. Cźyptowschu cźmu pak pakostnizu wuzichu. S wotkrom salěschu do brastownje. Tam wujedżachu ž 3 porami šturnjom a 2 khoscźomaj. (Nabjżjonje njeje wisu wobkradnjeni trjebali bohu domoj nóżtowacź.)

S Pomorz. K naschemu žiwnoscźerjej Gnawkej bźeża hižo w nozy k khobóże njeproščeni kermuschni hoscźo pschiscźi. Kasanja njehładajo wotnjeżbechu kołbasu, buttru, schmalz a khlěb. Też na kermuschnu tykanj njeslabuja.

S Wujeźka pod. Cźornym Bohom. Sańdźenu njedźelu naseh wunuzenkar Bérka a jeho luba maćibźelka šwój slotny dwoj cźitaj a strowaj žnjeczeschtaj. We Bukeczanskim Bohim domje, khdźež psched nowym létami so k drohowanju pśches žiwjenje sjednoczeńschtaj, dostaschtaj so k tomu zurkwinske pożohnowanje k temule žadnemu šiwjeżbenjej. Też „Serbske Nowiny" pschesja jimaj khdźo a hišćeże wjele šwożomnych lét.

S Lubija. Pschi buł kayanzy (Fußballspiel) je šaudźenu njedźelu jedyn hrajeć cźežko snjeżožił. Jedyn druhi hrajeć jeho tak ſ wotmachom do nohi kopnu, so jemu wobej hnuśkeli deluješe nohi sternj. Njebożkowneho dyrbjachu hnydom do thorownje donjesch.

S Wochoz. Wóndano w nozy poš khežeru Kaschorca njeindrje sakhadźeschze. Kaschpor stany. S wotkrom pohladowschi na diwarje wodrabu wuhladza. Paduschči běchu šerschcźałe ſ khlěwa sešakhnuli. Runje žo hotowachu, je šiwej pjeczenju wuńdżej, jako jich pschestrachi. Nuncze žo wšachu nośi pod pažu. Bohužeł njebě móżno, jich sešnacź, tak pschińcze mějachu bu ſ pocha. Kaschpor šwoje hunczo sašu do šmuczenoho khlěwa tykny.

S Drinych Bruśowu. Tu su khakemsko pša morili. Tohodla dyrbja jo we Rosbóczkim wokreisu ſ pšy sawjeźnacź. Wuwstaje ſ teho wukasa šu hamtśe wokreisu we

Hana.

Roman wot H. Sienkiewicza

Pschełožił Beno Žyž.

(Pokhacźowanje.)

Mój nan mi hrožesche, so mje sa male poswjby w khasnopiśmje a němšćinje pschemorsła, bu pak wot wunjedżenja tuteho hroženja wotdźerżany ſ dźěła se mojimi šyłsami a žlubjenjemi, so bo połěpschu, ſ dźěła też pschez próšbu mojeje dobreje macźerki, kotraž ho za mnje sapołoži, najwole pak ſ harn, kotruž Mikołaj cźerjesche, kotruž wo jemym šwoczenju ſ mjenom kaligrafija hišćeze šlyschak njebě a kotryž mějesche nawukunje němšćiny za njeterpeche.

„Schto ma to sako rěkacź?" ho šłobjesche. „Je mkody knjes šnadź bludnik, abo Schwab? Je šnadź nasch knjes wšyscy też němšky mohł, abo rohmi tutu rěcź šnadź knjes? Němcźy? Schto? Hdyž my Němcam pała . . . nó, kał tha hnydom rěka . . . pała Lipska a cźert we, hdyž jemak napschecźo šyschadźemy, dha njejšmy němšky ſ nimi rěkkeli, a'e jenoż „lehń šu" a hnydom ležachu po štoch na thribjecźe."

Wobsche najpomjenjeńcźo mějesche šany Mikołaj hišćeze wožebite khwalenoschcźe. Měčesche ſ rědka wo šwojim žiwjenju, bě-li pak jómu wožebje dobreje myšle, dha rěčesche bjes pschestacza a hwišbasche jako schórzy. Němčesche jeneho hrozneho wotpohłada pišći tym, w šawjesi starej hłowje šmuczesche ho jenoż podawki, a wšako, schtož bě w nłodosći we wójnje a wójnšcej unhy wuštyschał, mějesche ša šamopschežiwjene, tak ža wjeho pak šwojemu bźdej, pak šam hebi pschipisha a želesnje šwojim šaušnym powědanjam wěrjesche. Mějesche-li dohład na robocźanami pschi młócźenju w bróžni, potom jim druhdy tak dyrdonadejše wěšu powědasche, ža ho špodźiwaju na zuzy serjechu a ſ wocźinjenymaj hłbomaj jeho šłowam šłuchachu. Hdyž pak Mikołaj tole pytny, šawoła na nich: „Schto tha hubu rosdajeće kaž šamnjšti dźěru?"

Potom zyły šaho padachu, ale bórzy po tym šary ſ nowa pocza: „Mój šyn mi pische, so je jeho krotowa Palmyra ša generała pomjenowała. Wjedże ho jemu jara derje, wón praji, a dostanje wulke dokhody, dyrbi tam też jara šyma być, wón praji."

Pódlanšzy napomnjene běchu dźěrži teho šarcheho Mikołaja jara wulke wiłki. Mějesche też wšaprawdże šyna, ale tutón bě wulki njekhmanik. Khdyž běsche wotrosił a wšcho możne naparał, běsche do šwjeta schoł a tam šo bjes šilda šhubił. Jeho dźowka, kotraž je wopraweschła rjanšcej kedy dyrbjała, bě še wšyschmi šaštojnikami we wšyj łudkaršlowo šapoczała a bě šlonczenje wumrěła, hdyž bě malu holczku porodźiła. Tuta holczka rěkałe Hana. Bě to rjana, ale šłabuschka holczka, runje tak šara kaž ja. Dopomintam šo hišćeze derje na naschе šjromadne wojerśče hry. Hana wošmamjenjesche pomezne wójšo, ſ kotrymž ja šhromadnje pschećźawo naschemu njeschčesłeej — łopschiwam — do pała cźahnych. Bě měšna a dobra kaž jandźel a tola bě jej tak cźežeł bóiit napołożeny. Ale to ju dopomnjeli, kotreż nětko na hišćeze njeschłuscheja.

Pschihdu pak na wožebitoscze šareho Mikołaja wrócźo. Šwym šynam jeho powědacź šlyschał, to běchu jómu łonje šulanow ho łpłóščeże a nadobo wšohmomnacze wyšaz psched wrotami Warschawy šejachu. Kak wjele ludźi je ho tehdom potepłało a kak hróžinje je to być hrožbało, prjedy hacź ju ho wšěch šaho dohaženyże, njehodźi ſ wumyšlicź.

Druhi raš powědasche — tutón krótš pak niz na hunje, ale nam wšchem wo šłuchje: „Nichtón njemóże prěcź, so šyny ſ šhrobe bě — cźehodła njedohrjebł je teſ hhrobe bicź? Myšlu hišćeze na to, hdyž jómu w Rakuschez wojowadnuy. Stojach we rjedże, praju wam, dha nadobo najwušschich wjedniť ke mni pschijěcźa, najwušschi wjednik Rakuschanow, mjemizy, kotryž je njepschecźelschi ſ tronoj šem pschijěcźa a mi praji: „Šauchodnički, ja cźe šnaju, wón prajesche, bychmy-li tebje popadnyli, bychmy-li tebje popadnyć mohli, dha by wójna hišć dawno te łonjez hyła!"

„A wot naschego wyschka njeprajesche žadneho łłowa?" prašeschče ho mój nan.

„Kak dha to nic? Njejšym runje zyłe łonjez ſ pschijěcźa praji: Bychmy-li waju, prajesche wón, tehdy ja wjeschka popadnyli?"

Pater Ludwik bu njeměsche a prajesche: „Ale Mikołaju, ty tola hwjidadch, kaž šchłorz."

To teho šareho njerešcźeho a by teſ zyłe wjeśe ho rosnjemdrił, njebyła li duchownego ho bojał a cźešcźił. Tak bě šmérom a šhyła wěš šaho do wahi pschinješeſ ſ tym, so šaho šapocza: „To je teſ kaplan Sługi hižo praji! Nětdy bźdź kuhu pod dwaczyte, cźhdy prajeć, pjate rjebło dojtat a šteje šche jara hubjenje ho mnu. Šuh, myšlach hebi, nětko je k šmjerći. Wuspowědach ho Najwyschchemu šwojich hrěchow a šłónczenje prajesche kaplan Sługi, kotremuž ho wuspowědach: „Bože pomhaj, Mikołaju", wón prajesche, „ty šy tola to wšcho hromadże šhtuidał."

„Może być", jomu ja šnapschcźiwich, „ale schtó może žebi to wšcho tak dreje šhromadźikowacź."

„A tebje hu šaho rohmi, wuhojiłi?"

„Kduhojiłi, ho šama rohmi, wuhojiłi! Dóże ju mje tola hnydom wuhojiłi. Šama hum ho wuhojił. Jómu wjeczor šmóchach dwaj nabikaj ſ łłeleeffeho prócha (pukro) do méry palenza, to wupich a twinczich na ranje šrowy kaž tyha we wodże."

Nedy pak na powědanczko šareho Mikołaja dale po šłuchcźe a bych teſ wjazy wo nim šdźiłcź mohł, cźe pater Ludwik Mikołajej łakała, mi hłowu zyłe šawjercźeſ.

Tutón dobry muž, kotreżuž be šwoje duchowne powoslanje pschešo na wšzy šmjzałao, wšchak njewědźeschče, so mnohdy ludšom, kotreż še měrnedho šarchiwšeho domu do łoja žiwjenja šo wucźerja, zyłe hinašche wšaki hłowu šowjercźo, dyžli powjedanczka šareho šłużobnika. Šary Mikołaj bě pak teſ dałoko idaleny, naš ſ hubjenym wlinom šchorej nawopak, wón hrażowaschče neſ a naschе cźłujenje a wołław jenje bóle hacź bě nam hube. Bě w pohnym šmyšlu šłowa jara šwědomity cźłowjeſ. Wopschejo bě šedźi jedyn wojerśči pocźink wodkłował: Šwědomite a dyhkowne wunjedżenje pschikłasow. Tak jómu w šymje wjelk we wokolinje tak pschewesołach, so najprzedy nětkotre a potom zyłe cźrjódy da wšzy pschikhadźachu a wulku šchkodu nacźinjachu. Mój nan, kotryž bě rosmólny hajnik, cźyłe hnúdow na nje wotmě. Jomu na tym šałeżeschče, so nichó šatkoh, łnjes Ustrzęki, wuslany hajnik na wjelki hónšwu najwědowaschče. Tehodła pósła Mikołaja k njemu je listom a je šeſchwaczym extranym pschikłasom: „Nejeń palenzajalenja šdźe do mélta; jedy hacź da Ustrząja šobu a wotkedź šnjeſeſ tutón list. Pschińieſ pak mi na kóždy pad wotmuhwu. Njepschindź bjes njeke wróczo!"

Mikołaj wja list, šałeše na wóš a wotjedźe.

(Pokhacźowanje.)

Sstepnom, Bílej Wodje, Mužakowje, Bydlinje a to mjeńše Mužakowje.

Mujezda pola Wósboŕca. Sańdźene dny su pola hudowneho źiwnoscerja a pjekarja Lehmana (Wiczaka), mjedawni paduschi mój 5 kolesow wurešali, khibali je mjedawny mjedwjedź na mèd wuschol, tute pak kola we naschich dźensnich wjasu z domom njejšu. Kajes Wiczaz ma pisches to wulku schkodu a wobohe pekliki pjekarja nèsto hlodu wumrěć, hacźrunje ju so zuliczże léto prózowale a hromadze zrobje. We naschim cźasu je lud tak hluboko do njewéry zapadnył, so hamo spróżnitwe a njawinowate swěrjatka na pokoj njewostaji.

Se Sstepeho. Póndźelu bu nascha hortiwa na dalsche zdźelej lět z nowa wotnajata. Parzela I pschi Nowonowskim boku wunješe 111 a parzela II pschi Brěžowskim boku pak 121 zentnarjow rožli. To je po dźensnischim stojinschcu papjerjanych pjenjes 28 billionow. To pak budźa drobe wuchcze. Sa gmejnu pak je to rjana pschipomoz na wutwarjenje drohi do Brěžowki.

Se Sstepeho. Pschichodnu njedźelu popołdnju we 4 hodź. schromadźi so serbske towarstwo za Sstepo a wokolinu pola Lehmanez k swojenu měšaczkenemu pohodźenju. Wschitke bobustawy maja wèsche pschińcź. Mamrěcże ju wjazy njepschijśimuja. Schtóž njepschińdźe, pola teho wèmy, na cźim fanty. Wobsebicże tež kóždeho pschpomnjeć njemtóżemy. Wschitzy lubi Serbjo pu nam wutrobnje witani a rad chcemy jich za bobustawow pschijmcź, hdyž chcedźa po jenoź źiwenje k swojej narodnosći dźerżeć a po tej wutrownawacz jako Serbjo. Popołojcźni ludźo a tajsy, kotrjż njewédźa, schto žu, so do naschich cźasow wjazy njepschistiwja. Tuj chrabrjejse so a pschińdźcze wschitzy i dypkom.

Gospodarski rozhlad.

Pjatk, 2. nowembra 1923.

We New-Yorku 250 milijardow.

Hamtske kursy wežera w Barlinje:

Dollar	129,675 mb.	franzowski frank	7,840 mljd.
jendželski punt	598,500 „	cźeskoſk. króna	3,950 „
szwajski frank	23,741 „	100 pólsk. markow	—

Na Barlinskich wikach dźe ź hódnotu němskich papjerjanych pjenjes dale do hłubina. Dollar je hamtšy ź 130 milijardami sajsa. We Newyorku służy dollar na 210 milijardow. Tele nowe spadowanje hódnoty němskich pjenjes nam ź nowa dowkaże, so fu wschitke próżowanja naschego kajzerskowo kurs papjerjaneje hriwny nèkak skruczicź, podarmo. Wei Němscy dźe so nètko, ź wjetscha we zyłym wikowanju, hdyž we słotej hódnocze wobkhadża. My mamy na boho wschelake druhiny pjenjes słoteje hódnoty: słotu pokjeńzonku, dollarowe hódnotki (Dollarschatzanweisung), pjenjeze stata, rentowe hriwny a kóńcźnje pjenjeze wschelakich hódnoty wschelakich bankow. My žu dźiwny, jeli po naschemu kajzerskemu njeporadźi, nasche hospodarstke a politiske pokjenje nèkak konsolidowacź, pódźe tež ź tymlemi (papjerjanymi) pjenjesami słotese hódnoty słóńcź nje po pèznej dani. Po wschém śdacźu so wutkrjej pobedowanje wschim krafu njespodabaju. Stare demokratiske [illegible] nahlada mi, kaj Amerikanojo, Jenglešcźenjo, we Franzowskich hakle rěcźeć nóźdźmy, temu njerozumja, so jenoź wojerske pjasej samoźe stat dźerżecź. Woni temu njerozumja, so móże wojerski roskasowcź parlamentej sakasacź so seiscź. Parlament, rjeni, je ź tuda wolene sastupjerstwo tuda a ź tymi wobkhadża so jako se njewólnikami. Temu wutrauj njerozumi. Wobkarnjenu wschitzy, so dźensa we Salskej cźi knjeza, kiž so sejeraja na proletariat, na tych, kiž nicźo nimaju. Ale schtó je sawinował tele pomèry? Wopaczna hospodarske towarstwo poślednich 60 lět. Sčrěni staw w městach a na wsach mały a širjeni burski lud je so wołt rjez systematiski śniscź. Na wsach su knjeze dwory sta a sta małych a śrěnich [illegible] statkow pokupiłe. Wsched 60 lětami bě mózno, mudrymi sakonjemi temule sahubnemu wuwiću sadźewacź. Nicźo so stało njej. Nètko krawja płody 60 lětneho sanjerodźenja. A wojerske pjasej darbjała tajkim sejerjam nèsto sadźewacź wjedźecź? Bojimy so, so se hórsche budże. Dyrnja wukraj na naš kaž na słowow słudnje, hdyž pschchodźi wusmišchcenja, luh helotow, katrenuž nichtón dowéry mèć njemóże. Trabanje a nusa traschi naš dźeń a bóle.

Na produktowych wikach bijachu žitne płaczińny wežera dale horje. Dollar bě so skakajo powyschił. Žito je na wikach žadne a kupzow wjele. Žito je po słotej hódnocze pschedawne. Tola pjenjez trajnieje słoteje hódnoty je we zjawnym wobkhadże hischcze mało. Tehodźe je wikowanje ź produktami a je žitom jara wobezeźne. Pschenicźna a rjana muka bèzichu drohischej wutrajnjeze. Tu pak njeje mózno kupowacź, dokeź su zuże pjenjezy žadne.

Na Barlinskich produktowych wikach

Pschenza	192-194	rapź. wošuschk	10,90-10,95
rožla	183-185		
nalěźn. jeczjuzeń	177-180	**Bérny**	
wowjź	150-152	bóle	1,7-1,9
ſa wunu abo 20 zentnarjow		cźerwjene	1,7-1,9
pschenicźna muka	30-32		
rjana muka	29,50-31,50		
pschenicź. wotrubny	8,75-9,25		
rjane wotrubny	8,75-9,25		

ſa 100 kg abo 2 zent. po zentnarju

po słotej hriwnje.

Wikl wežera schtwórtk w Luhiju. Wone bèchu jara lochatne. Małe bu pschinjeze a to žu hischcze njerozpschedźane. Płaczińny bèchu dale wysche. Wjeschi kal 2,5, cźerwjeny 1—2,5, morchej 1—1,5, pwinat 2,5—3, zybla 1, tomaty 6, banje (Kürbis) 1, hriby 7—8, jabłuka 2—3, kruschwy 1,5 kaž 3, bérny 0,5, wschitko po miljardach a po punczje. — Śwérkety kal hłowcźka 1—3, kolrabi jedyn połdra miljardy hriwnow.

Wikl wežera schtwórtk w Khorzebuzu. Na město milijony je miljarda stupiła. Bytra pschińdźe bu 25 miliardow, howjaze mjaso 24, cźelaze 20, swinjaze 34—36, schmalz 20, tój 18, połcź 80, margarina 13—13,5 miliardy po punczu, knéłkaty kal 6—8, bèły 1—1,5, cźerwjeny 2, virsinkowy 2, kolrabi 1,5, pwinat 1,8, seleny kal 0,5—0,8, fótrěpa 0,5, tomaty 3, hriby 3,5—4 miliardy po punczu.

Swinjaze wiki tam. Pschihwjesło so bé 1000 prošałow a 80 bèhakow. Wone płaczachu:

prošata mjasc	65—100, hrěnje 120—160 a
wulke	180—250. Bèhaki małe 300—600, hrěnje 600—800, wulke 800—1000 miliard. hr.

Wjeźne płaczińny wežera Wschitko po słotej hriwnje	w Kamjenzu ſa 2 zentn.	w Lubiju ſa 1 zentn.
Pschenza	18,5—19,0	8,50—8,80
Rožla	18	8,20—8,50
Jeczmjeń	18,5—19,5	7,60—8,0
Wowjź	14—14,5	6,50—7,00
Sqwo	2	1,50—1,80
Sstoma, ź pizowanju	1,80	
Sstoma, ź sałanju	—	0,80—1,20
Sstoma, ź ruku młóczena	—	0,90—1,30
Bérny, pola ramża	4	1,90—2,25
„ hacź na żelesnizu	5,0—5,60	—
Butra	—	—
Jeja	—	—
Pschenicźne wotrubny	—	3,50—3,80
Rjane wotrubny	—	1550—16,00
Pschenicźna muka	—	1450—15,00
Prošata, wulke	300 miljd.	—
„ hrěnje	200 „	—
„ małe	150 „	—

Wikl rěnetho stotu saubźenu hrjebu (Zentralviehhof) we Barlinje. Nosrunała stótnoze zentrale we Barlin-Friedrichsfelde. Pschihnało jo bé 1128 howjadłow, 915 cźelatow, 2073 wowzow a 1701 swini. Wokolo 1/10 tódź. běchu wili jara krute. Schtwórtk powyschi jo żelesniza a ſ Newyorka pschihadźesche powjesć wo dalschim spadowanju hódnoty němskich pjenjes. Dotho so wuradźowasche, po kajkej hódnocze mjeso jo wikowacź. Sa howjadła hebi vornjo pohlednim wikam wiele wjazy dźerżacźu. Tehodźa kupzy jenoź te najnuschnische kupowachu. Cźelata běchu bóle žadne a tehorunja horje bijachu. To žane hódźi so wo wowzach prajicź. Swini bé wjazy hacź tydźenja. Wone so sa 1500—1600 miljardow hr. po zentnarju źiweje wažì pschedawachu. Płaczińny so wobrjezbichu. Wutrajne mjaso bé ź tłuscźenemi tuńsche. Wono pak horje bęri, jako běchu zuże pjenjezy drohische. Sa tukom jo sajo praschachu. Pohlednische dny njebé jara schoł. Tele płaczińny so sapischachu:

po papjerjanej hódnocze:
howjadła 400—1000 miljardow hriwn.
cźelata 500—1400 miljardow hriwnow,
wowzy 300—1000 miljardow hriwnow,
swinje 1100—1300 miljardow hriwnow.

Po słotej na łakadze 15,5 miljd. za słotu hriwnu:
howjadła 26,50—65 ſl. hriwnow,
cźelata 32—90 ſl. hriwnow,
wowzy 19,5—65 ſl. hriwnow,
swinje 71—84 ſl. hriwnow,

po sapischanim źiweje wahi. Porucźo tydźenſchim wikam su howjadła 12 proz., cźelata 33 proz., wowzy 7 proz. a swinje 45 proz. drožische.

Na świnjazne wiki tam bé so pschihnało 797 prošałow a běhakow a 38 swini. Wiki mènje běchu. Płaczińny běchu wyschiche. Punt prošatow pschińdźe 12—14 a běhakow 14—16 miljardow hriwnow.

Póšt budźe wot póldźelu 5. nowembra ź nowa drožschi. Pišmowe porto jo na miljardu połoženy.

Zokurowy dawk powyschi jo wot 5. nowembra na 95 384 000 000 hr. sa dwójny zentnar.

Butra we Barlinje saubźenu hrjebu punt 22 miljardow we zyłym wikowanju płaceshe.

Wažne hospodarske liczby (klucze).

Sa 2. november 1923.

1 słota hriwna (po Barlinskim wičznym kursu)

papjerj. hriwnow	31 030 000 000
Płaczisna sa słoto	640 doll. sa jedyn kgr.
„ „ „ 1 śleborny (1 hriwna)	7 000 000 000
Statny indeks	13 671 000 000
Wulkopyschekupski indeks	14 600 000 000
Sa rikarstwo	156 000 000
Sa pschihotowanje	30 000 000
Indeks sa hospodarstwo	15 000 000 000
Sa żelesniza (sa wobopólnik wobkhod)	6 000 000 000

(Sakładna liczba sa 1 km w I. rjadowanje 19, 8, w II. rjad. 9,9, w III. rjad. 3,3 a w IV. rjad. 2,2 pjenjezkow.)

Sa wobkhod ź twórami	12 000 000 000
Sloty frank sa wukr. wacźokowy porto .	15 000 000 000
Telefonowy kluź	15 000 000 000
Knihiclischczetstki kluź	800 000 000

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej cyrkwi w Budyschinje śnieje 23. njedź. po św. Trojzy (cyrkwinskim njedźelu) rano w 8 hodź. farar Dyscher němsku spowjedź a św. wotkasanje, dop. w 9 hodź. farar Rěda němsku a 3/11 hodź. serbsku Bożu słužbu, kollekta sa wožadne potrubnosće. — Semrjeła: Emilija Ernestina Hartmanna, bywsche św. Ecksteinowa rodź. Taufelez ź Radeberga-Lotzdorfa, na Zibowje, 70 l. 5 m. 23.

S Khwaczicz. 23. njedźelu po św. Trojzy dop. 1/2 9 hodź. němsče a w 10 hodź. serbske kemschenje. — Pódźelu jako kermuschenu pódźelu dop. 1/2 9 hodź. serbsce a w 10 hodź. němske kemschenje. Na wobėmaj dnjomaj kollekta sa zyrkwinske samoźenje naschego wosiadby. — Dale sejdźe so schtwórtk pop. w 4 hodź. žónske towarstwo we Nowakez Hoscźenzu we Khwaczicach. — Semrjeła: 29. oktobra Hana Grollmusowa, žiwnoscerka we Dalizach, 73 l. 1 m. 24 d. stara.

S Budyschinka. 23. njedź. po św. Tr. — kermuscha — dop. w 9 hodź. serbsce a 1/11 hodź. němska Boża słužba. Posawnowy chor cźerkuscze ź hudźbu pschewodźuje. — Póndźelu dop. w 9 hodź. serbska Boża słužba.

S Hulki. 23. njedź. po św. Tr. dop. 1/2 8 hodź. serbska spowjedź, 1/2 9 hodź. serbska a w 10 hodź. němska Boża słužba.

S Bukez. 23. njedźelu po św. Trojzy rano w 7 hodź. serbska spowjedź, dop. 1/2 9 hodź. serbska a w 10 hodź. němska Boża słužba. — Semrjeł: Max Gustav, Maya Gustava Pjecha, murjerja w Mješcźizach mandź. 6 hodź. 5 dnjow starh.

S Wóbšlinka. 23. njedź. po św. Tr. rano we 8 hodź. němska spowjedź, w 9 hodź. němske a 1/11 hodź. serbske kemschenje.

S Nukez. 23. njedź. po św. Tr. rano we 8 hodź. němska spowjedź, w 9 hodź. němske a 1/11 hodź. serbske kemschenje.

S Klukscha. 23. njedź. po św. Tr. budźe rano we 8 hodź. němska spowjedź, w 9 hodź. němska a 1/11 hodź. serbska Boża słužba. — Semrjeł: Walter Helmut Ausk w Lichanju, 3 m. 27 d.

S Lupoje. 23. njedź. po św. Tr. dop. w 9 hodź. němska Boża słužba, 1/11 hodź. Boża słužba sa dźěći.

S Wjeleźina. 23. njedź. po św. Tr. dop. 1/2 9 hodź. serbska a 1/11 hodź. němska Boża słužba.

S Sunchinu. 23. njedź. po św. Tr. dop. w 9 hodź. serbska a 1/11 hodź. němska Boża słužba. — Póndźelu dop. w 9 hodź. serbska Boża słužba, kermuschny žnjedźeń.

S Barta. 23. njedź. po św. Tr. dop. w 9 hodź. němske a 1/11 hodź. serbske kemschenje. — Póndźelu dop. w 9 hodź. serbske a 1/11 hodź. němske kemschenje. — Semrjeli: Paul August Khorla, dźěłacźej w Suborniczach, 17 l. 5 m. — Ernst Wilhelm Robert Schleuder, dźěłacźej w Suborniczach, 76 l. 9 m. — Hana Ivnd. Domaschzyna, njeboh fararja w Nošacźizach, wudowa, 89 l. 2 m.

Přihlopk.

* **Tragiski kónz.** Pola Wünschendorfa (w Laubanskim wokrjesu) namarkachu honjerjo pschi honjtwje w lěsu cźełe wumjeńkarja a wójnskemu invalidu Fliegla z Logowy. W cźasu, hdyž so ta pokutu chłeba mitigardy zadaju, njeje starz žaneho druheho wupucźa wědaź, hacź wumrjeć. Smidnje — ale wérno.

* **Pschez rokom njewěźity so wobzwjeselił.** We małym franzowskim městaczku Ribemont bé so měschczanoſta do młodeje wuczerki šmjertnje falubowal. Wona pak wo njeho njerodźesche. Dokeź so dale wo nju prózowasche, so jemu sjawnje šmějachu a jeho wušmědchowachu. Na to wón sywza, hedi je ź nanozu dobył. Wón w nozu ź jejnym wołnam rěbl staji a sywza do jeneho bydła saleźe. Wona pak jeho ź wedu pola. To wja žebi tak ź wutrobje, so bé pscheb jejnymi wołnami za rěbl wobwjeselił.

* **Wo namětaczinym bludźe.** Schtwórtk wjeceŕ bu na žónisku dubladachu, kotraž po tśischnym žłobje na tśechu klešeše. Běšče to we Barlinje na Dönhoffim namješcze. Mětaczeł rjenje šwjeschesche. Dwarzenje je tam pósł, we kotrymž je telefonowa zentrala. Žónska bé we słužbje zentrale. Wona bé wětcze namětaczina (mondsüchtig). Jako bé na tśechu salźita, po njej tam a žemi běhasche. Snydom wohnjowou wjoborn sawołachu. Ta pschijěhnychi zyłu tśechu pschepyta. Tola žónska tam wjazy njebé. Posdźischo ju hischcze we poinym błudze we jenej haźy nadeidźechu. Hubanzko wostanje, kaž je mena ſ tśechi dele pschińdźa.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Měschczanska rada — podruźnitski kant wojerwja: 9. dodawk. ź podruźnitskimi porjadej sa Budyschin wot 26. septembra 1922

Na sakótski podruźnitski pjenjes bo na mězacz november 1923 tele pschinoschki postaje.

2 mětaczinaj sakładnaj podr. pjenjesaj (Grundmiete) sa dań 10 000 000 měsaczných sakładnych podr. sa wobłthodne wudawki jako wobliczerski pjenjes; 3 000 000 sa domowniza; 640 000 sa domjasze sarjadnistwa; 30 000 000 sa běžne wuporjedźenišze błeła; 4 359 997 sa wjetsche wuporjedźenišze błeła; 47 999 999 wischo hromadze.

Pschiwrażk sa wobłthodne wudawki sniži jo na 8 300 000 sakł. podruźnitskich pjenjes (Grundmieten) sa twarjenje, kiž njejsu ź Starobudyschčinskim wodowodej pschiłamknjene a bjes měrjaka wodu pawschalnje płacźa.

Pschiwrażk sa wulke wuporjedźenja móże so też sa běžne wuporjedźenja wužiez, tak dołho hacź bo domjasze konta wobstajnohónosnje sapołojacź njemóża.

Drohołona liczba sa podpodruźnikow (Untermieter) je bo sa november na 150 000 000 króźnu wyhołojcź postajiła.

Měschczanjska wodarska a plunarska wojerwja:

Plunowe sliczowanja sa měsacz oktobr plunarinja jenoź po lubikanych metrach wupiśuje. Pohladnjowe pojednitych stajia na dnju pschepołożenja płaczezu plunowu płaczińnu na sliczowanje. Sliczowanja maju so sa 2 dnjej sapłaczicź. Stomdźerjo dyrbja płaczińnu, kiž na dnju płaczenja w plunarni płaczi — sapłaczicź. Dołze nje sliczowanje na 10 hodź. po wot 3. dnju sem se 6 prozentami sadaniez. We wosebitych padach móże po dźělbach płaczicź abo pod wschědnym wobliczenjom danje we 6 proz. Pschipokazanki, kotrež su so w oktobrje kupiłe, (bóle) maju so nèkt do płaczenja dać. Dokeź wupiśanje plunowych sliczowanjow a rosnoschowanje tychžamnych hacź do połojzy novembra traje, a dokeź móże w tutym cźasu plunowa płaczińna hischcze postupowacź, móże kóždy, kiž je we oktobrje pschemało abo njeje ź zyła žane pschipokazanki kupował, sebi hischcze hacź ź pschedpołożenjom sliczowanja sa oktober pschipokazanki na oktober kupicź. Dojnowa płaczińna

cźisna je někto hischcże 2.3 miliardy na kubiny mekr. Tón kij chce swoju zuku oktobersku potrjebu ſ pschipokasankamt farunarjo, móże jo cźiniċ, njedźiwajcy teho, kak wysoka je pjunowa placźitna pschi pschedhołożenju sliczbowanja. Pschipokasanki pschebawasu ſo w Kronprenzowej kasarnje (w młodźinowni) 8—1 a 3—6 hodź., w pjatkownu na swonk. lawskej hasy 8—1 a 4—7 hodź. (niż wjacy na mjasownym torhoschcu 8), dale w pjunatni 8—½1 a 3—5 hodź. w schodnje. Wo pschipokasankach, kij ſo na november wudadźa, ſo dalsche hischcże wosjewi.

Měschczańska reda — wólbny hamt — wosjewjenje. Eisesa (Urlište), ſo kěto 1924 za wustrowjenje lawnikow (Schöffen) a pschisahowanje we wokrejſnje města Budyschina a liczina lawnicźich wojerskich wozbow wuleźi wot pjatka, 2 novembra hacź do schtworka, 8. nowembra 1923 we wobydlerskim samolwjerskim hamcze w kupnizy na smitkownej lawskej hasy 1 w 2. posthodze w snatych wobkhodnych hodźinach k nutspohladanje sa kóżdeho. W běhu tuteho trajenja móża ſo pschecźiwne měnjenja pschecźiwo prawnosći abo dospołnosći liscźinow pisanje abo ustnje na měschczańku radu japadacź. Z sobom wuleźi wobkruczene wotpisamo pschedwiźnow, kij k powołanju k hamtej lawnika a pschisahowanja płaca.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Bohdjeru ſa tuch, kij tu bjes dźěła, hdyż pobła pschinoschowy gmeinow wot 1. nov. t. l. też khorobna pokładnica jako pschirakk k pschinoschkam. Khorobna pokład ćiże abo pokładnicy wotkreźa sbrazu wot 1. nov. t. l. na prenje pol tydźenja wot 1.—3. nov. 5 proz pschinoschka. We dalschich tydźenjach maju ſo 10 proz. sbracź.

Hamtski sud wosjewja, ſo je mikowar Khorla Herman Heinrich ſo ſ 200 000 hr. potkłoſtał, kotrejż je butru pschebroho pschedawał.

Hamtske wozjewjenje z Lubija.

Też **finanzny hamt we Lubiju** na to pokaże, ſo wschelake dawki — statny dochodny dawk, Rhein-Ruhrski dowk, sakski pschemysłowy, sakski dochodny a wudospołnjacy dawk (Ergänzungssteuer) njeběraja wjacy gmejnu, ale hnydom finanzny hamty. Na njón śmědźa ſo tuch ſ postowu, psches banku, pschez źiro (Giro) dawki pschepokasacź, tola dyrbi ſo jemu zdźěłacź mjeno a wobydlenje teho, kij dawk płaci, a ſa kajki dawk ſo pjenjezy wuzicź dyrbja, k temu na ſo pschipiſaċ ćěło dawka, dawkowy wokrejſ a zdźěło klownege dawkowege liscźiny (Hauptsteuerliste) a dyrbjeſtich knifow (Sollbuch).

Hamtske krejtmanſtwo wosſewnje, ſo je hóstdźeſu, 5. nov. we 9 hodź. wobsedźenje wokreſnjeho winkerka.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

1. Wěrny śmědźa ſo sašo je Schlehyſkeje do dróżich krajow Němskeje wuwożowacź.

2. Sapist nowoje powyschenje hódnoty bejcakowin.

3. Wukas nastupuje sastaranje ſ pjelbom, pschebewschcem ſo sakasuje, chlébowe żito, njech zyle, njech femilke, njech rosbrjebjene (schrotowane) skotej dawaċ. Tón słót, kotrejż je bohawa, ſo bjes sarunanja sebjerje.

4. Nastupa powyschenja wjesnjeje mzdy we nastupanju wobliczenja sawdźěſenskeje renty.

5. Ruhrske dźěći 2—3 hny posdźiſcho hacź dě posłanje (30. t. m.) domoj pojdu.

6. Dla sastaranja małych rentnarjow śmě je wokrejſny wubjerk 29. t. m. wotbyċ.

7. Khorla Hauptſleiſch je ſo we wuhlowej jamje Brigitta ſa pomożneho pólzaja postajił.

8. Nastupa sawdźěcznje pschez invalidnosć a ke pschistajenych.

9. Sarmanja, ſa wschelake wopschijma dla pschijeżca skatneho pschistajkowanja ſo ſ nowa powyschicht.

10. Knježi dwóż we Běłym Khołmiu ſ: ſa wótrych strożnikow postajił insp. Hegenima, sastajnika Karla, a strażnika Kollsłaba a dźěłowego mischtra Hańſcha.

11. Hamtski sud wosjewja: Maria Maćkowa rodź. Köhlerez pokhłosta ſo ſ 250 000 hr. pjenjezneje pokuty, kotrejż je panzała sežiwjenſku pschijeżbu.

Krajni radźićelſtwo we Schlehyſkej ſu ko ſa sawjedźenje dyrbjeńſkeho hołowdarſtwa wuprajili. Statny sežiwjenſki minister hrabja Kanitz je druhdy nahlada. Dyrbjeſtke hołowdarjenje podwjasuje produkciju a połkluje ſuwasstwu.

Hłowny a samolwity redaktor: Marko Esmoleć w Budyschinje.

Płaczitny rěſneho skotu na Drjezdźanskich skótnych wikach.

1. novembra:

1 wok, 3 byli, 2 trumje, 9 jałowzy a krumow, 92 cźelatow, 11 wowzow, 23 ſwinj.

Płaczitny ſa woły, byli, jałowzy a krumy każ póndźelu.

Cźelata: wukormjene 10—12 miljb., mjenje wukormi. 8 hacź 10 miljb., schpatne — miljb. Swinſe: połnomjasne 15 miljb., wukormjene 17 miljb. mjasne 13 miljb.

Wowzy każ póndźelu.

Jakub Bräuer w Kamjenzu

na połnoźnej dróży 14

poruċe wschém Sserbam źwój wulki skład mużazeje a zonjazeje drasty. Najlépsche wobleczenja ſa żony po mérje najrucźiſcho po najtuńſchich płaczitnach.

Dary za „Pomhaj Bóh“,

Hač dotal su darili:	234995980 hr.
Dalše dary:	
Přez k. fararja Wyrgača w Nosačicach	45000000 hr.
Přez k. fararja Handrika w Slepom	20000000 hr.
Přez k. fararja Wyrgača w Nosačicach	5500000 hr.
K. Šołta w Krakecach	5000000 hr.
N. N.	10000000 hr.
Wšo hromadźe	320495980 hr.

Z dźakom kwituje a dalše dary přijimuje
Smolerjec knihafnja w Serb. Domje w Budyšinje.

Dary za „Missionski Posoł“.

Hač dotal su darili:	252479229 hr.
Dalše dary:	
N. N.	8000000 hr.
Dar z Nosačičanskoje wosady přez k. fararja Wyrgača	1900000 hr.
Dar z Nosačičanskeje wosady přez k. fararja Wyrgača	299000000 hr.
S. w B. přez k. fararja Voigta w Hodźiju	5000000 hr.
W. w S. přez k. fararja Voigta w Hodźiju	10000000 hr.
Přez k. fararja Wyrgača w Nasačicach	49600000 hr.
Přez k. fararja Handrika w Slepom	20000000 hr.
Wšo hromadźe	645979229 hr.

Z dźakom kwituje a dalše dary přijimuje
Smolerjec knihafnja w Serb. Domje w Budyšinje.

Dary za „Nowu serbsku šulsku čitanku“

Hač dotal su darili:	3340504500 hr.
Dale dari:	
Budyšska „Bjesada“	521360000 hr.
K. Šubert w Krakecach	2700000 hr.
Wšo hromadźe	3864564500 hr.

Z dźakom kwituje a dalše dary přijimuje
Smolerjec knihafnja w Serb. Domje w Budyšinje.

3 zentnarske keßwinjo

ſo kupicź pyta ſa pjenjezy ako saměnjenju na 2 běłaſaj, rjanej, kóżdy 1 zentnar. Schonjeſ pola M. Mamli w Radworju na schuli.

Kupuju

kumpy hacź 50000000 hr.
nowiny, ſeschiwi,
knihi, akty 20000000 hr.
staru papjeru 6000000 hr.
kożeje po najwyschſchich dnjowych płaczitnach. **Żelezo a metale** jenoż na wupalu. Po wjetſche, ſo derje płaczeze łakanſ, je ſamžnym ſapſchahom pschijěżu.

Josef Schubert
w Budyschinje, dórſtin cźo. 7.
Telefon 695.

Żony

Poruczam swój wulki skład pschepasow, mjeńacznych a pschedpadownych powjasow, podpołožkow.
Steju rad k radże.

Wagnerowa w Budyschinje
psched schuſk. wrotami cźo. 4.

Najwyschſche płaczitny
płaczu ſa lójdebo trěbneho a njetrěbneho pka.
Schołta na Żidowje cźo. 259.
(Schulze. Seidau 259).

Simon
lójdeje dźěłby kupuje
Aug. Hepper. Tel. 1268.

Swobodne městno
za
Welsec kupny dom
Telefon 12 w Kulowje Telefon 12

Sserbjo!

Kupujesce twory a potrjebu jenoż pola Sserbow.
Podpjerajcze ſ tym swoju narodnosć.
Poruczam
nowe a trjebane plyschowe sofy, tkaninowe sofy, drastowe thamory, vertikl, dźěłanſke tholowy, kožowe schaty, płachty, poczehnjenja, wobleki, ulstry, żonjazu drastu, nowe a trjebane mużaze a żonjaze wobuwcze, schkórnje, gramofony, cźaſniki a wschelake druhe wězy.
Schtoż nimam, pschecźinje wobstaram.
Max Wenzel w Budyschinje
:: na mjasownym torhoschcu 8 ::
kupowanſka a pschedawanſka zentrala
Rěcźu ſerbſtſi Rěcźu ſerbſtſi
S pjch thódnego nutskupowanja ſara ponižene płaczitny.

Hłowna provisija.

Pytamy nusnje khójnowe kuluchowe drjewo a deſki kupicź. Dale potrjebamy běžnje wſchě druhe drjewa, rěſane a njerěſane
Telefon Njeſwačźidło 24. **Firma P. Rócho w Sserujanach pola Kamjenza.** Telefon Njeſwačźidło 24.

CT Centralne dźiwadło
w Budyšinje
Wot pjatka hač do póndźele:
Wulki dwójny sensacijski programm
I. Wichory žiwjenja.
Roman zawjedźeneje w 5 jednanjach.
We hłownej rólli: Fabienne Santera.
II. Černa Lou.
Wulka počinska struchothra w 5 jednanjach.
Hłowni předstajerjo:
Milma Mudin, M. Hoffmann, Kurt Ehrle, Jul. Strobl.

Głowna gromada
herbſt. gospodarſkego towarſtwa
bužo nježelu 11. 11. wotp. ½3 goź. w Chołschbušu w gosćencju „zur Eiche“. Barliſka dróga.
Hobrodźenja:
1. pohuſchene pożełow 2. pschenjeneſke huſtawkow
3. hujamkleſe. 4. Dalſchy hobchod towarſtwa.
Pschedsydſtwo.
Schmola. Act n. Krüger.

Hoscźeńc „Běły Kóń“
Hoscźeńc prěnjeho rjadownje w Budyšinje
na zwonkownej lawskej hasy. Mějeśel Curt Lange.
poruča so wšém Serbam a předalam Serbow. Jara spodobne a přijomne přebywanje. Dobre ſěd a pić po :-: znatym wurjadnym wašnju. :-:
Wěš wina w najwjetšim wubjerku.
Kóždu njedźelu koncert.

Sane Nanty! **Kedźbu! Skladnoſtna kuſ!** Sane Nanty!
Mam hischcże někotre **dołp. ſpanſke ſtwu.** bréſu mol., każ też rj. dołp. **kuſchnje, kłudowe ſofy,** drastowe thamory, jegotl. **nowaczeſne koża, worzlogratowe mectrazy** ſ nakt. ſaſtawami wſchěch barbow, tehrunja **ſchelſtongi** jedn. a wojerſnych wuwjedźenjow wobleže płaczitny hódno wotedaċ **nikto Hóerowa** pschedy Dornowa w „Slotym Jeżinjeżu“ w dworje, na wyſokej hasy 16.

Kedźbu! K herwanſki!
Maſchinſki zwjern, ruczny ſ **zn**
hischcże po jara tunich płaczitnach, każ też wjac.
drobne a cźeſkakowe twory
poruczja
Eugen Gatzſch ſ Drjezdźan pschi bohatej wuzi.
Proſchu, wobkedźkujcze mojo firmu. — Butru a jeja jako płac. emje pschijimamuja.

Kolowe mantle a ſchlawchi
kokowe pschilžkuſchne węży,
karbid, wollj, warjoſtnoſchaſi, plumpowe ſchlawchi atd.
poruczataj
Thomaßez bratraj w Budyschinje
na kamjentnej hasy 16.

Nimale nowy nowoczaſny **klubow**
każ też **mjnnu toiletu ſ nóznym ń,**
ma płaczitny hódno wotedaċ obo na zbroku. ńenicź
Hóerowa w Budyschinje na jerjowej hasy 13
w ſadnym twarjenju

Wot sobotu ſteja
original. raſiſcho-ſeleſiſtich-oldenburgiſkich ſrébzow a
raſiſcho-pruſſko-litawiſkich
wósnych a dźełanſkich koni
każ też

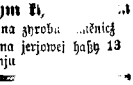

raſiſcho-pruſſkich a oldenburgiſkich krutwow a najlépſchich **Jeverlandiſkich plahowanſkich** cźeſkow najlépſchego pothoda ſ paperami każ też někotre **hyli** na pschedań. Pschijimam rěſny słót jako tamjenje
Jan Cźejpza, płótny imporiſti wobſtoj.

Nawěſtki přinjesu wuzitk!

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Za N. płaci měsačnje 528 000 000 hr., z přinj. do domu 550 000 000 hr. Do wukraja za nov. 1 000 000 000 hr. Kóžde čo. płaci 20 000 000 hr. Wudawa čišćiŝ Smolerjec knihtišćernja, zap. druž. z wob. ruk., w Serb. Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawětki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaŕ, płaći so za mały rjadk 1 080 000 000 hr. Wobchńje so stajace nawětki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 3 240 000 000 hriwnow. Rabat po tarifje.

Číslo 254 | **Budyšin, sobotu, 3. novembra 1923** | **Lětnik 82**

Dnjownica.

Sobotu, 3. nazymnika.
Herbert a, biskopa.

Kermušu swjeća: Budyšska Michałska wosada, Delni Wujezd, Jabłonc, Klětno, Khołmc, Łuco, Lejno, Małešecy, Ptačecy, Poršicy, Rychwald, Zdźary, Zły Komorow, Žarow.

1884 w Prazy P. Franc Doucha, jedyn z najswěrnišich přećelow Serbow.

1920 wulki jubilejny spěwanski swjedźeń w Budyšinje pod Bjarnatom Krawcom.

1625 bu Wósport swobodne městno, so wotkupiwši wot knjeza Erasma z Gersdorfa.

So zaso čas pak přibližuje,
Zo hotuje so kermuša.
Tuž kóždy spěšnje přinošuje,
Štož jenož mocy zamoža,
Zo tajka była kermuša,
Kiž njeby měła poroka.

Tuž přećelcjo so přeprošuja,
W wjesele sej zhotuja,
Sej młodźi spěwy zanošuja
Tež hercy njejsu daloka.
To husto je čas wjesela,
Kiž lětom swojoh' runja ma.

Jan Prusk z Brězowa, 1849.

Njedźelu, 4. nazymnika.

Khorle Borromeiskeho, biskopa.

1855 Bjedrich Aug. Klin, dr. jur. a měšćanski rada w Budyšinje, zakitaŕ serbskeho luda a prěni předsyda Maćicy Serbskeje, zapósłanc na saksk. sejmje 1831 hač 1834, přećiśća tehdy, zo bu serbska rěč w sakskich šulach z najmjeńša trošku přikhowana.

Mjez Budyšinom a Kamjencom bě we zastarsku jara wjele rycerkublerjow, kotřiž wbohich burow jara počišćowachu, tak zo husto burja prajachu, zo by tych knješkow tola čert wzał. Čert, z tajkoŕ rěču rozhnéwany, wza wulki měch, styka do njeho rycerkublerjow, štož jenož bě možno, a lećeše z nimi do Dełan. We Čornokholmčanskej holi bu jemu měch trochu ćežki, a wón wotpočny na tym kamjenju, hdyž stej so jeho stopje wućišćalej. Potom lećeše dale k Zlem. Komorowej. Tam hdyž wjes Škodow leži, připadźe jemu pohladać, što to pěkne towarstwo w měše čini. Rozwjaza měch a hopi jedyn jemu wuskoči. Čert rozmjerzany zawoła: „Toho bě tola škoda!" Tón pak natwari sebi tam rycerstwo Škodow. Jako čert dale lećeše, njemóžeše tón ćežki měch dale njesć, rozwjaza jón, zo by to pasmo wutřasł a rozmjetał, a tak wusyješe knješkow wot Kalawy hač do Drjowka. Tehodła je tam teź dźensa krajina tak polna rycerkublerjow, zo su husto tśo w jenej wsy, mjez tym zo we wokolnosći dweju hodźinow pola Škodowa žadyn njeje.

Powědał J. Kulman 1862.

Štóž dobrych dnjow so namrěł je,
Rad nješto hłupe započnje. H. Zejlef.

Towarstwowski powěstnik.

Předsydstwa S.-L. Sokolskeho Zwjazka zeńdźe so njedźelu 4. novembra dop. 1/2 11 w Serbskim Domje w Zwjazkowej stwě. M. Nawka, starosta.

Towarstwo serbskeho ratarskeho dorosta za Khrošćicy a wokolinu ma swoju měsačnu zhromadźiznu srjedu, 7. nazymnika wječor 1/2 8 hodź pola Šołćic we Wotrowje. Předsydstwo.

Serbski ludowy orchestr. Njedźelu, 4. novembra dop. 1/4 10 hodź. je w Serbskim Domje pruha za wšěch hercow.

Bjesada w Budyšinje zeńdźe so přichodnu póndźelu wječor 1/2 9 hodź. w Serbskim Domje. Předńoški!

Serb. tow. „Nadźija" w Budyšinje ma přichodnu wutoru, 6. nov., wječor we 8 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu w Serbskim Domje. Dla ważneho rozrěčowanja so wšě sobustawy z wěstosću wočakuja. Hosćo su nam stajnje witani. Předsydstwo.

Serb. tow. „Zerja" w Hrodźišću zmóje přichodnu njedźelu, 4. novembra t. l. pop. 1/2 3 hodź. pola Jurakec w Hrodźišću zhromadźiznu; tehorunja chcyše so sobustawy našojetow. Župy, ke wšelakemu wuradźenju w prawje bohatej ličbje zeńć; přednošk je knjez prof. Bryl dobroćiwje přilubił, tuž přindźe wšitky w prawje bohatej ličbje, też žónske a dźěći su wutrobnje witani. Předsydstwo.

Serbske towarstwo za Slepo a wokolinu ma njedźelu 4. novembra pop. w 4 hodź. pola Lehmannec swoju měsačnu zhromadźiznu. Wšě sobustawy so z wěstosću wočakuja!

Lipa serbska w Pančicach ma přichodnu srjedu wječor 1/2 8 hodź. zhromadźiznu pola Šołćic we Wotrowje. Njech wšitcy přińdu, dokelž ma so wo ważnych naležnošćach jednać. Předsydstwo.

Spěw. tow. „Bratrowstwo" w Kulowje wuhotuje njedźelu, 4. novembra, wječor we 8 hodź. wosadny swjedźeń k česći knjezej kuratej Kralej k jeho wotkhodej. Předsydstwo.

Spěw. tow. „Radosć" w Bukecach ma njedźelu, 4. nov. pop. wot 2—4 hodź. spěwanje, wot 4—6 hodź. dźiwadłowu pruhu. Předsydstwo.

Serbska pólnica w Khrošćicach zmóje wutoru, 6. nov. wječor w 7. hodź. pola Zarjenkec w Khrošćicach wurjadnu zhromadźiznu. Skazanje pócłaceho cokora, punt 5 milijardow. Pjenjezy maju so doprědka zapłaćić. Předsydstwo.

Swětowe podawki.

Nowe fakse kněžerstwo.

Němska ludowa strona přećerstwo sozialdemokratiskemu kněžerstwu.

Schwörrt wječor dě so fakli ńejm ſ nowa w ńejmowni zhromadźił. W pośedźenju dyrbješe nowy fakski ministerski přesydyda Fellisch na fakku wustawu přisahać. Nětkonazionalny Beutler a dr. Kaiser ſ němšcje ludoweje strony ko přećerstwo složenju přisłuchi wuprajiłstaj. Beutler nochzyše Fellischa jako ministerskeho přesydyda přihódnać, dokelž je so jeho wuwolenje přećerstwo wobkhodnemu porjadej staku. Beutler němšcej ludowej stronje porokowaše, so je přichi wólbje ministerskeho přesydyda komediju hrała. Hdy budźišće wona ſ němšcami nazionalnymi a kommunistami do wólby ſ pośedźenje wušła, njeje budźišće so wólba dla njedośahajeje ličby přichitomnych zapóšćanzow stać mohła.

Beutlerowy a Kaiserowy namjet, přichitźanje wotstorčej, so ſ hłosami demokratow, sozialdemokratow a kommunistow zacźiny. **Na to president Minster noweho ministerskeho přesydyda Fellischa ſ přichitźanju swołaja.**

Pośedźenje so na dźěsaca mjeńšchnow přeshoruje, so mohł ministerski president ministerstwo sestajeć a ministrow pod přichitźanju wołać.

Hdyž dě so pośedźenje zaso wotewrěło, Fellisch wołeswi, so je źiedowazych kněži do ministerstwa powołał:

Liebmanna za ministra ſmutkownych naležnoscow a namjetneho ministerskeho přesydyda,

Heldta za finanzneho ministra,

Fleißnera za ministra ludoweho rozwučenja,

Rena za justizneho ministra,

sekretara dźěłacerskeho swjazka **Elsnera** za dźěłowego ministra.

Wšitcy kněža su ſwólniwi byli, zastojnstwo přisahać. Wo wobšahdźenju Beutler a dr. Kaiser ſ němšcje ludoweje strony ko přećerstwo složenju přisłuchi wupraji stej. Beutler nochzyše Fellischa jako ministerskeho přesydyda přihódnać, dokelž je so jeho wuwolenje přećerstwo wobkhodnemu porjadej staku. Beutler němšcej ludowej stronje porokowaše, so je přichi wólbje ministerskeho přesydyda komediju hrała. Hdy budźišće wona ſ němšcami nazionalnymi a kommunistami do wólby ſ pośedźenje wušła, njeje budźišće so wólba dla njedośahajeje ličby přichitomnych zapóšćanzow stać mohła.

Beutlerowy a Kaiserowy namjet, přichitźanje wotstorčej, so ſ hłosami demokratow, sozialdemokratow a kommunistow zacźiny. **Na to president Minster nowe ministerskeho přesydyda Fellischa ſ přichitźanju swołaja.**

Pośedźenje so na dźěsaca mjeńšchnow přeshoruje, so mohł ministerski president ministerstwo sestajeć a ministrow pod přichitźanju wołać.

Hdyž dě so pośedźenje zaso wotewrěło, Fellisch wołeswi, so je źiedowazych kněži do ministerstwa powołał:

Liebmanna za ministra ſmutkownych naležnoscow a namjetneho ministerskeho přesydyda,

Heldta za finanzneho ministra,

Fleißnera za ministra ludoweho rozwučenja,

Rena za justizneho ministra,

sekretara dźěłacerskeho swjazka **Elsnera** za dźěłowego ministra.

Wšitcy kněža su ſwólniwi byli, zastojnstwo přisahać. Wo wobšahdźenju hospodarskeho ministerstwa so hišće nješe dodźełało. Fellisch tehodła tole ministerstwo nochwilnje přećerstwo stajnje.

Wušše pośedźenje budźe wutoru. We nim nowe kněžerstwo swój program rozwije. Dale budźe so we namjerje dr. Kaiserja na rozpušćenje ńejmej jednać.

Němska ludowa strona je přećerstwo nowemu ministerstwu, dokelž jemu někotre wosowy přichitźadźeja, kotrejž su kommunistiśkej politiky přisłuchowacheja ministerskeho přesydyda dr. Zeignera přichikłene.

Dr. Zeigner pod podhladom wjelepćerady.

Přećerstwo priedawšchemu saksken ministerskemu přesydyda dr. Zeignerej je so přepytanje dla wjelepćerady zahriebło. W jeho wobdźelenju su ćežko wobćežowazy material namakali, kotryž tukanje na wjelepćerady wušłuźaja. Mjez druhim su přišmak, je je Zeigner němšćatske pjenjezy, za hospodarske zamjatki přichikane, k podpjeranju kommunistiskich stronjow w Sakskej nałožił. —

W jejmowni su w jsmach kommunistiśkeje a sozialdemokratiśkeje strony pišma wo tajnym rěčenju ſ bolschewistej Ruskej namakali a přepytowanjam kubnikej přichipodali. Sayku nětkuše 50 bolschewistiskich Ruśow, kotrymž bě Zeigner na statne khosty do Drjezdźan k trudźenju fekito-ruskeho wikowanskeho rěčenja přichikł dał, hu na dwórnišću sadźerżeli. Ruśam su přichikasali, zo buchu sa wšědnej hodźin Sakski wopušćeli.

Sozialdemokr. wokrejzne přichedźidstwo rańšcheje Sakskeje přećerstwo presidentej Ebertej.

Sozialdemokratiśke wokrejzne přichedźidstwo rańšcheje Sakskeje je w pośedźenju 29. oktobra 1923 jenachłósnje hłosowanje wobkamkunjene přichikało:

„Wokrejzne přichedźidstwo sozialdemokratiśkeje strony rańšcheje Sakskeje swoje nawótriśke njeskhwalenje we tym wuprajaja, zo je němšći president Ebert ultimatej přećerstwo fakstemu kněžerstwu přichkłosował. Po wšěm, schtaj je so stało, njemóža sobustawy strony němšćeho presidenta jako towarša strony wobhladowaś a jadaju hebi, zo by so je strony wusamknył.

Dale hebi wokrejzne přichedźidstwo žada, zo buchu sozialdemokratiśke sobustawy hnydom ſ němšćeho kněžerstwa wustupiłe. —

Se wšěm dowosom wokrejzne přichedźidstwo přećerstwo surowoscam němšcje woboty w Freibergu a na druhich městnach Sakskeje protestuje.

Towarśchojo! Sakhowajśe bźiżiplinu, njedajśe so ſ njepschemyślenoscam storhnyć. Dźerżśe teź w tutych ćežkich cźasach swojej fakskej stronje hwěru!"

Kónz wulkeje koalizije w Němskej.

Sozialdemokratojo ſ němšcim kněžerstwu wu...

Při schtom jednanju sozialdemokratiskich fastupjerjow ſ pěrćkim kanclerom je tutón sozialdemokratam prajił, je po rozrěčenju ſ njesozialistiskimi stronami njemóže da sozialdemokratiskich žadanjow hnydź. Pod sozialdemokratiskim nateńšchenjom so njehodźi přećerstwo Bayerskej pośtajić. To by rěkało, smutkownu krizu zhórschiś. Dale je kanclerej prajił, so je w tutym wotmikhu hižo na podawki w Sakskej njehodźi, wojerstk wunjaćnu stajw wróćo wsaś.

Po wotpokazanju sozialdemokratiskich žadanjow so strony němšćeho kanclerja je so w pośedźenju sozialdemokratiśkeje frakcije wobšamkło, sozialdemokratiskich ministrow ſe Streſemannowcho ministerſtwa twotwołaś.

Dr. Streſemann, kotryž je so wot swojeho zhorjenja sa...hwabał, je ſ wjednikami njesozialistiskich stronow we kněžerſkowej krizy radu składował. Móžno je, so je němska, ſ wróćostupjenjom sozialdemokratow wupróstujene, ſ muzemi ſ hospodarskeho žiwjenja wujźelnja. Móžno pak je, so zyle ministerſtwo wróćo stupi. Wočakuje ſe, so prezident Ebert dr. Streſemanna sasa namołwi, nowe ministerſtwo ſestajeć.

Kommunistiske přichitoŕy ſ statnemu přećerstwu.

Sozialdemokratiśke nowiny tajne lětaki kommunistiśkeje strony wojerstwja, ſ kotrychž je so dowdnaŕ, so kommunistojo na statny přećerstwo w Němskej dźełaju.

W pośedźenju zentrale němšcje kommunistiśkeje strony, kotrejž je so w septembru wotmikło, su so sljedowace prawidła posajiłe:

1. Napominanje na ratarjow, so buchu bobrowólnje žito a zbožu wotedawali.

2. Jeli so tole napominanje wuspěšna nima, dźěłacerśke wobdźelenja žiwnosć pola ratarjow zwjetru.

3. Wšitke nowiny so zakazuju.

4. Wjednizy politiskich stronow so w pěrnim rjedźe jimaju.

5. Schtóż so kommunistiskemu kněžerstwu na nětkajśe wałchnje spjeći, so je ſmjerzu pokłosa.

w Klaku sa Hornju Šleskiźu žo wuhi z mėsta jenoł-hiże mjenuja, w kotrychž so komunistojo z revolwarami, tšelbami a ručznymi granatami wobroźinjeja. W Heidnizach su mjes druhim schitri kanony zahrjebane. Bronjoy, kotrej so pola gmejnskich pschedstejerjerjow a krajnych radźicelow thowaju, mjes druhim 200 tšelbam a 4 maschinistich tšelbow w krajnym radźicelstwje w Strehlenje, dyrźa jo komunistojo z nahlymnosću smozowacy.

Bayerske knjezeństwo rostałowaństwo nad němskej wohoru w Bayerskej njewoleda.

Bayerska so bale němskemu knjezeństwu spjeczuje. Na napominanje, rostaławaństwo nad bayerskim bolkom němskje wobory sažo němskemu knjezeństwu wročcej, je bayerske knjezeństwo wotmołwiło, so ju tutomu žadaniu zapowjeduje. Bayerska chze po możnosći njewotwisna wot Pruskeje bycz. Dobrowolnje wona rostaławaństwo nad wólkom, kotrehoż je so nětkole smozowała, do Barlina zajšo wróćo njeda. Skromadźenje bayerskich monarchistiskich organisacijow pschi durinskich mjesach na to pokazuje, so bayerske knjezeństwo wozkazuje, so němske knjezeństwo pschecziwo njemu z wokscheł wojsku zahrodźi.

Placzenje z papjerjanej hriwnu so zhyło.

Wschě źrědki, kotrejž je němske knjezeństwo nałožiło, njejsu mohłe hódnosć němskeje papjerjaneje hrywny sterucz. Czim dale czinj tuczischo je hrywninu kurs do bjezdnu padał. Płatk dyrbjesche so na Barlinskej bursy za jedyn dollar dźiwo 820 miljardowm papjerjanych hriwnow zapłacz, w Newyorku be samo dollarowa hódnosć psches 400 miljardow hrywnow falšiła. Němske miliardowe bankowki su papjerjane cźinki bjese hódnoće, jich cźischej je drožschi, hacz wone jako płacziwe płacze. Biliion hrywnow je šesma z dollarowu hódny, a pschdy hacz so tale nahlowjesche němska bankowka do wobchoda pschinješe, so wona na hódnosć drobneho pjenjesa stłoczi. Sczehwki, kotrejž smješe smiczenje papjerjaneje hrywny na ho'podarske zhonjenje Němskeje, su z tuchwilu hišcze njedowidźomne.

Pruski kronprynz sajšo w Němskej.

Pruski kronprynz je, kaž „Deutsche Zeitung“ powě, do Delsa w Šleskiźej pschijeł. Dolste knjezeństwo nėhdyschemu zakitemu kralej słuschu.

Sréczenje mjez Kruppom a swjatarjemi.

Psched tydźenjom su Kruppa a sobuzastupjenych direktorow jeho dźiełarnjow z zastwa na dowolenju pschecziłi. Mjes tym je franzowske knjezeństwo z Kruppom wo dalepschedsenju dźela w jeho dźiełarnjach jednało. Pschi tym je so dojednało, so w podkopach Salzer, Hanaw, Annibal, Helena a Neuack, hdźež běchu dźełacy pschestali, z nowa dźeło je wschel pilnosću zastupiło.

Jendźelska pschecźiwo njewotwisnej Porheinskej.

Jendźelske knjezeństwo je franzowskemu a belgiskemu knjezeństwu dźełiło, so samostatnu porheinsku republiku zjednjchpišnarwa. Po jendźelskim mėnjenju so z wotwrhnjenjom kruche kraja wot Němskeje Versailleske mérowe rėczenje krani, kotrejž je mjesy Němskeje postajilo. Franzowska je w nastupanju tuteho praschenja hinachcho mėnjenja. Wona sleiščcho zastupuje, so Versailleske sréczenje sa mjesy Němskeje njerunikje. Wobsebje je sréczenje sa ón pad njemohło nałožicz, so by Němska smutkownje wosłabła. Franzowske wyschnoscze a franzowske knjezeństwo so kuteje neutralnosce dyrża a so wostajeja, so do smutkownych němčich należnoscow mėschcech. Tole sleiščcho je wėsłe knjezeństwe zastupuje.

Wopraudże ani Franzowska ani Jendźelska swoje wyssle do njewotwisnej Porheinskej njewuprajitej. Jendźelska jeby ani porst hidła, dyż by so jeje mėj a politike sleiščcho z rospadnjenjom Němskeje njepohładkowała. Jendźelska trjeba sylnu Němsku, so mohła Franzowskej runowahu dźerżeć. Sojimy Franzowskeje a Jendźelskeje žėi na wschelkich mėšnach swėta napschecziwo sleja. Lokko mohło mjes Jendźelskej a Franzowskej swada nastacz a k wójnje dóńcz. Sa tutón pad by Jendźelska Němsku jako swjatarku pschecziwo Franzowskej nutnje trjebała. To je wopraudźita pschicźina, kotrejž dla Jendźelska nochze Němsku dale pohłabicz dacz.

Tych žonych pschicźinow dla je Franzowska nasowana, schtyrinjenju Němskeje sadźiwacz. Tehodła wona, hacz runje to prėje, wottorhnjenju Porheinskeje a Pfalzy, hdźež je hodźi, polekuje. Tez wottorhnjenje Bayerskeje wot pruskeho nadkniežestwa je franzowskim planam pschichodna. So by so nowsho nawała němskich wójskow sminyła je Franzowska tez wojerske swjazki z Czėskosłowakskej, Pólsej a Belgiskej sčinika.

Separatistojo fo Hornja, Eschweiler wobhładzeł.

Schtwórtk popołdnju do Eschweilera to Porheinskej powjesczej dóńdże, so je wulka czopoda wobrónjenych separatistow z Dürena po żelesnizy na stronu k Eschweilerej wotjeła. Se špėchowcow błyska so połowjesz po mėsce rosschirjeli. Sa krótki czaš běchu so fjalone dwarjenja, f policiju, wohnjowej woboru a tyhazami ludźi wobsedźeje, so bychu so pschecziwo separatistam sakitake. Hacz do wjeczernych hodźin pak so njeje nahpad stał. Alarmowa pschihotowanosć pak dale wobsteji. Separatistojo w czakarni Aachenskeho dwórnischcza pschebywaju. Dalschi czaš separatistow pjeza w Düreuje bolowy steji. Tam fu pjeza żesedu wjeczor njeuběrp tyle.

Separatistoje radnizu w Aachenje sczo dobyli.

Separatistow, kotrejž běchu schtwórtk na Aachenske dwórnischcze pschišli, belgiscy żandarmojo wotbrónichu. Nėkotre ha separatistow pschi do mėsta pschicźeżesczu a so w knježerstwowym dwarjenju a w dwarjenach pschi torhoschczu zasydlichu. Wot tam do radnizy sklačnu a ju sklonczyje dobuchu. Wocźakuja, so separatistojo tez druhe knježerstwowe dwarjenja f nahlymnosći wobhładża.

Katholskim Sserbam!

Po jenołětnym cźakanju je so nam słónczuje rosklało, schto maja tamne njebožowne wuprajenja na loišchim sjėdże katolikow w Budyschinje rėkacz. Wichi nachej wjesnej logizy a njeakademiskej dźiałanosći frommnym słowa, kaž fu dale a wuprajene. A z nami dopjerjowarjemi sta a tyhazy Sserbow runje tak myssla a sudża. Nėhdy a nėhdże jedyn filokof prajesche: **Cźłowjek ma rėcz, so by swoje myssle potajił.** Schtomu ho: Cźehodła tamni knjeża hnydom njewujaunichu, kak so „mėnja“ a cźehodła dyrbja halle druhi z temu kommentar (wujaśnjenje) dacz? A k temu hišcze khėrzo sapodźeny!

Schtó nam rosłoži, schtoż rektor Gottwald z Barlina leni na žanym mėstnje wuprajenje: **Němske katolstwo ma kranjuak tuhu hišcze je wulke nadawki dopjelnicz.“** Po naschim lajšim rozumje a bjese wschcho schowniżnta rėka to w dobrej serbšczinje: **K ranjua pokdnju, hdźež tola Słowjenjow hydła (Polazy a Cźesscha), ma ho germanisowacz.** Abo wė snadź nėchtó to hinak a lėpje wuklasch?

Na letuschim Drjezdźanskim sjėdże katolikow pschi jubilejnym hvjedźenju prajesche hvjedźenski rėcznik: „Dženy hišcze dale w stawiznach wróćo, dha wėmy, so tu, hdźež mėsto Drjezdźany stoja, pschedy hnjte lėży bėchu. **W tuthch lėżach bydlachu hinaschi ludźo, zyle hinasche thodle kaj my.** Nė schtuc kuzze sadźidleni a **njelamózhnu nėsze a swoje rosejnawacz.**“ Nėtko je stawiznow wėmy, so fu Drjezdźany **połobjezy Sskowjenjo (Sserbjo)** satožili a tu bydlachu. **Tym bėsche swójstwo pytnje,** njetradnyjuh a njerubjachu, na to so druhy wusłuchaju, hdwak bychmy hišcze dźensa swoju semju a rėcz mėli.

Tam (w Drjezdźanach) wutschahe jedyn jara sahorjeny Němy swoju wutrobu a wuna: „A hynjez wot Němskeje jenoż hrušk semje wyssche byl a ja jón w rucy dźerżeł, tych hišcze tola sospėwał: Deutschland, Deutschland über alles, über alles in der Welt“. S howrjazym pschiłeskom su tute słowa pschijachu. Tajši **schtódnu schovinizm**, kotryż je wschu naschu dowėru na pha pschinjeżył, njedwėrjał so na katolskich sjėdach pėstowacz. W Budyschinje njebėsche nicżo hinak, cźim srudnischcze, **hdyż bėchu tyhazy Sserbow** pschitomni. Fakta loquuntur!

Mėm derje, so tute „bjesbožne pihanje“ wėsta strona sahudźuje. **Katolsky Sserbja dyrbja bjese wschele kritiki wschcho pschijeczz a — wjelcziczz.** Potom halle, hdyż zwjawisse wyschnosczi nėchto postaja, dyrnjeż žama wuznawa, **ſonjemylnanjeje.** Hdyż k. prałat Zur nad schmyrjoch dopiżowarjow — hmy pschijadnuhe pjeczo — wo nasche wuznjenje dla žerbiśeze farty w Budyschinje ho prascha, jemu skrótka wotmołwiju: Cźehodła nieje ordinariat farsku wodaju taiku wustajił, kaikuż je hu nadeschoł? Jeli tachantiskeje farty trjebo, njeji bėchu w najzwiżschej bliškosći ju swutworiż, każ je na p'ch. we Wrótkawju. Tam wobsteji jenej z nėkotrych hyżkow. Cźehodła sahe Sserbow pschikhrėtschi?! Bychu Němzy mjelczeli, hdy by ho jim to skało? Kotrejż biskowa Dusschejankeho fu zas **namołwjeli**, to bychu ho we zyrkwi „K naschej lubej Injeni“ jenoż **ſerbſke** Boże žłużby wotmėwale. Wón tuto pschecze dźiwoju na Němzow njedopuścheł. To tak tež wutrjeschcži njeby. W tachantiskej zyrkwi by tola tej jenoż nėnuży preduje, pridawarske žerbske predowanje je ho tam wotkhroniło. Farfu nałesnosć je sawėsce k. P. Wałk narėkнył a srjadował. Tuta wohoża bėsche — ta nėtko wschitzy spójnaja — njejsobowany pschihad fz Sserbow a Němzow. Njeby-li dosez wėsty w žudu žedźał, njeby nam tak hrosnez mohł. Wón je Ekin sajmał mjes najwyschschim duschepastyrjom a katolskimi Sserbami a wobsteju najzalosczi sawinował, ma tej „wulke sasłużby“ wo schehnjenju serbskeho seminara w Prasy. W swjasku s tutym cźełnim renegatom fu dużicezenjo k temu žwoju ruku podali. Seminar by ho ho'podarjzy dźerżał, hdy by ho w prawym cźasu na strach pokasało. K dźerżenju luchu pschinoschowali tachantiskeho, starschi khowanjow, žerbšći a cźełi lud. Tez Němzy bychu dyrbjeli swój podżel wuprowacz, dė jich tam tola wjazy hacz Sserbow, a-to we **ſerbſkim** seminaru. Naschi duchowni fu tam derje žerbšt nawukli, nėkotri tez cźełi, hdyż mėsachu hnydom z słowa cźerpacz. Rospuschczeny wot słowjanskeje pódy njewuridu na druhim mėstnje f njeho tajšu zahorjeni, pschesdźiwdzeni Sserbja, tak mójenuju zyłu cźełodu f cźełecznowosczu a f djakowosczu mjenowacz. W žerbšćich zwedźjach móże ho jim na prózdninach pschiležnosć dacz, w prédowanju jo wudospolnicz. Zyle wėsče by hiwaschi narodny duch do nich saczahnuł, kotryż bohużel pola mnohich sdźatkanych Sserbow njenamakamy. **Seminar by ho o cźaju Sserbam służił.** Bėsche tola hižo w słowjanskej Prazy bóle **němſki** hacz **ſerbſki**, tak halle niż w „**němſkim**“ Budyschinje!

Na wschelake njepschecźelske wėzy pschecźiwo **ſerbſkim** duchownym a **ſerbſkimu** ludej na synodze w Marijnej Hwėzdże njechamu tu bliże spominacz. Wo tym budże ho dokładniſcho na **druhim** mėstnje rėczeć. Se wschćich tutych dekretow rėczi hida tamneho knikrajneho duchownoho pschecźiwo nam, na cźož smy w prawym cźasu f dobrym prawom pokasowali. Każ naj tehdom wschelazy tamachu, o **tola smy we wschėm prawje mėli.** W trimisi cźehnjesche thes bikkap psches katolske Sserby, każ bo hišcze žanemu holdowanju njeje, a mėjesche wschu naschu dowėru a njetajownu lubosć, bonij tamna wohoża swój njebožowny winu poczina wukonjeż. Na wsdźeń. **Schišmc**

Hana.

Roman wot H. Sienkiewicza.

Pschełožił Bogo Zyž.

(Pokračowanje.)

Wjecżor pschijźidże najeik sam wróćo, Mikołaj njebė jo wróćił. Nan sebi myssesche, so je snadź w Ukrnja schnoznowak a so ho na druhi dźeń se naschim hużodom wróći, ale tež tuzen dźeń sanože a Mikołaj tu hišcze njebė. Nėtko porčinachmy sebi staroscżow cźinicz. Mėj nu ho bojesche, so fu jeho wjelki na wróćowanju nadpadnyli a swupóżli ludźi, to bychu sa nim hladali. Tuzži pschecżywstachu, njenamakachu pak najmjeńschi sled do nim. We Ustrja, hdyż dė ho tež pódstato, zhonichmy o je tam thi, kniesa pak njebė domach nabeschoł. Dė ho sodhonił, hdże móże jeho nadeicz. Sebi pischesche wotrdnebo służobnika 4 ruble poczżiżnichi, dė woteschoł, nichtu pak njewidźesche, do kotrehoż tónza. Nėtko nichtón zjasy rady njewidźesche, a hdyż tež posołjo, do druhich sjow wupósłani, so wrócżichu, bjes teho, so bychu wo nim nėschto słonili, wšėschcżu zyle błowu a wuhłachu po nim hižo każ wo mortwym. Skónczenje na wjecżor sjeseho dnja wuhlesche mój nan, kotryż dė we swojej zjełarni runje pschi tym, bruhe roskały pschipowrieżichu, zimne drapanje, kaschlowanje a bórczenje pschedy tókzu, na cźimż hnydom Mikołaja spóznė. Tutón bėsche tež wobraudże, ale hacz do nisejpóznacza sniejsodobnjeny: fesłuchany, njemczany, se symu dyrżotnoje, se sodżanymi wuhami, giti sesesche psched nanom, kotryż so jeho praschesche: „Schto dha sy cźinił, Mikołaju, hdże dha sy w tutym zyłym cźasu teżał?“

„Schto symi cźinił?“ bórczesche Mikołaj, „schto dha hch cźinicz dyrbjał? Kniesa Ustrnjaki njebė domach, jedyn wcż do Wbinja, sa nim, hdyż słyschach, so je do Karolowa dale jėł. Tez hacz tam sa nim jėdżech, ale tam bė tež hižo njeje. Schto by jeho tež musowacz mohło, we tajkim zuslym hnėdże hrdżecz? Nieje snadź won hwój sanżyny kujes? S Karolowka dźeń do mėsta, dotelž mėnjachu, so je snadź na sudnistwje. Chyż wjedżech, schto ma na sudnistwje rutacz! Je snadź won zupan? Do kuklarskeho sudnistwa bė jėł! Dyrbjach niežo njewuzjitnitschi ju wročcz? Dżech tam a pschepohach jomu tón list.“

„Dha cżi wotmołwu hobu?“

„Eso wė so mi wotmołwu sobu ba, ale smjerżche tho tak, so mi wobraz radaj subowu pokasa. „Zwój kujes“, prajesche, „pscheproschuje mje na schtwórtk na Jonitwu a ty pschijeżesczi mi list halle dżensa na wjecżeru. Honitwa“ won praji, „je tola hižo nimo!“ A potom so jaso smjerżesche. Cźehodła njedyrbjesche so bojicz? Symu tola...“

„A schto dha sy we twojej wolsałnosczi jėł?“

„Na schto dha na tym salczi, hdyż tež wot wczerawschcho nicżo powjazu jėł nje cźiżym? Symu snadź płodny? Njepopódjecha snadź mi jėżaż? Hdyż tež wczera nicżeho jėł nje cźiżym, dha tola dżeńz nėschto sjem.“

Wot tuteho cżaha bojesche so kózby, jemu jaso taile wėsłe pschikłady dacz. Bu nėhdże pósłany, dha so jemu praji, schto ma we njepschitomnosczi mėnjeneje wożoby cźinicz.

Nėschto mėnjaszo po tutym naspomnjenym dyrdomdejn jėdżesche Mikołaj do mėsta, so by rólneju konjow kupił — wusłesesche so njeznujzy wubjerenje na konjskuju.

Wjecżor jėdżił sariadowar, so je Mikołaj wróćo pschischeł, tež konje kupił, ale so je tak selony a módry pschewochlowany, so ho nikomu pokacz njemóże. Mėj nan hnydom k nimu hdżesche.

„Schto dha to f tobu je, Mikołajo?“ wopraschа so jeho.

„Sstym so bił“, bė lakonika wotmołwa.

„Saiduu ho, starzo! We twojich lėtach na hermanku hišcze taiki hłupoczkow hnacz. Tak starý a hišcze tak hłupy! Sdy dha rosoma słuchił? Druheho dyrbjach po tutym sadżerżeju prjecz wuhnacz. Hałbowacz ho dyrbjał! Mėsto so by tamnym dobry pschikład dawał, mi jich hišcze skajschi.“

Mój nan bė wopraudże hnėwny na Mikołaja a hdyż bė bo hudwa pschischoł, njebė f nim žortowanja. Nadpadne bė jeneż to, so Mikołaj, hdyż hewak jeho wajschnje njebė, mėrnje so podwolicz, we tutym pade tež nic jednacho słowe f napschecźiwnju njenamakka. Starz hnjerdobłowje mjeleżesche. Podarmo wuprajschowachmy so jeho we tutej wėzy — won nicżo njewołmołwi.

Wėchu jemu sté hobuselwaii. Na druhi dżeń bė tak khory, so dyrbjachmy po lekarja sicz a tułon słónczuje słuchło do tuteje wėzy pschinjeże. Mój nan bė tydżeń wjedy prénjeho wotrocżka nasuwarił, cżehodżła tutón na druhi dżeń cżakay, a ho pola jednoho knjesa se Zell, kotryż bė Nėmzy a wuprajeny pschecźiwnik mojeho nana, pschiskał. Nėtko so trjechi, so tež knjes se Zell f naschim prjedawanim, kotrež lormne wosy cżerpachu, hermanč wopyta. Knjes se Zell so jaso prėni Mikołaja dojdała, jėdżesche k jeho służbu a pożża na nana pjwarjecz, ne cżoż jeho Mikołaj njebudschnika mjenowasche. Hdyż se Zell tehodła hischcze nowa njewuchłosesi pschecźiwo mojemu nanej praji, zdwji jemu Mikołaj jedyn se kschtkom. Sso wė, so nėtko tón spomnjeny Zellowy wotrocżk a druhi jeho tuhso sanża nabadnohnu a jeho pschemorskłachu, tak so trwanju teho wosta. Hdyż mój nan to słoni, słupichm semu służy do wocżow, njemóżesche siebi tam wodacz, so bė Mikołaja tatle naswarił a tón bė tola jenoż dżiwaju na tutón podawk mjelczał. Hdyż bė Mikołaj jaso wuttronjeny, cżiwjesche nan jemu porok, so bė mjelczał. Najprjedy wobchasche f rėczu won a bórczesche se nėchto po fnatym wotchoju, słónczuje pak bu tola mjehki a nėsko sawodźinschawy wobaj, nan a Mikołaj płakacz każ dżeci. Mój nan pschipósła knjesej se Zell žadanku, a dwójbej (duell) dyrbjesche tutomu hischcze dotho we pomjatku wostacz.

Bjes naprėtki pschihódżenja lekarja nebė ho zyła wopomnjowesi Mikołaja wotthrnja. Tuteho lekarja pak Mikołaj hidżesche dotho cżaj z dwójbe pschejcżinu.

(Pokračowanje.)

ho nam potykowosche, hdyž ho pschecžiwo njeprawnoschcžam wobaranchowy, hyrnjež wědźeli, so rosćerm w zyrkwi nimale wulmoažnje jenož buchowni zamoinowarjo (Arius, Pheilus, Huß, Wilkeff, Luther, Zwingli, Calvin, Döllinger a druzy). Wšitcy tyz chcemy naschemu katolskemu Sserschtwu khžeć a njejsmy ho pschi tym pschescholi pschecžiwo najwuschcžerschim dschihpastyrjej a tež nic pschecžiwo duchownej wyschnosći. Wobčinuj pschinjeczemy trdnoze cžeržowmoseje napschecžo. Ale na nasche pschescha mělo ho tež bźiwacz. Kak mnohe trjebamy w Budyschinje **druhe ho herbske kapłana**. Sa to dže jedyn po njemšeje Zitawy, khžež sej jenun ruzy w dźele sa katolske Sserschtwo wuwjasanej. Tež druhdże trjebamy Sserbow. Hdyž ho na to pokaza, **njeje to schcžuwanje**. A njebo Mikławsch Andrisji njeběsche tež na prawym mésinje. To dźensa bóle hacž hdy sacžuwamy. Wo tym njecham dale pisacž, by wobstorżba sa wschelakich bźła. Nam katolskim dopiśowarjam na tym saležI, **lo nasche katolske Sserschtwo schkody njepocžerpi**. Padnje-li wonu, dha je tež evangelske sshubjene. Tole sowěsce zadyn pschecžiwodcženy Sserb na swoje swědomje wsacž nochce, a to cžim mjenje, hdyž w samolnitych herbskich sastopnišowach tkutkuje. Jurij Sešedrik.

Z we Serbowa.

W Budyschinje, 3. novembra 1923

— **We wjedrje.** Wežera wjeczor w 7 hodźinach barometer 741, hygrometer plus 2, najwyschcha nózna temperatura plus 12. — Dźensa rano we 8 hodźinach barometer 745, hygrometer minus 1, najnischa nózna temperatura plus 3. — Wuhladny: mała pschemjenjenja. — Dohrjedźanjsta wjedrarnja ma nasche wjedro sasso sa njerowbjajne. Pschestrjeni cžežkeho powětra nad Francowskej a wudźěl teho we polnocy je wohrożujnjeł. Tehbla mésachny kurjarnu a tu a tam bo podeschcžowa. Wežera rano mjeješe Mrichowo deschcžik. We hrubich městach Němskeje bě ſ wyschcha kurjawa. Cžopło bě 4—8 stop. We nozy mésachu ſ mšnami mrózy. Schtlenza dźensa rano sasso na rjane stupa. Kuffe, 23. njedźelu po Swjatej Trojizy, złónčko 7,02 schadża a ſo 4,25 khowa. — Wětrjaž khowa na nozu 1,03 a ſo popołdnju 2,42 khowa. —

— **So njebohamy trjebali abonentny pjenjes Sš. Nr. pschesara powyschicz, tydźenstu njedźelu pschihotu, tak dołho hacž ho hodnotny kriſa traje, wosom njepschihodnu.**

— **100 miliardom mała je** hnydom jedyn znamjenity serbski kubłaŕ wuſlajił, jako słyschesche, to listmoschcež we jenej wětšej stronje ho rosličerskim Sserbskich Nowinin pschecžisnja. Tele 100 miliardow dostanje tón, abo cžł, kiž mała nałožbj „Sserb. Nowin“ wobdne powdowki wosiemcž. Srudne znamjo hidy pschecžiwo nam Sserbam pak wostanje, so mamy pschicžinu, myta sa dosahmjenje tajich schkodnikow wuslejeż. Pósa tola je jenoż neutralna instituzija wobkoda a jana politika organizasija. (Hladajesche tež nawdźichk!)

— **„Pschejdenok“** protyka sa Sserbow. Jeje cžisdej kčiża dla wosebje pyschnego wuhotowanja něchto dlže traje. Budże ſ rjanym wjazobarbnym wobrazom naschego kujiſkego molerja Měrcžina Nowaka-Njechornjskeho wobdelena. Tej jeje wobhađ budże wobschérnischi a jara sajimowny. Tak, lubi Sserbjo, wocžakkiješe mału khwilu a njebudźeje běłi druhich protykow. Do žerbskeho doma słuschi tež „Sserbšk Protyka“.

— **Khšćebowe pschihokasanki** (Brotgutscheine) **na khudych** (Minderbemittelte) ſo pschichadnje kóżdu žrjedu wot 8—1 a wot 3—½6 hodź rozdawaju.

— **Mali rentnarjo!** Pónđelu a wutoru, 5. a 6. novembra 1923, ſo w měschčanskej khownej pokładnizy wuplacžuje, pónđelu hacž wot 10 hodźin ſrm.

— **Rentnodstawarjo!** Pónđelu, 5. 11. 1923. ſo we měšdušchim wuhlowym hamcže w bohotowni na hrodowskej haſy 10, na mušonu podpjeru napiacžine na cžaſy wot 1.—15. 11. 1923. Cžinimy na to žodźiwych, so ſo jenoż po tymle rjedże wuplacžuje: Pjiſmik A—G wot 8—9 hodź. dop., H—K wot 9—10 hodź. dop., L—P wot 10—11 hodź. dop., R—St. wot 11—12 hodź. dop. a T—Ž wot 12—1 hodź. popołdnju.

— **Wulsherš za ludowe schule w Budyschinje** smjeje pónđelu, 5. novembra popołdnju w 4 hodź. w sali bohotownje na hrodowskej haźy 10, I pohedżenje. Dnjeny porjad: Wosjewjenja, warjorišla wuežba, pokrazowanska schula, pjećmne dźela.

— **Statistiske wotdźelenje** pschi Budyschčańskim měšcžeńskim polizajskim hamcže nam sdźeli: Statna inderowa liczba sa sežinowjenje wudawki wuežinjerske 29. oktobra 13 671 miljonowk krócž tak wjele kaž bo wójnu.

— **Měšchčanska pjenarnja nam pische.** Dla njewotkazanego powyschenja dollarowego kurja dyrbjesche ſo pjunowa placžiſna sa 2. novembar na 4,5 miliardow powyschicz. Sa tutu placžiſnu ſu tež pschipokasanki pschedawaju. Kak jara pjunarnja hema pod tutym pschemjenjenjom cžehwi, pokaže sežkhowazh pschikład: Wežera stuny pschipokasanskich pjenjes na 15 biliſonow hriwnow dostali. S tutej liczbu dyrbjeli my na 32 tunow wuhla kupicž, so bychmy ſ norddaczom pschipokasankow pschedaty phuy saho nadźělacz mohli. Dokelž pak pjenjeſy po najlépschim wešchnju hakle ſ podwarjacz dónđu a móże ſo je jenoż ſ dnjowemu kurſej dobropiſacz. Je-li wežerawschi kurs .wo 130 miliardowom wostanje, móżemy jenoż 16 tunow wuhla kupicž. Dokelž pak dollar jutſje po sdaczu hischcže dale poskupuje, dostanjemy hischcže mjenje. Sajimawe je, so Lipsk plun ſ 25 ſlotnymi pjenjeſkami wobliczja. Tak placži tam plun po wežerawschim kurju na 7,7 miliardy hriwnow.

S **Komjenza.** Dźensa tydźenſa bě posjedże je wotrjeżnjeno wuběrka. Wokrejſk ma hacž dotal 2 biliſonaj hriwownow dołha. Sarunanje sa pschekwanje we wokrejſnych wnſtawach ma ſo powyschicz. Sa wokrejſk ma ſo dawk na napitki (Getränke) samjeſcz. Njedostatkej na pjenjeſach ma ſo ſ wudaczom wuſomnarſkich pjenjes po 10 miliardach hr. wotpomhacž. — Wschelake prawa na korežmarſenje ſo spožčichni. — Też ſo ſiednoczenſu knježeho dwora we Skoſkowje ſ gmejnu pschihłosowasche. — Sčamne pschihotajenje (Arbeitsnachweise) we wokrejſu ſo dyrbja wudoſpolnicž.

S **Wunez.** Kaž někto wschudże we Sakſej, twoimežmu ſo też pola nas gmejniſe wólby. To knježi zwonenja na wohach. W někotrych je wjazy likcžiwow postajenych. We druhich wſchak pak je wschitko ſnjerom. Tak też pola nas na horje. Ale nabohu ſo cžerjódka wſchelakowo na ſo dopomni, ſpraba ſo poſledny dżeń a ſeſtaja liſcžinu, tu jenicžki we wſy. Hdy by ſo to njeſtako, by ſo ſtara gmejnſka rada saſej wolika. Nowa liſcžina dże wjeſnemu pschecſellowu a ſpowkowſkowu tónz cžiniczi. Nasch wjeſnjanoſta cžiniſche dołhe mjeſwowżo, hdyž ſo poſledni dżeń wjeczor w 9 hodźinach jedyn ſ nowej liſcžinu pschikrameſcži. Nasajtra ſo zyła wjeſ wuſtroża kaž Herodes a Jerusalem. hdyž wo nowonarodżenym kralu Židow ſaſtyſche. Někto běsche dobra rada drogha. Schto cžiniczi? Ta prenja, kaž mjenowana paduſchna liſcžina, ma wiſche pschiwiſka, 24 ſo hnydom podpiſchu. Tohodla pak wſchitſy paduſchi njejżu, to je jenoż tajke ranjaze pſchinjeno, kotrež je jeſ jedyn wjeſny dak. Nětko ſo boja, ſo mohła tuta liſcžina dobyez. Słónczko nje może ſo jim radżicz, ſo jich liſcžina niczo njepſacži. Potom drje paduſchna liſcžina hanca placži a ſtorhnje zyle wjeſne knježſtwo na ſo. To może ſo lohzy ſtacz, dokelž chzedża tutu liſcžinu wjele wolicz a budża ſ njej knucze ſtacz.

Hospodarski rozhlad.

Sčobotu, 2. novembra 1923.

We New-Yorku 500 miliardow.

Hamtske kurſy wežera w Barlinje:

Dollar 319.200 mk. franzowſki frank 18,354 miljd.
jendźelſki bank 1,396 „ cžeſkoſł. króna 9,177 „
ſchwajzarſki frank 54,663 „ 100 pólit. markow — „

Barlinjſe wiki běchu wežera we polnym rozhorjenſtwi. Němſka papjerjana hriwna leži we ſmjertnych rozhonach. Sto-miliońſte papjerki maju dźeńſa ledma hodnoſcž newopjery, na kotruż ſu cžiſchczane. Jedyn biliſon němſkich papjerjanych hriwnow je dźeńſa ledma 5 dollarow abo 21 dowońſkich hriwnow hodny. Dollar ſapiſa ſo ſ 320 miliſardami. We Newyorku ſalěhy hacž na 500 miliardow. Wſchón hospodarſki ſwět we němſkim ſtacže hnaha ſa hódnotami, kiž ſo ſtotemu cžuja. Se ſtatneje ſtoteje wožežonki na 500 miliſonow dollarow ſu ko do ſtawnego wobſtoda 300 miliſonow daſe. Wone pak ſo Pohujeł we ſtawnym wobſtodże njeſjewja. Wſchě ſu ſwekulanzi a pak wulkobanki pohrabali. Sa tule ſtotu wożežonku ſo wežera pschi ſpockatku burſy 500 miliardow, bórſy 540 a ſtónczne 615 miliardow ſa jedyn dollar tak wjele kaž 4,2 ſt. hriwny hadźeſche. To ſu bżeſpcžiſkladne, to ſu ſahwne wobſtejnoſcže. Do tajkeje dźinoze torhanja ſo tež efekty ſtorżnuchu. Na Drjeſdżanſkej burſy ſu powyſchenja efektow nic wjazy yo miliardach ale hižo po biliſonach ſapiſachu. Mjes nimi ſteja Lingnerowe akcje ſe 19,65 biliſonami dobytka na cžole. Sa nimi ſtejachu wo wjele nasad Zwickauer Kammgarn ſ 8,6, potom ſtónczne Gehe ſ 1,67, v. Heyden ſ 1,53 a Polyſon ſ 1,42 biliſonami dobytka. We maſchinach dźěchu zuż tehorunja do biliſonow, mjes nimi Görlitzer Waggon ſ 2,43, Zittauer Maſchinen 1,81, Schubert a Salzer ſ 2,3, Eichebach ſ 1,25 biliſonami, we kotrych a elektromotorach źnježeſche Bergman 2,72, Sachſenwerk 1,46, Wanderer 2,27, Herkules 1,82 biliſona. Mjes bankami dobuchu Deutſche Bank 2,89, Darmſtädter 1,60, Dresdner 1,5 biliſon hriwnow. Też keramiſka industrija podobne dobyſki ſapiſa, mjes nimi Siemens Glas 1,79 a Hofman Glas 1,98. Druhe dyrbjachu ſo ſ miliardami ſpokojicž. Sächſ. Glas ſ 943 a Tiežſch ſ 936 miliardami. Pivowarje a papjerniki mějachu dobytki „jenoż“ po miliardach no 200—600.

Też wo rentu wſchěch druzin bě torhaniza. Wone tehorunja dobyłki po miliardach źnježachu.

Produktowe wiki běchu nizy jenoż rozhorjene, ale tež laſchmatane. Stote hódnotki ſu tak žadne, ſo wikowarjo powiſaſchu. S bodom je tež žito na wilach žadne, pſchedewſchém ſo kyłkowe žito žara maſo poſſicžiſe. Wobſchižuje żeleſniza po ſtotej hódnoczę tehorunja temi pſchiſchiſchuje, ſo je žito po papjerjanej hódnoczę pſche wſchu mżu drohe.

Na Barlinſkich produktowych wikach
Žito a produkty po ſtotej hriwnje.

Pſchenica	212-214	**Skloma a žyno**	
rožka	202-205,5	pſchenična	0,80-1
nałétni jeczmjeń	190-193	rżana	0,80-1
wowjs	175-177	wowjsna	0,70-0,90
ſa tunu abo 20 zentnarjow .		rżane wolleny	0,60-0,70
pſchenična mula	31,50-33,70	jeczna	0,70-0,90
rżana mula	31-32,75	ſ ſaſtanju	0,50-0,55
pſchenicž. wotrubk	10,90-10,95	ſyžanje	1,70
rżne wotrubk	10,90-10,95	ſyno	0,50-0,75
rapž	268		
rapž. Wožežkk	16,50		

ſa 100 kg abo 2 zent. po zentnarju

Drjeſdżanſka burſa.

Pſchenica	20,00-25,5	běrnaze knjſki	—
rožka	19,8-20,2	pſchenicž. wotrubk	10,6-10,8
nałétni jeczmjeń	18,0-18,5	rżane wotrubk	10,6-10,8
nafsunſki jeczmjeń	17,00-17,5	pſchenična muka	40-41
wowjs	16,3-16,8	rżana muka	37,5-39,5
cžerwjeny dźerdel	160-180	woka	—
rapž	24-25	pjeluſchki	—
kukuriza (Mais)	20,05-21,0	hróch	—
ſuche truſkmježk	8,06-9,00	módre lupiny	—
zokrowe truh.	11,0-15,0	žołte lupiny	—

po 100 klogr. a po ſtotej hriwnje

Wiki mjaſtkowego ſtotu (Magerviehhof) wežera pjatk we Barlinje. Rosprawa ſtótneje zentrale we Berlin-Friedrichsfelde. Pſchihnało ho dé 390 krowow, 53 wołow, 49 tyłkow a 12 proſnohkowu. Wiki cžehnjachu podawki w pjenjeżnych wikach. Jenež ſa ſtotu hódnotki žiadyhi pſchedawacz. Sa howjadzu dżerżachu hcžt 4—800 ſtotych hriwnow. Dokelž ſu pjenjeſy ſtoteje hódnoty zyle žadne, witki ſchpatnje bżeżu. Stota hriwna fiſcžeje ſawezeraweſchim na 31 papjerjanych miliardow. Po Newyorkſkich polożeſach pak bě wežera row wjele bróżſcha. Tehodla bě rozliczenje na papjerjanu hódnotu jara wobuzne a wſchelakore.

Sežkhowaze płacžiſny ho hamiſay ſapiſachu: Dejne a wyſokoſnicželne krowy

po ſtotej hriwnje:

1. rjadownje 400—500 ſt. hr.,
2. rjadownje 300—400 ſt. hr.,
3. rjadownje 200—300 ſt. hr.,

jałoziy 1. rjadownje 400—500 ſt. hr.,
jałoziy 2. rjadownje 250—350 ſt. hr.,
woły do cžahanja 40—47 ſt. hr.,*
proſnohki 30—35 ſt. hr.,*
kiž ho ani k wjaſanju ani ke kormjenju njehodża 30—45 ſt. hr.,*

*) po zentnarju žiweje wahi.

Rozličene na papjerjanu hódnotu po 31 miliardach ſa ſtotu hriwnu:

Dejne a wyſokoſnicželne krowy

1. rjadownje 12,4—15,5 biliſonow hr.,
2. rjadownje 9,3—12,4 biſ. hr.,
3. rjadownje 6,2—9,3 biliſonow hr.,

jałoziy 1. rjad. 12,4—15,5 biſ. hr.,
jałoziy 2. rjad. 7,75—10,85 biſ. hr.,
woły dożahanja 1,24—1,475 biſ.,*
proſnohki 0,93—1,085 biſ. hr.,*
kiž ho ani ke wjaſanju ani ke kormjenju njehodża 0,93—1,395 biſ.,*

*) po zentnarju žiwe wahi.

Jeli by ho ſtota hódnota po wežeraweſchim kurſu na papjerjanym roſličeſe, by ſtót po papjerjanej hriwnje wo wjele bróżſch ſtał.

Na łonjaze wiki tam bě ho **146 kont** płacžiſnało. Wone derje dżěchu. Sa nje ho tele płacžiſny ſpodżachu:

Konje 1. rjadownje njehodżene,
2. rjadownje 4—500 ſt. hr. = 12,4—15,5 biſ. hr.,
3. rjadownje 2—400 ſt. hr. = 6,2—12,4 biſ. hr.,
bobjaki 60—200 ſt. hr., = 1,86—6,2 biſ. hr.

Sa mloko, buttu a ſwarożh bo wot 2. nov. w Sakſej žane płacžiſny wjazy njepoſtajeja. Wone ſo ſmodobnje wutworja. Jeſt ho łażo wospjewża, budże ſo na ſtajnje ſpadowacu hódnotu papjerjanych pjenjes dżiwacz.

Wobſchtu lekarſki kluczż wjazy njeje. Lékar wobliczi ſwoje ſarunanje po ſtotej hriwnje a roſličeſ je na papjerjanu hódnotu.

Měra (Berhältniszahl) ſa to, ſchtoż ſimk ho na dokhody ſe mſby wotczahnyczż, je 15 000 na tydżeń wot 4. hnczż 10. nov. t. l.

Nowe bankowki na 1—5—50 a 500 miliardow ho bliſche dny do wobſkboda badża. **Saſtka wudawa wosebite** 50 miliardowſke bankowki.

Wažne hospodarske liczby (klucze).

Sa 3. novembar 1923.

1 ſtota hriwna (po Barlinſkim wiczżnym kurju),

papjerj. hriwnow	76 381 000 000
Płacžiſna ſa ſtoto	640 boll. ſa jedyn kgr.
„ „ „ 1 ſlébórny (1 hriwna)	7 000 000 000
Statny indeks	13 671 000 000
Wulkopſchekupſki indeks	14 000 000 000
Telefonowy kluczż	15 000 000 000
Knihjicžiſchczerſki kluczż	800 000 000
Statne bawki 2. nov.	81 miliardow.

Cyrkwinske powjesće.

W **Pětrowſkej zyrkwi** je 23. njedźelu po ſwj. Trojizy rano 1/8 hodź. predowanje, budowny prim. Haebler, pschihodnju w 12 hodź. predowanje, ſtud. aſſeſſor cand. rev. min. Kaſtner.

W **Marijnej-Marczinej zyrkwi** rano w 8 hodź. ſpowjedź a ſwj. wotkazanje, farar Berg, w 9 hodź. predowanje, ſtud. aſſeſſor cand. rev. min Kaſtner.

Kollekta ſa wožadnu diakonu.

Pónđelu w Marijnej-Marczinej zyrkwi rano 7,30 hodź. ſchulſka nutrnoſcž, duchowny Helm.

Wutoru wjeczor w 8 hodź. w towarſchowni nabož. ſpodnoſnoſcž, farar Berg.

Schtwórk wjeczor we 8 hodź. w towarſchowni libliſka hodżina ſa muſow a młodżižnu.

Tydżeńſke ſaſtopnjſnow ma w Pětrowſkej zyrkwi farar Eder, w Marijnej-Marczinej zyrkwi buchowny prima. Haebler.

S **Hodżija.** 23. njedźelu po ſwj. Trojizy je rano 7/8 hodź. němſka ſpowjedź, dop. 1/2 hodź. němſke a w 10 hodź. ſerbſke kenſchenje. — Pónđelu pop. w 3 hodźinach pohrebżenje wožadnych ſaſtupjerjow. — Srjedu dop. we 10 hodź. pacžeńſka wuczba ſa wſchitke pacžeńſke dżeći we zyrkwi. Serbſch pop. w 3 hodź. ſhromadźizna Zońſkeho towarſtwa na kapłanſtwoje.

S **Rohaŕiża.** 23. njedźelu po ſwj. Trojizy dop. 1/2 hodź. ſerbſka Boża ſłużba, 2/10 hodź. němſka Boża ſłużba. — **Wkrowanaj:** Mag Richard Gnauck, pohonc w Trużezach ſ Hanu Elſu Kuchcez, rotarſkeje dżěłaczerki we Trużezach.

S **Malſchez.** 23. njedź. po ſwj. Trojizy dop. 1/2 hodź. ſerbſke kenſchenje — Němſkich nima pódżelu dop. 1/2 hodź. ſerbſke a w 10 hodź. němſke kenſchenje.

S **Worlichiz.** 23. njedź. po ſwj. Trojizy rano w 9 hodź. ſerbſka Boża ſłużba. — Pónđelu (kermuchnu ſwjedżeń) dop. w 9 hodź. ſerbſke a 3/11 hodź. němſke predowanje. —. Wo mjod. towarſchowu ſhromadżizna 11. nowembra. — Wo mjoſkich kolektu ſa ſmutkowne mišijonſtwo 3 516 080 000 M. a ſa Gustav-Adolfſke towarſtwo 97 700 miliſonow.

Swojim přećelam w **Hrodźišću** a wokolinje dawamy k wjedźenju, zo smy z 1. novembrom w domje k. překupca **E. Morica Paulika**

agenturu wotewrili.

Połnomóc k wukonjenju bankowych dźełow smy knjezej Paulikej spožćili.

Z počescowanjom

Serbska ludowa banka
Wendische Volksbank A.-G.

100 milijard. hr. myta

wustajeja naši přećelja tym, kotřiž nam dopokazaja, zo listowi (listynošerjo) w Kamjenskej wokolinje **„Serbskim Nowinam“** na kajkežkuli wašnje škodźa, zo móhli pola předstajenych abo sudnistwa přećiwo nim zakročić.

Nakładnistwo „Serbskich Nowin“.

Ratarjo!

Pschedawajcże swoje žito sa wobšitajun hódnosć!
Wožeje jo do naschich młynow a sdźerjcże jo domjazemu wobdźerstwu!

Tak dołoko hač ho žito hyndom njesapłaci, wotedamy žitowe pschihotowanki (Getreidequittscheine). Wobchodźerjej je potom kóždy czaš możno, kóždu dźelbu po kóždocajnej dnjowej płaćišnje wotbrać. Składowanje, wobdźełanje a sawěsčenje je na nasche wudawki! Dalsche je shonić w naschich młynach abo w naschej wobchodnej městnosći w Budyšchinje, Bergstraße 2.

Wikowanske młyny ſ. dr. ſ w. r.
(Handelsmühlen G. m. b. H.)

Zubna praxis Werner

w Budyšinje na šulskej hasy 6

Cuze zuby - předźěłanja - wuporjedźenja — ćahanje zubow — plombowanje. — Najtuńše płaćizny, najlahodniše wobkhadźenje.

Kupuju stajnje kože wscheje druźiny
wobsebje **kosaze, karnikaze, knotaze,**
kunjaze (Marder) **tkhórjaze** a **liſcheje koże** atd.
kaž też **wowču wołmu** po najwyschich płaćišnach.

Berger we „Wettinſkim dworje“ na kamjentnej hasy.
Telefon 1243.

Sdźym swoje wobchodne městnosće je šulkelskeje hasy 17 do swojeho wobydźenja

na Kaeublerowej dróhy 6!

pšches kronprinzowy móſt pschepokožił.

Telefon 814. **Ernst Koban.**

Büro sa prawne wěcy, ležomnosćowy a pjenježny :-: wobhonj, pschepadźowanja a sawěsčenja. :-:
Ręcžu herbźyh!

Derje sdźerjana, 1½ metra dołha

ćyjaza maſchina

je na pschedaj
w Stólanej Borschći čo. 16.

Jsyuo kupitsejo najwyschich dnjowych płaćišnach
piwarnja połneho hrodźišća
(Waldschlößchen-Brauerei)
w Budyšchinje w šulskej kasernje.

D. K. W.-lohke matorske koło
ma płaćišnu hódno na pschedaj
Kurt Schieback w Budyšchinje
w šulskej kasernje.

Cigary
cigarety a
kurjeński tobak
poruča we wulk. wobjedku
Hermann Gerlich
w Budyšinje
cigarowa a tobak. fabrika.
Nalěpša kupowańska za zasopředawarjow.

Wumělske wuſchiwanje,
Wuſchiwanje rjuhowanje, garnérowanje měrowanſkich sawěsčow, cjahowych klankow, herbſtich bantow, rubjeſchčkow, kaž blusow a drjesow w najeſchčiſchim a naturalniſchim wuwjedźenju. Tam ho tež we wuſchiwanju wunuwaćuje.
Frau **Else Herrmann** na Mołt. dróhy 13 w lahrodnej khěži I.

Vogtlandske gardiny
ſtora, zanft, witraje, ſolidne prinſchowe ſtuńe, ſchowe pozdźenca a togowe płachty, wujeſtk, rjenja, ſchóracuch, blidowe a ſofowe płejſchki, wóſkowe ſukno a linoleum porutša wobsebje płaćišnu hódno
K. Erler w Budyšchinje
na ſtinych wiſach 11 ſnopschcza „Stolze Hwězdy“. Mećí herbſtí

Kupuja
Nowinyhkg po 80 000 000 hr.
knihi, ſeſch., akty 80 000 000 „
papjerowe wotwy 50 000 000 „
lumpy kg hač 500 000 000 „
kokſe, bleſche atd.
po najwyschich płaćišnach
Popp
na Sporneſtej hasy 18. Tel. 1362.
Wiłowańja ſe ſtarym żelesom a ſe ſtarymi metalami.
Metale jenoł łupaju, hdyž ho wuporjedźenje. Wot tajſich, ſiłnje połnoćenſich njeſłuſnje.

J. p. Mencel
serbski ćunſtkaſ
ſmata dobra wuporjedźefanja
w **Dobrošecach**
pola Njeswačidła.

Kupuja
nowiny, knihi,
zoſchiwki . 80000000 hr.
akty . . 80000000 hr.
papj. wotp. 50000000 hr.
lumpy hač 500000000 hr.
mjedźe (bleſche), koſco,
żelezo, winowe bleſo
po najwyſchich dnjowych płaćišnach
Büttner
pſchi žitnych wiſach čo. 12.
Telefon 204. Mećí herbſtí.

Słoma
kupuje dźelbu łupaje
Aug. Hepper. Tel. 1268.

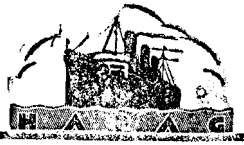

Čara z Hamburga do Ameriki
United-american lines inc.
Do
sewjerneje, centralneje a južneje
AMERIKI
Afrikl, narańšeje Asije atd.

Tuni pčewoz přez němske a wukrajne přistawy.
Wurjadna III. rjadowna z jadźnej a kurjenskej salu.
Salonowe a kajutowe parne łódźo prěnjeje rjadowna.
Nimale tydźenscy jězdźi so z **Hamburga** do **New-Yorka.**
Radu a dźiwane wěcy podawa
Hamburg-Amerika-Linie w Hamburgu
a zastupjef
w **Budyšinje** Ernst Sembdner na hornjećerkwinskej hasy 21.

Fotogr. atelier Oskara Meistera
w Budyšchinje na (hat)zorikej dróhy 15. Telefon 438.
Njedźelu wotewrjeny. Po skazanju ho tež na wjacy fotografuje, teho runja kwašne wobrazy, gruppy atd.
:-: :-: Powjetschenje po ležomym wobrazu. :-: :-:

Hänſelez hoſczenz w Hornjej Hórzy.
Jutſje njedźelu žu reje.
Pschećelnje pschepročſhujetaj **Jan Hänſel a mandźelſka.**

Hoſczenz w Delnim Wujesdźe.
Kermuſchu njedźelu 4. a pónbźelu, 5. nowembra žu
pyſchne reje.
Pschećelnje pschepročſhuje **M. Haſchka.**

Hoſczenz „Město Straßburg“ w Porſchizach
Kermuſchu njedźelu
a pónbźelu 4. a 5. nowembra žu pop. wot 4 hodź. žem
pyſchne reje.
Najlepſche cſopke jedźe. Dobre pjeża.
Pschećelnje pschepročſhujetaj **Moritz Handrik a mandźelſka.**

Lehmanec khofejownja a konditorńja
w Budyšinje na serbskej hasy :: Před krótkim ponowjena
Najwjetša khofejownja za přebywanje wodnjo a wjećor
——— Najlepše w pjećwach a pléu ———
tóry - jadźny łód - wino - piwo - likéry
Wosebitosć: **Torty jako najrjeńſi dar při swjatočnoſcach**
:-: Podawam teſ ſwonka wobkhoda. :-:

Zane tlamy! **Kedźbu! Składnoſtna kuh!** Zane tlamy!
Mam hiſchće nětkotre **dobſp. ſpanſke ſtwy,** brěžu mol., kaž teſ rj. doſp. **kuchinje, ſtukowe ſoty, draſtowe khamory, jenotl. nowowzakne łoža, worzlagrotowe matrazy ſ nakt. ſaſukami** wſchěch barbow, tehorunja ſchejtongi jedn. a wobjednych wuwjedźenjow wobsebje płaćišnу hódno wotedacź nětko **Hóerowa** pried Dornowa w „Sokym Jeżiſcu“ w dworje, na wuhoſej hasy 16.

Kóždu **srjedu** wot dopołdnja w 9 hodź. hač do wjećora wotmówa
zubny lěkaſ dr. Mossakowski
rědne hodźiny
w domje k. Lehmanna w Kukowje čo. 4, hdźež so skazanki do časa přijimuja.

Lětny ſmjertny dźeń
njeboh Pawoła Sigiſmunda, cźěhliſkeho polěra w Rakezach
wumrje 4. nov. 1922, ſtarý 30 lět.

Spodźiwne ſu Boże puće,
Dopołnjacy je njemźemy,
Kiž tón młody wumrje ſkrće,
Ludy hiſchće poredźmy.
Wjele tam ſtarej hubjeny,
Sdźeſi, ſtar je wobdźerjeny,
Bodarno ſmjerć wozſahuje,
Wona ſo joh' pominuje.

Hdyž ſu ſdźěwa ſalożili
Mile ſwoje mandźelſtwa,
Mandźelſki po kroſtej ſwěti
Bóſkeſ ſmjerć dźe ſe ſwojenja.
Sawoſtaji ſa ſobu
Wurudźene mandźelſke,
Kiž nětk ſ wjazy ſtaroſćemi
Pſchichob pſchětrjacy ma na ſemi.

Jeje wutroba ſo tyſchi
Wo tak ſaſe ſdźěwjenjoh',
Styſchcze pod ſwoju, poſcej
S rańſemi row ſemjenjoh',
Kiž ho nětdy woteweri,
Hdyž wón ſ njeho wuſtupi
Tu naſch luby wonowjeny
K pſches Boha pſchetrahnjeny.

Kajka ſrudoba to dźeſche
Sa naſ wſchitkich hromadźe,
Hdyž ſu pſches ſmjerć ſwojeſtwo dźěſche
Horje ſ tamnej wěčnoſći.

Schwórćeho novembera
Bóh joh' ſ ſwěti wotwoła,
Tam bo ſebi ſbožnoſć zaja,
Hdźež ejſt ſbožni raboſć maja.

Bo wam ſo tu tyhorj dźeſche
Jenoh nětčiſo njedźelſom,
Kaža twjerdze njeſtajeſche
Hač dopołdnich ſudom hnjeſ
K tej tón dźeń do ſmjerćze
Boju Wjeſcor doſtał je,
Poruczi wſcho Bożej woli
A do jeho rady ſwoji.

Mój wſchak wěmy, ſo na ſwěći
Dušſkom wěčny ſtoji ſrjeć,
Nałkwilne ſmy rjeſowite dźěći
Tu na ſemi ſrjeſowej.
Hdyž ho Bóh ſwjedźe,
K ſebi dom naſ powoła,
Cłowjek tu kaž hón ſo minje
A kaž trawna kwětka ſhinje.

Dobre nóz, ſpi mérnym ſhowje
Cźeſne ſmjerćne brěmjenje
Mi Rakezach tu na krchowje,
Hač na ſoſowobſtanje,
Hdyž tón Knjeſ cźe wubudźi
A naſ jaſno ſjednoći,
Hdyž dźeń ſudny budźe ſwitacź,
Budźe žadamy ſo witacź.

W mjenje ſtuboſe ſrudźenych ſawoſtajenych
Hańka Bubarka.

Wyſoke provisije.

Pytamy nuſnje hójnowe kuluchowe drjewo a desſi kupicź. **Dale potrjebamy běžnje wſchě druhe drjewa, rěſane a njerěſane**

Telefon Njeſwačidło 24. **Firma P. Rocho w Sſernjanach pola Kamjenza.** Telefon Njeſwačidło 24.

SERBSKE NOWINY

DŽENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje 528 000 000 hr., z přinl. do domu 550 000 000 hr. Do wukraja za nov. 1000 000 000 hr. Kańdźe čo. płaći 2 000 000 000 hr. Wudawa a ćišći Smolerjec a kniha-ćišćerjo, zap. druž. z wob. ruk., w Serb. Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 6 milijd. hr. Wobsežnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy :: rjadk płaći so 18 milijard. hr. Rabat po tarifje. ::

Číslo 255 **Budyšin, póndźelu, 5. novembra 1923** **Lětnik 82**

Dnjownica.

Póndźelu, 5. nazymnika.

Swjatych powostankow.

1918 Arnošt Bart a Michał Kokla, serbscy ... zapósłancaj žadatej we sakskim sejmje raznje zawěsćenja prawa serbskeje narodnosće.

Srjedź Hrodźišća a Wichowow při ręcy Lubaće w tak mjenowanej Skalinamjeska so do skały dźěra: „čertowa pinca“ mjenowana, kotraž pječa podzemšcy haž spody woltarja Hrodźišćanskeje cyrkwje wjedźe. Něhdy je djabol we zastarskim času Hrodźišćanskeho duchownoho jara spytował, jemu wšo možno k lubu činił. Skóńčnje je jeho duchowny z mócnymi słowami pod woltař zahnał. Dokelž je tam čertej wěsće najrjeńše hwało bylo, je so přez někajku dźěru wuwjezł a tak zaso dęknył.

Powjeda Serb. Now. 1851.

Stóž blazń je, so přeradźi
Na směchach, hdyž też njerěči. H. Zejler.

Towarstwowski powěstnik.

Serb. tow. „Nadźija“ w Budyšinje ma jutře wuteru, 6. nov., wječor we 8 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu w Serbskim Domje. Dla ważneho rozrěčowanja su wšě sobustawy z wěstosću wočakuja. Hosćo su nam stajnje witani. Předsydstwo.

Towarstwo serbskeho ratarskeho dorosta za Khrósćicy a wokolnu ma swoju měsačnu zhromadźiznu srjedu, 7. nazymnika wječor 1/2 8 hodź pola Šołćic we Wotrowje.

Předsydstwo.

Serbska pčólnica w Khrósćicach změje wuteru, 6. nov. wječor w 7. hodź. pola Zarjenkeo w Khrósćicach **wurjadnu zhromadźiznu.** Skazenje pčołaceho cokora, punt 5 miljardow. Pjenjezy maju so doprědka zapłačić. Předsydstwo.

Spěw. tow. „Radosć“. Wutoru 6. novembra z dypkom w 7 hodź. **dźiwadłowa pruha.** Srjedu 7. novembra wječor 1/2 8 hodź. spěwanjo. Předsydstwo.

Lipa Serbska w Pančicach ma hakle pjatk 9. novembra wječor 1/2 8 hodź. pola Šołćic we Wotrowje swoju **hižo wozwjenu zhromadźiznu.** Njech wšitcy přińdu.

Předsydstwo.

Z. Serbski Sokolski Zwjazk. Přichodnu njedźelu dopołdnja 1/2 10 hodź. **posedźenje předsydstwa,** 1/2 11 hodź. **posedźenje wubjerka** (to je zwjazkowe předsydstwo starostojo a načolnikojo jednotow abo jich zastupjerjo). **So wočakuje,** zo so w połnej ličbje a z dypkom zešedźemy. Starosta.

Swětowe podawki.

Społnomócnjenski zakoń wjazy njeplaćeli.

Społnomócnjenski zakoń, z kotrymž bě so němskemu knježerstwu wurjadna mój do rukow dała, dyrbješe jenoć tak dołho płaćeć, kaž dołho němske knježerstwo njepřestajene wosta. S wustupjenjom zjednoćenych z knježerstwa je so tón tehdała z mocy stajił. **S tym zwisuje, so je so zakoniu sćinjacych zhromadźiznow w Saksej zbožnyła.**

Němska wobora do Kamjenicy pschićahnyła.

Němska wobora je pjatk do Kamjenicy pschićahnyła. Wobydlerstwo Kamjenicy je z wulkeho dźěla zjednoćenych z kommunistiskich. Němska wobora pak njeje pschićinu měła, tšelejo zatrosćiću, kaž je so w Pirnje stało.

General Müller polizajskeho wuschła Schüttingera wotstajił.

Kommando zakkeho woborneho wokrjeha zdźěluje:

Roskazowar 4. woborneho wokrjeha je polizajskeho wuschła Schüttingera hač na dalše je službu wotstajił. Rozsudźenje za to dě, so wschelake pschiležitosće poslednjeho zboha pokazowachu, so je polizajskemu wuschłej Schüttingerej po jeho zyknym smuźlenju cźeło, za do podstajenja polizije pod kommando woborneho wokrjeha słušeć. S tym je wobzołe polizajskeho wuschła Schüttingera wobsedźenosć na hłodne hromadnuhdźelanje mjes kommandom woborneho wokrjeha a poliziju wobstejł, dokelž dyrbi z jeho poćinjenja wjele też njezajmjerjećz a niewěstoćz wo zapschijećeju słužby a jeho podrjadowanych zastojnikow zhladowaćz.

Prusko a wulka koalizija.

Wulka koalizija, to je knježerstwo zwjazka zjednoćenych z němskim sejmje, je so wosbło. Někto chcedźa tuton zwjazk někotrej zapósłanej němšć. lud. strony w pruskim sejmje rospuścićeć. Zentrumska a demokratiska strona tuteje žadanje wotpokazałej. W pruskim sejmje knježerstwo z zentrumskeje, demokratiskeje, sozialdemokr. a němšć. lud. strony hižo někotre łěta wobsteji, mjes tym so koalizija we němskim sejmje njeje dźěje dyžli schyłki měšaty traka. Zentrum, sozialdemokratoja a demokratoja w Pruskej sami za sebje wjetšinu tworja. Hdyž dyrbi so němska ludowa strona w pruskim sejmje wot nich dźěliś, tehdała nětčišche pruske knježerstwo njetrjeba rospadnyć. Finanzne a kulturowe ministerstwo, kotrejž so někotre je zastupjerjomaj němšće ludoweje strony zastaneće, zentrumskeje abo demokratiskeje strony wobhadźuja.

Powjeseze wo bayerskim „ultimatum“ na němske knježerstwo.

Barlinski „Vorwärts“ je zhadowazu powjesć z Bayerskeje pschinjeśł:

„W Bayerskej su so psches nóz wčeru snałe, kotrejž su dźiwacy z czinu pschikrywe, kotrejž pak maju sa politiske rozwića blišcheho cźasa najdale łochazu wojnam. Knjes z Kahr, kotrejž je Knitllingowe wulsatwne knježerstwo sa generalneho statneho kommišara postajiło, je Knitllingowe knježerstwo powalił. Won je psches jeho hłowu do Barlina ultimatum pósłał, kotrejž z postupanjom na Barlin hrozy, jeli so ju sa 24 hodźin diktatura monarchistiskich stronow w Barlinje njepołoźi. Tónle skutk bludneho cźłowjeka Bayersku a zyłu Němsku psched najcežše podawki staji.“

Zentrumska „Germania“ powěźi w formje poda, po kotrejž Kahr nieje wobzbinźu ultimatum wotpósłał, ale so je won z wótcźanskich swjatkow wusłoch, kotrejž sady Kahra steja. Bayerske wótcźanske swjatki su, kaž je z Münchowa dóšeli, jebi wot němskeho knježerstwa žadale, so dyrbi sa 24 hodźin po „sabiskim“ puću wojerski diktatorn postajeć. Mjes tym so mjezsche němske knježerstwo pojedźenje, je minister němskostatneje wobory a němski kanzler k němskemu presidentej sawołałoj.

Po dalšnej rospravje njejsej „Vorwärts“ a „Germania“ połnu wěrnosć zhonitej. Wěrno pak je, so je so **z hłowneho kwartěra nazionalistiskich formazijow** we Koburgu, hdyž kapitan Ehrhardt pschebywa, tajki ultimatum němskemu knježerstwu pósłał. Bayerski pósłanc dr. z Preger je zbožnu němskemu kanzlerej dr. Streseemannej wo wšitkich wojerskich pschihotach w Bayerskej rosprajił, kotrymž ma so kruta wažnosć pschipisać. Němski kanzler, kotrejž bě runje w posedźenju němskeho ministerstwa, tuto hromadźe z ministrom němskeje wobory wopytnył a so z němskimi presidentej poda, z kotrymž so wo trěbnych krocźelach wuradźowaše.

Pschi durinskich mjescach so hižo stša.

W nozy wot 1. k 2. novembrej su žylne patrouille muschtrowow bayerskich nazionalistiskich organizazijow do durinskich wobsydnych žurow tšelałe; z khwilemi so jasne salwy wotedachu. Durinskej policistoja njejsu na tšelenje wotmołwili.

Se Sonneberga w Durinskej so powě, so je w tej samej nozy někotre hodźiny dołho z mjeny žylna tšelenja maschinskich a ruczanych tšelbow słyschećej była.

Dźěło cźischcźenje bankowkow.

Němskostatna cźischcźernja w Barlinje je 3. novembra 3 trilijony 692 000 billionow pschepodała.

Belgiscenjo separatistow z Aachena wuhnali.

Separatistowje su jenoć krótki cźas knježerstwo w Aachenje měli. Belgiski wokrjesny sastupjer je žylne wotdźelenje belgiskich żandarmow do Aachenskeje radnizy, kotruž běchu separatistojo wobhadźili, połpał. Ta je separatistam pschikazała, so na torhoschczu sstupjaca a je jich wot tam na dwórnischczo dowjeda. Wot tam su je do njesnataje strony wotjeli.

Něhdyschi němski kronprynz hischcze w Hollandskej.

Něhdyschi němski kronprynz njeje hischcze do Oelsa pschijeł. Won je němske knježerstwo prosył, so smě je sesso do Němskeje wróćicź. Kajkich pschicźinow dla cźuje won nětkole w Němzach bydlicź, hdyž je runje holpodarśka nuza najwjetšicha, so njepraji. Nadźija je znadź won, so je monarchija dóry pschisłi?

Němske knježerstwo jemu pjecza njeje dowolilo, je w Němskej sacho bydlicź.

Franzowski general de Metz za wuwołanje njewotwisnjeje pfalzskeje republiki.

Franzowski provinzialny sastupjer w Pfalzy, general de Metz, je króśo do pohodźenja pfalzskeho wotrjeha z wschelakim němskim wosobam rjekł, so je Franzowska z pohladom na powěry mjes Bayerskej a němskim statom mjenowana, Bayerskej statnej autoritu wotrjeź a tehdała bayerskemu knježerstwu sakaź, knježerstwowe prawa w Pfalzy wukonjeć. Franzowska njeje ani zwólniwa ani njesamóże sa wobstacze dotalneho statneho porjada rukowaź a nětčišche wobhospodarski staw w pfalzskim knježerstwowym twarjenju nap'chodu posunjanju nowych mózarjow schkodźaś. Pfalzske knježerstwo je jako pfalzska wyschnosć pschestała.

Sóbustawy wokrjesneho knježerstwa změdźa jenoć jako priwatne wosoby w Pfalzy pschebywaś. Tak drje hischcze zwjazkarska porheinska kommisija w Koblenzu njeje wotsudźiła, ale tak je Tirard poručił, kotryż je, kaž je znate, z presidentom zwjazkarskeje porheinskeje kommisije. Sa Pfalzu dyrbi jo nowy politiski statut wudźełaś, kotryż pschemjenjenje statopraworneho waschnja pschedstaja.

Jendźelski dźełaćerjo a liberalni pschećiwo sakitzjam.

W Manchestrje je jendźelski ministerstwowy pschedsyda Baldwin rjekł, so won nětkole za swój hłowny nadawk wobhladuje, hbeshdźelskeje jendźelskich dźełaćerjow po mózarjach ponjerśeśiś. Po jeho mjenjenju by po bjeshdźelskich wotpomhało, hdy bychu po sakitanske zła za tworu zarjadowane, kotrejž so w Němskej, Italskej a Franzowskej tuśicho nadeńkaju a z tunimi płaćiznami w Jendźelskej jendźelskim dźełaćerjam konkurrenzu cźinja. W zhromadźiznje tej wobjuśi minister lord Derby rěcźeśe. Dokelž je won jako pschiwisnar swobodneho wikowanja znaty, na njeho z wosebitym sajimanjom pozlućowachu. Lord Derby praji: Sćinje pschecźo do swobodnych wikowanjow zjuschal, a jim hischcze dźensa pschihłuscham. Tola njejsym je swobodnym wikowanjom za wšitke padły, a kaž nyńcźenjagu druhe ludźe mjenju, so hebi wurjadne wobsteśnośeśe wurjadne hrjódki zadźerjeć. Tehdała njejsym pschećiwo sakitanskim złam pschećiwo krajam, kotrejž se schłodowinskimi nuzami dźełaju.“ Won z nestwami wumjenjenjemi Baldwinowej politizy pschihłuschowaśeśe.

Dźełaćerska strona njewěri, so hó se sakitanskimi złami bjeshdźelskosć zamjeśuje. Wjednik dźełaćerskeje strony Macdonald praji, so jendźelski dźełaćer tak runjo njedźela, kaž dźełaćer w Němskej, Franzowskej a Italskej. W Jendźelskej dyrbi so cźłowjeka nuzy z lepšajim wuwucźenjom dźełaćerjow a z wedomostnym twudołpolnjenjom dźełanskich hrjódkow wuntschnischa cźinicź, a statny dołh dyrbi so se samozjenjowym dawkom sapłaćiś.

Jendźelska pschećiwo postajenju grichiskeje republiki.

W Grichiskej su pod semrjetym kralom Konstantinom se naschonjenja z monarchiju cźinili. Tuž dźehła nětk k republikanskej statnej formje pschećiwo. Pschećiwo tutemu wotpohładej je jendźelski pósłany grichiskemu knježerstwu wobmyślenje jendźelskeho knježerstwa wupraji. Won by z wulkim njeměrom na kóžde rewolucionarne hibanje hlada, kotrejž by nětčišchi knježerski dom wotstronił.

Mordarski nadpad pschećiwo južnosłowjanskemu attaschejej w Sofiji.

Na južnosłowjanskeho attascheja w Sofiji, Kristicsa, su tśi muzyj pjatk w nozy w jeho wobydlenju mordarski nadpad spytali. Kristicz njeboźanemu nadpadnikam nan pschećego stupi. Jenemu z nich revolwer wutwiny a do njeho z revolwrom dyri. Taj druhaj na to cźekmyschlicz. Kristicza su z revolwrom do wobliczka dyrili.

Ze Serbow.

W Budyšinje, 5. nowembra 1923.

— **Wo wjedźe.** Djensa rano we 8 hodź. barometer 739, hygrometer — 4, najnišćeńa cźopłota we nozy 3 stopi. — Dźensa hišće jasne słońco nam z wjesołym pozdrowjenjom a z khwilemi dešćowjate wjedro. Jadro cźeśkeho powětra leśiśe wjeźera nad Skandinawiju. Jeho połodnišche kromy dohanjaju dalołko do srjedźneje Europy a pschinjeśechu nam wjeźera mrócźne a dešćowjate wjedro. Lohki po-

bere w krótkim wjeczorze je ho trochu wcześo leżahnyk. Wječera rano bě ſ wjetſcha wschudżom mróżno; jenoż we Minichowje a na horje Zugſpitze bě jaſno. W Kaſſelu je bo beſtich bješche. Najwyſchſchu cpoytou ſapiſnachu Drježdżanu 13 ſtop., najniſſchu Minichow 4 ſtop. — Sälónčke ſtudża ſutſie 7,06 hodź. a ſkowa ſo 4,21 hodź. Měſacžk ſtudża na rauje 3,38 hodź. a ſkowa ſo wop. 3,41 hodź.

— **Budyſchſki nasmyſli hermank** politiſchske kſiže jara khudufchki wobraz. Malo pſchedawarſkich budow bě ſo natwarilo a te njeběchu bſtiche wſchě wobſtadżene. Kamjenina haża bě zyle próſdna, hdyž ſo na pſchedawſchki hermankach ſkoro pſches cżerjódy luda pſchecżiſchcżecż njemóżeſche. Tehdżenja drjewowe wiki běchu każ by je wumyſlił. A zitne wiki jenoż ſ dżela wobſtadżene. Srudny wobraz! Widżimy ſ teho ſatnje, kak ſmy wokhudli. Ludżom wſchak pjenjeſy ſa najmuſniſchu zyrobu wżaty njedoſtahaju. Hermanſkich wopytowarjow tehodża niebě wjele. Tak próſdny hermank ſtamo ſo cżaſ wójny njemżeſchamy.

— **Hermankſaj pódudżaj.** Wječera popołdnju na tudomnym hermanku dwoje pachoſow ſ jeneje ſuſodnoje ſ ſiy lepichu, hdyž ſobu ſ jenoho wiżnjeho ſtejiſchcża kóżdy por nohaſtow trónyſchtaj. Jeſu tehodża polizija pſchewodeachu.

— **Radufchtma.** W nozu k 3. 11. kradnychu ſ jeneje lekomnoſeje pſchi Drježdżanſkej dróży jédne koło ſnamki Adler cżo. 515 548, nimale nowe, bale ſtare jédne koło, kotrehoż cżiſło a ſnmka njeſtej ſnate. W nozu k 2. novembrei kradnychu we Delnim Wujeſche jene muſaje jédne koło ſnamki Wanderer cżo. 134 565 a ſonjage jédne koło ſnamki Saturn, cżiſło njeje ſnate.

— **Kaſet nóznemo měra.** Policija wożera wječer wokoło 10 hodź. ratarſkeho dżéſacżerja ſaja, dokelż bě na kamjentnej haſy nózny mér kakł.

— **Cżeſknejſnej.** Jataj Wilhelm Kurt Kaballa, kowaŕ, r. ſ. 25. 6. 1901 w Drježdżanach a Khorla Wilhelm Louis Hoffmann, ſamkaŕ, rodź. 8. 8. 1902 we Delnich Gorbizach, ſtaj ſobotu pop. wokoło 7 hodź. ſ ſudomnehu ſaſtwa 1 cżeſkoj. Wobaj ſtaj ſaſtwowu drastu wobleczenaj. Wżyſchłużobne ſdżélenja pſchijimnuja kóżde bliſche poliziſtwa.

— **Pſchedawanje plunowych pſchiſpokſankow** ſa nowember ſapocżnje ſo 5. t. m. Tutón tydżeń płaczi jako prénji. Pſchipokſankarki pſchedawaja ſo kóżdy dżéſawy dżeń na meſtnach, kiž ſu ſo hamtſej woſjewiſe. Kóżdy wotezékar płuna je winowaty, tydżenſky pſchipokſankarki łupowacż. To je nuſne, dokelż ſo bewak wuhlo ſapłaczéjcż njemóże. To żeji pak też w ſajimje wotbéżarjow ſamych, płaczi ſo lóżo, hdyż ſo tydżeńſky ſtanje. Bě najprażdy na tym, pſchipokſankarki na zuły méżaj wotdawaczi, bohaŕſej pak żiżo wobſtajnohódnotne pjenjeſy we wſchédnym wołkhodże njeſtu. Tak ma botalna pſchiprawa, ſo ma ſo tydżeńſky 4. we ſaidżenym méżaju pſchetrjebanecho p.una bopróbka wotrwjacż, bale wobſtacż. Jenoż, ſchtóż ſwobſtajnohódnoſtnymi pjenjeſami płaczi, może ſebi pſchipokſankarki na zuły méżaj łupicż.

— **Plunowa płaczifna** ſa 3. novembra je ſo na 14,5 miliardy hriwnow poſtajiła. Po wżeraweſchim dollaru wu cżinja to 19 ſtotych pjenjeżkow. S tutej płaczifny pak ſo njemóże dolho mécż. Każ je ſnate, wobliczi Lipſk 25 ſtotych pjenjeżkow, Lubij 22 ſt. pj.

— **Sa nuſowe ſjednoczeńſtwo.** Wuczeńſke ſpėkune iowarſtwo a Nietzeſki muſikſi ſwor wotedachcaj nuſowemu ſjednoczeńſtwu cżiſły wunoſchi poſledniho konzerta, 300 miliardow hriwnow. Wſchém bohuſkutkowazym budź wutroby błak.

— **Katarjo!** Nuſowe ſjednoczeńſtwo potrjeba nuſne zyrobu a proſy należnje, ju w jeje hromadżeni w radżajnym hoſpodarſtkim diworje w Budyſchinje wotedacż. Kóżda dżélba je luba. Pſchi wotedaczu njech ſo wożebje praji abo ſhobudżéli: „Sa nuſowe ſjednoczeńſtwo.“ W běhu tuteho tydżenja pſchijidu ſaufchahi na wżo, ſo bychu zyrobu hromadżile. Kóżdy njech pomha, ſ małym abo wulkim, ſo by nuſu bliſcheho wołóżicż pomhał. Woły budża wożebje wotkupjene a pókaržo barow ſmėja wupołas nuſowemu ſjednoczeńſtwu a wyſchnoſce.

S **Marineje Dwédu.** Pſched nékotrymi dnjemi je ſo hat w Lipu pſchi ſpuſchczahdżach pſchedbéł. Mózno je, ſo ſu ſónniſkej ruzy dorny wotrjeſ a ſ tym woda ſ hatu wupuſć namałała. Tak je ſich nékcżo ſenoléżnych karpow do réki cżekło. Najſtarſa ło dżél ſe ſakami ſoby popadny. Nécżeho pak je ſich tola wotpſchuwało a ſwjeſela ło nékto kórcżnoje ſwobodu.

S **Wuſeſida pola Lubija.** Jene Lubijſke nowiny na ſakoſtnu ſkażenoſcż młodżiny tole wijaju ſtorka: Naſche hołzy ſu muſowane, do Kretiż do pokrażowanſkeje miſchule khodżéż. Sańdżenu wutoru wjeczor w 7 hodź. je ſjezirale hółcżiſka na njeſnjeżkowne waſchiſe wobcżežowachu. Tehodża nécżeſ jim mózno, cżekowacż. Holzy pak ło njedocżinko wobarachu. Jenu ſwojich ſtewſchkow, kiž je trojchi thjtra, wopuſchcżécż nochżachu. Tehodża ło cżi ſ liżemi do nich bachu a hołzu bſtiche cżéſnje ſtanichu, kaſ ſo mjeſwoczi a na rukach kraiſachu. Holzy podarmo po pomoż wołachu. Puch mjes Kettizami a Karlsbrunwu, běchu jara wofkamonczene, a żanych wobydlenjow blisko njeje. Holzy běżachu, ſchtóż mógachu. Toła cżi njeknicżomni njewuſchinzu bale do nich pſerichu a je pſchecżéżachu hacż ke pżénim khżam Karlsbrunu. Tu hatke cżi njeſtraſiży ło ſich puſchcżichu. Sſo wotſkuloju, hdżesi njekotre raſy ſe revolwrom ſa nimi wutſtéliżu. Na wulke ſwoje kulki miſſnychu. Wſche holzy ſu ło ſmjerch wutrołkale. Nékotrych ranu ſu tak ſtraſchne, ſo bychżeſche je lékaŕ ſawobalecż. Sſo ſamo wé, ſo ło holzy ja daſiche ſavoiwżeho, pſchi tajkej njewéſtoſcżi do ſchule khodżéż. Staricżki jim to też wżaty njedowola. — Wſchitkoſcż dyrbjała tu ſ wſchej raſnoſcżu ſa njedocżinkami ſlédżicż. Tu by ſi raz ſa dżeń ſjawne wuſchiwkanje a jónu jéżcż majbóże wotrraſchaju ſrédk ſcże tajki a pobobny wrak byl.

S **Wichonow.** Pola tudomneho rycżerſkubſoweho naſenka ło w nozu k pjatkej pabuſchi nutżobobychu a nimale nowe mużaje jédne koło, 1 por ſtupnjow a nécżto pjerſa kradnychu.

S **Noweje Wjeſki** pola Wowkeż. Mjeſiſchej ſchulſkej hółzej muhladaſchtaj na luży groży elektriſchi ſchczejerow. Jedyn ſ njeju pſchimny ſa grót. Temu niejo njeſeſchłodżi. Nékto namałowaſche ſwojeho towarſcha Jana Bulanka ſe Swinarnje, też ſa druhi grót pſchimnycż. Tola łedy ło ſeho dżiwy a pabje, ſ mułkim ſichikom mortwy ſ ſemi. Pódarmo ſo ludżo próżowachu, jeho ſażo ſ żiwjenja ſuſbjecż. Wón ło wopredżi namałowjenju ſwojeho towarſcha ſpjerżowaſche, dokelż běſche tołkane njeſbodże je ſwojej wiſy pſchi dżélanji widżał. Bſtiche hałke nékotre dny wo wiſy pola ſwojich pſchiwuſnych. Każ by ſmjerch na njeho tu cżakała. Najſterke khorjeſche na jłaboſcż mutroby a tajay podleża hano jłabemu elektriſkemu prudej. Kogo wona na tym njeſbołu potrjebi, ło hiſchcże pſchewyhuje. **Tuż ło dżeſi wſpjet namołwieja, ni elektriſchi grotow ło dótkacż.**

S **Drežna.** Pſched nékcżo cżaſom jédżeſche ras rano ſahe hriwnje wiktnarſka N. ſ N. w naſchej woży ſkeſku wot cżéſeſ, ło by leża. Kiž běchu turzy w nozu nanjeſene, ſa ſebje dobyta. S hnidwom pak, najſterje dokelż nimale wſche turzy ſtroſikuja, njeſdżeſche hewak zyle roſumna żónſka wżaty p'ches moſty, każ ło ſluſcha, ale w runej méżje pſches pſchérkrow. Sénadż ło njebé dopomniła, ło ma zeja pſchi żebi, kiż móża ło tola łożay rozbicż. Jak wona pola prénjeho ſnjużada jaſno do ſtajeho korba hladaſche, pytny, ło bě ło jej na 20 jeji rozbilo. Tu réka też: Khwataj ſ dobrej ſkwilu!

Hospodarſki roshlad.

Póndżelu, 5. nowembra 1923.

Hamtſke kurſy łobotu w Barlinje:

Dollar	418,950 mb. franzowſki frank	24,339 miljb.
ſendżelſki punt	1,895 biljt. cżeſkoſk. króna	12,469 „
ſchwajarſkiſt frenk	75,411 mb. 100 pólſk. markow	—

Kł **Barlinſkich mitaki ſtuchżowiſke powieſcż** ſ Nowe Yorka, ſo je dollar ſam hacż na 1 biljon 850 miljardow poſtupił, jako bomba. Se ſtrachoni ło dalſche wuwiże hoſpodarſkeje kriſy wocżakuje. Dokelż je ło je ſtrony ſpjerżowa ſwobodnu wobſtadż ſtotcje pożeżonki ſakaſaſ, ſo jenoż na Barlinſkim kurſu witowaſche. Stotoma pożeżonki ło je 420 miljardami ſapiſa.

Barlinſke produktowe mifi. Zitowe mifi běchu ſtajnje ſnóżotu w pſcherſtu mérne. Twory ſ błiſkoſcżi ſ dżéla we ſjetſchim wobſtaju poſtiżowachu. Sałoża bla ſtotowcje pożeżonki ſwjerzja zlowy ſtſchcże kóże, dokelż kupzy tworu ſe ſtotej pożeżonku łupowacż njemożachu. Sa wżéku mésjeſche ſtatną zitańja mjenje ſejima, ſa to pak ju mjuny bóle łupowachu. Wobſkod ſ pſchenzu woſta mérny, tchorunja jeczjenjenjowy. Wowſne wiki woſtachu ſtajne. Też na mukowych wikach woſta mérnicho. Płaczifny łuwachu kuże. Népſchi wobſtadż bě we wotrubach a wolſiowych wołuſchkach.

Na Barlinſkich produktowych wikach

Kto a produkty po ſtotej hriwnje.		
Pſchenża	206-210	**Sſoma a ſyno**
rożła	198-205,0	pſchenicżna 0,80-1
nalėin. jeczjenjeń	188-192	rżana 0,80-1
wowſ	163-166	wowſowa 0,70-0,90
ſa tunu abo 20 zentnarow		rżane wolleeyu 0,60-0,70
pſchenicżna mąka	31,5-33,70	jeczna 0,70-0,90
rżana mąka	31-32,00	ſ ſaßanju 0,50-0,55
pſchenicż. wotrubi	9,65-9,00	ſuſanje 1,70
rżane wotrubi	9,65-9,00	ſyno 0,65-0,75
rapſ	268	

ſa 100 kg abo 2 zent. po zentnarju

Wiki réżnego ſtotu ſandżeni ſobotu we Barlinſkim-Brieſchkoſtſchże (Zentralviehhof). Kataſtroſalne wotbdomnoſcże nje pwjerżeneje hriwny wſcho na hłowu ſtaji. Na wiki réżnego ſtotu na zentralnym ſkótnym dworze bě ło tżo tro wjele ſtotu pſchiſnału. 1947 howzdołow, 675 cżeſatow, wowzow, 1790 ſwini. Pſchi ſpoczatku wikowu ło parola wuda, ło ſo żane najwyſch. płaczifny njepoſaja. Tehodża wſchitke wiki bjez dżéchu. Zadaczu ło wſcheſkeje płaczifny, każ ruże kurs kóżdu hodżinu bě.

Krótko po ſapocżatku wikowu łupzy łupowacż pſchcſtaju, dokelż réżnizy wyſoke płaczifny njepſchiſwoliżu. Wonaj ło na to ſrécżachu, po cżimż hatke ło wiki wokoło 12 hodź. ſapocżachu. Nosſjudżichu ło ſa 30—35 miljardow hriwnow ſa punt żiwe wahi. S bohom ło wojſtej, ſa ſmédża ło płaczifny jenoż w pajerzanych hriwnach żadacż. Nieda ło pſchewidżecż, kelko ſtotu ło na tutym ſatkadże pſcheba. Woprawdże je 35 miljardow hriwnow po Newe Yorkſkim kurſu jenoż połojca méroweje płaczifny. Wikowarjo njebudża ſnadż ſ ſyła wjaży kół łupowacż moż, hdyż ſich réżnizy łeżje njeſnjaſcża a jeli ło kurs njepowiſi, pſcheſtoż wéſże je, ſo ſebi réżnizy wyſoke płaczifny po dołarowym kurſu ſa njaſo żadaju.

Płaczeſche ło ſa:

howzdża 30—35 miljd. hr.,	
cżelata 40—45 miljd. hr.,	
wowzy 35—40 miljd. hr.,	
ſwinje 30 miljardow hriwnow,	

ſ pſchiſtajkom 30 proz. ſa punt żiwe wahi.

Na łożzu běchu hamtſke płaczifny tele: Howzdża 14 hacż 32, cżelata 16—45, wowzy 12—29 a ſwinje 23—30 miljardow hr. ſ pſchiſtajkom 30 proz. ſa punt żiwe wahi.

Mérn ſa to, ſchtoż ſmé ło na dokhody wot mſdy wotcżahnyć, je na tydżeń wot 4. hacż 10. nov. t. ł. 20 000 (niż 15 000, każ ſobotu woſjewichmy).

Ważne hospodarſke liczby (klucże).

Sa 5. november 1923.

1 kota hriwna (po Barlinſkim wiczjnym kurſu)

papjerj. hriwnow 100 ... 0 000 000

Hana.

Roman wot H. Sienkiewicza.

Pſchełożił Beno Był.

(Pokrażowanje.)

Jedna rjana mloda cżeta, ſwora mojeho nana, bydżeſche pola naſ w domje. Wječaŕ ju jara lubo, dokelż bě runje tak dobra każ rjana. Nłodżinach ło też we najmjeńſchim, ło ju wſchitcży ludżo lubowachu, mjeſ druhimi też tón lékaŕ, młody, mudry a w zyłej wokolinje jara ſmaty muż. Mikołaj bě pżedy też lékarja jara rady mél, jeho ſamo „rjaneho muża“ mjenował a ſtawił, ło ima derje na tonju żdżi. Hdyż pak lékaŕ huſcżiſcho a ſ jara froſumliwymi ſwotpołkładami na cżetu Maryniu do domu pſchiſtupżeſche, ſpocża Mikołaj ſ hinaſchimaj wocżomaj na njeho pładacż. Wot nékta běſche, hdyż jeho ſetka, ſwórkinu ale ſymnu, każ by jemu zyle żniły hył. Pżedy by Mikołaj też jemu ſam a tam cżiſtiłu cżitał. Druhdy bě ło lékaŕ twoju połu naſ ſapodżił a Mikołaj bě potom na njeho ſabórcżał, hdyż jemu pſchewoblek poſtſcże: „Je jara mużne, ło po nozach ſwoſto brudżicż — tajke nécżeho tu hiſchcże bylo njeje!“ Nékto ſaſa wſchak bórbotacż, ale bě też némy każ tyka. Dobry lékaŕ bórły naſłyſni, ſchto ſa tym cżéſi a mużłu żebi, ſo jemu to njeje wożebje lube bylo, bynjeż też ſo na ſtarja pobjmjał każ pżedy.

Na ſwoje ſe młodeho Aleſkulapa pak mnjeſche cżeta Marynja zyle hinajſche cżuża na njeho dyżi Mikołaj. Tak ſta ſo jómu na rjanym wjeczoru, ſo mużnaſ ło ſo kraſnje do dobreje ſjimy łydoleſche, a wón jaſmina ſe ſaſtrody pſches wotewrjene wokna nuſ płynieſche. Cżeta Marynja pſchi pinkadle żebjo „Jo queſta notte ſogno“ ſpéwaſche. Tuż pſchibliżił ło jej naſch lékaŕ a ło ſe ſchcżotnym zhonom wopraſcha, hacż wona wéri, ło ſamóże bjes njeje żiwy hnej. Cżeta wſchak je traż w tutym naſtupanju ſwoje dwélowanje wutrajiła, na kóżdy pad pak ſtachu ło ſe wożju ſtronow ſlubjenja, mużaczk bu jako ſwédſk wokany, a ſta ło ſnadż też wſchelako bruhe, ſchtoż pſchi taſkich ſkładnoſcżach ło hewak ſtawa. Na njeſbożżowne waſchnje runje w tutym wokomiku Mikołaj ſeſtupi, ło by ſ cżajej proſtyk. Napohlad, kotruż ło jemu pofticż, pohonu jeho, hnydom nojemu nanej hicż. Dokelż pak mésjeſche tutón runje wobſtaranje na dworje, bėſche runy pucż ſ maczeri, kotruż pak jeho ſe ſwojim ſtajnje miłym ſmékkom proſcheſche, ło niż wo tajte wéſy ſieracż. Pohnahżeny Mikołaj połajkim mjeſcżeſche, hnehwaſche pak ło ſ cżicha, a hdy nan pſched do koża hicżom hiſchcże jómu do ſwojeje dżéſarnje dżéſche, ſtaraſche Mikołaj ſnuże ſa nim, pſchiſtupi ło durjam a porża ninale wótſje łaſchłowacż a ſ nohomaj cżéſacżerj.

„Schto dyſeſch Mikołajo?“ woprajcha ło nan.

„Nó haj, tón tam... kak dha hnydom réka... Hm, haj, dżiwy ło hnadneho knjeſa jenoż woprajcheſ, hacż je wérno, ło dże ło naſcha knjeżniczka wożeniej, ło réka...“

„Nó haj, to je wérno. Schto wjazy?“

„Je pak łoła zyle njemożno, ło naſcha knjeżniczka tutoho, tutoho... łaſenka łobł wożnje.“

„Kajſeho łaſenka? Sży ty wowrótnił Mikołajo. Dyrbiſch, każ ło ida, ſwojł nóż też wſchudże nuts tykacż!“

„Wjeſe wona ſnadż naſche knjeżniczka, njeje ſnadż dżiwka tajeho wjeſeho? Tón to ſnowje żitwe dny dowolił njeby! Njeſaſtitujł żebi naſcha knjeżniczka ſnadż ſanoho ſonjana, a to jeneho ſprawneho cżłowjeka? A ſchto dha je, — je dowolnoſcżu proſchene, — tajſi lékaŕ? Dyrbi ło naſcha knjeżniczka wſchżeni ludżom wutżmjecż dacż?“

„Lékaŕ je jara noucżeny a mudry cżłowjek!“

„Wuczeny tam — wuczeny jow! Njeſjimam ſnadż hiſchcże dweſ lékarí widżał. Wſchetkoſkowadżu ło w lékarje, wuzjerzachu ło pola ſkotowcże ſtaba, hdyż pak do bitwy ſjedże, ujedé żadyn pódża. Kak huſto njeje jich knjes wjerch „mjeczkojtych jéharí“ mjenował! Je cżłowjek ſtrowy, potom ło na nim njepſchimnje, hatke hdyż je na pol mortwy, potom pſchinidże ſe nékajkim mjeczkom abo tak hewak ſe nojiti wżiſe ło mjemnja. Woprawdże wumjeſchmy njeje, jednacho rożacż, kotryż żadyn porſcżit wojoy żihnycż a hewak ło ſchkłacż njemóże. Dyrbi jónu ſpytacż, jednemu na kożu hicż, kotryż je ſtrowy a kiż ma karabinar na thribjeſe. Ho, ho, to je woprawdżita mudroſcż, ludżom ſ nojom do kożje ſajécż. To wſcho njeko rékacż nima! Knjes njech ſy bo hiſchcże w rowje wobrocził, by-li to wjedżał. Sżito dha je tajſi lékaŕ do wojaka? To je bur tola nécżto zyle druhe! Je zyle njemożne, to njemóże ło ſtacż, knjeżniczka żebi jeho njewożnjeſe! By pſchecżiwo Bożej woli bylo. To rékaju tola trochu wyſoko pſchimnjene!“

K njeſbożu ſa Mikołaja poradżi pak ło nuto pycżmywjene pſchimnjene lékarja k lépſchemu.

Sa pol léta bu ſwoju ſpjerżeny a naſcha knjeżniczka dżiwka njebohi wjeſcha mał woprajcheſcż ſe ſyłłami a ſłojom pſchecżemi ſwojich pſchimnjenych a wſchżech domjazych wſcheże pak ſtareho Mikołaja, pſchi wodżanu, ło by wón nétka ſmėſche a pżejſt ſe ſwojim lékarjom bżélita. Na nju ło Mikołaj njeſłoſchcże, mjeſche ju pſchelubo, ale jomu to wodżeł njeſmé. Jeho mjeno ſenje njetrupżaju a ſwinje ło pſchecżo jeho mjenowacż. Thżu tu pſchipołła pſchipomnicż, ło bě cżeta Marynja ſ lékarjom zara ſpożonna. Sy lėto dani jómaj Bóh traſnejho hółcża, po nim hołcża a tak dale, każ je to Bóh tón Knjes pſchipomnicż. Mikołaj łudowaſche dżécżi każ ſwoje, nojſchcże je na rukomaj a ſaplenéjł je. Wſyche tejo pak ſpótnach, ło mésjeſche hiſchcże nécżto bótkożeże we wutrobje nad tutej ſenjtwu. Sawſjaly, rożacżer jónu wſchitkży w jſtnje hromadże ſedżachmy. Bu bot jedneho wona wuſtżehowſchi preſi mój nan: „Mikołajo, pohlėdaj wſchak, ſchtó je tu pſchijéł!“

Mikołaj dżéſche won a ſa nécżto wokomikow pſchijidże wróżcż ſolmy wjeſeła.

„Knjeżna tu je!“ hižo wot daloka ſawoła.

„Schto?“ jo nan woprajcha, bynjeż też hnydom wſtawdżéł, kohoż ſtarz mėni.

„Knjeżna!“

„Kajſa knjeżna?“

„Naſcha knjeżna!“ bě wotmołwa.

(Pokrażowanje.)

Płaćišna za ſtoło	640 boſł. ſa jedyn łyt.
„ „ „	1 ſkhorny (1 hriwna) 35 000 000000
Statny indelś	18 671 000 000
Wulkopyſchekuſki indelś	14 600 000 000
Telefonowy kluč	75 000 000 000
Knižizilſchezetſki kluč	800 000 000
Statne bankl 2. nov.	31 miliardow

To běſche kermuſch.

(Wobraz ſe wſtu.)

Bólby kujeſ puſchezi ſo po njebeſkim rěsku dele, kotryi běſche patriarch Jakub zabywſchi ſtejo woſtajił. Pčchiſdże w troſchtu bodżerżanej drajeże. Njechałche ho ſpóinacz bacz. Chżyſche widżecz, kak tu khwilku na ſwěcze ſo wjedże Dołho njebeſche wjazy na ſemi pobył, wot cżaſow ſwu, hdyż ſ patriarchami, profetami a ſe židowſkim ludom wſchędu wobkhadżowaſche.

Njebeſche hiſchże daloko, dele, wuhlada na ſchtelgy wobżehnebo knjeſa w khyſchżatej drohotnej drajeże. Wupiera- ſche ſo żehjewedownje. Wulkomyſlnje puſchezi Bóhlby knjeſa nimo. Mjenowaſche ſo „Dollar“.

Dóndże żebi najprzedy do města. Wiże khowu nad wm, ſchtoż tam wſcho widżi a ſłyſchi. Kak wſchelaſy ſu tola ludżo ſ darjenymi talentami wikowali! — Tammy knjes, na rěsku ſtejo, kwyża granwocżany ſpěw, a wſcho po nim rejuje a ſkaka, każ wokoło ſtoleho cżełecza jeho prjedy wuhwelenу lud. Schtóż ſwou njemoże abo nocże, teho ſtorkaja, powala, teptaja. Sſamo pſchiſtojnu. kcżěżaju knjeſ- niczku „Lubošcż“ — ſ błiſchemu. W kreże ſtona bjes dycha a na poł rozſtrepłana. Chże poſtawjeł, ale pſchezo łaży ju ſtorkaja a kopaja dźiwi rejowarjo. Bóhlby knjes bże dale a wiże ſ khowu. Sſu to cżłowjekoſo, cżi ſami, kotrymż je ſcżin njebeſtefho wopka darił. Nědżże jeden filoſof we cżłowjeku prajeſche: „Wża rsjun drje a trjeba jón, każ dżiwe ſtworſtwo je wſchón!“ Na drohach, w domach — wſchudże ſpcha, poſtołk. Wobſebne auta — — — pódła khudoba, hu- bjenſtwo, błód, ſmjerceż. Starzy, ſróſtni, dżěcji — ſebjuchczi, na ſmjercż hotowi. — —

Tuż bże na kraj, do wjeſſow. Chże wohladacż, kak ſo tam maja. Trzechi runje na kermuſchu. Wſchudże pobne bróżnje, pinzy, khróże, khlěwy, ſahredy. Na paſtwiſchczach tucżny khót, hdż na ſchtomach, ſemſke płody w khowankach. Daloko a ſchcżoko wjeſki, tam jena ſ wulkej zyrkwju. K njeju żeło cżkhnje. Zohnuło wuſchehſtrěżc ruzu, radoſcżiwſcho bije jenu kwitroba. Hlada do domow, wi- troboru, do duſche ludſi. Schtoż widżi, ſ kemu mjeleżi a wije ſ khowu. Wſcho hlada na muża tam na rěsku a rejuje po jeho khwżu. Tak dże wjeſki wot wjeſki. Swjeżicza ión- żamy wobras. Tu pſchiwoſmnu jeho pſchcżeżnje a ſ dar- niwej ruku, tam jeho hrubje wotpokałaja, ſo na kermuſchu- nym dniu proſża. Maja wjele hóczi a pokne bżida, ale ſa khudobu niczo. Kajzy tola ludżo ſmi, zyle himaſchi bacz prjedy. Woni ſo njeſnaja, njerozumija, nimaja ludżcże a cżuzża. Hordże ſo twjerzaja, teptaja, tłocża lud. Bóhlby knjes ſrdi pſchebedżeła, tutych tróſchku pokhłotacż a ponižicż. Cżehodża pchihotujeſchu ſebi ludżo ſami na ſemi ſelm? Cżehodża tiko hubjenſtwa, hdyż tola w bohatej měrże wſcho dawa. Pſches mje ſu, ſchtoż ſu.

Po wſchém kraju kłincża ſwony. Wżkaja do zyknje k bżałej ſa bóſtate żnż. Kermuſcha ſo żiwjeſcż ſ khěſkuſchom a pobożnym paczerjom. Knjes ſarał rěcżi wo Bożej do- broczżiwoſcżi, wo bohatym żohnowanju, wo luboſcżi ſ błiſ- ſchemu, wo ſahojenju cżłowjeka a duchownych rańow, wo njeſebicżiwoſcżi. Njane, hnujaże to żkowa. Po puczu a donta wſponominaja je pobożni wěrżni. Ale po nich cżiniċe? Dawał dawa kżdży Bóhlbemu knjeſej dobry muż bżeż. Z nětko ſtupi ſam na njebeſki rěsk, rěcżi a prędnje ludeſ. Kak ſłowa ſadża! Luboſnje klincża a ſahjy hróſnje. To ſteja nětko wſchitcży pornjo żebi: bur a cżeladnik, bżekar- cżeſ a wobſedżeſ, bohacż a khudži. Powżda wſchém wo wěcżnych wěrnoſcżach. Wobarihżeni wěcżeja hłowu. Njeż- żu ſo po nich měli. Tſchepotaja pſched tajfim mózżnym prędarjom. A nadoba ſtejі „Lubošcż“ mjes nimi, wabi wſchitkich do ſeba a do rukow. W kole wjercżi kermuſchża ſo rejka, rjenje do lěpſcheho pſchichoda. — W pſchepjel- njenych żurlach ſkakaja w hrěſchnym juſtu mladżi, ſtari, wjeſni, żuſi. Cżaż njetrafchi cżaſ, niż ſpěcża hubjenſtwo. — Po ſnatym puczu tworżeſ ſo do ſwojeho ſpżża. — Muż naduty pak ſteji na wyſokim rěsku a wjedże, łujeji dale hdż a ſpżdt. Kak dołho hiſchcże? — — — —

Wusudżenja.

† Lichowarniſi ſud. Drogiſeſ Franzej Erichej Joſe- fej Winterej w Budyſchinje bż lawniſki ſud dla lichowa- nja hižo 5 mił. hr. pokuty napołożił. Lichowniſki ſud na- położi jemu 300 mił. hr. pokuty, dokelż bże wołoju.ou barbu (Bleiweiß) pſchedrobo pſchedawał.

§ Wiłował ſ draſtu Peter Max Schneider w Budy- ſchinje bż dopołożenje kupjenu draſtu wopołnju ze zyłym ſ pſchewyſchkim dohytkom dale pſchedał. Tehodła nameri jo jemu 30 miſijonow hriwnow pokuty.

§ Wiłował ſe ſkotom a rěſnik Pětr Nowak ſ Lejna bż ja ſwinjo, tam poſa pjekarja Hákerja kupjene, tak wjele dał, każ we Drježdżanach na wikach płacżachu, po- ſtajene 16 proz. njerowżcżakmywſchi. Sa to jemu ſud 600 miſijardow hriwnow pokuty nameri. So bż mjażo we zyłym dale pſchedawał, tenu trěbneje dowolnoſcże nje- żnjo, jeko wuwinowachu.

§ Rěſnik Max Emil Schanza w Nakezach bż ſkót ſa Pótneho wikowarja Kurta Janowża Lehmana kupował, k temu dowolnoſcże njemełło. Schanży napołoži ſo 30, a Lehmanej pak 60 miſijardow hriwnow pokuty, dale ſe- bra ſo to, ſchtoż bż Lehman ſe ſkota towołował.

§ Pſchekniz Khorla Alfred Rudert, mějeczej kjowych a pſchebeſchczniſkowych kamow na bohatej haży, bż porje- bjenja pſchijimał a druhdże wuporjedżerż dawał. S teho bż pſchewoſnoſt bodżił hrak. Tehodła ſaſudżi ſo bż 800 miłliardam pokuty a k 2 njechżelomaj jaſtwa. Jaſtwo pſche- wjerſt ſo bo 200 miłijardow pokuty. Tak dyrbi wſcho hromadże 500 miłijardow khłoſanja ſaplacżicż.

§ Wiłowar Guſta Hocha ſe Schumborna bż ſołbże na Budyſchiſkich wikach pſchedrobo pſchedawał. Nałeżnoſcż ſo kawniſkemu ſudej pſchepokaſa.

§ Dżełacżerja Hermana Richarda Pilſicha ſ Berthelsdorfa bż lawniſki ſud w Nowym Měſcże wuwinował. Wón bż wſchelake padnuſchiwe wobeſchoſt, ale wſcho ſa- prěſ. We pſchepytowanju ſrdżo, bż jenemu, ſ kotrymż hromadże ſedżeſche, wſchċ njeſtrikł nadrobnje wubledżił. Tón jeho pſcheradżi. Pſlúcka bożo wſcho hromadże łéto a 7 měżazow jaſtwa.

§ Pobonez Arthur Richard Bórk ſ Taubenheima bż ſchek falſchował. Sa to dyrbi 4 měżazy ſedżecż. Dla nje- bojwoſnoſcże pſchevnożowanja koni pſches mjeſy ho wón, wěſty Gründer ſ Habrachżiża a Herzog ſ Taubenheima wuwinowachu.

§ Wupomhanſka pluckuża Hana Klara Marhr ſ błe- lena Welina, bywſcha dżełena Hartmanka rodż. Franzej ſo wuwinowa. Wona bż wobſkodżena, bo je jéwy na ſo- brużnikow pſche drohu pſchenajała.

Přłogk.

* **Němſke pjenjeſy bo wukraja.** Mjeniſche němſke hódnoty (100, 500, 1000, 10 000) ſo jako papjera do wukraja pſche- dawaju a ſo ſaplacża. Tak waża na pſch. 3 miliardy po 10 000 bankowkach 8 zentnarl. Wjele dże do Hollandſkeje. Na hranizy je němſka policja na 50 zentnarl papjerſcheych pjenjes ſadżerżała. Wikowarjo ſaſtużichu na 1 miliardże na 60 ſchżżnjakow.

* **Tajna cżſchcżekenja ſo wuſkéhnyła.** W Dornbreite poſa Lübeck wuhledżi policja tajnu kommunistiſku cżſch- ſchcżekenju. Pſchi pſchpytowanju namakachu mjes druhim 50 000 hotowych łſtakow, w kotrychż ſo k wobrónjenej ſpjeczaży wohonjeſche. Wobſhedżeł domu ſo ſoja.

* **Paduſchtwo we Perſailleſkim hrodże.** S tak njeſna- waneho Merkuronoho ſalona we Perſailleſkim hrodże po- kradnychu ſo 2 drohot. gobelinaj (nuyr. ho „gobläng“ — to ſu łkane tepichi, ſ kotrymż ſo ſcżeny a jeż nadoba pſchi- kwoa. Sſwoje mjeno da jim ſwójba Gobelin, kotraż mje- ſcże w 15. ſtitotku błiſko Pariża barbjerſnju wełmy) ſ leta 1678. Na nimaj běſche wobłekhnjene twjerdżiny Donai (Duš) a pſchiſłhad Ludwika XIV. bo Dünkirchena natłane. We padnuchi nimaju ſłéda.

* **Swójbna ſtruchłohra.** W Amplebeuje w Braun- ſchweigſkej ſatſéli ſo w cżejſkich myſłach dżowka kantora Bormanna. Mjeſbożownu nan, kż bż ſa ſtótke dweju łétow dweju kcżſatſeju ſynow, dżowku a mandżelſku ſhubił, nje- możeſche ſmjercż ſwojeho poſłednjeho dżeſcża pſchetrjeć. W nozy ſ ſaſidnjeju pondżeli ſatčli ſo pſchi ſwojej mor- wej dżowy, hdyż bż prjedy ſwoje ſawoſtajeniſwo ſrjadował a nawożenju ſwojeje dżowki ſa berdhu poſtajił.

* **Ruhježne mordarſtwo.** Muſorn wan w Mnichowe mandżelſkih hoſcżeńzarja Süßmeiera w jeje wobydle- nju morwu namakachu. Ju bżehu ſe ſcżerru ſarahli a ſ wobydlenja 100 miłijardow hriwnow a jedyn cżaſnik hradnuli.

* **Djżiwe ſwinjo nahrabuje.** We jenej holi poſa Primkenawa we Schleſyſkej dżełacżerjo pſcżiſk kopachu. Jedyn do jeneje młodeje ſchmerczżiny wotſtupi. Na bobo ho bżiwje ſwinjo do njeho da a jemu njaſło na noſy hacż na łóżi roſtż. Na jeho wołanje jeho towaríſchoje na pomoz pſchi- khwatachu. Też tych bżiwje ſwinjo nadpadowaſche. Je- dyn ſ nich pak jo ſe ſekeru a ſ wulkim wotmachom do hłowy dyri. Sſwinjo, 3 łétneho ſunoroża, bż dżeń pozdej hajnik naſłéſi.

* **Struchła wrenoſcż.** Pſredy ho pſchezo rukim kła- cżſkim dżiwachmy. Tam ſu ſa wſchċdne potrébnoſcże pła- cżſiny żadachu, ſo nam wopraudżu druhdy roſum ſtejo wołta. Ale bohużeł ſmy Ruſkow wo wjele pſchertrejchili. Nětoſtre pſchikłady njech to dopokazuja: W Moſkwje płacżi (po němſkich pjenjeſach) punt buttry 710 miliſonow, punt żwinjazeho mjaſa 240 miliſonow, jene jejo 25 miliſonow hriwnow ałd. Kotra hoſpoża njeje wjeſcża była, dyż wołta tak tunjo żima bycż każ w Moſkwje!

* **Amerika ja Jendżelżanow ſawrjena.** Amerikanſky dohſadowarjo w Jendżelſkej maja pſchikażnju, żanym wucżaſ- howarjam do Sjednoczenych ſtatow paſcż wuſtworjeż, dokelż je dowolena liczba połna. To wotſmanjenja, ſo hacż do ju- lija 1924 żadyn Jendżelżan do Ameriki wucżahnyċ njeſ- ſmé. Nadpadne je, ſo hu Jendżelżenjo tak ruczе ſwoju liczbu dożpéli. We ſoſchłym łéże bożpéchu ſwoju liczbu halże w meji a 1921 ju ſ żyła njeznypſelmichu.

* **Nowy kanzler.** Awſtriſki kanzler Seipel powjeda- ſche pſchi ſwojich wólbnych puczowanjach jedyn pad, hdyż kroua naſtajnje ſpadowaſche a na poſtupowanju płacżiſnow wobydleſtwo ſ podwołowanju eżeriſche. Wón pſchija cżrjo- du żonow w parlamenże. Jena na njeho bżiwje ſawoła: „Hdy byſchże djenſża na wikach był, bychmy Waſ powżdſli!“ Na to je kanzler, pſches ſwoje wulke bryle pſchecżełuje a mérje hladaja, napſchecżiwi: „Ale, moja linka żona, ſ tym njeby khłéb we niczo tuiſchi był.“

Hamtſke wozwjeſenje z Budyſina.

Měſchczanſka rada — polizajſke wotdżełenje — wo- ſtajża: Sapiſ wożow, kż ſu ſo wot hapreje 1923 ſem wotedawe, wunyſża na cżornej dożaj w měſchczanſkej khéži (we wothéži) a w kupnizy w 2 poſtſhodże.

Měſchczanſka rada — ſawěſczeniſi hamt — wozjewjatej. Pſchedewżaceżſko ſwjatkowe, ſahrodniſtwa a khrcżowowny na ju dalſche pſchedplacżenje na pſchiniſchk k ratarſk. powoa- lańſkemu druſtwu ſa łéto 1923 10 miliſonow króżżnu liczku pſchiniſchka ſa 1922 w bżehu tydż. na měſchczan- ſku ſkoinu poſkadnuju ſafladnuju.

Měſchczanſka rada — wobydleniſki hamt — wozjewa ja: Mytowanje (pyramije) ſa wotedacże abo wuprózdnjenje wo- bydlenjow. Wuſtowanje ſa wuprózdnjenje ſamoſtatneho bż- dlenja ſ kuchnju ſo w pſchichodże na wobſtajnoſtabnym ſalkadże wobliczi. Liczi ſo po mjeſe, kż na jenżemy gmejniſi bżelacżeſ ſ 2 bżiżczomaj na hodżinu. — Dalſche może kżdży na wobydleniſkim hameże na kitnych wikach a po 1 poſtſhodże ſhonicż. Tam maju ſo też poſtkżenja ja- podawacż.

Hamtſke wozjewjenje z Woſerec.

1. Sakaża ho wſchċ wunoſchowanja, kż na to bżeja, bżéle němſkeho ſtata wotſtrżehnyċ.
2. Sakaże ho ſłożenje bżéla we wſchċch ſa żiwjenje ważnych wobſtrodach.
3. Sakaże ho wſcho pſchedawanje woſeriſkich bróżnjow.
4. Saſtajenje wikowanja je żiwnoſcżu ſo njeboſtoli.
5. Naſtupa wſchelake pſchinoſchki, kż ma po wſtupi na woinarja wotrunacż.
6. Naſtupa ſaſtarenje małych kenkarjow.
7. Naſtupa wukrajnych hłkacżerjow we ratarſtwje.
8. Naſtupa pſchinoſchki ſa rjebenie Seſerjenje.
9. Sakaluje ho wikowanje je ſkotom we měſcże abo wo, wſhn bżeń do a po wikach a na bużu wołow ſwonka wikow.
10. Wojſwei ſo, kelko ma żana wjeſ wobroſneho bawka wotwjeſcż.
11. Wokrejſna ratutowanja (Kreisſparkaſſe) (wżdawa ſchcżi na 5, 10, 20 a 50 miliżardow.
12. Sapiſ hch, kż ſu ſo we naſtupanju dyrbjeſkeho bżuſtwa ſa kunżazych rěmiłow wuprajili, wukżi we krajnym radżacżeſtwje bacż do 14. t. m.
13. Sdornjecża (Rehkälber) njeſmédża ſo żyle łéto kżeżeż, turnowy, pozpuſle a bérachſki (Moorhühner) jenoż we ſakuſlaju poſtajenych cżaſach.
14. Wolſwejeja ſo rěſatnje, we kotrychż ſmé ſo wu- krajny ſłót rěſacż.
15. Sa Cżorny Khołmż poſtajichu ſo ſa dohładowarjow honow Guſta Szmolet, Jan Jurjana, Jan Zyża, Jan Mětnk, Jan Schorzuch a Guſta Koſtik.
16. Powyſchenu podżeru ſa tych, kż ſu bjes dżéla.
17. Nowe powyſchenje ſa wobkładanje njiaja.
18. Naſtupa nowe poſtajenja najeriſkeho pjenjeſa ſa podnitſkow.
19. Naſtupa powyſchene pſchinoſchki do ſawěſczenja pſche invalidnoſcżi.
20. Naſtupa powyſchene ſarunanja ſa desinfektorow.
21. Naſtupa ſarunanje ja hamtſke pruhowanje twarſtich wobliczenjow.
22. Rosſudnizy (Schiedsmänner) ſa badnjeny ſłót do- ſtanu ſa łéżku ſapoczanu hudżinu 28 mił. hriwnow.
23. Pomérowa liczba ſa wotcżiſnjenje dokhodowego bawka je mjeſy je 6000 wot 28. oktobra ſem.

Drobnowikowanſke płacżiſny w Budyſchinje.

3. novembra 1923 po hamtſkim poſtajenju.

Wſchċ płacżiſny ſo po miliżonach ſrofymja.

Twora		najmjeſ. płacżiſny hr.	najwjeſ. płacżiſny hr.
Howjaze mjaſo ſ koſcżemi	1 kg	44000	72000
Cżelace mjaſo	1 „	48000	72000
Skopjage mjaſo	1 „	48000	72000
Swiniaze mjaſo	1 „	60000	80000
Tutrajny ſwinjazy ſchmalz	1 „	120000	160000
Pſchenżična muka	1 „	2500	36000
Rjana muka	1 „	—	34000
Khléb	1 „	18000	20000
Jołkne kżerny	1 „	—	—
Raſż	1 „	31200	48000
Hroch	1 „	48000	60000
Soſki	1 „	36000	60000
Amerik. ſwinjazy ſchmalz	1 „	—	170000
Sniſchenu połcż	1 „	—	180000
Dobre mloko	1 łt.	—	2200
Jołkna butra	1 kg	—	28600
„ „ wukrajna	1 „	100000	120000
Jeja	ſcht.	1000	1500
Jołkne bunu	1 kg	35000	50400
Zokor drobny	1 „	—	50400
Petrolej	1 łt.	—	10200
Kamjeżne wuhlo (domj. tevj.)	100 kg	—	—
Brunizowe briketty	1 ztr.	—	111100

Wjeżne płacżiſny w Budyſchinje.

wot 27. oktobra 1923.

Wſchċ płacżiſny ſo po ſtotej hriwnje ſrofymja.

Pſchedmjet		najniżſcha płacżiſna	najwjeſ. płacżiſna
Pſcheniża, ſwonka wotedacża	50 filo	10	10,20
Rożka, ſwonka wotedacża	50 „	10	10,10
Jeczmjeń, ſwonka wotedacża	50 „	9	9,25
„ naſymſki	50 „	—	—
Wowſ, ſwonka wotedacża	50 „	7	8,40
Rapż,	50 „	—	—
Bérny	50 „	1,80	2,10
Sdyno	50 „	1	1,20
Sétoma, ſ maſch. młócż., praſ.	50 „	0,75	1
„ ſ zypami młócżena	50 „	1,40	1,50
Pſchenżična muka na wotedacże	50 „	—	—
„ we ſwj. wikow., tukr. 70%	50 „	19	20
Rjana muka, na wotedacże	50 „	—	—
„ we ſwob. wikow. 70%	50 „	18,50	17,75
Pſchenżične wotrubu, na woted.	50 „	—	—
„ „ we ſwob. wikow.	50 „	5	5,40
Rjane wotrubu we ſwob. wikow.	50 „	5	5,40
Proſata, 389 ſchtuk	1 ſcht.	2	5

Hłowny a ſamohitny redaktor: Marko Sſmolež w Budyſchinje.

Wyhoke provisije.

Pytamy nusnje tłójnowe kuluchowe drjewo a deski kupicj. Dale potrjebamy bežnje wschě druhe drjewa, rěsane a njerěsane

Telefon Njeswačidło 24. **Firma P. Rocho w Sserunjanach** pola Kamjenza. Telefon Njeswačidło 24.

Nowy postfki tarif

wot 1. nowembra 1923 fem.

Dopisnika (Postkarte): 200 milj.

w postowym wokrjeżu
dale postowego wokrjeża 500 „

Listy:

do 20 grm. w postowym wokrjeżu 500 „
„ 100 grm. w postowym wokrjeżu 600 „
„ 250 grm. w postowym wokrjeżu 1000 „
„ 500 grm. w postowym wokrjeżu 1200 „
„ 20 grm. dale postoweho wokrjeża 1000 „
„ 100 grm. dale postoweho wokrjeża 1400 „
„ 250 grm. dale postoweho wokrjeża 1600 „
„ 500 grm. dale postoweho wokrjeża 1800 „

Sa dopisnizy abo listy, kiž njesbu na dožahoze woschnje frankowane, ma žo poldra pobrachowaneje summy fykostanja f wurunanjom na pokmi milijonu sapłaczicj.

Cjischcjerske pożyłki:

do 25 grm. 100 milj.
„ 50 „ 400 „
„ 100 „ 600 „
„ 250 „ 1000 „
„ 500 „ 1200 „
„ 1000 „ 1500 „
pisches 1 hač 2 klgr. cježke 1800 „

Tworowe pola (Warenproben):

do 100 grm. 600 milj.
„ 250 „ 1000 „
„ 500 „ 1200 „

Wobłodne papjery:

do 250 grm. 1000 milj.
„ 500 „ 1200 „
„ 1000 „ 1500 „

Cjischcjerske wězy, wobłodne papjery atd. bjes fnamkow žo njepschijimaju. Na njedohahaze wotschnje frankowane ma žo poldra pobrachowaneje summy f wurunanjom na pokmi milijonu.

Pakcjiki: do 1 kg (2 puntaj) 2000 milj.

Pożyłki (Pakete):	1. zona do 75 km	2. zona do 375 km	3. zona dale 375 km
do 3 klogr.	2500 milj.	5000 milj.	5000 milj.
„ 5 „	3500 „	7000 „	7000 „
„ 6 „	4000 „	8000 „	12000 „
„ 7 „	4500 „	9000 „	13500 „
„ 8 „	5000 „	10000 „	15000 „
„ 9 „	5500 „	11000 „	16500 „
„ 10 „	6000 „	12000 „	18000 „
„ 11 „	7000 „	14000 „	21000 „
„ 12 „	8000 „	16000 „	24000 „
„ 13 „	9000 „	18000 „	27000 „
„ 14 „	10000 „	20000 „	30000 „
„ 15 „	11000 „	22000 „	33000 „
„ 16 „	12000 „	24000 „	36000 „
„ 17 „	13000 „	26000 „	39000 „
„ 18 „	14000 „	28000 „	42000 „
„ 19 „	15000 „	30000 „	45000 „
„ 20 „	16000 „	32000 „	48000 „
nowinske pożyłki hač 5 kg	1700 „	3400 „	3400 „

Sapitzane (Einschreiben) a sajsylowane listy abo pożyłki płaczi kždu milijardu abo sapoczany dźeł wot jenej milijardy 20 milijonow hr.; njesajsylowane listy (dowolene hač do 50 milijardow) 10 milijonow hr.

Pschipokasanisti pjenjes (Postanweisung):

do 10 milijardow hr. 500 milj.
„ 50 „ „ 800 „
„ 100 „ „ 1200 „
„ 300 „ „ 1600 „
„ 500 „ „ 2000 „

Sa płaczenske kharty (Zahlkarten):

do 10 milijardow hr. 200 milj.
„ 50 „ „ 400 „
„ 100 „ „ 600 „
„ 300 „ „ 800 „
„ 500 „ „ 1000 „
sa wjazy hač 500 milijardow (njewobm.) 1200 „

Spěschny pokot (Eilbestellung) ma žo dopołdka sapłaczicj we wokr. post. agenturu list 2000 milj. hr., dale 6000 milj. hr. paket do 20 puntow 3000 „ „ „ 8000 „ „

Do wukraja:

Dopisnizy 2400 milj.
listy do 20 grm. 4000 „
Kožby 20 grm. cježschi 2000 milj. hr. wjazy, hač do 2 kg. cjischcjerske wězy sa kožde 50 grm. 800 milj.

do Wuherskeje a Cžechoslowakiskeje:

dopisnizy 1800 milj.
listy do 20 grm. 3000 milj.
Kožby 20 grm. cježschi 2000 milj. hr. wjazy.

Wumělske wuschiwanje,
Wuschiwanje, rysowanje, gamerowanje wérowanskich sawjelkow, cjohowych klankow, herbskich bantow, rubjelschcjow, kaj bluskow a drastow w najschtschitschim a najnatschim wuwjedjenju. Tam žo tež we wuschiwanju wumuwzjenje.
Frau **Else Herrmann** na Nowej dróhy 18 w zahrodnej hěži I.

Kójdy, schtój ma
nješto na pschedań, štet, grat, wschelake nowe a trjebane wězy, abo schtój chce žrěbi nješto kupiš, wotpisch to :: :: f nawschitkom we :: :: **Sserbskich Nowinach**
Tajki nawěschi žo w nješe 6000 serbskich domach cžita :: a ma westy wuspěch. ::

Wjesba hucheho
palueho drjewa
je na dźerny saměnicj.
Schenkej we wud. „Serb. Now."

Sslomowa praša
(system K. Neußenberg), 1 meter fanalowje schěrokosče, mała trjebana, je za 120 štot. hr. na pschedań abo na žito saměnjeje hódnosče saměnicj. Schenkej we wudawarni „Serbskich Nowin".

Pod cžla stara **jalozja**
je na žito saměnicj w Kumwaldze cjo. 89.

Rimske zyle nowe
wyžoke stupnje
wulkosče 89-žu na zyrodu saměnicj. Schenkej we wud. „Serb. Now."

Nowy wulki bufet abo **najlěpschi plyschowy sofa**
chže na **korme žwino** saměnicj
Max Wenzel w Budyschinje na mjažowym torhoschczu cjo. 8.

Swobodne městno
za
Welsec kupny dom
Telefon 12 w Kulowje Telefon 12

Pschešadźowanja tež jenotliwych wězow pschewozmje **E. Raue,**
pschešadźowar a schadźowar na Hosči hóry 82.

Kupuju stajnje **koże** wscheje druzyny
wošebje **kosaze, karnikaze, knotaze, kunjaze** (Marder) **tkhórjaze** a **lischeje koje** atd.
kaž tež **wowču wołmu** po najwyschschich płaczijnach.
Berger we „Wettinskim dworje" na kamjeńtnej hóry.
Telefon 1243.

Hdyž chcesče woprawdže dobry wobras měcž,
dha dźicže do
fotografiskeho atelijesa
Rich. Hutha
měsczel **Arno Lehnert**
w **Budyschinje** na herbstej hóry 13.
Kóždu njedźelu wot 1/4 11—3 hodź. wotewrjene

Serbjo! Čitarjo Serbskich Nowin!
Rjekńče stajnje, hdyž kupuječe abo předawaće: „Ja čitach waš nawěšk w Serbskich Nowinach".

Głowna gromada
herbst. gospodarskeho towarstwa
buzo njezelu 11. 11. wotp. 1/2 3 hod. w **Cholcherbusu**
w gosczeńcu „zur Eiche". Barlinska dróha.
Hobradowanja:
1. pohuschene pożelow 2. pschenicznesche hustawkow
3. husamkneše. 4. Dalschy hobchod towarstwa.
Pschedsjedstwo.
Schwela. Anton. Krüger.

Kedźbu! Kedźbu!
Wulka Dubrawa a wokolina!
Kóždu pjatk wot popołdnja 10 hač do popołdnja 6 hodź.
rěczne hodźiny
w **Bernhardez hoscenzu we Wulkej Dubrawje.**
Wernerowa zubna praxis.
Schotowjenje zuzych zubow, pschedźěłanja, wuporjedjenja, krónv, plomby, zubytorhanje.
Wernerowa zubna praxis w Budyschinje
na schulskej hóry 6.

Cžaznjki a zlote tworv
kupowacj je wěz dowěrjenja!

Wobroczeje žo na wězywustojneho znajerja.
Poručam w najlěpschej hódnosczi
dyblaczne cžaznjki, cžaznjki na sčěnu, budźaki, kaž tež wschelake
F. Marschner nasl.
M. Ewald, časnikař.
w Budyšinje, na bohatej hasy čisło 9.
— Wuporjedjernja —

Konje k rězu
po najwyschschich płaczijnach w kóždym cžasu kupuje
Kurt Kaiser
pschi mjažowych jatkach
a na Humboldtskej dróhy 782 b.
Telefon 403.

Kupujemoj konje k rěz
po najwyschschich dnjownych płaczijnach.

Pschi snjesbożenjach žmój hnydom i transportikim wosom k ruzy
Kindermann & Noack w Budyschinje
na jerjowej hóry 12. Telefon 341.

Macje-li konja k rěsu? Sawołajcje proschu hnydom cjo. **653**
Pschi dorěsanju hnydom transportikim wosom pschijedu. :: :: :: Dawam jara pschistojne płaczijny. Konjaze rěsnistwo **Mutschcr,** měsczel **Karl Kauschke** w Budyschinje na hornczerskej hóry cjo. 7. Telefon 653.

Kupuju stajnje konje k rěsu
po najwyschschich dnjownych płaczijnach
konjazy rěsnik Khorla Strietzel
we Wurizach. Telefon 1343.
— Pschi snjesbożenjach žym hnydom na městnje. —

Nawěštki přinjesu wužitk!

Kašće
jednore a lěpše, za najnižšu dnjownu płaczinu ma stajnje na składže
Jozef Leska, blidarnja w Kukowje.

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy w Khoćebuzu a we Wojerecach :-: Agentury na wšelakich městnach Łužicy

Telefon čo. 155 a 156 **Worclowe khamory a worclowe kašćiki** Telefon čo. 155 a 156

Wuwjedźuje wšě bankowe dźěła. Bjerje pjenjezy za najlěpšu dań. Požčuje pjenjezy nanajlěpje.

:-: :-: **Kupuje a předawa, khowa a zarjaduje ważne papjery.** :-: :-:

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje 520 000 000 hr., z přinj. do domu 550 000 000 hr. Do wukraja za nov. 1 000 000 000 hr. Kóžde čo. płaći 3 000 000 hr. Wudawa Dźěłowa Sobstawa knihiskowna, zap. druž. z wob. ruk., w Serb. Domju w Budyšinju. Tel. 687.

Za nawóstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 6 miljard. hr. Wobšěrnje so stajace nawóstki a tabele so wyšo wobłóžeja. Za reklamowy :: rjadk płaći so 18 miljard. hr. Rapat po tarifje. ::

Číslo 256 **Budyšin, wutoru, 6. novembra 1923** **Lětnik 82**

Dnjownica.

Wutoru, 6. nazymnika.

Leonarda, abta.

1918] Bart ščini w sakskim sejmje kruta wozjewjenje, zo Serbja wobsteja na swoje narodnych žadanjach z lěta 1848.

1862 w Hamorach žadaja sebi serbscy pruscy wučerjo wjacy prawa za serb. dźěći w serbskich šulach.

Zašle su mi rjane časy,
Wjeselcho žiwjenja.
Hdyž na kermušu a kwasy
Wšudźom mějach proščenja.
Hdže sće časy wostałe,
Rjane časy kermušne?

Najprjedy běch do Hodźija
Na kermušu prošeny,
Tam so walich do tykanca,
Kaž wjelk hłódny do kozy.
Wot žnjow hišće hłódny běch,
Tuž to njebě žadyn směch.

Ščipalece Janowe podeńdźenja na serbskich kermušach 1848.

Stóž wodnjo spěšnje dobre dźěła,
So wječor w dobrej mysli smějwa.

Handrij Zejleŕ.

Towaŕstwowski powěstnik.

Spěwny wotrjad tów. Zerja změje dźensa wutoru 6. novembra wječor we 8 hodź. pola Jurakec wo Hrodźišću spěwanje. Wšitcy spěwarjo a spěwarki maju z wěstosću přińć, tež hosćo su wutrobnje witani, Předsydstwo a dirigent.

„Lilija" w Ralbicach spěwa kóždy pjatk wot 8 hodź. (z dypkom!) Stóž chce jako aktivny sobustaw za čas. zymy skutkować, ma porjadny khodźić.

Bałońska Sokolska Jednota ma dźensa wutoru wječor 1/2 8 hodź. zhromadźiznu w młodźiwni. To tym jo rozwučowanje wo serbskim prawopisu. Starosta.

Jednota „Sokol" w Ralbicach ma dźensa wječor we 8 hodź. zwučowanje. Načolnik.

Sokoł w Hrodźišću ma pjatk wječor we 8 hodźin zwučowanje. Načolnik.

Meble stajnjo dobre a tunje poruča **Bjarnat** **Walter** meblowa fabrika

Telefon 351 **Hošic hasa 6 a seminarska hasa 10** Założeny 1890

Swětowe podawki.

Němšfostatna wobora w Kamjenizy a Zwikawje.

Pjatk dopołdnja je němšfa wobora do Kamjenizy pschicjachmyła, a hižo we wjeczornych hodźinach kamjeneho dnja je k krwawnemu srażenju doschło. Němška wobora tšelby twujiwosche. Jenecho dźěłaczerja morichu, druhebo cjeżko franichu. Tón samy dźeń pschipołdnju němška wobora do Zwikawa pschicjeże. Hnydom tworjenie tamnischich sojzialdemokratiskich nowin wobžodźichu, jo pschepytachu a wobkhodnika Jenischera a redaktora Krassera sajachu. Se samnym dóstom su sojzialdemokratiski sekretar Richard Koch dołžachny, hdyž chcysche wón do swojeje pisarnje hicź. Nekotre druhe wobžody, kotrejž byschmy su keho runja sajeli, mózachu z cjażkom twupschechwjeć. Sajatych wjeczor jażo puschczichu. Na Zwikow so kaž na wobžadźene město hladachu. Patrouille z natyknjenym tejkatom po měrcze khodźa. Hlowne wobžodźenje je z kłakačkanym grotom wobchejnjeny a so se straźnikom straźnje. Wobydlerstwo je so do wulkeho rozhorjenja dało. Hač dotal njeje so hischcze šamych pschipadow stało.

Sčěhowanje sa brónjemi we Werbawje.

Do Werbawy we wjeczornej Sakskej je šabotu němska wobora pschicjahła a sa brónjemi šlědźiła. Pschi tym su w ludowym domje a we waggonowej fabrizy wjele brónjow twschelake druhimi namakali. Na to su někotre wobžody sajeli. Kommunistojo maja we Werbawje jene se swojich khowanych žydow.

Dr. Zeignerowe statne plany.

Wjes kommunistiskej stronu so pismo wokoło podawa, kotrejž ma je stworjenjom sčěsće sojzialistiskeje sakso-durinskeje republiki sabora. Po tymle programmje dyrbja so Sakska, Durinska, sakska prowinza, Erfurtski knježeństwowy wokrjes, bayerske dźěle Koburgskeje a połnócneje Frankenskeje do sojzialistiskeje republiki swjazać. Zakłady imaje sčěsće sojzialistiskeje republiki bychu byle: Wuzwjerjenje a sojzialisowanje knjejskich dworow, pótny a jeleschnjy, pschewodźenje a wodźenje wschěch hospodarskich dźěłarnjow z dźěłaczerstwom, wobkrońenje němšfeje wobory a schtitarskeje policije, wobkrońenje proletarskich czełodow. Jako jedyn se sestajerjow tuteho programma so w kommunistiskim wokolniku wuraznje prjedawschi zakski ministerski president dr. Zeigner mjenuje.

Krajnoźiwnistki direktor dr. Zeigner.

Prjedawschoho ministerskeho presidenta dr. Zeignera su za krajnoźiwnistkeho direktora pschi Drježdźanskim krajnym sudźe pomjenowali.

Stresemann z ujedośpołnym ministerstwom knježi.

Němski kanzler je z wjednikami demokratiskeje, zen, trumskeje a němskeje ludowskeje strony porěčał. Won je pjeca prajił, so so wuprošenje ministerske městna njeprněbža z nowa wobhadźeli z wumóženjom ministerstwa smitskowych naležnoscjow, za kotrejž je so jedyn sapódlany hladał. Wulke koalizija w Bruslej dyrbi so po możnosći sohowować. Němski žejm so pschedwidźomnje njeseješe. Naležnosći sokoja we dźěłarskim czełu budźe so natykwilnje tej byes sokuschcheho postajenja sjednawacz będźeć. Wjely rozrěčenju je so dale prajiło, **so by němska wobora pjaś burinskje-bayerskej mjeju sa wschě pady pschihotowana była.** Na jone walcznje němske knježeństwo we naležnosći generała Lossowa njeso hnje. Dale je so z nowa na to pokazało, so jenoje rěcze wo tym hyeć njemóże, so by so Borbenkina spuchczyła. To je hižo z finanzowych pschiswolenjow na industrielnych spósnjeć. Jendźelska je žłubita, so je separatistam njechcyła prowodowa wola dać.

Němske knježeństwo po wustupjenju sojzialdemokratow.

S wustupjenjom sojzialdemokratow z němskeho knježeństwa je społnomócnjenski fakor spadnył, kotryż bě so jenoż na cjaż njepschemjenjenja pożedźenjeje knježeństwowoje koalizije spožiłł. Sojzialdemokratija jebł na to njemyślił. Stresemannowemu ministerstwom dowěrjenje wupraješe. Stresemann by po tajfim, hdy by so jemu za dowěrjenjom prachał, hnydom w prěnim pożedźenju podležał. Najšterje bychu jemu tež němšzy nazionalni dowěrjenje zapowjedźili. Stresemann by w tutym padźe němski žejm rozpuschcził a sprjtał jako diktator na podstoju 48 němskeje wustawy knježeństwo wjesć. Mózno, so won bliže dny němskemu žejmej so sejeć njeda.

* * *

Zentrumska strona je pjeczhodźinske pożedźenje měła, tola njeje nicżo wobłamka. Rěiko dyrbi so hischcze němskotainy wubjerk zentrumskeje strony swołacz. Zentrumska a demokratiska strona jebi pschejetej, so by so knježeństwo tak wjedło, so sojzialdemokratija njeriječbała so jemu wótro pschećiwjeć, schtož pak budźe wona skónčnje tola cźinić.

Sollmann wo sojzialdemokratiskej politiji.

Na sjeźdźe republikanskich młodźinskich swojskow je bywschi sojzialdemokratiski minister smitskownych naležnoscjow Sollmann rěcz měł, w kotrejž njes druhim praji: Won je so nabył, wěcznje z tymi jednacz dokiż republiku hroża. Won je z knježeństwa wustupił, dokelž je wěru łhubił, so maja nětkjschi wodźerjo Němskeje wolu, swój stat tworjenadźe se swojskemi sredkami jakitacz. Jeli so republika wumrje, wona tež na bojazłnosći sojzialistiskich wjednikow wumrje. Bywschej sojzialistiskej republikanoju wujaż w knježeństwje njeboješli, woni tola tutón stat njesaprěja. Tutón stat dyrbi so bobjecz a to najbóle z bróńjemi dwoka.

Sollmannowe wótre hłowa two bojazłnosći sojzialistiskich wjednikow so po skaźu pschećiwo němskemu presidentej Ebertej mjerja, kotremuż hu sojzialdemokratoja wulke pschećiwo sakskemu knježeństwu jara sa sło wali, dokelž won z bobom njeje tež je wschej rakuscju pschećiwo Bayerskej jakrocźił. Němski president je so hižo pschećiwo tajfim wokrom jakiał.

Drohota w Němskej.

Njeměry w Barlinje dla drohoty a napowny pschećiwo pschekrocźenju chlěba.

Dźěłaczerjo a sastojnizy su se sawjedźenjom płaćizneje po słotej hriwnje do najwjetšeje nuzy pschichłi. Natarja, pschekupcy a industrialni swoje twory po słotej hriwnje wobliczeja, wbohi dźěłaczerjo a sastojnik pak dosahwa mdźe dale po wothłódnoscjenej papjerjanej hriwnje. Dźěłaczerjej a sastojnikej so na zyły tydźeń wjazy njedy nsworkoscj, hač je do wójny so jedyn dźeń sasłužił. Won žebi njemóże ani najnuśnischi zyrobu k pokupjenju hłoda nakupicź. Na kupowanje drasty, wobucza a druhich žiwjenjskowych potrjebnoscjow žeby ani pomyślicź njemóże. Nuza bě hižo hač dotal njewopisawmna wulka a je wšěch na najwysche stupiła. Khleb je tak drohi, so so njechodźi wjazy saplacźeć. W Barlinje sm płaćizmy sa 1900 grammowsku pokrutu chlěba na 140 miljardow hriwnow powyschili. Kaž bě da předka widźeć, je hłódny lud pódnjebjeu rano w Barlinje na wjele měrnach pjekarske klamy wukradnył. Przedy hač sawobana policija pschikhwata, běchu so winikoj łhubili.

Pódźišćo so lud tež do druhich klamow dobywaschе. Na rózki grenaděrskeje dróhi pólskeho žida n.spadźechu, kotryż chowasche tam dowiły (znje pjenjezy) kupowacź. Dokelž je won tak wjedźi, jebo z semi poraschu a wumrěcź. Lud so tež do druhich židow bawaschе a jich wobstupi. Alarmowana schkitanska policija pschi tym z nałkadnymi automobilemi pschećiwo rozhorjenemu ludej pschichłasta. Někotrych rubježnikow, kiśi hišćece draźku wurubjenych žideow w ruce dźerżachu, sajachu a na policajstwo dowjedźechu. Dowiły běchu mjes tym do druhich rukow pschešchle a njeběchu wjazy namakacź. Kaž bórzy bě so policija wotkazała, so lud po tyhanych na někotrych drohach do klamow dobywaschе. Padnischi wotnjeżechu, schtož jim do rukow padże, a schtož hobu njeskaschu, na male kiśi rosbichu.

Policija je pschećiwo tyhazam hłódnych a wochudnjenych ludźi pschestała. Jeli so je cźiwilowaty hłód hłodnych luda njepokoji, budźa so njeměry wschędnje wospjetowacź, a padnischi lud, kotryż so w kóždym wjetšchim měsće namaka, tajki skłodnosć wujże, so by tradnyć a rubić. Pruske a němske knježeństwo jtej schodka napraznu cźiniłej, so by so pschedwobrnu chlěba wobarało. Na swjedźenych wikach je žitu runje tak tunje tak do wójny, pjekarjo pak dyrbja dźensa z najmjenschia hischcze tak drózo muku saplacźeć dyżli do wójny. Mjele pjekarjow njeje z zyła sobotu tekło pjenjez měło, so by jebi mohło muku k pjeczenju nakupicź. **So mohli pjekarjo dale chleb pjeć, je knježeństwo wschu muku w sładowujach Barlinskich mukowych wikowarjow sebrać dało.** Muka so hnydom po porjadnych płaćiznach mjes pjekarjow rozdźeli. S dobom budźe wyschnoscj mukowe a chlěbowe płaćizny najtrujšćicho pruchowacź a lichowarjow pokhłosta.

* * *

Pschi wczerawschich njeměrach w Barlinje je so wjele stow zyrobowych pschedawarnjow, pjekarnjow, němskich delikatesownych, mlokownych, butrowych, zigarowych atd. klamow wurubiło. Dokelž so rubježnistwo na dobo na wjele drohach sapoża, njebě policija mózno, paduchan dowacź. S njetschja padnischi rozsčkachu, hdyż so policija pschichłasi. Njedźiwujcy teho so poradźi, někotre 50 wobapschichłasi. Njedźiwujcy teho so poradźi, někotre 50 wobapschichłasi. Padnischi samo wosy z tworami na drohach nabpadowachu. Wh Charlottenburgu pola Barlina cźrjoba padnischow jenoho zigarowego wikowarja, kotryż runje transport zigarettow z wosa wotkładżeche, nałkadnik, njebje 10 000 zigarettow mjes ludźi darmo rozdawacź. Runje tak dyrbjachu pjekarjo a mlokowi wikowarjo mlako a chlěb darmo wotedawacź. W jenej pjekarni, w kotrejž chlěb hischcze je pjezy šedźeche, so z nowjecznym tykanjom spokojichu. Wosy z chlěbom so sadźerżachu a so wurubichu. Wukładne wokna klamow, kotrejž běchu hižo wukradnjene, se kamowpaschnoscju roskupachu. Dźesnaj rěmiłomaj na Oliwaskim namjeńnje so wschno mjasko pak tradnyć.

Pokrutu chlěba w Barlinje 140 miljardow hriwnow płaći.

W Barlinje je dźensa pokrutu chlěba 140 miljardow hriwnow płaćiła. W tutym wilu hischcze njeje bowobdźe-

kasse ſcheppen ſmèje tole njeſmèrne bodrozenje chlèba. Pſchehnate njeje, hdyž ſo praji, ſo tyhajam ſwobodu njeje mózno, ſchi chlèb nachujeć. Sa ſo najbórſche wrocžkuſe, ſe ſtebo widzeſ, ſo je ſo Barklinſkej ſchcitarskej polizji wo[illegible] wuruczito, pſeckaſke kamy ſchitacž. Wjele pjetarjow [illegible] njenjes, ſo mózli brohu mucku kupowacž. Teſa[illegible] ſelanu pjez a pjekarnje famkun.

Khlèbowa pfacſizna w Drjezdzjanach.

W Drjezdzjanach hdotu 1900 gramowſka pokruta chlèba 48 miljardow hriwnow pfacjeſche. Sa pòndſelu je ſo pfacſizna na 100 miljardow hriwnow pawyſchita. Hdyž je miljarda nèhdże 1 ſtoty pjenjeſ hòdna, je tale pfacſizna pſchewyſoka. Zito njeje dſenja na ſwdtowych wikach brôſche dyzli do wójny, ſterje je tuiſche, dokeſ ſu leſka nimale po zohym ſwdcje bohate ſitowe ſnè byle. To wójny je ſchtyri puntowſka khlèbowa pokruta chlèba 45 pjenjezkow pfacſiſe [illegible] je mſoa dżakacerjow a faſtojuh[illegible] o wjazy dyzli 100 prozentow

Sestupanje Hitlerowcho wójſka.

Barliniſke nowiny wſchdenje nadrobniſche powjeſeſe wo Hitlerowym wójſku w połnóznej Bawerſkej pſchinjeſu. We **Bambergu je ſtowny kwartèr a ſtabowe ſydła.** Wot tam je wójſko rozdżelene na Kóburg, Rodach, Hildburghauſen, Kronach a pſchi żeleznju Saalfeld—Probſtzelle. W Koburgu je ſtabowy kwartèr druheje Ehrhardtowcje brigady.

Walka liczba dżonjenjerſkich ſe ſo ſa jèdź, bydź a mſou najecž data. Mſoa poſlednje dny wſchdenje dwaj abo ſti miljardy wuczinjeſe, tola je pjecza nètkole khètro powjeſchena. Muſſtwa w uniformje wſchdenje pſchihwaju. Hdyž zyroba powbachuje, ſo wona redukrejuje. Zyroba a rèny ſtot njeſmèrnej ſo ſwokolnoſcje wuwjeſeſ. Kóżdeho, kotrèż pſches tamne ſtrony pſchenèſe, 18 hacž 20-tni pachoło ſa bronjemi a zurobu pſchepytaju.

Pjatk ſo w Koburgu **generalny appel a wobſkadanje wójſka wotmè.** Kadra w Mnichowje telegrafiſzy nàpomnjachu, ſo by **poſtupjeł pſchikaſki.** Tónle telegramm je drje ſo w tym ſmyſle ſrozumiſ, ſo je ſo pſchikaſanja z poſtupanju hizo dala.

Nimale w tym ſamym czaſu je ſo w Bambergu ſtromadżitna wotmèka. W njej ſa diktatorom żadachu a ſ howżazym pſchihotowanjom ſo **Ehrhardt** jako taſki nawjeſtowaſche. Ehrhardt ſe ſwojim adjutantom po wójſkowych ſtejiſchczach jèdża. Krajna polizija pomha wójſkowe wotdżerwanja wuhotowacž. Wo żelezniſzy ſu ſo pjecza żeż **khtadla** [illegible] a pòdla teho ſo po waggonach ſ Mnichowa bróſa a drasta do Koburga ſeżelu. Sastojnizy krajneje polizije ſu tele wżdy znjeſ ſjawnje wukkadli a **njeſawalene ſtèły do kſarnowo donjeſli.**

Po druhich powjeſczach ſynoſo wulkoinduſtrialnych a dżelkornjemżacy brobutruharjo ſu pomognizy Ehrhardtowe wójſko wworja. Sa[illegible] druhy powjedża, ſo ſu **Jeny ſo wſchitzy barbunoſchanzi ſtudentojo do njeſnathdy ſtronow ſhubili.**

Też w Mecklenburgſkej ſu ſo pſchi Müritzſkim jeſorje muſſtwa tajnych organiſazijow widżale. Pomorſki krajny ſwjaſt ma ſtyki ſ Kharom w Bayerſkej. Dale ſo powè, ſo je Ehrhardt 1. nowembra w Barlinje pobył a 4. nowembra je wón k nadżurjeſchej alarmowej hotowoſcji namokrjał.

4. nowembra je wſchak nètko nimo, a nicżo wożbiteho ſo njeje ſtało. Nedżiwajo teho ſo pak nètko nèmſke Injeżeſtwo ſ khutrej kdżbliwoſcju wo tele wèzy ſtara.

Separatiſtojo w Pfalzy.

Nadpad na Kaiſerslautern.

Pjatk w nozy cżiſdża ſeparatiſtowe do Kaiſerslauterna pſchindże. Rano w 7 hodżinach poczachu mużacy nàdżehowacž. Pèrſni nàdżeh ſo wotrafi. Wo[illegible]ſcheho hamta pak ſo bórzy ſmozowachu. Dale wo[illegible] Pfälſche Preſſe" wobkadżichu. Każ je ſ[illegible]

ſtojo najprózdy Kaiſerslautern a wot tam zyku Pfalzu bobjeż.

Kommuniſtow w Hamburgu ſajeli.

W jonej kwarżnje pſchi Hamburgſkim pſchiſtawje je Polizija tajnu kommuniſtiſku ſtromadżiſnu pſcheſkapiła. Pſcht tym ſu 30 kommuniſtiſkich wjednikow ſajeli.

Nanſen Nèmſkej hłòd wjeſcheži.

Fridtjof Nanſen, kotrèż je w Ruſkej pomognu ſkut pſchecziwo hłodej wobżił, w **bliſchej ſynje hłòd w Nèmſkej do pràdka widżi.** Wón mèni, ſo mòże ſo Nèmſkej jenoż ſe internacionalnej pożeżonku ſ muſy wupomhacž.

Rosdżel mènjenjow mjes Parisom a Brüſſelom.

Każ Parizſki „Matin" powè, je ſo franzowſki póſłanz Herbette pola belgiſkeho ſwonkowneho miniſtra wobhonił, cżehodża je belgiſka wojeſka wyſchnoſcj ſeparatiſtow je Nachena wupokaſała.

Wobhnadżenje Kruppa.

Franzowſoja ſu dowoleniu ſ jaſtwa puſcheſeneho Kruppa na njeſnaty cżaſ podlèſchili. Skónczinje drje jeho wobhnadża.

Poincare jako wutrajny rèczniſ.

Poincare je wżdżeſu pjecz rèczow wotmèł, mjes nimi dwè wulkej politiſkej rèczi. S dwèmaj ſo wón pſchecziwo Nèmſkej a Jendżelſkej nèrjeſche. W tſjoch dalſich cżaſach wón we wólbach rèczeſche.

Wumènjenja ſa wróżenje nèmſkeho kronprynza.

„Londonſki Telegraph" je ſhonił, ſo je nèhdyżkemu nèmſkemu kronprynzej nèmſke kżejoſtwo dowoliło, ſe ſlèdowanymi wumènjenjemi w Nèmſkej pſchebywacž:

1. Kronprynz njeſmè w Potsdamje pſchebywacž. Wón dyrbi ſo na ſwojim kiddle pola Oelſa w Schleſyſſej ſażydlicž.

2. Kronprynz dyrbi ſo ſ Wieringena w Hollandſkej ſ automobilom do Schleſyſkeje dawjeſcż a njeſmè ſo po puczu na żane wſchyne wobydleriſwu ſpòſnacž dacż.

3. Pſchecżeſło a pſchiwiſowarjo dyrbja ſo pſchi potwanju kronprynza demonſtratiwnje wotſtajicž.

4. Wotjeſd ſ Hollandſkeje a jeho pſchikhad do Nèmſkeje dyrbitaj ſo rozdżelicž. Kronprynz ſmè pak ſo hacże do Nèmſkeje wróżicż, hdyż ſu ſo tam wobſtejnoſcje ſmèrnowale.

Pólſka pſchecziwo wupokaſanju pólſkich żidow ſ Bayerſkeje.

S Bayerſkeje nètkole wſchitkich wukrajnych żidow wupokaſuja. Pſchecziwo temu je pólſki ſaſtupjeł pola bayerſkeho knjezeſtwa ſakrocżił. Wón je hrożył, ſo pólſke knjezeſtwo wſchitkich bayerſkich ſtacjanow (poddanow) ſ Pólſkeje wupokaże, jeli ſo hiſchcże jeneho pólſkeho żida ſ Bayerſkeje wupokaſaja.

Ze Serbow.

W Budyſchinje, 6. nowembra 1923.

— **Wo wjedrje.** Wezera wjeczor w 7 hodż. barometer 732, hygrometer 0, najnowſchiſcha dnjowa cżopłota 12 ſtop. Dżenſa rano we 8 hodż. barometer 735, hygrometer + 1, najniżſcha cżopłota w nozy 1 ſtop. — Drjezdżanſka wjedrawnja mèni, ſo je cżaſ rianeho wobſtajneho wjedra ninno. Cżeſki powdèr, kiż je nèſko k rannu ſo wotſtalił, je pèrni ſ rjada tydż ſo nam blżażych pſchestrènjow cżeſkeho powètra. Tak nam nètko bòle ſchcerjate wjedro hroży. Wezera ſo ſ thwilemi na kubje Borkum, w Memelu a w Mnichowje podeſchowa. Njenje bè w Drjezdżanach. Na horje Zugſpitze bè pſchi 6 ſtop. tymy rano ſnèh, potom ſo wuczahny. Mnichow a ſchnurèkowa hora wezera rano po 8 ſtop. ſymy ſapiſchachżej. Hewak bè po Nèmſkej 10—13 ſtop. cżopło. Jutſje jeſchdn ſłónczko 7,08 ſkhadża a ſo 4,19 khowa. Mèżacż ſkhadża rano 4,58 a ſo popołdnju 4,11 khowa.

— **Pàdwſchitwo.** Tu kradnyczku ſaſchdenu pòndżelu muſe jèdne łoko (ſnamka a cżiſło ſo hiſchcże wotſtaji).

— **Porjeſchenka.** W naſtawiſku „Katoliſkim Sſerbam" ma rèkacż: Zyle wèſcże by hinaſchi narodny duch do nich ſaczahnuł, kotryż bohużel pola mnohich ſażdżalnych Sſerbow namakamy (niż — njenamakamy).

— **W Centralnym dżiwadle w Budyſchinje** hraje ſo wot mutrowy hacż do ſchtwórtka wulki orientalſki błyſchczacy film w 6 jednanjach „Prynzeſa ſ Kahira" a amerikſka grotełka w 2 jednanjomaj „Law je ſwobodny".

— **Staine ſawèſczenje ſkutu.** Wot 5. nowembra 1923 ſtem płacża tele pſchimnoſchti: Sa ſwola a byka 160 miljardow, ſa krumu a jałoſzu 320 miljardow, ſa ſwinju 70 miljardow, ſa doma rèzane ſwinjo 140 miljardow.

— **Nowy telefoniſti kluez.** Powdèżczenja wyſchcheje póſtoweje direkzije nam dżeli: Kluczowa liczba ſa telefoniſki wobthad je wot 5. nowembra ſtem 75 miljardow. Tak płacży wot tuteho bodża telefonowanje w mèże (0,10 hr.) to je 7½ miljardy, telefonowanje ſ pſchedmèſtanſt a we wokrjeżju (jeneho hamta) (0,20 hr.) = 15 miljardow.

— **Pſchirażowe rente** (Zuſatzrenten) ſo wojeſſkim rentnarjam, cżejżowo-pòſchkodżenym a ſawoſtajenym pandjenych je ſa nowembr wutrom, 6. 11. w ſnotym wobthadnym cżaſu w mèſchczanſkim hanczę w bohatowni na hrodowſkej haſy 10 dełka wupłaczuje. Rentowny liſt a mſdowy wupokaz, pòſlednja tikka, maju ſo ſobu pſchinjeſcż.

— **Snamje muſy.** Lètſa do tych wjſow, we kotrychż ſo kermuſcha ſwjeczi, proſcherjo ſaſo ſ cżejżdami pſchkhadżeja. Sahdżenu ſobotu a niedżelu we wſchelakich wſach hacż do 100 kròcż proſcherjo pobuchu. Woni pſchindżeju pak jenotlinach, pak po dwèmaj, pak we cżejżdżerſkich hacż do 6—7 wożobom. Pak ſpèwacju ſ khoſkom khèrluſchki, pak ſwdcine hrónicżki. Wſchitzy pak proſchachu wo drjebieńcż ku ſ kermuſcheho blida. Wſchitzy proſcherjo błèchu ſtoro bjes wuwjeſcża Nèmzy. We naſchich dorach a domcżach naſbrachu żebi wulke łonża ſ wjetycha tykanzom. Haj, wo żerbiſkim kraju a ludu płacżi hiſchcże ſtowo naſcheho Seſſerja, hdżeż khudy ſwój kruſchk njeſmy ſ kóżdeho dwora. Jenoż bo ſnjeſich dworow ſ nèmſkim wżejerkluklerjam żani cżiſle nèmſzy proſcherjo njeſchodżachu.

S **Małeſchcz.** Proſcherjo, proſcherjo a ſaſo proſcherjo cżahachu kermuſchnu ſobotu a njedżelu khèżku wot khèżki, pjeſ'a naſcha wjeſ. Rano ſaſhe pèrni pſchicżeżechu a wjeczor pòżnje ſo poſledni wotſtalichu. S wjeſcha proſchachu wo khlèb a tykanz. Dżeżi ſpèwechu khèrluſche pak proſchachu a „thżeże tak dobri bycż a nam kuſk tykanza dacż" bè, każ by to ke khèrluſchej ſluſchało. Pſchi kżeſi dwoże nuża mèſchczanow na wòſy cżèri. Też żenjene żony pſchindżechu we wulkich cżżdżach po proſchenju. Schtóż muż na tydżeń ſażiżi, ledy k pokruże khlèba dohaho. W nèkotrych domach je nimale ſo teżich njeproſchenych hoſcżi pobyło. Hiſchcże w dżeſatej hodżinje tżeżu herzu wſchelake burſke ſtatoki wopytachu. Kóżdy hadbaſche, ſo kuſk kermuſcheho tykanza doſta.

S **Wiſchnowu.** W nozy k pjatkej ſu na naſchimi kujeżim dworu paduſchi pobył. Woni koło, par ſtupnjow a huſjazy pjerjo kradnychu.

S **Wujeſda pola Lubija.** Prènje, dny ſaſdżeneho lydżenja ſu pola naſcheho kubleria Nyczje paduſchi pobył. Woni kradnychu tam z konjazoj grataj a jene ſydło. Sa paduchami ſlèda nimaju.

S **Germanez.** We nozy k pjatkej ſu ſu aſcheho młyna 11 zentnarjow żita kradnyli. Policajſti poſz bórzy njeboczikow wuhlèdaſ a wobkradnenjy ſwoje żito ruczże ſoſo wróżco doſta. Paduſchi ſu mſodżi khłopy, kotrymż po ſdacżu Boże ſwjate każnje ſwjate njejſu. Na nich cżu ſu kaja, ſo ſu ſchaty kradnyli. Sſudżny ſud a ſaſtwo ſpytaja porjedżicż, ſchtoż je germaniſowaza pruſka ſchkula na nimi ſhreſchiła.

S **Wożerez.** Saſdżenu ſobotu wjeczor ſu pola Kaſ na wohoń trubili. Nèkaſchor, ſo ſo mèſchczanſki młyn pali. A Pleſche dże ſo, ale haſy we wohnju. Tak naſche wobora njertrjebaſche ſakrocżicż.

Hana.

Roman wot H. Sienkiewicza.

Pſchekożił Beno Zyż.

(Pokracżowanje.)

tutym wokomiku ſaſtupi „knjeżna" ſe tſjomi dżeco do ſtowy. Starz ju na żadyn pod hinak njeminjeno[illegible] każ „knjeżna". Słónczinje dyrbjeſche ſo też wotthlicż[illegible] pſchecziwo lekarjej ſtudżicj. Hana, wunuczka ſtarego Mikolaja, ſtbori cżeſko na tyſus. Też ſa nuje bèchu to dny ſtracha, ſtarożeje — bè tola Hana moja towarſchka, jenież ſ kotrejż hrajtach, kotruż nimale jako ſotru lubowach. Tſi dny dolho lekàr ſtinu lèdnu wopuſchcżi. Starz, kotryż ſe wſchèmi niczemi wutrowdy na Hanje wiżaſche, khodżeſche ſem cżaſ ſ[illegible] ſtolubnjeny wokolo. Njecżeſcheſche[illegible], njeſpa[illegible] jenoż pſched durjemi jeje ſtwicżki, dokeſ nikomu ſ twarnyczom mojeje macżerje dowolene njebè, do ſtwicżki ſaſtupicż. Pſchipoſrjeſche ſ tym ſ cżicha palacu linboſcż, kiż w ſebi ſaczuwaſche, pſchecziwo cżèſnym napinanjam a bolaſcham każ też pſchecziwo wopuſdżeſtnuu mlodeje holczki w ſadwołowanju. Hdyż ſłónczinje po dalſich dnjach ſwjertnewo ſtuſta lèkaſ Staſ mjeſcżo durje ſtwicżki, hdżeż thora lekaſche, wotewri a w pſchipòdlanſtej ſtwje hedżajom ſ radoſtnym wobliczom jenoż ſe jedne male ſłowcżko „poznhane" pſchiſchepta, dha ujeſamó ſtary ſo wżdy ſdżerżeł, kaſchkiżtny wótſje, padny [illegible] ſo ſa ſtolowu [illegible] ſo ſtolowu [illegible] ſo ſtolowu [illegible] ſo

Se Serbinje Wysokeje pola Spjerjeja. Dysdenowo pjsmowny, so nit pola kubrcija Henczela Hyblo kradnyli. Hdyž je so policisti poradźili, paduchow sejcej. Sedu to wobsudźni njedwocinowje, kaž bychu bjez dźiwa. We Slowjeńzu spitanych swinjatow mjaso pschedawcy. To so policisti dowjedźeli. Ta sebi pschedawarjow swinjatowe mjaso blize wobhlada a tak paduchow wuslědźi.

Se Schretherdorfa pola Lubana (Laubach). Sswérne swinjo! Tu kradnyschi njedźelu wjecor jenemu sahrodnikej z chlěwa tučne swinjo. Sswinjo pak swojemu paduchej njeschmaka. We rumej mérje pschihna do statoka swojeho knjeza. Pod nim wokrank tak dołho haru dźěłasche, doniž tón njewotwuzeli. Radostna bě witanza, jako swojeho herschefzaka cikeho wohlada.

Hospodarski rozhlad.

Wutoru, 6. nowembra 1923.

Hamtske kursy hdowtu w Barlinje:

Dollar	418,950 mld.	franzowski frank	24,889 mlj.
jendźelski pwnt	1,896 bilj.	czeski kr.	12,440 „
schwajcarski frank	75,411 mld.	100 holl. markow	—

Na Barlinskich witkach bě wjecora wulka schmatanaza. Njewěsłosć je hacź na najwysche stupla. S Nimbergka pschihdźe powjesć, so je na tamnej bursu žadyn kurs nemóžeje hrywny wjac njesajmjusće. Khlěbowa plocźizna je njesthstchenym placźiwym bozniła. S bayerskich mjesow pschihdźe powjesć, so bo bayerske wójska hotuja, na Barlin cahnuwš. Kaž rěka, chce knjezerstwo tuzerdy kurs na rozlicenje stotje hrywny na pakwierjanu postajić. My bźe mamy taiku knjezerstwowu pschiprawu sa mózny, ale prascha so, hacź by bo nalcheje pjenjezneje schmatanazy samohla porjadna pschinjesła.

Kursy cielkow pewnyschichu so hwo 5—7 krócź. S wuzekowanscheje Drjezdżanskeje bursy so nam rosprawja, so kursy cielkow sadho so bilijonach horje srazychu. Pschedewschem wjacnu akzije maschinowo dobre žně, mjes nimi dobruchu Gebr. Urger 29,2, Schubert a Salzer 10, Görlitzer Waggon 10,5, Sächs. Bronze 6,5, Kartonagen industrie 5,58 a Zittauer Maschinen 4 bilijony. Kolowe a elektromotorowe akzije Knježanchi Wanderer 10, a 3,35, Corona 2,25, Sachsenwerk 2 bilijon hr., druhe industrijowe akzije sapinjachu podobne dohnyki, kaž Mauener Spitzen 12,5, Heyden 7,3, Wolyson 3,5, Goethe 2,6 bilijon hr. Bankowe akzije mjetachu bohate dohnyki, kaž Deutsche Bank 18,5, Sächs. Bank 13,45, Darmstädt. Bank 7,18, Dresdner Bank 6,4 a najmjenje bohu Commerz a Privatbanka z 2,3 bilijonami hr. Mjes akzijemi Keramiskeje industrije. Rauenstein 27, Hofman Glas 9,9, Sächs. Glas a Hirsch Porzellan bu 3 bilijonach hrywnow. Papjerniki dobruchu Mimosa 4,65, Bautzener 3,19 bilj. hr., piwarnje, Berliner Kindlbrauerei 14, Feldschlekler 3,2 bilj. hr.

Serbiska Ludowa Banka je w Hrodźišću nowu agenturu wotewrila. We knjesu pschekupzu Pawliku je spuschczonneho wudrika namakała. Knjes Pawlik je dołhe leta pósłowu agenturu tam z wulkej swědomitoscu sastawał, dokuž bo we tymle lěcze njedźěwny, kaž mnohe druhe na wsach. Pschczesso Serbskeje Ludoweje Banki wuzbeje w tamnych kronach budźa z wulkim wjeselom witacź, so wona někto tež do rauschich stron Budyschina swoju organizaziju rozschérja. Dźensa rataj jenu wulkohanku, do kotrychż nasche „Serbske“ někto nimale sisischa, runje tak mjinje trjeba, kaj žadyn pschekupz. Nadźijamy so, so budże wona so wot Hrodźišcza ha dale rozschérjecz.

Renty teborunja horje bjiachu. Schutzgebietsanleihe wo 1,8, bilj. hr., Kamu 4 proz. pożiczonka wo 45 milijardow hr., 3% sakita wo 30, 4% pruske konsole wo 14, 3½ proz. tešanne wo 11 milijardow.

Na produktowych witkach knjesschene zama schmjatataza. Specialnaja je nimale wschitke pjenjezy stoteje hódnoty powjerała. Tak wikowarstwo dosez pjenjez nima, so mohło kupjenu rožku zaplacźiz. Po papjerjanej hódnoze na žito njeschmerzu wyschoku placźiznu. Wona stoji so za pschenizu na 1,060—1070, za rožku 1010—1027,5, za jecźmjeń na 850—855 a za wowsu na 875—885 milijardow hrywnow. Khlěbowe žito bě, žadne a tehodla drohše. Zeleniza, kiž so někto po stotej hódnoze wobliczi, teborunja pschihbrazej drohoze pschinoschowasche.

Na Barlinskich produktowych witkach

Žito a produkty po stotej hrywnje.

Pschenica	201,50-210	Sšloma a syno	
rožka	197-201,5	pschenična	0,80-1
malcźin. jecźmjeń	185-189	rjana	0,80-1
wowsa	163-166	wowsjana	0,70-0,90
za tunu abo 20 zentnarjow		rjane wolleny	—
pschenična muka	30,50-32,75	jecźna	0,70-0,90
rjana muka	29,5-30,75	z jatšanu	
pschenicz. wotrubY	8,40-8,80	łykanje	1,65
rjane wotrubY	8,40-8,80	syno	0,65-1,00
za 100 kg abo 2 zent.			
kapš. wuschsche	15,10-16,0	Wérny	
ruche truwanczki	9,25	bźe	1,85
pschowa melaža	8,40	cźerwjene	1,85
		po zentnarju	

Drjezdżanska bursa.

Pschenica	20,60-21,0	bérnage truški	—
rožka	20,50-20,80	pschicz. wotrubY	8,50-9,0
malcźni jecźmjeń	18,0-18,5	rjane wotrubY	10,6-10,8
nowowski jecźmjeń	17,00-17,5	pschenična muka	42-43
wowsa	16,3-16,8	rjana muka	37,5-39,5
cźerwjeny bjezcel	160-180	woka	—
rapš	24-25	pschiwlicźki	—
kukurica (Mais)	20,05-21,0	hróch	—
ruche truwanczki	8,06-9,00	módre łupiny	—
rokowe truh.	11,0-15,0	žolte łupiny	—
	po 100 kilogr.	a po stotej hrywnje.	

Němska industrija na swětowych witkach wjacy hodź nje bźe. Jenej fabrizy awjerna we Stamjentzy so je Schwoberskeje wolnowowny, so su jendźelske fabriki wjele lutšeje a tuž někto tam kupuja.

Papjerjane pjenjezy su so jecźi tydźeń we oktobrik wo 401.000 bilijonow pschibrowsle.

Dowolnje kupowanje mamy stotu fabrikow, jeli su so tydźom na stotu mérju sapisałe, tak je 18. oktobra 1923 wyschichi krajny sud w Kolnje wuhrodźił.

Estenske papjerjane pjenjezy (Estland) bu 10—25 a 100 markach a 50 markowsla Esti Banka jenoż pschecze do 1. měrza 1924 płacza. Hišo někotre sto mitschczanju.

Schtóż na prawdu wam wo spuschczenje bankow prohdźe, njesmě swoju prózwu na statne finanzne ministerstwo (Reichsfinanzministerium) ale na krajne ministerstwo (Landesfinanzministerium) pisacź.

S telefonom rěczecź płaczi jene rěczenje po tšoch mjeschczanach w bliskim (Ortsverkehr) 7½ a we dalschim wokrjesu (Bezirksverkehr) 15 miliardow hrywnow.

Butra płaczesche sandźenu hobotu we Barlinje po tunje 130 milijardow.

Mloko płaczi litr po hamtskim postajenju 9 milijardow hrywnow. Jeli so pschedźetka, smě so produkt wo 20 proz. dožo pschedawacź a we drobnym wikowanju so k temu hischcze 5 proz. pschirahnyeź.

Ważne hospodarske liczby (klucze).

Za 6. nowember 1923.

1 stote hrywna (po Barlinskim wiczajnym kursu)

	papjerj. hrywnow
20 hrywnowyski stoty	1 926 758 000 000
Płaczišna za stoto	640 doll. za jedyn fgr.
„ „ „ 1 štóborny (1 hrywna)	35 000 000 000
Staty indeks	13 671 000 000
Wulkopschehlupski indeks	14 600 000 000
Multiplikator na jeseznje 100 000 000 000.	Jedyn kilometer 4. klasy 2,2 np. po stotej hódnoze, po papjerjanej 2 milijardze a 200 milijonow. Ješta bu Drježdżan w 4. rjadowni 132 milijardow.
Telefonowy kluč	75 000 000 000
Póstowy tarif: list w post. wokrjesu	500 000 000
dopisnica „ „	200 000 000
list dale post. „	1 000 000 000
dopisnica „ „ „	500 000 000
Lekar po stotej hrywnje	
Za lekarstwo	1 000 000 000
Za pschihotowanje	90 000 000

Hdyž chzesch dobroty wupokasacź.

Dołhe najmyschi wjecźorny so bliža. Wjecźorne serja horja nad i chajom i pola. Hdyž maschi na dworje, w hrodźach a khlěwach a domsšim dodźěwanje, woła cźe wjecźer a po njej maschi hospodar. Dźěschi hacź w druhich pocźasach a dnjach. Spar cźe hischcze njetrajchi a pytaschi někotre k wochcźiwjenju sa duschu a twarchu. Wschimaschi sa knihu a Nowiny. Hdyž někto wschdźenje wukhodźeja, pohlizeja cźi nadoleź, so mójschi žebi z nimi powjesczerne hodźinki zahnacź. Pschecźitka so hacź do poslednjeho pismika.

Mětwtorjzkuli pak žebi njesamóže ju dźerzecź, hyrnjcź rastuscha njese wschémi dźenskami hyła. Mamy někto nachich Sserbow (Hudych), kotšiž su hjes dźěła. Tu wozerwja so ja se swětnymi lubkami zohnowanych Sserbow rjane polo schecźej lubosče a narodneho sluzkowanja. **Wy samojcźi, dźerzcże wschem khudšim sobubratram Sserbše Nowiny.** Schto dźensa 530 milijonow je. Skoro nicžo njemóželi žebi za nje wjazy kupicź. Wudaschi pak je za „Nowiny“, kotrež tej swój khudy sobuczłowjek wda cźita, nahromadźischi žebi lubkow, kotrež mole a serjomsšna njeżeru. Wulzyschcheho dźaka hy žebi wešty. A ty sobom podpjerasch narodnu wěz, idealnje, moralnje a tež materialnje. Tajšeho rjanscha wuzitka a smětkowneho spokojenja pschinjesu cźi pol milijardy. Tuž so njekomdaj! Hischcze dźensa skasej twojemu sinsbdźeju, wjesnanej abo druhemu khudemu Nowiny pola lištnyscherja abo na pósce. Mały wudawk, wulka lubosej! Se wschcheho widźimy, so je redakzija a nakład prózujetaj, Nowiny po swojich srědkach wudospołnicź. Hischcze wobschérnischeje podpjery trjebaja z dopjelowanjom a z pjenjesom. Někto maja ludźo thwile, so je swojim Dźenikom rozmakowjecź. Ma nam telko nowcho a wažneho se Sserbow a druhdźe powdacź. Njedźimy so ani hodźinki. Dobroty cźiniez je posdźehowaze. Dźi a cźiń tak! —.

Dešcowe kapki.

(Bjarnat Krawc.)

Mróčelowna łódźička bě z dešcowymi kapkami hač na kromičku napjelnjena. Swj. Pětr bě jej poručił, zo dyrbi dešcowe kapki přewožować po njebjeskim wobluku. To pak we łódźičcy njesodźěwachu změrom, ale zaskočichu sej som a tam, wot jeneho boka do druheho. Skónčnje běchu so wšě kapki na jenej stronje łódźički zhromadźiłe; z tym poča so łódźička nakhilec a nawróčić a so dele k zemi nižić. Cyle delka pak wupřeščeraše so jědlenka. A wšo ätomički a keročki, kiž wokolo njoje stejachu, běchu pře wšu měru lačne. Tuž rjekny jona z tych jědlenkow: „Rozdźahujće so tola a wupřeščerajće so po móžnosći dale, zo byšče mohłe hač k mróčałoy dosahnyć! Potom dypjaće kusčičk do njeje!“ Jědleńki rjeknychu: „Ty mudruška maš prawje!“ a wšitcy so raznje načahowachu a wupřeščerachu.

Tak z wulkim napinanjom jena z nich so nadobu hač k mróčałoy. Ta pak, tež hižom dosć nawróčena, so trochu powróći, a dešcowe kapki wiwachu so z njoj dele na zemju. Jědleńki rozščerichu swoje hałozy złóštnje a popadnychu wšě z mróčałki pdace kapki. Tola wot tuteje mróčałki wšitke jědleńki hišče napojene njebohom. Bórzy pak přidahny w njebjo nowa mróčałka, cyle čorna. Jědleńki wospjetowachu prjedawšu hru. Na to so sypny dešcowy zliwk na zemju. To móžachu so jědleńki dosć napić. Jako běchu so wóderstwili, zawołachu: „Zastań, zastań, dešćiko! Mamy dosć!“ Ale zliwk njeprěsta a přecy bóle so dešćika dełe kidaše. Jědleńki so trochu pokłonjachu k zemi. To so nětk dešćik po haluzach dele liješe. Kapki pak sej małe dźěrki do zemje zaštapichu a w nich so skhowachu. Bojachu so jara a wustróžena so jena kapka druhu wopraša: „Sy tu ty hišće?“ — „Sym tu hišće!“ ta mjelčo wotmołwi. „Chcemoj swěru hromadźe stać!“ Wonaj so za ruku wzaštaj, a přecy wjacy so k nimaj přidruži, hač skónčnje małe žórloško nasta — a z toho wuskoči bórzy wjeselo pluskotaca rěčka. Zo wšěch stronow přidawaše so k tej małej rěčcy wjacy dešćowych kapkow, tak zo rěčka pókuje narosče a so k małej Sprjowi wurosče. Skónčnje nasta wulka rěka kaž Łobjo — ta kawatase k morju. Z radošu, zo bě nětk tak wjelo kapkow pohromadźe, poskakowachu we złóstnej wólnosći do wysoka, a bórzy so pokazachu wulke žołmy. Skónčnym pruham lubješe so tuta hrajka žołmow tak jara, zo jena prulička so ruče delo smykny. Někotre z khrobšišch kapkow łazychu spěšnje po tutej pruzy do wysoka k njebjesam a sydnychu so tam zasy do tajkeje mróčeloweje łódźički a wyskachu při tym: „Aj, nětk móžemy jězbu zasy z nowa započeć; naše prěnje přewoženje bě tola překrasne!“

Přikopk.

S Markliffa. Wóz je sylowu so f njesmateje pschicźiny sapali, jako bo naschemu mětu jědźesche. Ruče so palaze wolejki z twoja smjetachu, so by so f namjeńsche wóz wulkowal.

* **Spotżiwna khlowa hójenja.** Na polu katarja Fritja Pjschoja we Waldawje pola Lehnizy je kalowy hlub narosčł, kiž na 18 malych hłóčkach. Sleja krucze hromadźe.

Smĕšk.

Kak so Motšej Handrijej w měsce dje.

Motšej Handrij. dźěsacźkrotny pachoł, na wj. sch. ze Wonzach chodźeše. Tuž je so jomu raz wulke njeboze stało, kotrež so tu wopisuje.

Pěsched wyschimi schuli we Wonzach steji wobsedł młokowego muża. Wobšlk bě do njeho japschelnjeny. Cźrjoda schulerjow, mjes nimi tež mały Motšej Handrij, hnihowasche tuteho bohbowuschaka. Klepotanje młokowych khanow pscherahi cźrjódżu, so fo młokowy muž blizi. Kaž wětšik cźěkachu schulerjo, jenož njewinowaty Motšej Handrij stejo wosta a mózny je pomasli kuśasche. Muž tschobot hnihowy, cźuzysche so na cźerwjenych wobsedłach swojeho lubuskeho wjeźicź. Tuž fuwy himšjacemu Handrijej helenu plistu, so bo tak po semi kuleschce. Rejo běži Handrik k knjesej direktorej do schule, hdźež cźuzyche młokowego muża wobstorźicź. We swojim rosbrjenju sawadźi do wucźerja, kiž hnydom hromadźe knihow i semi pabnycź da. — Klacź — dosta druhu plistu, kotraž pornjo prénjej nicžo hlabscha njebéscze. Hischcze dołe rejo cźĕri dale. Na tu rejenju „Schto dźa je so cźi stało?“ Handrij na to wotmołwi: „Knjes wucźerjo je mi plistu dał a ja tola tom wótlej nicžo cźinił njejsym!“ Klacź — dosta rjeczu plistu a njewědźesche, kak bě k njej pschischoł.

* **Rjek.** „Schto je hebi myślił, hdyž po cźmě njejapaju plistu bóstajesche?“ — „Myślach pschi hebi, dyn cźinicź, so dale pschidźu, pridy hacź druhi dóstanu.“

** **Sudnik:** Cźehodła jese twojej žonje lampu do hłowy cźisnył? — Wobsłorjenc: Dokelž khojeznu hana prózdna njebéscze. Hewak bych po swucźenym waschnju tu hrabnył.

Zwjazk serbskich spěwnych towarstwow.

1. Nětčišo přeco bźdniso a zrudniso wobstejnosćo nam wosebje dla pjenjezných přičinow njedowola, naš nazymski wulki zhromadny koncert w Budyšinje wotdźerżeć. Wotstorćmy jón hač na přihódniši cas, a to na jutrownu srjedu 1924. Porjad spěwow wostanje, kaž je postajeny. Prosymy, zo by so z horliwosću pilnje dale studowało; cim rjeńšo potom wšo pódźe!

2. Kóžde jenotliwe towarstwo so prosy, zo by po możnosći bórzy lisćinu swojich spěwarjow zostajało (mjeno, rjemjesło, bydlenje a hłós) a na centralny wubjerk zwjazka pola knjeza knihikupca Janaka w Serb. Domje wotedało.

3. Slědowacych 5 spěwow za měšany khór je na jenotliwych lisćinach jako partitura w čišću wušło a móže so přez k. knihikupca Janaka žadać. To su: Mužne Serbstwo, Kolebawka, Štó to dźe? Na puć a Hodowna.

Bjarnat Krawc.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

* **Hamtske hejtmanstwo** wozjewja 31. dobawk k regulatiwej ja wuhnjenjecźenje w Budyschkim hamtskim hejtmanstwje wot 1. augusta 1906. Hamtske hejtmanstwo je po sahadach, kiž bě f wokrejsnym wubjerkom wobjamkło, mjdy a farunanja za mjeczenje wuhnjow wot 5. nov. 1923 šem 132 mil. krócźnu placźišnu poskitnu, kiž je we 16. dobawku twojejowna, pschinesnuj hamtske wojs. 28. 7. 1923. Wojsoby, kiž pjenjezy sdźaja, dyrbja wupokaz hamtskeho hejtmanstwa, na žadanje pschehladowacź.

Wyšoke provisije.

Pytamy nusnje kójnowe kuluchowe drjewo a deski kupicz. Dale potrjebamy běžnje wschě druhe drjewa, rězane a njerězane

Telefon Njeswaczidło 24. **Firma P. Röcho w Ssernjanach pola Kamjenza.** Telefon Njeswaczidło 24.

Telegramowe a telefonowe placžišny

wot 5. novembra sem.

Telegramy do baloka, falkadna placžišna	12000	milij. hr.
nimo teho kóžde słowo	6000	„ „
Telegrammy w mjesce, falkadna placžišna	6000	„ „
nimo teho kóžde słowo	3000	„ „
Pschinjesenje pschi njedobałazej adresy	18000	„ „
Dopołožałapłerjenje pschinjesenja (XP)	6000	„ „

Telefonowanje placži w mjesce abo na wjach, tšj k jenemu hamtej pschiskluschcja 7500 milij. hr.

Sa hłowne pschisamknjenje so mětacznje z najmjeńschja pschiraźa:

we wotrezku hamta z mjenje 50 pschisamknj. 20 rězenjow

„ „ „ z 50—1000 „ 30 „

„ „ „ z 1000—10000 „ 40 „

„ „ „ z wjacy hač 10000 „ 60 „

Sa telefonowanje do baloka, tšj dlěje njetraje hač 3 mjeńschiny:

pschi balokoszi hač do		5	kilometrow	7500	milij. hr.
„ „	wot	5	hač 15 „	15000	„ „
„ „	„	15	„ 25 „	22000	„ „
„ „	„	25	„ 50 „	45000	„ „
„ „	„	50	„ 100 „	67500	„ „
wyše 100 kóžde sapoczane 100 wjazy				22500	„ „

Sa nusne telefonowanje ma so ristrowózna taxa sapłaczicz.

Placžišny rěsneho skotu na Drjezdjanskich skótnych wikach.

5. novembra 1923. Placžišny so punese a hrivnach

Skótne druziny a wobsamjenjenje. wscho w milijardach

Woły: 47. Żiwa waga.

Polnomjasne, wukormjene, najwjetsche rěsneje hódnoscze hač 6 lět	75
Młode a starše, mjenjekormjene, hatrike wukormjene	65
Mjense wukormjene młode, derje pjowane starše	55
Mjenja, pjowane pschez starosczu	45

Byki: 14.

Polnomjasne, wurostene, najwjetsche rěsneje hódnoscze	70
Mjasnate, młodsche hač 6 lět	60
Mjense wukormjene młodsche a derje pjowane starsche	50
Spodna	35

Jałowje a krawy: 61.

Polnomjasne, wukormjene jałowje najwjetsche, rěsneje hódnoscze hač do 7 lět a krawy, kiž su jenož raz stelili	75
Polnomjasne, wukormjene, krawy najwjetsche rěsneje hódnoscze hač do 7 lět a jałowje	65
Hatrike wukormjene krawy a derje wuwite młodsche krawy a jałowje	50
Derje pjowane krawy a mjense pjowane jałowje	35
Mjense a schpatnje pjowane	22

Jěnjata: 190.

Najlepsche wukormjene	50
Mjense wukormjene a telke wot zyzy	40
Schpatne	30

Wowzy: 134.

Młodsche a hatrike wukormjene	75
Starsche wukormjene	50
Mjense wukormjene (Merzschafej)	14-30

Swinje: 128.

Polnomjasne, wosebitych rasow a jich schikanzow, hač do 1½ lěta stare	75
Wukormjene	60
Mjasne	60
Schpatne	50-50
Ranzy a kundrozy	50

Hłowny a samostwity redaktor: Marko Ssmolerjo w Budyšinje.

Serbjo! Čitarjo Serbskich Nowin!

Rjekńco stajnje, hdyž kupujeće abo predawaće: „Ja čitach was nawěšk w Serbskich Nowinach“.

Jelizo chcze hdyž „Sserbske Nowiny“ hižom skasali, proszymy, dajcze tutón wotrěsk Waschemu zhubodej abo pschecželej dale.

Wotrěsk tudy a wotedajcze Waschemu dowěrnikej abo listynoschcerjej!

An das Póstamt, hier.

Für den Monat November 1923 bestellt

Herr .....

Wohnung .....

Straße und Hausnummer .....

Expl.	Name der Zeitung	Erscheinungsort	Bezugszeit	Betrag
1	Serbske Nowiny	Bautzen	1 Monat	Mark

Poststempel

..... Mk. empfangen

Unterschrift

Dowěrnicy za „Serbske Nowiny“.

Naschi dowěrnizy su:

za Brěžow: knjes Max Soka.

„ Budestezy: knjes Sswora.

„ Bukezy a Pomorzy: knjes Matthes w Bukezach.

„ Delnju Hórku: knjes krawski mischtr Hillmann.

„ Dobroschezy: knjes krawski mischtr Kaschk.

„ Drježdzy: knjes Handrij Hajnk.

„ Hažlow: knjes Jurij Bermich.

„ Holschow: knjes Handrij Pěschka.

„ Hornju Hórku: knjes Frenzel.

„ Hóst a Nachslow: knjes Dubau w Hólku.

„ Huczinu: knjes Janka.

„ Kamjenzej pola Radworja: knjes Winak.

„ Koporzy: knjes Pawol Grosa.

„ Khažow a Luh: knjes Jurij Kubasch.

„ Khelu pola Radworja: knjes Buk.

„ Khwježizy: knjes nóżny frazownik Jur.

„ Klukscha a Lichań: knjes Hobrak w Klukschu.

„ Komorow pola Rakez: knjes pjekarski mischtr Rakenz.

„ Korninju: knjes gmejnski pschedsydscheŕ Nóza.

„ Kralezy a Lětow: knjes Schöbel w Kralezach.

„ Kubschizy: knjes Garbak.

„ Kulow: knjes Michał Kolla, fahrodnik.

„ Lomik a Minakat: knjes A. Wecker we Lomiku.

„ Lupoj: knjes Rud. Kral we Lupoju čo. 18.

„ Maleschezy: knjes schewoźń mischtr Ssykora.

„ Mulku Dubrawu: knjes Henka.

„ Měrkow a Lutobeč: knjes Mikławsch Měschek.

„ Němzy pola Woserez: knjes Jakub Wawrik.

„ Njeswaczidło a Kowu Wjeź: knjes Arnošt Burath.

„ Pluskikeŕ: knjes Kawol Maiwald.

„ Porschizy: knjes Wawrik.

„ Rodwóz: knjes wuczeŕ Nawka.

„ Rachlow pola Kulschizy: knjes Sterzel.

„ Rakezy: knjes Schwurrak čo. 18.

„ Rakojdy: knjes Guda.

„ Schjer pola Klukscha: knjes Schmarander.

„ Schescheow: knjes Jan Mittasch.

„ Ssuschezy pola Hažlowa: knjes Jan Knebel.

„ Wosereez: k. Rakt na Hidźinje, pucžu p. k. Kózlera.

„ Wulke Sdjarh, Bukojna a Kobliży: knjes Kuhn we Wulkich Sdjarach.

Na tutych naschich dowěrnikow so wobroczejo, hdyž macze nawěschk abo dopiš za „Sserbske Nowiny“ abo hdyž chcezo hebi „Sserbske Nowiny“ kasacz, a hdyž chcezo je pschez naschcho posłoła na zamknym dnju wjeczor hischcze dostacz.

Nawěstki přinjesu wužitk!

Pschipósnata naituńscha kupowańnja

nowych a wužiwanych muzazych, pschalazych, konfirmandskich a dźěsazych wobleknow, manilow, tschalowow, zejsow, ſlupriwow a wschelke druhe je pola

Maxa Schneidera w Budyschinje

wobłuk starych wjezow na schulerskej haźy 4 II na lěwo.

Žony

Poruczam swoju wulki sklad schepzapasow, mětacznych a pschedpadowych powjazow, podpotožkow.

Sieju rad i radże.

Wagnerowa w Budyschinje psched schulsk. wrotami čo. 9.

Najwyschsche placžišny

placža za ložowu tršenju a njetršenju pža.

Scholka na Zydowje čo. 259. (Schulze. Seidan 259).

Najwutrobnischi dźak

praju

knjezej wocznemu lěkarjej

dr. Nesakej w Budyschinje

za jeho wulku prózu, tšj je na moje prozby klepe mócko z wuschiknoscu nałožił so je nětko sajo kjrowe.

Miłkawsch Klaussk w Mórjenze.

2 cželniw. konjow

ma na pschedań

Kellinzej barbjerna

w Budyschinje.

Kupuju

lumpy hač 50000000 hr.

nowiny, feschiwki,

knihi, akty 20000000 hr.

staru papjeru 6000000 hr.

kosce po najwyschschich dnjownych

placžišnach. **Železo a metale** jenoż na wukopkas. Po wjesnje, so derje placžeze klasanki, je samknym sapschchom pschijědu.

Josef Schubert

w Budyschinje, dórklin čo. 7.

Telefon 695.

Vogtlandske gardiny

storn, zanki, witraże, łoschce, prinzessowe sukne, kožowe porjeńsnjenja a tajone płachty, wujeli, tapezje, schórzki, hlubowe a łosowe pschikrywa, wóskowe łukno a linoleum porucza wobsedze placžišny hódnu

K. Erler w Budyschinje

na žitnych wikach 11 znajschcecza „Slozeje Swědby“. Rježi serbšli-

Sserbjo

podpjerajcze swoje

Serbske Nowiny

z małymy nawěschtkami.

Pschešadźowanje sawostajenstwa.

Schtwórtk, 8. t. m. so w sali w hoscenzu „Tłoch Lipow“ wot 2 hodź. pschešadźowanje: 3 schezlongi, 1 drajeńske blido, 1 jedn. blido, 2 kózle, 3 schijoge maschinu, 2 polstrowe stołki, 1 bobru bźeżejo wóz, 1 wobjahowa matrezu (3 dźele), 1 rjany trumeau(schpihel, 1 łołowe blido, 1 dešabarbj. mebłowa garnitura, 1 Wiedowa obraz, 1 łołowy bźhał, 6 m. wschelake druhe bźhał, 1 garnitura wunjeho blida (wumeńki marmor 58/53), mjeńscho schatow, wobucze atd. Wobhladanje wot 1 hodź. sem.

Ernst Raue, pschisj. a stawnje pschešadźowar a schazowar na Hoschcu haźy 32.

CT Centralne dźiwadło

w Budyšinje

Wot wutory hač do štwórtka, jenoż 3 dny!

Wulki orientalski błyšcaty film

Pryncesa z Kahirah

wulki wuhotowanski film w 6 jednanjach

a

Law je swobodny

amerikska grotezka w 2 jednanjomaj.

Ssadowe schtomiki, jahody

wschěch druzinu a formow (we wulkich hromadach) kaž tež

płotowe rostliny porucza za nětčišchi žadźeništ czaj

Emil Sperling, schtomowa a róžowa płahowatnja

w „Bad Heil“ pola Ssmjeczkez.

Kedźbu! Kedźbu!

Wulka Dubrawa a wokolina!

Kóždy pjatk wot popołdnja 10 hač do popołdnja 6 hodź.

rěžne hodźiny

w Bernhardez hoscenzu we Wulkej Dubrawje.

Wernerowa subna praxis.

Schotowjenje zuzych subow, pschedźěłanja, wuporjedźenja, krónу, plomby, subytorhanje.

Wernerowa subna praxis w Budyschinje

na schulskej haźy 6.

Próstwy w bankowych a khłostanskich nałožnoscjach wobdźěłuje

Ernst Raue na Hoschcu haźy 32.

Hdyž Waš časnik strajkuje —

Fr. Scholze w ćichim kućiku pomha!

w Budyšinje na seminarskej haźy 10. :-: Telefon 478.

K rosnoschowanju **Serbskich Nowin w Budyschinje** so

spuschczomne žony abo dźěczi

hnydom pytaja.

Naklad „Serbskich Nowin“.

Hosćeńc „Běły Kóń“

Hosćeńc prěnjeje rjadownje w Budyšinje na zwonkownej lawkowej hasy. Mějeŕ Curt Lange.

poruča so wšěm Serbam a přećelam Serbow. Jara spodobne a přijomne přebywanje. Dobre jěź a pić po :-: znatym wurjadnym waršnju. :-: Wěš wina w najwjetšim wubjerku.

Kóždu njedźelu koncert.

Kupuju stajnje koże wscheje druziny

wosebje **kosaze, karnikaze, knotaze, kunjaze** (Marder) **tkhórjaze** a **liščeze koże** atd. kaž tež **wowču wołmu** po najwyschschich placžišnach.

Berger we „Wettinskim dworje“ na kamjentnej haźy

Telefon 1243.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Z.S.N.« płaća měsačnje 528 000 000 hr., z pósł. do domu 550 000 000 hr. Do wukraja za nov. 10 000 000 000 hr. Kóžde čo. płaći 900 000 000 hr. Wudawa a čišći Smolerjec knihičišćarnja, zap. druk. z wob. ruk., w Serb. Domje w Budyšinje. Tel. 867.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 8 miljd. hr. Wobčežnje so stajnce nawěstki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy :: rjadk płaći so 18 miljard. hr. Rapat po tarifu. ::

Číslo 257 **Budyšin, srjedu, 7. novembra 1923** **Lětnik 82**

Dnjownica.

Srjedu, 7. nazymnika.

Wilebroda, biskopa, wuznawarja.

Ł 1875 w Drježdźanach Michał Mjerć, farar w Bukecach, dołholětny předsyda serbskeje předarskeje konferency.

1880 załoži so přez Aug. Hatasa w Wulkej Dubrawje khorych podpjerowacy towarstwo.

Lestna hepelka.

„Hlej, dundajo přez młody haj
So wjelk a koza zetkaštaj.

'Žno wjelk sej zuby wótřeše,
A kozu hroza popadże.

„Hej hila što dźo wopuška
Tak jara tebi třaskota?"

„Knjez wjelko, khorty w brjušo mam
A zwuzkakać jim wobaram!"

„Na tebje chcedźa zubato
Če zakusaci znjemdrjenje!„

„Bowskowy!" wjelk sej pomysli,
A w skok' so winy přez kerki.

Jan Radyserb.

Započatk bě z hordym duchom
Skónčenje bě z hłódnym brjuchom.

H. Zejler.

Towarstwowski powěstnik.

Sokolskim jednotam: Činimy wšitkich bratrow, wosebje pak předsydstwa jednotow kedźbliwych na dźensniši „Sokolski kućik".

Spěwanske towarstwo „Jednota" w Khrósćecach změje w přichodny pjatk 9. novembra wječor wo 8 hodź. spěwanje. Dirigenta.

Lipa Serbska w Pančecach ma pjatk 9. novembra wječor we 8 hodź. pola Šołćic we Wotrowje swoju hišo wozjewjenu zhromadźiznu. Njech wšitcy přindu. Předsydstwo.

Jednota „Sokol" w Hrodźišću nima tutón pjatk, ale za tydźeń zwučowanje.

Sokolki w Budyšinje maja jutře štwórtk we 8 hodź. zwučowanje. Načolnica.

Swětowe podawki.

Sałzo kaž sa czaš swětoweje wójny.

Nowinam so sałzo pschikazuje, so změdźa jenoż to wo wójsku pisać, schtož je jim wojerstwa wyschnjeje dowolilo. Generalny leutnant Müller je štedźiwoźy wukaz wojerstwa:

Wukaz.

„K wudobyschnjenju mojeho wukaza ł 9. oktobra 1923, po kotrymž so rozschěrjenje njepruhowanych powjeršnych khlóšta, ł kotrymiž móže so sjawny měr a porjad kaśpeć, poručam ł tutym, so maja so powěsće wo trjebanju brónjow se strony wojaka w kóždym padźe do wojerwjenja pschedstajenym wojerskim kommandowarjam městnam pschedpołożić. Jako pschedstajene wojerske kommandowarje městna maja so bataillonsky kommandeurojo abo jich wyschschi pschedstajeni wobkładowacej, k jwojej mużiwej khuschadźi, kotrej su brónje wuzjele."

W Drježdźanach, 5. novembra 1923.

Roskafowak.

podpisał Müller, generalny leutnant.

Protest Zwikowskich sozialdemokratow.

Sozialdemokratiske městerstwo sastupjerjo w Zwikowje su pschećiwo sajezu někotrych sozialdemokratow pschi pschihotowanju němskeje wobory do Zwikowa ł tym protestowali, so woni pschestanu w městerskim parlamenće sobu dźełacj, dokiž so sajezi njejsu ł jasny puschećiwi. Kommandant němskeje wobory w Zwikowje, wyschi ł Brauenstein, je konferencu sozialdemokratiskich sastupjerjow zakaš, polizajske hodźiny pschikrócił a někotre druhe naprawy poručił.

Němske knježerstwo wo nazionalistiskim wójsku.

Němske knježerstwo je rospravom wo nazionalistiskim wójsku pschi durinskich njejach podała. W Koburgskim wokrjesu nětkle 10000 muži žylne nazionalistiske wójsko stej. Sedy bayerskich wojewanskich gyjoskow Ludendorff jako cźerjaca mózy stej. Monarchistiske hibanje njewobmjetuje so jenoż na Bayersku, ale wupschestrjeca so też na druhe němske kraje, kaž na Pomorskim, Schlesyskim, Braniborskim atd. W někotrych stronach Němskeje ma hibanje separatistiski tharakter a hebi wótru diktaturu prawizy žada.

Swjoskarje žebi žadaju, so by so wojerske dohladowanje wobnowiło.

Swjoskarske knježerstwo su wobsamknje, nowu notu němskemu knježerstwu pschepodaca, w kotrejž žebi žadaju, so bychu němske wójsko ł nowa dohladowali.

Drohota w Němskej.

Njeměry dla drohoty w Barlinje.

Njeměry w Barlinje, wo kotrychž je so wječera powěsć, su hacź posdże do nozy trałe. Wjele stow tłamow je so wurubiło, a mnohich žiwow su nadpadli a wurubili. Rubježne bandy běchu hacź do 300 muži žylne. Wone pak su pak tam so do tłamow dobywachu, rubichu, konjezwachu twory a so žiwobichu, prjedy hacź mózejesche policija pschećiwo nim satrocźeć. Wobsebje běchu so na pjekarnje, konditorije, mlokowe, zyrobowe a rěznike tłamy samkrće, koła też zigarowe, drastowe, šitkowe a wobuźowe tłamy a khorcjownje so njepschelutowachu. Žyle truby šuchna ło na dróhu sujetachu, kótrejž so hnydom na kruchi rozrěchachu. W brjóžnowym dźelu, w židowskim źidow je rauschichi krajow, su kóždu khěžu wurubili. Rubježnicy tam tak sachadźachu, so dyrbjesche policija někotre drohi wobkhodź sawrjeć. Njeměry mějachu ł sebi antisemitiski tharakter. S měrumani su teź wobydlenja židowskich mešćanow wupuscźili. Druhdy teź tak njeznowane **wušlězane kommandy** běchachu, kotrejž nadpadnjenych wot hlowy hacź do nohow ł wutrej wuschikhnjeźu wušlěchachu, so bychu justicu a wosdźerjerjo jim jenoż w židowskich khlowach dale bježeć dali.

Nadpady na wožoby židowskeho napohłada žo we wječornych hodźinach teź w druhich měšternych dźelach słyschachu.

Tu a tam su pjecża antisemitiskich agitatorow widźeli, kotříž na khćipnych dróhach lub schćežowachu, so bychu židow nadpadowali. W někotrych Barlinskich nowinach policiji porokuja, so njeje dosć rasnje pschećiwo antisemitiskej schćežowanji postupowała. Tele poroki pak so ł njeprawym cźinja. Schlitanska policija njemóžesche ł dobom na wschěch městnych pschitomna być. Njedźiwajm ł to je wona pscheschinnała.

Teź psched nadpadami so dopołdnja ludowa cźitarnja složa. Policiji pak so poradźi, ju bórzy rozebnać. Někotre wožoby so sajachu. Sachadźi do burzy ju hłownje ł policiju wobhrožene. Wječor hromadźe je policija 122 wožobow sajata, ł kotrychž je so 81 w jatbje wobkhowało. Pola někotrych sajatych su rubjene wěcy namakali, kaž schłórnje a zyrobu. Policija je jenoż raz tžělby wuzyła, pschi cźimž je so jedyn muzyk do wutrobna tšelił. Někotre wožoby so ł lekarnu trubachu. Policajski president je poručił, pschichodnje je wschej mozy pschećiwo mérkarjam postupowaś.

Samkun so němske burzy?

We wukrajnych burzach, w kotrychž so ł němskej hrywnu ł zyła hišće wikuje a ju sapisuja, je so jejny kurs bórzy wothódnośeźił. W Newyorku so němska hrywna wjazy njesapisuje, a teź w Prahy žebi wósmynjaju, hacź dyrbja němsku hrywnu hišće sapisowaś. W Barlinje so wo tym rozrěcźeja, hacź móka so burza samknyć. Pruske wikowanske ministerstwo je po dźacu pschećiwo tutemu wotmyslenju, na druhej stronje pak nieje pschepóśmarć, so na dewisowych a effektowych wikach kóžda wěstoća pobrachnje. Pschedbydźiwo Barlinskeje burzy wutorn wobsamknje, hacź ma so Kólnska burza nakhwiliusje samknyć.

Za hódnośeź słotoje pożeńonki jara do wahi pada, so němske knježerstwo njenadźiwa smérki słotoho pokłada we wykhowańcźi 300 milijonow hriwnow twdarja, a so su na druhej stronje kupowarjo słotoje pożeńonki ł twdaćom pakładowych twórtwonarkow mysłowani, hinydom saplacźeć. Dla tuteje naprawy je napraschenje za słotej pożeńonku jara popularizowało.

Němska republika je wohrožena.

„Echo de Pari?" rozrěcźenje ł njemjenowanym wulkim němskim pschemysłnikow wojerwja, kotryž je prajił, so je dla sćipcźeńcy Bayerskeje němska republika žylnje wohrožena, a to cźim bóle, so dźełacjerjo nimaju brónjow, so, bychu ju sakitali. Natwórcźenje ł mozy staroje militoristiske kasty by ł najmjenscźich strachom było; pschetož hida němskich nazionalistow pschećiwo Franzowskej njeje ženja tak wulka była, kaž nětkole.

Němska wobora pschećiwo Chrhardtej a Hitlerej cźehnje.

Ehrhardtowe a Hitlerowe organizacije, kotrejž su so pschi durinskich njejach w potnóznej Bayerskej zhromadźile, ho hotuja, so do potnóznje Němskeje nawalicź. Němske knježerstwo je tchodu poručiło, so dyrbi hnydom němska wobora k sakschdurinskim njejam wotećeć.

Kaž so ł Barlina powdź, su so tři regimenty němskeje woboty k bayerskemu durinskim njejam dowjesće. Wone sadły durinskeje krajnoje policije ležachu, kotraž blisko njeju stej. Němske wobory je so poručiło, wupad nazionalistiskich bandow najprjedy wotrazyć, ale niz offensiwnje postupowaś. Němski kanzler je zhonił, so chcedźa nazionalistojo schtówrće durinskich njejow pschekrocźiś. S wopredka bě so hišo wutora ła to postajiło.

Němski president Ebert a němski kanzler staj manifest na němski lud wudałoj. W nim so praji:

Němske knježerstwo ma dość mocy, so by puć němskich nazionalistow ł wuspěchom porokłu a wustawu Němskeje schtitało. Němska wobora a schkitanska policija budźetej, zwérnej swojej přichsahy, swoju winowatosć cźinić. Němske knježerstwo zwjerdźe wěri, so, hdyž so jenm wojowanje pschećiwo jeho pschećeju a woli nanuluje, zyły němski lud ł jena sa porjad a swobodu a porjad Němskeje wustupi.

Parada němskeje woboty w Mnichowje.

W Mnichowje je so póndźelu sakładny kamjeń pomnika za 14000 Mnichowskich wojakow, w zwótrowej wójnje padnjenych, położił. Pschi tym je so pschez **kronprynzom Ruprechtom, morschiskim uniformu wobleczenym** pschi wójskowym muzeju, wojerska parada wotmyła, kotrejž je poldra hodźiny trała. Pschi njej so Mnichowski dźěl němskeje woboty, wojerske towarstwa, wótcźinske fojski a Hitlerowa nazionalistiska organizacija wobdźělichu. Pschitomni běchu dale generalny pólny marschall pryna Leopold a druhe khabsławy bayerskeho kralowskeho doma, ministerski president ł Knilling, a ł Kehr. Kronprynza Rupprechta a generala ł Lossowa je schumjazym hura powitachu. Ludendorff a Hitler njeběchtaj pschitomnaj, wonaj bjo pschi durinskich njejach pschebywataj.

W Bayerskej su so liberalne němske nowiny sakazale.

Bayerski generalny statny kommisar ł Kahr je „Berliner Börsenkurier", „Berliner Tageblatt", „Berliner Zeitung um Mittag", „Frankfurter Zeitung", „Vorwärts" a „Vossische Zeitung" za Bayersku sakazał, dokelž su wone pjerza njewérne powěsće wo Bayerskej rozschérjale.

Separatistojo w Pfalzy.

Separatistojo w Kaiserslauterne ł kinjesom.

Póndźelu popołdnju wobrónjeni separatistojo ł automobilemi, ł bomami łokami a pěschi po měsće cźahachu a we wschelakich tłamach žiwnosć rekwirowachu. 1/4 hodź. po psched wokrjesnym hamtom swobodna Pfalza jeka dźeł porheistiseje republiki wuzwoła. Pschi tym so ł ludowpi wołoske. Jedyn separatist proklamaziju cźitasche, we kotrejž so wosławi, so je so popołdnju njemóry była a so je tchodła wobhład wjeźor wot 7 hodźin hacź do 6 rano na njewěsći cźeź sawjera. Wjacy dyžli 5 muži njesmě hromadźe khodźiś. Na plakatach separatistojo na to pokazuja, so je jich mohadźenka wyschnosć pschipóznała. Kaž je žiwjenjeć. fu fryserca Pfaffmanna sa měšćeńanoštu wuwolili. We wječornych hodźinach wobrónjeni separatistojo po měšćanskich dwórach cźahachu a kóždeho, kotrehoj jetachu, sadźerżachu.

Separatistojo w Bonnje.

Separatistojo su njedźelu radnizu w Bonnje a Kirchheimbolanden wobhadźili.

Po powěsći „Kölnische Volkszeitung" je njedźelu pschi switanju nětkle 30 separatistow pod wjednistwom sakoju

kow francuzskeho železničskeho zarjadnistwa kralne radźićelstwo w Simmernje nadpadło. Prěni wotrjesny sasłuchjeć, hwobodny kusc je Sasko, kotryż wupołožkancho krajneho radźićela jatrupje, zo sapowjedźi, porheinsku republiku pschipónjacz. Jeho tchodła zajachu a jako zastajenza wotwjedźechu. S krajneho radźićelstwa selenobłe-czerwjenza thorhoj smahnje.

Generalny strajk po wschej Pólšlej.

Pólska socialistiska strona je sa zyku Pólšku generalny strajk wuwołała. Wón je ho teź na dźakatnje wupschestrěł, kotrejž powschitkownosći słuza, kaž na milinarnje, wodarnje atd. W najwjazy měsiach njeje ho haczi dotal měr kałył. We Warschawje je ho w jenym pschedmjećišće ruczna granata pschesyłnej dróhowej železnizy cźišła. S srodkuchnjenjom ho sli wosoby franichu. W Krakowje policija strajkowajcych z dróhow wuhna, hdyż demonstrazije spytachu. Wyschnosće su sjawne zhromadźizny zakałe. We wjele pólskich městach su dobrowolne zjednoczenstwa hamsnieje pomozy wutworile, kotrejž najnuzniske dźela wobstaraju.

Južnosłowjanska nota na Bołharsku.

Nadpad na južnosłowjanskeho wosełskeho attaschea we Sofiji je w Belgradze najwjetsche rozhorjenje a pohórschenje sbudźił. Nadpad je jako cźin nuzedonskich organisazijow a jich wjednika Todora Alexandrowa wobhladuje. Belgradske nowiny su knježerstwo napominale, rasne naprawy pschećiwo Bołharskej cźiniłej, to bychu so južnosłowjanzy pschihotowali, w Bołharskej schitali, a so hy so we namjetnych krajinach bjesstrachownosć trajnje stuzyła.

Južnosłowjanske knježerstwo je so tutym napominanju cźinilo. Pónjdźelu je južnosłowjanski pósłanz w Sofiji, Ratici, bołharskemu ministrej wonkownych naležnosćow Kalfowej notu pschepodał, w kotrejž so praji, so ma skuczeny njeskutk politiski charakter, a fo sej ho f wordarskim nadpadom pschećiwo sobustatowej južnosłowjanskeje diplomatiskeje misiji w Sofiji južnosłowjanski stat sam a stanja dostojnosć franiłej. Dla schkitanja statneje dostojnosće a dla pokhłostanja so sledowaze zadanja cźinja:

1. Bołharske knježerstwo ma w Belgradze wo wodaceje prošnyć a prajić, fo pódawk wobzarnje.

2. Bołharske knježerstwo ma pola južnosłowjanskeho póstanza w Sofiji wo wodaceje prošnyć.

3. Bołharski wójnski minister ma wosobinitej južnosłowjanskemu wojerskemu attaschejej swoje wobzarowanje wuprajić.

4. Wojerske dyscejźinjenje ma so tak staci, fo 250 bołharskich wojakow južnosłowjanskej khorhoji psched mwarjenjom južnosłowjanskeho pósłanstwa we Sofiji cźesći wopokazuje.

5. Bołharske twjschnosće rasne pschepytanje pschewjedu, so bychu so skótnizy wusłědźili a so najkrucźischo pokhłostali.

6. Materialne wotschkodźenje za franjenje nadpadujenych wobsłobow a stat.

Pozłedne zadanje so stajnemu rostrašenemu ludej we Haagu pschedpołoži. Sa pschewjedzenje prěnich tśoch dypkow so bołharskemu knježerstwu 48 hodźin cźasa wot pschepodaca noty wostaji.

Ze Serbow

W Budyschinje, 7. nowembra 1923

— **Wo wjedrje.** Wyšera wjeczor w 7 hodź. barometer 735, hygrometer +4, najwyschscha dnjowa cźopłota 10 stop. Dźensa rano we 8 hodź, barometer 739, hygrometer —2, najnischa cźopłota w nozy 4 stop. — Dźeżdżanska wjedrarnja slaja wucźehnjenje a symu. Cźeśi powěrk we połnozy so pomałku wotsaluje. Wschelake wuhlězi nałe hischcze schorja. Schtlesiska stupa sašo na rjane. W hornich wotschach powětra hižo syma f połnozy pschikhadża. Teź je możno, so ho nam f ranja syma nawali. Kaž Pulkowska wjedrarnja (w Rusce) powě, ho symna zokma symy krjedźnej a dołhorauschej Europje pschihótuje. W Mahowjeschenku w Rusce Asiji je hižo prěni śnjeh padnył. (Wakole swj. Měrcźina 11. now. rady prěnja symna sotupi. Ta je cźasto kruta, dołho njetraje, hlědowaza symna pak potom tak sla njeje.) W běhu wejerawschesho dnja so f khwilemi pod schcźowne na kupje Korkum, w Hamburku, Cassełu, Frankfurcze nad M. Druhdże bě f khwilemi pomročeno. Cźopło bě 9—11 stop. Nano mějachu symu Mnichow 2, na schmrkowej horje 3 a na horje Zugspitze 8 stop. Jutsje schwórk rano słónczo 7,09 hładża a ho 4,18 hdyż. Mrjacźk hładża rano 6,21 a ho wjeczor 4,16 hdyż. Jutsje je młody měsiacź. Pschedźenak śiaja rjane wjedro.

— **Kedźbu!** Policija wjeżera 6. 11., pschipodbuju wjazy zarźełanych huh sebra, kiž su po dźaczu kradnjene. Schkodowani chzyli ho na Budyschskej kriminalnej policiji, Burgplatz 2, hnydom samolwicź.

— **9. nowember je w Sakscy sakonski zwjatk dźeń!** Po sakonskim namjezu, kiž je sakki krajny sejm 20. hayrleje 1922 sakonjowy naczisł pschijał, po kotrymž ma ho 9. nowembra w Sakscy jako sakonski zwjatk dźeń zwjeczeć. — Pokutny dźeń (21. nowembra) je w zyłej Němskej sakonski zwjatk dźeń.

Nawěstki a wozjewjenja

w „Towarstwowskim powěstniku" maja so najposdźišo w **9 hodź.** dop. w expedicji „Serbskich Nowin" wotedaś, howak njemóžemy rukowaś.
:-: :-: zo so samsny dźeń wozjewja. :-: :-:

Nakład „Serbskich Nowin".

— **Sserbska nabožna wottorhanska protyła na lěto 1924.** Nadźija, fo budźe nowa wottorhanska protyła hižo nětko abo tola w běhu nowembra hotowa, bo dojdźelnika njeje. Budacze tajkeje protyki z a wostanje tola fa nasche wobstejnosće wulka wěc. Cźim bóle pał f dowěrjenjom prosymy, so bychu lubi Sserbja f kupjenjom wottorhanskeje protyki cźakali, doniż ho nascha Serbska njebudźe nóa pokhicźeli, schtoż nadźijomnje w prawym cźasu ho hischcze sta, nje. Na kóżdy pad budźe jara rjana pychta fa sejmu. Teź budźe pounjo klušnej pschihótowana fe wschelakimi datami, kotrejž symy stwaczeni na kóżdym kopjeschku tajkeje protyki namakacz, kaž cźasy schadżenja abo zatbadżenja słónczka a měsjaca abo i dźela mjena dujow abo wosebje tej městne biblije f pschecźitanju fa kóżdy dźeń.

— **Pschedowanje pjunowych pschihótakankow.** Dla kjelnego wobkhoda pschi pschedawarnjach pjunowych pschihótakankow dyrbi ho mjenje, fo bo wjeżera hischcze w młodźinowni (wne kromprymzowskej kasarnje) dalschna mětnosć a pjunowa strejha jako dalsche placźerija z wjazy personalom pschihótawši. Dźensa pschińdże hischcze k temu dźeżazy wobarnowanskí wuswan na kamjentnej hasy a ev. tach. schula a dźiwadłowa pokładnica. We tym so hischcze w dokalnych pschedawarnjach f wupowjesnjenjom wojerni (pschinmaj dźensnjesche hamske wojerwjenje). Pjunowe slicźbowanja sa měsaz oktober móża ho w pschedawarnjach pschihótakankow jenoż zaplaczeje, hdyż je wobkhod dowoli, howak każ je na cźerwjenych papjerkach dowidźeć. — Pjunowa placźitna wostaje sa 7. nowember 14,5 miljardy za kubik. meter, haczrunjej pjunatnja pschi tutej placźitnje jara schkodnje.

— **Sa wobkładanje rěsnicho złotu a** mjasa placza pschi powschitkownej zeźimjenjskej licźbje wo 14 561 000000 wot 5. nowembra 1923 ljen tute sarmanja: a) Wobkładanje mjasa: Howjadły 32 762 253 000 hr., hwinjo placźi. 18 201 250 000 hr., cźelo a wowza 13 134 900 000 hr., kóza a poź 8 736 600 000 hr., sa prošo, kóžo a j'mja 4 368 300 000 hr., sa konja 58 244 000 000 hr., b) Wobkładanje tricźinowo: Swinje 10 922 750 000 hr., poź 7 280 500 000 hr., mjasowe krucźi 4 368 300 000 hr.

— **Do Sakscy pschinjesene swinje** maju ho dla łapjanja rozsejacho strachu 10 dnjow wobkedźbowacz. (Hl. hamske wosjewjenje f Budyschcina.)

Hońtwy na herbźicźi honach. Wutoru tydźenja na Mějchićanskich honach 38 fajazow, 2 hornikaj a 4 bożanty potřěłachu. Na hońtwje bě 25 pukowow. Hońtwu mataj lubłeź Meńka tam a twarz Lejtert f Budyschina wotnajatu. — Na Pśiśeczanskich honach potřěłachu 17 sajazow, 1 jelenja a 9 hornikow. Najeńź je lubłeź Pjeczak we Njebjelczicach. — Jedyn rychłokulerśi hajnik ko we Kamjenskich nowinach huntori, so fu tam pschi wjele hornikow potřěli. Nasche burske gmejny runjeź tchodła rychłokulerjam hońtwy niepschenajeju, pschitoź bewak nje bychu hrbi psched knježej dźiwoju Jeńtwu hońtwu na Khwaczanskich honach wotmjewaju.

— **Rusowe zjednoczenstwo w Budyschinje.** Rosprawa f pohrjebnina dźakanšeho wobjerca 1. nowembra 1923 wjeczor 1/28 hodź w bohownu. 1. pschedźeda k. Rauer wotewi pohrjebnje f powitańskimi słowami a pósłrowi wopjeha jako hoca pschitomneho wjelich. wucź. Englera a do dźakanskeho wobjerka powołanchu k. Grośmanna. K. Engler posłicź mjenowanu zjednoczejsiwu prenje pschedwjedźenje swojeho dźeła „Basa wo dołu" w Budyschskim měschczanskim dźiwadle, kotrejž ma ho 12. dezembra wotměcź. Wobhodny dźeł wozy p'chatajtaj k. wótschich. wucź. Panach a Hantman Weiß. We dowolnosći — Ma a programy postaru ho k. Rauer. 2. dyhł dźe — wriada nastupajuce wohrjewanske słowy a f dobom podź — se najpotrěbnischim. Tola tuta naležnosć njeje hiśo — rozjasnjena, wosjelje cźini njenjejne praschenje wulke wobmyślowanja. K. Grośmann mjenjesche, fo, hdyż hódny jenoż tróschku fo bu ponuha, dyrbi mózna być, wny wobaraca. Na to rospowminajsche ho praschenje wo fastaranju naschich najkhudschich z bérnami. K. Rauer hdźeli, so je k. Wleines w Delnjej Hórzy na nadobne wosthnje 20 zentnarjow bólwa darił, tehorunja podawachu teź druhi ratarjo bérnu, kotrejž za ho hižo w sprjedu darom kupowanje. K. Grośmann namjetowasche, so by mjenowne zjednoczejsiwo famuzny zasłchaj, tak mjenowany „wopomy wós" na wjdy pósłał a fójdeho jenotliwego ratarja prošył, so by zobupomnił, mjno na'chdy najkhudschich wołóżeł. Ze nadźija, so ho tak hódny buhu wobdźeli a fo zadyn njeunjastanbie. Pschedbyda rosprawjesche dale wo rosdźelenjach, kotrejž zu ho zaśdźenu tydźeń stałe. Rosdźelenje cźo ho na wobjedu punt mukl a 1/2 punta khorjoweho narunanja, tak daloko hacź skład dozahaje, 10 puntow bérnow. Dotal dostachu 300 wobjedow. — Dalschi dostanu nětko tuton tydźeń. W tutym tydźenju wudawaja ho pschipokazanki ta ratarja, kiž je wot pónjdźele sem na rosdźelenskich mějnach dostaci. Wobjetnanje zyrobu cźini wjedrinskim wurjadne starosće, harcźmjeź ho f dźakom pschipósłnatwa, so je 600 wobjedow a firmow, na kotrejž ha pjenonje f próstwu wobrazźichmy, nahladne dary podawało, tak wot jutroweje pschadownje w Budyschinje 30 miljardow z wosjewjenjom, so dże firma kóżdy tydźeń nasche dźeło f darami podpjerasz, dale wot firmy Schischke & Ajesse 250 miljardow, wot firmy Dobjen a Frauenberger 100 miljardow, wot fwjesła tekstilowych drobnowikowarjow 116 miljardow atd. Dary fo hyndom na kupjenje zyrobu nałoża. K. pschekupz Klemm hdźeli, so je sa 1,8 biljjona zyrobu kupił. Pschilopomnicź pał mamy, so mamy jenoż 800 miljardow pjenjes a prošymy pschecźełow nascheho dźeła, so bychu nam ruce hrěkkom podawali. Pschedbyda f wjeselom hdźeli, so je so wjazy Budyschskich fabrikow dwólnikowych wuprajiło, tydźenšiły wěste dary mjenowanu zjednoczejsiwu podawaja.

Hana.

Roman wot H. Sienkiewicza.

Pschełožił Beno Žyž.

6.] (Pokračowanje.)

Bu podźe. Wó stiwje, kotraż bě pschi kapałcy, wojerni kołuła w starym Gdańskim cźaniku je dyhowym hłosom hižo druhu hodźinu po połnocy. Do kola wokolo bě wulka cźichina, jenoż šneżnemy wichor, kiž sa jelenju wobruk dwóknow torhasche, a njewumjerne spłakowanje Hany tutu pschetorhnyschu. Njejamóch žancho tróschnicźo słowa za nju namakaci a słóżeźił ju jenoż mjecźatej k sebi jako jeje bratrowski schćitar.

Njejamóch žo modlicź; tyhzasce cźisca a zacźischcze wupjelnjachu mi hłowu a wutrobu, a wschelakore wobrazy jenjachu ho mi psched wocźomaj ducha. Jenoż jedna kruta myšl mi pschińdże, za to dyhy fa wbohu wupschicźerny holczku f tym błędkom wobliczkom a na pał sandźelenymaj wócźkomaj, łyst trěbne bylo, swoje žiwjenje woprować a zyłenu swětej rukajun njepschećelstwa cźišnyć. Mjez tym bě mój bratr Kazmjer pschišoł a bě fo sady naju pohlakał. Teź dźił hłuboknych bě pschišmatkał. Pater Ludwik dźerżesche pola naš swurcźem wjeczerne pobožnosće a pschećita po tutym modlitwu, my wschitcy wotmołtwichmy sfromadnje responsorije. Strunjene wobliczo mazerje Božeje f tymaj twórmaj błuśnjomaj na liżu hłabasche miłosćiwoje a kaj žohnuju na f swojimaj nahonaj sfromadźenych dele; bě kaj by njebješ kralewna na dobrym a słym nascheje swójeby podźeł braka. Jako pater Ludwik pschi modlitwje za zemrětkych mjena tychźasnych spomni a my pała spomnjenja za Mikołajn „Słóżni fu zemrěcźi" prajachmy, dha Hana wótsje łapłaka. We tutym wokomiku wołpołożich swjatu hłub, winowatosć, kotrużbě mi zemrěty na wutrobu połožił, šamo f najwjesćischi wopornni dowjelnicź.

Bě to hłub jenoż jednebo hólcźeza, kotrejž hischcze wochimnyć njemóžesche, kaž wulka winowatosć a teź możny wopor bě, kotrejž bě w swojej młodźinskej sahorjenjesći na fu wołał.

We tutej modlitwje rozeidźechmy so, fo bychmy trochu měra namakali. Pschi podach Hanu hospoży, starej Wenzelowzju, kotrejž nadawk dach, so by ju nozy pschi njej nespjała a to nitj w jeje komorzy, ale w tej jiwiczy, kotruż dyrbjesche wot nětka jako do mojeho schćita data wobydlicź. Ja som pak podach so, hdyż bych zyrotu mutrobnje wokschdił, do pódlanskeho wotdźenja, kotrejž je swojim bratrom a patronu Ludwikom wobydlach a kotrejž we knježim domje jenoż „hospoda" fo mjenowasche. Wusłědkach fo a lehnych so do loża. Dyrnjejž teź wo Mikołaju zrowal, kotrehoż bźch kał rady mél, cźujach so tola we swojim nowym dostojnstwje jara słodźownu a hordy.

Wubźěžmy nje w swojimaj kamjennymaj wocźomaj, fo mjesach jako 16 letny hólcźeź hižo być je schćitarjom pontezy potrěbnicho cźłowjeka. Sacźuwach fo jako muž.

„Twoja dowěrka do twojeho herby a pschichodneho wobsłedźerja fukła njechrbi cźe fjedacz, zyrotny stworzo! Do dobreż ruzy zawołaji starośeź we swoje wuncźki! Drźmaj zajnjo a njestarosćinje we swojim rowje", prajach pschi sebi.

Bźch Hanincho pschichoda dla bjes stanjeze. Myšl, so mohła Hana doraźeź a fo njeschćij, ni telkowm ani njepschinjdże. Myślach, fo pschezo pola nas wostanje, so butej pjenawana teź jatra a rej k f tajka lubowana, a budźe traj radne, ale wobsitażowane zinjenje wjeśeł.

Na tehdomnym wasźinju dósta najstarschi syn swójeby pjeej trójź tak wulki podźeł samóženja kaj młodsche dźeći. Tute cźeśczachu tute pschez starobu žiwjate wasźinje a njespcźiwidhu je jenje pschećiwnu temu, hyrnjejž teź nasche wobsłedźerjstwo wulkonamrdosnou njedyhu. Dokaź bźch najstarschi syn, mejsche potajkim jomu najwjetschi dźeł fapołożenja mi pschitśiwischcej a chodźa wobhladowach tykanje, hyrnjejž teź hischcze gymnasiast hył, tola bijo fa swoje. Mój nan bě jedyn f najbohatschich kubleržow w zyłej wokolinje a hyrnjejž nasch płah teź runje žancho kralowskeho samożenja fo tak chwaliłej njemóžesche kaj nekotrych wulkotnikow swójeby dha tola wobsłedźesche starožemjanske bohatstwo, kotrejž nigjenjeź wócźeny khłeb ale też dobre a bjesstarostne žiwjenje pod wobžorstwej tśichu swójeźi.

Wedźach potajkim, so budu jomu bohaty muź a hładach tohodła bjes starośeźow do Hanincho pschichoda. — Wědźach tola, fo pał mje pschezo pomoz a słowo namaka, hyrnjejž fo jeje žiwjenje kaźkeźkli wutworile.

S tutej myślu muźnych. Na druhi dźeń hnydom mi dowólenje sastojitwo schćitarja nastupiđi a to w zyle dźeśzym a f hnědnu wabjazym wačźinju. A tola! hdyž bźch na to wrócźo myślu, njemóžu fo wótseje mjeskoty wobruczź. Hdyž f Kažiněrom f hnědanju pschihódach, bźchu paver Ludwik, knjeni d'Ywes, kuklarnicźa a mojej małej fotśe hižo pschi blidźe zhromadźeni. Mojej fotśe jedźeschćitaj kaj hewak na swojimaj wyšołinaj płeczenymaj stólcźkomaj, bimbaschcej f nohomaj a babotaschtej wjeśele hromadźe. S njewinowcznej hordosćun hyduych fo na nanowe měsino, f kjeżeźitym pohładom pschećehadaty blido, potom wobroczich fo k pośtrowagowanm pschećiwnikej a prajach jomu krótko a rozkjowadźiwje: „Jedyn krwy fa knjezinu Hanu!" pschi cźimž słowje „knježun" wosbešity smuk dach. Taśe nětchto ti hischcze bylo njebě! Hana jedźeschće f wjeśelcha wód jstwje konwersacźi, dokaź Mikołaj, hyrnjejž macź teź pschezo bu pschećiwno temu wupraśin, zenje pschidhał njedy, fo hnědka jeho wunucźka f nami wobjedowaczej. „Schto dha mai pschi tym wunicźi? Dyrbi radscho knježiłwo derje pośtrowacź f tomu pośtrowacź nawuknycź, to je mudrischol"

Sawjedźech potajkim nětchto nowe. Dobry pater fo k tomu pośmjekny a pyta to pches pytu a swoje žiźkane rubiśchko fachowacz. Knjeni d' Yves hładasche fchinje, hyrnjejž hawak teź dobra wutroba hyła, f tutomu nowemu porjadej, ke tola se starożemjan'keje swójeby a tohodła pschi wschu měru semjankta. Franz, mładdy słužownik, pak f rosdajenej hubu tak pschećełapjeny na nnje hładasche, so bźch nusowany, swoje pschepoweznjenje wotpjetowacź: „Jedyn krwy fa knjezinu Hanu!"

(Pokračowanje.)

hačowcy. Dale prošy ho wo šiwiske posłiežanje wobjedowo za nasichi thudach. Też tepidła su nam witany bar. Pschijimuja ho w měšćanskim hospodarskim dworje abo wotewjany je šebi pola kóždeho jenotliwja. Zbrohu wscheje druhimi šnjize nusnje potrebowamy, mamy 600 thudych kóz hy wjacori šatarcej. Kaike šummy njenjes su k temu trebne, kóžda hospoda derje wě, tak dyrbimy kneze dale hromadźić. — Na lónzu ho rosponinawše stajnje rokzaza nuša. Wombacej nóženy jenoj f najnusnischim. Pokazeny pschez jabo na to, so jenoj najpotrebnischi pola nas dóstanu a prahowanje dopokaza, so žana wozowa mjes potrebnymi njeje, kiž njeby wopraudze jara potrebna była. Je to šuamjo šwedomieźawcho dźela nuhowcho šiednoczenstwa. Pschichodne posredženje je 22. nowembra wjecjor ½8 hodź. w bohotowni.

S Jitka. Saudźeny pjatk bě wuzny wažny dźeń za naschu wjeź. Po tym, so bě šuhodny wyšerškulser schójcz šwé naschu burtku hontinu wotnajatu mél, je wona tón krótcz šaho do burtich rukow pschešchła a tak wuhotowa šhonnjacym dźeń nasch nowy najemk, knez Schibak, prenju hontinu, k wulkemu mjerjanju tych, kiž njemóža šrozumjeć, kak móža šebi wjesnu burtku, na kotrejž šahonach so jenizkuy šwérina žimi, (dokelž tu kuježe pola a jakt na burtli lub pschenajace), tešame wjeršche pospschecz, kotrejž mježerkulerjo a wjele druthich maju. Wunoschk hontiny bě spokojazy. Po slóženju hontiny požadamy bo wschitkim, hajmjy a honjerjo do domu kuješa Schibaka, kóždy bě za hłódnuch hontinerjow k pospłujenju we najbohatischej mérje postarane, a tak dyrbmy šebi wschitcy derje šłodżecz. Wostatchmy hischcze hodźinku w nasthy, a pschejednocujci hromadze, njebéšche wschak tu tola žanchy rozdźela mjes hajnikom a honjerjom. K tak słónżi so prenja honjowa k najwjetschej spokojnosći wschich wobdźelenych.

S Woltschanja (Ottenhahn) pola Lubija. W nazy k schtwórtkej su we naschej wjeji na wjazy mešnach pabuchi bo do bróšnjow bobrowali. S nich tradnychu žito. To wotwjesche na kolach. S teho wulkhodża, so je tu wjazy pabuchow pobyło. Se šadnich bróžnjow wuhadżichu wreta. Zitwnoschezerjej Obrichej tradnychu na tele waschenje 6 zentnarjow rolki. Skamu nóh rubichu 3 zentnarje wowsha pola swé. Hilbergowerje. Pola kubleraja Schibia forna njenadebżeta, tehdóla tradnychu tam maschinisté pabuy a druhe na truchi rozsčahan. Hotowi njebocžčinkojo. Schtóž na šjed pabuchow dopomha, dóstanje wyšoke myto we žitze.

S Wachow. Bóła Woda je sa naš f lichšnom. Hižom šašo su ho nadušchi najšterje f lešole města pola naš pokasali. Korečmarjej a pjekarjej Kerli tradnychu f konjezu 4 hrihy. Pod kólnik je hnydom šarčzachu. Potom na tolach wotjédżechu. Policajšti poš bžé po dwojoch šlédach podarmo béżesche.

S Cžikecho. We pošledních dnjach su ho padúschi kež do naschcze wjeje namakali. S jeneje bróžnje tradnychu cze mózki rožli a f jeneje druhcze bróžnje f swoja 3 zentnarje bérnow. W nozy tradnychu khežkarjej Klauzy, kiž je nan 7 njedorosčenym dźečom, 2 krawje. Dokelž poš šłapnje šežowkaschc, stany muž a wotasche šmžadow. S pomozu tuthch ho jemu poradżi, schtyrjom paduchom krunje šaho wotewjacz. Tuczét do blížischeho lésa cžekuchu. Gmejnska wyschnoscž je pabuchšlowow bla pschitwórjenu nózu šrazu postajila. Kóždu noz šrazuja 3 muzjo.

S Dżčjow. Do naschcho mšyna šaudżenu njedżelu 80 letny muž še šuhodnje wšuy žito wschitkoše. Na jene bobo šo šwojeh a hnydom wudycha. Boža ruczka bě jeho šajała. — Jako wo wšuy kolešaž po nahle šradowonym rauzu jédżesche a chżyšche šwinacz, wono njeswinaschc. Wohn padże a wuraja šebi hłubokú ranu do hłowy. Bjez wědomnja jeho wotnješechu.

Se Zitnuy. Saudżeny pjatk powołdnju jedyn pjekarši mišchtr f Hewigsdorfa f połnym wotmachom na kole o jenej nahle špadowazej dróhy jédżesche. Na jene bobo jedyn automobil jeho puez prékowaschc. Kolešaž f połnym wotmachom bo automobila sajédże. Padnywschi pukny šebi nop. Jeho f automobilom hnydom do Zhorowuje donješechu. A wón hižo šobotu wumrě.

Se Shorjetza. Dwě šemjanuy je Shorjetzkoje wokoliny šu wschu šwoju šlébowinu nadobu šlatej pschepodate, so by jo powschitkownej nuzy wobaraso. Sława! To šej wopramdże šemjanskej šnjeni. Jenoj f woporniwosczu tych, kiž maja, hodźi šo naschi šlat hischcze šhórzeju. Hdże pak su cži tamni, cži patrijocži — f ikhlanu?! Tale wopornjawosczka dopomina nas na pschikkedun wopornjwosczi cžłowjeho naroda. Cžłowjekowatkki šlat trjebasche šlota a šlébowo, so by pokład nahromadźił sa kuježe khrótch pospischnych pjenjes. A hlaj, zyły lud šo šobmy kaž jedyn muž. Sa krótch cžeh nahromadżichu Fo pjecz dwě miljardze šlotoje hódnoscže f bobrowólnymi darami. Wopornjwosczka bě zyły narod šajała. Schtóž bě šlota a šlébowo, so wotšedowaschc. Jedyn małły hólczk wotrhša šwětke kneše f jeneje wuniformy, ménjo, so šu šlote a pschinješe horšiku ko hromadźenje, wšelcje hnujazy wobraš wopornjwoho ludu! Skat šadżerji šo jedyn małły lud, hdyž wótkrina wójna. Haj, luby cžitarjo, to šu cži Czechoschlabakojo, ko kotrychž nékotrykuižli próšeny nadniwak méni, so šmé na nich še šazpečzeny hladowacz.

Hospodarski roshlad.

Sešedł. 7. nowembra 1923.

Hamtiske kurły žobotu w Barlinje:

Dollar	418,950mh.	franzowski frank	243,390mh.
jendželski punt	1,895 bilij.	czeskosł. króna	12,469
šwajzarski frank	754,110 mh.	100 połsk. marków	—

Na Barlinskich witach šo hamtiši kurs zuły pjenjes f zyła njepschemjeni. Tola na zuły burjach ja némšku papjerjanu hriwnu f zyle žanche inšey njeje. We Newyorku šo i zyła wyzy nješapiła. Najžiwnischi je pomér w naswanju k częstoslowakiej króne. Pola nas šo šamschi ja 1 częstosł. króna pschez bilijon papjerjanych hriwnow. Sašarašchi šo w Prahy f némškimi hriwnami, twórjeschi tu ja 1 częstoslowakisku króna zentnar rožli dostacz. Hewak wežera we Barlinje a we druhich městach f zyła žaneje burzy njebé. Wežera šo też njeje wo tym powjedasche, so kuježeršwo rosnuschuje, hacz njeby lépje było, burzy na nésčzo czašowy zyle šowinuez. Schtóž mésečne wežera prawo, wot šlatnje banki zuse pjenjezy dostacz, tenu šo jenoż 3 proz. pschibżelischu.

Produktowu burzu czšnuischcze njewotčakowane šebrasze mukowych škodow pola wikowarjow a pjekarjow. Kuježerstwo drje f tutej pschiprawu derje mésnische ale podwjesa wsché šastaranje f mukn. Tehdóla mukowe wikowanje zyle wjaliny. Wežera šo tehdóla žaneje mukowcje płaczliny njeschapise. Kuježerstwo špjinawschi, šo je še njenoż hischcze hórische, šebrasze bórzy šbyny. Dale šlowe wiši njedostatk nad pjenjesach šloteje hódnoty cžłowjesche. Mjeješez žita chanische je jenoż za šlotu hódnotu wotdawacz. Na papjerjanym hódnotu rosčischcze, pschitóżde zentnar pschesnyz 922,5—945, rokże 945—987,5, jeczmjen pak 902,5—922,5 a wowoj 816,5—830 miljd. hriwnow. Pschi tom bě pokhtjenje na dalsche špadowanje płaczliznow.

Na Barlinskich produktowych witach

Žito a produkty po šlotej hriwnje.

Pschesiza	189-197,50	Sšloma a žyno	
rožla	184,50-189	pschesiczna	0,80-1
nalčin. jeczmjeń	180-184,50	rżana	0,80-1
wowoh	163-166	wowohna	0,70-0,90
za tunu abo 20 zentnarjow		rżane wolepy	—
pschesicz. wotrubky	8,00-8,40	jeczna	0,70-0,90
rżane wotrubky	8,40-8,80	f šaklanju	0,50-0,70
za 100 kg abo 2 zent.		šukanje	1,85
rapš. wošnuchi	15,50-16,0	žyno	0,70-1,00
bérnaze kruški	9,40-9,50	po zentnarju	

Mamarške twory. Płaczijmy we Barlinje šaudżenu pódnelu:

Jeczne kruny	27,40—27,75
jeczna hejbuschka	27,40—27,75
kérnjaza muczka	24,15—25,35
makarony	45,50—48,40
nudle	34,60—36,30
wasi, frénki	25,50—26,60
„ najlepschi	30,30—32,85
„ rožbity (Bruchreis)	20,10—21,15
šlowki, šuchene	45,50—47,40
róšynki, male	74,59—77,60
„ wulke	58,75—61,20
„ šultaninske	89,15—92,85
waundle, hórke	77,75—80,70
„ šlódke	139,20—145
zimt (Kaneel)	204,90—212,80
khjemelczka	153,10—159,50
papjer, cžorny	111—115,70
„ bely	136,50—142,28
khosej, najdelschi, špyry	188—193
„ dobry, „	175—187
„ palemy	227—238
„ hłowowy	33—35
„ žitny	21—22
kakao	180—200
huny, bele	25,95—26,75
muka, pschenična	22,25—23
„ (wuczah)	23,75—24,95
hróch, drobny	36,35—38,95
„ wulkokornaty	42,10—44,25
gríš, pschenczny	26,50—26,85
hoczki (Linsen)	30,15—35,15
schmalz, amerik.	94,60—94,75
połcz, amerik.	—
butra, mlokarinska	181,92—185,54
margarina	71,50—93
marmelada, měšchana	69,78—73,50
„ jetyza płód	86,60—91,40
měd, zokrowy	48,07—50,50
zokor, melis	31,90—33,50
zimt (kaška)	111,70—116,35
naliki	237,45—247,35
nowy korjeń	89,30—93,05
muka, rżana	22,25—22,50
šól, kamjenitna	4,90—5,15
„ Dürrenberkika	7—7,75

Wšcho po zentnarju a šlotej hriwnje.

Dauk na pitwo powyschi šo wot šulijšchcho f 65 miljd. 151 mil. hriwnowy na 290 miljd. 619 mil. hr. pola najdróžschch. a wukrajneho f 83 miljd. 110 mil. hr. na 354 miljardow 413 miljon hriwnow.

Dauk na žół powyschi šo wot šulijšchcho na 156 miljon hriwnow za punt.

Naschemu šywy we Sakšel po rosprawje krajneho šatistišchcho hanka rjane šteja. Tu a tam šo na myšche skorži, kiž šu nésčzomu dźesczłam a šywam šahubne. Też šo tu a tam šchitnk wokaschu. Nasmnjeho šelenelo je dosch. Skót na lutach hischcze rjanuje paštwy nadeidże.

Pjenjezy šlotoje hódnoty po 10—50 a 100 np. też někte šakita šlatna banka wudawa. Wone mósa šo pola njeje na šlatnu šlotu pożežonu šamčnicz. Też šlatna šelesniza dhe taiše pjenjezy po 42 np. = 1/10 dollara, 105 np. to je šchtwórczina dollara a 210 np. to je połowa dollara wudawacz.

Krótkny! Wupomjanške pjenjezy šlatneje želesnizy na 5 miljon hriwnow šu šo falschowałe. Na nje je šo še czornym pišmom nazšischczało: Fünfhundert Milliarden Te šu wopraune. Slatny želesniza jenie taiše pjenjezy njeje wudała.

Wažne hospodarske liczby (klincze).

Sa 7. november 1923.

1 šlota hriwna (po Barlinskim wiczným kursu)

papjerj. hriwnow	100 250 000 000
20 hriwnowski šloty	1 926 758 000 000
Płaczišna za šloto	640 doll. za jedyn kg.
„ „ 1 šlotowny (1 hriwna)	35 000 000000
Statny indeks	13 671 000 000
Wulkopschespuhti indeks	14 600 000 000
Dawkowa měra (multiplikator)	100 miljd. za šlotu hriwnu.

Multiplikator na želesnizy 100 000 000 000. Jedyn kilometer 4. klaßy 2,2 ny. po šlotej hódnoczje, po papjerjanej 2 miljardy a 200 miljonow. Jšče do Drežđżan w 4. rjadowni 132 miljardow.

Telefonowy klincz	75 000 000 000

Měrjenje je w bliščim wokrješu (Ortsverkehr) 7½ miljardow, w dalschim do 5 kilometr. (Bezirksverkehr) 15 miljard.

Póštowy tarif: list w post. wotrjesku	500 000 000
dopišnjiza „ „ „	200 000 000
list dale post. „ „ „	1 000 000 000
dopišnjiza „ „ „	500 000 000
Indeks za hospodarzy	76 000 000 000
Knihikupski klincz	100 000 000 000

Pšiwoprawy.

* Njewinowaty psched pschihotowanymi. W pošledním posedženju pschihotowanho šuda w Magdeburku šedżesche jedyn zyle njewinowaty na wobšorženej lawzy. Pisches nékajke pschehladanje wobšorženi bo brate wopraudżeneho šluczerja. Dorujez wot ušchcho špoczatka wobdżeli, so su šmyšlili, dorjesche fo tola zyle pokedżenje wotmeczk, ale tak krótko, kaž hischcze drje žane na šwédze trała njeje. Tak krótki czaš ujetrajesche też wuradżowanje pschišaženych, kaž tu. Wobšorženy drje dešche šwojemu bratrej napišak, so je dożynje njewinowaty, ale dla krótkoseje czaša šabył, so pschecžiwo šlórżbje hórschcz. Jemu jo wšcho šarana a to pschekrate šedżenje w pschepytowanskim šalmje (to je f najnujeschcha thmik, kak tam je) a wschitke wudawki. — Tajka šmylka może jo też šudnistwu stacz.

* Sšón wameje psched šmjerczu. Budapeschke nowiny pišachu wo špodżownym podawku, w kotrymž jón wšetka rólu hraje. 1. šepiembera dójšeše jo mešchczanskemu sekretarej we Wulkim Wardeinje, so na pošlednym duju mešaza wumrje. Dešche pschi najlepschej strowoschi, ale wón czijuješche na njcho hłubokú jaczischcz, so swój testament je štaja a so je šwojimi kolegami rošžnuwaschche, hdyž popołdnju pošledneho šepiembra še šlužby domoj dójšche. Dešche pschc iešchi méru njemérny, so w nozy špaczj njemóšesche. W nozy waša šylny wichor. To jeho namolwi, jedyn posthod nije wokreizy šaczinicz. Mjes tym połnoz pschindże. Dóhóje do šwojeje khżenje wróczo a hu runje špodk, kak wuhli wobras šwjateje Marije f czešim mašivnym wobłaczkom je šczeny po puczach a na hłowach do loža padny. Budżiščche-li wón kaž hewak we łoh leżak, by jeho bjes dwóla czežki wobras šarahył. So je hischcze žiwy, ma šo potajšim špodżowanemu šonej podżakowacz.

Swójbne powjesče.

Sšlubjeni: Madlena Reinjschowa rodż. Henkez we Budyšchinje a Mikławšch Pawlik, želesniški inżenér we Auerbachu w Vogtlandiši. — Elša Kašpez we Wolešchnizy p. Lubija a Waldin Jähne w Hornich Wódrizach. — Anni Friedrichez w Delej Wodże a Ota Reiman w Drježđżanach.

Swóžrowanaj Albert Rónež w Halli f Charlottu rodż. Enzgräberez w Budyšchinje.

Serčli: Mandželska wyšch. wuczerja Jäšnitza w Němškich Pašitzach. — Hendrich Tschirner, zigarowy fabrikant na Kjowuje 67 lét.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Hamtske wosjewjenje za Budyšchin, Kamjenz, a praške strony.

Měra (Verhältniszahl) za to, schtož ho šmé po šepteniberšich liczbach wot mšhu na dotkowny dawk wotrjesčnjeż, je 20 000 na tydżeń wot 4.—10. nov. t. l.

Měšchczanska rada — wotdżelenje za nalesnoscže wobstarnje a plunarnje — wosjewa:

Pschchowanuje plunowych pschihotowanskow za pschi nowemberški tydżeń je hacz na dalsche: w kronprynzowej lagarnje (w mlodschinowni) a w dżéczaznym wobarnowarišchim wušlowanje na kamjenitnej hrabi 8—1 a 3—6 hodź., we šhrodowni na šwonk. lawiški hrabi a na plunowej šrażi na njšafonym torhoschczu 8 wot 8—1 a 3—7 hodź., ev. šchula na Mättigowej dróhy a na dźiwadłowej połkladnizy, wo czimž ho na pschchowanjach bliščche wosjewi.

Plunowe šlicžowanje za šeptember a po mošnoscži też za oktober ma ho šhonj pschinjicz. Oktoberske šlicžowanje może jo we wudawarnjach pschihotowanskow jenoż šaplaczecz, hdyž je wobkhod dawoli, hewak na płaczerjach, kiž su je cžerpjenych pschihotowanych papjerkow dowidżeli.

Wušlowa płaczišna.

Měšchczanska rada — wušlowy hamt — wosjewja: Wot 5. nowembra płaczi zentnar brunizowych britkow na Zkładze wikowarjow 1,50 šlotje hriwny.

Hamtske hejtmanstwo wosjewja: S postajenjom Hospodarskeho ministerstwa wot 25. okt. 1923 (Sächs. Staatszeitung cžo. 252, 27. 10. 23) maja fo f dżiwanjom na šjanje rošczaze wošchczerjenje pokromy w Němškej pschiwótšjene pschedpišma § 45, 1, 3 a 4 f wumenjenjom wobšedżowacz. Wobšedje šwinje, kiž fo še želesnizu do Sakšeje pschiwożuja, maja fo pricdy hacz fo pschedadża, 10 dnjow dołhu wobšedżowacz. Transportiske buny fu fwoh liczu.

Kapus (Zeil)

Julius H. Kilgus, pschedawaknja twarskeje potrjeby, dr. ſ w. r. we **Wojerezach**

Telefon 31. podawa derje a tunjo wſchu twarſku potrjebu po fabrikiſkich a pſchihódnych železniſkich placiſnach Telegramowa adreſa: Kilgus.

Wopebitoſce: Wapnopeſkowzy, wapnowe formowy peſkowzy, murjerſke zyhele, tſeſchne zyhele, tſeſchna papa, ſczinowe a drjewowe ſchtabkkate plecženje atd.

Wapnowe peſkowzy (Kalksandsteine)

ſ ſahlu wapnowych peſkowzow ſchtomcženeho aluminiowych bjelkowzow atk. tom. w Budach. Wſchi wuſche materialiſche podawam tej w małej bjelkej barbje ſe ſtola.

Samduſam tworу tež na ratakſis wuplody.

Telefon 31.

Placiſtna ſa milinu.

(Tež ſa Kamjenſk a Lubijſki wokrejſ.)

Placiſny a farmanſka po § 9 naſchich wunadženjow ſu tole:

1. Placiſny ſa milinu:

	ſa okt. (meſto) w milijardach hr.	ſa okt./sept. (wuzy) w milijardach hr.
a) ſa ſwjazu ſa kwh.	6,—	4,5
b) bjez ſo pſchi ſwjazy tež prud ſa mdy, warjenje a tepjenje wuzije ſa kwh.	3,—	2,3
b) ſo tele měſazne ſakkadne farmanja (Grundgebühren) pſchiraža:		
1. ſa ſwjazu ſa kóždu lampu		
hacž do 2 lampow	4,2	3,2
„ „ 7 „	4,—	3,—
„ „ 14 „	3,8	2,9
„ „ 24 „	3,6	2,7
„ „ 35 „	3,2	2,4
wyſche 35 „	2,8	2,1
ſa mnohoſwědzate (hochferzige) lampy na 100 watt a měſaj	6,—	4,5
2. ſa wóz:		
ſa kóžde pſchiſamknjene kw. ſakkadne farmanje wo	45,—	34—,

Měrjenſte placiſny wuzitkinjeja:

a) ſa liczak ſ jednorym liczenjom hacž do 0,5 kw. pſchiſamk. hódinoſce	1,5	2,—
„ „ 1 „ „ „	2,—	3,—
„ „ 3 „ „ „	3,—	4,5
„ „ 5 „ „ „	4,—	6,—
„ „ 10 „ „ „	6,—	9,—
„ „ 20 „ „ „	8,—	12,—
„ „ 30 „ „ „	12,—	19,—
wyſchiſze 30 „ „ „	15,—	22,—
b) ſa liczak ſ měrjenſk. pſchem. (Meßwandlern)	35,—	52,—
c) ſa liczak ſ pokazowanj. najnjižſcheje porjeby (Maximumanzeiger)	10,—	14,—

W Budyſchinje, 1. nowembra 1923.

Měſchczanſka rada. wotdż. III elektr.

W mjenje luda!

W khloſtanſkej naležnoſczi

pſcheczíwo ſtótnemu wikowarſkej a rěſnikemu mjiſchtrej

Pětrej Nowakej,

5. hapríeje 1881 w Hrańzy rodjenemu, w Lejnom bydlazemu, dla honjenja placiſnow a njedowolenego wikowanja ſe ſtotom a mjaſom, je lichowniki ſud Budyſchſkeho krajneho ſudniſtwa we poſedženju 24. oktobra 1923 ſa prawo ſpóſnał:

Wobſtorženy ſo dla honjenja placiſnow

k 500 miljardam pjenježneho khlostanja

a k nježenju khóſtow ſaſudži.

Wuſud woſjewi ſo w „Sſerbſkich Nowinach“ a we „Kamenzer Tageblatt“ a ma tež tydzeń dołho w rěſniſkich ſtamach wobſtorženeho na jeho khóſtu ſjawnje wuwiſowacz.

pp. Statne rěcznſtwo w Budyſchinje.

Pſchihódne poſtrježenje

meble a polſtrowane tworу

nowe a trjebane,

dospołne wuhotowanje ſpanſkich ſtowow a khchinow, tež jenotlive łoža, drastowe thamory, vertiki, kuchyńſke thamory, ſofy a ſchezlongi (derje džěkane), ſchpihele poruczja hiſchče wobſebe nuzjo

Jurij Kiekl w Budyšinje

kupowanſki a pſchedawanſki dom na Serbſkej haſy čo. 1.

Elektriſke wuporjedženja

wuwjedujetaj placiſny hódno a derje

Albinus & Herbſt, dr. ſ woh. ruk.

w Budyſchinje na hornjeſerbſkej haſy **24.**

Mačze-li konja kžeſu? Sawolajce proſchu hnydom cžo **653** Pſchi **dorěſanju** hnydom transportiſkim wozom pſchijedu. Dawam jara pſchiſtojne placiſny. Konjaze rěſnikſtwo **Mutſcher,** mjeſczel **Karl Kaufſchke** w Budyſchinje na hornjeſerbſkej haſy cžo. 7. Telefon 653.

Nawěſtki přinjesu wužitk!

Kedžbu!

S wužitkom kupujeſce trjebane a **nowe meble,** polſtrowane tworу, łož ſoſy atd., nowe a trjebane draſtne thamory, komody, łoža ſ matrazami a bjez nich a poſtlejſchczo, kaž tež wſchu mužazu a žonjazu drašu. Dołhe a tróſke ſchtórnje a ſtujnje ſtajnje na ſtładže.

E. Sſelzis

na hrodowſkej haſy cžo. 4, bliſko Pětrowſe zyrkwje.

Telefon 1152. Sſym rodženy Sſerb!

Fotogr. atelliej Oskara Meiſtera

w Budyſchinje na khěžorſkej dróſy 15. Telefon 438. Niedželu wotewrjeny. Po ſaſanju ſo tež na wſach fotografuje. tcho runja kwaſne wodroſy, gruppy atd. :-: :-: Powjetſchenje po kóždym wobraſu. :-: :-:

Swobodne měſtno

za

Welsec kupny dom

Telefon 12 w Kulowje Telefon 12

Wróczoplaczenja ſtarych dołżnych pjenjes

ſ dźiwanjom na wothłownoſczenje pjenjes wobdźelnje **Rano** na Hoſchcži haſy 32.

Kedžbu! Kedžbu!

Wulka Dubrawa a wokolina!

Kóždy pjatk wot popołdnja 10 hacž do popołdnja 6 hodź.

ręczne hodźiny

w Bernhardej hoſczencu we Wulkej Dubrawje.

Wernerowa ſubna praxis.

Sſotowjenje zuſich ſubow, pſchedžěłanja, wuporjedženja, krónj, plomby, ſubytorhanje.

Wernerowa ſubna praxis w Budyſchinje

na ſchulſkej haſy 6.

Stare czaſzniki

tež džěle kupuje

časnikař Mencel

w Dobroſecach

pola Njeswačidła.

Wumělſke wuſchiwanje,

Wuſchiwanje, rypowanje, zatrěrowanje wikowanſkich lawczkow, cžojowych flankow, ſerbſkich bantow, rubjeſchczow, ſoj bluſow a drastow w najcžiſcheiſchim a najmuſlinom wuwjedženju. Tam ſo tež we wſchitkim wuwuczuje.

Frau **Elſe Herrmann** na Mekl. bróhy 13 w ſahrodnej théji I.

Vogtlandſke gardiny

ſtorn, zanki, vitraže, łoſcheſe, prinzeſſowe kuſaje, łojowe poczeſnjenja a łojowe placiſny, twjeſli, krjenje, ſchórzuchi, blihowe a ſojowe pſchikrywy, wóſkowe ſtulpy a linoleum poruczja moſnyſe placiſny hódno **K. Erler w Budyſchinje** na žitnych wſach 11 ſnadnſcheczo „Ekoleje Hwězdy“. Nječzi ſerbſkich.

Kupuja

Nowiny kg po 80 000 000 hr. knihi, ſeſch., akty 80 000 000 „ papjerowe wotp. 50 000 000 „ lumpy kg hacž 500 000 000 „ ſoſcze, bleſche atd. po najwyſchſchich placiſnach

Popp

na hornjeſerbſkej haſy 18. Tel. 1352. Wikowanja je ſtarym jeſtom a ſe ſtarymi metlami.

Metale jenaj kupuju, płuž ſo wuſpoła wot wſchelnoſcze ſobu pſchinjeſe. Wot ſcžitſch, kž polnołetni njeſu, njekupuju.

Jurij Hänſel

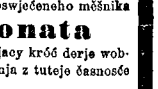

w Budyſinje

na Lutherſkej haſy 34.

Telefon 736.

Hłowna pſchedawatnja Rud. Sacka ſ Lipſka w Budyſchſkim hamtſkim hejtmanſtwje.

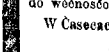

Skład ratarſkich mašinow a gratu wſchěch družin

Transmiſije

kóždeje družiny

wolije atd.

podawa ze ſkłada

Carl Gaſt

w Budyſinje

na drjewowych wikach čo. 27.

Sſerbjo

podpjerajce ſwoje

Sſerbſke Nowiny

ſ małymi nawěſtkami.

Žony

Porucžam ſwój wulki ſkład pſchepaſkow, měſaczných a pſchedpodwjazkow, pódjatkow, podpołſkow.

Sleju rad ſ radže.

Wagnerowa w Budyſchinje pſchi ſchulſk. wroſtanej čo. 9.

Zubna praxis Werner

w **Budyšinje** na ſulskej haſy 6

Cuze zuby - přeđźěłanja - wuporjedženja — ſahanje zubow — plombowanje. — Najtuńſe płaćizny, najłahdniše wobkhađźenja.

Lehmanſo khofejownja a konditorńja

w Budyſinje na ſerbſkej haſy :: Před krótkim ponowjena Najwjetſa khofejownja za přebywanje wodnjo a wjeſor —— Najlěpſe w pjećach a pícu ——

tóry - jadźny łód - wino - piwo - likéry

Woſebitoſć: Toły jako najrjeńſi dar při ſwjatočnoſcach :-: Podawam tež zwonka wobkhoda. :-:

K rosnoſchowanju **Serbskich Nowin** w **Budyſchinje** ſo

ſpuſchczomne žony abo džěczi

hnydom pytaja.

Nakład „Sſerbſkich Nowin“.

Sſerbjo!

Kupujeſce tworу a potrjebu jenoj pola Sſerbow.

Podpjerajce ſ tym ſwoju narodnoſć.

Poručam

nowe a trjebane płyſchowe ſofy, tkaninowe ſofy, drastowe thamory, vertiki, džěłanſke khołowy, łožowe ſchatu, płachty, poczeſnjenja, wobleki, ułſtry, žonjazu drašu, nowe a trjebane mužoze a žonjaze wobucže, ſchtórnje, gramofony, cžaſniki a wſchelake druhe wězy.

Schtož nimam, ſpěſchnje wobſtaram.

Max Wenzel w Budyſchinje

:: na mjaſowym torhoſczeju 8 ::

kupowanſka a pſchedawanſka zentrala

Měžu Serbſkej Měžu Serbſkej

S pſchihódnehu nutſkupowanja jara ponižene placiſny.

Bohu lubomu Knjezej je ſo ſpodobało, dźenſa našeho lubeho ſyna, nowoswjećeneho měſnika

Jana Donata

ze ſwjat. ſakramentami wjacy króć derje wobſtaraneho w 25. lěće žiwjenja z tuteje časnoſce do wěčnoſce wotwołać.

W Casecach a Kopšinje, 6. nov. 1923.

Žarowacy Donatec ſwójbu.

Pohrjeb je ſoboty dop. 1/2 9 hodź. w Khróſćecach.

Wyſoke proviſije.

Pytamy nuſnje **khójznowe kuluchowe drjewo** a deſki kupicz. Dale potrjebamy běžnje wſchě druhe drjewa, rěſane a njerěſane Telefon Njeſwačidło 24. **Firma P. Röcho w Sſernjanach** pola Kamjenza. Telefon Njeſwačidło 24.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje 525 000 000 hr., z pinz do domu 550 000 000 hr. Do wukraja za now. 1 000 000 000 hr. Kóžde čo. płaći 20 000 000 hr. Wudawa a čišći Smolerjec knihtišćerńa, zap. druž. z wob. ruk., w Serb. Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěški, kiž maja so hač do 8 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 7,8 milijd. hr. Wobsěžnje so stajnje nawěški a tabele so wyšše wobłicuje. Za reklamowy rjadk płaći so 23,4 milijard. hr. Rapat po tarifu.

Čisło 258 **Budyšin, štwórtk, 8. novembra 1923** **Lětnik 83**

Dla jakuńskeho ſwjateho dnja, 9. novembra, blišćhe cźišło „Serbſkich Nowin“ ſobotu wunźe.

Dnjownica.

Štwórtk, 8. nazymnika.

4 krónowanych martrarjow.

1881 staji farar Pank w Barlinje na Brandenburskskej synodźe namjet, zo by so serbskim studentam theologije podpjera podała, a so tak duchomnej nuzy Serbow wotpomhało.

1620 bitwa pod Běłej Horu.

1325 Wjeſław III. rujanski wjerch a němski pěsnjeŕ.

1839 Jurij Łušćanski, pozdźišo biskop we Budyšinje.

1755 Handrij Ruska, w Budyšinje, přileżnosny serbski pěsnjeŕ.

Za tydźeń je w Radworju
Dobre łučwo k dóstaću
Tuž, štóž łučwo potrjeba,
Tón jěd́ź tam do Radworja.

Lětsa su tam we holi
Wjele łučwa narośi,
Tuž tam tola zawěsćo
Jara drohe njebudźe.

Wzmiće też za kolana,
Sobu skibku tykanca,
Za tu skibku, kiž joń daś,
Wjele tunšo łučwo maś.

Pětr Mlónk.

Wěrno njej' wšo, štož so ŕěkaše,
Ani złoto, štož so swěći. H. Zejleŕ.

Pjatk, 9. nazymnika.

Swjećenje basiliki Wumožnika.

1877 w El-Biar w Alžiru hrabinka Monnika Stolberg-Stolberg, dospołnje serbscy zmyslena zemjanka we Worklecach.

1920 załoži so Serbski Sokoł.

1848 dr. Jan Mar, klóštrski propst we Lubanju, kiž swoje zamoženje studowacym Serbam přewostaji.

Łóčo njebohi Jeho ćěrk
Na mary so lehnyło.
Štož je wonjało a kóčoŕ,
Wusło nětk a zblědnyło.

Jako njewjosta we kašći
Leži z wěncom rućanym,
Haj a hono w běłym płašću
Žarujetej w źidźanym.

Jenu hubku na rot błędy,
Słónco hubje přitóći,
Wo woku ma syzow słódy,
Hdyž so zrudny, wobroći
Jakub Čišinski.

Starym a młodym z jeneje skło
Njesłodźi dołho, kaž zhonjenje wě.
Handrij Zejleŕ.

Towaŕstwowski powěstnik.

Sokołskim jednotam: Činimy wšitkich bratrow, wosebje pak předsydstwa jednotow kedźbliwych na dźensniši „Sokołski kućik“.

Spěwanske towaŕstwo „Jednota“ w Khrósćecach změje přichodny pjatk 9. novembra wječor we 8 hodź. spěwanje. Dirigenta.

„Lilija“ w Ralbicach spěwa kóždy pjatk wot 8 hodź. (z dypkom!) Štóž chce jako aktivny sobustaw za čas zymy skutkować, ma porjadnje khodźiś.

Serbske towaŕstwo „Sołobik“ w Sowŕjecach změje přichodnu njedźelu 11. 11. pop. wot 3—5 hodź. spěwanje w Freundec hoscenu. Wšitke spěwaŕki a spěwaŕjo maju přiś. Wowdeŕk.

Jednota „Sokoł“ w Budyšinje dźensa wječor wo 8 hodź. zwučowanje.

Jednota „Sokoł“ w Radworju změje dźensa wječor we 8 hodź. zwučowanje. Starosta.

Świetowe podawki.

Sakſſe praſchenje pſched ſtatnym ſudom.

Sakſke kněžerſtwo je dla poſtupanja němſkeho kněžerſtwa a němſkeho preſidenta pſcheſiwo Zeignerowemu miniſterſtwu, dla wotſtajenja dotalnych miniſterow pſches němſkoſtatneho kommiſara a dla fakſanja ſjemjolowego poſtejenja 30. oktobra němſkoſtatny ſud nomowujało, ſo by roſhinuł, hač ſu ſo tele naprawy na ſakſku wuſtawu cźinile.

Sakſki ſejm.

Sakſki miniſterſki preſident Fellisch

je ſrjedu w fakſkim ſejmje ſadawy a wotmyſlny ſwojeho kněžerſtwa roſkazał. Kóždy poſpyt, wuſtajenu ſtaniśi, njech ſu kajeſkuli ſtrony pſchińdźe, ſozialny twar kraja roſbije, jeho móz roſmjele a jeho hoſpodaŕſtwu a kulturnu plódnoſć ſnježi.

Nuſna bě, ſo ſo w Sakſki ſarjadniſtwo němſkoſtatneho kommiſara, powſchitkownej ludowej woli ſo pſcheſiwjaze, tak ſkóry hač móžno ſ porjadnym kuſ ſwom ſameni, kotreż ma ſa ſwoju najwjeſelſchu winowatoſć, němſkoſtatne a kraju wuſtawu ſchćitaś a po nimaj ſo ſložowaś.

Kněžerſtwo ludi, ſo tuke winowatoſcź ſwérzu dopjelni. Wono pak ſebi žada, ſo ma ſo w ſyjej Němſkej wuſtawa ſaućź, a ſo němſke kněžerſtwo raźnje wſchudźe tam poſtupuje, hdźež ſo wuſtawa lama. Stacź pak ſo njeſmjé, **ſo němſke kněžerſtwo w Němſkej wuſtawne kněžerſtwo kraja wotſtronć, kotreż dyše jenoſć Němſkeje na podſtoju němſkeje wuſtawy ſatkowaś.**

Kněžerſtwo na to pokazuje, ſo je ſo pſchi poſtupanju pſcheſiwo nětčiſchemu ſakſkemu kněžerſtwu forma nalożiła, kotraż ſo ſ dołhojnoſcźu krajneho kněžerſtwa njeſnjeſe.

Runje nětkole żelezna winowatoſć kněžerſtwu każe, wſchak mohł w ludu a jeho hoſpodaŕſtwje ſjednoſcźeć ſ wotmyſłom, ſakoſnje hubjenſtwo połožeć, pod kotrymž dźenſa nić jenož wulka hromada dźěłaćerjow, pſchiſtajenzow, ſamoſtojnikow, ſozialnych a małych rentnarjow, ale pſchede wſchěm też dałoke kruhi ſrjenjeho ſtawa cźerpja.

Nowe kněžerſtwo dyrbi ſkutnje ſpytaś, na wuſtawnym parlamentariſkim podłožu wójerſku diktaturu we kraju wotſtroniś a w Sakſkej porjadnu kněžerſtwowu moź ſaſo poſtajiś.

W ſcźěhowanym roſprajenju ſozialdemokrat **Wirth** kommuniſtow winowaśe, ſo njeſu ſkubjenja dopjelnili, kotreż ſu dali, hdyž ſu ſo kněžerſtwa ſaſtupili. Dokelž njeje móžno, ſ kommuniſtami hromadźe dźěłaś, ſu ſozialdemokratoju, ſo by ſo pſcheſitne dźěło njeniśicźo, poſtrejenja Fellíſchowego miniſterſtwa pſchihłoſowali. Sozialdemokratoju ſaſtupowanje němſkoſtatneho kommiſara, kotreż ſo jako wuſtawje pſcheſiwne wupokazuje. Žadaju pak ſebi też, ſo ſo pſcheſiwo Bayerſkej ſakrocźi. Nowe kněžerſtwo ma ſa najſtutniſchi nadawk, hoſpodaŕſtwo wobnowiś a ludowu cźerpliwoſć nuſa połožiś. Sozialdemokratoju ſu pſcheſwědcźeni, ſo dyše Fellíſchowe kněžerſtwo ſa tutym ſamérom kroćiś. Tehodla jemu dowěrjenje wupraja.

Němſkonacionalny **Beutler** mina ſ nowemu kněžerſtwu dowěrjenje, dokelž ſo wono jenož ſwantkownje wot pſchebywajſcheho roſcźahuje, niż pak po ſwojich ſahadach. Němſkonacionalni Fellíſchowej wólbje njepſchihłoſuja. Wulki koalicyju, ſ kotrejež pomazy je ſo tale wólba ſtała, ſa wulki błud dźeržimy a ſa nju žane woſory njeſchińdźemy. Wulka koalicyja je wſchudźe hubjerſtwo a ſchmatanju nacźinika. Po noſchinu němſkeju nóże ſo w Němſkej jenoż tyjes ſozialdemokratow kněžerſtwo wjeſe. Wulka koalicyja njeje ſo ſ Fellíſchowej wólbu ſakhowała. Fellíſch je ſo jenoż ſ wjeſchinu wuſwolił, kotruż ninamy ſa prawu. W ſwadźe ſ Bayerſkej ſtejimy na ſtronje Bayerſkeje a nadźijamy, ſo ſo ſwada ſ Bayerſkej wurunace hodźi. Na praſchenje, kak ſo politika dale roſwiśe, je cźežko wotmoliś. Na njepſchećelſtwo mjes kommuniſtami a ſozialdemokratami wulku wažnoſć njeklada. Woni ſu bórſy ſaſo ſnjeſu. Fellíſch ſo pſcheſtwo formje wobroćiła, ſo kotreż je ſo ſakſke kněžerſtwo wotſtroniło. Poſtupanja němſkeho kněžerſtwa njeſmě ſe ſa podłoſć němſku wuſtawu. Wojerſku diktaturu w Sakſej manmy ſa tajtu, kajkaż wona dyrbi być. Namjeſtej němſkeje ludoweje ſtrony, ſo by ſ njej roſpuſchćiſt, pſchihłoſujemy. Tutón njejm dyrbi ſo po możnoſći wotſtroniś.

W mjenje němſkeje ludoweje ſtrony dr. **Kaiſer** namjeſtnik, ſo by ſo njejm roſpuſchćiſt. Też kommuniſt **Böttcher** woſjawi, ſo budźa kommuniſtojo ſa roſpuſchćenje ſejma hłoſowaś.

Demokrat dr. **Seyfert** Beutlerowym wuſkładowanjam napſcźiwo ſtupaſche. Beutler nima prawo, hdyž praji, ſo Fellíſchowe kněžerſtwo njeje hinaſche dyžli Zeignerowe. Fellíſchowe kněžerſtwo ſo jako ſaſtupjerſtwo ſyleho ludu cźuje, niż jako jenoſtliwoſcź ſtrony. S tym je ſo wopraſnyło, że wulki wobrot ſtoł. Sacźuje pojnje ſamohnitwoſcźe je naſ pohnuło, temule kněžerſtwu pſchihłoſowaś, dokelž we tutym pſchetworośe dopjelnjenje ſwojich ſadanjow widźimy. **Tehodla ſmy pſcheſiwo namjeſtej němſkeje ludoweje ſtrony.**

Kommuniſt **Siewert** ſozialdemokratam porokuje, ſo ſu njeſozialiſtam ſłubili, **gmejniſke wólby na 17. februara wotſtroniś,** ſo bychu ſ tym podpjeru ſa kněžerſtwo dojtali. Kommuniſtojo teho dla kněžerſtwu njedowěrjenje wuſwěſchaja.

Wjaſche hejmowe pohladźenje budźe ſchtwórtk. W nim budźe ſo wo njedowěrjenſkim namjeſe kommuniſtow a wo namjeſe na roſpuſchćenje ſejma jednaco.

Sakſke gmejniſke wólby ſo wotſtoreźile.

Statna kenzlija woſjewja, ſo ſu ſo gmejniſke wólby na 13. januara 1924 wotſtoreźile.

Kupjelneho lekarja w Elſtern ſajeli.

Pónjeſu rano je wotdźělenje němſkeje wobory, kotreż ſu ſo ſ automobilom do Elſterſkich kupjelow pſchewjeſło, ſtatneho kommuniſtiſkeho kupjelneho lekarja dr. Schmincka ſajało.

Pſcheliczenje kurſa papjerjaneje hriwny.

Němſke kněžerſtwo je ſo ſrjedu popołdnju jeſchło, ſo by ſo hódnoſć papjerjaneje hriwny pornjo ſtoſej hriwnje abo druhemu ſnajnohódnemu pjenjeſej poſtajiło. Finanzny miniſter na to ſo poćahowazy plan pſchedpołoži. Wobſcźěnjeńe pſchi wuſtrowjenju plana ſ teho naſtaću, ſo wěſte wuſtojni ſ bankow, induſtrije a ſtarſtwa ſwéj ſe ſwojimi nahladami napſcźeću ſtejachu. Tuž ſo hódnoſć njeſwjaſta.

Stobiljonowe bankowki.

Barlińſke nowiny piſchu, ſo ſo njedobžahanju papjerjanych pjenjeſ wotpomha. Němſkoſtatna cźiſchcźerńa ſtobiljonowe bankowki cźiſchcźeſi. Wočakuje ſo, ſo budźe to pośledńa wuſtoka bankowka němſkoſtatneje banki.

Němſka wobora w Durinſkej.

Němſka wobora je wutoru Gotha a wokolnoſcź wobhaſnyła, ſo by proletariſke ſtotnje roſpuſchćiła. Měſtowe wažne twarjenja ſu ſo ſ wojakami wobhaſyli, a wjednicy kommuniſtiſkeje ſtrony ſu ſajate. Domy ſu ſo ſa bróńjemi pſchepytale. Cźiſchcźerńa „Volksblatt“ je ſo wobſadźiła a ſo ſaſyglowała.

Njeměry w Barlinje ſo potłóčźile.

Wurunbjenje ſlamow w Barlinje je ſo pónjeſu a wutoru wotſtorcźowało. Na Wjeſchćiſkej broſy wjetſcha cźerjoda ludu jenu kónditoriju a zigarowe ſlamy wurunbi. Wona jeneho ſtótnika wobhladaniſi kaſchcź roſbichu a jón wurunbichu. Dźewjeć paduchow ſajachu, pola kotrychž pjerjny a ſrabnjene ſtoſe wózy namakachu. Wjele pjekarńjow a rěſnińkich ſlamow je ſo doſpołnje wurunbiło. Pónjeſu je policija 520 njeměrkowkow ſajała a 117 ſudnjiſnom pſcheſo podała. Podźe wjerzor cźerjody paduchow wotſpjet do potejſtwow ſrušchu. Wſchi tym ſu jeneho muža morili a jeneho ſranili. Nětko je ſo policiji ſtónźnje poradźiło, njeměry potłóčeć.

Naskork k njemčeram w Barlinje je nimo měrej wulke podroženje błěda dało. Posahlicho žu paduchi a pekostniwy, kotrychž žu statyłoży w Barlinje, tule skadnosć sa swoje wotmyślty wuzyłe. Jeli so bychu so nałyżnosće błizsche dny wospjetowałe, by policija nětnišu woboru na pomoz zawołała.

Drohota muki je so f lichowarjskowm žitowych wikowarjow a młynkow zawinowała. Hdyž běchu pjekarje so bohaty dla podroženje muki pjećinu sa 1900 grammowu pokrutu chlěba na 140 miliardow hriwnow postajili, knježeństwo słónčnje pschećiwno lichowarjskowm f muki zatrocži. Wono muku we wšěch składownjach zebrać da a **pjećinu sa pokrutu na 80 miliardow snizi.** Też tale pjećina je hischće sa wjetschi dźeł wobydlerskiwa pschewyšoka.

Njemčery w Pirnasensu.

W Pirnasensu je hrjedu k njemčeram dźiwonjemježerjow hoschło. Někotre klamy žu so wotnuhle. Policija dyrbjesche skrocżić, dokelž ho f cżrjódy dźiwonjemježerjow wutisli. Někotři dźiwonjemježerjo žu so hranili, jedyn žu morjeny.

Separatistojo w Pfalzy.

Separatistojo w Kaiserslauternje.

Separatistojo žu knježeństwo w Kaiserslauternje na so skorchnyli. Wjednik krwobnego tatarstwa, Heinz Orbis, jich nawjeduje. Odnych dnjoch so separatistojo do telefonowarnje dobrachi, jich Franzozojo f njeje wuhnachu. Wječelazy separatistojo žu so wjednistwow spjeżili. Ludžo, kotřiž sa zuły dźeń njeběchu nicżo jěcż dostali, zadachu jebi chlěb, jyrjenjeły a dowolenżu. Hdyž ho jim to sapowjedżi, dźěchu domoj.

Separatistojo nuzowe pjenjesy cżischesa.

Separatistojo žu so w Kreuznachu měschczańskeje cżischesenje nuzowych pjenjes smogowali a dawaju wschudnje wulke summy nuzowych pjenjes nacżischesej. Wokrejzny sahupjer swjatkarskeje kommitzije je porucżił, so dyrbja priwatne banki tele pjenjesy pschijimować. Won je dale zastojnikow nemilostatneje banki tehorunja nuzował, pjenjesy pschijimować, jim hrožo, so jich hewak zajeć da. Wintoru je so pschi nemłokstatneje banki za 6000 hacż 7000 biljionow nuzowych pjenjes pschijało.

Franzozowstwo separatistow f Bonna wupokasali.

Separatistow, kotřiž běchu so pondżelu w nozy w Bonnje w domje dźěłaczeńskich swjatkow a w tiihožorskej sali sobudželi, su Franzozowjo schtwórt f města wupokasali. Pondżelu wonj f wopadnanym revolverom po měšlowych brohach cżahachu, ludži napominachu, so bychu dale schli, a někotre wobsedy sajachu. Na to jich wobkadźerjeła wyschnosć wotbróni a f města wupokala. W radnizy hischeze někotři separatistojo žedża.

Słota měna sa porheinske kraje.

W Porurhrjeł ma so pjeza w bliżschim cżasu f franzowskim, hollandskim a němskim kapitalom banka sa słotu měnu (valutu) sa Porurhrsku falošcż. Němskemu kapitalej je so pjeza wjetschina pschewospołstajita. Składowny kapital 100 milijonow złotych hriwnow wuczini. Banka smeje swoje žydło w Kólnje abo Düsseldorfu.

Pokuta sa potepjenje „Lusitanie".

Sa cżas swětowneje wójny je jedyn němski podmórski cżołm amerikanisku łódź „Lusitania" potepił, łódź Amerika hischeze njeje wójnu Němskej pschijonjedżiła. Měschany wubjerk sa žadanje zarunanych je někto rosłuchał, so na Němska la zhromadnje cżłowjeztwa zjiwjenjow, strowoscże a samoženja 22 milijonow dollarow saplaczicz.

Rónz pólskeho generalneho strajka.

Po dorěczenju mjes pólskim knježerstwom a zastupjerjemi strajkowazych je so strajk żelesnizarjow a pólskich zastojnikow skóncził.

Bolharska žadanja južnosłowjanskeho ultimata pschijasa.

Bolharske knježerstwo je južnosłowjanskemu połčanzej w Sofiji wotmołwjenje na notu, naschtwaju fyntany morderskich nadpadu na južnosłowjanskeho wojerskeho attascheja w Sofiji, pschipodała. Bolharske knježerstwo do wschich pokutnych žadanjow swoli.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 8. nowembra 1923.

— **Wo wjedrje.** Wežera wjeczor w 7 hodź. barometer 739, hygrometer + 1½, najwyschcha dnjowa cżopkota 9 stop. Dżensa rano we 8 hodź. barometer 738, hygrometer 0, najnischa cżopkota w nozy 3 stop. — Drjezdżanska wjedrarnja staja nam sajo wišate wjedro. Cżeżki powětr w policzy ho jenoż pomałku wotpałuje. W Jendżeffej hijo mjerjnje. Też w Franzozowjez je hijo mjerjnjenje blizko. So je pola nas hischeze powětrnje cżopło, mamy ho wětram dżakowacz, kiž f połabnja dnja. Pała Jslanda leži hijo sajo nowy cżeżi powětr. Tehodła nam hrožne wjedro dale hrozy. Wežera mějachu w Memelu, Casselu, Frankfurcze nad M. a Minschonje deschcżiż. Druhdże bě samrócżeno. Na horomaj Zugspitze so pschi 8 a na schmrzekowej horje pschi 2 stop. žnihowacżke. W Němčzi bě 3 hacż 12 stop. cżopło. Jutsje piatk hlónczo 7,11 cżłohdża a žo 4,16 thowa. Mějacż cżłohdża dopołdnja 7,43 a žo wjeczor 5,26 thowa.

— **Rosprawa polizije.** W cżaku wot 2. do 6. nov. žu f jenoho rustajerskeho kachcżika na herbiskej haży prejsionisu parau maschina kradnyli. Maschina ma tafliczku f napisbmom: „Gebr. Märklin, Göppingen, Württemberg". — 6. nov. popołdnju kradnychu wolowy cżah f kuloztym naschijinym wureškom f krótkimaj rukawomaj. — W nozy k 7. nov. kradnychu f jenoje zahrody pschi tuchorskej drózy 6 kokoschow a thaponow. — Mužnje žedne koło, kiž je ho pschedy nětkotrymi dnjemi kradnyło, je koło znamki „Gütekauf", cżehrja njeje znate, tżeji pak w nim jene „6" a jene „2". — Wežera wosjewjene hubnje pabuchowno je to wujasnikow.

— **Khronika paduchjstwow.** W Budyschinje kradnychu 2. 11. jědne koło, kotrehoż znamka a cżisło njejstej znatej, dale žankjeny běch jědne koło znamki „Aegir", dale jědne koło znamki „National" cżo. 111.345. — 30. oktobra kradnychu we wokolinje motorske koło znamki „Zetja" cżo. 34167, 2. 11. kradnychu lohke motorske koło znamki „Mestro" 1½ PS. — Dale kradnychu 3. 11. nimale nowy sesenybarbjeny dżeżaju zaczisnjaty sportist wós „Brenabor" se selenym kožanym khrjostom, zaniklowanym pschimadlom a gummijowymi wobruczeni. — W nozy k 4. 11. kradnychu 3 wjetsche a 3 mjeńsche karnitsche, cżorne, schere a Miaske, dale 6 cżornych a 2 cżornobrunych karnitkow žrěnje wutkoże, 14 kokoschow a to 9 mlodych a 5 starych, brunych, běłych, cżornych a hrjejenych. — Dale kradnychu f nutskamanjom žonjazu kosmikaty mant, 1 sportiku mežu, 4 metry rustrow a někotre dźěłby zigaretow.

— **Pjenowa płacżizna** je sa **nowemberske pschipokasanki** dźensa 27 miljardow hr. sa 1 kubikmtr. Alle płacżizna sa pschipokasanki, kiž ho hischeze sa oktober kupuja, je hacż do kobotu 10. nov. 14½ miljardy hriwnow.

— **Swobodne mjasowe jatki (Freibank)** w Budyschinje. Sobotu, 10. nowembra, dyrbi so wot 9—11 hodź. ho fyrne howjase mjaso, punt 60—70 miljardowa fyrne fwinjase mjaso, punt 80 miljardow hriwnow wotedawa, fwinjase mjaso jenoż na cżisła 861—1010.

— **Dostawarjo renti!** Sobotu, 10. nowembra 1923 so w priedawschim wuhlowym hamcże na podwjeru sa 1. pokazu nowembra dopołdnja. Wupłacżenje stanje so po porjedże pismikow alphabeta każ hacż dotal.

— **Mali rentnarjo!** Sobotu, 10. nowembra, a pónd bżelu, 12. nowembra 1923, so każ hacż dotal na mjeschczańskej hłownej pokładnizy wupłacżuje.

— **Kak špěchnje pót dźěła.** 29. oktobra wotpółła něchaj 11 miljardow hr. do Radworja a 6. nov. nowe dóndżechu. Potajfim 70 tżm. so 9 dnjow! Hewak by pjenjesy hižo nasajtra mě. Kelko žehrody to pót nacżini! Pschetož twón je pjenjesy hotowe 29. okt. dopołd. Saplaczi won wothłodnoscżenje pjenjes? Abo smě cżinicz, schtoż chce? Snano pschichodnje pjenjesy hischeze pomałcha póndu, hnadnj może je cżłowjek pschihotowacz, to f Drjezdżan do Budyschina pol léta póndu. 9 dnjow tola tón pucż cżłowjek ani njeby schoł. Hoj, to je lubsine wobstejnoscże, kiž pschesahuja stare cżahhi!

Se **Serbow.** Paduschi wukonjeja w tu thwilu sajo pilnje swoje masane rjemjeżka. W saschtych nozach sarešachu w Praworožizach hnydom 4 fwinje na žanym městnje. W Nukniszach kradnychu žito, w Kosarizach wurunowachu zuły hnd furschenecho mjasa a w Jatworje kasachu 1 fwinjeżku a 3 hutżezam hobu. Sa zwólnu nimaja hischeze hlěda. W jenym padże wuzi so policajski woz. Tam strażowachu tsi wótre pjy, njejsu pak na paduchow kedźbnyli cżinile. Pschi dotkich cżinowych wjeczorach a nozach je kedźbnosć bóle hacż hdy trebna.

S **Lubija.** We nozy f hrjedże su so njehanbicżiwi paduschi bo naschego katolskeho Božeho doma dobyli. Zyrkwinske durje woni na wjazy mešnach f njedżelu pschecżišchu a potom delši mutłocżichu. Tak pschihódżechu do šmutškommodże zyrkwje. Tabernakel rospacżinichu, rubichu f njeho fwjecżene posłorżane šudobże. Po šdacżu je kelichej hobu kasachu. Wón je se šlebora a šmutška tołsto posłocżany. Kapaliju pscheborikachu a tam po thwaru nadobu rosmjetachu. S njeje wotnjesechu wyschelakn mětchu nijkt drasiu.

S **Lubija.** Pola naš a we wokolinje je f paduchnmi dżeń a hórje. Na jurjowej haży kradnychu 4 korunicze a f jenoje zahrodowanje pschi Budyschskej drózy 150 zyblowe. We Starym Lubiju, Wólschczanjach a Swónzy kradnu dejowo. Schtomy hacż do 30 zentnerowe tołstoże sa podrěsanje a wotnoscżenja. — Wežera dopołdnja f wokhże Lubijskeho finanzneho hantla koło kradnychu.

S **Mojanta** (Rosenhain) pola Lubija. We nozy ck hobocże su so f jenohu tudomneho statka 3 zentnarje naličnje rożi kradnyli. —

S **Rakez.** Hdyž naš kantor saidżenu wjeczor f korczmy domoj pschińdże, wuhlyschcża won ropot na ljubi. Rucże běżesche do korczmy a wša nekotrych muži hobu. Njenadżijny f thežnymi durjemi mužži wuškoži a po cżinje cżekny, druhi paduch stacki f wotkom na nišu cżehu a wot tam dele na dwór a tak tež cżekny.

S **Wojerez.** Pschichodnu njedżelu, 11. t. m. popołdnja w 3 hodź. žwjeżeńskich cżitkow Wojerezh f Wróżtkowan w tudomnej katolskej zyrkwi swjaty zakrament firmowanja wudżěłuje.

Se **Slepeho.** W naschim herbskim towarschnje so tola někt poczina hnit hibacz. Cżłowška drje je hischeze mała, ale sa to cżim žwjerniscża a do dżěła swólnina. Njedżelu mócżachmy sajo dżewjecz nowych hobuztawow sawjesach. Wosebje Trjebin a Rowno běchu derje zastupjene. Sastupny pjenjes a měšazny pschinoschk so na rożtwow hódnoscż postaji. Schtóż njeda rożtu, pkazi papjerk, sa kotreż so hnydom rożta kupi. Tak nam wothódnoscżenje pjenjes žaneje schkody nacżinicż njemóże. To smójni nam lubożcżine podpjerance jeneho hobustawa. Wuradżene bu, so mamy so za to po-

Hana.

Roman wot H. Sienkiewicża.

Pschełožił Beno Žyž.

7.] (Pokracżowanje.)

„Po roskalu, hnadny knjeże", wotmołwi Franz, na kotrehoż bě mój roskafowazy hłóh zwižnomu sacżichej cżinił.

Dyrbju pschidacz, so „hnadny knjeże" pschi tutej narodżi, kotruż k prenjemu raśej f erta kłužobnika zhyschcża, šmějcży spokojenja zyle potłóczeju njesamócż; pschiwšaty wuras wobliczka pak „hnadnemu knjeżej" pcżeš tuto pschepowmha. Wokomit potżežicże be pschipokafany krjwy pschihotowany, hurje so wotewrichu a Hana sastupi w żarowanskej dracżce, kotruż běchżej jej fonwerna a hospoża w nazy zhotowiłej. Bě jara błeda a wocżzy wot zyłkow cżerwjenej. Njanej stotej pletnje, kotrejż buschtej hromadubderžanej f cżorneju helku, zpadowachtej jej cżežżej po khrbjetu. Dżeń jej napschecżo a dowjedżech ju f błidu. Moja dwórliwoscż a njesmuczena wokolnoscż pschóschachu wobje dżeża. Tehdom hischeze njejsu njedżach, so je sa cżežku tyschnjon wojmacżowjny měrny rażż wjetschka dobruta hacż hanu najlepje měnjene wopokasy cżežkowoże a pschecżelstwa. Wšěmo, so hym wbohu Hanu nimale cżełował pschi prózowanju, žiwjenu nadawkej jako schtikarż prawje spramny bycż. Bě pschi šndanju zyle njeschcżała a moje praschenja, schto dże jěżi abo picż, wotmołwi jenoż jenoschtożtnje.

„Njecżo, dżakuju so, hnadny knjeże!"

Tute „dżakuju so, hnadny knjeże" mje bolesche a to cżim bóle hacż Hana hewak wschędnje dowerniwje so mnu wobkhadżeshe a mje zyle jednarje „mlodu knjeżu" mjenowaschе.

Mysliu, so je waschnje, we kotrymż so po jeje dżědowej žmijerżi sadżerżach a też pschemjenjene wobstejnoscże ju hischeze bóle setrachichu a podmólmi sežinitschej, hacż tak a tak bijo bż. —

Dyndom po šnědanju wšach ju na stronu a prajach: „Dyrbiżich wjedżeż, Hana, so žiy wot nětka moja luba šotra a potajkim wjagu „hnadny knjeże" mi prajicż njeżmieżch.

„Derże hład— młodu knjeże."

Moje stejnischcżo snapschecża młodeje holżu bě nimale spodżiwne. Khodżech i njej po zjawi horje a dele hjes teho, so bych wjedżał, schto mam i njej rěcżeż. Bych ju tak żara rady trós'chwał, bych to mózno było hjes toho, so bych i njej wot njeho Mikołaja a joho smrócża rěcżał, schtoż by jej beloloçż ponowiło a žiwjy bychu so f nowa ronile. Stónczeje fudnych žo i njej na nišli kanopej we jenym rożku jstnoy, sesahnych jeje hłójczku f šebi a hładkowach jeje stare wložy.

Sežiny žo na mnje każ na lubowanczo bratra, a najskerje bě we jeje wutrobje wotmużcża dowera wina, so jej sajo žiwy bo wšěży stupichu. Płakaschе horzo a spytach ju trószchtowacż, kak derje hacż bě mi mózno.

„Njedowrótich sajo sapoczeż płakacż, luba Hana; dyrbiżich so na to dopomnicż, so je twój dżěd nětko we njebjesach; ja chżu šebi wschu prózu bracż . . ."

Njemóżach dale rěcżeż, dokelž běch sam k žiwam blitko.

„Sčmień f dżěbej, mlody knjeże?" wopraschu so mjelcżo.

Dokelž wjedżach, so bě koschcż pschichod a so bo Mikołaj na marny stajeschе, dyżch najprjedy sam pohladacż, hacż bě nischo hotowe, prjedy hacż tam Hann dorjedżech. Po puczu tam trjechich hiženi dż' Joes, kotruż pschoschoł, so by wotnuk na nunje dochadała, so mam nětchto i njej rěcżeż. Hdyż běch pschi cżełe Mikołaja sa pomodlit a pożlednje pschikazy dla pohrjeba dał, wróczich so k Franzozowjez, kotruż proschach, so by Hann bo wotbekanym prénim tydżenju zarowanja we franzozowskej wuczibe a hudźbje powuczowała.

„Monsieur Henri", wotmołwi dż' Joes, kotreż so po sdacżu mjerjschche, to tak šamozhatnje do prédka dżěh, „bych to rady cżinił, dokelž mam mlodu holżu rady, ale njewdeh, hacż by to po woli Waschcżu starschcżu było, każ też dwélnuju, so bndżetaj tutaj je štejnischcżom špokojnu, kotreż Wy Hanje dacż sa prawe macże. Jenoż mij pschewjele thwatka, monsieur Henrio".

Tuta napschecżiwnosć Franzozowjowki mje njemało njerjschche, ale trochżowach ho f tym, so mějach pola patera Ludwika wjazy žboża. Tutón dobry duchowny, kotryż bě Hanje hižo prjedy wuczbu datował, njebě jenoż f tym špokojom, ale mje też hischeze khwalesche dla mojeje horliwoscże.

„Widżu", wón prajesche, „so po prózujesch, na tebje stajenu dowéru mrészażo dopjelnicż. Je cżi to k cżešci, dokelž by tola šam hischeze dżěcżo, bylaż-li, so tunje tajku wutrajnosć wopokasach".

Pytnych, so bě duchownu knjes so nimo špokojom. Wšdżonuje, jeho bóle hojeschi, hacż jeho mjerjschche, to poczuach hnadnedo knjesa hroczż. Tón stary muż drje šacżu, so byrnjež też nětchtożkuli dżěcżage ho špako,tola pschicżina k tomu bě dobra a cżišta a so hymjeschcżo, kotreż bě mi do wutroby špopołnił, poczinesche sthadżecż.

Běch wschak też wulki lubuschcż starehu knjesa. We dżěcżinyje běch so psched nim bojał, wot toho cżaha hem pak, wot kotrehoż so mlodżenstwom bliżach, poczach jeho bóle a bóle wobnitżicżeż. Běch wschak jako špabołcża ta mnje pyłnył a njecżinicżh žebi špwdonnja f tebo, so to wužich. Dokelž mjeschche Hanu też rad, njemżach ju f jeho stronu zawdacż mjeschczżmnoscżow wocżakowacż, hy tola šam, by-li jomu mózno było, jeje dónt połóżił. Ale też knjeni d' Joes mjeschche dobru wutrobu a wobkhadżeshe f Hanu tak pschecżelsnje każ pschecżo a njeda mojej schtikmigy šacżucż, so bě ju pschemjenjeła. Wobkrocżena holża njemjeżeshe potajkim pschicżiny, bo psches njedostatk na dobnicżużiwnosći wobdżeżowacż.

Też špłużobnivno poczа f njej każ f dowjacżej dżowku wobkhadżecż. Mój nan hižo pschezo na to dżerżeshe, so kóżdy pschikałej najstarschcżeho žyna, byrnjež tutón też hischeze dżěcżo był, poštuchaschcże. We kóżdemu špwdobne, so, jeli, trjeba, na hnadnedo knjesa abo na hnadnu knjeni wobroczecż, ale Hann wot žebje njeżmieżeshe nichtón špytacż, wołż „mlodżho knjesa", każ mjeschche bo najstarschi žyn mjenowacż, bo špjecżiez. Hunja każ špužownizy, tak běchu też mlódschi bratrja a šotry hižo f cżašom na poštuchnoscż pschecżiwno najstarschomu šwuczeni, šwuczenoscż, kotraż by we wobšżiżnim žiwjenju wobšta.

„Jenoż na tuto wschnjcże może žo špwójba dżerżecż", by mój non prajił. A woprawdże wobšta tuto na špwobodnu wolu a nij na šakoń špožene špwójbne prawo, po kotrymż bě prenjorodżeny hłowny herbz, wot letżtoikwo wot špłaba k špłabej dale. Tak bě cżełedź na to špwuczena, we mni pschi špwobnego rosłuchowarja widżecż a jamo starý njebo Mikołaj, kiž špmědżeshe žebi tola wšo dowolicż a mje f pschehmjenom mjenowacż, njeżamó žyła „pschelo cżinecża podwólnoscże jow šminjecż. —

(Pokracżowanje.)

šarach, so žo mahladna žerbšta kukhownja (hrje na 500 swjatkow) pola Schmitez, kotraž wot 17 lět žem se fmjerczu jeje zarjadowarja, Jana Schimka, žanehjo prawjeho bohladowarja wjazy nima a tak žo pschezo bóle rosbrjebuje. Sajo sčabuje, wobnowi a pod kruty bohlad staji. Dale žo na to pokasowasche, so by žo w schuli někto skoro 1 wuczenjom žerbšteje rěcže sapoczało, prjedy hač žo bžezi zyle swojej maczerinej rěcži wozuždnja. Skorzejsche žo na to, so njese žerbšich wuczenjow, ale też na to, so nimaja cźi kotříž móhli to do stutka staji, žaneje žerbšteje wutroby. Kóždy pschipóznawa wusnam snacka žerbšteje rěcže a duž też wotbo wjazy tracź njemóže, so tuto dopóznacze stutk wuprodžił. Sserbšte towarstwo ma někt tutu należnosć so kokom wjacź. Stónczuje pschiházdženk k wažnemu dnjeu — k wutworjenju nascheje labawy a towarschnoscho žiwjenja. W tych wězach maja nasche dobuławy dobru rutinu a nalhonjenja i dalschoje sahbženosče. Sserbšte reje, žerbšta hudźba a narodna drasta žerbšich holiczow žu tak kwojorasne a wobkuźasze, so wone hižo žame wosnamjenuja program sa sabawne wjeczory žwonka Sstejpanskeje wosbadu. Tajki sabawny wjeczor ma žo bórzy w jenej wokolnej wěsy, kotraž žo dženja hischcze njepschetrabaji, wuhotowacź. Najprjedy pak mamy žo hischcze pilnje we srjewanju swuczowacź. Duž pytajcze sajo wschitcy wasche žerbšte spěwniki hromadze a wschitke mkode holicza a hólzy, kotříž žo wosbeje na reju a spěwanje wusteja, njech pschihódu pschichodnu frjedu, 14. novembra, wjeczor we 8 hodź. pola bura Jana Domule w Sstepom hromadze, žo bychmy žebi tam wschitko rospowjedali a dowuradźili. Nasch wumóžk za reje, knjes Kito Domula, žo na tutu spromadźinu hischcze wosbeje pscheproschuje. — Pschichodna mésačna spromadźina ma žo k wotmeńenju pola knjesa Sschenbacha wotmécź, schtož pak žo hischcze pschichodnu frjedu bliže postaji.

Hospodarski roshlad.

Schtwórtk, 8. nowembra 1923.

Hamtske kursy wežera we Barlinje:

Dollar	628,425 mh.	frangowski frank 35910 mk.
jendželski punt	2,793 bilij.	czěskosk. króna 18354 „
schwojarski frank	11,720 mh.	100 pólšk. markow 380000 „

Na Barlinskich mikach žo kurs zuhich yjenjes ł nowa powyschi. Dollar sčěsy hač na 630 milijardow, jendželski punt na 2807 milijardow.

Do efektow pschiňdže wežera syslne syadowanje kursow. Po hobrischch dobytkach sanóženu pondželu thydnjsche žebi někotrakuli swój dobytk sudžicźeć. Cźeny žo na wiki pschinjesechu, so by žo po wyschich wónkrjesčich kursach pschedate a dostate pjenjesy we tworach salosyte. Tak mysljachu jo wjele. Sa tejo nasta syslne powstańenje a kursy počachu poruschczowacź. Na Barlinskej burzy žo syo pschipolnjuju syadowanje sadžerža. S Drježdžanskeje burzy powé so žame syadowanje. Kunje tak stajajo bijachu wežera dele. Wschedrowschich potorhnychu žo kursy maschinowych a metalowych akcijow. Mjes nimi sjubichu Gebr. Unger 22, Sächs. Waggon 20, Schubert a Salzer 5,5, Górlitzer Waggon 5,4, Eschebach 2,8 bilij. hriwnow. Jenoż Sächs. Gußstahl (doby 4 bilijony. Niz ma jara cźerwjacźu elektromotory a kolowe akzije. Mjes nimi sjubichu Sachsenwerk 1 bilijon, Wanderer 500 a druhe po 200 a 100 milijardach, wschelake druhe nětčisko malo dobychu. Po bilijonach sjubichu ley akzije keramiskeje industrije a to Hoffmann Glas 7,3, Siemens Glas 5,8,- Kahla 3,5, Hirsch 2,5. Sächs. Glas 2 bilijonaj. Mjes pjewarskemi bayerske najwjazy pschibadžichu, druhe mjenje, kaž Waldschlößchen 1,4, bilijon hr. a Bautzener 720 mil. h. Jenoż Berliner Kindl 5 bilijonow dobu. — Banki frajschu „Deutsche“ wo 9,5, Sächsische 8,5, Dresdener 3, Darmstädter 2,5. — Też pawjerniti sjuschezy do tych, kiž wjele sjubichu. Mjes nimi Vereinigte Strohstoff 11, Vereinigte Bautzener 2,7 bilijon hr. Stónczenje też wschelake druhe industrije sčobowanki sapiżachu.

Renty wostachu krute a powyschichu wschě swoje kursy we pschecźiwu wo někotre milijardy.

Na Barlinskich produktowych wikach

Žito a produkty po stotej hriwnje.

Pschenža	184,50-180	**Stoma a žyno**	
rožka	183,00-184	pschecźerna	0,80-1
nałetn. jecźmjeń	164-168,00	rjana	0,80-1
wowsž	151-155	wotrjana	0,70-0,90
50 tunu abo 20 zentnarow		**rjane wollepy**	—
pschecźerna muka	31,50-33,50	jecźna	0,70-0,90
rjana muka	29,00-32,50	k sapłanju	0,60-0,70
pschecź. wotrubY	8,00-8,40	jtykanje	1,85
rjane wotrubY	8,00-8,40	žyno	0,75-1,00
50 100 kg abo 2 zent.		**Bérny**	
kane fyjnjo	—	bóle	1,90
módre łupiny	—	cźerwjene	1,90
kany wotrjschi	—	po zentnarju	

Produktowe wiki klazachu. Pjenjes stoiece hódnoty njeje a te papjerjaneje njedostatnu, so mohže žo pschewyboke ptaczilny sapłacźicź. Na wiki też nětčisko wjazy žita pschichóže. Duž žo dźiwacź njetrjebamy, so ptaczilny powiscźelachu. Statna zitarnja dale žito njeskupuje, też młyny nic, bokelž mukź njeńdže. Potajkim produktowe wiki wokerna klazachu. Byrnjež žito po stotej hódnoze wo wjele wjacź dele schło, bé wono po papjerjanej tola wjele drózsche. Wschetkoż stota hriwna ptaczi po wczerawschim kursu 150 milijardow. Tak žaji žo pschenza na 1383,75 hacź 1850, rožka 1373,5—1380, jecźmjeń 1230—1260, wowsž 1132,5—1162 a bérny na 285 milijardow, wschó po zentnarju.

Wiki rěmcho stotu (Zentralviehhof) w Barlinje. Rospodawa stótneje zentrale we Barlin-Friedrichsfelde.

Sobotu bé žo nimale dosć stotu pschihyna(o, ale wón žo njerospschedna. Tehodla nuž njedźiwa, so wczera cźim mjenje na wiki pschińdže. Howjadłow jenoż 875, mjes nimi bé dobry tuczny holmšteniski stót. Byrnjež žo hamtski kurs za stotu hriwnu wot sobotu žem njepschemjenił, tola ptaczilny horje bijachu, po tym, so bé stót na Kólnjiczu a Hamburkskich wikach wo wjele drózschi był. Stót pschedawaše žo po papjerjanej hódnoce, kotaž druhich pschinjesé njeje. Howjadła ptaczachu 4500—9000 milijardow po zentnarju žiweje wahi. Cźelata běchu žadne, dokelž běchu žo hobaru někotre dla pschewyschkich ptaczilnow sebrane. Wežera pak běchu pornjo sobocze hischcze jónu tak drohe. Wone berše běchu. Tehornnja wowsaju berše běchu, też za nje běchu žo ptaczilny podwyšile. Też świnje běchu žadne. Sa nje žo 5500—6000 milijardow po zentnarju žiweje wahi wudcźiní, k cźemu žo hischcze 30 proz. pschiwisnu. Wežera kaž hobotu po sedm, so sapisane ptaczilny njedowola žaneje wěstosče, kak žo ptaczilny wutworja. Wežera běchu wiki jara njemérne. Někotři rěmnizy wiki ł tym mylachu, so łyntacha pschecźiwo ptaczilnam scźerkowacź. S tym jenoż pschedawarjow ł wikow jescherja. Namołwjeja žo, swój stót dale na wiki žiacź, howak žo jenoż wukrajnemu mjasej polschcze. Hižo pschdeža poskicźenja, so šimé žo we dlískich dnjach wjele wukrajnych świni wotcźakacź. Tajke podawki wiki njesmerja. S porafom dyrbi žo na to pokasacź, so je mjasa we wulkich měšach woprawdže žadne. Je-li žo dosć stotu njepóscźele, budże sło hischcze hórsche. Tehodla namoł zi my, stót bohaće na wiki šiacź, byrnjež yjenjes žiwe hódnoty sa nje hischcze njedostoli. Pschihnato žo bé 875 howjadłow, 550 cźelatow, 2045 wowzow a 1445 świni

Wone ptaczachu:

howjadła 4500—9000 milij. hr.,
cźelata 5000—11000 milijb. hr.,
wowzy 4500—8000 milijb. hr.,
świnje 5000—5500 milijb. hr. a
30 proz. pschiriska po zentnarju žiweje wahi.

Na stotu hódnotu rosličzeno stali žo ptaczilny wežera howjadła 45—90 št. hr., sanóženu sobotu 30—35 št. hr., cźelata 50—110 št. hr., sanóženu sobotu 40—50 št. hr., wowzy 45—80 št. hr., sanóženu sobotu 35—40 št. hr., świnje 50—55 št. hr., sanóž sobotu 30 št. hr. a k temu 30 procentow pschiriska.

Na wiki wujittkowcho stotu tam bé žo pschiwjesło 806 prožatow a bźakoh a 116 świni. Prožata ptaczachu 70—90 a bźahi 60—80 milijardow po puncze.

Wopjerjane pjenjesy dyrbi kóždy tak sakosče ptaczidło pschijimowacź. Je-li pschewyschnik žo sapowjedźi, to cźinicź, może žo jemu wobkhod hamtsky sawjerjecź a może žo hischcze ł jasnowm a yjenjesami pokkoscheć.

Sa mloko je žo ptaczilna na 11. a 12 milijardow po litru postajła.

Wažne hospodarske liczby (kluncze).

Sa 8. november 1923.

1 stota hriwna (po Barlinskim wicźnym kursu)

papjerj. hriwnow 150 375 000 000

20 hriwnowski stoty	1 926 758 000 000
Ptaczilna sa stoto	630 doll. sa jedyn fgr.
„ „ „ 1 złóbrny (1 hriwna)	35 000 000000
Statny indeks	13 671 000 000
Wulkopschekupski indeks	18 700 000 000
Dawkowa méra (multiplikator) 150 milij. sa stotu hriwnu.	
Multiplikator na żelesnju 150 000 000 000. Jedyn kilometer 4. klašy 2,2 mn. po stotej hódnoce, po papjerjanej 3 milijardže a 300 milijonow. Jéšba do Drježdžan w 4. rjadowni 198 milijardow.	
Telefonowy kluczź	75 000 000 000
Rěczenje je w bliskim wokrjeżu (Ortsverkehr) 7½ milijardow.	
w dalschim do 5 kilometr. (Bezirksverkehr)	15 milijard.
Pósiowy tarif: list w post. wotrjeżu	500 000 000
dopjelnjza „ „	200 000 000
list dale post. „	1 000 000 000
dopjelnjza „ „	500 000 000
Indeks sa hospcźenjy	70 000 000 000
Knihkupski kluczź	100 000 000 000

Kak rosliczisch stotu na papjerjanu hriwnu?

po hamtiskim kursu wot 7. nowembra 1923.

Bjes samohwonjenja.	(W milijonach hr.)
1 dollar stoteje wažnosći = 4,20 št. hr. =	630 000 papj. hr.
1 št. hr. = 150 000 000 pj. hr.	1 št. pj. = 1 500 000 pj. hr.
2 „ „ = 300 000 000 „ „	5 „ „ = 7 500 000 „ „
3 „ „ = 4 500 000 000 „ „	10 „ „ = 15 000 000 „ „
4 „ „ = 600 000 000 „ „	25 „ „ = 37 000 000 „ „
5 „ „ = 750 000 000 „ „	30 „ „ = 45 000 000 „ „
6 „ „ = 900 000 000 „ „	40 „ „ = 60 000 000 „ „
7 „ „ = 1050 000 000 „ „	50 „ „ = 75 000 000 „ „
8 „ „ = 1200 000 000 „ „	75 „ „ = 112 000 000 „ „
9 „ „ = 1350 000 000 „ „	80 „ „ = 120 000 000 „ „
10 „ „ = 1500 000 000 „ „	90 „ „ = 135 000 000 „ „

Cyrkwinske powjesće.

S Budyschina. W Michałskej zyrkwi smjeje 24. njedź. po św. Tr. rano we 8 hodź farar Tischer šerbšu spowjedź a św. wotkasanje, dop. w 9 hodź. farar Nada šerbšu Bożu službu a 1/11 hodź. rozrěčenje ł konfirmowanej mkodźinu, dop. w 10 hodź. we wotkrjenym wusławje na Jidowje Boża služba, farar Tischer.

S Makez. 24. njedź. po św. Tr. rano 9 hodź. šerbšte kemšenje 1/11 hodź. němšte kemšenje. — Kermuschanu pondželu 9 hodź. šerbšte kemšenje. Na wobdźelenje dnjomaj sobotu sa Rakezanstu zyrkej.

S Bukez. 24. njedź. po św. Tr. rano w 7 hodź. šerbšta spowjedź, w 1/2 9 hodź. šerbšta, w 10 hodź. němša Boża služba.

S Nakezišu. 24. njedź. po św. Tr. dop 1/2 9 hodź. němška Boża služba, kotrejž žo wobdona spromadźina pschisamkuje. Pop. 2 hodź. a 7 hodź. spromadźinje młodźinomy.

S Wjelerjina. 24. njedź. po św. Tr. rano 1/2 8 hodź. němška spowjedź, dop. 1/2 9 hodź. němška Boża služba 1/2 11 hodź. dźěćelskemschenje.

S Minakala. 24. njedź. po św. Tr. rano 9 hodź. šerbšta a 1/2 11 hodź. němške kemschenje. Pondželu kermuschu rano 9 hodź. šerbšte a 1/2 11 hodź. němške kemschenje. Kollekta sa nascha birkanoinymu. — Semrjeczi: Marja Joudowjena Bětkowy w Drobach 71 lět.

S Khwaczi. 24. njedź. po św. Tr. dop. w 1/2 8 hodź. šerbšta a 10 hodź. němške kemschenje.

S Hodźija. 24. njedź. po św. Tr. je rano 1/2 8 hodź. šerbšta spowjedź, 1/2 9 hodź. šerbšte a w 10 hodź. němške kemschenje. Kollekta sa evangelste towarstwo mtodźenzow. — Pondżelu pop. w 3 hodź. pożebżenje wosbadnych sstunjerjow.

S Malešchez. 24. njedź. po św. Tr. rano 1/2 8 hodź. němška spowjedź, 1/2 9 hodź. němška a 10 hodź. šerb. kemschenje.

S Huczinu. 24. njedź. po św. Tr. rano 8 hodź. šerbšt hamt. 9 hodź. šerbška, 1/2 11 hodź. němška Boża služba a 1/2 3 hodź. towarstwo knježnow na farje.

S Klukscha. 24. njedź. po św. Tr. budże rano we 8 hodź. šerbšta spowjedź, w 9 hodź. šerbška Boża služba, w 1/2 11 hodź. mšzwor bźeći. Kollekta. — Pondżelu na kermuschnu yjwjedżen budże rano w 9 hodź. šerbšta, w 1/2 11 hodź. němška Boża služba.

S Lupoje. 24. njedź. po św. Tr. dop. w 9 hodź, šerbšte, 1/2 11 hodź. němška Boża služba.

S Hušči. 24 njedź. po św. Tr. dop. w 1/2 8 hodź. němška spowjedź, w 1/2 9 hodź. němška a 10 hodź. šerbška Boża služba. Pop. w 2 hodź. dźěćelskemschenje.

S Wóšlsku. 24. njedź po św. Tr. rano we 8 hodź. němška spowjedź, w 9 hodź němške a 1/2 11 hodź šerbšte kemschenje. Kollekta. — Pondżelu rano w 9 hodź. šerbšte kermuschne předowanje.

Hospodarstwo.

Wobhladowanje drobneho skota, yjerjinu a pejołkow w nałynje (nowembru).

Drobny stót wuchowa so někto bóle w hródźach. Wone dyrbja w najšěpschim porjedże cźiste a suche bycź, ma žo też psched rubježnymi swérjatami schikacź. Skót trjeba cźerstwy powétr, murje dyrbja pak krute pschecźiwo syntaje bycź.

Kosam na so derje sachkacź a žadaju žebi dobru a hyntu pizu, so bychu synnu lépje pschetrale. Maja žo też porjadnje rydźicź. Pschecźiwo symje su jara cźuczibne, wosebje stare koły, kotrejž nadobcźi kopawu nimaja. Letnjsche koły so hake należcy pschipschecźerja, starsche jo k tak ruce hacź žo rjepotaja. Nowsche koły njech so pschiščlušchnje wobhladuja a derje pizuja. W prénich měsnzach móža so hischcze bojecź, po czasu so sastanje. Hdyž so tute storkaja, bija a po hródźi honja ako by jim symjerske abo pomjerstnjene jécź podawa, też pschewyske rěpotnych kopjenow, potom ł wjetscha pomjetaja. Pschi rjumnym suchim wjedrje móža koły so wonka pschebydlacź. Panochcty maja so pschebladacź a pschistihacź.

Kamike, korrej wonka bydla, maja so psched symu schtiacź. Tajke thlěwy njech so ł sliczom abo se ztomu wobdowanym pschecźiwu wétram a mokroce. Duricźka ko kuncze sawrjeja a ł měchanu pschikrytja. Pitna woda ma so ko tuschku pschitrěcź, njesmé pak dale stejo wostacź, hdyž žu so napite. Na pizu njesmé so lutowacź, jenoż derje wuježdene kamike maja žyne mlode. Mjeso pschetuczne njesmědża bycź. Prawa méra nathoni so pyches dlěsche wobkhodowanje. Mjetka piza ma so czopka podawacź, selena njesmé symjerstu bycź.

Cźaš linanja je pola pjerjiny ł wjetscha nimo. Kurjerjezy dyrbja so pschecźiwo symje schikacź. Pschi mokrym wjedrje wołanu kury w kurjerjezu, jeli nimaja traš někotre nékajše druhe próżdne méstno, na psch. hródź, huno, kótnju abo druhe suche méstna. Młodźiczki pocźinaju njeść. Temu hodźi so polékowacź, hdyž cźopku mjetku piza dostawaju a to rano, na wjecźor pak sorno. Wot rěpy a kalowych hłubow nad dypaja. Do kurjenja sluschu pěst, ko móża hrjebacź. Jenoż kury, kotrejž pilnje piju pytaja, hrjebaja a so hibaja, niežu porjadnje jeja. Woda k pizu ma lawka bycź. Pschecźiwo symje njeju tak cźuczine, kaž najdaschcejo wótžnemu powétrej. Kiž we wustich a pschepjelnjenych kurjenjach naitawa.

Też huby a kaczki trjebaja suche khlěwy. K plawowanju su pschichodne léto njemške so letnjsche druhe lehnidła bracź, ale derje wuwidte a syine prénjeho lehnidła. Tajke hodźa so hacź do swojeho dźesatego léta k plawowanju.

Pczoły njedadaju niczo dale hacź měr a powétr. Ma so na to hladacź, so we wulkodze semnéte pczoły dźerń njestatkała. Padnje šnéh, dha ma so hnydom wotmjesecź. Sdwdte štónczne pruhi na šnéhu sliepja pczoły, nacźinuja njemér a wobja šamo k muklej. Kónz nowembra ma so kolej kdyžnje wujedźicź, mortne pczoły a druhi njerjad wotstronicź. Najpschósnischo a jednorischo žo to dźeło wutkunja, hdyž deleka papjera (Pappe) podhujnjesch, so zyte dno pschikrywa. Potom jón wuczehnjesch a tak je ł jenym rasom wschó cźiste. Spody starcho papjerja pak najprjedy nowy podhujnjesch. Nadběr (Vorrat) ma po móžnosći wyšche pczołowe wósacz. Je-li wón w podlanskich płatach, może žo stacź, so samuła. Szyluny lub dyrbi ł najmjenjscha 20—25 punuwu zwody mécź. Sódkowy (kristallisowany) méd njemóža pczoły zyscherjedacź, tajke płasty maja žo wotstronicź. Tak nadobnyny méd žo ł łódkojtym syropoun (Kandisirup) smjescha. Najkómischi je cźisty méd. K nabérki sluschu też twórkowa mucźka.

Přilopk.

* S Drježdžan. W Drježdžanach je žo płacźilna sa 1900 grammowu pokrutu khléba 1. drużiny na 120 milijardow, sa pokrutu 2. drużiny na 120 milijardow nowonowy postajiła.

* Sse jeżikowki. We Gragnano (Italiske) złożeny poż dźeżo służa. Dźeżo pschinjesechu pyche wodże do thorowuje. Tam je jeho macź hladaschc. Wona majkasche jemu liczko. Dźeżo we fmjertnym stuku kużuny macź do liża. Macź tehornnja hižo po někotrych dnjach na slażenosći semrć.

Pytamy nusnje kójnowe kuluchowe drjewo a deski kupiś. Dale potrjebamy běžnje wschě druhe drjewa, rězane a njerězane
Telefon Njeswačidło 24. **Firma P. Rocho w Ssernjanach pola Kamjenza.** Telefon Njeswačidło 24.

Sokolski kučik.

1) Knihownje do sokolskich jednotow. W našich wustawkach smy sebi postajili jako towarstwowski zamĕr „wukubłować cělne a duchowne, wosebje moralne mocy serbskeho naroda a hajić bratrowstwo.“ Njejsmy potajkim jednostronscy cělozwučowanske tow. Jako prawy słowjanski Sokoł chcemy runje kaž naše cělne wukubłowanje mĕć stajne na starosti naše dušowne w zdźĕłanje a pozběhnjenje. Smy wšak serbski Sokoł, tuž prócujemy so wo wšu serbsku w zdźĕłanosć. Z tutej pola nas jara zrudnje steji, dokelž so naša narodnosć wšudże potłóčuje a w kuli z dźĕła ani serbscy pisać njeznawknychmy, ćim mjenje někajke serbske zdźĕłanje abo poklady za tajke sobu do žiwjenja dostachmy. To rĕka, sam sebi pomhać a z horcej lubosću a krutej wutrajnosću naprawować, štož bu na nas tak bjezbóžnje zhrĕšene, pokazać, zo mamy dušowne mocy, kotrejž wĕmy pĕstować a wukubłować, zo smy zdĕłany narod. To je nadawk našich serbskich towarstwow, to je nadawk a wysoki cyl, kotryž smy sebi wosebje we Sokole postajili. Z časom budźemy sebi hižo naš sokolski program w jeho połnem rozwahu, tak wosebje toż w tutem zamĕru wuwić a wukrysta-lizować a sebi kruče postajić.

W tutych rjadkach jedna wšak so dźensa jenož wo wěste prakliske zdźĕlenje. Zwjazkej je zmóžnjene wuhotować naše jednoty ze serbskimi knihownjemi. Skutkownje přećelojo našeje dobreje wěcy su nam byli k pomocy. Kótka jednota dostanje do swojeho zarjadowanja knihownju ze 60 serbskimi knihemi. Z tym ma so położić realny pokład k horjeka naspomnjenemu zamĕrej. Wĕzo knihownja sama za sebje hišće nidó dale njeznamjenja hač runje hromadu knihow. Pelne a zamĕrne je wužiwanje móže wšak z njeje sćinić bohaty, njezaprahnity pokład, kotryž ponjesy bohate žiwe płody za našu serbsku wzdźĕłanost, za pozběhnjene a skrućenje našeho naroda. Je to jedna z prěnich kročelow, kotruž činimy w našem towarstwje w tutem zamĕru, a po tutem puću pokračujemy dale, postupnje a wěsće.

W jednotach njech so hnydom w nowym tydźenju tute należnosć rozpowjeda. Rozhladajće so za knihownikom (mužom, kotryž wozmje k sebi na sebje dušowne zdźĕłanje bratrow, kaž ma našolnik na starosti sćěhe wukubłowanje) kotryž ma knihownju zarjadować, kotryž mo nuznu w zdźĕłanosć a zajim, zo by bratrow nawjedował k čitanju a pomhał, jich zajim za serbske čitanje zbudźować. Dale ma so knihownja nĕhdże na přihodnem městnje zamĕstnić, po možnosći wobstarsjće sobi bórzy někajki kamor na tute (a pozdźiše dalše) knihe. Na wubjerkowem posedźenju přichodnu njedźelu budże so we należnosći bliže jednać.

2.) Jednoty so proša, stajnohódnu (žitnu) zbórka dale składować. Jednoty, kotrejž njejsu tajku ~~zbórku~~ hišće zrjadowali, njech so hnydom do teho pušća. Chcemy-li do přédka, trjebamy srědkow. Składujemy za nas, za Serbski narod, kotryž je potrĕbny předewšĕmi na cyłem swĕće.

Wozjewjenje.

S Wojerez. Sobotu, 10. nowembra, dopołd. w 9 hodź. so w „Słotym Ławje“ kele wězy za hotowe pjenjezy a za naturalije pischedawa: 1 dospołne kuchnja ze hudobjemi, knjatowe khamory, blida, stoły, koža, jedne koło, schewiki a druhi grat a hospodarski grat, wschě wězy je sawostajenstwa.

Dopis.

Na prašenčkžo knjesa dra. Mechele mam wotmołwić, so ja tola nicžo wjazy s thĕrchowom cźinić nimam, dokelž je to farska wěz. M. Bur.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

1. Schtóž ma bjes hamtskee dowolnosće někajkeje brónje, dyrbi ju do 3. dnja pola policije wotedaś.

2. Samtsojowanja pschedźĕłanja bĕrnow so hač do 15. nowembra t. l. podźĕlscha.

3. Pĕtna sahlužba we pschierĕšku ratarskich dźĕłaćerjow so znowa srjadnje. Tele nowosrjadowanje płaći wot 1. okt. t. l. a počahnje so na renty sa tych, kiž w ratarstwje a lĕsarstwje sajsebože.

4. Naskupa wukaz dla pschipuschćenja bykow. Na pschipuschćenje so njesmě ani mjenje bracy ani mjenje dawaś, hač so sakonšky postaja.

5. Ssobuskutkowazy rosšudnizy (Schiedsmänner) hdyž skót padnje, dostanu sa kóždu sapowĕdanu podźinu swojeho hobuskutkowanja 318 milionow hrjiwow.

6. Njeje mózno dotalne kĕpschiny pschi sastaranju s wuchłom na małych rentnarjow dale podpischaś.

7. Nowe porjad wschelakich hamtskich sarunanjow.

8. Naskupa liečenje skotu na 1. dnju dezembera.

9. Hamtski pschedstejićeź Khorla Schneider we Krałowskej Nowej Wsy ponjesowa so za stawnika ió Bórkhamorskim wokrjesu.

10. Naskupa, kelko cźi podpĕry dostanu, tiž su bjes dźĕła

11. Mĕra, tiž so smě na dokhodny bawk se msdy wotwoteźahnyć, je pwot hobotu 4. now. ßem 15 000. To schtož so smě ihowacź, smě so na 10 miljionow hr. hese pschikrótcźiś.

Mudri ratarjo
wosjewjeja wschó, schtož chcjeźa pschedaś abo kupiś w **Serbskich Nowinach.**

✝ Žony ✝
Poruczam swój wulki sklad pschepasow, mĕšacznych a pschedpadowych powjasow, podpotožkow.
Sćežu rad i rožu.
Wagnerowa w Budyšinje psched schulk. wrotami čo. 9.

Vogtlandske gardiny
tłoty, zanki, witraže, kolaše, princeßowe kukle, łožowe porjadowanja a łožowe płachty, twjeki, trjenje, schórzuchi, blidowe a łožowe pschikrywki, wósławe łukno a linoleum porucza wulkeje płaćišny hódno
K. Erler w Budyšinje
na žitnych wikach 11 (napschećiwo „Głoweje Hwězdy“. Mĕcźi ßerbšći.

Kupuju běžnje kóždu dźĕłu
rožki, pschenizy, wowßa, jećmjenja, muki, laneho ßymj.
atd.
po burjowskich płaćišnach
sa hotowe pjenjezy.
Wo ertne, telefonisće abo pišmowne posłiczenja prošby
Heinrich Scheinert
w Kulowje
pschi zyrkwi. Telefon 42.

Stare cźaßniki
tež dźĕle kupuje
časnikaŕ Mencel
w Dobroćecach
pola Njeswačidła.

Kupuju běžnje kóždu dźĕłu
rožki, pschenizy, wowßa, jećmjenja, muki, laneho ßymj.
atd.
po burjowskich płaćišnach
sa hotowe pjenjezy.
Wo ertne, telefonisće abo pišmowne posłiczenja prošby
Heinrich Scheinert
w Kulowje
pschi zyrkwi. Telefon 42.

Sserbjo
podpjerajće swoje
Serbske Nowiny
s małymi nawješćkami.

K rosnoschowanju **Serbskich Nowin** w Budyšinje so
spuschćezomne žony abo dźĕći
hnydom pytaja.
Nakład „Sserbskich Nowin“.

Próstwy w dawkowych a khłostanskich należnosćach wobdźĕłuje
Ernst Rane na Hoschći hały 32.

Sserbjo!
Kupujeće twory a potrjebu jenož pola Sserbow.
Podpjerajće s tym swoju narodnosć.
Poruczam
nowe a trjebane płyschowe łoty, tkaninowe łoty, drastowe thamory, wertiki, bźĕłanje thołowy, łožowe schaty, płachty, poćeżhnjenja, wobleki, ulstry, žonjazu drastu, nowe a trjebane mužaze a žonjaze wobuće, schórnje, gramofony, cźaßniki a wschelake druhe wĕzy.
Schtož nimam, pschinje wobstaram.
Max Wenzel w Budyšinje
:: na mjaßowym torhoschću 8 ::
kupowanska a pschedawanska zentrala
Mĕcźu ßerbšći Mĕcźu ßerbšći
Spschihódneho mjeskupowanja jara ponjesene płaćišny.

Jakub Bräuer w Kamjenzu
na połnoćnej dróšy 14
porucza wschěm Sserbam swój wulki sklad mužazeje a žonjazeje drasty. Najlepsche wobleczenja sa žony po mĕrje najruczišćho po najtuńšich płaćišnach.
Macźe-li konja trĕšu? Sawołajće proschu hnydom cźo. **653**
Pschi doręsanju hnydom transportnim wosom
pschijedu. :-: :-: :-: Dawam jara pschiłožne płaćišny.
Konjaze rĕmišstwo **Mutscher,** mĕjerjel **Karl Kauschke**
w Budyšinje na hornjeserbskej hały čo. 7. Telefon 653.

Kójdu dźĕłu
butry, twaroha a jeji
kupuje po najwyschšich płaćišnach
Kupuju bata pschekupa, rožka, wowßa, khmo a złomu a płaću najwyschšche dujowe płaćišny.
Fritz M. Schwanu
w Budyšinje
na (nastupnej) lawšej hały 5.
Telefon 1178.

Kupuju
lumpy hač 1 miljardu hr.
nowiny, seschiwki,
knihi, akty 1 miljardu hr.
staru papjeru 2/3 miljardy hr.
kosće po najwyschšich dujowych płaćišnach. Železo a metale jenoź we wulkim. Po wjeršće, što derje płaćeźe ßłonki, je ßamtnym sapschihowu pschijĕću.
Josef Schubert
w Budyšinje, Bórklin čo. 7.
Telefon 695.

Jurij Fuhrmann
w Budyšinje na hornjokrjesej hały čo. 10 porucźa jadne kole, cźiste maśiny, mantle a dźiwchi. Samsna wuporjedź.

Kupuju a pschedawam wschě
rałsowe płty
Płacźu najwyschšche płaćišny sa kóždu trjebnu a njetrjebnu płtu
Auerswald w Budyšinje
na (wukmišlenej) hały 13 II.

2 centnarske ßwinjo
(t. rěkanju) so tuńi pyta. Knapraschenju pola **Jana Nalisa,**
Sserbita lud. banka w Wojerezach.

Awkcija hatneho ßlanja.
Pónjelu, 12. nowembra, dop. w 10 hodź. ma so
hatne ßlanje w Kucźinjanskich hatach
sa hotowe pjenjezy na pschedpadowem
Zhromadźenjej so maja so w skotuch hrinach pola torčnej pschi mjescze.
M. Kucźinje, 8. nov. 19 Pitschkez, dratar.

Wagnerowe zatwarjomne mlóćace mašiny
Wotrjad sam za sebje. — Wubjerny lohki mĕrny khód, ćiste wumłóćenje a wubjerne ćišćenje. — Široki zubkaty system.
Gustav Wagner w Korzymju
ratarske mašiny Telefon: Hamt Wjelećin 71
Hłowny skład: w Budyšinje w hnasnskich kasarnach.
Zastupjeŕ: Oswald Liebmann w Budyšinje
na Tŕólanskej dróšy 42. :: Telefon 321.

Elektriske wuporjedźenja
wuwjedujetaj płaćišny hódno a derje
Albinus & Herbst, dr. s wob. ruk.
w Budyšinje na hornjeserbskej hały 24.

Kedźbu!
S wužitkom kupujeće trjebane a nowe meble, polstrowane twory, komody, łoža s matrazami a bjes nich a pożlešćerja, kaž też wschu mužazu a žonjazu drastu. Dothe a hrótke schtórnje a stupnje stajnje na sćadze.
E. Stelzig
na hrodowskej hały čo. 4, blisko Pětrowseje zyrkwje.
Telefon 1152. Sćym rodźeny Sserb!

Pschipósnata najtuńscha kupowarnja
nowych a trjebanych mužazych, pschołazych, konfirmanskich a bźĕłazych wobleklow, manikow, thołowow, ćežijow, stupnjow a wschelake druhe je pola
Maza Schneidera w Budyšinje
wobkhod starych wězow na schulerskej hały 4 II na lewo.

Swobodne městno
za
Welsec kupny dom
Telefon 12 w Kulowje Telefon 12

Ssadowe schtomiki, jahody
wschĕch druhich a formow (we wulkich hromadach) kaž też
płotowe rostliny porucza za nětcźišchi badźenski cźas
Emil Sperling, schtomowa a rožowa płahowarnja
w „Bad Heil“ pola Sćmjeczkez.

Hosćeńc „Bĕły Kóń“
Hosćeńo prĕnjeje rjadownje w Budyšinje
na zwenkownej lawšej hasy. Mĕjeśel Curt Lango.
poruča so wšĕm Serbam a přećelam Serbow. Jara spodobne a přijomne přebywanje. Dobre jeść a pić po :-: znatym wurjadnym wašnju. :-:
Wše wina w najwjetšim wubjerku.
Kóždu njedźelu koncert.

Serbjo! Čitarjo Serbskich Nowin!
Rjekńće stajnje, hdyž kupujeće abo předawaće:
„Ja čitach waš nawješćk w Serbskich Nowinach“.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaśe měsačnje 828 000 000 hr., z přinj. do domu 850 000 000 hr. Do wukraja za nor. 1 000 000 000 hr. Kóžde čo. płaći 20 000 000 hr. Wudawa a čišći Serbski kulturny družstwo, zap. druž. z wob. ruk., w Serb. Domju w Budyšinje. Tel. 887.

Za nawóžki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 7,8 milijd. hr. Wobźěnje so stajace nawóžki a tabele so wyše wobličuja. Za reklamowy :: rjadk płaći so 23,4 milijard. hr. Kapat po tarifu. ::

Čisło 259 **Budyšin, sobotu, 10. novembra 1923** **Lětnik 82**

Dnjownica.

Sobotu, 10. nazymnika.

Handrija 'Awellina, biskopa.

Kermušu změja: Kluks, Minakał, Njej bjelčicy, Rakecy, Wochozy, Serjewjo a Wóslink.

1891 wuzwoli so Serb Matej Kuča-le za Budyšskeho tachanta.

O kak je dźiwnje pola nas,
My mamy papjerjany čas,
Štož we wšěm swěče přijódk nětk dźe,
Wšo w papjerje so hiboce,
Štož stari w skutkach činjachu,
Nětk z wjetša dźe přez papjeru.

Wšě naše lube pjenjeżki
Su jara žadne w słobori,
Jenož do snadnoh' překupstwa
So trochu sobu měšeja.
Maš krydnyć pak sto tolerjow,
Dha dostaneješ horšo papjerjow.
Ze spawa: Papjerjany čas, Jana Pruski ze Brězowa.

Štóž z lóstom dźěło započnje,
Poł dokonjał je hižo je. H. Zejler.

Njedźelu, 11. nazymnika.

Měrćina, biskopa.

† 1921 w Ochranowje serbski mistonar M. Starik z Wjerbna, kiž je 1853—98 we Želeńskej skutkował.

* 1853 w Ketlicach Khorla Měrćin Rjenč, pozdźišo dr. fil. a farar we Wjelećinje, serbski stawiznar.

1848 wuńdźe prěnje čisło kath. Jutrownika.

Hdyž na Měrćina mokre a zyma njeje, dha też w zymje zyma njebudźe.

Kajkiž je Měrćin, tajki b'dźe měrc.

Měrćin jstwičku zatepła.

Hdyž husyca na Měrćina po błóće capa, dha najskeršo Boži dźeń też.

Na Měrćina ma łužička rada skórku.

Na swjateho Měrćina kuri so z wuhnja.

Swjaty Měrćin přijódźe na bělem konju.

Husyca we Měrćinje najpěknišo spěwa.

Ma so zlě kaž husyca na Měrćina.

Durske prajidma wo dniu swjatoho Měrćina.

Štóž z wulkim horjom wójnu ma,
Na malinki so njehnéwa. H. Zejlef.

Towarstwowski powěstnik.

Serbske towarstwo „Nadźija“ w Budyšinje. Wutoru, 13. novembra, wječor z dypkom 8 hodź. wotměje so prěnja serbska hodźina we „Katolskej towaršowni“ (Kath. Gesellenhaus) na garbarskej hasy. Winowatosć kóždeho sobustawa je, so na tutych serbskich hodźinach porjadnje wobdźělić. Pisak sobu přinjesć. Hosćo su nam stajnje lubje witani. Předsydstwo.

Serb. tow. „Zerja“ w Hrodźišću. Spěwny wotrjad změje přichodnu wutoru wječor z dypkom we 8 hodź. pola Jurakec w Hrodźišću spěwanje. Tuž njech kóždy přińdźe. Lubosć wšitko zamóže. Předsyda.

Towarstwo „Serbski Dorost“ za Kulowsku wosadu w Hósku změje přichodnu njedźelu 11. nov. t. l. pop. w 4. hodź. w „Němskej Khěži“ swoju měsačnu zhromadźiznu. Dla ważneho rozrěčowanja so wšě sobustawy z wěstosću wočakuja. Nowe sobustawy so přijimuja. Předsyda.

Serbske towarstwo „Solobik“ w Sowrjecach změje přichodnu njedźelu 11. 11. pop. wot 3—5 hodź. spěwanje w Freundec hosćeńcu. Wšitke spěwarki a spěwarjo maju přińć. Wowčefk.

Serbske tow. „Łužica“ w Horuej Hórce zima jutře njedźelu ale za tydźen 18. nov. pop. w 3 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu. Přednošk je knjez profesor Bryl dobroćiwje přilubił. Wopyt wšěch sobustawow wočakuje předsydstwo.

Jednota „Sokol“ w Ralbicach ma wutoru wječor we 8 hodź. zwučowanje. Wšitcy maju přińć.

Načolnik.

Mnichow so wot sběžkarjow wuswobodźił.

Němske wójskowe wjednistwo je njenadźiwy spjećeństwu knježeństwa bayerskeho wójska tónz činiło. Kaž je znate, bě so dźeł němskeje wobory, w Bayerskej ležaseje zapowjedźiło, bayerskemu knježeństwu zwěrn zhubić, dokelž bě so hižo němskemu knježeństwu zwěrn přisahało. Tutón dźeł němskeje wobory, kotryž w południowej Bayerskej ležeše, je němske wójskowe wjednistwo hromadźe z krajnej policiju njenadpadnje do Mnichowa póslało, so byschmy spjećenemu dźeł bayerskeho wójska porazyli. Tónle nadawk je so po dłějšim wojowanju dokonjał. **Pschi tym su Ludendorffa a Hitlera sajeli.** Poslědnjschi je zranjeny. Na stronje němskemu knježeństwu zwěrnemu wójska je jedyn muž padnył a dźesać je so zranilo. Ličba zranjenych a mortwych z němsko-nacionalistiskeho wójska je njeznata. **Zyła Bayerska je so pod nahły hnd stajiła,** a němsko-nacionalistiska strona je so rozpuśeśiła. Do Bayerskeje je so potom měr wróćił. S wuwiśaćom Mnichowa su so bayerske města napischecho Hitlerowemu, Ludendorffowemu a Lossowemu sběžkej zběrku neutralne dźerżałe, hdyž bě Knillingowe knježeństwo, kotrejž běchu nacionalistojo wotstupili, jasno knježeństwowe wotmysli do ruki dostało. W Augsburgu nacionalistojo podobnu sběžku mějachu, ale w Mnichowje spytachu, tola krajna policija jich pschemóc, wotbroni a jaja. Wotwak je w Augsburgu směrom wotstoło. Nürnbergscy wyschiscy měschčanoscia Luppe bě pjatk rano němske knježeństwo wu pomoc prosył a jo namołwił, so by z němskej wobory we Bayerskej zakrocźiło. Němski kanzler je so temu sapowjedźił.

Pjatk rano je krajna policija w Nürnbergu znjelne zdźiwy němskich nacionalistow wothronika. Policajski president Gareis je z knjezom wostał. Cyłeho dźělaćerjowy, z bolschewiskej hnydźu debjenych, po městowych dróhach cźahachu. **W rańschich hodźinach so cźełkowobkrońene nacionalistiske wotdźělenja z Weißenburga a Ingolstadta se nakładnymi automobilemi do Mnichowa Hitlerej na pomoc wotnjesechu.** Wone su pschepołoże do Mnichowa pschišłe. Telefonowy wobkhad do połnóżneje Němseje z wuwiśacym do Barlina je so pschetorhnył.

Hitler bě so knježeństwa w Bayerskej smozował.

Hitler, znaty wjednik němskich nacionalistow a bayerskich wótcźinskich wojowanskich swjazkow, bě w zhromadźiznje w pinzy Mnichowskeje měschčanskeje piwarnje, pschi kotrejž so tež generalny statny kommišar Kahr a ministerjo dr. Schreyer, Wutzelhofer a dr. Kruczinek wobdźělichu, **wojewił, so stej němske a bayerske knježeństwo wotstajenej.**

Wo pschehódźe statneho pschewróta němske knježeństwo sćěhowaze wosćewja:

Statny kommišar z Kahr bě nimale ¾ hodźiny rěcźał. Wokoło ¾9 hodźin pschi zachodźe sale měschčanskeje piwarnje wulki njemér nasta. Pschez ludowu cźěrjodu so do sale Hitler cźišćeješe. Dwaj cźežkowobronjenaj nacionalistaj jeho pschewodźejstej. Taj z revolwra k wjerchej wustrělschtaj a Hitler je sylnym hłosom do sale wołaśe:

„Wěz pschećiwo Kahrej njendźe!“

Njemér je so hnydźe hišće pschestaŕ. Na to prjedawschi połnjaśi president Pöhner wustupi a praji: Wostajeće tola směrom hdźo. Kahr a Hitler staj němskaj muzej. Hdyž bě hdy Hitler potom sam měr wunuwował, stabowy offizěr Hitlerowcho wójska wustupi a wozwoli:

„Dźensa so nacionalne knježeństwo zapowje, Wono so na jene wósebne pschećiwo wyšokoježesćenemu generalnemu statnemu kommišarej z Kahrej njeměri. Wono so jenicźkemu pschećiwo Barlinskemu zjednoćenemu knježeństwu měri. Sćiny tule krocźel cźiniłi, dokelž smy pschećiwdźěwcźeni, so muzejo na cźole němskeho knježeństwa stejaś, wot kotrychž dyrdi naš wólta dźělcza kmuha dźělicź. Nowemu němskemu knježeństwu: Hitlerej-Ludendorffej-Pöhnerej hlawa!“

Pschitomni w sali je zahorjenjom pschihłosowachu a němšći spěw kanjechu. Na to Hitler psched zhromadźiznu stupi, hdyż z revolwrowym wutřělkom měr wobstarowschi. Wón praji:

Knillingowe ministerstwo je wotstajene.

Bayerske knježeństwo wutworiwši krajny zastawaŕ a ministerski president, z diktatorskej połnomocu wuhotowany. Jako krajneho zastarjerja exzellenza z Kahrej namjetuju. Dale namjetuju za ministerskeho pschedsydu Pöhnera.

Knježeństwo novemberskich stótnikow w Barlinje je wotstajene, runje tak Ebert.

Němske nacionalne knježeństwo so tu w Mnichowje wutwori. Dale so němske nacionalne wójsko wutwori. Namjetuju, so bych hacź bo wotstronjenja sćeźenjow, kotrejž Němšku zahubjeja, ja wjednistwo politiki tuteho nastupiwšeho knježeństwa pschewześ. Exzellenza Ludendorff wjednistwo narodneho němskeho wójska pschewozmje. Generał z Lossow njech je z ministrom němskokrajnje wobory. Wobsćeł je Seisser budź z němskim połnjaśim ministrom. Małkwólne němske narodne knježeństwo ma nadawk, zjednóc so kraj a Němšku sastajiś a

so na pucź pscheciwo hrěschnemu Babelej Barlin nastajiś.

Praschcam so waš, hacź sće s tutym rozrišanjom sjena. (Hitlerowym słowam njewopisomne wustanje ślědnje.) Widźišće, schtož naš wjedźi, njeje sebicźnistwo, ale wojowanje, kotrejž w dwanacźej hodźinje zapoćinamy, so za naš němšku wótcźinu stawa. Chcemy natwarić swjatkow stat němskeho ludu, w kotrymž smźe Bayerska městwo, kotrejž jenni saśeli. Sala měschčanskeje piwarnje je se sćeśej stotnjeni němskich nacionalistow wobstupjena.

Jutrischi dźeń namaka w Němšcej pak nacionalne knježeństwo abo naš mortwych. Jenož jena z dweju może bycź.“

Sa knježeństwo namjetowani muzejo so na to wotstajenicha a w pódlanskej swoje pol hodźiny radu składowachu. Po generala Ludendorffa, kotryž njebě pschitomny, pósłachu. Se zahorjenjom so witajo na to nowe knježeństwowe muzejo do sale stupichu.

Najprjódzy generalny statny kommišar z Kahr powźi, so wjednistwo wokuła Bayerskeje pschewześe a so to jako namóstnik monarchije wobkhaduje, monarchije, kotruž su stótnizy psched pjeć lětami rozbili.

Pschi schumjazym wyskanju Hitler Kahrej ruku sawda a so jemu dźakowaše, so knježeństwo pschewozmje.

Swětowe podawki.

Němskonacionalni so na powróćenje Stresemannowcho knježeństwa pschihotuja.

Němskonacionalni a prawe sćehidło němskeje ludowneje strony na powróćenje Stresemannowcho knježeństwa dźěkaju. Po cźich mjenjenju so njehodźi nětk dale z parlamentom w Němšcej knježić. Mjesto parlamentarskeho knježeństwa dyrbjało direktorium nekotrych narodnje smyslenych muži knježeństwo pschewześ. Tónle direktorium dyrbjał pschećiwo k monarchiji być. Pschedy teho pak měła so němska wulkotna pschemjenić, kotraž by so

Ententa wot tajkeho politiskeho rozwića w Němšcej nicźo dobreho njewocźakuje. W Londonje wocźakuja, so Franzowska njewozwiźiwa wot sakrocźenja konferency swjatkarskich połstatnych w Pariju němskemu knježeństwu warnowanje połsćele, so by so postajenje reakcionarneho wojerskeho knježeństwa w Němšcej njebudźe cźerpjeć, a so budźa so naprawy k schkitanju franzowskeje dźesćerstwinoscze a prawow mérowych sćeźenjow cźiniś. Dale je schyćeć, so bydźe Franzowska pschi tejle krocźeli diplomatiśe, a jeli tricźka, wojerske rozbrojenje wuwjesć. Jendźelska je swojeje strony wo tutej nalejnosći a też wo wotmysłjenym nawrośe nedźuschcheho němskeho kronprenza niz jenoż z Parisom, ale też z druhimi swjazkarjemi jedna. Kaž so **to** knježeństwowych frutkach wo Londonje powjeda, je bjes dwěla, so jsće Franzowska pschi swojich napramach, jeli niz na podjeru Jendźelskeje, tak

żoła f jejnym miejscžijnym cżekyjenjom liczieć. Rospraúwy żendlesżtich nowin wo kommunistiffich a antikemitiffich padnschiwach a wo wurubjenju zuśych stacżanow w Barlinje a w Londonje najwjeżnjeżkuu kedżbliwoczi śłudżuja. Kak wone na śwonkowne położenje Nemiśkeje Kurkuje, nowe podrjenje kuża nemiśkeje hrihony pokażuje.

Nuczene pchśijimanje papjerjanoje hrihony.

— Nemiśke kujeżeństwo je wukas wudało, f kotrymż so fakuje, pchśi pchśedwanju a kupowanju ako ta dokonjonne dżeło żaplacżenje f papjerjanej hrihonu wotpokażeć. Papjerjana hrihona dyrbi so po kursu Barlinskeje burzy pchśijimacż. Wobkhodne śrecżenja, kotrež pchśecżiwo temu pśorcża, niczo njewlacża a jim żo f cżeśkim khłostanjom śroży.

Fell ischowe ministerstwo na hracżkach

Fellischowe ministerstwo na śkabymaj nohomaj śteji. Nemśonazionalni, kommunistojo a nemśka ludowa strona żu żo śjednoczili, so dyhu jo powroczili. Powschitkownje so wocżakowasche, so Fellischowe ministerstwo 8. nowembra padnje. Tutón dżeń dyrbjeśe so po kommunistiskim namjece Fellischowemu ministerwu njedowdżenje wupraczić. Pchśi wothłosowanju żo kommunistiski namjet f 48 pchecżiwo 48 hłosam zaczaknu. Ruuje tak so namjetej nemiśkeje ludoweje strony śeńdże, po kotrymż dyrbjeśe so żakti śejm rospuśczeć. Też tu żebi 48 hłosow pchecżiwo 48 hłosam napchecżo śtejeśe. Fellischowe ministerstwo móże żo jenicżky na żotjaldemokratiku a demokratiku stronu śejeracż. Jeho wobstacż by tehodła na hracżkach stało, dyż bychu někotśi zapódżanju żozjaldemokratiskeje ako demokratiskeje stronu f nekażej pchśicżinu wotdżerżeni byli, żo pchśi fejmowanym pośedżenju wodpućeli. Tuż ho Fellischowemu ministerstwu njemóże dołhe żiwjenje wotcżitaceż.

Nemśka nocże śwjatafatiśkej kommitżiji f nowa nemśke wóśto dohżadowacej dacż.

Nowniny nemśkeho kanzlera „Zeit“ wo wobnowjenju dohladowanja śwjatafatiśkeje kontrollowaceje kommitżije we Nemśkej piśmo: Nocżnemu wotnowjenju nemśkeho kujeżeństwa do prędka pchśimacż, tola żeby myślimy, so nemśke kujeżeństwo do żadanje konferencż hojafatiśkich półtśanzow njeżwoli. Rozhorjenje w Nemśkej dla poczinjenja Franzowskeje pchśeće wuścżin śnapcżeńca separatistow że tak wulke, so nichtó njemóże rukowanje ‘ to pchśewjacż, dyż cże offizjer w franzowskej uniformje nekatkuhkuli nemśku fabriku kontrollowacż.

Nahły żud ja żidowskich wobhdkerjow w Koburgu.

Wupokazanje żidow w Bayerskej żebi nazionalistojo we Koburgu ża pchśikład bjeru. W nocy k śrjedże do Altenhausena pola Koburga 20 wobrónjenych uniformowanych nazionalistow pchśidże a dwe khéżi, w kotrymaj żidzi bydla, wobśtupi. Żidow wumjeżdżeju, śtajiću jich pchśed nahły żud a jich śmjerżej na śchibjenżu żażudżichu. Śłónczenje pak żu nazionalistam tola wobmyślenja wo żwużudże nastale, a woni so f tym śpokojichu, so żidow nabichu. Pchśi tejle żudniżkej komedji pjenjeży a śtote wjele f wobhdkerjow żidow wumjeżechu. Jeneho f nazionalistiskich bohużtawow nahłeho żuda żu śajeli.

Hakenkreuzlerjo w Bayerskej żo dale śhromadżuja.

Jedyn f wjednikow je nekhdyżki Koburgśki wójnowa, kotryż je wutorn wśche nowowżtupjene muśżiwa f pchśiśtawu żwjaśak. Muśżiwa żu żo nafśkwiniuje ża śchtyri njedżele do świczowanja wżate.

Separatiśtojo w Pfalzy.

Separatiśtojo żo Landawa żmozowśli.

Do Londona żu żo śchwórik rano we 8 hodż nekotre ża separatiśtojo w żeleznizy pchśiwjeśle a do cżaha żo śeśtupanjeśi do mésta pchśicżahli. Dżeł hnydom f radnizy dżesche, hdyż f wokrjeżnemu hamtej f Iżeśt f żeleżnicżnej direkcżiji. Pchśed wotarjenjem żo śtrażnicy f karabinami postajichu. Pchśed wotnizu f kukam dórdże.

W Nowym Mésce żo pchśed dwórnichcżom dwé żeśt wobrónjenych separatiśtow zhromadżi. Wobydżerśtwo żo njepchecżeśtwo pchecżiwo nim śtoji. Landawśka a Nowomésczańska policija je żo pod franzowśki roskaz fajila.

W Bergzabernje pjatk cżśjoda śtarostka f wokrjeżnemu twarjenju pchśicżahny a żeleno-bélo-cżerwjenu zhorhoj na cżeżor cżeżony.

W Kaiserslauternje śchtyrjo separatiśtojo do Erpeża fabriki pchśihódcżu a cżahu dwaj autonobilaj żobrachu. Dżeśacżerjo żo jim nayhcżeżo śtajichu, a separatiśtojo żaso wotendżechu. Woni pak żo pódżiśchu f pośtajenjenjom wrócżichu a cżahu pódła automobilow też zyrobu śobu wżacż, kotruż dżeśacżerjo męśto mdy dóstawaju. Wo tym śhonniwśchi żo dżeśacżerjo ślédżachu a separatiśtow f fabriki wuhnachu. Dórdże k pukam, pchśi cżimż jeneho separatiśta śarafychu a cżśoch śtrachu. Na to separatiśtojo dróhu pchśed fabriku śowrjechu, revolwer pchśed żo dżerżo ludżi rożeśnachu a do powótra śtelachu. S dobom separatiśtojo w torhoścheżowej dróży do ludżi śtelachu, tola żo njeże nichtó żranił. Pola Kośeja żu separatiśtojo żkót żebrali.

Separatiśtojo chjedża dawki śbiracż.

Separatiśtiśka „provinzialna direkżija“ je wukas wudało, po kotrymż żo dawki njeżmédża dale némśkemu śtatej płacżiceż. Śwjatafatiśka porhwinka komunistija pak je wobżamkła, so dyrbja żo dalcki każ hacż dotal też dale némśkemu śtatej dawacż.

Hromadne cżśkanje f Nemśceje.

Do Awśtrśiceje je wjeśich śtron Nemśkeje nj.pchecżiwajuju cżśknjenju, husto zyke śmójby, pchśikhadżeja. We Winje, hdyż je herak boreż wróbnych wobdyżenjow, pocżinaju wobhdżenja wobrachowacż.

Cżitenja pchecżiwo wrócżenju nékhdożecho nemśkeho kronprynza.

Konferenca śwjatafatiśkich półtśanzow w Parisu je wobżamkła, hollandśke kujeżeństwo namołwiło, so by wotpucżowanju nemśkeho kronprynza sadżewała. Tehdomnja ma fo nemśke kujeżeństwo napomnacż, so nejże kronprynza do Nemśkeje puśchiło, dokelż na śapiżu wójnśkich winikow śteji, kotśiż maju fo śwjatafarjam wudacż.

Krwawne podwiki w Krakowje

Do kónczenja generalneho śtrajka w Pólśkej je żo we Krakowje krwawne wojerwanje mjes śtrajkowarjemi a wojakami śtało. Pchi tym je żo 40 wojakow a 20 śtrajkowarjow morito a wjacy dyżi 150 wośobow żo śranito.

We Warschawje, Łódzi, Lwowje, Póśnanju a w druhich méśtach żu śtrajkowarjo śjeżdżacż zapoczeli.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 10 nowembra 1923.

— We wjedrje. Dżeńża rano w 8 hodż barometer 743, hygrometer 0, thermometer w nocy 0. Wuhladu ża mało fo pchemjenjaze wjedro. — Dżeśdżanśka wjedcarenja nam daś mróżne, dešcżojoże a śnżhowe wjedro śtaja. Wjedro je po zyłej Europze śymne. We rauśchej Franzowśkej a pola Rheina mjażnu w nocy hacż do 6 śtop. śymy. W Śakśkej fo na horach śneż dżéśche. Krótkorańśchi wétr nam nétko trochu milśiche wjedro pchśinjeże, w Pólśkej mżażnu 12 śtop. cżopyoth. We blżśchim cżażu fo nażche wjedro żara njepchemjenki. Śtónczko śtadża julije 7,15 hodż, a fo 4,13 khowa, mésacż śtadża dop. 10,10 hodż. a khowa fo wjecżor 7,07 hodż.

— Statiśtiśke wotdżeleńje pchśi polizajśkim hameże we Budyschinje nam fożali. Śtatna inkeśjowa liczba fo żeżwjeśże wudanki wuczinjeśche 5. nowembra 98,5 miśiardow tak wjele, każ do wójny.

— Khabyschtwa. We nocy k 9. nowembrej khadżichu 16 tuk, a to 5 śilbrowych (Silberbrakel), 2 bżeżi cżornej, 1 brunożożitu, 5 śrénżowuikich, śtotożelenych a brunych krjeżenych, tehorunże żharowa hamtnieże dachu, dale khadnychu 6 karnikłow a to 1 jendżeśtetho (Widder) 1½ léta śtareho, 2 tarej bohżinatej wiśnatmaj wuśchowaj, 3 wulkeju bżeżi karnikłow, 2 śrénżeju karnikłow, ½ léta śtareju, 1 módreho Winśkeho, ½ léta śtareho. Wo wżażnjenżohne śhżlenja proża kriminalna policija.

— Jybak. Schtworik pchśipodobny 16 khmeho pchecżiwo wuczonnika w jenej tudomnej banzu śadżerżachu, jako cżażyche wot njeho śameho falschowany śchek żawdacż. Falschowanje w banzy hnydom pytnyżu a pchośa policiji pchepodachu.

— Śajeta. Wecżera tu wuczowanżeho rėśnikeho śajacżka a śudnistwu pchepodachu. Jeho bżehu f kólżitku liśtom pytali. —

— Swada we rejwanśkej lubi. We „Krónje“ wcżerś pchśi rejach mjes zibilnymi wośobami a wojakami fe wadże dódże. Hacżunżeż bżehu policajśzy śaśtojnżu hnydom f ruku a lubżi śmérowachu, bé wobśpéżeł na śwoju rukuwojerśku pomoż żadał. Bórży na to fej śpżlna patrouilja dóżże. Wojży pak njebrżebachu na żane waśchnje żo śaśtychnjwacż, dokelż bé policajśa hižo porżad śaśo kośtajiśe.

— Indeks za khorobne pokładnizy je żo powyścił wot 18 671 000 000 na 98 400 000 000 na tydżeń wot 12. hacż do 18. nowembra 1923.

— Sarunanje fa wobhladanje réśneho śkotu a mjaśa. Wot 12. t. m. płacża po indeksu wo 94 500 miliardow tele liczże: Sa howjadża 212 625 000 000 hr., fa świnje 118 125 000 000 hr., fa cżelata 85 050 000 000 hr., fa ża 56 700 000 000 hr., fa prosata, kóślika a jehnjata 28 350 000 000 hr. Sa wukżwérżenje 47 250 000 000 hr., fa dohladowanje 70 875 000 000 hr., fa konje a howjadża 37 800 000 000 hr. a śphinje 141 750 000 000 hr., fa świnje 70 875 000 000 hr., fa pża 47 250 000 000 hr., fa knich mjaśa 28 350 000 000 hr.

— Hłowna śhromadżizna kowaśtwa jednoty a śwobodnehó śi.dnaczeństwa śamośtajnych kowaśtich mischrow Budyschtich a hamtiśeho hejtmanśtwa wotimé żo 28. oktobra we Hoścenju Braunhaugarten we Budyschinie. Śtrobżizmu wotzewrjuschći porcża wschćichi mischtr Bolhmann wo posmjertnej wokhadnizy, kiż bé wubjerk jednoty jolożił a pohnuwschе wschćich kollegow k pchśiśłuchej. Kollega Wollmann roślażni wużiłk tuleje pokładnizy. Jeje żarjadnistwo njeżada hrébi wjele wuhonkow. Pchśi kóżdym śmjertnym padże żo pobrżeb 4. rjadownje wuvjacż. Na hrażenje, kak dołho maju kowaśżay wuczkobnizy wukwacż, wotmoli knjes Bolhmann, so ma cżaż wo 4 léta tak dołho pśacżeć, doniż hłowna śhromadżizna hinak njewobśłanje. Pchśinoschći bo jednoczinieje pokładnizy wuczinja śa mischtrow 25 yl., śa pomocznikow 10 a śa wuczonnikow 5 yczinjełkow, kotryż ma fo kollegej Pśechej wotwjeśeć. Rozprawu wo świnałkowym dnju w Zibikanje poda k. kollega Wollmann. Wuśłażnjuje ma żo, so fo tam wobśamknu, wschćich fakiśich kowarjow do wuśkeje jenotneje organizazije jednoczeć, jenotnu liśćinu wo najzilśchich płacżinach wudacż a dżéło po śtotej hrjwnje wobśtarać. Śtkadżowanki płacża śwjaśk wjele pjenjes a tak je hłośtaśtuchnjoścż kżdeho bobuśtawa, fo pchinoschći w prawnym cżaśu zaplacż, śchtoż fo cżasto njeśtanje. Po rozcżeżowanju wo hospodarżkich praśchenjach śtónżi fo pśches hnjeś wschćichego njschtra 40. hłowna śhromadżizna. — K temu pchśiśłuchny fo 20. hłowna śhromadżizna śwobodneho śjednoczeńśtwa śamośtatnych kowaśtich mischtrow f. katreunż nimo Budyschtich. Biśkopżay, Hornja-Wiśoczicy a Schćerachowśky pchśiśłuschcża. Pschćebżeda k. Wollmann śe Schijez nawjedowaśche śhromadżizne. Prėni bżyk bé wobśćażenje bżeła na wobśtajnoshódnostnym żaśtadże a rożiśni żo, żaż muśne to je, k śderżenju zyskeho rjemjeśła.

Hana.

Roman wot H. Sienkiewicza.

Pśchełożił Beno Żyż.

(Pokracżowanje.)

Moja macż mėjeśche derje wuhotowanu domjazu apiśku a wowżywnoścże wschćich khorych. Hdyż mór naśchu wokolnoścż domaphaśche, wośta f ležarjom zyle noży w domach tatarjow, njebożo fo nimale wéśteje natyknoście. Nan wschak tśchepotaśche wo jeje żiwjenje, njelaśaka wot jej też njepróżnjonu dżéławoścż — „je wónawatoścż, je wónawatoścż“, śchepnu hufcżiśćo za śebje.

Mój nan poda, bynjeż też knuty był, żwojim bucżim někotrymżkuli podpjeru, śpuśchcży jim dalcki, śaplacż, tam a żem fo nich dołh, wuhotowa jim kważny a dżeśacże jich dżécżi wyśche dnjny. Naż wucześche, wujeżny lud cżeścżécż; wotmołwi śtrowjenje śtarśchich burow pchécżo, fo żebi kłobuk ścżahny, haj da jim husto f żebi pchśinicż, fo by f nimi wśchelakore wuradżowal a rozśrécżał. Sa to bécżu birja pak też naśchej żwójśtje pchśiwiżni, śchtoż husto fe śkutkami wopokażachu. Powédam wścho to jenoż tehodła tak wobśchérno, so bych prawny wobras naśchego żwójśtneho żiwjenja podał a pódżanjeż też tehodła, so bych pokażał, żo pchśi pchśemėnjenju Hany do knjeśni na wulke pchśecżiwnoście njeśtorcżich.

Najwjeśche pchśecżiwjenje, bynjeż też cżernjne było, namałkach pola Hany żamenje. Wbohe dżécżo bé pchećakało hojaśliwe a wot Mikołaja we pchśewulkej poddatośći naśchego knjeżiwnu fo wozżahnyło, tak żo fo cżeśćżo do nowych wobśtejnoścżow namała.

II.

Tśi dny po żwojej śmjerżi fo njeboh Mikołaj pochowa. Wschi tym fo żyła wokolnoścż wobdżéli, dokelż bu Mikołaj, bynjeż też jenoż śłużobny był, powschitkownje cżeścżemy a wschitży dżhohu jomu pobśednju cżeść wopokażacż. Cżeścżeńśbne cżéło bu w naśchim żwójbnym rownišćżu na śtronje żwojeho wjercha, mojeho dżeda, pochowany. Pchśi khowanśkich żwjatoczinoścżach Hanu żadyn wokomik njewopuśchcżéch. Wé se mnu w mojich żanjach żobu won jéka a mėjach wotpohlad, jo też żaso fam domoj dawjeżeć, tola żebi Pater Ludwik pchśejeśche, fo wschćich pchśitomnych pchśeproścżu, fo bychu fo pola naś wuhrėli a wokśéwili. Tak żdaréch Hanu żwojemu pchécżeli a żobuśchulerjej Śkolimej Dawidowiczej. Nan mojeho pchécżela Mirża Dawidowicż, żemjan a żużjod mojeho nana, wukhodżeśche wschak że tartarśkeho a mohomedanśkeho śplaha, tola żeho żwójba be wot śtaredawnoścże pola naś żaśtojdżena a ma hižo dołho prawo żemjanżtwa. Ja dyrbjach pożajkim f Ustrykżanami jéżd, mjes tym fo Hana f żnjeni d' Yoes a nkodym Dawożom do druhich żani fo żwdże. Widżach, kak żon dobry hólc, hdyż be Hana f jeżom derje pchśikitył, pohonjeż wozkli f rukow wża, do fo ni śchlipny a wétrośpéżkinje wotżéże. Domoj pchśiśłedżeśi fo Hana do żiwy żwojeho njebo bżeżo wodżośożahny, fo by tam womérnje pśokacż mohła. Njemóżach fo śzékhowacż, dokelż be muża winowatoścż, f patrom Ludwikom hoścżom fo wónowacż. Śtónczinje fo wschitży wotpuśchcżu, jenoż Selim Dawidowicż tu wośta, dokelż dyrbjeśche tónż ludowinych żwjatych dnjow dopołnje pola mje pchécżiwéż, fo bychmoż fo wobjoż wobaj na truhowanje fratoscże pchśihotowacż, kotryż na naju cżakaśche. Też fo pchśejécżéwacż, njecżowacż, tśélecż a na hońtwu thodżécż dżichnoj hromadże, schtoż bé nam lubścho hacż pchśewożenje Tazita a Xenophona. Selim bé dżiwi pachoł, njemudrużk a żormik ale wédomośtny a śajimny. W naśchim domje bé f lubuścho wschćich, jenoż mój nan mėjeśche wéśte wobmyślenja pchécżiwo njemu, możno, fo jeho nanowótki hvodżeś tudżeśche, fo mlody Tartar khmaniśko iśtélaśche dyżli ja. Pchécżiwo tomu mėjeśche na kujeni d' Yoes cżopłu pchśiwżowaćku, kotraż na njeho niczo pchśinicż njeda — rėcżeśche wón tola franzowżky każ rodżeny f Parisa a, śchtoż bé hłowna wéż, śabawjeśche franzowśkuu fe żwojim bajcżejom a żeriowanjom khmaniśko hacż my wschitży.

Pater Ludwik mėjeśche hižo jomu śaso nadżiju, fo joho k katolśkej wérże wobwoćż, dokelż tam a żem pchże islam żortowośche; może bycż, fo żeho też jeno śtrachy pchśed jeho nanom wotdżerża, kóranej wotpchécżiwacż; śtary Mirża pak bżerżeśche kruczę k mohamedanżtwej i cżśćżiwoścżu k padwiśnam żwojeje żwójźby a wobjeżetowośche hnżto, fo chże wżit, śtary żemjan, radżicżo jako śtary mohamedan hacż jako mżódy katolik wumrjeczi. Njedżiwajcży na to pak njemėjeśche śtary Dawidowicż żanu wożebitu lubóścż k Turkam abo Tataram. Hižo w cżażu Bitolda bżehu fo jeho prjedowniżu tudy śażpadżili na kubłach, kotrež be Jan Sobieśi jednemu Mirży Dawidowiczej darił, kotryż be f wjeśchom pola Pużżazarkiżkich hukżowo a kiż be pśches Winom bżiwy śmukhnośće a khrobłośće wurużeż. Hiśchcże dżeńża wiha wobras tuteho wjeśchego we Chorpeli. Ponnuju hiśchcże żara derje wulkeho śaśżiśchcże, kotryż tutón wobraz na nnje żejmi. Wjeśch Mirża be pak też hojaśny napohlad że żwojim brunym, f njeżiczomnymi błuhnami pchécżowanym mjeśnożom, f nahle wuhaśowanym lizowym kożomat a cżmowye fo śwóżkatym warżonaj, kotrejż po śdacżu wobhladowarja wobraza pchécżo pchécżéżkowaschcżej, hacż by runje pchśed nim ado pódża śtał. Mój pchécżel Selim pak njemėjeśche żaniże pobobnoścże że żwojim khrobłym prawdżom. Joho macż, f kotrejż be fo joho nan w Krimje wożenił, njebe Tatarka, ale f Kawkaża, dałoko a śchérkowo powjrdżeśche fo, fo je najrjeńścha mjeż najrjeńśchimi a fo je jeje żmi Selim ji każ f wożowo wurėżanu był.

Haj, Selim be jara rjany nkodżeny! Njemėjeśche żanej tatarśkej wóżży, ale, bynjeż też nimale njeżbytnje śchitnje leżałej, twulkej we wótżnym błyścże fo żwólatej cżornej wożi, wożi, kajśeji tej nimale jenoj pola Georgianerkow namałkacż, a kotrejż bdyż mérnje śoladujetej, śtej wobklukżajej. Njeżbym hacż dotal żenje wjaży taśteju wożeżow widżał a njebudu dże też żenje wjaży widżeċ.

(Pokracżowanje.)

pódby hobustawo ma swoju wobdźerjacom kostajacej, so dyrbi hižo dawno swoju potrjebu, kaž jolejo, wuhlo atd. po swojej hriwnje zaplaćeć a tak hinak njemóže, hač so dyrbi swoje dźěło po slotej hriwnje wobliczić. K temu pschisamknu so dźěłscha zasłużenje a zwiézodobjerjenje dźěła. Najwažnischi dypk, wo kotrymž so jednasche, bě zdźerżenje wobkrodobneho měrna a ſ tym zhromodne kupowanje wuhla. Wschitzy bechu w tym pschesedne, so maju so in corpore pschi-njeseć.

— Na derje zasłużeny wotpórschink poda so psched krótkim po 37 létnej służbje stary dźěwcny zastojnik Budyschskeho pósta knjez póstski zarjadnik Jan Jazka na zhłuboke-ſej bróhy 13. Wón je 65 lět stary a je ſ tym jenkrótka starobu dozpił. S nim wustupi pozdźenji postilion, kiž je swojim czasu ſ Budyschzina do Rakez jězdźesche a kiž je starschinu ludowm tamnischich stron jako „Schwager" hischće w starym, dobrym pomjatku, se słužby. W lecže 1890 dyrbjesche swoje dźěło jako postilion spuschczeć, dokelž tehdy nowa żelezniza pósstowy wobchad pschewza. Knjez Jazka so na to pschi tudomnym pósce pschiwuczi, hdyž mějachu mnohe lěta w dwórnoscej swojeho służby hladasche. Njech je jemu tež njedźiwajcy samozdatnych członow zhromadny wotpowěrnik spodźewny.

— Dodawne poźnjeli. Schtóž chce hodowne pozdrki do famdźičkich krajow, wuzbeje do sjednoczenych statow potrjebne złonerki hlacź, ma je hižo zapowzać nowembra wotpóstlać, so tu w prawym czasu w rukach dostawarjow.

S Hrodźiſchcza. Khježerjej Hanberjej Junkerej we nowym Hatku w nozy wot schtwórtka k pjatkej minule 2 zentnarjej cźeſke ſwinjo kradnychu. Jo ſ khlěwa wucka-hnywschi, wlezeschu ſtocko pithes pschekhod pod żelezniczu-nym nasypom na luku a jarschaču jo tam. Se ſawostaje-nieje cźerje bě widzeć, so dźěchu je ſ wosyczkom wotwjesli. Na Hrodźiſchczanſkim puczu jo ſlěd ſhubi.

S Lubina (Leuba) sady Lubija. Nałeto nascha na-lutowańnja a wupożczenja bo wulkich wulkosczow pschinjóże. Lódma możeſche so ſwrſchczenje (konkurs) wotwobroczić. Jeje hobuſtawy dyrbjachu zadźawje pschihódźeć, so bychu bo teho ſminuli. Nětko je nascha generalna zhromadźizna wobſamkła, druźſtwo rozpuſchczić. — Nascha ſrudne hospodarſke poměry (Zuſtände) bo nascham wjeſnym nalutowarnjam ſakładu podrytle. Sloro wschje bo tu khwilu wuſu a wulkimi wulkosczeni lědźa. Dobſadni muzo-jo bawno ſa tym pschiſchli, so je najlepje, so nascha wjeſne nalutowarnje ſwój pjenježny wobkhod ſpuſchczja a so jenoż na tworowe wikowanje ſamjeſuja. Njech ſo wjedniży na-ſchich „wjeſnych" njedabſa ſ tym mylicź, ſchtóż jim do ſ-ſchow bórbotaja. Jim njeźbje wo wuzitk ſerźſkeho bu-ſtwa, ale często wo ſeſkylnjenje zuſnych cyzerkkublerjow. Dźerżeje ſebi ſtajnje psched wocźi „njewobjeſowane rukowanje" a dźeńſnische pſchewalowane poměry. Pjeneżny wobkhod rjaduje ſa naſ Serbow nascha „Serbſka ludowa banka" w Budyschzinje a naruna pohnje nascha wjeſne nalutowarnje ſ tym, ſo někto też wſchudyżom na wſach „agentury" ſakoſuje. Dźerżmy ſo krucze tuteje noſcheje banki, potom ſmějemy my a nascha dźěći ſ teho ſute żohnowanje.

S Brěży pola Hodźija. Na tudomnym knjeżim polu ſu khowanku ſe ſtarodawnych czaſow wuworali. Jedyn żorus bo tam wuwora, w kotrymž bě nimale 5 puntow wschelakich bronſowych debjenkow. Wſcho hromadźe 15 tajkich żahnoſczow nadeńdźechu a to jenu trynczku wokoło ſchije, 4 tolſte, 9 cźeńkich a jenu ſchérotku narucźniżu, jedyn rjeczaſk, na kotrymž bě 55 bronſowych parzełtow, ſkónczuje jenu na tarczu podobnu debjenku. Ta mjeſeſche wuſchko a dwaj ſ njeje wuſtupowacej tónczłaj. Wuczeni mjenja, ſo namalanka je ſ tak mjenowaneho bronſoweho czaſa. Tón bě 2000 hač 1500 lět do czaſa naſcheho Sbożnika. Tak bychu tele bronſowe debjeńki, 3500—4000 lět ſtare byłe. Tak praja němſcy wuczeni. Woni też nochzedża pschidacź, ſo ſu w tymle czaſu tu hižo naſchi ſerbſcy pſiedowniży bydliłi. Sſłowjanſcy ſtawiſnarjo ſu na ſakładze ſtarych liſcźinow, kiž ſo we Vatikanſkej (bamżowej) knihownji we Romje khowaja, hinajſchim wuſkedłam pschiſchli. Tele pra-ſtare liſcźiny ſu w ſtarożłowjanſkich rěcźach ſpiſane. Jenoż ſłowjanſkim wuczenym ſu tele liſcźiny najlepje pſchiſtupne. S nich ſu woni powjeſche wo ſtawiſnach naſcheje domiſny a nětcźiſcheje Němſkeje brali. Te pak ſu trochu hinaſche, hač te, kiž ſmy my wo tym w ſchuli wukniyli.

S Muczowa pola Wojerez. Sańdźenu ſrjedu rano wokoło 7 hodźin ſu 2 létneho hólcźa morwjeho ſ wody wuczahnyli. Wón je na ſwojimaj létkomaj ſnyma a ma na ſoćej wloſu. Sdraſcźeny bě mózrohmuzkatu kokchu, jaźnozbarbnu ſpódnu ſuknicźku a tak mjenowany ruſki płaſcźcźik. Jeho cźełko nadeńdźechu njedaloko klumpaſnje (Pumpſtation). Hač dotal njeje ſo ſjonilo, hač ſo tu ſwo ſnjeſłożenje abo ſłóſtniſtwo jedna. Polizija je pro-ſrjuje, do tuteje cźemneje naležnoſcze roſſaſnjenje pſchinjeſeć.

Hospodarſki roshlad.

Sobotu, 10. nowembra 1923.

Hamtſke kurſy ſchtwórtk w Barlinje:

Dollar	628,425 mb.	franzowſki frank	35,910 mk.
jendelſki pfund	2793 bilij.	cźeſkoſł. króna	18,354 „
ſchwajzarſki frank	111,720 mb.	100 półſt. markow	— „

Barlinſke wiki pschijachu powjeſche ſ Mnichowa zyle Wjerym. Pschedbyżdżowe kurſy, kiž ho pschi wocźakku ſtajnskeho wobkhada k pohedżenſtu ſendże, trjeźa ho ſchtyri-nſe, ſo kurſu njeſamknje. Njeſamjeſeſche też żadne nervowoſcź. Mjenja, ſo budża Mnichowſke podawki na nutſkownu ſtatnu politiki ſkutkowacź. Dieża ſ pſchewerjenjom ſtatneho knjeſtwa a wocźakuja, ſo ho prawiza ſeſnyſli. Driwminy kurs njebě ho na wukrajnych jatkach pſcheměnił. To je wobjeſe w Zürichu, hdyż ſe Mnichowſke ſe wobſkjuſeſe zyle derje ſnaja. W batſchim pohladachu ho kurſy, pſchicźina k temu je niedobaſnaje pjenjes. Smuſ komne politiſke położenje ſa mjenje ſtraſchne wobhladuja.

Produktowe wiki we Barlinje. Też wożera bě wobkhod ſłaby. Rożka ho powolnju tuńſcho kupowaſche, dyrbjeli pſchijpołdnju. Wiſowanje bě jara wobcźeżne. S tu-krafa ho jara ſa papjerjanu hriwnu poſtſcheſcze, dokelž moſa ſtebi w prowinzi ſtotowu pożadnku tóżo wobſtaracź hač we Barlinje. Tola ſtebi mnoho papjerjanych hriwnjes pichi dźenſnińſchich wobſtejnoſczach wobſtaracź, njeje nicźo jednore. Wonſchitkowna njewěſtoſcź, kiż bla politiſtich podawkow ſnjeſli, a też ſebraczka mukt we nowiſchim cźaſu wobkhad jara we wuſtkich mjeſach dźerżitej.

Na Barlinſtich produktowych wikach

Żito a produkty po ſtotej hriwnje.

Pſchenicza	166,00-168	pſchenicźna muka	29,5-31,5
roſcź	158,00-160	rjana muka	28,5-31,5
naléćin, jeczmjeń	150-151,00	pſchenicź. wotrunkły	8,00-8,40
wowoſ	140-143	rapź, wołuſcźk	13,00-14,0
	ſa tunu abo 20 zentnarjow		ſa 100 kg abo 2 zent.

Wiki rěmnho ſtotu wożere we Barlin-Friedrichsfelde. Dla politiſtich podawkow bě ho małe ſkutku pſchihnało a to 235 krowow, 25 wołow, 16 bykow a 5 młodych ſkocźatow. Bě to ſ wjetſcha ſbyłk poſlednich wikow. Wobkhod pomału dźěſche. Sdadźachu ſu wſchelake płacźiſny, ſ dźěła jara wyſoke. Po tym hač ſu płacźeſche, hač je papjerjanej abo ſe ſtotej hriwnu, płacźeſche ho ſa 300 hač 1500 ſtotych hriwnow ſa ſkocźo. Klacźiſny ho njedachu żane wołſewicź, dokelž njeběchu jenajke.

Na konjaze wiki bě ho 123 koni pſchihnało. Tu bě wobkhod żiwiſtich. Płacźachu ſa konje 2. rjadownje 400 hač 500 ſtotych hriwnow ſa jenoho, ſa konje 3. rjad. 200—400 ſt. hr., ſa 4. rjadownje 60—200 ſtotych hriwnow. Koni 1. rjadownje ſu njebě pſchihnało.

Pſchichodne ſwinjaze a proſtaze wiki we Barlin-Friedrichsfelde wotmeja ho dla pokutneho dnja 21. nowembra hižo wutoru, 20. nowembra rano wot 8 hodź. ſem.

Tydźenſtſe roſprawa wulkoſumjenſtnje Metz a Co. we Barlin-Strzlitz. Pornjo tydźenſtſchim ho wiki lědma pſcheměnichu. Sa ſymnjenjom intrajneho dźeſcźa ſo jara praſchachu. S njeho pak bě mało na wikach. We ſymnjenju żoltcho, ſchwedźeſko a błeho dźeſcźa ſo nětko roſpſcheda. Jenoż ſymjo rjanoje barby dźěſche. Luzerna ho ſ Wuherſkeje ſyſtniſcho politiſkeje. Tutrajne trawowe ſymnjo njeadźeſche. We ſeradeli ſo nětko wólikale a němſkeje roſpſcheda.

Wajne hospodarſke liczby (klucze).

Sa 10. november 1923.

1 ſtota hriwna (po Barlinſkim wiczjnym kurſu)

	papjerj. hriwnow
20 hriwnowſtki ſkoty	2 890 125 000 000
Płacźiſna ſa ſleto . . . . . 640 dołl. ſa jedyn tyr.	
„ „ „ 1 ſlěkowny (1 hriwna)	35 000 000 000
Statny indeks	98 500 000 000
Wulkopſchekupſki indeks	129 000 000 000
Póſtowy tarif: liſt w poſt. wokrjeſu . . .	500 000 000
dopiſmja „ „ . . .	200 000 000
liſt dale poſt. . . .	1 000 000 000
dopiſmja „ „ . . .	500 000 000
Lekar po ſtotej hriwnje	
Sa lekarſtwo	1 500 000 000
Sa pſchihotowanje	137 000 000

Kak rosliczisch ſtotu na papjerjanu hriwnu?

po kupiſtkim kurſu wot 7. nowembra 1923.

Dyes ſamolwjenja. (W miljonach hr.)

1 dollar ſtoteje poſczehi = 4,20 ſt. hr. = 630 000 papj. hr.

1 ſt. hr. =	150 000 pj. hr.	1 ſt. pj. =	1500 pj. hr.
2 „ „ =	300 000 „ „	5 „ „ =	7500 „ „
3 „ „ =	450 000 „ „	10 „ „ =	150,0 „ „
4 „ „ =	600 000 „ „	25 „ „ =	37 000 „ „
5 „ „ =	750 000 „ „	30 „ „ =	45 000 „ „
6 „ „ =	900 000 „ „	40 „ „ =	60 000 „ „
7 „ „ =	1050 000 „ „	50 „ „ =	75 000 „ „
8 „ „ =	1200 000 „ „	75 „ „ =	112 000 „ „
9 „ „ =	1350 000 „ „	80 „ „ =	120 000 „ „
10 „ „ =	1500 000 „ „	90 „ „ =	135 000 „ „

Cyrkwinske powjesće.

W Pětrowſkej zyrkwi, 24. njedźelu po ſwj. Tr. rano 1/8 hodź. predowanje: ſarat Berg; dop. 1/10 hodź. Boża ſłużba ſa cźeſkoſłowjanſkich; ſarat Groſe; dop. w 11 hodź. Boże wotkazanje ſa ſłuchonjemych: ſarat Eber, tehorunja w 11 hodź. bźěcźikemſchenje: duchowny Helm. W 12 hodź. Boże ſłużbu njeje.

W Marinej-Marcźinej zyrkwi rano w 9 hodź. predowanje: ſarat Eber; dop. w 11 hodź. bźěcźikemſchenje: ſarat Groſe; pop. w 4 hodź. Boża ſłużba ſa ſchcźeſcźanſke wotkładanje młodźiny a na to Boże wotkazanje ſa kóżdeho; ſarat Berg.

Kollekta ſa ſchcźeſcź. hajenje młodźiny.

Póndźelu rano 7.30 hodź. w Marinej-Marcźinej zyrkwi ſchuſjże nutrnoſcze; duchowny prim. Haebler.

Sdrjedu pop. 1/2 hodź. w Pětrowſkej zyrkwi nutrnoſcź ſa niedźelnju.

Schtwórtk wjecźor we 8 hodź. w towaſchowni bibliſta hodźina ſa mużow a młodźenzow.

Tydźenſke ſpowjeſchowe ma w Pětrowſkej zyrkwi ſarat Berg.

Kedźbu! Kedźbu

Wulka Dnbrawa a wokolina!

Wernerowa ſubna praxis w Budyschinje

na ſchulſkej haży 6.

Kóżdy pjatk wot 9—6 hodź.

rěcźne hodźiny

w holczenzu we Wulkej Dubrawje.

Sſotowanje zuſpch ſubow,

pſchedźełanja, wuporjedzenja, plomby, ſubbtorhanje.

w Marinej-Marcźinej zyrkwi ſarat Groſe, tam je tej póndźelu w 9 hodź tydźenſka ſpowjedź: duchowny prim. Haebler.

Krajnozurtminſke ſhromadźeńſtwo w Budyschinje na rózowej haży 31. Njedźelu dop. 1/2 11 hodź. njedźelſka ſchula. Pop. w 3 hodź. młodoſtwo ſwjaſt ſa roſchudź. ſchcźeſcźanſtwo ſa młode holzy. Wjecźor w 7 hodź. evangeliſanſka ſhromadźizna. Wutoru wjecźor we 8 hodź. młodoſtwo ſwjeſt ſa roſchudź. ſchcźeſcźanſtwo ſa młodzenzow. Schtwórtk wjecźor 1/8 hodź. biblijſka hodźina.

K. ſhromadźeńſtwowy wothladat Zimmermann ſ Budyſchina dźerżi bibliſtu hodźinu njedźelu, 11. nowembra pop. w 5 hodź. pola k. Oty Hencza na Zydowje, póndźelu wjecźor we 8 hodź. w Kamwadźe, wutoru we 8 hodź. w Korſymju, ſrjedu we Wjeleczańſe, ſchtwórtk w Tucźjach a pjatk wjecźor 1/8 hodź. pola k. kubleria Semoly w Porſchizach.

S Porſchiz. 24. nejdź. p. ſwj. Troizy rano we 8 hodź. ſerbſka ſwj. ſpowjedź, w 9 hodź. ſerbſka a 9/11 němſka Boża ſłużba. Kollekta ſa ſchcźeſcź. wotczehnjenje muſſeſe młodźiny. — Pop. 1/3 3 tcźwarſtwo ſónſkeje młodźiny. — Kſchcźel. towaſchſtwo młodźenzow wobdźerżuje ſo na ſwjedź Bożej ſłużbje 4 w Budyſchinje; pſchi dźeſchcźikowym wjedrje pop. 1/2 8 ſhromadźizna na farje. Kollekta ſa krajne towarſtwo. Sobźebu, 15. nov. wjecźor 1/2 8 hodź. biblijſka hodźina pola zyrkw. pſchedſtejerja Semoly w Porſchizach: brat Zimmermann.

S Budeſtez. Njedźelu (jutſje) ſmeſe farat Bóźa rano 1/2 8 hodź. němſku ſpowjedź, farat Domaſchka dop. 1/2 9 hodź. němſke a w 10 hodź. ſerbſke predowanje. Kollekta ſa zyrkej.

Přilopk.

* **Awſtriſkeje „ſota" doba.** Kaž ſo ſ Widna piſche, ſu pſched krótkim prenje ſtote pjenjesy we wobkhodze, a to 100 ſtónarje. Sſu runje tak wulke a cźeſke, kaž pſched wójnu. Pſchedtym maja wopori republiki a wokolo njeho napiſmo „Awſtriſka republika" ſ létnej liczbu 1923. Sady we ſrjedza tejſi płacźiwoſcź „100 krónowy", wobdata ſ farwjerjenowym wjenzom. W tu khwilu płacźi pjenjes 1 310 000 papjerjanych krónow. To runja ſa cźiſłej wagu (Feingewicht — ſa ſtoto) a cźiſtoſerſkim wudawkam.

* **Dwoječi biljonow w ſmjerzach.** Zona we Widnje bźeſche dźiwadło wopytała. Pódź domoj pſchihódźe, ho dohlada, ſo bźeſche wobatku (kwert) ſ 70 jendźelſkimi puntami ſhubiła. W pódźdźu nóznych hodźinach proſcheſche poliſaju, ho by ſa nimi ſlédźiła. Woni bźchu hnydom ſwoſtnuli, poćlad pytacź. W dźiwadle bźeſche hižo tolſta cźma. Zyle dźiwadło ho pſchepyta. Sónczuje nadeńdźechu jónſke w pinzy, kiż mjeſeſche a dźyſche hižo ſmjeczo do thadźki ſmjetacź. Hižo bźeſche ſapałku ſapalita a dźyſche nałsbrauu papjeru ſapaliez. W tym wokomiku faſtupi polizija a jedyn ſ nich woidźeza jónſku, ſkoj wotpohlad wutrjeſeſ. A hlej, w ſmjeczach namałachu ho pjenjesy, kotrež tehdom po nemſtich pjenjesach na 20 biljonow wucźinjachu a ſo tak ho'powdarſtwu wuchowachu.

* **Luhadne ſkłostanje.** Lichowniſki ſud w Potsdamje ſaſtupi direktarja miłokańcje we Wólizach ſ 3 biljionami a 750 miljardami pokuty. Wón bě wuſchikhu hač hamtſzy poſtajenu płacźiſnu ſa liter miloka brał.

Směſki.

Dźěcźo: Hladaj, macźeńka, tón młody kajnjel je też hižo horbaty.

Łažak: Ty, Morſo, wupiſemoj hromadźe pólku pa-Menza? Mors: Dwaj jenu pólku? Nó, kóżdy dwě!

Sſudnik: Seże winowaty abo njewinowaty? Wſchoſkerny: Nó ja myſlu, ſ temu tu tola wy ſeże, to wuſlědźiźcź.

Hamtſke wozjewjenje z Budyſina.

Hamtſke heſtmanſtwo woſſewja: Mlynſki wobſłužbjeć Prodſt w Hrodźeſcźanach je wo dowolnoſcź naruanjin ſtrowcźeho wódneho kola wo poſtajenju dweju Francis-turbinow ſe ſtejazej nału wo 57 a 38 W. S. na ſwojej ſeſomnoſceſi cźo. 11 a 12 Hrodźeſcźanſkich ſeſomnoſcźowych knihow pro-ſtyjł. Tuta próſhwa ho ga § 33 wodowcźho ſakonja a ga § 17 pſchemyſłowych poſtajenjow ſ napominanjom wo zewj. ſo by kóżdy, kiż by ſchto pſchecźiwo temu měł, ho w běhu 2 njedźel hamtſkemu heſtmanſkemu woſſewiſ, hódźeſ tu nje-poźdźi wuleſeſ. — Wobdźełanjo, kiż ho w poſtajenym cźaſu njeſamolwja, ſłuſaja dale prawo k hórſchenju.

Hamtſke heſtmanſtwo woſſewja: Mjes ſłotom Żiwoſe-ſejcźow Sodela a Mérczina w Sſowjezach, Żiwoſeſejcźa Kmocha w Mjeſdaſchezach, a cźeſkeſ-kublerja tak rad. Zimmermanna w Porſchizach je volhroma ſaſchła. Wobaranſke naprawy ho ſdźihnu.

Kolowe mantle a ſchlawchi

kolowe pſchihłuſchne wězu,

karbid, wolij, wocźolinoſchaki, plumbowe ſchlawchi atd

ponuzataj

Thomaſez bratraj w Budyschinje

na kamjenſtnej haży 16.

Wyhołe proviſije.

Pytamy nuſnje kłoſnowe kuluchowe drjewo a deſti kupicj. Dale potrjebamy běžnje wſchł bruhe drjewa, rěſane a njerěſane

Telefon Njeſwačidło 24. **Firma P. Röcho w Sſernjanach pola Kamjenza.** Telefon Njeſwačidło 24.

Awkzija hatuchо ſłanja.

Póndźelu, 13. novembra, dop. w 10 hodź. ma ſo **hatne ſłanje w Kuczinjanſkich hatach** ſo hotowe pjenjezy na pſchedbadźowanje pſchihodnych. Poſtajenja maja ſo w ſtotych hrivnach wotedrěć. Shromadźujemy ſo pola korčmy pſchi mojſce.

W Kuczinje, 8. nov. 1923. Mitſchkez bratraj.

Pſcheſadźowanja też jenotliwych wězow pſchewoſmje **P. Raue,** pſchehladowar a ſchczowar na Hoſchcu haſy 32.

Kedźbu! Kedźbu!

Hodźij a wokolina!

Wernerowa ſnbna praxis w Budyſchinje

na ſchulſkej haſy 6.

Kóždu ſchtwórtk wot 10—4 hodź.

ręčne hodźiny

w domje maſchiny warza **Khorle Jakuba w Hodźiju.**

Shotowjenje zuſych ſubow, pſchedźěłanja, wuporjedźenja, plomby, ſubytorhanje.

Hdyž chcecze woprawdže dobry wobraz měć, dha dźiże do **fotografiskeho ateljeja**

Rich. Hut

mějerjeł **Arno Lehnert**

w **Budyſchinje** na ſerbſkej haſy 13. Kóždu njedźelu wot 1/4 11—3 hodź. wotewrjene

---

G. Schmidt, fotogr. ateljej **w Budyšinje**

jenoj na Sedanſkej dróhi 20

ſ napiſchcza huſarſkich kaſarnow

poruča ſo ſa wſchě fotografowanja, paſowe a grupowe wobrazy, powjeſchenja a. t. d.

Čara z Hamburga do Ameriki
United-american lines inc.

Do

sewjerneje, centralneje a južneje

AMERIKI

Afriki, narańšeje Asije atd.

Tuni pſewoz přez němske a wukrajne přiſtawy.

Wurjadna III. rjadowenja z jedźenjom a kurjonskej ſalu. Salonowe a kajutowe parne łódźe prěnjeje rjadownje.

Nimale tydźenſcy jězdźi ſo z **Hamburga** do **New-Yorka.**

Radu a čiſtene wěry podawa

Hamburg-Amerika-Linie w Hamburgu

a zaſtupjeř

w **Budyšinje Ernst Sembdner** na hornjeſerbſkej haſy 21.

Połbalmjany płat, dobry płat, łožowe poczehnjenja, měchowy drell, twjelki atd.

pſchedawataj a wumjenjatej na len

Rudolph a Schmidt w Kamjenzu, Arndtſtraße 34.

Sſadowe ſchtomiki, jahody

wſchěch družin a formow (we wulkich hromadach) kaž też **płotowe roſtliny** poruča ſa nětčiſchi habźenſki czaſ

Emil Sperling, ſchtomowa a róžowa płahowarnja

w „Bad Hell" pola Sſmječkez.

Cźiſmu ſonjazy **łajchowy thornař** (nomp) ſe płanſkim ſčěnu na pſchedań w **Budyſchinje** na Gliebenſtej dróhi 66 / na Ithu.

Dobre **ſeradelowe ſłamjo** ho ſa rejtu kupicj wuta. Poſtajenſa na wudawarſtwje „Serb. Now." wotedrěć a dalſche je tam ſhonicj.

Vogtlandſke gardiny ſtory, zanki, witraže, ſoſtre, pruſchowe ſukne, łožowe poſchěrenja a łožowe płachty, ſwjatk, trjenja, ſchórnuški, ſtikowe a łožowe pſchehrywy, wuſtřowe ſukno a linoleum poruča wołoſče płaćiſmy hódno

M. Erler w Budyſchinje

na ſitnych wikach 11 ſnapſchcza „Eloſeje Hwězdy". Wječi ſerbſki.

Cigary

cigarety a

kurjeński tobak

poruča we wulk. wubjerku

Hermann Gerlich

w Budyšinje

cigarowa a tobak. fabrika

Naležpša kupowarnja za zaſopredawarjow.

Kupuju

nowiny, knihi,

zeſzłwki . 80000000 hr.

akty . . 80000000 hr.

papj. wotp 50000000 hr.

lumpy hać 500000000 hr.

mjedźe (bleſche), koſce, żelezo, winowe bleſe

po najwyſchſich dnjowm płaćiſmach

Büttner

pſchi ſitnych wikach čo. 12. Telefon 1204 Rěčki ſerbſki.

Młody ratař

dyrbi ſjimnosć abo hdźe kupicj abo wotnajeć. Poſtajenja pod „A 81" na wud. „Serb. Now."

Schczěpjenja pſche czełwjenju

(Rotlauf) wuwjeduje ſajo

ſkótny lěkař dr. Golleh we Wojerezach. Telefon 7.

Wumělſke wuſchiwanje,

Wuſchiwanje, wuſtrowanje, garnerowanje wſelakich tawarjow, chorjowich klamkow, ſerbſkich hantow, rubjeſchcow, łoż ſtukow a hratkow w najrjeſchſchim a najtrajniſchim wuſchiwanju.

Frau **Else Herrmann** na Mjeſtnej dróhi 13 w ſadnjej ſchči I.

J. p. Mencel

serbski časnikař

znaſa dobra wuporjedźenja

w **Dobrošecach**

pola Njeſwačidła.

Kupuju

Nowiny kg po 80000000 hr.

knihi, ješch, akty 80000000 „

papjerowe wotp. 50000000 „

lumpy kg hać 500000000 „

ſoſcje, bleſche atd.

po najwyſchſich płaćiſmach

Popp

na hornjeſerbſkej haſy 16. Tel. 1352.

Wětwowanja ſe ſtarym jeſejom a ſe ſtarymi metalami.

Metale jenoj kupuju, dyž ſu wuporjedźene wot wyſchnoſče zadu pſchiſpuſčene. Wěſt raſchi, hdy potrjebnemu mjeſtu, njeſkupuju.

Kupuju

Kupuju

Kupuju

Kedźbu! Kedźbu!

Kedźbu!

Wróćzoplacjenja ſtarych dołżnych pjenjes

ſ dźiwanjom na wothłoſnjenje pjenjes wobdźěluje **Raue** na Hoſchcu haſy 32.

Kašće

jednore a lěpše, za najniſſu dnjowu płaćizmu ma ſtajnje na ſkładzu

Jozef Leska, blidarnja w Kukowje.

Czaſzniki a ſłote twory

kupowaj je wěz dowěrjenja!

Wobroczuje ho na wězowuſtojneho ſnajerja.

Poruczam w najlěpſchej hódnoſći dyrbjacżne czaſzniki, czaſzniki na ſejźnu, budźaki, kaž też wſchelake twory.

F. Marschner nasl.

M. Ewald, čaſnikař.

w Budyšinje, na bohatej haſy čiſło 9.

— Wuporjedźenja —

Žadne wyſoke ſelenſke płaćizny!

Najtuńſe płaćizny! Přihódne wotwołanje!

Wjedrokrute tonowe třěſne cyhele

w rjanych njenadźitych barbach

Přirodowe barby módre koprowe barby

Klinkarnica Tři Hwězdy Paul Arnold

diárkate cyhele - płatrowanſke płaty - murjerſke cyhele

Telefon: Hamt Budyšin čo. 11.

Hänſelez hoſczenz w Hornjej Hórzy.

Jutſje njedźelu ſu reje.

Pſchecjelnje pſcheproſchujetaj **Jan Hänſel a wandźelſka.**

Lehmanec khoſejownja a konditornja

w Budyšinje na ſerbſkej haſy :: Pſed krótkim ponowjena

Najwjetſha khoſejownja za pſchebywanje wodnjo a wjeſor

Najlěpje w pjedwach a piću

tórty - jědźiny łód - wino - piwo - likéry

Wosebitoſć: Torty jako najrjeſći dar při ſwjatočnoſćach

:- Podawam też ſwonka wobkhoda. :-

Wurjadna generalna zhromadźizna

njedźelu, 18. nóv., pop. w 2 hodź. pola Lipiſčo.

Dnjowy porjad: Poſtajenje nowych podźělow (Geſchäftsanteile).

Winowatoſć kóždeho ſobuſtawa je, ſo na zhromadźiznje wobdźělí.

W Małeſcach, 10. nov. 1923.

Maleſnuſka malutowarſtwa a wupožčerſtwa

z. dr. z w. r.

Žur. Šóca.

Mlokowe centrifugi

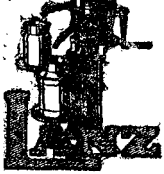

Čornolěſne dźěłarnje

(Schwarzwaldwerke)

LANZ

Verkaufsbüro: **Leipzig,** Ranſtädter Steinweg 3.

Konje k rězu

po najwyſchſich płaćizmach w kóždym czaſu kupuje

Kurt Kaiſer

pſchi mjaſowych jatkach

a na Humboldſkej dróhi 782 b. Telefon 409.

Kupujemoj konje k rězu

po najwyſchſich dnjowych płaćizmach.

Pſchi ſnjeſbožencjach ſmój hnydom ſ transportniſkim wozom k ruce

Kindermann & Noack w Budyſchinje

na ſerjowej haſy 12. Telefon 341.

Kupuju ſtajnje konje k rězu

po najwyſchſich dnjowych płaćizmach

konjazy rěſnik Khorla Strietzel

we Wurjazach. Telefon 1343.

— Pſchi ſnjeſbožencjach hnydom na měſtnje. —

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy w Khoćebuzu a we Wojerecach :-: **Agentury na wſelakich měſtnach Łužicy**

Telefon čo. 155 a 156 **Worclowe khamory a worclowe kaščiki** Telefon čo. 155 a 156

Wuwjedźuje wšě bankowe dźěła. Bjerje pjenjezy za najlěpšu dań. Požčuje pjenjezy nanajlěpje.

:-: :-: **Kupuje a předawa, khowa a zarjaduje ważne papjery.** :-: :-:

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje 528 000 000 hr., z přinj. do domu 550 000 000 hr. Do wukraja za nov. 1 000 000 000 hr. Kóždo čo. płaći 2 000 000 000 hr. Wudawaŕ a čišćaŕ Smolerjec a kumpanija, zap. druž. z wob. ruk., w Serb. Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawóstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaŕ, płaći so za mały rjadk 7,8 miliard. hr. Wobsćežnje so stajnje nawótki a tabele so wyše wobliceja. Za reklamowy :: rjadk płaći so 23,4 miliard. hr. Rapat po tarifje. ::

Cisło 260 **Budyšin, pónđelu, 12. novembra 1923** **Lětnik 82**

Dnjownica.

Pónđelu, 12. nazymnika.

Livina, biskopa, martrarja.

1885 naš wótc Hendrich Imiš před Lipčanskim sudom, zakituje so přez Mosaka Klosopólskeho.

† 1815 faraŕ lic. theol, h. c. Jurij Jakub Njeswačidlski.

My prosymy, zo by nas Boži duch
We twojej swěrje kruće woharnował,
Zo kóždički by kaž ty k Bohu wolał,
Kaž ty tež dźěłał swojej" role kruch.
Dźeń wote dnja, čas krótkoh' žiwjenja
Tu hajmy, syjmy, płodźmy žiwu wěrn.
A hajmy, syjmy, płodźmy serbsku swěru
Hač do kónca a čichoh' swjatoka.

Jan Wałtaŕ zo Jakubom.

Rady dać a wodać sprawnje
Rěka Bohu służić zjawnje. H. Zejleŕ.

Towaŕstwowski powěstnik.

Budyšska Bjesada zeńdźo so dźensa wječor we 8 hodź. w Serbskim Domje.

Serb. towaŕstwo „Nadźija" w Budyšinje. Jutře wutoru, 13. novembra, wječor z dypkom 8 hodź. wotmjeło so **prěnja serbska hodźina we „Katolskej towaŕšownji"** (Kath. Gesellenhaus) na **garbaŕskej hasy.** Winowatosć kóždeho sobustawa je, so na tutych serbskich hodźinach porjadnje wobdźělić. Pisak sobu přinjesć. Hosćo su nam **staj̊nje lubje witani.** Předsydstwo.

Jednota „Sokoł" w Radworju změje **štwórtk** 22. nov. wječor we 8 hodź. wurjadnu generalnu zhromadźiznu w „Herbskej Gryčce". Wšitcy so wósće wočakuja. Mikł. Bjaŕš, starosta.

Přichodny štwórtk, 15. novembra, wječaŕ we 8 hodź. je zwučowanje.

Lipa Serbska w Pančicach ma přichodny pjatk (16. XI) z dypkom w 1/2 8 hodź. spěwanje. Po nim khořejowa zabawa. Žurčanska kermuša so bliži. Na nju su wšitke sobustawy (teŕ passivni hižo do časa do Wotrowa k Solicam přeprošeni, hdyž darniwu **ruku Žurčanow** spóznaja. Njoch „dźěłu" wšo přindźe!

Předsydstwo.

Tow. serb. ratafskeho dorosta za Khrósćicy a wokolinu ma wutoru, 20. nov., pop. 1/4 hodź. pola Natušec w Kukowje swoju lětušu hłownu zhromadźiznu. Dnjowy porjad: 1. Rozprawy, 2 wólby, 3 rozrěčenja dla sběrješe organisacije zwjazka. 4 namjety.

Serb. tow. „Zerja" w Hrodźišću. Spěwny wotrjad změje přichodnu wutoru wječor z dypkom we 8 hodź. pola **Jurakec w Hrodźišću spěwanje.** Tuž njech kóždy přińdźe. Lubosć wšitko zamóže. Předsyda.

Jednota „Sokoł" w Ralbicach ma wutoru wječor we 8 hodź. zwučowanje. Wšitcy maju přińć.

Načolnik.

Jednota „Sokoł" w Pančicach ma štwórtk wječor we 8 hodź. zwučowanje.

Swětowe podawki.

Kónz nazionalistiskeho hibanja w Bayerskej.

Nazionalistiske hibanje w Bayerskej, wot kotrejž su so w Němskej wulke politiske podawki, samjenjenje republiki z monarchiju, pschemjenjenje němskeje wustawy atd. wočakałe, je so z lohkej próžu podupyło. Generalny statny sekretaŕ z Kahr, general z Lossow a wyšši Seisser su jenoj na dadźe w zhromadźinje ministerske sahospodarstwo w Hitlerowym nazionalistiskim knježerstwje pschijeli. Woni su hitschcze w nozy němski woboru wschěch dźelow Bayerskeje do Mnichowa zkasali. Hižo pjatk wječor bě nazionalistiske knježerstwo porazene. Hitler a Ludendorff, kotraj běschtaj na cźole nazionalistiskeho wójska do Mnichowa pschičahnyłoj, so zapowjedźichtaj, so němski woborje poddaj. Po krótkim wojowanju je němska wobora awarjenje woborneho wokrjesneho kommanda, w kotrymž Hitler a Ludendorff swojowanje pschestawi, so němski woborje wobsedźitaj, bobyła. Na wobě maj stronomaj je so jenož něhdźe 10 wožobow morilo. Hitler je na tuzy so lohko sranjwschi cźeknył. Generała Ludendorffa su njeswanjeneho zaćeli, tola na cźesne słowo, so so dalschemu wojowanju wotsaji, su jeho z jatby puschcźili. Pohner a policajski prezident Frick, kotraj staj wo wotmyślenym statnym pschewróće wjedźałoj, staj hitschcze we jatbje. —

Ministerjo dr. Knilling, Schweyer a Gürtner, kotrychž běchu wobronjeni nazionalistojo w shromadźinje w korcźmje Mnichowskeje měšćanskeje piwarnje zajeli, su so pjatk popołdnju wuswobodźili. Jich w jewej dili zajatych wusłědźichu. Nazionalistojo běchu jich tři hodźiny dołho po Hornjej Bayerskej z automobilom wokoło wowsyli a w automobilu se stradnom hitschcze wałcźe 50 miljardskich bankowkow lezo wostajili. Hitlerowe ličbowo je so pjatk popołdnju w 3 hodźinach bjez pschezrjadowanja poddało.

Satmy komunikaŕ z Kahr bě hižo pjatk rano w Mnichowskich nowinach słedowaze napowiminanje wocźišćeszej dak:

> Zebranjowe a zhromadne słowa cźešćezałkowanych muzejow sej demonstrazija za narodne wubudźenje Němcze kruch hrozneho wjerzenja sćinjachu. Sekubjenje, wot generała Lossowej a wyšschej Seisserej z pschedběhanjej pistolju wudrene, njeje njepłaći. Porađenju njerozumnego a njepschemyślenego statneho pschewróta budu z ni k mozy stejazymi wojakami sadźewać. Na tuzke spodźiwnych so jepjerajo, zym wukonjazu móz pschemakaŕ. **Winowazi su biesiwohladnje pothlońaja, kaž ćebi sadźeju.**

Nazionalistiska strona a zwjazkaj „Oberland" a „Wójnska Khorhoj" su so rozpuschcźile. Niemylemy s njerozumom a wotrakawosću budu za swój němski zwjazk dźěłaćej, so bychu smutskowni jenoscź bonjsli.

W Mnichowje, 9. nowembra 1923.

podpisaŕ s Kahr.

Swonka Mnichowa su so nazionalistojo podarmo zjapjerźili.

Sšobotu bě so po zyłej Bayerskej měr postajił. Wódla Mnichowa su nazionalistojo teź w Augsburgu pschewrót zpytali. Krajna policija pak jich pschemó a jich saja. To same je so w Nürnbergu stało. Mnichowski pschewrót je so pjecźa dla pjenjezneje nuzy nazionalistow stał. Ehrhardtska brigada, kotraj pschi Durinskich mjescach leźeche, ćebi pak rewolucijun spodźiwcźej pak pjenjezy zadasche. Ehrhardtska brigada bě zyłe bjes pjenjez a na rekwizicijun pokasana. —

Měr bo hischcze njeje do Bayerskeje wrócił.

W Mnichowje so wobydlerstwo hischcze njeje smjerowało. Sšobotu po dróhach demonstrazijske cźahi khodźachu, kotrejž so z khěžow z rubischcźemi machejo a wyšknjo witachu. Luź so na wjazonych městnach słóża a jěchu policiju, kotraž wotpjet z brónju pschećiwno ludowym cźahodam postupowaćhe, hwidaju a herjekaju wutmješchowaćhe. Nejdźiwazy zakasnje běchu so w universitnej cźasti někotre sta studentow zhromadźiłe a pschećiwno Kahrej protestowałe. Studentojo su teź letali rozsćerili, kotrejž so za Hitlera a pschećiwno Kahrej wuprajeja. Njedźiwazy policajske zakasnje ludowe cźahody wótcźinješe spěwy spěwajo po wěscźanskich drohach cźahachu. Na někotrych městnach rěcźnizy wustupichu. W Sendlingskej dróży so w twarjenju „Münchener Neueste Nachrichten" wotnowe schłeskezy wubichu. Halle wječor wokoło 10 hodźin wožełezkej němska wobora a krajna policija lud z drohow z gumijowymi klumpachami wuhnaćej. Ličba smjertnych wopěrow pschi Hitlerowym puczu je hobotu na 18 stupiła.

Hitler a Ludendorff.

Hitler pjecźa z někotrymi stami pschiwiśnjworjow wola Rosenheima pschebywa. We Barlinje su so z tym pschekwapili, so bu Ludendorffa z jatby puschcźili.

Swiź bayerskich nazionalistow z madźerskimi monarchistami.

Madźarskeho (wuherskeho) monarchistiskeho zapósłanca dr. Ulaina su krótce zajeli, hdyž je z Madźarskeje do Bayerskeje puczowaŕ. S pisnowom, pola njeho namakanym, je spóznaćź, so je ćebi wón podpjeru z bayerskim wójskom za pad swóźezej dyrbi, so by so porađźiło, w Madźarskej monarchistiske knježerstwo postajiś. —

Dr. Stresemann w Halli rezał.

Němski kanzler dr. Stresemann je njeđźelu popołdnju wokoło 5 hodźin z pschewodom němskeho ministra dr. Jarresa a statneho sekretara Kempki do Halle pschijeł. Na krajnym sjeźdu němskeje ludoweje strony, kotruž so tam wotmjewaśche, je **wón wo cźeskich praschenjach** smutskowneje a swonkowneje politiki rěcźał. Swonkowna a smutskowna nuza Němskeje je so swonkownopolitiskeho poćisćiskowanja nałeła. Francozowska by samohita němske smutskownopolitiske wobstejnjoseje tkórko poćišćiskej, kdy by francozka politika tajka była, so by Němskej daka zwjetšenje a tak radikalnjej w Němskej napscheća dźełała. Wo separatistiskim hibanju w Norheinskej a Porurskej won praji: Kdy by so jenoj porjeinźim wobhdlerjam możnoćź daka, ko pschećiwo tutemu prakej wobarać, by won za 24 hodźin wotbyty był. Městno teho je so scźitanska policija wotbronita. Stejiscźo Belgiskeje w tymle praschenju wschak je swjesćelse, a teź Jendźelska je prajiła, so by Pohreinska, njewótwisna wot Němskeje, Berlaillerske trjeźenje franćka. Jendźelska njeby ju pschipóznała. Se skuschenja němskeho wobhdźenstwa, je zdźerasa **němskeho** swikrajneho samoźenja, němskich kolonijow a klowowych stronow produkzije dyrbi hospodaŕski kaž teź fozialny a finanzny rozpad p'chśeć. Wudźerzenje dweju miljonow dźełonjemźerjow a dweju miljonow krótkodźełarjow w Porurskej ńamo p'dla samoźnosć Němskeje dźe. Wudawanje stajnohódnych pjenez dyrbi bronaś hić̊ z wumnanom statnych dochodow a wudawkow, hać runje je pomjeńśenje ličby sastojnikow bolośne. Na hłód, kotryż nam p'chśeći, ju so hižo dobrozelśe organizazije zytkeho śwěta pokasale.

Wo nawrócje nćhdušcheho kronprynza do Němskeje kanzler praji, so kronprynz njeje najbubjerschi Němc a so **je jemu njejsmé jakasaćź, ko do Němskeje wrócić.** Rozsudźenje wo tym je zyłe smutskownopolitiske nałeżnoćź Němskeje, kotruž ćebi **němski** lud njeda wjacź.

Za ćehodu, kotruž je wuwołanje Hitlera w Mnichowje jako wodźerja Němskeje nastupiło, budź my hischcze dołho ćerpjeć. Ludendorffowe porćinanje w ćeś'e nałeżnosći je jara wobjarowaćź. Němska wobora je do najwjetšeho tonu sliła swobodnija pschiśiła.

Schtoś marxizmus (sozialdemokratiju) nastupa, so tutón za cźaś narodneje potlomoty hodźi, nij pak za cźaś hinjenja, kaśkuli je nětćiśchi. Marx ham njeby dyrjł swoji ideje na nětćiśchi cźaś nałoźił.

Wudawanje stajnohódnych pjenjez **cźišćeńskeńi strašt** hrozy abo je tola podźiji. Knježerstwo budźe tehodla s najwjetšeri rozsudźenosću postupowaćź a kóždeho z dźełka puśćeći, kotryż bo pódźelu k dźełu njewróći.

General se Seeckt jako rozkasowaŕ němskeje woboty.

Minister němskeje woboty Geßler je hłowne rozkasowaŕstwo generała je Seeckt pschepodaŕ. Tutón je s wukasom na němsku woboru zdźěłaŕ, so je so jenu hłowne rozkasowaŕstwo nad němskej woboru pschenjesło. Jako zwótkadawk wón wobhdlanje, słamny porjad w Němskej wobchowaćź a sćinjowanje wobhdlerstwa swdźeći.

Němska woboru w Sakskej.

Sšobotu dopołnja je němska wo'o'a do Kemy pschićzahnyła. Wona je zjawne twarjenja wobhadźika a wobhdlenja kommunistow pschepytała. Cźišćeńskeńu komunistiskich nowin su wojazy wobhdźili.

Kommunistiske finanzne hospodaŕstwo w Sakskej.

Pśched nekotrym cźasom bě němske knježerstwo Sakskeje 800 biljonow hriwnow za statne dźełanje a za mzdu fabrikowych pschepokasało. Kommunistiski finanzny minister Böttcher je tule zyłu summu hospodaŕskemu ministrej Hedertej pschiswoźaŕ. Tutón je te pjenjezy kommunistiskej stronje za konfunske towaŕstwa k wobstaranju běrnow a k jich darmotnemu rozdźelenju pschepodaŕ. Federalistiskeme ministerstwu pschepytaŕ dawa, hać su tych 800 biljonow tak nałoźeć smědli, kaž je so stało.

Sśeźdźenje za dewisami w Kölnje.

Policija w Kölnje je za dewisami słedźo něhdźe 200 wožobow dla zakasanego wikowanja z dewisami zajała. Pschećiwo 20 zajatym je so proseś zawjedź. Wulku hromadźu dewisow je policija zdobyła.

Dr. Jarres němski minister smutskownych nałeżnosćelow.

Němski president je wyšschemu měšćanoscźu dr. Jarresa, šobustaw pruskeje statneje rady, za němskeho ministra smutskownych nałeżnosćelow pomjenował.

Pósłski tarif wot 12. novembra.

Wot 12. novembra płaći pósłska tharta w městnych wobkhadźe 2, w dalokim wobkhadźe 5 a we wukrajnym wobkhadźe 24 miljardow hriwnow. Listy hać do 20 gramy

wo cyfry płacy, 5, 10 a 40 miliardow, tola šo Čechoslowakskeje a Madźarskeje (Uherskeje) 20 miliardow. Sadanje lista placi 10 miliardow. Pakety hacj do 5 kilogrammow płacy w prěnim pasmje (zouje) 35, w druhim sferzim pasmje 70 miliardow hriwnow.

Konferenza wěžywuštojnych wo płaćenjakhmanosći Němskeje šo rosrasyła.

Jendźelske knježerstwo bě francowskemu knježerstwu nawjetowało, so bychu swjatkarjo wěžywuštojnych pomjenowali, kotrjž dyrbjeli płaćenjakhmanosć Němskeje w času hač do lěta 1930 prezhowacej. Teš Sjednoćene staty pokhnjeze Ameriki dyrbjale wěžywuštojnych sa to pomjenować. Po dothimi płchemyślenju je so knježerstwo Sjednoćenych statow rozhubiło, so na konferenzu wězwuštojnych žanych zastupjerjow njepošćele. Amerikanske knježerstwo mění, so je prezhowanje płaćenjakhmanosće sa čehi, kotryž hač do 1930 dohaja, zyle njerozumne a njewužitne. Dorěkawši so njewidźi, so je sa skhěcz lět hospodarske połoženje Němskeje tak połěpšeli, so budże wona wotstrodźenje zasłej móz. — Hdyž je Sjednoćene staty nochcyła płaćiś njerozumne wěžywuštojnych wobdźělić, nima konferenza žadneho smysła.

Strajk knihićiśischezerjow w Barlinje.

Barlinscy knihićiśischezerjo strajkuja, dokelž je so jich žadanje sa wyšu po złotej hriwnje wotpokasało. Barlinske nowiny njewukhadźeja. Teš w němskostatnej cśišchezerni so njedźela a bankowki so tehodla njeczińischeza. General se Seeckt je wukas wudał, po kotrymž je strajk w cśišchezerjach, w kotrychž so bankowki a hódnostne papjery cśišchezeja, zakazany. Dźělačerjo tajkich dźěłarnjow so pokhostatju, jeli so dźěło sloga. Schtóž dźělačerjow w tajkich dźěłarnjach k strajkej namołwja, so tehorunja pothkosta.

Nědyschi kronprynz šo do Němskeje wrócił. Wjedźachu němski kronprynz je hobotu z Hollandskeje do Barlina na dwórnischezo Bjedrichskeje dołej pśichźił a je hnydom do Dolsa dale jěł, hdźež budże na śiwojim kuble bydlicś. — Němske knježerstwo je kronprynzej dowoliło, so do Němskeje wróćiś, njedźiwajo na protest jendźelskeho a francowskeho knježerstwa. Francowska šo boji, so bo s kronprynzowym nawróśom monarchistiske hibanje w Němskej zešyli.

Južnoślowjanska njeda žanych papjeranych pjenjes wjazy cźischezeć.

Sarjadniska rada južnoślowjanskeje narodneje banki je šo žadanju bankow šapowjedźiła, nowe papjerjane pjenjesy cśischezeć a nowe statnu pokježnu pichićeć. Finanzny minister je sdźěłał, so wudawanje nowych bankowkow njeswoje pschipschćeći. Wón ma sa znamjo skabosće, hdyž banki a wulkoindustrija wot stata pokježnik žadaja. Teš ministerska rada je so pschećiwno rosmnoženju papjerjanych pjenjes wupraiła, hdyž finanzny minister na to pokaza, so b, so po wudaczu nowych bankowkow hnydom dinarowy kurs pohubjeśischi. Wona je finanznemu ministrej połnomóc dała, so by je wschej rosbudženosću pschi nětcźischej finanznej politiy wosiał.

Cuprawjenje mjechy mjes Južnoślowjanzku a Rumunskej. Śišo dwě lěcje trajaze jedźanje mjes Rumunskej a Južnoślowjanskej wo dokonćnym pokajenim mjechy šo bórzy skónći. Po wobokstronnym dojednanju Južnoślowjanskej někotre namjetne wěsy je šerbiskim wobydlerjowom pschipadnu, mjes tym so Južnoślowjanzka Rumunskej banatiske město Gerfeld a Dunajsku kupu Akadale wotsupi.

Konkordat Južnoślowjanskeje s Watikanom. Kaž „Słowenski Narod" w Ljubłani zhoni, je so w bliźischim czasu mjes Južnoślowjanskej a Watikanom konkordat wosfamknje. Watikan je swobliwy, dowolicź, so so we wschech katolskich zyrkwjach Južnoślowjanskeje Boža słužba w starokhowjanskej rěcźi cźita. We Belegradze so arzybiskopstwo zakoći, kaž bórzy budże zyrkej z arzybiskopstwom Hrodom, z kapitlom a kowbiktom za katolsku młodźinu natwarjena.

Bedźenje s wopisthwom w bolschewiskej Russej. Dwě njedźelł do hód cźezdża w Rusku wschě tajne pschenasenkenje sawrjeć. Wschě wyschnoćeje, dźělačerske wjasći a nowiny so napominaju, so bydźa pschi tym knježerstwo podjerałe.

Ze Serbowy.

W Budyschinje, 12. nowembra 1923.

— **We wjedrje.** Dźensa rano w 8 hodź. barometer 747, hygrometer — 2, thermometer w nozy 0. — Wichlowdy na šuche wjedro. W nozy šuchi mróz. — Po rozprawje Dyrjeńskjanskeje wjedrarnje leži cźeły połwětr we połnocnej a we krótkorańschej Europie. K wjecźoru Jendźelskeje a we rauńschej Europie pak lokli powětr. Won je so wotcźe k nam rosšěrił. Wichcźaty dźensa hmeźe so hłowcźko k jśesnorcźenho njebja. Hewak snježeny bóle nětcźischemu cźasej pschimjerjene wjedro, rano kurjawu. Wječora rano w Němskej pódła rjane njedro c pak šamrócźene njebjo powdźěłchu. Cźopło bě 2—5 stow. Syma bě hižo 2 stow. w Cassele a 5 na Schmerjokowej horje. We Krkonoschach (Riesengebirge) so rot schtwórtka šmělł bźe. Na horach hižo 20 zentimetrowy wuršok leži. Inthi naturu płośićko 7,19 skhadża a so 4,09 thowa. Měśaczk skhadża pschiwotniu a so wjecźor 9,13 thowa.

— **Padnischtiwje.** Wot 24. sept. 1923 je so jśedne koło šmankl „Opel" a dale jśdźe koło šmankl „Ideal" krabnyło. Wobaj skhodowanaj wobjećerjej śej na šapschinjenje wušoke myta wustajiłoj.

— **Budyschkli šahadźelscki wubjerk** je we šwojim posledńim posheđenju jako farmanje podrušzkowy (Untermieter) sa hodźinu posthukowanja (tak cźišćenja šćuwy a wobuća, drasty atd.) hodź. mźdu měšćerskimi cźišćerjami žonow jako pschimjerjenu šuśinaz. Mźda na hodźinu wuczinjeńche w tydźenju wot 4.—10. nowembra 42 800 mil. hriwnow. Kóšbockańna hodźinska mźda je w podruźischim hameze na šitnych wikach 3 shonicź.

— **Statne šawdźeńcźenje rěźnego skotu.** Wot 12. nov. šo tele pschinoschći fódraja: 1950 miliardow hr. ša wola abo byka, 3750 miliardow hr. ša krawu, 300 miliardow hr. ša šwinje a 900 miliardow hr. ša domach rěźane šwinje. W

— **Dawk na rěźanje** wuczinja wot 10. nov. 1923 ša wosa 162 miliardow hr., ša byka a krawu, cźežšchi ha. 175 ka. rěźucze wahi 114 miliardow hr., ša byka a krawu kiž hišchcze 175 ka. cźežki njeźiżej 72 miliardow hr., ša šwinju cźišćene hacź 60 ka. rěźneje wahi 48 miliardow hr., ša šwinje niže 60 ka. rěźneje wahi 24 miliardow hr. ša cźelo 18 miliardow hr. a ša wowcu 12 miliardow hr.

— **Wikowańska komora w Zitawje.** S jeje dźěła šo nam ješćehowace šdźěli: Statne knježerstwo nošy šo f wotpohładom, pschebydźenju we šwódzenju śrědkow ša podpjerja dźěłonjemźajacych jako šakoń poshajeńcź. K temu je so wikowańska komora dokładnje wuwyšiła. Wschi tym je šo prajiło, so šo pola dźěłodawarjow dospołnje bapóńawa, so je podbjera dźěłonjemźerjow jena z najwažnischich nadawkow stata, kiž je pschi nětcźischich hospodarskich wobšćerjnoscźach nuna. Maja pak tola wo tym myślenje, hacź je wschitko, po kotrymž by njenjesły swjedu, tež prawe a wuspěšne. Tehodła je so pschiło, so bychu so šwódźili po schćerschim šaklade šperale. — Dokelž je to bliźischim cźasu podpisanje wikowańskeho śrěźenja mjes Němskej a Turkowskej wocźakuje, je komora pola knježerstwa nuna kroczele cźinila. — S dźiwanjom na nětcźiske šaklanje z zyrobu je wona sa bjeśkłowne dowołowanje nałeżene šelenimy wuštupowała. — Po powjeśeńcźu, kiž šu na komoru dóšcźe, je ho dźiwje wikowanje s dewisami na wschelakich namjeńcźych měšach w posledńim cźasu šapoćeżo. Wyschnośnośće méše namjeńcźe budu tehdy pschezo schtitarj wjedźeć!"

Njeprajach cźyle wěrnoscź. Pśches w jśiwje knježaju šmérći abo też pśches tón tak krótku pryđy šaštupjenu šmérć Mikolaja běch w zyle wosbcźitym njepschćipnimym šacźuwju. „Njedyrbju šwězu pschinjeśeć dacź?" bo hišchcze wopraschach.

„Proshu, haj, mkody knježe!"

„Selimje, šinki, šé dobry a praj Franzej, so ma šwězu pschinjeśeć". Selim postany; nadoro šaštjelchachmój wobšćitke dumpanje a rapolanje wot duri šem. Tuto bo wotemrěkhu a Franz cźekasche wot Selima šcźehowany muts. Cźinjeńche zyle pschchowapjene mjeswoźo, dokelž jehu Selim, jcho sa nuki kruće dźerżo, do kola wjercźeschche, donidź słónce nje pśich. Ja kanopejom njeśastaschtaj, hdźež potom prajesche: „Franzo, hnadny knjes pschikasa šwězu, dokelž so knježna boji! Praj pak, schto je cźi lubšcho, cźezch šwězu nuts pschinjeśeć, abo dyrbiu cźi šchijo wodwjertnuć." Franz khwatasche prjecź po lampu; pokasa pak ko hyndom, so šwěza Haninej šaptakanej woczi błepjeśche, cźohodźa ju Selim hyndom šaho hažmy.

Šaho běchmy, j cźmu wobdaczi, njeleżo a šami hromadźe; jenoj mężaz šwěcźeschche se šlébornym šwětłom. Sda'che šo, so by Hana ho hišchcze bojała, j najmjeńšcha so hišchcze knježišcho na nuze jśehuny a dźerżeśche nošu nuku kcźeze we šiwojej. Selim šeběcźe namaj napcźeho a šapadny, kaž bě to joho šrnoczenoscź, j wólnoscź be nuhleża a hanjeża. Hłuboki měr knježeśeche wokolo naš, šlyšałsche so nam a tola bě nam derje.

„Dyrbi namaj Selim hajtu dacź? Dokonja to tak derje! Cźeschi to, Hana?"

„Nay", wotmołwi ta mloda holza. (Pokrjećowanje.)

Hana.

Roman wot H. Sienkiewicza.

Pschełožił Beno Zyž.

(Pokrjećowanje.)

9.

Hdyž Selim wo nětchto prošcheše a k tomu na jeneho je šwojimaj wobtwarzachu maćojenaj prawje nutrnje pohlada, dha dźěšche to k wutrobje.

Jeho wobliczowe cźahi běchu tak porjadne a nadobne, kaž bychu pod błózkom wundpowaka wuschli, jeho barba bě rěźna, teš trošchu wopuśtej wiśchajoczerwjenej hubje běschej mał lubeźnjh šmieschkow wobhrabaj a pokasowałschej rjnthaj šnehbělich šubow. Hdyž pak Selima słohy pschinnychu a hdyž ho je šiwojimi towaršchemi bijsche, potom bě šłóbka wobkhšta, kotraž hewak jcho zyle waschnje wobdawaśche kaj wutrěna, a kóždy mózśche ho škoro teho nježneho mlodźenza bojeć. Po šdaću ho wozźi do dolhoscźe cźahnyschtej a šwětłoschej je kaž wozźi wjelka; žiłowy schije je nadpjachu, wobliczo bu potom hłubokocźerwjene a Tatar w nim wotnuźi — woprawdźity Tatar, kajcźehož běchu naschi prjedowniźy tak hušto we wojowanju pśošnali. Tola to trajesche jenoj wokomik, potom wukuchu ho jemu žiłły, wón prošcheše wo wodaće a wokoschi šwojeho pschećiwnika, kotryž jemu radźiše woda. Mjeśesche najlepšim wutrobu šwěta a nadobne žedźenje. Pschi tym bě pak tež hušto rošpjerschenzy a lohkomyślny a wukniješe jenoj pomérnje, byrnjeź tež wobdarzeny byk, dokelž běsche lěni. Kaž bě šwojemu šwaźliwemu a nještrudźenemu waschnju pschimérjene, bě won wurjadny jěchar, kotryž mózśche nunje tak derje ńeleć kaž wojowaś a ńehaś. Lubowaschemoj šo kaž bratraj, šadjerachmoj šo a wadźachmoj šo wschak hnyšo, ale běchmoj hnydom šaho pschećeśelaj. W prošnuch a nimale wschě šwojate dny pschebywach w Chorpeli abo Selim bě pola naš. Teš nětko, po thowanju Mikolaja, dyrbjeśche hdoźwne dny bozyła pola naš pschińcźiwcź. Wokoło 4 hodź. popołdnju, bórzy po wobjedźe, wotjidźechu druhi hušco. Krótki šmilli dżeń bźešche hižo ke konzej wjeczerne šerja błyschćachu ho pśches wokna a wokoło je šnéhom pokryte, wot cźetwjeneho błyšcźa wobhrate šchiowy šletowadchu hawrony krakajo a wokajo Zyle cźrjódy tutych cźornych ptakow cźahnyschu wot łésa pśches hat šem, jo bydźu ho tudy pośledujesche błyšcźa dnja wjeśelile.

Hłuboki měr knježeśeche wo jśiwje, w kotrejž wot wobjeda šem pschebywachmy. Knjeni d'Yves bě jo kaž hewak do šwojeje jśiwy podała, mjes tym so pater Ludwik f wulkimi trocźelemi jśiwu pschećrocźowaśche, a mojej hosćicźej šo na pschećrźnuje pod błidom waleźchej, tak so škoro ku dźcźi ho šaschmjatachu, f kotrymiž běschej błóźcźej pokryjej. Hana, Selim a ja běchmy ho na konopej pola wokna šydnuli a šeźehowachmy ho wotšalowanemu šwětłej dnja, kotreš šady łéša na druhej stronje haja ho khowaśche, f nacźinjaj wocźomaj.

Bórzy bu jśe cźma, pater Ludwik naš wopuschćeši, so by šwój Ave śpéwał, mojej hoścje honjeschtej ho w pódlanschich jśiwach a tak wostachmy šami. Selim chyzże hižo šapoźinjeć žortowaś a bajkaś, dha Hana ho bojaśiwje ke mni šbliži a schepny: „Mi ho tak šlyška, mkody knjeze, ja ho boju."

„Njeboj ho, moja mała Hana", wotmołwich a šchahnych ju k šebi, „lichi ho na munje! Ssy tola pschi mni a tehodła ho niebyrbiš bojeć. Ljej, je ho tej njeboju a

Hospodaŕski rozhlad.

Pónjelu, 12. novembra 1923.

Hamiśte kursy hodnotu w Barlinje:

Dollar 628,425 mk. franzowiśt. frank 35,910 mk.
śwjedziśt. pank 2793 bilij. Kjelkośt. króna 18,864 „
śchwajcarśki frenk 111,720 mk. 100 pólśt. markow — „

Na Barlinśkich witkach hamiśtny kurs njepśichemjenjeny wosta. Sańdženy pjatk bě nimska hriwna we wukraju nimomjery dele śrahyła. Pśichtoŕ pjatk rano ju wukrajni wobśchěrje, ju je we Mnichowie rewolucija wudyrila, kiž ju na to měri, stare monarchiśtiske knježeńtwo zaśo pośtajić a Franzowśkej wójnu pśichwoŕedžić. Tale nadźija traješe jenič́ku nóz. Na ranje bu bayerśkemu knježeńtwu śwérnemu wójśtu poradźi, revolucija porajeła. Generala Ludendoŕfa, kiž też tu kaž pola Kappowym puńcu hobnukutkowaśche, sajacu. Jeho tlanka, wjeśki Hitler pak cjekny. Ludendoŕff pódla śkoro živjenje śhubi. Revolucija bu zbudźenjej Wichoneńmaj nadcharali. Tónle pedawk kaž prawje wuči, kak śchoŕoko khłamu rozbaseja a kak śtaba jich mój je. Wichoneńśke zwólnu bo wśchich śtron roścěkachu, jako porjadne wójśko so moh́ wjeł́oma pokaja. Schtóž ś naśchim śtatom derje mérni, moh́ so jeho wjeśelić. Narodny hospodaŕ śapiśa, so hižo zobotu śo hódnota němśkeje hriwny we wukraju hydom trochu śtruči. Tajke śtruczenje móžno tola śadźewacj dalśchej drohoreče. Tak widźimy, kak wjchoneńska śkudowaca njeśe lud do tradanja a śahuba. Ale wěc we Bayerśtej ma bśichcze druhu jara khutnu śtronu. Bayerśka po wśchem śdaczu njeśe łóśt poraźyła za lépśche nasceże republikanśkeje wuśtawy. Pśichi podawkach we Mnichowje ma o dwoje rośeśnawacj. Tamnśche podawki su na to śtawne, wuśtawu powalicj. Tola Ludendoŕff a jeho pśichiśtŕ su śa to, so bychu Hohenzollerjo śaśo na trón pśichśichli.

Tehdźa móhł pichiłkad němśkeho kronprinza ruże we tychle wokomikach wobjebity wuśtawu (Bedeutung) ośtacj. Bayerśke próźowenja pak na to dźeja, śtary Bayerśki kralowśki dom Wittelśbachow śa khjérowo na khjérśći trón Němśkeje hodźicj. Tehdźa mějeśche śo wéśce bayerśki president ś Kahu a rośakowak bayerśkich wójśkow ś Lossow tak do śpćha, Ludendoŕfowy śpśěk poraźeł. Lossow je śo naśchemu němśkemu knježeńtwu bośej njepośtajśchny wopokazał. Tak widźimy, kak ś tychle podawkow nowe cźorne mŕóśśe horje cźahnu a nakhe hospodaŕśtwo cźěśnja a troścha a śahuba powjeśćenje.

Na **produktowych witkach** bě wobśthod mérny. Żita bě so prawem na wikach dosć. Śa pajerjanu hriwnu pak niechtóm pśechedowacj nochcychśe. Po śtotej hódnoćze śo płaćiśiwy malo pśechemjenichu. Sa rožu śo jara njepśeja. Śtatny kitanjca hdyž a hdyž njéśeśe nječhto kupi. Pśichnja je mérna, rjana mulka derje dźe ale jedoŕtk pjerjeś pśichłotnje wobcźežnośeśe. Pśchcźeńca muka jara pśatnje dźe, tehorninja jeczmjeń.

Na Barlinśkich produktowych witkach

Żito a produkty po śtotej hriwnje.

Pśchcźeńca	166,00-168	**Stłoma a ſyno**	
rožki	158,00-160	pśchcźeńca	0,80-1
kaśtan. jeczmjeń	150-151,00	rjana	0,80-1
śahajski jeczmjeń	140-143	wowśna	0,70-0,90
śchcźeńca muka	29,5-31,5	rjane wolśepy	—
rjana muka	28,5-31,5	jeczna	0,70-0,90
za tunu abo 20 zentnarjow		ſ ſajcami	0,60-0,70
śchcźeśe, wotrowy	8,00	ſyknje	1,90
rjane wotruby	8,00	ſyno	0,80-1,20
zapj. wośnjćki	14,0	po zentnarju	
ſochowa mełaſa	6,75-7		

Wiki rěcźa ho śtotu śahdźenu ſyobotu we Barlinje (Zentralny hhof). Nośprawa śtótnjeje zentrale we Barlin-Friedrichśfelde. Pśichjnoło ho bě 820 howjadłow, 400 cźelatom, 1520 wowcźow, 582 ſwini. Wo khót ſyobu ho tordi. Tehdźa hnydom komiśija po dołhich jedna.jach ruradźi, ſo śtót ſa wowoś ho śmě hodźinu pośdźiśko kupowacj a ſo ho płaćiśiwa pornjo ſośledńjm wikam wo 50 proz. powyśchi. Śa hnyjśe pokaji ho płaćiśiwa na 13000—14000 miljardow abo 13—14 biljonow po zentnarju źiwjeje wahi. Teho pak ſo rěśnizy malo dźerżachu k dopaćeźowachu wichśake ſarmunja, ſo bychu źadane korźo też dośtali. Tehdźa hamtźjy ſapjśane płaćiśiwy ſanje waźnośće nimaja. Wuſyoka dań a njedośtatk pjenjeś wiki dale cźěśnjeśche. Śa wukrajne njaſo a taki powećowarjo źanych zujnych pjenjeś njedośtachu, ſo móhli ſe kupowacj. Po zentnarju źiweje wahi płaćachu:

howjadła 7—13,5 biljona hr.,
cźelata 9—16,5 biljona hr.,
wowcy 7,—12 biljona hr.
ſwinje běchu źadne.

Na Hamburgśkich witkach běchu pjatk nimo méry drohe wyše. Tehdźa też tu horje bijachu a płaćachu 13—14 biljonow, k cźemuż ho hiśchcze 30 proz. pśichtake. Wutrany rjany śtót bě we pśicherśku hiśchcze wo 20 proz. droźśchi. Po śtotej hriwnje dychu ſo płaćiśiwy takle ſańahaje:

Howjadła 45—90 śtotych hriwnow,
cźelata 60—110 śtotych hriwnow,
wowcy 48—80 śtotych hriwnow,
ſwinje 85——95 śtotych hriwnow
po zentnarju źiweje wahi.

Poſt je wot bźenśa ſ nowa bróśśchi. Dopiśnuja płaći 5 a liſt 10 miliardow hriwnow.

Na **Żelezninju** wot bźenśa 12 hodź. mjenje cźahow ljośi. We naśchej wokolinje wupadnu cźahi:

ſ Warnowcźa (Arnsdorf) rano 3,50, w Kamjenzu 4,40.
ſ Kamjenza pśichpołdnju 12,05, do Warnowcźa 1,01.
ſ Warnowcźa popołdnju 1,27 do Kamjenza 2,17,
pośtśednjaj pak jenož hiśchcze rjadźeju jěźdźiłaj.
ſ Kamjenza rano 4,47 do Śtareho Komorowa,
je Śtareho Komorowa dopołdnja 7,02 do Kamjenza,
ſ Kamjenza popołd. 12,50 do Bukowa (Holzenkoka).
ſ Bukowa popołdnju do Kamjenza 2,30.
ſe Śtareho Komorowa do Kamjenza wjeśor 9,20.
ſ Kamjenza do Śtareho Komorowa wjeśor 9,21.

Wó **Mětra** ſa pśichkrućenje bohdownego dawka ſe mśdźy wot 11.—17. nowembra je 800 000.

Mloka płacźi wot hrótśe 17 700 000 000 hr.

Wažne hospodaŕske liczby (klucze).

Sa 12. november 1923.

1 śtota hriwna (po Barlinśkim wjeśnym kursu)

papjerj. hriwnow 150 375 000 000

20 hriwnowśti śtoty 2 890 125 000 000
Płaćiśna ſa śtoto . . . . . 640 doll. ſa jedyn kgr.
„ „ „ 1 śtśiborny (1 hriwna) 150 000 000 000
Śtatny inbeźs 98 500 000 000
Wulkopśchemysłowy inbeźs 129 000 000 000
Dawkowa mśra (multiplikator) 150 miljd. ſa śtotu hriwnu.
Multiplikator na żelezninju 150 000 000 000. Jedyn kilometer 4. klaſy 2,2 np. po śtotej hódnoćze, po papjerjanej 3 miljarźe a 800 miljonow. 3. rjad. 3,3 wj.
Póśtowy tarif: liſt w poſt. wokrjeſu . . . 5 000 000 000
dopiśuja „ „ . . . 2 000 000 000
liſt dale poſt. „ . . . 10 000 000 000
dopiśuja „ „ „ . . . 5 000 000 000
Telefonowy kluez 75 000 000 000
Rěcźenje je w bliſtim wokrjeſu (Ortsverkehr) 7½ miljardow. w dalſchim do 5 kilometr. (Bezirksverkehr) 15 miljard.
Lékar po śtotej hriwnje
Sa lékarſtwo 1 500 000 000
Sa pśichipotowanje 137 000 000

Kedźbu! **Kedźbu!**

Hodźij a wokolina!

Wernerowa ſubna praxis w Budyſchinje

na ſchulſkej haſy 6.

Kóždy ſchtwórtk wot 10—4 hodź.

rěcźne hodźiny

w domje maſchiny twarza **Khorle Jakuba w Hodźiju.**

Śkotowjenje južnych ſubow,
pśchedźełkanja, wupor.jedźenja, plombły, jubytorhanje.

Hawrony.

Sśón 28. 8. 23.

Śchera murja dyma a kura wala ſo wot ranja ſ wjeśorn. Wśchenm ljudej je ſtrukno a wón cźeka ſ domow a khwata wan do pokaw ſpśiśchiwje hledajo ſ juhu, hdyž ta cźěnna mrócźeł ninto cźehnje. Mrócźeł je hiśchcze ſdaleka a mohła ſo też na naſ walicj. Mrócźeł ſaha wot ſemje hacj ḱ njebjeſam. Horkach je wona ſpodźiwcźenna, delkach pak cźornoſćera. Tam hdyž je mjeſa mjes tuhymi ſpodźiwcźinmi a cźěſnymi mrócźelemi, cźehnje ſo cźorne pažmo, do pśedka ſo kśebaja, ſo roścźahowaca a ſaſo ſo haczaja ſmuha. To pak ſu tute cźorne hawrony w njeſmérnych ſtlach. Kaž dołko móža wowći ſahacj cźehnje ſo tute pažmo. To je kaž hy ſo hela wocźinła, ſ wotkeſł ſo tuta mrócźeł mała a ſ kotrejež te cźorne hawrony wulétuja. Tamle na tym ſchkrotim polu hydajn ſo hawrony na ſemju w taſich hejpach a ſtykach, ſo wone tworja murja a pahorki. Khribźicy hawronow ſu hladke a ſuwaja ſo a tołku ſo do pśedka. Hrózna pśichina cźłowjeka a wśchitko cźeka, cźeka .... Sa.

Pśiſłowa.

S **Drjeźdźan.** Płaćiśna ſa jěźbu po Drjeźdźańſkej dróhowej żelezninji je ſo wot 25 miljardow na 35 miljardow powyśchiła.

* **S jédom nacźinjenu pśchenju kradnyli.** We Bannewitz-Cuttſchitz pola Drjeźdźan kradnychu 1½ zentnarja pśchenicy. Ta bě dla wuźywna ſ germoſanom nacźinjena. Germoſan je ſyły jěd. Tehdźa ſo młynaj namotwjeja, njeſmjetnym pśchenicy ani wokłupicj ani wumłućicj.

* **15 pjenjeżnow mjta.** W Śchönebergu pola Barlina ſta ſo pśched krótkim rubježne mordaŕſtwo. Wono njeje ſo hacj dotal wujaſnikło. Na wuſlédźenje mordarja je policajſke preſidium praj a pśich, mjto wo pok miljardy papjerjanych pjenjeś wukrajiło, to bě́ſche tehdom 15 pjenjeźkow. Sa mjeriſche padušćiwa ſo njeličźomne miljiardy, ja wjeſche ſtamo biljiony wuſtaja. Ale ſa wuſlédźenje tajſcheho ſakoſtneho mordaŕſtwa 500 miljionow. Tónle njeſtuk mjeſeche ſo tola wo wjele wyſche mytowacź.

* **Ganſor dźeſo ſtónzwol.** W Niederrichtu we Horneych Frankach pśchinoſchowaſche 11 létna dźowka wójnſteje wudowy Pikſlowje huſy ḱ ſłobanju. Sſyłnemu genſorej ſo poradźi, khćidźo ſwobodne dostacź a dyri hołzu ſ taſkim wotmachom wyſche noſta jeje wowći, ſo ſo wona hnydom hujeſe a pocźa hnydom kwaniycź. Dźeſo bźeſche na to do twarjenja a prajiſy, ſchto je ju ſtało, padźe, a ſhubi wédomnje a wumrje hnydom.

* **Pśinjuwe wobſkedźenſtwo wurubili.** We wobſkedźenſtwje pruſkeho pśinza Bjedricha Leopolda we wokrjeſu Fantowo ſu padušći hrohſje zyknowali. Jim padźe telko wrźewo do rukow, ſo jich pśeſćiwośće wjele ſtow biljionow wuczińi, mjes druhim też wjele ſlébra a ſłota a druhich drohotnych wéżow. — Njemóžemy ſo dohdźiwacź, ſo taſzy patriotiſoja, hamo ſ khžerkeje ſwójbu, hiśchcze telko ſlébra a ſłota wobhedźa. Wótzny kraj wokolſche néhdy wo podpjeru a żadaſche, tute wéży na wótczińſtwu woſtarju wuprowacź. Tuczi patriotioja pak méjachu ja lépśche, ſwoje ſłoto a ſlébro w ſchinjach ſkhowacź a druhich (hłupych) ḱ temu namoliwjeć. Taſke padušćiwa ſu nětka ſuſte wola taſkich wuhotowanych knjezich ſtarowju, kotrejž méjachu hubu potneho patriotiſma, ale próſdnu rutku „ja jich tak jara lubowany wótzny kraj“! Jenoż ſlebjenje a ſelharnoſć!

* **Śśamonadobrótwo jenoż ſ bróńkim wopiśmom.** Schtóž chce ſnaſ ſa faſtelicź, trjeba bróńke wopiśmo (Waffenſchein.) A ſchtóž pohybuje, bo faſtelicź, ma ſo dla njedowolenego noſchenja bróńow ſamolwiś. Tak je mjenujzy njedawno jene Winſke ſudniſtwo roźſudźiło. Jenchoga agentu namakachu pśched nékotrymi mjeſzami na kawzy w ſalvadže ſ roſtśelenym wutrobnom. Cźežky franjenſko dowjeſchu jeho do Hilźbrźećineho wuſtawa, hdyž ſo poradźi, jeho źiwi živjenju hśerjeć. Po wulétowanju mjeſeche ſo pśched wokrjeſnym ſudniſtwom ſamolwiś dla pśchepiſtupjenja bróńſkeho ſakonja. Wobſtorżeny ſo ſ tym faktiwnoſche, ſo w ſwojim ſadwólowanju njeje na to pomyſlił, ſo na pśchi wuwjedźenju tuteje poſłedńjeje živjenſkeje trośeje najprjedy na polizaju po bróńke wopiśmo hdy bźeżeć. „Myſlu, ſo by polizja mi jón ſapowdźiła, hdy bych jej ſamér prajił“. Ale ſudnik njemjeźeſche dohońnego frommjenja ſa jeho wuwjedźenja, hyrnjž mérne byte, a ſahudźi jeſnodu ſamomordarja ḱ 20 000 frónam pjenjeżnej pokuſtanja. — Nojéjeje je, ſo ḱźdy ſamomordaŕ najprjedy polizaju wo dowolnoſć prośy, a to pśiſomnje. Tu njech na mékinje ſwojeho njeſkutka leżo wotłaji. Tak ḱźdy wě, ſo je ſamomordaŕ ſ dowolnoſćeju polizije ſe ſmérta ſchoł. Na to waſchnje by ſo too wjele mjenje ſamomordaŕſtwow na ſwéże wukonjało. Polizija by taſkich kandidatow jebi bliże wobhladała a nékotremużkuli taſki „lukſus“ ſakaſała.

* **Śzebi do paſći ſaſeł.** Śpoczatk wſcheho njeſboża ſu pjenjeży a lénjoſć. Franz Pappronge — tak je mjeno naſcheho „rjeka“ — bźeſche ratarſki ſaſtojnik w Königsberku (w naraniſche Pruſkeſ); pſchetſchowi ſpoczatk léta wjazy miljionow hrohłowanych pjenjeś a cźekny ſ nimi do Barlina. Tam ſejna ſo bórzy ſ jenej rjanej bolćźku a to Belgiśanku, ſ kotrejž wón pſchetſchiwjene pjenjeży bórzy ſobi. Ale Hetty (mjeno jeje lubeje) je dobra duſcha. Hdyž wón njeżo wjazy nima, nékto wona jeho wudźeržuje. Dolhi cźaſ pak to njeźdźe, też jeje łkote ptaćki bórzy wulétachu a tak dasche ſywjenjeńe „lubuſźiki“ bźeżeć a dołu radu, ſo pola franzowńſkeje legije zujnych ſamowćeż a to na ſwjeżowanišcźe Griesheim. Franz, kiž też zadyn druhi wupucź njewědźeſche, jebra hnydom poſłedńje kroſchki, to rěka papjerjane ſrućenje a dojéźdże hebi do Griesheima. Woprawdźe unuđra mýſlićźa, méni dowéŕliwje pſchi ſebi. Dokŕ ſ prénja wuczeńſkich tak hrożażemu jaſnou a ſ druha ſejnajeſch ſwót. Hižo ſtoji w burowje legije zujnych. Saſtopnizy ſapiżnja dobrowólnych, kotſiž chcźeja do legije ſaſtupiċź. Lućźi najchibżeńcźnizy, kotſiž ſu khérru worcźińu njeduſchnoſcźow a ſłojniſtwow napraſali, ſchtož Franz Pappronge bórzy ſpóźna. Ale to jemu nadobo wotſtorknje, ſ mordarjemi a niebźmanikami do Algira puczowaċź. Tuż jemu druhi pucź na mýſle pſchińdźe. Tak ſo wobroći na jeneho ſaſtojnika a wopraſcha ſo mjeſeżo: „Wobaježe, mójeże traſch jenoho wuſchkowanika a ſpuſcheńcźnjeho ſchpiona trjebaċź?“ — „Sśo wě, jenoż bliże, mlodźenjo. Sa taſkich ludźi, każ wy, ma franzowſke knjeſeſtwo naſtajnje pjenjeży“. Po wſchelakich informazjach, regiſtrěrowanjach, pſchefaſtajenjach pola offiżjerow a druhich wyſchſchich bóſta nékotſi ſtotyſaċź hriwnow — tehdom bźeſche to wjele pjenjes — a nadowk, kiž je w ſwojim dźeniku w ſchifrowowym (tajnym) pśinje ſapiſanu a porućenoſć, hebi najprjedy w Frankfurcźe nad Mohanom na wopaczne mjeno jedyn paſ wobſtaraċź. Papprogge wotźéże. Ale pſchi poſpyće na Frankfurtſkim polizajſkim prażdźiju paſ na mjeno „Gébler“ hebi wuſtajiċź bacź, jeko ſajachu a na ſydom mésnzow do pſchepytowanſcheho joſawa tykmychu. Nétko ſteji pſched némſkoſtatnym ſudniſtwom w Lipſku. Wón preje ſaſkalle. Nadobo ſteji pſched nim jako ſwédk tamny ſaſtojnik franzowńſkeje najimarne ſ Griesheima. A ſchtóż rjeni, ſo je tutón muż, kotrejhož dla franzowſkeho ſchpionſtwa ſo napraſchowaſche, ſamo ſaſtojnik němſkeho napſchećźiwneho ſchpionſtwa. Na to ſo Pappronge mjazy njewobaraſche a daſche ſo ſaſudźiċź. Śandniſſowo napali jemu 3 léta 6 mésazow khłoſtarnje (Zuchthaus) a wotprajſi jemu cźeſne prawa na 5 lét dla pośpytaneje pſcheraby.

* **Miliżonowka.** Kak hluboko je hódnota némſkich pjenjes ſpadła, wobraſuja ſcźěhowaje pſchikmanki. Cźłowjek dóſta ſa 1 miliżon:

10. oktobra 1913	10 000 wobleczeni po mérj:
10. oktobra 1923	1 kneſ.
10. oktobra 1913	100 000 porow cźiſli
10. oktobra 1923	1 duzent zuwkow
10. oktobra 1913	2 000 kruzow
10. oktobra 1923	¼ litra mloka (minale!)
10. oktobra 1913	1000 rjanych kont
10. oktobra 1923	5 gr. konjazych włoſankow
10. oktobra 1913	8 000 ſchijazych moſchinow
10. oktobra 1923	1 mahi rólku ſchpatu. zworna
10. oktobra 1913	10 000 hl. wina (100 ſudow)
10. oktobra 1923	¼ litra piwa (juſchki)
10. oktobra 1913	400 000 hawanaſkich zigarow
10. oktobra 1923	1 lépſchu zigaretu.

Haj, taka miliżonowka je ſkakniſka papjerka, a dźeſa hižo ſaſo mjenje abo wjazy hódna hacj 10. oktobra. Dźeſa ſa billijon dostaniſch ſmano 3 jéſdne koleſa.

Smeſki.

** **Nadźijcźowny ſchulerk.** „Franko, khodźiſch rady do ſchule?“ „Do ſchule a ſchule wſchak rady dy, jenoż tón cźaſ mjes tym ſo mi njelubi.“

** **Sśo jnaje.** Wucźeŕ: „Jakubje, hdyž ſo ſ twojej ſotru do 8 jabłukow dźeſiſch, kelko to ſłóży dostanje.“ „Schtó dyrbi dźeſiċź, knjes wucźeŕ, moja ſotra abo ja?“

Swójbne powjeśće.

Swěrowanaj: Mag Penter w Shorjelcu ſ Leonoru rodź. Schubertez w Budyſchinje.

Wyšoke previšije.

Pytamy nusnje kłóšnowe kuluchowe drjewo a deski kupicz. **Dale potrjebamy běžnje wschě drube drjewa, rězane a njerězane**

Telefon Njeźwaczidło 24. **Firma P. Rocho w Sserujanach pola Kamjenza.** Telefon Njeźwaczidło 24.

Drobnowikowanske placźišnu w Budyšchinje.

10. novembra 1923 po hamtiśim postajenju.

Wšchě placźišny šo po miljiardach krošmuja.

Twora		najnišch. placźišny hr.	najwyšch. placźišny hr.
Howjaze mjaso ſ kosćemi	1 kg	330	420
Cielaze mjaso	1 „	—	360
Skopjaze mjaso	1 „	—	540
Šwinjaze mjaso	1 „	480	560
Tukajny šwinjaży schmalz	1 „	—	720
Pšchenična muka	1 „	70	90
Rjana muka	1 „	—	65
Khleb	1 „	70	75
Jedne bérny	1 „	—	—
Rajš	1 „	78	120
Hróch	1 „	105	120
Sóchi	1 „	90	150
Amerik. šwinjaży schmalz	1 „	380	500
Sćuščheny potcź	1 „	—	720
Dobre mloko	1 lt.	19	24
Jedzna butra	1 kg	540	700
„ wukajna	1 „	—	—
Jeja	1 schć.	—	—
Jedne bunu	1 kg	90	126
Zokor drobny	1 „	—	125
Petrolej	1 lt.	—	51
Kamjenine wušlo (domj. tepl.)	100 kg	—	—
Brunizowe bricketty	1 ztr.	—	225

Wiežne placźišny w Budyšchinje.

wot **10. novembra 1923.**

Wšchě placźišny šo po stotej hriwnje krošmuja.

Pšchedmjet		najnišcha placźišna	najwyšcha placźišna
Pšchenża, ſwonka wotedacza	50 kilo	9,—	9,30
Rožla, ſwonka wotedacza	50 „	8,80	9,25
Jećmjeń, ſwonka wotedacza	50 „	—	—
„ nasymšći	50 „	8,25	9,25
Wowš, ſwonka wotedacza	50 „	7,15	7,70
Raps,	50 „	—	—
Bérny	50 „	1,50	2,10
Syno	50 „	1,—	1,20
Słoma, ſ maſch. mlócź., praš.	50 „	0,75	1,—
„ ſ zypami młóczena	50 „	1,40	1,50
Pšchenična muka na wotedacze	50 „	—	—
„ we ſw. wikow., tukr. 70%	50 „	20,—	20,80
Rjana muka, na wotedacze	50 „	—	—
„ we ſwob. wikow. 70%	50 „	19,50	20,80
Pšchenične wotruby, na woted.	50 „	—	—
„ „ we ſwob. wikow.	50 „	4,25	4,60
Rjane wotruby we ſwob. wikow.	50 „	4,25	4,60
Proſnata, 345 ſchtuk	1 ſcht.	7,—	20

Hospodarſtwo.

Naſtupne dźeło w ſahrodźe.

Sa pšchichodne lěto maju ſo trěbne pšchihoty činiś a na to nakoſujze ſo tu khwilu najwjazy **cźaſa**. Cim ſoźo ſo ſemja pšcherje, cźim huſćiſchcho potom pšchemjakuje a ſoźo roſtaje a cźim mjelniſcźa je potom. Tehodla maſch ſ rycźom do hłubokeho dyć. Wobźe wotemſtatu wuſk ſo ſ hnojenjom ſaho wuruna. S wulkej ſchkodu je, hdyž najprjedy roſkibacź a jón dny abo tydźenje dołho leźo woſtajicź — ſtujt to, kiž mózeſchi pšchego hiſćeźe wobdźěwarcź. Najlepje je, jenož kelko hnoja roſćibaci, kelkoż ſo wob dźeń hodźi ſeyeź, a też hałe potom króćko do r.cja. Je pak ſo na hromadu wuwožyć a ſy nuſowany, dałſche ſahrodne dźeło pšchetorhnyć, dha njech ſo hromadu ſ pjerićźom pšchekryje, ſo ſo njeby pšchewjele ſchtapika (ammoniaka) ſhubiło. Hnojcź maja ſo wiſche roſtliny, kotreź ſwoje korjenje hłubоko do ſemje roſpuſchćeźeja a nałeźo ſu ſ pjeſka, na pšch. rjewjen (Rhabarber), ale też trulkaty, hrowak (Spargel) a druhe. Wóda ſa nowe ſahrodny (ſadowe a ſelerine) abo ſa roſtliny ſ hłuboko roſpuſchćenymi korjenjemi ma ſo ſ najmjeńſcha dwě kopaćź hłuboko pſchetrjeć. Sahroda, kotreź dźěſći cźaſ kałka njeje doſtała, na ſo ſ mopnom (Kalkſon) hnojicź. Tola njeſmjeć wapno nadobo ſ hródźanym hnojom ſo mjetaci. Pšchěrowym maju ſo wuſtrjamiźź (anſchlämmen) a pchrob (Schlamm) ma ſo na tkańſchcźeźo (Kompoſthaufen) ſmjetacź.

Khowanje ſymſleje ſeleniny je doſtatočne. Moerchwiesła (larotu), pětruſzka (Peterſilie), kołźaſko (Schwarzwurzel) a druhe korjenjny pšchtrjeja ſymu wuſtc. Hyrź ſo wo prěnim kruczźiſchim ſmjerſku ſ ſiſchom derje pšchitrjeja. Kaliza ſelenу kat — Winterkohl a papaty kał (Mo enkohl) woſtajetej na ryadkach. Rjadki ſe ſymſkej połowuju jenoż ſo wo ſuchich pšchitrjeju, hdyž je ſyma krnta a bjeze ſněha.

Hdyž ſo hyſlniſchi ſmjerk pokaſuje, d[illegible]e w h.o-madach wułkowane płody derje ſe jenja p[illegible]cź, had a ſelenina w pinzach a wjelkach ma ſo pschejhłaćacź a jeduże cź. Wiſché ſahrodne twary (kaž pezóſnija, kyłódnija) a wócźon grat ma ſo ſwoprjedzeźacź, ſo je w nałeźu ſaho wiſchiſto w rjedźe. Płoty, wobhrody a leźazy dyrbja ſo porjedźicź ſo ſojazu, dźiwje kanitle a druha ſwérina do ſahrody njemóźa.

W ſadowej ſahrodźe móźe ſo hiſchće ſadźicź, tak dołho hacź je ſemja hiſchće mjekha. Schtomy a kćeźlina njech ſo wobrěſuja, ſtarſche ſadowe ſchtomy ſo wurěſuja. Pšchi tym ma ſo na hałuſy kedźbowacź, kotreź kćenja noſtajeja, hewak pak wſchě ſuche, dobźerźane a njetrěbne ſo woſtſtrońcź. Wotemrěta ſkora, mech a liſchawy maja ſo wotdrapacź a ſchtomy potom ſ wapnom ſo nabělicź. Samja wokoło ſpunka ſo pšcherjeje a hnoji. Stare ſchtomy doſtanu juchu a to do dźěrow, kotreź ſo ſpody najbeliſchich kónczkow hakuſow wuryja. Hišo kónz wulkeho rózka (januara) noſtupuje mjeſka ſaho ſwój puć do korutſchkow a ſponka a naſtaja ſtrowe kćenja. Pšchiwjeźe wona trěbnu ſiwnoſć ſobu, dha ſu dobre ſnź wěſte, jeli je ſchtom pšched kłom próżdny ſtak. Wino ſo ſ ſłomu pšchikrěnje, to doſcha.

Nowy poſtſki tarif

wot 12. novembra 1923 ſem.

Dopiſchnika (Poſtkarte): 2 miljd.

dale poſtowcho wokrjeſa 5 „

Liſty:

do 20 grm. w poſtowym wokrjeſu 5 „

„ 100 grm. w poſtowym wokrjeſu 6 „

„ 250 grm. w poſtowym wokrjeſu 10 „

„ 500 grm. w poſtowym wokrjeſu 12 „

„ 20 grm. dale poſtowcho wokrjeſa 10 „

„ 100 grm. dale poſtowcho wokrjeſa 14 „

„ 250 grm. dale poſtowcho wokrjeſa 16 „

„ 500 grm. dale poſtowcho wokrjeſa 18 „

Sa dopiſhnizy abo liſty, kiž njeſtu na dołhanje waſchnje frankowane, ma ſo połdra pobrachowaneje ſumy ſ wurunanjom na poknu miljonu ſapłaćicź.

Cźiſchcźerſte poſyłki:

do 25 grm. 2 miljd.

„ 50 „ 4 „

„ 100 „ 6 „

„ 250 „ 10 „

„ 500 „ 12 „

„ 1000 „ 15 „

pſches 1 hacź 2 ſkgr. cźeſke 18 „

Tworowe poſałki (Warenproben):

do 100 grm. 6 miljd.

„ 250 „ 10 „

„ 500 „ 12 „

Wobkhodne papjery:

do 250 grm. 10 miljd.

„ 500 „ 12 „

„ 1000 „ 15 „

Cźiſchcźerſte wězy, wobkhodne papjery atd. bjes ſnamkow ſo njepſchijimaju. Na njedołhanje waſchnje frankowane ma ſo połdra pobrachowaneje ſumy ſ wurunanjom na poknu miljonu.

Paćeźłki: do 1 kg (2 puntaj) 20 miljd.

Poſyłki (Pakete): 1. zona 2. zona 3. zona

		do 75 km	do 375 km	dale 375 km
do 3 kilogr.	25 miljd.	50 miljd.	50 miljd.	
„ 5 „	35 „	70 „	70 „	
„ 6 „	40 „	80 „	120 „	
„ 7 „	45 „	90 „	135 „	
„ 8 „	50 „	100 „	150 „	
„ 9 „	55 „	110 „	165 „	
„ 10 „	60 „	120 „	180 „	
„ 11 „	70 „	140 „	210 „	
„ 12 „	80 „	160 „	240 „	
„ 13 „	90 „	180 „	270 „	
„ 14 „	100 „	200 „	300 „	
„ 15 „	110 „	220 „	330 „	
„ 16 „	120 „	240 „	360 „	
„ 17 „	130 „	260 „	390 „	
„ 18 „	140 „	280 „	420 „	
„ 19 „	150 „	300 „	450 „	
„ 20 „	160 „	320 „	480 „	
nowinſke poſyłki hacź 5 kg	17 „	34 „	34 „	

Sadźiśne (Einſchreiben) a ſapłaćowane liſty abo poſyłki płaćeji 50ſu miljiardu abo ſapoczaſnу dźeł wot jenej miljiardy 20 miljonow hr.; njeſapłaćowane liſty (dowolene hacź do 50 miljiardow) 10 miljonow hr.

Pſchipokaſanſki pjenjes (Poſtanweiſung):

do 1 biljony hr. 5 miljd.

„ 3 „ „ 10 „

„ 5 „ „ 15 „

„ 10 „ „ 20 „

ſa kóżde dalſche 10 biljionow hr. 20 „

Sa płaćenſke khарty (Zahlkarten):

do 1 biljony hr. 3 miljd.

„ 3 „ „ 5 „

„ 5 „ „ 8 „

„ 10 „ „ 10 „

ſa kóżde dalſche 10 biljionow hr. 5 „

Spěšny poſłoł (Eilbeſtellung) ma ſo dopołnika ſapłaćicź we wokr. poſt. agentury liſt 20 miljd. hr., dale 60 miljd. hr. paket do 20 puntow 80 „ „ „ 80 „ „

Do wukroja:

Dopiſhnizy 24 miljd.

liſty do 20 grm. 40 „

kóżdy 20 grm. cźeſchi 20 miljd. hr. wjazy, hacź do 2 kg.

cźi cźeſćerſke wězy ſa kóżde 50 grm. 8 miljd.

do Wuherſkeje a Cźeſkoſłowakſkeje:

dopiſhnizy 18 miljd.

liſty do 20 grm. 30 miljd.

kóżdy 20 grm. cźeſchi 20 miljd. hr. wjazy.

Jurij Fuhrmann
w Budyšinje na hornčeſkej haſy do 10 poruča jadne kola, dźiſace maſiny, mantle a šlawchi. Sauſna wuporjedź.

6 lětny bruny **Lacon** je ſa wobſtajenu hodnoſcź na pſchedań w Mikrowſkich čo. 28.

Ratařski dorost za Khróšćicy a wokolinu
zmóje wutoru, 20. novembra 1923 pop. ½4 hodź. pola **Natušec we Kukowje** swoju

1. hlownu zhromadźiznu

Sobustawy so proša, zo wšitke přińdu dla ważnych wěcow a wólbow.

Hosćo su nam wutrobnje witani a nowe sobustawy so přijimuja.

Po zhromadźiznje: **Zabawny wječor.**

Namjety njoch so wšelu dopisowarjej: Jakub Cyž, Šluritz bei Burkau.

Předsydstwo.

Kedźbu! **Kedźbu!**

Wulka Dubrawa a wokolina!

Wernerowa ſubna praxis w Budyſchinje

na ſchulſkej haſy 6.

Kóždy pjatk wot 9—6 hodź.

ręčzne hodźiny

w hoſcźenzu we Wulkej Dubrawje.

Shotowjenje zuſych ſubow,

pſchedźěłanja, wuporjedźenja, plomby, ſubytorhanje.

Ssadowe ſchtomiki, jahody

wſchěch druźin a formow (we wulkich hromadach) koſ też **płotowe roſtliny** porucza ſa nětźiſchi hodźenſki cźaſ

Emil Sperling, ſchtomowa a róžowa płahowanja w „Bad Heil“ pola Sſmjeczkez.

Swobodne měſtno

za

Welsec kupny dom

Telefon 12 w Kulowje Telefon 12

Hypothekowe wězy kóždeje druźiny wobdźěkuje

Ernst Raue na Hoſchiz haſy 32.

Sserbjo!

Kupujeze twory a potrjebu jenoż pola Sserbow.

Podpjerajcźe ſ tym ſwoju narodnoſcź.

Porucźam

nowe a trjebane płyſchowe ſoſy, tkaninowe ſoſy, drastowe khamory, vertifi, bźěłanſke khołowy, ložowe ſchaty, płachty, porźežnjenja, wobleki, ulſtry, žonjazu draſtu, nowe a trjebane mužaze a žonjaze wobuwcźe, ſchkórnje, gramofony, cźaſniki a wſchelake druhe wězy.

Schtož nimam, ſpěchnje wobſtaram.

Max Wenzel w Budyſchinje

:: na mjaſowym torhoſchcźu 8 ::

kupowanſka a pſchedawanſka zentrala

Nětźo ſerbſki Nětźo ſerbſki

Spſchihódneho nutſkukupowanja ſara ponižene placźišny.

Serbjo! Čitarjo Serbskich Nowinow!

Rjekńće ſtajnje, hdyž kupujeće abo předawaće „Ja čitach waš nawěšk w Serbskich Nowinach“.

Po krótkej, cźeſcźej khoroſći wuſnyn w Boſu naſch luby ſwěrny nan a pſchichodny nan, wumjeńkar

Handrij Gruhl

hoſcźenzar a bildarſki mlichtr w Bolborzach w 78. lěcźe ſwojeho žiwjenja.

To woſjewjeja w hłubokej trudźbje

žarowazy ſawoſtałenі.

Khowanje budźe ſrjedu popołdnju.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća za 1. połoweu novembra 50 miliardow hriwnow. Do wukraja za november 6 Kč. Kóżde žo. płaći 8 milij. hr. Wudawa a čišći Smolerjec knihtišćernja, zap. druk. z wob. ruk., w Serb. Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobšěrnje so stajnje nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy : : rjadk płaći so 45 złotych pj. Rapat po tarifje. : :

Čisło 261 | **Budyšin, wutoru, 13. novembra 1923** | **Lětnik 82**

Dnjownica.

Wutoru, 13. nazymnika.

Stanisława Kóstki, wuznawarja.

* 1852 w Njeswačidle naš nadobny ludowy basnik Jan Hajnca.

† 1757 Jan Bjedrich Dolhi, farař w Rukecach, sobupřełožeŕ Lutherowoje domja ceje postille 1751.

1918 založi so w Budyšinje serbski narodny wubjerk z Arnoštom Bartom jako předsydu.

Hdyž Bóh přez smjerć za krótke časy,
Mje „staroh' młónka" wotwjedźe,
Dha Wy na moje město zasy
Wy „młody młynski" stupajće.
Kaž mi je w měsće prajene,
Dha Wy nětk hišće młynski sće:
Ja dźeržu pak — to nje wjele łža —
Was hižom nětk za mištyra.
Bóh daj, hdyž smy tu zanošeli
Na swěće naše žiwjenje,
Zo bychmy w njebju zanošeli
Sej rjeńše štučki — khěriušc.
Haj, tam při trónje Jehnjeća
My chcemy, — sprawna wutroba
Hdyž Bóh nam zbóžnosć budže dać,
Dźak, česć a khwalbu zaspěwać.
Pětr Mlónk, młodemu Hajncy.

Stóž njerozumi dočakać, tón dyrbi wjele parować. Handrij Zejler.

Towařstwowski powěstnik.

Ł. Serb. Sokolski Zwjazk změje njedźelu 2. dec. pop. 1/3 hodź. wurjadnu generalnu zhromadźiznu. Na dnjowym porjadźe mamy wosebje dobroprajenje nowych Zwjazkowych wustawkow a dalše namjety. Hladaj Sokolski kučik.

We wšěch sokolskich należnosćach je br. jednačel křěćam w zwjazkowej městnosći kóždu sobotu wot 11—12 hodź. a 3—4 hodź.

Sokolskim Jednotam. Žito ma so we běhu tutehe tydźenja do Budyšina přinjesć. Komu ma so dowjesć so pola k. knihikupca Janaka w S. Domje zhoni. Stóž nima přiležnosć njech to tam zdźěli. A. Bart.

Sokolska Jednota w Hrodźišću ma přichodny pjatk zwučowanje. Načolniki Malešanskeje jednoty přijedu.

Jednota „Sokol" w Pančicach ma štwórtk wječor we 8 hodź. zwučowanje.

Tow. serb. ratafskeho dorosta za Khrósćicy a wokolinu ma wutoru, 20. nov., pop. 1/4 hodź. pola Natuśee w Kukowje swoju hłownu zhromadźiznu. Dnjowy porjad: 1. Rozprawy, 2 wólby, 3 rozrěšenja dla sóršeje organisacije zwjazka, 4 namjety.

Serb. tow. „Łužica" w Hornjej Hórcy ma přichodnu njedźelu, 18. nov., pop. w 3 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu. K. prof. Bryl je přednošk dobroćiwje přilubił. Wšě sobustawy a mandźelske so na tutón jara ważny přednošk přeprošuja. Hosćo su nam stajnje witani. Předsydstwo.

Swětowe powěsći.

Sozialdemokratojo žebi žadaju, so by žo němski žejm jeschoł.

Sozialdemokratiźy zapóčatkowu němskeho žejma su namjet zapodali, so by žo němski žejm hnydom zwołał. Sóo starschiši radu ſ nowa njepraschowschi brje prezident Löbe žejm hišće tutón tydźeń zwoła. Po twrdźenje dyrbi wón to ezinić, dokuł hebi tśerjina sobustawow němskeho žejma to žada. Trěbnu liśbu zapóčatkowu móža sozialdemokratojo ſ pomocu demokratow wjeseć.

Sozialdemokratojo chcedža pjeca Stresemanna wotstronić. Kaž bórzy budže to bobjeć, jenu iwoni w němskim žejmje njedowěrjenje wuprajo. Stresemann žebi na to njemuhł, žiwoje měrno wopuśćeć. Jeli to žo won njebudże wjazu w žejmje na wjetśinu žejerjacej móz, won žejm rozpuśeći. Termin nowowólbow by po możnosći dalsko wotstorźi. Won chce po możnosći dołho dies žejma žiwjeśe wjeseć.

Sozialdemokratojo su ſ nětćišćej Stresemannowej politiku njespokojom. Porokuja jemu, so je přeśerśiwo faschistemu ministerstwu ſ nahłuśnosću sakroćił, mjes tym so se statnymi powróćerjami w Bayerskej łahodnje wobchadża a jim wšitku wolu wotstaja. Sozialdemokratojo žo praschaja, hdy žo bayerscy wólucjonarojo Ludendorff, Hitler, Pöhner, Kahr a Lossow přeśiwo němskej statnej hrudy stoja.

Němski president kommunista wobhnadźił.

Minuśacy žeń w Hamburgu bě tamnischego kommunista dźesećerja Thorella dla wobdźelenja přich „ „ ednim Hamburgskim kommunistiskim spěchu k žmjerći sapadnył. Němski president Ebert je Thorella k twerdźiśnje na 10 lět wobhnadźił.

Němska kontrolu swjatokatiskeje wojeńskeje kommisije wotpokazuje.

Konferenza swjatokatiskich póstajnych w Pariżu bě němskemu knježerstwu woswěwiła, so w bliżschim czasu swjatokatiska wojeńska kommisija sako zapoćatk, němske wojeństwo kontrolowaś. Sastupjer němskeho knježerstwa w Pariżu je konferenzy póstajnych wotnosłwił, so němske knježerstwo přichwalnawa, so maja swjatokatsko po postajenjach Versailleskeho měra prawo, němske wojeństwo kontrolowaś. W nětćišćim czasu pak bu taka kontrola k nowym konfliktam dowjedła. Němske knježerstwo smě wocakaś, so teź konferenza póstajnych wě, so móże Němska hospodarśiu jenoż wotkhowiś a so ſ płaśenju wulkmanicu, hdyż so hnutska Němsce měr a porjad zakhowaju. Němske knježerstwo tehdła swjatokatiska konferenza prošu, so by sadanje sa wobnowenjom wojeńskeje kontrolle dla nětćišćich wobstejnosćow wrócjo stojiło.

Diplomatiske konflikty dla kronprynzowego nawróta.

Přeśeco bóle so jas, so so swjatokatsko ſ holym protestom přeśerśiwo nawrótej nyhdyśicheho němskeho kronprynza njespotuja. Francozowskemu knježerstwu bliżko stejace Pariżske nowiny „Temps" so praschuja, hacź njebu přichisprawne było, hebi žadacz, so by žo nic jenoż němski kronprynz, ale teź bayerski kronprynz Rupprecht swjatokatal abo jako wójnski wjednik žo wudał. Po kronprynzowym nawróśe ſ Wierzingena wobsej na tym žanym chodźeniku sjedźaj. Swjatokatscy diplomatojo na poćinanje hollandskeho knježerstwa žiwje gwarja. W Londonje runje kaž w Pariżu mjenja, so ma Hollandske knježerstwo ezeju samolwitosć dla kronprynzowego nawróta. Ssanto hdyž je hebi khežorowy žejm wotmyślił, jako privatny cłowjek w Němskej bydlicz, dyrbi so jeho přichebywanje w Němskej jako jara strašne wobhladacz, dokuł budże so jemu přichi wšitkich politiskich japiełach hłowna rólа přichipisowacz. Sósobnu popoldnju je franzowski póstajnz St. Aulaire ſ jendźesiśim swjatokatowym ministrom lordom Curzonom błeśe rozrěčenje měł, kotrejž je žo na położenje, ſ kronprynzowym nawrótom nastałe, poćahowało.

Politiske położenje w Bayerskej.

Wo rozsudnym wojowanju w Muichowje.

Hittler bě je žiwojim wojowanskim swjatkom w nozy ſ pjatku na prawym brjoły rěki Iżery přichi pinzy měsćańskeje piwarnje wotłał. Němska wobora a krajna policija běśeśeſ je přichi přichedmośeje sesnupałej.

Pjatk wokoło přichipoldnja žo němska wobora a policija na pucź přeśerśiwo nazionalistam najwjśichej. Wojacy wot Oberwiesenfelda do śmitkowneho města, infanterija po Brienerskej dróży ſ Ludwigskej dróży, artillerija a druhe družiny wójska po Babelsbergskej dróży postupowachu. Na Odeonskim měśnizu panzerowane automobile ſ němskej wobory śiejachu. Wokoło 1/2 hodźiny Hittler w šerym gumijowym mantlu ſe žiwojimi mužiwami přeśes Isaru ezejnjeśe. Bódła njeho dźeśe Ludendorff w zwiliwej drasće a fizowym kłobuku. Přeśed radniznu přichi Marijnym namjeśe přichezahnywschi žo nazionalistoje do twarjenja dobuchu a ezerna-bełe-ezerwjene khorhoj na ześe-ke sezahnywchu. Hittlera a Ludendorffa žiwje powitachu. Nazionalistojo sozialdemokratiskich měśnezanskich radźeśelow a sozialdemokratiskeho prěnjeho měśnezanoſtu Schmidta sajachu a wotwjedźechu. Potom Hittlerowy ezah ſ přeśewodom wulkeje ezłódby ludźi ſ Odeonskeje naměśnu ezehnjeśe a śpita žo do residency bowjeź. Mužiwa nětnjeśe wobory najprjódy sakuu wuśeśichu a krajna policija ſ maschinstiskimi hełbowymi ześelesćemi. Prěni rjad Hittlerowych ludźi žo potśeła. Druhi žo do ezełkanja dachu. S tym žo wojowanje skónczi.

Sakhadźenje Hitlerowoje gardy w Muichowje.

Hittlerowi gardistojo su w Muichowje tak dźiwi sakhadźeli, hacź jim němska wobora najśeśo stupi. Přichi prěnjej salwje žo Hittlerowi hakenkreuzlerjo rozpjerschichu, kaž pluwy we wětrje. Hittlerowi ludźo su ſ nowa ezifcheżerinju sozialdemokratiskeje „Münchener Post" wupuśeźili. Maschiny njeśo skónzowali, dokuł chajtśe je posłoschu Hittlerowuźi. W nozy ſ pjatku su žo Hittlerowi ludźo do wobydlenja sozialdemokratiskeho wjednika Auera dobyli. Auerowej wobstarnej žonje pistoliu přeśed wutrobu dźerżo chyżchu ju nuśowaci, so by prajiła, hdże jeny muž přebywa. Potom nadobno we wobydlenju rozbichu. Auerowa žona nabiwschi Auerowego přichodneho žyna sajachu a wotwjedźechu.

Hittlera sajeli.

Policija je Hittlera, kotrýž je njedźelu wječor na jenym kuble pola Rosenheima přebywał, w nozy w 11 hodźinach w Uffingu přichi Staffelsćim jezorje sajała.

Nahle žudy w Muichowje.

Generalny statny kommisar ſ Kahr je přichikał, **němsku nazionalistiśku stronu a swjatokaſ „Oberland"** a **„Němskostatnu wójnsku thorhoj" rozpuśeći.** Wšitke pjenjezy, hódnostne papjery, bróńze, wojeńske wuhotowanja, wozy a druhe wobdała, kotrejž žu sa samyhły rozpuśeczenych organisazijow słuźiłe, statej přichipadnu. Schtóž rozpuśćenej organisaziji přichłuśeła, nowu organisaziju město rozpuśćeneje załoži, abo ſ nowozałoženju nadpjera, so bychu so nowemu sjednoćenjeństwu přichłamkli, nowozałoženje ſ radu a se skutkom podpjerniu, abo schtóž wukaźej wo zbrjeću napśeśeho dźela, žo ſ **khołatnju na 1 hacź 15 lět potłoći.**

Dale žu žo nahle žudy pojtałe se swuczenymi prawami. Přśeśiwo žmjertnym wuńudam nałych žudow njehodźi so powołacź. Wone pak potwjerdźenje generalneho statneho kommisara potrjebaju a žo se falšlenjom hnydom wukonjeja.

Dale je generalny statny kommisar wukaz přśeśiwo naśchezwanju ludu wudał. Sbeženje ſ najmjeńśa tśoch ludźi žo sakaźuje, runje tak łtaki, plokaty, tuczne gedow a podobne. Wottorhnjenje abo wobdźěkdženje wyschnoźenych plakatow, wohanjenje statneje mozy abo jejnych łaśinjerjow žo ſ jastwom abo pjenjezným khłostanjom we njewobmjeśowanej wuyśokosći potkłoźa, runje tak pospyt ſ temu.

Dale je žo policajska hodźina na 8 hodźin wječor postajiła. Drohi žo wot 8 hodźin wječor hacź do 5 hodźin rano zawjeraju. Wšitke śwjeśelenja, bźiwadłowe přchedstajenja, konzerty, přchedstajenja w kinomatografach žu tehorunja na dalśe łakałane. Kóżdemu wšitke druźiny, towarśtwowe městnosće maju žo 1/2 8 hodźin wječor zamknyć.

Też Ludendorff žo wutrěcerej phta.

Hdyž je Lipjeźanski němskostatny žud bawerske knježerstwo namołwił, so bychu žo nacźinjerjo Muichowskeho puća do Lipjeźanskeho přchepytowanskeho jastwa přchewjeli, je Ludendorff přchi swojim prěnim přchesłyšenju zhtoź, so je žo ſ tym přchekwapił, so je jeho Hitler za wójnskeho ministra pomjenował. Też Ludendorff praji, so žo přchi přchihotach a přchewjedźenju puća njeje wobdźěłł.

Ludendorff je w tak mjenowanej ezejnej jatbje, to rěka, won może hebi žiwoje přchebywanskeho sam wukmołeć, tola po kruće śrażuje.

Pschibèraza drohota.

Ruska na Berlinskich zyrobowych witach je žo shórschika. Hižo hobotu ko płaćiśiny sa mjaso, kołbašu a tuk podmjetnichi. W měśećanskej wikowańni žo ſ zyta malo přchedawanskego woczini, kotrež zyrobu přchedawachu. Tuton njedostatk zyroby je pjeca ſ knježerstwowej wupaczenej dewiśowej politiku nastał. Wikowarjowe je potźehdu dnjy jara malo wukrajnych pjenjez (dewiśow) wot knježerstwa dóstało a njeje skhodła mohło zyrobu ſ wukraja nakupjeć. Tehodła njeje žo dróbnym wikowarjam zyroba podawaczej mohła. Njedostatk na njezahowych wikach je žo ſ nuśowanym nitkodźerzerjom kurła wukrajnych pjenjez sawinował. W Berlinskej je hižo pjatk sa punt mjeńśe hač bilijony hriwnow nowe łapłaczki. Tuž žo nětko relny skót do wjeczorneje Němskeje sćele. Němska finanzna politika je njenaturśta. S bjesmjejnym nadźiśeńjom papjerjanych pjenjez je žo

němska papjerjana hriwna po tym błyskawicznje zhubi. Němske knjeżerstwo je z finanzowymi zakonjemi. Z poćeženjom dewisoweho wobchada a z zebranjom dewisow naturalne rosmiože na pjenježnych wikach płaćenikow tykało. Z tym je so pjenježne hubjenstwo w Němskej hišće zhoršiło. Mukraj je njeda zlepiła, dźerži a wjazy němskich pjenjezow hač narjadnych pjenjez so nazdźěkuje a bóle so jich hódnosć ponjeseła.

Njemšky dla drohoty we Wrótzławiu.

We Wrótzławiu so sobotu dopołdnja ludowe zrjadźe na wětrowych dróhach pśeco pśekarśnili a rěsnikam tłamali. Satrachowani pekarjo a rěznicy pjeczo a mjasowe twory darmo rozdźělichu. Na druhich městnach lud twory pokradny. Połizłoso so z wokolnych wjerkow z cełźelnymi automobilami pśewiśeseźu a ludowe cełźele rozeńachu. Někotre podwiśki so pśeco kradnjenje zajachu. Popołdnju na druhich dróhach z nowa zrudowe pśedewarnje wurubichu. Połizeja so poradź, někotrych paduchow zacapichu. —

Słowobodne wikowanje z wułjom.

Wułka wjeselchina fakticho wobdźerśiwa, z dźełaceŕskeho ludu a tajkich wobsteja, je dźeń a kubjcha. Khudoba je tak nimo měry wułka, so žeby wbohi ludźo njemóža wjazy wułjo k wutśejenju śiwoho kupiś. Tole njechcejowanje wułja so hižo dźełoma cźaju we wułjowych rewěrach zacźuwa. Wurjte wułjo so tam na hromadu chwoje a so njewothěra. Hižo dyrbja tehdźa hórnjuju z khwilemi spożeciś. Pśeco so, by so hy wjazy wułja z jamow wotwoziło. Pśeco tajkich wobstejnosćach njeje wjazy trjeba, kupowanje wułja wobmjeźowaś. Tuj je knjeżerstwo wobsamkło, wšoźem wułjowym tkartam spadnyć dać. Kóždy žmě žeby wułja nakupiś, kelkoj trjeba.

Ruske žito za nusuczerpjazych w Sakslej.

Pśeco někotrymi njedźelemi tehdomniśći kommunistiski finanzny minister Böttcher z plakatami pśihpowjedaśe, so bolschewiskta Ruska khlěbotradzenna wobsadźerstwo we Sakslej tyhaju zentnarjow žita dari. Kóždy dźeń dyrbjeśe ho wono pśihpiśeś. Kito pak wuwoła a w sakskim kupi, njetrjeba ho na to pokaza, so bě ho wudewane žito je saskich składowarjow wzało. Mjes tym je so zhoniło, so ruske knjeżerstwo njebě dźiwno žito dariło, ale žeby je drogo zaplaćeć dało. Mjes tym, so ho za cźaj jednanja za zentnar rožli w Němskej 7½ stotoze hriwny płaćeśe, žeby saslupjeł bolschewikiske Rule za 15 stotych hriwnow za zentnar zadaśe. Sa tule płaćiznu ho wšako njeje mohło ruske žito kupiś. Sajimowe pak je, so je ho źiwnje wokrjuło, kajka je pśichi źiwśe wobhladana bratrowska lubosć ruskich bolschewikow k khodownérjazym w Sakslej.

Separatistojo w Pfalzy.

Naddźěł separatistow we Speyer.

Někotre sta separatistow su sobotu z nadběhom knjeżerstwowe twarjenje w Speyeru w Pfalzy dobyło. Někotśi z nich su pśichi tym padli. Separatistojo z ruczнymi granatami a maschinelnimi ześelbami wojowachu. Wusoki wojowniski sastupjeł franzowskeho knjeżerstwa general de Metz bu. Separatistojo so tej Speyerskeho pólskeho twarjenja, kotrejž njebě na dobanhaze wosćinje wobhajźene, smogowachu. Na to ho hnydom mawokkonjo wojazy jako strażniny pśeco pótu sajźichu.

Ze Serbow.

W **Budyšinje**, 13. nov. 1923.

— **We wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodźinach hygrometer plus 1, barometer 744, najwušiśicha nóżna temperatura plus 11. — Dźenja rano we 8 hodźinach barometer 741, hygrometer 0, najnišicha nóżna temperatura 0. Wuhladny: Mały pśechmjeńenjeja tuchwilneho wjedra. — Po rozprawje Dźeśańskeje wjedrarskeje ruče śuchu wjedro dale wobškodnjaś. Lochi powětr rozpśihpśeźera so nad ratśiski, dosharaśiski a śrjedźnjej Europu. Jenož w wolnožnej Europje cźeźi powětr leći. S małym wubźěžkom, kotrejž je na Jendźelskim wuńknył, mogł nam nałiwinije pomrócenje pśihinjeś. Po Němskej bu wczera jamrócjeno a kurjawojte. Cźopło bě 2—8 stow. Na Ruskim Zugspitze bě 1 na šomrjeskowej horje 4 stop. syma. — Wjedrownjostojni nam lećha miłu tymu wótśeca. Tak pśiche ś nich jedyn: We dolinje Pustery we Tirolskej pśebywaju hišće łaśolećki. Hajniju praja, so łorniki, łśichi a łajazy hišće linale njeju. Teź wschelake śwérjatka, kiž pilnje za synom hromadźa, lećha so mało wo śwoje symske śtady starasa. To wšcho na to pokazuje, so letnjcha syma ta najbórśicha njebudźe. Teź na Durinskich horach (Thüringerwald) je śněh padnył a leži hižo njećhto zentimetrow tołsto. Łutuje śrjedźu ślónčko 7,20 śtudha a so 4,08 śtowa. Mjeźacź śtudha pśichipołnuju 12,40 a so wjeczor 10,20 śtowa.

— **Rozprawa połizje.** We wokolnje Budyšchina kradnychu automobil cźo. II 5573 8,20 „Presłowśa" a 10. 11. kradnychu tu muśaze jśdne kolo, kotrehož znamka a cźisło njeśśej znatej. Na łapjenjeśicherjenje jśdneho koła je śchodował 5 bilijonow myta wustajił.

— **Dopłaćenje na pśichrażkowe renty za wojerśiske rentnarjow.** Na pśichrażkowe renty (Zusatzrenten) na wójnišći wobźělkodźenych a zawostajenych ho wutoru, 13. nowembra w znatym wobchodnym cźasu na hrodowsku łahu 10, belka, wuplaćenje. Wuplaćuje ho jenoš wobźělkodźenym a zawostajenym, kiž pśichrażkowe renty na nowember dostachu.

— **Ketre cźołki wupadnu?** Dla pśchiwótśenja powschitkowneho hospodarśkeho połoženja je żeleźniśke zarjadnistwo nuśowne, wschelakim cźłanam wupadnyć dać. Wot wjerchownjeho połdźele tele cźłanki na Dźeśańsko-Sporjelśkej Łarje wupadnu:

Cźaj 653, kiž w nozy 1,24 hodź. ś Biskopiz wotjźe a je 3 hodź. we Sporjelsu. (Cźaj jśdźi jenoš ś Dźeśańan hač do Biskopiz.)

Cźaj 687, kiž boy. 8,01 hodź. ś Arnsdorfa wotjźe a je 8,59 hodź. we Budyšchinje, (cźaj jśdźi jenoš hač do Arnsdorfa).

Cźaj 643, kiž ś Dźeśańan hł. dwórn. boy. 9,12 hodź. wotjźe a je 12,10 hodź. w Sporjelsu (w Budyšchanje schinje 10,50).

Cźaj D 123, kiž ś Dźeśańan hł. dwórn. wow. 4,16 hodź. wotjźe a je 6,12 w Sporjelsu.

Cźaj D 124, kiž je Sporjelsa pśichi. 12,10 hodź. wotjźe, ś Budyšchina 12,57 a je we Dźeśańanach hł. dw. 2,00 hodź. popołdnju.

Cźaj 684, kiž ś Budyšchina rano 4,38 hodź. wotjźe a je w Biskopizach 5,11 hodźin.

Cźaj 698, kiž ś Budyšchina rano 6,34 hodź. wotjźe a je w Biskopizach 7,05 hodźin.

Tutaj cźajaj 684 a 688 jśdźitaj jenoš hišćeze mjez Biskopizami a Dźeśańanami.

Cźaj 646, kiž se Sporjelsa boy. 7,42 hodź. wotjźe, a je 11,05 hodź. w Dźeśańanach hł. dw. (ś Budyšchina boy. 9,06).

Cźaj 7,18, kiž ś Arnsdorfa wjeczor 9,53 hodź. wotjźe a je w Dźeśańanach hł. dw. 10,37 hodź.

Cźaj 654, kiž ś Biskopiz wjeczor 10,35 hodź. wotjźe a je w Dźeśańanach hł. dw. 11,40 hodźin (tutón cźaj jśdźi mjes Sporjelsom a Biskopizami dale, wotjźe pak ś Budyšchina hakle 10,42 hodź. a ma w Biskopizach pśiśiwankjenje k cźasej 832, kiž je Zitawy do Dźeśańan jśdźał).

Cźaj 630, kiž se Sporjelsa boy. 2,33 hodź. wotjźe a je w Budyšchinje 3,50 hodźin.

Cźaj 644, kiž ś Budyšchina 6,27 hodź. wjeczor wotjźe a je 7,45 w Sporjelsu (tutaj cźasej mjes Budyšchinom a Dźeśańanami wschitkne dny dale jśdźitaj).

— **Na cźarje z Kohlfurta do Falkenberga** wot wjeczerawšeje połdźele fonn wizaju taj 2 śpśichnikaj njeśśeźitaj, kiž hač dotal śśdźeśichtaj. Teź wołsobowy cźah wjeczor wokoło 11 hodź. jśdźi nikdy 3/4 hodź. połdźišo a ma tak w Bukowje (Hohenbuka) pśichśamknjenje cźakej do Kamjenza.

— **Nowe pósłowe nusowe pjenjezy.** K wokonjanju wulkeho njedostatka pjenjez je Dźeśańske wyšeśicha pólska dirkalnja pśichpokazanki 5 wschelakorych hódnosćow wudała a do wobchoda pśichinjeśła. Su to pśichpokazanki wo 20, 50, 100, 200 a 500 milijardowśe papjery. Pśiśiśe cźi druzyny fu na zajnowómodru, a 200- a 500-milijardowśe na zajnoseleno pjenjezy z wobwótym znamjenjom cźišćeźane. Pola pśeśichich cźišoch druzynow je liczba cźerwjeno, poła 200-milijardowśich bruna a pola 500-milijardowśich papjezow z cźerwjeno-wioletowej barbu cźišćeźana. Na pśeniśich 3 druzinach je dźeń indaceje 2. novembar, na na tamnym 5. novembar. Bliźiśe wopisanje papjezow je na pótach śhonjeź. Tute pśichpokazanki wušće wokrjeśowe pójźu hač do 15. dezembra t. l. pśichijmuju/ Wobźerbite napomnjanje k wotebaczu je wjeselwupiśe.

— **Jena Wajerjowska nowina pišo:** Wutoru tydźenja śedźeśe we jenej korczmy we Budyšchinje thźeźiśi zimnoseśeć a dźiślaceŕ Jan Kubanja je Sdźerje. Jeho hlowa bě pokna mórśeńźowa a pruśkeloju. Teź někotre śuby bźchu jemu wurazhyli. Kóždy śeb myślešeśe, so je nibźe do rubježnikow padnył. Kaž wón powjedaśe, bu so jeho dorosćeni śynowja na nim pśchepśichimali. Woni dźěśaja we Margarejcźinej Hećze, źeda a bydla pak pola njeho. Sa to śebi wot nich maśe śarunanje žadaśe. W městro teho jeho na fmjerćź pśichibiću. — Srudźaze znamjo wo źlaśenośći naśeje młodźiny, kiž Bożich śwjatych kajujow wjazy sańcź nima. Tola njemuślejce ho, Bóh ho njeda sa śmérć mérć. Stare śerśiśe prajenje je, so te nu dźěścu, kiž sa na śiwośich starśich pśchepśichimnu, ruzy z kowa rostu.

S Njuchcańca pola Sporjelsa. Na nasch kerniuźkowy hermant žadyn jenicźki wikowat pśiśiśch njebě. Nuśa cźasa po nźěźim nasch zyty wokhod sadajt.

S Namnowa. Cźeźke njeśoże je nasch 75 létneho wumjeśeńarja Hórnika potrjechiło. S maschinu mlócźo a źito do njeje kładźo, pśichinźe z ruku do subcźkow mlócźaka. Te jemu ruku rostorhachu. — Lékaŕ dyrbjeśe ju wotcwjaceź.

S Terpa pola Hródka. We tudonych zahłowańcach ho tśeśa wośe pjezow japali. Płomjeńca ju zyle śmećichu.

Hospodarski roshlad.

Wutoru, 13. nowembra 1923.

Hamtske kurzy wežera we Barlinje:

Dollar	628,425 md. franzowski frank	35,910 ml.
jendźelski punt	2793 bilij. cźišćoźk. króna	18,364 „
śchwajzarski frank	111,720 md.	100 półźk. markow — „

Na **Barlinskich witach** ho hódnota papjerjanych němskich pjenjez wežera njepjichemeni. We wikowaŕstwje ho wuczakowasche, so ho kurs němskeje hriwny na 200—250 miliardow powshli. Tehodła bě ś pśchepśiśeńźu, so ho to njesła. Na burzy wschak ho nasche politiske połoženje tuko wjenje napjate poźuźowasche.

Cźełty wežera teź we Barlinje horje bjśachu. Teź na Dźeśańskej burzy bě famy wobtras. Pśchedwześkem mějachu akcije maschinowo dobre źuk, mjes nimi dobu Max Kehl 15, Zittauer Maschinen 2,9, Schubert a Salzer 1,5, bilijon, druhe mjes 500—800 miliardami dobuchu. Saho druhe mjes 5—800 miliardami śpubichu. Teź wschelake

Hana.

Roman wot H. Sienkiewicza.

Pśchełožił Pjeno Zyž.

(Pokrazowanje.)

Selim śłoji śwoźi wocźi horje a pomyśl. wokomik. Mějaceź wobśwětli joho pśchećeźe ś boka (profil); potom pocźa se śpodobnym, tróśchku tśchepotatym błosom na pol wótśje powjedaceź.

„W Kirmnje, fadny Horow, je lěśach bě dobra fonina (Fee) źiwa ź mjenom Sala. Jónu bo sta, so wulkokhěžor nimo teje thźeźi jśdźeśe. Rekaśe Harun a bě jara bohaty; bydleśe w palaśe ś górarjatymi a demantowymi śtołpami ś tśichu ź Intych pacźerkow. Tuta tśeha bě tak wulka, so dyrbjeśe zyle léto hicź, chatźeśe-li ś jedneho konca na druhi pśchinźeź. Wulkokhěžor wośeśe turban se śtónźnych pruhow a prawnymi kwešdanmi wobhadźeny, horjeka na turbanje bě mějaceźkoju śjerp pśchipramjeny, kotrejž bě kuśaŕ wotrěźnył a wulkokhěžoŕej darił. Tutón wulkokhěžor śdźeśeśe potajkim nimo thźeźi fonimy Sale a płakaśeśe tak hórzu, so śtyśły na puć padachu, a tam, hdźeź bě śyśła kapnyła, narośeźe bźła lilija.

„Cźehodła płakaśi, wulkokhěžorje?" wopraśeha so fonina Sala.

„Kak njedyrbjał płakaceź?" wotmolwi wulkokhěžor, „mam tola jenoź jenicźku dźowku, dźowku tak rjanu kaž kraśiśe ferja a tutu dyrbju tomu cźornemu Donjej ź tymaj bohnimnymaj wocźomaj dacź, kiž kóźde léto — —"

Selim so na dobo pśchetorhny a schepny: „Spi Hana?"

„Ně, njespju", wotmolwi wona se śopranym błosom.

„Kak njedyrbjał płakaceź", praji wulkokhěžor fominje kak Selim dale powedaśeźe), „mam jenoź jenicźku dźowku a tutu dyrbju Donjej dacź."

„Njeplakaj, wulkokhěžorje", praji Sala, „hyni so na khchidlatebo konja a jźdźaj k hłodej Boracha. Ste mrócźeje budźa cźe po puću pśchesćeźaceź; ty pak cźiśni tute śtote maśowe fornjećźka do nich a wusinu.

A tak powédaśe Selim bale, harź so sońo pśchetorhny a na Hann hladaśe. Dźeśo bě, pśches śrudobu a hyły śprózńjene, nětko wopraudźe kruśe wuško. Njejwěrjach-maj žeby ledma dyhaceź ź bojośeju, ju wubudźeś. Jeje dych bě pomérny a hu jenoź tam a žem wot cźśtkich dyhanjenjow pśchetorhnjeny.

Selim śedźeśe śwoje cźoło do ruki a bě do myśli fa-murjeny, ja pak śhladowach ź njebju horje a bě mi kaž hdyž so na khchidlach jandźelow k tammym njebjeśkim łpuśtowam połśeha.

Njeje mi mózno, tutomu błódkemu łaćinczu źkowoju dacź, kotrejž nje śawźhinny, hdyž tuto mi druhe maśe byeze tak mérnje a bowérnje na mojim wutrobnu dremośe. Znaje śchetontanje mje pśchende a to mojej wutrobje wotnuczichu hišćeze jenje łafśikyśane njeleśiśe błoźy śboźa.

O, kak Hann lubowach! Tehdom lubowach ju hišćeze ź lubośeju buntra a łafitarja a tola hižo bjes konja.

Słyśiłch ju ź njej a wotośichch jeje wołoju. Jane pożadliwe łaćinczeźe bě to tutym wokośenju, kotrejž bě tak njewinowate, kaj ja Ham.

Nadobo so Selim łatorhny a wotnuči je śwojeho konjenja.

„Kak śhožowny ty ły, Hendricho!" praji.

„Haj, Selimje, jara."

Njemóźem-li pak tola wěrźnje takle hedźo wołtaceź!

„Njeśchamoj ju wubudźiceź, ale do jeje świcźki donjeśeź", praji Selim.

„Donjeśm ju Ham, wocźiśi mi jenoź durje", wotmolwich.

Wobhladnuwśe wucźahnych śpoju ruku pod hłójeźi drémaceje a bach ju jej na wotpocźiwadło śwjeśeź. Potom Hann śdźihnych. Běch wschak hišćeze na pol dźeśo, ale pochładach ź njewśchednje śyłneho łpłaha a mloda holcźka bě śwoju a nźinje twarjena, śdźihnych ju kaž pjerjo. Selim wotwori durje, kiž do pódlanśkeje wobśwětleneje jiwoj hźcźe, a tak pśchinźeźchmy do małeje feleneje śtwicźki, kotruž běch ja Hann pośjaźił. Lodo bě hižo pśchihotowane, w pjeku pomjenjeśeśe wjeśoty wohenćk, pśchi kotrymž stara Wenzyrowka śedźeśe a śchkaraśeśe. Mje ź mojej lubej cźeju łastupjeź wuhladaju, postany a fawoka zyle łastrožana: „Ale bożeźla, młody knjeźko, wy bo tola pśchełébńjeśeśe ź tej holcźki! Cźełodła ju tola njeśśeźe wuhudźiłi? Wy tola wopraudźe Hanna tu pśchińcź mohła!"

„Budź śmérom, Wenzyrowka!" śawołach mjerzaju.

„Hana njeje holcźka, cźi praju, ale knjeńka, śeźe błyśchała? — Knjeńka je jawa muczna a njeśpśechu, ju by ju wubudźiła. Wuśłekaj ju a połoj ju zunje do łoża. Njeśabudź, so je źyrota a ju dyrbimy śpytaceź, pśches mutrobnu pśchećeźelnośeź pśches fmjerćź jeje dźeda ju trośchtowaceź!"

„Wbohe źołko, haj, haj, fyrotka je!" babjeśke starowe śprawna śtarnścha ju mnu.

Selim ju ła to wokośchi a dźehmoj ź cźaśej. Selim bě nóźnje wjeśoły. Njeśanośchowach hobu do jeho wjeśela, ź dźeźa, dokelž běch pśchećeźudny, ź dźeźa dokelž ju mi łako pśchijśionenu cźłowjeźej, kiž mějeśeśe łastupjeśnoś faktarec-cźela łaśtawaceź, njeśchśchitkoźeśeśe, ju łako dźěśco poćinicź.

W běhu tuteho wjeczora pater Ludwik Selimej hišćeze błowu mjeśeśe. Tutón bě mjemuju, hdyž běchmy my tammi w kapali pśchi njeczornej pobożnośći, do dwora běźał a na źźchu njeśeźe łodoweje pinzy łaśćł a wot tam tak źrdźowaje mujeśeśe, so wśeź pśhy na dworze łobu wiźachu, tak so njemóźachmy paczerje śpéwaceź.

„Sdy dha źyle wobśudnił, Selimje?" praśchesće bo pater Ludwik.

„Ale ja waź proschu, duchotowny kujeźe, śym tola jenoź mohamedanźy bo modliłi!"

„Ńi ły hejźelo, njewujmużnich śwoju wéru!"

„Ale wyłkofodośtojny kujeźe, dyju tola katolśi byeś, bojm bo jenoź pśhed mojim nanom. Śchto je ni Mohamed!"

Bě ł tym duchownoncho na śwoźej źkabej śtronje pśchimnył, tutón niełjo bale wjazy njeprajł a dźěśmy śpaceź.

Se Selimom bě łchmoj źhromadnu jiwou pśchipokazanu dośtałoj, dokelž pater Ludwik wédźeśe, so hišćeze radu hrodnadźe śpeźadowaćmoj a wón naź w tym mólićź uczhyśche.

(Pokrazowanje.)

Hypotekowe akcije Hanse bobyki Hamburg kaj Fritz Schultz 6, Bautzener Tuch 1,1 bilijon atd. Dalše bobyki leżachu mjes 9—800 milijardami. Tola druhe wot bilijona a wjac pschihadżichi. Banki běchu njeporadnc. Někotre bobrchu, najwjazy Diskonto-Commandit ſ 8 bilijonami, druhe dyrbjachu jo ſ miljardami ſpokojeć, Deutsche Bank pschihadżi 3,9 bilijonow, Commerz a Privatbank pak 400 miljardow. Wola keramiſkeje industrije mješachu někotre tworne żnł, Siemens Glas 5,8, Schreiwitz 1,2 bilijon, pschihadżowanki ſapjerachu jo jenoż pola někotrych wot 500—200 miljardow. Papjernikli ſkoro powſchitkownje pschihadżowachu, mjes nimi Bautzener 1,1 bilijon. Sa to mješachu diwarnje powſchitkownje dobrykl, bamerſke po 2,6—6 bilijonach, Waldſchlößchen 1,1 a Bautzener 1 bilijon. Elektromotory a koła bóle pschihadżowachu, a to Bergman 4, Wanderer 2,1 a druhe hacz dele do 200 miljardow. Někcžo ſ nich pak tola mały dobrykl ſapiſa. Najmjenje mjes nimi Seidel a Naumann 100 miljardow.

Renty běchu potuſchitkownje krute, mjes nimi dobruchu pruſke 3 proz. konſole 140, 3½ 80, a luttowanſka premijowa pożeżonka pak 70 miljardow.

Barlinſke produktowe wiki běchu wjeſna mérne, ale ſakładne pokliſenje ſe krute. Placžiſna ſu ſkerje ſchrabachu. Pjenjezy ſtoteje ſmonoty ſu żadne. Wotekałene poſchlenje papjerjanego kurſa ſa ſtotu hriwnu wumoliła. Nojſerje wuſe dżesche a też najwjazy horje ſtéły. Też rożka wuſeſche powſchitke placžiſny. Pschenica a jeczmeń mésterſkuł mérne wiki. Sa to běchu wonjeſcki a ſłona piza bóle ſkrużene. Statna ſitaniza pjekarjam **nješchto muki ſa twjerdu papjerjanu** placžiſnu pschwoſaja. S njeje **njeczeny chleb dyrbi** ſo ſa tajeſchże poſtajene placžiſny pschebawacź. Po papjerjanej hodnocze ſtaji ſo pschenica na 1275—1312,5, rożka 1237,5 hacz 1262,5, jeczmjeń 1222,5—1260 a wowjeſ 1185—1200 miljardow hriwnow. Bérny zenmar 285 miljardowom hriwnow.

Na Barlinſkich produktowych wikach
Zito a produkty po ſtotej hriwnje.

Pschenica	170,00-175	**Skoma a ſyno**	
rożka	165,00-167	pschenična	0,80-1,10
nalétni jeczmjeń	163-168,00	rjana	0,80-1,10
wowjeſ	158-160	wowjeſna	0,70-0,90
pschenična muka	30,0-32,0	rjane wollepy	—
rjana muka	29,0-32,0	jeczna	0,70-0,90
ſe tunu abo 20 zentnerow		k ſaſtanju	0,60-0,70
pschenéż wotruby	8,00	ſyrjanje	1,90
rjane wotruby	8,00	ſyrjo	0,87-1,20
rapſ. wotruſchki	14,0	**Bérny**	
pschenična melaža	7,—	bóle	1,90
ſer	20-23,0	cżerwjene	1,90
pjelin	18-22,0	żoltomjaſne	1,90
ſa 100 kg abo 2 zent.		po zentnarju	

Drjezdżanſka burſa.

Pschenica	17,50-18,0	bérnoze krutſi	—
rożka	17,50-18,00	pschenéż wotruby	6,25-8,50
nalétni jeczmjeń	16,50-17,0	rjane wotruby	8,25-8,50
nasypniſti jeczmjeń	—	pschenična muka	41-42
wowjeſ	16,0-16,50	rjana muka	40,0-41,0
cżerwjeny bjeczel	160-186	woka	—
rapſ	—	pjeluſchki	—
kukuriza (Mais)	19,50-20,0	hróch	—
ſuche truſnjenjéż	8,60-9,00	módre lupiny	—
ſokowe truh.	11,0-15,0	żolte lupiny	—

po 100 klogr. a po ſtotej hriwnje.

Butra ſapiſa ſo w Barlinje ſ 1,40 ſt. hr. ſa punt. To by punt po papjerjanej hódnocze na 210 miljardow pschiſchoł.

Pschedawanſke je ſchiwjenjéż potrjebne njeſmédża ſwoje ſe klamu ſamknjeć, tak praji najnowiſchi mukas kujeżeſiwa. Do tychle wokſkołow pak ſe krużnu njeſmje ſtupjeć. Te ſmédża potajkim ſamknjeć. Spomnjene pschedawanſke dyrbja ſo rano wot 8 hodż njeżoro do 7 hodż. wotmjenjene dżerżeć. Jeli chcędża na ſwéży lutowacź, ſmédża ſamknjeć, hody ſo zaſni. Je-li pschipodnjata ſamknu, dyrbja to pschi ſwojich klamach ſkazowe wupiſowéżnyć. Nakwilnje ſamknjeć ſmédża ſo, hdyż wjednik wobſtoja ſchtyri, hdyż ſu tworty rozpschedate, donjż druhe njepschindu, hdyż wuerubjenje hrozy abo je nawal jara ſylny, ſo by ſo ſrjadowal.

Korczmarjo we Kamjenzu a ſa Kamjenke hamiſke hejtmanſtwo pschedawaju napitki w ſtotej hódnocze.

Karanéż wina 22 ſt. pj. abo 33 miljardow hr.,
ſchalka khoſeja 30 ſt. pj. abo 45 miljardow hr.,
pólka palenza 40 ſt. pj. abo 60 miljardow hr.

Wopaczne pjenjezy. Na 50 miljardowſke **papjerjane** pjenjezy Drjezdżanſkeho hamiſkeho hejtmanſtwa je ſo ſ cżerwjenej barbu 10 bilijonow napiſało. Tele pjenjezy ſu wopaczne.

Woſtrowjenje! Cżinimy naſchich cżitarjow na to kedżbliwch, ſo ſ 15. **nowembrom** 1. l. muſowe pjenjezy Kamjenſkeho wokrejha (na pſch. girowcje kaſy, hamiſkeho hejtmanſtwa a druhe) ſwoju wobſtójdnu hódnoſcź ſhubja.

Mésto Sprjetſi ſwoje wupomnjaſiſke pjenjezy na 300000 hacz 500000—100000 a 1000000 hr. nutkażejuce. Po 15. nowembrju wone nicżo pjwjazy njepokazja.

Wažne hospodarske liczby (klucze).

Sa 12. november 1923.

1 ſtota hriwna (po Barliniſkim wicżnym kurſu)

	papjerj. hriwnow
20 hriwnowſki ſtoty	150 375 000 000
Placžiſna ſa ſtoto	640 doll. ſa jedyn ſgr.
„ „ 1 ſtoberny (1 hriwna)	150 000 000 000
Statny indeks	98 500 000 000
Wulkopschecżkupſki indeks	129 000 000 000
Dawkowa mérca (multiplikator) 150 miljd. ſa ſtotu hriwnu.	
Multiplikator na jeleſninu 150 000 000 000. Jedyn kilometer 4. klaſſu 2,2 np. po ſtotej hódnocze, po papjerjanej 3 miljarſkach a 300 miljonach, 3. rjad. 8,8 pj.	
Póſtowy tarif: liſt w poſt. wokrjeſu . . .	5 000 000 000
dopiſnjiza „ „ . . .	2 000 000 000
liſt dale poſt. „ „ . . .	10 000 000 000
dopiſnjiza „ „ „ . . .	5 000 000 000
Telefonowy kluch	75 000 000 000
Nježenje je w bliſkim wokrjeſu (Ortsverkehr) 7½ miljardow. w dalſchim do 5 kilometr. (Bezirksverkehr) 15 miljard.	
Lékar po ſtotej hriwnje	
Sa lékarſtwo	1 500 000 000
Sa pſchihotowanje	137 000 000

Kak rosliczisch ſtotu na papjerjanu hriwnu?
po hamiſkim kurſu wot 7. nowembra 1923.

Dżes ſamoſtojnje.	(W miljonach hr.)
1 dollar ſtoteje pożijonki = 4,20 ſt. hr. =	630 000 papj. hr.

1 ſt. hr. =	150 000 ſt. pj.	1 ſt. pj. =	1500 pj. hr.
2 „ =	300 000 „ „	5 „ =	7500 „ „
3 „ =	450 000 „ „	10 „ =	15 000 „ „
4 „ =	600 000 „ „	25 „ =	37 000 „ „
5 „ =	750 000 „ „	30 „ =	45 000 „ „
6 „ =	900 000 „ „	40 „ =	60 000 „ „
7 „ =	1050 000 „ „	50 „ =	75 000 „ „
8 „ =	1200 000 „ „	75 „ =	112 000 „ „
9 „ =	1350 000 „ „	80 „ =	120 000 „ „
10 „ =	1500 000 „ „	90 „ =	135 000 „ „

We wjeleżej jamje.

Rěnnka, Rěnnka pſche wſchitko, pſches Boha, pſches prawo, jenoż ja hebje pſcherżowo wſchemu druhemu, ja ſwoju ſpožnoſcź, ja druhich pollecże! Njewěm, ſchtó je tutón njeſchczeżanſki ſpěw ſanjeſł, wſchitko ſbéhnje ſo, wſchitky wotkrija ſwoje pléchi.

Rěnno mje je w tutej ſali pſcheſcł, horſiwy Sżerb, ſprawny cżłowjek. Każ ja, je ſo też wón poſbéhnył. Każ ja, ſpěwa też wón ſwój. Ja po ſnatej melodiji ſwoje do—dc—do—do—, wón, każ na jeho hukowaj wotkrija, ſwoje rytmiſke dam—dam—dam—. Tele ſłowa dże nimaja ſmyſła, tola wone dawaju ſhromadnemu ſpěwu kolerit a ſchtoż je najwożniſche, pohonjeja wone cżehnity takt. S tym ſpěw ſpěchnje a nikomu njeſtanje ſo ſchibnda.

Kedżbu! Kedżbu!

Wulka Dubrawa a wokolina!

Wernerowa ſubna praxis w Ludyſchinje

na ſchulſkej haży 6.

Kóżdy pjatk wot 9—6 hodż.

rěcżne hodżiny

w hoſcżenzu we Wulkej Dubrawje

Shotowjenje zubich ſubow,

pſchedżěłanja, wuporjedżenja, plombu, ſubnotworbanje.

To wſcho niczo njeporuha, we wjeleżej jamje dyrbiſch ſ mjelkami wuteż. To njeje fairiſtwo, to je ſtrowe ſaſtitanje twojeje bléżeje kože pſched pſchebarbjenjom. Twoje ſtrowe ſtawy trjebaju też hiſchcże ſ nécżenym druhemu a ſkpſchenu. Tajke to je! Haj! A niż hinaſ!—

Po ſpěwje je. Nékt tele pobłahdnjenja. Jedyn hłada ſ boka na ſwojeho ſuhoda a pyta we jeho wocżomaj pohładnjenje ſroſumjenja a wodaczu. Je wſchak ſozialiſt — wón je mjeżynarodny. Mi cżini jeho żel. Tam ſarjwa ſo jedyn do ſwojeho ſłubokeho ſkota, wobej pjaſcź w dyſakomaj. Swonka je wón dobry narodowc, we ſwojej wutrobje pak kommuniſt. Sa njeho běſche tutón ſpěw ſeſinjenje, jedyn bijaſ, kotryż do njeho praſka, ſo by jeho won na ſwonkowne wuhnał. Wbohi cżłowjek! Hdy budże tutón ſe ſhubu hotowy! —

Ja ſchafnych pſchecżeſcł ruki. Hładach jemu ruuły pucż do wocżow. A wón mi. Mój mimanoj běchu niczo wodawacź. Nó, mój ſo jenoż ſmékamoj. Tak —do, do — dam, dom —.

Wbohemuſchli buch pak pyta běhł ſwój wopor. Kuſejuk ſkoczi na ſtół, a bżerji ſapaleny rěcź. Njejſcherżeła wukicż ſ kraja a wobſjedże ſuchych Zſlowjanow, tule drapu. Poſtępacź wſchitko. Némſchi běch dyrbi ſejhnarcź nad zyłej Europu, nad zyłym ſwětom. A niż cżęmny ſe ſjrowadnym hłoſom wołacź....

Wſchitky ſejmuja kłobuki, ſbéhaja hłowu a wocżinjeja huby. Shromedny hłóſ cżi pſches ſalu.

Wjele wocżow běchu na naj ſłożenych a hładachu namaj do wotcerwjenej łukowy. —

Wonkach praſchach ſo pſchecżeła, ſchto je ſobu wołał. „Nó, hróch, hróch, hróch“ — ja wón ſmékła. Ach, kak kraſnje! A ty? „Morch—hej, morch—hej“!

Nékt pak běſche naju ſeſerżnoſcź też ke cżonzej. Tuż won na cżerſwjeny powětr. Won ſ tuteje budy.

Přihody.

* S **Mórzyna** pola Lipſka. Tele dny je wjerchaty wichor pſches nauſchu kraſtnu cżęhnuł. Hrożuje je pſchedewſchém we Lašu zyzhowaſ. S Kſhiny pſchicżehnyhnywſchi wotkry we Lašowſkim hoſcżenu dworze tſchi ſ hjele tuzerjenjow a ſapiſcźi nékotre domcżki dżéłacżerjow.

* **Sórzedżiſchcżo ſa dżiwje dewiſy ſo wuſchénuło.** Sahbżenu ſrjedu wuſchénu lichowniſka poliſija na ſtarej Schönhauſenſkej dróży cżo. 56 w Barlinje pſchedawarnju dżiwych dewiſow, kotraż ſ ranja pſchicżeſchnjenemu kraſnjez Chain Ringiej ſłuſchejeſche. Wjeliſcha cżerjoda jeho pſchecżelow a ſnatych namołwjachu wukraſnikow we pjenjeżnych pſchemjenjerjach k njemu do domu, hdżej wjazy ſa ſwoje pjenjezy dóſtachu, hacż tam a na bankach. Pschi pſchepytanju wobſtójenja namałchu we wſchelakich khowankach, wożeżbe we łożach wukraſnje bankowki hacż do 10 000 dollarow. Też njeſmérnu hromadu némſkich pjenjezow ſim wotewſcherli, kotraż na 2½ zentnarj ważeſche. Zyłu Ringelej ſwójbu polizija ſaja.

* S **Liebthala we Schleſwiſkej.** Nécżtożkuli trabuje, baczmjeż to trjeba nima. Jedyn ſiwowlaſcej tuteje wſy bé ſe jenemu kubleriej wonzu kradnył. Polizija jeho dom pſchepytawſchi, wowcżu kożu a mjaſo nadeńdże. Pabuch ſam pak na 3 krumy, nékotre próżnohi a diwé tuczuez ſiwinjeſći. Też wjele naſtajenje buty pola njeho nadeńdżeſchi.

* **Schto paduſchi wſchu kradnu!** Jenemu kubleriej w jenej wſy pola Greiffenberga kradnychu ſ bróżnje mlócżazu maſchinu. Najſterje chżedża kradnjene żito wumoliſcź.

* **Pod wulkimi bolośczemi ſemrěł.** W Mnichowſkej khorownji ſu 55 lět ſtary wyſchſchi ſekretar na żeleſninje. Bé jenoż ſchmrł, dny khory a jenoż jedyn dżeń w khorownji. Psched ſchéſcej njedżelemi bé jeho żeło pjaſk cuzhnył. Tutón bé ſkażeny. Wón pak na to njekedżbowaſche, ſnadź ſo wédżał njeje. Tuż to njeje wojſerſki a tak njepſchiwdże we prawym cżaſu k lékowanju. Pod wulkimi bolośczemi ſemrěł ja kóżdy cżaſ.

* **Lichowanje ſ chlébom.** Němſkoſtatne a pruſke kużerſtwo chżeja chżeżu pschecżiwo wſchemu lichowanju ſ chlébom, wobżeże w Barlinje, kruże ſakrożcź. Wſcha mułka, kotraż ſo tam pola wikowarjow khowa, ma ſo wuſmojcź a ſo pſchichódny pjenjez na pjekarjow rozpſchedawacź. Někotre Barliniſke nowiny chżedża wédżeć, ſo budże placžiſna ſa jedyn chléb na 140 miljardow. Ale miniſterſtwo ſa ſelenjenje o kataſtrowo ſo hnydom ſ lichowanſkim ſudom dożerża, ju ſo tajke żadanſki kruże pokhłoſtaja. Mone chżedża wikowarje ſ muſu a chlébom naſtajnje wobſkédżowacź a jeli ſo trébnje, ſe wſchémi ſakonſkimi ſredkami ſakrożcź.

* **Cżłowjeſe wumjeſanje myta.** Organiſt w Kellingsbauſenju ſapoła w „Vroten“ nawjeſcź: „Jenu miliſardu wupiſarju renu, ſiż mi radſi, każ mehſ ſwoju cżiſtu ſaſłużbu jako organiſt, 800 milijonowu hriwnow, kotruż we ſchwodżerſkłenych dżélbach dóſtanu, naſłéże nayżicż. Pschi kitym położenjn je jara wożne, ſwoju ſaſłużbu cżerje we jenej ſapoſzu hódnoſtnje ſapoſożacź. —“ Wbohi ſyrkminſki ſłużobnik! Wétna ſaſłużba njedożaha wjazy ani ke jenej tyſzu ſapałkow. Też raz cżaſa.

* **Do ſmołiſtu ſakſchczerjenu.** Spodżiwne njeſbożke ſta ſo w mjeſce Linton, w ſtacże Ohio w Sſewjernej Amerizy. Dżéſacżer Haſan dżéſche w cżmowej nozy po dróży, kotraż durbjeſche ſo nałaſtra ſmołicź. Nadobo ſo ſatopny a padże do wulkeho cżórnoho, w kotrymż bé hiſchcże cżeżita ſmołina (Asphalt). S rukomaj a ſ nohomaj chżeſche ſo wudrapacź, ale kpidko jeho kruże dżerżeſche. S napinanjom wuſtawſchi njemóżeſch ho wjazy ſiło dodżerżeć. Dale a dale ſpadowaſche, jenoż hłowa a prawe ramjenje a ruka hiſchcże won tcżachu. Jeho wołanje niczoho njeſwuſkyſchia. Samolina ho po cżaſu ſkruczi a muſej dżéſche ho ſkoro, każ ſamjerſnjenej rybje. Nałaſtra rano ſłuſchachu nimo buzy jeho ſkonanje. Mjes tym bé ſmołina dożała ſmjerdnyha. Dyrnjeż ta hnydom pomoz bya, trajeſche tola na dwé hodżinje, prjedy hacż wbohemu ſ jeho kamjeſtnjeho kaſchcża wumożichu. Muż njebé ani wotcomił ſwédomje ſłubił a też żanje cżełnje ſchłody pożéjeſł.

* **Saſimmer pſchezmwanje cżłowſka.** W Amerizy je palenzyſke ſakoſane. Nje palenzarjo tam tehodża ſuſchi njeſhedja. Wédża ſebi pomhacź. Pschijéżbe njedawno parnik „Fort St. George“ ſ wjeſcerowje Jndiſkeje (kubu bliſſo Amerizi) do Newyorka. Edyż paſażerjo na kraj wuſtupichu, ſakopny ſo elegantnje ſdrażcżena żónſka do tolſcheho powjaſa a padże k ſemi. Ta ſaſtłuſcha ſo ſchcżerkot rozbiteje ſchklicżki a ſ wurżenemu manſka wuſtrcżeſchcej dwé „ſpodżiwcżnej“ żódżerej nohajsu, ſ kotrejuż ſo moſchina (Jüdſijerki), ſa alkoholom wonjaze, wuſkiuy. Druhi paſażerojo a żónſky ſaſtojnjaz hładachu ſrofumlíwje na ſo a dachu jej bżéżeć. Wona jawoſtaji drohotne nohajsy ſe rozbitej ſchkleżnju. Tutéż bé ſebi wokoło cżiſte ſwjerchu a w łónach mjeſeſche blicżaju pakenza, „k wuſtrowjenju ſulka“. S nimaj ſtejſche amerikaniſki „ſuchcże“ wopontnacź. — So tam żony mjeſcżo radu jedyn ſrédmi, je ſnate.

* **Hrozy pożlednich Romorowo w ſpiritusu.** We Władiwoſtoku (to je narożniſche mésto Ruſkeje Aſije pſchi Cżichim morju) wuſidże pſched Kótſkim kniſka generała Dietrixa, pomocnika admirała Kolſchaka. S njeje wojſewja franzoſka nowina „Matin“ nékotre dokumenty, kotrejż ſo na ſmjercź zaſpżeje ſwójbu (woni wulkhadżichu ſe ſwójbu Romonowy) porſchahuja. Generał wuſłeżi wéżneho Geleſchafowa, kotryż hnydom ſo ſamordowaniu zaſpżeje ſwójbu ſ ſiſoni wulkimi ſijami do Moſkwy puzowadże, ſo by „ſkłowne dopakaſmo“ revolucionarnemu komitejej (Cżheka) pſch. podał. W tutych liſtach, kotrejż ſo jako „munizija“ ſapiſachu, běchu wjazore hubobja ſ cżiſtym alkoholom. A w nich tcżachu zyłe mépmyſłownje preparérowane hłowy zara, jeho mandżelſkeje a dżéżi. Geleſchafowa pſchinjeſe hubobja ſwojemu naudowarjej Sverdlowej. Pisałe ſwojemu pſchecżelej: „Jeli napſcheczimna revolucija we Ruſkej bohdyż, pożeżnjemy do Amerizi a budżemy ſ hłowami w ſpiritusu mózne pjenjezy ſaſtużicź. — A tucżi ſłóſmjuju nosche mjeno „cżłowjek“!

* **Přenja turkowſka bżiwodżelnica.** Po turkowſkich łaſnjach korana (to je mohamedanſki katechiſmus) ſmédżeſche ho turkowſka żónſka bjes ſchlenowjerja jenoż w ſwojim horzeje pokazacź. Tak bżyſły hacż jowje domſke wozuſkoſi, bżeſche wona „bjeſwoſzobinſke bjcże“, jena njepſtała, kotraż nichtó ſpóſnacź njeſmédżeſche. Tehodża dyrbi ſwoje mjeſcżo ſe ſchlenowjerjom ſapowédżeć. Ale wójna je też we Turkowſkej wjele pſchemjeniła. Nétko je jo jena żona hanna na jewiſchcżo ſwérila. Wona réta Elſa Binemedjean, rjana Turkowka, bynjeż jeje mjenu armeniſky kinczeſky.

Wyhole providisije.

Pytamy nusnje khójnowe kuluchowe drjewo a desti kupicj. Dale potrjebamy běznje wschi druhe drjewa, rěsane a njerěsane

Telefon Njeswačidło 24. **Firma P. Rócho w Osernjanach poka Kamjenza.** Telefon Njeswačidło 24.

Ma wudžerny talent za dźiwadło. Luse wojaty běchu jeji najpilnischi pschipołsucharje. Oddy wotchadowaczu, ko wón turkowaty spitzowaczerju pola knježerkowa wo to prózuje, so bjerke jony tež na jerwischczo. Wjele wuspěcha tute prózowanje nastrerje njemóże.

* „Mischter Kompott tu je." Jedneho dnja knježesche na wukotanu dźěca w Bankowje pola Barlina Zwjenje. Wscho wotache, ně, rejesche: „Mischter Kompott tu je!" Schtóž na jeho wotbesche dwělowaschе, teho hanjachu. S wulkej nuzu zhonichu, so by tu wo zynu zlawneho bohateho wulkapschemyslnika jednaschе, kiž za London někotrych dźěłonjemějerjow pyta. „100 puntow na tydzeń", schukotachu hdyž jedyn druhemu. Mischter Kompott nikoho kruče njenajima, ale napisa hdyž adrezy 10 najschmarjtschich. Po někotrym czasu bórsdze hdyž 8 tutym po rjadu a mérjesche, so ma drohe žiwjenje w hotelu žyte a so samolwjazych so wopytscha, hacj njedy so jemu zluzliwa we jich swójbje wotnajala. Kóždy wón do teho zwoli, dokelž mějesche tak wjesche wuhladu na dźěła w Jendźelskej. Mischter Kompott wsa hnydom prěni wjecjor zyle swójbu swoje holdowy zobu do dźiwadła. Po prěnim jednanju so njenadpadnje zhubi, khwatasche domoj, wotewri njewobstražene dydenje je swojimi kluczemi a rubjesche, schtož jenaj so hodźesche. Stónczinje Barlinska kriminalna policija mischtra Kompotta saja a jako dźěłonjemějazeho wuhibarja pschi jenej sakkej nadróżnej želesnizy wuslědzi.

Swójbne powjesće.

Semrěli: Hana swud. Stübnerjowa w Budyschinje. — Wilhelm Richter, klobukarski mischtr w Lubiju, 73 lět. — Khorla Djedrich Wilhelm, haptyhar w Lubiju.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

1. Sapisk wobrotneho dawka jenotlinych gmejnow.

2. Mast a zozialni rentnarjo, kaž tež we wójnje kranjeni a jich sawostajeni njetrjebaju žadyn dawk za kwat wobydlenjow ptaczicz (Wohnungsbauabgabe).

3. Powyschenje zarunanja za mjasowe wobkladowanje zmjes druhim sa swinjo tež na trichiny, 184,7, bjes trichinow 123,1 a jenoż na trichiny 92,5 miljardow hriwnow.

4. We wobkhodach, kiž tu sa sejiwjenje ważne, njesmě so strejkowacz.

5. Sapisk powyschenych podpjerow sa tych, kiž tu bjes dźěła.

6. Nastupa powyschenu podpjerk na małych a zozialnych rentnarjow.

7. Sapisk tych brónjow, kiž so wotedacz njetrjebaju.

8. Mósskorftki schulski dobladowanski wokrejz je so dźělił. Sswoje zydło ma we Běłej Wodze. Jemu pschidźela so we Wojerowskim wokrejzu schule we Klipinach, Luczu, Rudej, Delnym Lhujschcze, we Borkhamorach, Nowym Mésce, Syrjezay a we Drjetwje. Sa dobladowarja postaji so rektor hrónich schulow Schremmer.

9. Méra sa wotczehnjenje na dokhodny dawk je mjeza je wot 11. — 17. nowembra 300 000.

10. Sapisk powyschenych zarunanjow sa mjeczenje wuhrjow.

11. Pschemčenjenje wjesnych nsdow we nastupanju sawjeschenjow.

12. Gmejny so napominaju, dawk sa twarjenje wobydlerjow wotedacz.

13. Wot 15. oktobra hacj do 8. dezembra so rybu Kjsicz njesmědza.

14. Zarunanja we nałeżnoschczach pschemjenjenja statneho pschisłuschenja so wo 10 krócz powyscha.

15. Nastupa hódnotu deputatow, kiž so pschi pjaczenju dawkow wotczahnjacz smě.

16. Dawk pjekarjow sa jich pomocnikow (Arbeitgeberabgabe) na 5. 15. 25. now. a 5. dez. so ptaczicz njetrjeba, je-li so to hacj do 15. nowembra žada. K temu žadanju ma so zamóc wótkluczołacz, kelko wosakow we pjekarni dźěłaja.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Hamtske hejtmanstwo wozjewja: 32. dodawk k regulatiwej sa wuhenjenjeczenje w Budyschskim hamtskim hejtmanstwje wot 1. augusta 1906. Hamtske hejtmanstwo je po schadach, kiž bě ſ wokrjesnym wubjerkom wob samkno, mjedy a zarunanja za mjeczenje wuhnjoh wot 8. nov. 1923 ßem na 330 miljon-krócznu a wot 12. nov. 1923 ßem na 660 miljon-krócznu ptaczisnu postajilo. Kiž je w 16. dodawku wojjewjena (pschirunaj hamtske wosj. 28. 7. 1923). Wožobu, kiž njenjesu sběraja, dyrbja wupokas hamtskeho hejtmanstwa na žadanje pschedpołožicz.

Sokolski kučik.

1) **K připowjedźenej wurj. gen. zhromadźiznje.** Tuta wotměje so po nowem rjedze, na poslednej gen. zhromadźiznje postajenem. Je zjawna za wšěch Sokołow, tworja ju wšak předsydstwo, wubjerk a wotpósłancy jednotow. Tuči maja so potajkim w jednotach wolić: Za kóždych 15 zwučowanych (aktiwnych) jedyn, tehorunja za kóždych 30 spěchowacych (pasiwnych) jedyn. Prěnich 15 zwučowacych a 30 spěchowacych so při tom njeličí.

2. **Sokolske knihownje.** Po njedźelnem wobzamknjenym wubjerku damy nětkole nastupace knihi, tak daloko haš je to tróbne, najprjedy wjazać. Wjazanje maja jednoty potom hnydom same zaplaćić. Wo tom so bliže hišće wozjewi. Štóž może nam mjenować tunjeho, solidneho, w prěnim rjedźe serbskeho knihiwjazarja, njech so Zwjazkej zdźěli.

3. **Z posedźenja předsydstwa wukjerka zadźěwa njedźelu.** Słowa br. starosty wo našim sokolsko bratrowskim zmyslenju, akutkowanju a stejnišću njech wobdźělnicy we swojich jednotach žiwje rozpominaju.

Zaběrachmy so nimo druheho a prašenjom dalšich narjadow. Wšelake jednoty dyrbja hišće tajke eyle parować. Dyrbimy tutym jednotam pomhać a wšudźom składować, zo mohli bóry zasy nješto nakupić. Tehodla so wšě jednoty wospět namolwjeja sběrki w stajnych hódnosćach energisey dale wjesć a zrjadować, hdyž so zeyła hišće njejsu započałe, nic jenoż mjez bratrami, ale tež w šěrši zjawnosći, kotraž ma zrozumnjenje za našu rěč. Zwjazkej rostu wudže wulke nadawki, tola bjez srědkow njemóže nič započeć.

Nowe jěsbne płaćizny na želesnizy

wot 13. nowembra 1923 ßem:

S Budyschina	w 3. rjadowni, wschu w miljardach	w 4. rjadowni a hriwnach
do Barta	150	105
„ Bistowiz	105	75
„ Budestez	45	30
„ Drjezdźan	300	195
„ Dźěžnikez	30	22,5
„ Halschtrowa	180	120
„ Hórka	165	105
„ Hrodźischcza	165	105
„ Hucziny	135	90
„ Kamjenza n. Halschtrow	225	150
„ n. Warnocźiny	300	210
„ Khańowa	60	45
„ Khoczebusa n. Wojerezy	420	285
„ Klusschca	105	75
„ Komorowa p. Rakez	120	90
„ Kubschiz	45	30
„ Kulowa	180	120
„ Lubija	120	75
„ Lutobeja	75	60
„ Makeho Wjetkowa	45	30
„ Němzow	195	135
„ Njeswačidźka	75	60
„ Pomorz	60	45
„ Porchowa	150	105
„ Radworja (dwojn.)	60	45
„ „ (jastn.)	75	45
„ Rakez	105	75
„ Rosiwodez	60	45
„ Ratarjez	22,5	15
„ Schejchowa	90	60
„ Semz	75	60
„ Shorjelza	240	162
„ Wjelećzina	75	60
„ Wojerez	210	135
„ Wósborka	195	135
„ Wujesda p. Lubija	90	60
„ Wulkeje Dubrawy	90	60
„ Wutkich Sdźarow	135	75
„ Zicżena	45	30
„ Zidowa	22,5	15
„ Zitawy	285	195

Płaćizny rěsneho złotu na Drjezdźanskich złotnych wikach.

12. nowembra 1923. Płaćizny po puneze a helwnach.

Złotne druzyny a wopisanjenje.	wschu w miljardach
Woły: 63.	Ziwa waga.
Połnomjasne, wukormjene, najwjetschcze rěsneje hódnosće, hacj do 6 lět	175
Młode mjasne, njewukormjene, starsche wukormjene	150
Mjenje wukormjene młode, derje pizowane starsche	120
Mjenje pizowane wschitkich starosbow	90
Byći: 26.	
Połnomjasne, wukormjene, najwjetschcze rěsneje hódnosće	175
Połnomjasne, młódsche	150
Mjenje wukormjene młódsche a derje pizowane starsche	120
Schpatne	90
Jałowje a krowy: 75.	
Połnomjasne, wukormjene jałowy najwjetschcze, rěsneje hódnosće	175
Połnomjasne, wukormjene krowy najwjetschcze rěsneje hódnosće hacj do 7 lět	150
Starsche wukormjene krowy a derje wuwite młódsche krowy a jałowy	120
Derje pizowane krowy a mjenje pizowane jałowy	90
Mjenje a schpatnje pizowane	70
Cjelata: 165.	
Najwjetschcze wukormjene	190
Mjenje wukormjene a tajke wot zyzu	160
Schpatne	135
Mowy: 201.	
Młódsche a starsche wukormjene	190
Starsche wukormjene	165
Mjenje wukormjene (Merschafel)	—
Swinje: 99.	
Połnomjasne, wobešłych razow a jich hladanjow, hacj do 1½ lět stare	240
Wukormjene	225
Mjasne	190
Schpatne	—
Kanay a kumbroky	—

Rodźbu! Rodźbu!

Hodźij a wokolina!

Wernerowa jsbna praxis w Budyschinje

na schulskej hrjbzy 6.

Kóždy schtwórtk wot 10—4 hodź.

ręczne hodźiny

w domje maschiny twarza Khorla Jakuba w Hodźiju.

Schotowjenje zubych jsbow,

pschedźěłanjo, wupyrjedźenja, plombu, subytorhanja.

Kedźbu!

S wuzitkom kupujesce trjebane a nowe meble, pohódowanu twory, kaž sofy atd., nowe a trjebane draſtne thamory, komody, loża ſ matrazami a bjes nich a pohlescheza, kaž tež wschu mužazu a zonjazu draſtu. Dołhe a krółke schórnje a stupnje stajnje na składje.

E. Stelzig

na hrodowiſtej hrjbzy čo. 4, blisko Pětroweje zyrkwje.

Telefon 1152. Sym rodźeny Serb!

Časzniki a złote twory

kupowacz je wěz dowěrjenja!

Wosrocżenje bo na wukwytnischo hnjezna.

Porucżam w najlepschej hodnosći

dyhlaczne czaszniki, czaszniki na sczenu, budżaki, kaž tež wschelake twory.

F. Marschner nasl.

M. Ewald, časnikař.

w Budyšinje, na bohatej hasy čo. 1.

— Wuhotowanje lutnjerja —

Pschihódne poskiczenje

meble a polstrowane twory

nowe a trjebane,

dospołne wuhotowanje ſpanſkich ſtwow a kuchinow, tež jenotliwe loża, draſtowe thamory, vertiki, kuchińſke thamory, sofy a schezlongi (derje dźěłane), schpitele porucża ſtólarske wobsedne tunjo

Jurij Kiesling w Budyšinje

kupowanſki a pschedawanſki dom na hrobiſtej hrjbzy čo. 1.

G. Schmidt, fotogr. atelier w Budyšinje

jenoż na Sedanskej dróży 20

ſ napschecziwa ſuſanſkich kasarnow

porucża so sa wsche fotografowanja, pažowe a grupowe wobrazy, powjetschenja a. t. d.

Zony

Woruczam ſwój wulki ſtlad pschewąſow, mežačnych a pschedpadowych powjazow, pudpołkow.

Sstoju rad ſ radże.

Wagnerowa w Budyschinje pschedi schulſk. wrotami čo. 9.

Kupuju

kumpy hacj 1 miljardu hr.

nowiny, ſeschiwki,

knihi, atty 1 miljarden hr.

staru papjeru ½ miljardy hr.

kosće po nadpisanſkich dnjownych płaczinach. **Želeso a metale** jenoż na wupokas. Po wojeſcze, so derje płaczaze ſtaſanki, ſe ſkamžnym ſapſchahom pschijědu.

Josef Schubert

w Budyschinje, bórklin čo. 7.

Telefon 695.

Holza, 40 lět tara, pilna ſłužba jako hoſpoda w ratarſkim, dobrej ſony njeſe. Poſtiżenja pod „A 82" na wudawarſtwu „Serb. Nowin".

Bogtlandske gardiny

ſtorn, zanki, vitraże, łoſcze, przyſzewe ſukanje, łoſowe poczehnjenja a łoſowe płachty, twjelki, trjenje, ſchćerzuchi, blidowe a ſofowe płokrikowy, wokrum, łonjaze, mužaze a bźeżaze łyſanje łyalowy, wolſowe ſukno a linoleum porucża wobſedu płaczisny hódny

H. Erler w Budyschinje

na žitnych wikach 11 (napschecziwo „Stolete Hwězdy"). Mócži ſrędźik.

Kupuju běznje kóždu dźěłbu

rožki, pschenzy, wowßa, jeczmjenje, muki, łaneho žymj. atd.

po burſowskich płaczisnach ſa hotowe pjenjezy.

Wo erine, telefoniſte abo pišmowne poſtiżenja proſby

Heinrich Scheinert w Kulowje

pschi zyrkwi. Telefon 42.

Serbjo! Čitarjo Serbskich Nowin!

Rjekńće ſtajnje, hdyž kupujeće abo předawaće: „Ja čitach waš nawěſtk w Serbskich Nowinach".

Serbjo!

podpjerajcze ſwoje

Serbske Nowiny

ſ małymi nawěſchtkami.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća za 2. połoju novembra 80 milijardow hriwnow. Do wukraja za november 6 Kč. Kóžde čo. płaći 8 milijd. hr. Wudawa a diści: Smolerjec knihtišćerńja, zap. druž. z wob. ruk., w Serb. Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawětki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wječora, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawětki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy : : rjadk płaći so 45 złotych pj. Rapat po tarifje. : :

Čisło 262 **Budyšin, srjedu, 14. novembra 1923** **Lětnik 3**

Dnjownica.

Srjedu, 14. nazymnika.

Jozefa, biskopa, martrarja.

1662 nastupi Michał Branel swoje žołnowane farstwo w Budestezach.

† 1847 wulki zbudźer čěskeho naroda Jozef Jungmann w Prazy, kiž je rěč swojeho ludu na wyšše kulturne stejniško pozběhował. Jeho hesło: „Naše žiwjenje zańdże kajsón, štož pak smy za swoju wótčinu skutkowali, to njezańdże."

* 1845 w Lejuje Jan Laras, přełožeŕ psalmow.

Dwaj ze Sušowa a z Bobowa wadźeštaj so wo mjezu. Sušowski njemčišeše prawje. Tola pak, wzawši sebi hliny ze swojeho pola do škórnjow, přisahaše ze słowami: „Njech so na měsće přepadnu, je-li to njeje moja zemja, na kotrejž stoju". A w tym wokomiku so do zemje přepaduy a njemóžeše być na žane waŕnje wućehnjeny. A tři dny w zemi wolaše. Na štwórtym dnju pak namakachu na tym městnje wulki kamjeń, kotryž bě tam čert přiwalił. Knjez ze Šulenbach powědał.

Štóž křiwi prawo khudeho,
So k Bohu wola podarmo. H. Zejleŕ.

Towaŕstwowski powěstnik.

Serb. ind. orchestr nima přichodnu njedźelu (18. 11.) žanu pruhu. Tuta budźe so na nowy tydźeń wozjewić.

Jednota Sokol w Hrodźišću ma pjatk wječor we 8 hodź. zwučowanje. Kóždy ma přitomny być, dokelž načolnik zwjazka přińdże. Starosta.

Serb. tow. „Lipa" we Rakecach, ma přichodnu njedźelu pop. w 3 hodź. pola Mički swoju měsačnu zhromadźiznu. Wšě lube sobustawy a hosćo so wutrobnje přeprošuja.

Lipa Serbska w Panělcach ma přichodny pjatk (16. XI.) z dypkom 1/8 hodź. spěwanje. Po nim khořejowa zabawa. Žurčanska kermuša so bliži. Na nju su wšitke sobustawy (też passivni hižo do časa do Wotrowa k Solćicom přeprošeni, hdyž darniwu ruku Žurčanow spóznaja. Njech „dźěłu" wšo přińdże! Předsydstwo.

Jednota „Sokol" w Radworju změje štwórtk 22. nov. wječor we 8 hodź. wurjadnu generalnu zhromadźiznu w „Herbskej Grychće". Wšitcy so wěsće wočakuja. Mikł. Bjarš, starosta.

Jutře štwórtk, 15. novembra, wječor we 8 hodź. je zwučowanje.

Tow. serb. ratarskeho dorosta za Khrósćicy a wokolinu ma wutoru, 20. nov., pop. 1/4 hodź. pola Natušec w Kukowje swoju lótušu hłownu zhromadźiznu. Dnjowy porjad: 1. Rozprawy, 2 wólby, 3 rozrěčenja dla sběrśoje organisacije zwjazka. 4 namjety.

Jednota „Sokol" w Baćonju ma pjatk zhromadźiznu w młodźinowni. Zwučowanje štwórtk wupadnje.

Starosta.

Swětowe počasnik.

Stresemann pschećiwo sendźenu němskeho sejma.

Němski kanzler so pschećiwja, po namjecze sozialdemokratiskich sapósłanjow hižo tutón tydźeń němski sejm swołać, hać runje tež president Löbe na to dźěła, so by so sejm sešoł. Přenje połne pohedźenje němskeho sejma so wječa na nowy tydźeń wotmołwjenje.

Sokita zentrumita strona chce nowe pschedbydźerstwo wutworiła.

Sandźenu njedźelu je so w Schérachowje wurjadnu hódź sakse zentrumskeje strony wotmołk. Dotalny krajny pschedbydźa Heßlein na nim na njedźelnotu mjes zentrumskej stronu korzesche. Mjezyne skupiny njejsu so po wobsamknjenjach pschedbydźerstwa słužowale, a hdyž pschećiwo tomu dźěłake. Dokelž je pschedbydźerstwo špic. , so nima powěrjenje zwjeze stronu, je wono wobsamknło, wróćo tu-

Pschi nowowótbje fabrikanta Hunscha za krajneho pschedbydźu a do wubjerka dr. Soppu w Schérachowje, Knappu nłóbdźeckeho w Budyšinje, dr. Alberta w Drježdźanach, wuczerja Straubu w Drježdźanach, wuczerja Rollu w Drježdźanach, wurjerja Güntherа w Leuterśdorfje, Hejbuschu w Drježdźanach a sekretara dźěłaćerskich towaŕstwow Nowaka w Lipšku wuwolichu.

Kommunistiske hobustawy durinskeho kněžerstwa wutupjene.

Kommunistiske hobustawy durinskeho kněžerstwa, statny minister Tenner, justizny minister dr. Korsch a statny radźićeŕ dr. Neubauer, buchu wobsamknjeni, z durinskeho kněžerstwa wustupjeći. S dobom su rozprawu wudali, we kotrejž proja, so by so sozialistiski ministerjo wjace dźěli namjety wotpokazali a so tehodła nochcedźa dale z nimi hromadźe kněžerstwo wjesć.

Kommunistiski wjednikow w Ruhli jaseli.

Nadpadne je, so němska wobora nětkole w Durinskej z wulkej raźnosću kommunistiska organisazija snićkej pyta. Pondźelu w nozy je krajna policija w Ruhli pjećedatoschego měšćanoschu dr. Meilinga a kommunistiskeho gmejnskeho radźićeja wuczerja Kohlrauscha jaława. Jako pschičina zajeća so wudawa, so staj wobaj kommunistiske štatuje we Ruhli hač do poslednjeho czasa cześpitoj, a so su so tole fotnje hišće psched nětkrótnymi dnjemi swuczowazej šmołce.

Politiske połoženje w Bayerskej.

General Lossow a statny komisaŕ Kahr stej přeća Hitlerej pschihłosowałoj.

W jenych Barlinskich němsko-nazionalistiskich nowinach němsko-nazionalistiski zapósłanz němskeho sejma Graefe wo podawkach w Mnichowje pische, pschi kotrychž je Lossowa wjele zwjedkom byk. Wón je pjećza 9. novembra do Mnichowa pschijeł. Wo tym, schtož je so do teho czasa stało, Graefa na podłožku zdźelenkow rozprawja, kotrejž je wot Hitlerowych pschiwisłnikow dóstał.

Hižo psched nětkotrymi dnjemi běschtaj so Lossow a Kahr w bliskich rozrěčenjach psched Ludendorffom a Hitlerom wuprajiłoj, so sameram swobodnjiskeho hibanja złe pschihłokujetaj. Wospjetr bě knjez Kahr wraził, so ma **wón pohladnjo na bjespomozne wobstejnjenje w Barlinje** za nuzne, i Mnichowa **nowe nazionalne kněžerstwo wutworaći a hdy by tróšne było, so na marsch do Barlina nastajeći, so by so nowe kněžerstwo pschećiwischcało.**

Wón je žrěbi jenoj wumeńił, so termiju so tole postupanje fóm postaji. Pódła teho žrěbi wón pscheje, so **bychu so pschi nowym kněžerstwje też politikoju a pjenježnje Němskeje wobdźěliłi.** Sk tymle pschećzam sej Ludendorff a Hitler pschihłosowaliłoj, so chcetaj za tutón wotmysł k Kahrowi a Lossowom sprawnje hromadźe dźěłaćz. **Podobne rozrěčenje je potom 8. novembra popołdnju hišće raz mjes Ludendorffom a Kahrom so wotmě.**

Po Graefowym dalšim wudawanju je pak so Hitlerej zdało, so chce jeho Kahr z tajkimi ljubjenjemi jenoj za nóz wobjeć, so by potom Hitlerowe wotmysłenja z wukowanjom kronprynza Rupprechta za krala pschekafył. Hitler je so rozsudźił, je hamtajm stutkom Kahra nusowazej, so by barbu wotnał. S tutym wotpohładom je wón zhromadźiznu w pinzy měšćańskeje piwarnje nadpadnył.

Po dalšim Graefowym zdźelenju staj Kahr, Lossow a Seisser z wopróda wotmysłenje měli, so nowej wězy zwěrni wostonu.

Přenje znamjo wotpada je so hałe do rozrěčenjow pokazało, kotrejž staj Kahr a Lossow hišće w nozy z Ehrhardtowym sotrudnjerjom Kauferom měloj. Kaufer je po zdaću z wótrym pschećiwnikom Ludendorffa, Hitlera a němskeho nazionalistiskeho hibanja a je wobudny wjno na złowokowanego Kahra měł. **Powjeda fo tamo, so je tež kronprynz Rupprecht Knutterowy wótc popołnił.**

Graefa z wótrymi Hitlerowa Kahra a Lossowa sabudźuje. Wonaj staj data złowo stamowschi a hanibne waschnje Hitlera zhebaloj a pschehrdźiłoj.

Hitler je so po Ludendorffowej radźe poddał.

Hitlera su, kaž je so hižo powjedźało, sobotu wječor w 11 hodźinach w Öffingu pola Murnawa pschi Staffelsku sjesorje sajeli. Sajacheho, kotryž so njepowabarske, su do Landsberga nad Lechom wotwjedli. Tam jeho w jatbje dźerža. Ludendorff bě z Hitlerej offizéra z namołwjenjom pósłał, so by so poddał.

Wo nazionalistiskim wjedniku Ehrhardtu, kotryž ma pjeza pschi bayerske-durinskej mjezy hłowne roskazowarstwo, so hišće powě, so je wón z Lipšcanskeho kalawa cźekmywschi w Bayerskej pschebywał. Wyšnoży senjenjo su jeho w swojich hrodach hospodowali. Senjenjo derje wjedźa, so jim nazionalistiso jich wulke kubła a hrody psched sozialistmom a demokratiju sakhowaju. Hišćeze sadr sony tydźeń je wón na hrodźe w Oberlaufingenje pschebywał, w bliskej nozy na hrodźe we Westhausenje pola barona Truchseßa.

Kaž fo ſ Barlina powě, ſu nazionalistiſo pjeza dla pjenježnych wobrěžnoſćow nuſowani byli, do czaſa wojowarſkej zapowjeźi Němsku industrialni, kaž w ruhrmjerſke metallowe fabriki w Geiſingenje, Daimlerſke fabrikarje we Untertürkheimje, firma Frankej ſigowy thoſej atd., kotrejž ſu hač dotal němſke nazionaliſtiſke hibanje ſ wulkimi ſumami podpjerałe, ſu ſo dawanja nahłył. Wſy jenoż we Bayerſkej, ale też w druhich němſkich krajach nazionaliſtiſke organiſazije pſched ſaſtrahowanjenom finanzowych ſtorchow ſtojachu. W tajnej Roßbachſkej ſhromadźiźnje, kotraž je ſo pjatk w Barlinje wotměła, je ſo prajiło, ſo ſo wulki wudyr w Ruhrſkej nětkole njehodźi pſchewjeſeć, dokelž ſu pjenježny pſchetrjebjane a nowych wujazy dołacz njeje.

Mnichowſka univerſita ſo na ſit dny ſamkła.

W Mnichowje wulki dźeł wobydleſtwa, wobſeže ſtudentſtwo, ſtronu nazionaliſtiſkeho wjednika Hitlera bjerźi. Generalneho ſtatneho kommiſara ſ Kahra hidźa, dokelž je wón Hitlera pſchećerpźił. Njedźelu wječor demonſtrowałi cźah 600 bantatych ſtudentow po měſće cźahajuce, kotremuž ſo tyłazy ludźi pſchiſłuchowachu. Wšitko reſidenczy wojazy a poliziſtoſo cźah roſebrachu. Wuttorn, na pohrjebnym dnju pjatk padnjenych nazionaliſtow, ſo nowe njeměry wotčakuja.

W ſtudenſkiſej ſhromadźiźnje, kotraž je ſo pondźelu pſchi połdnju w univerſiſke wotmołka, je ſo žadanje wuprajiło, ſo by ſo nětko namakał, kotryż by Kahra ſtóržowałſ, kaž nětdy Sand Kotzebua. Profeſorej Sauerbruch a brabjer dr. Muulin podarmo pſyałchej, ſtudentow ſmjerowazu. Mjes rěčnikami běſche też kapitan Ehrhardt. S ſwiſkoſnej generalneho ſtatneho kommiſara ſ Kahra je ſo univerſita na tři dny ſamkła.

Bayerſke kněžerſtwo dale židow wupokaſuje.

Napſchećwo hinaſſchim powjeſćam ſo ſ kněžerſtwa ſtrowy na to pokaſuje, ſo ſo wobcźežnji wukrajnjo, wobcźežiži ſ rauſchich krajow, dale ſ Bayerſke wupokaſuja.

Němska chce pjeza Porheinſku ſpuſchcźicź.

Němſke kněžerſtwo pjeza w naſtupanju ſ kraja pſched woſtajdźezym wobſamknjenjom ſteji. Němſki kanzler je wuſtoru ſjamaczeſławaty wuſtupił ſ wobhładnego kraja pſchijał. Popołdnju běchu wjedniſy politiſkich ſtronow ke kanzlerej pſcheproſcheni. S pſchiſamknjenjom ſ teho mu ſo drje ſej roſrěčenje ſ nowinſkimi ſaſtupjerjenji wotmě. Hižo pondźelu je ſo miniſterſtwo ſ porheinſkim ſ pornhrſkim praſchenjom ſabłało. „Vorwärts" piſche, ſo je ſ pomjenjowanjom Dülsburſkeho wyſchſcheho měſćanſkeho nołty Jarreſa za němſkeho miniſtra ſmitkownych naležnoſćow ſkupina w miniſterſtwje pſchewahu dóſtała, kotraž chce **nałkwiſnje Porheinſku jeſnomu wohudej pſchewoſtajić,** ſo by ju **ſbytna Němſke wulhowała a ſtruſiła.** Hač je tomu wopraudźe tak ma, ſda ſo ſkoro wěrje njepodobny być. Hiſchće njedźelu je němſki kanzler w ſwojej rěči rjekł, ſo ſo wobydleſtwo Porheinſkeje ſpěrnu Němſkej dźerži, a ſo ſo Němſka Porheinſkeje njewotrjekuje.

Franzowſka Němſkej ſ nowymi ſankcijemi hroſy.

Wuſtupe kněžerſtwowe nowiny ſ dźěła ſ wulkej wótroſću na wotwrócze něhdźeckeho kronprynza do Němſkeje a wobſtejnjenja wjerſkeje kontrole piſchu. „Matin" měni, ſo **ſapowjedźenje němſkeho kněžerſtwa, kronprynza wemu nowotej ſadźerwacź, a jeho ſapowjedźenja, ſa hdyž ſtrachownoſć franzowſkich offizierow rukowacź, ſtej dwě ſapowjedźeni, kotrejž je Fobn ſwižnjetej. Po Matinowym mě-njenju dyrbjałej ſo žadani ſwje karjoło ſ zyle wěſtymi ſankcijemi podpjerać.** Tola ſwjaſkarjo móža jenoż wuſtupiłe, pak njes wobſtejnjenjom měſtow a krajinow pak njes ſo bracźom wſchelakich němſkoſtatnych dokkodow pſchi krajnych a pſchiſtorſkich njeſrećach.

„Echo de Paris“ namjetuje, so bychu kronprynzaj jako wójnskeho winika zajmuhli. Snadź njebudże mózno, po zyłej Němskej wojersku kontrolu pschewsesć. Ale sa tutón pad bychu nowe rukowanja trebne byłe. S najzhłuschnischim rukowanjom by bies dwěla zebrace zelesnizow k kanju wot Frankfurta bylo, kotrejž połnozna a połodnischa Němsku zwjazuja.

Pónđelu su so belgiſky ministerjo do ministerskeje rady zeschli, kotraž je so w finanzuym ministerstwje pod Theunissowym pschedsydstwom wotmeła. Theunis nadrobne wo swonkownej politiju rosprawjesche. Ministerjo zhebi zadachu, so by so pschesćiwo němskemu knježerstwu s rasnoscu postupowało.

Nadběh separatistow na Limburg nad L.

Separatistojo su wutoru pochleł Limburg nadběhowacz. Wobrónjene czerjoby z Dieza pschihładachu a hnydom Limburgsku radnizu nadběhowachu. Franzowsla wuchodnosć nadběham pschihładowasche. Mjes franzowskich wojakow su wótru munizaju rozdźelili.

Jendźelska pscheczíwo nawrótej němskeho kronpryncza.

Jendźelske knježerstwo so nochze se swamym protestom pscheczíwo nawrótej nědbuscheho němskeho kronpryncza do Němskeje spokojisć. Wono tole prascheńje zyle konferency róšłanzow w Pariju njepschewostajl, ale zhebi same podlednje rosshudźenje wobthowa. Jendźelska ma w tymle prascheńju wótrische jsteiſchcza dyźl Franzowska. Belgiska pjesa na stronje Jendźelskeje ſteji a chze namjetowacz, so bychu swjatarju na falożtu połsajenjow wo wójnskich pschestupjenjach pscheczíwo kronprynzej zakrocźili. Jendźelske ſteiſchcźo i ménjenja wulkadża, so kronprynzowny nawrót k temu dowjedże, so by njemcźy w Němskej powjetschu. Powschitkownje pak su pschesmědcźeni, so je dr. Strefemann ſam kronprynza do Němskeje zawołał, so by bayerskemu kronprynzej Rupprechtej napscheczniu wahu dźerżał. S porazenjom Hitlerowych a Ludendorffowych nacionalistow, kotříž sa Němsku pod Hohenzollernskim khežorstwom wojuja, je bayerski kronprynz Rupprecht swoje ſteiſchcźo pospjeschił. Bayerscy wótczinjozjo na to dźakaju, so by ho němske khežorſta króna na hłowu kronprynza Rupprechta ſtajiła.

Belgiske powjesće wo domje nědbuscheho němskeho khežora.

S belgiskeje strony ha dźiwanje ſludźaze powjesće wo wotmyſlenjach nědbuscheho němskeho khežora, w Doornje w Hollandſkej internowanho, rosscherjeja. Po tychle powjesćach je so w Doornje pod pschedsydstwom nědbuscheho khežora nuradnje wotmeło. W Doornje ho nadźieja, so ho Hohenzollernska monarchija w Němskej saso postaji, a so pak khežor ſam, pak jcho syn na trón ſtupi. Belgiska telegrafowarnja na tele powjesće pokazuje hiſchcze powdo, so je ſ Barlina knjes ſ Hoest do Doorna pschijeł a so je khežorej wot Strefemanna dwanaeje němskich puczowanſtich pozwo ſa khežora a jeho pschewod pschepadak. Pónđelu w 10 hodźinach je ho telegramm ſ tajnym pismom ſ Němskeje khežorej póſłał. W 4 hodźinach je wuhotowi hollandſki ſastojnik, knjes Kam, nědbuscheho khežora wopytał, a ſo 35 minutow ſ nim rozmjeł. Wot nětkelcych dnjow je ho w Doornſim hodźe bjesgrotowa ſchtrikowarnja pschiprawiła, a wschdźe Wilhelm w 1 hodźinje bjesgrotowe powjesće ſ Namena dostawa.

Pscheworjenje knježerstwa w Jendźelskej.

Wuradźenja jendźelskeho parlamenta ho pjeczu ſchtwórk wotſtorcza, na cźoſ ho **parlament hnydom rospuſchcźi**. Nowowólby budża pat 5. pat 6. dezembra. „Times“ powdo, ſo je ho dośłonczinje wobſtaniło, Baldwinowe, Chamberleinowe a Hornowe knježerstwo ſ ministrami prjedawſchcźe koalizije ſjednocźeſcź.

Wjednik dźełaczeńſkeje ſtrony, Ramſey Macdonald, je pschipowjedźił, so bo dźełaczeńſka ſtrona Baldwinowej politiſy ſakſankiſkich zlow napſcheczo ſtoji. Dźełaczeńſka ſtrona je ho knježeſtwoweje politiſi nahlada.

Ze Serbow.

W Budyſchinje, 14. nowembra 1923.

— **Wo wjedrje.** Wótcera wjeczor w 7 hodź. barometer 738, hygrometer +1, thermometer we dnjo +12. — Dźensa rano w 8 hodź. barometer 734, hygrometer —1, thermometer w nozy +3. Wuhladny na khłódne a ſuche wjedro. — Po Drježdżańſkej wjedrarſki ſmějawny dale ſuchu. Połoſiſche wětry ſedźiwaja ſyniſe, dyrujż we nozy jaſno bylo. Wčera ho wyſche Rilkee wubdźi cźeſkeho powdrka pokiſa, kiž je naſchu krajinu ſsjo pschecźahnył. Wčera jenoż tuty połnoczneho morja deſchcźik powdchu. Hewak bě po zyłej Němskej ſ lehko pomrócźeno. Wčera bě 3—9 ſtop. w pschecźiſku cźopło. We Minichowje bě 3 a na horje Zugſpitze 2 ſtop. ſyniſ. — Taż ſe Delnjeje Luſicy ho nam pische, ſo maju tam potiſcźenje ſajazu lohku kožu. To je pschichodnjo miſeje ſyniſ. Bóh chzył ſo dacź. Luttje ſchtwórk hłónczko 7,22 ſtohdźa a ſo 4,06 khowa, mhacźk w prénim bórtłu, ſtohdźa połonhiu 1,13 a ſo w nozy 11,27 khowa.

— **Serbſko a Cźeſkoſlowakſka.** Pod tymle napiſanom ma jena Budyſchſka němſka nowina ſaso pschiſlepnoſcź, kedźbliwoſcź němskeje ſjawnoſeje na naſ luſiſiſch Serbow wobroczacź. Po ſdaczu dźensa Němzy a nje ſangch druhich ſtaroſeſow njmanh. Wone ſlo ſkoſane na ſchezwarſku wſchonémiku nowinu „Reichenberger Ztg.“. Ta pschipiſeſe roſprawu ſe ſenata cźeſkoſlowakſkeho ſeima. Tam je jedyn němſki ſapódſanc też na naſ luſiſiſch Serbow a na to pokaſał, ſo ho naſchi ſlowjanſky cźeſky bratſja tak ſiwje wo naſ Serbow ſajimaja. (Ze je we wocźomnej nowarjenſho Wſchonémza ſłoſtnſtwo. Staraja pak 3-ho Němzy we němſkim ſtacźe wo ſwojich němſkich ſłobubratrow we mukraju, to je to wſcheje lhwalby a cźeſce hódne. To je mjenujcź ta dwojaka méra, kiž na taſte wſchonémiſka koża, ſa wſche podawki we ſwěźe. Mjeđzna Cźeſkoſlowakſka republika je ſwojstwi ſnamjenityni wjedrjakami je we prawym hiſtoriſkim wokomiku ke ſbožu ſwojich ſlowjanſkich a němſkich wobydlerjow kroſſnu a bohatu cźeſku ſemju ſ Rakuſkeje ſahuby a njerody na kotrejž ſu najbóże Wſchonémzy wina, wulorhnyła. Tónle ſtat nětko k ſradowanju wſcheho ſwojich ſprawnych wobydleri na ſoſidnym hoſpodarſtwim podnoſu ſakcźowa. Tchodła tamniſch Němzy ſaneje bruheje ſtarozce ninaju, hacź ſo na to ſłobicź, ſo my Luſiſzy Sserbja tu hiſchcze ſmy a naſchi cźeſzy bratſja ho naſ wjeſża a ſo ſa naſche kulturne proſowanja ſajimaja. To roſumicź, na tak wyhoſi ſahodźenk ſprawnoſce ſo poſſebnyſch, djenſtniſch dźeń Wſchonémzej mókło njeje. Tchodła wón ſchczuwa. Dokelž ſanych podłokrom nima, ſo pschiſkłoſha a njewěrnoſce ſuje. Wón powjeda wo jenym cźeſkoſtrſtim towaſtſtwje „Jan Smoler“ we Budejowicach. Tole towaſtſwo, tak tónle originalny Němcźik hwiſda, w Sserbach politiſy ſchara. Sa to ho wě ſamcźo dopohlaſina nima a ſa to, a dyrujcź Sserby do poſledźeneho kuckika pschecźiwſtichcź, też ſaneho njewuſtedźi. Won błedźi, ninſke nowiny to roſcźepaja a němſka ſławnoſcź Bohu żel taſtim bladam wěri. Nejſtóże je tonnile Wſchonémzej do noſa hyło, ſo je preſident Maſaryk ſ pschecźiwneje pjeczſtnemu dopomnjecza wuſnyſobdźenja cźeſkoſł. ludu ſ rauſtoje kwalke, na nad luſiſiſch Sserbow ſpominał. Cźehodła to njedyrbjał? Zuły ſnět nadobneho preſidenta ſnaje a we taſtim duchu wón nowu Europu widźi. We ſprawnym, bratroſtſtim duchu, kiž mět po nětkim we naſchej ſtarej Europje knježſtwo nuſtupjecź, ſtydźa też lépſche cźaſy ja naſ luſiſiſch Sserbow we jenej wopraudźe demokratiſkej Němſkej. (Sa wobſtacźe naſchich němſkeho kłaka je pschedewſchcźiwe ſe ſjawſtiſtim pratſchenjom hacź budże tónle ſtat wopraudźe demokratiſki we naſtejſchim a we najnadbanſkiſchim ſmyſłe ſłowa. Jako taſt ſo wón do noweje Europy hodźi, ja'o taſki może ſo wón ſ hrozaneje ſahuby wutorhnyć. Sa taſki nadobny němſki ſtat my luſiſzy Sserbja ſmy. We taſtim też nam, każ wſchitkim naſchim ſobuſtarſanam Ljſchi pschichod ſina. We tymle wulkej hiſtoriſkim cźaſu ſtezi tónle němſki ſtat psched rosſhudźenjom, pak tak a pak hinak.) W tymle ſymſtim ſmy my Luſiſzy Sserbja też ſjawne preſidenta Maſaryka ſpomnili, kiž wón lonſi na naſchich ſpěwarjow we hrodze na hordoſtnych Hradſchanach ſłoſi. Tónle wſchónkomiſi ſoubſtaſnj ſo też na tele ſjawne a bjes wſchu ho tajenja pſhed ſyłym ſwětom rěcźane ſłowa ſłoſi. Cźſtemu je wjeſo cźiſte. . Sso wě, Wſchonémzy we kždym pschecźelſkim ſjenjenju nam teptanym Luſiſkim Sserbam napſcheczo, nikaſiu wopacznoſcź widźa. Pſchetoż tuute rjenje Wſchonémzy we Cźeſkoſlowakiſki na ſjwój mlódny ſtat, kiž je jim kryw a ſchſit, pſcheradu pſchadu. — Dale nam tónle Wſchonémzy hiſchcze jenu nowinku jewi. Wón praji: We wakalu na nejwyſchſcheho wojerſkeho roſkaſowarſtwa ſ 28. okt. t. l. (5 lětnym jubileju cźeſkoſlowakiſkeje republiki) nanaka ho też pokaz na naſ Luſiſiſch Sserbow. **My tule rominku ſe ſtanym wulkim ſajimom ſapiſujemy, każ wſchy ſchtoż ho hdy a hdże wo naſ Sserbach praji.**

— **Nasprawa polizije.** Sandźenu nóz wokoło 2 hodź. w połodniſchim pschedmjeſcźe polizeſt tudomneho dźełaczerſkeho ſadarza, kiž bě w jenym industrijelnym wobſtoſnje wotſchu dźełbu maſchinſkeho wotſia kradnył. — Wjetſcha ſtacźa wobſedźerjow phowa, kiž ſwojim ſyam pschecźiwo pschikaſni wokoło dźeſacź dachu, ſo napiha. — Dale napiha ſo tudomny hutrowy wikowaſ, dokelž bě ſebi pschewoſnje płacźiſny ſadał.

— **Luſiza 1898 na 59. ſtronje piſaſche:** S Radworja piſche ho nam tole: Sſrjedu, 27. 4. ſwjeczeſche naſche wójeſke towaſtſtwo dwójny jubilej Jeho Majeſtoſce krala Alberta ſakſkeho. „Meja“ nad ſwóru podyjerasche. We ſwjedźerſkiſej ſali, kiž ho w njewidźanej pyſche khſchcźeſcźeſche, ho mnoha cźeſkoſa Serbow a Němzow ſenźe, ſhrowadnje tutón ważny dźeń wosnjeſcźeſ. Wſche to wurjadny dźeń. Budyſchſki wójeſki pok wotewri hjeczor ſ ouverturu wot Conrada, pschedhyba k wuſtej Sſlodeſk poſtrowi hoſeſi ſ małej rěcźu. Hdyž bě ho nětcho ſchtyrhlótnych ſpěwow pschehnjeło, mójeſke k. wuſtej Smit ſwjedźerſku rěcź: podawaja ſ krótka wobcas źiwjenja wyſoſeho jubilara, ſjawnoſeſhe jeho jako genijalneho wójnſkeho wjednika, jako mudreho khſcźerja, ſtaroſcźiweho wótca jeho poddanow. Na kónzu wunjeſe ho Jeho Majeſtoſcźi ſłoja hrimotaza ſława, a pschi wonni ſanſchcźu ſaſtku hymnu, kotruž ſtoſiżu wuſpěwachu. Ke trajenemu dowonnjenju na wurjadny jubilej dari wójeſke towaſtſwo ſwojim cźſtnym hobuſtawam — k. baronej ſ Uckermann nad Lutowcźom, rycźerſkukleriej Gieſſnerej nad Boranczami, ſientnantej Gieſſnerej w Boracźezach a faraſcej Zurej w Radworju — drohotne diplomy. — Po wjazorych, jara żortnych koupletach, ſcźehowaſchtej ypecźhłóſnej thoraj „Stuh dale“ a „Witajce hólzy ſ daloka“, ſeſtajanej wot naſchepa pſchecźeſza dr. Pilka. Wichaſ njeſhy ſa mózne mě, ſo „berdiſe holicźa a pachoſo“ pjecźhłóſnje ſpěwaju. A tola ſu ſpěwali ſ pilnoſcźu, ſ ſwoporniwoſcźu, ſ luboſcźu k wóſu, ſ pschesědnoſcźu ſu to dazali. S. Wſchitk. redakcźije: Njeſhyny tak rosprawow lacźni, ſo bychmy hraſi wſchitko, ſchto ho nam ſcźele. Semyſli wſchak tola djensa pſchecźiwo ſwojemu ſwjedźenju — hrbſtu rosprawu wo nětkim ſwjedźenju ſwojſkich — mjeſamhny pſchi tym ſwój ſamyſł: Njeſhyny błowo wo naſchich wójeſkich towaſtſtwach. Wone maju pódla ſpěwarſtich, dźiwadźoweych towarſtwow, pódla naſchich „We ſiedowu“, ſwoje mésto w ludu. Każ tam ſpěwarjo, bźiwadźelnicy a ſ zbła naſchi lubźo ho ſtednoczuja ſa pěſtowanje a rozſcźerjenje ſpěwa a hudźby a podobne wěcy rosumiecź. Se ſrjedu ſdźełanoſcźu Hana wjele priedy pschihodneho muża namaka. Sſnaaj jedneho najenka...“

„Nano!“

Wón ſaſlapjeny na nuje pohlada. (Pokrać.)

Hana.

Roman wot H. Sienkiewicza.

Pschełożił Beno Rýž.

(Pokracźowanje.)

Jo ſo ſpocźinach roſhołowacź a pytnych, ſo Selim tożame cźinjeſche, ljes teho ſo by ho prjedy powdalił, prajchach ho jeho: „Njemodźiſch ſo wopraudźe jenje, Selimje?“

„Cźohodła dha nig? Mózu hnydom ſapoczecź, hdyž cźi wjeſele cźini“. Pſchi tym ſtupi k wokmu, wobroczi twobliczo k mékżaczej a wokaſche ſe ſpěwajym błohom: „O Allah! Albar Allah! Allah Kerim!“

Hižo na pol wuſłekany bě ſe ſwojimaj k njebju ſłożenymaj wożownaj tak ujany, ſo mójach ledma woczi wot njoho wotwobroczicź. Won ho pſchicźne pſchetorhny a praji:

„Tola, ſchto ma to rěkacź! Njewěrju do naſcheho proſety, kiž hnyhom jenoż jenu ſona dowoſi a ſam njeſcźe telko ſonow, każ ſebi wutrobu ſadaſcźe! Wyſche teho njemóżu ſapręcź, ſo winu ſ ſyka wotkſlenty njeſſyam. Ssym pak jómu mohamedanſki a dyrbju woſtacź. Hewak wěrju też do jedneho Boha a modlu ho też druhdy, ale na ſpowje wraſchinje a tak każ ſo'enja. Schto dha dozyła wdm. Wém jenoż, ſo je jedyn Bóh a ſ tym doſcź!“

Potom ſapocźa wo druhich wěcach rěcźecź.

„Wěſch ty ſchto, Hendrichu, mam wubjernu zigarn! Njeſſmoj wjacy dźeſcźi, mójenoj zyle derje kurieć!“

„Daj ſom!“

Storji ſ loża a pſchinjeſe pakeſik zigarow. Sażehliſchmoj ſebi jenu, lehnyſchmoj ho, kurjachmoj, njeſcźachmoj a pluwachmoj — łóżdy tak, ſo to druhi ſhoniez njedyrbjeſche — huſto lady loża.

Sa króſki cźaſ ſapocźa Selim: „Wěſch Hendrichu, ſawidżu cźi, ſy nětko woprawdże hižo dorofcźeny!“

„Sſo rosumi!“

„Ssy ſaſtorazeſi! Ow, hychu-li mi to'a tež nětcho ſ ſafloranju dowěrili!“

„To njeje tak lohke a hdże w ſwěrcźe by ho druha Hana namakała! Ale wěſch ſchto“, powdach ſ mudrej hubu dale, „mysłu ſebi, ſo ho na gymnaſij wjacy wrócźicź njebudu. Młody muż, kiž ma taſtich winowatoſcźow domach dopjelnicź, njemóże wjacy do ſchule thodźicź!“

„Ach, njeſhy zyle pſchi rosumje! — Schto, njechaſch wjacy wukniwcź? A wyſchcźa ſchula?“

„Snajeſch mje a wěſch, ſo radu ſchtuduju, ale winowatoſcź dje pſche wſcho! By jenoż ho hodźało, by'chtaj-li ſtarſchej Hanu ſo nim ſobu do Warſchawy pótłaſ.“

„To njech jenoż wonaj rjenje wotſtajitaj !“

„Każ dołho hiſchcze na gymnaſij thodźu, ſe to ſamo rosumni cźiniecź njechodźi, hyn-li pak hałke ſtudenta, potom mi ju wěſcze ſohu dataj. Ty po ſdaczu dozyła njewěſch, ſchto ſtudent je!“

„Wó, njech je każ dże. S woprędka drje budźech ju ſaſtupowacź a potom ſo ſ njej wożeniecź.“

„Selimje, hy drje wowrótnił!“

„Haj, cźehodła dha to njedyrbjał? Jako gymnaſiaſt wěſo ho ženicź njemóżeſch, ale ſtudent może ſebi tajſe nécźcho hižo dowoliecź. Tón njemóże jenoż ſonu, ale też dźeſci měcź! — Haha!“

W tutym wokomiku ſtarachu mje pſchehdźrawa ſtudentowa jenoż mała. Selimowe ſłowa běchu każ błyſk najhlubſchu ſhubokoſcź moje wutroby woſſwětlile. Tyhaj ſamuczenych myſſli dźěcha mi pſches hłowu ſe ſwojej lubowanej drohej ſyrotu ſo wożeniecź, hajł Każ błyſk ſiedże tuta myſſl pſches hłowu a wutrobu. Wě mi, każ by nadobo ſpuścźałoſcź a ſaſtnoſcź do wutroby cźemnoſcźe pſchiſchcźej. S rólnym ſwitom pſchelata pkomjenjeſche ho dotalna bratrowſka lubozeſ w nowym ſwětle a wupjelni moju wutrobu ſe nihdy ſaczuteſ, wurjadnej cźopłotu.

Sso ſ njej ženicź! Sso ſ Hanu ženicź, ſ mojej ſtotkubjerjanej, lubowanej, modleńja hódnej Hanu!

S njeſhnjecźnym błohom praych hiſchcze jomu: „Ssy dha wowrótnił, Selimje?“

„Ach ſchto, wjetſcźi, by hižo nětkole hacź pſches wuſchi do njeje ſalubowany“, wótmo wi.

Njeprajach nicźo wjacy, hałujch ſwożu a ſtócźich ſwoje wobliczo do hłowaka, kotryż horzy wołoſchowach. — Haj, lubowaſ ju hižo nětko!

III.

Dwaj abo iſt dny po pohrjebje Mikołaja wróćił ſo mój nan, kotremuż bě ſo wo ſmjerczi Mikołaja telegrafowało, ſe ſwojeho puczowanja. Tſchepotach ſe ſtrachom pſchi myſłu, ſo mohł moje poſtajenja, kiž běch dla Hanu ſa mjne mél, wróćicź. Moje pſchedźdaczje ſo też hacź wěſtemu ſtkodźenkej dopjelni. Mój nan mje dla moje pilnoſcźe a ſwědomitoſcźe khwaleſche, ſ kotrymż běch ſwoje winowatoſcźe dopjelnicź, ho prózował. Po idaczu ho ſamo pſches moje cźinki wjeſkeleſche. ſ najmjenſcźe huſcźiſcźo wospjetowaſche: „Naſcha kreb, zyle naſcha kreb!“ ſdźiwj jenoż prajeſche, hdyž bě wożeſje ſo mnu ſpokojom, njeneſſche tola Hanu pschedźdaczje wo tym, każ jara mało njeſebitna moja pilnoſcź bě. Hewak jemu moje pſchikaſnje njechachu ho zyle ſpodobacź. Mózno, ſo bě khowna wina wot teho ſnadź trochu pſchehnata roſprawa Hanje dźiwoſ; pſchetoż wot tamneje nozy, w kotrejż běch pſches ſwoje cźeſza do cźſtkeho pſchiſchoł, běch ſo wěſo prózował, Hanu we wěſtym naſtanju hłownu wożobu doma ſejnicź. Wożeſje njeſlebjeſche ho nanej naczſiſt wocźehnjenja, po kotrymż njeſcźe teżane wupuczenje dostacź każ mojej ſotſje.

„Njewěmni nicźo wróćo a njemócźam ho do tuteho pschetoż to je wěſ twojeje marjeje“, mi praji.

„Wona ma pohlaſi, każ ſa prawe dźerżi. Dryhimy ſebi derje pſchekłaſcź, ſdźo je ſa hołczu najſpomożnjſche.“

„Ale nano, ſdźełanoſeſ tola Jenje ſchkodźecź njemóże! Każ hužo tole ſ twojeho erta ſłyſchach!“

„Haj, muſej niż. Jenoż runa ſdźełanoſcź puczą ſ jeje pomocu może ſebi pſchimérjene ſtejniſcźo dobyć. Pola jonoy ta wěż ſinak leji; pola jomy ma ho ſdźełanoſcź ſ jeje ſtejniſcźeju pſchipraweniſcź; ſtejniſcźeju njemiuju, kotrejż we poſſcźiſnim ſiwjenju ſmeje. Tajka holczka każ Hana, trjeba jenoż prénjm ſdźełanoſcź, njetrjeba ani franzowſky ani hudźbu a podobne wěcy rosumiecź. Se ſrjedu ſdźełanoſcźu Hana wjele priedy pſchihodneho muża namaka. Sſnaaj jedneho najenka...“

„Nano!“

Wón ſaſlapjeny na nuje pohlada. (Pokrać.)

sjmf sanierowiř sabchwy, powrúcenjá, přestowanjá ljbosece, wosebje k narodnoscéi a k jich wroffadnjam jo we wojerskich towarschwach mukowje, kotřiž su krokowitř kabat nosili, so bychu pschede wschitkim luboscé k krafej pokazowali a wojerskí wozkinř hajili. Wospjetujemy so šu nam tute towarstwa lube a so jim město sjuscha w naschim ludu. Haj, w naschim ludu — a tón je? To mało jo w naschich wojerskich towarschwach twopomnieć — a k najwjetschim pschi sjawnych swjedženjach njesmjelo so jenoj zdalsi spěwacz a hrač. Wschitko to njeje tak hyšo snajemy programy wojerskich towarschwow, k polozaj — a swjetschege polozaj serbske. Dyrbjało wschak hu jw nekotrych wosadach wojerske towarstwa jenicžke sastupjenje Němstwa. Ale ſ roscžasym narodnym wobkomjom njes naschim ludom so pschemjeni teš tuto. Naš spěwarske a druhe towarstwa dale bóle serbuja, tak so teš wojerske towarstwa po czasu k dobremu starsemu prawu wrócza — a budža w maczerskej rěči na swojich sjawnych swjedženjach psched ludom o uslužowacz, swé wacz, hrecz a naschecho krala sjawicz. W Radworzu je so małe sapoczałk stat, a to je jara khwalobne. — Khdyž wojak do wójny cžehnje, rozsohnuje so wón ſ narom a ſ maczerju a ſ wótrowskim domom se herbstim „Božemje“ — Telko + M. Andrizki we Lužicy. A dženja njeje krala, njeje wojerstwa. Schto by wón rjekł? Rozsuzajcje towarstwa a sastupcže do mradnych herbstich! Tam hnitschcže!

— Pismowa pisarstwa je wot dženja, 14. novembra hacž 38 miliardow hr. sa kibiknu metr.

— Póstowe znamki we hódnoscach wot 100 hr. hacž do 800 000 hrivnow wot 1. dezembra žem wjac njeplacža. Schtož hischcže potom tajke znamki ma, njesmje je wjac na listy lépicz, ale może je žebi hischcže hacž do kónz dezembra na póstach na druhe znamki samenicz. Tola so liczby njje miljony njepschijimuja. Tośame płaczi też sa znamki Kitaldowneho pósta (Flugpost).

— Dary sa mjowe sjednoczenjstwo w Budyschinje. 1. pjenjezy: k Lutherska schula, pomozna rjadowanja 25 500 000 hr., Selmer a Ermisch, tydženik, dar 3 miljard. 365 mil. hr., textilowe drobnowotkowarstwo 7 miljard. 800 000 000 miljard., k. E. Bahrmann (w firmje Kelling) 20 miljard., pakuta pschi pschemenjenju satby do pje njczneho khoštanja 6 239 000 000 hr., A. 33 miliardow hr., rjadowanja IIIb Lessingowe schule 209 750 000 hr., Schischka a Rieczka 250 miljardow hr., Hofbjan a Frauenberger 100 miljardow hr., wuckerske spdw. kow. a Neupestli mužli thdr 300 miljard. hr., H. W. A. 50 miljardow hr., Martha Schmidtez 5 miljardow, Curt Georgi 10 miljardow hr., skatowy klub w „Braukausgaerka“-schtwórk 78 766 250 000 hr., ſ T. 50 miljardow hr., H. J. 8 miljardow hr., jebanje dawka 50 miljonow hr., schewcic Swadna wót 200 miljonow hr., 5 061 400 000 hr., Walte 20 miljardow hr., k. Schuppan w Budyschinje 200 miljardow hr., Nowak 100 miljardow hr., Horn 100 miljardow hr., H. K. 92 miljardow hr., L. S. 5 705 600 000 hr., Selmer a Ermisch, dalschi tydžeń 35 miljardow hr., Fr. Wr. 50 miljardow hr., H. S. 100 miljardow hr., K. H. 100 miljardow hr., H. H. S. 500 miljardow hr., „Lutherath 50 miljardow hr., Harnisch 100 miljardow hr., Waklač B. 10 miljardow hr., rycžerski internat 2 387 000 000 hr., Krasta 500 miljardow hr., kehelekulerjo „Fidele 8“ 55 miljardow 576 000 000 miljonow hr., kommerzialna banka 50 miljardow hr., Preißer jun. 70 miljardow hr., Curt Jahn 50 miljardow hr., wschelake schcki 300 miljardow hr., O. K. 300 miljardow hr., waggonowa fabrika thdženski dar 224 miljardow hr., k karoßowa fabrika Nowak 30 miljardow hr., k. Großmann 1 bilijon hr., C. G. Tietzens Erben 620 miljardow hr., Buschowa waggonowa fabrika, tydženski dar 1 bilijon hr., maschinsse tišlbowa komp. pěsch. reg. 10 3 bilijony 570 miljardow, jedyn kwaš 300 miljardow, Selmer a Ermisch 142 miljardow hr., k. farafka K. 50 miljardow hr., wotnasenjski pjenjez, taschkarl 9 2 583 000 000 hr., — 2. zyroba. k. Matthejs w Budyschinje 3 zentnarje bérnow, Mitasch w Dšišnikezach 5 zentn. bérnow, a 1,5 zentnarja rožk. Dom. Mehnert w Dšišnikezach 10 zentn. bérnow, tyšeršekuljo w Dušzy 5 zentn. ječnjenza a 20 zentn. morchwje, pschekupz Beckel 50 paketikow zakorjowego mokła, njejnjenowany 30 porow kožanych wobuchow. — 3. wjsch. lasy. Za. Oskar Mießner nekotre thachje, sa. zentralny kupny dom mějerjej k. Cohn 200 nowatschowy k pjcžu. (Tute posledne wězy maju so sa wolschenjenske jiwy hotzicz, kiž so pschipraschaja.) — Wschém naschim pschecželam raj wutrobnischi dżak a prosbowny dale: pomhajcže wschitzy, so może mjowe sjednoczenstwo swój zohnowanja polny skutk luboscže dale wjesecz. Wobsebje prosbowny pjenjez so sa sabo we zyrobu, kotruž tak mnjnje trjebamy.

S Wbohowa pola Budestez. We nozy k hobocže su pola jenoho kubleria naschcje wsu kradnyli 3 truhy, 10 kaczkow, 6 suß a 34 kur a jenu skladnu porcu. Wadnschi wschej pjerstnje hnydom hlowy wotrěsachu. Sa paduchami hacž dotal hischcže śleda nimaju.

S Luha. Naseh w tukhwili pola swojeho bratra we Ameriju pschebywazy wujeznjan, knjes Jan Henke, je naschej schuli nahladny dar, 25 dollarow k pschebrjezanym hodam pósłał. To je po naschich papjerkach nimale 16 bilijonow hrivnow. S tymi budże so naschim dżżerjam rjane hodowne wobradżenje — kiž hewak mózno bylo njeby — wuhotowacz hodżicz. Kaž žiłychmy, je knjez wurczeř Mernich też letsa sašo pschichadżił, nam pschi teile stadnoscéi se žiwotnimi schulik. Dżżerjemi rjany a posbehowazy hodowny swjedżeń wuhotowacz, tak je to we sašchymaj ktomaj — prózy a czasa njetuluzo — cżinił. K temu dowolamy hrdi tudy, jene pschecże a prózmu na naschcho knjeza wurczerja, kotruż nam wjeże njesapowjedsi, wuprajicz. Naseh k. wurczeř chzył tola też pschi tutych posticzenjach na naschu herbstu maczerku rěč spokadżowacz. To żada herbi naseha narodna cżeřcz. Wschako je nam też jedyn dobry Sserb je swojej schzerdrjiwej ruku tuto stuche wobradżenje smožnik, kiž budżischo hewak wupadnyć dyrbjało. Naschemu krajanej w dalokej zuspbje sa tutón nadobny dar najwutrobnischi dżak.

S Lubija. Paduschi zaneho strejka njesnaja. We nozy k 12. novembrej su ſ nowoiwara na Jägerowej dróży diwaj dżerjanej stołpaj a 15 płotowych żerdkow kradnyli a we nozy k 13. novembrej ſ teho samskneho twara sasu rěbl ſ 20 prékuschkami. Schżoš nětchto wo paduschkach wje, njech so pola Lubijskeje kriminalneje polizije samolwi.

S Lubija, Sssoboty, 10. novembra, kradnychu tu na swonkownej Budyschčanskej dróży swinjo. Paduschi běchu jo nó mésnje sarežali. Póbla też jenemu pschikrewej sobu kasachu. Tola płóstnikoju so njemóżachu dołho na kwiczanu wjeseliez. Polizija za tym pschindże, so tu sedi tiju Lubiczenjo po tunju pjecżeń pobyli a tuj jich hnydom sajo. Jedyn mjes nimi bé kwiczaka do sahrody skował, hdżej jeho sasu namakachu.

S Lubija. Wondano pischchi Sserbske Nowiny we padauschstwje we naschej katolskej zyrkwi, hdżej so jim poradzi, mnoho wožoženych a drohotnych wězow wotnjeżej. Dżenja

S Porchowa. Nětko paduschi też do lésa chodże, niż znano so bychu kuluchi a schczepy kradnyli. Woni smaja so też na stejace dżewo. We sušbownim Nowym Městaczku podrésachu we kuželej hoši 4 Ubójny. Te běchu sa pjenkom 24—26 cm. tyste, sdonki 12—18 metrow dołhe. Khudy rauhst je na khribjecze wotnjeżej njese. Wšesče su sajschaß ſ konjemi a nékotri sylni mużjo po nje dyli.

S Delnjcho Wujezda. Mjes naschim sastanischczom a Radsez je zjatk wjezor w 11 hodź. jedyn tworowy czah ſ kolizow wuić. Nekotre tworowe skoły kotzje se sydowich hnidżow swutrochachu. We jenym woju běchu schkłodzenje twaty. Wola ho, so je ho ſ nich wiele kruchow rozbiło. Rastate sahaczenje ho bórzy wotstrowi. Na druhi dżeń hižo czahi bes sadżerżenja jesdżachu.

S Jamy Erika, pola Wojerez. We naschej nuhlowej jamje poslednje dny sandżenego tydżenja je smjerczy dwoji wowor zadała. Jenemu dżżałaczerja lokomotiwa potorże a straschnje smjerze. Wón na zjostne rany bórzy zemrě. Na druhi dżeń mjina dżżałaczerja mori. Wón bé so ſ njesdżibliwosczu nawjacych grotow dżżałaſ.

Se Sahorskej Nowej Wsy (Schwarzadorf pola Zhorjelza). Do naschcje wsy zuły prak we sylnuj cżrjódach pschichadżesche a sebi we jenotliwych statkach bérny wunjowa. Tchodża je ho we gmejnje sahna straża wutworja. Wona wobstejeſ se sylnuch wjesnjanow. Po cżas wjesni sylnu straż sastawaju. Pschichadżeli tajzu njeprozesni njeshańbliwi do wsy, jich straża bórzy ſ pomoc cżeřcu wuskonnje.

Hospodarski rozhlad.

Sórjedu, 14. novembra 1923.

Hamtske kursy wežera w Berlinje:

Dola	837,900 mb. franzowski frank	47,880 mk.
jendželski pant	3690 bilij. zjelkošk. króna	24,339 „
schwajzarski frank	147,630 mk. 100 pólsk. markow	— „

Na Berlinskich witach njebkeho wežera hotowe pjenjezy tak žadne, kaž zawczerjowschym, hackrunjeſ cżischczerjo papjerjanych pjenjez we Berlinje strajkuja. We druhich městach znano w nékotrych duzentach cżischczerjowu so papjerjane pjenjezy cżischcża. Tchodża na tychle schleschterskich hischcże runje žanejo njedostatka njeje. Najžadnische su pjenjezy stotele hódnoty. Jena fabrika niedaloko Budyschina žiwojim dżżałaczerjam mjsdy we tychle hódnotkach wupłaczi. Psched kontorom na nich 8 mutow cżakasche, kiž jim stote hódnotki po 50 miljardach ſ wjeschim dobrym wotkupowachu, hacž žamy dżeń kurs bé. S tcho je jasnje widżecz, kaž so tele stote hódnotki hnydom se strony spekulanzije pokuja. Wschakuaj so, hacž tajke swocżinanje we sajtinje naschcho stata a naschcho hospodarstwa leži? Wežera je so stota pożczonka hantizy ſ 200 miljardami sa stotu hrivnu postajita. To réka nowa drohota na wschéch witach.

Produktowe witi běchu wežera krute. Wieczorna Mnicka sa žito wjsce wyschje płaczisny sdadża. To też na cylacżinu we Barlinje skutkowasche. Tole we Barlinje njedostatk na pjenjezach stoteje hódnoty wikam jara sadżiwa. Sa pschenżu so sasu unjuny prascheja, płaczisny sasu horje srajschu. Też rożla sa powyschene płaczisny derje dżżecze. Jeczjenjeń bé kruczeny pschi wyschich płaczisnach. Wonjż so dale do wjeczornje Mnicke kupuje. We nozy so mało pschemenjenja sapisa. Womjecżi a druhe stótne płaczisny so žito po zentnarju takle:

Pschcżica 1800—1815, rożla 1720—1760, so jeczmjeń 1680—1720, wowoš 1590—1610 miliardow hrywnow, rjana, pschcżicżna słoma 160—200, syno 160—240 miljardow hrywnow.

Na Barlinskich produktowych witach

Žito a produkty po stotej hrywnje.

Pschcżica	180,00-184	**Stoma a syno**	
rożla	172,00-176	pschcżicżna	0,80-1,00
naležn. jeczjmjeń	168-172,00	rjana	0,80-1,00
wowoš	159-161	wowżina	0,70-0,90
pschcżicżna muka	29,0-31,5	rjane wolleny	—
rjana muka	28,0-31,0	jeczna	0,70-0,90
za tunu abo 20 zentnarjow		k sabłanju	0,60-0,70
pschcżicż. wotruby	8.0-8,5	sykanju	1,90
rjane wotruby	8.0-8.5	syno	0,80-1,20
rapż. wožuschk	13-14,0	**Bérny**	
pochowa mesaza	7,—	bóle	—
jerabella	20-23,0	cżerwjene	—
pjeschuki	18-20,0	żeltowjazne	—
žuche truhazki	7,70-8,00		
bérnaze kruži	15,5-16,0		

za 100 kg abo 2 zem. po zentnarju.

Dawk na hól je ho wot połobżele na 234 mill. hr. sa punt powschicži.

100-bilijonike papjerjane pjenjezy we bližschich dnjach wuidu.

Mleko sunk bo wot wežerawscheho litr po 19 miljb. we hrodżi pschedawacz.

Žito derje dawa, tak so ſ Pruskeje powsc. Naschu rja 2 456 906 tunow (loni 893 962 tun.), nałetna 250 249 (163 439), wosymna rożla 5 487 597 (3343896), nałetna 60 815 (31551), jena tuna su 20 zentnarjow. Ketuschze žně su potajkimi two posojzu wjetsche hacž loni.

Wažne hospodarske liczby (klucze).

Sa 14. november 1923.

1 słota hrywna (po Barlinskim wiczmym kursu)	
papjerj. hriwnow	200 500 000 000
20 hrivnowski złoty	3 853 500 000 000
Płaczisna za złoto	640 boll. za jedyn fgr.
„ „ „ 1 złoborny (1 hrywna)	150 000 000000.
Statny indeks	98 500 000 000
Wulkopschekupski indeks	129 000 000 000
Dawkowa méra (multiplikator) 200 miljd. za słotu hriwnu.	
Multiplikator na żelesnjy 200 000 000 000. Jedyn kilometer 4. klaßy 2,2 wo. po słotej hódnocże, po papjerjanej 4 miljardzże a 400 miljonow, 3. rjad. 3,3 pj.	
Póstowy tarif: list w post. wokrjeżu	5 000 000 000
depjisnga „ „	2 000 000 000
list dale post. „ „	10 000 000 000
dopjisnga „ „ „	5 000 000 000
Telefonowy tlucz	75 000 000 000

Meženje je w tśišim wokrjeżu (Ortsverkehr) 7½ miljardow. w dalschim do 5 kilometr. (Bezirksverkehr) 15 miljard.

Lékar po słotej hrywnje

Sa lékarstwo je sudobjom 2 000 000 000

Kak rosticzischi slotu na papjerjanu hriwnu?

po hamtšim kursu wot 17. novembra 1923.

Bjes samokwjerjenja. (W miljonach hr.)

1 dollar słoteje pokłonki = 4,20 sł. hr. = 840 000 papj. hr.

1 sł. hr. =	200 000 pj. hr.	1 sł. pj. =	2000 pj. hr.
2 „ „ =	400 000 „ „	10 „ „ =	13000 „ „
3 „ „ =	600 000 „ „	10 „ „ =	20 000 „ „
4 „ „ =	800 000 „ „	25 „ „ =	50 000 „ „
5 „ „ =	1000 000 „ „	30 „ „ =	60 000 „ „
6 „ „ =	1200 000 „ „	40 „ „ =	80 000 „ „
7 „ „ =	1450 000 „ „	50 „ „ =	100 000 „ „
8 „ „ =	1600 000 „ „	75 „ „ =	150 000 „ „
9 „ „ =	1850 000 „ „	80 „ „ =	160 000 „ „
10 „ „ =	2000 000 „ „	90 „ „ =	180 000 „ „

Bankerot naschcho bjespjenjezneho wobkhoda.

W poślednim cżasu buchu cżitarjo nowin, kotřiž njesmju w praktiſkim žiwjenju a wobkhodże dołeż nasthnicżi, ſ powjesczemi sjawnych łakow pschesetkpjenj, so wone płaczisny se schekami wjacy pschiwisacz njemóża. Se pschekupzowo njebśche tuta „nowinka“ žane pschekłapjenje. Běchu dże we žiwojim wschdżnym wobkhodże so pschewdżeżili, so žiżo psched nékotrym cżasom płaczenje se schekami a pschepokłanki na banki žane pschihódne waschnje płaczenja njeje.

Hdyż płaczliwosczi naschcje hriwny w dżiwnim skoku so wschódnje pontżuje, je pschepokłasnje papjerjannch pjenjez na kuntu ſ wulkim njedostatkom tschowczene, kotruż so na wschelakich wjazy fujesez njehodżi. Naklatu schkodu spytaju žyłnischi żadaczerjo na žłakbischich wotmaliez a tym ſ wośtoczu bórzy pjenjezny dch wunidże.

Wina tuteho bankerota schekowebo a pschepokasnikeho wobkhoda njertżeba tu tu nadrobnischo rozrižacz. Leži we tym, so mjes pschepokłasanjom a wopraudżitym dostaczom telko cżasa (ſ wjetschej wjazy dnjow) saubże, so je ho hódnoscz pjenjez wo wjele skubiła, hamo wulke kummy běchu pod tajsimi wobstejnoscżemi jenoż malo winozże, žjaka, khdyż ho wschdo po słotej hriwnje abo kraimym indexu wobliczesche. Tuta schkoda bu hižo wulka dosez bila, khdy bu so wobkhod w tych rosmérach wowuikał, tak prjedy. Ale ſ rosczenjom njesmjerneho papjerjanych hromadow, kotreż dyhża ho wopraudże wobdżerkacz a pschehwinycz, dżeła aparat tuteho kredżitowych wustawow wjele pomalscho hacž hdy prjedy we normalnych cżasach. Tute wustawy so zapowedża, nastatu schkodu njeżeż, šterże lépje napołoża na zamjenja mężeczek we kontowe. S tym wokomikom, khdyż banki a druhe pjenjezne wustawy schkodu na druhich wotwalicżu, tu wone bjes pjenjezneho wobdżerkacz row wunyłe.

Pschepokłasanjeli wobkhod papjerjanych pjenjez njemóże ho wjazy dodżerzacz, runje każ niż nascha hriwna. W pschekhodnym cżasu dyrbi ho sa narunanskej nédnu pytacz. Naseh wobkhod dyrbi ho wotajlim wot papjerjanej hriwny rossuschczicżej a hódnotne efekty ho połojcż. Jako kredżitna papjera, kotraż so tutomu samérej we pomérnje wjetschej mnohoscżi do wobkhoda pschinjeseż bodzi, może w tu zhowilu jenoż słota pożczonka Němskeje bycż, to réka, khdyż žiwoju hódnoscż dżerżi. Wo nju pak so jenoż tehdom jedna, so może žebi je kżdyż bjes wulkeje prózy kupicż abo pschedacz a khdyż je to jenoż ſ małymi wudatkami dżżałaczenje. Ale kruchi słoteje pożczonki nimaja ho, każ je ho hižo wotżewiło, jako efekty ale „drużiny“ wobkhadowacz, dyrbja ho bjese wschich pjenjezných a wobkhodnych cżeřcow pschiżiwjecż muż. Na žadyn pad njesmje tu praktiſa sapraviecż. Pod horżka naspomnjenymi wobstejnoscżemi njertżebanny je dżiwacz, so pschekupzuja a druhe wobkhody schekí wjacy njebjern. Sa tych pak je jasno hubjenje, kotřiž swojim mjdu w njedożiwjenych pjenjezach, jenaż po dżżełbach (listach) dowżawaju, ja kotreż bébi niczo wjetsche kupicż njemóża. Pjenjezne wustawy a dżżełowarjo nimaju nadobcż drobnych pjenjez, so bychu swojich żadaczelow dospokojne spokojicż

Wšykne prodizije.

Pytamy nusnje **khojnowe kukuchowe drjewo** a **deski kupić**. Dale potrjebamy **bjezње wschе drube drjewa, rešane a njerešane**

Telefon Njeswačidło 24. **Firma P. Röcho w Sserњanach pola Kamjenza.** Telefon Njeswačidło 24.

wohli. Tuž réka, też ſ tutym njedoſtatkom, w kotrymż ſo nasche hoſpodarſke hubjenſtwo hladajcy jewja, na nječaſne naschnje ſo wotmamakacz a jón ſeſernje ſnjeſcz. W nadžili na kſchchi ſchichod.

Přiłopk.

* „Slony hunt". We lecze 1917 dożiwi ſjawnoſcz we Kopenhagenu, hż. mječeze w Danikej, ſenſazijn, ſchi kotrejż na roſporjenoſcze ſwětoweje wójny ſam ſub, na Chwilu ſabi, „Stora Erna" ſo ženjeſche. S palaſtaſwojeho nana, jara bohatcho wikowarja ſ brjenowiſ „multi-milijonar" — pichejhdži ſo wona do hrodu ſa dożzuchu hrabje Douglaßa Hamiltona. Tuſt ſwoß mešto Hiſchcze dożiwiło njebe. Wěrowanje bě we najwoßezniſchi zyrkwi. Njebo wiſaiſche poſnich hiſtli a poſtawy dwanacze japoſchtołow w zyrkwi polnjch indżi, ſo bychu ſo na ſwoju „brjewjanaje hrabinki" woſchewili. Ale boſho njetrajeſche tuto ſwoju. Mandżelſtwo ſo ſaſo roſpuſchczi. Ale wětko ſhěmy ſo dżiwſa wójna we dżěchczela (herbu). To bě mały hólczeż. Dżěbjeſche manowe mjeno — to jenitke ſchtož mječeſche — ale po mačeri njeſmjerne bohatſtwa ſwojeho dżěda, pjenježnika a hoſtacka Simſonſena w Kopenhagenu, hdjež noma ſ dżěczom pſchebywa a ſteji pod ſchikitom danſkeho ſudniſtwa. Nan poſpyta loni, tyma do ſwojeje mozy doſtacz. Wón ſo na to ſtejniſchczo ſtaji, ſo je ham Schwejdar, pſches zeitnu też jeho żona Schwejdžinka, tekorunja je hólczeż ſchwejdſki ſtacžan. Wſchě poſtawy běchu podatne a tuž ſo roſſudżi, „ſtoteho ſynka" rubjeż. Hrabjowy pomocnik wjaſche jeho na běłym hnju ſobu wjacz. Tón rubjeſtwo ſo njeporadżi. Jeho tykmyhu do ſaſtwa. — We Stockholmje, ſtolnym mječeſe Schwedſtejſe, jedna tu khwilu radny ſud wo hrabjowym namjeze, dżěcżo ſ nanom dżělenej mandżelſtej wotewjacz a to ſ tej pſchiczinu, ſo ſwona ſo, k woczehnjenju dżěcża njehodżi. Do dopokaſa hrabja w liſcze, kotryż bě jena prjedawſcha pchiſtajena pola Simonſej w Kopenhagenu piſała. Ale dorjy ſo wupokaſa, ſo je liſt falſchowany, mjenowana pi- ſatka jenje tam ſłużiła njeje. Skónczże ſo wukazy, ſo bě jón ſtaſſka wuczeſtka na pohybnanje hrabje piſała. A to wo jeho rukopiſu, kotryż bě w jeje wobſchedżenſtwje. Tu tón „dokument" wona hrabjowy wuda ſa droże pjenjeſy a bě lepje ſapłaczena. Hacż ſa ſwoje piſanje pjedn. Kak wěz we pſchichodże wundże, wjeſe dawidżeſ. Młody njezwinowaty hrabja, tutón „ſtoty ſynk", dyrbi ſa hrěchi ſwojeho nahraboneho ſa pjenjesami błohneho nana a ſwojeje ſa titulenſi błohneje maczerje cžerpjeſ. Haj — błohy ſo pjenjeły woženja!

* W trjoch wſchěch mážnoſczow. „Newyork Times", najroſchěrjenſcha nowina w Amerizy, wuda 2. oktobra 1923 ſwoje najwječſche a najwobſchérniſche cžiſło. To bě ſche porjadnje wſchidne, jane wurjadne. Tajſeje tołſteje nowiny hiſchcze ſwět widżał njeje. Wona wopſchida 192 ſtronow. Rapjera ſa tute cžiſło — 565 00 rkſenſtarow — waſche 8800 zentnari, 501 żadybow (to rěka ſpaltow) bě napjelnjenych ſ nowoſczemi, a illuſtrazijemi, 382 ſ nawódſchkami. Newyorkſke nowinarſtwo wobkruczuje, ſo hacż dotal żana jenitka amerikanſka nowina tołka nawěſchtkow nječa njeſe. — Wot europiſkich ſtatow ſtejeſche 1914 němſke hoſpodarſtwo Amerizy najbliże. A po pjecžich letach revolucyje ſmy pod Ruſku ſapadli. Němſke nowinarſtwo dżeń a bóle wotcžeri. Snamjo cžaka!

Smješkl.

Ssudnik ſ mlodenmu paduchej: Ty ſy ſawěſcze wjele ſe ſkazenymi ludźimi wobkhadżował, tołſtiż ſu tebje ſawjedli. — Paduch: Poſlednje 5 let jenoż ſ pólzjemi a ſudniſkami.

Mačj, tiż chże maſu Hanku fotagrafowacz barz: Ssedź prawje ſnjerom. To njebudże dołho trać a njeſtanje ſo cži niežo. — Hanka: Haj, to ſy wóndy też prajila, hdyż je mi kowaſ ſub trohał.

Kotre je najſtruczniſche ſwěrjatko? — To je bikha; pſchetoż ta też w najwjetſchej ſymje w koſchli wokoło ſkacże.

Něſchporjez: Pſcheſiło, kak kha běſche we Wonczach na ratarſkim balu? - Boſcejij: Njeje ſo mi lubiło, dokelż tam pſchejhara nenzzwachu. Ani ſtawy ani reje tam ſerbiſcze njeběſche. — Něſchporjez: Wěchu pak tam tola też dobri, ſahorjeni Sserbja pobla. — Boſcejij: Jnó, cži pěknje ſobu nemzowachu. — Něſchporjez: To běše tola hnydom ſ njeboh Seſerjom ſaſpěwał: Aj aj aj, ludźičcžo, aj! nóſ nemſti, herbſti tón kraj. Horda ty myſličcža, njecziſi ſo wopiſa. Brěhy ſu ſwichadſom a prut — ſa błaſiwy, hordżity lud!

Wyſchk: Hdyż by we wójnje jako patrulla ſa ſchtomom ſtejo njepſchecžela ninno cžahnycż widżał, ſchto by potom cžinił, ſo by jeho lepje pſchewidżecż mohł? — Wojak: Hych na ſchtom ſaſeſ. — Wyſchk: A na cžo hy potom wotſchelo kodżował? — Wojak: To bych bele njepadnył.

Lětak ſ ſwojenmu wuczobnikej: Take łuſeni dyże ſu torhany mječ. Pětrje, to mózeſch jónu ſpytacz, ale prawoje ſchikowanje pomaku a ſ dobrej khwilu, wſchak maſch cžaſa doſcz.

Hólczeż dnzy do ſchule pola pſcheſtupza: Chym 2 cžgarje mječ. — Pſchekupz: Sa koho matej cžgarje bycz? — Hólczeż: Sa mnje. — Pſchekupz: Ale tola takle ſahe hižo kuricz njebudżeſch! — Hólczeż: Ně ně, hačle dnzy ſe ſchule.

Jan: To njeſe wěrno, ſchtoż mi barbiſch.

Jakub: Sowěrno, wěrno! Na durſchu!

Jan: Wo cžo ho ſadżimoj?, Bitiſon?.

Jakub: Ně, njeſadżamy ho, ale wotpſchiſahnjacz ho chcu.

Hamtſke worſewjenje z Budyſina.

Hamtſke hejtmanſtwo woſſewja: Mjeſto wokrjeſnego lekarja ſa Budyſchčk medizinalny wokrjeſ je ho 1. nowembra 1923 k. med. radżicelej Bremme w Lubiju, Goethe-ſtraße 12 (Telefon Lubiſ 159) pſchepodało. Rěczne hodżiny w Budyſchinje ſobotu wot 9—1 hodź. w juſtizgnym wrjacznju wó ſſawje 331 (telefon 92). Samowolnjenje wó ſſawje 338.

Ninno teho je wokrjeſny lekař w minjych padach ſrjedu popołdnja pola hamtſkeho hejtmanſtwa k rěczam.

Rowe jěſne płaczińy na żeleſnizy

wot 14. nowembra 1923 ſem:

S Budyſchina	w 3. rjadowni,	w 4. rjadowni
	wſche w miliardach a hriwnach	
do Barta	200	140
„ Biſkowiz	140	100
„ Budeſtez	60	40
„ Drježdżian	400	260
„ Dżěkuſez	40	30
„ Halſchtrowa	240	160
„ Hóſka	220	140
„ Hrodżiſchcza	220	140
„ Huczźiny	180	120
„ Kamjenza n. Halſchtrow	300	200
„ „ n. Warnecžiny	400	280
„ Khańowa	80	60
„ Kbocžebuſa n. Wojerezy	500	380
„ Kluſchca	140	100
„ Komorowa p. Rakez	160	120
„ Kubſchiz	60	40
„ Kulowa	240	160
„ Lubija	160	100
„ Lutobcza	100	80
„ Małcko Wjeſkowa	60	40
„ Němzow	260	180
„ Njeſwagdżbla	100	80
„ Pomorz	80	60
„ Porchowa	200	140
„ Radworja (dwóm.)	80	60
„ „ (ſoſtan.)	100	60
„ Rakez	140	100
„ Roswodez	80	60
„ Rataricz	30	20
„ Schſchchowa	120	80
„ Semik	100	80
„ Shorjelja	370	220
„ Wjeleczina	100	80
„ Wojerez	280	180
„ Wóſsborka	260	180
„ Wujeſda p. Lubija	1 [illegible]	80
„ Wulkeje Dubrawy	1 [illegible]	80
„ Wulkich Sdżarow	180	120
„ Zleczina	60	40
„ Zidowa	30	20
„ Zitawy	380	260

Hłowny a ſamowitły redaktor: Marko Ssmolek w Budyſchinje.

Transmisije
kóżdeje drużiny
wolije atd.
podawa ze ſkłada
Carl Gast
w Budyſinje
na drjewowych wikach čo. 27.

Sserbjo
podpjerajcje ſwoje
Serbske Nowiny
ſ makſymy nawěſchtkami.

Stare cžaſzniki
też dżěłe kupuje
časnikař **Mencel**
w Bobrošecach
pola Njeswačidła.

Kupuja
Nowiny kg po 80 000 000 hr.
knihi, ješch, atły 80 000 000 „
papjerowe wotp. 50 000 000 „
lumpy kg hacż 500 000 000 „
ſoſcze, błeſche atd.
po najwyſchſchich płaczinach
Pozor
na Kornczeſtej haży 18. Tel. 1352.
Wiłowanija je ſtarym żeleſom a je ſtarymi metalami.
Metale jenoż kupuje, hdyż ſo wupokaſ wot nyſchnoſcze ſobu pſchinjeſe. Wot tajſich, liż patrolčni njeſu, njekupuje.

Swobodne městno
za
Welsec kupny dom
Telefon 12 w Kulowje Telefon 12

Jakub Bräuer w Kamjenzu
na potnożnej dróſy 14
porucża wſchěm Sserbam ſwój wulki ſklad muzażeje a żonjażeje drasty. Nałożſchcze wobleczenja ſa żony po mjerje najruczniſcho po najtuńſchich płaczinach.

Ssadowe ſchtomiki, jahody
wſchěch drużin a formow (we wulkich hromadach) kaž też **płotowe roſtliny** porucża ſa nježiſchi badżenſki czas **Emil Sperling,** ſchtomowe a rózowa plahowarnja w „Bad Heil" pola Sſmjeczk.

Kedżbu! Kedżbu!
Wulka Dubrawa a wokolina!
Wernerowa ſubna praxis w Budyſchinje
na ſchuliſkej haży 6.
Kóżdy pjatk wot 9—6 hodź.
rěczne hodżiny
w hoſczenzu we Wulkej Dubrawje.
Shotowjenje zuſych ſubow, pſchebjeżkanja, wuporjedżenja, płomby, ſubytorhanje.

Jurij Hänſel

w Budyſinje
na Łuſeniſkej haży 34.
Telefon 736.
Hłowna pſchedawarnja Rud. Sačka ſ Lipſka w Budyſchſkim hamtſkim hejtmanſtwje.

Skład ratarſkich mašinow a gratu wšěch druzin

Sserbjo!
Kupujcje twory a potrjebu jenoż pola Sserbow.
Podpjerajcje ſ tym ſwoju narodnoſcz.
Poručam
nowe a trjebane płyſchowe ſoſy, tkaninowe ſoſy, draſtowe thamory, vertiki, dżěcżanſke kholowy, ložowe ſchaty, płachty, poczehnjenja, wobleki, ułſtry, jonjazu drastu, nowe a trjebane mužaże a jonjaze wobuwcze, ſchtórnje, gramofony, cžaſniki a wſchelake druhe wězy.
Schłoż nimam, ſpěchnje wobſtaram.
Max Wenzel w Budyſchinje
:: na mjaßowym torhoſchczu 8 ::
kupowanſka a pſchedawanſka zentrala
Mječu Serbſtił Mječu Serbſtił
S pſchihłóbneho nałkupowanja jara poniżene płacżiny.

Při swojim wotkhadże z droheho mi pola lubeje dźěławoſcze mjoz swojim čestnym serbskim ludom běch z wopomnjenki lubosco posypany. Dźakodołnoje wutroby Wam wšěm hromadże a kóždemu a kóždej jenotliwje ruzy zawdeju praju: Wumijez za wšu mi poskičenu sobudźěławoſć, lubosć a wopornjwoſć

mój najwutrobniſi dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez!"

Horcy dźak wupraju wysoko dostojnemu k. fararjej Soſce, knjezomaj wjesnomaj předstojičerjomaj wyſokemu ſoſce Hernańcej a hamtskomu předstojičerjej Mičej, čestnym swójbam Hernańcec Rachlowskej, Mjanec Móskowskej a Čorlichec Němčanskej a wosebje zyłomu stawnemu towařſtwej „Bratrowſtwo" a jeho přikładnemu předsydża k. Jurijej Popjelu kaž też horliwemu dirigentej k. wučerjej Brězanej.

Z tutym dźałprajenjom zjednočenju nutrnu přosćwu: Luba Kulowska wosada — starši, dorost a dźěći — wostań swěrna swojemu Bohu, swojemu ludej a sebi!

Też moja wutroba Wam swěrna wostanje, dokelž swjata lubosć nihdy njepřestanje.

W Kleščicach, na dnju 6. nowembra 1923.

Waš dźakowny bywši kaplan

Jakub Kral.

Po dołhej čežkej, z ći hej podawoſcu zwjesonej khorosći rozmrě zbožnje zo swj. sakramentami wobstarana wutoru, 13. nowembra dop. 1/2 9 moja horcolubowana mandżelska, naša swěrna starosćiwa maś, sotra, swakowa a śota

Marja Delanowa rodź. Libšic
w Hornim Hunjowje

w starobje 53 lět 3 měsacow a 5 dnjow a budźa pjatk dop. w 9 hodź. w Bačonju pokhowana.

Njech wotpočnje w měrje!

W Hornim Hunjowje, Kozarcach, Bačonju, 13. nov. 1923.

We wulkim zrudżenju

Jakub Delan a dźěći.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca za 2. połoju novembra 50 miljardow hriwnow. Do wukraja za november 6 Kč. Kóžde 10. płaći 3 miljd. hr. Wudawa a Kěži Smolerjo knihičišćerja, zap. druž. z wob. ruk., w Serb. Domjo w Budyšinju. Tel. 697.

Za nawóźtki, kiž maja so hač do 6 hodź. dop. wotodać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawóźtki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy : : rjadk płaći so 45 złotych pj. Rapat po tarifje. : :

Číslo 263 | **Budyšin, štwórtk, 15. novembra 1923** | **Lětnik 82**

Dnjownica.

Štwórtk, 15. nazymnika.

Horty, knježny.

1896 poswjeći so Radwórska cyrkej, natwarjena přez wulku prócu knjeza praclata Žura w Budyšinje.

1835 Khorla Fiedler w Njezdašecach pola Hodźija, naš basnik a wótčinc.

1670 posledni biskop morawskich Bratrow, swětosławny wučeńc Arnošt Komensky wo Amsterdamje.

Njech luboš sylzy, syje!
Hlej, jónu zeskhadża
Ći jasna zerička;
Wšo potom horjo sklinyje.

Njech wěru wšón swět rudźi!
Ty pódźeš po stysku,
O duša, k wjeselu;
Nóc rjeńše ranje zbudźi.

Njech nadźija so lemi!
Raz, zerjo purpurska,
Dźeń zbožny wotamknje
Wšej prawdźe — po wšej zemi.

Khorla Fiedler 1866.

Rjanc wjedro na Hertu lubi bróžeń polničku.
Słowo wulećí kaž lostojčka,
Styri konje jo wjaz' niewróća. H. Z.

Towarstwowski powěstnik.

Domowina wozjewja. Naš wobkhod je nětko zaso stajnje wotewrjeny a smy cyły dźen wo našej kanoliji we Serb. Domje dwaj poskhodaj k rěcam. Dale wozjewjamy, zo smy nuzowanje stare, hišćenje zapłačene zličbowanja kaž tež płinoški, po złotej hriwnje wobličić. Lětny płinošk smy lětnje na 5 pjenjezkow za kóždu wosobu postajili a ličimy po żeleznicowym kursu na dnju, na kotrymž so pjenjezy na nas přepokaraja.

Wo bliži šim času wotewrimy sebi samsny pósłowy žekowy konto a čisło našim towarstwam hišće zdźělimy.

Waker.

Serb. tow. „Radosć“ w Bukecach zmjeje **pódźelu,** 21. nov. wječor 1/2 8 hodź. spěwanje, Předsydstwo.

Tow. serb. ratafskeho dorosta za Khróšćicy a wokolnu ma wutoru, 20. nov., pop. 1/4 hodź. pola Natušeo w Kukowje swoju lětušu hłownu zhromadźiznu. Dnjowy porjad: 1. Rozprawy, 2 wólby, 3 rozrěčenja dla sóršeje organisacije zwjazka. 4 namjety.

Serb. tow. „Łužica“ w Hornjej Hórcy ma přichodnu njedźelu, 18. nov., pop. w 3 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu. K. prof. Bryl je přednošk dobročiwje přihubił. Wšě sobustawy a mandźelske so na tutón jara ważny přednošk přeprošuja. Hosćo su nam stajnje witani. Předsydstwo.

Jednota „Sokol“ w Bačonju ma pjatk zhromadźiznu w młodźinowni. Zwučowanje štwórtk wupadnje.

Starosta.

Sokolski w Budyšinje. Zwučowanje dźens wupadnje, dokelž w zwučowarni swěca njeje. Načolnica.

Swětowe podawki.

Njespokojnosć z dr. Stresemannom

Sozialdemokratoju, němškonzonalni a wulki dźel němšceje ludoweje strony žu z politiku dr. Stresemanna njespokojom. W blížšim pohódźenju němšceho kejna, kotreż so wutoru smješe, budźe so namjetowaś, dr. Stresemannej njedowěrjenje wuprajiś. Jeli so by wjetšyna njedowěrjenje wuprajiła, by so kejm rozpuścił. Stresemann by potom hač do nowowólbow, kotrejž bychu so za 60 dnjow wotměli, jako diktator bjez kejmowego hłosowańka knježeństwo dale wjedł. Sozialdemokratoju žedźi tehodla knježenje rozmysliś, hač budźa sa wuprajenje njedowěrjenja złožowaś.

Němska so Porheinskeje njewotrjesknje.

We wutornym pohódźenju němšceho knježeństwa je so wobsamknło, so wono zaneho pśemjenjenja w statopravnych naměrach Porheinskeje a Porwuhrskeje njedowoli. Sa poměry Porheinskeje a Porwuhrskeje k Němskej nóże pśichi łóžbym pśemjenjenju tychle poměrow [illegible] němske [illegible] z pravidłom być.

Sozialdemokratiske žadanje na němske knježerstwo.

Pśichódnjotydnjowa sozialdemokratiska frakcija němskeho kejna je so wutoru jeschko, so by so wo němskich politiskich prašenjach wuprajiła. Frakcija jenomyślnje w pśinowym pśichwalowanju němskeho knježerstwa pśichi bayerskich njemerach wulki strach sa jenoc Němske widźesche. Dźiwajo na pśecerjowańskowe wobstejnosće w Bayerskej **dyrbjało němske knježerstwo hnydom satrocyś.** Pśecerjowu Ludendorffej, Hitlerej a jich zgromadnikam dyrbi so proześ dla wjelespódarady sawjesć.

Pśichódnjotydnjowa frakcija so też z podawkami w Porurskej a Porheinskej sadarje. Wono budźe najwótrischo pola knježerstwa pśecerjowu temu protestowaś, so, kaž je so wotmyślilo, w Porurskej a Porheinskej so sastanje dźełkonjemjerjam a sozialnym rentnarjam podpjera wuplaćejcy. Njedajśwajcy hubjenemu finanznemu położenju Němskeje dyrbi so podpjera dale wuplaćeć, hewak by so tam nisce wobydlerstwo separatistam do rukow honiło.

Njedostatk němskostatneje pokładnizy.

Po wuplaćenju němskostatneje pokładnizy z 31. oktobra 1923 wudawki 6 583 521 bilijonow hriwnow wuczinjeja. Němska pósła je jeno 245 348 bilijonow žadała, ta němske żeleznizy je so 2 086 794 bilijonow hriwnow žadało. Temu z dochodow 53 850 bilijonow hriwnow napschecjo stej. Njedostatk pokładnizy 6 583 bilijonow wuczinja, kotrejž so z diskontowanjom pokładnych pschipokazankow wurunuja.

Powyschenje dawkow.

Němske knježerstwo wosjewja, so na podłožu spokojenjenskeho falonja dawk na zgor, fół, sapałk a hrajerske charty powyschi. Zokorowy dawk 35 procentow dźełanskeje płaceńny, żelowy dawk 6,74 stoteje hriwny za dwójny zentnar, sapałkowy dawk 60 procentow dźełanskeje płaceńny abo 1 stoty pjenjezk za tysk, dawk na hrajerske charty 30 stotych pjenjezkow za hru wuczini.

Němcam so z nowymi sankzijemi hrozy.

Pariski wudawk „Chicago Tribune“ so ze sankzijemi sadara, wo kotrychž je konferenca swjatskich połstanzow w Paryzu jednała. Pschi wobstejnoscach, za kotrymiž so Poincare rozsudźi, z pomocu jendźelskeho wótrskeho łódźstwa Bremenšt a Hamburgski pschistatej wobhadźaca, hdyž bychu swjatscy potom za sbrał. O dobom bychu Francozojo Frankfurt, Elberfeld a Barmen wobhadźali.

Plan kommunistiskeho pucza w Khocebuzu so wotkryl.

Schitanska a kriminalna policija stej njedźelu w Khocebuzu sa kommunistiskimi tajnymi revolucionarnymi pschihotami słědźiłej. W jenym Khocebuskim hoscenju su ju wosoby wot wonka sajcli. S nich nejscehtaj dwoju jako kuźeraj wjetsche summy, z wjetschego dźela dollarske bankowki pschi sebi. Kmanj 235 dollarow sebrachu. Dale hischcze znamjeny wjednikow kommunistiskeje stromy, wschu hromadźe 15 wosobow, sajachu a agitaziski material sebrachu. Sajcej su natychmjast hamtskemu sudej pschepokazachu. Tuto z nich su so z jarby puschcili. Pschepytanje so hischcze njeje skónczyło.

Němska nazionalistiska demonstracija w Charlottenburgu.

Nazionalistiski juzjark „Němski Herold“ w Charlottenburgu bě, hacž runje bě so njedawno podobna zhromadźina zakazała, zwoje kobustawy do Hohenzollernskich zalow sjezał, hdyž dyrbjesche nazionalistiski zapósłanc Wulle rěcec. Policija bě zhromadźeńnju do cźasa wobhadźała a pschitomnym wopytowarjam se sale kusche. Wokoło 7 hodźin bě so wjaz wjele 700 wozobow sechło. Policijstwo do cźekna pschihotowachu a złudźowacego offiźe tehodla tschekli na stelbu tykmcy da. Policijstwo dyrbi pak so tuchle pschestrachi, so mohli pschecźiwo pschihotowajej cźrjódźe postupowaś. Demonstrantow skónczuje z Wilhelmskemu nanešli zofachu, hdyž někotsi rěcnitzy wustupichu. Zhromadźeni Ludendorffej a Hitlerej złakow wunjesechu a wokachu: „Wjerch se židowskim knježerstwom, zarasche židowi“. Dokelž njemóc pschihotowacy policija wo pomoc sawoła. Wjele tysac pschi Wilhelmskim nameśesce so zamknychu. Hdyž pospytnjena policija z natychmjenym rejsakom postupowaschce, lud rozeźe. Demonstrazija wjecor hacž do 9 hodźin trajesche.

Politiske położenje w Bayerskej.

Bayerska němski statny łud wotpokazuje.

Němska bě bayerske knježerstwo napominało, so by sajatych wjednikow Hitlerowoho złožka němskemu statnemu łudej wudało. Bayerska je so tutemu žadanju zapowjedźiła, wona złožkarjow bayerskemu łudej wotkhudźi a da. Po wschém sdaju so złožkarjo wobhadźaca, jeli so by jich łud zajmdźił.

Wobsamknjenje bayerskeje ministerskeje rady.

Bayerska ministerska rada je so z podawkami pohłednich dnjow a z nětrjejschim położenjom saběrała. Spytany mjeń z 8. novembra by, hdy budźiske so poradźił, lud, Bayerku a zuły Němsku do njejboja storcył. Statne knježerstwo wo wopory bludneho cźina jeli. Němske knježerstwo je wutonjoza a wschu wojerišu móz do rulu generała Seeckta pokazało. Wobjebite wobstejnosće we Bayerskej žedźi žadaju, so bayerski wumócznjy staw bjez pschemjenjenja dale wobsteji a so ko wscha wukonjaza móz z jenej ruku zapschimnje. Statne knježerstwo zyke wobydlerstwo namołwja, so by w schmatanjay tutych dnjow statowe derjemneśe pśe wschu stajalo a so by statne knježerstwo pschi strukczenju statneho porjada a pschi **wuhrowanju** narodnjeje nuzy **z lepschemu** němiske a bayerskeje wótczizny podpjerało. —

Universitny profesor Sauerbruch w Mnichowje so franik.

Sobotu so w Mnichowskej universiteze zhromadźizna studentow wotmě. Po zhromadźizuje wojezy bu studentam srašchu a do nich z slebrawymi toporami bijachu. Tajnesy radźićela profesora Sauerbrucha do sadnjeje hłowy prahnychu. Wón je so dyrbjał do khorownje podaś.

Strajk Barlinskich knihičišćerjow.

Strajk Barlinskich knihičišćerjow njeje so z wukom generała je Seeckta pschećiwo złożenju dźela pomjerjachił, ale so skerje pschiwótřił. Schóźi je sobotu hišćeze dźełał, je mjes tym teho runja pschestał dźełaś. W němskej stajnej cźišćerni bě z 10 000 dźełaćerjow jenoj 2000 na dźełu pschichilo, z kotrychž pak połowja z jyła dźełaćerjow njeschła pocza. Mjes tym so dźełodawarjo rozhrudźichi, wschón personal z dźeła wusamknychu, w němskim dźełowym ministerstwje wo wurunanju mjedowego konflikta jednachu. Zhromadźizna dźełaćerskich sastarjerjow, kotrejž dźiwnu za podpje wjecor wo wuwoschku jednanja wuprajichu, je so, se pyhnym wotdźełenjom policije rozpuschćiła.

Barlinski wobornik wokrejskeho kommando je ludźi sajcej dał, kotrejž su k dźełuwólnitwych wotdźełkach. Tale je so pschikkakało, so knihičišćerjerjo bjez dźeła, kotrejž so sa powjedźenje, w cźišćerskich bankowkow dźełaćerjow, pjenjezy podpjeru a dźełkonjemjerjow thudźa. Hišo někotre je dawnjejscej, so straje njesmjeje wuspecha. Sobotu psched němskim statnej cźišćerjerju hišo nimale 6000 k dźełu swólnitych stejesche. Němskostatne cźišćerjenja dyrbjesche sa někotre hodźiny plakaty wupowěsnjeć, k kotrymiž so zdźeli, so sa dalschi dźełaćerjerjo njejschłowolnu. Wulki pschicźišćerjo ka tym wujachu, so wjele privatnych cźišćerjenjow za krótki cźas swojich dźełaćerjerjow puschći, dokelž skasanki na cźišćerjach bankowkow hórły weidźenu.

Separatistojo w Porheinskej.

Separatistojo su sandźenu tydźeń mjesto **Andernach a Mayen wobhadźili** a so tammnischi cźišćerjerjo maschiny rozmontowali, so kotrymiž swój žamjeny nuzowy pjenjezy cźišćescha.

Kaž so z Limbacha powě, su separatistojo tammnischi radnizu wobhadźili, kotraž so jenaj je klubymi mozanti schkitanskeje policije sakitowdasche. Póstu su separatistowi wobsamknyli.

Nězbuschi kronprynz do Oelsa pschijźi.

Nězbuschi němski kronprynz je wutoru wjecor po 6 hodźinach z automobilom do Oelskeho hroda (w Schlesyi) pschijźi.

Za kronprynzowego nadrodźa do Němskeje je nowy konflikt mjez Němskej a wujoskerjemi nastał. Jendźelske Belgiska a Francozowska žu bjez pschecźiwjo jeho nadrodźa

pola niemieckiego książęctwa protestanckie. Niemieckie księstwo pod ze niedawnego tylko protestanckiego pruskiego, ho do tronu wróciła dało, że two szlachtę niestarało, które nigdzie ło i teho rozwiązą. Sprzątanie niejsze dwóch, jednakowego kronprynca w Niemiecku wstanie. Mienia, że ubie jeho hród w Oelsu se książęcko-monarchistyczne ngitacje. Belgijcke książęctwo je wodlamtko, jeśli zabacz, o by go kronprynca z Niemiecke wupokaał a go w jenym centralnym kraju samiczął.

Wrócił go niebudzki zbożor do Niemiecke?

Pawiecze z holkandzkich a belgijskich notowin, po którychś o zbożor do Niemiecke wrócił, bu w Pariżu niemże buśite. Strach ho zda blisko być, so go w Niemiecku monarchija postaji. Pariżki „Temps" prajt, so bychu go ś narodrotom Hohenzollernskich na niemiecki trón nig jenoj Francowsta, ale tej Jendelcika a Italka wujadake. Europiski er by do strucha pschischok, dokelj mohł go niemiecki trón enoj ś wójnstimi dobrejemi skrućicz. „Temps" ho nabójia, so kojastarjo w pschesjenosci napravny wurudza a vobsiamknu.

Jendelcika ho hilcheze njese wo swojim stelischczu napscheczo nawrótej kronprynza rozbudziła.

Franzowske nowiny ś tym licza, so jendelcke księstwo hatke frjedu wjecher dżelł, na kaśe waschnje ho wono napschecza nawrótu nehdyschcho niemieckho kronprynza a napschecza wojeiskeje kontrolle w Niemiecku stajł. Konsekwenza póstanowo budże teho dla halke frjedu podże wjecor zbo schtwórtk wo wodémaj proschenjomaj jednacz. „Matin" mèni, so tole dżelnjenje na to pokazuje, kajki waznosć jendelcke księstwo na njej kładze. Wono nodze, wélo, kraj sti njedżele do wólbow ś wulkimi wojeiskimi napravami do njemèra stajicz, nodze pak tej pschecimnym politiskim stronam zaneho zapschimka dacz, so mohł Baldwinej zlabolej napschecho niemskim monarchistam porokowacz.

Wojeeńke wotpohlady Franzowskeje.

Londonski „Daily Telegraph" pische, so by Franzowska, zdy by w Niemiecku księstwo na monarchiitow pschestko, traj 50 mil k vanju wot Frankfurta wobhadzika, so by knjastanje Bayerskeje ś połnóznej Niemiecej pchetorthia. Jżelstobiowakiej pak bo pscherostaji, pschecźiwo Sakkej pokupowacz. Mo tónle plan pak by go jenoj jednako, łdy by Niemska go woiwalowała, wojeiske postajenja Versailleskeho mèra dopjelnicz.

Rospuschczenje jendzelskeho parlamenta.

Ministerski pschedhydża Baldwin je pschipowjedżił, so go parlament pschichodny pjatk rospuschczi. Nowowólby budża najskerje 6. bezembra. Dżlacźerska strona schtwórtk amjet zapoda, so by go księstwou njedowdérjenje wurazilo. W namjeczo go wobzarnje, so księstwo njeje zamohło, nazionalnu politiku wjesez, ś kotrejż by możno ylo, wulrwej Jendelskeje we wukraju płacźicz dacz a internazionalne wikwanje wobnowicź. Dale go dżelacźerjo schecźiwo wotmuschlenej politiky sakitanskeho gla wuprajo, otruż zu żebi kapitalistojo ś zjwojenu lekschenu wumuschlili. Se sakitanskimi glami by go zjwjenjowa potrjeba porożita. —

Baldwin je na poroki dżlacźerjow wotnulował, so je wón na prac'enje hjesożelskeje wschu kodżlbiwosci nałożił. Wón je so rozbudził, so dalschich pjenjes sa połsuty njeżuża, kotrejż njechcychu po jeho pschedwidżenju za tónle wolmyśl wuśpeśe mèle.

Rumunsti munitziowy skład rozbuchnył.

S Bukaresta, hlawnoho mèsta Rumunskeje, so pische, so je najwjetschi skład munizije we tworbdżinje Donnesky (niedaloko Bukaresta) rozbuchnył. Wokoło 40 wozbowom je pschi tym zjmjerzł namakało. Rozbuchnjenje bé tak żyline, so we 15 kłom. dalekym Bukaresta mnohe wokna rozpuknu a mnoho knihenjow bo zabżynu.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 15. nowembra 1923.

— **Wo wjedrie.** Wczera wjecor we 7 hodźinach barometer 730, hygrometer 0, najwjetschcha nózna temperatura plus 10 C. — Dżensa rano we 8 hodźinach barometer 736, hygrometer minus 1, najnizschcha nózna temperatura plus 2½ C. — Wuhlady: Njewobstajne. — Dżensdomiske wjedrownja staja nam wuwjedrjenje a symu. Wubéżk połnóżneho cźeżeho powétra, kiż rozcza nad Jerischej bé, je so hacź na Schpanistku wujschestrjeż. Dżensa rano nascheu krajinu pschecźahnywschi je nam deschcźik pschinjeżł. Wón k ranju zhwata. Sa nim wuwjedrjenje cźahnje, kiż so hižo z lóhim powótrom nad Jendelskeje jedn. Drježdżanska wjedrownja mèni, so je cźakż howrjatsch wétrow nimo. We Islandże pak je wurjadnje kruta zyma, kiż może ś wuwjedrjenjom k nam pschicźahnyć. Wczera deschcźawasche so na kupach połnóżneho morja. Dewak bé po zyrej Niemiecku ś wjetscha pomrócźeno. Cźopło bé 6—8 stop. Schmrzlekowa hora mésesche 4 stop. cźopłoty. Jutsje pjatk stónecźo 7,24 schkadża a so 4,05 zhowa, mésacź khadża popołdnju 1,41 a so we połnogu khowa.

— **Drohota** je ś nowa sajo tak postupiła, so dyrbimy też na tutón mésaz na „Sserbske Nowiny" dopłacźenje żadacź. Póst budże w bliżschich dnjach po 50 a nasch dowérnizy po 55 miliardach dożołowacź. Dżiwaju na to, kak druhe nowiny na tydżeń 300 a wjazy miljardow bjeru, wostanu Sserbske Nowiny też dale najtuńsche. Schtóż njemóże a nocze we pjenjezach płacźicź, njech nam abo nascheu dowérnikam 3 punty zita wotseda. Abonnement na nowy mésaz je so na 75 złotych pjenjezkow postajił. Każ złota hrivna dżensa płacźi, by to 2425 miliardow było. Te póst we bliżschich dnjach sdżera. Mésacźne nowiny bjeru 8 a wjazy złotych hrivnow. Schtóż dyż nam za to żito wobtedacź może to; bjerjemy na mésaz 6 puntow, też na pschichodny mésaz. Te mója so nascheu dowérnikam abo we naschej ekspedizji wotedacź. Też za tych, kiż nawiny ś póstom dóślawaju, bjerjemy żito.

— **Do „Sserbskeje cźitatnje"** su w tutych dnjach sedżowanje cźahowaceje dóschle: Nascheje fahrangi lětnik I, 1920, 4. seschiwk, lětnik II, 1921, 4 seschiwki, lětnik III, 1922, 4 seschiwk, lětnik VI, 1923, 2 seschiwki. Hżehożelskeje lětnik I a II., — „Sserbska cźitatnja" we bżehżej khożejowni je wschitkne hacź do 7 hodź. wjecor wotezerjena a może tam kóżdy darmo we derje wutrjenjenej rumnosći cźitacź. Kluczź ke knihowemu khamorej je pola hożejenzarja dostacź.

— **Sserbska narodna wottowarnja protyka** je bórzy hotowa. Nalschich żerbskich pschekupzow, kiż chcedża protyku ze swojej firmu nacźischczanu mécź, njech jo hnydom we Smolerjecej knihicźischczerni w Budyschinje skasaja.

— **Radulschjina.** Wot syrjedż septembra hacź do 7. nowembra 1923 su tu kradnyli: hotowe żeschite bże płatowe łożowe pocźeschnjenje ś 2 słowa-cowymaj pocźeschnjenjomaj ś wuschiwanjom, 2 bżez nżeschitej damastowej łożowej pocźeschnjenj je ś khowakowymi pocźeschnjenjemi, wschoh hwonadże 14 metrow dołhe, 1 kilty damastowy bljbowy tuh, 2,5 metra dołhi a 1,5 metra schérohi, wschelke nowe schaty, dale 3 żesle prochowe trjenja 40×40 wutka. — W nozy ś 9. oktobrej kradnychu z karnikowa, bżezu a cźornerju blakatarju, 2 lżeże stareju, kóżdy 5 puntow wożi. W cźasu mjes 2. a 5. nov. kradnychu kruch kożanego cźerjerskeho rjemjenja, 3 metry dołhi, 9 cm. schérohi a ½ cm. żyliny a 12. novembra kradnychu we wokolinje cźornay symjeż ś wjeschenka, cźornym podschikowom, dwoj mał rjadowmaj kneslow pod pomocźanym khornarjom su někotre cźorne tócźerske kneśe pschischitke.

— **Wujtajene myto.** Na sasopschinjeżenje kradnjeneho symjeńskeho wjeschenka, wo kotrymż wczera pisachmy, je wobżewjesej 500 miliardow hrivnow myta wustajił. Hamišk. Budyschina.

— **Mali rentnarjo!** Pjatk, 16. a sobotu, 17. nowembra 1923 dop. ho na méschczanskej khownej pokładnizy wupłacźuje.

— **Dostawarjo renty!** Nusowa podpjera sa 2. połozu nowembra ho po indeksu sa żeżirjenske wudawki wot 8. nowembra pjatk, 16. nowembra 1923 w nżehdyschim wubiwym hamcze (w bohotowni, na hrodowiskej haży 10) po hižo wosjewjenym porjedże pśimitow wupłacźuje.

— **Ruine żadanje!** Wobżerjej khżeżiscźanskich dżiećeńskich wuow Baltruch a Keil żaj żeżehowaze żadanje jako namjet statnej hospodarskej rady sapodaju:

Statna hospodarska rada chcyła wobsamknyć: Statne wobkhodne ministerstwo ma so napominacź, so by khudom żiwoje słotowe płacźiny wopraudżitym kakhodnym wobżeżnjesenam wobgbżeżstwa pschimérżo a ruce poniżiło. Wobżebje maju so żedne tharti sa wrócźołetsku dżlacźerjow hnydom poniżicź, dewak statywżazy nanowy łóni tydżenja wjazy k żiwotnim dołecz njemóża. Pschi pschezo sjawnischo wutkupowazym licźowanju se słotej hrivnu dyrbi ś najmjenscha stat wniwsace cźlanek, so by żebi prawo k sapschimnjenju swédżeli.

S **Lubija.** Radnischom, kiż stat so bo naschemu katolskeho Bożeho domu dobywałoi, su na dwórnischcu we Shorjelju sajeli. Krabnjene kubobta mésejschtaj ś dżela hischcze pschi tebi, ś dżela bżehu je hižo pschedali. Tola so poradżi, wschoh sajo wrócźo dostacź. Nżehto z teho bu hižo wobschkodżene. Jedyn ś njeju je 42 lét stary tocźer żelesa a rèka Anton Apfelbaum, bruhi je kwat, 37 lét stary a mjenuje so Wilhelm Bänsch. Wobaj staj se Spandawy a cźasto hižo pokhostarjaj. S połsłatu staj rozdawna hižo znataj. Bänsch je hižo bórzy po 6 hodź. so ś durjemi do zyrkwje dobywał. Apfelbaum je 5ył je katarjem.

S **Lubija.** Pola Habrachczika (Ebersdorf) we pśikowej jamje dżlacźerjo łożowu wurychu. Kołcze bżehu hižo tóle tro pschinjeże. Wschelake kusze tam ś jara wulkemi. Jedna so najźerse wo wojaku, kiż je we Napoleonowych wójnach padnywschi, so tu pokhował.

S **Ochmnotwow (Herrnhut).** Farar Benmann ś Ruprerdorfa je cźeżko śnjesbożk. Dżeschcźik bo dżesche a wéte bowrjeschze. Tehodla dżerjeche pschebeschczenik pschede Bohom. Tak furjasu pschekroczi żelesnicźnu cźaru. Dla howorjazeho wétra pak njeżbyłyschcze pschitśikowenje cźaka, byrnjeż lokomotywnik zwonił a hułdał. Wón sabżka go do lokomotywy, kiż jeho ś wulkim wotmachom ze stronu wżerbny. Wón je cźeżko tani a żebi mohły schcźaty.

Hana.

Roman wot H. Sienkiewicza.

Pschełożił Beno Żyż.

(Pokracźowanje.)

Schym hnadź so sacźerwjenił każ rak; moje wobliczo pasche każ woheń; bé mi cźorne psched wocźomaj. Myśl na knihnu Hany ś jenym najenkom tdasche go mi pschi myśli na moje żiwjenje na moje nadżije a pschedewsacźa tajka njebżehmanosć bycź, so wulkschik rosbnéwanja njebżeh podobżicź mohł.

Tuta njebżehmanosć mje cźim bóle bolesche, dokelj bé nój nan, kiż bé ju wuprajił. Każ pomjeżdy padobyzu tute słowa na moju młodostnu wéru, bé to prénj cźischcy, kotraż żiwjenje, wopraudżitosć na wutwor mojeje myślinoscze cźinichu, jene ś tamnych sahich wottrosdżenjatow, schecźiwo kotrymż bo we żiwjenju pschez cźornowidżenje a njewéru sartjemy. Każ żehlowe żelezo pschi dótknjenju kapki wody sażhcyźi, tak je też ś cźakowjesłej wutrobu. Pod prénim dżmnym dótknjenjom hórkeje wopraudżitosće jo bolosnje zromadże storbnje, ale wokomik połdżicho saplomjeni tuta wopraudżita żehlowosć ś nowa.

Tamne słowa nana schchu mi ranu a to ranu wobżebieje druźiny; żacźuwach pódla bolosce njespólnosć, ale nij schecźiwo nanej, ale pschecźiwo Hanje. Tola ś pomocu pjerawego ducha młodostne wubnach tute cźuce łpschinje a na pschesc ś mojeje dusche. Mój nan wschak njesaną żebi swoju roshorjenosć rosłażnicź, pschipisża pak ju pschehnanemu wédomu żwojeje pschiśluschnosće, kotreż jeho nij jenoj njerjasche, ale kotreż jo jemu lubjasche a żwój wotkhil pschecźiwo wyschcźemu wumuwcźenju Hany jara pomjerschi.

Bu wobsamknjene, so mójach macźerj, kiż dyrbjesche pschecze dżeje we wukraju pschebywacź, pschacź a ju prożbycź, apoślsed płacźiwje two Hanje rosthudżicź.

Njewérżu, so żium hdy prżedy tak bolżi a wutrobny list pschał. Sdżełich macźerj śmjerej Mikolajo żobu, jeho poźlednje słowa, żiwoje pschecźa, bożosce a nadżije, dótknych so wschéch trunow jeje lubosćiweje wutroby, kotreż mésesche so druhich żiwjenje sobuźcźeje. W żiwych barbach wopżachł cźowłe swédomja, kiż sawésce na mnje cźakachu, żebi nij wschó, schtoż mózachmy, sa Hanu njebżehnuty cźinił. Krótka, list bé po mojim ménjenju wopraudżity mischterstwo, kotreż swój wulpch mitnjej njesamó. S tuttym cźinom trochu śmérowany, cźakach resźerpnitoje na wotmołwu, kotraż też bórzy w lisce na mnje, a w druhim na knjeni d'Ydes pschichtdże. Wéch bitwu na wschéch kónzach dobył. Moja macź nij jenaż dowolno'cź njedo, zo by Hana lépsche wumuwcźenje dostała, mé, wona to sjamo sa tara mutne bżerżesche. „Bycź rady wbżata", moja dobra macź pśjasche, „to by Hana, jeli pschecźiwo woli nana njebyła, w łódnym nasmjanju jako k nam słuschała bo dżerżała. Sémy to, każ ménju, „towemu Mikołajej a jeho żwónenej pschitwiśnosći a njeżebicźnej lubo'cźi k nam winojeći". Moje dobycze bé potajkim powschitkowne a Selim bo wutrobnje so mnu wjeselesche, każ jeho dożnja wyscho, schtoż Hanu nastupasche, jara żiwoje jojtmowacźe, każ by sam jeje sastarnik był. S wérnoscźeju prajicź, bu mi jeho łobwcźuce za żyrotku a kedżlbiwosć, kotruż jej pschi kóżdej pschiléżnosći wopokała, trochu pschenyjele a mjerjach po cźim bóle, hacź mój żamżmy pomér k Hanje wot tamneje dopomnjenja hódnej nozy, w kotrejż bé żebi pśches żwoje cźucze k njej bo cźistebo pschichodł, bé so ważnje pschemenił. Bécź pschecźiwo jej pschezo bojasny a wscha prżedawsetha wutrobnosć a dowérliwosć bżehżnej we wobżhadże z njej bo żhubiłej. Hischcze psched nécźsto dnjemi bé młoda holcźka mérnje na mojim wutrobnje wotpocźowała a nétko so hižo śrożich pschi żamżmej myśli na to; hischcze psched krótkim bżeh ju pschi dobru nóż a dobre ranje-prajenju wobkhodnik a nétko fachchetopatoj pschi najbżlabschim dótknjenju jeje rukł, każ bych na żehlitze żeleżo pschimnył. Wot nétka cźeścźach Hanu, każ jenoj samóżesch cźeścźicź cźłowjeka prénjeje lubosće. Stehnu bo młoda holcźka na nurje każ prżedy, cźuach bo jako wonjeżesćeje śwjatoscźe. Tuta pak bolostna, pak wjeselapolna lubocź pschebżadi mje do wobsteżnoscźe, kajfuj ibdy prżedy jenje żnał njebéch. Bych bo ję żyślsmi połżiłk, k cźornuj méjach śprawnje prajene, hustio dosej lóschi, by bże mi lżżo wokoło wutroby bylo.

Selima njechach żwojeho dowérnika scźinicź, dokelj bo psched njewobliczomnymi wuraśami jeho bludneho waschnja bojach. Derje wédżach, so by w prénim wokomiku na mojim cźerpjenju dżelbral, ale schcźó mózesche mi ja to rutowacź, so mje hżło druhi bżeh njebý je żwojim wuźmébchom wuźmélschał a mój wobras bo'cźowjeose je żwojimi lobkomyślnymi rećźemi do pvocha cźahał, mój wobraz dostojnosće, kotremuż ha jenje ś lobżel myślu płżijicź njebych śmérił?

Wot teho wothladane, so béch sayka samknjeneje powahi, dżerja mje tej pschicźina wrócźo. Selimej bo żyle dowércź, so béch sam cźuczźiwy, mjes tym so jemu bé cźuczźiwosć njechata. Każ dolho lubowach, dyrbjach po żwojej pschirodnosći cźeżomużlny bycź, mjes tym so wón khutnosć njeznajeżesche.

Tak potajkim khowach żwoju lubosć psched wocźomaj wschéch, haj śmérich żebi lédma, ju żebi samemu wuźnacź. W krótkim cźasu nanowitych, bynjeż też hewak jadyn ludak njebył, wschó znamjenja, kotreż bychu moju lubosć pschezrodżicź mohle, je żadnej pschekłapnescźu słuchowacź, tak so nichtó żyłnu sacźerwjenosć a wuskotu njeżutnu, do kotrejż pschindżech, hdyż ju Hanine mjeno nadobo mjenowasche. Tak móże sćeśnacźe'cźnu hólcźej mudrý dojcź bycź, też śwérne wobkhodżowanje sasłepicź.

Njemjeżu nij najmjenschi wotpohlad, Hanu we żwojich cźucźach ja nju powucźeć — lubowach ju, to bé mi dosć. Jenoż tam a żem, hdyż béch sam ś njej, mje njeżesche nécźsto pohnu, bo psched njej pokłonicź a jej wobruć drasty wokosżicź. Selimi pak napschecźo temu schuźbżakche, żo śmjeżsche a harowasche tak pschezo a bé sa nań wschéch wjesło'cź. Jemu bo też najprjedy poradżi, Hanu sasać k śmjeżu pohnucź, hdyż jómu rano pschi śnidanju potrej Ludwiżej radu da, so by ś'amej pschinyć a potom fiś ś knjeni d'Ydes wożenił. Ani hewak cźuczźiwa Franzowsowka ani buchowny mójeschtaj jemu za żo mée, pschetoż rozumjesche, na njeju tak prożcho a lośćinje śladowacź, so żo wschó ś lohkim żwarom a powschitkownym śmjeżom słónczi.

W żwojim sadżerżenju k Hanje pokaja pak bo tola wokste pschichilnosć a zuwinosć, ale też ś tym jemu narażena wjeskołkosć pomjagsche. Bé wjele bóle bowdżirnyl ś njej każ ja. Bé też lohko widżecź, so mójeschke jeho Hana roby; pschetoż hdyż bo żiwoy sajnył, so jeże wobliczo rosmjeżeli. Psches mje a moju cźeżkomyślnosć cźinjesche tajuże żwoje żarty, dokelj tuhamu sa wsatu wécźerkosć bżerżesche a żebi myślesche, so dyżch na kóżdy pad boroseneho hrachcź.

„Budżeze widżecź, budże hischcze duchowny", prajesche. Pschecźiwo prénju lépšcźu wéz k semi, so bych bo khilinoscźi sacźerwjenjenje wumożiłcź mohł.

Bater Ludwik pak żebi précu wsawschi śwjatowcźne prajt: „K cźeścźi Bożej! K cźeścźi Bożej!"

(Pokracźowanje.)

S Dobrilugka we Delnjej Łužicy. Njedawno namalachu wobydlerjo jenoje dźiśerje wjeś pod schtomom leżo 3 hołzow, kiž běchu hižo zyle sprostnyli. Wont sćich wubudźiwschi do swojich wobydlerjowich donjeseschu. Tu so jako šrahachu. Dźeźi jim swój grudny wopud, kiž je snamjo naschcho cźasa, wupowjedachu. Nan je hižo dorjo bjes dźeła a nima nicźo wjacy k jedźi. Tehodła jich starschi na jenym dnju f domu wuhnachu. Tutón podawk swędźeźi wo k njebju wotzgnym trabanju a muły a wobstorzuje tych, kiž su je sawinowali.

Se Stezho Komorowa. Na 1. kjelnoznej cźorje do Rólanoho nadeńdźeschu cźeśo 5 letnjeho dźěśiśa. Cźěłko hižo liežesche.

Hospodarski roshlad.

Schwórtk, 15. novembra 1923.

Hamtske hurjy wożera w Barlinje:

Dollar	1,266,850 bl.	franzowski frank	69,825 ml.
jendźelski punt	5,486,250 bl.	cźeskosł. króna	55,910 „
schwajzarski frank	219,450 mb.	100 pólšk. markow	— „

Na Barlinskich **witkach** hódnota nemšcheje hriwny bal spadny. Wornjo sćotej hriwnje so kurs na 300 miljardow powyschi. Sawczeraschnim hischcze bě 200 miljardow. Dollar stejsy na 1266 miljardow. To je sa tych, kiž mohja jeno f papjerjanej hódnotu kupowaś, znamjo noweje njewmjeliwosće drohoty, muły a trabanta. Tym kiž maja banki pjaćicź, dań wone, jeli nimaju nicźo na pschedań, sforo njenjesełiwe. Mali tatarjo šu na kóngu swojeje mozy.

Schtož **efekty** nastupa, bě bursa spodźiwnjeho nahlada. Tam so Rheinske a Ruhrske prascheńje we tym smyśle rozwominasche, jo šu tute krajiny sa nasch stat zhubjene. Może bycź, jo so tute nahladny je spekulatiwneje pschicźiny wuhrajachu. Sćeźkowe bě tón, so so mnoho akcijow tychle stron na pschedań pschinjeseše. Nekotrź běchu teź jeho mźenjenja, so so hospodarska cźežnosć trochu powmjeńši, hdyž naschemu statej wjacy trjeba njebudźe, go ja tele strony staraci. Je tola sandźeny tydźeń na 70 miljonow sćotych hriwnow do tychten stron schło, so buchu fo cźi podpyrać, kiž su tam bjes dźěła. Kajki rólu cźežka industrija pschi tom hraje, so cźežzy prajicź hodźi. Skoro wschě němške nowiny šu we rukach teleje industrije a pschicźu jenoż to, schtož hebi cźile wschebohómjnt naschich dnjow zdadja. Tak wjele pak je wěste, so wschelake grupy teleje industrije f Franzowskej jednaja. Někotre tele bruźinu němšich nowin wo wulkej nuzy we Ruhrskich stronach pischu. To bo skoro tak dha, kaž by so prajicź chcyło, so wottorhnjenje teleje krajiny je dobry skutk, so tamne wobdźěłowanje hłodu wumrěło njeby. Potom pak by tale „patriotiska“ cźežka industrija do bozpiwa, we cźož wójna dźesche, ja cźoł so hynujo a bratrja naschcho kraja bědachu, kewajzachu a mrěźachu. Nuhrske wuhlo by so jednoczisło f Franzowskej rudu pola Brie a Longwy. Teź Drježdźanska bursa bě wežera jara schastmatana. Sujetsche efekty šhudźichu. Jenoż nekotre samóžne swoje kursy powyschichu. Papjerniki hischcze najwysche dobytki sapisachu wot 1,3—15 bilijonow. Nasche Budyschske papjerniki bobuchu 1,3 bilijona. Teź bankowe akzije f dźěła hischcze dobuchu, f dźěła pak nječicźo pschischadźischu. Kajkowe a elektromotorowe akzije so pschischadźowanja tež hischcze smjunchu. Pjwarkne tehorunja f mórtym wokom wobhladowachu. Budyschska a nekotre druhe hischcze po sto miljardach dobychu. Druhe pschischadźowachu. Najbóle maschinowe akzije kóžmu wobtajischu a to Sćehi. Bronze 3,9 bilijonow hacź do 500 miljardow bě. Kaž Sächsische Cartonagen, nekotre mějachu wjak hischcze zhoże, wo nječicźo ho porjećachu. Sčasmy wobraz bě na witkach druhich *industrijowych*, *transportliich* a keramiskich akzijow. Tu dźerżachu hrebt te, kiž thudźichu, wahu f tymi, kiž pschischalischu. Bautzener Tuch 550 miljd. pschischadźi.

Menty běchu wurjadnje krute. Jenoż 3 proz. pruske konsole 105 a 5 proz. wójnske pożyczonka, kiž 10 miljardow pokleśnychu. Sćehne powschitkne karte tsiche hriwny, kiž burhy pschestajachu, skrućichu f nowa kursy, wobźehje bankowych.

Barlinske produktowe witi běchu wežera f nowa krute. Zita je hischcze mało na witkach. Mjany cźasy wabi rataja hischcze do pólneho dźěła. Pjenjes sćoteje hódnoty wołkowaś teź njima. Krutosć mikow spěchuje sakupowanje do wjerśownych stron Nimšteje. Do tam so pschedenschkem wowsy a jerźnjeni kupitelaj. Rożka so sa Schlesinsku pyta. Teź pschenza ma kupjow. Pschenična muka mérna, rjana lěpje bóle. Wownjeschći a druhe sótne pjenjezdata maja powschitkne pjaćicźy. Dołeź je so wežera stota hriwna na 300 miljardow postajiła, stajì so

pschenica na	3022,5—3150 miljardow hr.,
rožka na	2835—2895 miljardow hriwnow,
jeczmjeń na	2760—2895 miljardow hr.,
wowjeś na	2655—2700 miljardow hriwnow,
pschenična a rjana žito na	240—300 miljd. hr.
	sćeno na 240—260 miljardow hriwnow.

Na Barlinskich produktowych witach
žito a produkty po sćotej hriwnje.

Pschenica	201,5-210	**Stłoma a sćeno**	
rožka	189,00-193	pschenična	0,80-1,00
jaczmjeń	185-193,00	rjana	0,80-1,00
wowjeś	177-180	wowjena	0,70-0,90
pschenična muka	32,0-34,75	rjane wolleny	—
rjana muka	30,0-32,0	jeczna	0,70-0,90
	za cwk abo 50 zentnarjow	f kaschanju	0,60-0,70
pschenicź wotruby	8,40	žukanje	1,90
rjane wotruby	8,40	sćeno	0,80-1,20
rožki wotrubki	13-14,0	**Wótry**	
pschenina melasa	7,—	bźele	—
ferabella	20-23,0	cźerwjene	—
pjelušchki	18-20,0	koltomjažne	—
suche trochanczki	7,75-8,00		
dźernaze krupki	15,5-16,0		
	za 100 kg abo 2 zent.		po zentnarju

Wiki rěsnego kotu wežera hriedki (Zentralviehhof) Rosprawa sótnje zentrale. Pschihnało ho bě 906 howjadow, 940 cźelatow, 1475 wowzow a 1497 šwinow. We wikowanju ho wjazy rěźecź njebudźi. Komisija pracźiny postoji a kót so na zadaczelow rozdźeli. Tak Barlinjanie kótrymuz wikam strach hrozy, so zyle wjasna, jeli so njedostatkej na pjenjezach sćoteje hódnoty njewotpomnu. Mjane howjada běchu ljubne. Wschitcy pschedawarjo zadachu pracźiny we sćotej hódnosće. Dunźi taźicki pjenjez njebudźe, budźe f mjasowym sastarańom klazacź. Jeli so tomule njedostatkej wotpomna, wdźe wjazy kotu na wiki pschihnźe. Postajene pracźiny nikoho njewabja, fwój sćot na wiki pschiwjeseli. Wiki běchu njeporadne. Sapisane pracźiny njewotpomjedowaju wopraschowym. Tele pracźiny so sapischu.

Howjadza 10—19 bilijonow hr.,
cźelata 12,5—24 bilijonow hr.,
wowzy 10—17 bilijonow hriwnow,
šwinje 17—20 bilijonow hr., po
zentnarju žiweje wahi.

Wubrany rjany sćot bě hischcze drózschi. Je-li 200 miljardow za sćotu hriwnu dóstany, by sćot tol: pracźił:

howjadza 50—95 sćotych hriwnow,
cźelata 63—115 sćotych hr.,
wowzy 50—85 sćotych hriwnow,
šwinje 85—100 sćotych hriwnow
po zentnarju žiweje wahi.

Na šwinjazych witach (Magerviehof) běchu 911 prožatow a bźehalow a 80 šwinti. Na puncź pracźiny prožata 150 miljd. a bźehali 200—250 miljardow hriwnow.

Telefon wobsłuži so wot dźesatnischeho po sćotej hriwnje, we blišim wokrejsu (Ortsverkehr) pracźi 3 miljardy, we rěcźenje 10 ny. ako 30 miljardow, we dalschim (Bezirksverkehr) 60 miljardow.

Přirinja je teź wot dźesatnischeho po sćotnu dróhu. Masche wežera wosjewjene pracźiny su wot dźesatnischeho wo jenu sćotnu wyschische.

Ważne hospodarske liczby (klucze).

Sa 15. november 1923.

1 sćota hriwna (po Barlinskim wicźnym kursu)
papjerj. hriwnow 800 000 000 000
20 hriwnowski sćoty 5 780 250 000 000
Pjaćišina ja sćoto . . . . . 640 boll. ja jedyn kgr.
„ „ „ 1 pjeborny (1 hriwna) 150 000 000 000
Statny indeks 98 500 000 000
Wulkopschekupski indeks 129 000 000 000
Dawkowa méra (multiplikator) 200 miljd. ja sćotu hriwnu.
Multiplikator na jeleniuju 300 000 000 000. Jedyn kilometer 4. klaßa 2,2 np. po sćotej hódnoće, po papjerjanej 2. miljardze a 600 miljonowy, 3. rjad. 33 pf.
Póstowy tarif: list w pok. wokrejsu . . . 5 000 000 000
dopinjiza „ „ „ . . . 2 000 000 000
list dale post. „ „ . . . 10 000 000 000
dopinjiza „ „ „ „ . . . 5 000 000 000
Telefonowy kluch 300 000 000 000
Rěcźenje je w blišim wokrejsu (Ortsverkehr) 30 miljardow.
w dalschim do 5 kilometr. (Bezirksverkehr) 60 miljard.
Lekar po sćotej hriwnje 3 000 000 000

Kak rosćicźiši sćotu na papjerjanu hriwnu?

po Barlinskim kursu wot 15. novembra 1923.

Bjes samohonja. (W miljonach hr.)

1 dollar sćoteje pożiczki = 4,20 zł. hr. = 1 280 000 papj. hr.

1 zł. hr. =	300 000 pj. hr.	1 zł. pj. =	8 000 pj. hr.
2 „ =	600 000 „ „	5 „ =	15 000 „ „
3 „ =	900 000 „ „	10 „ =	30 000 „ „
4 „ =	1 200 000 „ „	25 „ =	75 000 „ „
5 „ =	1 500 000 „ „	30 „ =	90 000 „ „
6 „ =	1 800 000 „ „	40 „ =	120 000 „ „
7 „ =	2 100 000 „ „	50 „ =	150 000 „ „
8 „ =	2 400 000 „ „	75 „ =	225 000 „ „
9 „ =	2 700 000 „ „	80 „ =	240 000 „ „
10 „ =	3 000 000 „ „	90 „ =	270 000 „ „

Wusudźenje

S Krajny sud. Lawnišk sud bě 37 létneho monterja Moriza Pawoła Müllera f Ditrórhrsdorfa dla pschekschinjenja k 6 mězjacam jastwa sajudźił. Wón bě jenej korćmarzy 536 hriwnow wurěźał, wudawawschi, so w hódnoće dwanaź. S nich bě 236 pschemeniš. Wo sćotnych 300 krónach prajesche, so nicźo wjazy płaćiśe njeźju. Müller ho pschećiwno wusudźe powoła. Jednanje bo wotkorzi, dokelž dyrbja so dalschi swędźby hyschcź.

§ Wschišany sud. Dla spytanego morbarstwa, schihnjudźenja sastojnika a pschećiwjenja pschećiwo statnej mozy bě 39 létny elektrotechnikar Hans Ehrlich se Shorjesa wosdźerżany. Na kubie swojeho wuja Frohherka w Reibersdorfe pola Zitawy bě hospodarskemu pomognika Rolu wobrołnył, dajši a ho jomu f nim do pukow daś. Zandarma, kiž chaješe jeho sajeć, bě schihnjudźił a so jemu spjećiwował. Sud jemu 7 mězjacow jastwa naměri.

§ Skazał Friedrich Eugnšt Beckel f Budeścu bě wobkorzeny, so je so pschećiwno rozbuchadźo wenn jakonjej pschećischol. Hacź bo 31. dez. sandź. léta mějesche dowolnosć, so smě rozbuchadźa kjowacź a f nimi pjenki tśelećz. Njedźelu popołdnju 13. mcje t. l. bě popołdnju sa kocźmarja Webera w Hajnizach pjenki tśelał. Wjecźor pschińdźe do Budestecy do Hilja korćmu, pschi śehi hischcze 2 rosbuchadźe mějo. Wokoło 11. hodźiny wón jene rosbuchadźo na schezéjźaj mjes korćmu „k hahnkowni“ a brośnju wupołożiwschi zapali. S brośnym łuskom rosbuchadźo rozśerja. We hoscenzu „k hahnkowni“, hdźež běchu rumje weje, bě wokrowskich schkleńcznow rosbiecź. Nejwarjo wobsteni rozśěkawschi korćmarjez wórzišiny njesantastichu. Weźel ho hischcze imle, jenoż je 4 mężjacami pokhlosća.

Přiłopk.

S Pirny. Teź pola nasch dźěłaćerjo bźél swoje jeje mźdy we pjenjezach sćoteje hódnoty dóstali. Teź jim chójzyske spekulanty tele pjenjezy wumóžeschći. Wón bě ho psched kontor stupił, a dźěłaćerjam wjasy łuśeschce, hacź šamy bźeń kurs bě. Cźi wupał jeho módrejo a selenchó pschemorskichu.

* S Faskenwalde w rańschej Pruskej. Jakostny wukóńcz mźeśeje we swójbnej swadźbje njes dźěćetnji korćmarja B. Dołho hižo trajesche rosćora a kóńcznje ho njedźelu sajo najstarschi syn f tymt druhimi swadźi a teź se swojimaj starschimaj. Nesnjerjamy ho wón wotpałt a wróćił so pónźdźelu rano pjany, so by ho dale f druhimi wadźił. Sdyž jemu jeho ótatk napschecźeso stupi, wucźahnuły wón pistolitu a zatkeł jeho na mórze. Jeho šamehow šu druzy bratsja potom f pjaśeemi tak wobdźiwali, so je na to we Königsbergskej thorotoni wumrjeł.

* **Khrobły rjek Ludendorff.** Pschi posledniej schkaranźy we Minchowje krocźeńe Ludendorff na cźole pjenanje hromadźe sestajanych cźrjódow. Na jene bóle tym cźrjódam statna wobora napschecźo stupi a wutsełi. Ludendorff ho hnydom wo semju cźišny. Jeho runje tak khrobži wojazy do wschich stron rosćeńchu. Jedyn oficźer statneje woboty k Ludendorffej pschicźecha, myšlo, so je satśeleny. Njemało ho sadźiwa, jako na semi leżazy generał bychasche a ho hibasche. Teź hnydom stany, jako wschit statneje woboty jemu praji, so je sajaty. Nazionalistiske wójska wobsteja najbóle se studentow. Tym by wukónźicźo było, fwój nóš do knihow tykaš, hacź ho f revolucźiju sabéraco. Tychle njeschadny pachołow stari offizéraju naiwdeuja. Sdyž maja wopruwadźitym wojakam napschecźiwo stupiś, wjesu mydło, brońe wot ho smjetawschi. Tola tam, hdźež ja tśelnym prochom njewonja, wupinaja ho jake khrobże lawy. Wobydlenje jenejo sapósłanza, kiž je njenajonalistiskeho sjeźiscza, wupuścźi ho nadobu rosdźiwi. Jeho staruschin jomu pschedźechu. Sdyž tele wójska dźiwnedho praka na wsach leża połu kow, „requirkruja“, f druhim słowom, rubja a łkodnu. Tehdźa šu sa burśki lud f wopriwadźjej cźołku. Bóh swarnuj na cźe wby p'ch to tajtim pra tokom. To bźe šu cźi najpóžeknischi, kiž samóża nasch stat se cźežnja wuhrowjeć. Wjele pak ma jemu jara thutnu stronu. Wukaz, wtdźo, kaž tele zwólny we Bayerskej ho pschećiwno swojemu sjamźnemu ludej sadźerża, wobydlerstwo zyseho němšeho stata sapjiwa. Potom wérł franzowskim powjeścźam, wa. hrubośći němskich wojakow, jako su Franzowscy wobsadźeni méli. — Kaž najnowsche powjesće f wukaju, njedźeći chcedźa, je Ludendorff do Wahełšeje cźekuył. Haj kóżdy je tam najradscho, hdźež ma rumja swojo.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Mješchjanski rada — polizajski hamt — wosjewjenje. Siwnokowna Wjesel wita dróha ho mjes fabrikkej dróhu a do Pschichłoez wjedźazym puczom dla wobžywowanja sa jesony wobdźeł, tak dołho hacź dźeło traje, sawrjese. Jédyny wobdźeł ho na fabrikźich dróhu a hospodarskí pucź do Pschichłoez pokaje.

Mješchjanska rada wosjewja: Wot 1. novembra 1923 **ho šchkólski pjenjez mješchjanskich wyschischich šchkólow** na šakladnych schulskich pjenjezach (Grundschulgeldern) wobliczi a sdźera. Dalsche na cźornej desy w radnizy I. — Schulski pjenjez sa november, kiž ma ho najpóźniśo 20. t. m. šaplaciś, wuczinja: na wyschischej realzy, wyschischej holcźazej schuli, wikowańskej schuli wyschiche wotbdźełenje a holcźaze wotdźełenje 1. klimk a judomnych schulerjow 14 miliardow hriwnow, sa jwuntownych schulerjow 21 miliardow hriwnow, sa wukrajanz.ny 70 miliardow hr.; wotdźełenje sa wuczobnikow 5½ miliardow hr., holcźaze wotdźełenje 2. klimk 4 miliardy hriwnow.

Mješchjanska rada — wólbny hamt a gmejnski wólbny nawjedowaś — wosjewja: Wólby gmejnskich sastupjerjow, kiž běchu na 18. november 1923 postajene, jo po postajenju nutskownego ministerstwa — kaž „Sächsische Staatszeitung“ w cźišće 259 7. novembra 1923 wosjewja — na 13. januara 1924 pschepołoja.

Mješchjanska rada — wicźna połicaja — wosjewjaz 10. dodawk k wicźnemu postajenju wot 31. meje 1892, kiž mětnowy pjenjez na hermankach a tydźeńskich witach nastupa, wuwinja sjarnje w 1. połdhodźe radnizy a w kupnizy na cźornej dešy.

Mješchjanska rada wosjewja: S dowolenjom šunskownego ministerstwa wulećetaj mješchjanski šakoń a teź twarśki plan B. B. 1923 sa leżomnoseje 194, 194a, 194b, 195a a 196 pschi žitnych witach a pschi kotoschej hatzy 4 njedźele dołho, wot dnja wosjewjenja sem, we błownej połizji na žitnych witach 31 w šnatym wobkhodnym cźasu k nuśpohladanju sa kóżdego. Po § 25 powschitkne kowneho twarśkeho šakonja płaći twarśki plan f tutym wosjewjenjom jako postajeny.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Sa smjerzowu (to je Friedensrichter) ho pomjenowachu f. kubleŕ a wobsedźeŕ herbśkeje grychki Jan Jurij Wjenka w Khrósćijanach sa Khrósćijan, Kokarizy, Kopschin, Nuknizu, Prawocźizy, Worćicźy, Nowu Wjesku, sa Tši Khóże a Hany, kubleŕ Jan Nowak w Khójowje sa Rěmsce Paźizy, Khóżow a Chornecy, tyseśerkubleŕki nasetk Khorla Oskar Bohuślawa Fusiiig w Zdźiwzy sa Zdźiwzy, Nowe Město, Maty Wožnk, Nowy Dwór, Njerazdźy a Wuczźezy.

Hamtske wozjewjenje z Ludźa.

We Schönbachu fu zlaženeho pša morili. Tehodła maja ho we wschelakich wsach pšy hacź do 31. meje

Pytamy nusnje khójnowe kuluchowe drjewo a deski kupjeć. Dale potrjebamy běžnje wšche druhe drjewa, rězane a njerězane

Telefon Njeßwačidło 24. **Firma P. Röcho w Sserujanach** pola Kamjenza. Telefon Njeßwačidło 24.

rožka 1924 sawrjewacy, mjes nimi też we wšach: Starym Lubiju, Dažinje, Sšwójnjy, Dožinku, Kotnarju, Lubobu, Löwoldze, Woleschnizy a we Wolkenhanju a we mjerjce Lubiju.

Dawk na reje postajł ho sa sjawne na 0,05 sa njesjawne na 0,03 a sa maskowe bale na 0,50 št. hr.

Žiwy cžaßnik.

(Wobras je wuy.)

Dla njedostatka na bydlenjach bydli Jakub Nožka na wuy, kyrnjež jwoje sastojnstwo w mjerjce wukonjal je mjenujcy we wjesnjcej zwórni pschistajeny. Tuž jedyi wschednje rano je želesnizu do mjera. Hacž na dwórnischczo ma pok hodzinki, to rěka peschi. Nekotremuzkuli ho to lubiko njeby, kuyla pschi hrosnym wjedrje. Ale powschitkownje je tajke porjadne rannsche pschetkhodzowanje jara strowe. To je najlepschi dzensi spodawk hdyž takle rano po wuczu sam se hobu porkječ a tak wschelake mythlizki njemylenty rospominacy. Ale ſ dobrej thwilu dyrbisch hicz, nij so pschestwatecz a so wujachlicz w stajnym strasche, so mohł cži cžaß tzekuycz. Tehodla je Nožka nawaczeny, tždy dżeń swój cžaßnik po želesnischim stajecz, tehorunja też wschc domjoze cžaßniki po nim sjadaje. Tak njemože na cžaß skondzicz a nastaja ho tehodla wschednje runje 35 mjenschinow do cžaßa na nohi. W tym dżerži krutny porjad a tuž jenje njesfomdzi.

Tak porjadnje wotmetwa so Nožkowe wschednje žiwjenje nastupajo khodzenje na cžeh. Stónczuje pschiſamknu so jemu ßuhod, liž nekotre khże dale bydli, hdyž pak dyrbjesche Nožka nimo hicz. Tutón njebesche hischcze dolho wo wuy, kupiwschi sebi krasnje notarjesnu khżu willu. Ma swój wobtshód w mjerjce. Nožka bésche jeho wjazy krócz na dwórnischczu sekkat. Druhdy tam hižo cžakasche, druhdy pak pschihna w poßlednim wokomiku na dwórnischczo, nekotre rosty hamo cžaß stomdzi.

Jeneho dnja stejesche psched thežu a so ſ Nožku do rěcži. „Dowolcze, ßuhodze, moje mjeno je Sšiwkal a mam twornju kokow w mjerjce. Wobdżiwam Waß hižo dolho, so tak porjadnje a ſ dypkom na cžaß thodżesce. To thort wé, njemóżu ho na to swuczicz. Junu ßym pschesahe, potom saßo pschepoßdze a cžaß mi psched nosom wotjedże. Wežu druhdy wschón bjes dychu. Moja żona żwari a wadżi ßo tehodla so mnu. Wjmi sebi pschikład na ßuhodu, liž stajnje w prawym cžaßu wotendże, tak wona mi hnsto we wuschomaj leži. Wopraudże: Wy sche żiwy cžaßnik ha, ha, ha. Smeju ho wot nékta pschezy po Waß."

To je sa Nožku nechto cžeschowne, hdyž chze nechto ho po nim složowacz. Ale w tym padże ho jemu to njelubjesche. A tola dżesche ſe Sšiwkalkom kždże ranje. Bésche w tečzu, Sondasche w swojej sahrodze, ſ wotkal mójesche dróhn pschewidżecz. Hdyž Nožku wuhlada, savali sebi ſ khwatkom zigaru, wsa tucze tij a klobuk a pschiſamknu ho jemu — każ by ho hamo rozumilo. „Nétko ho mi nicžo stacz njemóże, pschiůdu w prawym cžaßu k cžaßej bjese wulkeho hanjenja, mój żiwy cžaßnik dże sa mnu — ha, ha, ha."

Tři njedżele běschtaj hlo kždże rano hromadże. Sšiwkal ménjesche, so je jemu njedżiwajo na dyrkownosej, Nožkowe towarschwo jara witany, so njetrjeba pucz ham nožkowacz. To ho czi cžaß bórsy minje. A powjedacz możetaj sebi wo wschelakich ſwótkowych podawkach, wo pschestacju pažiwneho pschecžiwjenja w Porubrſej, wo pschibérkaniu hubjenstwa a bjesbožlożcže w Němskej, wo ſwojimaj wobthodomaj w njewésnym pschichodże, wo kapitalosci mjes Němskej a Francowskej, wo separatistach a druhim. To a tamne Sšiwkal powdasche. Ale bóle do Nožki rěcžesche, mjenje kedżbuysce wón pakowacz. Wón njechasche nicžo sthschcz, nicžeho nowsho wjedżecz, — to możesche dżi ham w Nowinje cžitacz — dżiwjche mérnje a njemylenty ſwoju druhu cžahnicz, dżiwjche ham lyczj a Sšiwkala możesche po jeho mnjenju cžert wjacz.

Dokelž pak žanych poczahow ſ cžertom njemésjesche, njepomhasche tuto pschecze nicžo. Dyrbjesche sam nechto cžinicz. Jenezha dnja dżesche hatke 20 mjenschinow do wotjeżda cžaßa prjecz. Kuyes Sšiwkal stejesche hižo na drohy. „Tu dżi sze. Mysłacy hebi, so sese sthorit. Mój cžaßnik dże pak saßy zyle kowrótnje. Haj — hdy njebyschcze Wy hyli!"

Nožka dżesche pomalschy hacž hewak, zyle pomalu a nasch Sšiwkal ho jemu bowerje pschiſamknu. „Na, ninacze dżensa ßwoju toschtu hobu?" praschesche ho wón. „Dżenja jeju njetrjebam" — schtož bésche wérno.

Na pot puczu pschindżeschtaj ſ nowemu twarej, bésche ſoro hotowy. Hewak Nožka na njón njedżiwaschc, ale dżensa hebi jón blize wobhlada. To trajesche na wschc 5 mjenschinow. Pschi tym jemu Sšiwkal wschelake wjaki dla twarjenja rosłoji, wo wobsżedżerju, twarschim mischtrje, wo dżekacžerjach a materialu a druhim. Nadobo wuczahny ßwój cžaßnik a wjesche ſkowu. „Tón ſcžerd pak dżensa nakhwatuje. Nékto dyrbjmy tola dale."

Pschitym pschiůdżeschtaj na rospuc, jedyn wjedże na dwórnischczo, druhi do leßa. Nožka wosta stejo, natyka ßwoju trubku a sapali ju pomalu. Knjes Sšiwkal ho dżiwasche: „To sche tola hewak we wosu cžinił?"

Nékto ho Nožka wußmja. „Sso wó, ale dżensa je wež tróchku hinajscha. Njemóże Waß bohużel dale pschewodżecz, kuby Sšiwkako. Pózdu nathwilu do leßa. Dżensa ho mjenujcy moj bowol sapacžina."

Knjes Sšiwkal je samesce tehdom cžaß ſkombzit. Po próżdninach wjazy sa ſwojim „żiwym cžaßnikom" njetkodżesche. A Nožka bésche ſwoje dożpił.

Hamtske wozjewjenje z Woeſtrec.

1. Njerjekżene khłostanja ho tak powmscha, so to temu wotpowjedże, schtoż je papjertana hriwna mjenje hódna.

2. Sarunanje sa pschijsecze do ſtatneho pschihłuschenja ho powyschi.

3. Krejna ſawdżerżerńja (Landesversicherungsanstalt) sa Sschlesku saßo zkomacz dawa.

4. Nazionalsozialistiska (wschonemska) nowina Volksruf ho na 6 mežnzow sakaże.

5. Sarunanje sa wuhmjenjeczenje ſe ho Jaßo powyschiło.

6. Rhein-Ruhrski dawk, każ też wschc druhe dawki, hižo ho pyschdy hacž trjeba bé, sapłacžischu, pschipójnaja ho po petnej ſtotowej hódnocze.

Nowy tarif sa telegramy a telefonowanje.

We telegramowym a telefonſkim wobtshódże ho wot 15. nowembra tżem sarunanja po ſakładnych liczbach wobliczeja. Licža ho po khodowjonowej wobliczenſkej hodżiże sa dawkowu hriwnu. Ważniske ſakładne liczby su tele:

Sa **telegramy** do dalokosce sa kżde ſkowo	0,10	hr.
„ „ w mjerjce	0,05	„
Na 1 telegram ho ſnajmjenjscha 8 ſkowow wobliczja.		
Sa pschijnjeßenje pschi njedożczahnym napiſmje	0,30	„
Dopredka japłaczenje spěschneho poßoka (XP)	0,60	„
Sa **telefonowanje** ma ho płaczicz w mjerjce wot jeneho podżelnika abo ſjawneje telefonowanje	0,10	„
S najmjenjscha ho ſa khowne pschijmjatkowe mežaczyne pschiſlicži w mežtnach ſ mjenje hacž 50 khow. pschiſamknj. 20 rež. żentow		
„ „ ſ wjazy 50—1000 „ „	30	„
„ „ „ 1000—10000 „ „	40	„
„ „ „ 10000 „ „	50	„
Sa **telefonowanje** do dałoka hacž do 3 mjenschinow pschi dałokosci hacž do 5 kilometrow	0,10	hr.
„ „ wot 5 hacž 15 „	0,20	„
„ „ „ 15 „ 25 „	0,30	„
„ „ „ 25 „ 50 „	0,60	„
„ „ „ 50 „ 100 „	0,90	„
dale sa kżde sapocżane 100 kilometrow wjacy	0,30	„

Sa nusne telefonowanje ma ho ſtótróczna taxa sapłaczicz.

Khowny a samołwity redaktor: Marko Ssmolek w Budyschinje.

Dobry żerbiti pachoł, wothło 20 lét ſtary, ho k nowemu létu sa **wotrocžka** pyta. Sthonicz we wud. „Serb. Now."

1 bilijonu hr. dam temu, kij mi 2 prožnej ſwoł pschesnaja ako dopołata. Pschijsma je pódanſka wud. Pschijsemje pod „A 83" na wud. „Serb. Now."

Jenopscheženy **hospodarſki wós** ma na pschedań **Josef Schubert** w Budyschinje Löbliu 7. Telefon 695.

Nimale nowy **klankowy wopjerk** je sa zenu wotedacz w Budyschinje na ſukelnjskej haży 28, delka na pr.

Kždżdu dżiłon **butry, twaroha a jeji** kupuju po najwyschischich płaczišnach Kupuju dale pschenizu, rožku, wowcž, hnoj a hłownu a płaczu najwyschischcze bnjowe płaczišny. **Fritz M. Schwann** w Budyschinje na ſmitskownej ławiſki haży 5. Telefon 1178.

Kupuju a pschedawam wschc **raßowe pžy** Płaczu najwyschischcze płaczišny za kżdyho trjebneho a njetrjebneho pka **Auerswald w Budyschinje** na ſukelnjskej haży 13 II.

Sſomu kżdeje dżeliby kupuje **Aug. Hepper,** Tel. 1933.

Cigary cigarety a kurjeński tobak poruča wo wulk. wubjerku **Hermann Gerlich** w Budyšinju cigarowa a tobak. fabrika Najlepša kupowarnja za zasopředawarjow.

Vogtlandske gardiny ſtory, zanki, witraże, kołdże, pruſzejowe ſukanje, łojowe porjadżenja a łojowe płachty, wjetki, trjesja, schórzuchi, błibowe a łofowe pschiſrewy, wolmy, łoujaze, mutaze a ößerjace hódnje ſtolowy, wolſowe ſukno a linolaum poruča wobjezje płaczišny hódno **K. Erler** w Budyschinje na žitnych wikach 11 znajschcze „Stoleje Hwězdy". Mécži žerbſti.

Jurij Fuhrmann w Budyšinje a na hornčežkej hany čo. 10 poruča žadne kola, šijace mašiny, mantle a ſtawchi. Samena wuperjedż.

Sserbjo podpjerajcze ſwoje **Serbske Nowiny** ſ nałymy nowoſchtami.

Kedżbu! Kowarjo a želesowi wikowarjo!

Psched nežhże tydżenjom ſu tu ptuk ſ prédnej **radlicu** (Sack'ſcher Karrenpflug) kradnyli. Schtóż może tak rosjaßnjenje dacz, ſo możemy paduchi :: :: ſudnißy pokhlostacz dacz, dóstanje :: ::

2 zentnarjej pschežu jako myto.

Ryczerkubło w Zoulschezach pol.

Kedżbu!

S kom kupujecze trjebane a nowe wane twory, każ ſoſy atd., nowe a ſ hamory, komody, koża ſ matrazami a bjes nich a poßleschcžo, kak też wschu mużazu a żonjazu drohu. Dołhe a trótke ſchtórnje a ſtupnje ſtajnje na ſkładże.

E. Skelziz

na hrodowiſej haży čo. 4, blišo Pětroweje ſ

Telefon 1152. Sšym rodżeny Sserb!

Pschešadżowanje.

Sobotu, 17. nov. ho na Ziegelwall 4 tele wjeny dohrowólny pschešadżuje: Wót dop. w 10 hodź. ßym: nowa dubowa ſtwa, każ 1 ſofa 1 křidło, 4 ſtólzy, 1 ławzky ſtół (Gundel), 1 ſchpihſel, 2 hamorazi 1 wulzej ſchtelnzy, każ też nowy pjenježny khamor a 1 hornjwjeſ'a rólka; wot 2 hodź. ßem trjebane wežy, jako: 1 ſchtelnczany khamor, 1 ſzjowna lawka. 1 puti, 1 dobry ſczjenſki cžaßnik, 1 dżéci billard, 1 cžwmaty łóh 1 gramofon ſ platami, 3 wulke wobrazy a wschelake druhe. Wobſtudanje wot 9 hodź. a 1 hodź. ßem. Richard Kutiſch'a, pschiſ. a ſtjowjeze pschiſtojeny pschešadżowar na nowych kriežkach 3.

Wagnerowe **słomowe prasy** su znate a so rady kupuju, **sylnje tvarjene, lohko běžace, železna konstrukcija - z powrjestwom wjazace samowjazace.**

Wagnerowa **sykanjowa mašina** za ruku a móc, ze zwěsenjom za dopředka a dozady wjerčenje wule'ow. **Hódny wudżěłk. Krjadowuje!**

Rěpusykaki

Krótowanske młyny - elektriske najlěpše wudżěłki.

Gustav Wagner w Korzymju

ratarske mašiny Telefon: Hamt Wjelečin 71

Hłowny sklad: w Budyšinju we husarskich kasarnach.

Zastupjer: Oswald Liebmann w Budyšinje na Tróšanskej dróze 42. Telefon 421.

Elektriske wupórjedżenja

wuwjedujetaj płaczišnu bóhno a derje

Albinus & Herbst, dr. ſ

w Budyschinje na hornjcžeſkej haży 24.

Jakub Bräner w Kamjenzu

na połnóžnej dróży 14

poruča wschém Sserbam ſwój wulki ſklad mužazeje a żonjazeje drasty. Najlěpše wobdżelanja ſa żony po mérje najruczišcho po najtunšich płaczišnach.

Pschihódne posłiczenje

meble a polstrowane twory

nowe a trjebane,

dospołne wuhotowanje jwanſkich jſtwow a kuchinow, też jenotliwe koża, drastowe khamory, wertiki, kuchinſke khamory, ſofy a ſchezlongi (derže dżéżane), schpihle'e

poruča hižicže wobſedże tunjo

Jurij Michał w Budyschinje

kupowanſki a pschedawanſki dom na žerbſtej haży čo. 1.

Konje k rězu

po najwyschischich płaczišnach w kždym cžaßu kupuje

Kurt Kaiſer

pschi mjaßowych jatkach

a na Humboldtſkej dróży 782 b. Telefon 403.

Kupujemoj konje k rězu

po najwyschischich płaczišnach.

Pschi ſjeßbożenjach ſmój hnydom ſ transportniſim wosom ſ ritz.

Kindermann & Noack w Budyschinje

na jerjowej haży 12. Telefon 341.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca za 2. połoženi novembra 60 miliardow hriwnow. Do wukraja za november 6 Kč. Kóžde čo. płaci 3 miljd. hr. Wudawa a rédši Smolerjao knihiličišćarnja, zap. druž. z wob. ruk., w Serb. Domju w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawótški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za malu rjadu 15 złot. pj. Wobsedźne so stajace nawótški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy : : rjadk płaci so 45 złotych pj. Rapat po tarifje. : :

Čisło 264 **Budyšin, pjatk, 16. novembra 1923** **Lětnik 82**

Dnjownica.

Pjatk, 16. nazymnika.

Měrčina I., bamža, martrarja. Othmara, abtá.

* 1861 w Krakecach ochranowski bratr Aug. Mlyńk, kiž je jako misionar wot 1890 hač 1921 w Surinamje skutkował.

* 1821 w Drobach Jan Bartko, wučeř we Nosačicach, jara dźěławy a zasłužbny serbski narodowc.

1888 prěnje serbsce kemše w cyrkwi „Swjateje Trojicy“ w Barlinje pod fararjom Bronišom

Čělnjenjo a Wochoženjo
Ze Sprewjow tež jězdźeja;
Wjeselće so, Radworčenjo,
To je wšitko waše dla;
Delany so hibaju,
Hdyž ma Radwór kermušu!

W Milorazu za khójnami
Konik, bur so słyšeć da:
„Mjez wšitkimi kermušami
Je najrjeńša Radwórska,
Deski, lučwo, kołmazu
Tam najlěpje wotbudu. H. Zejleř.

W tym nopje ćma a sama fala je,
Kiž jenož swoje ma za najrjeńše. H. Zejleř.

Towarstwowski powěstnik.

Serb. lud. orchestr nima přichodnu njedźelu (18. 11.) žanu pruhu. Tuta budže so na nowy tydźeń wozjewić.

L. Serb. Sókolski Zwjazk změje njedźelu 2. dec. pop. 1/8 hodź. wurjadnu generalnu zhromadźiznu. Na dnjownym porjedźe mamy wosobje dobroprajenje nowych Zwjazkowych wustawkow a dalše namjety. We wšěch sokolskich należnosćach je br. jednaćel kŕěčam w zwjazkowej městnosći kóždu sobotu wot 11—12 hodź. a 3—4 hodź.

Tow. serb. ratafskeho dorosta za Khrósćicy a wokolnu ma sobotu, 24. nov., pop. 1/4 hodź. pola Natušec w Kukowje swoju lětušu hłownu zhromadźiznu. Dnjowy porjad: 1. Rozprawy, 2 wólby, 3 rozrěčenja dla dźěrjeje organisacije zwjazka. 4 namjety.

Swětowe podawki.

Ruczena wuhlužba prezidenta jakšeho krajneho konsistorstwa a krajneho biskopa.

Sakoń wo starobnej mjezy nałožuje je jakše knježerstwo krajneho biskopa dr. Hymelsa do ruczeneje wuhlužby přeměnić. Krajne konsistorstwo je pola němšeho knježerstwa přeměźiwo tutemu postajenju protestowało. Němske knježerstwo je rozsudźiło, so je dźěrlne, hač ma so sakoń wo starobnej mjezy na hubustawy krajneho konsistorstwa nałožić a je němšostatny žud namołwiło, we prawnym prašenju rozsudźić. Krajny biskop so mjez tym na dowolenym přebywanju wobhladuje. Jeho městno so njeźmě do rozsudźenja ně skostatneho žuda z druhej wobzoru wobhadźić.

Dr. Zeigner swój mandat složi.

Předawšchi ministerski přesedźeyda dr. Zeigner, kotryž je nětkole z direktorom krajneho žuda w Drježdźanach, we bliščim czasu swój sejmski mandat složi.

4,20 rentskeje hriwny = 1 dollar.

Němske knježerstwo je počało rentsku hriwnu wudawać, postajiwšchi, so ma rentska hriwna telko kaž předawšcha złota hriwna płaćiła, to rěka, so je hódnosć 4,20 němskeje hriwny hódnosći 1 dollara runa. Najwažniše prašenje je, hač hač wutkraj złotu hódnosć rentskeje hriwny přichwalnje. To je jenoź potom stanje, hdyž może němska rentska banka rentsku hriwnu se złotom saměnić.

Němskostatnym sastojnikam, přisłušejacym a dźěłacerjam a sastojnikam a přisłušejacym krajow, zmejnowy a zmejnstich swjazkow je so 15. a 16. novembra prěni króć dźěl jich mzdy z rentskej hriwnu wupłaćił. Přichi tym je so rentska hriwna z 600 miliardami hriwnow wobliczila. Wjes tym je so też kurs rentskeje hriwny na 600 miliardow hriwnow postajił.

Poruhrska psched katastrofu.

Jednanje mjes sastupjerjemi franzowskeho knježerstwa a wobsedźerjemi poruhrskich podpokow njeje k zamenu wuseděcej dowjedło. Swjatk wobsedźerjow podpokow je tehodla hórnikim organisowanym dźěłał, so je 30. novembra wšchitzy sastojnicy a hórnicy je służby puschcja. S tymle hromadnym puschczenjom bo hospodarčka kriza w Poruhrskej nimo měry přichwatiła. Njewjedźa dźenja, kak budże móżno, milijony człowjekow, kotrjž 30. novembra sastupu służbu, sejwiću. Hubjenstwo by hischće hórsche było, hdy by němske knježerstwo, kaž je wotmyślene město, wot 25. novembra psched sastojnicami w Poruhrskej podpjeru wuptaćiło. Sozialdemokratiju sapódstanzy w němskim žesmje su hižo přeměźiwo tutemu wotpohładej podarmo protestowali. —

Dźełonjemějerjam we wobhadźenej Němskej so zana podpjera wjazy njetwpłaćił.

Wutoru popołdnju mějachu němske knježerstwo a sastupjerjo němskich krajow rozrěčenje je sastupjerjemi wobhadźeneje Němskeje. Němske knježerstwo na to pokaza, so nimonjerty wulka bjedźbłokłosć we wobhadźenej Němskej němskemu statej cźeju nakładuje, kotruž wón dźiwajo na finanzne połoženje njemóże dźeše snjesć. Kak dołho może so płacenja do wobhadźeneho kraja dawać, wot teho wotwisuje, hač a kak daloko dźędża wobhadźenisse mozy Němskej dołhody z wobhadźeneho kraja sawrjeć.

Knježerstwo rospominaše da, schto może so we wobhadźenym kraju stać, so by so po sastojenju płacenjow hischće bóle cźerpjazemu wobydlerstwu możnosć dała, psched jednanju z wobhadźenskimi mozami srjadowanje hospodarskich prašenjow samo do ruki wzać. Přichi tym je so je tczischcza wuchcko, so so w Porheinskej a Poruhrskej wo wopravdźitu okkupaciju jedna, kotraž nětkole němskemu knježerstwu snjemóźnja, knježerwowe pravna wukonjeć. Wo sa prawospołnacze wobhadźenja Poruhrskeje so wšo njejedna. Tehodla so też jenje njemóże wo wotstupjenje knježerstwowych prawow na porheinsku organisaciju jednacz, kotraž by k wutworjenju porheinskeho knježerstwa dowjedła. K tomu Němska a kraje jenje ruki njepodadźa.

Sastupjerjo němskich krajow potwierdźichu mjenjenje němskeho knježerstwa, so je njemózno podpjeru za dźełonjemějerjow psches bliščnu termiju wupłaćiłcz.

Sastupjerjo wobhadźeneho kraja pak nadźiju wupraji chu, so Němska tola hischće krédši a puče namaka, so mohła w Porheinskej a Poruhrskej podpjeru dale wupłaćowacz. Hdy by pak to wopravdźe wusamknjene było, potom dyrbjała po porheinska organisacija z dalokobłahatymi połnomocnami wuhotowacz, dokelž bychu po hewak jednanjam z wobhadźenskimi mozami k wobnowjenju porjadneho hospodarskeho žiwjenja wurjadne wobczežnosće napschecźo stajałe.

Cźežke njemèry dźełonjemějerjow w Dortmundze.

Po rospuschczenju zhromadźiznu dźełonjemějerjow we Dortmundze w Poruhrskej so demonstrazijeli cźoh sestupa, kotryž do smutkownego města cźehnjeschce. Na cźole cźaha z klumpachami wobrónjeni khłopy kročzachu. Wupłakane wothdźelenje policijow, kotrjž dyrbjachu cźah rospuschczecz, z wudmanni powitachu. Na napomninanje, so by so cźah rozeschoł, njepospłuchachu. Dóńdże k pukam, psched kotrymž so też tčelesche. Też bo psched wo policiji dwe ruczenej granacze cźišnyschcej, z cźimż bo dwaj policijaj ranjschtaj. Policiji bo skónczenje poradźi, porjad sabo postajicz. Druhi demonstrazijski cźah, kotryž z Brechtena do města cźahnješe, bo pola Dyinga sadżerja a rozpuschczeli. Do khorownje dweju ranjenju dźełacerjow psched wjesechu.

Wurubjenje w Kößlinje.

Dźełonjemějerjo, z wjesckoga młodzi ludźo a žónske, su hrjedu w Kößlinje někotre klamy wurubili. Policija je někotrych njemèrnikow saja a porjad sabo postaji.

Barlinske brojeńke koreźmy jako jedźerske a wohrjewatnje.

Mějeczel wukonjazeje mozy, general infanterije se Seeckt je wukas wo wobstaranju a pschihotowanju wutrejnych jedźernjow a pschebywarnjo wodnjo a w nozy wudał. Sa wobstaranje thmanych městnoscejow so wojetstim roskakowarjam prawidła dawaju, kotrež se stejischcza wukhadźeja, so bo luftnitowe a brojeńke koreźmy w prénim rjedźe pschihodźeja, so bychu swoje městnoscze a kuchinje za połne kuchinje, wohrjewatnje a pschebywatnje pschewostajile.

Jeli so mějeczelej tychle koreźmow njebychu swólniwi byli, swoje městnoscze na žadane waschnje pschetworicz, bychu so wone sedrate a so wyschnoscźinym a privatnym spomoźeschtim sjednoczenstwam k wužiwanju pschipokasale. S rasnoscźu dyrbi so postupowacz a, hdyž trjeba, so też niz krutoscźow wotstajicz.

Sastupjerjow knihiličišćerskeje swjazkow w Barlinje sajeli.

Położenje knihiličišćerskeho strajka w Barlinje je so wot wczerawschcho pschiwóstilo. Kommando woborneho wokrjeża III je dźełowych radźicelow a sastupjerjow strajkowazych knihiličišćerjow sajeco dało. Wjes druhimi su sajeli pschedhdyn Barlinskich knihiličišćerjow, psched hdyn knihiličišćerskich pomocnych dźełacerjow a spokonomóźnjenza Barlinskeho městneho sarjadnistwa. Kommisija Barlinskich dźełacerskich swjazkow je pschecźiwo tutemu sajeću protestowała a sebi žadała, so bychu so sajeli hnydom z jatby puschczili. Dokelž dyrbja so tuchi pschi nowym dojednanju sobu wobdźelicz, woni pjeza dowolenju pod wojefskim pschewodom dostanu.

Kommando woborneho wokrjeża III je knihiličišćerjam sakasał, strajkowanskich straźnikow wustajicz.

Wotkrytcze wobchěrneje kommunistiskeje organisacije w Barlinje.

W Barlinje su zled wobschěrneje kommunistiskeje organisacije namakali, kotraž chze nětcźischu wustawu Němskeje powrócicz. Hižo psched króśkim běchu w Khocźebusu někotrych kommunistiskich kurěrow sajeli, kotrjž mějachu tam w jenym hoscźenju thowanku. Pola sajatych wukrajne pjenjezy naderdźechu, pschedże wschźem thětru ličbu dollarowu, dale pak zez pismo, kotrež na to pokaza, so i Barlina, měšte wukasanja wukhadźeja, po kotrychž bě kurěram porucźene, so bychu i kommunistiskimi frjedźelschczemi w nětkowych krajow wobhadźeli. Dalsche złédźenje dowjedźe, so w tu khwilu wulkocźarata kommunistiska agitacija

Mjes druhim so poradźi, w rańschim Barlinje 1[illegible] sajeć, kotrjž mějachu teho runja mó dollarow pla[illegible] a kotrymž bě nadate, so wo smyślenju nětkotrych garnisonow němskeje wobory wobhonicz ja pad kommunistiskeje revolucije. Se zebranego materiala je spóznacz, so stej kommunistiskaj sapódstanzaj Eberlein a Geschke, do kotcheho banja zapleczenaj. W tuchwilu bo hischće za [illegible] z wotkel su sajeli kurěrojo dollary dostali. Na [illegible] złamstwo w Barlinje tukaju; so je wono wukrajne pjenjezy mjes sajatych rozdźěliło. Snate je, so je ruske pódzamstwo w poźlednim czasu swojim sastojnikam a pschistajenzam mjedu z dollarami płaćiło. Němska je sebi z ruskim złamstwom wschi do kóncze nahadźała. Wono je z hnědom stajneje kommunistiskeje agitacije w Němskej. Agitatorjo ruskeho knježerstwa su za wobstacje Němskeje wjele straschnischi dyšli Franzowsoja a Belgiscenjo. Ruske knježerstwo ma za swój hłowny nadawk, kommunizmus po zlym swócze rozschěrcz. Nětczischa finanza nusa a bjedźelosć w Němskej statej po Ruskim wobsehe pschihódnej byc, wulki dźěl trabajeho němskeho wobdźerstwa z tej pózu za kommunizmus dobyc.

Ludendorff jako pohrjebny rěcznik.

Wutoru a srjedu su w Mnichowje nazionalistojo, pschi spytanej revolucijji padnjeni, na pjeć wschelakich pohrjebnischczach thowali. Hacz runje so thowanje jatne dźerjeschce, bě so sta ludźi na pohrjebnischczach sešchli, kaž też srjadowane wobdźelenja rospuschczenju organisacijow „Oberland“ a Hittlerowoje gardy. Pschi tjoch pohrjebach je so też general Ludendorff wobdźelił a pschi tym króśkich rěcz mél. Pschi kaschczu swojeho służobnika wón praji, so bu dże padnjenemu, kotryž je pódla njeho a za njeho padnył, runje tak źiwéru dźerjeć wojsko ja pschichodnu ka wutworjenju nazionalnu Wulkoněmišu. Wobsebje wuzi bě pschewod pschi spalenju cźěła swjatkowego sekretara Scheubnera-Richtera. Też tu Ludendorff rěcźeschce. Mukt na kaschczu położiwschi pschitomni wjednizy nazionalistowej šlubichu, so naznalistiskej wójsk k dobyću dopomhaju. Dokelž so pohrjeby pod žytnym pschewodom němskeje wotbory wotmějachu, njeje so žanych nahlynlosćow stało.

Schefa Hittlerowho generalneho staba Streeka sajeli.

Wjetschca liczba wjednikow nazionalistiskich organisacijow w Mnichowskim jatwie jeschći, mjes nimi też schef Hittlerowho generalneho staba major Streck a wjednik swjatka „Oberland“ dr. Weber. Wobleduischeho su pa-

Buschsława a wubrěcża bla wobskorżili. Wón je, hdyž bě knjeześtwo hižo wojźerilo, so je Hitlerowy cyłi wyselerabnuty puć, w jenej Mnichowskej fabrizy ty automobile sebrał hrožo, so wobhładźerja, hdy by so pschećiwjak, hnydom k sebi staji. Jenoż z pokupjenjom Hitlerowych schoferow je mózno było, sebrane automobile prawemu wobhładźerjej zaso wróćeć. Sebrane automobile druhich firmow pak so hač dotal njeje wróćo dostałe.

Wobkładowny kronprynz.

Nětkuždyši němski kronprynz je so, kaž so z wobhoniceho pórła zhoni, na puczowanju w Königswusterhausenje začerpał. Tam jeho nanowobjachu, so by jo na cyło narodnoho hibanja staźił. Kronprynz pak je tole połitiseńje wotpokazał. Knjeześtwo je jeho puczowanje do Oelsa tehodła zadźiło, dokelž chcyše kronprynz wocakać, kak so ententa k jeho nawrótej stań. Dokle hdyž z Barlina słužbjenje dóstał, so jeho entenca njewudadźa, też hdy by ententa to zadała, je so kronprynz na dalsche puczowanje podał.

Swjedźarjo a něhdyšci khěžor.

Bóle hač wotschłodźenje prašcheńje někotre hvjazanjow nawrót něhdyšcheho němskeho kronprynza do Němskeje a wocakanjomny nawrót něhdyšcheho khěžora sajmuje. Wčera je konferenca hvjazarskich póstajnow po Paryzu počała wo tutymaj prašcheńjomaj zběnacz. Pschećiwo Hohenzollernskim dźěwa pjeza hvjazarkaju tu samu taktiku nałožeć, kotraj je so pryedy pschećiwo Karlej Habsburgskemu trjebała. Na podłožu Versailleskeho méra chcedźa wot němskeho knjeześtwa žadacz, so by něhdyšcheho kronprynza a jeli to by něhdyšcheho khěžora po do Němskeje wróćeć, tež tuteho wudało. Najbliše prašcheńje by bylo, hač bychu wobeju na nětkajcy łupje samoćeli, kaž tu to z Napoleonom I a Karlom Habsburgskim cynili, abo hač mataj so wobaj psched hud staźeć. Druhe prašcheńje je, hač so němske knjeześtwo zadaniu hvjazarjow podwoli. Po nětcyšnich smužkenju němskeho ludu njeje wocakacz, so něhdyšcheho khěžora a jeho hynu něhdyšnim njepschećelam wuda. Njedźiwajcy protesta hvjazarkarjow su něhdyšchemu kronprynzej dali so do Němskeje wróćeć. Myślicz je njedóźi, so by jeho pódźicho němske knjeześtwo hvjazkarjam wudało, to njeby sama sozialdemokratija cyniła.

Tśeći seschiwk Łužizy.

Tśeći seschiwk Łužizy je wuschoł a je pola knjeza Janaka we serbskej kniharni dostacz. Nowy seschiwk na tutón wobsah: Biarnat Krawc, Brair a sotra w źiwdźe serbskeje narodneje pěsnje: Marja Kubaschec, Wubadny (słónczejnje tuteho rańsneho powjedańcka); Krai-Sarčežan, Wójnjc šchłodowanje serbskeje wjeski psched sto létami; Biarnat Krawc, S raja serbskich narodnych hłosow; Hanča-Porschićan, Hana; Ota Wiczas, Schtrk Jana Skałe; Jan Hajnza, Nasch dźěd (powćk sa dźěći) z jeho wobrasom; M. Nawka, Ke Božemu bźěću, pěsń z kompozitiju B. Krawca; Jurij Wjeła-Komorowski, Se hudnjischi aitow Njeześwaczidłskeho knjeześtwa; Jan Scherbin, Rosprawy wo narodnym hibanju a Ludowit-Sprjewjanski, Rosprawy wo słowjanskej literaturje. —

Prošymy nałcknje, so by so tutón nasch najwobšěrnischi cźahowity, tiš z dobom psched zyłym źiwotom pschedstajuje naschu nětcyšnu serbsku literaturu, prawje pilnje kupował a cźitał.

Wo tute cźišto ma wulke sajźiwku knjes wuczer Wjeła-Komorowski. Tchodła ma so też na nałožonym listnje jako hoburredaktor njenowacz.

Seschiwk pschinjeje nam nowych spisanczelow, schtož je jara smjeschelace. — Sómy mały lud. Pola nas tuk njesmě nichtó źiwój punt zahrjebacz. — Nasch lud jeno nutnje trjeba. Wokoło tuteho cźahowiska dyrbjeli so wschitcy nadźicz, tiš serbske pjero wodźa. Knjesej re-

dakorej njech so kaž prózujetej, młodźi borzy dobrecz. Hdyž tej wupłody pschećiwe njeńsu dosć dotrunjane, rosumny cźitaz so hižo wjeseli nad tym talentom a nad dobrej wolu. — A z nejrazej kedźbliwosću jeho postupnjenje scźěhnje.

Jako rjany dobytk sa Łužican sapiśhujemy stawiśnischi nastawk Krala-Sarčežanskeho a Wjeła-Komorowskeho. — Wobaj nasch wulki sajźiwnaj — Prošymy jara wo dalsche wospjetowanje. — Hanczka-Porschićan rjunje nam wobras starseje njewudateje Sserbowki. Je to hižo basnitše dźěło, pisane we wubjernej serbšćicznje. Samy runje taiku starschiznu znali — ale ta bydlesche w Dalizach. K zaświeże łóžby cźitaz taiseje znate. Potajšim je nam knjes wiśnaczeł rybowat typ, tchtož hižo łóžby njeźamaže. Krěni krótcź też witamy we Łužizy nascheho starseho łubscho pschecźela Jana Hajnza, katrehož wobras je tu dosćez symje załiśnjene cźešne městno. Kaiki je wón sam dobry dźěd, to nam sjewi jeho śpěwcź za dźěcźi. Ma stotu, wjeselu wutrobu. Nech hišchcze dołho cźepje sa nasch lud!

Marja Kubaschcz je swoje powjedańcźko: Wuśadny, kotrež je psched dwěmaj létomaj sapoczała, słónczejsta. Mamy jo za taiśi wobšěrny wusew nascheje literatury, so chcemy jo na druhim městnje pohódnoćicz. Na tóžby pad na fo wobšerdze wudacz. —

Też Biarnat Krawc stónczi swój wulki sajimawy nastawk: S raja serbšćich narodnych hłosow, kiž je nam wjele potajnych rjanoscow wotkrył a I dokom swędcził wo wulkim wědzenstwje nascheho mjechra. S dobom pak nam wobradźi nowy nastawk, kiž symy z wopravdźitym wotschowjenjom cźitali. W nim sčěhnje wobsetkenu Antolitwej w naschej narodnej pěsni, a to motiwej: „Bratr a sotra“. — Taiśa methoda je wulzy wuinoscha a dźakowna. W Krawczowem dźěle: „Luboścz je narodnej pěsni“ je nam to hižo pokazało. Na taiśe waschnje móże so duschine źiwjenje nascheho naroda, jeho ludowa individualnoscz i najwjetschim wuspěchom wuśkedźiwi. Wěsche nasch schćěhowy młodźenc Biarnat Krawz w tutem swojim dźěle njepschestawa, le kotremuž so tak wuradźuje pschihodźi. Schto bych rady hischcze wot njeho słyšał? Wšelsiny śwětle so sjewja „knjerej“, „měšacki“, „młodźenc“.

Parlička je Nawkowa pěsń: K Božemu dźěćcźi, le kotrejž je Biarnat Krawz źiworił łubosny hłós. Hody so bliže. W kóždej serbšćej zyłmi dyrjał so patorczu tutón śpěw sykwacz se snatymi druhimi.

Wićiasowy nastawk pohódnoscza „Schtrk Jana Skałe“, Jan Scherbin a Ludowit Sprjewjanski rosprawjataj je snatej nadrobnoscźu a nasthonitkoscu. —

Tśeći seschiwk Łužizy wobhładnje sahy wjele dźěła a łubosće, kiž so z pjenjesami njehodźi saplacźicz. — Schtóž hebi taiśe cźišto kupi, pokaża jenoż, so taiku prózu cźešeźi.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 16. nowembra 1923.

— **Wo wjedrje.** Wčera wjecźor w 7 hodźinach barometer 730, hygrometer minus 3, najwyschscha dnjowa temperatura plus 7. — Dźensa rano we 8 hodźinach barometer 730, hygrometer 0, najniischa nózna temperatura plus 2 C. — Wuhladny: nak pschemjenjenja. — Dźejdźanka wjedrarskija je wczera njedohasaze powjesche dostała. Tola to symje so prajisć, to pschekruta tyma hischcze njesasupi, byrnjez we Rudnych horach hižo mróży padali. S wjeczora Jendźelskeje pokazuje so sajo cźeźki powětr, kiž nam naiśerje hischcze jónu wocźopjenje pschinjeje. Howak dalschich powjeścźow dotchtó njeje. Jutje bydźe stónczko 7,26 stwdźa a to 4,04 thowa. Mějacź hischcze sdata popoldnju 2,06 a ho we poknogu 12,34 thowa.

— **Mětscherjam pruhowarnja pjaczifnowa** nam k rosjasnjenju sdźěli: Sandźeny tydźeń sapoczachu tudomni rěmiarja po stotej hriwnje licźicź. Mo wutnuchmy, so su

Hospodarski roshlad.

Pjatk, 16. nowembra 1923.

Hamtske kurzy wežera w Barlinje:

Dollar	2,513,700§1 franzowski frank	137,655 mk,
jendźelski punt	10,972500§1 czeski kron	73,815 „
schwajzarski frank	442,880 mk. 100 półsk. markow	— „

Na Barlinskich wikach sapische so jako najwažniši pódpark, to, so dyrbi wot wuczerwjelcho sem k waschim papjerjenym hospodarjenjom ke kónzej bycź. Wot wczerawschcho sem, supa tak mjenowana rentowa hriwna do mozy. Wona dyrbi stotu hódnotu dostacź a hrošcze je ho k dollarej każ nałoża stota hriwna do wójny. Jedyn dollar je tak wjele, każ 4,20 rentowcze hriwny. Hódny abo 4,20 rentowcze hriwny fu jedyn dollar. K temu je knjeześtwo wukas wudało, tiš wobkhodi z rentowej hriwnu rjadujo. K temu dyrbja so pjenjezy z tajerbeho metala bicź, a to po 1 a 2 np., 5 a 10 np. a złótborne po 50 np. S kajzeho metala wone hewak budu, so hischcze postaji. S tuchle pjenjez, mjenujzy metalowych, ma so tiłko wudacz, so na kóżdu hłowu wobhładerja jena tajka hriwna pschisłuże. Jenoż i pschisłuženjom statneje banki hač jo wjazy wudacz. So by so tak rentowna hriwna samožła, so wczera papjerjane hódnota stoleje hriwny na 600 miliardow powyschi. Tole widźo a wotrjekuje, synta hischcze do powyschenja jo je stotej połowcźu a zuhnej pjenjezami sastarać. Zuhnych pjenjez ho jenoż wo 1% teho, schtož bě so dahało pschihotźicź hodźesche.

Krodukowe wiši běchu tej sajo krute. Tukrajne žito je hischcze kadne. Też po storej hódnoscze je žitowe płacźiny powyschichu. Nahladźeja ho, so wjazy žita na wiki pschihide, je-li so rentowa hriwna wuda. Najšerje tež

Hana.

Roman wot H. Sienkiewicza.

Pschełožił Beno Zyž.

(Pokraczowanje.)

Hó hodowne próżdniny ke kónzej blížachu. Moja hlaba nadźija, so mózu hižo nětkle domach wostacź, ho na zadnym pad njedobjelni; jedneho wjeczora bu cźeścźepoknemu „sastaraczej“ wotewrjene, so ma pschichodny dźeń wotpucźowacz. Dyrbjachmy jara sahe wotjeźcź, chayzhmy ho hischcze we Chorseli sadźerjeź, dokelž mějesche ho Sienkiewicz hischcze z jiwojim nanom rosjohnowacz. Stanychmoj tohodła hižo w 6 hodźinach, hischcze po cźmje. Ach, we mni bě hischcze bóle cźma, zamrócźene a wichorozite kaj tamne symske ranje. Też Selim njebě tak dobry, wjeseły; hižo stawajo prajł, so je śwět hłupy a na najzurjischo zarjadowany, w cźimž jomu zyle prawje bjez dach. Potom ho wobaj sdrasćichmoj a podachmoj ho z tak mjenowanje „hospodu“ do budźerinje z Łnźanju. Na dworje bě hischcze cźma, wótry wětřik nam rażiwaze žněhowe mjetcze mjes wocźi mjetasche, wotma jedźenje bźchu hižo wobjwjeźene, pschede durjemi cźakachu hižo Łnźe, kotrejž mějachu nasch wotjwjeźcź a na kotrejž runje nasche wocźoki naschadu, konjej tschahjechtaj swoje šwónczki a pły sčetwoakuju schcźakowakaju wokoło ham. Wšelso to hromadze cźinjesche pjche tuchu měru trudny sarschćej, to so wutroba wiwocźe hromadze jedźahny. Hdyž do jedźerinje sajnwjchmoj, bě cźas tam mój nan a pater Ludwik; wobaj khodźeschtaj z khumym wuraśom wobliczа horie a dele. Hana tu njebě.

S wótrje rukotatej wutrobu mějach durje seleneje śiwicźki we worcźomaj. Njedobrjbjała ho wjazy pokazacź? Dyrbjał ju bjes wszohowenanja wopuschcźeć. Někto pozdźischtaj też hischcze nan a pater Ludwik namaj dobre puczby a napominanja sobu na puć dawacź, kotrež i na-

spomnjenjom sawjedźeschtaj, to śmój wobaj w starobje, we kotrejž prajicź wjazy trjeba njeje, kajku hódnotu, pilnoscź a dźeło sa naš matej — njedźiwajuj teho pak to namaj pschezo a pschezo wospjetowadschtaj. Pola mje dźeźcze to wschto z jednym wuchom nuts a z druhim won. Kuschach do mojeho prażeneho bźeko khleba a pózrach ſ sadźerjenjez schiju moje warjene wino. Nadobo hromadze sjedźech, bech w Haninej śiwicźay ropot sakhłochat, moja rosłuchjenosć fo powjetschi, mójach fo ledma hischcze měrnje na stołeźku sdźerzecź. Skónczinje wotewrichu fo durje a nuts sastupi — w tanischej drasze a nawitymi kudźerjemi — knjeni d'Ypes, kotraj mje wutrobnje wobja a kotrejž bych najradscho na mi nacźinjene wostrożbnjenje swojm winowm schkleńzu do hłowy cźišmył. Też wona nadźiju wuprajł, so budźetaj tak wurjadnaj mkodaj cźłowjeka tež wurjadne wukonjecź, na cźaj Selim wotmowaš, so dopomnicźka na jeje wjjeczk jomu trěbnu mózu a wutrajnosć k tomu wobhóbźt. Hana wosta hischcze pschezo njewidźomna.

Njebě mi postajene, khelnych cźerpjenja hač na dno wupicź. Wbył wschak hischcze trochu sakpana ale rózoża a włosty wobdachu hłojczk w pschijemnym njeporjedku. Jeje ruka bě horza, hdyž ju jej k rańschemu postrowjej stóźcźich. Hnydom pschińdże mi myśl, to je Hana dla mojeho wotpucźowanja hynitzu bydźała, a hłos wothra fo mi w myślach najrjeńscha sjena łubosće, tola wosta tuta hłos. Někto dźěschcej nan a pater Ludwik won po listy, kotrejž dyrbjachmoj bobu wsaczaz a Selim jédźechche na wulkim pjchu, kiž bě krótko pryedy nuts pschiběžał, z durjemi won, tak so ſ Hanu łamu wostach. Sssyłhy śmipicźu mi do wocźow a najnežnischa głosna łubosće mějach na sasyku. Njechach jej śwoju łubosć wusnacź, ale nětchto w mni wabjesche mje jej do wuche schepnycź: „Druża, łubowana Hana“, a jeje ruzy wokoschcej.

Jenicźki sa taiśe trušnarje pschijsmmym wokomik bě pschijchot, pschełoż w pschitommnosći druhich njechoch to dokonjat, byrnjez też cźinicź mohł, bjes teho, so bych kedźbliwosći łubyłał. Skónzo pak hebi pikrikkilnu kładnoscź. Hižo

pschijchi jej bliže, hižo wupschestrech ruku fa njej, tola cźinjach to tak njeskepje, tak njepschichodnje a prajach „Hana“ ſ tajkej mi samomu njesnatym głosom, to hnydom sastach a njeźerach. Bych fo najradscho bam pliśtował.

Hana pak porża mjes tym hana powédacz: „Mój Boże, kak śrudnje tu budże bjes was, mkodu knjeże!“

„Pschichadu k jutram jaho“, wotmowdich ſ mjeleźitym ale hrubym a zuhym hłubokim głosom.

„Ach, je hischcze tak dołho hač k jutram!“

„Niż jara dołho“, dórzach saho.

W tutym wokomiku pschihna Selim do ſtiwj; sadyj njeho sastupichu nan, pater Ludwik, kajeni d'Ypes a druſy. „Do hani! Do hani!“ klinczeźche to mojimaj wuchomaj. Wschitzy pschepowdachu naju dele. Nan a pater wobjeschtaj mje hischcze jónu. Hdyž rjad bożemjerajenja na Hanu pschińdże, zaczinu mnałe njekkludnu żodoźcź, ju do swojich rułow jeźahnycź a łaź pryedy ju wokoschcej — ale tola njedokonjach.

„Budź bożenje, łuba Hana“, prajach a postkicźch jej ruku, mjes tym so tyhaj łubych słowow fo na jaſy cźerpjachu a wutroba mi krwawjeſche ſ boloścju dźelenja. Nadobo wudach, so Hana płakaſche, a hnydom hikasche jo we nej pjerwuy duch a dźowny cźišcźej, w śwojej ſamtnej tonje nurzicź, łaj żenje jón w źiwjenju wjazy njeſachach. Wyuicźej mi bylo, łaj dyrbjała fo mi wutroba rospukniycź, tola hrube a hynitze prajach: „Njepkakaj tola, łaj bjes pschicźinu, Hana“, a łaj ſalśkjach do hani.

Mjes tym bě fo Selim je wſchěmi rosójohnował. Stupi k Hanje, pschimmny je jeje wobej ruzy a wokoſchcej je pleśmjenicźe, byrnjez fo też japjerała. Bych jeho w tutym wokomiku ta źiwjenje rady pschełał. Hdyž bě Haninej ruzy wokoſchcej, też do hani ſkoczi. Nan zawoła: „Do pródka!“

Pater Ludwik ſčini hischcze jónu hnamjo ſchija nad namaj; pohonej ſchiwkmy do kori, ſtónczki pocźinachu wjeſele klinkotacź, hnuſ ſchijicźeſche pod hrenjemi, kotrejž pocźachu fo pschezo khěrſiſcho hmykacź. (Pokraczowanje.)

Mjena kilakuża nětko jako žito hódnoćo dawa. Dešcowšeń a wowoš maja wyšoke pjenježiny, dokelž wjele po wjeceršnych stron dže. Wšěch druhe towary mějachu tehdomity krute pjenježiny. Po papjerjanej hódnoće staji po dženiu pjak pjenježina žita po zentnarju, jeli stota hriwna 600 milijardow pjenjez tatke:

Pšeńca 6300—6420 milijardow hriwnow,
rožka 5790—5910 milijardow hriwnow,
ječmjeń 5550—5790 milijardow hriwnow,
wowoš 5160—5240 milijardow hriwnow,
rjana a pšeńca 480—600 milij.,
tyno 480—730 milijardow hriwnow.

Na Barlinskich produktowych witkach
Žito a produkty po stotej hriwnje.

Pšeńca	210,5-214	**Sšoma a tyno**	
rožka	193,00-197	pšeńcžna	0,80-1,00
nakłon. ječmjeń	185-193,00	rjana	0,80-1,00
wowoš	172-176	wowžna	0,70-0,90
pšeńcžna muka	33,50-36,75	rjane wotrepy	—
rjana muka	32,50-33,0	ječna	0,70-0,90
za tunu abo 20 zentnarjow		k zaklanju	0,60-0,70
pšeńcž. wotruby	8,40	tyknjane	1,90
rjane wotruby	8,40	tyno	0,80-1,20
rapž. wosuchi	13-14,0	**Wěrny**	
pschowa melasa	7,—	běle	—
feradella	20-23,0	cžerwjene	—
pleuschti	18-20,0	žoltomjasne	—
žuche trubanczki	8,00		
běrnoze kruzki	15,5-16,0		
za 100 kg abo 2 zent.			

Wužne pjenježiny wožera Wjsho po stotej hriwnje	w Kamjenzu za 2 zentn.	w Lubiju za 1 zentn.
Pšeńca	20,0—21,0	10,25—10,75
Rožka	19—19,5	9,75—10,25
Ječmjeń	17,5—18,5	8,50—9,25
Wowoš	17—17,2	8,25—8,75
Tyno	4	1,50—1,80
Sšoma, k pjzowanju	2,5	
Sšoma, k zaklanju	2	0,80—1,20
Sšoma, k ruku młoćena	—	0,90—1,30
Wěny, pola rataja	4	1,90—2,25
„ hacž na železnizu	5,0	1,50—2,50
Butra	—	—
Jeja	—	—
Wšelke druhe towary	—	4,0—4,20
Mjaso	—	—
Pšeńcžna muka	—	23—25
Rjana muka	—	21—23
Prošata, wulke	6 bilj.	—
„ hrjenje	4 „	—
„ małe	2 „	—

Wšitke wožera we Lubiju. Butra kulk, wot punta, 300 milijardow, hurje punt 600—700 milijardow, hriby 80 hacž 120, hušcenje 600—800, tyknat 50, zybla kuscenca 40, wjesnjanska 35, tomaty 60, hewak wšitke druhe zelenina tak kaž atd. 20—30 milijardow po punezje, jabluka 60, tyknje 150 milijardow.

Nadrjenske wiki we Khorzebuzu. Wožera w Zebawašche šo po stotej hódnoće. Butra 1,50, šmowla 1,40, ša margarinu 0,80—0,90 šk. hr., howjase mjaso 2,60, hwisdzje 2,60, cželase 2,40, skopjase 2,60—2,90 šk. hr., 3 puntowski khavon 3 šk. hr., karpy a šchežuki 1,40, jerje 10 šk. wu., rožicžatku kaž 0,40—0,60, hrošcaky tak 0,70, bíły a cžerwjeny 0,15—0,30, wirsinkowy 0,20—0,25, šerany 0,10—0,15, šwinat 0,25—0 30, cžerwjena repa 0,15, kukrepa 0,03—0,06, morchej 0,05—0 10, banje (Kürbis) 0,10, tomaty 0,20, hriby 0,30, jabluka 0,25—0,50. Sa kruschny 0,30—0,50 wjcho po punezje a stotej hriwnje. Wožera dyrbjesche šo take pjenježiny we 300 milijardow trócžanje a dženja we 600 milijardow trócžanje na papjerjanu hódnotu rošcžicžej.

Butra we Barlinje punt 1,40 šk. hr., po papjerj 1840 milijardow.

Šwinjnze wiki we Khorzebuzu. Pschinjeslo šo bé 650 prošatow, 20 běhakow.

Prošata małe 1,8—2 biljon hr.,
hrenje 2—3,5 biljon hr.,
wulke 3,5—4,5 biljon hr.,
Běhaki 5—15 biljonow hr.,
hrenje 15—30 biljonow hr.,
wulke 30—40 biljonow hr.

Jeleniza je twot dženšnjcheho 3 raty tak droha, kaž šmuj šawčerawschim wožerwjli.

Wažne hospodaŕske liczby (klucze).

Sa 16. nowember 1923.

1 stota hriwna (po Barlinskim wicznym kursu)
papjerj. hriwnow 600 000 000 000

20 hriwnowski stoty	11 560 500 000 000
Ptaczišna sa stoto	640 boll. sa jedyn kgr.
„ „ „	1 złokowny (1 hriwna) 150 000 000 000
Statny indeks	98 500 000 000
Wulkopschekupški indeks	129 000 000 000
Dawkowa měra (multiplikator)	600 milijd. sa stotu hriwnu
Multiplikator na železnizy	600 000 000 000. Jedyn kilometer 4. Nošy 2,2 np. po stotej hódnoće, po papjerjanej 13 milijardow a 200 milijonow, 3. rjad. 3,3 pj.
Pósłowy tarif: list w post. wokrjesu	5 000 000 000
dopjelnjuza „ „	2 000 000 000
list dale post. „	10 000 000 000
dopjelnjuza „ „	6 000 000 000
Telefonowy kluč	600 000 000 000
Rěčenje je w blišim wokrjesu (Ortsverkehr)	30 milijardow.
w dalšchim do 5 kilometr. (Bezirksverkehr)	120 milijard.
Lekar po stotej hriwnje	
Sa Klakstwo je žudobjom	6 000 000 000

Telefon ptacži 8 mjenschinske rečenje we blišim wokrjesu 60 milijardow, we dalschim 120 milijardow.

Sa dawki wobleži šo stota hriwna teš 600 milijardami.

Kak rosliczisch stotu na papjerjanu hriwnu?

po hamtiskim kursu wot 16. nowembra 1923.

Wjes samokwjenja. (W milijonach hr.)

1 dollar stoteje pasčanki	= 4,20 šk. hr.	= 2 500 000 papj. hr.	
1 šk. hr.	= 600 000 pj. hr.	1 šk. pj.	= 6 000 pj. hr.
2 „ „	= 1 200 000 „ „	5 „ „	= 30 000 „ „
3 „ „	= 1 800 000 „ „	10 „ „	= 60 000 „ „
4 „ „	= 2 400 000 „ „	25 „ „	= 150 000 „ „
5 „ „	= 3 000 000 „ „	30 „ „	= 180 000 „ „
6 „ „	= 3 600 000 „ „	40 „ „	= 240 000 „ „
7 „ „	= 4 200 000 „ „	50 „ „	= 300 000 „ „
8 „ „	= 4 800 000 „ „	75 „ „	= 450 000 „ „
9 „ „	= 5 400 000 „ „	80 „ „	= 480 000 „ „
10 „ „	= 6 000 000 „ „	90 „ „	= 540 000 „ „

Cyrkwinske powjesče.

We Michalskej zyrkwi we Budyšchinje imje 25. njedź. po šwj. Trojizy rano we 8 hodź. farar Rěda němsku šrowjedź a šwj. wotkasanjez dop. we 9 hodź. farar Tyschez němšku a 1/11 hodź. herbšku Bošu šłužbu. — Pokutny šrjedu rano we 8 hodź. farar Tyschez herbšku šwowjedź a šwj. wotkasanje, dop. we 9 hodź. farar Rěda herbšku a 1/11 hodź. němsku Bošu šłužbu. kollekta za wosbadnych khudych. Pop. 1/4 hodź. farar Tyschez němsku šwowjedź a šwj. wotkasanje. — Semrjeczi: 5. 11. Jan Arnoschk Kranz, wikowar je Semja, na Zidowje 80 l. 3 m. 9 d. — 6. 11. Jan Ananst Schramm, invalid ſ Wóschiz na Zidowje, 62 l. 6 m. 14 d. — 13. 11. Marja Měchtarjez, rentnbotaiwacka ſ Wjeleczina na Zidowje, 70 lět, 10 m. 5 d.

W Wětrowskej zyrkwi 25. njedźelu po šwj. Trojizy rano 1/8 hodź. předowanje, duchowny Helm, pschipołožnju we 12 hodź. předowanje, duch. prim. Haebler.

We Marijnej-Marczinej zyrkwi rano we 8 hodź. šwowjedź a šwj. wotkasanje, farar Eber, we 9 hodź. předowanje duch. prim. Haebler, Kollekta za naschu zyrkej.

Pódźelu rano 7,30 hodź. w Marijnej-Marczinej zyrkwi schulska nutrnoscz, farar Berg.

2. krainu pokutny dźeń w Wětrowskej zyrkwi rano 1/8 hodź. předowanje, farar Große, dop. 3/11 hodź. dźěcžikemschenje, farar Eber, pschihotow. we 12 hodź. předowanje, farar Berg, wjeczor we 5 hodź. šwj. wotkasanje, duch. prim. Haebler.

W Marijnej-Marczinej zyrkwi rano we 8 hodź. šwowjedź a šwj. wotkasanje, farar Große, we 9 hodź. předowanje farar Berg.

Zyrkwina hrodźba we we wobemaj zyrkwjomaj: „Gorje-šmědowanje", šchranowny šolo ſ pschičrjelenemi, špěwa knj. Dora Lorenzowa.

Kollekta za naschu wosadnu diakonijnu.

Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. w towarschelbni biblisa hodźina za mužow a mkodšenzow.

Tódźeńske šaslopjelne dźěła na we Wětrowskej zyrkwi duchowny Helm, w Marijnej-Marczinej zyrkwi farar Eber.

S Hodšina. 25. njedź. po šwj. Trojizy rano 1/8 hodź. němska šwowjedź, dop. 1/2 hodź. němske a šw 10 hodź. herbške kemschenje. — Na pokutnym dnju je rano 1/8 hodź. němska šwowjedź, dop. 1/2 hodź. němske a w 10 hodź. herbške kemschenje.

S Bukez. 25. njedź. po šwj. Trojizy rano 1/8 hodź. herbška šwowjedź, dop. w 9 hodź. herbška a wop. w 2 hodź. němska Boża šłužba, kotrejž ko we wošadnej šali wosbadź. šhromadźizna pschišamknje. — Pokutny dźeń rano 1/8 hodź. němska šwowjedź, w 9 hodź. němska a 1/11 hodź. herbška Boża šłužba. Pop. w 2 hodź. kemschenje w Nachlowskej schuli.

S Porschizy. 25. njedź. po šwj. Trojizy rano w 9 hodź. ko herbške předowanje cžita, pop. w 2 hodź. němske dźěcžikemschenje. — Pokutny dźeń rano w 8 hodź. němska šwj. šwowjedź, w 9 hodź. němske předowanje, farar em. Seifert ſ Budyschina, 3/11 herbške předowanje ze šo cžita. Pop. 1/3 hodź. ev. towarschtwo kúnischke młodźizny. Wunoschk/2 kollekty za šhadanje šlepjelej młodźiny 350,5 milij.

S Khwaczizy. 25. njedź. po šwj. Trojizy dop. 1/9 h. němske a w 10 hodź. herbške kemschenje. Popołdnju we 2 hodź. zyrkw. rozrěczowanje ſ konf. młodźinu. — Pokutny dźeń rano 1/8 hodź. němska šwowjedź, dop. 1/9 hodź. němske a šw 10 hodź. herbške kemschenje.

S Malešchez. 25. njedź. po šwj. Trojizy rano w 8 hodź. herbška šwowjedź, dop. w 9 hodź. herbške a 1/11 hodź. němske kemschenje, 1/12 dźěcžikemschenje. — Pokutny dźeń dop. w 9 hodź. herbške a 1/11 hodź. němske kemschenje. Popołdnju 1/3 hodź. herbška Boża šłužba. Popołdnju we 3 hodź. němska Boże šłužba je šwowjedźu w Sarczu.

S Hurczinu. 25. njedź. po šwj. Trojizy dop. w 9 hodź. herbška Boża šłužba, 1/11 hodź. kemschenje za dźěcži. — Pokutny dźeń dop. w 9 hodź. herbške a 1/11 hodź. němska Boże šłužbe. Popołdnju 1/3 hodź. němski hamt.

S Wjelkezinu. 25. njedź. po šwj. Trojizy dop. 1/9 hodź. herbška Boża šłužba, 1/11 hodź. němska Boża šłužba. — Pokutny dźeń dop. 1/9 hodź. němska a 1/11 hodź. herbška Boża šłužba. Popołdnju w 5 hodź. němska šwowjedź.

S Warta. 25. njedź. po šwj. Trojizy rano w 8 hodź. herbška šwowjedź, dop. w 9 hodź. herbške a 1/11 hodź. němske kemschenje. — Pokutnu šrjedu dop. w 9 hodź. němske a 1/11 hodź. herbške kemschenje. — Popołdnju we 4 hodź. němska šwowjedź.

S Hukl. 25. njedź. po šwj. Trojizy rano 1/8 hodź. herbška šwowjedź, dop. 1/9 hodź. herbška a w 10 hodź. němska Boża šłužba. — Pokutny dźeń dop. 1/8 hodź. němska šwowjedź, 1/9 hodź. němska a w 10 hodź. herbške Boża šłužba.

S Wóschinka. 25. njedź. po šwj. Trojizy rano w 8 hodź. herbška šwowjedź, dop. w 9 hodź. herbške a 1/11 hodź. němske kemschenje. — Pokutny dźeń rano w 8 hodź. herbška šwowjedź, dop. w 9 hodź. herbške a 1/11 hodź. němska Boża šłužba, popołdnju 1/3 hodź. herbška a 1/4 hodź. němska Boża šłužba je šwowjedźu we Nowoschanskej schuli. — Semrěł Arnošt August, ſ Lieška, khěžer w Pišelzy, 49 l. 11 m. 2 d.

S Minakala. 25. njedźelu po šwj. Trojizy rano we 8 hodź. herbška šwowjedź, dop. w 9 hodź. herbške a 1/11 hodź. němske kemschenje. — Pokutnu šrjedu rano we 8 hodź. herbška šwowjedź, dop. w 9 hodź. herbške a 1/11 hodź. němske kemschenje. Popołdnju w 4 hodź. w Adolfitšej schuli němska nutrnosch a šwowjedź.

S Budyschinka. 25. njedź. po šwj. Trojizy dop we 9 hodź. herbška Boża šłužba. — Pokutnu šrjedu rano 1/8 hodź. herbška šwowjedź, dop. w 9 hodź. herbška a 1/11 hodź. němska Boża šłužba. Kollekta. Popołdnju we 3 hodź. němska šwowjedź.

Mikławš Kopernik.

Katolski Pośoł 1873 pišaiche štrone 38: „We měšeze Tornuju (Thorn) běšche 19. februara 400 lětny jubilej narodźenja wulkeho šwětnarja Mikławscha Kopernika, kotrejž ko po narjenišej formje šwojeho mjena Copernicus mjenuje. Wón je prěni dopokazał, so šłonzo ležit a so šo semja wokoło šłónza wjerezi, šchtož běšche a je we wschelakim nastupanin nakha wěrnosch. Kopernik wukhowdża wot pólskeju šiarschejun a je we pólskim Krakowje schtudował a šo teš podźišcko, hdyž we Padua a Bologna šo dale wukonješe, ša Polaka wuznał, a tehodla šu wosobje Polazy k jeho cžešći šwjedźen pschihotowali, potom wat teš zwjy wuczenh šwědł. W Tornuju šamm běšche dwoji šwjedźeń, pólšti a němšti. Polazy šu tehodla wosobje šwjecžili, so jim tamnischi Němzy pschi nětcžischej šnatej pschecžełnošcži njechchu jenmajetowacz a prajiłe móhli wu ani wašchich wuczenych hjes naschcho hohulikkowania cžešcžišej njemóžeczel. Pschi pólšim šwjedźenju běšche teš šiama Boża šłužba w zyrkwi šw. Jana, hdyž bě na 5000 ludźi šhromadźenych, mjes nimi teš šašupnjcy kapitlowi ſ Pómanja, Gnězdna a Pelplina (Kapitel w Frauenburgu, kotrehoš hohuschow je Kopernik był, mješesche doma šwojeho) a 70 druhich duchownych. Wopomnjenske předowanje mješesche šarar Dr. Saidzenski. Wrěbał wopominatche pridawschu mó Pólšleje a nětcžischa (to rěka 1873) podrěšlschejowanjo Polakow, kotrymž dźeda nje-pschecžełšo najšwjecžišche kubła, wěru a rěcž rubcž a wuprajt šlónczenje nadźiju na šwětlu pschichod. Na němškim šwjedźenju, hdyž bě Lipšk pšches prof. Bruhnsa šašupjeny, mješesche profešor Prowe šwjedźenšku rěcž. Wjeršor bě Torunj wobšmuknene.

M. H.

Pschišłopomnjenje redaktora. Schtóž cže wjazy šhonicz, kaž je Kopernik wokhodźiłwo porjedšił a kaž je jako nowcženy, lekaŕ a duchowny žiwy był, może to ſ malcje knjižki dowiźeczy, kotruž k. Hórnik wo tym wudał, a kotraž może ko pšches expedizion Wóšła ſa 1 mšl. dostacz.

Šcasdnu take powěšcz dožaha, ko nchtó pohlada, harz tuta knjižka je hišcze na pschedań. Kuzu tuchu był.

Kamtske wozjewjenje z Budyšina.

Měšczanska rada — wodkłenje ša wězu plunatnje a wodarnje wošrjewja: Wuprandzije pschetrjebanje wody we 4. schtwórczlecze 1923 šo w januaru 1924 ſ wotcžitanjom měrjakow postaji. K šwjedźenju wobkhodnych hrédkow ša wodarnju na ko pak šačo měšczanje **wotplacžowacz** na ša-kožu pschetrjebanja w 3. schtwórczlecze. Kwitowanja šo na tubitke metrowe pschiwokałanki wudawaju. Ptaczišna ša wotplacžowanje ša edwoe twecžinja 14 ſtotych pjenjez-kow ša tubitke metr. Dla pontjeschcžena wudawkowo maju šo pschipokałanki ſ pschehpokojenjom pošledneho šlicžowanja w šnatych wudawarnjach kupowacz. Njepłacži šo we šiajnohódnotnych pjenjesach, wobcžiż šo ptaczišna we papjerjanych pjenjesach po kursu, kiż je w płacžerjnych šhonicz. Schtóž po 20. płacži, ma dań šapłacžicz. Pschipokałanki ša oktober (schorunja te ša november, kiż šo w dezembru wudawaju) šo pschi šapłacženju wodowcho šlicžowanja ša 4. šchwórczlecze połnje ljes duplacženja wobliczeja.

Měšczanska wodarnja wošjewja: S techniskich pschicžinow wnža šo **wodowe pschipokałanki** jenoj we šnatych pschedwarnjach kupowacz.

Hamtke hejtmanstwo wozjewja: Połhroma je šałchia enjes ſlotom kubleria tajn. radź. Hauška we Lětonju a kubleriowcje najeńši Marty šwob. Stübnerowcje w Porschizach. Wobaranske naprawy šo šdźěłuju. S tym je połhroma w zyłym Budyschkim wokrjesu šałchia.

Hłowny a šamolwity redaktor: Marko Šmolerk
w Budyschinje.

Wyhoke provisije.

Pytamy nusnje khójnowe kuluchowe drjewo a deski kupić. Dale potrjebamy běžnje wschě druhe drjewa, rěsane a njerěsane

Telefon Njeswačidło 24. **Firma P. Röcho w Sserujanach pola Kamjenza.** Telefon Njeswačidło 24.

Dowěrnicy za „Serbske Nowiny".

Naschi dowěrnicy su:

za **Bréslow**: knjes Max Soka.
„ **Budestecy**: knjes Swora.
„ **Bukezy a Pomorzy**: knjes Matthes w Bukezach.
„ **Delnju Hórku**: knjes krawski mischtr Hillmann.
„ **Dobroschezy**: knjes krawski mischtr Kalich
„ **Drěwjy**: knjes Handrij Hajuk.
„ **Hózlow**: knjes Jurij Wermich.
„ **Holeschow**: knjes Handrij Pětschka.
„ **Hornju Hórku**: knjes Frenzel.
„ **Hóst a Rachlow**: knjes Dubau w Hósku.
„ **Huczinu**: knjes Janka.
„ **Kamjenjej pola Radworja**: knjes Winak.
„ **Koporzy**: knjes Paiwol Grofa.
„ **Khažow a Luh**: knjes Jurij Kubasch.
„ **Khelin pola Radworja**: knjes Buk.
„ **Khwaczizy**: knjes nózny strażnik Jur.
„ **Klutsch a Lichań**: knjes Hobrat w Klukschu.
„ **Komorow pola Rakez**: knjes pjekarski mischtr Nakonz.
„ **Kortnizu**: knjes gmejnski pschedstejičer Nóža.
„ **Kratezy a Lětow**: knjes Schóbel w Krakezach.
„ **Kubschizy**: knjes Garbak.
„ **Kulow**: knjes Michał Kokla, fahrodnik.
„ **Lomst a Minakat**: knjes A. Maker we Lomstu.
„ **Lupoj**: knjes Rud. Kral we Lupoj čo. 13.
„ **Malešchezy**: knjes schewski mischtr Sshykora.
„ **Mulku Dubrawu**: knjes Henka.
„ **Mérkow a Lutobéj**: knjes Mikławsch Mérček.
„ **Němzy pola Wojerez**: knjes Jakub Wawrik.
„ **Njeswačidło a Nowu Wješ**: knjes Arnošt Kunath.
„ **Pluźnitezy**: knjes Paiwol Mahwald.
„ **Porschizy**: knjes Wawrik.
„ **Radwóz**: knjes wuczes Nowka.
„ **Rachlow pola Kubschiz**: knjes Sterzel.
„ **Rakezy**: knjes Schdurak čo. 18.
„ **Rakołdy**: knjes Guda.
„ **Sdžér pola Klutscha**: knjes Schmarander.
„ **Scheschow**: knjes Jan Mittasch.
„ **Ssulschezy pola Hózlowa**: knjes Jan Knebel.
„ **Wojerezy**: k. Nakl na Židźink, puczu p. k. Kóhlera.
„ **Wulke Sdžary, Bukojnu a Kobliły**: knjes Kuhn we Wulkich Sdžarach.

Na tutych naschich dowěrnikow so wobroczejce, hdyž chcetce nadobčnik abo dopiš za „Serbske Nowiny" abo hdyž chcetce žebi „Serbske Nowiny" skazacj, a hdyž chcetce je psches naschebo posłoka na zamžnym kiju wjerćow hischcze dostacj.

Želesniske czahi

wotjědźuja:

S Budyschina psches Biskopizy do Kamjenza:

Budyschina	5.36	12.16	3.55*	5.58
Biskopiz	6.54	1.40	5.10	8.14
Hasschtrowa	7.37	2.21	6.35	8.54

* Jenoż wschědne dny.

S Budyschina do Lubija:

Budyschina	4.56	7.30	2.10	4.34	10.48
Kubschiz	—	7.41	2.20	4.44	10.59
Pomorz	—	7.49	2.28	4.52	11.07
Wujesda	—	7.59	2.36	5.01	11.16

S Budyschina psches Radwoł do Wósssorka:

Budyschina	8.00	11.38†	4.40	9.32
Radworja	8.28	12.05	5.09	9.57
Hucziny	9.04	12.42	5.45	10.31

† Jenoż sobotu.

S Budyschina do Wojerez:

Budyschina	9.34	2.23	6.52
Rakez	10.5	3.18	7.45

S Budyschina do Wjelečzina:

Budyschina	†4.55	7.10	*10.56	2.14	4.44	7.51	*10.50
Budestez	5.09	7.25	11.11	2.29	4.59	8.06	11.05

† Jenoż wschědne dny. * Jenoż njedźelu a swjate dny.

S Budyschina psches Budestezy do Kumwalda:

Budyschina	†6.42	—	1.18	4.44	(5.42)	§7.12
Budestez	7.18	8.50	1.52	†5.05	(6.11)	7.33
Bjedrusta	7.26	8.58	2.00	5.13	(6.18)	7.40

† Jenoż wschědne dny.

() Hač kónc septembra jenoż wschědne dny, wot okt. kóždy dźeń.

§ Hač kónc septembra jenoż njedźelu a swjate dny.

Želesniske czahi

wotjědźuja:

S Kamjenza psches Biskopizy do Budyschina:

Hasschtrowa	5.21	11.50	2.28*	5.37
Biskopiz	6.54	1.39	4.04	10.16
do Budyschina	7.21	2.05	4.29	10.43

* Jenoż wschědne dny.

S Lubija do Budyschina:

Wujesda	5.08	11.50	5.20	9.33	—
Pomorz	5.16	11.56	5.36	9.40	1.16
Kubschiz	5.23	12.04	5.44	9.48	—

S Wósssorka psches Radwoł do Budyschina:

Wósssorka	6.30	†9.37	1.20	6.12
Hucziny	5.54	10.02	1.45	6.36
Radworja	6.35	10.43	2.28	7.18
do Budyschina	7.04	11.09	2.57	7.46

S Wojerez do Budyschina:

Wojerez	—	7.15	10.40	†4.27	4.45*
Rakez	6.22	7.59	11.20	5.10	5.29
do Budyschina	7.28	8.52	12.11	5.58	6.19

† Jenoż sobotu. — * Sobotu niz.

S Wjelečzina do Budyschina:

Wjelečzina	—	†5.57	8.29	*11.43	3.18	5.56	9.02
							*11.26
Budestez	†5.51	†6.09	8.42	11.55	12.32	3.31	6.08
	(8.06)	§8.58	9.13	*11.37			
do Budyschina	6.08	6.23	8.56	12.08	12.49	3.44	6.22
	8.24	9.15	9.27	11.50			

S Kumwalda psches Budestezy do Budyschina:

Bjedrusta	†5.40	8.23	12.18	†3.15	(7.54)	§8.49
do Budestez	5.49	8.32	12.27	†3.22	(8.01)	§8.56

† Jenoż wschědne dny. — * Jenoż njedźelu a swj. dny.

() Hač kónc septembra jenoż wschědne dny, wot okt. kóždy dźeń.

§ Hač kónc sept. jenoż njedźelu a swjate dny.

Płaczišny réšneho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

15. nowembra 1923.

Płaczišny po punese z hrjiwnach.

Skótne druziny a wopismjenja	wscho w mitlarbach
Wóły: 5.	Žiwa waha.
Połnomłodne, wukormjene, najwjetšeschze réšneje hódnosche hač do 6 lět	345
Młode mjasne, njewukormjene, starsche wukormjene	250
Mjenje wukormjene młode, derje pizowane starsche	205
Mjenje pizowane wschelke starobowy	—
Bytki: 1.	
Połnomłodne, wukormjene, najwjetšeschze réšneje hódnosche	—
Schtermłodne, młódsche	—
Mjenje wukormjene młódsche a derje pizowane starsche	—
Schpatne	—
Jałowzy a krowy: 16.	
Połnomłodne, wukormjene jałowzy najwjetšeschze, réšnjes hódnosche	—
Połnomłodne, wukormjene krowy najwjetšeschze réšneje hódnosche hač do 7 lět	—
Starsche wukormjene krowy a derje wumłóte młódsche krowy a jałowzy	240
Derje pizowane krowy a mjenje pizowane jałowzy	190
Mjenje a schpatnje pizowane	—
Čelata: 105.	
Najwjetšeschze wukormjene	480
Mjenje wukormjene a taske wot zyza	400
Schpatne	380
Mowzy: 6.	
Młódsche a starsche wukormjene	520
Starsche wukormjene	—
Mjenje wukormjene (Merzschafe)	—
Swinje: 66.	
Połnomłodne, wosebitych rodow a jich schtichtenjow, hač do 1½ lět stare	560
Wukormjene	590
Mjasne	510
Schpatne	—
Nonaj a kundrošy	—

Sserbjo!

Kupujece twory a potrjebu jenoż pola Sserbow.

Podpjerajce ſ tym swojin narodnoſć.

Porucam

nowe a trjebane plyschowe soſy, tkaninowe soſy, drastowe tkamory, vertiki, bźélanſke tkolowy, kožowe schaty, plachty, poczehnjenja, wobleki, ulstry, zonjazu drastu, nowe a trjebane mužaze a zonjaze wobuce, schtórnje, gramofony, czaſniki a wschelake druhe wězy.

— Schtož nimam, spěchnje wobſtaram. —

Max Wenzel w Budyschinje

:: na mjaſowym torhoſchczu 8 ::

kupowanſka a pſchedawanſka zentrala

Réčzu Serbſki! Réčzu Serbſki!

S pſchihódneho nutſkupowanja jara poníženje płaczišny.

Jakub Bräuer w Kamjenzu

na poknóznej drošy 14

poruča wschěm Sserbam žiwy wulki skład mužazeje a zonjazeje drasty. Najlépsche wobleczenja za zony po mérje najruczišcho po najtuńschich płaczišnach.

Pschihódne poſtrjeczenje

meble a polſtrowane twory

nowe a trjebane,

dospołne wuhotowanje ſpanſkich ſtwow a kuchinow, tež jenotliwe łožа, drastowe tkamory, vertiki, kuchiniſke tkamory, ſofy a ſchezlongi (derje bźélane), ſchpitzele poruczeja hiſchcze wobjedle tunjo

Jurij Kiehl w Budyschinje

kupowanſki a pſchedawanſki dom na Serbſkej hašy čo. 1.

Hosćeńc „Běły Kóń"

Hosćeńc prónjeje rjadownjo w Budyšinje na zwonkownej lawskej hasy. Mějeſcel Curt Lange,

poruča ſo wšém Serbam a přećelam Serbow. Jara ſpodobne a přijomne přebywanje. Dobre jěſć a pić po i-i knatym wurjadnym waſnju. :-:

Wšě wina w najwjetšim wubjerku.

Kóždu njedźelu koncert.

Elektriſke wuporjedźenja

wuwjedujetaj płaczišny hódno a derje

Albinus & Herbſt, dr. ſ wob. ruk.

w Budyschinje na hornjeſkiſej hašy **24.**

Pizowanſke běrny

poruczeja **Sjednoczene mlyny** ſ. dr. ſ w. r.

wotnoſka w Panczicach.

Swobodne městno

za

Welsec kupny dom

Telefon 12 w Kulowje Telefon 12

Czaſniki a ſtote twory

kupowacj je wěz dowěrjenja!

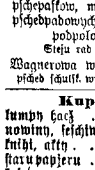

Wobroczejce ſo na wěſmywuſtojneho ſmajerja.

Poruczam w najlépſchej hódnoſći

dyhlacjne czaſniki, czaſniki na ſćěnu, budźaki, laž tež wſchelake twory.

F. Marschner nasl.

M. Ewald, časnikař.

w Budyšinje, na hohatej hasy čisło 9.

— Wuporjedźerna —

1 bilijonu hr.

dam temu, kiž mi 1 abo 2 próſnej ſtwě pſchenaja abo dapoſeja. Pſchijſina je pódlanſka wěz. Poſtkjenja pod „A 83" na wud. „Serb. Now."

Nimale nowy

klankowy wojſchk

jeſa zuroku wotedacz w Budyšinje na Łukeſkiſej hašu 28, delka na pr.

Zony

Poruczam ſwój wulki ſklad pſchewapſkow, mježacznych a pſchedpadowych powjaſow, podpołožkow.

Sleju rad i radże.

Wagnerowa w Budyšinje pſches ſchulſk. wrotami čo. 9.

Kupuja

kumpy hač . . . 2 pj.
nowiny, leſchiwki, knihi, akty . . . 1 pj.
ſtaru papjeru . . . ½ pj.

kóſcze po najwuſchſich dnjowych płaczišnach. Želeſo a metale jenoż na wupoſaſ. Po wjetſche, ſo derje płaczeje ſtalanki, je ſo ſ nimi ſpjeſ ſpjeſchkom pſchijědu.

Josef Schubert

w Budyšinje, dórklin čo. 7.

Telefon 695.

Kójdy, ſchtóž ma

něſchto na pſchedań, ſtół, grat, wſchelake nowe a trjebane wězy, abo ſchtóž chce žebi něſchto kupił, wopiſej to :: :: ſ nawoſchtkom we :: ::

Serbſkich Nowinach

Tajſi nawoſchtk ſu w nětkle 6000 herbſkich domach čita :: a ma wiſty wuſpech. ::

Kupuju běžnje kóžbu dźěłbu

rožki, pſcheniznu, wowßu, jerčmjenja, muki, laneho ſymj atd.

po burſkowych płaczišnach ſa hotowe pjenjezy.

Wo ertne, telefoniſke abo piſmowne poſtkjenja proſy

Heinrich Scheinert w Kulowje

pſchi zyrkwi. Telefon 42.

Vogtlandſke gardiny

ſtory, zanki, bitraje, łokatke, pranſchowe ſutnje, kožowe poczehnjenja a kožowe płachty, wujeſki, trjenja, ſchćerzuchi, błidowe a ſtołowe pſchi-ſcinjow, wokmu, ſonjaze, mužaze a dźěczaze ſpódnje ſtołowy, wóſkowe ſukno a linoleum poruča wobſeſe płaczišnu hódno

H. Erler w Budyšinje

na ſtinych wikach 11 ſnapſchcza „Stołeje Hrěbje". Nězi Serbſki.

Transmiſije

kóždeje druziny

wolije atd.

podawa ze ſkłada

Carl Gast

w Budyšinje na drjewowych wikach čo. 27.

Najwyſchſche płaczišny

płaczu ſa kóždebo tróšneho a njetróšneho pſa.

Schołta na Židowje čo. 259.

(Schulze. Seidan 259).

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća za 1. połojcu novembra 50 miljardow hriwnow. Do wukraja za november 6 Ké. Kóżde čo. płaći 3 miljd. hr. Wudawa a ćišći Smolerjoc knihtišćernja, zap. druź. z wob. ruk., w Serb. Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawóstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobstajnje so stajace nawóstki a tabele so wyšše wobliczeja. Za reklamowy : : rjadk płaći so 45 złotych pj. Rapat po tarifje. : :

Čisło 265 **Budyšin, sobotu, 17. novembra 1923** **Lětnik 82**

Dnjownička.

Sobota, 17. nazymnika.

Hrjehorja, Dźiwyčinjerja, biskopa.

* 1857 w Miłočicach Jurij Libš, spisa Serbsku składbu, přełožer Domasa Kempenskeho, wubjerny mištr serbskeje rěče.

† 1024 wo Starem Seidendorfje pola Zhorjelca slawny tužiski mysleŕ Jakub Čech — z wóstocu Češkeho pokhoda.

1918 w Bukecach prěnja ludowa zhromadźizna serbskeho narodneho wubjerka.

Lubosć strašuje a teź wo snju njespi. Zmužnjena tola njepopušći, we wuzkosći njeda sej styskać, postrožena njeda so mylić; ale kaž žiwe plomjo a horca swěca so horjo dobywa a so a wěstosću předobywa. — Lubosć je spěšna, swěrna, pobožna, lubozna a přijomna; wutrobita, sćerpna, swěrna, mudra, dołhomyslna, zmužita a sebje sameje žeńe njepytaca. Přetož hdyž štó pyta sebje sameho, wotpadnje wot lubosće. Lubosć je rozhladniwa, ponižna. — Kročenje za Khrystusom, přeł. wot Jurja Libša.

Ryzy Serb je sprawna duša. Přisłowo.

Njedźelu, 18. nazymnika.

Swjećenje basiliki ss. Pětra a Pawoła.

Kermušu maja Blunjo, Bukow, Kamjenc, Krjebja, Łaz, Radwoŕ, Ralbicy, Hamory, Wulki Wosyk.

1922 wotewri so w Prazy wustajeńca 50 wobrazow ze serbskeje Łužicy mištra Ludwika Kuby.

Žona, što sym zaso zhonił,
Ty přec' njejsy wěriła,
Mi je też mój susod gronił,
Štož dźens' tydźeń Nowina:
Jutře a teź póndźelu,
Maju w Łazu kermušu.

Tuž nětk dźi do Budyšina
Mi po nowe khołowy.
Nětko wěš, zo njeje hina,
W Łazu pjeku tykancy.
Jutře z časom počahnu
K wujej tam na kermušu.

Pětr Mlóńk wot H. Zejlerja na Łazu.

— zowsku kermušu přeprošeny.

To dobrota je wostudła, hdyž kóżdy dźeń je kermuša. H. Zejlerjeŕ.

Towarstwowski powěstnik.

Serb. tow. „Nadźija" w Budyšinje změje přichodnu wutoru spěwanje z dypkom 1/2 9 hodź w towaršowni na garbarskeje dróży. Hosćo su nam stajnje lubje witani.

Serb. tów. „Zerja" spěw. wotrjad změje přichodnu wutoru 20. nov. wječor zdypkom w 8 hodź. pola Juraca w Hrodźišću spěwanje, přińdźe wšitcy z wěstoscu, teź maju so wosobite zrjadowanja rozrěcć. Předsydstwo.

Serb. ludowy orchestr. Njedźelu 2. decembra 1/2 10 hodź. dujerjo 1/2 11 huslerjo. Noty sobu přinjeś. Bjarnat Krawc.

Tow. serb. ratafskeho dorosta za Khrósćicy a wokolinu ma sobotu, 24. nov., pop. 1/4 4 hodź. pola Natuśec w Kukowje swoju lětušu hłownu zhromadźiznu. Dnjowy porjad: 1. Rozprawy, 2 wólby, 3 rozrěšenja dla šćerbje organisacije zwjazka. 4 namjety.

Serb. tow. „Radosć" w Bukecach změje póndźelu, 21. nov. wječor 1/2 8 hodź. spěwanje, Předsydstwo.

Serb. tow. „Łužica" w Hornjej Hórcy ma přichodnu njedźelu, 18. nov., pop. w 3 hodź. swoju 'mšasanu zhromadźiznu, K. prof. Bryl je přednošk dobrociwje přilubił. Wšo sobustawy a mandźelske so na tutón jara ważny přednošk přeprošuja. Hosćo su nam stajnje witani. Předsydstwo.

„Rjessda" w Budyšinje skhadźuje so přichodnu póndźelu wječor w Serbskim Domje.

„Sokoł" w Ralbicach ma wutoru wječor 1/2 8 hodź. zwučowanio. Wšitcy maju přińć. Načolnik.

Jednota „Sokoł" w Małeśecach. Jutře njedźelu pop. w 2 hodź. zwučowanje za dźći, wutoru za dorost, pjatk hwizdarjo a bubnaŕ w Brězyneŕ. Načolnik.

Swět we podawkach.

Sakski šejm wo sastarauju wobhdleŕstwa ſ khlěbom a běrnami.

Sakski šejm je w pośedźenju 15. novembra wo sastarauju wobhdleŕstwa k khlěbom a běrnami jednał. Pola němskeho knježeŕstwa ma so wuſtajkowaś, so by so khlěbowe žito hač do 75 procentow twaniło. W Sakſkej maśe so žito a muka, za ſćežiwjenje wobhdleŕstwa trěbnej, ſ nuczenym wotedaczom ſwobzéjcej. Runje tak moja so ſ nuczenym wotedaczom běrny ſ cłazkom do składow ſwjeźeć. Se ſběranjom privatnych pjenjez a ſ pśichiwolenjom ſtatnych pśichadkow dyrbja so pjenježne śrědki k wotedaczu běrnow na njesamožitych pśichitowaś. Dowos mloka do městow a industrielnych wjeſnych gmejnow ma so doraſnje pśechowaś. Sastaranje ſchulſkich dźěći ſ jědju ma so na 100 000 dźěći wupſcheśrěć. Gmejny dyrbja so ponuźiś, so bychu pśichpśawjenja k ſhromadnemu podawanju jědźe činili a so bychu so darmotne błida poſtiśaśe. Pódła teho dyrbjaśe so mjes wobhdleŕſtwom ſtajnohódne pjenjezy ruce w dohańajcej mérje roſcherjeć.

Sapódłanz Kaiſer namjetuje, so bychu so wikowanſke a pśchemyſłowne komory a ſwjaſći industrielnych dźěłacerjow wo to prózowałe, so by so dowérjenje wukraja k ſakſkemu hospodarſtwu ſaſo dobyło. Internazionalna konkurrenzna khmanoſć ſakſkeje wuwoźnjeje industrije ma so powyſśiś a dźěłanſke khoſty so pomjeńſćiś.

Sapódłanz Schreiber ſo pśiceśiwo hrožazemu ſcherjenju nuczeneho wotedacza wobroćł a praji: Katarcy ſu ſkubiſcht dyźli hdy pśedy (Woſchćerjenje na lawizy a w ſrjedźišnje). Sćełanje ſtudow pśiche lichowanſtwo dyrbi ſo pścheměniś. W nich nětkole ludźo žeńa, kótśiž njeſu wězywuſtojni.

Dr. Claus njewěri, ſo ſo knježeŕſtwu poradźi, ſubej wókru ſaſchćěpiś, ſo je ſo ſtajnohódne płacźidło wudało, kótreż ſo polnje ſe ſtotom kryje.

Dr. Rietſhammer praji, ſo je najlěpſchi śrědk pśiche bjesdźěłoſći, wobnowjenje ſtrowych wobſtejnoſćow w hoſpodarſkim žiwjenju. Dyrbimy ſo wot ſchabłonizowaneho njerozumna wóſmohodźinſkeho dnja wuſwobodźiś. Hdyž Wagnerowa praji, ſo je wóſmohodźinſki dźeń mjes dźěłacerjawom tak ſtrukćeny, ſo jim nichtó njemóże ſ hłowowa ſwjeśeś, dha wón praji, ſo ſołdat bźjo mjłne wobſtara.

Sozialdemokrat Franz roſeſtaja, ſo ſa pokśpśchenje wobſtejnoſćow njeje nic jenoź trjeba, ſo by dowérjenje wukraja wróćił, ale teź kupna móc w tukraju. Wóſmohodźinſki dźeń je ſ internazionalnym ſrěcźenjom połtajeny, a tehodla žu wſchě nadběhi pśicheźiwo njemu podarmo.

Noſkafowaŕ němſkeje wobory je kommuniſtiſkeho ſapódłanza Schmellera ſajeć dał, dokelž je wón bjes dowolnoſće kommunifiſtu ſhromadźiſnu powołał. Kommuniſtojo namjetuju, ſo by ſo Schmeller ſ jatby puſćił. Wobſamknjenje wo namjeze ſo na ſobotniſche pośedźenje wotſtorčźi. —

Sakſke knježeŕſtwo pśheciwo pśichrócenju podpjery ſa dźěłoniemjerjerjow.

Němſke knježeŕſtwo je wobſamkło, ſo wot 5. novembra zwóſobne pſchitraſti dźěłoniemjerjerjow njeſmědźa hłownu podpjeru pśechróciś. Pśchećiwo tuiemu wobſamknjenju je ſakſke dźěłowe miniſterſtwo proteſtowało, dokelž ſo ſ tym połoženje dźěłoſibowanych dźěłoniemjerjerjow pobudźeſći.

Soźjmowy mandat dr. Zeignera.

Sozialdemokratiſka frakźija ſakſkeho šejma ſe dr. Zeignera namołwiła, ſo by ſwój mandat hnydom złožił.

Pśched rospuſchćenjom němſkeho šejma.

Po wuſtupjenju ſozialdemokratiſkich miniſtrow ſ nětkſeho knježeŕſtwa, ſo němſki kanzler w šejmje na ſamu wjeſćinu wjazy njemóże ſepjerać. Sozialdemokratoju ſu dla ſakrocenja pśheciwo pśichadkam ſakſkemu knježeŕſtwu bo pścheźiwuſtwa pśheciwo dr. Stresemannej pśchećili. Woni wutoru w pśichodnym pośedźenju němſkeho šejma namjetnu, dr. Stresemannej njedowérjenje wuwraźiś. S bobom teź němźy nazionalni ſapódłanzy Streſemannej niedowérjenje wuwraźa. Woni dowěda Streſemanna na zyle druhich pśchićejnow dla hač ſozialdemokratoju wotſtroniś. Pśchi nětśišchich poměrach politiſkich ſtronow we němſkim šejmje je ſdoma ſ tym liśiś, ſo śmjeźe knježeŕſtwo wjeſćinu ſaby žeńe. Tuž budźe Streſemannowe miniſterſtwo wotſtupiś dyrbjeć. Nowe knježeŕſtwo budźe ſo ſ nětśišchego šejma cźežko wutworiś hodźiś. Tuž ma ſo wotežakaś, ſo ſo němſki šejm roſpuſchćiś.

Alarmowa hótowoſć Berlinſkeje polizije.

Dźiwajo na nimo měry wulku drohotu žu Berlinſku ſchkitanſku polizaju ſ nuczenymi granatami, karabinami, pištolſemi a gummiſtowymi klumpachami wuhotowali. Polizija je wo dnjo a w nozy na alarm pśchihotowana. Pśched pjekaſtimi klamani ſo lud ſbeźa. Pjekarjow muczachu, ſo khlěb po płaciźnje wjeſerawſcheho dnja pśchedawachu. Snamjenja ſa to pśchidźeraju, ſo Barlin ſaſo pśched ſylnſchej ſokmu wurubjenjow ſteji. Temu ma polizija ſadźiwaś.

Skónčenje knihjeſćišćeŕſkeho ſtraika w Berlinje.

Mjeńſne pśchedhdyłowa knihjeſćišćeŕſkich organiſazijow w Berlinje ſu wobſamkle, cźišćeŕſkeſki ſtraik ſkónčiś. Kommando Berlinſkeho wobornego wokrjeża ſa to ſajatych wjednikow knihjeſćišćeŕſkich organiſazijow ſ ſatby puſćeśi. Knihjeſćišćeŕjerjam je ſo pódła teho ſlubiło, ſo budźe ſo ſ nowa wo jich mſdowych ſadanjach jednaś.

Straik Wulkobarlinſkich mlynſkich dźěłacerjow ſo ſkónčiś.

Dźěłacerjo Wulkobarlinſkich mlynow běchu dla mſdowe ſwady dźeło ſtoźili. Dokelž bě ſtrach, ſo budźe ſe ſaſtajenjom dźeła w Barlinſkich mlynach khlěbowe ſaſtaranje ſchkodowaś, Barlinſki magiſtrat kročeše dla ſjednanja pola němſkeho dźěłowego miniſterſtwa cźinjeſche. Hdyž dyrbjeſche ſo tole roſrěcźenje ſtrjedu pśchipołdnju ſavoźeś, offiſjer kommando woborneho wokrjeża pśchińdźe a dźeſaŕ ſaſtajerjow ſtraikowajcych na podłožku ſakajnje ſtraikow we ſjo wjenjawajcych dźěłakjach ſajeć da. Jednanje ſo nje dźiwajuc teho ſapoča a to w pśchitomnoſći kriminalnych poliziſtow, kótśiž dźěłacerſkich ſaſtupjerjow dohładowachu. Wo mſdowej ſwadźe ſo dojednachu. Straik bě ſ tym ſkónčeny, a ſaſtupjerjo ſtrajkowarjow ſo ſ jatby puſćeśichu.

100 miljonow rentſkeje hrywny ſa dźěłoniemjerjerjow we wobhadźenym kraju.

Němſka rentſka banka je 900 miljonow hrywnow němſkeho ſtatej pożeźała. S tuteje ſummy knježeŕſtwo 100 miljonow rentſkich hrywnow k dalewupłaćenju podpjery ſa dźěłoniemjerjerjow we wobhadźenym kraju wuźije. S tuteje ſummy pomognym ſtaſkom dhe němſke knježeŕſtwo ſpytaś, we wobhadźenym kraju dźěłoniemjerjerjow ſahłódnjenju twikowaś. Tale ſumma wćhaſ jenoź na króśći cźaſ bohaſnje, ſnadź pał ſo mjes tym poradźi, ſo ſ Franowſkimi we wobnowjenju dźeła w poruhrſkim hórniſtwoje dojednaś.

Podłećšenje dźěłanſkeho cźaſa w Poruhrſkej.

Wobſedźerjo podłopkow w Poruhrſkej ſu dźěłacerſtwu ſwjaſkam woſtajili, ſo budźe ſo dźěłanſki cźaſ podłećšiś dyrbjeć. Dla dalekow, kótreż dyrbja ſo ſ Franfoſkom dawaś, ſo poruhrſke wuhło tak nabrośi, ſo ſe dróſiſche dyłk wuhło druhich ſtronow. Rozdźěł dyrbi ſo ſ dźeſiśimi dźěłanſkimi cźaſom wurunaś. Tuž dyrbi ſo domóſtnſtki dźěłanſki cźaſ ſaſo ſawjeśeś. Hewaſ ſo wuhło njehódźi wotbyś.

Krwawe ſrażenje mjes kommuniſtami a poliziju we Wirttembergſkej.

W Schwenningenje we Württembergſkej bě ſo němſkeſ woborne maſchinſke tśełka kradnyła. Tukanje ſo na kommuniſtowe wobroćej, kótśiž ſu žebi tam njedowolenu proletarſku wojowanſku organiſaziju ſałožili. Pścheſćiwo tutej ſo poliziſſke pśchepytanje ſawjeźe. Pśchi tym kommuniſtiſky demonſtrantojo do poliźje ſrażychu. Poliźja do cźełma pśchińdźe a ſo by ſo ſe ſtrašneho połoženja wukhwała, bě wona muſowana, ſalwu wotedaś. Pśchi tym ſo jedyn dźěłaćeŕ mori a jedyn kommuniſtiſki ſobuſtaw gmejnſkeje rady ſo ſroni. Pjećſ druhich wozbohom ſo tśehorunja ſrani.

Stinnes dyrbi ſo ſajeć.

Dopiſowaŕ Pariſkeho „Intranſigeanta" w Düſſeldorfu pawź, ſo je franzoſſke knježeŕſtwo generalej Degoutteju porućiło, ſo dyrbi Stinneſa a induſtrialnych, na jeho ſtronje ſtejacych, ſajeć, jeli ſo němſku induſtrielni njebudźa franzoſſko-belgiſkim kumjenjanjam inżenieurſkeje kommiſije pſchihłosowaś. — Hawaſka telegrafowaŕnja pśeje, ſo je generaŕ Degoutte tajke wukaſanje doſtał.

Franzowska hebi żada, so by so kronprynz wudał.

S **Narisa**, 16. nowembra. Wo wczerawshim pohedżenju konferency pósłkanzow sajmujuch „Expreśnoje korrelponderny“ sledowaze nadrobnosze shoni. Pohedżenje 2½ hodźiny trajesze. Wono so najprjedy z **kronprynzowej nałeknoścu** zadkacyże. Jendżelski sajmujuch bé zwólniwy, wo kronprynzowym pra'chenju a zwjazkarskej wojerskej kontrolli zdeiacz. To pat bésche jenizki dypk, wo kotrymż so pschesjenscy dospi.

Franzowska hebi żadasche, so by so kronprynz zwjazkarjam wudał abo so by so na cząż żiwjenja z Nemcami wuhnał. —

Jendżelski pósłanz znapschecziwi, so by to se shubnikeho stejnischega wulke wobczehnoscze cżinilo, dokelż dyrbjeli so potom też wsche druhe na sapiću wójnstich winikow stojaze a skoby wuhnaé. Wo tymle dypku so niczo njerosshudżi, a konferenca pósłanzow so

k zwjazkarskej wojerskej kontrolli

pschinwobroczi. Franzowske knjezerstwo bé żadasche, so by so kontrolla w potnym wobsahu wobnowiła. **Wono mjenuje wuprajo, so je nemiska wobora w tuchwiku wjele shlusicha,** hacz to mérowe srécżenje dwoła. Franzowski sajmujeé pschidpomni, so Ruska bróniże a druhi wójnski material la Nemzich dżéła. Stimasowi dżélacżerjo su Pornusku wopshestili, le bychu w njewobhadżenej Nemzi bróniże a municżiju dżélali. **Tuż by trjeba było, so by ku kontrolla wobnowila.** Franzowski sajmujeé potom pshéli, kaze **sankcije** Franzowska namjetuje a podchmórny, so dyrbi so najprjedy wuzélka pschesjenowej mjes zwjazkarjemi dospjeé. W franzowskich kruhach bychu najradscho widżeli, so bychu najprjedy wo taxim postupowanju sjena byli, dokelż by Nemcze potom hnydom kapitulowała. **Hdy bychu so zwjazkarjo pschi sankcijach, je stronu Franzowskeje a Belgiskeje zo cżinjazych, njewobdżeli, bychcżi heb. Franzowska a Belgiska zwobodnosci cżina wotpadżi a zamjez postupowaé so poinie mérowcho srécżenja dierżo.**

Sajmujerjo Italskeje a Belgiskeje pytachu mjes franzowskim a jendżelskim stejischnym pohrédkowaé, tola jim to njeporadżi. Potom so wobsamknu, so maja sajmujerjo konferency pósłanzow swojemu knjezerstwu najprjedy rozprawiéz, kak wézy ja. Wjelsche konferenzyne pohedżenje budże zhobu.

Jendżelska dla kronprynzowcho nawrótka pola němskeho knjezerstwa wjelakrocżi.

Hawasa telegrafowanża w Pariżu powé, so je jendżelski pósłanz ministerstwu pshechadże Poincarecej a konferency zwjazkarskich pósłanzow w mjenje swojeho knjezerstwa zdżéli, so je Jendżelska w Barlinje pschi zanej trocżeli dla nawróta nchdunscheho kronprynza a thérora njewobdżéli. Schtož zwjazkarjo wojersku kontrollu nastupa, je jendżelske knjezerstwo tehorunja pschekamjowe tankżijam. Wono so tez nechże zanej trocżeli pschilamkmjeé, so bychu so kontrollowe sze operazie wobnowile.

Po rozrécżenju z jendżelskim pósłanzom je Poincare hnydom wuzwélnego a finanzneho ministra se sastojnikami k debi pscheproshył. Kotżi w prénim rjedże wo praschenju wobsahowych portheinskich pjenjes dżélaju. Wsche tute konferency bo njenadżiju wotmécżu.

Franzowska bjes Jendżelskeje w Nemzi dla wojerskeje kontrolle a dla kronprynzowcho nawrótka zakrocżi. Prénja trocżeé k temu je bo hižo stała. Poincare je franzowskemu pósłanz j w Pariżu porucżił, so by němskeho kanzlera se wschej nahonjeju na to kedżbliwoho cżinił, so by Franzowska k schkitanju swojeje bjezstraschnjoseje wot zamjch nabrawrow wottrasheé njeda.

Jendżelska hrosy z ententy wustupicz.

Do stónczenja swétoweje wójny mésechtej Jendżelska a Franzowska jenaše sajimy. Strach, kotryż zmoi z Nemzkeje hrozeshe, jei twjerdże hromadże wjasasche.

Nétko, hdyż je Nemzka je swétowej wójnu poražena a seshabjena, njeje wjazy tuzeho wjasadka. Sajimy Jendżelskeje a Franzowskeje żebi w swétowej politiky napschecziwo steja. Franzowska je dżensa wojersky najsilnischi stat w Europie. Deje so Jendżelska nétkole runje tak boji, kaž prjedy do swétoweje wójny Nemzkeje. Swoju prjedawschu pschecżiwnizu Nemzku Jendżelska nétkole jako swoju pschichodnu zwjazkarku wobhladuje. Wona ma tchodża swojim sajimam za schkodne, so so poražena Nemzka bale hospodarsky a wojersky skabi. Kaž je Jendżelska pschecżiwo wobhadżenym Porurskeje z franzowskim a belgiskim wójstwom była, tak so wona nétkole pschi postupanju Franzowskeje pschecżiwo Nemzkej da nawróta néhdyschcho kronprynza a dla wobnowjenja wojerskeje kontrolle w Nemzkej njewobdżéli. Jendżelski ministerski pschedsydża Baldwin je w debnim rejmje rjekł, so je zwjazkarjam dżélił, so Jendżelska njemóże na njewobmjesowany cżas z nimi hromadże hicz, hdyż nétczishe politiske polożenje dale troje a hdyż so hromadne dżélo **z nimi pocżeznje.** Po wólbach budże nowe knjezerstwo powschitkowne polożenje w nastupanju wójnskeho wojskodżenja pruhowaé, a trébne krocżele cżiniéz dyrbjeze.

Namjet njedowérjenja w jendżelskim parlamencze zo. wotpokazał.

Namjet njedowérjenja dżélacżerskeje strony pschecżiwo knjezerstwu je so z 285 pschecżiwo 190 hłosami wotpokazał.

Wo wotmyslenej politiky kaitanskich zkow Baldwina praji, so knjezerstwo zlo na pschecżiwu, muhi, njazło, hnt, twarożk, butru a jeja njenamjenjenje. Knjezerstwo pak jedy potom swobodu w nastupanju druhich wézow wobstaja. Zła dyrbiałe powschitkowne być; jendżelskim kolonijam so lepschina dawa, a z zlomi dyrbża so dobrody powjerschicz.

Ze Serbow.

W **Budyschinje**, 17. nowembra 1923.

— **Wo wjedrje.** Wézera wjecżor w 7 hodźinach barometer 739, hygrometer plus 2, nazywschcżha dnjowa temperatura plus 9 C. — Dżensa rano we 8 hodźinach barometer 742, hygrometer 0, najnizscha nózna temperatura plus 2 C. — Wuhladny: njewobstajne. — Derjeżdżanjsta wjedrarinja nasche wjedro sa wótsate. Wutżeli cżejzcho kcho wjeczora k dalbemu ranju a lubja nam hischcze rjane lśe. Smuhate mróczele cżehnjeżeh fo dżensa rano k krótkeho wjeczora k dalbemu ranjej a lubja nam hischcze rjane wjedro. Dejschcżit mejachu mézera hupy Borkum a mésto Frankfurt nad M. Snieh dżésche so pschi 7 hop. hymy na Schmérkowej horje. Cżopło bé po Nemzkej hacz do 7 stop. Kuffie, 25. nédżelu po Sawjatej Trojizy, hłonczko 7,28 hłhadża a fo 4,02 thowa. Mésaczk hłhadża popołdnju 2,31 a fo na ranje 1,39 thowa.

— **Rosprawa palizje.** W jenej wjesy pschi Budyschsko-Lubijskej żelesnizej cżarje w bli kofeji Wujeżda abo we Wujeżkej hanym fu 15. nowembra pop. dwé wosbje cżornej kokoschi a zolteho thapona kradnyli. Wosbje fu w Budyschinje sajeli. Skorżała fu jara sarsane a móża żebi je wobsheżerjo na kriminalnej policiji w Budyschinje wotewsaé. — Pschi skladowiczi jednanjow, kiż rozsajanjenje wo wschelakich mjenje abo bole cżežkich padnschéwach pschinjesu, namalachu mjes drudhim pola jenelio sajatcho rosbrany mdroleleny barbjeny ruczny rélkowany wojerk. Po wuprajenju minowanego je was w cżujnosze t. l. w jenej wjsy mjes Hodżijom a Pschikowizami kradnyli. Dale je fo wulka béla a módrocżuhsata barchentowa tołowa błoschka namakała. Po wuprajenju sdżałeho je ju wón psched nédżelu 6 nédżelemi w jenej wjsy pola Wjeleczina błizko krajnych mjesow z bikerinje (Bleiche) kradnył. Wón a plachta staj na Budyschskej kriminalnej policiji a mógeze fo tam wotkrywjaé. — W nozy k 16. nowembrej kradnychu z jenych rézniczkich klamow we Budesiczach sakłane cżelo a w kamjenej nozy je sttowcho a wuhlowcho sdżada w kluwinadże na 20—25 mézchow fcże. — 16. nowembra dop. kradnychu z jeneje zelonnoscze pschi Hoschicy hafy jésdne koło, kotrehoż znamka a cżisło znaé njesżtaj. — Policija muża saja a budnischow pschepoda, kotryż bé na zwéżowanju a kotrehoż sżónischwa dla z jésdżiłym listom pytachu. — Dale fo tu 27-létna Zórika z jeneho sużbodneho mésrna saja, kotruż kriminalna policija paduschtowa dla pytaésche. — Dale saja policija 22-létneho tudomneho dżélacżerja, kiż bé w posłednim cżasu fe swojej zjanscju cżasto potajim k sakroczenju mésowat, dla nowcho każenja nózkowe mézu.

— **Paduschtwa.** S wokhéze tudomneje kupcży kradnychu 17. nowembra rano jésdne koło znamki „Germania“, dale kradny fo jésdne koło, znamki „Germania“ cżo. 11514. W cżasu wot 7.—10. nowembra z pola za Cżachowjanskej parkowej murju sdżałej wobroczaxy pjuh, seleny barbjeny a z newymi kolesżkami kradnychu.

— **Statistiske wudawanje pschi Budyschskim polizajskim hemcże nam shdżi:** Statna indeksowa liczka za sżiwjenske twdowki wuczinjesche 12. t. m. 218,5 krócz telko, każ do wójny.

— **Shromadny strajk we wuhlowych jamach z Dolnjej Schlesinskej (Lužizy)** je wczera pjatk zwudnył. Dżesija wschė dżélo wotkrocżuje. Boja so, so smeje balskotshage sczichowki a so może le generalnemu strajkej dóńé.

— **Po żelesnizy se Schorjelzo do Budyschzina je nétko** jena zkładnosé wjezy. K tworowemu cżahej, kiż wypolnju 1,50 se Schorjelza wotjédże, pschipowjesnu fo tez wosbowe wozy.

S **Malerschz.** Naschu nalutowanża a wuzwjeselenja wotmécże jutże popołdnju we 2 hodź. pola Lipjeżkej swojin wurjadnu hłownu shromadżiznu. Jednacz budże fo pschchowdżowé wo nasy we hotowych zjenjesach.

S **Hornjeje Hórki.** Nasche herbiste tow. „Lužiza“ smeje jutże nédżelu popołdnju w 3 hodź. wscheżenże. Knjes prof. Brył budże nam wo ważnoseli naschcje herbiste wécze pschednoschowaé. Wosbobje fmy sastupjerja „Sserbskich Nowin“ pscheprohnyli, so by nam rozprawjał podał wo rosnoschanju „Sserbskich Nowin““. Dowdernżty towarschwa fo na to pokasuja, wschė sobustawy a cżitarjowe „Nowin“ na tutón ważny pschednoschéf a sajimnym shromadżiznu pschepronżeé. Tam może fo tez kżdy wupcżeé.

S **Wutlich Dobrey.** Wézera pjatk popołdnju je so tu manbjezka dżélacżerja Klienenga w Syrjewi twjela. Lezdo widżazku ju brje wot wobsydżerja po zuzu k Syrjewi bése kżeż, tola pschedy hacz ju dobeżeche, bé fo njeshoże hižo stało. Mésbże fo metrow wyshże Jurakes rihna, ju **mornuł** z wodny wuczeżesche. Kajsche pschicżiny dla je sebi zżiwjenje wsała, njeje znate, tola dże je ju sarosel wo żeliwjenje k temu pohnuła.

S **Dakzina.** Koża w kas. Tudomny inspektor na knjezim dworje, wobky **Rychtar, kradny po nécżim 40 zentnarjow Zita.**

Se **Semichowa.** **W nozy wot wutory k sbrjehe** 10-létchu schtżerjo naschcho gmejnskeho kajschczka a trabanta z nycho wólonu sżeżenu. — **Schto tola bżenżnikschi dżeé wscho zpekradnu!**

S **Malerżiz.** Jutże wjedżeli 18. t. m. naschi wjesnjan Hendrij Michał se swojej mandżelskej Madlenu rodż. Mitanez z Drodsitschcza swój stoty hody swjerzi.

Hana.

Roman wot H. Sienkiewicza.

Pschełożił Beno Zyż.

14)

(Pokr rezowanje.)

„Sskępzo! Stójnitko!“ klinczeshe mi we wutrobje. „Tak hy so potajkim wot twojeje Hany dżélił! Sżé hy jej cżinił a zwarił dla zylsow, kotreż syrota pyches tebje tonsesche!“

Sczehnych khornaf swojeho kolucha pyches wschdi a pocżach ptakacz każ dżécżo, ale jenoż mjeseżo, so mje Selim njebu pschi tym lepił. Pósała pak fo, so bé to Selim prawje derje pyjnył a jenoż f wot tpoczatka pokasacz nodżywsche, dokelż bé jemu pschejara rosshorjeny. Njebédżeny hischcze Chorepeli dospeli, dha hižs sapocża: „Hendrichо!“

„Schto?“

„Ty pschchcżeli!“

„Wojżaj mje na pokoj!“

Sażo knjezeshe hluboki mér. Sa nécżto wokomikow pak hižo sażo sapocża: „Hendrichе!“

„Schto dha?“

„Ty pschchcżeli!“

Zomu njewotmolwich. Nadobo slhiji fo f wosa, wja ruku sżerha, torhny mi mézu f hlowy, żpyny mi żuéh na hłowu, pschikry jón potom sażo a praji: „Tatle, to cże hižo nuftudżi.“

IV.

Ja jmiram wrócżich fo domoj, dokelż ho mi f pschedżejazym pruhowanjom srakosefe derje sjednaczej njeda, wot kotrehoż żebi mój nan pschejeschże, so bych je psched sapeżatkom nowcho léta wotpokożił. Nan derje wjedżesche, so moje dżéło w prózdninach wjele hódne njebé a bojesche ho, so mojé hischcze polożyn wot tehe, schtoż bych w sandżenym schulskim lécże nawuknył, pschi knikapażenju sażo zhubiéz. Wuknych tehodża so napinaz. Wschże wschdżenych rozwuczowanskich hodżin w gymnasiju a dżélo sa pruhowanje mézach tej hischcze je Selimom hromadże pridatne hodżiny pola jeneho studenty, kiż fam hischcze dolho na wyschschej schuli njebé a potajkim najdżeje wjedżesche, kotrychż wédomoczkow sa pruhowanje trjebamoj.

Tamny cżaż mésieshe hluboki wikno na mnje, pschetoż tehdom fo moje nahlady a mysle bojaka pschewnoriacu a zyly twar, kotruż béschtaj nan a pater tak wobhladnuwje zhotowiłoj, fo pschetorhny. Tamny studenta slawjesche mjenujzy na wyshe stromy najdokładnische nahlady. Hdyż Romiku historiju z pheduschowaschе, pschi tym jenoż pschejara derje wotumjesche, so by mi pschi rospowdawanju ponowjenjow Grachow swoju pschezwjunoscz a swoje zazpiwanje pschezrimo tódżemu waschnju tuzelowa nétkotrych zaschczepił, tak so moje dotalne zenjanske nahlady fo każ kurjawa rozchnachu. S hłubokim hłokom p'chejhodżenja rozsażni namaj naju młody wuczeż, so dyrbjał cżłowjek, kiż bórzy hłowne a wliwapolne stejnischcze „studenty wyschcze schule“ dospije, pyches wyshé pschedhadki posdżehnyen być a so dyrbjał tutón na wyscho f wuczownaj mudrowza bladacz. Powschitkownje bé ménjenja, so fo cżłowjek mjes wójomnatym a sfiadżowazym létom najlépje pschihodżi, so by we swéwe knjezit a swój spomożny wliw na Kowjesowe wukonjaz; podżischo je potom tola hłupak abo konfervatiwny.

Wo ludżach, kotżij njebéchu ani studentożo ani wuczerjo wyshkich schulow, rézesche f wérnym wobżarowanjom. Ale tez swojin strowin mésesche nasch wuczeż. W tamnym cżażu żażkuschach f prénjenu rasej wo Malesewicze a Wischnarju, mudrowzomaj, wo kotrymżaj najbliżschcżo rézesche. Dyrbjeli słyschecz f kajsej żapżmjenitoscżu wo najnowischich postupach wobnowjesze rézesche a wyżokich wékneszach, kiż buchu wot zacżemnjenej pschedhadki potajkej saldżenoscze wuczożostorzene, wjelo pak wot mlodżichich wuczenych f njeżkutschanej throhlosczu f pracha lobytosze wuczeżenjene a cżłowjeczom rozżażnjene.

K taxim rézam potom swoje kubżerkojte plódne wosoy tchżaschesche a njeżkutschnu liczbu kurjawkow żmalesesche, pschi cżimż p'chezo wobkrutschesche, so w zyłej Warschewje njeje muża, kiż by jebo w kurjenju pschetrelkował. Wobżedżi w tym taxe knuczewanje, so je jemu wyscho jedne, hacz pyches hubi abo wób fmi. Pschi tym nezbóle stany, zawi so do swojeho wschewobleka, pschi kotrymż wyscha liczka knesli pobrachowaschе, wobwdżerżo, so dyrbi dżenż khwatacz, dokelż ma hłuchcze k „metemu zastanicżu“ pschińeé. Pschi tym mikrosche tajnje f wocżomaj a pschijpownu, so jemu naschа mlodostena sżarosba snjemożni, namaj blizsche dżélenja wo tutym zastanicżu cżiniéz, tola pschidże cżaż, w kotrymż to tez hjes blizschich rosżażnjenjow ro'uminoj.

Pschi wschem, schtoż ho naschimaj starschinaj na żadyn pad lubiło njeby, mésiesche nasch student pak tez dobrych wożżinkow. Wdżesche, schtoż nad wuczeżesche, dokładnje a dé rozwinje schorjeny za wédomoscz. Nojchcże wotrorhane sinpnje, wotwischeny wschewobleé a czapku, kiż mésesche wyshcżeho tuzelego f placżim hnédoun hacz f nécżim druhim; tyrnżż tez żenje krotchi w dybielki njemél, żebi tola starożczeny njeczinjeschе we żwojim derje- a hubjenjenże. We jenoż wédomoscżi żiwy. Schtm a ja widżachmoj we nim druzżinu wyscha, njewuczerżkowan każdi wédomoscze, njedżélżiwim wulkosci. Bżchmoj krucże pschezwoczenaj, jo, jeli nécżto, dé wón thmany, cżłowjeschko we wokomikach strachа wuzżwobodżżeż, wón, f cżeżczownoscżi nuzowaty genius. Wón tam dé runje tak nadżeho nadżaże w tym.

Dachmoj fo f jeho nahladami mohł rjez trahrjeż. Schtoż moju twohoju nastupa, mérin, so żtamo mésechtra pschesczahnych. Dé to żprotże wrócżawa pschesczihu mojemu dotalnemu wocżehnjenju a wyshche teho nam żtudent wopravdże wrota do nésnatcho kraja wédomoscże wotamkny, ke kotremuż loko mojich dotalnych wopschiczczow w prawem pschimérje njeżkejcże. Wot teho cżaża fam, w kotrymż bédżu mi tamne nowe kolonoscże fcżdbadżaze, njemdżach cżehо, fo na Hanu dopomnarcz, kotruż wot spocżatka ani f mysli pusdżejt njebéch. Jeże tehy plomjo lubożże we wutrobje mi pschiżporjadżu, ale w pschirunanju f morju wyżli, kiż we hłowje mlodeho studenty żolnjeschże, thasche żo mi na'de mérne mjeżczne krajne żiwjenje pschezo mjenjche a njewuzżnische bżez a pschi tym bu Hanina wojżoba za nimje pschezo bóle wukżowżta a żaplawjena. Selim że żwojeże żtrony mi na nowym puczu bidżeze żtrone dżerżeze pschez cżim mjenje na Hanu myżleche, bacz naschej żpowżeżej napschecżowżnu wloda Zżeżlina pschi wotnje żpbdżeze. Żtam pocża k wjej żedżżcz a tak wobkredżowschżaj ho żdy dżeń każ dwaj jataj ztrażżali. Selim j njepowalnej trutżeżu wobkrucżi: „Tutu abo żamu!“ Druhdy lehny ho na żwoje loże pschi tym wukżżo, mójeżche pak nabodo żwoju knihu we żenju cżżżnycz, horjeżżcz, mje pschinnnycz a każ blndnje go żmżo wnwolacz: „Ach, Józefina, lubuje cże tak żara!“

Michałk je we tśoch wójnach, 1864—1866 a 1870 bóh wojował. Bóh swójcej jenni a jeho lubej mandželskej hischće wjele pokhonwannych lět.

S Hrádka. Pohonca ludomnego kuntuntskego druhstwa je sajdženu póndźelu stražnjenje zajeschoził. Wón chćeše do Wětšeje wjesc, mětešche leć kelesnjenu skaru wotkwacać. Wón je njebě dobladag, so je cźaly pschibliz-juje. Lokomotiwa wóss skrabnywschi, jón rosbi. Pohonca je rosmjesche po nohu. Tu dyrbjesche jemu we khoro dni wotkwacać.

S Klěschischcźez pola Sleho Komorowa. Do naschego katolskego Božeho doma su so wětšo druhi rad njeshibicźiwi padnjeli nutskamali. Schklenzu wokna wutlokschi pschichódźechu do zurkwje. Tam rozwaricźichu tabernakel a kradnychu z njeho postocźany khelich. W kapalnt rozpraschichu ześěnki khamor a wschu z njeho kopowaj zwěcźinjaj. Sa poduchami hilda nimaju.

S Jarina (Ochrau) pola Lukowa. Jenemu katarjej tuźnemu kwicźała paduschi we khěkowje sarschału. Cźeje, na wotkaschku we khěkowje leko. Mjasko wschu zobu. Na druhi dźeń njedocźinkaj do jameje wšej so wróćźischtaj. Hacźrunjej na njeju khkachu, to stej paduchaj, nichtóh jeju njeslyschesche. Hake wjesnor „Zandarm“ pschiźeše, so by so ! nimaj blize schnaj. To taj pytnyschtaj a mězschtaj so ! procha. Pschi tom „zandarmej“ koło kradnyschtaj. Tón może wjesoły być, so njestaj jeho zobu wosłoj.

S Mužakowa. Schklescźerjo we schkleneźernjach we Wětšej Wodźe, Mužakowje a Njeźězym Krajschu.

S Barschcźa (Forst). Nuka cźasa je sawinowaćk, so dyrbjesche so wjeźnu Wozi bom samknyć. Boże stužbu ho tam nakhwilnje wjazy njewotmětowaju. Psched 100 ke-tami dě wokolina Barschcźa hischće zyle gerbiła. Pruski system je tamne Sserbšhwo zadajil, kaž wšej naschich bratrow we zurkwi a schuli hischće djensa dyi. Bě-li wokolina Barschcźa hischće djensa Serbiła była, a by-li so Sserbam Boże stowo we jich maczernej rěcźi pschirowiedeła, Božeho doma samknuć njetrjebali. Lubosć a poporniwosć Sserbow by jón teź we naibórschej nuzy wudźerźała. Jedun Menetekel na Wasy, Wy kujaze we Pruskej. Tola, sćito powjedaćk, cźasy njepraschamy wótschcźi, so teź rowniež swój row nadeńdu.

S Mužiny pola Rukowa (Niederwerda). Zadźawe marbaćstwo je naschu khwak tak cźěsko wjesku rosworiło. Mě-koter dwa 49 lětneho murjerja Lorenza a jeho 21 létnu dźowku wjazy njewuhladachu. Jako so 20 lětneho Lo-renza za nimi wopraschachu, zhonjchu, so staj wobaj ko Dej-Bohu wotśitoj, tam pschi statnej woborje pschiwisnyłoj. Jeho synna a bratra wowtaćk. Ludźo pak jemu njewěrjachu, dokelž je jako nedožiwšk znaty. Jako pozdźišo pschidźe a statk pschepyta, namaka nana zaraźeneho a ahrodzy zahrabowaneho. Jeho dźowka leźeche zatepte a ... nóm-nowej jamje. Tu bóchu pobrischili a potom ... ze žiwu do tuna cźisli, hdyž rudny kóra ... ostawo ... dźataja zaschiwa. Sa jeho sobuwinu ... ze bliźa.

Hospodarski roshlad.

Sobota, 17. nowembra 1923.

Hamtske kursy wežera we Barlinje:

1	2.513.700	bl.	137,655 mk.
1	10.972.500	bl.	73,815 „
1	442,890	mb.	100 pólšk. markow — „

Na Barlinskich wótach su kursy zuzych pjenjes wjeschcźichu. Dollar sowośa na 2529 miljardach hr. ! ! ! hamtski kurs stoteje hriwny bu na 600 miljar-dow stoja.

Cźisty bjzachu bele. To pschipisuje so njedosta Wej pjenjes. Zada so tola na cźesn 20—33 proz. danje. Tak so pozdźane kapital za 5—3 dnjow pschetrjeba. Pjacźi ju ja mnóhe twory teź po stotej hódnoze bija loze.

Na Drježdźanskej burzy su kursy efektow tehorunja trochu schtabichu. Wina teho wyta so we tym, so žu pjenjezy žadne. Tehodla dyrbi je někotrymžkuli pschedacź, so by hotowe pjenjesy do rukow dostał. Hewak snohło bo prajicź, so je pothlenje krute. Pschetoź nětotre akzije hischcźe rjane dobytki zapischachu, kaž na pschikład kera-mifke. Tu bobu Kalka 8 biljonow, druhe tehorunja po biljonach hacź bele do miljardow kaž Sórnewitz i 600 miljardami. Teź wschelake industrijowe a bankowe akzije hischcźe dobuchu. Lingnerwerke po 7½ bil., druhe teź po biljonach. Pschipis po 700, Bautzener Tuch 450 miljd. Sächf. Bank 2,8 biljonow, Dresdner Bank a Commerz a Privatbank po 400 miljardach, druhe rěschto sdubichu, teź wjes bankami, Darmstädter a Deutsche Bank po 500 mil-jardach. Akzije transportowych druschtwow so pytachu a tehodla nětschto dobuchu. Piwarnicze bchu powschitko-rje strużene a nětschto mało dobuchu, jenož Budyschka po 250 miljardach popuschcźi. Akzije maschinowych a meta-lowych fabrikow nazuzaju słuzbichu. To žame ma so wo akzijach elektromotorowych a kolowych fabrikow pra-jicź.

Renty bchu njeporjadne. Nětotre nětschto dobuchu, a druhe pschijhadźowachu.

Wiki wuschkowcho stotu (Magerviehhof) wežera pjatk we Barlinje. Rosprawa stótneje zentrale we Barlin-Friedrichsfelde. Stotu bě so, 407 truwow, 80 wolo.o, 33 bykow a 8 prósinkow, pornjo tydźenschim pozajkan nětschto wjazy pschihnaso. Wiki klazachu. Nětka hódnota papjerjanych pjenjes wuraźi so we nimomerny wyschoki pjacźisnech. Te kupzy jenoż njerad pschijiwolowachu. Na pjenjezsk trajneje hódnoty bě hischcźe njedostatk, byrnjež mózno bysto, nětschto z nich dostacź. Wiko-wajcne zo po dollaru, po stotej a teź po papjerjanej hriwnje. Te-hodla bě njemózno, jenastotych pjacźisnow wutrjechicź. Sa truwy pjecźachu 600—1200 stotych hriwnow. Woły bu cźahanja hubjenje dźěchu. Tele pjacźachu so sapjěchacha:

Dźěwe a wyskokupcźene truwy 300—1200 tź. hr.
Nałožaju 300—1100 stotych hriwnow.
Wubranny tšot bě hischcźe drózschi.

Na konjaze wiki tam bě so pschihnało 128 koni. Wiki klazachu. Pjacźisnow so hamtsky zanych njeskwapiła.

Na produktowych wikach so pjacźiny mało pschewu-nichu. Wschelakore rozlicźenja su wiki saschmjataze. Nětcho to žita so po rentowej hriwnje najjerje za statnu žitarsku putasche. Po dnjach je so mało kupowało. Sa pajjer-janu hódnotu so hischcźe we rozjp a druhim kicźe rěschto rozpschedo. Pschecźiwo schpatnje bjěsche. Muka so dnjach huhjeschcźo bźe, to mlynkow pohnuwe, so wo wocki hla-dacź. Hczkmžeš mjesche mérne wiki. Wowsa so bo wjerzownych stron teź telko wjazy njeskupowasche. Wonjesich-ti a druhe stórne pizowadża so teź wjazy tak jara kež pohjednje dny njeskupowachu.

Se stoteje na papjerjanu hriwnu rosliczene płacźesche

	to	Drježdźanach
wežera zentnar	to Barlinje	to Drježdźanach
pschenzy	5 700—6 120	6 000—6 150
rožk	5 640—5 790	5 850—6 000
jeczmjenza	5 400—5 580	5 400—5 500
wowsa	4 890—5 100	4 950—5 100
bérnow	510	

Wschо po milijardach hriwnow.

Na Barlinskich produktowych wikach
Sito a produkty po stotej hriwnje.

Pschenza	190,0-204	**Sšloma a žyto**	
rožka	188,00-193	pschenična	0,80-1,00
nałkin. jeczmjeń	180-186,00	rjana	0,80-1,00
wowsk	163-170	wowsna	0,70-0,90
pschenična muka	33,00-36,00	rjane wosleppy	—
rjana muka	32,00-33,0	jeczna	0,70-0,90
za tunu abo 20 zentnarow		k šaklanju	0,60-0,70
pschenicź. wotrubY	8,40	šoklanje	1,90
rjane wotruby	8,40	žyno	0,80-1,20
rapš. wošuschk	13-14,0	**Bérny**	
pochowa meiaša	7,—	bźe	1,90
seradella	20,00-23,0	cźerwjene	1,90
pjeluschki	18-20,0	žoltomjatne	1,90
šuche truhanczki	8,00		
bérnaze kružki	15,5-16,0		
za 100 kg abo 2 zent.		po zentnarju	

Drježdźanska burza.

Wschenza	20,0-20,50	bérnaze kružki	—
rožka	19,50-20,00	pschenicź. wotruby	8,60-8,80
nałkini jeczmjeń	18,0-18,50	rjane wotruby	8,60-8,80
nahynuschi jeczmjeń	16,50-17	pschenična muka	42-43
wowsk	16,50-17,0	rjana muka	41,0-42,0
cźerwjeny bźeczel	170-190	woka	—
rapš	—	pjeluschki	—
kukuriza (Mais)	20,50-21,0	hróch	—
šuche truhanczki	9,20-9,50	módre lupiny	—
zokrowe truhl.	13,0-16,0	žołte lupiny	—

po 100 kilogr. a po šotej hriwnje.

Stare papjerjane pjenjezy ho wot wežerawschego pjem wjezu wjecźišcźa. Ta je jenicźki srědk, hdnotu na-jschich pjenjes sfruckicź, a tón, so ho wschć wudawli stata ! bankami šwjedu. We statnej cźišcźerni maju so rentowe hriwny jenoż hacź do wošteje njesly cźišcźerscź.

Mloko we Drježdźanach 146 miljardow hriwnow. Sa mloko we Budyschinje 53 miljardow hriwnow.

Dank na piwo ho wot póndźele, 19. t. m. podwoji. Na 100 litrow budže sa najtuńscźe bawt 1484 a sa najdróžscźe 1766 miljardow.

Muka jako dividenda. Akzionarojo jenešo mlyna we Dolnjej Wódrjezyy (Nieder-Oderwitz) dostanu jako divi-dendu na saśdźene léto pot punta muki. Ta płaczeschze do wójny 10 np.

Jena jězda na elektrisnej želesnicy we Drježdźanach 150 miljardow, to by było po stotej hódnoze 25 np. Do wójny płaczeschze šo 10 np.

Dowos khošcźa ho njeskaże. Wschelake nowiny bźcźu pschaże, so ho šakaże, khošej do Němšeje wojsch. Temu tak njeje.

Wažne hospodarske liczby (klucze).

Sa 17. november 1923.

1 stota hriwna (po Barlinskim wicźnym kursu)
papjerj. hriwnow 600 000 000 000

20 hriwnowski stoty	11 560 000 000 000
Płaczišna ja stoto	640 doll. za jedyn kgr.
„ „ „	1 šlěborny (1 hriwna) 150 000 000 000
Statny indeks	218 500 000 000
Wultopschekupski indeks	265 600 000 000
Dawkowa měra (multiplikator)	600 miljd. za stotu hriwnu
Multiplikator na želesnicy	600 000 000 000. Jedyn kilo-meter 4. klašy 2,2 np. po stotej hódnoze, po papjerja-nej 13 miljardow a 200 miljionow.
Pósstowy tarif: list w posi. wokrjesu	5 000 000 000
dopišniza „ „	2 000 000 000
list dale posi. „ „	10 000 000 000
dopišniza „ „ „	6 000 000 000
Telefonowy kluč	600 000 000 000
Rěčenje je w bliźim wokrjesu (Ortsverkehr)	60 miljardow.
w dalschim bo 5 kilometr. (Bezirksverkehr)	120 miljard.
Lekar po stotej hriwnje	
Sa lekarstwo je ljudobjom	6 000 000 000
Knihjeczischczeršli kluč	660 000 000 000

Stota hriwna ho na papjerjanu kaž wežera rosliczi.

Cyrkwinske powjesce.

S Małeschcźez. 25. njedź. po šwj. Trojizy pop. ½3 hodź. sjednoczenje mjodych holzow w farje.

Krajnozyrkwinske khromadźeństwo w Budyschinje, na rů zowej haju 31. Njedźelu dop. ½11 hodź. njedźelska schula. Popołdnu 2—4 hodź. šwjatk mlodźenj sa rozhudź. kischcźeš. sa mlode holzy. Wječor tu 7 hodź. evangelizaji-ska khromadźina. Cźutoru wječor we 8 hodź. šwjatk mlodź. sa rosšudźenje kischcźeš. sa mlodźenjow. Sćrjedu, połuny dźeń, wječor w 7 hodź. połuna nutrnoscź.

Kujes khromadźeństwowy wotkładak Zimmerma.m se Budyschina dźerži bibliisku hodźinu njedźelu, 18. nov. popołd. w 4 hodźk. pola k. Mášlitnga w Hornjej Hórzy, póndźelu wječor ½8 hodź. pola swud. Měrčźinowcje we Wětšej Horje, schtwórtk wječor w 8 hodź. pola k. Lubleja Alberta w Zyhzach a pjatk wječor w 8 hodź. w diako-necze w Bitkowjach.

Pschispa.

* **Kat němšky industrijelni kapital do wukraja pschewožuje.** To ho šlawa wo wschelakich puczach. Pschekepant industrijalni rozumja wschitko kat pschewjesć, so jich knjezerstwo je šwojimi krutymi wukasami lepicź njemóże. Se-dyn šylny šwjatk šakkich ekajernjow a šdrujenych wotnoš-kow je to takle pschewjedł: W Rěcźe 1918—1919 šo hižo wy-šoki doth we wukraju k wocźomaj wutworil. Banki a wulko-pschekupzy w Schwajzarskej šo jako wěrizelsjo šapjchachu. Jim bě šwjatk jara wjele dołžny. Hlowny wěricźel pak bě jene druźtwo w Schwajzarskej, kiž bě tónle šwjatk — hatle šakoził. So by ho tónle dołh wotplacźił, spomnjeny šwjatk pjenjesy ša twory, kiž bě do wukraja šlał, tennle druźtwu w Schwajzarskej pschepokajacź dawasche. K tymle wotpla-cźenjam pschidachu ho potom druhe dołhi, kiž bě šakki šwjatk ša trjebanje wukrajnych patentow do wukraja dołžny. Se pschipchadom pak ho wupokaza, so bóchu to patenty nětšticźi wunamakarjow i Němšeje. Sa wobšjedźerjow tychle patent-tow twdawasche ho šajo to druźtwo w Schwajzarskej, kiž bě šakki šwjatk hatle tom šakoził. Sa trjebanje patentow wobliczachu ho nještyćhane wyšoke šarunanje. Tola ho wucźini, so tele druźtwo w Schwajzarskej jenicźke prawo dosta, twory šakkeho šwjatka we wukraju pschedawacź. Druźtwo ho twory ša wurjadnje niske płacźišne wobli-cźichu, kiž wono potom na šwětowych wikach ša wjele, wjele wyšiche płacźišny rospscheda. Se tym wukhadżaju do-bytk bźeźche do mécha schwajzarskeho druźtwa. Na tole waschnje wobkhodny kapital šakkeho šwjatka šakacźe. So zyle wuźakuje njeby, twdawachu ho nowe akzije. Dokelž hdnota hriwny dale špadowasche, njemóźeźche teź powy-šcźenje kapitala njedostatkej wotpomhacź. Někto šchwaj-zarske druźtwo pschewza, šakkemu šwjatkej wupomhacź a „pożczowasche“ jemu pjenjesy na 1. hypothelu, kiž po pra-wom šakkemu šwjatkej šluscheja, potajkim ł jeho šamknymi pjenjesami. Někto hakle, ale pozdźišo, pschihnże pozdženi akt tehole drama. Sakke fabriki ša na druźtwo we Schwajzarskej tak pschedołżene, so dyrbi je ta štónczinje ša hypothcki pschewzacź. Tak je šakki šwjatk šwój kapital za-thował a tej p'ched wocźomoj wschednjożnego finanznego hantla šakrył. We zyłym marwrje jenoż nikotši akzionaro-joj wjedża. Jim nichtóh ša thartow hladacź njemóże. Woni šu mężeczelo tak mjenowanych lepschinowych akzijow a wukonjeju wjelekróżne hłosowanje prawo. W generalnej šhromadźinje jenoż jich hłoš rosšudźi a do wažnych sa-štojnjšwow hodźeja ło špušchczone rentacze. Tak pische Pr. Pr. w cź. 314. — To łubu hodnotacźanjo ło dźiwasch, hdyž nasche dobre pjenjesy wostanu. Budź špokojom. Tu šmješch hlodu mrěcź, a hdyž ło lubowanny thežor wrócźi, hubu rosdajecź a hurrah rejcźi!

* **S thjotkrainje ho twdobyli.** S filialneho jašwa we Wilmor pola Anricha twdobuchu ło ſ'dnu khotrankaz. Hdyž ło wjecźor do barakow wróćźichu, nadpadżechu dołha-dowarjow, twunzowachu jich a potom cźeknychu, bróńże šobu wšowschi. Kaž žu ło pjedy twuprajili, chcźeja hi-cźeze druhich jatych wunoścź a potom šhromadnje rubicź. To žu rjane twdhlady, hdyž šebi njekhmanizy na taźe waschnje „pomhacź“ twdża. Jelt ło to powschitkownje p'chewjedże, dźemy rjanym cźahom napschecźo. Tu khwilu pak je štatna autorita žylna dosć, tajkim njedostatkam wotpomhacź, a to rašnje a krucźe.

* **Dwaj muzej.** Parižiti šudnik dudże dyrbjecź rólu mudrowo Salomona hracź. Jedyn muž ł Konštantinopla ł mjenom Basan pschijědże do Parisa a nadeńdże tu šiwoju žonu. Ale dyrbjesche nejšonicź, ło bě wona ł jenym krajanom woženjena. Tutón bě žebi žonu po turkowiskich wob-rjadach wlak. K temu niežo dale trébuje nieje, hacź jenoż šchtyrjo šwědokoju, kotiž mandželske wuźiwadżenje wuštaja. Basan pak bě pšches měšchnika grekško-katolskeje zyrkwje wě-rowanu a wožtanje pschi tym, so je jeho ženiwa jenicźky łakonišy prawa. Dokelž ło nětcźišchi wobšjedźez žony šapo-wjedźi, ju wróćźi, a wona ło žama wuprajt, so to ro-šudźi Parižšeho šudnišwa pschewožtaji, kotrehož žona wona po prawom je, tuž je ło Basan na šudnišwo wobroćźił a ſ tym Parižšeho šudnika psched cźešći nadawš šlajił. — Na-bžijonnje je ło to njewuprajt, so ło kóždenm pokoja da, kaž šebdom Salomon rošhudźi dźěćka dla, wo kotrej ło žónšlej wadżeschcźej a woprawdżite macź ło wuťopa.

Hlowny a šamolwity redaktor: Marko Šmolek w Budyschinje.

Polbalmjany płat, dobry płat, łožowe poczehnjenja, měchowy drell, twjelki atd.
pschedawataj a wumenjatej na len
Rudolph a Schmidt w Kamjenzu, Arndtstraße 34

Pytamy nuſnje **khójnowe kuluchowe drjewo** a deſki kupicz. Dale potrjebamy běžnje wſchě druhe drjewa, rěſane a njerěſane

Telefon Mjeſwačzidło 24. **Firma P. Rócho w Sſernjanach** pola Kamjenza. Telefon Mjeſwačzidło 24.

Wozjewjamy s tutym, zo wotewrjamy

konty po złotej hódnosći

wosebje tež w **rentowej hriwnje** (Rentenmark).

1. Bjerjemy tute pjenjezy na knižku a zadanjamy je z 4 % při wšědnym trjebanju a z 6 % při měsačnym wupowědźenju, tež přez naše filialy a agentury.
2. Zběhać hodźi so přez kwitowanku abo šek, tehorunja móža so pjenjezy přepokazać po pisomnym abo telefonskim rozkazu.
3. Započoženja a naše šeki (nic našich filialow, zadanjamy tónsamy dźeń započoženja, šeki na naše filialki dwaj dnjej pozdźišo, druhe šeki 6—10 dnjow pozdźišo.

Dań wobliča so po předu pak 1/4 lětnje, pak 1/2 lětnje.

Wšě konty wjedu so bjez provisije.

Serbska ludowa banka.

Znaječe hižo lěpschiny J-kolesa?

J-koleso je idealne wobłhodne a puczowanſke koło ſa młodych a ſtarych, najnowſche wubdowjeze na polu dwojokolateho jeſdneho koła. Schtóž chze bjes **motorisete mozy** a bjes **wobzebiteho napinjanja** kolojeſdźenje jako wopraudźite wolſchenjenje ſaczuwać a je dla khorowatoſcze a cžerpjenja nohow hacž dotal ſadźewany, jědne koło wužiež, jěſdźi bjes ſchkodowanja ſwojich organow na J-koleſu. Zadajcze ſebi pſchedwjedźenje a poſkiženje wot jenickeho ſaſtupjerja

:: :: :: ſa raniſchu Sakſku :: :: ::

J. Tempela w Malym Wjelkowje čo. 35.

Čara z Hamburga do Ameriki
United-american lines inc.

Do

sewjerneje, centralneje a južneje

AMERIKI

Afriki, narańšeje Asije atd.

Tuni pſewoa přez němske a wukrajne přistawy.
Wurjadna III. rjadownja z jědźnej a kurjanskej ſalu.
Salonowe a kajutowe parne łódźe přenjeſo rjadownje.
Nimale tydźeńſcy jězdźi ſo z **Hamburga** do **New-Yorka.**
Radu a čiſčane wěcy podawa
Hamburg-Amerika-Linie w Hamburgu
a zaſtupjeř
w **Budyšinje** Ernst Sembdner na hórnčerſkej hasy 21.

Elegantny jonjazy ulſtr
a dobry **mužazy ſlawſch** ſa krónju poſtowu
je na zjrobu ſamſtnej. Poſtiženja na **Köppe** w Drježdźanach Mathildenſtraße 23.

Fotogr. ateljej Oskara Meiſtera
w **Budyſchinje** na khěžorſkej dróhy 15.
Telefon 488. :: Njebjeſu wotewrjeny.
Po ſtaſanju ſo tež na wſach fotografuje, tehorunja kwaſne wobraſy, gruppy atd.
:: Powjetſchenje po kóždym wobraſu. ::

Kolowe mantle a ſchlawchi
kolowe pſchiſkliſkuſchne wězy,
karbid, wolij, waczolinoſchaft, blumpowe ſchlawchi atd
poruczataj
Thomažez bratraj w Budyſchinje
na kamjeńtnej haſy 16.

Nawěſtki přinjesu wužitk!

Dobry herbſki pachol,
wokolo 20 lět ſtary, ſo k nowemu lětu ſa **wotroczka** pyta.
Shonicź we wud. „Serb. Now."

Terje hjerjane mahagonjowe ſchłtaze bliźko
je na pſchedań, tež ſa žito, na Jurjowej haſy 12 a bella.

Jaſnobruna
Kobla (10-lětna) je, dokelž je kěžko pſchiroſtło,
na pſchedań w **Budeſtach** čzo. 8
pola Nowoſy.

Kupuju
Nowinu kg po 8 miljard. hr.
knihi, leſch, akty 8 miljard. hr.
papjerowe wotp. 2 miljard. hr.
lumpy kg hacž 10 miljard. hr.
koſcze, bleſche atd.
po nanowiſchſchich płaćiſtnach
Popp
na hornjeſtej haſy 18. Tel. 1352.
Witowarnja je ſtarym želeſtom a je ſtarymi metalemi.
Metale jenoj kupuju, hdyž je wupokaſ wot wulčhnoſcze ſudu pſiſlenje. Wot tajſich, kiž polnoletni njeſu, njekupuju.

Kupuju
nowiny, knihi,
zešiwki . 8 miljard. hr.
akty . . 8 miljard. hr.
papj. wotp 2 miljard. hr.
lumpy hacž 10 miljard. hr.
mjedźe (bleſche), koſce,
żelezo, winowe błoſo
po najwjeſchſchich hnjow. płaćiſtnach
Büttner
pſchi Žitnych wikach čzo. 12.
Telefon 1204. Nječ. u herbſti.

Wumetnje wuſchiwanje,
Wuſchiwanje, znowanje, garnérowanje wérowanſtich ſawjeſkow, čzjowych klantow, herbſtich bantow, rubſelcherjow, kaj bluſow a draſtow w najcziſcziſchich a najtuńſchim wumjedźenju. Tam ſo tež we wuſchiwanju wumuwizuje.
Frau **Else Herrmann** na Mokſt. hrjbły 13 w ſahrodnej khěži I.

J. p. Mencel
serbſki čaſnikaŕ
znata dobra wuporjedźarnja
w **Dobroſecach**
pola Njeſwačzidła.

Vogtlandſke gardiny
ſtorn, zanli, bitenje, łoſcze pruncžejowe ſtuſnje, łojowe porcželanowe a łojowe płochty, twjeſli, tryenja, ſchórzuchi, blidowe a łojowe pſchiſtrowy, wolmu. Jonjaze, mujeze a dźěczaze ſpódnje ſholowy, wóſkowe kulno a linoleum poruča woſebje płaćiſtnje bodno
K. Erler w **Budyſchinje**
na ſtinych wiſacy 11 inſpicžerja „Stoteje Jwdźa". Nječ. herbſti.

Wróczoplaczenja ſtarych dołżnych pjenjez
ſ bjiwanjom na wolſchkowſcženje pjenjez wobdźěłuje **Rauo**
na Hoſchtſi haſy 32.

Kašče
jednore a lěpše, za najniżku cžinjonu płaćiznu
ma ſtajnje na ſkładźe
Jozef Leska, blidarnja w Kukowje.

Hänſelez hoſcženz w Hornjej Hórzy.
Jutſſe njedźelu ſu reje.
Piſcheženſke piſcheproſchujetaj **Jan Hänſel** a **mandźelſka.**

Hoſcženz w Khwaczizach.
Jutſſe ſu **pyšne reje.**

Lehmanec khofejownja a konditorńja
w Budyſinje na ſerbſkej haſy :: Před krótkim ponowjena
Najwjetſa khofejownja za pſebywanje wodnje a wjedor
— Najlěpše w pjeſwach a pſu —
tórty - jědźny łód - wino - pſwo - likéry
Woſebitoſć: Torty jako najrjeńſi dar při ſwjatočnoſcžach
:: Podawam tež zwonka wobkhoda. ::

Runje w čišću wuńdźe z nakładom hudźbn. wotrjada M.S.
Bjarnat Krawc op. 55. Wulka lubosć
30 ſerbſkich narodnych ſpěwow za 4- a 5-hłoſny měſany khór. Nabožne a ſwětne, wjeſele a zrudne, znate a njeznate, lohke a čežke ſo wotměnjeja. Štóž je trochu hudźbnje zdźěłany, změje nad wudawkom radoſć a změje je po bliſkim póznaću wutrobnje lubo. Zkazać móže ſo rjenje wudebjena knižka w ſerbſkim knihikupſtwje.

Czaſniki a flote twory

kupowaj je wěz dowěrjenja!

Wobroczcze ſo na wězywuſtojneho ſuſjerja.
Poruczam ſo w najlěpſchej hódnoſći
dybſaczne czaſniki, czaſniki na ſcženu, budźaki, kaž tež **wiſchelake twory.**
F. Marſchner nasl.
M. Ewald, čaſnikaŕ.
w Budyšinje, na bohatej haſy čiſło 7.
— Wuporjedźernja —

Hdyž chcžeče woprawdźe dobry wobraſ měcź,
dha dźicze do
fotografiſkeho ateljeja
Rich. Hutha
mějeczeł **Arno Lehnert**
w **Budyſchinje** na herbſtej haſy 13.
Kóždu njedźelu wot 1/2 11—8 ſtodź. wotewrjene

Kóždu **ſrjedu** wot dopołdnja w 9 hodź. hač do 4 hodź. wotměwa
zubny lěkaŕ dr. Mossakowski
rěčne hodźiny
w domje k. **Lehmana** w **Kukowje** čo. 4, hdźež ſo ſkazanki, do časa přijimuja.

Kóždu dźělbu žita
ſ wobſtajnohódnoſtnymi pjenjeſami kupuje
a proſby wo poſtiženja
Hugo Schütz na Žitnych wikach 30. Telefon 1180.

Wróćiwſi ſo wot rowa nam přezahe zamrěteje lubeje **mandźelskeje,** drochoje maćerje, ſotry, ſwakoweje a ćoty
Marje Delanoweje rodź. Libšic
z Hornjeho Hunjowa
wuprajamy za tak bohate wobdźělenje při jeje khowanju pjatk, za pobožny pačor při pusty-wjećorach, tu rjenu wěnkowu pychu wšitkim, wosebje tež wobdźělerjam z Hodźijskeje wosady swój najwutrobniſi
dźak a Zapłać Bóh luby Knjez!
W Horn. Hunjowje, **Jakub Delan**
na dnju pohrjeba, 16. nov. 1923 a dźěći.

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy w Khoćebuzu a we Wojerecach :: Agentury na wšelakich městnach Łužicy

Telefon čo. 155 a 156 **Worclowe khamory a worclowe kašćiki** Telefon čo. 155 a 156

Wuwjedźuje wšě bankowe dźěła. Bjerje pjenjezy za najlěpšu dań. Požčuje pjenjezy nanajlěpje.

:: :: **Kupuje a předawa, khowa a zarjaduje ważne papjery.** :: ::

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaća za 3. połojen novembra 50 miljardow brjwnow. Do wukraja za november 6 Kč. Kóżde čo. płaći 3 miljd. hr. Wudawa a čišći Smolerjoc knihtišćerńe, zap. druž. z wob. ruk., w Serb. Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaj, płaći so za mały rjadk 15 złot. pl. Wobšěrnje so stajnco nawěšćki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy :: rjadk płaći so 45 złotych pl. Rapat po taryfy. ::

Číslo 266 **Budyšin, póndźelu, 19. novembra 1923** **Lětnik 82**

Dnjownica.

Póndźelu, 19. nazymnika.

Hilźbjety, wudowy; Ponciana, bamža.

* 1656 Abraham Braneł, farař w Kózlacli a w Šunowje, prěni wulki serbski wučeny, přełožl cyłu bibliju, spisa hornjo- a delnjoserbski słownik.

* 1682 we Wysokim Bukowje Khryša Bjelrlech Faber, pozdźišo farař w Klukšu, wuda mału bibliju za dźěći a druhe knihi.

Branołej.

Wostajił sy namórk dźěławosće
Wótčinco, ty wjele wučeny,
Staraše će prawo narodnosće,
Luda zbožo, jeho potrjeby.

Widźeše już dawno do příchoda
Słowjanow wšěch krute přećelstwo,
Prócowaše so we rěči swojoh' luda,
Zo by sporił dobre znajomstwo.

Starco, najhódnišu česć ći dajmy,
Příklad twój njech wšitcy sćěhujmy,
'K dobrom' skutkej mocy napinajmy,
Jako bratřa nětk so zjednoćmy.

Michał Hórnik.

Radši knježi kóń, haš robočan. Přisłowo.

Towařstwowski powěstnik.

Serb. tow. „Nadźija“ w Budyšinje zmjeje jutře wutoru spěwanje z dypkom 1/2 9 hodź w towařšowni na garbarskeje dróży. Hosćo su nam stajnje lubje witani.

„Sokoł“ w Ralbicach ma wuturu wječor 1/2 8 hodź. zwučowanje. Wšitcy maju přiść. Našolnik.

Jednota „Sokoł“ w Malešecach zmjeje jutře wuturu 20. t. m. wječor wot 6—7 hodź. zwučowanje za dźěći wot 8 hodź. za dorosćenych.

Jednota „Sokoł“ w Bačonju změ'e štwórtk wječor 1/2 8 hodź. w młodźinowni zwučowanjew w prawopisu. Wšitcy zhoyli z dypkom přiść a wołojnik soba přinjesć.. Po tym je cołozwučowanje. Starosta'

Swětowe podawki.

Wutworjenje pomozneje policije w Sakskej.

Kommando sakskeho woboroneho wokrjesa Wosserwja, so ma přichodne wšěchnu policiju měr a porjad w kraju dźerżeć. Wona pak ma něhdźe w Sakskej 1500 próchowych městnow. Kaž dołho w kraju žylna němska woborna sćeja, so tutón njebohatk wurumuje. Přjedy hač pożiwjenja němskeje woborny wotczahnu, dyrbi so policija sama wudospołnić, so wobla njeměram a nahwisnosćam w kraju wobarać. Tehodła je general ze Seeckt wojeršćenu roskalowarjej we sakskim woborným wokrjesu porućił, maju přiwóz přichoty k wutworjenju pomozneje policije činić, kotraž by nad politiskimi stronami stała.

Čehodła je dr. Zeigner zwół mandat složił.

Sozialdemokratiska strona je dr. Zeignera nusowała, zwół mandat složić, dokelž je so pokupiła dawał. Wón je wschelaku zyrobu, jeja, muku, běrny, butru, pjerjenu, draštu, bebjenki a pjenjezy přichijimował a je ja to sahubjenych wobhonadźił. Statne rěčnistwo je přichcejiwo njemu dla pokupliwosće prozeł zawjedko.

Kommunistiski sapožłanz Schneller so ſ jatby puśchi.

Kommando sakskeho woborneho wokrjesa je kommunistiskeho sapožłanza Schnellera jatał. Tutón bě kommunistisku tajnu zhromadźiznu swołał, přichi kotrejž je dowěrnik ruskeho knjeżerstwa přichitomny był. Wola Schnellerowu tharty generalneho stała wo Sakskej a Durinskej a nae mohwjenja přichcejiwo wojerstwu knjeżerstwu namakali. Wojerski kommando mjenjesche, so by wón přichitoty k wjelepschowadze jedna. Dokelž je Schneller hobustawu sakskeho ſtejnu, ma tutón prawo, jeho žadacz, so by je Schneller ſ jatby puśchił, kaž dołho ſejn traje. Kommunistoty běchu na to so počahowali namjet w sakskim ſejmje zapodali. Přichi twothłosowanju je ſejn ſ wjerschinu za kommunistiski namjet wuprajił. Wjerschina je sozialdemokratiskich a kommunistiskich klubow wobliczesche.

Zimanje bolschewikow w Sakskej.

We wjeleornej Sakskej su pohlednje dny tykatu ležału kommunistiskich wjednikow sajeli. Mjez nimi je wjednik dźěłonjemějerjow w Drježdźanach. Jeho winuja, so je tajnu organisaciju wutworił, kotraž je dyrbjała nad němskim ſejmom, nowinarjowm, němskej woborny roskalowacz a kotraž so ſ wobdźělenja za wjedenje demonstracijow, finanznemu wubjerka a ſ kurčerneje službu tworjeshe. Powjeda so, so je finanzny wubjerk tajnje organisazije hižo pjenjezy ſ „rekwisizije“ słotych bohenkow wobstaracz dyrbł.

W małej korčmje w Barlinje su pišarnju kommunistiskeje strony wuhlědźili. W njej wjele kommunistiskich wukrajnych dopisow nadeńdźechu. Pohlednje dny su w Barlinje tři ze lěwo kommunistiske strony wuhlědźili.

Němski kanzler němsku politiku sakituje.

We wuriadnym pohedźenju zentralneho přchedstajstwa němskeje ludowneje strony je dr. Stresemann přchehlad wo politiskim połoženju podał. Wón dyrbješe wjedźeć, hač jeho samžna strona jeho politiju přichitkuje abo hač ju wotpokakuje. Dalšo wot teho wotwisuje: Pak strona njeje ſejna ſ kanzlerom, ſ tym ma to wón po tym složić abo strona ſtejí ſa ſwojim kanzlerom. We paźiwnym přchecźiwjenju wón praji, so njeje wotmyślene było, paźiwne přchecźiwjenje bjes wumělenja přchecźiwjedźachi, kotrež bě tež jeho přjedownik nastajał.

Prajiło so je, so je jednanje wot wschoho ſpodatka bjes wuhlada było. Ssu pak jednanja, kotrež dyrbja so wjesć, hyrnjež žanych wuhladow njebyło. Tehodła dyrbješe so ſpytać, hač by so hodźało, ſ Franzowſtej k rozrjadnju dóšeć abo niz, a mi ſo ſda, ſo je wopak, wo ſmjerkownopolitiſkim njewuspěchu rěčeć. Wjele na'he politiſke a diplomatiſke naprawy ſu k tomu přchinoſchale, ſo ſtej ſo Jendźelſko a Italſka wot Franzowſkeje dźělikej, a ſo Belgiſka tkabla. Franzowſka je ho połoženja přchihła, kotrež kraj njemóže na dlěſchi czaſ ſnjeſeć.

Wosnam roswicza leži w tym, ſo ſnadź ſo nowe wotdźelenje europiſkeje politiki ſanjedże. Tónle wosnam wostanje, hyrnjež ſo w blížſchim czaſu dalſche nahwisnosće Franzowſkeje ſtate. Za nah bjez ho połoženje njeje praktiſay najbrjódnay połóžito. **Nadźija ſo njemóže ſbudźeć, ſo budże w Němſkej w blížſchim czaſu lepje. Sleſimy přchedſałożnje krutej ſymu.** Bohužel ho dźenża njemóže politika na dołhi czaſ cżiniċ, dokelž njewěm, kajke budże roswicze w blížſchim czaſu.

Kak ſteja wězy w Porheinſkej a Porubrſkej? Franzowſka je k tomu dohnała, ſo ho jednanja ſ induſtrialnymi njeſu łkonczile. Tehodła ſmy ſ napſchecża wobhadźenehokraja we wurjadnje czeżkim połoženju. Njemóżemy Porheinſku a Porubrſku wjazy podpjeracz, hewak zyła Němſka roskradnje. Sjawnoſej hiſchcże njeměć, ſo poſt tukrajnej ſinanznej kontrollu ſtejimy, mjenujzy pod kontrollu rentkeje banki. Pożesonki, kotrež ſ tuteje ſtrony dóſtawamy, dyrbja nam dohadacz. Wobhadźeny traj na 10 hacz 14 dnjow nehdże 100 millionow ſtotych hrywnow trjeba. Tuż by naſch kredit, hdy by tychmy dyzli jenoż nekotre njedźele dale płaczicz, bórzy wuczerpany był, a ſ tym by wſcho ſhubjene było, ſchtož chcemy ſ rentkej hrywnu dożiczi. Nam je wěcże ſakne, ſo wobhadźeny kraj do ſakoſnego połoženja přchińdże. Tehodła ſmy ſpytali, hdyž někak móżno, ſnapſchecża induſtrije rukowanje ſa dorečenje ſ Franzowſkej přchewſacz. Ssmy jeſt ſlubili, ſo jejne wudawki po wotthorjenju naſchich finanzow ſarunamy a jeje płaczenja na dawkowy konto na dobre pitamy. Jednanja ſu ho roſtrajile, dokelž Franzowſka nochzyſche podate wuhlo na wotchadźeništi konto přchepiſacz, ale jo na winowatoſcze Němſkeje ſliczicz. Kaž wězy leża, móżeſche ho ſ tymle zadanjom jenoż ſpytacz, naż nuſowacz, ſo bychmy nawal do Němſkeje jako ſakoniſti přchipóſnali a naż ſ wudawkami ſa nawal do Porubrſkeje poczejeż. Ssmy tehodła prajili, ſo tole žadanje wotpokasamy.

We ſawjedźenju ſtatnohódnych pjenjes dr. Stresemann praji, ſo je ho knjeżerſtwu porokowało, ſo je ho ſ tym přchedołho dilliſte. Tennu napſchecżo dyrbi pak ho na wobſedźu ſtrach pokaſacz, kotryž tennu hrożeſche, kaž dołho hiſchcże rażiwne přchecźiwjenje trajeſche.

Dr. Stresemann potom na **bajerſke a ſakſke praſchenje** přchendże. Jeho ſu ho praſchełi, hacz njemóże knjeżerſtwo nowe ſakſke ſozialiſtiſke knjeżerſtwo jako wuſtawnu přchemócz. Wón je na tole praſchenje hoj prajił, ſo

Schtoż wobſtejnoſcze w Bajerſkej naſtupa, je ho jemu ſ lěwizy porokowało, ſo je wón ſ njerjenej měru nětrił. S tym ſu prawje njeſłudźił. Hacz do 9. nowembra njedźelu wězy w Bajerſkej a Sakſkej ſenale. W Bajerſkej ſu žiwjenja a wobhadźenſtwu njebrjeſche. Schtoż generala **Loſſowa** naſtupa, wón měni, ſo je ho wojerſći wukaz, kotryž bě ſo wudał, też dyrbjał přchewjeſeſ.

Wo ſeſtkowjenju dr. Streſemanna praji, ſo je ho přchi wſchěch wobſtejnoſcżach winowatoſcż kataſtrowe, ſo je **ſeſtkowjenje** němſkeho ludu poſtaracz.

Porokuje ſo nam też **kronprynzowy** nawróć a nam ſo ſ nowymi ſankcijami hrožy. Mamy ſa lěpſche, ſo nowym franzowſkim ſurowoſczam wuſtajeć dyžli porožel, ſo dyrbi poſledni Rěnu ſe zwótkoweje wójny daloko wot ſwojeje domiſny přchewjedwacz. Wot naſ budźa žebi žadacz, kronprynza wodacz, a my tole žadanje wjelo wotpokasamy.

Zentralne přchedhybdſtwo němſkeje ludowneje strony Stresemannej ſ 206 přchecżiwo 11 hłoſam dowjedźenje wuprají.

Pſched ważnymi podawkami w Němſkej.

Smutkowne połoženje Němſkeje dale njeſaſne je. Powſchitkownje ho wobzakuje, ſo dr. Streſemann blížche dny ſe ſwojim miniſterſtwom wotſtupi. Jeho ſiłkeho ſo po ſdaczu njeda dale dźerżeć. Preſident Ebert pak njecża dowolnoſcż ſ roſpuſchczenju ſejma njeda. Hdy by přchezo do teho ſwołił, by ho knjeżerſtwo diktatoriſtcże połmocy nětcziſchcżeho ſlowneho roſkaſowarja němſkeje wobo generala ſe Seeckta přchipowědźiło. Tak ſnajmjeſcża němſko nazionalny Barliſtki „Lokal-Anzeiger“ mění. Sozialdemokratiſki „Vorwärts“ pak praji, ſo ho tajkale diktatorſtwom 48 němſkeje wuſtawy njeſnjeſe. Kaž njeſeſnjeſe, a ſadyn direktorium njemóże knjeżerſtwo wjeſeſ, hdyž jenu němſki ſejm njeje dowěrjenje wuprajił.

Nehdyſchi chežor přchecżiwo kronprynzej.

Nehdyſchi chežor Wilhelm je roſpowſtrowanje telegrafowarinje dlěſche roſſaſnjenje [illegible] druhim praji: Dołach wołjohnowanſki [illegible] wotedaj, hdyž bě kronprynz hollanſkje ujeſu přchekrocził. **Njewěm nicżo wo tym, ſo dyrbi ſo 4. dezembra monarchiſka wobnowiczej.** Hdy budźichu ho mje wopraſchełi, hych ſa kronprynzowemu wotpuczowanju w tutym wołomſtu přchecżiwił, dokelž je Němſka je ſmutkownymi ſwo[illegible] pjena.

Marſchall Foch wo němſkim bronjenju.

Marſchall Foch je na konferenzu ſwjatkarſkich pódłanzow jara nadrobnu roſprawu wo němſkim bronjenju pod bał. Němſka wobora je wjele ſylniſcha, dyžli je ſ mi rowym roſrěczenjom dowolene. Wójnſki material ſo hotlinje dźěła. Stimnes je ſ tym wobpołožam wuſtojnych dźěłacżerjow ſ Porubrſkeje do njewobhadźeneje Němſkeje półłak. Też we wukraju, wobeſje w Ruſkej, ſo ho budźe ſkaſacz.

Cambon praji, ſo je ſo Franzowſku zyle nuſne, ſo by ho bjes nětczeho wobmjeſowanja kontrola nad němſkim wójſkom činiła. Konferenzyne ſobuſtawy wobſamknychu, ſo ſłužby ſwojemu knjeżerſtwu namjet přchipiſaju přchedpołożi, kotryž ma energiſke napominanje na Němſku wotchilcz, ſo by ho měrowemu trjeżenja dźerżała, a wſchelake ſankcije, wo kotrychž ſwjatkarjo wobſamknu.

Cambon ſ nowa roſłoži, ſo ſwjenja ważne ſajmy Franzowſka nuſuja, ſo by, hdy by trjeba było, ſama ſ ſankcijemi ſahła, hdy by ſpóſnata, ſo ſhromadne ſankcije njebohatkaju. Cambon pak žebi myſłi, ſo hižo wuprajenje ſolidarneſcże wſchěch ſojatkarjow by bodyła nad němſkej ſej wolu.

Mjez tym ſo konferenza pódłanzow wuradowawſche. Na němſki ſajmjeſ Hóſch k direktorej wobjelenja politiſkich naležnoſcżow, Barittiej de la Rocca poda a ſdźeli, ſo je nětczuſchi kronprynz hižo dawno žebi přchał, ſo by ho jemu dowoliło, ſo do Němſkeje wróciċ, ſo ho prawo na króny wotrjekuje, a je ſo zwiſłowne wuprajił, ſo budże na króny jim lubše wre Wolekſchnizy bydliċ a ſo ho přchi ſanej politiſej wjeſy njeſwobódżeli.

Mordarjej ruſkeho wotpósłanza Worowſkeho ſo wuwinowałoſ.

Na dojednanje měra mjez ſwjatkarjemi a Turkowſku w Lauſannje (w Schwajzarſkej) bě přched wjazy měſagami

bies pscheproschenja ruske knjeżestwo zwjesche sakhudnjerja Worowiskeho pólskeho. Tuteho staj tehdy w jenym hosczenju dwaj Schwajzarjej, Conradi a Polunin (konzowaloj, kotraż staj pschez bolschewikami dyrbjałoj z Ruskeje cekowaċ. Sandberg tudżeż Conradi a Polunin dla mordarstwa wobstorzenoj pschez pschiżiwakym sudom w Lausannje stejeschtaj. Sud je wobeju wuwinował.

Wuhnud Lausannenskich pschiżiwakych powschitkomnemu ludowemu smyknjenju w Schwajzarskej a też w druhich krajach wjecoronje a zwjednjenje Europy wotpowjeda. Nichtó zwjednjenje Europy wotpowjeda. Nichtó zwjednjenje Europy wotpowjeda. Nichtó

je trěbny k schčitowju pschcerstwo lymje. Hdyž so kruteje lymje njerowzakluje, nieje też tuka trěbne. Po bothołětnych wobchadowanjach fu Bločenjo to nasfonkli. Lětsa by to dwójzy derje było, hdy by so tuto stare ludźaze wobchadowanje dopjelnikło. A jelk to kraj hospoda tajkeho dosheho wuschada do swojeje pónowje dostanje, njetrjeba so mjerzać, hdyž dyrbi jemu nješto wjazy tuka pschidaeć. To bě so tajo wuruna f mjenischim wutrjehanjom wubla. Tuczníschi je a lehje so po pschisłuschnych schitt fuwa. Pschi nětkajschich hrožownych hospodarskich wobstejnoscach by mika lymu rozhorjenoscjam, kotrež na nasch němski lud cjakaja, tójschto zadźiwała.

Hospodarski roshlad.

Pónjdjelu, 19. nowembra 1923.

Hamtske kurzy hodotu w Barlinje:

Dollar	2,513,700bl.	franzowski frank 137,555 ml.
jendzelski pant	10,972500bl.	schwajcarski frank 442,690 mb.
100 pólsk. markow	—	„ —

Na **Barlinskich mikach** so kaž kóždu hodotu kurs dolkara a druhich dewisow (zuzych pjenjez) njepschestajnje a wjele raz na dnjowy wotmysleny. S wulkeho dźela fu kurs abo hódnota němskeje hriwny na wukrajnych mikach dźe wjazy njestajnje. Tola na wukrajnych burzach mjałkeje hódnoty ja němska hriwna po tola hischcze mjenje, pschetož wikowanjse snoschowanje Němskeje f wukrajom daje wobhrjeć.

Na **produktowych mikach** žito sa pjenjezy stoteje hódnoty dźe policzowachu. Tola kupzy zuzych tajkich pjezidnow (Zahlungsmittel) njemskich. Tchodźa žito schwatanje dźesche a pjezźiny trochu porusschcesche. Sa wabjerjanu hriwnu wschak chzichu kupowaez a hodźachu pomjo stotej hriwnje też wyschoke pjezźiny. Mjeńschcho pak niebesčnu swójnosć, sa pajerjanu hriwnu wschedowacz. Rentowa hriwna bo na produktowych mikach hischcze njepotała. Mulu wschak bychu też za njenjezy stoteje hódnoty pschedowasć, schtož pak so rozpschesa, rozpschesa so za pajerjanu hriwnu. Samnje pschcźiny dla bě wobrot we wonkowschach a druhej płaty zyz hnadny.

Na Barlinskich produktowych mikach
žito a produkty po stotej hriwnje.

Pschcźeza	193,0-200	Sesoma a hyno	
rožka	183,00-187	pschcźeza	0,80-1,00
nałsen. jeczmjeń	176-184,00	rožana	0,80-1,00
wowoš	163-168	wowošna	0,70-0,90
pschcźezna muka	32,00-35,00	žitne wollepy	—
žitna muka	30,50-32,50	jeczna	0,70-0,90
za tunu abo 20 zentnarjow		f sałtanju	0,60-0,70
pschcźezk. wotrunky	8.40	hyzanje	1,90
žitne wotrunky	8-8,20	hyno	1,10-1,20
rapš. wosałschk	13,50-14,0	**Wérny**	
pochowa melasha	7,50-8	bóle	—
seradella	20,00-23,0	cjerwjene	—
pjeluschki	18-20,0	žoltomjasne	—
žuche truhanzki	8,00		
bérnaze kruži	15,50-16,0		
rapš	320-330		po zentnarju

se 100 kg abo 2 zent.

Zentnar žita po papjerjanej hódnoce na Barlinskich mikach:

pschcźeza 5790—6000 miljardow hriwnow,
rožka 5490—5610 miljardow hriwnow,
jeczmjeń 5610—5670 miljardow hr.,
wowoš 4896—046 miljardow hriwnow.

Wiki rólnicho skotu sobotu, 17. t. m. we Barlinje (Zentralviehhof). Rospramwa słótneje zentrale we Barlin-Friedrichsfelde. Sobotu su žanych pjezźiznow njedosłali, wikowanje bě dokładnje swobodne we wschich druzinach skotu. Trochu sytnacha pu po postajenych pjezźiznach za mjaso sfežowacz, ale dalsche spadowanje hódnoty naschich pjenjez też tole dosho njedowoli. Skotu bě po mjenje, hacz fo wotczakacz smědźesche, wschitko. Mjaha bě fo poslednje dny wjele rozpschedało, tchodźa słót derje dźesche. Cżim lepje, dokelż njeje mózno, wukrajnemu smjezschemu mjasu dla njedostatka na zuzych pjenjezach kupowacz. Wjacżitny běchu wschelakore. Na wudaczje rentoweje hriwny k 15. nov. stajachu fo wulke nadźije. Tola leje žanoje njebě. Tchodźa wik wasche fo po hódnoce papjerjanerje hriwny. Pschihmatny słót podawachu f jeneje sfeczitny ratalske druzstwa. Njewérnosć je tchodźa, wubadowanje, fo zhodże te słót jenoż sa pjenjezy stoteje hódnoty pschedowacz. Taste wotwulkowanje bo fo pridy abo wodpischo tola wjeschito. Pomjo druzim ratalskim produktam je słót we pjezźiznje hischcze najwjelko. Naležnje fo namołwja, też wschón k rěju thmany słót na wiki pichihmacz. Pschihmato bo bě 1471 howjadłow, 566 cjelatow, 2300 wowcowzow, 1458 świnj. Wone pjezźachu:

Howjadła 30—80 biljonow hriwnow,
cjelata 35—80 biljonow hriwnow,
wowzy 35—75 biljonow hriwnow,
świnje 70—80 biljonow hriwnow po zentnarju žiwjeje wahi.

Hdyž hodotnicki kurs podpoziżny, by zentnar žiwje wahi po stotej hódnoce stoteje hriwny 600 miljardami pschichoł:

za hdźeny hobotu:
howjadła 50—134 stotych hriwnow,
cjelata 58—134 stotych hriwnow,
wowzy 58—125 stotych hriwnow,
świnje 117—140 stotych hriwnow a
za hdźenu hrjebu:
howjadła 50—95 stotych hriwnow,
cjelata 63—115 stotych hriwnow,
wowzy 50—85 stotych hriwnow,
świnje 115—121 stotych hriwnow.

Postowe tarify fo wot julije wutory f nowa powdoja. Popisnitza (postowa tharifa) potom 10 miljardow a lisk miljardow płaci.

Wažne hospodarske liczby (klucze).

Sa 19. nowember 1923.

1 stota hriwna (po Barlinskim wiczinym kursu)
papjerj. hriwnow 600 000 000 000

20 hriwnowski stoty	11 560 500 000 000
Płaczitna sa stoto	640 boll. sa jedyn kgr.
„ „ „	1 złoty (1 hriwna) 230 000 000 000
Statny indeks	218 500 000 000
Wulkopschekupski indeks	265 600 000 000
Dawkowa méra (multiplikator)	600 miljd. sa stotu hriwnu
Multiplikator na żelezinju	600 000 000 000. Jedyn kilometer 4. klaßy 2,2 np. po stotej hódnoce, po papjerjanej 13 miljardow a 200 miljonow, 3. rjad. 3,3 pj.
Pósłowy tarif: list w post. wokrejsu	10 000 000 000
dopisnjiza „ „	4 000 000 000
list dale post. „ „	20 000 000 000
dopisniza „ „ „	10 000 000 000
Telefonowy kluč	600 000 000 000

Ničenje je w blišim wokrejsu (Ortsverkehr) 60 miljardow.
w dalschim do 5 kilometr. (Bezirksverkehr) 120 miljard

Lékar po stotej hriwnje
Sa lekarstwo je hudobjom 6 000 000 000
Knihtejschtschelski kluč 660 000 000 000

Tónly nastawk chzyš hobi łóżdy sthnować.

Rosliczenje statnych dawkow

na stotu hódnotu. (Allwerfung der Reichssteuern). Rospomina dawkowy inspektor Kreczmer w Budyschinje.

S wukasom sinjuwjo prezidenta f 11. okt. t. l. (Slaine zakonike łopjenło I ft. 939) je fo rosliczenje na stotu hódnotu pschebyłało. Tej intekcze-liwe krajom maju prawo fome rosliczenje ja krajne, gmejnske a dalse dawki postajicz. Najwazniske łopadu je drobnicze tchole wukasa a tuch 13. oft. wotjewjenych pschewjedzitych postajenjow fo w hłedowym rozpomnjenju a jich łesjémoł fu na wschelakich pschikładach położa.

Na tonu hódnotu njeroslicza so dawkowe tchły, kiž su bo 1. jen. 1923 nastałe, tej potom nij, dyrbjachu fo hatle w tymle lecze wupłaczicz abo fowak nastołe. To płaczi pschecrewoschim fa wschó dopłaczenja a rlónjane dopłaczenja na dołhodobny dawk na lito 1922, na druzijowowy dawk f wodrobnych lčt, kiž bo 1923 fo wobstamknuchu, abo na nanicznjti dawk (Erbschaftssteuer) derowy dawk (Schenkungssteuer) abo dawk f sejomnoschnych łupjow (Grunderwerbssteuer), je-li fu wone do lita 1923 nastałe, runjz każ fa wschó dopłaczenja a rlónjane łapłaczejnja wobrotnemo dawka (Umsatzsteuer) na lito 1922.

Ale f tejsole wołojenja fu wunjate te dawkowe żadanja, kiž fu nastałe, je li je fo schtó łypłał po njełakolikim pacju dawkow jim wrócz, abo je-li fo nowe podstáli fo mutenje, je fu je nekomu jinomu dawki na falsche lčto wupiwacz dyrbjałe. Na tuchle padach wowłaja dyrbi fo dawk w stotej hódnoscji łapłaczicz. Won je cjim wuschiši, cjim blížje je dołjy. Je-li je doth łoni w prénim połłecje nastał, fo 5 000 troez, je-li w druhim 60 troez tak wyšo'o na stotu hódnotu je tej mérje rosliczi kiž je 1. sept. 1923 za take rosliczenje płaczita. Je-li doth hischcze starschi, powjeschi fo wo, hischcze wo wojazy troez po tej mérje, kiž tu nałpomnjchu.

Schtikład a sczéjmk. Wobrotny dawk (Umsatzsteuer) na 1. a 2. połojzu 1922

I. Dawkowy dołh nasta:
a) na 1 połojzu 1922 na dnju 30. 6. 1922
b) „ 2 „ „ „ „ 31. 12. „

Słupk dawkowego dołha na 1. połojzu 1922 6000 hr. po 5000 troez = 30 miljon hr.

Spuk dawkowego dołha na 2 połojzu 1922: 18000 hr. po 600 troez = 9 miljon hr. Méra po toreez fo 1. sept. na stotu hódnotu rosliczi bě 1,3 miljon hr. (połojzim 1,3 mil. hr. dźela fo do 39 mil. hr.) tak wisliczi fo 30 stotych hr.

II. Tele 30 stotych hr. łapłaczicz fa 1. nov. Tchdom rosliczi fo stota hriwna po 17 miljardach. Tak dyrbjałe fo na tymle dnju po stotej hódnoscje 510 miljardow dopłaczicz.

b) Tchdowomu dawk fo na stotu hódnotu njeroslicza.

c) Dołh na dawki, kiž je wot januara hacz do augusta 1923 nastał fo po mjeze 1. sept. 1923 na stotu hódnotu rosliczja. To wobjedze wo wopłaczenjach na dołhodobny dawk na lita 1923 płaczi. Tele napłaczenja dyrbjachu fo w łohnanje mjez 1. a augusta wodaez. Dale pocjahnu fo tole połłajenje na napłaczenja a dopłaczenja fa druzijowowy dawk, kiž dyrbjachu fo w famnych cjasach wotwjejcz, ale fa wobłydowe téta, kiž fu po 31. dez. 1922 słonzja, potom tej fa dawk złotowego fałtanja. (Brotverordnung 3. Abgabe), a to podźel kiž dyrbjesche fo w augusze łapłaczicz. płaci tam je wjetko jene, hacz je po dawk hiże wupłał abo fo hischcze wupłaczi. Date złotkiwa pod tym dnjom połojzu Rhein-Ruhrskeho dawka, płaci dopomnjenja lejomnejschow, namerzejsko (herbowanjske) darowego (Schenkungs) dawka, kiž dyrbjachu fo we augusze łapłaczicz ale winowje wostacha a tej napłaczenja na wobrotny dawk (Umsatzsteuer) kiž w famnych méjzach fo njełapłaczichu. Tele dawkowe dołhi kiž w méjzach wot januara hacz do mele 1923 nastachu fo wo 100 troez 1. septembraz na stotu hódnotu powjescha. Je-li tu tele dawki w junizy winowje wostale, fo wone wo 50 troez. je-li w julizu fo wo 10 troez k 1. sept. powjscha. Je-li fu dawki w augusze winowje wostale fo wone k 1. sept. jenoż jentroez abo jónu powjscha. Méra j torezi fo k 1. sept. papjerjana hódnota na stotu rosliczi wuczini 1 miljon 300000 hr. papjerjanych hriwnow.

Schtikład a sczéjmk.

I. Napłaczenje na wobrotny dawk sa 1. schwórcz lita. Płaczicz dyrbjesche fo 31. mérza 1923 78000 hr.
Won powjschi bo 1. sept. wo sto troez to je 7800000 hr.
K 1. sept. fo pak. hriwna f 18.000.0 hr.
na stotu hriwnu rosliczi. Tak ma fo
1800000 hr. bo 7800000 dźelej na to
wuschnje wuczini 1. sept. dołh 6 stotych hr.

II. Tónły dołh (6 stotych hr.) łapłaczi fo 1. nov.
K tomu pschidźesche dań po 5% f 1. wuje hacz do
1. nov. to je 151 banov abo 0,15 fl. hr.
wsche hromadze dołh na dawk a dań wuczini 6,15 fl. hr.
K 1. nov. fo stota hr. fa 17 miljonow hr. na papjerjanu hódnotu rosliczi, po tajtim dyrbjesche fo 1. nov. 164 miljardow a 450 miljonow hriwnow łapłaczicz.

c) Wsché po 31. augustu nastałe abo hischcze nastawaze dawki dyrbja so na stotu hódnotu rosliczicz.

Schtikład a sczéjmk.
Rhein-Ruhrskeh dawk 2. podźel.

I. Płaczicz méjzeze fo 5. oft. 1923 2. podźel 17 200 mil. hr
5 oft. fo papjerjana hódnota f 26 miljonami na stotu hódnotu rosliczi, (potezim 36 dźeli fo do 7200) tak wuliczi fo stota hódnota dawka na 200 ft. hr.

II. Dawk łapłaczi fo 30. oft.
Tchodźa pschirazly fo 5% dań je wot 16. oft. do 30. oft. 23. banow 0,70 ft. hr. Totalitan dawk f banu wuczinje 200,70 ft. hr.
30. oft. rosliczi fo stota hódnota 1,13000 miljonami na papjerjanu hódnotu. Tchodźa na to na tymle dnju płaczicz 3 biljony 10 miljardow a 600 miljonow papjerjanerje hódnoty

Méra abo kurs, po kotrymz fo stota hriwna na papjerjanu hriwnu rosliczi wschódnje statny finanzny minister (Reichsfinanzminister) postajt. Wona fo na pósłowych łamatach wola pósłowych agentnrow a na finanzanich łamatach fjowuje wupowmjenje. (Zeg S. 2. ju wschednje wozjewja.)

Wola wschelakich dawkow fo wésze banj bocjahaje. To je tak mjenowana: „Schonfrist“. Bé bitze tchole zdałanja trjeba fo dawk po prénim postajenju w papjerjanej hódnoscje wotebacz.

Na tele dawki fo bocjaha:

Płaczi dawka je wsda. Kij dyrbi tón tij wsdu płaczi (Arbeitgeber abzahe f 10. 20 a pósledniemu łóżdeho mésaza wotebacz, pocjaha fo 5 dniow.

Płaczi dopłaczenjach a rlónjanych łapłaczenjach druzijowowego dawka pocjała fo tydzeń po rlónjenju wobłydowego lěta.

Płaczi dawka wot łuzje lejomnolowe tydzeń po łapi.

Płaczi napłaczenja, dopłaczenja a rlónjanym płaczenje wobrotnego dawka tydzeń po pósledanim dniu teje daby (Steuerabschnitt) mésaze abo schwórczeta na kotruż bo tónle dawk wobliczi. Płaczi namrzewitim (herbowanjskim) dawku powjschitkowuje 6 njedjel, płaczi darowym (Schenkungs) dawku tydzeń.

Jeli jane pocjakanje pisiwo lene nieje abo je-li fo płaczi walene cjakanje łłomdi, dyrbje fo tón njeje, kij fo na daju płaczenja na papjerjanu hódnotu mulicji. Jeka łaład łyrje fo tón njeje fo stoteje hódnoty, kij mit fo na dnju postajeneho wotebacja łapłaczicz

Schtikład a sczéjmk:

Napłaczenje sa wobrotny dawk na september 1923.

I. Dawk wobrjejcze fo 30. sept. 1923 wrazuj fe 319 milij. hr. łapłaczicz. Tchdom stota hriwna na 31,9 milij. hr. sjesche, (tchołda dźeli fo 31,9 to 319) tak wulicji fo napłaczenje na wobrotny dawk f 30. sept. na 10 stowch hriwnow.

II. Wopowrchole fo dawk 30. okt. 1923 łapłaczi (potezim dny pocjakanja to je tydzeń, je fo minył.) 30. okt wobliczi fo stota hriwna f 15 miljardami na papjerjanu hódnotu. Tak dyrbja fo tele 10 ft. hr. na tymle dnju f 150 miljardami hr. papjerjanej hódnoty łapłaczicz. Schtkł dawki dobrowólnje łopjerka łapłaczi, trjeba po stotej hódnoscje na dnju płaczenja płaciteż.

a) Nisse dawki fo na stotu hódnotu njeroslicza.

Jako taste fu mjenje hacz 6000 papjerjanych hr., kij dyrbjachu fo wot januara hacz do meje 1923 wotebacz.
mjenje hacz 25000 papjerj. hr. we junizu 23
„ „ 50000 julizu „
„ „ 300000 „ augusze „
„ „ 20 stowch hr. po 31. „ „

b) Hacz do 25. okt. mózachu fo dołhi na dawki we prjezsej papjerjanej hódnoscje łapłaczicz. Tchoruzna hacz do 1. dez. te dołhi nawrócznego banka a je wschedy barow. tij nchtó po nekoho finjerczi dału. Płaczicz fo dawkowym wotsthonjenjenim a danjownym fa wotje w tymle nastupanym fo nałożaja.

c) Płaczi tjkłoschanjach dla komdzenje płaczi łapłaczenja dawkow fu 2. niedżeli, płaczi tich i jeho nasłedkowi wubawkach (Kossen) fo 4 niedżele na płaczenje dożiła. Potom pał fo po hiamnich mérach na dnjowu hódnotu rosliczi. Wota tjkłoschanjow na pjeczfwurjenje dawkowych pschedpisanych tóle postajenje njeraczi. We tuchle padach nałożuja fo pschedpisanja pjenjezowe tjkłoschanje fo dnjow.

d) Dań f dawkowego dołha, kij je po 31 awgustu nastał fo wot stoteje hódnoty wobliczja. Sa dopłaczenja a podsechenje płaczenjow f dawkowych dołhow kij fu po 31. dez. 1922. nastałe fu Ujnje dań f 5% po stotej hódnoscje wobliczi. Tola tuzé fo dań f dźeła abo jinka spuczicz fo fu ho njeterdawschim wótrosżam wobraco.

e) Schtej je 1923 dźes wona dawki płaczi, temu fo wone na stotu hódnotu rosliczene (aufgewertet) wrócze.

k) Na lito 1923 fo dawk na samojenje (Vermögensteuer) ani njewupiłche ani njebótza. Nichtón njeje tej dale mijowany, dyrbjenju pojesonie podpisowacz.

Kak móże fo dawk płaczicz!

Wulaz je fakojat dawki je tchelow płaczicz. Tola śimé fo dawk na bankowy, żirowy (Giro) abo pósłowy konto finanzneho hamta pschepołałacz. Pschi tom pał dyrbi fo na tłaboez fo fo dawk we prazym cżasu finanzneme hamtej pschipisze. Dny płaczenja a pocjakanja wjesnjuja so hombjicz. Je-li fu pschijimjenja na finanzym hamt pschedpisane (na pschikład płaci napłaczenjach wobrotneho dawka = Umsatzmeldung dez Umsatzsteuer) dyrbja fo wone pjenje japodacz, jo fu so płaczeł dawka tłołotłamez jmimył.

Cyrkwinske powjesce.

S **Budyschza.** Na pokutrym dnju śmjeże farar Boja rano 1/8 hodź. němšku spowjedź, farak Domaschka dop. 1/9 h. němske a w 10 hodź. serbske predowanje. Psched zapołdnjowym burjemi kollekta za wosadnych hłudnych po zbéra. Popoldnju 1/4 hodź. śmjeże farar Boja němšku bo. wobch. — S **Serbskim** so ne njedźeli semrjetych rano a popoldnju składnosći dawa, k Božemu bidu hicź.

S **Lipoje.** Pokutny dźeń je rano w 8 hodź. němska spowjedź, dop. w 9 hodź. němske a 1/2 11 hodź. serbska Boża słužba.

Kaž wosmi-sch.

Schtó to je, schtó tam dźe?,
Na kermuschu wésche chze!
Rol wschak bliże, njeboj so!
Kermusch pola naš wschak jo.
Mjaso, tykanz, dostanjesch,
piwa, jo ho wopijesch!

Schtó to je, schtó tam dźe?.
Na kermuschu wésche chze!
Njej' to Wonerzanski Jurij,
trubku pacha, wschó po kuri?
A je nowe kholowy
hu 'žno zyle teundlate!

Schtó to je, schtó tam dźe?.
Na kermuschu wésche chze!
Mitaj, Jurju, mitaj k nam,
khojej hnydom tebi dam!
Wórscha, hrěni tykanz kraj
Jurjej, ho jom' najéżej dań!

Schtó to je, schtó tam dźe?.
Na kermuschu wésche chze!
Nichtó wo jitwje, Jurij ham;
hrěnjo tykanz wschak mam,
mjaso, piwo, kobasza,
to ju jenoż hódanczka!

Wschitkich lubych na kermuschu
do Radworza pschehroschu,
jhoniez dyrbju, schto tam trkbnu?
Sréni tykanz dostanu.

Hdy bych wjedsał, so tak budźe,
na kermuschu njebych schoł,
bych schoł radscho nibdże druhdże,
to bych jo tam najéżej mohł.

Radworjan.

Wusudźenja.

§ **Pschijaźny hnd.** Strażnik sadrikl Max Elßner f Lućkendorfa pola Zitawy sadsudźi so k 14 mésazam jastwa a hubi cżejne prawa na 2 lécże, dokelż bě dźył jenu jónsku wumuzowacz.

§ **Rubježny napad** pschichtaj 2. julija t. l. fluczikloh 31 lětny bjéżacz Alfred Rychtař a jeho cżapla 25 lětna

Wyšoke provisije.

Pytamy nusnje khójnowe kuluchowe drjewo a deski kupicź. **Dale potrjebamy** běžnje wschě druhe drjewa, rěsane a njerěsane

Telefon Njeswačidło 24. **Firma P. Röcho w Sserujanach** pola Kamjenza. Telefon Njeswačidło 24.

Bertha Strcubichen ſ Laubegasta. Wobaj w Budyschinje bydlitaj. Poſtrjebuja ſwabi 72 lětneho wumjenkarja Rychtarja ſ Wjednarjez do leczkow pschi kwasim hacże njedaloko Seßlicz. Tam wobaj jemu litowanju ſe 160000 hr. rubiſchtaj. Rychtarja ſaſudźichu k 3 lětam khoſtarnje (Zuchthaus), cźeſne prawa ſkubi na 5 lět a ſo pod polizaiſſe doſtawowanje ſtajı. Strcubichez namérichu 2 lecze jaſtwa a jej cźeſne prawa na 3 lěta wotrjeknychu.

§ Schoſér Richard Günther pola kaſr. Wagnera w Korſymiu bě 4. ſeptembra po Nowolaſzkej dróży kaz bźiwi do Budyſchina hnaſ. Schulſke holzy jeneje Budyſkeje ſchule bźechu na domownu z jenehoż wulěta. Nědnawacźelina ſchulerka Müller chcyſche hišcze drohu pschebźeźeź. Ju automobil chrabuu a kaſ cźeſko ſtani, ſo holczka hnydom wumrě. Lawnißi ſud Günthera k 3 měſacam jaſtwa ſaſudźi. Wón po pschecźiwu wuhubej podarmo hórſchesche.

§ Murjeť Josef Pawol Finka a mandželska würſerja Hana Spěšna, wobaj ſ Oberullersdorfa, chyſchtaſ ſebi z morchej ſtrachu do Cźeſkoſłowakiſkeje wuwjeſeź. Jeju pak lepichu. Finzy namérichu 2 měſazaj jaſtwa a 5 miljon pokuty a Spěžinej tydzeń jaſtwa a 200 miljardow pokuty.

§ Wěſty Emil Alwyn Wolf, pjekaŕſki a dźěłacźeź ſ Nenſchönberka pola Lubija, a 31 lětny rěźał Schojka ſ Drježdzan běchaſ wſchelake twory wjazy kročź ſtrachu do Cźeſkoſłowakiſkeje pſchewozowaſoj. Pſchi tym jeju jónu lepichu. Schojka bě hiſchcze tak njeſahanbicźiwy byť a tych, kiž běchu jemu twory w Cźeſkoſłowakiſkej wotkupowali, tamnym zlownikam pscheradźił, ſo by wuſtajenje myto doſtał. Sſud namérí Wolfej poldra léta khoſtarnje (Zuchthaus), 10 miljardow pjenježneje pokuty a ſtaji jeho pod polizaiſſu nadběchu. Schojtu pokuſtajachu ſe ſe 6 měſazami jaſtwa a 4 miljardami pjenježneje pokuty, też cźeſne prawa na 3 lěta ſhubi.

§ Dźěłacźeź Max Willy Käntſch ſ Lättena pola Königſtrina bě jenu dźěłacźerku ſe Sobnizy wumoſzowacź ſpytał. Wón doſta poldra léta jaſtwa a ſhubi cźeſne prawa na 5 lět.

§ Lekowaŕ po pſchirodownym nałoſku wośty Küttinger w Zitawje bě ſmjerzeź jeneje zónſkeje ſawinowy. Wěſty Gärtner ſ Hainewalde bě ſ njeſeńenez dźěłacźerku Köhlerez ſ Hainewaldy wobkhadźał. Küttinger hróżeſche ſcźěhwi tehole wobthada wotſtronicź. Pſchi tym zónſka wumrě. Küttinger ſo k 3 lětam khoſtarnje ſaſudźi a cźeſne prawa na 5 lět ſhubi.

§ Wěſteho Jana Scherze, nožerja ſ Hilgersdorfa, pak ſud wuwinowa. Wón bě wobſkorźeny, ſo je ſ homadže dźěłacźerjomaj Hermannom Hilu a Franzom Müllerom wobaj ſe ſamoje woſ, 7. meje t. l. jeneho poſoncza njedaloko Nowoho Měſta nadpadnył a jemu 30000 hr. a cźaſnik rubił. Poſtrjebnjej, dokeľ njeſtaſ hiſchcze 18 lět ſtaraj, ſud ſa mjodoſtnych pſchiſtuſnikow. Hilu k 9, Müllera pak k 12 měſazam jaſtwa ſaſudźi. Scherz wſcho prjeſeſche. Pſchiſiažni njemějachu jeho ſa winowatſcho a tak ſo wón wuwinowa.

§ Rataſſi dźěłacźeź Walter Robert Schäfer ſ Brězy pola Kamjenza, 21 lět ſtary, bě ſ jaſtwa we Kamjenzu cźekнуł. W junſiu kradny pola Vullez we Milockach cźaſnik ſ rjeczasom, hholowy, kłź a nohajzy, pola Radgez we Nowej Jałoźicy 2 cźaſnikaj a nječiſto wotjmu. Wěſty po tym pak jeho ſajachu a kradnjene wěcy ſ dźěła pola njeho nadeńdechu. Lawnißi ſud w Kamjenzu jeho k 6 měſazam jaſtwa ſaſudźi. Wón a ſtatny ſudnik ſo pſchecźiwo wuſudej podarmo powołaſchej.

Přihopk.

* Němſka ľubuje wulke hromady bawlnu a kopra we Zmerizy. W prěnich 8 měſazach tehole lěta je Němſka we Zmerizy 541644 watow bawlnu ſa 72 miljon dollarow **nakupiła**. Jendelſka je w ſamom cźaſu wo 15 proz. mjenje kupiła mohła. Wot januara hacź do ſeptembra kupi ſam Němſka ſa 17 miljonow dollarow kopra. Telko hacź dotal hiſchcze jene kupowała njeje.

* Pſchi kurjenju Numenitſich zigarow kedźkuj na tele wězy: 1. wucźachaj ſ njeje wſchitke won ſtejace kónzy ſchtrjeczkow, wſoſtankow, kokowych ſhytkow a ſwinjazych ſerſchczkow. 2. Wſchitku njetrjebawſchu mokrinu ſ nich ſ kuluſchtomt kruźe wuwalkuj. 3. Daj ſo najprjedy we nětkańkim towaſtwuje pſche žiwjenje a njeſbožo zawdźicźeź. 4. Dźi pſchi kurjenju na měſtno, hdźež wot hodźiny kolo wokoło nichtón njeje. 5. Wjmi ſebi lekarja, krjepi, 2 wotroczkow a nožidła ſobu. Lekaŕ a wotroczkaŕ dyrbja wóſ ſawoſajany měcź. 6. K ſaſchćitenju pſchihotuj ſebi dwě tyčzy ſapałkow, prjedy hacź ſazźitiš, pak ſebi tola hiſchcze jónu pſchemyſlił, hacź by ju wowrawdźe kurił.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Měſchczanſki dawkowy ſymt wotſewja: Dawkowe pokładnizy a płunowe pokładnizu w „Knitſchoſ“ na Leſſingowej dróży 10 ſu hacź na dalſche jenoż dopołdnja ſa ſjawny wobkhod wotkewrjene.

Hamtske wozjewjenje z Ľubija.

We wſchěch rětach a rěčkach, kiž maju po ſnimych dešczach wulku wodu, ho bjes hamtſkeje dowolnoſze nic najmjenſcheho pſchemjenicź anj pſchetwarjeź njeſmě.

Nowi wuczmjenſzy ſa wyſchchu ſchulu (Oberſchule), kiž zhońcźa pſchichodne jutry ſaſtupicź, dyrbja ſo wot pónđźele 19. hacź do ſoboty 24. t. m., dopołdnja wot 9—10 hodź. pola direktora ſchule pſchepowjedźeć. Pſchepodpołoženja ſo ma narodne wopiſmo a wopiſmo wo ſetrachczenjenju. Jenoż hrjedu ſo nichtón njepſchijimuje.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Hamty ſa ležomnoſzeń dawk, ſa kwatby a ſa wobydlenſka (Grundſteueramt, Bauamt, Wohnungsamt) pſchepołoſki ſo wot 19. t. m. do nědźelſkeje ſtatneje běrkowanje (Steuergebäude na Wettinſkej dróży, Wſchtokowitza (Altſtadtnachweis) ſe ſo do hłowneho twarjenja hamtſkeho hejtmanſtwa ſjiwa cźo. 2 pſchepołoſkich. Wo ſtwje cźo. 1 ſjemeho twarjenja ſe ſo ſandarmerija Kamjenſkeho wokrjeſa ſamſebi ſtara. S telefonom cźo. 79 hodźi ſo ſ njej rano wot 7 hacź wječzor do 7 hodź. porěcźeź. We druhich cźaſach ma ſo we nuſnych nałožnoſzach na komiſara ſandarmerije „Pippmann, dalokorěcźak cźo. 213 wobroćicź.

Sſudniſzu ſo pothwalitachu dla lichowanja korczmaŕ Wojtak Rudolf Thomiſcha we Kamjenu, na kaſarniſkej haſy cźo. 25 ſ 224500 miljonami a wikowaŕ ſ wuſkom Felix Gerhard Wechſler we Kamenzu na pojnóſnej haſy cźo. 9 ſ 44900 miljonami hriwnow, dokeľž je hamtſkeje dowolnoſze njeſmějo, ſ brikeťami wiſ'owaŕ.

Dńeſ 13. novembra ze ſo roſkaſowaŕſtwo wobornſkeho komanda IV. we Budyſchinje ſaſoſiło. Wone mjenuje ſo: „Untergruppe Bautzen“ a ma ſjiwoju wobkhodnu ſjiwu we kaſarnach artillerije. Dalokorěcźak cźo. 590. Roſkaſowaŕſtwu ſo podſtaji zyge Budyſchſke wokrjeſſne heitmanſtwo ſ jeje poliziju.

Dowolnoſcź ſo wjſta. Wikowarjez ſe ſkotom ſ wjſnom Hermann Waſtaŕ Menſch we Krakowje je ſo dowolnoſcź, ſo ſmě ſe ſkotom wiſ'owacź, wſaſa.

Hamtske wozjewjenje z w Wojerec.

1. Sakeže ſo wotſtronjenje wſchěch ſjawnje wupowjeſſenjych hamtiſkich wukazow wojerſkeho połnomócnjenſtwa cźo.
2. Wukaz ſ pſchedpiſanjom pſchecźiwo ſtuđzoczſtwu (Zuckerkulose).
3. Nowe powyſchene pſchinoſchki ſa ſawdźeſzenje pſche invalidnoſcź.
4. We oktobrje ſu ſo 5 wozoſow dla lichowanja wobſkorźiſe.
5. Skótny lekaŕ dr. Goſſek we Wojerezach je ſo też k pſchehladowanju mjaſa dorěſcźanego kotu pſchiwuſtajił.
6. Wobſtaty frajent a ſawoſtajeni we wójnje padnjenych dóſtanu dźeſcźa wójſkeho nowu hodźiwu wumjenku.
7. Khěžeŕ Wilhelm Paſora we Brěžnje je we ſjwojej ſahrodźy wulke ſjwojich hérnjazych romanow tóſpodu a ſjamo wutiſtaſe pſchiwarow.

Wicjne placźiſny w Budyſchinje.

wot 17. novembra 1923.

Wſchě placźiſny ſo po ſtotej ſrihnje frokymja.

Pſchedmjet	najniſcho placźiſna	najwyſch. placźiſna
Pſchenica, ſjwonka wuſedacza	50 kilo	9,80	10,50
Rožź, ſjwonka wotedacza	50 „	9,50	10,—
Jačmjeń, ſjwonka wuſedacza	50 „	9,10	9,40
„ nihmiſi	50 „	—	—
Mowſ, ſjwonka wuſedacza	50 „	8,00	8,50
Raps,	50 „	—	—
Wrany	50 „	2,00	2,35
Sſeno	50 „	1,80	2,00
Sſlomu ſ masch. mlećź, praſ.	50 „	0,90	1,20
„ ſ zypami mlećena	50 „	1,60	1,80
Pſchenicźna muka na wotedacze	50 „	—	—
„ we ſjw. mikow., tukr. 70%	50 „	20,—	21,50
Rjanu muku, na wotedacze	50 „	—	—
„ we ſjwob. mikow. 70%	50 „	20,00	20,50
Pſchenicźne wotruby, na woted.	50 „	—	—
„ „ we ſjwob. mikow.	50 „	4,20	4,40
Rjane wotruby we ſjwob. mikow.	50 „	4,30	4,40
Proſata. 328 ſchtuk	1 ſcht.	12,—	22,—

Drobnowikowanje placźiſnu w Budyſchinje.

17. novembra 1923 po hamtſkim poſtajenju.

Wſchě placźiſny ſo po biljonach frokymja.

Twora	najniſch. placźiſny hr.	najwyſch. placźiſny hr.
Howjaſe mjaſo ſ koſcźemi . . . 1 kg	2,—	2,52
Cźelace mjaſo . . . . . 1 „	—	2,04
Skopjaze mjaſo . . . . . 1 „	—	2,04
Swinjaze mjaſo . . . . . 1 „	2,04	2,52
Tukanjy ſwinjazy ſchmalź . . . 1 „	3,096	3,6
Pſchenicźna muka . . . . . 1 „	0,3	0,36
Rjana muka . . . . . 1 „	—	0,272
Khlěb . . . . . 1 „	0,22	0,235
Jedźne běrny . . . . . 1 „	—	—
Rajſ . . . . . 1 „	0,336	0,48
Hróch . . . . . 1 „	0,42	0,528
Sſoſk . . . . . 1 „	0,36	0,6
Amerik. ſwinjazy ſchmalź . . . 1 „	1,4	1,6
Sſuſcheny peſcź . . . . . 1 „	3,096	3,6
Dobre mloko . . . . . 1 lit.	0,09	0,108
Jedźna butra . . . . . 1 kg	1,6	3,2
„ wukrajna . . . . . 1 „	—	—
Jeſa . . . . . ſcht.	—	—
Jedźne buny . . . . . 1 kg	0,36	0,504
Zokor drobny, ... 1 „	—	0,552
Petrolej . . . . . 1 lit.	—	0,216
Kamjenine wuhlo (domj. tepj.) 100 kg	—	—
Brunjizowe briketty . . . . . 1 ztr.	—	225

Zdowny a ſamolitny redaktor: Marko Smoler w Budyſchinje.

Kedźbu! Kedźbu!

Hodźij a wokolina!

Wernerowa ſubna praxis w Budyſchinje

na ſchulſkej haſy 6.

Kóždy ſchtwórtk wot 10—4 hodź.

rěcźne hodźiny

w domje maſchinywarza Khorle Jakuba w Hodźiju [illegible]

Sſotwjenje zuſpch ſubow, pſchedźěłanja, wupoſrjedźenja, plomby, ſubytorhanje.

Swobodne měſtno

za

Welsec kupny dom

Telefon 12 w Kulowje Telefon 12

Žito

kupuje ſa wobſtajnohódnoſne pjenjezy (ſotowu pożicźanku) a proſźu wo poſtiſcźenja

Raiffeiſenſke wulkowikowanſke družſtwo ſa Saſſku, ſ. dr. ſ w. r. na Molkowej dróży 1.

Kedźbu! Kedźbu!

Wulka Dubrawa a wokolina!

Wernerowa ſubna praxis w Budyſchinje

na ſchulſkej haſy 6.

Kóždy pjatk wot 9—6 hodź.

rěcźne hodźiny

w hoſcźenzu we Wulkej Dubrawje.

Sſotwjenje zuſpch ſubow, pſchedźěłanja, wupoſrjedźenja, plomby, ſubytorhanje.

Hypothekowe wězy kóždeje druźiny wobdźěłuje **Ernst Raue** na Hoſchiz haſy 82.

Konje k rězu

po najwyſchſchich placźiſnach w kóždym cźaſu kupuje

Kurt Kaiſer

pſchi mjaſownych jatkach

a na Humboldtſkej dróży 782 b. Telefon 408.

Kupujemoj konje k rěſu

po najwyſchſchich dnjowych placźiſnach.

Pſchi ſnjeſbożenjach ſmój hnydom ſ transportiſkim wołom k ruki

Kindermann & Noack w Budyſchinje

na jerjowej haſy 12. Telefon 841.

Mlacźeńi konja rěſu? Samowlajcze proſchu hnydom cźo. **653**

Pſchi dorěſanju hnydom transportiſkim wołom pſchijědu. Dawam jara pſchiſtojne placźiny. Konjaze rěſniſtwo **Mutſcher**, mjeſtſel **Karl Kauſchke** w Budyſchinje na hornčerſkej haſy cźo. 7. Telefon 664.

Kupuju ſtajnje konje k rěſu

po najwyſchſchich dnjowych placźiſnach

konjazy rěſnik Khorla Striežel

we Wurjazach. Telefon 1348.

— Pſchi ſnjeſbożenjach ſwym hnydom na měſtnje.

Serbjo! Čitarjo Serbskich Nowin!

Rjekńće ſtajnje, hdyž kupujeće abo předawaće:

„Ja čitach waš nawěſtk w Serbskich Nowinach“.

Cigary

cigarety a

kurjeński tobak

poruča we wulk. wubjerku

Hermann Gerlich

w Budyſchinje

cigarowa a tobak. fabrika

Nałožda kupowańja za zaſopředawarjow.

Zsrěnſolětny kóń

ſe na pſchedaŕ.

Sſonicźej we Wotrowſzu cźo. 46.

Zserbjo

podpjerujeje ſjwoje

Serbske Nowiny

ſ najmyſlu najwěſchtkomu!

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća za 3. połoju novembra 60 miliardow hriwnow. Do wukraja za november 6 Kč. Kóžde čo. płaći 3 miljd. hr. Wudawa a čiści Smolerjec knihičišćerńja, zap. druž. z wob. ruk., w Serb. Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaj, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajene nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy : : rjadk płaći so 45 złotych pj. Rapat po tarifje. : :

Číslo 267 · **Budyšin, wutoru, 20. novembra 1923** **Lětnik 82**

Dla pokutneho dnja pschichodne czišło „Serbskich Nowin“ schtwórtk 22. wuńdże.

Dnjownica.

Wutoru, 20. nazymnika.

Feliksa Valoiskeho, wuznawarja.

* 1788 Handrij Palman, farař w Smilnej, wudawař nabožneho časopisa „Duchowne rěče a podaća“.

* 1860 Pawoł Rjeda w Barće, farař při cyrkwi Swj. Michała.

Žołmy šumja, žołmy spanu,
Časy přiňdu, časy čahnu;
Zrudźba, wjeselosć dźetej nimo,
Tuž njej' trošna wutroba.
A kaž njebjo w žórle jasnym
Błyšči so ze swětłom krasnym:
Tak sej žiwjenje zdźerž čiste
A swój khód bjez wotpluska.
Najtrajnišej horja nosy.
Čista wutroba da mocy,
Wjedźe čiše tamnu stronu,
Wdźeż ći rjeńše być kće. H. Zejleŕ.

Srjedu, 21. nazymnika.

Swj. Marije wopora.

1872 Serbja přepodadźa sakskemu kralej Janej a jeho mandźelskej k złotemu kwasej přez wosebitu deputaciju pod wjednistwom zapósłanca Handrija Kefka z Rodec jako dar serbskeho ludu slěbornu serbsku njewjestu w borće, kotraž ma w rucy złoty wěnc.

† 1805 Handrij Rjenč, farař w Slepom, sobusspisaćel šulskich knihi.

† 1870 archivar K. J. Erben w Prazy, protektor serbskeho towarstwa Serbowki.

Kermuše su zahrjebane,
Palene, piwko wupite:
Tykancy su přetrjebane,
K temu běchu pječene!
Hosćo su so na puć dali,
Dom je cyły spróždnjeny;
Rjenje su so podźak'wali,
Kóždy běše spokojny.
Handrij Dučman.

Wóndy tučna kermuša, dźensa sucha móšnička. Přisłowo.

Towarstwowski powěstnik.

Zwjazk serbskich spěwnych towarstwow. Dirigentojo a předsydźa přeprošuja so z tutym na posedźenje sobotu 1. dec. pop. 1/4 5 hodź. Wustawki, koncerty, Smjetanowy swjedźen, notowy archiw, lisćiny sobustawow. 3/4 hodź. Solistojo rozwučowanje, hłosotwor.

Sokołskim jednotam. Wjazanje knihow budźo přichodnu sobotu hotowe a jednoty móża knihownje dostać popołdnju wot 3—4 w zwjazkownej městnosći. Wjazanje ma so hnydom, najpozdźišo hač do soboty zapłaćić direktnje pola knihiwjazarja Klary w Budyšinje; wučini 18,75 złotych hriwnow. Kwitowanja do zwjazka sobu přinjezć.

Sokołske znamješka płaća 5 zło. pjenjezkow. Jednoty kiž tajke posledni čas dostachu, njech je zapłaća po możnosći přichodnu sobotu.

Lubym Serbam, blizkim a dalokim dawamy k wjedźenju, zo změjemy njedźelu 9. decembra w Bukecach serbski wječor. Dokelž je swjedźeń zawrjeny, damy khartki našim přećelam jenož do časa přez dowěrnikow. Nadróbne w nawěšku přichodnu sobotu! Předsydstwo tow. Radosć.

Tow. serb. ratafskeho dorosta za Khrósćicy a wokolinu ma sobotu, 24. nov., pop. 1/4 hodź. pola Natuśec w Kukowje swoju lětušu hłownu zhromadźiznu. Dnjowy porjad: 1. Rozprawy, 2 wólby, 3 rozrěčenja dla šěrjenje organisacije zwjazka. 4 namjety.

Jednota „Sokoł“ w Budyšinje ma jutře srjedu 21. nov. popołdnja z dypkom w 11 hodź. zhromadźiznu w Serbskim Domje.

Jednota „Sokoł“ w Baćonju změje štwórtk wječor 1/8 hodź. w młodźinowni zwučowanje w prawopisu. Wšitcy chcyli z dypkom přińć a wołojnik sobu přinjesć. Po tym je čołowzwučowanje. — Sobustawy towarstwow Kasina młodych ratarjow, młodźenc a Haslowskeho „Błyska“, kiž w „Sokole“ njejsu, su na rozwučenju w prawopisu lubje witani.

Starosta.

Swětowe podawki.

Protest sakskeho knježerstwa pscheciwo kommandej němskeje wobory.

Kommando sakskeho woborneho wokrjesa je wukaz wudał, po kotrymž ma so dla 1500 wuprošenjenych městnow, kotrejž policija w Sakskej pokazuje, „pomocna policija, nad politiskimi stronami stejaca, pod spschesłonymi wjednikami satožicz“. Potom so praji, zo so z dobom powołanu, wot generala se Seeckta wudatym, sakska statna policija na nadstronstli podłožk stajiecz. Po słowje so potom dale praji:

W pośledniim czasu je so pokasało, so su policajske mozy, kiž su so sastajile, swój nadawk pokinje dopjelnile, dokež so wone pod rasnymi wjednikami w dożahanej mozy nałożuja, so pak su tež hnsto politiske pódłanske wolwy wjednikow a sastojnikow pscheciwo jich woli k hłabosći a popuscheczenju nusowale. So dychu so tele politiske pódłanske wolwy wotstronile, ma so w błizkim czasu dopjecz.“

Dla winowanja, kotrejž tele kady pschecziwo sakskemu knježerstwu a sakskej statnej policiji wupschisiju, sakske knježerstwo psched swinowscu rastnje protestuje.

Hładka njewěrnosć je, so sej ko kdy z pódłanskimi wolwami „politiskimi sakska statna policija pscheciwo swojej woli k hłabosći a popuscheczenju mjenowaje“.

Hładka njewěrnosć je, so maja so w błizkim pschichodźe nasponjenje politiske pódłanske wolwy wotstronicz.

Skónczenje je hładka njewěrnosć, so by tajcha było, zo sakska statna policija na nadstronsti podłożk stajicz. Nusne je jenicžy, za tym hładacz, so statna policija republiku dale mózne schkita, kaž je to hacz dotal czinita, schtož wschak so małym ale fjelny wolio mjezaym republiku njepscheczelskim kruhami sakskeho wobydlerstwa njepschihodźi, na kotrejž bohużel kommando woborneho wokrjesa pohłucha.

Tšeleńza mjes policistami a němskej woboru w Netzschkawje.

Do Netzschkawa w Sakskej zoboru wojazy němske wobory pschicziczeczu a sjoch kommunistow sajacu. Tehodła k tšeleńzy mjes policistami w zibilnej drasce a mjes němskej woboru dóndze. Jedyn wojak němskeje woboru je z kulku do ramjenja czeżko sranj.

Hacz dotal je w Sakskej pschi njemerach němska wobora 34 wozobow morila a 110 hacz 130 wozobow sranita. Najwjazay waporow su tehi njemerjo w Freibergu zadate. Tam zibilne wobydlerstwo wo 25 mortwych zaruje, 22 wozobow je so czeżko a nehdże 60 wozobow lohko sranilo.

Dra. Zeignera dla pokupliwosće wobskorżeny.

Kaž je so hižo wczera dźiwiło, je so pscheciwo prjedawschemu sakskemu ministeŕ, nu pschedhydże Zeigneroj proczeż dla pokupliwosće zawdeż. Swój zjemsti mandat je dr. Zeigner dyrbjał po namolwjenym sozialdemokratiskeje stromy sćiżicz. Zeignera, kotryż je prjedy z justizinym ministrom był, winuja, so je wón swoje sastojnstwo k temu wužił, so je ludźi, kotrjż běchu k jastwu sasudźeni, sa hotowe pjenjezy abo dary, wobshodźił. Wón je hrěb po tajkim wobhnadźenje wokrjesej dawał. Pódła pjenjez je wón wjele mózne dary pschijimował, kaž jeja, muku, běrny, pschinu, draśtu a debjeńki. S tajkim wobhnadźenjom je dr. Zeigner husto jara nusne mšk. Druhdy je wón statnym rěcznistwam telegrafiskeje pschiporucził, so bychu wobhnadźeneho z jatby puschesili. Też je so stało, so su so sasudźeni, kotrjż běchu so runje do jastwa pschijeli, po telegrafiskim porucżenju dr. Zeignera hnydom sasu puschesili.

Mjedn za tule „miniterialnu“ dźeławosć je tutón pschedźiwny schtrafat prawa pschi wschelakich składowsćach a městnach pschijimował, z dźełu w swojim wobydlenju na Wótym Jelenju, z dźełu w khojelowni, z dźełu ramo na dróhy, we Lipšti. Hdyž by wón z Lipšta do Drježdżan wrócu jěł, by wón k dawanju winowatych do wotjězda swojeho czasa na hłowne dworniskczo skałał. Tak by wón wjedźał pschi swojich słužbnych pucżowanjach wužitne z pschijomnym sćehowacżej. W „Skotej kuli“ w Lipšu by **spravowy kudeř, kotryż bě dla lichowanja se žitom chłostany był, z hodownej hubjnu czakał**, hacz bychu jeho sawołali a na Blüchercyke nanjesło dowjedli. Tam na njeho justizny minister czakaschke, wobleczeny schórki płaschcz, wupschestrě ruku za hodownej hubju a da so jej pod płaschczom słubicz, so by tutu „swólnu słužbu“ dokonjawschi na hamtiskim słužbnym pucżowanju do Drježdżan dale wjesł.

Mjeńsche hodowske potrěbnosće, kaž butru a jeja, mjesaschke mandźelske tuteho spodźiwnoho justizneho ministra pschijimowaczy; muka so na Gärtelskej drohy k jenemu blisemu pschihódnemu wobsaschu.

Hischcze dźensa mandźelski nehdyschcho justizneho ministra brillantowy kolliez debi, kotryż je so z prósstowym pisnom wo wobhnadźenje na justizne ministerstwo formalnych pschicżinach dla do ministrowoho privatneho wobydlenja wotedał. Jeho kameho pak drohotny kožuch debi, kotryż je tehomuja z ruki jeneho za swobodu žadaseho swjatoczeneho pschichoł.

So by so pschehlsetajcy wobras wudospołnił, ma so hischcze dodacz, so by justizny minister sasudźenym, wot kotrychż mózesche so nicżoho wotczakacz, pokiwo dał, so [illegible] wo wobhnadźenje prežyli.

Pschibèraza drohota.

Njemèry dla drohoty w Sakskej.

W Meerane je so z hromadźisnje dźełonjemjerjow a wjesnych młodostni ludźo k natajbnosćam a wurubjenju pjekarnjow, rěznistich a druhich zyrobowych klamow storhnyłoch dali. Policija dyrbjesche sakrocżicz a z gummijowymi klumpachami bijo padatschny lud rosehna. Někotre wosoby so sajachu. Popołdnju je njemery psched radnizu wupjelowachu. Policija bě sasu nusowana, pschecziwo njemernikam sakrocżicz.

Njemèry dla drohoty w Schlesyskej.

W **Neusalzu** nad Wódru sadźeny pjatk dźełonjemjerjo na radnizy z magistratom a rěznikami wo ponjezniu mjasowych płacżiznow jednachu. Dokelž so rěznicy sapowjedźichu, płacżiny ponjicz, dźełonjemjerjo, z wjesćcha pachołjo, po drohach cżahajo rěznistke klamy wurubichu. Też do draśtnych klamow so dobichu. Schkitanska policija, kotrejž hakle 1/2 10 hodźin z Grünberga pschijědźe, ruczne granaty mjetajo demonstrantow wosehna. Sedym ludźi so srani, mjes nimi dweju knjerej strafschnje. Dźełonjemjerjo su so smjerowali. Měr so njeje sasu kasnył.

W Poruhrskej a Porheinskej chzedźa sasu dźesacz hodźinski dźeń sawjesecz.

Sarjadowak swjatka żelesowje a wergłowje industrije w Dortmundźe je tamnischeny dźełacżerstwu hamtej wosewił, so rjsnowerschitaty dźeń po wósom hodźinach sastanje a so po nětko sasu dwě wersche po 10 hodźinach sahojedźetej. Wón dale sdźeli, so 30 prozentow pschewjele dźełacżerjow w Poruhrskej pschebywa, a so dyrbi so do njewobhnadźenje Němskeje wotwjesecz, so móża snadź so w ratakitwje samołcżicz.

Dale su sastupjeli hórnistwa a direktoraj podkopkow „Scharnhorst“ a „Gneisenau“ wo[illegible]wili, so so po wobsankinjenju swjatka wobhedźerjow podkopkow wschém hórnistkim dźełacżerjam 1. dezembra dźeło wupowjedźi, a so so w pschichodźe sapowjedźa, swoje městnosze dźełowemu hantej jako płacżeńze pschewostajicz.

*

Wupowjedźenje dźeła je mjes dźełacżerjemi nimo měry wulke roshorjenje słudźiło. Na wschelakich městnach je k demonstrazijam doschło. W Essenje, Recklinghausenje a na podkopkach Zollvereina a Caesmberga su dźełacżerjo, kotrjż psched sahłodźenjenjom a hubjenstwom sleja, pschecziwo surowosći wobhedźerjow podkopkow i demonstrazijemi protestowacz pytali.

W Essenje kommunistojo z plakatami k demonstrazijam popołdnju w 3 hodźinach na dźewjowym namjesce napominachu. Wokoło 3 hodźin z pschedmjetow a wokolnosće wulke hromady ludźi do smjetkowskeho města schnjesche. Policija ludźi kasasche, so by so rosschod. Když so po policajskim njekazinjschze, a lud sypte dale schkrjeć, policija bróniesche pschecziwo demonstrantam wužiwasche. S ludu sjej so dwě wosobje morilej a 30 so sranilo. Na stronje policije bě jedyn morwy a sjo sranjeni.

Pschi njemerach su separatistojo składnosć wužiju na wschelakich městnach z plakatami **zawołanje porheinskeje**

rchubkiri wosserskli. Na krowowym kwórnischczi w Essenje hu dźkonjemźierzo tworu rubili.

Tež w Düsseldorfie hu dźkonjemźierzo do kommunistowskeje frakcije S wobeju stronow je so stźelało. Klamy hu so wumrubile.

*

Do predka je widźeć, so Poruhrske psched wulkimi nimcami steji, jeli so bychu dźkolowarjo swoje wobsamknjenje w nastupanju dźećacehodźinskeho dźankskeho dnja a puschczenja dźełaczerjow z dźela wuwjedli. **Franzowska wobsadźenska wyschnosć je tchodla pschećiwo dźełodawarjam zakrocziła.** General Degoutte je hoberim wukas podpisał, po kotrymż so industrialni we wobsadźenym kraju, kotrjż dźeł abo wschitkich swojich dźełaczerjow z dźela puschczi, z jastwom hacź do pjeć lět a z jenjezným khostowanjom hacź do 100 000 hriwnow pokhlostaju.

Jednanje Belgiczanow z porunrskimi industrialnymi.

Parišće sozialdemokratiske nowiny „Deudwe„ su z tydźenskeje rozprawy wjednika belgiskeje delegazije w Poruhrskej, Hanneacarta, pola swonkownjeho ministra Jasparta, sćedowace wocźichczaše: Hanneacart je mjenje spokojeny był, dyžli njedźele prjedy, tola njeje hišće zole nadźiju zhubił. Stimnesowa skupina neje podpiłała. Belgiski wotpohlaną pak so nadźija, so budźa zobustajene tuteje skupiny wobźeje jednacz. Podkopki Diergardt bu hižo podnate. Schtwri druhe so hischcze hacź do konza tuteho tydźenja wočakuja. Jara wažne je dojednanje, kotrejž je so njedawno w Koblenzu mjes nemskimi barbowymi fabrikami a franzowsko-belgiskim farjadnistwom dospiło.

Saćłapenje nemskich brunizownych polow na Jendźelsku.

So mohło so nemske żelesniske farjadnistwo dale z jendźelskim wubłom saćłarać, je wono Jendźelczanam wuhlowe pola pola Bitterfelda a Lubnjowa saćłapiło. Dokelž żelesniskemu farjadnistwu njebudże mózno jendźelsku pozćonku tśoch miljionow puntow sterlingow wróćo płaćicz, nemske wuhlowe pola nasćerje do wobsedźenstwa jendźelskich wupohśerjow pschewdu. Kaž so słyschi, budże so two tesle nałeżnosći w nemskim žiwnje jednacz. Se žywjej njesbožownej porunrskej politiku je po taśim Nemšku tak daloko do bolha saćeła, so dyrbi Jendźelczanam swoje brunizowne pola pschenowstajeć. Nimzo budźichi mudrischi byli, hdy budźichu so z Franzowsanmi dorěczeli. Potom budźichu trébne wuhli sa lokomotiwy z Poruhrskeje dostawali a njetrjebali žebi w Jendźelskej dołh napraschaś.

Franzowskeho wobhonjerja saćeli.

Psched nékotrymi dnjemi hu blizko schwajcarskeje mjezy württembergiscy a badenscy policistojo franzowskeho wobhonjerja saćeli, kotryż łyścu je wschej mozu cźekowe. Jeho jako wojerskeho attaschea franzowskeho pósłanstwa we Bernje spóznachu. Kaž z papierow, pola njeho namakanych, widźachu, bě so jemu porućiło, we Württembergskej a Badenskej powjesće wo žylnosći nemskeje wobory nasćeraś.

Amerika chże pjecza Nemskej pożćiś.

Hižo dleschi cźas nemske knježerstwo z Ameriku wo pożćonzu k nakupjenju żyrobu a sawjedźenju nowoje nemskeje mény jedna. Sa nowu ménu by mitśarda dollarow trébna była. Amerikanscy wupohśerjo żebi wumeńenja, so by politiske wobstejnosće w Nemskej strucźa. Schtož rukowanje sa tule sumu naćtupa, żebi myślał, so dyrbjeli wschitcy wobsedźerjo težomnosćow w Nemskej sa nju stać.

Sa nakupjenje żyrobu chcźeja Amerikjanoja 150 miljonow dollarow Nemskej pożćiś. Demokratiska strona we Sjednoczenych statach pjecza tutej pożćonzy pschihłokuje. Tuž so nadźijeja, so so jej njebudźa w kongresu pschesyć pożećej.

Nowe wuradźenja swjatšarjow w Parisu.

Konferenca swjatšarskich pósłanzow je so póndźelu wo postupowanju pschećiwo Nemskej dorěczała. Nětkole je njejnuše hischcze zamych sankzijow pschećiwo Nemskej nałożeł. Swjatšarjo chcźeja so najprjedy nemske knježerstwo wopschesyć, hacź chce wono nemsku kronprynza za Nemstwo wupokazaś a nemske wójsko dale njezwotjeschiś. Hdyž so na wobej praschenj nć wotmołwi, potom swjatšarjo schromadnje wo dalschim postupanju pschećiwo Nemskej wobsamknu. Belgiska je so pjecza zyle na stronu Franzowstwa stajiła.

Wopyt schpanskeho krala w Romje.

Schpanski kral je póndźelu do Roma na wopyt italskeho krala pschijeł. Puczowanje schpanskeho krala ho jako politiski podawk prenjeje rjadowanje wukonje. Pschehowschken je z wopytom katolskeho monarcha romske praschenje, to rěka swade mjes bamžom a italskim kralowskim domom pohrjebana. Potom matej pak Italska a Schpanska we fryjedźoseństim morju zyle pobodne sajimy. Wobej stej we fryjedźoseństim morju bóle ako mjenje wobsamknjenej a dyrbjeli so pschećiwo nadkniežstwu druhich mozow, pschećiwo Jendźelskej a Franzowskej, wobaraciś. Sajimy Italskeje a Schpanskeje žebi żadaju, so so sadźewa, so so runowaha w fryjedźoseństim morju portorha. Pschećiwo tajkim straćam dyrbitej Italska a Schpanska schromadne politiske kroczele cźiniś. Prenju kładowiznu k tomu hnydom Tangeirske praschenje poćisa. Italsko-schpanskim sysłam może žrětej dopokaś, so tej wobej mozy holowej, swoje sajimy w fryjedźoseństim morju schliteż a z bobom měr Europy sabowaś.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 20. nowembra 1923.

— **We wjedźe.** Wjeźera wjeczor w 7 hodź. barometer 731, hygrometer 0, najwyschcźa dnjowa cźopłota 4 stop. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 730, hygrometer —2, najnišcźa temperatura we nocy 2 stop. symj. — Dźiedźanka wjedrawina nimi, ta wjedro zwóji šmichi ras (charakter) wobtłowa, tola so budże trochu šmnischcźo. Tu a tam ho trasich podeschcźuje, na horach je žurdź mózny. Wot Jendźelskeje šem też hišo lodoje wětry dmja. Tak so mita nałyma pomałku do symy pschewobrocźa. Wjeźera wodnja jenoz Cassel a Frankfurt nad M. deschcźik powschchaj. Druhdźe bě z wjetscha pomrócźero. Na schmórkowej horje so pschi 5 stop. symy šneh dźesche. (Schmórkowa hora je najwyschi wjerschk w saschich rudnych horach (Erzgebirge) 1204 mtr. wyschcźe morja. Na njej je wěża a wjedrarnja. S wěže masch pschi rjanym wjedrje krajny rozhlad po Cźeschi a Saschej.) Wjeźera bě w hrjedźnej Nemskej hacź do 4 stop. (w Drježdźanach) cźopło. Juttje srjedu, pokutny dźeń, ślónco 7,33 schdaha a ho 3,58 thowa. Mjeńcź schtaha pop. 3,41 a ho na ranje 4,48 thowa.

— **Statne samóźerjenje** skota. Po sawjedźenju rentnicze hrivnoy jako zalóniško płaćeńskeho pjenjesa ho wot 16. nowembra 1923 tele hadźby šderaju: Sa woły abo byka 13 rentnich hrivnow, sa krawu 25 rentnich hrivnow, sa swinjo 6 rentnich hrivnow a sa domach rěsane swinjo 17 rentnich hrivnow.

— **Pschichodne swudawanje zhlóbowych pschihódkakow** (Brotgutscheine) je schtwórk, 22. nowembra we bohotowni (Landhaus) dała.

— **Sbóhnjenje wobły dneho damka** (Betriebsfieber). Po napraschenju wikowanskeje komory w Zitawje na stalnym finanzowym ministerstwje na hrjedźeńskim wobsedźe, wobłhadany damk 1. jannara 1924 šćěhowcy. Komora bě žebi žadała, so ho tutón damk prjedy sbóhnje. Tola to hrjedźeństwo mózno njeje. Reschcrent w stalnym ministerstwje je na schćěhowaje pokasał: Powyschenje měry (Verhältniszal) na 300 000, z kotrejž maju so spuschczenja pschi wotcźehnjenju damka wot midy wobliczeć, a kotrejž tej hischcze sa tydźeń wot 19. hacź do 24. nowembra płaćeli, so wobłhodny damk sa tutón tydźeń statej nimale šhubi. Tak su mjenujcy wschitcy dźełaczerjo, kotrychž mźda bo dołhodam sastopiłokow 6. a 7. mjdowoje rjadowanja kuna, wot kóždeho wotcźehnjenja wot midy wušwobodźeni. Tak njeschcźa hdźeschcź z 2 dźesetnjemi, tšj na hacź 12,8 biliionow midy a dźekacźe z 1 dźesetkom, tšj na hacź 11 biliionow midy, jadyn dołhodny damk (Einkommensteuer) płaćicź. Hdyž wobmyślimy, so ho w industrijti jara króthko dźeła, dha mźdowy a wobłhodny damk z tym takrjez praktijan z mozy stupi.

— **Pospjeschne wotrejschenje wuhlerika Budyschskeho hamtskeho hejmanstwa** je póndźelu, 26. nowembra dop. ¼10 hodź. na Bismarckjej drohi cźo. 21. Dźiwowy porjad: Sa- sjawne pospeschenje: Pschemjenjenje dewołowych postajenjow sa cźehowiny 1kót (šderaśke terminy). 2. Wróćekrjesenje kredit. listow Krajnostawskeje banki. 3. Snowapostajenje kredítnych listow Krajnostawskeje banki. 3. Snowapostajenje farmanskich hadźbow sa pruhowanja pokładnjow a stićbowarjow pschez wotrejschnyj łyscht. 4. Powyschenje farmanja sa poźeranje wotrejschcźa khorobnych wosa. 5. Próstwy mjenjskeho wobsedźerja R. Kłosa we Schkrachowje we mjenjskich nałeżnoscźach. 6. Próstwy wobsedźerja kamjenjetocźerja Huberta Wahrena w Bjedrachi we wobłhodnych nałeżnoscźach. 7. Próstwe mjenjskeho wobsedźerja A. Gülde w Kiešicźu. 8. Próstwa Justa Bäga w Dobrocźicach wo dowolnosć k wukonjanju z mjenjom. 9. Próstwy wo dowolnosće k wikowanju je hyrisnami a jednorymi nuctalami a) Bjedrich Haß w Barcźe, b) Alfred Manthey w Schkrachowje, c) August Swora w Schkrachowje, d) Hana Röstelca rodź. Lišchitz we Schkrachowje, e) Alfred Hauptmann w Schkrachowje, f) Arthur Ufer w Großharthowje. 10. Pschiprawa k wotrejschenju kosćowe fabrikscheho wobsedźerja M. E. Schmidta w Minschencze. 11. Dowolnosć k wutworjenju rafinerije Greiz-ez schkleńcźenje w Semjach. 12. Poćahenje pschihbowarjow a jich sastupjerjow k farjadnistwu wubjerkam błótowych saradkerjow (to je Arbeitsnachweis) w Biskowzach a Koritnju. 13. Postajenje pschihbowy wokrejschnyho pschemyschlowneho huda w Budyschinje. 14. Namjet dźełaczerskeho łyscha G. D. A. we pschehladowanje pschehrupschcźo huda k Budyschkemu wokrejschnemu hudej za wšy hamtskeho huda. 15. Saćłaranje dźełonjemjerjow. 16. Wóhła sastupnscho zhonstawa nałeżnoscźi wobłudźeńcźo we ubjerka. 17. Powołowańcźej gmejnskeho pschihdźelenjerja we Wulkej Dubrawje. 18. Dodawk k płaćenemu dawkej (wobliczenje po stotej hrivnje). Pschihcźeje Schleńcźeńcze w Delnich Pózkowach do Szmilnja -ćiseja gmejnu. 22. Sagmejznawanje Radwórkeho wuzeła 1bt. 21. Wotdraćenje na bydźenje w Schlandze n. Spr., bohawk k gmejnskemu dewołowemu sakonjej. 22. Łoźanje w Schćerachowu. 23. Khostanske prawa gmejnskeho pschihdźelenjerja w Sohlandze n. Spr. 24. Namjet Porschtiskeje gmejny wo pschenjeseńcźu pschehrupneho prawa bucźeho łubła na stronje 22 a 65 leżomnoschowych hribow na Porschtiskej (Cultz-Klahre). 25. Wischelećźiny. Nieśjawne pospeschenje. 22. Nasowe wjenjesły. 27. Sawjedźenje skota za gmejny. 28. Nałeż-ośce wokrejschnego wuhtawa na Zibowje. 22. Nałeżnośce dźełaczeho doma w Nataricźach. 30. Wobłudźiste nałeżnoscźe. Pomjenjenje licźby sastopnikow.

— **Sa samóry najdowjo** sj-dnoćezńjwa je kujes Sudr. Khorla Cugler prenje pschehładźenje swojeje nowoje bohatšnje hrn „Bohatška we zboku“ pschećeznje pschewostajił. Pschehlada so hrjedu, 12. dez. w Mésch-anskim dźiwadźe. Wjedniščwo hrn je kujes wyschcźi hrajeśi wukonje Jurij Strjimetz na luboscźiwe waschnje pschijał. Sa dźiwadźowy lubowy jutrjatk ma so hra pobśiwo wobrudźowacź. Sćiwojim muohim, stajnje pschi žiwym pschihlikanju pschehładźajenym hodownym hram je k. sudn. radź. Cugler z „bahnitźku wo zboku“ nowy łajsnowy kuch pschidrujił, kotremuż z wulkim wozakowanjom nap-ćeho hladamy. So so hra w méšćanskim dźiwadźe pschehwjedźe, wobrěcźi cźi, kiž su prjedy we wusskich méšnjoscźach katholskeje towaršchownje Cuglerjowym hodownym hram posłuchali, z wjeselom powitaju. Dobry sanér, za kotrymž je kujes Cugler swoju hru k prénjemu pschehwjedźenju pschewostajił, mél składnoscź dacź, so by bohaty wopyt wschu prózny derje mytował.

Hana.

Roman wot H. Sienkiewicza.

Pschełožił Beno Zyž.

(Pokrazowanje.)

„Ale pschidacze tola, so ma muj žadosći za luboscźu a cźujecze to wótcze tej ham kaj kóždy druhi.“

Lěma k pschnacźu hrajachu naschemu wuczerjej šmichki wokolo huby. „Mójeju wschu pożadosze na wschelake waschnje pschejaci — pytam žebi na swoje waschnje pomhaci, a mjeńźinju, kaj prajach, wjele cźykow w makosćach. Sym Bóh we pschejo stróžby, stróžnischi, khdyži nětkole. Sym hižo nékotrehu widźał, kaj je žebi dla zony swoje žiwjenje skałył, tehodla praju wamaj, hischcze jónu, njeje próżo bóhne, swojeho žiwjenja sboże na hrackti stajiś — je jich wyschcźichi a lepschich samérow, luboscźi je njetsom!“

„Na sboże stróžnosće! Na zony!“ sahwoła Sekim.

„Derje, njech płaćiju! Sću wschak zyle luboscźe bóhne stworjenja, je-li je pschejara khutnje njewospmjesch. Na sboże zonow!“

„Na sboże Józefiny“, sahwoła, khdyž je Sekimom sastorcźich

„Kedźbuj, nětka pschihidże rjad na mnje!“ wotmołwi. „Na sboże — nó haj, na sboże twojeje Hany! jena je tak dobra kaj druha!“

Kreiw stupi mi do khowy dla hudwe; mojej wocźi je pschejeli schkrć.

„Bóhdj hnémom, Selimje!“ sahwoła. „Njedyrbiśch tute słowo w korcźnje mjenowacź!“ Pschi tom schćeznu tak two semju wotšejnych jo do tyhaj kuśkow voslecza.

„Sby wowrótnił?“ sahwoła wucźeń.

Ně, njebźeš wodbidnił ale hnéw w mni ho wotjesche a hotwrjeschce. Bóh mérnje wupraujenam naschcho mischtra wo konaj pośłiehoł a też psches nje zortowacź mohł, dokelž pschi wschéch wuwjedźenjach, schtož pschiwusnych natupa, žebi na nich njepomyślich a też na myśl njepschińdźech, so mohše so tute sabady też na mi dobre wozjawowacź. Kaj pak nékto słyschach, so ho urjeno mojej cźišteje, maleje, bjeschćichtneje Hany do naschich njehórnych rěcźi sbotu saplećze, sachuch to jako jej kucźenu wulki njepravdu a njeslychcźene łžnjenje; hnéw nad tutej stójeju, mje nimale we wódomje pschinjeje.

Selim so wokomik satraschi, potom pak naležnu jomu žity na cźole, jeho wobliczo bu błuboločźerwjene, wocźi błyschachtej, wobliczowe cźahi so ześahnychu — bě Tatar.

„Chześch mi sakasacź prajicź, schtož chżu!“ sawoła jachtiwje.

Na dobre sboże sapokoji ho nasch wucźeń. „Njejstaj sundenjetke dreśty, kotruż nošyłaj, hodnaj“, sawoła. „Chżetaj ho brcź a sa wutschi torbacź kaj schulikaj hołzaj? To tu mi rjani mudrowaj, kiž žebi schćeznju do hłowy njetaju. Haubjutaj ho! Wot słowneje bitwy k ruczinej! Jenoz kuće! Pitu mješ tym na sboże wyhołeje schule a praju, so staj hłupakaj, jeli to podobnje kromadźe njestorcźitaj a też jenoj kapku w schćeznju wostajitaj!“

Směrowachmoj ho wobej. Byrnjej też Selim bóle flurjeny hyš dyšli ja, tola pryjedy k rosomej pschińdźe.

„Wodaj“, praji z zmim hłosom, „wodaj, žyni błahi.“

Wobšimachmoj ho mutrobnje a tmjuchmoj swojej schćeznjy hacź do posledńjeje kapki. Nasch wucźeń sajpéwa „Gaudeamus“. Pinczniju poćinachu naš pyches schćeznjane durje, kotrež do pódlanšeje jstwy dźechu, wodkedźbowacź. Monka poca so hižo cźmicź. Bóchmy wschitcy pjeni a to w słowa wopraudźitosći. Nascha wjeselosć bě najwyschcźi sthodźeńk bospeła a pocja pomału spadowacź. Najprjedy spadny naju wucźeń do hłubokich myślí a praji potom nadobo: „Ty wschak je wscho prawje a rjenje, ale žiwjenje je tola błupe. To, wo cźimž žnuj runje rěcźeli, je jenaš wumjeschli swonkownuj krédt; nutska je wscho zyle hinaschce. Juttje je kaj dźensa — tajsama nuša, tołsamne hłupe bjeśiłowo, tešamne nahe seźemy, rostorhany błomnik, rostorhane słupnje a tak dale hjes konza. — Dźeło, nicźo hacź dźeło a zboże — ach schto, cźłowjek ho žjeda tak derje hacź może a sadnyh ho słónźnje we — — — Mějtaj ho derje!“

Pschi pożledńich słowach bě žebi swoju cźapku f wotorhnjenej schpotku na hłowu stajił a nékotre strómiške hi banja cźinił, kotrež saćźinjenje šneli, tšj tu njebéchu, wosnamjenjachu a žebi kurjawku saješlił. Nétko hischcze f ruku sa schleńcźane durje hrabaschce a praji: „Saplaćiaj teš tam mutska! Sšym zyle wotbolenty a nédźo mějtaj ho derje! Njetrjebataj ho na mnje wjacy dopomnicź, jeli njechataj. — Je mi wschó jene — njedźešam ź cźućemi. Bůdźtaj Bożemje, mojej dobraj hólzaj!“

Pschi pożledńich słowach bě jeho hłós mjelcźi a njewěły, kaj by chżył napschećiwoschcź swojeho pożledńeho wobkrućenja dopokazaś. Jeho wodha wutroba bě też kaj kóžda druha luboscźe łaćna a luboscźe thmana, ale njesboże a khudoba a njecźućiwosć bohnećiwscźow, kotruż bě wot dźeśaczych lět šem snješł, bźchu jeho fawrjele. Bě hordy cźapku cźućiwa powaha a bojesche so pschezo, so bychu jeho wotstorcźili, by-li někomu so wutrobnje bližił.

Wostachmoj se Selimom pod cźišcźom wšteje cźeśkoscźi nyhłnoseje hischcze wokomik hamoj; hnadź wobłšée najwi cźimowe pschedcźuje, so njedyrbjachmoj naju wbohemu wucźerja we tutym žiwjenju wiazy widźeć. Ayi wón aui mój njemeźjachmoj tehdom pschećehdaca wo tym, so w jeho hrudźe hižo łapkódź k tamnej thorosći bě žiwy, pschećiwo kotrejž pomozo njeje; nasnym we winowym semré na ruchu cźinu. Jenoż malo łobustundowazych joho katchez pschez wodźachu, dokiž bě we prózdninach wumrjel. Jenoj joha mać hanna, kiž psched zyrkwju Dominikanerow žiwjeschała a žiwécźi pschehdawadse, žałoscźiwe wótśje sa swojim hynom, kotrehoż hnadź we žiwjenju druhdy njebě rozumiła kotrehoż pak bě tola se žiwernej macźeńskej luboscźu we wutrobje nošyła.

(Pokrazowanje.)

— **Dojračenje na pjchirajkive renty sa wojerstkich rentarkow.** Na pjchirajkive renty, kiš su šo na november lwe wójnje wobšchkodženym a šawostajenym płaćiłe, šo twarcu, 20. novembra w šnatym wobkhodnym czašu na mješchanskim hamezje sa šastaranje wojakow na hrodowej hały 10, dołka dopłaczuje a to jenoš tym wobšchkodženym a šawostajenym, kiš mějachu prawo na pjchirajkowu rentu sa měsaz nowember.

— **Pólitiske wostrowjenje.** Powješčenja wyšchšeje pólitiskeje direkzije nam šdělí: W czašu płaczenskeho pjchešhoda (Währungsübergang) pósły bankowe šchki jenoš potom jako płaczenje pjchijimuje, hdyž šo wone wóšłej šaštadnijo dobropjchu, prjedy hač pósł pjenježy wupłaczuje.

S **Budešez.** Tu šu na wjacy mšinach, kaž nětko wšchudže, paduschi pobkł. We **Wodałowje** pokradnychu na rjeschtkule wjele kur. Nóz wot šarlženeho schwórka hač k płatkej bě wotšezhe wichorojta. W njej šu šo šwilkej throbkošeju tu pola rěznika Kalaucha w Budeščezach nuzkamali. Rěznik ma wulkeho pša, kiš je dobry stražnik, ale njemóra dla we wichorojtej nozy tola pósł paduchow jasnje njeje. S kajkej throbkošeju šu złótnizy swój nještuk mwujedli, je i teho póznach, so fu šwoje rubjeństwo we gwólkej nozy wječor do 12 hodź. wuwjedli a to pšches wokno, fiš pjchi dróży leži a kiš je pšches želesne žerdki wobarnowane.

S **Rakez.** Symo ho bliži. Sšmjercz je šacšahnyła do šmórhy. Schtož je kšajnje tčežko a rostko, wschitko wjazuje, wschitko pada. Stwórka je nam najmócznischi přeboł, kak šachodne wschitko na šwěcze je. W tutym czašu šwjerci tež zjawjenja wošada šwaiu šymjertnu njedželu, na kotrejž šo dopomni na swojich šemrjelych, kotiiž šo tu šarachu, prózowachu a džěšachu, wlodži a šiari, woni fu šwjadli kaž kwětka na polu, šmjerczj wuhasnyu wschu žiwjenje. Na tajkej šymjertnej njedželi dopomni šo tež šerbšče kow. „Lipa" na jenu kwětku we šwojim towaršstwje, kotraž je jenu pšched wjazy létami pšches šmjerczj šwjadnyła, to je Jan Kruža. Komu tu a tež dale jeho mjeno njeje šnate? Ponižne a jednore bě jeho waischnje, mulka a wopomnitwa jeho lubjoscz k narodej. Hač dokal na jeho rowje šadyn kschiž abo pomnik nještejesche. Šerbške towaršstwo je šo ša to wostarało, a jemu jednomy pomnik šhajiło. Na šmjertnej njedželi wołnuje šo mała šwjatoczńoscz pšchi jeho rowje. Towaršstwo wobšłži šo pšchi tutej šłužbnoschi z khorbjon a šstupa šo w 2 hodź. pola Hónčka. Winowatoscz kóždeho šobuštawa je, jo šo šobu wobdžěli. Njech kóždy wopomni, so teš ša njeho jena šymna, jena šmjertna njedšela pschiidže, hdyž wschitko špada, hdyž je wschitko dokonjane.

S **Hornjeje Hórki.** Šantženu njedželu popołnuju wotmě naše herbške towaršstwo „Lužiza" šwoju 22. měšazku šhromadžiznu, kotraž bě jara derje wopytana. Njane njedžele popołnoju a wošebje pak pšchednoschi kuješa prof. Bryla wabjesche wošebje k temu. Teš mózachmy njes hošejemi k. Janaka wot Šcerb. Now. a k. Wałera wot Donowiny powitacz. Prěnischi da nam rosprawu wo nosnoschenju Sserbškich Nowin w naschej šwjazy a šludi w mjenje expešizje, so by tuton brach wosstrowi a naše šobuštawy šłužbaczu temu k pomozy być, dokelž jim na tym šaležł, so bychu šwój dženik w prawym čašu dóšali. Kaiš prof. Bryl, kotryž bjšo k druhemu rasej jako pšchednoschowar pšched nami štojesche, powdła nam še šwojeho žiwjenja w Ruiksej, a to wošebje w Moskwje. Moskwa, historiske mešto. Palaza Moskwa rěka dwaj rasaj wobydle štowo w europiskej politizy. W lěcze 1812 bě k wobudom Napoleonej. Tam w palazej Moskwje powjeršeja bo mózą a šława wulkeho Kanclezana a jeho šwěrnych. A k druhemu rasej běchu cžešiwjene pjomjenja Moskwy šahapje a i nuni šo šapoczuje paliej nimale zyła Europa. Jiwy wołnuł kaž šatan na duschu šo wali na zyłu Europu revolizija a ſ niej wot Moskwy pschikhadzaju bolschewijsmus. Naš pšchednoschowar je šam šapoczał tuteho žiweho wobnija w Moskwje pšcežiwił a powdała nam je šajmawpmi šłowami wo tym. Dšeržał bě šwojeho tamniščeho bjcža nam ka žiwy wobras pšched wocži šlajł. Powdła nam wo Kremelu a wo zyrkwjach a šchulach. Nuzowaiche nam wobras Moskwy w šjmje, tutej hobrišej šibiriskej šymje. Běła šmjerczj žadasche w pošledních létach šiwój wuwer. Na hałach ležachu tyłazy hłodu mrěšazych, kotrychž běsche tuta čšerwjena šmjerczj hišcheze wobešchła. Staiwy běchu proste a cžełko šymne. Tutaj towaršschej, hłód a šyma, žadaschiaz šwoje wopory. Teš my Sserbja šmy w tutych czašach kóždy šwoju šcherpatku pschinošchowali, šo bychmy tym najthudžim tam, kiš fu pošledni wobłek, pošledni kruch nabodeny pšchedacz dyrbjeli, šo bychu fo jenoš hišcheze najšeš mohłe. — Tajšeho rašu bě pšchednoschi k. prof. Bryla a pschipošłuchariu běchu hnuteli i jeho žłowom a wupotajachu jemu ſ bohatym pschikłeschom džak a ſpodobanje. Teš je šrowy dopišowarja njedž je ſ tutym k. prof. Brylej džak a jeho žibieżime prózowanje ša kulturu naschcha ludu, twarjenju. Po tutym rozrěčanju bo hišcheze wschelake towaršstwowe naležnoscze, tola njebě dopišowarjej mózno, tam dale pschebywacz, dokelž dyrbjesche ſ czahom wotjeż. Pšchi hišcheze towaršstwu „Lužizy" mnoho tajkich pšchednoschkow a wscho šboże k dalschemu pschichodej. — Jako dodank k temu šhonimy, še je hdi towaršstwo knihownju šałožiło a hdi k temu też rjany thamor kupiło. Sšobuštawy pšchišahachu tutu knihownju špěchowacz, ſ tym, šo dyzdża kóždy šwoje knihi tutej towaršstwowej knihownoi daricz. Teš budże šo porjadnje czahopiš „Lužiza" dżerżecz. Sa knihownika pošłali šo knjes Pěšchka. Knjes wyšchši wuczer Frajschlak škorzesche na šłady wopyt šperwnych hodšinow, wobehje še štrony knjeznow, a towaršstwo šo nadšija, šo to wu bliščhim czašu wotštroni. Se špěwom „Hdže šłatok mój", štoneži šo šhromadžizna wokoło 1/2 8 hodwom wjeczor.

Se **Sohlanda** šo pišche. Cžrjóda tych, kiž dżěła nimaju, hładaju rołeże. Pschczo wjazy fabrikow dyrbi šahacz. Po šežiwjenšku potrjebu wobydlerjo do šuščednych Cžech hodża. Tola tam njemóra jenoho wjazy njebudže. Wšo to njebudže tčežke, ale ſ tóchim dršont hórje.

S **Muzkowa.** Wšched jawnišchim šudowm šłeščeze tocžeschk wuczonik schkleskeżeknje, dokelž bě tam we sept. jenu 80 miljardow hódnu winowu schkleńzu ſ krpšłanoweje schkleńzy kradnył. Wón dyrbi 300 miljardow pokuty šerlacžicz, a pak 10 dnjow hędžecz. — Redaktor Shorjeschteje sozialdemokratiskeje nowiny Neumann bě tuthownemu direktorej Meineke Muzkowskeho hrabirstwa wumjetkował, so je sa lčto 17 zentnarjow šwinjazeho mjasa šam sa šo šarłacz dał. Teš je wo maschinje za wuleńnjenje ſ winu Meineke wjele jelow šłajšo. Te šu šo potom šwinjom šdawaje. Meineke hrěschneho redaktora wobklorzi. Šwědżi jemu wopytowjachu. Jemu nameri šo 500 miljardow pokuty. Tola też Meineke dyrbi tšeżinu wudawkow sarunacz, pschetož šud mějesche za dopokazane, so je šo ſ jeho winu telko jelow šłajšło. — Jedyn rěsnik z Kcho šym běschtaz 1. julija t. l. ſ jenoż hrodże w Tschepinskim kraiwu, bjka a jałoženi wšatoj. Stót bě 5 zuscheho wokreisa a pomozuik, kiš bě jón tydodża šebrał a do hrodże štajił. Šsud njemjeschke wobšłorženych sa winowatych.

Hospodarski roshlad.

Wutora, 20. nowembra 1923.

Hamtske kursy wežera w Barlinje:

Dollar	2,518,700bl.	franzowski frank 131,670 mł.
jendželski pant	10,9725000bl.	czeskošł. króna 73,815 „
schwajcarski frank	444,885 mł.	100 pólšł. markow — „

Na Barlinskich wikach je hamtski kurs dollara njepschemjenu. Tola šo wotcekuje, so knježeństwo kurs zuych pjenjes we bliščichi dujach šašo powyschi. Pschetož na wukrajnych burschach, wosebje tež w Newyorku je rěmška hriwna wjele niše šapiše, hač knježeństwo kurs dollara we Barlinje pokaji. Tónle rozdžěł knježeństwo we bliščichich dujach wěsze pohnuje, tež kurs dollara powyschiez. Pschetož hnoak njeby rentowa hrywna a wschitke te płaczidła, kiž dyrbja štoitu hódnotu měcz, tu hódnotu měše.

We efektach bě Barlinska burša měrna. Kursy šo tež trošchu powyschichu, dokelž šo powyschenje kursow devišow wotczakuje. Dyržżownika burša bě we efektach tuta. Wšchelake akzije šaho nabładnje dobuchu. Jenož akzije papjernikow běchu bóle šepšadnje. Wone šwjelichu pschihódowachu, najwjazy Ica ſ 9 biljonami, druhe mjenje, mjes nimi Budnjischke papjerniki 500 miljardow. Nětcho mało ſ nich šawiša pak tola rjane hodnoti, na pschikład Dresd. Albuminfabrik 10 biljonow. Akzije transportowych, bankowych a twarschich druzštwow hyšetcka nětcho mało dobuchu. Darmštädter a Dresdener Bank šo we 400 a 100 miljardow šeštadžiłu. Sa akzijemi piwarnjow šo žiwje praschachu, schtož bě pschicžina ſ rjanym dobytkom. Mjes nimi bobu Bautzener Brauerei 350 miljardow. Reichelbräu pak pschiskadži 1,5 biljiona a Deutsche Weinbrennerei 60 miljardow. Industrijowe akzije ſ wjetscha dobytki žnjeschu. Mjes nimi Bautzener Tuch 600 miljardow. Najóše še wschčch akzijow šo fa keramiskimi praschachu. Tchodża žnjeschu te ješ najwjetsche dobytki, mjes nimi Hoffmann Glas 10 biljionow, druhe potom mjenje, hač dese do 300 miljardow. Ale też mjes nimi nětkore nětcho pschiskadžichu. Mjes maschinstimi a akzijemi metalowych fabrikow šajšadnje šo tejkorunja jara rjane dobytki. Tola też mjes nimi wschelake pschiskadžowachu. Šamy wobras poštejachu akzije elektromotorow a kolow. Dobytki khódžachu mjes 1,2 biljonami hač dele do 320 miljardow. Teš tu nětkore nětcho thudichu. Mjes nimi Bergmann 900 miljardow.

Renty běchu tehornuja krute. 3½ proz. statna požčonka dobu 300 miljardow, 4 proz. a 5 proz. 10 a dyrbjeschka požčonka 21,5. Sašsta renta, požčonka Kolonijow, a premijowa požčonka šo trochu wódrbrjebichu.

Produktowe wiki běchu mérne. Nicžo njepschedeschke, schtož by na nje štutkowało. Płaczidła štoteje hódnoty nještu hišcheze we rukach kupzow. Ratarjo pak njejsu šwólniwi, ša papjerjane hódnote pschedawacz. Jenož nětcho mało fo ša papjerjanu hódnotu wotedu. Pschenza bě šašo skerje nětcho droščicha. We wožaj bě nětcho wobrota ša rentowe hrywny. Sežmjeń krupowe intjuju kupowachu. We wowpju bě wobthadi šłaby. Mukl fo mało rošpscheda. Lěpje wumiłkeje rženje fo nětcho wjazy kupowaschе. Womjeschki mějachu šłaby wobrot (Umsatz). Po papjerjanej hriwnje by zentnar (50 kg.) žita we Barlinje tole płacził:

Pschenza 5790—6000 miljardow hr.,
rožka 5490—5790 miljardow hr.,
jeczmjeń 5340—5520 miljardow hr.,
wowoš 4800—5150 miljardow hriwnow,
běrny 1140 miljardow hriwnow,
womjeschki 2100—2320 miljardow hr.

W Drježdżanach:

Pschenza 6000—6150 miljardow hr.,
rožka 5850—6000 miljardow hriwnow,
jeczmjeń 5400—5550 miljardow hr.,
wowoš 5100—5250 miljardow hriwnow,
womjeschki 2580—2650 miljardow hr.

Papjerjownych pjenjes je fo hač do 31. okt. t. l. we Němskej połtiscka tričijona narischcžałało.

Cžehodża fo tak mjenowane štotowe płaczitwy towarow dráščche hač do mólnyh? To leži na tym, so nascha hriwna we wukrajn wjele mjenje płaczi, hač knježeństwo ša nju pschedpische. Dokelž je wobkhod šwólowy, to płaczinow naschcha hriwna, kotrejž knježeństwo hódnotu pschedpiše, dżerżecz njemóże. Wone dyrbi fo po tym štokowacz, kak šwótowe wiki hódnotu naschich pjenjes powaža. Tchodża budże knježeństwo měru, po kotrejž fo štota hriwna abo rentowa hriwna abo wschc te tak mjenujowane štotu rune płaczidła na papjerjanu hriwnu rošlicza, powyschicz dyrbjeesch. Tu khwilu je tale měra 6000 miljardow ša jenu štotu hriwnitu, abo pschowni dohrjaka měru 1500—1800 miljardow hyšł. Je-li knježeństwo to njecžini, nowa měna šdinja wutworjene štotu rune płaczidła do šałuhy naschcje papjerjaneje hriwny šobu štorhnje.

Na Barlinskich produktowych wikach
žito a produkty po štotej hriwnje.

Pschenza	193,0-200	**Stkoma a łyno**	
rožka	183,00-187	pschenična	0,80-1,00
należn. jeczmjeń	178-184,00	ržana	0,80-1,00
wowoš	160-165	wowošna	0,70-0,90
pschenična muka	31,50-35,00	ržane wołcpy	—
ržana muka	30,50-32,50	jeczna	0,70-0,90
sa tunu abo 20 zentnarjow		k šałtanju	0,60-0,70
pschenicz. wotrubY	8,40	łyšanje	1,90
rjane wotrubY	8-8,20	łyno	0,80-1,20
rapš. wošuschk	13,50-14,0	**Běrny**	
pochowa melasa	7,50-8	běle	1,90
seradella	20,00-23,0	[illegible]ne	1,90
pjeluschki	17-19,0	[illegible]ne	1,90
šuche truhanczki	8,00		
běrnaze knjeli	16,50-17,0		

po 100 klogr. abo 2 zent. po zentnarju

	Drježdżanska burša.		
Pschenza	20,0-20,50	běrnaze krupki	—
rožka	19,50-20,00	pschenicz. wotrubY	8,60-8,80
należnji jeczmjeń	18,0-18,50	rżane wotrubY	8,60-8,80
nałynjski jeczmjeń	16,50-17,25	pschenična muka	43-44
wowoš	16,50-17,0	rżana muka	42,0-43,0
cžerwjeny dżeczel	170-190	woka	—
hrochi	—	pjeluschki	—
kukuriza (Mais)	20,50-21,0	hróch	—
šuche truhanczki	9,20-9,50	mótke łupiny	—
šołtowe truh.	13,0-16,0	žołte łupiny	—

po 100 klogr. a po štotej hriwnje.

Na kožowych wikach je fo połoženje pomało pohłedowim akzijam mało pschemeniło. Schpatne dokhody scherolich worschkow wobhdželstwa wobaraja wobuzke kupowacz. Te tchodża njeidu. Fabrikt wobuzka dżěło ša mjenjuja a pak zyłe štojeżka.

Tukowe wiki we Barlinje. Butra wunt 1,40 št. hr., to je 840 miljardow papjerjaneje hódnoty. Margarina, amerik. šchmalz a połcz šu jara žadne. Dowóš je wjašmy. Knježeństwo pschidżěkuje każ malo dewišow (šdinja 1 proz.), fo njeje mózno, dożahaje hromady tychle tukow we wukrajn kupowacz. Sa naiche pjenježe we wukraju nicžo njedostanjemy. K temu pschekupz zuje pjenjeży (devišy) trjeba. Te jenoż knježeństwo pschidżěkuje, ale ſ nich tak mało wotedawa.

Mloko płaczi w hródži 74 miljardow hr., to je 12 št. nh. sa litr pornjo šwótowej hódnoce bychu to 4 nh. być. S tcho wulhadża, so fo ratarskich produktow płaczinu šwótowym njerunaja.

Wažne hospodarske liczby (klucze).

Sa 20. november 1923.

1 štota hriwna (po Barlinskim wicžnym kursu)
papjerj. hriwnow 600 000 000 000

20 hriwnowski štoty	11 560 500 000 000
Płaczijna sa štoto	640 doll. sa jedyn łgr.
„ „ „	1 šłóborny (1. hriwna) 230 000 000 000
Statny indeks	218 500 000 000
Wulkopschekupski indeks	265 600 000 000
Dawkowa měra (multiplikator)	600 miljd. sa štotu hriwnu
Multiplikator na železnizy	600 000 000 000. Jedyn kilometer 4. klašy 2,2 np. po štotej hódnoce, po papjerjanej 13 miljardow a 200 miljonow, 2. rjad. 3,3 pj.
Pósłowy tarif: list w post. wokrejsu	10 000 000 000
dopišnizа „ „	4 000 000 000
list dale post. „	20 000 000 000
dopišnizа „ „	10 000 000 000
Telefonowy klucz	600 000 000 000
Riženje je w bliščim wokrjesu (Ortsverkehr)	60 miljardow.
w dalschim do 5 kilometr. (Bezirksverkehr)	120 miljard
Lčkar po štotej hriwnje	
Sa lčkarstwo je šudobnym	6 000 000 000
Knihježiščkeżeński klucz	600 000 000 000

Přilopk.

* Cžežki **schpdohmal.** Sašmanjeł jenetko Wrótšławskeho wobkhoda jędżeschе ſ Wolešmnicy do Wrótšławja. Cžaš wopruschcžnischi wošłaji w nim mały schpery palczik šahywschi leżo, w kotrymž bě 33750 bili jo n o w papjerjanych pjenjes. Hdyž fo na dwórnischczo wrócži, bě cžaš hižo wotjeż. Na telegrafiske namotkowjenje fo wotdżel na pschichodnym dwórnischczu pschepyta, ale wo palczišku njebě nicžo wjazy widżecz. — To pak je tak šandalohnoż lohkomyšlnoscz, taiku hromadu pjenjes do šała połožicz a potom je ležo wotstajicz.

* **Julianowa wežа wurubjena.** We šwojim czašu běchu paduschi ſ tuteje šuteje wežе w Barlinje štota pjenjeży pokradnyli. Po šłónczenju wójny a wróčenju ſ Rumunskeje běsche wobdżělanska armeja wjazy štotow ſ rumunskimi štotymi pjenjesami do Němskeje šbyła wjasa a kotrejž fo w Schpandawje wuschkowachu. Byrnjež fo lěpje štražowaze, běchu fo tola jenecho dnja šbyłe. Wo hošhim hłédżenju fo paduschi cžłónczke namakachu. S pjenjesami njedožecžu hłohe šinjenje. Hałle hižo móžeschе fo 6 wjednikow šobudżicz a tymuchu fo na wjazy měšazow do šaštwa. Nětcho fo wumyšlowachu.

* **Rozwijanje mandželstwa.** Njehódne wobdhadżenje ſ pschichodnymaj štarschimaj móże w Cžinje ſ winu być, so fo dotalne mandželstwo rozwijaja. Nowy šakoń njeidże tak daleko, kaž štary. Po nim móżeschе fo hižo dla wulkeje hubatoscze žony, njeczežecžownoscze psched pschichodnej maczerju a žarliwoscze mandželstwo rozwijacz. Postajenje nowcho šakonja pomjeršczhija liczbu prawych winow, tola pak šebi šama, fo štarschi žony a muża k rozwijanju pschiwoli šwołu, prjedy hač fo rozwjedżeju.

* **Cžěšenk ſ wulkej drodu.** We Wuhelsku ſo zběra podobizne wězy gosaja, ſtoro kaž w Ameriziy. Tak ſo pišha, ſo ſo w jenej klinizy (w měſcu Posaony) zyle normalny cžěšenk narodži — ſ wulkej drodu. Nowonarodze se dźěcko je zyle ſtrowe. Dźěſcowa marž je mandželka jenoho pischemyſlnika. Wšěo ſo lekarja ſa takle podobizne dworſenežto jara ſajimuja.

* **Njedoſtatk na ſapatkach.** Wſche take Pomorſke dwornje na ſapatki ſaſtawaju dźěcaj. Někotre dźěkaja wob cyłdzeń jenoż 12 podźimow, druhe ſu zyle ſaſtate. Winkrajne fabrikaty ſu hižo tuniſche, hač tukrajne. — A pſredy běſche w Němſkej wſcho tak tunje!

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Hamtſke hejtmanſtwo wozjewja: Pódźelu, 26. nov. 1923, dow. 1/10 hodź. je pohrjebenje wokrejſneho wubjeka w pohrjebniſtej ſali hamtſkeho hejtmanſtwa we Budyſchinje na Bismarkowej broſy 21.

Hamtſke hejtmanſtwo wozjewja 33. dodawk k regulatiwej ſa wuſmjenjeczeſtwo w Budyſchiſkim hamtſkim hejtmanſtwje wot 1. awgusta 1906. Hamtſke hejtmanſtwo je po ſajadach, kiž je ſ wokrejſnym wubjerkom wobſamkło, ſarunanja wokrejſnych wuſmjenjeczerjow wot 14. nowembra 1923 ſem 990 000 000 króczmu a wot 19. now. 1923 ſem na 2 600 000 000 króczmu płaczišmu poſtajilo, kiž je w 16. dodawku wojſewjena (pſchiſunaj hamtſke woſtawjenje 28. 7. 1923). Wobſahi, kiž mjeczeſtke pjenjezy ſkrjaja, maja wot hamtſkeho hejtmanſtwa wuſtajene mjeczeſtke takſe, kotruž maju na žadanje pſchedwołujcy.

Mjeſchczanſki dawkowy namt wojſewja: 1. Pſchemyſłowy dawk, 2. ſkjomnoſczkowy dawk. 1. Po ſakoſtinim poſtajenju wot 12. 11. 1923 (ſakſke ſak. łoj. ſtr. 509) ſo krajny pſchemyſłowy dawk ſ gmejnſkimi pſchirażkami wot 15. nowembra ſem po ſtorje wobliczi. Wuczinjaju dawk ſo w pſchichodnych tydźenjach pſchipóſczele. Dawkidawarjam ſe ſdźěli, ſo maju na 15. nov. hižo někto dalſche wotpłaczenje ſ 800 000 króczmym powſchenjom (po hriwninym kurſu wo 600 miliardach hriwnow ſa ſtotu hriwnu) w ſeptembrje 1923 ſapłaczeneho wotpłaczenja zapłaczicz. Septembrſke kwitowanje ma ſo pſchedpokazacz.

Pſcheſwiſke płaczene pjenjezy ſo ſo 15. nowembrje po ſtotowej hódnoſcži wobliczka.

2. Dale ma ſo krajny ſkjomnoſczkowy dawk ſ ginſterkim pſchirażkom, tak dołho hač do 22. nowembra 1923 ſapłaczeny njeje, po ſtotowej hódnoſczi ſapłaczicz. Darſkowe papjery ſu hižo tydźeń dołho w rukach dawkidawarjow (ſkjomnoſczkowy dawk, wowaſenſka pokładnica, a cžiſczeczke ſarunanja). Poſledni dźeń bjes pſchirażkow je 22. nowember.

3. Dawkowe pokładnizy w Amtshofje na Leſſingowej broſy 10 ſu wſchědnje **dopołdnja** wotewrjene.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

1. Kóždy dyrbi pſchi płaczenju dotalne němſke pjenjezy — papjerſane — pſchijimacz.

2. Druſtwa (Innungen) a ſwjaſki pſchemyſlſkich (Gewerbebetreibendenverbände) nimaju prawo, ſwojim hołbuſtwam płaczišmy pſchedpiſowacz, kotrež dyrbja ſo też dźerżeć.

3. Mjeſnicžanje (Elektrizitätswerke), pjenicžanje (Gaswerke) a wodańje (Waſſerwerke) dyrbja ſo pſchi wobliczenju płaczišmow pſchedpiſmow wyſchnoſczow dźerżeć. Gmejnſku pſchesſtejiſczerjo dyrbja wyſchnoſczam wojſewjeć, — je-li to njeczinja.

4. Wobſtejcži mjima Khorla Kummel we Wulkej Rubej ſmě ſoło ſ muku, wotrubani a bérnami w żylym wikowacz.

5. Sarunanja ſa wobſtadowanje mjaſa ſu ſo ſoło powyſchiſe. Sſwinja, kiž ſa trichiny 1500, nic na trichiny 1200, jenož na trichiny 1000 miliardow hriwnow.

6. Wobſtejcz pokaże ſo na ſawiſczenje wobrjehnych wubanków pſchi ſchſeſkim żiwnjenjoſawěſczazym bruſſt oje.

7. Podpjera ſa tych, kiž ſu bjes dźěła, ſo ſ rowna powyſchi.

8. Wobſtejcz pokaże ſo na wulkas ſ 29. 10., ſo mohu ſo howjaſa pola wikowarjow ſe ſkotom wobſtejcz wozſamjenicz, ſo by ſo roſchěrjenju ſkotnych choroſczow zabżěwczo.

9. Mjera pſchi wotczahowanju ſ dołhodnehu dawka na mjedy wołta kaž hač dotal 300 000.

Płaczišny rěſneho ſkotu na Drjezdjanſkich ſkotnych wikach.

19. nowembra 1923. Płaczišny po punkach a hrěwnach.

Stótne druſtwa a wołtomſtwe.	wſcho w miliardach Kilo waga.
Woły: 16.	
Połnomſaſne, wukormjene, najwjetſchele rěſnele hač do 6 lět	840
Młode mjaſne, njewukormjene, ſtarſche wukormjene	780
Mjenje wukormjene młode, derje pſtowane ſtarſche	650
Mjenje pſtowane wſchelki ſtarobow	—
Byki: 35.	
Połnomſaſne, wuroſczene, najwjetſchele rěſnele hódnoſcži	840
Połnomſaſne, młodſche	780
Mjenje wukormjene młodſche a derje pſtowane ſtarſche	650
Schpatne	—
Jałowje a krowy: 72.	
Połnomſaſne, wukormjene jałowje najwjetſchi, rěſnee hódnoſcže	840
Połnomſaſne, wukormjene krowy najwjetſchele rěſneje hódnoſcže hač do 7 lět	780
Starſche wukormjene krowy a derje wuwrjele młodſche krowy a jałowje	650
Derje pſtowane krowy a mjenje pſtowane jałowje	450
Mjenje a ſchpatnje pſtowane	250
Cželata: 200.	
Najlepſche wukormjene	780
Mjenje wukormjene a talle wot żyza	670
Schpatne	550
Mowzy: 164.	
Młodſche a ſtarſche wukormjene	695
Starſche wukormjene	760
Mjenje wukormjene (Merzſchafe)	—
Sſwinje: 222.	
Połnomſaſne, woſebitych raſow a zich ſchiſkjentow, hač do 1½ lět ſtare	876
Wuterwſene	875
Mleſne	760
Schpatne	—
Mandy a kundroſki	—

Hłowny a ſamoſtatny redaktor: Marko Smolerk w Budyſchinje.

Nawěſtki přinjesu wužitk!

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy w Khoćebuzu a we Wojerecach :-: **Agentury na wšelakich městnach Łužicy**

Telefon čo. 155 a 156 — **Worclowe khamory a worclowe kašćiki** — Telefon čo. 155 a 156

Wuwjedźuje wšě bankowe dźěła. Bjerje pjenjezy za najlěpšu dań. Požčuje pjenjezy nanajlěpje.

:-: :-: **Kupuje a předawa, khowa a zarjaduje ważne papjery.** :-: :-:

Kedźbu! Kedźbu!

Wulka Dubrawa a wokolina!

Wernerowa ſubna praxis w Budyſchinje

na ſchulſtej haży 6.

Kóždy pjatk wot 9—6 hodź.

rěčzne hodźiny

w hoſcženzu we Wulkej Dubrawje.

Shotowjenje zużych ſubow, pſchebźěkanja, wuporjedźenja, plombu, ſubytorhanje.

Wróczopłaczenja ſtarych dołżnych pjenjez ſ bźiwanjom na wotbźěnoſczenje pjenjez wobdźěłuje **Raue** na Hoſchcži haży 32.

Sſerbjo!

Kupujeze twory a potrjebu jenož pola Sſerbow. Podpjerajeze ſ tym ſwoju narodnoſcž.

Ponjeſam

nowe a trjebane pluſchowe ſofy, tkaninowe ſofy, draſtowe khamory, vertiki, dźěłanſke khołowy, ložowe ſchaty, płachty, poczeſhnjenja, wobleki, ulſtry, żonjezu draſtu, nowe a trjebane muzaze a żonjeze wobucže, ſchtórnje, gramofony, cžaſniki a wſchelake druhe wězy.

Schtož nimam, ſpſchinje wobſtaram.

Max Wenzel w Budyſchinje

:: na mjaſowym torhoſchczu 8 ::

kupowanſka a pſchedawanſka zentrala

Rěczu ſerbſki — Rěczu ſerbſki

S pſchihódneho nutſkupowanja jara poniżene płaczišny.

Dobry herbſki pachoł, wokoło 20 lět ſtary, ſo k nowemu lětu ſa **wotrocžka** pyta. Shonicz we wud. „Bord. Now."

Trjebane khachle

ſ regulěrowaniu ſu na pſchedaju w Hrodźiſczczu čo. 33.

Kupuju

lumpy hač . . . 2 pj.
nowiny, ſeſchiwki, knihi, akty . . . 1 pj.
ſtaru papjeru . . . 1/2 pj.
koſcže po najwyſchſich dnjownych płaczišnach. **Żelezo a metale** jenož na wunoſku. Po wjeſcže, ſo derje płaczuje ſtaſanki, ſe ſamſnym jawiſchom pſchijidu.

Joſef Schubert
w Budyſchinje, bórſtlin čzo. 7.
Telefon 695.

Kupuju běżnje ſtóżdu dźělbu

rožki, pſchenizy, wowſa, jeczmjenja, muki, taneho żymj. atd.

po burſowych płaczišnach ſa hotowe pjenjezy.

Wo ertne, telefoniſke abo piſmowne poſtiſczenja proſżu

Heinrich Scheinert
w Kulowje
pſchi żyrkwi. Telefon 42.

Vogtländiſke gardiny ſtory, zanti, witraże, łoſate, prenżeżowe ſukne, łožowe poczeſhnjenja a łožowe płachty, twjetki, trjenje, ſchórzynki, blidowe a ſofowe pſchikrywy, wodwu, żonjeze, muzaze a dżěżeze tydźene tyłowy, wołtenu ſukno a linoleum porucža wołtejſke płaczišny bóhno

K. Erler w Budyſchinje
na żitnych wikach 11 ſtupjaczeca „Stotej Hwězdy". Rěczi herbſki.

Srědka rjany **ſrěbz** 1/2 kila ſtaru ſrénjeje wulkoſcž je na żito ſamélnicz.

M. Kaltch w Minakale.

Żony

Poruczam ſwoji wulki ſtład pſchepaſkow, mežaczných a pſchedpadowych powjazow, podpołkow.

Stelu rad i rožże.

Wagnerowa w Budyſchinje pſched ſchulſk. wrotami čzo. 9.

Stare cžaſniki

tež dźěle kupuje

časnikař Mencel
w Dobrošecach
pola Njeswačidła.

Transmiſije

kóżdejo drużiny

wolije atd.

podawa ze ſkłada

Carl Gast
w Budyſinje
na drjewowych wikach čo. 27.

Kupuju

Nowiny kg po 8 miliard. hr. knihi, teſch., akty 8 miliard. hr. papjerowe wotp. 2 miliard. hr. lumpy kg hač 10 miliard. hr. koſcže, bleſche atd.
po najwyſchſich płaczišnach

Popp

na hornjeczeſtej haży 18. Tel. 1362. Wikowanja ſe ſtarym jelefom a ſe ſtarymi metalami.

Metale jenož kupuju, dokal ſo wupoka wot wyſchnoſcže ſobu pſchiſnjeſe. Wot taſich, kiž pokrjeczeni njeſu, njekupuju.

Kedźbu! Kedźbu!

Hodźij a wokolina!

Wernerowa ſubna praxis w Budyſchinje

na ſchulſtej haży 6.

Kóżdy ſchtwórtk wot 10—4 hodź.

rěčzne hodźiny

w domje maſchinowarja **Khorle Jakuba w Hodźiju** pſchi żyrkwi.

Shotowjenje zużych ſubow, pſchebźěkanja, wuporjedźenja, plombu, ſubytorhanje.

Swobodne městno

za

Welsec kupny dom

Telefon 12 — w Kulowje — Telefon 12

Jurij Hänſel

w Budyſinje

na Łukeſtej haży 34.

Telefon 786.

Hłowna pſchedawarnja Rud. Sačo ſ Lipſka w Budyſchiſkim hamtſkim hejtmanſtwje.

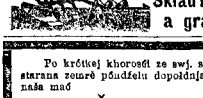

Skład ratarſkich maſinow a gratu wšěch drużin

Po krótkej khoroſczi ze ſwj. ſakramentami derje wobſtarana ſotrě pſchdełu dopołdnja moja luba mandželska, naſa mać

Hańża Šwonowa rodź. Schönfeldec

a budźa ſtwórtk dop. 1/2 9 hodź. w Khróſczecach pokhowana.

W Swinařni, 19. nowembra 1923.

Zrudźeni zawoſtajeni.

Wyſoke provisije.

Pytamy nuſnje khójnowe kuluchowe drjewo a deſki kupicz. Dale potrjebamy běżnje wſchě druhe drjewa, rěſane a njerěſane

Telefon Njeſwačidło 24. — **Firma P. Röcho w Sſernjanach** pola Kamjenza. — Telefon Njeſwačidło 24.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca za 2. połoju novembra 50 miljardow hriwnow. Do wukraja za november 6 Kč. Kóžde so. płaci 3 miljd. hr. Wudawa a čišći Smolerjec knihičišćerja, zap. druž z wob. ruk., w Serb. Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěsćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 15 złot pj. Wobšěrnje so stajnee nawěsćki a tabele so wyše wobłicuja. Za reklamowy : : rjadk płaći so 45 złotych pj. Rapat po tarifje. : :

Cisło 268 **Budyšin, štwórtk, 22. novembra 1923** **Lětnik 82**

Dnjownica.

Štwórtk, 22. nazymnika.
Cecilije, knjeżny, martrarki.

1880 założi so w Hórcy pola Nizkeje na namołwjenje wótčinca fararja Wjelana wo Slepom konferenca pruskich ev. duchownych.

† 1730 Michał Radca, diakon při cyrkwi Swj. Michała w Budyšinje, přełožeŕ katechisma, agendy a psalmow.

Jedna předliča by na přazy wěčnje wusnyła. Přeco praješe, zo ju Bóžedla wołać niesmědźa. Jónu běše so teź za kachlowu ławu lehnyła a spaše. Tuž ju wołać počachu, wona pak njewotući. A hdyž za tym hladachu, dha tam jenož jeje drasta leżeše, holca pak tam njebě. Bórzy bě před woknom někajke skiwlenje słyšeć; a hdyž za tym hladachu, dha tam ta předliča steješe a prošeše, zo bychu ju tola nutř puścili. To je khodoźta była. Powědał J. B. Šołta 1876.

Hdyž wulki strach so přibliža,
Wšě małe strachi wuskoča. H. Zejleŕ.

Towaŕstwowski powěsćnik.

Sokolki w Budyšinje maja dźensa štwórtk wječor we 8 hodź. zmučowanje. Načolnica.

Jednota „Sokol" w Budyšinje. Dźensa štwórtk wječor je we 8 hodź. zwučowanje na hornčerskej hasy. Načolnik.

Sokolska Jednota w Hrodźišću ma jutře pjatk zwučowanje, Dla ważnych rozrěčowanjow ma kóždy přińć.

Sokolskim Jednotam. Žito za košle ma so na kóždy pad hač do soboty do Budyšina přiwjesć hdźe ma so dowjeźe je zhonić w expediciji „Serb. Nowin". A. Bart. młódź.

Jednota „Sokol" w Małešecach jutře pjatk pruha hwizdazjow a bubnarjow w Brězyncy.

Jednota „Sokol" w Radworju změje štwórtk 22 nov. wječor we 8 hodź. wurjadnu generalnu zhromadźiznu w „Herbskej Gryché". Wobdźělenje wšěch sobuataŵow z wěstosću wočakuje. Starosta.

Dźiwadłowy wotrjad Małešanskeho serbskeho tow. Pruha za „Boži Narod" je njedźelu pop. 1/2 hodź.

Serb. tow. „Nadźija" w Rakojdach ma jutře pjatk wječor we 8 hodź. spěwanje. Předsydstwo.

Lubym Serbam, bliskim a dalokim dawamy k wjedźenju, zo změjemy njedźelu 9. decembra w Bukecach serbski wječor. Dokelž je swjedźeń zawrjeny, damy khartki našim přećelam jenož do časa přez dowěrnikow. Nadróbne w nawěstku příchodnu sobotu! Předsydstwo tow. Radość.

Tow. serb. ratařskeho dorosta za Khrošćicy a wokolinu ma sobotu, 24. nov., pop. 1/4 hodź. pola Natušeo w Kukowje swoju lětušu hłownu zhromadźiznu. Dnjowy porjad: 1. Rozprawy, 2 wólby, 3 rozrěčenja dla šěrše organisacije zwjazka. 4 namjety.

Swětowe podawki.

Dr. Zeignera safeli.

Po poručnosći pšepytowanego ćudnika fu dr. Zeignera w nozy wot wutory k źrjedźe wokoło 12 hodźin safeli a f automobilom do Lipšla dowjeźli.

Hdyž je fo nětkole ćudnika wyšinosć f tejle wótrej naprawje rosćudźiła, fo f teho ćudźi, fo ważny wobcežowazy material pšecžiwo dr. Zeignerej pšehodeji.

Dr. Zeigner fo fakituje.

Nadpady pšecžiwo pšedawšemu fakiśanu juftizminiftrej dr. Zeignerej fu f „Leipziger Neueste Nachrichten" wufcłe. Pšecžiwfkino nim fo dr. Zeigner je fcžhowazym wofjewjenjom fakituje:

Wulki dźěł niesocjalnedemokratiskich nowin sdźelenki wo pšcžhpytanju pšecžiwo mi pšchinoschuje. W tymle prozeju, wotmołwju a dopokazu, fo fu wfchě sdźelenki fe wumnyšlenja a politiske tendenzne wunoschenja. Njeftym jenje fa hamiše fkutkowanje pjenjeze abo pjenjez hódne zarunanje dostał. Dr. Erich Zeigner.

Sakfka krajna polizija fo cžifceji.

Kommando fakfkeho woborneho wokrjesa wozjewja: Kommando woborneho wokrjesa je hižo 17. nowembra wotfetwio, fo je fakfka ftatna polizija, na nadftrowiłi podłoż ftajena.

S tym fwišnuło fu fo dźiwajo na fwoje nětnjenja a dotalne wutwarowanja fcžehowazy fakfonizy a polizajfky offižerojo Dźežbańskeho polizajfkeho prefidija hač na dalfke wot fwojeje fłužby wotftronili:

polizajfki prefident Menke, polizajfki major Kunefch, polizajfki hejtman Schneidenbach, polizajfki hejtman Reitel, polizajfki hejtman Hoffer a polizajfki kommižar Schmidt IX.

Runje tak fu fo fłědowazy knjeżeffawoźi kommižarjowo wot fwojeho polizajfkeho fkutkowanja wotwjafali:

reg. wyfchi'chi kom. Mierfch w Oehmichenje, reg. wyfchi'chi kom. Rudolph w Drježdźanach, reg. radź. Weftphälinger a reg. kom. Hofmann w Kamjenicy, reg. kom. Krippner w Zwikowje, reg. kom. Werther w Lipšku, reg. kom. Büttner w Plawnje, reg. radź. Seibt w Lipšku, reg. kom. Zimmermann w Budyšinje, reg. kom. Marx w Žitawje, reg. kom. Günther w Lipšku, reg. kom. Patzig w Kamjenicy.

Wobhonjeńtwo enkrafty w Saffku.

„Echo de Paris" nadrobnu rozprawu wo pšchepfchimanju němfkofatanych wojakow pšecžiwo belgifkim offižeram fe hwjafatřfkeje wojeńfkeje kontrollowacje kommižije a pšecžiwo pfchewodźacemu franzowfkemu felowefkej pfchinjeńe. Kommižionelaj fobuftawał, kotraż běfchtaj fo je automobilom do fakfkich operaciffich ftronow podakoj, ftaj fo w blifkofći Trjeżdźan, hač runje ftej fwoju legitimaciju pokafałoj, fu pjeża wojazy najprjedy fchtyri hodźiny fadźerżeli a fo hakle nafajira rano f fatby puścžiłoj.

Sozialdemokratoja kommuniftoja a němfzy nazionalni pšecžiwo dr. Stresemannej.

Wutoru je fo w němfkim fejmje wojowanje wo bycže a njebycže Stresemannowoho minifterftwa fapocžało. Stresemann njeje, kaž bě fo wocžakało, pšeli fpocžatku wutrjebowanja politiffe fadaŋy nětcžiſkeho knjeżerſtwa rozłożił. Wón je najprjedy pšecžefwinkam rěcžeł dał.

Jako pšeni rěcžnik w politiffim teoretiſcžnu fozialdemokrat Wels wobžarowaſche, fo knjeżerſtwo njeje debattu f wofjewjenjom fwojeho programma wotewrikło. Jedna fo wo nowe, po wuftupjenju fozialdemokratow hinak fkładźeneho knjeżerſtwa, kotreż dyrbi nětkomu fwojej fwój programm pšchedpołożeć. Njewofjewjenje programma dyrbi fo jako njedobſtatk fačžuwanja mozy knjeżerſtwa wuchožeć. W nětcžiſkim kritiſkim połoženju maja njepſchecžiſo němfkeje republiki Poincarea fo jandźelfa pěſtowa. **Nafche wotmyſlny na fjednoczenje wſchěch ſtatow Europy a na němſku jenoinu republiku du.** Wobroczamy fo tehodła pšecžiwo politiſy njcžozakitiſtiſtich wobſebitych fajmow, kotraż f nakhwilnym fpuſchczenjom wobhładźeneho kraja a fe fabadanmi jenoinje němſkoſtatnje mozy f nap'checža Bayerſkeje hraje. Snapſchcža fchchſchabanſtwa kujeſa f Kahra a jeho kumpanow w Bayerſkej němſki kanzler dr. Stresemann rólu bjeſpomožneho pſchihladowarja hraje. Jenje njejſtej ſtabocžej němſkeho knjeżerſtwa a jejna njedobałaza dobra wola, němſkemu ſtatej fakhowacž, ſchtoj jemu ſtuſcha, tak jaſnje wuſtupowałej, dyžli w ſrudnuſchkej, pšecžo ſtabſchej politiſy, kotruż je hewak tak frěcžniwy němſki kanzler pšecžiwo wſchědnemu kamanju wuſtawy pšecžiwo knjeſej f Kahrej pokałował. Wojerſki diktator je runje kaž w Bayerſkej też w Barlinje wjednikow dźełacžerſkich organiſacijow faſał. To bě wopraudźe bludnoſcž na konju. Kehdy fo f zyła njcžerjebeſche na marſch do Barlina naſtajicž. Wſchak tu hižo wſcho po jeho žadanju dże.

Nětcžiſchi wobſchěrnſchi ſtaw je hańba ſa Němſku. Njemóžemy knjeżerſtwu dowěrjenje dacž, kotreż na tole rozwiſcže wězow famowiſcž. Jenotliwe pšchepſchimanja němſkeje wobwory njepſchchinjeſenyh. Němſki kanzler ma jo ſamolwicž, runje kaž fa wuſtawje pšecžiwo wobſtrowanju němſkoſtatneho kommižara dr. Heinza pšecžiwo fakſkemu knjeżerſtwu. Praſchenje němu njeſmě fo na ſchkodu dźełacžerjow rosćudźicž. Proteſtujemy pšecžiwo wupjeranemu wuſtupanju bohładowarſkeje rady a pšchedbyłoſtnu renſkeje banki, kotreż ſtej politiſke žadanja cžiniłej. Němſki kanzler a němſki finanzny miniſter ſtej tule renuſku banku pšedobrje kaž najwyſchſchu kontrolowazu wyſchnoſcž nad němſkoſtatnej politiku pſchipoſnałoj. Tole kanzlerowe poſtajenje pšecžiwo wuſtawinemu duchej a wopſchijecžu poſtorkuje.

Narunjeny ſtradźuje ſpytacž, Porheinſku a Poruhr'ku puſchcžeja. Sa naß o njeje podpjerjanſke, ale narodne praſchenje. Po protokollu, kotryż fu induſtrialni wo jednanju f generalom Degouttom ſami napiſali a němſkemu kanzlerej pſchedpołożili, je Kłöckner franzowſkemu rozkazowarjej rjekł, fo dyžcža induſtrialni dźełacžerſkich dźěći ſajo ſawjeſcž, fo pak ſim njeje mózno, fwoje wotmyſlenje bjez podpjery wobhładźerſkich mozow wuwjeſcž. Hakle hdyž Klöckner tych njeje hańbnje wopuſtał, woni praſchu, fo ſkbi njejſu na ſaſchkmnjenje Franzowſow do ſmuſkowych němſkich wobſtejnoſcow pomyſlili. Dr. Harres, kotryż je rjekł, fo je wobhładźeny kraj njemóže nakhwilnemu dźełanja wot Němſkeje ſmjnjcž, je fwa ſa miniſtra ſmuſkowych naležnoſcžow pomjenował. Dr. Stresemann je fo w tymle praſchenju pſchemělił. Wón je němſkoſtatne prawa ſłomał, hdyž fo wón ſapowjedźi, dźełonjemjerjam w Porheinſkej podpjeru dale płacžicž.

Wobroczamy ſo pšcžeciwo mylſli makele Němſkeje, ſa kotruż němſzy nazionalni dźěcžju. Budźeny pšecžiwo ſkazerjom Němſkeje ſa jenotnu fwobodnu Němſku wojowacž.

Dr. **Hergt** w njenje němſkich nazionalnych praji, ſo nětcžiſkemu knjeżerſtwu nima dowěrjenje, hač runje hu f njeho ſozialdemokratoja wuſtupili. Dźiwajo na ſozialdemokratow njeje němſki kanzler němſkich nazionalnych do knjeżerſtwa pſchijał. Sozialdemokratoja ſu hižcže dźeſa fwołinoj, nětcžiſkemu knjeżerſtwu ſtajcž. W praſchenju wobſhonjadźinſkeho dnja je drje knjeżerſtwo ſo naſtajiło, i pſcheměniłoſ, wono pak je pſchi fwjatanju ſtejo woſtało. Sa nowe měny komiſara je ſo fnaty wjeſelſchcž renuſkeje hriwny poſtajił. We wobhładźenym kraju je knjeżerſtwo jenoż njewuhódłe mělo. Jadamy žeby wot kanzlera, ſo by rjekł, kaſku politiku dźe wón we wobhładźenym kraju wjeſcž. Sémy ſa jednanje, tola nic ſ Franzowſkami ſamymi, ale ſe wſchěmi fwjatſkami. Politika Němſkeje dyrbi ſłónčnje charakter ſtabočeje ſhubicž. Knjeżerſtwo, kajſeż žeby nic wuſtupiło, by ſo wſchcžo kajenja mćra wotſtajiło. (Sſmjerje na Lěwizny.) Nochcemy wohcžeſ w Europje ſałožicž, tola dźemy nam namſołowane wojowanje bjez bojoſeje wobſtajcž. Bewerſke praſchenje je němſke praſchenje. Kahr je kaž Bismarck fwěrnoſcž k Němſkej nade wſcho ſtajił. Pšchi pſchemjenjenju knjeżerſtwa dyrbimy ſo ſa to poſtarać, ſo tajzy nuſjoſo nam nowu Němſku pſchinjeſu."

Hdyž dyrbi němſki kanzler ſłowo doſtacž, žeby kommunift Kounen ſłowo k wobkhodnemu porjadej žada. Prezident Loebe to ſapowjedźi, a Kounen ſawoła: Chcu pšecžiwu tenu proteſtowacž, ſo je policija w komje.

Hdyž prezident němſkeho kanzlerej ſłowo da, kommunift Remmele roſchérjeny ſ pjaſcžu do ſhodowego wobłoženja rěcžniſkeje tribuny dyri a wſkjpet ſ hłoſom woła: Ssmy w parlamenče abo w khłoſtarni?" Prezident Loebe ſo hakle ſa někotre minuty poradźi, wołaka ponuciſ, ſo wotmyſlnje. Loebe wofjewi, ſo dyrbi Remmela dha hrubeho kaženja porjada namołwjeſ, ſo by pokjeżenju wopuſchcžił. Remmele pak na fwojim mětnje woſtanje. Loeba tehodła pokjeżenje na pok hodźiny pſchetorhnje.

Najwjazy ſapółkanzow ſalu wopuſchcži, tola Remmele na fwojim mětnje woſtawa.

Hdyž Loebe ja hodźinu pokjeżenje ſaſo wotewri, wón wofjewi, ſo je wón poliſajtow k ſchćitanju knjeżerſtwowych a ludowych ſaſtupjerjow ſawołał, kotrejž žiwjenju po minuthi liſtach a wuſtupjenjach ſtrach hrožo. Dokelž je bohužel nałhonjenje pokjeżdnjcho cžaſa powuczilo, ſo dyrbja ſo taſke hroženja jako thutne ſroſumnicž, ſo tele ſchćitanjke nałpraſwo mjtne byle.

Kommunift Koennen ſawołanje polizije ſaſudźi. Kaž je ſnate, ſo taſke napraſwy pſchcžo jenož pſchecžiwo lěwizy nałożuja. Hdyž je preſident ſapółſtarſta Remmele ſ pokjeżenje wupokałał, je to wuroſ wojeńſkeho ſtuſjenja k hižo potowonemu wuwjeſcžnemu ſakonju, kotryż we wobornym miniſterſtwje jenoż na podpiſmo cžaka.

Sozialdemokrat Dittmann w njenje zyłeje ſozialdemokratiſkeje frakzije preſidentowemu poczitowanju pſchihłoſuje. Dokelž ſo Remmele njedźiwajcy nowemu napomnjenju njeje ſ pokjeżenje wotſtajił, Loebe pokjeżenje hač do ſchtwórtka poſtorczi.

Lubendorffsej chesine mešchanstwo wšali.

Štyri je k mešťanu štuschak, kotrej šu Lubendorffej chesine mešchanstwo spokžilje. W poslednim pohedenju Tittistišich mešchezanšticky sajtupujerjow šu sojialdemokratoju namjetowali, Lubendorffej „bla jeho wobdželenja pschi Hitlerowym puču w Bayerskej“ tse chesine mešchanstwo wotpohnacz. Tónle namjet je šo se 17 pschechžnu 3 hohham pschijšak. Pjecjo mešchezanšjay sajtupujerjo šo wothlosowanja wostatchu.

Podawki w Schlesyšej.

Šižo šmy ſ krótka wosjewili, šo je w schlesyšich wuhlowych jamach šandženy pjatk khromadny strajk wudwihł. Pschičina k tutomu be štajnje pschibéraza drohota nacžinita. Dazhunje bésche šo psched tydženom mša po štotej hódnosci postajita, niedžerzachu šo wobdželerjo tutych postajenjow, ase muplaczowachu dale mšdy po nišim kursu ſ papjerjanymi pjenjesami, kotrez šami wudawaju. Sso rosumi, šo mošesche dželawy lud a pschistajeni hižo na druhi dżeń hebi wjese mjenje za to nakupicz a hižo w poslednim czašu šo tez wobtschódnizy sapowedowachu, tute pjenjesy do płaczenja bracz. To bésche lud tak roshorilo, šo hižo wot šriedy šem na torhoschczach protestowasche a hašy šo ſ ludom pjetnjachu wjeczor a tež powoldnju, runje we czašu, jako šo nowy kurs wosjewi. Najwótrische bésche hibanje we wjetschich mešlach kaž we Waldenburgu, Gottesbergu, Dittersbachu, Rothenbachu atd. Tež je k nažhlowešcam bóschło. W Gottesbergu a Rothenbachu je šo wjele klamow wurubiło. Selena polizija, kotraž ma we Waldenburgu wosbesite kasarny pschipraujene, ſ štelbami a klumpachami rosbornyeny lud rózno honjesche.

Sstylne bésche hibanje pjatk wjeczor we Waldenburgu, hdjež žylne wodželenja seleneje polizije ſ štelbowymi toporami do ludži štorkachu. Hlowne drohi k torhoschczam béchu ſ kalaczkatym grotom pschesežnjene. Wokoło 8 hodż. wichor worzichny, tola je położenje nabjate.

130 „paratistow w Ssednich Horach morili.“

W štawowym wojowanju mjes žehjeschkitom Ssednich Horow a separatistami, kotrez je šo šaižženy tydżeń stako, „Köln. Zeitung“ powoł, šo je šo pschi tym ſ najmjeišcha 130 separatistow morilo. Hižo šaižženu wutoru béchu we Rheinbreitenbachu pjecz separatistow ſ automobila wuczahnyli a šaraschli. Po wschech Ssednich Horach šo mjes tym žehjeschkit wutwori, kotremuž wschē politiske strony pschisłuschcheja. Hdyż chzysche w Hoepelu chžiłka separatistow, kotrež béchu šo ſ automobilom pschinjesli, rubicz, žehjeschkit šaschimny. Hoepelšk žehjeschkit druhi automobil ſ 30 separatistami šaderža. S 30 muži 20 šaraschu. Khodż chzysche pjatk nehdže 2000 separatistow pschečiwo žehjeschkitej postupowaczej, w Hoepelskim mešchezanskim kżu k wschehodnišemu wojowanju dóndże, pschi kotrymž šo 70 separatistow mori a šo 50 saja.

Němšzy hórnizy w francouskej službje dżełaju.

Francouzoju šu w Ruhrskitej podstopki „Erin“, Hugej Stinnesej słuschaze, wobšadżili. Dokelż Němška nochże dale dżełonjemérjam podpieru płaczicz, šu hórnizy na prašenja Francouzow dotmolwili, šo šu šwolniwi, w francouskej službje dżełacz.

Swjaskarjo šu wobšamkle, Němskej protestowanšu notu pósłacz.

Protestowanšku mjenuja, kotrejž šu Němšku pósłe-lenej, šu na konferenzu pósłanzow w Parišu wschitzy swjaskarjo pschihotowachu.

Dahaška telegrafowarnja wo wopschiečzu wobeju notow praji:

Wojerska kontrolla w Němšej dyrbi šo hnydom šako zapoczeja. Konferenza ſu na to njewobmišleuje, kaž w prjedawschich notach, hdyż położenje wojerske kontrolle žadacz. Wona tón króc Němšej pósłi, šo zapoczinje w jara blišim czašu kontrollowanske prawo šaso wukonjecz, njedżiwajo na to, kaše maja němške wyschnosche ménjenje wo tym. Kontrollowaza kommišija pod šamšnej šamolwitosczu šama postaji, pschi každich wumjenjenjach a w kotrych krajinach budże wona swój nadawk wukonjecz. Jeli so bychu šo jej šadżewki cżinišc, by kommišija praschenje prnhowała, hacz a w každim wobšahu je němške dujerjerstwo ſa to šamolwite. Swjaskarjo bychu šo, hdy by šo pschicżina k temu dała, wo mišnych napravach ſa pad systematiskeje spiecżenjy se strony Němšeje dorczeli.

Schtož němšeho kronprynza naštnpa, ma na wotriekenjenje trona pocżahuje, kotrež je 4. dezembra 1918 wuprajił a na pschihowjedżenje, šo je šo jako wschēdny měschczan do Němšeje wrócził. Němške knježerstwo dyrbi tehodła dohladowacz, šo bo wón na žanych monarchistiskich agitazijach njewobdżeli.

Tale rosprawa „Echo de Paris“ jenož w tym nastupanju wopraudżitosczi wotpowjeda, šo šu wojazy němšeho woboru jeneho belgiskeho leutnanta ſ kontrollowazeje kommišije a jeho francouskeho pschewodnika najprjedy w Rochlitzach wola Drježdżan a podšiškowo w Lipšku ładżerjeli. Dokelż bé Belgiczan w Lipšku w swojej hotelisej šiwje některe papjerki ſ notizškich knjižkow ruże špalił, jeho pschepytachu. Pšche tym tkartu namakachu, na kotrejž béchu šoro wschē šezjiżicżа wojakow šapiśane, kotrejž béchu šo dla wobnowjenja porjadu a méra do Šakškeje pósłali.

Ze Serbow.

W Budyšchinje, 22. nowembra 1923.

— **Lěo wjedrje.** Dżenja rano we 8 hodż. barometer 739, hygrometer —2, najnišcha temperatura wo nozy 1 ſtop. ſmny. — Drježdżanska wjedrarnja nam ſmnu ſtaja. Lódži powětr lesi w polnozy a nad lodowym morjom. Nad Europu wupschesiczera šo šlaby cżeply powětr, kotryž šo posnubjuje. S pschestrujenjow lódžeho powětra nad lodowym morjom pschiłubdżeja k nam žolmy ſmny. Na dankiich kupach a w polonischej Schwedišej šo hižo šnieh dże. Wczera šo nam też ſ kupy Borkum w polnożnym morju šnieh powě. Deschcżke mějachu Hamburk, Danzig a Memel. Njenje bé w Drježdżanach, Muichowje a Wrótšławju. Na Schmrjekowej horje je pschi 8 ſtop. ſmny šnieh dżesche. W Minichowje je bé 1 cm rano ſmny. Hewak bé wczera rano hacz do 4 ſtop. cżopło. Jutsje pjatk štónczo 7,36 cżhadża a šo 3,56 khowa. Mějacz je polny a šhadża powołnju 4,38 a šo rano 6,57 khowa. Pschedenak ſtaja njewobšlajne wjedro.

— **Rosprawa polizije.** Wutoru dopołdnja na Nowomějšczańskej dróšy jedyn kóń tak njesbožownje padże, šo šebi nohu złamja. Storzo dyrbjachu na mětnije šarčacz. — Šandżenu nóz polizajšti šaštojnje 3 młodšche hołcy leut, jako chżychu njeriad do jenebo šiłowego kaschcza tykacz. — Hušto šo na to šforki, šo šebi wschelaku měješczańsko wobšhodow užyy wšēdnege potrjebny ſ wobšlajnobdżelnymi pjenjesami płaczicz dawaju. To je po ſtat. hospodarjenju wot 22. oktobra 1922 šakašane, a šo jara khrótke. Polizajja prošy, šo bychu šo jej taške pschedżenja łynhdom šhłašile.

— **Padušchiwo.** W nozy ſ 18. nowembrej šo tu na jenym měšnje padušchi nutšłamachu a tele tworh kradnychu: 3 ſyre połcze, 5 ſuschenych połczow, 48 trajanzh kołbašow, 16 metowych kołbašow, 10 ſruchow jadriwego mydła (Rumbo dwójne ryhele), 7 paczkikow krónowych šmjerżkow, 1 paczkik šmjerżkow ſa wošh, 32 paczk. poprjanzow, 16 paczkikow ſuknowoje barhy (wschełakobarbneje), 3 punty zimta, popjerz w titach, hórke mandle a zitronowe cżenzje. We měnyšłuzbone šhłašenja prošy kriminalna polizija. — We nozy ſ 21. novembrej kradnychu ta jenezhu karnikla (ſhanza) ſajczeżbarbneho a na 4 punty cżežkeho, 1 ſajaza, šilbrobarbneho, na 5 punt. cżežkeho, 1 šchrelho ſajaza, na 4 punty cżežkeho, 1 ſchrelho khapona, 1 bólu, 1 cżornu, 1 žołtu a 2 tiaſkej kokoschi. We měnyšłuzbone šhłašenja prošy kriminalna polizija.

— **Jenož pjaſeż — niz prawinoſcż.** Na ſhromadnym dwórnischczu w Liebawje (w Schlesyšej) ſu pódla němšich też cżeške napišma. To je postork nětkotremužkuli ſajaznemu Němjez a tuž pokasaja šwoju rosbarjenoſcż w dopišach na nowiny. Na to jim ſtatna direkzija ješlinjowa we Wrótšławju ſcżehowaze wotmołwi: „Wupowěšnjenje dwojorędznych napišmow na ſhromadnym dwórnischczu w Liebawje nschodżeše šo wobeńcż, hewak bychu šo němške napišma na ſhromadnych dwórnischczach we Cżešłowakiſkej na pšch. w Chebje, Halbštadtu, Oderbergu atd. wotſtronile. **W jašimle Němzowstwa** w cżešłich nanješnych krajinach dyrbjachmy šo tutomu žadanju podmolicż.“ — **Němzy widża pojašlim w pschiprawnjenju němšich napišmow na dwórnischczach w Cżešłej podpberanje swoje narodnoſcże.** Jenož hdyż jim šchkoda nastanje, šhromadża šo ſ dopjelnjenju ſprawnych žadanjow druhich narodow. Tak zich bojoicż psched wjedżbu ſi nemy pohnuwa. Schtó bychu prajili, hdy bychu jebi Seerbja **napišma na dwórnischczach w herbšej Lužizy tež herbšli šadali.** To by ſtrucżenju naſcheje narodnoſcże wo wjele pschinoſchiowało. **To pak w jašimle Němzowstwa njeje a by šo tehodła ſ tež ſtoſecju wotpołakało.** Wurěcż, šo tola wschitzy Seerbjo němški cżitaja a rosumja, by jako dowołes njetrébnoſcże złužiła. A kóždemu Němzej a ſtajenemu Seerbej ſa „prawnu“ płaczita. Hižo taczanſke pschijšowe prajiť: Si duo faciunt idem, non est idem. — Hdyż dwaj tośamne cżinitaj, njeje tola tośamne. To dyrbja Seerbja we wschelkim naſtupanju hnjeſiſkeho naſhonicż. **A to w demokratiſkej Němšej!**

Se **Sswinafnje.** Na wołsadnym kerchowje we Khrósčzjach bu ſchwórſk Hanza Schwonowa rodż. Schonſedwez Jaſenizy. K poſledńemu wotpocżińkej wołowarna, we prjedawſkich lětach ſnata **herbſka ſpěwarka.** We wjeſnej łorczinje, hdjež šwój žiwjenjoběh po krótkej khorošči skónczi, knježeſche pryedy hnjeſiſkeho wjeſ-le herbſke žiwjenje. Tu ſiejeſche kolega Khróſcańſkeje „Jednoty“, „Cżipy Serbſtwej“ ſtuježeſe wjazy krótcż ſa wulkeſtiſchczo a ſabawniſchczo a też druhe ſtužobne towaſtwa namakaſu.

Pschedenak

ſo hotuje na ſwój pucż pſches zyły ſerbſki kraj. Sstnano ſa hižo pschichodnu ſjobotu na njón nastaji. Serwój mch ma nimale polny. — Je telko rjanych twżow, dobreho kuteho płata, muſjerkow, zwbow, płachtow, wujcikow do nieho, natykaſ, ſo móże jón ſdoma njeſeſ. Chże hebi ſa to wumenicż pschehżenja, kiż ſo ſaſo tam a ſem w Serbach pschedże. — Nětko hebi hiſchcże w Serbſtej kniharni w Budyſchinje moſa cżrije a pola pschekupza Kurza kupuje dobreho ſchczipaka, ſo mohł dalske khodżenje ſkerje wutracż. Pschedżenak wſchak njeje twżaty młody. Budże létſa 69 lét ſtary. Tajkemu ſtaremu muſeſ ſo nathodżi. W Wcże 1855 je jeho nadebrił a wulkh ſaſtuſhiwy ſaraſ Robert Rjeda w Barże wuſkcżił. Tehodła hiſchcże djenſa najprjedy a najradżo do Barta khodż. Barſzy Sserbja, ſłaſajże hebi ruce w Sserbſkej kniharni pola knjeza Janaka, hdże ma pschiſcż. Smějeże ſ nim dobru ſabawu, pschejoż taſki ſtary pschedżenak wě wjele powdaeż.

Hana.

Roman wot H. Sienkiewicza.

Pschełoſkł Beno Zyž.

(Pokrazowanje.)

V.

Na dwóm po picżu pódża Kurzy Mirſa ſwojej konjej jedżechnoj wobaj do Chorweji. Mějachmy dwaj wołe puczowanje pſches ſobu a ſkerjichnoj tehopschi prénim rańſchim ſwitanju ſ kża. W naſchim domje hiſchcże wſcho ſpałe, ale ranſchezo bladaſche njeswoco Jóſefiny nječ bacżonkami, ſołtymi ſwótkami a ſwjatej Marzymymi ſpótanami dele. Selim bé žebi puczowanſku taſchku wołowężnił a ſo ſtudenſku cżapku ſtajił, ſo by ſej pokaſał, ſo wotpuczuje. — Trudne pohladanje nječ bacżonkami ſu jemu jako wotmołwa. Każ pak ruku na wutrobu położ a ſ dnihej ſ kożnej ruku wołożkowanje pósła, ſo wobliczo ſadu rózi ſacżerwjeni a ſo do cżmołweje hłubiny ſtudi. Hižo ſarapoza ſe žiwjenjaj konjomaj ſaſchehżenja bricżka pſches dlóżku dwora, be wulki cżaſ ſ roſhowarzenju a ſo do woła žydowcż. Selim pak hiſchcże pschi wokniu pokaże; jeho nadżija bu ſiebana a wokno ſo próżne. Dalke pschi bolehżeju, hdyż pschi cżmołwej nocżeji ſadneje khże ninno dżechnoj, wuhladachmoj dwě bólej nohajzy a ſpótkobrunu ſuknju, dopředka ſchilene hourje cżko a dwě ſ ruki wobſcżińjenej wocżi, kiż ſ poſcżuwu do ſwětła ſhladowachżej. Selim ſtocżi hnydom do pokcżiwanje pſchełhażeju, mjes tym ſo do bricżki ſaſkeczh, kotraž be mjes tym pschedżéła. Wot tam ſaſkyſchach hiſchcże cżicże ſchepranje a hłóſ, kiż klinczeże, każ by pschi bubicżu kowanju naſtał. S pschemenjenym wobliczom ſtónczneje Selim wuſuwi a ſo ke mni hydnu; bé ſrudny a tola wjeſoły. Pobocż ſchwikny bo kónt a nimarożnje pohladnychmoj k wołnej borje, pschi kotrymž ſo Jóſefinne wobliczo ſadu rózicżicżo połaſa. Mołownik kwaſche hiſchcże běła ruczka poſtrowy dżelenja, pokoju ſahrinuta bricżka na brohu a wotwjedże mje a pschiboha wboheje Jóſefiny. Bé hiſchcże nimale łahe; mélo ſeſeſche hiſchcże w ſparu; rózjoże ſwótko ranja wobhrajowaſche wokna hiſchcże w ſparu wotpocżowanych domow. Tam a ſem wubudił ptaczk ſe ſwojim ſpewom abo nimadnju pſches ſpuk ſtupanja wotſtóſ; tu a tam mjeſeſche domjazy ſchżinkoju haſu a druhdy ſawrjeſkota ſe wšowy pschitkhadżazy wós nimo, kiż bé pohny ſelenjow. Bé jażne, wjeſoſe, cżerſtwe ranje łécża, a naſcha mata, do ſchtyrjoch koni ſapſchehżena bricżka ſłetowaſche każ na ſchtrejżku ſo bimbazy worjeſh pſches dóżku. Borſy dujeſche khłódny, cżerſtwy wětřik wot rěſi ſem, mółſ ſażza pod pódkowjeni koni a po pohżeżinſkej jédżbje mějachmy ſaczahu hiło ſe ſadu ſo a běhmy wot wjele wobżyjnych połow a łéżow wobdażi.

Hłuboko běši wobkhowachmy we kraſnym rańſchim powětrje a naſche wocżi radowachu ſo nad rjanej wokolinu.

Bé, jako by ſemja ſe ſpanja wotnuczała, rożowe kaki wotſachu ſaj pacżeſki na włóżnyh łapjenach ſchtomow a błyſkotachu a ſwżeczachu ſo na khłaſach wſchelakich žitow; we płotach a ferkach ſtakachu wjeſele ptaczki a połtrowicżki rjany dżeń ſe ſwojim cżiſtokanjom. Lébo a luki wuſbehnyhu ſo ſ rańſcheje kurjawy; tam a ſem ſabſtykły woda na łučach, na kotrychž bacżonu mjeſe żołtoſtotymi ſudékami mlócża ſo hodże pſchekhodżowachu. S wuhrjnow burſtkich domow poſtupowaſche cżerwjenkożty kur k njebju; łohki wélik maſhaſche żołtożolmjage kłoſy polow a wuſchahowaſche rożu ſe ſwjeżeſom. Wjeſeſe łnjeſeſe be ſo łoka wokoło, bé, każ by wſcho ſ nowemu žiwjenju wożiwiło a ſpéwało:

„Hdyż ranje ſerja wozniża,
Morja a ſemja cżi pſchinjeſetaj ....“

Sebo ſo w naſchich wutrobach ſta, móże ſebi kożdy łohko pſchedſtajicż, kiż móże ſo dopowniecż, każ ſam na kraſnym ſelenym ranju ſo domoj wrócżi.

Dżeżeże a ſchulſke łéta ſe wſchěmi winowatoſczemi łežachu nětko ſadu naju. Pſched namaj wumuri ſo wabżo cżaſ młodoſcże a wotewri njeſmjerne dotht wuhlad na ſe wſchěmi wjeſelami błyſkej wubdżejeny cżaſ. Bé ſajimawy njeſmaty kraj, do kotrehoż bżehmoj na pucżu a ſdaſche ſo, ſo bżehmoj ſo ſoż dobrej hwjeſbu na pucżu naſtajiłoj, pſchejoż bżehmoj wobaj młodaj a hylnaj a bé namaj, jako bychu naju wokſe ſchidła wotłe.

Młodoſcż je najwjeſtſchi pokład we žiwjenju a wot tuteho hiſchcże najmjeńſich dżeł rosbrojiłoj njebéchmoj. Pucż ſo ſkoku mimy, dokelż bżehu ſo na hłownych ſaſkanilſchczach konje hižo do pżedka ſłaſale; jżdżchmoj pſches zyłu nóż a wuhlabachmoj na druhi wjeczor, hdyż mějachmoj lżż ſadu ſo, Chorweli abo khmaniſho prajene, we wjeczornym ſłónzu ſo błyſchczaſe kżuzy wot turkowſkeje wżże. Bórzy bżehmy brjóh dożeli, kiż bé na wodżinaj bokomaj ſ jwerbant a pżaczizami wobżeżdżany, a pſchi kotrymž ſ łéwizu a ſ prawizu njeſmérnje wulke haty ſ mlynami ſo wupſchestrowachu.

Pſchi ſelenym brjóſy kupcżachu ſo rjechżaze ſadu we wodże, kiż bé wot dujeweje horżoty ſcżopłena a pſchewodżachu naż dołho ſe ſwojim melodiſkim hłoſom. Do łoſtnych mróżelow wrocha ſawadżene ſadło wowżow ſo pſches naju domoj na łubło cżerjeſche. Burja, kiż ſwoje żerpy a łożu na ramjenjach njeſechu, cżehnjechu žnjeſiſi ſpéwaje ſ nami domoj. Cżi dobri ludża ſadżerżachu bricżku, poſtrowichu Selima, wotoſchiwiſchi jomu ruzu. We wjeczoru ſa ſtónczo pomalu khowaſche, hiża bé ſo w rohożi na poſ ſkowalo; wożwjeżd hatow ſybolesche ſo ſcheroka ſtuża ſmuha, mjes tym ſo ſo ſchimoty pſchi brjóſy we łódżładżej wodże wotbliżowachu. Nětko wobwrócżi ſo pucż na prawizu a bé murje knjeſſe o domu ſtrowżachu mjes ſipami, topolami, jédlemi a ſchurrékami naż. Na dworje ſaklincża ſwań, kiż ſe łubſej ſłuſchazych ſ wjeſeri ławża, a w tym hamym cżaſu bé wot turkowſkeje wżże cżeſkowniżny, połna łóżbny hłóſ Muezſina błyſchcżej, kotryż wobydlerjam domu pſchipowże, ſo ſo hwżdżajżna nóż na ſemju puſchcżi a ſa je Allah wulki. Każ by jomu pſchikhołowacz dyhł, poſſchny bacżon, kiż we ſwojim na wjeſcżohi ſachżona, kiż ſłoſhu pſches łahoſche, natwarjenym hnżdżoje na jenej nohy ſtojeſche, ſwój pyſk każ mjedżocżerwjeni hlebiju ſ njebju, połoji jón po tom ſaſo na hrudź dele a klepotaſche, hłowu łaż ſ poſtrowjenju ſhżilemu. Pohladach na Selima, we jeho wocżomaj ſtejachu ſółzy a pożbehta błoſcżo ſo we nich ſdobleſche.

(Pokrazowanje.)

swój wiek do prašerbišcje wjesi, kotraž hišcze dźensa raz herbišch wobsu nanajstuje rynuje. Sserbišim towarstwam dź semrěsa w mnohim k pomozy. Jako prosta herbšla spěwarka a hrajerka znutkowatše wuhotowje při konzertach a druhich herbšich swjatočnostach a sabawach a znjesełche wschudźom dźaka a pschipóznarje. Jese znutkowanje sa Sserbšwo njewobmjesowaše so jeno na na herbšli krajt, ale tež do Němzow njeješche herbšim rěcz a spěwy. Jutrobni pschikhwatachł ho njenaładowje wješe neje korčmišti, kotraž w pobšednych šetach hižo ł dola kwasche je swojim nachčehwjenym pschikhwotom. Chzychu tu herbšli šwónatku w jeje hospodarstwje widźeć a — sjtschecz. A nikomu to njesapowć, hdyž žadachu sa herbšimi spěwami a hłowami ł exta jednoreje herbšleje wjesnjanki. W tym pytałche cżešcżomny wusnam. Snajesche dźe so ł posnaje wutrobu ł Sserbowstwu. Dź pschepodcżena Sserbowka. A to chze nětchto rěkać w Khóschtrsej wokolinje. Hušczišcho wusłyscha swój spěwany hłós na wostkjetšejše herbšle žónjse, wosebje na młódšich dorost. Wschudźom slarosba njefadźowa k znutkowanju sa herbšu wěz. Sa nju nichtó njeschtori a bě tak pschikkadomna mnohim, kotšij se sastupom do mandźelstwa so „pschestari“ w dalschim dźele w narodnej winiznje hu mjenje. Se dźasom spomínamy na nju, dokelž je wo swojich mozach pschinoschowała, k mareej nowcho Sserbowstwa a bě wo jcho nědbužnim połbětnjenju pschejpodcżena. W tym smysłu znutkowałche tež we swojej łwóbźe. Mjech je jej herbšla semja, ke kotrejž so dźes tajenia snajesche, łokła. — Ty pak, Sserbški ludo, wimi šcżi je sa pschikšeł.

W Drježdźan. Njedźelu, 2. adventa popołdnju ½4 hodź. ho Drježdźanzy Sserbja saso w khžinej zyrkwi do Božeje słužby w maczerinej rěcži shromadźa. Małche konschenje na tón krócż wobsebiu wažnocż, pschetož swjeczimy 75 létny jubilej Drježdźanskich konschow. Sserbšle duchownistwo je nutrobnje proša, so by hižo na njedźelu semrětnych a tež 1. adventa na swjatym měsche wobzadnych na našch wažny swjedżeń kebžliwe sežinjło. Jako psched 15 létami 60 létny jubilej swjeczachmy, bě w Božej słužbje psches 100 hosći ł Łužicy, kiž ł nami hobu swjeczachu. Schtóż ma wotpohlad, swojich ludzi w Drježdźanach wopytacz, njech swój wopyt na 2. advent wotstorči, so mohł ł nami swjeczicz. Pschedowajne jimje, daš Bóh, farař Domaschka ł Budešcz. Sserbšle spěwarše maju so hobu pschijmjeseć.

S Kotrz. We nozy k pónđżeli su ho pabuschi polna woscheho rěznika mutschamali. Woni kradnychu 20 puntow kołbasy, 3 zentnarje połcża a něschto butry. Tež jenemu kojej bohu kšachu.

S Njechanja pola Lubija. S jenych kekšłow na puczu do Dažina jui wot saudźenscho pjatka hacż do njedźele 5 břešow podrschali a kradnyli.

S Lubija. Na cżarje do Shorjelza je ho 19 létny pjekarški, mštny Horst Pohł ł Drježdźan cżahej pschejcżerz dał. Mjenuje je, schto je njesožowneho do smjerczne hnało.

S Wuschidża pola Běleje Wody. Srahinjcy hejnicy we holi 5 muzikow ł Běleje Wody pschestłapichu, jako jeneho želenje wukutlowachu. Hajnicy jich sajachu a wsachu jich hobu do hajukownje, so bychu nałsnili, kak rěkaju. Někotši jich kowarschowan pak spěschnje do Běleje Wody dojdźechu. Tam bě runje shromadźizna schlončerjow. S tich so hnydom na toj muzi łytna cżežoba sebra, so bycha jeteym na pomoz thwatali. K hajukownji pschischedschi ho jo rjefe dobycż chzychu. Dwojich hajutišli, kiž jim napschecżo stupichu, woni pschebichu. Jako pak hajnik do powětra wustrěli, spadny jich chrobłosczá a wutroba jo skoro ł kolowow wukusli. Woni spěchnje mydło wjesechu.

Se Sserbšteje Wyskeje pola Shorjelza. Wjele rasow bórzy popschi tu naschcho žiwnoschersta Scharu wobkradnyli. Psched někotrymi njedźelemi kradnychu jemu 6 zentnarjow wowsa ł bróžnje. Tele dny sasso 3 zentnarje pschenizy. Jedyn druhi ras bźchu jemu na lischu schtalle ł ł hajukownow platinowe kónczki kradnyli. Sa paduchami stłeda nimaju.

S Wošporka. W tudomnej tšišerni bě saudźenu njedźelu konzert. Hdyž wscho nutrnje na konzert połsasche, njebźchu paduschi thromi. Woni salěschu do wjsbika, hdyž torczmar sarčane žiwinjo khowasche. Temu kasachu hobu. Hdyž ho torczmar hischcze bóle roshładowasche, so bohłada, so tej tam jeho koło wjazy njeźé. Teš ł tym bě njehanbliwschi paduch wujéž.

Se Zitawy. We tudomnej pjuarnicy saudźenu njedźelu popołdnju dwě trubjele rosbuchnyschtej. Wusyt bě tak łymy, kaž by ho ł kanónu wustrělilo. Jenoż někotre schkłenicy we pjuarni rosleczachu. Hewak dalschcze schkody njenasta.

Hospodarski roshlad.

Schtwórtk, 22. nowembra 1923.

Hamitske kursy wutoru w Barlinje:

Dollar	4,189,500bl.	franzowski frank	223,440 ml.
jendželski punt	17,955000bl.	czeski króna	121,695 „
schwajcarski frank	722,190 mb.	100 półsł. markow	— „

Na Barlinskich wulkich zastupi saudźenu wutoru to, na cżož my we naschej pódźelskej rosprawje hižo pschihotowachmy. Knježeństwo postaji hamtiski kurs dollara na 4200 miljardow. S tym papjerjana hódnota jeneje słokje hriwny je 600 na 1000 miljardow abo jedyn biljion słupi. Natał, kiž je saudźenu wutoru žito abo słót po słotej hriwnje pschedał a placżisny we papjerjanej hriwnje dostał, łyhni ł tymle wukasom kajcżešnina jemu tšeżimu dostałeje placżišny. Dźełacżeł abo sastojnik, kiž je hobu abo pónđżelu mšu po słotej hriwnje, ale w papjerje dostał a njeje mohł mšu hnydom pschekupicz, je jemu tšeżimu tuńicho dźełał. Jenoż sabrtant, sa kotrehoż dźela, ma bohatk ł tcho. Wón swoje wudźełki po słotej hriwnje pschedawa. Dostanje-li placżišnu we papjerjanej hódnoczje, wuplacżuje ł njej mjdy abo kupuje hyrišny a druhe twory. Jenoż druhe ludy (Kreise) wobydlerjow pólża wopkudnu, runje tak zatał, pschekupc, rjemjeslnik kaž dźełacżeł a sastojnik. Khżesżiny hischcze nic konża k hole žadźawého wukutlowanja. We Newyórku ho sa dollar hižo 5 biljonow němšiich hriwnow žada. Jeli dyrbi słota hriwna hódnotu dollara dospicz, dyrbi ho hacż na 1250 miljardow papjerjanoje hódnoty powyschicz — je-li mjes tym dollar we Newyorku sa nałchu hriwnu sažo wysche njeskoczi.

Efekty wostachu we Barlinje krute. Wone swoje kirhy hischcze powyschichu.

Wo produktowych wikach rozprawa skorji, so bě saudźenu wutoru statna banka hischcze žanje ventowoje hriwny wudała njeje. Sa papjerjanu hriwnu ho jenoż mało žita wotedawa. Wutoru rano bźchu wiki krute. Jako pat ho zhoni, je rentowoje hriwny hischcze dostacz njeje, ho wiki trochu sešłachiu. Wischerjo ho mało pokupi. Tež rosta kupzow njemšejsche, statna sitatnja (Reichsgetreidestelle) mjes nimi njebě. Schtož na Jicze we Bremenje leži, ho do wjerchnerje strony Němšicje pschebawa. Wot tam ho tež sa wonyhom nčichto žiwišcho praschachu a bě runje kaž jeczmjeń sasso trochu kruczichi. Mauka rospschedawa ho k spokojnosczi nihnom. Skótna piza je trutá, wonjeschli měrne. Na papjerjanu hriwnu rostłeżene, pschihodże zentnar saudźenu wutoru, słota hriwna po biljionje papjerjaneje hódnoty:

pschenża	10—10,2 biljona hriwnow,
rožka	9,25—9,5 biljona hriwnow,
jeczmjeń	9—9,3 biljona hriwnow,
wowsa	8,2—8,4 biljona hriwnow,
hrona	800—1000 miljardow hr.,
hrno	800—1200 miljardow hr.,

Na Barlinskich produktowych wikach
Zito a produkty po słotej hriwnje.

Pschenża	200,0-202	**Sšoma a łyno**	
rožka	185,00-190	pschenična	0,80-1,00
nałkin. jeczmjeń	180-186,00	rjana	0,80-1,00
wowsa	164-168	wowsyna	0,70-0,90
pschenična muka	33,50-36,50	rjane wołlepy	—
rjana muka	30,50-32,75	jeczna	0,70-0,90
za tunu abo 20 zentnarjow		k sahłanju	0,60-0,70
pschenicz. wotruby	8,40	łytanje	1,90
rjane wotruby	8,40	łyno	0,80-1,20
rapž. wošnjcki	13,50-14,0	**Bérny**	
pochowa melaża	7,50-8	bóle	—
ferabella	20,00-23,0	cżerwjene	—
pjeluschki	17-19,0	žoltomjasne	—
šuche trubonełli	8,00		
bérnage krajti	16,50-17,0		
za 100 kg abo 2 zent.		po zentnarju	

Wiki rěsnicho słotu (Zentralviehhof) wutoru, 20 t. m. we Barlinje. Wiki ho hakle popołdnju w 2 hodź. zapocżachu. Wikowarjo a rěsnicy ho dojednacz njemóžachu, po kaikej placżisnje ho słót pschedawaczki dyrbjał. Za nejho słota hódnoho placżidła k ruzy njebě. Mcżesche ho wo tym, so měsa po placżisnu pornjo šiobotnjischej podawcz. Jako ho rosprawa pisałche, wjele hischcze mózo, nětczkeje placżišny mjenowaczki. Woja ho, so pschi tajkich pomérach wiki zyle wjasnu. Jeli placżišny pschejzara do wyschokoscze stéhu, mnohim mózo njebudże, njesko kupowarjo. Pschihnało ho bě 811 howjadłow, 600 cżelatow, 1269 wowzow a 1502 świnjeczi. Po wyschim spadu ho placżišny po słotej hódnoczje malo pschemeniła.

½2 hodź. popołdnju ho hamtiski kurs dollara na 4200 miljardow abo 1 biljon za słotu hriwnu postajł. Nětko ho žadasche, so by ho na šiobotnjische placżišny 30 wotpschicrajło. We takim hamowolnym wobsenjenju placżišny pak mjerjeseže słotu nicko njedźerz nochzyhu. Wikowanje zyle wjasny, a placżišny hamtizy postajeł, njedź mózno.

Na świnjowe wiki (Magerviehhof) bě ho pornjo tydźeńschim wjele prožatow a běhałow pschihnało. Wiki pak schpatnje dźechu. Po papjerjanej hódnoczje bźchu placżišny hischcze jónu tak wyschoke, kaž tydźenja. Pschihnało ho bě 758 prožatow, a běhałow a 121 świnj. Wone placżachu:

běhałi 7—8 mjez.	40—90 biljonow hriwnow,
„ 5—6 mjez.	20—30 biljonow hriwnow,
„ 3—4 mjez.	10—15 biljonow hriwnow,
prožata 9—13 njedźel	8—15 biljonow hriwnow,
„ 6—8 njedźel	5—8 biljonow hriwnow.

Penu je Ruska we ltomaj 1921/22 1.8 miljon pšenicy na šwétowe wiki podała, we ltomaj 1922/23 2,5 miljon pudow. Lětża ho runje tak wulki wuwoz mocznje. Jedyn ruski pud je nimale 33 puntow po naschej wasy.

Wažne hospodarske liczby (klucze).

Sa 22. november 1923.

1 słota hriwna (po Barlinskim wiczmym kursu)
papjerj. hriwnow 1 000 000 000 000

20 hriwnowski słoty	19 267 500 000 000
Placżišna za słoto	640 doll. sa jedyn kgr.
„ „ „ 1 złoty (1 hriwna)	230 000 000 000
Statny indeks	218 500 000 000
Wulkopschekupski indeks	265 600 000 000

Dawkowa měra (multiplikator) 1 000 miljd. sa słotu hriwnu
Multiplikator na jelesnicy 1 000 000 000 000. Jedyn kilometer 4. klaſy 2,2 np. po słotej hódnoczje, po papjerjanej 22 miljardow a 200 miljonow. 3 rjab. 3,3 np.

Póstowy tarif: list w post. wobrjezu	10 000 000 000
dopisnjiza „ „ „	4 000 000 000
list dale post. „ „ „	20 000 000 000
dopisnjiza „ „ „ „	10 000 000 000
Telefonowy kluczk	600 000 000 000

Rěczenje je w bliskim wobrjezu (Ortsverkehr) 75 miljardow. w dalschim do 5 kilometr. (Bezirksverkehr) 200 miljard

Lékar po słotej hriwnje	
Sa lékarstwo je žudobjom	6 000 000 000
Knihicżiscżeżeli kluczk	1 050 000 000
Nowinarski kluczk za nawschižki	1 400 000 000 000

Kak rosliczisch słotu na papjerjanu hriwnu?

po hamtiskim kursu wot 20. novembra 1923.

Wjes samolwjenja. (W miljonach hr.)

1 dollar słoteje pokschoni = 4,20 šl. hr. = 4 200 000 papj. hr.			
1 šl. hr. =	1 000 000 pj. hr.	1 šl. hr. =	10 000 pj. hr.
2 „ „ =	2 000 000 „ „	5 „ „ =	50 000 „ „
3 „ „ =	3 000 000 „ „	10 „ „ =	100 000 „ „
4 „ „ =	4 000 000 „ „	25 „ „ =	250 000 „ „
5 „ „ =	5 000 000 „ „	30 „ „ =	300 000 „ „
6 „ „ =	6 000 000 „ „	40 „ „ =	400 000 „ „
7 „ „ =	7 000 000 „ „	50 „ „ =	500 000 „ „
8 „ „ =	8 000 000 „ „	75 „ „ =	750 000 „ „
9 „ „ =	9 000 000 „ „	80 „ „ =	800 000 „ „
10 „ „ =	10 000 000 „ „	90 „ „ =	900 000 „ „

Klomarjste twory. Płacżišny we Barlinje saudźenu pondźelu: 19. t. m.

Jeżne kurpy	30,10—30,50
Jeżna hejbuschka	30,10—30,50
Kčrnjoze muczka	24,15—25,35
makaroni	62,00—65,10
mukle	51,75—54,25
rajš, srčnt	25,60—26,80
„ nasiłepschi	30,30—31,85
„ rosbity (Bruchreis)	20,10—21,15
słonki, łuschene	70,25—48,20
rósynki, małe	86,45—90,60
„ wulke	57,85—60,25
„ sultaninke	86,45—90,60
mandle, hórke	73,90—76,95
„ słódke	130,60—136,05
zimt (Kaneel)	199,00—207,80
khjemelczka	51,90—158,20
popjer, cżorny	10,20—114,80
„ běły	134,00—139,60
khojeł, najlépschi, fyty	215—230
„ dobry,	200—210
„ palemy „	260—300
„ hłodowy	43—46
„ žitny	34—36
kakao	180—200
bumy, bóle	26,60—27,45
muka, pschenična	25,75—27,15
„ „ (wuczaj)	28,35—28,75
hrich, drobny	35,15—37,15
„ wulkofornaty	46,20—48,80
grjk, pschenčny	28,35—28,75
hoczki (Linsen)	30,45—35,30
schmalz, amerik.	95,60—97,40
połcz, amerik.	—
butra, mlokarska	194,45—198,55
margarina	71,50—75
marmeloda, mješana	74,76—79,58
„ jedyn płód	92,00—98,94
mjed, zokrowy	60,50—63,00
zokor, melis	47,98—52,37
zimt (kassia)	114,50—119,30
naliki	132,75—242,45
nowy korjeń	88,80—93,05
muka, rjana	25,00—25,45
łoł, kamjentna	6,50—6,80
„ Dürrenberska	8,60—9,00

Wschjo po zentnarju a słotej hriwnje.
Po tajšim tak wjele biljonow jedyn zentnar.

Pschipok.

* **Prjedawschi kajiski król Jorji.** Snaty němski komik kał a jwjatowarcł Hans Reimann ł Lipika je w Prahy pschi jednym pschednoschku prjedawschcho kajiskcho kralą kralą Bjedricha Augusta rantł. A tuż je wón jeho wobschorżił. W prjedawschich létach by ł jeho cżešli prodżeli dla majestetnoho słschiwobżenja nałok. Tak pak je to zyle privatna słorżba Bjedricha Augusta ł Wettina, pschecżiwo Hanjej Reimannej. Nčschtożkuli njewčcze a ranjace je wo „wjeschcym kralu“ spišał.

* **Sbčhnjenje alkoholowje płkinke.** Hibanje pschecżiwo alkoholej w Amerizy dżen a bóle wotebéra. We Sjednoczenych statach ho hischcze krucze jeze dżerża, byrnjež hubjene nasphonenje ł swym sakonjom cżinili. W Kanada pak je pschecżiwjenje pschestało. W staczje Alberta je ho sakoń po 7 létnym wobstatku dozuła słčhnył a to na podstołu ludowcho wothłosowanja. Někto ho tam pod statnym dohladom alkoholiske napoje žwobobnje pschedawaju. Podobnje je w Manitoba. A tak bliži ho dżeń, hdyž ho sakoń dże zyle sbčhnje.

* **Kurobły wampjer.** Pódźelu popołdnju słoczi jena 23 létna służobna we Drježdźanach ł Augustowcho mosta do Labja. Jedyn 15 létny młodżeńc ł krótka rožnuždženy słoczi ja njej do łób symnych zohrow. Mjenuje ju dosżeże a słożownje hižo łrostnjenu k bridżi pschinjeseże. Nadobny wumoż je dobry pławar a hobustaw jenoho płk waršcho towarstwa.

* **Jałostne mordarstwo.** W měschczu Wilsnake (w Braniborskej) wuczeżerku dżełaczerju ł rěcži mčch a w nim nadesłożcżu žiwotnje rożczahowane cżełco jenoho pohonca. Pschi wotkazańnym pschepytanju ho wukoła, so ſtaj kamjena mandżelska a jeje 16 létna dżowka pohonczej służowałoj, a jeho cżełco tak žadławje rożczahowałoj.

* **Hrózne hrajki.** W Barlinje hrajachu dżeczi wobweżnjenje. S dżowa bźchu schibżaczerju ł rěcži mčch a w nim nadesłożcżu žiwotnje rożczahowane cżełco jenoho pohonca. Pschi wotkazańnym pschepytanju ho wukoła, so ſtaj kamjena mandżelska a jeje 16 létna dżowka pohonczej służowałoj, a jeho cżełco tak žadławje rożczahowałoj.

Swójbne powjesče.

Semrěli: Pawlina Hantuschowa rodż. Zinkez w Kanjenzu. — Khorla Josef Ulbig w Kanjenzu, 81. lét.

Augusta Schönowa w Brěžnje k Kamjenzu.

Pryncesna Lětulinka.

Basnička za małe a wulke dźěći. Powjeda Bjarnat Krawc.

Za čas robotow běše něhdy khudy kral; tón bě tak khudy, so měješe w swojim wójsku jenož sydom wojakow, jenu kapsu prózdnu a druhu wusypanu a na hłowje nošeše papjerjanu krónu, dokelž bě złotu hižom dawno žitkej předał dyrbjał. Měješe jeničku dźowčičku, kotraž rěkaše Lětulinka. Ta bě pře wšu měru rjana, nježna jako sněholinka. Měješe nazołte włosy. Hdyž te jeje pěstońca jej hładźeše, błyskotachu so jako złoto a cyła komorka napjelni so ze słónčnymi pruhami. Lětulinka bě wjesoła a hdyž jeje pěstońca ju runje njedohladowaše, pohladny druhdy přez wysoke lěsycy kralowskeje zahrody a wuhlada tam krwarjow, kiž při stadłach rano w rosy bosy běhachu, sej na pastwje zaharowachu a zahrajkachu a druhdy na synje sej pospachu. Jónu kiwny jeneho tajkeho burskeho synka k sebi a da jemu tři jabłučka za tykane, dokelž so jej nochcyše stajnje torty a pastety jěsć.

Khudy kral chcyše rady zaso bohaty być. Tehodla bě swoju dźowčičku Lětulinku mócnemu pryncej z Turkowskeje za njewjestu słubił. Tón měješe dwě wulkej wójscy a złoty hród při morju. Hižom jědźeše sej po Lětulinku, a złoto a drohokamjenje za njewjestu wjezeše sobu. Ale Lětulinka nocheyše hłupcho pryncu z Turkowskeje. Radšo by ćeknyła k buram po hrodom a by tam pasła jich kozy a kruwy.

K powł tanju mócneho pryncа a Turkowskeje měješe mjez tym kuchař na přikaznju khudeho krala nadobnu swjedźeńsku hošinu přihotować, ale we kuchińskej źidle bóchu jenož hišće tři jejka a dwě cybicy. Kuchař bě drje hajnskeho do hatow pósłał, so by tam dźiwje kački natřělił, ale z hajnikom bě so na hače ćołmik powróćił a tak njebě žane kački třěloć mohł. Też kuchařskeho bě na bórske łuki pósłał, zo by tam nazběrał šóejoowe (kibiće) jejka, ale bur bě kuchařskeho popadnył a jemu kholowy pěknje zapłatał. Tuž bě wulka nuza w hrodźo dla přihodneje hošćiny. Jako nětko roznjemdrjeny kral postajł, zo ma Lětulinka być za tři dny žona mócneho pryncа, ćekny wona do zahrody, ze zahrody do łukow, wot tam wołajo zo so wjacy njewróći; potom doběhny hač k rěčcy, wuzu sej tam stupničky a překroči wodźičku; skóńčnje so zhubi w blizkim susodnym lěsu. Wboha pětojnča dyrbješe ju na kralowu přikaznju zaso domoj do hrodu přiwjeść. Ale wše je podarmo! Lětulinka překroči lěs a přińdźe na brjóh, hdyž wo trawje žołte lětulinki (smjetanki) kčeja a pastyrjo njedaloko stadłeska pasu. Runje bě tam khuda maćerka swojeho syna Motsa na drohu do dalokeho swěta přewodźała, zo by tam něšto nawuknył a womudrił. Bě jemu posledne dobre wučby na puć dała. Prjedy hač so słónčko khowa, dyrbi Mots na drozy być. Z nazdala pastyrjej to widźitaj a Motsa hanitaj, kiž změrom swoje puće ćehnje. Přeni rjeknje, zo je Mots na bohotoweho lamboru jazyk wusunył, jako bó jeho z pjecy wuhnał, a mać ma nětko wo synka strach, a tehodla dyrbi nětko do swěta ćahnyć. Druhi pastyř pak so hordźi, zo by też wusunył na lamboru jazyk, hdy by tón njeměł tesak a kłud. Robota so jimaj njelubi. Prěni by najradšo na hród šoł a tam jazyk wusunył na bohota. Druhi pak ma hišće wjetšu khrobłosć: šoł by hač ke kralej, dočakał by tam na pryncesnu a by jej dał hubku, bychu-li jeho też za to ćisnyli do hata. Při tajkej rozmołwje wustupi nadobo pryncesna z lěsa. Pastyrjej so stróžitaj a mataj ju za kuzłańsku wódničku a chcetaj ćeknyć. Lětulinka pak jeju změruje a po dlišším rozrěčowanju staj pastyrjej zaso khrobłaj a chcedźa Lětulinku k tomu wokřiwdźić. Strachoćiwa wona wo pomoc křiči. To słyši runje nimokročacy Mots na wjeršku brjoha, přiběhnje a wumoži ju z rukow teju njebołakow. Lětulinka ma přez to dowěru k swojemu wumožerjej a powěda jemu też, ćehodła je z domu wućeknyła. Chce z Motsom hromadźe do dalokeho swěta. Wobaj dźetaj borje na wjerch brjoha, zo byštaj wobkedźbowałoj, kak a hdźe so słónčko do lěsa khowa. Za nim chcetaj hić hač k morju, hdźež ma swój złoty hród, we kotrymž wusnje a spi; po wuspanju jědźe na to přez morjo na złotej łódźi, hač dojědźe k raršim lěsam, z kotrychž zaso wustupa, wšěm z nowa swěco. Mots myśli, zo mjez tym ćasom mócny pryncz z Turkowskeje zaso domoj wotjědźe, a zo so potom wróćitaj hromadźe ke kralej, kotremuž by rjekł, zo ma Lětulinku rady. Wobaj pućujetaj wotsal a na wječor, hdyž so hižom ćmi, přińdźetaj před wrota małeho města. Měšćanska straža jeju tudy zetka a tyknje wobeju jako nadpadneju dundakow a jebakow do jastwa. We wulkim a směšnym přesłyšowanju tam pak Mots so njeda zatrašić ale měšćanosće a stražnikej jadriwo pokazki swojeje mocy podawa, jako chcyštaj jeho sputać a so Lětulinki dótknyć. Jako so Mots měšćanskej wyšnosći předstaji, zdźeli jej też, zo je jako burski słužownik něhdy ze studnje wućahnył młynski kamjeń z małym porstom jako pjerśenk a zo so njeboji před cyłym regimentom wójakow, hdyž je w rańi — to so jeho měšćanosta a straźnik bojitaj a skóńčnje so ze sale minjetaj, durje wotewrjeno wostajiwši. Lětulinka a Mots móžetaj so tak w dobrym mérje wotsalić a khwataj z města. Wróćitaj so domoj do wsy k Motsowej mamušcy, hdźež změjetaj so přeco lěpje hač w dalokim cuzym swěće. Na brjohu hižom leju powita pastyř z wusměšacym spěwcm. Mots pak jemu to naseli! Pastyř při tej składnosći też powjeda, zo khudy kral wě, kak je Mots jemu pryncesnu wotwjedł a zo chce jeho wobwěsnyć, jeli jeho popadnjo; pryncesnu pak by z hrodu wuhnał, hdyż by so zaso tam wróćiła. Přiseđši na wječor ke khěžoy Motsoweje maćerje, nochce Lětulinka sobu do njej zastupić, dokelž so boji, zo by ju mać wuhnała. Čaka tehodła zady khěžki tak dołho, hač je Mots swoju mamušku na wšo přihotował a po nju přińdźe. Mamuška je wjesoła, zo ma swojoho syna zaso a jako khoni, zo je sej pryncesnu za njewjestu wuzwolił, padnje skoro do womory. Wita so wobaraću, luboznu Lětulinku na sto krótć do khudeje khěžki a wobdźiwa jeje krasnosć. Mjez tym je nóc nastała. Wobaj šibałskaj pastyrjej so domčkej bliźitaj a kukataj přez rozswěćene wokno do jstwičkí.

Mataj tam swój žort z tym, zo budźe tu nětk pryncesna khlěbowu poliwku dyrbjeć pózrjeć a spěwataj Motsej pryzlowe zastaničko. Mots tych hewrjekarjow ze sylnej pjaršu zaćeri. Mučnu a zmjerzłu pryncesnu Motsowa mać pěknje do přikrywow zawali, a Lětulinka na ławcy při kachlach sej zadrěmnje a wotpočnje. Njezwućene napinanje pak a strachi před přichodom su wina, zo zymica ju nadpadnje a zo wona čežko skhori. Mots je mjez tym khudeho krala wopytał a jemu wšo zdźěłił, štož bě so stało. Rozzłobjeny kral jeho njebě wobwěsnył, ale sej žadał, zo by Lětulinku zaso domoj přiwjedł, jeli ma so wudobrić. Haj skóńčnje kral jemu słubi, zo chce sej sam po skhorjenu dźowčičku přijeć. Zymica přeco sylniše Lětulinku hrabnje a wšelake strašne wutwory khorseje wobraznosće ju čwiluja. Rěći dźiwne wěcki. Spěwa zrudny spěwk — ma žadosć za padacym słónčkom — słyši dźiwi hłós hwizdaceho wětra, kotryž ju wabi, widźi dźiwnušku postawu, kotraž jej kiwa — wuskoči z łóžwa, běži k durjam, a ćěri preć, won do sněhojteho njewjedra. Wboha mamuška njewě sej živeje rady, skorźi ju žałosći a běži za njej. W tym wokomiku přiběhnje Mots w skoku, wołajo: „Spěšnje, spěšnje! Widźał sym krala na brjohu! Hišom do wsy po swoju Lětulinku jědźe!“

Mać je cyle zničena, a rucy łamajo Motsej zdźěłi zrudny kónc Lětulinki, zo je we zymicy ćekła; na wsy je ju łapnył a wobjimał zymski wětr, pozběhnył je ju nad zemju a je ju rozdunył, rozdunył kaž sněholinki! tak zo je so spušćiła před khěžku wulka sněhowa zawějka. Tón khudy kral, běła sněhojta zyma, bě sej po swoju sněholinku, po dźowčičku Lětulinku w njewjedrje přijeł.

Přispomnjenje: Tale basnička je wumyslena wot ćěskeho dramaturga Jaroslava Kraplla w Prazy, kiž je też wěc dramatiscy a idealiscował w dwojich werzijach. Jeho wutwor za dźěći a młodoš je też do serbskeje rěče přełoženy a wuńdźe w přichodnych dnjach jako hodowny dar za serbske dźěći. Tuta hra w 5 podawiznach budźe prěni kus, kiž móža naše dźěći we hrodowej wosebje w bajkapołnym zymskim a hodownym ćasu. Doroćeni budźa so runje tak za njón zajimować. Też jako klankowe dźiwadło móže so Lětulinka předwjesć. Zkazał móže so tón kruch hižom dźensa w serbskej knihowni knjeza Janaka.

Sokolski kućik.

Wuspěch ćěskeje **wojeńskeje ćělowućowanskeje žuły.** Ćěski časopis „Bratrowstwo“ pisze: Wojeńska ćělowućowanska žula ministerstwa narodneje woborý wjeseli so kedźbnosće cuzych wójskow. Kóždy wokomik nichtón přińdźe na nje pohladać. W posledním ćasu je dostawa někotre žadanja, zo bychu w njej směli studować cuzy wyškowje. Lotyńske knježeństwo chce & njeje pósłać wyšeka generalneho staba, podobnje też Litwa a Jendźelska. Jendźelska ntmo teho žada, zo by jim ćěske knježeństwo pósłało na štyri měsače jeneho wućerja swojeho ćělowućowańatwa. Wubrany bu za to město po cyłych Ćechach znaty zowodnik Fr. Peohaček, kiž kónc lěta do Londona pojědźe. Z teho spóznawamy, kajke připóznaća a ćesćowanja ćeske „Sokołstwo“ po cyłym swěće změje.

Wyšoke provisije.

Pytamy nusnje **khójnowe kuluchowe drjewo** a deski kupiećy. Dale potrjebamy běžnje wschě druhe drjewa, rěsane a njerěsane

Telefon Njeswačidło 24. Firma **P. Rócho w Sserujanach** pola Kamjenza. Telefon Njeswačidło 24.

Jakub Bräner w Kamjenzu
na połnońej dróży 14
porucza swójcim Sserbam swój wulki sklad mužazeje a žonjazeje drasty. Najlěpše wobleczenja za žony po mérje najrucišcho po najtuńšich płaćišćach.

Kedźbu! Kedźbu!
Wulka Dubrawa a wokolina!
Wernerowa subna praxis w Budyschinje
na schulskej hrěbi 6.
Kóždy pjatk wot 9—6 hodź.
ręčzne hodźiny
w hoseńenzu we Wulkej Dubrawje.
Shotowjenje zuhich zubow,
pschedźělanja, wuporjedźenja, plomby, zubytorhanje.

G. Schmidt, fotogr. atelje **w Budyšinje**
jenož na Sedanskej dróży 20
ł napschećiwo husarskich kasarnow
porucza so za wschě fotografowanja, pažowe a gruppowe wobrazy, powiešćenja a. t. d.

Kóždu dźěłbu
buty, twaroha a jeji
kupuju po najwješćischich płaćišćinach
Kupuju dale pschinjaju, rožu, wowsu, žuno a žłomu a płaću najwjšćische hnjowe płaćišćiny.
Fritz M. Schwann
w Budyschinje
na smutkownej tawiśeji hašy 5.
Telefon 1178.

Kupuju a pschedawam wschě
raßowe pžy
Płaćim najwyšćische płaćišćiny za ščěcho rjeńcheho a nječišćeho pža
Auerswald w Budyschinje
na šuleńšej hašy 18 II.

Jurij Fuhrmann
w Budyšinjo na hornčeńskej hasy čo. 10 poruča šadne kože, šijace maśiny, mantle a dźawčki. Samsne wuporjedź.

Vogtlandske gardiny
story, sanki, wirale, kołdry, prynzesowe šuflje, łožowe poslažinjenja a łožowe płachty, twjeli, trjenja, schórzuchi, šlibowe a sofowe pschikrywy, wołmu, žonjaze, mužaze a dźěćaze špódnje chołowy, wołtowe šuno a linołeum porucza wobjedź płaćišćiny hódno
H. Erler w Budyschinje
na žimich wićach 11 šnapschecu „Stotej Swěsdy“. Wješ Herbšt.

Kedźbu!
S wuzšikom kupujeze trjebane a nowe meble, polstrowane twory, łaž josy atd., nowe a trjebane drastne khamory, komody, łoža ł matrazami a bjes nich a pożiešcheja, łaž też wschu mužazu a žonjazu drastu. Dothe a króće schórnje a stupnje stajnje na stadże.
E. Stelzig
na hrodowstej hašy čo. 4, blišo Pětrowseje zyrkwje.
Telefon 1162. Sčym rodźeny Sserb!

Wagnerowe zatwarjomne mlóćace mašiny
Wotrjad sam za sobje. — Wubjerny lohki mérny khód, čiste wumlóćenje a wubjerne ćišćenje. — Šěroki sukbaty system.
Gustav Wagner w Korzynju
ratarske mašiny Telefon: Hamt Wjelcšin 71
Hlowny sklad: w Budyšinju w husarskich kasarnach.
Zastupjeł: Oswald Liebmann w Budyšinju
na Tšěšanskej dróży 42. :: Telefon 321.

Elektriske wuporjedźenja
wumjelbujetaj płaćišćiny hódno a derje
Albinus & Herbst, dr. ł wob. ruk.
w Budyschinje na hornčeńskej hašy 24.

Wapno (talk)
Julius H. Kilgus, pschedawańja twarske potrjeby, dr. ł w. r. we **Wojerezach**
Telefon 31. podawa derje a tunjo wschu twarsku potrjebu po fabrikiśich a płchihódnych żelesnišćich płaćišćinach Telegramowa adreza: Kilgus.
Wošebitosć: Wapnopěskowzy, wapnowe formowy pěskowzy, murjerśke zyhele, tšešchne zyhele, tšešchna papa, sćinowe a drjewowe schtabikate pleczenje atd.
Wapnowe pěskowzy (Kalksandsteine)
ł fabrikl wapnowych pěskowzow zjednoczenych aluminijowych bźěłakjow atg. tow. w Lutach.
Wschě twarśke materialije podawam też w małych bźěłach hnydom ze składa.
Samènjam twory też na ratarske wuplody.
Cement

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća za 3. połojeu novembra 50 milijardow hriwnow. Do wukraja za november 6 Kč. Kóžde čo. płaći 3 milij. hr. Wudawa a čišći Smolerjec knihičišćernja, sap. druž. z wob. ruk., w Serb. Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobšěrnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličuja. Za reklamowy : : rjadk płaći so 45 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Číslo 269 | **Budyšin, pjatk, 23. novembra 1923** | **Lětnik 82**

Dnjownica.

Pjatk, 23. nazymnika.

Klimanta I., bamža, martrerja.

† 1585 tachant Jan Leisentritt — Cichošlap — w Budyšinje, wulki přećel Serbow.

Nětdy měješe bnr Gjardy we Wjerbinje dweju wotročkow, tón jedyn běše **wjelkoraz**. To pak tón druhi njewjedźeše. Raz naljeto běštaj hromadźe na poli a ryještaj. Jako běše připołdnjo, chcyše jedyn domoj hić, tón druhi pak jeho narěča, zo by wostał. Khwilku hišće ryještaj, potom přesta tón jedyn a dźěše přez łuku, tam pak paseše so na trawje młode zrěbjo. Tuž so druhi wohladny a widźeše, kak bu z jeho towaršа wjelk a kak tón te zrěbjo roztorha a zežra. Wulka bojosć přińdże na njeho, přetož wón spózna, zo je jeho towarš **wjelkoraz**. Jako běše jenoj wotbilo, wróći so tón k njemu, jako by ničo njebyło. Wón pak njepikny ničo, sam při sebi pak sebi pomyali: Tón raz sym z tobu přez połdnjo wonkach wostał, ale ženje wjacy.

Powědał Hendrich Jordan.

Ćmowa brózeń bura žiwi,
Na swětłu wón hubu kriwi. H. Zejlef.

Towaršstwowski powěstnik.

Domowina wozjewja: Hišće do hód dyrbi so organisowanje našich towaršstwow do wosebitych łupow přewjesć. Tehodła so sobustawy towaršstwow **Lubin w Budestecach a Łužica w Hornjej Hóroy** proša, zo bychu so **tuteje** ważneje należnosće **dla njedźelu 2. decemara pop. ½2** hodź, pola Hänzlec w Hornjej Hóroy zešli. Předsydstwo Domowiny budże tam zastupjene.

W Budyšinje 23. novembra 1923. Wakor.

Sokołskim jednotam. W poslednim wozjewjenju nastupacym zapłaćenje wjazanych knihow, je so zmylk stał. Wjazanje nima so zapłaćić najpozdźišo hač do soboty, ale hač sobotu za **tydźeń** (30. XI.)

Swětowe podawki.

Ssejmowy wubjerk k pschepytanju Zeignerwych pschenđźenjow.

Němska ludowa strona je w ßejmje namjetowała, pschepytowanjski wubjerk postajić, kotryž dyrbi prahowacz, we kajkich padach je na wobhnadźenje abo sastajenje khłostanskich wězow postajene wołoßbinstwo dobytka někajki wliw mělo abo ßo mytowało. Też dyrbi ßo pschepytać, kajaj sastajenjach ßu pićht kajkich wobhnadźenjach abo sastajenjach ßobu skutkowali abo wo nich wjedźeli abo je jako samolwicźi wobsamkli. Knjeježstwu dyrbi ßo poruczić, ßo by ßo khłostanske pschepytanje pschećiwo prjedawschemu justiznemu ministrej dr. Zeignerej na jadyn pod jenemu politiskemu statnemu rěčnikej njepschepodało abo njewotstajiło, a ßo by ßo statny rěčnik, kotryž je na rjedźe, pschepytanje wjedł. Pschiprawjenje politiskich statnych rěčnikow dyrbjało ßo jayła wotstronić.

Gradnauer wo podawkach w Sakßej.

Jenemu Barlinskemu nowinskemu sastupjerjej je sakski póstanz w Barlinje, dr. Gradnauer, mjes druhim rjekł: Mózu potwierdźić, ßo je wěrno, ßo je general Müller pschećiwo policajskemu presidentej Menzy a druhim sakskim policajskim sastojnikam sakrozčił. Jedna ßo wěsto jenoj wo wotwjasanje ße skužby. Tuchi sastojnizy ßu „dowolenu“ dóstali. Też Dejeżdźanska „Volkszeitung“, kotraž bě nastawk „We wobhadźenym kraju“ pschinjeßła, ć činj bě jayła němska wobora w Sakßej mjenjena, je ßo na dźesać dnjow sakasała. Jednaja wo tym, ßo by ßo tale sakaznja położiła. Położenje w Sakßej je wěsto jara njeßwjeselace. Zeignerowy pod je też sakske knjeježstwo wurjadnje pschehłapił. Dr. Gradnauer měni, ßo ßu winowatnja w zyłku trochu pschěhnate.

Sozialdemokratiska „Dresdner Volkszeitung“ ßo sakasała.

Kommando sakskeho woborneho wokrjeża je „Dresdner Volkszeitung“ na dźesać dnjow sakasał, dokelž je wona postupanje němskeje wobory we wjeczornej Sakßej kritizowała. Wona bě 17. novembra nastawk ſ napißmom pschinjeßła: We wobhadźenej Sakßeji“ „Kak němska wobora porjad čini. — Dotalny wunoschk: 34 morjwych, 110 hač 130 ſranjenych.“

Rěcź němskeho kanzlera w němskim ßejmje.

Němski kanzler je schtwórił w němskim ßejmje politiski programm nětčišćeho knjeježstwa pschednjejši. Hdyž dr. Stresemann stanje, jemu kommunistowja pschiwołaju: „Rossbwarjo Němskeje! Separatisto!“ Kanzler pak ßo njeda ſ tym samyślć. Wón praji: „Němske knjeježstwo w praschenju wuprojenja dowěrjenja abo njedowěrjenja rozßudźenju ſ puća njeńdźe, na wopak, wono ßebi pscheje, ßo by ßo tole rozßudźenje skerje lěpje stało, ßo bychu ßo kraj, parlament a knjeježstwo psched jaßne wobstejnosće stupiłe. Kanzler ßo potom ſ praschenjemi ſwonkownje politiki ßaděra a praji, njemudre by bylo, zaprěcź, ßo ßo wobstejnosće w Němskej k extremej cźerja. Pschićinjty tehole rozswiśa ßu zyłe jaßne. Hdy bychtej ßebi Poincare a franzowske knjeježstwo pschejej, bychu ßo extremnemu rozswiću pschiłinyli wjale.

Kommunist **Höllein** na stajnosći němskeho kanzlera mysli.

President **Loebe** Höllejnej hrosy, ßo jeho k porjadej ſawoła, jeli ßo by kanlerej rěcźejcź njedał.

Dr. Stresemann dale rěcźo praji: „Sapóstanz Hergt je w ßwojej kritizy ſwonkownje politiki... (ſ nowa wulka hora pola kommunistow). Haj parlament je woprawdźe krańnje balokо pschilchot pschez Waß (k kommunistam), tak ßi wschu dowěrnu k njemu dyrjecźe. (S prawizy ßo ſ hłoßom pschihłokuje.) Runje tón, kiž wo tym rěcźi, ßo chce konstitucionalne prawa schkitacź, dyrbi ßo wo to postaracź, ßo ma parlament ßam ßebje w cźesći. (Kommunistojo ſ nowa hewjelkaju.)

Sapóstanz Hergt je w ßwojej kritizy rjekł, ßo je knjeježstwo ſwonkowna politika jedyn wulki njewuspěch była, tola je wón tu a tam něschta pozitiwnego widźał. Wón pak je ßwoju kritiku do dweju rezeptow dźělił. Smutkowne położenje je ßyle bjes nadźije. Se wschej ſtawnosću praju, ßo też ja ßaneho puća njewidźu, tole bjestrochine położenje polepschicź. (Schkschcze! Schkschcze! pola kommunistow.) Hdyž Wy (k kommunistam) samóbzeze, tutón puć pokazaci, potom njecźicźe ßwoju mutrobu morbarćiu jamu a pokłaczе nam puć, po kotrymž chcyze hić. Dajcze mi něsto wo ſwonkownej politiji porećzeć. Mi ßu praźili: „Cźehodła ße ſ zyła ſ Franzowſej jednali? Neběchu tele jednanja wot wschcho ßpodkatka bjes wuhlada?“ Tak bě, a tola dyrbjachmy ſpytacź. Porheinska a Porurska ſtej pschewažnej ſa Němsku, hač ßo njehybnymy dyrbjeli połednje pschi jednanju ſpytacź. Też ja ßym wot wschcho ßpodkatka dowołował, hač by ßamo ſpuschczenje pańnjenho pschećiwjenja ſnjeßlíne wobstejnosće we wobhadźenym kraju pschinjeßło. **Němska je wotewjerjena rana na cźele Europy. Tak kaj je Němska w ſtrašce, ßo ßo w Porheinſkej a Porurskej wukrawnyi, tak dyrbi ßo Europa wukrawnicź, hdyž ßo wotschkodźenje ſtrašenje njerosrika.** Hdyž wot Rheina hač ſ Uralej jenoj ludy ſ kupowanju ßudže była, dyrbi to na ßwětowe hoßpodarſtwo wróćo ſtutkowacź.

Mjes tym ßu němšći nazionalni kłedowaći namjet njedowěrjenja ßapodali:

Němšći ßejm němskemu knjeježstwu dowěrjenje bjerje, kotrež wono po ſtawje 54 němskeje wustawy trjeba.

Němski finanzny minister dr. **Luther**, kotreho kommunistojo holeńkjo powitaju, roskładuje, ßo je ßelezna ſtutniwosć trěbna. Jenoj ſ njej mózemy ßo ſahubjenju wuchowacź. Djelnja je jenoj jedyn dobry hrěch: Němske hoßpodarſtwo do rjada pschinjeść a měna na ſtotym podłožku. Kóždy druhi hrěch jenoj na khwilku twopmha. Pschećiwno njewoprawdźenym ſtotym płaćeńnam ßo zaśnje ſatrosć. Wjcźe dawkowe praschenja ßo ſ wulkim ſwitžowazym wobſamknjenjom na podłožku ſtawa 48 němskeje wustawy rosrikuja. Minister praji, ßo jeho płany hišće ßale dur, dyźli płany prjedawschcho ministra Hilferdinga. Mjedowy dawk ßo ſjednori. Dokelž pak móże jenoj ſamoźne hoßpodarſtwo ßpinc w dawoch dawanju bycź, dyrbi ßo ße wschćmi mozami dźěłacź a ßo lud wot dobreho ßiwjenja a luxuſa wotwobroćicź.

Zentrumſki ſapóstanz **Marx** w mjenje ßwojeje frakzije wobſamknje, ßo nětčiſći cźas zebranju wschćich mozow bla njepłódneho wadźenja politiſkich ſtronow ſadźiwnje. Zentrum je ſwólniwy ßo njedźiwajcy wschelakich wobmyſlenitow za nětčiſćhe knjeježstwo ſtajicź.

(Dokónca ßo dale wjedźe.)

Kommunistiſke nażiwnosće w němſtim ßejmje.

W němſtim ßejmje je wutoru kommunist Remmele ſ herjeńanjom a ſpjeczenju rěcź němskeho kanzlera ſnjemóžnił. Remmele je ßo ßejmowemu presidentej Loebe wospjet ſpjecził, hdyž jemu tón kaſańſke, pohrebenju wopuſchczicź. W ßejmje ſu ßo dźiwali, ßo Loebe njeje Remmelu ſ mozu ße ßejmowanje twmjeſcź dał, ale to je jeho bla pohrebenje na ſchtwórć wotſtorčił. We wobcźaſe pschicźinu ßu presidenta k temu pohnuli. Tara wobcźežne by bylo, pschepjelnjenu ßejmowanju, ſale a tribunu wunpróbnicź. Hdy bychu policiſtoju ßo wobaraczeho a hołoſowanju Remmelu ſ mozu wunjeli, by ſ tym nabył němſkeho parlamenta we wulkaju wjele ſchkodowało. Tola je ßo mělo wocźakacź, ßo by po woiſtrowanju Remmelu hnydom druhi kommunist tón ſamy maneвer wobſpjetował. Tuž němſkemu kanzlerej pschi tajkich wobſtejnoſćach njeby mózno było, ßwoju politiku pschećiwo porokam płaczećiwnikow ſakitowacź.

Président Loebe najſkerje na ſałoſku domjazeho porjadu Remmelej ſakaże, do ßejmowje pohrebenje ſaſtupicź. Jeli ßo ßo wón njeby tejle pschikazni podwolił, by wón tyko jomny cźin ſtucził, a ßejmowy president mohł jeho hnydom ſajeczą dacź.

Kommunistow w Grunewaldźe ſtrělichu.

Barlinſkej policiji bě ßo wutoru powjedźiło, ßo ße w Grunewaldźe nětkaj 200 wołoßbow wojeńſkeje ſwuczuje. Hnydom ße tam wobdźełenje ſchkitanſkeje policije ſ cźeſćitym automobilom póńła. Proletariſka ſtotina — we tajku ße jednaſche — bě hižo nadwěrch dostała a bě ße do wſchěch njebjeſkich ſtronow roſpjerſchita. Policija, kotraž bě mjes tym do Grunewalda dośła, ße ſa cźěrjobu cźekajcych kommunistow puſchczeji. Dokelž cźehnjeny na wołanje njeſaſtachu, ſa nimi ſ karabina wuſtrělichu. Na to cźejoba ſaſta a policija mózneſche wóſkom muji ſajeczą. Pola jeneho ſ nich wołoſom pjeſtnych bijatkow, kommunistiſke letaki a ſapiſ kommunistiſkeje wojowanſkeje ſběrki nadeńdźechu, do kotrejež bě ße 700 milijardow ſapiſało.

Roſſchcźěpjenje němskeho offizěrſkeho ſwiaſła.

Kaž ßo ſ Minichowa powě, je ße po poſlednich podawkach w Minichowje němſki offizěrſki ſwjaſł roſſchcźěpił. Cźi, kotśiž ßu ſ njeho wuſtupili, ßu němſkonazionalniſtiſki offizěrſki ſwjaſł łałoſili.

Kapitana **Ehrhardta**, kotrehoż běchu w Minichowje ſajeli, ßu pjeczа ſaße ſ jatby puſchczili.

Dwě nocze konferenzy ſwjaſkarſkich pósłanzow na Němiku.

Nocze konferenzy pósłanzow w Pariſu wo wobnowjenju wojeńſkeje kontrolle w Němſku a wo nawróće němskeho kronprynza ſtej ße němſkemu ſaſtupjerjej, pósłanzowemu radźićelej ſ Doeſchej ſrjedu wjeczor w 9 hodźinach pschejwodałej.

Rota konferenzy pósłanzow, naſtupaca wojeńſku kontrollu praji, ſo ſwjaſkarſke knjeježstwa na wědomoſcź ſdźěłeju němſk. knjeježstwa bjeru, ſo wono nima wotmyſlenje, winowatoſcze ſapřećź, kotreż ſa njo ſ Berſailleſkeho měrowego ſrěczenja naſtawaju. Njedźiwajcy teho pak němſke knjeježstwo pyta, ßo wukonjenju wojeńſkeje kontrolle ſminyć. Wono wuhotowa, ſo by wobnowjenje kontrolle ſnutkowne wobcźežnoſcze powjeſchiło. Swjaſkarſke knjeježstwa a też konferenza pósłanzow pak njemóża pschihdacź, ſo bychu ße wobnowjenje kontrollowacych operazijow wobcźežnoſcze a nowe pschipadny naſtałe. Dźěł operazijow ßo ſ wumjenjenjemi wunjeduje, kotreż janeho ſap'chmka ſ pschihadom njedawaju, ale kontrollowaca kommiſija je ßo pschezo prózowała, nadawki němſkich wyſchnoſcźow połěcź, a też we pschihłodźe móże ßo na jejny takt ſpuſchcźeć. Pschi tychle wobſtejnoſcach maja ſwjaſkaſke knjeježstwa ſu nu:ne.

na prowje wobſtaćź, kotreż wojeńſkej kontrollowacej kommiſiji a powětrołětarſkemu rukowanſkemu komiſiejej pschiſłuſcha.

Swjaſkaſke knjeježstwa dopominaju němſke knjeježstwo, ſo ma němſke knjeježstwo ßo ſtajnje 206 mězowcho ſrěczenja, ſwjaſkarſkej wojeńſkej kommiſiji a jejnym ßobuſtawom wſchě możne położenja ſa dopjelnjenje ſich nadawkow dawacź. Tehodła ßu ſwjaſkaſke knjeježstwo wobſamkle,

dźěło wojeńſkeje kontrollowaceje kommiſije a powětrołětarſkeho dohladowanja haydom ſaßo wobnowicź.

ſ kwmeńenjenjemi, kotreż ſtej pschedbydźiwo kontrollowacejе

kommthsche a powótrosfódnú faruczaj wuśjerk nimskemu knjeżerstwu wosjewili. **Jeli so bychu ho nimske wyschnosze abo nimśy staczenjo tymle operazijam wpcherżiwsale, żebi wojasfatske knjeżerstwo prawo wostasa, naprawy cśinkej, kotrejż ho jim pschiprawne byez sdadza, so by ho wuwjedzenje Versailleskeho traktata swerżiło.**

Kronprynzowy nawrót. Druha nota, nawrót nehbuschcho kronprynza wosmapa, na to pokasuje, so je nimske knjeżerstwo nehbuschemu kronprynzej puczowanjki pak k nawrótej do Nimskej wustajiło. Nimske knjeżerstwo je sdobito, so je so nehbuschi kronprynz pruskeho trona a nimskeje khżerskeje ftóry wotrjekł, a so wono nehbuschemu nimskemu thżórej do Nimskeje ho wróczicz njedowoli.

Swjatskarske knjeżerstwa dale na to pokazuja, so je so **nimske knjeżerstwo wojerskej kontrolli wotwalkowacz pytalo, ho na wobezesnoze snutskowneho położenja powolaja, so pak je wono njedajwajy teho nehbuschemu kronprynzej ho do Nimskeje wrócicz dało.** Nimskemu knjeżerstwu njemóże njesnate byez, so móże jeho pschitomnosez w Nimskej z cześim politiskim saplerczenjam dowjesez nia jenoż w knjeżkownej, ale tez w fwonkownej politiy. Pschi taiskich wobstejnoszach fu fwjatskarske knjeżerstwa nusowane, nimskemu knjeżerstwu prajez, so je wono w polnej mérje samolwite sa sczehwki, kotrejż mósa ho z teho rosmicz, so je wono nehbuschemu kronprynzej dowolilo, w Nimskej pschebywacz.

Franzowska żebi wschi prawa pschecziwo Nimskej wumeńka.

Ministerski pschedsydo Poincare je frjedu w ministerstwowym tworjenju fastupjerjow franzowskich nowin pschijak, so by jim we wunoschku konferency fojasfatskich pósłanzow w Parizu rosprawił. Poincare prajt, so je żebi Franzowska sa pad, so by je bjeschtraschnosczi ftrach f Nimskim hrożył, prawo na woksebite postupowanje wumeńka, kotrejż smé wona fwjatskarjow ho njepraschawschi pschewjesez. Poincare dale prajt, so nima wojerski kontrollu sa dokahaze rutkowanje sa bjeschtraschnosez Franzowskeje. Nimska potlazenja mérowneho trezenja njedopjelnja, a tehodla Franzowsko je wotstajenym czasu f Porheinskeje njewuczahnu. Franzowske wójsto lewy Rheinowy brjoh hakle wopuscheli, hdyż budże bjeschtraschnosez Franzowskeje na dużahaze waschnje sarucżena.

Do Hollandskeje a Italskeje ho f Poruhrskeje wjazy wuhlo njepodawa.

Poruhrskim podkopkam, kotrejż fu hacz dotal ho Hollandskeje a Italskeje wuhlo podawale, je franzowska inżenierska militia dżelała, so by do neutralneho kraja njesmiedża wuhlo a ruhlowe wudżelki podawacz. Kśode wurywanje wuhla a neutralny wukraj abo kśódy posput k podawanju ho trucze zbjeżia.

Konferenza Maleje ententy.

W Belgradże ho 11. januara 1924 konferenza Maleje ententy wotmeje. W njej ma ho politika Maleje ententy k nuskeceu Medzarskeje (Muherskeje), Nimskeje a Ruskeje kónje postajicz. Maku entenu Czestoßlowakiska, Juźnoslowjanska a Rumunska tworja.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 28. novembra 1923.

— **Wo wjedrje.** Wczera wieczor w 7 hodź. barometer 738, hygrometer 4-2, najnischscha dnjowa cśopłota 4 stop. Dżensa rano we 8 hodź. barometer 739, hygrometer 0, najnischa tewperatura w nozu 2,5 stop. symu. — Dżensa dżensa wjedrarska méni, so ho po nészim do dschesczo wanja da, posdźischo móże ho tez znehowacz. Wczera ho jenoż w Memelu f khwilemt podschczehowa. Dewak bé mrócźno a pak rjenje. Rano bé f wjetsche ftopjenk hacz 2 tymna. W Chemnim lésu (Schwarzwald) je ho tez znéh naschol. Juttje sobotu ftónczko 7,38 fchadża a ho 3,55 khowa. Mézaczk fchadża wjeczor 5,13 a ho na ranje 7,50 khowa.

— **Sewobadne mjaßowe jetli (Freibank) w Budyschinje.** Ssobotu, 24. novembra, dap. wot 9—10 hodź. pschedawa so nahesene fiwinjaze mjaso, punt 800 miliardow, fywe fiwinjaze mjaso, punt 500 miliardow lenoż na Cyßka 1181—1400.

— **Zyrkuß Sarrasani cżehnje do polodnischeje Ameriki.** Tesdomy je zyrkuß Stosch-Sarrasani f Hamburga fwoje puczowanje do polodnischeje Ameriki nastupił. Wón puczuje f parnej łodzi „Ludendorff" do amerikanskeho mésta Montevideo, so by tam a na to tez w druhich juźnoamerikanskich méstach wustupował.

— **Se Schleenhorn.** Nusa so wschelako hus. Jedyn brakliśi muż, tiż wobydlenja njedosta, je njedostatkej na lunje waschnje wotpomhał. Wón wury do nuschnych koryj famu a pschiprawi ju tak, kaj wojazy we wójnje hdyż fwoje podleschke wobydlenja pschihotowachu. Po dżaczu jeho podleschke khwo zadanjam strowoscze wotpowjednje. Hamtiże heltmanstwo je jeho jamu wobhladało a jemu domoli, se fwojej fwójbu w tymle sthowje bydlicz. Jón wésche zadyn wichor njewonali.

— **S Njesnarow.** Dżensa nékotryżkuliż, tiż hdyż na to prjedy ani pomyślił njeje, po wjach wokolo cżaka, so by nécżto zimnoscze fa fwoju fwójbu nahromadźił. Tak tez jedyn wuschchi wucket f Budyschinu, wßty Judc, do nascheje wsy f malym ruczkym wosczkom pschijdże. Méchto butry, 2 bleschcy mloka a horny twaroha bé hizo nakupił. Do jeneho fiatoka fastupiwschi wostaji naturjemu zimnosez w nahkribjetniku na wospezku. Jako so wrócźi, bé so nahkribjetnik f drobutnej zimnoszcu thubił. Tukaju na dwesu dundakow, tiż tón dżeń cżaß po wßu wokolo brudźeschtaj.

— **S Khróßżiż.** Struchłu powjesez rosnjeschcze nutoru 6. t. m. powokoinu w 5 hodź. nasche fwony pisches zyłu wogadu. Sdyna tuteje wosadu, wjeledostojneho nowomeschnika Jana Donatha Bóh tón Knjes po dlésschej cżeßej khorosczi we Worßeczanskej thornoni, hdżeż posledni cżaß pschebywasche, wotwola do fwojeje niebjeßeße domiznh. Hakle kóng julija méschnisku fiwjeczinu dostawschi, pytasche doma w Cżaßczanj wustrowjenje, ale Boża pschedwidzemnosez bé hinak postajiła. Bésche so nadżiwi, cżaß zimzenja wopor jednorodzeneho Bożeho Sdyna na wólczarju woprowacz, Bóh pak sebi zabasche wot njeho wopor jeho mlodeho zimzenja. Semske powoganki drobneho semjeteho donjeschcu fo fchtwórk dopodnja wot pschewodzenjem fwonow pisches Khróßżiżo do ftarschiskeho domu do Cżaßcz. Wot tam sarjadowa so mnjenu fobotu dopodnja pobjeh na wofadne pohrjebnischczo. Nawhladna cżrjoda pschewodzerjow bé so jeschcza, so by jemu pozledne cżesci wopokasała. Duchownych bé nékdże wósom, mjes nimi tez nafodstojnischi knjes tachant Jakub Skala f Budyschina. Wofadny sa-az, njedostojny knjes Jakub Schewczik, pudu so f assistenzu wofadnemu kaplanow a f duchownymi jemu nasdeczo. Kasdcej bu natprjedy donjeseny do zyrkwje, hdżeż duchowni so offizium po worhonych sa wotemrjeteho hodubratra modlacha. Na to mésesche natodstojnischi knjes tachant fwjatoscze rekwijem, pschi kotrymż „Jednota" spéwasche. Po skónczenju modlitwow nastaji so cżaß k rowei, hdżeż mésesche njebohi posledni wotwoczink namakacz. Potrjebne wobrjady wukonjesche wofadnh knjes farar. Pschi rowe stary Mérsa na hólza hladosche a f kotrymż fózdemu bibnjeju tutoho sekschowoschche.

So njebohi nana a fyna myßli, chżych fo wrócźo szchwyez, ale stary, tiż bésche hospodinny, każ wopraudziwy półski fenjan, tez nje jeczka wobsimacz a nje pschepytaß, so bych hola njeho pschenozowak. Dakowach ho, dokeż mje domoj czehnjesche, dyrbjach pak f najwjetschim k wjeczeri wostacz. Podże w nozu wotjedzech f Chorpeli a hdyż ho k fwojej domitnje bliżach pozimach hizo wjazy widżech, jenoż hischcze daloko pschi doku lésa blyßtotasche fo fwédża w jtiwje wuhlerja. Pßy schezowkachu. W ljpowej schtomowni, tiż k naschemu domej wjedżesche, bé tak czima, so ledżma ruku psched wocżomaj widżesche. Mus jédżesche we do dwoich konjow fapschehnjenym wozu nimo a spéwasche f pokrym hłokom, żeb wobliczo pak njemózach spóznacz. Jédżech psched wustup; wschi wokna bęchu czmowe. Bé widżecz, fo hizo wicho spalche, jenoż pßy pschicżerichu je wschech ftron a wobschczowzkahu bricżku. Mulésech a fakkepach de duri, dyrbjach pak dolho czakacz, prjedy hacz buch nuts pnschczenj. Njelubosne zaczuze mje wobja, dokeż bęch sebi myßlił, so mje woczakuja. Po czażu fo tam a zjem fodi wokno swéża zaßwécżi, zajpany hłóß, tik bórfy jako Franzozowy spóznach, fo praschesche: „Schto tu."

Wotmolwich; Franz hnydom wocżini a kójesche fa mojej ruku. Praschach fo, hacz fu wschitzy ftrowi.

„Dw haj, dże wscho dobre", wotmolwi, „ale ftary hnadny knjes je do mésta jél a jutsje joho hakle wrócźo wczakujemy."

Pschewodżesche mje ußtko do jédżernje, zaßwécżi wißzau fwézu a wotewrje, so by czaj pschipraviił. Sa wokomik wojtach ham se fwojimi mysłemi a je fwojej ftyrkrótnej wutrobu; tutón wokomik bé pak jenoż krótki, pchetoż bórfy fjewichu fo pater Ludwik w trochu nóznym thabaczu, dobra knjeni d' Yves w ranschel bracżeje je fwojimi njewuhnjutnymi wjerczanymi wlożanni a w kapizaj a Kożmiér, tiż bé hizo psched mésazom na wróbnimy domoj pschijchoł. Wichitzy mje hłubokohnuczi postrowichu, fo bżiwaczu, kak bęch narosił, pater Ludwik wobkruczi, fo fym mużnischi a knjeni d' Yves, fo fym rjeschi. Pater Ludwik, tón wobżi rapat, praschesche fo mjelczo a bojasnje fa pruhowanstimi wuczwedżenjemi; hdyż pak bé wo mojich wuspéchach ßlyschał, pocża plakacz a nje fwojeho „pécznego hólza" njenowasche.

Pschedżenak

wumeni żebi na Sserbskej ludowej banzy nowe pjenjezy fkoteje hódnoty, fo wobł Sserbam jich pschedżeno derje foptaczicz. Hdyż je smże, pódże hnydom do Barta. — Méchto wofzelite nas létża fa Sserbow w Hucżinje a we Khjelnje pola Radworja. Nejch żebi jeho tam hnydom w Sserbskej kniharni w Budyschinje ßlasaja, fo njeby pschepodoże do Hucżinu a do Khjelna pschijchoł. Schtoż we Khjelnje powéda, je ho tam sawßcze ftało, a Hucżinjenjo fhonja wot njeho nécżto, schtoż jich wschitzich nahiwa. — Tuż jemu tam porjedżeje fdolku cżopjeho kofeja a jeho fthowajcze pisches nóg! Tajkeho thcheczeła dyrbicze żebi ważicz! —

pschedwjesche tehorunja „Jednota" pod nawjedowarjom Knjes je fzerbjskeho ludu duchownych do fwojeje winizy wßesche wofadny knjez farar k modlitwam, so by Bóh tón Knjes je fzerbjskeho ludu duchownych do fwojeje winizy pósłał. Tam nécżo pschi zyrkwi, na ftronje fahe temneho fobuhratza knjeza kap'ana Wadyy, wotwarjuje cżło njebożczicżkeho, dorh. njesawoła Knjes fwojich dżakarjow k herjefineczu. Njech mlody méschnik na Bożej prawizy fwoje méschnizke powolanje fa naß fcżiśkich wuczowarjow wukonja. Hane pia anjma.

W najrjeschim kżéwje mlodych lét
Ta wutrobu wschich thchi — boli
We Knjesu wuhnuw méschnik drohi,
A fahiwy każ mlódny kwét —
Ach lubej ftarschi, njepłacziaj! —
Sso njerudż bratße, fotra, njepłacz;
Bóh Knjes mi bari fbóżny raj,
A wutrobu wam pokoj wobradż.
Wam fhiły dże fo ronjacz,
Hdyż fo wam rodnej dże jich wjesli.
A fwony tyschcze fwonjadzu,
Hdyż k bokom' fwonja fcże jich njeßli.
Wón f wyschefokżowe ßlyhadże
Na nasche ßtyknе, fradne dulche.
Pschi Jesukowej wutrobje
Wupróßnjeż fa naß mékna budże.
O jei nékt lubu méschnisku,
Spi mérnje w k'woje fażnoh rowa
A wuprofchi nam tez méńtacżo
We njebjeßach, hdyż Bóh naß wola.

— **S Wóßtrizy (Oftrih) fady Lubija.** Sse falicżi je fo pofetnik Heymannez fabriki. Zérowa (Giro) posdanja jemu 10 bilijonow wupleczi. Jedyn ratar bé fwójimu jemu njenjesy na drobnische wumeńcżi. Wobeh fo fcżitachu bilijon a po 100 miliardach, mjes tym fo je bilijon 1000 miliardow. Jako wón domoj pschijdże, a fwoje Johrowanje wukładu, so domaha, so mésesche w mésto 10 bilijonow jenoż bilijon. To fu ftrażcze byle.

— **S Wjdrichy (Friedersdorf) pola Schorjel-a.** Cżamo psched wof-schczeńtiwom pózaza babuschi wjacy wótra a nimaja. Tudomnemu pózazej f khlébu wbłe bufy fradnemu. Wone bżehu tuczne a f réju ftrale. W khżeje wostajichu pschiczko, fo je pózaz wschudżom, jenoż niż we fwojim huśazym khlénje.

— **S Wyßcz pola Hrodiftschcza.** W nowm kwtorie pobuchu pschiłeli w ftatoku tudomnemu kubleru Sejtow. Mowi trabuwku drafta a wobuczo. Pózaz je radnje, a wón fo w Pschiwezkazach faja. Béschtaj to bunskazi, tiż hižo nékotre dny po wokolinie wotoła hrybjeschtaj. Na

Hana.

Roman wot H. Sienkiewicza.

Pschełożił Beno Zyż.

18.] (Pokrazowanje.)

Rdżechmy na dwór. Psched schtleżeżanymi durjemi hedżeschе ftary Mérsa; pachasche módre mrócźele kura se fwojeje wulkeje trubli a pschehlada fpokojnje mérne, pilne żiwjenje w lubofnej wokolinje, kiż ho psched jeho wocżomaj wupschestrè. Swojeho fyna wuhladowschi, posłoczi, hrabny jeho fa wobej ramjeni a ßtłóczi jeho dolho a nutrnje f kwtrobje, pschetoż jeho pschе wscho lubowasche, hyrnjeż fe kruty pschecżiwo njemu byl. Wobhonjeschе fo hnydom fa pruhowanjom, na cżoż jeho po fpokojazej wotmolwie hischcze jónu wabja. Wschi mnohe ßtużobnifwo pschikhmata, so by mlodeho knjeza postrowiło a tej pßy wjeßele blawkajo na njeho faßkatowachu. S swstupa wuwali fo njemdrje ftrubna wjeleżiza. „Stila, Stila", pschihłowa Selim lubuschkej ftareho Mérsy, tuta położi fwojej pisches mérn wulkej pasorje jemu na ramjeni a pocża jemu wobliczo lißacz, ßtétowasche każ bludna na njeho a pokasowaschе fwoje traschne ruhy.

Sastupichmy do jédżernje. Wobhladowach fo w Chorpeli, każ nékdżi, każ je na to pschihotowany, fo fapschimace pschemenjenja widżi. Njebé pak fo nicżo pschemenikło. Wobrazy pyjedowanikow, jédyny ftotnik, każ też podkorhojnik wißzachu hischcze każ prjedy na jcżenje, a tamny bojasny Mérsa, wjerch Pättiarokiskich husarow f cżaża Sobijeskeho, hladasche każ prjedy fe fwojimaj ßchiwje lezażymaj, njecżelnymaj wocżomaj na mnje a jeho rostefazkowane wobliczo fdasche fo mi hischcze njerjeńsche a bojasnische być. Najbóle bé hischcze Selimowy nan, ftary Mérsa, fo pschemenił. Jeho wiołky njebéchu wjazy cżerne, ale hrajachu minsale do ßchércha, wukle wuzły bęchu minsale zyle béle a Tatarskli ras bé w jeho mjeswoczu pschego bóle widżecz. Ach, kajschi rostejł to bé gnjes ftarym Mérsu a Selimom, mjes kolczatym, krutym, haj kamjeńtnym cżahom wobliczа a tannym wobliczom jandżeła, kotrejż fo je fwojim ßtóbłom pohładnjerjom lubofnej rózizy runasche. Jenoż cżeżko da fo tute ßhladnjerje polne néżnoscze wopißacz, i kotrymż

Na dobo fasijskych w południskej ßtwje bumpot nahich nóżkow a małej ßtatizyp pschibéżeschtej muts jenoż w kochmulach pschi cżimej khajnje a wjeßele wołajo: „Hendrich je pschicżeho! Hendrich je pschicżeho!" a pschi tym ßkoczilschtaj mi na kolena. Podarmo fpyta knjeni d'Yves jei do bojasno'eże fahnacz pisches to fo prajt, fo je njeßkyschane, fo fo tak wulkej knjeżniczy w tajkim wobliczerjsku pokażeci. Małej na to njedżiwaschtej, ale fadżernyschtej fwojej ruzy wokolo mojeje ßchje a ßtóczichtej fwojej ßubej małej wobliczi na mojej liży. Po cżażu popraschach fo trochu fatraschenje fa Kann. „Dw, ta je wulka narosita!" fnapschecżiwi knjeni d' Yves; „hnydom pschińdże, najßerje fo hischcze trochu pyschi".

Njetrjebach wjazy dołho cżakacz, hižo fa pjecż njesiichnow fastupi Hana do ßtwy. Wobhladach na nju. Boże pomhaj! każ bé fo w běhu pol léta ßkabnischko, ßchéknaczekłena fhrota rosmita! Mojale doroßczena knjeżna ßtojesche pschede mnu. Jeje postawa bé polnischa a kujoßischa, wobliczo mężesche nékżnu, ftrowu barbu a w rózach jeje lizom błyschcżesche fo we dnarju wotbłyßczej rosnischch fersjow. Potmuch, fo mje se fwojimaj wulkimaj módrymaj wocżomaj pahna wezjmnoste wobhladowschoje a fo jej moje dżiwanje a facżiżkcż, kotrejż na mnje cżinjesche, njewuhnjeschcżi, pschetoż njewopiśomne ßmeschki hrajachu jej wokolo hubow. W dżiwanju, f kotrymż fo wobkedżowadżowmoj, bé hižo nécżto hańbiczkweje ßajatoscze mlodżenza a mlodżizu. Wutrobmy fzorowzkyj pomér wot pschedawschego bé fo na dobo ßhubił a fo jemje wjazy njewróżił.

„Dw, kak krażana tola bé f tannymi ßmérkami a mjelczej njewideloscżu we fwojimaj wocżkomaj! Wßsche blida wißzasche fwéża, mjetaßche jaßnu fwétłoscż na dżelotote wokna mlodeje holzu, tiż bé fo cżorna ßdraczita a hebi runobarbne rubiżzky wokolo wołaß, tiż prédku hronadże djerjesche. W jcże zyłym wobleczenju bé wésta pofojżnoscż widżecz, f cżohoż bé pósinacz, fo bé fo kwantije ßdraczita.

Po postrowjenju bęch jej ruku ßtócził, tiż bé cżopka a mjejka każ fromot a dżitkinjerje f njej nje f nowym żiwjenjom napjelni. Hdyż wotpucżowach, bé hischcze na pol dżeżo byla, niż wjazy każ domjaza holza; nétko bé wona na knjeżniczka, kotrejż wuras wobliczа a dobre żadżerjenje wubjerne wotczehnjenje a wobhład w dobrym towarstwje pschecżarażiłschej. (Pokrazowanje.)

pil wod Hodyńt niebjom bźichćaś ho źwoje rostšrśelene twotnośene kunkleti, kiž bźechu k temu hišćeze potrjebowali, wušleklioł a kaž had swoju kožu, leże wohnjoł.

Se Sohlanda. Na knjeźim dworje we Delnim Sohźibźe je jedyn 16 lětny pohonč šmjertnje šnjesoził. Wón pśichiłdże pod kóńc źwojeho sawźaśa. Ze jemu pśiches źiwot bźichu. Jeho drje hnydom do Chorownje dowjeźechu, hdaś hišo na druhi dźeń wón pod cźeśkimi bolosećemi šmjerś. Jemu bźechu ho jatra ruńpu.

S Delnich Bźedrichez (Niederfriedersdorf) wola Nenjasa-Spremberg. We wułojenym haceje bźeźi pśichoze za rybjeźkami pytachu. Pśichi tom nadeńdźechu rewolwer a munizију.

S Wojerowšcoje wožady ho nam sdźeli: Njedostatk na wódźichi herbśiśich wuceźerjach a ſ tym też herbśiśeho kantora sa Boże śłužbu, nałowaśe naśchu zyrkwinsku radu, ho rośhledowaś a pśichiśeźnej pomoju. A tuta namakła ſoł. Ze hnadź pśeni organišt Jónšćeho rodu, a je to jena Jurjena ſ Wojerez. Wona dyše śłužbu herbśiśeho kantora tak dołho sastupowaś, hacź budźe k wuceźerjeju ho bliskoze Wojerez pśiheśadźeny. Knjes Petśchik je hižom 14a dołho jako nahśeźonik njeboh kantora Kullmana tute śłužbu k wulkej spokojnoſći herbśiśeje wobady sastarał. Wóh dał, so by tuto śriadowanje k powóchitkownej spokojnoſći ho stawo.

Hospodarski roshlad.

Pjatk, 23. novembra 1923.

Hamtśe kurśy wežera w Barlinje:

Dollar	4,198,5006b Franzowski frank	231,420 mk.
jendźelski punt	18,3540006b Lećkiſkof. króna	121,695 „
šchwajzarski frank	728,175 mb. 100 pólšk. markow	— „

Wežera w New-Yorku dollar 5 bilijonow.

Na Barlinskich wikach ho kurs stoteje hriwny njepśichemźeni. W akźiach źaneje kurśy njebź, jenož w śtatnych papjerach a pažćonkach. Te bźchu pśchi śpoćatku trute. Podśišćeho ho trochu sešłabichu.

Na produktowych wikach ho malo pśichemźeni. Žanych pjenjes trośineje hódnoty we wobśhadźe njeje. Hewak bychu wiki wešeze źiwiśhe bźe. Žito wjazy tak žedne njeje a by wešeze też hurjow namakało. Za papjerjane pjenjesy bźchu žito kupowali, ſo te pak ho njerad abo ſ zyłej žanoho njepśichedawaśe. Pśicherju tam a źem mtyny [illegible] Rožka njma wobrota (Umſaź), dokeź ſtatna źiwnizna je niekupne. Wowoź ho dee ho wjeśernuch śtron Nemśeźe kupuje. Jeczjmjeń wośta śmjerom. Muka ho jenoź ſa pjenjesy śtoteje hódnoty pśchedawa. Za papjerjane pjenjesy by lepje śchło.

Na papjerjanu hriwnu rośliceno pśchiśłe zenknaŕ we Barlinje:

pśheniza	9800—9900 miljardow hr.,
rožka	9200—9300 miljardow hr.,
jeczjmjeń	8800—9100 miljardow hr.,
wowoś	8000—8100 miljardow hr.,
ſtoma	800—1000 miljardow hr.,
hyno	800—1200 miljardow hr.,

w Kamjenzu:

pśheniza	9500—9600 miljardow hr.,
rožka	9000—9100 miljardow hr.,
jeczjmjeń	8500—8700 miljardow hr.,
woroś	7750—8000 miljardow hr.,
ſtoma	1000—1250 miljardow hr.,
hyno	2000 miljardow hrihwow,
hrny	2000—2500 miljardow hr.,

w Lubiju:

pśheniza	9750—10000 miljardow hr.,
rožka	9500—9750 miljardow hr.,
jeczjmjeń	8500—9250 miljardow hr.,
wowoś	7500—8000 miljardow hr.,
ſtoma	1000—1800 miljardow hr.,
hyno	1600—1800 miljardow hr.,
bźrny	2000—2500 miljardow hr.,

1000 miljardow je jedyn bilijon.

Na Barlinskich produktowych wikach
źišo a produkty po Kotej hriwnje.

Pśheniza	196,0-198	Stoma a hyno	
rožka	184,00-186	pśheniczna	0,80-1,00
nalśin, jeczjmjeń	176-182	rjana	0,80-1,00
wowoś	160-162,00	wotrośna	0,70-0,90
pśheniczna muka	33,50-35,50	rjane wolkepy	—
rjana muka	30,50-32,75	jeczna	0,70-0,90
ſ tunu abo a20 zentnarjow		k ſaſtanju	0,60-0,70
pśheniczj wotrowky	8,20-8,40	hyzanje	1,90
rjane wotrubky	8,20-8,40	hyno	0,80-1,20
rapš. wośiſchk	13,50-14,0	Bźrny	
bodowna melasa	7,50-8	bźe	—
ſerodella	20,00-23,0	cźerwjene	—
pjelušchki	17-19,0	žoltomjałne	—
ſuche truhanczki	8,00		
bźrnoze kruśi	16,50-17,0		
rapš	320-325	po zentnarju	

po 100 kg abo 2 zent.

Wiki wežera ſchiwórik w Khojezbuſu. Butra byrhśiśeho ſo ſa 1,50 ſł. hr. a jejo ſa 10 ſł. np. njźedowarcja. Sa teke pjenjesy pak nichtó ź žadneje twory njedoſta. Wona ho jady wokoło ſa wjele bróžśich pjenjes pśchedawaśe. Kaumiſchny ſchmaź 1,10 ſł. hr., kokoſowy 1,30 ſł. hr., ſa ſej 1,50 ſł. hr., karpy 1,50, hliny 2 ſł. hr., jerje ſchtuka 10—15 ſł. np., howjaze mjaſo 2,60—3 ſł. hr., cźelaze 2,50, ſwinjaze 2,60 ſł. hr., bźy kał 10—20, cźehrjej 20—35, ſeleny 15, 15, rožnow 80, mjeſnikowy 25, kolrabi 20, morchej 5—10, ſólrjeju 3—6, hriby 30, pruhnjaj 60, jabłuka 60, truſchny 80 ſł. np., wšcho po punzu.

Wiki wežera w Lubiju. Bźy kał 80, seleny 150, tólrjeja 120, cźehrjeny kał 100—150, włoſki 150, caroty 150—200, ſpinat 300, zubła 200, tomaty 300, parej 100 hacź 150, banje 100, hriby 300, buſchene 1600, wiſcko po punuze w po miljardach. Sa hiżo hacź 1,5—2 bilijonaj ſa punt źekachu.

Butra pśchiśłe hrjehu we Barlinje punt 1,60 ſł. hr., to by był pokpuntowſki kurś 800 miljardow.

Jokor placźi we Magdebuŕku we zylnym zentnaŕ 25⅓ hacź 26 ſł. hr., k temu pśchiśłe hišcźe 7½ ſł. hr. pawka a płaćiźna ſa mech.

Datuk na hół powpśchi ſo na 37 ſł. np. ſa punt ſeke. To by bylo 370 miljardow dawka hamo na hół.

Teź póź we bliźišćeju cźaſu ſtoło we tarifse ſamjeńke. Najſmiſe ſtawy we Wukrainje źane ſeja.

Wiežne placźiny wežera	w Kamjenzu	w Lubiju
	Wicho po ſtotej hriwnje	ſa 1 zentn.	ſa 1 zentn.
Pśheniza	9,5—9,6	9,75—10,00
Rožka	9—9,1	9,50—9,75
Jeczjmjeń	8,5—8,7	8,50—9,25
Wowoś	7,75—8	7,50—8,00
Hyno	2,0	1,60—1,80
Śtoma, ſ pjawanju	1,25	1,50—1,80
Śtoma, ſ ſaſtanju	1,0	1,00—1,20
Śtoma, ſ ruku młóczena	—	
Bźrny, pola ratarja	2,0	2,00
„ hacź na żelesnizu	2,50	2,50
Butra	—	—
Jeja	—	—
Pśheniczne wotrubky	—	4,20—4,40
Rjane wotrubky	—	
Pśheniczna muka	—	20—21,00
Rjana muka	—	
Prohata, wulke	17,0	—
„ ſrjenje	12,0	—
„ małe	8,0	—

Ważne hospodarske liczby (klucze).

Sa 23. november 1923.

1 ſtota hriwna (po Barlinſkim wiczjnym kursu)

papjerj. hriwnow 1 000 000 000 000

20 hriwnowſki ſtoty	19 267 500 000 000
Płaćijna ſa ſtoto	640 doll. ſa jedyn kgr.
„ „ „ 1 źeśorny (1 hriwna)	230 000 000 000
Statny indeks	831 000 000 000
Wulkopśchekupſki indeks	265 600 000 000
Dawkowa méra (multiplikator)	1 000 miliď. ſa ſtotu hriwnu
Multiplikator na żelesnizy	1 000 000 000 000. Jedyn kilometer 4. klaſy 2,2 np. po ſtotej hódnoće, po papjerjanej 22 miljardow a 200 miljonow. 3. rjad. 3,3 pj.
Póſtowy tarif: liſt w poſt. wokſeſu	10 000 000 000
dopiśniza „ „ „	4 000 000 000
liſt dale poſt. „	20 000 000 000
dopiśniza „ „ „	10 000 000 000
Telefonowy kluč	600 000 000 000

Nječenje je w bliſim wokſeju (Ortsverkehr) 75 miljardow.
w dalſchim bo 5 kilometr. (Bezirksverkehr) 200 miljard

Lekar po ſtotej hriwnje	
Sa lekarſtwa ſe ſudobjom	10 000 000 000
Knihiźišćeźetſki kluč	1 050 000 000 000
Nowinarſki kluč ſa nawoźchik	1 400 000 000 000

Cyrkwinske powjesće.

S Budyšchina. W Michałskej zyrkwi śmjeje šmjertna njeźeļu rano we 8 hodź. farar Nada němšku ſpowjeď a ſwoj wotkazanje, dop. w 9 hodź. farar Tyjčk němšku a ¼11 hodź. herbśiśu Božu śłužbu. Spěwanje zyrkwinſkeho chora. Kollekta.

S Budeścu. Njeźeļu ſemrjetych śmjeje farar Domaſchka rano ½8 hodź. herbśiśu ſpowjeď, farar Boja dop. ½9 hodź. herbśiśe a w 10 hodź. němśke predowanje. Zyrkwiny chor śpěwa: „Kak thwataja prez moje śłu.“ Pśched zyrkw. durjemi ſo kollekta ſa zyrkej a jeje wobadne naſp śpěra. Pop. w 3 hodź. śmjeje farar Domaſchka herbśiku ſpowjeď.

S Bukeź. Na ſmjertnej njeźeli rano ½8 hodź. herbśka ſpowjeď, w 9 hodź. herbśka a ½11 hodź. němśka Boża śłužba. Zyrkwiny chor śpěwa: „Stawacz budźeſch“ wot Graunа. Sběrka ſa ſaſtaranje wojeńſkich rowow w njeźeńcźeńſkich krajach.

S Rośaźiz. Sšmjertnu njeźeļu rano we 8 hodź. herbśka ſpowjeď, w 9 hodź. herbśka a ½11 hodź. němśka Boża śłužba. Kollekta ſa ſdźerjenje wójniſkich a pomnikow.

S Budyšchinka. Njeźeļu dopomnjeźa na ſemrjetych rano w 8 hodź. herbśka ſpowjeď, dop. w 9 hodź. herbśka a ½11 hodź. němśka Boża śłužba. Ssobuſkutkowanje pośnamowcho chora. Kollekta.

S Lupoje. Na ſmjertnej njeźeli rano we 8 hodź. herbśka ſpowjeď, w 9 hodź. herbśka a ½11 hodź. němśka Boża śłužba. Kollekta.

S Khmaźiz. Njeźeļu ſemrjetych rano ½8 hodź. herbśka ſpowjeď, ½9 hodź. herbśke a w 10 hodź. němśke kemſchenje. Kollekta ſa naſch zyrkej.

S Hrodźiſcźa. Na ſwjećenju dopomnjeźa ſemrjetych rano we 8 hodź. herbśka ſpowjeď, w 9 hodź. herbśke a ½11 hodź. němśke kemſchenje. Sběrka ſa ſawoſtajenych we wójniſe padnjenych a ſa ſdźerjenje rowow padnjenych w ſuſich krajach. — Semrěł: Handrij Krawc, žiwnoſćeź w Kortnizu, 73 l. l. m.

S Mimkaŕu. Sšmjertnu njeźeļu rano we 8 hodź. herbśka ſpowjeď, w 9 hodź. herbśke a ½11 hodź. němśke kemſchenje. Kollekta. Pop. ½4 hodź. němśka ſpowjeď. — Wintorn powokanju w 3 hodź. we Lomſku pola Wadźerj herbśka mitruoſć a ſpowjeď.

S Barta. Sšmjertnu njeźeļu rano we 8 hodź. herbśka ſpowjeď, w 9 hodź. herbśke a ½11 hodź. němśke kemſchenje. Kollekta. Pop. ½4 hodź. němśka ſpowjeď we wójniſe padnjenych.

S Klukſcha. Swjećeńcźi dopomnjeźa na ſemrjetych hnydźe rano we 8 hodź. herbśka ſpowjeď, w 9 hodź. herbśka a ½11 hodź. němśka Boża śłužba. Kollekta ſa ſdźerjenje rowow naſchich padnjennych wojakow we mukraju.

S Jurjcźinu. Sšmjertnu njeźeļu dop. w 9 hodź. herbśka a ½11 hodź. němśka Boża śłužba. Kollekta. Pop. w 3 hodź. herbśki hamt.

S Njeswačźidła. Njeźeļu ſemrjetych rano we 8 hodź. herbśka ſpowjeď, w 9 hodź. herbśka a ½11 hodź. němśka Boża śłužba. Pop. ½4 hodź. koncert w zyrkwi ſa wuporjeńenje naſchich hrjałow. W 5 hodź. němśka ſpowjeď. Kollekta ſa ſawoſtajenych we wójnje padnjenych.

S Małeſchcz. Sšmjertnu njeźeļu rano ⅝8 hodź. herbśka ſpowjeď, w 9 hodź. herbśke a ½11 hodź. němśke kemſchenje. Kollekta ſa ſawoſtajenych we wójniſe padnjenych.

S Porſchćiź. Njeźeļu dopomnjeźa na ſemrjetych rano ½8 hodź. herbśka ſpowjeď, ½9 hodź. herbśke a w 10 hodź. němśke kemſchenje. Kollekta.

S Wšcźeźina. Sšmjertna njeźeļa. Rano ½8 hodź. němśka ſpowjeď, ½9 hodź. němśka a ½11 hodź. herbśka Boża śłužba. Pop. w 5 hodź. němśka ſpowjeď.

S Huſtl. Sšmjertnu njeźeļu rano ½8 hodź. němśka ſpowjeď, ½9 hodź. němśka a w 10 hodź. herbśka Boża śłužba. Kollekta.

Wusudźenja.

§ Pśichiłażny ſud. Elektrotechnikar Gusta Alwin Kubjaz ſ Wjeleźina bźe wobſkorźenу, ſo je ſpytał kam bydlaz Diźringowu rodu. Wernarjez wumožowaćź. Jeho ſ lećom jaſtwa potkłoſtacźu a teź cźeſtne prawa na 3 lěta ſłubi.

§ Wobſkóźeźeła źiwnoſće Gusta Emma ſwud. Schmidowa rodź. Hausdorfez ſ Źáchowa pola Kinsbórła bź wobſkorźenа, ſo je we naleźnoſći ſwojeho njemaúbźeſſeleho dźeśeća wopak pśchiſahała. Wona pak ſo wumožnowa.

§ Fabrikiſt dźiwaćeź Arnoſcht Hermann Ritza ſ Khrośtawy bź w junuju ſpytał Marju ſwojcenjenu Sudbrohez ſ Budeścu wumožnowaćź. Jemu 8 měśaźow jaſtwa namérichu. Teź cźeſtne prawa na 3 lěta ſłubi.

§ Wšchiźażny ſud. W Khróźcźe rodźeny w Hněwiźzach bydlaz 27 lětny dźeśeźeź Gusta Pawoł Khłyńk bź dla rubjeńſtwa na dróhi wobſkorźeny. Wón bź ſo 27. jan. t. l. na rejach w Biſſopźach ſ jenej holzu ſ Radeberka ſelnał. Po pucźu na dwórniſchcźo bź jemu toſchku pśchepodata. Tu tuhny wón do ſwojeho ſwjećiſchćiníka. Tón mješeſhe pśches ruku powjeźeńenу. Hdyž ſo roſkohowohoſchće, pokaby ju jej wotedaćź. Po pucźu ſ Bndyſchćina pak Khłyńk toſchku ſkubi. Holza pak wuźawaſche, ſo je ju ſ namozu wutorhnuł. Pśched ſudom bź holza ſe ſwojich wupźaźenjach njewéśa. Pśchiſłuchani njemźaſchu Khłyńka ſa winowatźeho a jeho wumožnowachu.

§ Kontoriſt Kurt Robert Leźbner ſ Lunźenawa bź ſo loni pola firmy Schomburg u. Sóhne, druźtwo na akźije w Margareźinej Hóźe, pśchiſłaſił. Tam wón k ſwojemu łśichemu 2 ſchekaj pśches poſtrecźa miliona hr. falſchowa, ſo by ſtary dołh ſesaplaćiował. Dale ſpyta jeho jehnaŕ ſchekaj ſebi wodpreſeć. Jemu namérichu pokbra lěta jaſtwa a wotrjeknychu jemu cźeſtne prawa na tśi lěta.

§ Pśchiſażny ſud. Poſłednje jednanje pśched pśchiſażnym ſudom wotkry hroſny wobraz cźorneje cźłowjeſkeje wutroby. Pśched ſudom ſtejeźeše 39 lětny dźeśeźeź Otto Pawoł Mehnert, rodź. w Krummhennersdorfje, nětko bydli w Hertigswalde pola Sebnizу. Wón bź wobſkorźeny, ſo je ſwoju 15. junija t. l. rodźenu dźowcźiźku Dora ſe ſamym ſobu ſaduſił. Wón bź ſo w lěcźe 1910 wożeńł. Jeho źona porodźi jemu 5 dźeśi. S nich je jenoź hiſcźe najſtarſchi 12 lětny hyn źiwy. Podśiśićo narodźene dźeśi ſu wſchě nahle a ſaſe ſemrěłe. Jene bź 3 dny, druhe 6 měśaźow, cźeźe połdra lěta ſtare, jako nahle ſemrěchu. Hižo pśchi poſledniſchim na njeho tukachu, ſo je na ſmjerći ſwojeſa dźeśeźa wina. Naleźnoſć pak ſo podarmo hudniſłu pśche puta. Na duju 7. ſeptembra t. l. pśchiźiże wón ſe lěkarjej dr. Ebertej do Sebnizу jeho proſchu, ſo by k jeho, nětko nimale 3 měśaźu ſtarej dźowcźaju pśchiźeł. Tej je noſſerje gumijowy wujoſćk do ſchiſti ſaſét a dźeśeźu hroſy ſmjerćź ſe ſabuſchenjom. Lěkaŕ tam hnydom ſ motorowym kolom dojeźe. Wšołke kurjatko pak bź hižo morwe. Wone bź ſo ſaduſiło. We ſchćipu tſeſchć gumijowych wujoſćk. Lěkaŕej ſo wźáła dźiwna jeſba. Wón ſyhnu, ſo je ſo njeboźaźeł wujoſćk ſ wozu do ſchiſti tykmył a tak ſo wobaſe ſtworjeńcźeho ſackknyło. Wón weź ſudniſtwu woſjeńł. Pśchepytanje jeho wobſtejeńenja wobtrjeźi. Mehnert ſo ſtaźi. Pśched ſudom pak ſo jeho źona tak ſpodźiwnje ſadźerźa, a wotz zyłe k wóźe njepodobnje powjedźaſche. Te ſtatneho ſudnika pohnu, ſchćeźeźi. Jemu ſo ſeźda, ſo Mehnertowa wo ſmjerći dźeśeźa wjazy wě, ale ſo jenoź łaſi. Stónźe nje je na ſmjerći dźeśeźa ſobu wina. Wón namjedowaſche, ſo ma ſo Mehnertowa hnydom ſajeć. Sšnd temu pśchiſłoſowaſche. Mehnertowa ſo ſaja. Sšudźenje jo wotſpóźeźi, ſo by ho njeſtaŕ ſ nowa wobſwetlał.

Cźerwjeny ſowjetſki militarizmus.

Amerikſti wojeńſti wyſchſchi Cullagh podawa we „Waſhington Poſt“ nětkotre wobſeźe łajſinawe data wo wójſku ſowjetſkeje Ruſkeje. To pśedke dyrbi ho pśaćeź, ſo Cullagh nima pśechćiwudi pścźeźiwo Ruſkej a ſo dokładnje wotpokazuje tu wuſłiſćaku, jako by ho ſowjetowe kujeźerſtwo pśchiprawjalo na wójnu, ſ najmjeńſcheho njeźtanje ho to w bliźišćim cźaſu. Dźiwje wěźy, kotreź je Trozky wunjeſł a powjeźeje wo ſhromadźowanju wójſka ſu pjeźa hoły manewer, ſ kotrymż ma ſo Pólſka ſatraſcźićź, wójny pak

hdy bolschewizy na Jane wałchnje njepscheja. Amerikski wyschichi je potajkim ſ najmjenſcha ſ dźela pschepowdżeny, ſo bowjetſke knježeſtwo měr lubuje a pčhepytuje ruske dronjenje jeno, schtož techniku nastupa, nic pak politiiske. S Cullaghowych wudawanjow je jasne, ſo ſowjetowa Ruska ſo tute sakltanske wóſtro wutrajnje dźela, porjadnje a ſ wulkimi wudawkami, wjele wójnſkeho bać bronje ſtoriw, kotrež we ſwojim woponje nimaja pschećiwowojeſtwa. Pjecžhypowrotku howźu.

Cžerwjene knježeſtwo ma někto ſ najmjenſcha dwoj miliionaj cžłowkow ſa pěschkow, schtyrnaesche tyſac lohkich a pjecžtyſac a ſydom ſtow cžeſkich maſchinſkich cžłowkow a tři tyſac a ſchěſć ſtow kanonow ſ pschiſłuſchazym cžłikiwom. Nowe twórby tankow ſo natwarichu a pſched krótkim cžaſom pschijědžechu ſ Němſkeje tko inżenjerow do Moſkwy ſ Krupowych ſawodow, ſo bychu pomhali pschi dźełanju tankow. Wobſedže ſo ſtaraja wo wójnſke knježeſtwo. Jeno pjecź ſ ruſkich twórniow na lětadła dźełaja, lětadła pak ſu kupowane ſ jinſby, ſ Italiſkeje, ſ Jendźelſkeje a ſ Němſkeje. Runje tak ſo dźiwa pilnje na wojowanje ſ jedojtymi pkunami. Pschi kóždej diwiſiji, brigadze a pschi kóždym polku (regimentu) ſu wobſedže wodźelenja ſa wojowanja ſ jedojtymi pkunami. Na tutón wobſchěrny programm tajkeho wałchnja wojowanja je njedóſtatk inſtruktorow a techniſkeho materiała. Trochu wſchitku pilnoſć někto na to ſtojnje, ſo by Cžerwjene a wójnſke induſtriju ſpěchowali. Tak dże dozpěć, ſo by Ruſka ſa pjecź lět ſ zuſby ſaneho wójnſkeho materiała kupowaca njetrjebała. Wulke wuſpěchi je Trotzy hižom někto dozpěł; ſhotowjenje cžłowkow, naſtrojow atd. je ſo pornjo minjenennu lětu wo 50 prozentow pschiſpórikło. Cžłowkow ſo někto wob lěto dwě ſcžě tyſac ſhotowja. W mnohich wotrjadnych ſchulach wuwuczuja ſo wobſchoj ſ dźełaczeſkich powołanjow. Tajſich ſchulow je wjazy dyžli w Jendźelſkej a Amerizy. W Moſkwje je akademija generalneho ſtaba. W Pětrohrodźe je techniſka a artileriiſka akademija, nimo teho wobſtoji mnoho wobſchěrnych ſchulow ſa pěschkow, artileriju a druhe druhiny bronjow. Wopytowarjo tychſe ſchulow ſu pschećiwowo komunniſtiſkemu ſmuſłenju a ſu njejſchcžeſlo kommiſarow, kiž njeſłu wójnſky ſkěkani. Liczba mérowcho wójſka na ſo ſnižiſ ſ hoſpodarſkich pschičinkow, na ſchěſć ſtow tyſac muſi. Sa to ma ſo na pěſchniſchu mobiliſazyju dźiwać. Cžłowła je loni wudžełała komuniſtiſka wójnſkich wjednikow jedinory organiſaſniſ plan, ſ kotrymž je mobiliſazyja wołożena, adminiſtrazija ponjeſchena, ponjěr kanonow ſ maſchinſkim cžłłbam powjeſtſchenu a bo'pokuje lokalna ſaſtawowaza ſłužba do rjadu ſtajena. Wobſedže kedźiwowało je ſo na jednuſiwo. Sſowjetowe knježeſtwo je pschećiwodženo, ſo by cžerwjene jednoſiwo mélko hłowny nadawk we wójnje ſ Pólſku. Jednoſiwo je najſchěrſi dźeł cžerwjeneje armeje a je ſ kanonami derje ſaſtarane; pschi kóždej diwiſiji jednoſiwo je ſchěſćſchćeſacž lohkich a cžeſkich kanonow. Dozwła je w cžerwjenej armeji pjatnacže jednoſiwſkich diwiſijow a ſydom ſamoſtatnych jednych brigadow.

To je krótki pschehlad pohnadženja wotrjadneho amerikanſkeho wyſchſchoho. Wobraz nowcho ruſkeho wójſka je ſ teho zyle jaſnje póznać. To je wójſko a pschidawnik „cžerwjene“ je jenoż hola formalua pyſchatka. To njeje miliza, ale armeja, kotraž ſo ſe ſwojim ſeſtajenjom a organiſaſniu njerozeſtawa wot pryſchłoſcže zarſteje armeje. Mózno je, ſo je tu jeno k łakſonoju. Kommuniſtiſko wudawaju, ſo ſu njepschećerſko wobſtajnych a derje wobronjenych wójſſow, a tola haja ſami militariſmus w ſtacže, w kotrymž maja telko mozy a pschileżnoſce, ſo bychu ſtwórt wo nđelkim ſčěſkim mohli pschewdżeć.

Pěſkowſke.

* **Dobre poruczenje.** Wěſty pěſchkuſ Z. bě ſo wo ſaſtupjeſtwo ſnateje wulkotwornje żiwjenſkeje potrjeby ſamokwaſk a powołakſche ſo pschi tym na wuſtupowdżenje ſtatneho rěčnika (Staatsanwalt) ſwojeho města. Firma wobrocži ſo tehdła na tuteho. Wón jej wotmołwi: „Bohużel njemóżu Wam pokſtužicž, dokelż pschekupza Z. hacž dotal pschećiwe njeſnaju.“ S pocżeſcżowanjom K., ſtatny rěčnik. Firma wobhladowaſche ſo jako „dobre ſnamjo“ a pschiſłaji pěſchkupza ſa ſwojeho ſaſtupjerza.

* **Jdźoſte tady zjadża ſ pjunom ſanicžeć.** We wójnje pjun (Gas) a pjunowe granaty żiwjenje wołakowo po tyſiahach nicžacha. W Amerizy ſu někto hotuja ſ laſkimi pjunami jdźoſte hady moricž. To by hyt dobry ſčěhowk wójnſkich naſtrojenjow.

* **Srudna ſtuſerej ſence pryzežetuj.** Pryzeżnja Hohenlohe ſo w Budapeſtſkim ſwěrincu wuſhodowaſche. Pschi kěżuy jenese zebry bě taſlicžka pschiſcżiſnjena, ſo tele ſwójzo kuſa. Na nju ſo pryzeżnja njedołałaa. Wona zbri nékaſu khłoſchczentu da. Zebra pryzeżnju do porſta kuſny. S tym ſo jej kreſ ſajdojdże. Próża ſnamſenitych lékarjow bě podarmo, jej żiwjenje ſpěrjeżeć. W jenej Winſkej khorowni wona tele dny wumrje.

* **Darženja ſo pschedrěte.** Pschi brjohach Pomorſſeje tele dny ſałoſtne wětry ſakhadżachu. Hobrſte ſtromy ſo na hrjohi walachu. Njedaloko wjeſi Tankeort wone hacženje na 150 metrow dołhoſče rózdrěchu. Rotuny wołachu ſo ſ wulkim wotmachanj do Bukowſkeho jězora. W mjenowanej wjeſy woda do tworzenjow ſtupa. W jenym lěſu woda 150 wulkich ſchtomow wopławi.

* **Semjerżenje w Franzowiſkej.** Pondżelu je wozy, kótre na ranje, ſarża ſemja někotre raży we Krótkowiczanſkim a ſtronach Franzowiſkeje. Storki a jedněchu ſara hyſne. Wo ſchłodowanſtach, a to bychu ſo cžłowieſke żiwjenja ſnicžiłe, ſo nicžo njeſpowě.

* **Wo ſpwitnjenym ſwinjeſcu.** W Dównowje pola Wiſſegiersdorja w Schleſwiſkeſforeżmarjej ſwinjo ſwitny. Swinło wažſche ſwojepoſtſchtwórta żentnarja. Dokelż bě pſchirodnm ſmjerżż towniczo, njeſmědże ſo ſo wužiwacž. Skótny lékar pſchiſłaże a pſchirodnm ſmjerżż berſchczaka wobkrucži. Tehdła jeho do khłódneje ſmje ſahjebachu. Ale wbohemu twickałej ſłdowe hubu ſ ſo pomjerżeli mera njewotſtajichu. Na druhe rauje bě ſo ſwinjetko ſe ſwojeho khłódneho rowa ſpuſtiło. Mjeſo wyrtſiſche polizija ſa nim cžiſchcżi a ſe też wuczuſchli, to je ſo najſelito a do kołbaſy ſmłato. Polizija nażelene njeſmo a kołbaſu ſebra a to ſ ſwójzinju pola, a ſajo ſe hrjeha. Tola hlej, naſaitra bě też to wuhrjeſła a. Někto pak nichtó njewě, hdże ſu powoſtanſi ſwinjetka woſtałe. Też wſchejhomóżna polizija ſebi podarmo hłowu łamа.

* **Kak mózſch k pjenjeſam pschiſcž.** Do wołſebneho hoſcżenja w Nowyorku ſaſtupi njedawno otrodu, elegantnje ſdrajſcżeny knjeż, kiž po ſwonkownym ſawżiſce najwyſchſchim kruham wukomóżeſciańſkeho wohbudżenja pſchiſłuſchiſche. Wyhdeſche tam tydżeń a ſyſtaſch ſwojim tydżenſkim worcżſkom ſe ſchekom — 50 dolarow. Pschi ſhodnt ſobotu wurmna ſwój dołh ſajo ſe ſchekami, ale na 2000 dolarow, a pſchiſcżeſche ſebi ſyſtkne pjenjeſy — 1950 dolarow — do ruki. Hoſcżenſkiſi ſawiadik ſo najſpródy dliſcże. Ale zuby knjeż jenu napoſoſi, ſo telefoniſuje pola banki wobhonjeczk. A to jemu wotmołwi, ſo je dobra ſa 100 000 dolarow. Sobotu w powołdnu ſchich hodźinach ſaſtupi ſ juwelerej a wuzhyta ſebi drohi pjerſcżeńcżk ſa 5000 dolarow a dże ſon tehonaſa ſe ſchekom ſapłacżicž. „Wodajeſe“, praſeſche juweler, dokelż nimam cžeſcże, Waß ſmażk . . . “ „Ne'mija“, napſcheczíwi mlody knjeż ſo poſmalkowżo, „banka njeje bohaczel wotewrjena, ale proſchu, wobſtajnje ſo w mojim hotelu.“ S njeho dóndże, ſo wě, najſkoſcho wo pjerſcż.

Na to tykny juwelkr ſchek do łaka a njeſyhł ſwój kupjeny pjerſcżeń. Hodźinu podhiſcho wżdy jeho wola ſtra. S nim pſchińdże dła pjerſcżeńka do rěcži a jemu ſónczniże ſa 1000 dolarow ſ kupjenju poſtſeſ. Frifèrej ſo wón lubi. Tola — dolarow, hacž ſej to je tekko winojty? „Profeſ chejeſe ſo pola najbłiſcżeho juwelera!“ boda knjeſyt. A bjło dże k njemu. Tutón ſyſtnaje hnjdom na ſchek kupjeny pjerſcżeń. Hiſło ma telefon w ruzu, nichtó detektivow (tajnych policiſtow) je po wuczu a w pſchichodnych mjeſiſchinach je nabožny knjeſyt hižo ſajaty. Dwě nozy pſchebywa w ſaſtnicy. Wjedźa ſu rano wotewrjeli banka hwój wołkhod, ſabodaty ſchek ſo bjeſe wſchedne dliſcżeja numbni. Nabožny knjeſ wobſkorżi ſ juwelera dła ſlichżdżenja a pſchiſłodżenja a żada ſebi 50 000 dolarow ſarmunja. Słónczniże ſtaj ſ 25 000 pschejcże. Też nabožny knjeſ je ſ tym ſpokojom. To ſmu na jene ſto dołha. Sa dwě nozy — 25 000 dolarow. Schtó ſo nichły ſa tajſi pjenjeſ na krótki cžaſ bo jaſnje tykmeł dał?

* **Pſchikład pſchiſłoſnoſcże.** Nóżnik rěżeſche wo thmje „Pſchiſłoſnoſcż“ a powědaſche, kak je tako hólcżej pſcheſ jenym wołkhodom dobre wulke kruſchowy widżał a jenej ſtradżu ſebu łakał. „Kuſnuch do njeże“, rěżeſche dale, „ale nabožu łoczuch, łak łubjenje ſkodſi. (Bě mjeniſyj trofſcha nahnito). Hnydom ſo wróżich ſ wołkhodej, położich kruſchnu na jeże měſtno (na mjeſwoczach połtuchrjow ſo dźałne pſchipjeſnacże wuprajſi) — a wſach ſebi jenu dobru, kmańſchnu.“

* **Stawiżny wo pſchekuwanju alkohola w Sjednoczenych ſtatach Amerizi** ſu wo żortnuj kapitł bolaticże. Newyorkſke jadźiwowe wyſtajkowżeſe běchu wuczuſchtili, ſo na tworowe dwórnitſchcżo w Newark wjeſtke ſkałanki ſtyſnehu pjiwa dóndu. Wori pſchepytowachu tworowe cžłahi a wopraudże nadeſchdżu 600 ſtudow ſe — ſyropom. We pſchi wotewrjenju ſtudow wupakaja ſo „ſyrop“ jako hyſne piwa, kotrež bě ju ſ Bethlehemja pſchiſłaliſo. To by łaczniczeſi Amerikſki mélchczanow wołpomhało. Saſtojniży ſahydżowachu tworowe wohy a cžiſtachu pſchibłhom, je do knježeſtich ſkładniſchczow pſchewjeſeſ. Hdyž pak nékotre hodźiny połdżiſcho ſo na dwórniſchczo wróżichu, darbjachu ſpóſnacž, ſo bédu njeſnate cżiſi ſnate wotorhale a 600 ſtudow ſo wuprózniſe. Prjedy hacž ſo połizíji poradiſ, njedueſchnikow wuſchiſchcż, je hyſne piwo dawno ho w ſchjach łaczniczych mélchczanow ſhubiło. — To pak je też nécżto ſadławe, ſebi tajſi bohaty pſchipiſ ſapowieſcż.

Hamſke wozjewjenje z Budyſina.

Měſchczanſka pluwarnja wojſtaji: Wot adnija we pluwarni je jenoż do połdnja wot 8—1 hodź ſobotu hacž do 12 hodź wotewrjena. Bonoſchnuju móże ſo pſcheſcż we pſchebywarſtach pſchiwoſaſerjow we ſtarej kaſarnje, we wołarnowarſtwim domje ſa dźiwk, we bożeſ [illegible]

Swójbne powjeſce.

Sſyndjenaj: Elfrieda Engelez a Arnoſcht Wałaſa w Běłej Wodże.

Sſmjerżi: Max Thomas, fabrikſki wobſedżer we Wjeſkowje, 48 lět. — August Lehmann w Běłej Wodże, 64 lět. — Julija Rosłik-ſki ſynd. wyſchich ſkrutarka Zierowa rodź. Langez w Kamjenicy. — Margareta Löſerowa w Lubiju. — Emiſija ſynd. Steudnerowa w Lubiju, 66 lět. — Kurt Dahms w Běłej Wodże, 24 lět. — Anna Schneider, cżahnikar w Khoſebuſu, 31 lět.

Hdowaj a ſamołwitny redaktor: Marko Smolet w Budyſchinje.

Wyſoke provisije.

Pytamy nuſnje khójnowe kuluchowe drjewo a deſki kupicż. Dale potrjebamy bżinje wſche druhe drjewo, rěſane a njerěſane

Telefon Nieſwaczíblo 24. **Firma P. Rócho w Sſernjanach pola Kamjenza.** Telefon Nieſwaczíblo 24.

Swobodne měſtno

za

Welsec kupny dom

Telefon 12 w Kulowje Telefon 12

Hoſceńc „Běły Kóń“

Hoſcżnc prěnjeje rjadownje w Budyſinju

na zwonkownej ławkowej haſy. Mójeżel Curt Lange.

poruča ſo wašm Serbam a pěſelam Serbow. Jara ſpodobne a pijſomne pſchebywanjo. Dobre jéſć a pić po i:i znatym wurjadnym waſnju. i:i Wáš wina w najwjetſim wubjerku.

Kóždu njedźelu koncert.

Nawěſtki prinjeſu wužitk!

Miłoczíwy dubon (Schlägel) derje ſdżerżany je na pſchedaż w Rólenje cło. 18.

Derjeſożerżany **klankowy wóz** ſ gumijowymi wobručkami, taż też **klankowa ſtwa** ſ wuhotowanjom, ſtwa a kuchek, je jenoż na ſyrobu ſamenicż we Budyſchinjenje ankenſtrej ſ. 21 na yr.

Kulojta pila ſa poſnej drjewo ſe ratatſtwom je płaczíſny hódno na pſchedaż na ſerdźichi drohach 28.

Kupuju bżinje łożdu bżelbu

rožki, pſcheniżu, wowßa, jeczmjenja, muki, łaneho ſymſ. atd.

po burſowych płaczíſnach ſa hotowe pjenjeſy.

Wo ertne, telefoniſke abo pijſomne poſtſiczenja proſzy

Heinrich Scheinert w Kulowje

pſchi zyrkwi. Telefon 42.

Jurij Fuhrmann

w Budyſinje na hornčerſkej haſy čo. 10 poruča jédne kolo, ſtjaca maſiny, mantle a ſławſki. Samena wuperjedź.

Wotreſki k palenju

(Brennſchwarten)

ma we wjetſchich a mjeńſchich bżelbach wotedaż

Schleſiſki drjewowy kontor Lohse & Co.

kom. tow. na Wjeleczanſkim pr. 1—3.

Kupuju

łumpy hacž . . . 2 pf.

nowiny, ſeſchiwki, knihi, atk . . . . 1 pf.

ſtaru papjeru . . . ½ pf.

kóżcże po najwyſchſchich dnjownych płaczíſnach. Żelezo a metale jenoż na wupoſtaſ. We wjetſche, ſo derje płaczeże ſtalkanki, je kamjunym ſapſchahom pſchiſłedu.

Józef Schubert w Budyſchinje, dórtlin čžo. 7.

Telefon 695.

Nowy

Doruczam ſwój wulki ſtlcd pſchepraſkow, mjeſaczkych a pſchebyhadowych powjaſow, pohyłożkow.

Sſeſu rad i radże.

Wagnerowa w Budyſchinje pſched ſchpitl. wrotami čžo. 9.

Pſchepołożenje wobkhodał

Mojemu cżeſcżenemu wotebżeſtawu ſ Budyſchina a wokołoſcże dawam k wjedżenju, ſo ſym na dźenſniſchim bnju ſwój mebłowy wobkhod ſ jerjoweje haſy 13

na rójowu haſu 6

pſchepołożiłk. Pjoſuhu ho wſchém ſe dotalnu dobrocżiwu podpjeru a proſchu też wo dalſche dowjerjenje.

Minna Hórowa

mebłowy dom.

Pſchijědżemoj ſobotu, 24. nowembra, ſ wulkim transportom

meblow

do Kulowa a wuſtajimoj je pola pſchikładneho miſchtra Radżeho k pſchedawanju.

Bruno Petzold & ſyn.

Nowy transport oldenburgſkich

ſrěbzow taż też **ſrěbzn** wot 4½ do 5½ lět

a 2 poraj młodych ſyłnych, bayerſkich **rjanych wołow** ſteja płaczíſnu hódno na pſchedaż abo k ſamjenjenju.

Telefon 729. **Czepiza w Budyſchinje** Telefon 729.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća za 2. połojcu novembra 50 miljardow hriwnow. Do wukraja za november 6 Kč. Kóžde čo. płaći 3 miljd. hr. Wudawa a čišći Smoterjoc knihtišćernja, zap. druž. z wob. ruk., w Serb. Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawětki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawětki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy : : rjadk płaći so 45 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Číslo 270 **Budyšin, sobotu, 24. novembra 1923** **Lětnik 82**

Dnjownica.

Sobotu, 24. nazymnika.

Jana z kříža, wuznawarja.

1882 Hajno Jordan, nadźijepołny syn našeho wulkeho wótčinca Hendricha Jordana w Popojecach, serbski wučeŕ w Slopom, padny w swětowej wójnje.

Štož človjek tehdy, hdyž jeho khodojta dusy, zaprimnyć móże, njech je, štož chce, přestanje dusyć. — Jedneho je tež khodojta dusyla, a tuž skónčnje móžeše tak daloko ze ruku hibać, zo móžeše za stomičku přimnyć, kotraž na jeho hrudźi leżeše — a tu je wón dźeržał hač do swětłeho dn. Tuž přinđžechu dźeći wot susodźiny, zo ... ich mać puśći.

Powědaše Hosmarjec Handrij ze Spal.

Hdyž so wjele swari,
Tam so mało twari. Handrij Zejleŕ.

Njedźelu, 25. nazymnika.

Katyrny, knjeżny, martrafki.

1889 wustupi Slepjanski farař Ed. Wjelan na synodze we Wrótsławju zmužiće za prawa serbskich wosadow.

† 1789 Jan Michał Budař, dobroćel Serbow.

† 1858 J. K. Aug. Rjeda, faraf w Hodźiju, serbski khěrłušeŕ.

Haj, hišće po stoletach budźe,
Hdyž swět tak dołho budźe stać,
So cyły serbski narod wšudźe
Na jeho darach zradować,
Kiž kóžde lěto přeco z nowoh'
Cł khudźi Serbja dostanu,
A budźa dostać też tak dołho
Hač Serbja Serbja wostanu.

Přez dwaj a dwaceći lět žłwy
Je wón 'šće po tym zawostał,
Hdyž bě tón přećeł dobroćiwy
Swój testament sam napisał.
A tak je zjawnje widźeć z teho,
Zo je tu wěc sej rozpomnił
A zo na smjertnem łožu jeho
Njej' nichtóń k temu narěcał.

Pětr Młónk za Budarjom.

Towaŕstwowski powěstnik.

Zwjazk serbskich spěwnych towaŕstwow. Dirigentoju a předsydźa přeprošuja so z tutym na posedźenje sobotu 1. dec. pop. 1/4 5 hodź. Wustawki, koncerty, Smjetanowy swjedźeń, notowy archiw, lisćiny sobustawow. 1/4 4 hodź. solistoju rozwučowanje, hłosotwor.

Serbske towaŕstwo „Nadźija" w Budyšinje. Wutoru wječor we 8 hodź. je w Kath. towaŕšowni na garbaŕskej hasy serbska hodźina. Štóž bě na prěnjej hodźinje přitomny, ma winowatosć. zo dale přińdźe. Też hosćo su nam stajnje witani.

„Bjesada" w Budyšinje skhadźuje so póndźelu wječor w Serbskim Domje.

Jednota „Sokoł" w Ralbicach ma wutoru w 10 hodź. zwučowanjo. Wšitcy maju přińć. Načolnik.

Serb. ludowy orchestr. Njedźelu 2. decembra 1/4 10 hodź dujerjo, 1/4 11 huslerjo. Noty sobu přinjesć.

Bjarnat Krawc.

Spěw. towaŕstwo „Radosć" w Bukecach. Měsany khór zmėje póndźelu wječor we 8 hodź. spěwanje. Muzski khór zmėje srjedu wječor spěwanje.

Serb. tow. „Zerja". Spěwny wotrjad zmėje přichodnu srjedu 28. novembra t. l (nic wutoru) wječor we 8 hodź. pola Jurakec w Hrodźišću spěwanje. Wšitcy maju z wběstosću přińć, też hosćo su wutróbnje witani. Stwa hdźež so spěwa, budźe wutepjena.

Předsydstwo.

Swětowe podawki.

Ministerski president Jellisch wo wumozowanju Sakśkeje.

W němšćim ſejmje je šefiši ministerski přehđyda dr. Jellisch storźił, so šakśke wobđźelerstwo niż jenoż wustawnych prawowo, ale też ſamo ſo ſrojumjazych demokratiſkich prawow paruje, hać runje ſenje njeje na jeho ſtoěrnosći k Němšćej dwěłowacj było. Wono wutwarjacne prawo jako hórke njeprawo ſacjuwa. Jenje njeje přichežiny było, ſo dyrbjała němška wobora do Sakśkeje přihicćhnuć. Jenotne wobšarnnne nałuſnoſeje ſu ſo dla bjesdźiwoſeje a mały kaž w druhich ſtronach też w Sakśkej ſtałe. Tola přicherežnom je ſtajnje policija doſahała. Njeſamolnoſte přihotowanje w nowinach je ſakśkej industriji pola wukrajnych ſkazowarjow częſto ſeſchodźiło. W Sakśkej je prawo a wobđźelerſtwo ſ najmjenſicha runje tak ſwěčene, kaž w druhim němšćim kraju. Jellisch na nekotre podawki pokazuje, přichotrydy je němška wobora wobđźelerjow wumozowała a ſtrjadowała. Kommandant wobornehe wotrjeda je też do ſmutkowneho krajneho ſarjadowiſtwa ſapſchinnył a na přichład policajſkich ſaſtojnikow wotſtađźił. Kak móże přichi tajtich wobſtejnoſcach jednota wobſtacj, wo kotrejž němſki kangler rěcži. Wo poſtupanju přećiwo ſakśkemu knježeſtwu wón tehđa njerěcži, đokeľž tale nałeżnoſć přched ſtatnym ſudom leži. Kommando wobornehe wotrjeda je ſamo ſakśke knježeſtwo winowało, ſo je přichi khłostajomnym cźinje po § 356 đoh. pontha. Sakśke knježeſtwo je ſwólnuwe, ſ němšćim knježeſtwom jednacj, tola na podłožu wuſtawy. W Sakśkej njeje wojeſki wunjeſacjny ſtaw trěbny.

Brüninghouſ ſ němšćej ludowej ſtrony ſo přićiweſtwo wubawanju miniſterſkeje přićhđyby Jellišcha wobroći. Dałeke kruhi wobđźelerſtwa, też ſozialdemokratije, ſu ſ wješeloſcu powitałe, ſo je ſo přićiweſtwo Zeignerowemu knježeſtwu ſakroćiło. Hižo w julim a auguſcje ſu wobſtejnoſcje ſe ſatraſchenjom a ſ demonſtrazijenj na bróhy tak daloko doſchłe, ſo indiuſtrialni njemóžachu wjacy konkurrowacj. Rjeđnik potom reſpowjedaſche, kak ſu přichiſtuſchnjey ſakśkich proletarſkich ſtotnjow njeſozialiſtow kruđowali.

Dr. Stresemann žebi wuprajenje dowěrjenja žada.

Němſki kangler Stresemann je ſchtwórk přećiwo tjom namjetowanym wuprajenjam njedowěrjenja přećiwo knježeſtwu žeł žadał, ſo by ſejm knježeſtwu dowěrjenje wuprajił. Tři namjetowane wuprajenja njedowěrjy kommuniſtiſkeje, ſozialdemokratiſkeje a němſkonazionalneje ſtrony ſo na wſchelake přićiwny kałoſnja a žane ſ nich ſame ſa ſebje njeby bohađaho wjeſchinu đoſtało. Němſke knježeſtwo pak nochje ſwoje đźełło na podłožu ſlićbowanſkeho roſkuđzenja đale wjeſć. Wono ſo tehđa praſkja, hać na hiſtoſke dowěrjenje němſkeho ſejma.

Dr. Scholz ſ němſkeje ludoweje ſtrony je na to ſtđowaze wuprajenje dowěrjenja ſapodał:

Němſki ſejm němſkemu knježeſtwu dowěrjenje wupraja. Wuprajenje dowěrjenja je podpiſał dr. Scholz ſ němſkeje ludoweje ſtrony, Marx ſ zentrumſkeje a Ercelinz ſ demokratiſkeje ſtrony.

Parlamentariſke położenje. Po žebi niż maka liczba ſozialdemokratiſkich ſapósłanzow, kotſiż nimaju ſa přichſpravne, nětkole Stresemannowe miniſterſtwo powrócichi, je ſrjedu w nóznym pohođźenju ſozialdemokratiſkeje ſtrony podležała. Sozialdemokratiſke zrje nochje ſa němſkofolgalne a runje tak niż ſa kommuniſtiſke wuprajenje njedowěrjenja ſhoſowacj, je wak ſa to ſamžny namjet ſapodała. Wón rěka: **Němſke ſujeſerſtwo je wjeſtki wunjeſacjny ſtaw we Sakśkej a Durinſkej ſakhowało, hđyž runje ſa to nóżone přichiczinj njeſchđeđelaſchu, přećeżiwo wuſtawje přećeżiwnym podawkam w Bayerſkej pak wono njeje niczo cźiniło. Wono nima tehđa đowěrjenje němſkeho ſejma.**

K roſſajźenjenju titleho wobſamknjenja „Bowärts" přichipomni: Knježeſtwu, kotrejž hiſchče přichezo njeje ſ temu đoſchło, wjeſtki wunjeſacjny ſtaw hnyđom wróćo wſacj, njeje wombłacj. S najmjenſcha jemu ſozialdemokratoju njemėja wombłacj.

Kommuniſtiſke a němſkonazionalne ſtrony po zdłej Němſkej ſo ſakaſale.

General ſe Seeckt je ſako mějeſki wukonjazeje mocy kommuniſtiku a němſkonazionaliſtiku, kaž też nazionaliſtiku ſozialiſtiku ſtronu po zdłej Němſkej ſakaſał. Sčeđowaze přichiczinj ſo ſa ſakaſanje njemija:

Wobej němſkonazionalniſtiſkej ſtronje ſtej ſyntaſej wojakow němſkeje woborny ſ njepoſłuſchnoſcjej ſawjeſcej a němſke knježeſtwo ſ wobrońenym ſkłokom powaliczej. Wjednik němſkonazionalniſtiſke ſtrony, ſ Greeſe, je přichi ſyntaſnym powróćce w Minichowe ſo wobđźelił, jón ſjawnje murajnje pokhwalił a přichi tym wojakow němſkeje woborny k njepoſłuſchnoſcji nanuwjoł.

Tehoruunja ſo wſchě kommuniſtiſke organiſazije, organiſazije kommuniſtiſkeje młodźiny a kommuniſtiſka tkacza internazionalna ſakaſuje. Kommuniſtiſka ſtrona je ſe ſjwojim wobrońenjom ſkłokom we Hamburgu, ſe ſkutkowanjom we druhich wokrjeſach — wosebje w Sakśkej a Durinſkej — a ſ namołwjenjenj a wokolnikami němſkotatneje zentrale w poſlednjenaj měſazonaj đopakałała, ſo ſo wróżuje, wojakow němſkeje woborny k njepoſłuſchnoſcji k přichđstajenym a wobyđleriwoe k ſpjeċiwoſcji přećeżiwo poruczenjam měſeċelow wukonjazeje mocy ſawjeſcej. S politiſkim generalnym ſtraſom a wobrońenjom ſkłokom je wona wuſtawnu ſtatnu formu němſkeho ſtata powaliczej ſpytała. Kommuniſtiſka młodźina je ſo přichi tychle prózowanjach ſe ſkutkom a ſ njuznymi a pjenjnymi wuſtupowanjemi wobđźelika. 3. internazionala, kotrejž němſka kommuniſtiſka ſtrona a kommuniſtiſka młodźina přićiſłuſchatej, je tymle prózowanjam połikowała a ſa nje ſ pjenjami đźełała.

We wobėmaj pađomaj, potajkim ſa wſchě ſakaſane organiſazije, ſo đale poruča:

Žyle ſamoženje roſpuſchćenych a ſakaſanych ſjednoćenſtwow a přichipraſwjenjow ſo ſebjeje.

Runje tak ſo wſchě wėzy, kotrejž ſu ł ſpěchowanju ſameroſu a wotmyſłnoſu roſpuſchćenych a ſakaſanych ſjednoćenſtwow poſtajene, ſo ſebjeru a to bjes roſđźela, hać wone ſjednoćenſtwu ſłuſchała abo nic.

Schóđź ſo přichi mjenowanych ſakaſanych ſjednoćenſtwach jako ſobuſtaw wobđźelł abo jim ſ płaċenjom pjenjez, ſ poſrědkowanjom abo ſtajnym powjeſćenjom, ſ přichewoſtawjenjom měſtnoſcow, ſhotowjenjom abo roſtšerjenjom pismow abo ſ đruhimi đrěđkami polikuje, **ko ſo § 4 wukaza** ſe 26. ſept. 1923 pokhłosta.

Nowđeły na wojzomhođźinſki đźełanſki đźeń.

Đźełodawarjo w ſrjeđźomėſtnim wuhlowym hórnišćiwje pytaju wojzomhođźinſki đźełanſki đźeń woſtrońcić. We wjeċorownych pođkopach ſu ſo đźełaċerjo napominali, ſo bychu ſo pjiſomnje na đźełaċehođźinſki đźełanſki đźeń ſpjaſali. Eſtrjeđu ſu wobđźeđerjo pođkopkow w Warlinjſpitali, přichiſłuchowanje đźełaċerſkeho wuſtawa ł ſawjeđenju đowėrjinſkeho đźełanſkeho czaſa đóſtaċ. Đźiwajo na hubjene ſeſtawjenja a ſtrowotu đźełaċerjow ſu ſaſtupiere ſo đźełaċerjow ſandenje đźełodawarjow wotpokaſali. Tuċi ſu wobſtejace tarifowe tređenje ł 31. đezembrej wuſtawjeđźili. Đokeľž đźełanſki ſakon ſe hórniſtwo w tutkhwilu hiſchče wobſtejі, je poſtupanje wobđźeđerjow wuhlowych ſamow njeſakoniſke.

Wobnowjenje wojeſkeje kontrolle w Němſkej.

W Pariſu wažnoſć na to kładu, ſo ſo wojeſka kontrolla w Němſkej pod wjeđnitkowym generala Nolleta nětko ſ wulkej raſnoſcju ſawjeđe. Nowiny w tym ſamym ſmyſłu pišchu. Wobſeđe „Journal des Debats" wuſtđeđnje, ſo je ſo franzowſke knježeſtwo roſkuđźiło, wojeſku kontrollu ſ wulkej raſnoſcju pſcheđwjeſć. S Brüſſela ſu teho runje powjeſće đoſchłe, ſo ſo Belgiſka zyle franzowſkemu pſchikładej pſchiſłamkuje.

Krwawſne njeměry w Eſſenje.

Pſchi roſpuſchćenju cźahowneho đźełaċerjow, kotſiż ſe kommuniſtiſkim demonſtrazijam do Eſſena cźahnychu, je ł nałuſnoſcjam đoſchło. W Rotthauſenje ſo ſud do policajſkeje ſtraże đobu a jeneho policiſta morі. W Eſſenje đyrbjachu policiſtojo ſebi wuđźeć. Jedyn policiſt ſo morі, đruhi ſo ſrani. S njeměrnikow ſo 15 ſrani. Liczba morſwych njeje ſnata.

Franzowſojo 200 000 biljonow hriwnow ſebrali.

Franzowſojo ſu w filiali němſkotatneje banki w Düſſeldorfje 200 000 biljonow hriwnow ſebrali.

Dr. Beneſch wo nawróćenje nėhđuſcheho němſkeho kronprynza.

We wukrajnym wubjerku cźeſkoſłowaſkeho ſejma je ſwonkowny miniſter đr. Beneſch wo poſlednich đobatkach ſ Němſkej rěcżał. Wo nawróćenje nėhđuſcheho kronprynza wón praji, ſo tole praſchenje njeje ſ nutſkownym praſchenjom Němſkeje, a to niż jenoż po měrowych ſrjeżenjach, ale też po połojenju, přichi kotrymż je ſo hohenzollernſke praſchenje w Němſkej po wobſamknjenju pſchiſnéca roſ-

pišalo. Na Hohenzollernske prošenje na so šhladańčichcha powčihkowneje internazionalneje politiki, kaž też i šladanišcha samolwitočeje ja wójinu šhladowacz. Prušchenje Hohenzollerow je też i internazionalnym prošchenjom tehodla, dokelż je so wo nim hižo wjele króć wěste šlubjenje dało, na p'chihlad, to je nkhdwichi khejor Wilhelm do Němšteje njepušchesi. Ssmy pódla teho šuhodźa Němcheje. So nah je politikar jara waźne, so hychmy wiedżeli, schto so w tuchle wězach wo šuhodnej Němšej šlawa. S šladanišchcha swojich famfinych sajinow a politišich prawidlow nascheje swonkownje méroweje politiki, dyrbimy sa tejle wězu lehčhlinje šledowacz, dokelż też we bjesstrašchnošej nascheho šlata bje. Podobny pschipad šmy i Habsburzkej dynastiji mělt. S naschim šahajnjenjom pschi pschichhadze něhdźicheho khejora Karla do Madjarskeje je so jasnje spóznało, so je też Habsburzke prašchenje s internazionalnym prošchenjom.

Čji, kotšiż i wopředka měnjachu, so so do šuntskownych prašchenjow šuhodnych šlatow neščhemy, spóznachu, so tonu wopraudze tak njedź, a so Habsburzgoło mér šredźineje Europy kajcżu. Kronprynzowy nawrót, hacż runje ho Karlowemu nawrótej polnje sjeruna — je ś internazionalnym prašchenjom šahadneho swisnama. S tehole hladanischcha šmy na kronprynzowy nawrót šhladowali a teho dla šmy so dyrbjeli pschi prénjej škadnošeji na wěšte strašchego šlatjeż. Nam wo to dše, so by w pschichodźe w šanej formje dwélowanje njebyło wo naschim prošwanjun, wobaraczi częšćim konflikkam, hdy bychu šnadź w Němštej podobnym monarchistiskim pospytam Hohenzollerow pschihodniche pomèry nastale. Nasche dźenšnjiche stejščhego so po šašedach nascheje dotalneje swonkowneje politiki šlošnje a je w šajinje méra. Mysliu, so žu podawši poždenich dwaju pokasake, so je so nasche stejščhego w tym wokomiku wuhwolilo, hdyż so wo kronprynzowym prašchenju hischcze w polnej mérje pšched konferenzu pódžanzow njezednasche.

„Podawki w Němšej a Lužiszy Sserbjo".

pod tymle napijšmom jena Budyška němška nowina tole pische: Naspomnjenje luščhich Sserbow w oktobrskim poseschowje presidenta Maßaryka njeje jenož w Prahy pschesšlakiło. Tole a rozwonnanje ś cżešcze strony bé cżim nadwadnischo, dokelż su Cżechowjo w nasnjapanju šmutskownopolitiskich prašchenjow jara šotkocżiwi, tak hrucże hacż so ś wutkrajneje strony prašchenje narodnostnych mjenischinow w šich šlacże dótknje. Dopomina so na dwichor rosdworjenja, kiż pischcze cżešcze nowiny dźešche, jako pšched tkomi šlatami šlatny kanzler Wirth Němzam we Cżěškošlowakskej nukotre pschecżelne šlowa dźélbracża powdrowa.

S nowa so pokaże, so maja cżěšaju politikoju a cżešce nowiny dwójnu měru za jene a te šame sadserkenje, za tym hacż wutkadża wot nich, jich pschecżelkow abo jich njepschecżelkow. Sajimawe by bylo šlyschecż, schto luščhez na pschikład „Venkov" abo „Cżěške Slowo" k tomu praji, hdy bychu taje nastawki w Němšej wo Sudetšich Němcach šo wojsewile, hdż su šo w krajnemu saktanšemu ministrej blišto kejzajm „Becker" wo luščhich Sserbach pišale. Tak pišasche šo tele dny w jenym tendenzišnym nastawku, so su te 150 000 luščhich Sserbow njebožownny lud. Woni hórko cżerpja pod roscżenzymi pschecżešcżanjemi Sakšow a Prušakow. Jena runje w Franzowšej wubata knižka „Un peuple martyr" — schtó je nakład knižki šaplacził, chze špitzacżel nastawki radscho samješecż — wopišuje nasrobnje pschesnamne cżerpjenja tehole luda. Dopišu ý Cżech woni (mjenuju Sserbjo) njedostanu. (To trjechi, cżasto ho „hlubja".

Pischitz. reb.) Mnohi luščhi Sserbja — tak špitzacżel pokraczuje — bydla w Cżěškošlowakskej. Je-li pak Europa tónle šabyty šplah wopuschczila, su tola Cżechowjo winowacżi, temule cżešcżjazemi ludej pomhacż, pschitoż luščhi Sserb widži w Cżechach šwojich wumožerjow. Wscho hižo wola sa wšhowobdżenjom luščhich Sserbow. Na lónzu nastawka je so ś tolstymi pišmiknami wušbélgnyło: „Jeli je jich wschón žiwot šabył, my jich nješabudnemy."

We šwišu ś powješcżu (jendżelskeje) nowiny „Daily Telegraph", kiż wot někotrych njedźel šem sa cżešcżotš walkoho ministra šwonkownych nałežnoščow jara pschecżešeje šlowa ma, so so Cżěškošlowakskej pschewostaji pschezowy Sakšej šahrodzki, dokaml trje powješche — dotkwilu wšhesche jenoż akademiske rosponminanja cżěšcże wojerskeje nowiny — pschezo nukajki šajim. —

K temule nadawkej mamy pschipomnicż, so je dopischmał ś Cżěškošlowakskeje a pschiščhulcżnik nkejšcże wschonjemšeje organizazje. Mieš Němcami w Cżěškošlowakskej a Sserbami w Němšej je rosdżél, kaž dżeń a nóz. Němzy w Cżěškej su tola i wjetšcha jenoż pschenémcżeni Cżechojo. To bobokalnje jich šwójowe mjena, kiż šuć wjetšcha cżešce a mjena tych wšow a mešow, hdżež bydla. S małymi wuwiasczenji su wone a jich pcżuje powjesenowania prašlowjanške = cżešce. Wolmenemy Podmokly němšeju Bodenbach, Liberz = Reichenberg atd. Němzy w Cżěškošlowakskej maja wschó ludowe prawa, wschó prawy šwojeje narodnoscże šaruczene. Sanno w tych džélach kraja, kotrejż so wobnuże ś Cżěškošlowakskej pschipadnychu, tam su Němzam šhale šašahnuli. We Sčhowakskej mjenujch šu jenoż nkotre němške gmejny. Tele strony šlušchachu k Madjarskej. Tehdy tam Němzy ani jenoże němške schule njemějachu. Jako tele strony k Cżěškošlowakskej pschipadnychu, šmi ta hnydom němške ludowe schule šakazi ša statne pjenjesy. Nětko pohladajmy na nasche hubjerstwo w Pruškej. Hischcze dżensa mu kaž wobšrezi, so šmě wucżeř dżeršt bicż, jeli herbizy ho mjes šobu rosmolwjeja, a tónle wukas ho hischcze dżensa nałožnje. Ani w jenej pruškej schuli ho šam jenicże herbske dżéczo we šwojej maczérnej rěczi njerosmuczuje. Sserbšay wucżerjo tukaja ho do Němzow a němšay ś tym wotrowjahom, jenoż germanišowacz, do Sserbow. To je wopraudże europášti skandal. Tehodla mu praiimy, jenoż tehdy, hdyż so němšti lud tuteje špchindby dohlada a wutwori nasch stat we wopraudże demokratiskim duchu w nałšchischim šmišle šlowa, potom tej nam Sserbam wumożenje pschindże — a ša Němzow šobu.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 24. nowembra 1923.

— Wo wj:drje. Wežera wjecżor w 7 hodź. barometer 741 hygrometer 0, thermometer +1 Dżenja rano w 8 hodź. barometer 745, hygrometer 0, thermometer we nozy —3½. Wuhladny na šymne a mrócżne wjedro. — Dżeżdżanška wjedrańna měni, so dotalne wjedro dale wodšrowemu. Cżeżli powětr nad šriedžozemišim wotjom je šo k ranju wolšalił. Nad Schjanitzej je šo nowy cżeżki powětr wutworił. Wežera bé po zylej Němšej šchérjerate pomrócżene wjedro. We Wrótšhšanju po šuth hdżešche. We Plowenje we Vogtlandže mějachu 5 štop. šymu. Hewak bé w nozy hacż do 3 štop. šymu, wobuju hacż do 7 štop. (w Kalkšeli cżelše. We Nowej Zagošitz bé hižo 17 štop. a na šchmerkowej 8 štop. šymu. — Schkleniza šaho na rjane wjedro kupa. — Zuršje šmierdżum njedźelu šlóżkicżo 7,40 hłodża a ro 3,54 rkowa, mějacżk hłodża wjeczor 5,54 a ho powołnja 8,46 hkowa.

— Tomaškowu pomozu ša studowanych Sserbow, wschón hižo jenoż naforentnał, nětko pak wošebże potrjebne, dopomina lubych Sserbow, na šwój wažny šamjež a wroży

wschitkich, wošebże też towaršiwa, so chżeli prawże kuho na nju ypomnicż a pschecżelne darh wotebacż pola poklanika, knjeza muczerja Polana w Budyschinje, na Jurjowej dróży cżo. 9, abo w Šamoterjej knihatni abo pschepokłacż na jeho konto pola Sserbšeje Ludoweje Banki. Starošcż ša wo nasch wuczeny horoš dyrbi bycż wež łóżdeho jednotliweho Sserba.

— Dżenja dopołdnja pódże w Budyschinje bjes maka k njeluhym ropotam. Cżi, kiż dżéla nimaju, dostacżu dżenja bilšon podpéru. To bé tim pschemało. Woni šo šešupachu do cżaha a po wschelakich Budyschšich drohach cżahachu. Statnej woborje šo poradži, bjes wulkich ja-bżéwkow, demonštrantow pohnucż, šo šo rošseidu.

— Padušchtimke. W nozu k 23. 11. šo tu wapuschi mutšamacżu a mjes druhim też 40 nowinow „Volksblatt" najnowšcheho wudacża Kradnyncu. — Dale kradnychu we nozy k 21. 11. móry cheviotowy schat i towrobarchenarni šmukami a hólu rěnillu blušu ša cżornymi šwrtkami. We wežnjekužobne šdżélenja proša kriminalna policżija.

— Samolwjenja k jéšt w kuchni Peskaloyzkeje schule šo w bohotowni (Landhaus) wo jtwoje cżo. 32 pschišlušnuja.

— Khlébowe pschipokazanki (Brotgutscheine) šo tajo wutoru, 27. nowembra wudawaju.

— Dodatkowy rentu! Pónđelu, 26. 11. 1923 boy. šo w prjedawschim wuhlowym hamcże (w bohotowni) na mjšowu podpjeru ša 2. polożu nowembra dodatkowe. Wuplacżuje šo polożа 2½ króczneho pjenjesa poždenjeho wuplacżenja.

Cż Budeschcz. Cżeżke njeboże je šo tu wczera, pjatk, po konju šlako. Na puczu ś Budeschcz do Roswodej želešnicy k Kumwalda drohu pschejedże. Mišino je štrašchne a je šo tu hižo hukcżiche njeboże štako. Też wczera popołdnju je cżah, kiż 1½ ł Kumwalda do Budeschcz jédże, šapschah pschejél a pschi tym wós rosbił, jenesho muża hnydom morił, druheho muża pak jara cżeżko trauił a, kaž ho powjeda, jemu wobeł nohu wotšł. Cżeżko šranjeneho šo hnydom do šhorownje, morjeneho pak do Budeschcz dowjeźli. Koho wina na tutym njeboku trjechi, hischcze šnate njeje, tola droje by na cżahu bylo, so by ho tuto šraschne mešino pschi bliżenju cżaha lépje šražowało.

S Mnišchanca. S wulkej šwjatoczesnoschcż je šo tu šan-dżenu šriedu pokutny dżeń šwjecził. Po šhylnej tašschej jpowjedżi bé Wošł dom na prénich kenischach pokuty luda a popołdnju ho šašo wschę puczę a šchcżekki ś kemischerjemi, kiż do Budeschcz khwatachu, ekorujachu. Psched khutnje šwoje predowanje wobšahnuhy: Sa nkotreho w tutej wulkej khromadźišnje budże tužon pokutny dżeń pošledni, kiż w šwojim žiwjenju šwjeczi. Sšmjerci może predarjo prjecż torhnjecż, prjedy hacż šwoju biblišu šamknje. Wšdy šandżel może šo

Hana.

Roman wot H. Sienkiewicża.

Pschełožił Beno Žyž.

(Pokrjeczowanje.)

1.

Kiwy hibity duch a ł wědomiu wožiwjena dujška rěczeschtaj ſ jeje wocżow. Bé w kóždym nasnjapanju pschestaka dżéczo bycż, to dopokasowaschcżej tamne zunje njewidże pomjenowowanje a wešta njewědomna kokterisa, ſ kotrejż na mnje pohladowasche a kiż jażnje pokasa, so dopżo'nje hinaschi pomèr jara derje wopschimmy, w kotrymż nětko žebi napschecżo šlejachmy. Spóznach hnydom, so bé Hana we wšelkim šmyšlu pschese mnje, pschetoż hyrnjej bécż žebi tej wjazy wědomoscżow nadobył, tola tak wulsiomy niebécż kaž wona. Młoda hołza wjele wšcżešliche je mnu wobšhadżesche hacż ja ſ njej: też ſi cżemaha, kiż bécż jako tujes a šastarcżel mél, bé po minyła — njewědżach tak. Po puczu bécż žebi wscho tak derje wumyšlił, tak chżych Hanu pospitowicż a ſ njeju rěczecż, kak chżych jej ſ dubrotu a p'chehladom napschecżo pschihicż a nětko běchu wschė moje pschedowżacża każ módkowe puchery rospjerchnyte, naju pomèr bé po pschemětił, niż ja běch dobrocżiwy napschecżo njej, ale šda so tajka napschecżo mi bycż.

Njebuch žebi hnydom jażny we tym, kaczuwach to najprjedy bóle hacż běch to wopschimmył. Bé mój wotpohlad byt, jeje so prascheczż, schto wuknje a schto je natwórkyła, kak šwój cżaj wuzyjeli, hacż je běši špokojnoſcż knjeni D' Yves a patra Ludwika dobyła a druhe wjazy; nětko pak bé wona, kiż so ſ tamnym pomjeńowanjom wokolo huby prascheschche, schto běch cżinił a toutknył a kajke wotpohlady mam za p'chichod. Dżiwnje, so wschо zyle tak hinak pschińdże, hacż běch žebi to myślił. Hdyż běchmy nimale na hodżinu hromadże bjesadowali, podachmy so wschitcżi k mérej. Samyšleny, na pol pschehwopjeny, na pol wotstróbjeny, też trochu šrudny dżéch bu jeje jtwy, tola ſ nowa šaplomjenjena luboscż pschendże mi wutrobu a wutrė mi tamne šacżišchcże do gnia. Hanina knjeżniška, krašna postawa, trojeschke mi žiwje psched wocżimaj a ſ tutym wobnjenym we pryšlach wuženych.

VI.

Na druhi dżeń nimale šahe stanych a khwatach do šahrody dele. Bé kraśne ranje, wot rosy cżežkime rózjeżi šo šybolachu a hronjachu w rańšchim štónzu.

Khwatach ſ winowej lěžyny, pschetoż wutroba mi praji, so Hanu tam nadeidu; běch pak konjenczko šwojeje wutroby pschełhwatnje šeškhowal, pschetoż Hana tam njebé. Po šnédani hakle šo ſ njej šam setkach a mójach ho jeje prascheczż, hacż njecha šo trochu we šahrodze pschełhodowacż. Bé hnydom ſ tomu šwólnhne a bżéżeche do šwojeje jtwicżki a wróżi šo še šlomjanym klobukom, kiż wocżi a cżoło wobšczini a ſ pschełhónczníkom w ruzy. Pożnjeńkakche šo pod klobukom na mnie, kaž by wjazy cżahła: „Hej, tak rjenje mje dr:ješcż!" Dżéchnuł won do šahrody. Pobachnuł po na puczj ſ witowym lěžyzanu a na puczu žebi pomyślich, wo cżim bych ſ njej šapocżał rěczecż, šacżuch derje, šo šo na mojej wuškazi wješelesche a šo mi njechaschе ſ pomoży pschińcż. Dżéch mješkło pschi njej a šchipach tak dalšo še šwojimi klobum do kżéżiazych kwétkow pschi puczu, donż Hana ša njón njepschimmy a šo šmjéło praji: „Ale knjeże Hendricho, schto bha šu wam dwéłi cżinike?"

„Ach, Hana, dwélki to nješím, ale njemožu ſ tobu wjazy do rěczi pschińcż! Jy šo tak lschemėnika Hana!"

„Cżhcemoj žebi jóm myślicż, šo tomu tak je! Mjerša to waż?"

„To njechaš runje wobkruczicż", šnapschecżiwich šrudnje — „ale njemožu šo hischcze do toho namakacż; je mi, kaž dyžchtaj Hana tehdomnischa a ty zyle druhej bycż bylej; prénja je še wschėmi mojimi dopomnjeńanmi šapleczena, mojej wutrobje droha każ luba šoticżka, każ luba šoticżka Hana, a tohodla...."

„A tohodla je wam tale" — pokaša ſ poršlami na žebje — „luša? Njeje tak?", wopraschа šo njejeżo.

„Hana, Hana! kak mójech žebi jenoż tajke njeschto myślicż!" —

„To je tola jenoż šrowniczż, hdyż tej šnadź šrudnje", wotmołwi. „Bytaceże we šwojej wutrobje tamne bratrowške cżucża a njeunamkaceże je šaho, to je wschо!"

„Nė, we šwojej wutrobje njetrjebam staru Hanu šaho pytacż — je pschezo we njej była; ale we tebi je podarmo pytam, a schtoż wutrobu nałupa...."

„Schtoż wašchu wutrobu nałupa", mje wješele pschetorhuy, „možu žebi lohko myślicż, schto je šo ſ njej štało! Sceże dże ju we Warschawje pschi druhej šhožownej wutrobiczay wróżo wotšajił. To njeje cżežko šhudacż!"

Pohladach ji hluboko do wocżi. Njewědżach šam, hacż chżyche nje jenoż wušluchacż, ako hacż, na šacżišchcże po šejerazo, kotrejż bé wjeczor pschedy na mnje cżinika, jenoż je mnu hrajesche. Nadobo pschehdże mje wšhy duch špjeżiwoscże a ſ tym też wědomoſo, so šo mi wukmeże, hdyż hat każ jelen, kotrommż bo wócżto łama, na nju hladam; pschewinych cżuża, kiż we mni wichorjachu a šnapschecżiwich: „A hyšł tomu wopraudże tak było?"

Wuras dżiwanja a njewjeżeła, ledma špólnajonmy, pschehdże Hanine wješele wobliczo. „Nó, hdyż tomu wopraudże tak je", wotmołwi, „dha šeże šo wo pschemėnił a nij ja." —

Pschi tuchle šlowach pokaši šo wješa cżežkomu njeluhu na jeje wuras bo wocżow a nėchto mjenischnow dżéżche mjelcżo a šamyšlena pódla nje. Šnytach wjeschoſcż, kiż běchu mi jeje šlowa naczinile, šahkowacż. Prajeche, hdyż druhu luburju, šym šo pschemėnił, wona njeje šo pschemėnila, potajkim lubuje... S polnym wješelom njewěrich žebi tute mudre khończenje domyšlicż. Najebacż toho pak njebéch šo ja pschemėnił, ale jenoż wona šama. Tamnej psched pol lėtom hischcże tak njewědomitej holcżej, kiż šanoho nahhonenja njemėješche, kak we žiwjenju je, njebé šenje nuts padnyła, wo tajšich cżuczach rěczecż; tehdom by ji tajke rėczenje zyle njeſrozumlive było, dżenj rėczeche tak šwobodnje a wuštojnje, kaž by ji nėšchto wšehdżne było. Kak špodżiwnje bé jo jeje psched krótkim hischcże tak dżéczaju duch wuwił, kak bé žhibity a prużny. Tola, tajke dżiwy dyrbja wschak šo pola mlodych holsow huščiczko šlacż, nėktora ſ nich wušnje wjeczor jako dżéczo a wotuczi na druhe ranje jako kuješna ſ zyle pschełwerwjernymi myšlemi a cżuczami. Pola Hany, kotrejż bécżu wot domu pschijomnoſcż, wótrowidżomnoſcż a lohkorozumliwoſcż pschinarodżene, bécżu laſtup do žydomnateho lėta žiwjenje, nowy šemjanki wobkhad, dojtata wuczba a šhadż tej mjelcżo čitane knihe wjazy hacż nadoseż byte, so šo tak lė

(Pokrjeczowanje.)

Pschedženak

je žebi kėšo kupił nowy kożuch. Stary bėšche tak wotrjebany, šrėmy, rostrhany, so jeho wjazy njewobhrjewaschе, wošebże dokelż w šumje trochu na drjenje cżepji, hacżrunje je hewak hišchcże cżiły a štrowy. — Ale možeże žebi mysliecż, schto tón dżenja placżi! Pschedżenak je wjele bilšonow papjerjanych hkiwnow ša njón wudał. — Nėšto nimo ani inšijonty wjazy! — Ale ša to tej šchwarnje wuslała — kaž młody nawożenja! To cżini tón nowy kożuch, kotryż je jemu młody maſer Marczin Nowak-Njechornjanški wobšlarał. Dyrbimy wam to wošjewicż, hewak jeho njespóznajeże. Prošty nah wo to. Tuż jemu njedajże nimo hicż! Samowlajże jeho mits! Mój rady pschińdże, też ša njeho šu cżahły šmjerej jara cżeżke a dyrbi hładacż, to žebi nėchto nawikuje. —

Wšitke rjane a tuże wobrazy, wobrubjene a njewobrubjene, wšelake rahmy, wobrubowe lajsty, wobrubowe kamjenje, wobrubowe rohi, wobrubowe kwasy, wobrubowe kwasowe rohi, wobrubowe kwasowe kamjenje, wobrubowe kwasowe rahmy, wobrubowe kwasowe lajsty

šebi bjło na twojim bompuchu ſ zyrkwje bliſcej a tebje pyſej carchwej, pryſedy hacj nowy dżeń ſwita. — Hdyż kemſcherjo domoj dżechu, bu młodej Gromanzy ſ Mnišchonja wobſ. Mukej na puchu ſtł, tak ſo w Hojnjanach ha bliſcheho domu laſtupł. Hnydom ſawołamy lékař ſobuſche, ſo by khora w ſwojim domje ſawoſtała. Na jeje ſobanju pak ju bo bliſcheho doma do Mniſchonja domoj dowjeſechu. Po krótkich hodźinach pak bě khora wudychała, pryſedy hacj nowy dżeń ſwitaſche. Jarowozjom, wobjeſhe też wobohej mačerej, kiž wo jenicżku dżowku zaruje, ſo we wſchěch domach wutrobne dżělbrace pſchiwobroca. Niedżelu ſemrětnych ſo Mniſchonja k nékrej ponjeſe. Schtó wé mjl kóry, wón hnadj je bljſko!

S Delnjeje Hórki. Tudomuj najeńk Pleſnis ma motor ſ czahanju, tak mjenowany „Bullhog“. S tym woły zokorowu rěpu na Klukſchanſke dwórniſchczo pola Sdżerje. Motorej pſchiwobjesſcha dwoj nakładżenaj wofaj. Tále jéżba bu wczera dopołdnja w 11 hodź. pſchiczina czežkeho ſnjeſbożenja. Inſpektar dżělaczeſtſeje kolonje ſ Munſchowa pola Rychwalda bě ſe ſwojim lohkim wojeżkom na puczu do Budyſchina. Do njeho běſchaſ 9 konjej ſahajenjenaj. Taj ſo mjes Cżětſchowom a Brěſnjuku pachotatcho motora ſtróżichtaj. Spóſchczenaj ſajdżeſchtaj ſo pſche rowa. Wotlemiſchtaj woju a roſbiſchtaj worcżki. Inſpektor ſlama hebi we ranjenju wumne rutu. Jeho pohoſchej ſtóczicżu ho rjebli a nóſ ſo jemu roſbi. Konjej cżekujſchtaj. We Cżětſchowje ju pak popadnychu. Jedyn ſ nje ju bě ſo ſtraſchne wobił. Pleſnes póſtaſ hnydom ſe ſwojim automobilom do Budyſchina po lékarja. Tón franjenſcju ſ nuſy ſawobali. Pleſnes ha franjen-ju ſe ſwojim ſapſchahom domoj bowjeſeſ. Wón ſo troſchku ſmuworjeſha a potom pohonſ, hynjeſ ſam cżekło wobſchkodnéy dla, domoj jédżeſche.

S Khróżeju. Kóry ſeptembra je nékto mjeńſchi wozwjež kiž na 3 zentnarje njeſe, pola kubleſa Szymanka ſjezo woſtajił. Schtóż może ſwoje prawo na njón dopokazaſcz, njech ſo na pokſiju w Panczizach wobroczi.

S Wóſtorha. Na naſchej wotreſnej ſcheſnizy jédżeſtej dżeń jenoż hiſchcze 2 cżahaj a to wſchědnje jedyn tam a druhi ſem. Wot tuhy wotjédże rano 5,20 a je w Shrjeſan 7,15. We Shorjeſan wotjédże powołdnju w 4 hodź. a je we Wóſtorhu 5,42 hodź. wjeczor.

Se Spalow. W dżenſnišchim cżiſle poruczja tudomuny młynk ſ. Thumanna naſchim cżeſcżenym cżitarjam ſwoju wołerzu ſ wuſiwanju. Bije wołij ſóbu wutoru, ſchtworkł a pjatk a móże kóždy hnydom dożcakacz. Też ſane ſjemjo ſe ſ. Thumann kupuje.

S Kotmarja. Pola tudomneho hoſcżenzarja ſu wobſtawano 20 kokoſchow tradnyli. Na druhim mjeſtnje kradnychu nékotre kacżki.

Se Skrjehowadu. W nozy ſ wutorje je ſo tudy wjeſka ſnub, Friedlerka wobwjeſenuſa.

Hoſpodarſki roſhlad.

Sſobotu, 24. nowembra 1923.

Hamtſke kurſy wczera w Berlinje:

Dollar 4,189.500 bl.franzowſki frank 227,400 ml.
jendżelſki pant 18,3540006 bl.czeſkoſł. króna 121,695 „
ſchwajzarſki frank 730,170 mb. 100 pólſk. markow 160800 „

Wczera w New-Yorku dollar 5 biljonow.

Na Barlinſkich wikach ſo kurs dollara ſamtſky njeſchěmění. Slotc hrivna ſakhowa ſwoju pſchedy ſa 10 hódnotu na billion papjerjanje hrivny.

Cżerty abo akżije ſo na wczerawſchej Barlinſkej burſy we kurſach tak njeſowyſchcżichu, taž bě to ſpekulacija wjetſchinowa. Wona mènjeſche, hdyż ſo hódnota ſtareje hrivny ſe 600 miljardow na 1000 miljardow abo bilſon powyſchi, dyrbjał ſo tež kurs eſektow we ſamych rozmérach połsěhnyć. To pak wuwoſta. Pſchicżina cżita ſo we njedoſtatku hotowych pjenjes. Na Dżeſdżanſkej burſy bě mènjenje ſa eſekty krute, hyrnjeſ położenje rèrne ſawoſtałe. Nékotre akżije ſaſo rjane dobyłcż ſnjeſchu. Mjeſ o. ſomt maſchinowych fabrikow a metalowych iwarow ſapiſachu ſo hacż do 16 biljionow powyſchenjow, Göritzer Waggon 6,4, Sächſ. Waggon 3, Kartonnagen-induſtrije 1,6 biljionow, hacż dale do 800 miljardow. Nékotre ſ nich nèchto pſchiſładżichu. Induſtrijo-ve akżije połběhnychu ſo mjes nimi Oberlauſitzer Zucker wo 30, Fritz Schulz wo 9, Lingner wo 8 biljionow a Bautzener Tuch wo 500 miljardow. Mjane dobychi mèjachu też bankowe akżije taž Deutſche Bank 7,9, Sächſ. Bank 5,6, Dresdner Bank 2,9 biljionow. Akżije twarſtich a tranſportiſkich druſtwow ſawiſchachu bjes wuwſacża dobyłcż. Hoje bijachu akżije kolow a elektromotorow, mjes nimi Bergmann wo 3,4, Wanderer wo 1,6, Seidel a Naumann wo 1,3 biljiona, druhe wo nékotre miljardy. Sächſenwerk pak 500 miljardow pſchiſładżi. Mjane żně mèjachu też papjerniki kaž Zea 24, Vereinigte Bautzener 1,7 bi-7 biljonow, podobnje też te druhe. Mjes keramiſki akżije: ni dobreho Hoffmann Glas 7,4, Sächſ. Glas 1,8, Sčerowitzy 1,2 biljionaj, Siemens Glas pak 4 biliony pſchiſładżi. Dobyłki piwarſnjow ležachu mjes 600 miliardami, Waldſchlößchen hacż 4,3 biljionami. (Reichsbräu).

Renty dobyłch, Schutzgebietsanleihe 4,4, 3 proz. ſtotna 1 biljon, 4 proz. 75 a 5 proz. (wójnſka pożcżonka 11 miljardow. Nic 3½ proz. ſtatna pożcżonka 150 miljardow ſłuſi.

Produktowe wikl wczera rjanjeſhy ſu bale ſobne. Nic też na papjerjanych pjenjeſach ſo njedoſtatk ſacżu. Tak pſchiſładże, ſo poliſcżene żito wſche lubjow njenadeſdże. Placżiſny ſo troſchku wodrjeſcżichu. Pſchenicży ſo mało roſpſcheda. Też roſti ſo mało wothu. Mérne hódnoty wiki w jecżmjenju a wowſu. W muzu ſo mało pſchemèni. Słotna piza a wowjeſchki dżerżachu na placżiſnu. Po papjerjanej hódnoce pſchiſładże zentnar Pſchenicży 9600—9800, roſti 9—9100, jecżmjenja 8800 hacż 9000, wowſa 8000—8100, hjomy 800—1000, ſa ſjuno 800—1200 a bérny 1950 miljardow hrivnow. 1000 miljardow = 1 biljon.

W Dżeſdżanach:

Pſchenicży 10 000—10 250 miljardow hr.,
roſti 9 750—10 000 miljardow hrivnow,
jecżmjenja 9000—9250 miljardow hr.,
wowſa 8250—8500 miljardow hrivnow.

Na Barlinſkich produktowych wikach
Zitte a produkte po ſtotej hrivnje.

Pſchenża	192,0-196	Stoma a ſjuno	
roſta	180,00-182	pſchenicżna	0,80-1,00
nałétni, jecżmjeń	176-180	rżana	0,80-1,00
wowſ	160-162,00	wołoſna	0,70-0,90
pſchenicżna muka	38,00-35,00	rżane wołleny	—
rżana muka	30,00-32,00	ſjecżna	0,70-0,90
ſ tunu abo 20 zentnarjow		k ſaſtanja	0,60-0,70
pſchenicż wotrubh	8,20-8,40	hykanje	1,90
rjane wotrubh	8,20-8,40	ſjuno	0,80-1,20
rapż woſuſchk	13,50-14,0	Bérny	
pochowa melaża	7,50-8	bèle	1,95
ſeradella	20,00-23,0	cżerwjene	1,95
pjeluſchki	17-19,0	żołtomjażne	1,95
ſuche truhanczki	8,00		
bérnacze kruſki	16,50-17,0		
rapż	320-335	po zentnarju	

ſa 100 kg abo 2 zent.

Dżeſdżanſka burſa.

Pſchenża	20,0-20,50	bérnacze kruſki	—
roſta	19,50-20,00	pſchenicż. wotrubh	8,40-8,60
nałétni jecżmjeń	18,0-18,50	rżane wotrubh	8,40-8,60
nałpuſki jecżmjeń	—	pſchenicżna muka	43-44
rowſ	16,50-17,0	rżana muka	42,0-43,0
cżerwjeny dżerżel	170-190	woła	—
rapż	—	pjeluſchki	—
kukuriża (Mais)	20,50-21,0	hróch	—
ſuche truſnuczki	9,20-9,50	módre łupiny	—
pokrowe truh.	13,0-16,0	żołte łupiny	—

po 100 kilogr. a po ſtotej hrivnje.

Wiki wujſtkowneho ſtotu (Magerviehhof) wczera pjatk w Barlinje, roſprawa ſtótneje zentrale w Barlin-Friedrichsfelde. Pſchiſłnało ſo bě 265 krupow, 61 wołow, 34 bylow a 9 próſenikow. Witi klazachu. Schtóż ma ſkót na pſchedań, żada ſapſaczenje we pjenjeſach ſloteje hódnoty a te ſu jara żadne. Też wyſoke placżiſny łuzow wotroſchowachu. Jenoż wubrany rjany ſkót ſo po tydżeńſchich roſpſchedu, taſſi ſrènjeje kajtoſcze po 100 hacż 200 ſl. hr. ſłubi. Wołowo do cżahanja ſo mało roſpſcheda. De ſymy nicżoho ſ zaunych njeroždżi. Skót, kiż ſo cżi ke kormjenju, ani k wjaſanju wjazu njeſhodżi, bě pornjo tydżeńſchim wikam we wjele ſmuſchi, wiſi we wim jara ſchpatnje dżěſchu. Tele placżiſny ſu ſaſtajenje:

Dejne a wyſokoſuroſcżne krowy 400—1100 ſl. hr., jeteżej 500—1000 ſtotych hrivnow,
Wubrany rjany ſkót bě bżěrje nèchto dróżſchi.

Konjaze wiki kam. Koni bě ſo malo, jeno 167 pſchihnało. Wone placżachu:

prènjeje rjadowne kam zanja njeſhe,
2. rjadowne 500—700 ſtotych hrivnow,
3. rjadowne 300—600 ſtotych hrivnow,
dobitali 100—300 ſtotych hrivnow.

Wiki hżenża w Budyſchinje. Huſny 1,5—2 ſl. hr. po munże = 1500—2000 miljardow. Nada pſchedpiſtne tele najwyſchſche placżiſny: Bèły kał 150, cżerwjeny kał 200, wirſtkowy 200, ſelony: 150, kóżeła 150, cżerwjena rèpy 200, morchej 150, karoty 200, kólrabi 150, ſelerij 500, zhłe 200, banje 100, tomaty 600, ſpinat 300, retcżi 150, rapunzki 50 gr. 150, porej 250, paſtirak 150, kżeſadło (Schwarzwurzel) 600, pètrſchiſka 10 gr. 100, teje korjeń 200, walcżk majorana 400, jabłuka dobre 250—400, wyſchène 200, kruſchwy 250—350, bukwy kal hłowcżka 30—80, wſcho po miljardach a hódż nicżo pſchiſwomnjene po puntach.

Zjement pſcheſchże ſ 1. bezembrom do hwoboduneho wokwanja.

Mèra, kelko ſu hnuſy na dobhodny dawk wotcżahnyli, je wot 25. nowembra hacż do 1 dezembra 700.

Ważne hoſpodarſke liczby (klucże).

Sa 24. nowember 1923.

1 ſtota hrivna (po Barlinſkim wicżnym kurſu)
papjerj. hrivnow 1 000 000 000 000
20 hrivnowſki ſtoty 19 267 500 000 000
Placżiſna ſa ſtoto . . . . . 640 doll. ſa jedyn łyr.
„ „ „ 1 ſilbórny (1 hrivna) 230 000 000 000
Statny indeks 831 000 000 000
Wulkoſchczkupſki indeks 1 413 000 000 000
Dawkowa měra (multiplikator) 1 000 miljd. ſa ſkotu hrivnu
Multiplikator na żelezniży 1 000 000 000 000. Jedyn kilometer 4. klaſy 2,2 np. po ſtotej hódnoce, po papjerjanej 22 miljardow a 200 miljonow, 3. rjad. 3,3 pj.

Póſtowy tarif: liſt w poſt. wokrjeżu	. .	10 000 000 000
dopiſnja „ „	. .	4 000 000 000
liſt dale poſt. „	. .	20 000 000 000
dopiſnja „ „ „	. .	10 000 000 000
Telefonowy kluczk	. .	600 000 000 000

Rèczenje je w bliſſim wokſeżu (Ortsverkehr) 75 miljardow. w dalſchim do 5 kilometr. (Bezirksverkehr) 200 miljard

Lékar po ſtotej hrivnje
Sa lekarſkowe je ſudobjom 10 000 000 000
Knihjezijſchczeſtſki kluczk 1 050 000 000 000
Nowinarſki kluczk ſa nawócżnikl . . . 1 400 000 000 000

Cyrkwinske powjeſce.

— W Michalſkej **zyrkwi** w Budyſchinje ſnjeſe pop. ½4 hodź. njedżeli farar Rába ſerbſki ſpowjedź a ſwjj wotkazanje.

W Petrowſkej zyrkwi na ſwjedżenju ſemrjetych rano we 8 hodź. predowanje: duch. prim. Haebler (khór ſpěwa „Słožńi ſu cżi mortwi“), dop. ½10 hodź. Boża ſłużba ſe ſwj. wotkazanjom ſa cżežkoſtyſchczych: farar Große, pſchip. w 12 hodź. predowanje: farar Eber, wjeczor w 5 hodź. hudżbne pſchedwjedżenje Heringſcheho ſpěwarſkeho towarſtwa.

W Marijnej Marżinej zyrkwi rano we 8 hodżinach ſwj. wotkazanje: farar Berg, ½10 hodź. predowanje: farar Eber (khór ſpěwa „Słožńi ſu cżi mortwi“), dopoł. w 11 hodź. bżěkitkemſchenje.

Pop. w 2 hodź. wodjenje pſches najſtarſche dżěle Tuchorſkeho pohrjebniſchcża: farar Große, wjeczor w 5 hodź. ſwj. wotkazanje: farar Berg.

Na Tuchorſkim pohrjebniſchczu je dop. w 11 hodź. dopomnjeńſka ſwjatoczneje ſwjatoſcże pod habuſtkuttowanjom kapały ſtatneje woboty. Rěcż ſmeje farar Eder.

Kollekta ſa naſchu zyrkej.

Wóſbdżeſu rano ½8 hodźin w Marijnej Marżinej zyrkwi ſchkuſika nutrnoſcż ſtud. rodź. Weigelt.

Sobotu powołdnju ¾3 hodź. w Pětrowſkej zyrkwi nutrnoſcż ſa niedżelnicże.

Schtmórkl wjeczor we 8 hodź. pſchihotowanje ſa dżěſcżemſchenje na hrobowſkej haju 6: farar Eder.

Tydżeńſke ſaſtajnike dżěła ſmeje w Pětrowſkej zyrkwi farar Berg, w Marijnej-Marżinej zyrkwi farar Große.

Krajnozyrkwinſke khromadżeńſtwo w Budyſchinje na rożowej hażi 31. Niedżelu (ſwj. ſemrjetych) dop. 1/11 hodźin njeſchkólna ſchkuła. Pop. 2—4 hodź. ſwjatk młodżiny ſa roſtudź. kſchceſ. ſa młode hołzy. Wjeczor w 7 hodź. evangeliſazińka khromadżeńſtwo ſ khórowymi ſpěwami. — Wuſtorn wjeczor we 8 hodź. ſwjatk młodżiny ſa roſtudź. kſchceſ. ſa młodżenzow. — Schtwórtk wjeczor ⅛8 hodźin bżěkitka hodźina. Pjatk wjeczor ſpěwanje. — Knj. khromadżeńſtwowy wodżeſ Zimmermann ſ Budyſchina bżerſi wot 25.—30. nov. bibliſku hodźinu pódżelu wjeczor we 8 hodź. w Kumwałdze, wutoru wjeczor we 8 hodź. pola knj. kowarſkeho miſchtra Bitterlicha we Luſtk. p. Pomorja a ſrjedu wjeczor we 8 hodź. pola knj. kubleża E. Kunatha w Rodżach pola Pomorja.

Woſlednje powjeſce.

Dr. Streſemannowe knjeżeſtwo padło.

Nèmſki kanzler dr. Streſemann bě hebi żadał, ſo by jemu nèmſki ſejm dowżerjenje wuprajił. Pſchi wothołowanju wo tym je ſo jenoż 153 hłoſow wuprajiło. 230 hłoſowanjow je ſo wothłoſowanje wotſtajiło. Dr. Streſemann je na to nèmſkemu preſidenteji Ebertej pſchihotowjeſił, ſo je ſwojim miniſterſtwom wróżo ſtupi. Preſident je ſadanje ſa wróżoſtupjenjom ſ mèrom pſchijał.

Pſíłoha.

* Tyfus. W měſtačku Altſtetl w Hannowerſkej a we wokolnje tyfus ſakhadża. Hacż dotal je ſo 522 wuſoſkow na tule ſtraſchnu khorożcż lehnyło.

S Jawora w Schleſyſkej. Na pohrjebniſchczu nadeńſcheho w jenym wotſlejanym kuczu jenu 60 létnu żónſku. Na tři dny bě tam pſchchowała a bě hižo ſproſnjena a ſeſlobjena. Tradanje bě ju nuczišo, tam hłodu wumrěcż.

* S Frankfórta n. M. Jedyn pſchkupc pſchedawa vaſche petrolej jenoż ſa ſtotohódne pjenjeſy. Herak bě we ſwojich ſkamach ſkupiu wupowěſnyl, ſo je petrolej wupſchchatny. Schtóż pak je ſtotohódnymi pjenjeſami pſchińdże, dosta tak wjele petroleja, hacż chžyſche mècż. Jedyn kupc ſebi petrolej żadaſche wudawajo, ſo ſ ſajkimi pjenjeſami ſaplacżi. Jako petrolej mèſeſche, hotowaſche ſo ſ papje rjanymi pjenjeſami płacżiſ. Na to hichcekupc njemu bleſchu ſwutorhuy a petrolej wuła. Kupc pak dżěſche a jeho pſcheradżi. Na to pſchekupża hnydom ſ pſched ſchcowanich ludi żadachu. Tón namèrł jemu pol łkte ſaſtwa a 10 biljionow pokutu.

§ Wulke wohnje w Mekkenburſkej a Pomorſkej. We Korjezach (Kreiż) wotpalichu ſo tole duy 10 hróżnjow. Wiſoke běchu poline Bożich darow. Naſtarſchi ludżo tajſcheho wohnja njeſpomnja. Dwojoch bruduków ſajachu. Na njeju tukaju, je ſtej wokoł ſaloſiloj. We wſy Pußor wuhibke pola ſenebo roborżana wohenj. Wón wupſchestrje ſo na knjeże brożnje a wowcżerinju. We brożujach ho łétuſche żně, namłócżena rożża a runje młócżana maſchina hobu ſpali.

* Pſchchewjeſne njeſbożo. Pſchi pſchewjeſenym njeſbożu pola Wellendorfa (bliſko Raczibora nad Wódrom) ſu ſchtyrjo cżłowjekow ſwoje żiwjenje pſchijadżili. Mjeſnik Pajonk je pſchi tym jara lohkomyſlnje hio ſadżerżał. Hižo ſpocżatk hapreje je hamtſky ſakaſane mèł, ſplawny pſchewoz (Flußpicha ſe 4 konje a pſchewoſ pſchiplawi ſo 3 tm. nižo k brjoſu pſchiwiſacżany. Niedżiwajo na to pſchewjeſe ſo Pajonk zyły wóſ ſ nadobu, wyſche teho hiſchcze dwaj woſaj ſe pſchenżu, ſjuwom a ſe ſlomu napjelenoj a wjazy wohobow. Wódra mèjeſche wjele wody a bě korhoża. Wobſrjedł rèki roſtorhnyło ho gurżany powjas a predkowny bżěł pſchewoſa ſrèbaſche wodu. Dotho njetrajeſche, łdyżeſche jedyn wóſ do rèki. Pſches to ho wocha ſłudbi a zyły pſchewoz klukny ho do rèki a ho padnóri. Wódła 4 cżłowjekow ſaſpichu ho 4 konje a pſchewoz pſchiplawiwſo 3 tm. nižo k brjoſu. S ſchtwórtkuſiżiwjenjom wjeſnika ſe tajſe njeſboże naſtało a też njeſmèrnje wjele ſchkody. Hižo jutry 1890 je na ſamym ſamym mjeſnje 46 ludżi ſwoje żiwjenje pſchijadżiło.

Hamtſke wozjewjenje z Budyſina.

Wowß, ſjuno a ſlomu

kupuje dale a płacż ſ wobſtejnjeńdownostnymi pjenjeſami

Wójſkowy ſaſtaranſki hamt w Budyſchinje.

(drjedy provianſtſki hamt).

Hłowny a ſamolnity redaktor: Marko Smolerk
w Budyſchinje.

Wyšoke provisije.

Pytamy nusnje khójnowe kuluchowe dźěwo a deski kupicź. Dale potrjebamy běžnje wschě druhe drjewa, rězane a njerězane

Telefon Njeswačidło 24. **Firma P. Rócho w Sserujanach pola Kamjenza.** Telefon Njeswačidło 24.

Sa stare zynowe wězy, khany, karany, talerje

płacźu jako hromadźet najwyschsche płacźiny s wobstajnohódnostnej dollarowej požčonku

Max Wenzel w Budyschinje na mjaź. torhoschčn 8.

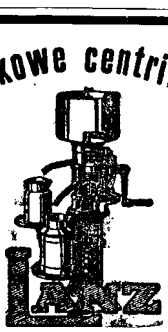

Čornolěsne dźěłarnje
(Schwarzwaldwerke)
LANZ
Verkaufsbüro: **Leipzig.** Ranstädter Steinweg 2.

Čaśniki a złote twory
kupowaći je wěz dowěrjenja!

Wobroćće so na wězywustojnego znajerja.
Poručam w najlěpschej hódnosći
dybsačne čaśniki, čaśniki na sćěnu, budźaki, kaž tež wschelake twory.
F. Marschner nasl.
M. Ewald, časnikař.
w Budyšinje, na bohatej hasy čislo 9.
— Wuporjedźernja —

Čara z Hamburga do Ameriki
United-american lines inc.
Do
sewjerneje, centralneje a južneje
AMERIKI
Afriki, narańšeje Asije atd.
Tuni přewoz přez nómske a wukrajne přistawy.
Wurjadna III. rjadownja z šěsnej a kurjenskej salu.
Salonowe a kajutowe parne łódźe přenjeje rjadownje.
Nimale tydźenjcy jězdźi so z **Hamburga** do **New-Yorka.**
Radu a dźěłane wěcy podawa
Hamburg-Amerika-Linie w Hamburgu
a zastupjeć
w Budyšinje Ernst Sombdner na hornčerńakej hasy 21.

Polbatmjany płat, dobry płat, łožowe počehnjenja, měchowy drell, twjelki atd.

pschedawataj a wumělcjatej na len

Rudolph a Schmidt w Kamjenzu, Arndtstraße 34

J. p. Mencel
serbski časnikař
znata dobra wuporjedźernja
w **Dobrošecach**
pola Njeswačidła.

Wumětłe wuschiwanje,
Wuschiwanje, runowanje garnirowanje wěrowanskich lawetlow, cjažowych flankow, herbstich bantow, rubjescźezkow, tej bluskow a broskow w najschtschikschich a najnuschnischich wuwjedźenju. Tam so tež we wuschiwanju wuwučuje.
Frau **Else Herrmann** na Mollt. bróhy 13 w zadnjej khěži I.

Spěwne towarstwo „Radosć"
wuhotuje
wulki serbski koncert a dźiwadło
w **Bukecach** njedźelu 9. hodownika 1923
Program: Wšelake spěwy a přednoški a wulke serbske dźiwadło
Móc wěry! činohra w 5 jednanjach.
Započatk w 6 hodź. **Zastup dobrowólny!**
Swjedźeń je zawrjeny a wudawamy lisćiki jenož našim přećelam do dwora, posledni tydźeń jenož w Bukecach pola k. Cahra.

Wšelne, hrótne **prošata**
žu sa žito na pschedań
w Hornim Hunjowje čjo. 14.

Kašino młodych ratarjow sa Njebjelčicy a wokolinu
na **hrjedu, 28. novembra** wječor w 6 hodź.
w hosćeńcu w Pančicach
nasymske swjeßelenje.
Wschě hobuškawy a wschitcy ratarjo hynjo a bjowjo so k temu wutrobnje pscheproschuja.
Pschedbydstwo.
Letne pschepročeńske tharty maju płacźiwosć.

Předźenak
Protyka za Serbow na lěto
1924

je dočišćana a je dostać w **Smolerjec knihafni w Serb. Domje w Budyšinje.**

Lehmanec khofejownja a konditarnja
w Budyšinje na serbskej hasy :: Před krótkim ponowjena
Najwjeda khofejownja za pěstowanje wodnjo a wječor
——— Najlěpše w pječwach a płcu ———
tórty - jěstwy łód - wino - piwo - likéry
Wosebitosć: Torty jako najrjeńši dar při swjatočnoćach
:-: Podawam tež zwonka wobkhoda. :-:

Kedźbu! **Kedźbu!**
Čejeźenym Sserbam poručam swoju **wolenzu w Spalach** pola Kulowa. Bije so łóžbu wutoru, schtwórtk a pjatk na cjakanje. — Tež so łóžba dźělba **laneho, žymjenja** kupuje.
Jurij Thumann
mišnik a wolenzar.

Hdyž chcecze woprawdźe dobry wobras měcź,
dha dźiće do
fotografiskeho ateljeja
Rich. Hutha
mějeźel **Arno Lehnert**
w **Budyschinje** na šerbskej hasy 13.
Kóždu niedźelu wot 1/2 11—3 hodź. wotewrjene

Konje k rězu

po najwyschschich płacźinach w łóžbym cźasu kupuje
Kurt Kaiser
pschi mjaschowych jatkach
a na Humboldtskej bróhy 782 b. Telefon 403.

Serbjo! Čitarjo Serbskich Nowin!
Rjekńće stajnje, hdyž kupujeće abo předawaće: „Ja čitach waš nawěstk w Serbskich Nowinach".

Cigary
cigarety a kurjeński tobak
poruča we wulk. wubjerku
Hermann Gerlich
w Budyšinje
cigarowa a tobak. fabrika
Nalěpša kupowarnja za zasopředawarjow.

Młody ratar, kath., 23 lět stary, pyta mětnje dowěrjenje jako hospodarski pomocnik k podprjerje Inšeta. Powěsćenja pod A 84 na Serb. Now. Kamjenz.

Kaltpolstra
holza a hólz
pytatej Khuhor we ratarstwe. Mjenuj w Budyschinje na Hosćiz hašy 7 w zadnjej khěži.

Kedźbu!
Poručam so jako domjacy rězník a proschu wo dobrozdźiwne staanki.
H. Schěta rězniski mischtr
w Nowej Wsy p. Njeswačidła.

Stajna, 1½ lěta stara **jałoza** je za ratarske wuměny na pschedań w Dołhowsy čjo. 1.

Krowa
čisto čjelcźa tśeji na pschedań w Dźiwaczicach čjo. 15 pola Zicźenja.

Vogtlandske gardiny
story, ganti, nitrale, łoketke, prenzesowe šatnje, łožowe počehnjenja a łožowe płachty, twjelki, krjenja, schórzuchi, hlidowe a sofowe pschikrywy, watmu, konjoze, muzoze a dźěłcźoze špódnje schołowy, wósowe šatnu a linoleum poruča wobsedźe płacźiwu hódno
K. Erler w Budyschinje
na žitnych wikach 11 znajpschecźo „Slotej Zwězdy". Nječi šerbšći.

Kupuju
nowiny, knihi,
zešiwki . 8 milijard. hr.
akty . . 8 milijard. hr.
papj. wotp 2 milijard. hr.
lumpy hač 10 milijard. hr.
mjedźe (blesche), kosće, železo, winowe blośe
po najwyschschich dnjowp. płacźinach
Büttner
pschi žitnych wikach čjo. 12.
Telefon 1204. Nječi šerbšći.

Jurij Fuhrmann
w Budyšinje na hornčerńakej hasy čo. 10 poruča ježdne kola, dźěłaca mošiny, mantle a šlawchi. Šamsua wuporjedź.

Kupujemoj konje k rěsu

po najwyschschich dnjowych płacźinach.
Pschi sjeschožencjach šuoj hnydom s transportiskim wosom k kuzy.
Kindermann & Noack w Budyschinje
na jerjowej hašy 12. Telefon 341.

Kupuju stajnje konje k rěsu

po najwyschschich dnjowych płacźinach
konjazy rězník Khorla Strietzel
we **Wurtzach.** Telefon 1343.
— Pschi sjeschožencjach žym hnydom na městnje. —

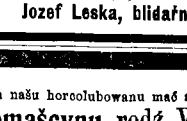

Kašće
jednore a lěpše, za najnišu dnjowu płacźinu ma stajnje na składze
Jozef Leska, blidarnja w Kukowje.

Hdyž smy nětko za našu horcolubowanu mać a wowku
Hanu Domašcynu rodź. Wjelic
s. č. farafku w Nosačicach,
swjatočnosć khórluspěwanja w Bartskim Božim domje dokonjeli, wuprajimy wšěm přećelam a znatym z blizka a z daloka, kiž su přez swoje hnujace dźěłbraće nas wokřewili, našu swěrnu mać hač do rowa luboważali a česćili, ze słowom a skutkom, z pjerom a khórluschom, kaž tež z wurjadnej pychu a z přewodom k rowu nas w našej zrudobje hłuboko troštowali
najwutrobniši dźak!
W mjenje wšěch žarowacych
farař Domaška.
W Budestecach,
dźeń 20. novembra 1923.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca za 9. połojeń novembra 50 miliardow hriwnow. Do wukraja za november 6 Kč. Kóžde čo. płaci 3 miljd. hr. Wudawa a čiści Smolerjec knihiđiđerstwo, zap. druž. z wob. ruk., w Serb. Domje w Budyšinje. Tel. 667.

Za nawóčiki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaj, płaci so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobsedżerjo so stajnce nawóčiki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy :: rjadk płaci so 45 złotych pj. Rabat po tarifje. ::

Čisło 271 **Budyšin, pónđelu, 26. novembra 1923** **Lětnik 82**

Dnjownica.

Pónđelu, 26. nazymnika,

Pětra Alex, martrarja.

* 1886 w Radworju Franc Kral, horliwy narodowc, założeŕ Domowiny, wudawaŕ dźěćaceho časopisa „Raja“, padny w swětowej wójnje.

Wotročk a dźowka dźěštaj připołdnju we dwanaćich do hole słanje hrabać. Wotročk praješe dźowcy, přińdźe-li wjelk na nju, potom dyrbi so wobarać. Nětko tón wotročk woteńdźe. A woprawdźe přińdźe bórzy na tu dźowku wjelk. Tón chyše tu holeu kusać, ale ta je so z hrabjemi wobarała, je teho wjelka přez hubu biła a skónčnje je so wjelk zhubił. Po khwili pak je wotročk zaso přišoł a měješe hubu cyle rozbitu. Wotročk běše zawěsće wjelkoraz, to je člowjek, kiž druhdy ležo wosobnosć wjelka přiwoznje.

Powěđał stary Jan Hablik z Korjenja.

Wostanje-li při bliđe jedyn bok próżdny, dha tam so smjeŕ sydnje a je.

Serbske prajidmo.

Towaŕstwowski powěstnik.

Sokołskim jednotam. Knihiwjazaŕ je sebi dowolił, płaćiznu za wjazanje samowólnje powyšić. Sym mjez tym z nim wujednaŕ, z nowa płaćiznu, kajkuž běše poskićił mjenujcy 55 zł. pj. w přirězku za knihu, to wuńdźi za jednotu 14,02 zł. hr., kotrež njech so w běhu tydźenja zapłaća, kaž je so prjedy wozjewito. Kniha so rozdawaja na příchodnej zhromađiznje. — Dokelž mamy příchodnu njeđelu gen. zhromađiznu, njepřińdu sobotu do Budyšina.

Jednaćel.

Serbske towaŕstwo „Nadźija“ w Budyšinje. Wutoru wječor we 8 hodź. je w Kath. towaŕšowni na garbaŕskej hasy serbska hodźina. Štóž bě na prěnjej hodźinje přitomny, ma winowatosć, zo dale přińdźe. Też hosćo su nam stajnje witani.

Serb. tow. „Zerja“. Spěwny wotrjad změje příchodnu srjedu 28. novembra t. l (nic wutoru) wječor we 8 hodź. pola Jurakec w Hrodźišću spěwanje. Wšitcy maju z wěstosću přińć, też hosćo su wutrobnje witani. Stwa, hdyž so spěwa, budźe wutapjena.

Předsydstwo.

Jednota „Sokoł“ w Ralbicach ma wutoru w 10 hodź. **zwučowanje.** Wšitcy maju přińć. Nasołnik.

Nasołnicy wšěch sokołskich jednotow maja příchodnu njeđelu 2. dec. wot 12—½2 hodź. **zwnčowanje** we Serb. Domje. Nasołnik Zwjazka.

Sokołskim jednotam. Žito za košle ma so w bliških dnjach do Budyšina přiwjesć. Bart mlód.

Sokołska Jednota w Pančicach ma štwórtk ⅛8 hodź. **zwučowanje.** Prěkuš je hotowy. Njech kóžđy přińdźe.

Starosta.

Lipa Serbska w Pančicach wotmeje swoju spěwnu hodźinu pjatk 30. nowembra pola Šołćic we Wotrowje. Započatk z dypkom ½8 hodźin. Njech wšitcy spěwarjo přińdu.

Předsydstwo.

Swětowe podawki.

Knjes J. Kardorf chce spytać, nowe knježerstwo sestajeć.

Hdyž běchu w němskim hejmje socjaldemokratoju, komunistoju a němsay nazionalni Stresemannowemu ministerstwu njedowěrjenje wupraješe, bě jim zyle njejasne, schtó dyrbi z jeho naslědnikom być. Němski president Ebert bě hišće zyle njedawno wječor presidenta němskeho hejma Loebe k sebi přeprosył, so by jeho mjenjenje wo nětčišim politiskim połoženju słyšał. Sobotu dopołdnja wón potom wjedniłowych jenotliwych politiskich stronow sa sobu k sebi sawoła, a to Hermanna Müllera ze socjaldemokratiskeje strony, dr. Marxa z centrumskeje strony, dr. Peterjena z demokratow, dr. Schojza z němskeje ludoweje strony a dr. Hergta z němskich nazionalnych. S nimi je wón wo sestajenju nowehu knježerstwa radu sttadował. Stónčnje je so wón rozsudził, tutón nadawk knjesej J. Kardorfej, dowěrićel. Knjes J. Kardorf je prjedy němskonazionalnej stronje přisłušnikaŕ, tola wot njeje so dźěliwšej ze němskoludowej stronje přichađaŕ. Zentrumska strona chyšše Kardorfowu kandidaturu podpjerać, teho runja němskoludowa strona. Demokratoju a runje tak socjaldemokratoju je chyžu najprjedy sahađy Kardorfoweje přichodnoje politiki zhonić, prjedy hač jeho sa nowehu ministerskeho kanzlera přisłušnjaju. Němska ludowa strona žeŕi přeco, so by dr. Stresemann w nowym knježerstwje ministerstwo zwonkownych naležnosćow přewzał, dokalž dźěławy minister dr. Brauns dyrbi tole sastojnstwo wobkrućować, a sa němskeho hospodarskeho ministra knjesa Minaura mjenowachu, hdyž so prjedawschego Stinnesowego generalneho direktora, kotryž je so wot Stinnesa dźělił.

Kardorf njeje samohł ministerstwo wutworić, němski president je jo tehodła na Alberta wobroćił.

Sapóšłanz němskeho ljeha, J. Kardorf, je so podarmo próžował, nowe knježerstwo sestajeć. Tehodła je so němski president na prjedawschego ministra Alberta je sćěđowazym pišmom wobroćił.

„Moje dotalne rozrěčenja wo wutworjenju nowehu ministerstwa su mje přeprěwdźili, so w tuchwilu njeje móžno, kwalijelne knježerstwo na dołhasahym parlamentiskim podłožu wutworić. Połoženje Němskeje je pak něto tajke, so je so wutworjenje wustawneho knježerstwa njeńmje dźěje wotstorkować. Widźu jenoź jenu možnosć: knježerstwo wuprudowanych muži sestajeć, kotrjž na wobsahnite a politiske sajmy njeđźiwaja swoju zhu nóh za zjawjenjone mjenjoše kraja sastajaja. W teńe cźěłej hodźinje so z nowa na Waćhu wótczinsku přichilkuschnosćiwosć wobroćam, to byšće swoje mi wuprajenje wobmyślenja wróćo hišće a wutworjenje tajkeho knježerstwa dla přichađa w Lipšu wuprajił.

Bayerska pšecźiwo sapšichmjenju němskostatneho žuda.

Bayer'ski generalny statny kommisaraŕ je němskemu knježerstwu dźěłł, so by so progeđu dla němskonazionalistiskeho buća 8. a 9. novembra tuteho lěta hižo pola bayerskich justijnych wyšchnosćow sawjedźe a so by wobstorjeni tehodła njeshođźa němskostatnemu žudej pšechopodaŕ.

Pšichiźiny, kotrjž dla je Stesemannowe ministerstwo wróćo stupiło.

Dotalny němski kanzler dr. Stresemann bě žeŕi je swojej politiku němskich nazionalnych, socjaldemokratow a kommunistow snjepšecźeŕelił. Hdyž pak hłubje je pšichiźinami jeho pada pytanny, namakanny jo w njesbožownej němskej porurskej politizy pryedawschego kanzlera Cuna. Porurska je poslednje mozy Němskeje pózrjela a ju hospodarsky snicźała. Pažiwne pšecźiwjenje pšecźiwo pšysłuschnym wójšku we wobhađźenym kraju je Němskej bolotniske rany nabiło, dyžli swótowa wójna. Tole pažiwne pšecźiwjenje je Němskej pozhłađitkowne wokhudnjenje a bjesbožkosć wunjesło. S tcho sašo nastachu njeméry dźěłonjemjerjowe we wulkich městach a industrijowych stronach. Tu kommunistam pšecźiwa kźejsche. Rusce bolschewiske knježerstwo jich bohace z pjenjesami a bróńjemi zastorarje, so by hó rusti kommunizmus też w Němskej knježerstwo smozował. We Saksej a Durinskej je kommunistam też porađał, so do knježerstwa fazišchcźejcy. Njerozumna kšótkowidźaca politika njesozialistiskich stronow, wosebje njepotwonjecźnych němskich nazionalnych, bě kommunistam pucź do knježerstwa wurubać pomhała. Dołho pak kommunistiska kražnosć njeje trała. Se žiwjini njelepynni rěcźenji kommunistiźiy ministerjo poslednje wotmyślenja kommunistaw pšecźiwo wobstejacemu porjadej wotkrěchu. Tenmu njemóžeše němske knježerstwo směrom pšichiłađowaćz. Do Saksleje a Durinskeje so němska wobora półca, a wobej krajej je pod wojerske knježerstwo stajiłachaj. Wojazy hnadź njejsu tu a tam z wobydlerstwom łahodnje wobkhađali, taj je to pischcźo sława, hdyž wojerstwo móź do rukow dostanje. Krej je pschela, ludźo je morichu a tranichu. Kommunistiskich wjednikow w Saksleje a Durinskej jatachu, a do Saksleje je němskostatny kommitar półca, kotryž laske ministerstwo rospuschcźeŕi. Wustupowanje wójska a němskostatneho kommisara bě pódła kommunistow też socjaldemokratisku stronu rosbohło. Najprjedy socjaldemokratoju i němskeho knježerstwa wustupichu a potom žeŕi Jadachu, so by je wojerstwo knježerstwa w Saksleje a Durinskej tónj cźinilo. Němske knježerstwo jim njebě z wole. Tuj pódła kommunistow a němskich socjalnych też socjaldemokratoju namjet na wupraješe njedowěrjenje pšecźiwo Stresemannowemu knježerstwu sapodachu. S tym bě wobsud Stresemannowego knježerstwa połsahowany. Hdyž žeŕi Stresemann wupraješe dowěrjenja w němskim ljeńje žadasche, jemu jo 5 wulkej wetschini sapowjedźichu. Stresemannowe ministerstwo bě mó'owane, wróćo stupiś.

Dr. Zeignera winuja, so je žeŕi na njedowołene waschnje debiły wobstarał.

Kaž „Schlesische Zeitung“ pišče, su dr. Zeignera jeho kommunistiscy kollegojo pola statneho rěcźnistwa pschero djili, so je žeŕi won bjes dowolenja finanzneho hamta zule njenjesły wobstarał. S nimi je won po wotstajenju sakskeho ministerstwa do Schwalzarskeje puźował, tola je so bórzy wot tam wrócźicź dyrbjał, dokalž běchu jemu pjenjesły wuschle.

Wo sjezu belgiskeho hejtmana a franzowskeho feldwebla w Lipšu.

Belgiski hejtman Kuepper, šobustawo swjatkarskeje wojerskeje kontrolowanjeje kommisije, je wo'ejet w hotelu Astoria w Lipšu bydlił, pschi cźimž jemu njeje němska wobora žanych wobcźežnosćow cźinita. Tón króć je hejtman Kuepper w hotelu Astoria z jenym franzowskim feldwebłom rosrěcźenje mék. We nazy, pschedy hač Kuepper wotpucźowa, wojazy němskeje wobory rano we 3 hodźinach durje k hotelej Astoria wobšadźichu. Jedyn offizjer němskeje wobory je k hotelowemu direktorej poda a jeho naepominasche, so by jemu belgiskeho hejtmana a franzowskeho feldwebla twdał, dokelž je poruczene, jeju sajeć. Hejtmanej Kuepperej je wo tym telefonisaj powjesć do jeho stwy da. Wón pak so sapowjechi, dele pschińć. Sdy bychu žeŕi njechto wot njeho pschesi, dyrbjeli je k njemu horje podaći; jeho legitimazijske papjery bychu w rjedże byle. Na to so offizjer němskeje wobory z pschewodom nekotrych wojakow da hejtmanoweje stwy poda. Tam k žiwemu wurěčenjowanju dóńdże. Kaž so powjeda, su pschi tym belgiskemu hejtmanej „tapar“ rěkali. ¼4 hodźin rano hejtmana Kuepperа a franzowskeho feldwebla na policajski presidium pschiwjedachu, w 7 hodźinach pak su wobeju sašo puschcźili.

Pschehłada swjatkarskeje wojerskeje kontrollowanjeje kommisije, franzowski general Nollet, je dla tuteho podawka wótry protest pola němskeho knježerstwa sapodał. Na to je němski diplomatiski sastupjeć w Brüsselu belgiskemu ministerej swonkownych naležnosćow wobjawowanje němskeho knježerstwa dla pschipada w Lipšu wuprajił.

Bayerska pšecźiwo sapšichmjenju němskostatneho žuda.

Bayer'ski generalny statny kommisaraŕ je němskemu knježerstwu dźěłł, so by so progeđu dla němskonazionalistiskeho buća 8. a 9. novembra tuteho lěta hižo pola bayerskich justijnych wyšchnosćow sawjedźe a so by wobstorjeni tehodła njeshođźa němskostatnemu žudej pschepodaŕ.

Nowe njeměry.

W **Düsseldorfie** je k nowym njeměram doschło. Hdyž policija pschećiwo njeměrnikam postupowaše tšelesche, wurubjerjo rosćěkachu. Jenoho z nich sajachu, jedyn druhi wurubjer bo žujertnje zrani. Pola wobeju revolwer a municiju namatachu. Wjele zranjenych je ho do žuźbownych khěžow dowjesło.

W **Neu-Kölnje** pola Barkina nkhóže 100 młódschich ludźi zhromadźišnu monarchistiskeho Bismarckiskeho swjatka rosbicź zmyła. Hdyž jedyn pschipadnje pschitomny policajski offizjer nadpadowarjam kommando sawołacź zmyła, bo pokasa, so bě jedyn młody pschoh telefonowe groty rosrěznył. Cźišoła ho do zhromadźizny dobu, a cźekte puli padachu. Nadpadnizjy sklakachu a jena kulka policajskeho offizjera do žiwota trjechi. Hdyž z druheje strony sawołany nadpadowarjeli kommando pschińdźe, je młodsi ludźo do cźekanja dachu. Jenoho zajachu. Cźekokranjeneho policajskeho offizjera do thorownje donjeńechu.

W **Gelsenkirchenje** su drohoty a muhy dla klamy pječkarjow, rěnišlitwow a kolonijalnych tworow a wozy z zyrkow wurubili. Policija mózeše jenoź z dźěła schtitsuje kročźeć. Sobotu wječor wona hišće njebě mohła njeméry potłóčźeć.

Też w Porurskej je hłódny lud na wjele městach zyrkowe pschedawarnje wurubił.

Industrialni w Porurskej su z franzowsko-belgiskej inženierskej kommisiju dojednali.

Němska wot 1. dezembra pschestanje dźěłonjemjerjam we wobhađźenej Němskej pobjeru płaćicź. Porurscy a porheinscy industrialni su ho z tym mulowali, z Franzowskimi we wobnowenju dźěła jednaś. Pjatk su industrialni sprěcźenje z franzowsko-belgiskej kommisiju podpisali. Po tutym sprěcźenju maja industrialni wot 1. januara hač do 1. novembra 1923 15 miljonow dollarow abo 279 miljonow frankow inženierskej kommisiji zaplacźeć. W pschichodnje ma so wot kóžđeje pschedateje tuny wuhla 10 frankow tej kamej kommisiji zaplacźeć. S cźišeho dobuka ma ha entenge 18 prozentow wotedaś. Wobstatki 1. oktobra 1923 wobhađźenstwo swjatkarskich wobhađźacich wyšchnosćow wostanu. System wuwoźnych licenzow dale płaći. Wo podawanju pódlanskich produktow (teera, benzola kreosota atd.) ho podźiśicho dojedna. Sprěcźenje hač do haprele 1924 płaći.

W Franzowskej ho nad tutym wuspěchom jara wjesele. Mulicźene je, so 80 prozentow porurskeje industrije ho wotschkadźeńsku kommisiju dźěła. Hižo w bliźšim cźasu dyrbi ho dźěł wuneschkow i metalloweje industrije a podkopkow wotschkodźeńskej kasy wotwjesć a ho k wobnowenju zapusćenych krajinow wuźiś.

Separatistojo w Ludwigshafenje.

Separatistojo fu pjatk Ludwigshafen w Pfalzy wobhadźili. Někotre fu muźi fłuźi fo f cźeśitymi automobilemi fe Speyera pschiwjesechu. Wobwónjeni běchu f rezdrawni, itźlbani, zypami a kokami. Franzowsojo běchu policijow na hłowwu straźu sawołali a jut potom wotbrónili. Kunje tak fu Franzowsojo Zandarmow wotbrónili, kotźi běchu wokrejene farjadniftwo wobhadźili. Separatiftam dě fo nětźe 1000 dźeńkonjenźerow fe kamcho Ludwigshafena pschisłamłko. Franzowsojo roschérichu fu separatistiśkeho hibanja po wośnjescej polskuja.

Njeporadźeny nadběh pschećiwo separatiftam w Dürenje.

Wobydlerftwo w Dürenje je njedźeń spytało, separatiftow f města wuhnać. Pschi wojowanju fo někotre wobhoby franiche a fu morichu. Separatiftow, kotźi fo f ruczanymi granatami a karabinami wobarachu, njesamóchu f jich jtejitschcjow wucźiśchcześ.

W **Trieru** fu Franzowsojo separatiftiśkim erśédbam bróńje febrali.

Franzowski ßeim Poincarecej dowérjenje wupraji.

Franzowski ministerski president Poincare je pjatk we ßejmje wo franzowskej fwonkownej politiźy roźprawił. Pschi tym fo wón dě wótreho wurećźowanja f prjedawźichimaj ministrowaj Tardieuom a Briandom da. Mjez tym, so fo wón f Tardieuom wodźesche, powjesej dółdże, jo źu porunherjaj industrialny srećenje f franzowsko-belgiskej inżenieratskej kommiśiju podpiśali. S tym dě Poincare bitwu dobył. Sśejn jemu f 525 hłosami pschećiwo 15 hłosam dowérjenje wupraji.

Dojednanje wo Tangerskim praschenju.

Wo farjadniłowje wažneho pschinóśeńskeho města Tangera pschi **marokkowskim** hrjoży je fo ßłedowace dorećzenje mjez fwjatskarjemi dozpilo. Městto Tanger a jobo pschiłuch dyrbi kommiśija farjadowaćz, kotraż ma f 18 domorodnych, 8 Franzowsojow, 6 Schpaniełarnow a 6 Jendźelzanow wobstejeć. Polozja domorodnych ma po polozji f muhamedanow a po polozji ze Zidow wobśtejeć. **Franzowska dyrbi finanzne nobkuschtowe f nunnénjenom dośtać,** jo Tangerej a jeho pschiśtawej 50 miliónow frankow pożcji.

Puczowanje spaniskeho krala do Italskeje.

Wobkedźiwujuce zbliżenja Schpaniskeje k Italskej italśti ßtawiznaś Silva jaźimawe rozpominanje wozjerja. Wdyż Franzowiśka pśched nětźe 26 létami Tunis wobśtadźi, ßtróźi fo Schpanifka, kotraż dyrbjeśche fo podobnych franzowskich wotpowhladow na Marokkowiku bojeć. Schpanifka chcejała fwojej wuczi na Italfku fłoji, kotraż dě w podobnych wobśtejnoścach. Mjez Italfkej a Schpanifkej fo na to w mezi 1887 tajne srećenje k kaźitanju wobśtejacych pomérow pschi srzchódnoźiskim morju wobśtawku. Sy tymle fwjatkom fo trojotwjatk wudospołni, kotryż dě fo na srzchódnoźiskim morju wupschestrěć. Tónle fystem srećenjow, kotryż Franzowsku zyle wurwjasa a wośtawuje, pak f wozuschenjenjom mjez Jendźelśej a Němśej, f franzowsko-jendźelskim zbliżenjom a srzchódnoźiskim srećenjom rozpadny, kotrenuż też Italfka a Schpanifka pschiśłupiśchcej. Tajke dě srzchódnoźiske położenje na pschedwjeczorje zwótkowje wójnu, kotreż je fo zaßo je zwótkowej wójnu pschemeniło. Dźenża je nénuśi ftrach wusłamknjenym. Franzowska fwoje afrikanske kolonialne fujezźiwo wobtwjerdża, kotreż chze hiśchcze dale wupschestrěć. **Schpanifka fo w marrokowitim paśmje wobrożena widźi.** Dźenża położenje je tammenu léta 1887 podobne. Tehodła Schpanifka, we wjerzarnym srzchódnoźiskim morju wobrożena, fo k Italskej pschibliżiśi pyta, kotreż tehornnja nocźe, so by fo w srzchódnoźiskim morju nićkaj pschemeńiło. Puczowanje krala Alfonsa do Roma to dopokazuje.

Ze Serbow.

W Budyśchinje, 26. nowembra 1923.

— We **wyhrje**. Dźenża rano w 8 hodź. barometer 745, hygrometer —3, thermometer w nozy —6. Wuhladny na fymne, fuche wjedro. — Po rozprawje Drjezdźanskeje wjedrabnija dale fuche, fymne a cźiśe wjedro wobschowanu. We wolnozu cźaki powětr leźi a je Finfici a Schwedfki wjele fiudha pschinjeśł. Każ Pruśće nowiny pifaja, je w Cźechach w nozy k pjatej fkótro fnéh padnył. Nafchu kraźnu je tehdom wuhéź cźeź eko pyatóre wobeźaś tył. Jutrje wutoru fłónźicźo 7,43 iśhadża a fo 3,53 thowa. Mésacźk fhadża wjeczor 7,36 a fo popołdnju 10,25 thowa.

— **Rosprama policije.** Sobotu popołdnju fpółcźiśchcanf fo na Drjezdźanskej dróży błizo mosta fnuj. Duchu konjej lohcźeho fapśchaha tatarja je wuły. Na wozu fedźachu kowarfki mifchtr Mrich fkocźi fe wofa, hacźrunjeł jemu to wjednik fapśchahe wotradźeźcje. Wóz pschi tym njeho dźéche a jeho frani. Na wjeczor hižo w méśchczanskej thorcwni wumrje.

— **Doplaczenje na pschirakkowe rentu wot fréich rentnarjow.** Na pschirakkowe rentu, kiż fu fo wominłim wobschodźenym a fawoślajenym na měsacz november płaczile, fo wot 26. nowembra 1923 fem w finalnym wobschodnym cźasu w méśchczanskim hamcźe fa wobnoże fakarańe, nă hrodowskej haźyn 10, delka doplaczenje. Dowstaczuje fo jenoź tym wójnjskim wobschodźenym a fawoślajenym, kiż nażadu prawo na pschirakkowu rentu na měsac november.

— **Sa wobhódźenje rźśnebo ßtoku a mjasa** płacza pschi potwschitkownej fejmjenjeńej liczbje (Gesamtlebenshaltungsziffer) wo 888 miljardow wot 26. nowembra 1923 fem fcźehowaze hodźby: a) wobhladanje mjasa: howjadło 1 bil. 998 miljardow hr., fwinjo 1 bil. 110 miljardow hr., cźelo a wolowa 709 miljard. 200 miljionow hr., koła a poł 532 miljard. 800 miljonow hr., proło, łóło a jehnjo 266 miljard. 400 miljonow hr., wohnjuo (Zeugnis) 444 miljardow hr., dohladowanje za nieschadne wotstronjenje 666 miljardow hr., łój 3 bil. 552 miljardow hr.; b) wobhladanje trichinow: fwinjo 660 miljardow hr., wołowe 444 miljard. hr., truch mjasa a połcza 266 miljardow a 400 miljonow hr.

— **Pschowanje wažnu a mérow** fjawneho wobkhoda je w radnizy delka — mitskhod na mjaźnowym torhoschcu — wot dop. 8 hacź pop. 3 hodźin po hafach fo tymle porjedże: 26. now. fe fawfke hrjebje, femjenarfka a Koschiz hafun, 27. now. fa Mollkowu, fahrodnu, thóżorfku dróhu a nowe hrjebje, 28. now. fa fukelnifu, Lotzowu, rózowu hafu, dornichcawel a Zitne wiki, 29. now. Mühlforgaffe, ferbfki kérchow, rybowe wrota, mlynfku hafu, rybowu hafu, Uferweg pschi Hrodźichcu, Scharfenweg, Krottenfchmidtowu dróhu, Troikowu, Fiedlerowu, Schliebenfku a Kaeubleerowu dróhu, 30. now. pschi połnym hrodźiku, fa jerjowu hafu, bórfku, Sieberowu hafu, wohnjoku hafu, muficku hafu, hrodowe namésto, łożowu hafu, hrodowfku hafu, Miklawfchkowe wrota, rézniku hafu, nożowu hafu. 3. dez. fa wulku bratrowfku, předaźiku, malu předaźiku, malu bratrowfku, fadnju bratrowfku, pschi Pétrowfkej zynwi. 4. dez. fa mjafowe torhoschcu, fchérowku hafu, pod radnizu, hlowne torhoschcu, pschi mjafowych jétkach, 5. dezembra fa zitnu, herbfku hafu, Gickelsberg, fadnju bohatu, hauenfiejfku hafu, 6. dez. fa wrotowu, dźiwadowfku, kokolfku, fchulfku, knutskowou lawfku a fchulefku hafu, 7. dez. psched fchulefkimi wrotami, fa połnógnu dróhu, Königswall, Lazaretfku dróhu, bollowu dróhu, fa Gródu cźo. 391, 392, 393, 394, 395, 396, 10. dez. fa garbarfku hafu, Spejowinu hafu, tišinfkeho, Taschenberg, herbfke hrjebje, hornjeźinu a nowu hafu, 11. dez. fa zyhelnifu, Flürzowu, Schäfferowu, Röhrschcidtowu, Wetzelowu, wuftnowou, Muźikowfku dróhu, zyhelnifki mał, Delnjotinjanfku dróhu, fwork. bohate wrota, drjewowe wiki, 12. dez. fa kamjenitnu hafu, zyrkwinje namésto, zyrkwinu hafu, Stiftftraße, fwork. lawfku hafu, fadnju a Szaskifku hafu, 13. dez. fa Drjezdźanfku, bélefkuju dróhu, Neuschfku promenadu, Nowoměschczanfku dróhu, hatu winnizu, Noowoźalstu dróhu, 14. dezembra fa Bjedrichowu, Khorlowu, Morizowu, Humboldtowu, wjeczornu, Wjelezjanfku, fabritfku dróhu, méśchczanfke tuźko w Pschećiwcach, 17. dez. Schillerowe wukhodźowanjschcźo, dwórnifchczowu, Carolinu, Albertowou dróhu, Albertowe namésto, Tśelanfku dróhu a fwórowe dwórnifchczo, 18. dez. fa Cźornobohowfku a Lubinfku dróhu, hofpitalfki puć, prwatny puć, Hruboćicźanfki puć a Sedanfku dróhu, 19. dez. fa rěźarfku, Löwowu, Barbarinu, Hanfenowu, Stieberowu a Jurjowu dróhu, 20. dez. fa Weltzinfku, Paulijowu, Bergowou, Hindenburgowu, Leffingowou, Wilhelmowou, wafiku, Tuchofku, Noartfku, Mättigowu, Lubijfku dróhu, 21. dez. fa Fichtowu, Kantowu, Arnoldfku dróhu, wofcźike fahjadlenje. — Kóżdy wiśowat, pschemyślnik a rataś ma wćhź fwoje wahi atd., kiż w fjawnym wobthodźe trjeba, cźehowaś dacź a ma je cźiśte fahłoninkam pschedłożiś.

— **Sa Budeśez.** Wo fakofnym njeśwoju pola Rosnowdeż dośtawanym tule powjeśćo: Psched Rosnowdezami Kunnwalfka Jeleśnicza drohu prekuje. Tamnifche hona fadźelnaju, żeleśniczu cźaru na dźéśicu pschefetrjeu pschewjedźeż. Wezera vschipoł hinu 1/21 hodź. pschijédże cźaty f kumwanda. We fawnym cźaśu rézniśi hórcźo a hofcźenjaś Pjech je Sofkanda po drohi idźeśche. Do wofa f piachiu mésche konja fapschchnjeneho. Wón fo dohladaś njeśé, fo by cźaty pschibliżnje. Dokeli wóz **ropotaśche**, ani fwonjenje ani hrimot cźaha njeśahtśhca. Runje bé wón na kólejach jako lokomotiwa f połnym wotmachom do njeho fajédże. Wón fo roshi. Pjech fo mori. Jedyn druhi we wofu fłodźaju muźiki fo cźeźko ranì. Jenoź kóń bjes cźeźkeho fchkodowanja wotendże. Morjeny Pjech je muź we śrénich létach. Wón fawoślaji wudowu f 5 dźéćimi. S nich je 14 létny fyn najftarfchi. Hižo psched 2 létomaj je na fanujm méśtnje wéły Duczmann f Bjedrufka cźeźko fnjeshożił. Też teho fapschah fo pschejdże a wón fo cźeźko rani.

Se **Sohłanda.** Tu fu błéłaczekowi wopaczných pjecź-błéśaczach miljardowfkich wufiśćdkli. Na dwórnifchczu we Wjeleczinje mlody muźki jédwu thartku do Sohłanda łuji. Na nju wotedà 50 miljardowfku payjeru. Wudaćża drohowy pjenjez na niju njewotcźakowfki fo fpéśnje wotfali. To fo fastojnikam fpódźiwno jesha. Tehodła fchi 50 miljardowfku błiże wobhladaju a fpóznachu, fo je fałfchowana. We Sohłandze połcźaje hižo mlodeju cźłowjeka wotcźakowafche a faja. Jeho fcźérćichi dom pyche pytawfchi pak njeźeho nadwadnehe njeradźendźeho. Tele dny jedyn hat pschi cźéśkoftowakrici njeby wotpuścźił cźu, fo bychu jón wutśiśli. Tam płaty nadeńdźechu, f kotrymiż fo tajke pjenjeży dźiłkarf hodźa. Tehodła mlodeho muźkeho, jenchz fobrikarnu hrajobłow we Sohłandze, f nowa fajadu.

Mélo fo wukaza, fo je jeho nan, wo prénim fajéću fwojeho fyna na Sohłandfkim dwórnifchczu chowninfki, płaty da fpomnjeneho hata cźiśnyć. Wobaj taj pjecźa hobrske fumy wopaczných pjenjes nadśćakoj.

S **Lomika** pola Mjeśwaćidża. Dźenża hobotu tydźenja fu padnifki njeczor w 9 hodź. pola thćażarja Mérbeschcze. Chżych… Ale fchto wam je? Sese fły na nunje?"

„Nć, Hana, njejfym na tebje fły, myślu, fo by to njemóżno było. Widźu pak, fo mojim praschenjam wuczefnjefch a fo fo psched fobu thowamoj, njes tym fo bychmoj każ pschedy fjawnje a dowérinnje hromadże rźczało. Sónadź to njesnje pyjnjefch dyźi ja, ale ja to hłoboko facźuwam a to mje boli, Hana."

Tute fprawne fłowa dospołchu jenoź, fo wobaj do najwjetśich wulkofćejow pschindźechmoj. Hona poda mi potom wobej ruzy, ftśéźki tśźanej trohu pschejarz wutrobnje, poźchiłuch fo ftónczuje a, o hrośnofcźi a wotwołchi je tej błiśchze na fa fojtarafcźa gyle njehódne waschnje. S tym doźpichu tej nejwuiśfcźe najwuźfcźchi ftwodźenk. Hana facźerwjeni fo psches zyle wobliczo a ja mij njenje. Stónczenje njeźachowanoj wobaj, njerećźachmoj a njewukladowachmoj wjazy, fabywschi halfe, jo bychmoj dozyła fławnje a dowérinnje hromadże rźczało.

Pak na munje pohladony, pak ja na nju a naschej wobliczi pschego bóle a bóle cźerwjenu thorhoj pokaśowaschtej. Każ fhibowatej ftanzy hrdźachmoj porno febi; flyschach puktanje fwojeje wutroby. Wobśtejnoścź fe runjenom njeźnjeśnoma; ś cźaśanmi bé mi kcź by njewidźomnu ruku we fnježe facźuł, kiż chzysche mje Hanje f nofowaj ftśéźki a potom foho drohu, kiż mje fa wołopy dźerźesche a mje pufchcźejeł nochzyśće. Nadobo Hana ftaw a praji khwatnje a fotrachchena: „Dyrbju hiżi mam hodźinu pola kujeni d'Dycs, je hižo w jédnaczich."

Na fławnym puczu, na kotrymż bźehmoj pschifchhoj, fo domoj wróćichmoj, do njeźejenja fawalenaj. Każ pyjedy, też nétko rójźiłkam błójczli f fchźndwem wobkwach, kola po fdaćzu Hana njemérjeśche tutón krótcź fanu hobuźelnoścź f nimi…

S najmjeńfcha njeda fo wobkruczieź, fo bé fo naścha ftara dowéra wrócźiła.

„Jesuš Marija", k febi prajach, hdyż by Hana mje wopuścźiła, „fchto fo w mni ftawa!" Bźch fał falabowany, fo mi włoży na hłowje fławaczku. K tomu pschińdże pater Ludwik po munje k hicju pyches holyzdaśće domoj. Bo puczu rźczesche wo mnohich wfchelakich wézach, kiż fo na nofche wobydźerftwo pocźofnowachu, fa kotreż pak fo njefajimowach, dyrnjej też tak cźinił, każ bych kodźenje pschipoźtuchał. Mój brat Kaźimér, kiż fo zyły dźeń fa cźaś próżdninow f wiuku bonu wokolo honiśche, pak bé we hrodźi abo f ftélbu wobrónjeny w léhu, pak na konju, pak w cźolnje we wokolinje jéźdźeśche, runje na mlodymaj konjomaj do kołkanje fo wrźcześche, hdyż do dwora nuźe njezy fłupichmoj. Hdyż naju wuhlada wójśćina na bratrifku k namaj. Wobmity fóri fłétowacke każ njendży do wschćch ftron, a da namaj pschifeźnoścź, jeho khód, wotew a njemi twar wobdźiwacź. Kaźimér falefe f konja a fo namaj pschifamtny. Wobhladachmy febi torzenju a hrdźe, tak też łólnju f wofani a dźéchmy runje na puczu wokolo połowy, tu fo mi wofjewi, fo bé fo nan wrócźił. Dźéchmy fo we hnydom wrócźo do domu. Nan naj poźtrowi każ jene pyjedy. Hdyż wuspech mojeho pruthowanja fhoni, nje wobja a praji, fo na mje wot nétka jaki dorośćeneho. A woprawdże facźuwach we wobkhadże fe nimi wulke pschemjenjenje. Wobkhadźowafche fe nimi dowérinfcźo a wutrobnofcźo dyźi pyjedy. Pocźa fe nimi wo naschich pjenjeżnych naležnoścźach rźczeć a wojjewi mi fwój wotpohlad, fo chze fnjuhdne kubło pschikupicź; dyrbjach fwoje ménjenje k tomu prajicź. Srośnnich dorje, fo chżyfche mi pokafacź, fajki ważnoścź dośtojności dorośćeneho najtarfcheho fynej fwójchy pschimérki; wuyche tebe pod fej widźach, kak wulke wjefele méfesche nad postupanu, kiż běch we wukinjenju cźinił. Jenje pyjedy njeby tak radośćiwje na munje pohladował; wuzwodżenjo, kiż běch fobu domoj pschinjeśł, fo jeho nanowej hordośći dobre fdaśhe.

Spóźnach też, fo fo nje wfchelake wézy praschesche, fo by moju powahu, moje mynlenje a moje fajfchźijerge cźeśće a druhe wézy fpóźnał a pozdźowak. Pruthowanje bérje wupadże, pschetoż w jeho wédomoftnych a fozialnych nahladach dozyła njerećźach, kiż běchu mojim napschećiwnem: na drithich wobwodach njebé wschelakoscź nazo wutrożnem tak wulka, tehodła wjefelesche fo kruże wobliczo też tak wadośćiwje, każ je pyjedy jenje widźał njebéch.

(Pokraczowanje.)

Pschedźenak

je lésha zhubił swojeho nahłuchcźeho a najźwjerscźiśchcźeho pschećelża, knjesa farara Kschiżaná w Hodźiżu, kiż je jeho njmale tśiśećzi lét dołho f najwjetśchej lubofću knjehotował na jeho puć. Pschedźenak pschinjeśły bohdła krajnje radźeni wobras tuteho wuźkeho faśtkuźnego knjesa a powjeda nadrożnje, fa cźoż na fo jemu f zyłym ferbśkim narodoni dźakowaź. Wofławjowanj to wofebje Hohajśkim Sserbam, kiż maju tatle fkładnoste, fwój wobras fwojeho njesapomnitego knjesa farara wobkrataŕ. W tódym fwójim bowje dyrbjał fo tutón wobras cźeśćiścź a fahjowaź fa pschichodne fylahi, każ wobras wótka Jmiścha. Wobras je cźiśtcźanym na wośbeje dobrej papjerje a móże fo też f wobłnkom wobdacź a na fcźénu powéśnyć. —

Hana.

Roman wot H. Sienkiewicza.

Pschełożił Beno Zyž.

20] (Pokraczowanje.)

Dźéchmoj njeleźćiju hromadźe. Hana najprjedy njeleźćiścź pśeterhny.

„Wotajtkm, wy śeje falubowany, knjes Hendricho."

„Mólno", wotmołwich fo fmérko.

„Potom drje wéśeśe jara do Warschawy wrócźo jeźdźeśe?"

„Nć, Hana, bych fył wjeśoły, bych-li pschego tu wostacź mohł."

„Hana na munje pohladony. „Chżyfche fnadź néschto pwjećź, tola njeleźćeśche. Po nékchto wokomikach dyri je fjuesim pschedbźuźnikom febi na draftu, potom prajł, też by hebi na fwoje mýśle wotmołwu dała: „Ach, fchto fym tola iproła!"

„Cźehodła, Hana?" fo wopraschach.

„Ach, njeje nicźo. — Chżemoj fo tudy na kaźku fydnyć a wo nécźim druhim rźczeć. Nimamoj wot tuhy kraźnego wuhlada?" fo nadobo f ni hijom fratym pźmérowknjenom wokolo huby wopraschа a pschi tym fydny fo na kaźku pod hobrsfej lipu, wot kotrejż fe wopraudże fo fcźcha kraźnje widźeż; pschewidźachmoj hat, naźuyp a léh na tamnej ftronje hota. Hana połáłá je fwojim pschedkłinčnikom tam, ale hyrnjej tej hewak wulkeje radośće had cźanjmi fdalenoścźemi nét, njemérjach pak w tammym **protokuźu** fanehe łóśhtu, to wobkhadźach. K prénjomu **znajach** hižo wfcho dorje, druhemu méjach Hanu fa wjele jśnéjfcha hacź wfcho druhe a k tśeśemu mýśleach na nécźo **gyle druhe.**

„Każ fo tamle fchtomy tak kraźnje wotdlyfcźuja we **wodze**", praji Hana.

„Widźiż, fo maich wamjelfke wócźo", wotmołwich a **njepohladach** ani na fchtomy ani na wodu.

„Pater Ludwik je mje nawucził vyżowacź, ow, fym **dora** wjele nawuknyła w tym cźaśu, w kotrymż tu njebéschcze. Chżych… Ale fchto wam je? Sese fły na munje?"

„Nć, Hana, njejfym na tebje fły, myślu, fo by to njemóżno było. Widźu pak, fo mojim praschenjam wuczefnjefch a fo fo psched fobu thowamoj, njes tym fo bychmoj każ pschedy fjawnje a dowérinnje hromadże rźczało. Sónadź to njesnje pyjnjefch dyźi ja, ale ja to hłoboko facźuwam a to mje boli, Hana."

Tute fprawne fłowa dospołchu jenoź, fo wobaj do najwjetśich wulkofćejow pschindźechmoj. Hona poda mi potom wobej ruzy, ftśéźki tśźanej trohu pschejarz wutrobnje, poźchiłuch fo ftónczuje a, o hrośnofcźi a wotwołchi je tej błiśchze na fa fojtarafcźa gyle njehódne waschnje. S tym doźpichu tej nejwuiśfcźe najwuźfcźchi ftwodźenk. Hana facźerwjeni fo psches zyle wobliczo a ja mij njenje. Stónczenje njeźachowanoj wobaj, njerećźachmoj a njewukladowachmoj wjazy, fabywschi halfe, jo bychmoj dozyła fławnje a dowérinnje hromadże rźczało.

Pak na munje pohladony, pak ja na nju a naschej wobliczi pschego bóle a bóle cźerwjenu thorhoj pokaśowaschtej. Każ fhibowatej ftanzy hrdźachmoj porno febi; flyschach puktanje fwojeje wutroby. Wobśtejnoścź fe runjenom njeźnjeśnoma; ś cźaśanmi bé mi kcź by njewidźomnu ruku we fnježe facźuł, kiż chzysche mje Hanje f nofowaj ftśéźki a potom foho drohu, kiż mje fa wołopy dźerźesche a mje pufchcźejeł nochzyśće. Nadobo Hana ftaw a praji khwatnje a fotrachchena: „Dyrbju hiżi mam hodźinu pola kujeni d'Dycs, je hižo w jédnaczich."

Na fławnym puczu, na kotrymż bźehmoj pschifchhoj, fo domoj wróćichmoj, do njeźejenja fawalenaj. Każ pyjedy, też nétko rójźiłkam błójczli f fchźndwem wobkwach, kola po fdaćzu Hana njemérjeśche tutón krótcź fanu hobuźelnoścź f nimi…

S najmjeńfcha njeda fo wobkruczieź, fo bé fo naścha ftara dowéra wrócźiła.

„Jesuš Marija", k febi prajach, hdyż by Hana mje wopuścźiła, „fchto fo w mni ftawa!" Bźch fał falabowany, fo mi włoży na hłowje fławaczku. K tomu pschińdże pater Ludwik po munje k hicju pyches holyzdaśće domoj. Bo puczu rźczesche wo mnohich wfchelakich wézach, kiż fo na nofche wobźbérftwo pocźofnowachu, fa kotreż pak fo njefajimowach, dyrnjej też tak cźinił, każ bych kodźenje pschipoźtuchał. Mój brat Kaźimér, kiż fo zyły dźeń fa cźaś próżdninow f wiuku bonu wokolo honiśche, pak bé we hrodźi abo f ftélbu wobrónjeny w léhu, pak na konju, pak w cźolnje we wokolinje jéźdźeśche, runje na mlodymaj konjomaj do kołkanje fo wrźcześche, hdyż do dwora nuźe njezy fłupichmoj. Hdyż naju wuhlada wójśćina na bratrifku k namaj. Wobmity fóri fłétowacke każ njendży do wschćch ftron, a da namaj pschifeźnoścź, jeho khód, wotew a njemi twar wobdźiwacź. Kaźimér falefe f konja a fo namaj pschifamtny. Wobhladachmy febi torzenju a hrdźe, tak też łólnju f wofani a dźéchmy runje na puczu wokolo połowy, tu fo mi wofjewi, fo bé fo nan wrócźił. Dźéchmy fo we hnydom wrócźo do domu. Nan naj poźtrowi każ jene pyjedy. Hdyż wuspech mojeho pruthowanja fhoni, nje wobja a praji, fo na mje wot nétka jaki dorośćeneho. A woprawdże facźuwach we wobkhadże fe nimi wulke pschemjenjenje. Wobkhadźowafche fe nimi dowérinfcźo a wutrobnofcźo dyźi pyjedy. Pocźa fe nimi wo naschich pjenjeżnych naležnoścźach rźczeć a wojjewi mi fwój wotpohlad, fo chze fnjuhdne kubło pschikupicź; dyrbjach fwoje ménjenje k tomu prajicź. Srośnnich dorje, fo chżyfche mi pokafacź, fajki ważnoścź dośtojności dorośćeneho najtarfcheho fynej fwójchy pschimérki; wuyche tebe pod fej widźach, kak wulke wjefele méfesche nad postupanu, kiż běch we wukinjenju cźinił. Jenje pyjedy njeby tak radośćiwje na munje pohladował; wuzwodżenjo, kiż běch fobu domoj pschinjeśł, fo jeho nanowej hordośći dobre fdaśhe.

Spóźnach też, fo fo nje wfchelake wézy praschesche, fo by moju powahu, moje mynlenje a moje fajfchźijerge cźeśće a druhe wézy fpóźnał a pozdźowak. Pruthowanje bérje wupadże, pschetoż w jeho wédomoftnych a fozialnych nahladach dozyła njerećźach, kiż běchu mojim napschećiwnem: na drithich wobwodach njebé wschelakoscź nazo wutrożnem tak wulka, tehodła wjefelesche fo kruże wobliczo też tak wadośćiwje, każ je pyjedy jenje widźał njebéch.

(Pokraczowanje.)

ſcha Pohyſt a Iſt tuſcy ne Puhy trahnuhl. Niehanbleſſiwoj habuſchna zwolba ſhebi pſchezo tych, tſch ſhu ſe ſeniſtimi ruhſami nainjenje zohnowani, ſa ſhwoje mazene njemjeſo wumyla. Schkoda, ſo Mérſch nieje ſhebi zadat, ſo by polizajſki poſz po czerje ſchol. Wona wſchedneſche piſches pola a potom ſo ſhubi. — Szamu nóſ ſhu pola ſiwnoſeſerja Slawſcha na Horje pohyli a ſ dſuhimaj tuczujmaj giganomaj wuſteli. Lohzy mózno, ſo ſhu to cſi hanſkai dohſhiwarſtacſi hyli.

W. M.

S Mutoleſtz pola Nieſſmaczidla. Tuhowny kowaeſki mſchcze Pétſch ziſhiſche ſaihdzenu ſhoboty ſ koſeſhom do Budſchina dojeſz. Jeho kolu ſo po puczu nétſchto ſwahi a njemózeſche dale jeſz. Snaty ſapſchah teſhornuja do Budyſchina jédſeſche a Pétſcha ſhobu wſa. Doteſ zat je kronprnzowny moſt dla pleſtrowanja drohi ſa woſowy wobſhod ſawrjeny, byrhjeſche ſapſchah po nahjej horje ke „Tſſom ſkpam“, wokolo jéſz. Po horje dele ſo tonej ſpitſchiſchtej a kowarſki mſchcht pſchi tym kraſchnje ſnjeſhazi. Jeho hnydom do méſcherſkanſkeje thorownitje dowpſeſchu, hdjeż hizo w nozy k niedjeli twunrje.

S Czornjowa pola Buſez. Naſchemi towaeſkemi miſchtrej Horbanej ſu pjatk kopczor we Krtſigach tolo tradnyli. Won bé tam do Scholeſtz hoſczenza ſaſtuwil, kolo ſo wotkéje ſtajiwſchi a je njepchſihamtnyk. Paduch na kolesu wo drohi do Korjez rypkaſche. Sſe hnydom nje jeho wéſche czehrjaſche. Po puczu pſchejéſche jemu woſobu. Potom winy ſo wo pólnych puczikach w ſtronu.

S Lubija. Hamtſke heitmanſtwo je najwuſchſchu placſiznu ſa 4 puntowſki potrutu ſhitka na 850 miliardow woſnaſka. Khleb ſmé ſo ſ 75% mukt pjez. Placſizna tak dolho we mozy woſtanje, dokla hamtſke heitmanſtwo nowu njepoſtajt. — Też ſa mjaſo a kolhaſu chze hamtſke Hjtmanſtwo najwuſchſche placſiſny poſtajeez. K temu dze nadrobnje pſchepiſnjetacz, kak ſo placſiſny wuſwoja, ſ tym, ſo ſtót hdyż a hdyż potrupi a réſacz dawa. — To je Budyſchſka rada tez cſinila a ſo pſchepoſtaſcela, ſo réſnizy mjaſo po ſprawnych placſiſnach pſchedawaju.

S Kundraczſtz pola Shorjelza. Pjatk popoknuju ſo parny muh do ſuſhodneje nſky wjeſeſche. Nuzje dżéżi je ſchuſe pſchichkadaſchu. Te pomjeſchachu ſo na wojo pſchipomjeſchanjeno wudowetho ſhuda. Tón leſeſche na wozu ſ czéſtimi tolesami. Wjednik parneho pjuka ſa jaſhy dżéſcjom ſ wojo. Te pak jeho niepoſluchachu. Na jene ſtoło ſo 8 ſtene holeſta ſ woza ſhuny. Wona pſchichdy pod kola, tſch ju rozmjerzeſchu, ſo bé hnydom mortwa.

S Khrôſeſtz. Na wjazore napraſchowanje a proſchenje pola némſkoſtaneje banki w Budyſchinje dla hdonohtnych pjenjez w ſaſinje Spedwozenych nihmow w Kinkſkórkin — też Sſerbſka banka je ſo wo to proſzowała — dóſta intereſſent wot tamneho direktora ſeſchowacz wotmolwu: **„Sa ſerbſkich burow ſanych hdonaſnych pjenjez nimamy. Tym też bjes nich trebne zito wofmjerimy“.** S zyla ſo wón ſ napraſchowanjom tuteje wézy da njemahdſhiſche a jeho ſ kréta wotpokaſa. Tola tón ſo ſ tym njeſpokoji, ale japoda hnydom ſwoju ſtórzbu na pſchiſprawne méſtno, hdjeż bankowy direktor ſhoni, ſo Sſerbja njeſjm jeho dla we Luzizy, ale nawopak. Z dobom je to ſ nowa ſ dopokaſom, ſo **w tuhym ſewak neutralnym ſtejnym wuſtawje ſchitanam némſkich ſaſtojnikow wuſſiſeni.** A po tom ſo naſtarjże wo némſkej joſalnoſczi napiſcheſo nam piſa a préduje!

S Kulowa. Sſwjatoczuhy ſhyſczeſa na thromadne rozjohnowanje wot ſwojeho dotalneho kaplana, knjeza Jakuba Kraſa, mjhotokowacha njedżelu 4. nov. Sſerbſka Kulowſcze woſzedy. Pſchi tym pokaja ſo tak prawje, kelko luboſcze je béh njenowany knjez ſa cżaſ ſwojeho tudomneho ſkutkowanja dobył a kak pſchedewſchim herbiti bżéł woſzadu ſ hlubeczi dżakownoſczu jeho dżéſamoſez pſchipeſmowa. Woſzadny wyſchſchi Schotka, knjez kubleř Hernajcht-Rachlowſki powita pſchitomnych, na to pſchednoſne derje knjzna Marja Schneiderez ſ Brézkow dléſſchu baſeń, w kotrejż wuprajſi ſo knjeſej turaez dżak a pſchipoſnaczę ſa wſcho, ſchtoż je cżinił ſa ſherbſku woſzadu jako méſchnik a Sſerb a ſo dawa ſtarbjenja, ſo narodne wodomje ſhebi dżehdża wuchowacz, kajkeż je wón we nich budżił a żiwił. Baſeń bé ſ wuſkuſnoſczu a horliwoſczu ſpéſnika naſcha ludowa péſnizu Hanża Raſdolſ ſ Kulowa. Potom ſanjeſe 4 hłoſnym méſchanym chór pod nanjeſowanjom knjeſa wuczerja Brézana, „Kſż ſo ſwérnizy ſuho maju.“ Na to ſeſchowaſche ſwjedżerſtſa réż knjeſa ſerara Schotku. Won wuſtéſhny ſkutkowanje dobreho méſchnika, kotreż pyta jenoż Bożu cżeſcz a ſprawnoſcz. Tak je knjes kurat Kral jednal, wjele dobreho ſhynjenja je wuſhynał na nabożnym a narodnym polu a pſchezo ſ wſchudżom po ſprawnoſczi. To wéſche bohate plody pſchinjeże. So ſu tute ſhynjenſchka na dobru rolu padale, to ſo tak prawje pokaſuje we wulkej luboſczi a pſchiwżiwnoſczi, kotruż zyla naſcha woſzada knjeſej kuratej ma. Dale też zwjeſele zwjdobywoſache, kak je knjes Kral we najrjeſeſchej pſchezjenoſczi a luboſczi jako kaplan też ſe ſwojim ſotarjom hromadże dżéſał. Nétko wuſtupichu dżéżi: Jako préni pſchiſhdże na jewiſeſcho maly Jurk Popjelſ ſ korbikom, napjelnjenym ſ jeſtami. — Jako druhe Lenka Nowotnikez ſ Brézkow ſ wulkej ſchinzu kutry a wezkom polczkom na talerju. — Potom pſchicżeſche ſchuleř Mikławſch Weko jachtiwy a ſtonaja ſ méchom muki na thribiczeje. — a jako ſchtwórty ſchuleř Bernhard Paſchkez ſ méſchom jabłukow a wulkim tyrbżbom pod pażu. Skóżde jenotliwe dżéżo derje pſchednjeże na dar ho porżahoważe rjene hrébżka. Potom wſchitzy hromadże deklamowachu a ſhoſapſchercza wuprajachu a ſpéwachu ſchtuczku kérluſche „Budż khwalenj Jéſuſ Khrystuh!“. — Na to hamtſki pſchedſtajżicżeř knjez Mieć Némczanſtř we mjenje woſzadny k. kurat'ej wulkotny dar, kraſnu tuchinſku nabodnu, ſ wutrobnoſnj ſ ſiłowami pſchepoda. — Solo „Pod béżej brézżku,“ wot knjeſa Jurja Popjele ſpéwane, ſo powſchitkownje ſwobodnoſche. Knjez Jurij Hermaſch ſ Rachlowa, jako ſtaty herbſki komitat, mſchcżerjan hrajeſche dwaj żortaj, ſchtoż wulki ſmjech wubudżi. Woſobje naſpomnicz je narécz k. Jurja Popjele, pſchedżhdżny „Brairoziwſtwa“. Se ſahoczenymi ſłowami pokaſa na wulzy ſaſtuſażne ſtutko-nanje knjeſa turata jako nawjedowarja a cżeſtnehu pſchedſtoſnika „Bratrowſtwa“. Won też we ſwojej récżi 18 lét wrbżcże pſchinmu a naſpomnjeſche tehdyniſcheho knjeſa kaplana Wojſcheża a pſchitrunache tuteju diweju knjeſow jako najhorliwiſchcju ſpſchodarjow „Bratrowſtwa“ a herbſkeje narodnoſcze. W mjenje towaeſtwa horzy dżak wuprajı. Knjez kurat je ſhebi tuhy trajazy pomnik ſtajił nic na torhoſcżach a puczach, ale w naſchich wutrobach. Jenoż hiſchcże récżnik wutrobnje ſwoje hiſchcżeſche k wſchemu haſchemu ſkutkowanju w nowym ſtarſtwje. Potom wuſtupi 4 hłoſny muſzſki chór: „Bywaeſki Sſerbjo“ a „Nżech bratſke hliſcha hodżinka“, a ſoło 4 hłoſny méſchany chór „Jaczż runje dołu, horu“, wſchitke nanjeſeje wunuczowane wot knjeſa wuczerja Brézana. Na lónzu hiſchcże knjez Jurij Mżez nékotre próńcżka jako „Bżenje“ wuprajı. Tak holdowachu Kulowſky Sſerbja ſwojemu Kraſej. Tón na to ſ wutrobnym ſłowom ſo pożtakowa ſa wſche dary a druhe wopokaſane luboſcze, a pſchejéſche ſebi, ſo bychu hebi wſchitzy ſtajnje luże ſo-pomnjerje wołchowali. Luboſcż nżidy nieyſchestanje.“

S Kulowa. **„Sſerbſki Ratafſki Dorożi“** — ſe ſwojim ſydłom w **Khrôſeſtzach** — ſoldże ſo ſhoboty w Natuſchez korczmje k ſwojej hłownej ſhromadżiſnje. Towaeſtwo ma ſo hiſcheże hłownje ſ organiſatoriſkimi praſchenjemi ſabekrać. Hdyż budża tute a druhe ſwonkowne nałeżnoſcze dożſjadowane, potom dóżdże też k ſmutkownemu ſtrnżeżenju, ſ płódnemu dżéłu. Hżjo to ſa to rżéżi, ſo chże w ſwojich porżadnych (mżeżaznych) poſredżenjach ſo w pomnczażych pſchednoſchłach roſnuczicż. Tu bidni potom ſobuſtawy ſhromi dyrbżeż ſapſchimnycż na polu, hdżeż ſo ſkowa a buch wótſi. Tuż maju ſo pſchi kożdej ſhromadżiſnje tez herbſke récżne hodżiny pſchiſamknycż, ſo bychu ſo ſobuſtawy w ſwojej mocżerſchkżiſnje ertnje a piſonne twodoſpokniłi. Hżjo w pſchihodnej ſhromadżiſnje (8. hodownika popadnju w 4 hodżinach pola Wjenkez w Khrôſeſtzach) na ſo ſ hodżinu ſapoſcza. na cżeż ſo ſobuſtawy a druhy intereſſentujo teżſhni cżinja. Schtóż ma ſajim ſa to, ze lubje wiekany. Tuto dżéża je k. wucżeř. Skodeník ſ Panczża na ſo wſal. Sa taiſte narodne roſwinjenje bé powſchitkownu ſajim na poſlednjej ſwojej ſhromadżiſnje. Wona ſaberéſche ſo też ſ wólbu. Dotalne pſchedſydſtwo bu ſ wulkej wjeſtchinu ſaſty wotſene a to k. Jan Wawrik ſ Nuknic jako ſ. pſchedſyda, Jakub Pjiecz ſ Wudworza jako namieſtnik, Jakub Zyż ſe Jurez prénj ſapiſowar a Franz Ratuſch ſ Skulowa jako pokładnik. K temu pſchidrużi ſo hiſcheże k. Jakub Cżéſla (Zimmermann) ſ Khrôſeſtz jako druhi ſapiſowar. Finanzy ſu w najlépſchim rjedże, ale pjenjezny minister trieba wſchak k wutwarjenju młodeho towaeſtwa wuſoki „hdonoſnych“ pſredżow. Kunje nétko ſu wudawki najwjetſche a tuż niech tżżdy ſo ſwojich mozach pſchinoſchnie k dobremu ſkutkej. Jedyn ſchczedrony dobrodżeż ſ Khrôſeſtz dari towaeſtwu 10 ſydownikow, kotreż maja ſpoczatk bycż towaeſtwoweje tuſłowanje. Domiż tutu njeje wudoſpołnjena, ſawżeże ſpokojże jednoty pſchezeżam Natafſcheho Dawſla — też w druhich kónczinach napſchecżo pſchiſtupu. Pſchichodna ſhromadżiſna budże ſo ſ poſtajenjom dowérnikow we wſkich wſach nawjeſczernieje Lużizy ſabżerecz. K. wucżerſkubleſſi najeuk Njemcz ſ Worklecz ſmeje pſchedſoſtoſk. — Po poſzedżenju, kotreż bé jara derje wopytane, ſhromadżichu ſo ſobuſtawy je ſwojimi lubymi hoſeſemi k wjeſołej ſabawje w Panczżicżanſkim hoſczenzu. Wopyt bé pomérnje bohaty. Tam ſhebi nékotre hodżinki wjeſele farcjowachu. Mesa a druhe herbſke ſpéwy klinczachu mżje nje po żurli, każ bé ſ puka kuicżeſche dobry herbſki duch. Njech je to dobry omen ſa dalſchi pſchichodż. We tym ſmyſłu do préduka po narodnem heſtu!

Spodarſki roſhlad.

Pondżelu, 26. nowembra 1923.

Hamtſke kurſy ſpotu w Barlinje:

Dollar	4,189,500 bl.	franzowſki frank	227,130 mł.
jendżelſki punt	18,354000 bl.	żelſki tołar	121,695 „
ſchwajzarſki frank	730,171 mł.	100 półſk. markow	— „

Na **Barlinſkich witach** ho kurs dollarа hantżuje njepſchemeni. Słota abo rentowa hrywna ho dale na jedyn biljon papjerowych pjenjez roſtżicżuje. Rimarny ſanżeje powjeſcze, kak je powdenże Streſemannowcho kabineta na wukraine burſy ſtutkowała. We Prahy ho hódnota jenoho biljona némſkeje hrywny ſaſłożeny pjatk we 25 haleri wotdrżeżi. Tak tam ſa 4 tżóny a 90 haleri biljon némſkich hrywnow doſtanjeſch.

Na **produktowych witach** ho njelubże ſaczuwa, ło je rentowa hrywna pżeżo hiſcheże tak jara żadna. Po njej ho wikuje, ale ſ rżéża ho jeneje wobłada. Saſtżéżenje hoboża ho tola tu a tam pokaża. Bżiż bżehu bjes żiwżenja. Płacżiſny ſo ſ nowa troſchu wotdrżeżichu. Tak mżeży nęſchto pſchenżiy tuiſcho pjatkowych płacżiſnowych pokupichu. Też płacżiſny roſtż ſo troſchtu wotdrżeżichu. Jeje ſo malo roſpſcheda. Jeczmjeń a wowſ wotbudżetaj ſo do wjeczornych ſtron Némſkeje, tam porużo Barlinſkim wikam wjele wjaz hadżeja. Muża a wſche druhe howry mżjachu jara cżiche wiki. Na papjerjanu hrywnu roſtżeże ſtaji ho w Barlinje zentnar:

pſchenży na 8600—8650, rożki na 8900
hacż 9000, jeczmjenża 8850—9060 a wowſa na 8900—8100 miljardow hrywnow.
1000 miljardow je jedyn biljon hrywnow.

Na Barlinſkich produktowych witach

zito a produkty po ſtotej hrywnje.

Pſchenża	178,00-180	**ſtkoma a ſyno**	
rożża	178,00-180	pſchenicżna	0,60-1,00
naſtéw. jeczmjeń	177-187	rżana	0,80-1,00
wowſ	160-162,00	wowſyna	0,70-0,90
pſchenicżna muka	32,00-34,00	rżane wołłepy	—
rżana muka	30,00-32,00	jeczna	0,70-0,90
ſa tunu abo 20 zentnarzow		k ſaſżanju	0,60-0,70
pſchenicż. wotrepy	8,0	ſyżanże	1,90
rżane wotrubły	8,0	ſyno	0,80-1,20
rapż. wołuſzki	13,0-13,50	**Bérny**	
pochowa melasża	7,50-8	**bże**	—
ſerabella	20,00-23,0	cżeſwjene	—
pjeniſchki	17-19,0	żołtomżażne	—
ſinche truhanczki	8,00		
bérnage krużki	16,50-17,0		
rapż	320-335	po zentnarju	

ſa 100 kg abo 2 zent. „

Wiki rżeſnicho ſtotu (Zentralviehhof) ſaſdżenu ſoboty 24. k. m. w Barlinje. Porużo tydżeſſchim bé ho wżaſy ſkotu pſchihnało. To ſimdżeſche ho też wotcekacż. Nahady wo płacżiſnach bżehu wſchelake. Płacżiſny na poſſchednich witach bżehu wżele wyſchſche, hacż ſo wone ſo wuſpramnjene njenowacż. Sómy „ raczkej poſſchdnej rożprawje tola wuſkeżnyli, ſo tute wyſoke płacżiſny ſawinuju, ſo ho njene njeſcha roſpſcheda. To je nétko tż woprawdże ſaſtupiło. Też żadawy ſtót jenoż ſa wobſtajnohdne płacżiſny wotcekawacż, je ho wieczito. Pżejecżana hrywna tej ſa dalſche ſakoſtże płacżiſky woſtrwje.

Wiki bżehu wyrjadnje mżene. Mjaſo ho ſa tak wyſoke płacżiſny we drohym pſchedewa, ſo kupzam njeje mógło, pſchewyſoke płacżiſny ſaſtażyło. Tżhdżża płacżiſny bżehu bżehu, podobnje każ na druhich witach. Skót po wſchón njeroſpſcheda. Nadżijomnje ho nétko płacżiſny mjaſa ſniża, hdyż je ſtót nétżcżo tuiſchi. Wurmuranje ho dożwjeſi, hdyż telko ſtoiu na pſchedań pſchińże, kelkoż ho trżeba. Wyſoke płacżiſny bżehu też ſ pſchicżinu, ſo ſaſo wjele wutrajnych ſwini, mianje połoja, tónle raz na witi pſchińdże. Pżicżinało ho bé 2333 howjadłow, 856 żelcżow, 3450 wowzow, 2402 tukżajnych a 1244 wutrajnych ſwini. Wone płacżachu:

howjadła 30—85 biljonow abo 30—85 ſłoty hr., żelcżata 40—100 biljonow abo 40—100 ſł. hr., wowzy 40—100 biljon abo 40—100 ſł. hr., ſwinże 80—110 biljonow abo 80—110 ſłotych hr., wſcho po zentnarju ſiwże wahi.

Mloko pſchedawa ho wot dżeńſnjiſcheho połudnża we Saſſej po ſtotej hdonoże. Litr mloka płaczi 16 ſł. ny, po taiſtym po papjerjanej hdonoże 160 miljardow hrywnow.

Kuże ho na poſlednjej bawerſkej aukżiji, kiż ho tele dny we Mannheinje wotmé, we płacżiſnach jara wołdrżebichu. Nadrobnych ſapiſkow umm njeyſchebiesi.

Znż w Polſki ſtaja ho létha po hamtſkich ſapiſkach na 13 136 000 dwojnych zentnarjow pſchenży, 50 665 000 rożki, 16 508 000 jeczjenża a 35 948 000 wowża. Porno łońſchnym je pſchenży 13,3 proż., rożki 18,4 proż., jeczjenża 26 proż., a wowża 41 proż. wjazn. Je-li ſo ſtuſchi wunoſki ſ wumoſchkom poſlednich 5 lét do wójny pſchirana, je wobcecz tónle: pſchenży 22 proż. mjenż., rożki 4,5 proż., jeczjenża 8,7 proż., a wowża 27 proż. wjazy.

Pożtowe tarify ho wot dżeńſnjiſcheho 7 nowa 100 4 kótrej powyſcha. Porto ſa liſt płaczi nétko 80 a ſa dopiſnżu (tżarty) 40 miljardow. Wot dżeńſnjiſcheho ſem ho dotalne ſtamki wo 4 tżóż drużiſcho pżedżawaja.

Ważne hoſpodarſke liczby (klucze).

Sa 26. november 1923.

1 ſłota hrywna (po Barlinſkim wiczżnym kurſu)

papjerj. hrywnow 1 000 000 000 000

20 hrywnowſki ſkoty 19 267 500 000 000
Płacżiſna ſa ſtoto . . . . . 640 doll. ſa jedyn łgr.
„ „ 1 złoty (1 hrywna) 400 000 000 000
Statny indeks 831 000 000 000
Wulkopſchekuſki indeks 1 413 000 000 000
Dawkowa méra (multiplikator) 1 000 miliż. ſa ſłotu hrywnu
Multiplikator na żeleſnjey 1 000 000 000 000. Jedyn kilometer 4. klaſy 2,2 np. po ſtotej hdonoże, po papjerjanej 22 miliardow a 200 miliżonow, 3. rjad. 3,3 pj.
Pôſtowy tariſ: liſt w poſt. wokrejchu . . 40 000 000 000
dopiſnżnja „ „ . . 16 000 000 000
liſt dale poſt. „ „ . . 80 000 000 000
kopiſnżnja „ „ „ . . 40 000 000 000
Telefonowy kluczż 600 000 000 000
Rżeczenje z w bliſkim wokrejchu (Ortsverkehr) 75 miljardow w dalſchim do 5 kilometr. (Bezirksverkehr) 12 miljard.
Lékar po ſtotej hrywnje
Sa lékaſſkuu ſe ſhdobjom 10 000 000 000
Knihżicżiſchczeſtżi kluczż 1 050 000 000 000
Nowinarſki kluczż ſa nawécżiki 1 400 000 000 000

Wesudkanja.

S Pſchiſtajnym hudż. Dżéłowéſ Arnoſt Jurius Seibel ſe Sybłanda n. Spr. dżéłaſche w jamie „Erika“ pola Slepo Kemorowa. Na dżéło jéżdżeże po żeleſnicy. Sa bé wudanał, ſo me dwé dżéżi, 9 a 11 lét ſtaru, Sybłanu ho jemu ſa dokhdobny dawé mjenje wotcekanju. Won pak jamch njeniéżeche. Jeho ſaſjadżichu k mérjaza jaſtwa a k 5 biljonam pokuty.

Dopis.

Bjes ſamokwitokeje redakżije.

W 4 rowdże ſtuchżaze dopokaſowa nahrobnoſcże tola tu a tam na wokach hiſchcże nadebżichż. We naiſchej wſy ſłużi pola naſich he wjeſhnjanoſty hoſka thudych ſtarſchich. Leto a 11 mżeżazom hijom ſwéru ſwojemu hoſpodarſkemu dżéła. Na nowo léte pak chżyſche do druheje ſłużby. Naiſkerje ſo to naſchemu wjeſhnjanoſeſi njeſpodobaſche. Na dnju 15. k. m. wwowjedżi je ſłużbu, jej prajiwżi, ſo dyrbi ſo ſ 1. dezembrez wo druhu ſłużbu poſtarać. Plecżo ſandżenu njedżelu tydżenja wbohe hoſeko domoj pſchińdże. Nan je hżo wżazy njebżeł bjes dżéła. Doma 6 bżećzkow ſa tyhżbom żada. Njemamcżkaſi wbohé hoſzo k 1. dezembrej żaneje ſłużby, dyrbi ſwojich thudych ſtarſchich wobżeżowacż. Mżeżeli to bjes cżeżcżiwoſcże ſe ſtrony naiſcheho wjeſhnjanoſtżi? Sam żaunch dżéżi nima. Tehdża njerożumi, kak ſo taiſi thudy cżeładnik na Boże dżéżo, na Jéżuſ ſmjeżéżi ſwoje dżéżo wjeſeli. Jeho ſtarna nahrabnoſcż khdej hoſzo Boże dżéżo njeyſchcże. Sawérno, wjele ſo trudne ſnamjo naſcheho cżeła? Cżeładnik dżéże ſo jenoż ſa jéżeż zyły mżjaz. Sa mżdu mżże ſchi jedne nékotre jeſtoże jehliczki, nékeżo wżelcże a nékotre knoże tuzicż. Sa brażna a wobcecze dyrżżo ſo ſtarſchi ſtarack, kotrżmż huſto boże ſkowa ſtanym bożaznże. Pola taiſkich ratarjow bohem ſ cżeładnu klaza.

Pſſlopk.

S Drżeżżanach. W Drżeżżanach 57 692 dżéżi bo ſchule khodżi. S nich 561 hłodu mżeżo njemóże do ſchule thodżicż. S wuſoſeju 293 dżéżi we ſchuli njemóżo wobja.

* **Lochkomuhtni hólzy.** Na železniczněj cžarje mjes Darmstadtom a Frankfórtom n. M. bêchu někotśi hólzy na hlupikojte a straschne mytśe pschikschli. Woni chajchu wobjedżeć, schtó z nich najdźeje na kolijach lejo wostajte, na kotrychž dyrbjesche hólzy wokomik spschichnjć pschijeć. Jako žo lpschichnjk blizschesche, žo ezi hólzy prêti psches kolije lehnychu. Tola jedyn po druhim poskocži a mêjzesche sho w stronu. Jenož jedyn z nich wjerchny žo mjes kolije. Tak pschiźdże pod cžah, kiž nad nim hrimotasche. Wjednik lokomotiwy bê pak žo na njekneżkownych hólczatow dahlaval. Wón cžah sakaji. Pod nim wuchadnuhy hólza, kiž bê njeschanjeny wostał. Potom jemu helśzy thrjójet namasa a stónczenje jeho polnjali pschepoda.

* **Lódź žo śnieżila.** S wjeczora kupy Dessa w rańschim morju njedaloko ruskich briohow je němska lódź „Kronos“ na jene rosbuchadło (Mine) sajela. Lódź žo podnuri. Schtož na njej žiwe bê, žo tepi. Hacž dotal je morjo 17 cžłokow pschiplawiło. Rosbuchadło je žo wo cžas wójny wupołożiło a w tamnych wodach wokolo pluwało.

* **Porodny wotbêrarja žnjnje w Bartinje.** W tśeczim schtwórtźeńcze tuteho lêta žu žo na tyńcu jenoż 9 dźeśi narodźile. To je jenoż tśeczina teho, schtož je žo we mêrnym cžasu tam narodźiło. Loni je žo 8000 mjenje narodźiło hacž semrêło. Lêtja tale licžba wêsche hacž na 12 000 hlownje spadnje.

* **Slote pjenjezy.** Cžêchoślowaklta je lêtha sapoczała slote pjenjezy bicź. Wone žo dukaty mjenuja. Słoto je z cžêskich słotowych podkopkow (Bergwerk) w Rousowu. Dukaty mjenuja žo tele pjenjezy po bizantinskimaj khêjseromaj Konstantin a Michał. Jeju hydło bê w Zarigradze, to je dźensnjschi Konstantinopel. Tehdom wokoło lêta 1100 bê hischcze khêsecsijanski. Taśe thêżoraj bêschaj je spłaha (abo schlachty) Dukas. Tehdom žo tele pjenjezy dukaty pomjenowachu. Sahdźeny tydzeń je Cžêchoślowaski stat 16 774 dukatow rospschedał. Jedyn dukaz 120 krónow. Jena króna śesjesche wutworu po pschedpisanym hamtskim kurźu 122 milijardow.

* **Pschi hlasjenj rubježnjzy.** Pola jeneje śwódby we Brunewadzje pola Barlina pschebywasche na wopytśe jedyn pschiwuśny. Wokoło połnocy sabłyschesche w jêdżeńi mêkajte schrótowanje. Postanywschi wuhladа pśches wokna schtśeńczanych durjow rubježnikow. Wón bo nich nêkotre rasy z revolwrom tśêli. Na to woni z wokna pô rêdu dele do schrody cžekujcych. Pschiwuśny sa nimi bêži. Jedyn z rubježnikow safschchiny a potom z rêdła podny. Hnydom žo policija sawola a ta spóźna, to je žo wjele drohotneje nahodby a wschо śibborne śudobje pokradło. Hódnosć pokranjeneho kubła bo wjele bilijonow dźeśche. Pschiwuśny z laternju po jich cžêrt dźeśche a žo dohlada, žo bê tśêleny rubježnik krawił. Jeho towaršschojo pak bêchu jeho pśches śuśodny dwór śodu wjelí. W tymle dworje pod starym cžawrom nadeidże wschê trabnjene kubło pschekhowane.

* **Krowa na śudnistwje.** Pścheś krótkim cžasom pisaschu němske nowiny, žo je žo w Mokwje wopraudźite śudnistwo pośedźenje je statnym rêcžnikom, sakitowarjom, wèżywnistwjnym a źwêdarni wotmêrwało. Wobstorjena bê burska krowa dla njedośahajeho mloka. Ale krowa bu po dolhim pośedźenju wukhotnje wuwinowana. Tuto powdaneźo bê rjenje wupyschene a wuhiba źmêch a mudru źwónczku, k cžemu maja bolschewikojo cžasa a kajše njepschistwo žo w bolschewitskej Ruskej wukonja. W němšich kommunistiskich nowinach w Pêtrowiku (městacžku w krajinje rêki Wolgi) steji pisane, žo je je žyta wêzka pak wopaki rosumika, pak i wotpohładom wopaczne wukózka. Jedna žo jenoż wo derje wumyschene powêdanczko. W formje śudnistwa pośedźenja tyka žo ruskim buram pod nóź, to źiwi stót hubjenje a njerodnje bjerża, jón je krowu pjuza a źonu z rêchow źurcž badża. A potom žo na to hórscha, so ruska krowa ani mloko ani mjasa njedawa. Kim- žo tež praji, so je bre ruska krowa mjenjscha hacž Simentalska (w Schwizy), ale pschi dobrym wothładanju wubjerne mloko a wjele dawa. Na tónzu wumyschlenego śudnistwa pośedźenja žo krowa wuwinuje a wobhêdżeź žo sahudźi, wokrjeżnu ratarstwu schkuli na statne thóstky wopytacź, dońż je prawe wothładanje skotu nahuknył. Derje wumyschlene a pêkne powêdonczko je dopokas, kak wustojnje howjezke khêżerstwo nowinarstwo k rosćwêtlenju burstwa a dźełacžerstwa nałožuje a tak tute worschty k powjeršchenju produkzije a k połepschenju hospodarstwa wuschikuje namołwja.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Hamtske hejtmanstwo wozjewja: Pucź z Budyschina do Wjeleczina žo dla wobkhowanja na Dźêżnjeńskich leżownoschtach wot 26. t. m. na cžaś muwarjeschtnich dźełow sawrje. Jêdnu wobkhad potaźe žo pśches Bobožyn-Bêlschezy, abo na Dźêżnjeźy—Chorne Nošizy.

Mêšchanska rada — wothkłêńcze sa pluwanju k wodatnju wosćewja: Wot 26. t. m. žem ma žo lhyt pluwowych pschihokasankow k wotpłacžowanju slicžkowy ja sa november kupicź. Njesapłacźi žo tute slicžkowanje je pschihokasankami, wobliczi žo potom dujowa płacźi za. Dalsche thonicze w pschebywanischi pschihokasankow.

Mêšchanska rada — sawêrcžeńśi hamt — wosćewja: Pschebywasczežo ratarstwo, sahrodnistwa a hjerkowstwa maju dalsche napłacźenje na pschinoschk k ratarskemu powołankemu druźstwu (Berufsgenossenschaft) sa 1923 w słotej hódnosći saplacźicź. Pschi tym płacźi tóżba hriwna pschinoschka sa 1923 tak wjele kaž słoty pjenjezk. Tak wobliczeny muroschi słotych pjenjezkow ma žo k połoje zaj jako prênje słotowe napłacźenje sa 10 dnjow na tudomnu mêšchansku kasonu pokładnju saplacźicź. Wuležł žo po kursu słoteje hriwny na duju płacźenk.

Hamtske hejtmanstwo wozjewja: Mihnski wobhêdżeź Khorla Grafa w Kanczach pola Seniz je wo dowolnosć k pschepołożenju spuschczadła z ležownoscžow cžo. 122, 123 a na cžisle 372/124 a k połdźeschcu rêti wo 32 metrow prošu. Tuta prašiwa po § 33 wobstejo sakonja a po § 17 pschemyschlowego porjada žo z napominanjom wosćewi, so by tóżby, kiž by schto pschećiwo temu mêł, žo w bêhu 2 njedźeł wot duja wosćewjenja sem na hamtskim hejtmanstwje samołwił. Wobdźêlnicy, kiž žo w postajenym cžasu njesamołwja, słubja prawo k wobcžerkowanju.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

1. Wulkas, kat ma žo podpêra sa tych, kiž bu bjes dźela, hojesć.

2. Sarumanje sa wobkładowarjow mjasa žo powyschi. Sswinjo ležu na trichiny 2,6, bjes nich 2, a jenoż na trichiny 1,8 bilijonow hriwnow.

3. Nošśudnizy pschi sarumanjach sa padnjeny słót dostanu sa kóżdu saporżatu hodźinu 28. milijardow hriwnow.

4. Najwyschschcze płacźiny sa wikowanje, pschemyschlo a ratarstwo śmêdża jenoż knježeństwowi presidenczi (Regierungspräsidenten) postajeć.

5. Nowe sarumanja sa legitimazijske papjery.

6. Brikety žo někto kaž bjes thorikowa pschedawaja.

7. Nastupa, kelko žo śmê pschi dodhodnym dawku k dodhodam sa słowjnych pokładnjzow wotcžahnjeć.

8. Nastupa wopisimo dla dakerospschedawanja hrjeżowych tworow. Schtóż žedi na pschichodnje léta tajke wopisimo žada, dyrbi do 15. dez. wo nje prošnjeć.

Drobnowikowanske płacźiny w Budyschinje.

24. novembra 1923 po hamtskim postajenju.

Wschê płacźiny žo po billjonach hriwnjow.

Twora		najwyschsche płacźiny hr.	najnyschsche płacźiny hr.
Howjase mjaso ſ kosćemi	1 kg	3,800	4,000
Cželaze mjaso	1 „	4,400	4,600
Stopjaze mjaso	1 „	4,00	4,800
Sswinjoze mjaso	1 „	—	6,00
Tukrajny swinjazy schmatź	1 „	—	8,00
Pschenicžna muka	1 „	0,550	0,700
Rjana muka	1 „	—	0,500
Khlêb	1 „	0,400	0,425
Jedźne bêrny	1 „	—	—
Nasch	1 „	0,560	0,800
Hrôch	1 „	0,800	0,900
Sêmk	1 „	0,800	1,00
Amerik. swinjazy schmatź	1 „	3,200	4,00
Stuchleny połc	1 „	—	8,00
Dobre mloko	1 lt.	0,180	0,204
Jedźna butra	1 kg	4,000	4,900
„ „ wutrajna	1 „	6,400	6,800
Jeja	schł.	—	—
Jedźne buny	1 kg	0,600	0,846
Zokor drobny	1 „	—	1,160
Petrolej	1 lt.	—	0,360
Kamjeńne wuhlo (domj. tepj.)	100 kg	—	—
Brunizowe brikety	1 ztr.	—	1,500

Wiežne płacźiny w Budyschinje.

wot **24. novembra 1923.**

Wschê płacźiny žo po słotej hriwnje srošnjene.

Pschedmjet		najwyschsche płacźina	najnyschsche płacźina
Pschenża, ſwonka wotedarja	50 kilo	9,80	10,50
Rožka, ſwonka wotedarja	50 „	9,50	10,20
Jeczmjeń, ſwonka wotedarja	50 „	9,25	9,50
„ nałymſki	50 „	—	—
Wowsk, ſwonka wotedarja	50 „	8,00	8,50
Raps,	50 „	—	—
Bérny	50 „	2,00	2,50
Sêno	50 „	2,00	2,30
Sêkomo, ſ masch. mlócź., prašk.	50 „	1,00	1,40
ſ zypami mlócźena	50 „	2,00	2,30
Pschenżična muka na wotedacže	50 „	—	—
„ „ we ſw. wikow., turk. 70%	50 „	21,—	21,50
Rjana muka, na wotedacže	50 „	—	—
„ „ we ſwob. wikow. 70%	50 „	20,00	20,50
Pschenżične wotruby, na wotd.	50 „	—	—
„ „ we ſwob. wikow.	50 „	4,30	4,40
Rjane wotruby we ſwob. wikow.	50 „	4,30	4,40
Prohata, 328 schtuk	1 schł.	10,—	22,—

Hłowny a zamołwity redaktor: Marko Ćmoleń w Budyschinje.

Wyšoke provisije.

Pytamy nusnje **khójnowe kuluchowe drjewo** a deski kupicź. Dale potrjebamy bêžnje wschê druhe drjewa, rêsane a erêsanje

Telefon Njeźwaczidło 24. Firma **P. Rocho w Ssernjanach** pola Kamjenza. Telefon Njeźwaczidło 24.

Swobodne mêstno

za

Welsec kupny dom

Telefon 12 w Kulowje Telefon 12

Kedźbu! Kedźbu!

Wulka Dubrawa a wokolina!

Wernerowa šubna praxis w Budyschinje

na schulskej haźy 6.

Kóždy pjatk wot 9—6 hodź.

rêcžne hodźiny

w hoseżenzu we Wulkej Dubrawje.

Shotowjenje zuzych šubow, pschedźêłanja, wuporjedżenja, plomby, šubytorhanje.

Runje w ćišću wuńdże z nakładom hudźbn. wotrjada M. S.

Bjarnat Krawc op. 55. **Wulka lubosć**

30 serbskich narodnych spêwow za 4- a 5-hłósny mêšany khór. Nabožne a swêtne, wjesele a zrudne, znate a njeznate, lohke a žežke so wotmênjeja. Štóž je trochu hudźbnje zdźêłany, zmêje nad wudawkom radosć a zmêje je po bliźšim późnaću wutrobnje lubo. Zkazać móže so rjenje wudebjena kniška w serbskim knihikupstwje.

G. Schmidt, fotogr. atelej **w Budyšinje**

jenoż na Sedanskej dróhi 20

ſ nopschecza husarskich kasarnow

porucża žo ſa wschê **fotografowanja, pažowe a grupowe wobrazy, powjetschenja** a. t. d.

Derjeźerjana, 80 cm schérka **klomowa praška**

je na pschedaŕ w Stolnej Borschczi čo. 16.

Kupuju a pschedawam wschê **rażowe pšy**

Blacžu najwyschschche płacźiny ſa tśêbjeho trjebnego a njetrjebnego pša **Auerswald w Budyschinje** na hutelskej haźy 13 II.

Serbjo

podpjerajcže swoje

Serbske Nowiny

ſ małymi nawêschtkami.

Nawêschtki přinjesu wužitk!

Kedźbu! Kedźbu!

Hodźij a wokolina!

Wernerowa šubna praxis w Budyschinje

na schulskej haźy 6.

Kóždy schtwórtk wot 10—4 hodź.

rêcžne hodźiny

w domje maschinstwarja **Khorle Jakuba w Hodźiju** pschi zyrkwi.

Shotowjenje zuzych šubow, pschedźêłanja, wuporjedżenja, plomby, šubytorhanje.

Za wutrobny podźêł při zemrjeću našeje droholubowanoje mandźelskeje a maćerje, wosebje za wopytanje na pustym wjeńcu a bohate wobdźêlenje na jeje poslednim zeńskim puću, wuprajamy wšêm

najwutrobnišl dźak a horce „Zapłać Bóh“!

W Swinarni, na daju pohrjeba 22. nov. 1923.

Zrudźena Šwonce swójba.

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy w Khoćebuzu a we Wojerecach :- Agentury na wšelakich městnach Łužicy

Telefon čo. 155 a 156 **Worclowe khamory a worclowe kašćiki** Telefon čo. 155 a 156

Wuwjedźuje wšo bankowe dźêła. Bjerje pjenjezy za najlêpšu dań. Požčuje pjenjezy nanajlêpje.

:- :- **Kupuje a předawa, khowa a zarjaduje ważne papjery.** :- :-

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća za 3. połojcu novembra 50 miliardow hriwnow. Do wukraja za november 6 Kč. Kóžda čo. płaći 3 miljd. hr. Wudawa a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. druź. z wob. ruk., w Serb. Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawótčk, kiž maja so haś do 9 hodź. dop. wotasć, płaći so za mały rjadk 15 stot. pf. Wobdźěrjo so stajece nawótčki a tabele so wyše wobličeja. Za rjadkowy : : rjadk płaći so 45 złotych pf. Rabat po tarifje. : :

Číslo 272 **Budyšin, wutoru, 27. novembra 1923** **Lětnik 82**

Dnjownica.

Wutoru, 27. nazymnika.

Nikasija, biskopa, martrarja.

1889 założi so Drježdźańsko serbske towarstwo „Cornoból“.

Nóhdy je wulka mrětwa (mrěco) była. Dha su wjes Strjažow wobworali, tři brózdy su worali. Bur Kopac je z pola domoj jěł. Tuž je so ta smjerć jomu na wóz sydnyła a so prašała, kak wjele ludźi w jeho domje je — bur je wšitke mjenował, jenož wotročka je zabył. Hdyž su wječerjeli a za blidom sedźeli, je ta smjerć nutř přišła. Bur Kopac je ju widźał, je tež widźał, kak je wotročka tři raz z halóžku do hłowy dyrił. Wotročk zawoła: Mjo je hłowa zaboliła a hišće w nocy je wumrjel.

Powědała stara Kopacka ze Strjažowa.

Stóź leža jě, tomu smjerć zuby liči. Přisł.

Towarstwowski powěstnik.

Serb. tow, „Jutrnica“ we Njeswačidle ma přichodnu njedźelu popołdnju w 4 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu pola Skopec. Přednošk je k. wučeř Kral Zarěčanski dobročiwje přilubił. Sobustawy a hosćo wutrobnje přeprošuje předsydstwo.

„Lilija“ w Kalbicach spěwa pjatk 30. t. m. wječor we 8 hodź. Štóž chce při přichodnym swjedźenju sobuspěwać, njech přińdźe.

Serb. tow. „Łužica“ w Hornjej Hórcy ma přichodnu njedźelu, 2. decembra, pop. 1/2 2 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu. Dokelž je tow. „Lubin“ tež přeprošene a zastupjeł Domowiny k nam wo wažnosći a połoženja serbskeho hibanja porěź, dyrbja wšo sobustawy přitomne być. Předsydstwo.

Sokolska Jednota w Pančicach ma štwórtk 1/28 hodź. zwučowanje. Překnjł je hotowy. Njech kóždy přińdźe.

Starosta.

Lipa Serbska w Pančicach wotměje swoju spěwnu hodźinu pjatk 30. nowembra pola Šołćic wo Wotrowje. Započatk z dypkom 1/28 hodźin. Njech wšitcy spěwarjo přińdu. Předsydstwo.

Sokolskim jednotam. Žito za kožde ma so w bližšich dnjach do Budyšina přiwjezć. Bart młód.

Świetowe podawki.

Dr. Albert pśchi sestajenju noweho knjeżerstwa.

Po namołwjenju nimźkego presidenta Eberta je dr. Albert nadawk pśchewzał, nowe nimźke ministeerstwo sestajeś. Maj ho źa, dyž wón dźeł dotalnych ministrow do noweho knjeżerstwa pśichwjeź, ś wuwześem Luthera, Kótha a Oelera. Wšitke nowiny drje na jich městno wšelakich politikow mjenuja, tola je to hyšće hódanje.

Wo žiwjenjobdźe dr. Alberta ćo powaź, so je ža won 13. februara 1874 narodźił. Alberta ćo powaź, so je ža won 13. februara 1874 narodźił. W lěće 1910 bě won ś nimźkostatnym kommisarom na źiwótowej wustajeńcy w Brüsselu, w lěće 1914 bě nimźke knjeżerstwo dr. Alberta do Sjednoćenych statow pokśiwjenje Ameriki pósłało, so by tam žiwiny a zyrobu nakupował a finanzne naležnosće Nimźkeje rjadował. Pśichi tym pak won njeje pjenja swójownje ruki měł. 1917 měješeje dr. Albert njepśechećelśke samoježenje ža rjadowaś a hromadźe ś dr. Helfferichom, kótryž bě wot městolanga knjeżerstwa wróćastupił, hospodarśke pśichinły ža Brest-Litowsk a Bukarest ślěpowe źěrčenje wodstrańć. 1918-19 bě dr. Albert ś presidentom nimźkostatneho pjenjeżerstwa ža pósłanc wojeńskeho nadobu. 1919 jeho ža pódsekretara w nimźkostatnej kanglii Baueroweho ministerstwa a 1920 ža statneho sekretara w Žełrenbachowym ministerstwje pomjenowachu. W Cunowym ministerstwje bě dr. Albert najpśiwótny ś ministrom nimźkeho pokłada a potom ś ministrom wobnowjenja. Napóśledź bě won ś wjele pytanym Barlinskim rěźańkom a bobustawom dohladowanje ža nowy Nimźkich dźěłarjow.

Franzowske njedowěrjenje k dr. Albertej.

Franzowske nowiny ho žiwje ś nimźkej ministerskej krisu ža dźiwanju. Dr. Albertowe ministerstwo njeje ho po pśenim jasnem pśichwalenju pśichwaliło. Nowiny na dr. Albertowym žandźenoseć a na jeho stuttkowanje pśichi nimźkim pósłanc-stwje w Amerizy pokazuje. Tam je won ze swadźenjom Parižskich nowych njedowěrjenje prjedatwichego presidenta Sjednoćenych statow, Wilsona, słudźił. Runje tak ho wupśeśuje, so je won w Cunowym knjeżerstwje ministerstwo nimźkeho pokłada sastawał a jemu wulki dźěł winy na sćinanym hubjeństwje Nimźkeje pśichiśuwaju. „Echo de Paris“ pśicha: nimamy ho do smutkowanje politiki Nimźkeje mjeć, njech je muž kajkižkuli, kótremuž nimški president nimźke kanzlerstwo dowěri. Nochcemy ho ś wopśeśa na wozbołu źwjasaś ako jeho wot wšeheho spožatka sabrjeć. Cheemy pśichodnemu nimźkemu kanzlera w jeho stukach widźeć.

Swjatkarska wojeńska kontrolla w Nimźkej.

Po poručenosći franzowskeho knjeżerstwa general Nollet 1. dezembra nimźke wójsko pócźnje sabu kontrollowaś. Tale kontrolla ho pśeća w Bayerskej sapócźnje, hač runje je hižo ras loni bayerske wobydlerstwo swjatkarsku wojeńsku kontrollu ś nadpyrnosćemi snjemóžnito. Tehdoła dyrbi ju ś tym liśeć, ju kontrollowaju offizěrjo do źinjernjeho stracha pśichinu. Niedźiwajsa tehdy na nékotre franzowsky offizěrjo pjerća swólniwi, ho tutemu strachej wustajiś.

Wotchodźenje ža nėhduschi sakski krolowski dom.

Po pśichotach, kótrejž su lěta trałe, je dźensa knjeżerstwowa pchedobka wo wotchodźenju ža nėhduschi sakski kralowski dom na najlepschim puću, so ju žejm sačźinić. Pśched dlšćim cźasom je drje pchedobka do žejma pschischła, tola dźensa je ju žejmowy prawny wubjerk je wschėmi błokami pśicherźiwo hokam sozialdemokratow sačźinił, kótrejž w tom pśichodźe knjeżerstwowu stronu pchedstajaca. Kommunistojo pśicherźiwo pschedstoj hokuja, dokelž nochcedźa kralowskemu domej ś zyła nicźo pschihnołić. Tśi njesozialistiske strony su pśicherźiwo pchedstoj tehdy dla hokowanje, dokelž žebi knjeżerstwo prawo pschihnowoju, ś kótrymiž bankadow kralowskich fidelkow, kótrejž ha je statneho wobhospodarjenstwa pschejsće, po swojim wusdaću kajšćikli pschednujeny pchedawaju. Sakski kjenz žnadź hižo tón tydźeń wo wotdźiwe pschedkohi dostkónčnje rozsudźi.

Němšich nazionalistow w Hamburgu fajeli.

W nozy k njedźeli su 60 hobustawow „dejtschlandskeho folka“, němšeho nazionalistiskeho sjednoćenstwa, w městschezanskim parku w Hamburgu pśichi nóžnym wojeńskim zwučowanju pschekiapili a fajeli. Njedźelu je policija dale 80 hobustawow Bismarckskeho swjatka fajala, hdyž dźiwchu na swoje zwučowanišćo dojeć. Pola fajatych pistolije a sabijaki namakachu.

Nazjonalnosće dźěkonsemějerjow w Barmenje.

W Barmenje su zjoborow dźěkonsemějerjo nazjonalnosće źiwjakili. Pśekarnje a zyrobowe pschedawarnje ho wuruchu. Wódy policija zakrocźi, lud policijstwo nadpadowaschе. Někotři zibilistojo a policistojo su franćoni. Wobydlerstwo bě ho pschećivo policiji rozsajmdriło. W někotrych městowych dźělach ź dźěłom do policijstwom dźěłachu. Boja ho dalšćich njemérow.

Mordaŕ Rosy Luxemburgoweje do wukraja cźeknył.

— Leutnant jwonka słužby Ernst Krull, kótryž je pjeća Rosu Luxenburgowu zastrělił, je do we wu kraja cźeknył. Wódla mordarskstwa pola Barlinskeho krajneho žuda II bě Krull dla bombowego attentata na žogalitiskeho fijitarskeja dr. Parwusa-Helphanda pola Barlinskeho krajneho žuda III wobkorźeny. W druhim padźe Krulla winuja, ju je hromadźe ź hejtmanom jwonka słužby Müllerom ź Hausena bombowy attentat na willu fijitarskeja Perwusa-Helphanda wotmyślił. Policija pak je ź cźasom we planje jwonjowski jemu sadźewaka. Prozeź dla

wocześciańskie. Senator Ringel je pśidobśiśeny klub śebi wusłaśinjenje wo pomjerach Francowskeje k bolśewiskiśi Rusku a wo sejśiśeju Francowskeje, kótaraž dla Minister swonkownych naležnosćow Dumowśi praji, so žu powjeśe wo pólsko-bajerskim jednanju s hotymi wunmyślenjemi, kótrež ma je nan k honjenja za nowinkami wusćehe. Wo stejśiśeju Francowskeje pśi nóžnym rusko-pólskim konflikśe minister praji, so je tole praśenje nadžasne, so pak je pólske finjeśstwo pśeśeśiwódcźene, so mohło w cźežnje na pomoc Francowskeje licźeć, kaž Francowska na pomoc Pólskeje. Na praśenje ja pśiśiśinami, kótrejž dla njeje móžny wuwos hornjoślesćiskeho wuhla do Italskeje sćinił, minister wótmowi, so wuwaze tarify na cźežkogłowaśiśi żelesnizach wuwos hornjoślesćiskeho wuhla do Italskeje sćinjeny.

Ze Serbow.

W Budyšinje, 27. novembra 1923.

— Wo myśiwe. Wčera wjeźoro w 7 hodź. barometer 741, hygrometer + 1, thermometer we dwór + 2. Dźensa rano w 8 hodź. barometer 736, hygrometer +1, thermometer w nozy − 6. Po rozpšawje Dźejepśanskeje wjedra-nje je nóśe wjedro wótśate. Sćežkosće na hrońe Kšiv. Sćnadne pśichśiśenje cźežkeje powótra, kiž wótera nad Kśiśeł, Francowskej a Schwanskej leža-cu, ju žu nojśśerje sesłabiłe. Dźensa je wjały śuśeł pśiśeł, kiž jemu stajnje pśichśiwa. Wótera bu po zyšej Kśiśeł i wjśiśeh powótrjeńcu a pak kurjawośe. Sym bu wobnoj hacź do 6 we Wótśišławju hacź bo 13 stoy. Kuźiše śrjedu słónźeśo 7,45 sćehdźa a fo 3,51 thowa. Wótśaczi sćehdźa 8,35 wjeźor a fo dopołdnja 11,07 thowa.

— Rozpšawa pólitiki. Pólitika Lusćerjo wot wonka sadžerža, kiž dźiwośe w Budyšinskim sadźane cźelo pśehdawcź, kótrehož mjagko njeśe śiawnje wobhładawcź dał. Mjasto go je tudomnej rśadnej k wobkładowanju pśehdpołoži.

— Stanitśe wotdlenje pśehi pólizajśim łuncze we Budyšinje nam: pśiśeł: Statwa ludeńoma Liška sa je-žiwjeńske wudawši wuczinjeńske 19. 1. m. 831 milijardow kuźej tak wjele, kaž bo wóźny.

— Schtóž papjerjane hrivony njebjerje, žo j jastwom thosta! Sśobotu w Planizach pola Zwikowa wiśeny nahły śud dźśaśe a wulku śeźbu wikowarjow sajudźi. Rśeśnik F., kótryž bę ho sapawiedźił, tój a śmjerśe mjagko sa papjerjane hrivny pśehdawacź, 2 njedźeli jastwa dóśe a ma 10 bilionow pjenjeźnego thosłanja sapłaśiś. Rśeśnik K., kótryž bę ho tehe runja sapowjedźił, sa papjerjane hrivny mjagko pśehdawacź, ma wósćeń w jastwje śedźecź a 20 bilionow hrivnam sapłaśiś. Rśeśnej S., kótryž bę někotrych ludźi j śłamow wujpokłaś, dokelž njemóžachu j rentśej hrivnu sapłaciś, dwě njedźeli jastwa a 40 bilionow pjenjeźnego thosłanja pśisćihdźiśiu. Podobne thosłanja fo 10 druhim pśehdawarjam napołožiło.

— Padrobśiśiwe. Tu kradnyu we nozy k 23. 11. 23. wjeźor we 8. had-linje sćehbowe kołuśki: 1 muźazy kołuch s mitrejowym thornarjom, 1nrcźej kołu a módrym poćehnjenjom, 1 muźazy kołuch s wudrazym thornarjom, bźinowej kožu a cźornym poćehnjenjom, 1 muźazy kołuch s bobrowym thornarjom a cźornym wonźim podśihowom, dale 3 cźernośćehe karwikłaze koże — 20. nowembra kradnyu tu płyschowy płaśikaz s cźetwjerym podśihowom a w noj k 24. nowembrej dwaj mźehaj źita, dwaj wźehaj wowsa a sćśicej pośihnyh mźehow. Wo wózyśtujobne zdźelenja prošy kriminalna pólizija.

— Kola dale kradnu. Sandźenu sobotu kradnychu we Budyšinje 4 jźiśne kola, jene znamki „Corona“, jene zonrnge znamki „Adeal“, bo źehła ma cźiśło „31“ iatlicźenz, dale žonjoze kolo znamki „Phänomen“ a mukaze, kótrehož znamka njeje znata. Wo wózyśtujobne zdźelenja prošy kriminalna pólizija.

— Dawk na rśeśanje swinjśa wot 26. nowembra 1923 sa wola 4050 milijardow hr., sa byka a kruwu, pśeśes 175 kg. rśeśane wahi 2850 milijardow hr., niże 175 kg. rśeśneje wahi 1800 milijardow hr., sa świnju, cźeśśe hacź 60 kg. rśeśneje wahi 1 200 milijardow hr., niże 60 kg. rśeśneje wahi 600 milijardow hr., za cźeśo 450 milijardow hr., sa wowcu 300 milijardow hr.

— Budyšiśke kśiśańśe jmjasćne druśtwo (Vertrags-genossenschaft) widźi fo nuśownane, k połnośćikownemu rozsajśnjenju sćežkowoge wośrjeźa: Dokelž je hacź dotal wśicko pśiwoźowanje wo wróćźowańcźe posłanjenja śantuchu dźélanśkeho ministra wo pomozu sa thorchi pśichi thorchowych pakhodnjach wot 30. oktobra 1923, schtož je njein k-homuny cźin pśechcźiwo nźinśiłim lećarjam, bjez wuśpěcha wostało, budźa po dźaclu wschitkej lćarjo w Rěnišk-nuswanj, wot 1. dez. 1923 do hjeschwjatkowego stomi tu-picź. S tuteje pśiśiśiny dyrbjachu fo wuczinjenja s mźe-śinownymi, wobkhodnymi, śkhnocźeśiwownymi a hjorni-śiśimi thorobnymi pokładnjami k 1. dez. 1923 wuwoze-dźeć. Sa lćkakśe śastaranje śobuśtawow tutych pokła-nizow pak njepśichinźe bo śtracha. Wothładanje pat fo jenoź stanje na śakładze śarunanskeho porjada za hotowe pjenjeźy. Tuta naprawa njemóri fo, schtóź ma fo rafnje wuźbeżnyć, pśechcźiwo mźinowym pokładnjam (Ortskrankenkassen:, s kótrymiž lćkaśtwo śajnje w dobrej pśchsśjenosći dźśaśesche, wona je wjele bóśe mźna swobora pśechcźiwo mjenowanym pokładnjam łuśeźśtwa, tośaž bo samohła, cźežyn wo swoje bheże wojowazym lćkarjam śwóje prawa wsaći.

— Kśdźbu! Wschi wótpowjśkarśke pjenjeźy (Notgeld) mźta Schorjeźa nźe milijardy wot 30. novembra sem wjazy njeznaśa.

— Sa dostawjśenje njeśbożoweje zenty! Dostawarjo, kiž zentu wot sakkeho rataśtwa (cźo. K. 21), sakkeho-thi-ringskeho zelesnowego a worzławskeho (cźo. 8) a wótneho powótaśiśkeho druźstwa (cźo. 69) dostawaju, mźaju śebi kwitowaiśke formularu nźiko tej na sawóśćesiśkim hauncze w bohotowni na hrodowśkej haśy 10, wo śtnje 36 wótewrjeć. — Rentnikwitowanśke formularu druźich powokaśtnich druź-stwow, tak dalsko hacź je mźno, sawóśćesiśći hant wobstara a je potom wośrjeźi. Na to móźa fo kaź tam wótewrjeć. To płaći jenoź sa dostawarjow renty, kiž w Budyšinje bydla.

— Mali rentnarjo! Sśrjedu dowołnja fo w méśe-cźanśkej hłownej pokładnjy wunfaczicźe.

Pśichipśmarja rentowych kwitowanjow (Rentenquittungs-Beglaubigung). Sśobotu 1. dez. 1923 je śchiwóźeśiśe pśichipśmarje rentowych kwitowanjow sa tich rentudostawarjow, kiž pśiźedu w różne stnje radnizy pśichipśmarjeć dawachu, tón króć na sawóśćesiśim hauncze na hrodowśkej haśy we stnje 36.

S Khrašćic. (Sapožbjene.) Njedźelu tydźenja bě sa naśeju młodoścu wurjadny dźeń. Naśeju towaśtwu młodźenzow wuhotowe hnjdź najmjeńśi śwjeśeń na wuźiwdne waśchnje. Hdyž hižo cźitamy Khrošćanśke towaśtwo młodźěnzow wuhotuje śwjeśeń, dyr maš hižo teźka nuźe-kowna žadość k njemu cźehnje. Wicźetoś naśe towaśtwo młodźenzom je pśeś swoje bohate a wubjerte pó-śćeńca hižo dawnmo wo zytych Sźezbach śnate. Po-hlśadajmy wróćo na dźiwadło „Na Hrodźiśćeźu“ pola Kapśićina a na dwoje wjeśśe podawki. Swědk ě temu bě nětko teź śtuśći naśmuśi śwjeśeń. Pośikćachu po nam njemuzy śyła i naśćich khrašćanśkich narodnych śpěwow a dwě śkmadźe. Tehodła bě śwjeśeń teź bohace wo-zkany. Tola na wjeśśe śiźu pśichopśluchaćarjow nej śo jurła hižo wróćo hlada. Wina ě temu pat bě, žo su na-śći młodźenzoju śwjeśeń śat mało wośjeźili. Tehodła mnohy śkhodźa, so žu śej rany ś hjeśeń pśeśpaśli. K trośćnej pat móże dopjelnować cźitarjam hižo wośtawś-ć, so je towaśtwo hižo śaso na nowy taśi śwjeśeń pśih-hotuje, kiž ma śe k lětu naśeko wotmeć. Towaśtwo je

Pśhedźenak

śiłnjśka do kźdźeho śerśśeśeho doma! Pśichinjeśe śćežkej (triko) wobrazow naśchego wulkeho muśchtra Kuby, nimo wjele druhich. — Njeśikmy am njeźesce am pśazy łutowali, jón tak rjenje hacź mózno wuhotowacź, so by so hnjem drohemu ludej nóśchto do tuźi dało, schtóź by ho jemu teź woprawdźe lubiło. — Kalendarji, cźimy a cźaśu, žu so śwérzu pścheładowane a ś wulkej pródu k nowa po Budyšim merźdźanje wobliczźe. — Schtóź cźze wjedźeć, kak je na cźaśu, trjeba jenoź do protyki pohladacź, hdy śłónźo ako mźesaź śtahdźatej abo domcźk djeśej, a po tym śwój cźaśnik stajicź. Ale pśchi tym dyrbi so nato tehdźomaź, so tak dołho cźaśe, hacź je runje potrjeba mźekacźka do śtónca za widźeć. To tym je cźaś na minuty wobliczźeny. — Dokelž Budyšći merźdźan zyły śerbśki kral pśchemźeri, ho-dźi so protiwa sa wśchitkich Sserbow jenak derje trzebacź. — Teź prohnym Sserbow, so bychu na najwjeśśe śerbow, na planety, kedźbowali. Hra planetow na njebju je nimo mźry cźaśna! — Protiwat je hižo śto dołho wobcźe-nje wobdźiwa. — Tuź je wojśenił, hdy a hdźe je to źiwe-dź nagy źadyn planet widźecź. Smźerze fo j keho wśchitzy najśerśśe wjeśele!

Hana.

Roman wot H. Sienkiewicza.

Pśchełožił Bena Łyž.

(Pokrjacźowanje.)

21]

Dnydom pśeni dźeń mje j daraunj pśchepnya. Da mi někotre śkelbacźk, kiž be krótko pśedy we dwóśbju j kujsom j Zell trjebał, a ś kotrymiž dopomnjenka na mnohe druhe w mźodźeśi wutwożowane dwóśbaje śwóśnowańcźe; wujśe teho bólśech kraśneho wobźiśeho konja a wot najśtarśźich pśedowunikow dźśećenty teźak. Pśchimadła śchérokobrjeń-datehu Damoźcźanśćeho teźała bě ś prohnimi kamuśćkami a ś gwjezdźatom macźerje Bożeje wudebjene, pośłedńje bě je śtotam na żelezo śatyte a mźeśche napiśmo: Jesuś Marija. Teźak bě jena ś najśtaramy śćhich dvohocźinkow źwóźby a wot wśele ly śem wóz najwjeśśich pśchećzow Kaźimérowych a mnóźch była; pśchećoź śtarjachu kraśne brjedna; rźałchu żelezo kaź trugli. Pśjedy hacź mi nan teźak pśchepoda, wuczźehny jón śam ś nóźni a dłuhke brjedna śjedźecźu nźećhto krótź pśches powźtr, potom śeźiśi śnamjo śćehźe ne moju hłowu, wotołchi śwjeścźańe macźerje Bożeje a praji, jón ni pśchepodawśchi: „Njech tuton teźak do hódnych rukow połoźu! Sśym jón w nźeśći tjebał, cźiń runje tak!“ Wobjachmoj fo mjeśćźiźy. Mje-śym bě Kaźimér teźak pśchinnył a byrnjeź hakle pjatnacźe-létny hóła był, tak mischterśny j nim teźałowańe, so jeho wuśtojeśa a wuśtojnosć bě śchej nźećotrehoźnili wuczeru mje-śźowanja wohańśiłej.

Nan jomu wjeśele a śpokojnje pśchijśładowańe a praji: „To budźe woprawdźity wśchowumjeźy! Ty dreje tola runje tak derje rojumiśch, niź?“

„Śo wź, nano. Bych Kaźimérej hiśchźe mnoho na hódanje naredźeć mohł. Wot wśćeńch towaśtwom, ś kotry-mi mźjach mjeźowanu rukopodźimu, mje jenoź jedyn pśche-jśeć.“

„A to hdź?“

„Selim Mirśa.“

Nan śmorśchći cźoło.

„Ah, Mirśa! Mój ty dyrbiśch tola łyźnjiśći być! —“

„To mi teź dozyła śmóźni, jemu ho napśchećzo śnjiźeć. Na, mjeśe mnu a Selimom tola jemje ś biću njepśchinźe.“

„Ai, na krótźe stanje ho hiśchźe njewećźećśche“, śnapśchećźawi nan.

Popołdnju tehoźkameho dnja śedźachmy na ś winom wobśiśćenym wutwarku, ś kotrehoż bésche dwór a pucź, hi bě po bokach ś śchtomami wobhajeny, pśchewidźećź. Knjeni d'Ywes hacźkuwaśe pśchikrywku do kapale, nan a pater Ludwik pachaśchtaj śprowjeś trubzy a pśjećchtaj cźorny khojej k temu a Kaźimér djerjeśche śo pśched wutwarkom horje, hdyž lćenje kaktoźćkaw wobledźbowaśche, ża kotrymiž by śatwźeśe śśelał, niebeśi jomu to nan kruśe śakaźał. Hana wobhładowaśche źebi je mnu moje rysowanja, kiž běch bobu pśchinjeźł. Njemyślachmoj pak wjele na rysowanja, kiž mje jenoź ś śakhowanju pohładnjeju śłużachu, ś kotry-miž Hanu wot boka wobledźbowach.

„Nó, kajku dha Hanu nómakaśch? Je tola pramje nje-rjana, knjes śatwarzejśi, niź?“ praśchećźe ho nan a śgła-dowaśche ho pośmźowźnku na nju.

Wobledźbowach rysowanje, łuź mźjach runje w ruzy hiśchźe dokładniśche a wotmołniśch śady papjery: „Njerjana njećam runje prajećź, ale je śrośtka a je ho teź howak pśchó-mźnita.“

„Knjes Hendrich je mi tuteho pśchemźerjenja dla porok cźinił“, pśchijpomni Hana, hjes jeho so ho najmjeńśi nu-ras wuśćeśće pokasała.

Wobdźiwach jeje mźr a duchapśchitomnosć, pśchetoź nje-hdyž tute poroki ś tajkej wóśtrośćju naśpomnjeć mohł.

„Schto ma rékacź: njerjeńśicha abo rjeśiśka“, praji pater Ludwik, „śchto na tym śaśeji! Ale wunjuje pilnje a khwa-nje. Knjeni d'Ywes móże śći pawźdeć, kak śpśećnje je franzowśzy nawuknyła.“

Mater Ludwik njerećźeśche njemuzy franzowzy a njebé teź, hyrnjeź hižo śto dołho ś knjeni d'Ywes pod jenej śtśchi pśchebywała, to nawuknyć mohł. Rajśchaj tohó dé la wbo-hego śtaba śtrona a mźjeśche franzowśku rźéć ja mnu dźél wjeśćźego śdźiwanja.

„Njemóźu śapśrśeć, jo Hana tedy a lohzy wuknje“, wotmołni knjeni d'Ywes, „ale najebacź tyło dyrbju ho na nju pola waś, knjes Hendrich, wobśeźowacź.“

„Ow, knjeni d'Ywes, śchto dha śym hižo jośo źnjeźka.“ jośeźa Hana a śmjeźy ruzy.

„Śchto ja śłucźiła? Dnydom śhonich a mózech jo ro-mom śakitacź“, śnapśchećźawi Franzowśka.

„Mysliće źebi, tuta knjeźna, ma-li jenoź wokomik cźaśa, pśchinnyć ja knihu a cźitacź. Wubjće teho nan wśche pśchićźinu ś myślanj, so teź w nozy, méśto so by śpała, hiśchźe hódźiny dołho cźitał.“

„To je jara njeprawje wot njeje, tola wot někotrych śtyjchach, so w tym jenoź śwoju wuźerkaju śeźbuje“, praji nan, kij, bé-li wjeśoły, Franzowśkowzy rady napśchećźo rźećźche.

„Ow, prośchu vo wodacźe, ale śym pźećźahtyrźećź lét śtara“, wotmołwi tuta.

„Woprawdźe, to źebi myślił njebyć“, śnapśchećźnuł nan.

„Wy śeje njedobry cźłowjek!“

„Mźjto. — Wźm pak gyśe wźśće, so, ja-li Hana lubo-śćinke powdaśćźka bu rukow dostanje, tute nima ś knihaw-nje, ke kotrejž ma pater Ludwik kluć. Wina padnje potaś-śam jenźeźy na jeje wuźerśku.“

Knjeni d'Ywes cźitaśche woprawdźe ża źiwjenje rady lubośćinke powdaśćźka, a bolśej mjeśeśe teź hiśchźe ro-wołnośćej, tute śaso powdaćź, dha dźe bé ś Hanu wo tym abo tamnym rékaźa. Nan potajźim praśeśche na pof mje-śele na pof khutnje, ale ś wotpyhladom wérnośći.

„Pśeśeśe tola“, śatwóla Kaźimér na bobo, „śchtó dha tam ś nam jécha?“

Hladachmy wśchitzy bo śchtomowanje lipow a widźachmy zyle w śpocźatku śchtomowanje mrózeć prochu, kiž bo nam je śpśećnoścu wótśtka bliźeśe.

„Schtó mógze to jenoź bycź?“ Kajźa śpśećnosćej“ praji nan a śtany, „Proch je tak tołśty, so niczo nepśśinajeśch.“

Bé njeźmérkne horzo, hižo dwě njedźeli njebé bo de-śchećźowało a tehodła pośpěchny bo pśchi najmjeńśichim hłu-njenju na puczach huśto woprawdźźita pśośćena turzjawa.

Wobledźbowachmy bo bliźazu mrózeć procha śchébliwje, śłónczeje pokasa bo nécźto śtow króćej pśched nami konjaza, hkowa je śchérokó rozdutnymi nóźdranti, ź pkomjenitymaj wo-śjowaj a śmałowanymi hrimami. Bźeśich bliźeźe ho jahrabnjo a dótkny ho źdmo ś kopytami femje. Na konju jedźeźe po waśchnju Tatarow hornje cźło do prédka pśches hlowu konja śchyleny mój pśchećźeł Selim.

(Pokrjacźowanje.)

kowańskich knjeżnow za dobrowólne pohibjelstwowe. Minjenu lětwjedźeli je nańse Serbstwo z nowa krute zkusyło a nadźijomnje wjele stare bracht, kiž so w wobšernym zdźěle tuž tu w Hrodźanskim kat. Serbskim rosdźělerskej wuchadu, podubjło. A to mamy so wobsedźe naschemu towarstwu mlodźenzow dźakowacz, hač njech wone tężkje, rozcze a so wumówa pschroz k rjeńschemu tężkomu, a wu młodźenzu, stejsce kruche we waschim pschebywanjacu a wjedźenje so zaspjetowi wot tejschich wobich luźich Serbow a wot schkodźacych wschonkmzow! „Nó, khródźtizy wostanu rysy žerbske a so nihdy njepodadźa!“

S Wochow. Kak njechajbichcziwi pabuschi dźensa njich dżeń tola hu, šmy sebi pola nań widźeli. W nozy k 5dźenje su na nasch zyrkej rěpt położili. Po nim na ponoschi sasebjoh. Tu seibiwowachu želesne kedźi błyskowodow. S nich wotkschetowachu platikowe kóschki. Mekitkemohu sa hyi wo pobrabženjach we raschej wosu nedrobnje wobhonjeni. — Na tamnym kónzu wosy so mały kroj ezesche. Po tamym šerbskim waschnju bě zyla wjes Bobu na kwasbu. Tak njebě w naschej wsby žaneho wosthada. Tuzaja na dwórjoch tolsterjarow. Tej dowolnoja j Hamorowsteho tónza pschihódsejchtaj. Psched zyrkwiczku posastajschtaj žeby ju wobhladnjo. Kóżdy běše wuhlesche, so wo nasch Bożi dom sastunujetaj. Tehodla jim nichto nasse ezerne wuhle njewyschjape. Potom sasa k Hamoram wotjedschtaj.

Hospodarski roshlad.

Wutoru, 27. nowembra 1923.

Damske kursy wezera w Barlinje:

Dollar	4,189,500 bl.transjowsti frant	227,480 mł.
jendźelski punt	18,3540005 bl.ezkoslowakska krona	121,695 „
schwajzarski frank	730,171 mł.	100 pólit. markow —

Na Barlinskich witoch tež wezera knjeżeskowo damskich kurs dollara njepschemjenjeni. Wón so dale s 4200 miliardami sapisha. Rentowe a slota hriwna tehodla hacz na dalsche tute hódnoty wobschowalaj. Na bursy so powyschenje kursa wotskarzowasche, ale kamotka. Knjeżeskowo s ezekske prjedy kurs pschemenjeni, dóniż so nowe knjeżeskowo njewutworji.

Efekty mjezachu wezera sajo dale. Pjerjesly njezběchu tak jara žadne a tehodla njeżo witowanje njeschescheche. Też na Drježdżanskej burizy běchu wiji we efektach žime. Keramiske industrijowe wezera na prinim mjesne žnéschesche. Siemens Glas dóbu 10, Kahla 7, Séchi. Glas a Hirsch-Glas kóżdy po 1,5 bilijonow. Mjotre sopo we nésché wotdrjebschin, każ Hoffmann Glas wo 2 a Annenstein wo 1 bilijon. Maschina tehorunja dóbuchu a to mjes nimi Séchi. Bronze 7,6, Schubert a Salzer 4,9, Görlitzer Waggon 3,4, Eschebach 1,2 bilijonow. Tola Séchi. Waggon 4,5 bilijonow a Mokre druhe po miliardach pschisahdźichu. Jara po też sa aktsjemi elektromotorow a kolow sejmnowachu. Mjes nimi dobuchu Borgmann 4,5, Wanderer 8,5, Herkules 12 bilijonow, też mjes nimi nekotre nésché pschisahdźichu. Dobre šnè wopachu też akzije bankow a transportnych bunkowow. Mjes nimi sahdźachu Diskonto-Comardit 8, Darmstädter a też Dresdner Bank wo 1,3 a Séchi. Bank wo 1 bilijonu dobyta. Némska banka 2 bilijonaj pschisahdźi. Tehorunja też wyschelake industrijowe akzije rjane dowolki sapjahu, mjes nimi bě Kunstanstalt Mai 7, Gehe s 2,3, Pohtzsch s 1,7, Bautzener Tuch 1,2 bilijonami. Tola wyschelake też thetro sbadźichu, każ Oberlaustitzer Zucker 10, Zinguer 3 a posdźisko bijschcze 2 bilijonaj atd. Mjaniske běchu dobyrki w papjernjachach a to, schtož nekotre pjenjazowachu, sebi nimale wohu dżerżesche. Piwarnje powschitkownje néschto dobuchu.

Renty běchu wyschelake. 3½ proz. statna požčonka dobu 300, 4 proz. 275, 3 proz. pruske konsole 300 a 4 proz. 200 miliardow, še to pak 5 proz. statna (wójnska) požčonka 5 miliardow, 3½ proz. pruske konsole 45 miliardow a Schutzgebietsanleihe 1,7 bilijona pschisahdźichu.

Produktowe wiši tež wezera malo pschemenjenja pschihescheu. Statna Jitanja tež wezera zaneho sita njeskowasche. Rentowe hriwny wjazy tak zahe njeběchu. Se wobsow so **wjele rožki** postschowasche. Jene bo mało rozschesche. Pschenzu mlyny sa bobotnischin placztlinu kupowachu. Wowoh derze dżéżsche, jeczmjeń mjenje. Maki so nésché sa papjernarn hriwnu rozpschesheda. Womeschki běchu jara mérne. Po papjerjanej hriwnje staji so wezera zentnar w Barlinje:

pschenzy	9400—9550 miliardow hr.,
rožki	8650—8800 miliardow hr.,
jeczmjenja	8850—9050 miliardow hr.,
wowisa	8000—8100 miliardow hr.,

w Drježdżanach:

pschenzy	9625—9675 miliardow hr.,
rožki	9375—9625 miliardow hr.,
jeczmjenja	8875—9125 miliardow hr.,
wowisa	8125—8375 miliardow hr.

Na Barlinskich produktowych wikach
zita a produkty po stotej hriwnje.

Pschenica	187,0-191	**Stloma a syno**	
rožka	172,00-176	pschenična	0,80-1,00
nakitn. jeczmjeń	177-181	rjana	0,80-1,00
wowiš	160-162,00	wowsyna	0,70-0,90
pschenična muka	32,00-34,00	rjane wolepy	—
rjana muka	30,00-32,00	jeczna	0,70-0,90
za tunu abo 20 zentnarow		k sałkanju	0,60-0,70
Pschenež. wotruby	7,60-7,80	sytkanje	1,90
rjane wotruby	7,60-7,80	syno	0,80-1,20
rapš. wosalschk	13,0-13,50	**Bérny**	
pschowa melasa	7,50-8	bóle	—
jerabelki	20,00-23,0	sčerwjene	—
pjeskuschki	17-19,0	žoltomjasne	—
ruche truhanczki	8,00		
bérnage krupki	16,0-16,50		
rapš	320-330	po zentnarju	

* a 100 kg abo 2 zent.

Kurs w Barlinje 1,70 stoteje hriwny.

Drježdżanska burza.

Pschenica	19,25-19,75	bérnage krupki —
rožka	18,75-19,25	pschenež. wotruby 8,00-8,20
nakitni jeczmjeń	17,75-18,25	rjane wotruby 8,00-8,20
najmuski jeczmjeń	—	pschenična muka 41-42
wowiš	16,25-16,75	rjana muka 41,0-42,0
cžerwjeny bžezeł	160-205	woka —
rapš	—	pjeskuschki —
kukurica (Mais)	22,00-22,50	hrósch —
ruche truhanczki	9,70-10,0	módre lupiny —
zokrowe truh.	15,0-21,0	žolte lupiny —

po 100 kilogr. a po 5kotej hriwnje.

Prohaze **wiki w Hannowru.** Na nje žadachu 14—30 bilijonow sa schtuku. Běhali najtuńsche 40 bilijonow. wiki mérnje dżéżchu.

Muika sapocza loni a letsa k prénjemu rasej po wójnje jasno žito do kwitaja pschebawacz. Wona we wobkhodnym lécze 1922/23 sa 152,1 mil. złotych rublow dowożowasche. Léto prjedy sa 282,3 zł. rublow.

Némska hriwna je tele dny na wutrajnych wikach s nowa wroczo jetla. W Londonje žadachu sa jendźelski punt 44 bilijonow hr. a we Newyorku sa dollar 7—8 bilijonow.

Rentowa abo slotej runu hriwnu wudawa rentowa banka. Wona ma bycz wot stata njerwotnistuja instituzijd. Wona je némskemu hospodarstwu samolwjenje wotnjeta. Tehodla žada, so hnuż też na statne hospodarstwo mlow mócz. Wona žada, so bychu so njetrébni sastojnizy puschczilt, so bychu so wót a zelesnizja fiamo wudżerżeli, so so njehnuchu cži, kiž su bjes dżéła, sa hole lenika pesenje podpjerali, dale žada mało ale wunjesłitwe danki. Hacz do 21. nowembra je statna banka 310 milijonow hriwnow dostala, to je na slotu hódnotu statene dwójzy telko, kolkaż su némstich papjerjanych pjenjes we wobkhodze. Wschédnje so sa 40 milijonow rentowych hriwnow narschicha. Hacz do sterjeh dezembra budże mózno, nadobne papjerjane pjenjesy na rentowe hriwny samenicz.

Wikowańska komora we Jitawje bawa k wjedźenju, so sosko skasanj na hódnotu wobstejne pjenjesy sa wuplacżenje wisowow pschijima. Płacżenje we papjerjanych pjenjesach a běłych schekach na statna banku pschijimataj wschédnje hacz do 1/11 hodź. dopodźdża knjes Pawol Ditterich we sirnje Heinrich Burich sa „wikowanje“ a „Zentralausschuß Südlausitzer Arbeitgeber“ sa industriju. Telefonske kasanki so njepschijimaja. Schónk so skasa, dyrbi so hosbjez 25 dollarami dżéżicz.

Wažne hospodarske liczby (klucze).

Sa 27. nowember 1923.

1 slota hriwna (po Barlinskim wicznym kursu)
papjerj. hriwnow 1 000 000 000 000

20 hriwnowski słoty	19 267 500 000 000
Płaczijna za slowo	640 boll. sa jedyn lgr.
„ „ „	1 šileowny (1 hriwna) 400 000 000 000
Statny indeks	831 000 000 000
Wulkopschekupski indeks	1 413 000 000 000
Dankowa měra (multiplikator)	1 000 miljd. sa slotu hriwnu
Multiplikator na zelesnizy	1 000 000 000 000. Jedyn kilometer 4. klasu 2,2 ny. po stotej hódnoce, po papjerjanej 22 miliardow a 200 milijonow, 3. rjad. 3,3 pj.
Póstowy tarif: list w pol. wokrejzu	40 000 000 000
dopschinja „ „ „	16 000 000 000
list dale post. „	80 000 000 000
dopschinja „ „ „	40 000 000 000
Telefonowy kluczk	600 000 000 000

Nicżenje je w bliskim wokrejzu (Ortsverkehr) 75 miliardow w dalschim do 5 kilometr. (Bezirksverkehr) 12 miliard.

Kletar po stotej hriwnje
Sa klekatiwo je hudobjom 10 000 000 000
Knihjezischczerskeji kluczk 1 050 000 000 000
Nowinarski kluczk sa nawoleschtk 1 400 000 000 000

Po kermuschi.

(Wobrac se wižy.)

Po wschich tu khwilu hischcze njeje. Tu a tam so hischcze na swoju wjesełca. W prjedawschich czasach — mjenujcz po wójnu — puczowachu mésczenzowje po stach a cyłazach won na kraj, so bychu tam kermusch świeżili. Te je nésché wurjadnje wjesołe. W méstach jeje w tej rosmérje nimaja, każ na wsach, kdiba Budyschczanje, kotrymż tři dny do prénjeho ženeha kermusch kiwa. We prjedawschich létach cżehnjischa na wéry, so bychu so dobreho tyłanza a tucżneje hujnyły, kaczli a sajaza najdźli. We wjesnych korczmach mu so kermuschnym wuziwe po wjele milijardach, hamo po wjele stach ptaczicz. W méstach ju so kermusche nimale dożyło zhubile. A tak jich cżehnje hischcze won, też pschi drohich placżisnach — schtož może hebi to popschecz. Dżesacz let je sachło, so mózachu so też cżi, kotrjż njeběchu pola snatych a pschecżelow na kermusch pschoschreni, so sa tuni pjenjes w kóżdej wjesnej korczmiczy do syteje wole nasjechu. Nékotrymżkuli mésczenzam so i nadeju — ale też i wésteż tydobu — na tamne czasy dopomni, se Judoadami a towarschemi wsesele do wjeskow na kermusch cżehnjesche, bżdżej sa nékotre hrónych bobrych tkanu łesesa a wjazy horow tykanza na hlodu bósta a wschitky so najdobschu, so jim liża a wuschi śiejachu. Dla hromadow tyłanza sloro jedyn druhego njewidżesche. Kak so jeno wobkhodowachu sa tutym wopraudżitym — nig nanuwasnikim, taż jón we wójnje często mejachny — a to sa śmésczenje tunim płaczisnu. Sa 50 pjenjezkow — wesso tischtych — so kóżdy do syteje wole najé a napi. A jo bjes „trengelda“. Edy wroczesche so sajy, sbojowne, tucżne czasy?. Saamo w konditorntych taschebo dobreho sydrowego, pożywnucho (schtrazyjskowcho), pubnicżskeho, klonkowcha a malowcho njenadendżesch taż na wsach. Polatkim tu sajy sydaja p'chi poimch cżytrowskich horczach każ wsedy bdy. Ale, schtoż ma! — S polneho a s nastepschcho so bjerje, wschu wopraunje kermusche drómjeschko ma sajy swoje prawo. A ja thudobych mésczenzow tej néschto sou. Mnohe bżdżi a też horoscżeni thodżadach po tyłanzach, z wjesołca nésché wolkecka, bżdżej sawjenych dworow a wuitrobow njeh namakachu.

Wo prawym tu nékto sajy je ta luba wjesna kermusch, nékchto let po swótkowej wójnje, kotraż je wjele starsho sniczila. Każ bychu sastarsle cżasby ho wosjoet wrócżile in burtrownym sydobim pschikuhu — w prjedawschej hódnoseti a luhosczi, wjesele za żołdk a wuitrobu. Kermusch je swojim łóschtom a bolkom nam powédża, so je najbórsche pschetrate. Abo nie? Cżasaja na nań hischcze hrdhuische cżasby, so nam łóschta saubde, „ho s pjatomi prace“. Na, sabochcik tu sosja je. Wschi hubjerstwe a njeluhoznosze njesamósta nam herdbku kermuschi wsacz. Hluhoko saforjenit je ho tutón wosadny a swójbny gnezedżen do herdbtich wutrobow. Sdiso by nékotremużkuli dyło żiwjenje bjes kermuschke? Néschto dże wjesnjan mécz po cżezkim dżéle w Bożej swórbje, hdyż semje płody w pocże swojeho wobliecza jnéje. To wschak mésczan jemu njemél sawdżecz. Namaka tola mnoho kermuschnych pałczikow swój pucz do méstow a wobaraja po łapkach wulkej nuhy w mnohich statotkach. Schto pak też lépje płodži, hacż kermuschny tykanz a pjeczen wot pschiwuschnych, snatych, pschecżelow? We njej spéwaja nam wschelake naschi sdżékani a ludowi pésnjetyjo. W dopomnjenju na njuzin kermusch rěcżi Welt Mikuk trochu melancholijsky wo sawdżenosesi wschetko zwétnebo:

„Bóh sachodne je wjdeło,
Haj šamo też ta kermuscha,
Hacż nuże pschihódże w kóżdym lécze,
Wschak thwata prjecz bjes tomdżenja.
Hlaj, hižom je ho minula
Też letsa nascha — żerbowska.“

Dopis.

Wischelakore wobhladanje hdowo. Tak wischelako je wothladanje mojich hdow pola Budyschkich subnych lékarjow, so ho mnohonasy e'wu, tri. dentistej Dr.dżecz Heinzy w Budyschinje na Rowosalskej dróży 41 swój najmutrobnischi dżak wuprajetj za tak hahodnu, bjesbolosthe wothladanje mojich hdow, każ też za spichowanje praktiskeho šubneho narumanskeho kruchu, kotruż je jara derje dżélany. Kóżdemu zenotliwemu na šuby thoremu mózu tuj. dentista Heinku nasżedje porucżeż. Dokelż tym jenaż šubnistwu thorobnje pokladnizy, mózu jenaż kóżdemu radżicz, so by tuj. Heinzu zdol. Podpje tam radżicho pschedewsasze, kiż je šuwdomiczkne a tuj pschecżelnje wothadża k lépschemu khoreho cżłowjestwa.

Felix Clemens pjetat we Wulrich Debżeżach
w Ellij pjetkarni.

Wusuczenja.

§ Sedblarśi pomoznit Kurt Willy Lódaja s Rakez, 22 lét stary, jédżesche do Drježdżan na dżéło. Tehodla tuzwonzhe tydżenje jédne thartki. So by jemu néschto dżéje trjebacz mohł, pschepisuja dżen wusitzanja. Tehodla wobškorżi so hla falschowanju lisczinu. Jemu 2 njedżeli jastwa namérschen.

Přilopk.

* **Jastwa dla wojpokasanja pépjerjanych pjenjes.** Jenchy matomuzowanja w Frantokrodje n. W. każ so japowé, pekrosej sa papjerjane pjenjesy wotedacz a hdonoste pjenjesy sebi žadacz, sajmdżi tichowanskim ho 1 6 méżazam jastwa a 10 bilijonam pjenjesnje polutu. K temu pisa nowina „Deutsche Konfektion“: „Nadżijomnje sihschimy nékto bórsh, so dodawaczejo dla sranesho zadanja ho tak surowje thispatajn. Abo méri ho tutón wukas sajo jenoż pschecżiwnej drohnowitowarskbum.“ — Snate je, so mnoh wulkowinzowarjo jenoż sa hdonoste pjenjesy swojej twory woiedowaju. Skoro tak je: Malych paduchow lójaz, wulkim pak dodża bżéżcz.

* **Wojowanje je Frankami.** Jendżelski wuczeny Mitchell-Hedges wopisuje swoje wojowanje s mórskimi swérkkami, je Frankami (Kajisch). Won bé jako pschirodospytnik (Naturforscher) do Sdrjedżnjeje Amerikt wusél. Tam bé na mnohich pschischoh, powadnjene cżeste Frankizy s Pschikom (Flaschenzug) s morja do łódże cżahacz. Ta wożka so porahżi. Hižo pschi prénim polopace so poradżi, 260 puntowskeho Frankza popadnycz. Polożu tezele ryby wupokożichu jako wudżenk. Bórzy hdosi Frankz wudżenku pódże a s tym bu popadnjeny. Jeho k łódżicżay wudżenko pschihnuschkach a tak dyrbjesche ryba hobu. Wuczeny Chajsche jin morjez a tak tuhu do njeje wutkeli. To rnhu tak rozsumdżi, so i łódżicżu sajza do morja wuczeknu a tam njembrje zuchnowasche. Po wulkej próży poradżi so łódżicżu k brjohej dowjesej a Frankza j wobmy wusahnycz. Won bé wowrandże hobu s nohom, kiż je na lopacz pobobny. — Pschedy hacz so wuczeny do Europy wrócżi, mésesche hischcze Kraschyn bof (wojowanje) s tajkim Frankzom. Wschi tym sloro żiwjenje thubi. Jemu bé ho poradżiło 57 zentnarskeho Frankza dożahnycz. So by ho lépje na brjóh muczahnył, pschiwjasachu jeho k cżołnej. Frankz pak tak njemdrje wlusskatsche, so ho cżolnowowrócżi. Mitchell Hedges a jeho dwaj pschewodnikar ho do morja wukinychu ale plawaju, wulkowachu ho do łódżicżi. Frankz pak j cżolnom, ke kotremuż bé pschinjasany, špéschnje cżekaju do morja pluwasche. Łódżicżka ho sa nim paschczi. Hatk po nékotrych hodżinach ho poradżi, Frankza dożahnycz a morkcz. Bé to hdorhka, na wschż 10 metrow dolha Frankza. Mona wésesche 36 mladych zhżi sebi. Te méżachu hižo suby a na thribjesze hižo na pilu podobne pjerasło (Flosse). S tym so wotnowi na praschenja wuczenych, hacż młode Frankzata se subami a s tymle pjerasłom na swój pschiwdh.

* **Bur w Amerizy.** Frankfurtska nowina pisa žortliwe powédżicżko: Sloro kóżdy cżłowjek ma w Amerizy kraja — to hdej mjnja a tej praja. Mokrsi tudżo maju šamo dwé cżecże tam kóżerka. Ja mam wopraunji ebo wuja šady wulkeje luże, a tón reka Wożidar. Hižo psched pollétnotkom hdżesche do traja wschżich mużnożżow. Nascha macz pomdżesche nam, hdyż bżdżemy hischcze małe bżdżeżi, sloro njewżdżiwe wżży wo jeho njehmérnym sonatżowje. Wy mali wodżachmy hobrike howjaze hadko a wje-

ſtejomne ſaru, dotrej wſchě ſemu ſtrowſchatu. Pſchi losſich ſymſlich wěſeſorach hodſachmy ſaſko pſchi petroleſowej ſamwje a ſlubſchadomy, ſpodžiwne wužki a muſſiachmu: Dusſe ſo wockinja a liſtowe niſche nam zyly pakelſe boſſarow. Mach prajeſche, ſo je wona jenjeczka ſo ſywoſiły a budże tak wſchě ſo wo nim herbowacz. Dyrjerjeſ wuſ Božidar wuſiczeno w Chicago bydliſ, njeſe tola dolhe leta nam niczo wěſtał. Hach je ſo ſhnihſi abo haſbuje ſo ſwojeho prjedawſcheho maſcheho wokhoda — jenjeſ wo nim niczo njeſtyſchachmy. Tola cžłowjek ſo nadkla a njecha tak prawje wěrjeſ, ſo ſo niczeho nadjeeſ a wockakowacz njetrjeba. Tuž ſo nadžechmy, hach do wjeczerowſcheho a dženſnjſcheho — oxkeſ dollar ſteſi ſwojoho kaž Mount-Evereſt (najwyſchſcha hora w Aſi). Maſcha nadžija a wockakowanje ſo mytowacze, dženja rano hódže ſahalowany liſt z Ameriki, w kotrymž prawjeſnik dr. Blackburn hdiſi, ſo je wuſ Božidar we wuſkej ſtarobje ſmerſi a dowola ſej (njemuſaj prawjeſnik) w mjenje hołpoſy, pola kotreſej je wuſ tak dolho bydliſ, ſlicžowanje wo jeho pohrjebſe na 27 dollarow pſchipołożiſ. Hladacžach na ſo, kaž nowonarodſene karjatka. Maſcha mach namała prjeſaſ ſaſko ſłowa a mjenjeſche: „Na, to ſmy ſłužnje tola ſnamje ſawjenja wo nim doſkali.“

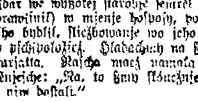

Hans Deyla: Nó, Mocko, ſchto dha je ſo ſ tym ſtoło, ſo tak wujzahlenu pſchidžehnjeſch?

Moſe Tunka: Sčitych jenoż, Hanſo, ſym ſo hroſnje wuſtroſchł. Leſach hiſchcże w ſzornym łóſku a nahodu wuſhſchach hnimoż tajſeho nekaſcheho ezertowſcheho wola.

Hans Deyla: Ty drje mjenſch tón wulki autowopi, kiž hižo rano w 6 hodź pſches naſchu mérnu wjeſku jedžeſche. Tola proſ mi, njeſmy dha niczo ſhonił, ſchto je tu dżył?

Moſe Tunka: Nč, njewěm niczo. Jenoż to ſym ſhonił, ſo ſo nekaſi ludžo jara tajſeho nekaſcheho bobaka boja.

Hans Deyla: Ty tola njejſy; tajſi bobak jich tola kuſacz njebudże.

Moſe Tunka: To niz, ale ſtyſch jeno: Nekotſi ludžo we naſchej wjeſy ſu ſchpiony ſnadneho knjeza a jemu ſtajnje wſchu wulkeſtaja, dokż ſebi nječſto ſkerſi, ſkowžcha pſchecziwo ſnadnemu knjeſej prajicz. Tola ſu jich pſchiwuſini w pożlednich nogach ſwój nóż do wopaczneho hornja tykli.

Hans Deyla: Nó haj, to tola niczo njeje.

Moſe Tunka: Ty wſchak maſch prawje, ale hdy by to ſnadny knjes hrabja ſhonił, by hra tajſich „Cžuſchlakow“ hnydom ſe ſwěta była.

Hans Deyla: Dunde tola! Haj, ty maſch prawje! Schto dha by tón ſ temu rjekł?

Dary za „Pomhaj Bóh“.

Hač dotal su darili:	320 495 980 hr.
Dalše dary:	
Z Krakec (přez k. farara Wyrgača)	10 000 000 000 hr.
Z Budestec	3 000 000 000 hr.
Přez k. farara Šoltu we Wulkich Zdźarach	94 825 000 hr.
Přez k. farara Volgta w Hodźiju	600 000 000 hr.
Wot čitarjow w Dřewoach	23 400 000 hr.
Přez k. farara Mikelu we Malošecah	17 000 000 000 hr.
Wšo hromadże	30 938 220 980 hr.

Z dźakom kwituje a dalše dary přijimuje

Smolerjeo knihařnja w Serb. Domje w Budyšinje

Dary za „Missionski Posoł“.

Hač dotal su darili:	645 979 229 hr.
Dalše dary:	
Přez k. farara Šoltu we Wulkich Zdźarach	94 325 000 hr.
Přez k. farara Volgta w Hodźiju	700 000 000 hr.
Wšo hromadże	1 440 304 229 hr.

Z dźakom kwituje a dalše dary přijimuje

Smolerjeo knihařnja w Serb. Domje w Budyšinje.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

1. Rozpuſchcžile ſo ſu:
   a) kommuniſtiſka ſtrona,
   b) kommunſtiſka organiſazija młodžiny,
   c) kommuniſtiſka 3. internazionala,
   d) nazionaliſtiſka dźěłaczeſka ſtrona,
   e) němſka narodna ſtrona ſwobody.
2. Naſtupa pokrěwu małych a ſozialnych renkmarkow.
3. Podpěry ſa tych, kiž ſu bjes dźěła, ſo powyſchi.
4. Pothroma we wſchelakich wołach ſhuſobnych wokrejſow je ſakazka.
5. Telefonowa cžara ma ſo ſe Selowa do Salowſkeſ zhłowanje natwarjeć. Płan k temu na pósče w Kulowje wuleži.
6. Měra, po kotrejž ſo dorhodny dawk ſe mjeny pſchiſtrótſicžk ſmě, je wot 25. nov. ſem 700 000.
7. Do druſtwowcho ſapſika ſo ſapſika: na mjeſto Jana Bórka je rjeſeł Wilhelm Markus we Płacžanach hobuſtaw Płacžawſkeje nalutowanje a wupożeženje.
8. Naſtupa ſtatny dawk ſe ſaſtajdneho ſamożenja (Gčiſ ſo vermögen). Wón twórjini mjeſaczneje ſe wſcheſ potwarjenych ſaſkonnoſcow, kiž trajnje natarhuju abo lětſanju njeſtuja, 0,20 ſt. ny. ſe wſcheſ ſpotkanych ležomnoſcow, 25 ny. na to ſóžy 1000 hr. ſ wudoſpornjazeho damła (Ergänzungsſteuer) na ſéto 1917/19.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Hamtſki ſud je wobſtarnyk, dyrbjeſche ſo 8. dezembra w Brěſowzy, naſtupjo ležomnoſcz na lopjenki 24 wot měcz, na ſobotu, 22. dez. dopoldnja we 10. hodź pſcheſ peſ jich.

Hamtske wozjewjenje ſ Běleje Wody.

Hamtſki ſud je wobſtarnyk, dyrbjeſche pſchebarowanſki (Zwangsverſteigerung), kiž dyrbjeſche ſo 8. dezembra we Brěſowzy, naſtupjo ležomnoſcz na lopjenki 24 wot měcz, na ſobotu, 22. dez. dopoldnja we 10. hodź pſcheſ peſ jich.

Płacžiſny rěſneho ſkotu na Drježdżanſkich ſkótnych wikach.

26. novembra 1923. Płacžiſny po punzach a hřiwnach.

Stóne druſiny a maſtamjenſke.	wſche w miliardach Woły: 155.	Żiwa waga.
Maſtnomjaſne, wukormjene, najwjeſchſche rěſneje hódnoſcje hač do 6 lět		840
Młode mjaſne, hjeſ wukormjene, ſtarſche wukormjene		780
Mjenje wukormjene młode, derje pżowane ſtarſche		850
Mjenje pżowane wſchěch ſtarobow		850
Byki: 44.		
Maſtnomjaſne, wukormjene, najwjeſchſche rěſneje hódnoſcje		840
Maſtnomjaſne, młódſche		780
Mjenje wukormjene młódſche a derje pżowane ſtarſche		650
Schpatne		800
Jałowje a krowy: 112.		
Maſtnomjaſne, wukormjene jałowje najwjeſich, rěſneje hódnoſcje		840
Maſtnomjaſne, wukormjene krowy najwjeſchſche rěſneje hódnoſcje hač do 7 lět		760
Starſche wukormjene krowy a derje wukormjene młódſche krowy a jałowje		550
Derje pżowane krowy a mjenje pżowane jałowje		400
Mjenje a ſchpatne pżowane		270
Cželata: 220.		
Maſtſpěſche wukormjene		900
Mjenje wukormjene a laſke wot żiwa		790
Schpatne		650
Wowcy: 135.		
Młódſche a ſtarſche wukormjene		1400
Starſch. wukormjene		950
Mjenje wukormjene (Merzſchafe)		800
Switnje: 190.		
Połmomjaſne, wobſeſłych rażow a ſich ſchtyrjoch hač do 1½ lět ſtare		1850
Wukormjene		1950
Mjechne		1550
Schpatne		1200
Ranje a ſundrowje		—

Hłowny a ſamolitny redaktor: Marko Smolerjeo w Budyſchinje.

Wyſoke provisije.

Pytamy nuſnje **khójnowe kuluchowe drjewo** a deſki kupicz. Dale potrjebamy běžnje wſchě druhe drjewa, rěſane a eréſanje

Telefon Njeſwačidło 24. **Firma P. Rócho w Sſernjanach** pola Kamjenca. Telefon Njeſwačidło 24.

Kedžbu! Kedžbu!

Hodźij a wokolina!

Wernerowa ſubna praxis w Budyſchinje

na ſchuliſej haſy 6.

Kóždy ſchtwórtk wot 10—4 hodź.

rěčzne hodźiny

w domje maſchinytwarja **Khorle Jakuba w Hodźiju** pſchi żyrkwi.

Shotowjenje zuſych ſubow,

pſchedžěłkanja, wuporjedżenja, plombu, ſubytorhanje.

Dżeńża hiſchcże

dyrbječe žebi „Sſerbſke Nowiny“ na Waſchim póſcze abo pola Waſcheho liſtynoſcherja ſtałacz.

Jeſi ſcze žebi „Sſerbſke Nowiny“ hižom ſtałali, proſymy, dajcze tutón wotrěſt Waſchemu ſuſodej abo pſcheczelej dale.

Wotrěſajce mły a notedajce Waſchemu dowerjenſkej abo liſtynoſcherjeſ!

An das Póſtamt, hier.

Für den Monat Dezember 1923 beſtellt

Herr _____

Wohnung _____

Straße und Hausnummer _____

Expl.	Name der Zeitung	Erſcheinsort	Bezugszeit	Betrag
1	Serbske Nowiny	Bautzen	1 Monat	0,75 Mark

Poſtſtempel

_____ Mk. empfangen

_____ Unterſchrift

Najnowiſche wudobycza w polu dwojakoſeſka. Schtož žebi ſada toleſo, ſ kotrymž może bjes ſadźiwa, bjes zieczała, pedalow a male jěbjicz a kótrež chce ſwoje teptanje na wſcheſake druſiny pſchenjeſcz a nadże ſmeje ſmjenje po nałe ſpodowanej dróſy wobroczeſ ſom, ſo ſo jemu zleeſe a pulnje, tón ſedźi ſ J-tolerom.

Skamny ſaſtawjeſ **J. Tempel** w Małym Wjeſkowie cło. 35.

Wam na pſchedań:

waterili łaſchojoſu woſ, jenoſpſchejene ſtamje, 1 ſtdźibdło (Schubſwinde), kiž 300 zentnarow ſdźimje. Samožnjan teſ na zrubu a druhe ratarſke wuplody.

Joſef Schubert w Budyſchinje, bórſtin 7. Telefon 696.

Kupuju běžnje łóžbu dźělbu

rožki, pſchenjzy, wowßa, jeczmjenja, muki, laneho ßymj.

ntd.

po burſowych płacžiſnach ſa hotowe pjenjeſy.

Wo ertne, telefoniſke abo piſmowne poſkiczenja proſy

Heinrich Scheinert w Kulowje

pſchi żyrkwi. Telefon 42.

Vogtlandſke gardiny

ſtory, zanki, witroże, łoſcha, vrynzeſſowe kuhnje, łožowe poczeſnjenja a łožowe płachty, twjeſki, terjenje, ſchórnuſki, ſtibowe a łožowe pſchiſtrowy, wołmu, jenjoge, mużaze a dźěczace ſwódnje ſhotowmy, wóſkowe ſukno a linoleum poruczja wołeſbe płacžiſmy hódno

H. Erler w Budyſchinje na ſtinym wikach 11 ſnapſchcza „Zyżel Hwězdy“. Wjele derje.

Żony

Poruczam ſwój wulki ſtład pſchepaſſow, mężaczkich a pſchedpadowych powjaſow, podpołożkow.

Sieju rad 1 radże.

Wagnerowa w Budyſchinje pſched ſchuſtk. wratami cło. 9.

Kupuju

lumpy hač . . . 2 pf.

nowiny, ſeſchiwki, knihi, akty . . . 1 pf.

klaru papjeru . . . 1½ pf.

kokeże po najwyſchſchich ſnjowych płacžiſnach. Żelezo a metale jenoż na wupokaz. Wo wjeſche, ſo derje płacžeje klaſanki, ſe ſhamnym ſaſpſchahom pſchijědu.

Josef Schubert w Budyſchinje, bórſtin cžo. 7. Telefon 696.

Koże wſchěch druzin

kaž **koſaze, karniklaze, khunjaze** (Marder), **tchórjaze, liſcheje, knotaje, ſajecze, kocze, ßornjaze** atd.

kupuje ſtajnje po najwyſchſchich ſnjowych płacžiſnach

Berger we „Wettinſkim dworje“

Telefon 1243.1

Předženak

Protyka za Serbow na lěto 1924

je dodźěana a je dóſtać w Smolerjeo knihařni w Serb. Domje w Budyšinje.

Runje w dźiſu wuńdże z nakładom hudźbn. wotrjada M. S.

Bjarnat Krawc op. 55, Wulka luboſć

30 ſerbſkich narodnych ſpěwow za 4- a 5-hłoſny męſany khór. Nabožne a ſwětne, wjeſele a zrudne, znate a njeznate, lohke a žežke ſo wotmėnjeja. Štóž je troſchu hudźbnje zdźěłany, zmėje nad wudawkom radoſć a zmėje, jo po bliſkim póznaću wutrobnje lubo. Zkazać móże ſo rjenje wudobjena knižka w ſerbſkim knihſkupſtwje.

Wulki zjorny

mużazy kożuch

ma jara płacžiſny hódne na pſchedań

Max Wenzel w Budyſchinje na mjaſowym torhoſchcu 8.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

sN.s. płaća za 2. połoju novembra 50 miljardow hriwnow. Do wukraja za november 6 Kč. Kóždo so. płaći 3 miljd. hr. Wudawa a ćišći Smolerjec kaihdźelańja, zap. druź. z wob. ruk., w Serb. Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawóstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobźěnje so stajace nawóstki a tabele so wyše wobiliśa. Za reklamowy rjadk płaći so 45 złotych pj. Rabat po tarifu.

Čisło 273 | **Budyšin, srjedu, 28. novembra 1923** | **Lětnik 82**

Dnjownica.

Srjedu, 28. nazymnika.

Didaka, wuznawarja.

1794 spali so pola Šešowa Jurij Rycef z Hórkow, kiž běše wohoń założił, při tym měješe Njeswačidłski kaplan Haenich serbske předowanje, kiž je so teź wotćišćało.

1800 Kito Mudra, farař w Picnu, wuda předowanja a serbski spěw.

Ja běch stanył zahe rano
Njedźelu — kermuš Łazowsku,
Mějach wokoł pieći znano
Hižom brodu truhanu;
Prajach: Snědać njebudu,
Dokelž du na kermušu.

Tuž běch hižom wokoł šesći
W wulkich škórnjach na puću,
Wšitkón we najrjeńšej drasće,
Z rjanej nowej kholowu,
Z kijom w błóće štapajo,
Z trubku serbskej pachajo.

Hdyž běch šoł hač do dźewjeći,
Běch sej wutłość nabožał;
Njem'žach dale, — lube dźěći!
Dokelž njeběch posnědał;
Dla tej' dundr kermušo
Dźěch teź spać hjcz wječerje.

Pětr Młótk do Łaza njedošoł.

Rědke su kwasy, tuž sedźimy tři dny.
Přisłowo.

Towaŕstwowski powěstnik.

Domowina wozjewja: Hišće do hód dyrbi so organisowanje našich towaŕstwow do wosebitych župow přewjesć. Tehodła so sobustawy towaŕstwow Lubin w Budestecach a Łužica w Hornjej Hórcy proša, zo bychu so tuteje ważneje naležnosće dla njedźelu 2. decembra pop. 1/2 hodź, pola Hänzlec w Hornjej Hórcy zešli. Předsydstwo Domowiny budže tam zastupjene. Waker.

Sokolskim jednotam! Njedźelu 2. dec. budže w S. D. w Budyšinje wurjadna hł. zhrom. zwjazka. Započatk z dypkom 1/43! Hł. starosta.

Jednota „Sokol" w Rudworju změje jutře (štwórtk) wječor z dypkom we 7 hodź. zwučowanje. Starosta.

Tow. kat. młodźencow w Baćonju ma pjatk wječor we 8 hodź. zhromadźiznu w Šmolic hosćencu w Baćonju. Wšitcy maju přińć dla hodownego swjedźenja. Předsydstwo.

Jednota „Sokol" w Porśleach ma štwórtk wjeczor zwučowanje. Kóždy sobustaw ma wósće přińć.

Serb. tow, „Jutrnica" we Njeswačidle ma přichodnu njedźelu popołdnju w 4 hodź. swoju měsačnu zhromadźizu pola Skopec. Přednošk je k. wučeř Kral Zarečanski dobroćiwje přilubił. Sobustawy a hosćo wutrobnje přeprošuje předsydstwo.

Lipa Serbska w Panślecach wotmaje swoju spěwnu hodźinu pjatk 30. novembra pola Šołdic we Wotrowje. Započatk z dypkom 1/48 hodźin. Njech wšitcy spěwarjo přińdu! Předsydstwo.

„Lilija" w Ralbicach spěwa pjatk 30. t. m. wječor we 8 hodź. Šołć chce při přichodnym swjedźenju sobuspěwać, njech přińdźe.

Serb. tow. „Łužica" w Hornjej Hórcy ma přichodnu njedźelu, 2. decembra, pop. 1/2 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu. Dokelž je tow. „Lubin" też přeprošene a zastupjeć Domowiny k nam wo ważnosći a położeniu serbskeho hibanja poreći, dyrbja wšě sobustawy přitomne być. Předsydstwo.

Swětowe podawki.

Pomjeńšenje liczby němskeho wobornego wójska w Sakslej.

Dach dotal hu ju ſ němskeje wobory, ſ kotrejž je ju Sakska wobhadźiła, jenotliwe wjedniske skały, artillerija, minnmjetaki a dźele pěšćikow, do ſiwjatych prjedawjacych ſlejščićelow wróćo pósłałe. Do dowidźeneho cźasa pak liščićeje w krótkowjecjornej Sakſlej dobjahaje mogy ſawostatu. Jich nadawk podźišćo pomognu policija pschewjesć, kotrejž ju někotre ruće puntworja.

Sakſi ſtejm trećenje ſ Ruſlej wotpokazał.

Hospodarſkaj wubjerkaj ſakſkeho ſtejma ſtaj ju pondźelu ſe trećenjom ſadarkaloj, kotrejž be ruſke bolſchewiſtiſke knjezerſtwo dla podawanja žita pschedpołožiło. Wo trećenjowym wopſchijeću, kotrejž ju wubjerkomaj dźeli, dyrbi ju dowěrnje jednać. Wubjerkaj ſpómnjeſchtaj, ſo bě trećenje tak ſeſtajene, ſo wono Sakſej zanecho wuzitka njeſtawa. Sobuſtawny wubjerkow ju dźiwowachu, ſo ſebi Ruſa myſlachu, Sakſkej na taiſe waſchnje pomhać. Wubjerkaj ju ſapowjedźeſchtaj, knjezerſtwu połnomóz wo trećenju dać. —

Kandidatoju wyſchſcheho wuczerſkeho ſaſtojniſtwa ju runje kandidatam wuczerſkeho ſaſtojniſtwa ſtaja.

Sakſke knjezerſtwo je ſakonjowym naczinkom namjetuje kandidatom wuczerſkeho ſaſtojniſtwa runje kandidatam wyſchſcheho ſchulſkeho ſaſtojniſtwa ſtajicź. Wono to cźini, dokelž ju žadanja wobeju pruhowanſkeju porjadow ſkoro je ſame, a dokelž pſchi wotkwarjenju ſemnarow wjele ſeminarſkich wuczerjow, kotrjž ju pädagogiſke pruhowanje cźinili, ſo we wyſchſchej ſchulſkej ſłužbje ſamjeźca.

Dawk na pſchemyſłowe wobkoſćahanje.

Sakſkemu ſtejmej je ſo ſakonjowy naczink pſchedpołožił, ſ kotrymž ſo dawk na pſchemyſłu we wobkoſćahanju na ſtajnohódny podłoſt ſtaji. Pſchichodnje ma ſo dawk po ſtotej hriwnje wobliczicź a 30 ſtotych hriwnow wuczinicź. Dawk na puczowanje ſtłady je ſo na 100 ſtotych hrůwnow poſtajił.

Dr. Albert je ſo nadawka wſdał, nowe knjezerſtwo ſeſtajeć, też dr. Jarreſej ſo to njeje poradźiło.

Nětčuſchi němſki miniſter dr. Albert je němſkemu preſidentej wutworu pſchipokonju ſłedowace piſmo pókłał:

Na Waſche namołwjenje na moju wótčinſku pſchiſłuſchnoſć ſym pohtuchał. Nadźijach ſo, ſo prawych muži ſ ſobuźěłu nadeńdu. Tale nadźija njeje ſo dła wobcźežnoſćow politiſkich ſtronow dopjelnika. Tuž nadawk do Waſcheju rukow wróćam.

Też miniſter dr. Jarres, kotrehož wobſeže němſkonazionalni podpjerachu, njeje wuſpěcha měł. Mjes tym ſo jako nowy kandidat ſa němſke kanzleerſtwo **Adam Steigerwald**, wjednik kſcheſćijańſkich dźěłacźerſkich towaŕſtwow mjenuje.

Wutworu dopołdnja je němſki preſident ſ dr. Marxom ſ zentrumſkeje ſtrony, dr. Scholzom ſ němſkeje ſudoweje ſtrony a Kochom ſ demokratiſkeje ſtrony wo ſeſtajenju nowego knjezerſtwa jednał.

Kommuniſtiſka ſtrona woſtanje.

Wojerſki roſkaſowař, general ſe Seeckt, je kommuniſtiſku ſtronu po ſwjej Němſkej ſakaſał. Pſchedhładowo kommuniſtiſke ſtrony je na to wobſamkło, ſo ma kommuniſtiſka ſtrona dale wobſtajeć. Jejni ſaſtojniſcy w Němſkej ſu nałkwilnje ſe ſwojich ſaſtojniſtwow puſchcźa. Na městno zentrale direktorium ſtupi, kotrež wjedniſtwo ſtrowy pſchewjesnje. Direktoriſowe ſydło ſo do wukraja pſchepokoji. Sobuſtawſke knjižki a pſchinoſchkowe ſnamki daſe njepłaćeja. Kontrolla ſobuſtawow ſo po njeſkoćiſſim puću pſchewjedźe a wumjenjenja ja pſchijcźe do ſtrony ſo porźeja. Schtóž ſtronu pſcheradźi abo jako cźłonſtwar do njeje ſałkſe, ſo ſe ſmjerću pokhoſta.

Kommuniſtiſke demonſtrazije w Barlinje.

Pſchipowjedźene demonſtrazije kommuniſtiſkeje ſtrony w Barlinje ſu ſo njedźiwajcy ſkałanja ſtyhnych policijſkich wotdźělenjow ſ błła wotmołe. Policija je hnydom ſakrocźiła a cźerjódy roſeſtnała. K wjetſchim njeměram njeje pſchi tym doſchło.

Kommuniſtowe w Durinſkej ſajeſt.

We Weimarje ſu wobydlenje ſapóſtkanza dr. Neubauera pſchepytali plan ſ dobyću Weimarſkich krajnych kasarnow namakali. We Gera ſu knihi kommuniſtiſkeje kuhańnje, w Rudolſtadtu pokładnizu kommuniſtiſkeje ſtrony ſebrali. W Miślbergu ſ pokojnu we Sonnebergu ſu kommuniſtiſki ſhromadźiznu roſwuſchcźili, pſchi cźimž ſu puczowarjo rěcźnizu ſ Barliniſkeje kommuniſtiſkeje centrale ſajeli. We Gotha je ſo roſpuſchcźenje kommuniſtiſkeje ſtrony hjes pſchecźiwjenja pſchewjedło. Wſchelake domy ſu ſo pſchepytale a pišma a pjenjezy ſo ſebrale.

Wurubjenje w Poruhrſkej.

W Rotthauſenje pola Eſſena ſu, kaž je ſo hižo jźełiło, ſyrobowe klamy wurubili. Policija jatrowši a dyrbjeſche bróńe wužiś. Pſchi tym młodu holzu do ſiwota a jeneho pachoła do wutrobna ſtrělichu. Na **Kaiſerbergſkim połnóznym dwórniſchcźu** někotre waggony ſ pokłaźami, muku, ſchmałcom a ſokowom wurubichu. 10 wołobowo ſajachu. Policiſtowje a franzowſcy wójacy dwórniſchcźo wobſtupichu a ſuſpudne wobydlenje pſchepytachu. Pſchi tym dwaj nałcźinjeſ wopaj nałkadnjeneje ſyrobły ſebrachu. Też na **Altenſenſkim dwórniſchcźu** je k wurubjenju doſchło. Policija theže Heſſerſkeje dróhi pſchepytała. Też tu mójachu dwaj wopaj nałkadnjenych ſyrowow nabrać. 11 wołobowo ſajachu. Kaž je ſłyſcheć, běchu ſebi kommuniſtowje za pónđeſu wjetſche demonſtrazije wotmyſlili; policija bě wobſchěrne wobhladniwoſtne naſrawy cźiniła. Franzowſka wobhadźenſka wyſchnoſć da patrouillam po měſće, wobſeže w pſchedměſtach khodźicź a bě pſcheđ radnjun tanki poſtajiła. S tym ſu ju wjetſche njeměry wotwobroćile.

Pſchi ſobotnſchim wurubjenju ju w Gelſenkirchenje 156 klamow połnoſnje wupróżnili. Wurubjerjo, do kotrychž policiſtoju ſtrělachu, roſcźěkachu.

Separatiſtiſke bibanje w Porheinſkej.

W měſchcźanſtwie ſaſtupjerſtwje w **Trieru** je namału měſchcźanoſta, rěcźnik Stöck, ſo wopraſchał, hač maja k njemu dowěrjenje. Hdyž běchu jemu dowěrjenje wobſwědcźili, měješe won rěcź, w kotrejž won němſke knjezerſtwo hanjeſche, na ſeparatiſtow ſ derjemnjenjom hymni a Franzowſow hłwaleſche. Potom won praji, ſo dyrbi Porheinſka hyšći wobſud ſama do ruki wſaćź. Shromadźizna měſchcźanſkich ſaſtupjerjow ſo po telej rěcźi ſ nowu wupraji, ſo namělnemu měſchcźanoſcźe Stöckej njemjeje dowěrjenje ſapowjedźeć.

S **Koblenza** je hłyſchećź, ſo ſebi teź tam měſchcźanſcy ſaſtupjerjo ſadaju, ſo by ſo Porheinſka wot Němſkeje dźěliła. Sapóſłanc němſkolidowneje ſtrony Moldenhauer je w Koblenzu pjatk ſwojſtaſtſkej porheinſkej kommiſiji ſwoje płany wo poſtajenju direktorija ſa Porheinſku roſkładł. Kommiſija pak jeho płanam njepſchihłoſowaſche. Po Moldenhauerje by direktorium jenaj ſ politikow wobſtałć dyrbjał, mjes tym ſo ſebi porheinſka kommiſija w nim też wuſtojnych ludownych hoſpodarjow pſchije.

Też we Barlinje ſu ſo pónđeſu ſozialdemokratiſcy ſapóſłancy němſkeho a pruſkeho ſejma a ſaſtupjerjo dźełaćerſkich ſwjaſkow ſ wobhadźenſkeje Němſkeje po pſchedněſchchi ſapóſłanca Meerfelda ſ porheinſkim parlamentarijom ſabrali. Pſchecźiwo wobdźělenju pſchi direktoriju ſo, kaž „Vorwärts" powjeđe, cźełe wobmyſlenja wuprajichu. Też běchu měnjenja wo praſchenju dźěłene, hač by wobdźělenje pſchi ſarjadnſkim wubjerku pſchiſpěwne było.

Satojenje porheinſkeje emiſſionſkeje banki.

Pſchibyty ſa wotdźělenje Porheinſkeje wot Němſkeje ſpěchnje do prédka krocźa. Porheinſka chže ſo teź w ſwojim pjenjezniſtwje wot Němſkeje njewotwiſna ſcźinicź. Po powjeſcźach Parišſkich nowin ſu w Düſſeldorfje franzoſſko-belgiſky intereſſentojo a němſky ſaſtupjerjo wo ſałożenju ſ porheinſkeje emiſſionſkeje banki jednali. Jednanja wuſpěch ludja.

Němſka njeje woſtſchkodźenje ſa ſkónčowanje belgiſkeho leutnanta Graffa ſapłaćiła.

Dokelž Němſka njeje ju žadanju Belgiſkeje do 25. nowembra jako pokutu a woſtſchkodźenje ſa ſkónčowanje nelutnanta Graffa 1 250 000 frankow ſapłaćiła, je belgiſke knjezerſtwo w Duisburgu, Homburgu a na měſcach mordarſtwa ſelezniſchnu wojſkowy material, Němſki hluſchazy, ſebrało, kotrejž ſa ſpomnjenu ſumu ſchěda.

Zendźelſka pſchećiwo trećenju porubrſkich induſtrielnych ſ franzoſſko-belgiſkej injenieurſkej kommiſiji.

Zendźelſka w trećenju mjes porubrſkej induſtriju a franzoſſko-belgiſkej injenieurſkej kommiſiju ſtrachy ſa ſwojej woſtſchkodźenje žadanja widźi. Zendźelſke knjezerſtwo ma wobhadźenje Porubrſkeje ſa njeſkaſkiſke a pſchećiwne njemu ſ nowe proteſtuje. Wono ſebi ſwój dźěł ſ porubrſkeho trećenja žada.

Ruſka ſwoje powětroletarſtwo powjeſtſcha a ſa Němſku wójnſke łódje twari.

Moſkowſki dopiſowař Pariſkich nowin „Intranſigeanta" piſche, ſo je ju ſnowa 110 letarjam Moſkowſkeje letaſſeje ſchule wopytnyo wuſtajiło a ſo je knjezerſtwo dalſich mitijon ezerwonzowu letaſſernu pſchemyſłu pſchiſwolilo, kotrejž ſa cźerwjene wójſko dźěła. Pódła tuho je ſo privatnemu towaŕſtwu „Dobrolét" a towaŕſtwu dobrowólnych

Hodnotu kolektivního dobytku, okolo 100 miliónů zlotých rublů vydaček.

Tón samý dopisovač 24. novembra oznamuje, že stal se úřadní admirál Unrug a kapitán Curtius na půdě do Kronštadta a Nikolajevska nastávají, kdyžto bojové lodě za Němčí tvarzí.

Wo prošchenju pschimóřšeho města Reki (Fiume).

Některé Belgradské novinný běchu powjesčej italijskich nowin wosšelske, so by mjes Južnoslowjanskej a Italskej bárin wo pschimóřskim městče Rěky dorěčeli. Po tutej powjesči by Italska Rěku anektowała a Južnoslowjanskej Delin a Barošk pschewoštajiła. Južnoslowjanskej by so pravo na šuwerenu pschistawne pažmo na Rěky pschipósnało, kotrehož zarjadnistwo by so i wobsebnym treščenjom wupruwiło. Tele powjesče su w slupschtinje (sejmje) srbowskich njemčer a wschelake wuložnja sbudźile. S kiseiwowje strony wschak je so sdźiwiło, so su tele powjesče njewěrne. Mjes Italskej a Južnoslowjanskej by so hischče njeje ničzo dorěčało. Južnoslowjanske knježerstwo na tym wobstawa, so by so Rapallske treščenje do drobna pschewjedło. Jednanje wo Rěky je sazo w familowje težaju wostało a njeje ani trochu bliže k rozrisanju doschło.

Grichiska pšched republiku.

W Athenje je so njedźelu wulka shromadźizna republikanskeje strony wotměła. Rěčnizy jebi žadachu, so by so hnydom republika wuwołała. Hobrska ludowa cźerjoda, wschěm ludowym worštakam pschitźiwiskowaca, po dołhach cźahajo jebi republiku žadasche, wokajo: „Prjeca ł kralom!“ Kralowski hród bě ł wojerskimi straźnikami wobhadźeny.

Grichiski kral pjeca pschijaty cźini, do Bukarešta wotpucźowacź. General Pangalos je pjeca rjekł, so by grichiska republika njeje hischče wuwołała, dokelž bjez pschewtworjenje kuježerstwoweje formy wěsty cźah žada, tola wójska a wójnske łódźiwa budźetej najdźeše hischče měnaz cźakacź.

Tajny radźiczel dr. Hähnel †

Póródźelu rano semrě na swojim kuble w Kopotzach tajny ratarski radźiczel dr. Hähnel. Wón je 85. léto swojeho žiwjenja dozpěł. Na swojim kuble je na 50 lět sydlił. Wón je namrě po swojom wuju, jenežo von Kindt. Semrěty bě mał prózy a dźěła. W winaj je so sešchdźiwił a sestarił. Hacź nimale do swojich posledních lět bě wjednik wschelakich družstwow a organizacijow. Sakšenu hejmej je dźěje hacź 25 lět pschisłužował. Se swojej njewschědnej pilnosću a spodowitosću wudoby jebi waženje a cześcźenje nje jenoź swojich blizkich politiskich pschećelow, ale też pschećiwnikow. W jejmje wosłobnitich pschećiwnikow njemóžeše. Druhej komorje stareho Sakšeho hejma je harź do revolucije pschisłužił. We njej bě ł pschedsydu finansnjeje deputacije. K lo lódźarski dołho. To bě ta najwuznišcha a najdołe dźiwanjena deputacija stareho hejma. Wón smjeješe: „Ne sposobni!“ — ł sakšeho stata lépje, hacź finansny minister. Mjeli — na jeho rěcze, ł kotrymiž we sakšim hejmje storo — wjele króć wustupił. Jeho rostožowanjam radowachu. Tola teź wón bě ł sdźiwowym pschipośłucharjom druhich rěcźnikow. Dale bě wón ze sobuzałożował a hłowcźnje pschedsydu kulturneje rady a druhich katarlskich organizacijow. Njech je jemu łohka kuźiska semja, kotrejež sajzowy je cźasto zastrowak.

Ze Serbow.

W Budyšinje, 28. novembra 1923.

— Wo wjedrje. Wežera wjeczor we 7 hodź. barometer 742, hygrometer +3, thermometer wo dnjo +0,5. — Dźensa rano we 8 hodź. barometer 741, hygrometer 0, thermometer we nocy —4½. — Dźeńšanska wjedrantna nam mrócźne a blake wjedro se šnjehom a šibakom mjerscujenym wěsčeźi. Cźežki powětr, kotrehož jadro nod gwintrjej leži, pschinjeje nam we Sakšej wežera šneh. Lódki powětr twori so nad Norwegskej. Nad Rušku, Spanišej a nawjeźernej hrjebjeci Europe leži pschezo hischče cźežki powětr. Tak so w hišćanich dnjach wjedro pola nas njepschemjeni. Wežera rano bě po zbyl Europe mrócźno. Sněh je dźešče w Hamburgu, Bróšelu a we Wrótšlawju. Najnjižšchi cźopłoty sahaje we Wrótšlawju. Najnjižšchi cźopłoty sahaje we Wrótšlawju. Najnjižšchi cźopłoty sahaje we —8, najwyšchi w Hamburgu 0. Jutrje kłóńcźko 7,46 h. zhodźa a so 3,50 hodź. zhowa. Měsacź zhadźa wjeczor 9,39 hodź. a zhowa so dopołdnja 11,44 hodź.

— **Serbske spěwarske.** Dźěłacerjo na nowym wuwarku serbskich spěwarskich so schtwórtk, 2. adventa we Budyšinje w Serbskim Domje, dopołdnja 3/4 10 hodź. sešadu. Wobsedje so hłowndźelacerjo ł předaśeje konferency wo wowst a pilne hłowndźelo prošche.

— **Lubym Serbam k wuznjenju,** so je ko „Pschedjenak“ na pucź podał, a budźe tu a tam wo blischich dnjach a tydźenjach we serbskich wjesčach wo durje klepać. Wotpowjeze jemu a wobhladajeze jebi rjane pschedjenje a kupujeze a jeli je waš jwoježeli, powjedźeze jemu ichaku cźopłeho khoseja, kotruž wón dopołdnja kwituje.

Serbšo, durje wotewjeze,
stary „Pschedjenak“ k wam dźe.
S tajkim małkim wackotom
rjanych serbskich protykow.
Njedajeze jom' dołho stacź,
won chze dale nóškowacź,
lubych Serbow tu a tam
swjeselicź ł rjanym pschedjenjom.
Kupujeze a mjeze dźał!
Wajch stary, nowy „Pschedjenak“.

— **Poštedźenje wokrejschcha wubjerka Budyšchšk. hamtskeho hejtmanstwa** sahdźenu pónjeli. Hamtši hejtman pokasa na sawjedźenje plaćidła (Zahlungsmittel) kotrejež hódnoty. Dóhwa sawjedźena je hižo swoju słotu hódnotu zhubiła. Dwory su porno cźahanu do wójny 3 raz dróšche po teile tak mjenowanej słotej hódnoće. Dale na słót do cźahanja so jedny a łśpje na słotu hódnotu rostoźi a zbéra. Dołhe lisćiny Krajnoschtawskeje banki po 3 a 3½ prozente dyrbjale so wróćo bracź a to za 10000 króć wjšchšchim płaćidłom. Wubért wobsahuje, hischće pocźahacź. Wschelakim mieńšchim wanjetam so pschihłosowa. Wobsedźerjej fabriki Schmidej we Mišchonju so dowolnoscź sapowa, swoju tokcźnicu łóźeli ł tym powjeschicź, so tuž ł łoscźow wuzjimuje. We jastaranju hdy, tiž su bjez dźela, pschihotuje so nowe sarjadowanje, tola so hischće ničzo wěsteho njewobsahuje.

— **Maćicza Serbska** pyta ł nawjeźernym w dźe tśischim cźišłe klawer. Dokelž w sali Serbskeho Domu žadneho njima a jón tola zyle rumje potrjeba, wobroźi so na Serbow ł naležnej próšwu, so bychu powolili jo wo to staracź, so by jebi klawer kupiłi mohła. Knies Fabjan, direktor Bjarnat Krawz njemóže tak wjazy swoje nusne prunji w naschej sali wotbyrzowacź, ł cźimž so zyle narodne dźełło hacźi a woczerje. Tak wosta „Maćica“ wo dobrocźinu dobropomoz. Samowołenja so w Ssmotrejej łuschanki pschijimuja.

— **Krabnyši** su tu w cźasu wot 20. hacź do 22. t. m. hilčborny zonjazu cźasnik ł běłym wobliczkom, kotrymaj pokawarjowaš, a 21. 11. wjeczor njemałe nowu britwu se napjhnom „Silberstee!“, 1 cźorne dźełanske chołowy, por schérnych sokow, brune pschischtrykowane, schéry mustrowany rjenowy klobuk a por ł nowa pódnjowanych nuzajych stupnjow ł gumtschowymaj pjenkomaj.

— **Dźerži nschmédža pschi rěsanju klotu pschitomne** dyrj. Po § 3 wotr. 2 postajenja wot 20. 12. 1910 njesmédža wobsoby, kiž su mlódschi hacź 16 lět, ł wumysłacźom khrobolaka! kajši strach žy nam naczinił! Mějachmy cźe hižo za shubjenebo!“

„Cźehodła dha?“

„A wota. Kak dha mólejeche jenoź takle do powětra jěchacź!“

„Do wikra? Ssym pak tola widźał, so běchu wrota zawrjene! Ow, mam wubjernej tatarišej wocźi.“

„A njejšły bo psched stakom bojał?“

Selim jo šmjesche.

„Niz w najmjeńšchim, wascha dostojnosć. Je to tola zahluba mojeho konja a niz moja.“

„Widźał su brawe garcon!“ sahdźa knjeni d'Ypes.

„Sso wó, kóždy njeby žebi tajke pschelećejenje dyrkł“, pschisłuschowni Hana.

„Chzejsch wěsće ł tym prajicź, so kóždy tón pschelećeja njeby, tajšich cźłowjekow drje by prjedy namalacź było“, znapschećerjowich.

Hana dołho na nunje khadasche.

„Nadźju wam, to njeschwatacź.“

Potom pohlada na Selima, a jeje pohladowanje wuprajt łoho zrosumliwe wodźiwowanje. Wot runje wuwjedźenym šmužkym kušku dwajšiwoleše, tiž dyrbjeschе so žonam, kaž wjsche druhe tajte nješchto, lubicź, wobledaše, ke pak we tutym wokomiku teź pschešłapkapaju. Rjane cźorne łokoły padachu jemu mjeswocźi, lizy běchtej wot dźiwjeje jěchanja łohko šarčerwjenjenej a wohnjicej wocźi pródcźejschtej so ł radoscźu a wjeselošcźu.

Khwj w-tutym wokomiku pódła Hany stojeschе a jej łaž so praschaju do wocźi hladaschе, tworjeschе dwójzu, kajnuj jebi rěbhat njeby rjeńšchu myšlicź mohł.

Hanine hłowa běchu mje na najwyšchšcho roshorile. Sdaschе so mi, so bě tamne: „Nadźju wam, to niz zwjtacź“, ł trochu schcźipatym hłosom prajiła. Pohladnych so pracheju na nana, tiž runje Selimowcho konja šebi wobhladowaschе. Snajach jeho khwalobłakomnoscź a wedźach, so bě žarliwy, khwj nje ničzo w nócźnu pschenjechi; to bě jeho pola Selima hižo dołho njerjadło. Nadźijach so tehodła jeho dowolnoscźe, so bych pokłacź mohł, so njebéch hubjenschi jěchał, dyšli Selim.

„Kóń wubjernje běha, nana“, prajach.

„Ale tón cźertowinik jeđźi teź wubjernje w jedle“, bórcźeschе, „njeby to teź mohł?“

„Hana dweluje“, znapschećiwich hórzy, „šmješ spytacź?“

Nan so kondźeschе, potom pohlada na konja a na łśpjy a praji: „Wołtaj to, mój šynu.“

„Sso wó“, prajach ranjeny, „je khmanišcho, so nje pschirunuje se Selimom maja nje ša zonuwjeho.“

„Ale Hendricho, šćto tu do njerosfoma rěcźiśch!“ sahdźa Selim a šmjeny mi ruzy wokolo schije.

„Kloczł! kloczł! mój hólcze a pokaj, schto samóżesch“, sawola nan, kotrehož cźesć bě wotuczika.

„Konja jow!“ pschikłakach Franzej, tiž šmuczerjeneho konja po dworze tam a jow wodźeschе.

Hana nadobo poškoči.

„Knjes Henderichy“, sawoła, „šym šnano na tym wine, so pokasanku wuwjedźeche. Nicźnam pak to bycź, njechaml Ow, wy to njeczinicźe, mi ł ... niz ...

Pschi tym šhladowanjske na nunje, schtož dyrbjeschе jeje šlowam nješchto dodacź. Ow, za tute pohlady bych w tamnej njeśiśchinje žiwjenje, šwoju poštedźenu kapu krejwe dał, ale njemóžach a njechach wot šwojeho pschedewjacza wotstupicź. Moja wosbniwana hordosć sdźerja pschewahu nade wótchemi tamnymi zaćucźenji. Potłóčich šwoje zaćucźe a znapschećiwnych šymnje: „Mušiśch ko, Hana, jeli mněniśch, so by moje pschedewšacze sawinowała; jpytam pschećiwcźenje jenoź ł šwojemu wjeselu.“

Sleczach na konja, byrnjež wschitkjy ł wuwjacźom nana, šiwe znapschećerjowcźiwe cźinili, a jěchach we šunje do schtomownje. Franzej wotewjeri durjerka a je hnydom za nnu šazo šawrje. Wutroba bě mi pulna hótkacźe a běch pschećerjene šebi šwdrił, byrnjež ši lěžyzy ši króć wyšche łuke. Po šnadź šiłkach krocźelach šawrocźich konja, jěchach najprjedy w tjelšje a dach konjej potom hnydom šahrabowcź. Nadobo šaczuch, so šo šedło pode mnu šibaschе — njebé wideznunje wschitko w rjedje. Wat bě ko šedźowny waš plich prénim pschekročenju rostorhnył ako pak bě jón Franz wo cźinił a ujebé ni ł šlupoštu nicźo se šabytošću nicźo prajił.

(Pokaczowanje.)

Pschedjenak

chje rady bycź protyka šerbšich towaršwow. Tehodła je lětša pschinjeseny pschešład wšelkich šerbšich towaršwow. — Bohužel njedóšche dosć chwile, wo tójšom towaršwje nječšto napisacź, schtož je skutkowacźe. Ale da-li Bóh to to k lětu stanje. — Wy, šerbške towaršwa dyrbicźe žo tej nětko wo to staracź, so „Pschedjenak“ pschińdże do kóždeho šerbškeho **domu!** — Natinjujeze hebi kóžde towaršwo znju hromadu, rozdajeze jón łhudym a starym, tiž šebi jón łupicź njemóža. — We kóždej korczinje, w kóždej šhoje pola kóždeho trawza a bura dyrbi protyka na šejźije wišacź.

Hospodářski roshlad.

Sórjedu, 28 novembra 1923.

Hamtske kurzy wczera w Barlinje:

Dollar	4,189,500 bł.	franzowšk frank 227,480 ml.
jendźelšk punt	18,3540006	łeźelšk. króna 121,695 „
šchwajzaršk frank	730,171 mb.	100 półłk. markow —

Barlinše wiri. Na dowołowanych witach šo wczera kurzy zuloch njenjes njepschemjeniču. Teź šlotowa pokazka a dollarowe pschihotowanki wostachu na šarym kursu.

Na **efektowych witach** šo wikowarjo dla nještajnych wjeselnjownych wikow a dla politiskeje krizy jara wróćodźe zachu. Kurzy běchu wo nješchto wjše hacź pódźelu. Njewěsčaco na efektowych witach šrjišowaschе wczera teź ł pschiwołeńdźenymi demonstrazijemi kommunistow. Se šamžnje pschińdźimy po tej dewišowe kursy njepowołpschichu.

Produktowe wiki w Barlinje. Mentike brjowna šo wokzina bóle pokasowacź, jeje pak je wjšcze hischće mało, schtoż wobkhod jara wotežeźi. Twory šo wjele pošticzeńche. Sa rožka pak bě mało kupzow. Sdadźachu šo žo tójšcho pšarźiny hacź we provinzy. Tak pschihódže, so žo tójšcho rožki, tiž bě ja Barlin poštajena, bo dale pschedewadźe. Pschejizu mjeny kupowachu, jeje šo tójšcho pošticzeńche. Sa muku šo dale napraschowachu, tu wikowaschе šo bóle ł papjerjanej hriwnu hacź ł hódnotnymi pjenjesami. Jerčinjenja šo bo wjeczornych a dołhowjeczornych štron Němšteje wjele kupowasche, wonjka bo wjeczorneje Němšteje. Wobkhod je pizowadźak tž mérny.

Na Barlinskich produkcyjnych witach

Zito a produkty po stotej hriwnje.

Pschenza	189,0-194 **Stowna a Zyno**	
rožka	174,00-178 pschenična	0,60-1,00
nalčin, jeczmjeń	185-194 rjana	0,80-1,00
wowsk	162-166,00 wotwžna	0,70-0,90
pschenična muka	33,00-35,7 rjane wolleny	—
rjana muka	30,5-33,00 jeczna	0,70-0,90
" " mnu abo 20 zentnarow	" " fastanju	0,60-0,70
pschenicz. wotrubY	7,60-7,80 žykanje	1,90
rjane wotrubY	7,60-7,80 Zyno	1,10-1,20
rožk wopschicke	13,0-13,50 **Bérny**	
pschowa melaža	7,50-8 bčle	—
serabella	20,00-23,0 czežwsene	—
pjenischki	17-19,0 žoltomjaženc	—
žuche trubenczki	8,00	
bérnage knizki	16,0-16,50	
rapž	320-330 po zentnarju	

100 k eg abo 2 zent.

Ważne hospodarske liczby (klucze).

Sa 28. november 1923.

1 stota hriwna (po Barlinskim wiczným kursu)

papjerj. hriwnow 1000 000 000 000

20 hriwnowskich stoty 19 267 500 000 000

Placzisna za stoto . . . . . 640 boll. za jedyn kgr.

" " 1.-kleborny (1 hriwna) 400 000 000 000

Statny indeks 831 000 000 000

Mulkopschekupski indeks 1413 000 000 000

Dowkowa měra (multiplikator) 1 000 milib. za stotu hriwnu

Multiplikator na železnizy 1 000 000 000 000. **Jedyn kilometer 4. klaßy 2,2 np. po stotej hódnocze, po papjerjanej 22 miljardow a 200 miljionow, 3. rjad. 3,3 pj.**

Pöstowy tarif: list w post. wokrjesu . . 40 000 000 000

dopißnjza " " . . 16 000 000 000

list dale post. " . . . 80 000 000 000

dopißnjza " " " . . . 40 000 000 000

Telefonowy klucz 600 000 000 000

Meženje je w bliskim wokrjesu (Ortsverkehr) 75 miljardow w dalschim do 5 kilometr. (Bezirksverkehr) 12 miljard.

Lékar po stotej hriwnje

Sa lékarskwo je hudobjom 10 000 000 000

Knihjezjischczezkffi klucz 1 050 000 000 000

Nowinarskli klucz sa nawéschtki 1 400 000 000 000

Hischcze dwaj serbskaj bratraj w Surinamje.

Nedawno wopyta mje znaty němski spisowaczel a farar Hbrnja Josef Friedrich. W běhu naju rosmowy spóźli sa je wo Serbowcu Marji Lobachej zyse předowan. Sónano je so tež na druhich kónkach na nju spomjnało. Marja Lobachej je sjebi w Surinamje dolha krónn martrasthwa a Jesušowemu wucžobnistwu. Se serbskimi wótrczenaschemi je tam swoje kleadobne cžezke mišionarske dźeło pschewodžowała, donjż je i nimi wudychała swoju duschu, lezo na nalej semi.

Niz takli wurjadny wusnam mataj dwaj bratraj ochranowskeje wosady, tž staj po njej w Surinamje skutkowali, ale tež wonaj staj krasnaj hwódzaj hlubokeje pobožnosce, kotraž w naschim ludu žiwa běsche. Tuž njech so tudy na njeju spomjne. — Wobaj rkaschtaj Matej. Prěni běsche Matej Rychlak.

Narodži so 1745 a pschebywajesche prenje léta swojeho žiwjenja w matej wjesy mjedalsko Khocžebuza. Tudy wopytowasche shromadzizny šudzenych khcescžijanow a wésce so mjes nimi někat wušnamjenjesche, pschetož tas wopyta jeho ochranowski bratr a podzdžischo biskop Clemens, kiž je wschelake předowanja Zinzendorfowe do serbskeje rěcze pschekładł. Po tym thodzesche na šnjedženje do Makeho Wjelkowa, abo taž so lehdy praješche do serbskeje Niski, a stónczinje bo rozšudzi, zyle Bratrowskej Jednoczje pschistupi. Sta so to w lécze 1770. Dowěrjachu jemu dohladowarstwo nad běžzimi mišionarow, schtož 15 lét dotho wukonjesche. Wódle krawjasche a pschihotowasche so na mišionarske powołanje. Wótka so potom do najcežischeho mišionarskeho pola, do njestrowsho Surinam. Tu je šnórni skutkował hacž do 12. augusta 1795, jako jeho Bóh tón Knjez domoj sawola. Khwali: so wosbeže jeho wulka, mér lubowaza powiznosc a jeho wulka šwéra, ſ kotrejž so wo cžornych njewótkinow staresche. Porjadnje jich wowyłowasche, khorych wotkładasche, wschednje bo šwitanja so na swojimaj kolenomaj sa nich modlesche. To wschitko cžinjesche na nich hlubokl sacžišchcz. Wóte hischcze, hacž jeno šmano jednore a njeleze předowanja dobywasche jich sa khcescžijanstwo wéru cžicha pontžna šwéra tuteho jednoczeho serbskeho bratra.

Druhi běsche Matej Lesch, kiž so 26. septembra 1750 we wjesy pola Drjowka w Delnjej Łužizy narodži. Jeho nan běsche mały žiwnoscžer, bo schule mésesche balonk a thodzesche do njeje jenoż w lécze. Tu wuthijesche jenoż cžitacz, jako dyzesche tež pjacz nadwukhnjez, njemóžesche to nan zapłacžicz, tuž je to hatle jako dorosjesny nawuknył. Jeho starschej šluschescheche hižo do šhudzenych Sserbow a šo zyle na Boha sejerastchaz. Wósom lét starý padny bo hlubokeje wndrjenju, kajschkj tam w nizinach wjele je. Wschpadnje dźesche zuły nuz nimo, kiž jeho wukhowasche. Wše jeho starschej widżeschaj w tym wobzbile hnadne wukhowanje Boże a powuczejschtaj jeho, so na jenoż Bohu sa šwoje žiwjenje zdałowacz. Hatle dźesyatcžlétny je so wischtkajił jako trawjazn pastyř. Wše šymje dyrbjesche šobu pschaicz, schulicz njenjes dyrbjesche hebi nam sašinjicz. W tajschich thydobnych wobstejnoscjach běsche žiwy. Je spodziwne, kak Bratrowska Jednota ruzje ſ tajich thydobnych knuhow hebi swojich najjahorjesnischich a najnuzpschisnischich dźełaczerjow dobywasche. Jako běsche 18 lét starý, dźesyce ras po njedźelskim kemschenju ſ swojimi tatarjej, so by so jeho wopraschał, chcehodla khcescžanstwo wopušdu. wosu tajke wuzitu. Tak je Cžanz jar pschiłoł Bawsoh, dha šnje wopraschenje dosta. Jo jemu šhodna wotmowa, žo ma so radzicz šam wo ſ swoje Khcescžanstwo žiwjenje starasz. Wot swojeho brat ja, kiž běsche hobu w Mainu Wjelkowe pobył a so tam mnohe ſ Bożim duchom napełnił, dosta nastork, šwéru w biblisi cžitacz a swoje žiwjenje po Bożim šlowje sarjadowacz. Nasa w nim žedżenje do dalokosce. Chyschze so najprjedy jako namorjat na łódzi pschistajicz. Duzy bo Hamburka šlyschesche w hoschezu wo ochranowskej wosadze „Barby“ nad Łobjom a wo wosadze Gnadau. Na tutle pola Gnadaua pschistaji so jako wotrocžk a stónczinje nawuknu we wosadze Barby wojnaschtwo. Na dnje 13. dezembra 1776 nasnoni šwoje wobroczenje (nakaju). Wulky sašinnawe a hnujaze je, schtož we tym powjeda. Najnjetische słowo so jemu dosta. — Běsche to kaž wulke wuzitkschenje a dopyelnjenje. Mi pschikadny słowo: „Schtož prošjesch budżecze w mojim mjenje, to budże so vam dostacz.“ „Shonich, kak so temu šnawa, kiž je wot Ducha narodżeny.“ Nětko so tež pschija do brattowskeje wosady a hižo po schesczich letach dosta nadawk, šwojemu łožnjcej w Surinamje šlužicz. Tam so 45 léty woženi. Nawuknu w trótkim cžasu rěcz Indjanskich, so mózesche so ſ nimi rozrěczowacz a jim předowacz. Wulki šmutkowany mér, kiž běsche so jemu jowo ſ cžił, njeje zenje šhubił. Hacž do wyšokich lét je w Surinamje skutkował a mnohe dźiwy Boże a hnadne wobżenja nasnonił. Na wunjeschk wróczi so domoj do Ochranowa, hdżez w lécze 1833 šwóżnje wumrje. Wschednje je nasnonił „Wozu šnadu. Wschitzy tuteho dostojnego starza wožkoło cžeschcachu.

Wobaj Matejej běschtaj delnjołužiskaj Sserbaj. — Sawsdzże, naschi šerbiki lud je w Surinamje hdżize šafrujeny byl. Delnjołužiskanaj běschtaj tej Matej Warmow a Měrczin Starck, kiž běschtaj wobaj ſ Wjerbna a skutkowaschtaj wobaj w Selenkej. — Nabožne šhudżenje w Delnjej Łužizy sašinjki hebi nadrobne pschepytowanja.

Wusudzenja.

§ **Pschisažny šud.** Hoschczinak a gmejnski pschisostejicžel Khorla Gusta Hantuschk ſ Hiny bě wobstorkzeny, so je we šwojim šastojnstwje jako gmejnski pschedstejicžel winjezy podrasył a podpiš falschował. Wón bě ſ pjenjez, kiž dyrbjeschtaj šyrocži Herman a Richard Sauer jako podpjeru bóstawacz, 61 803 hriwnow šhowak. Kaž wón widawasche jako cžasu, so jedyn bratr Sauerez šyrotow jemu ſa wocžišnu 4563 hr. ſ nowembra šaidżenego léta winowity. Na liczinu, hdżez mjesche šastupjeż Sauerez šyrotow sa dostate pjenjezy hotowacz, bě wón šam ſ mjenom dostawarja podpiščał. Šud jeho ſ 10 mjezacami jastwa šašudżi. Też cžestne prawa na 3 léta šhubi.

§ Šamtak ki mischtr Josef we Wolbramezach bě wschich druzinu tšklowm a patronow do Cžeschkoslowakskeje šrodżu pschewoskował. Jemu mjesa jastwa a 10 biljonow pjenjezinje pokuty namérichu.

§ **Pschisažny šudr** We wokolinje Bejerez we augusce a septembre t. l. so wjazy krócz palesche. Wobhdlerjo kamnych štron po nojach štrazowachu. Jich próza podarmo njebě. Woni šapalerja 24 létneho šormarja Khorlu Maza Zenkarja lepichu, jako šnyla wohenj salożicz. W pschepytowanjez jatbje so štónczinje wusna, so je na dwojoch měšnach ſe šamnjšlom šapalił. Wón je njeskatki ſ pjanoscju wobeschoł. Jemu 2 léze thlostarnje namérichu. Cžestne prawa šhubi na 5 lét a so pod policzinju nadebždżu štaji.

§ Měnsta a witowarja še ikotom Antona Maza Schisera ſ Delnich Schcjezuom běchu dla wopaczneje pschišahi ſ woldra léta thlostrajnje šašudżili. Wón pschecžiwo wušudej revisiju šapoloži. Do wójny wotkhodżejo bě šwojemu pschichodnemu nauczi 6000 hr. ſ šhowarnju pschepodak. To pak pozdżeji prjescže. Schżker wotpschišahna, so je jemu pjenjezy dał. Tehdy mjesche dale pschišahnu sa wopaczhnu. Mjes tym pak bě jenicžki šwědk, w tejle nałežnoscji mjenujuzy jeho pschichodny nan, šemrěk. Tón tas jeho pschišahnuty šud wowinowna.

Přłopk.

* **Had přłusal.** Jedyn wojak łwjerdżiny Peterwardejn pschińdże nkotre dny do klóby, dokelž bě pschc dotho na dowolenzy wostał. Jako jene ranje durje jeho klóby wotwrichu, jeho morwcho nadeždżchu. Wokolo njeho bě šo 6 metrow dołhi had šwit. Had bě jedojty. Wón bě wojaka łuhnył, na cžoł bě tón wumrjeł.

* **Sniczene mjaso.** Argentinzika ma tu khwilu tež šwoju cžežku hospodarsku krizu pschetrakaz, kotraž je pschez to nastawa, so jerzedyna Europa malo abo nicžo kupowacz njemóże, woš je Nemška. Na powjeschenje wobkhodowo njehodżi so myslicz, kerże so wobmjesuje a njenjetrjebacwische dźełanje mogu so pschicžinjas. Hatle pschedi krótkim buchu na njesmérnych pastwischczach tyżazy howjasehe stotu, šwjetscha dwélétne šaklóte. Mjaso so pjecz cžišmy, dokelž so ſ nim trausport njesaplacži, jenoż koża so pschedawa. Po mézejšich wiczinach placžischu ſu howjadła 3—4 zent. cžežke, sa 10 pcžes hódnocz, to je po naschich pjenjezach po stotej mežu 17—18 hriwnow. Tam so mjaso pjecz njeda a hnje a we Nemšku a bratrske merje lud po tyżazach ſ šlodom. Njemohe němske lódże, wosbeže Stinnesowe, tam po mjaso dojcz a je tradzenmu ludej polšticzicz? S tym mohła so nasa wo wiele powjesticžicz. Radżcho pak so ludo w parlamentach wadża a na dreżach so bija a morja.

* **Cžłowjeske cželo jako helowy stołp.** W starej hwjerżici janje (Schacht) w helowych podkopkach pola Altnafugawa we Runmunskej namaka so cželo hewjerja (to je Schachtarbeiter), kotreż je po lékarskim mérjenju a po postajenych podkopkowych inżenérow 50 lét w jamje leżało. We helowej wodże je so cželo po heloweho stołpa pschemjenilo.

* **Sšmešich žonu bicz?** Mésczanski sastopnik, ſ mjenom Konrad Krol we Wjenje, bě so je swojej žonu swadżił a to — dla dwéch tuchi. Bě jón žebi do łaka łuhka — njemužu jeho žonu. Wschi wscherkuzy rozrjesje jej šukniu a we swojich slobach — běsche žona na hubu njiwo. Tam wupraji, so je ju muż bił, ſ nohami kopał a piwowy karancež jej do hlowy cžišnył. — Na poslédnje pak so wón dopomnjesche njemóżesche. — Pola žony pak so sašo njeseha, cžuczisne wutroba jewjesche. Wona proschesche šudnika, so njeby jeje muża pothlostał, ale so jenoż krate napomnjanje dóstanje. Tak so tež sta. **Sudnik pak pschida,** so w jednym kulturnym stacže muż swoju žonu bicz njesmél. Awstriski zakoń pschidżiwaje thlostanje prawo a sakasa jemu, jeno pschestupjenje. We pschedżeżaznym padże je wobstorkzeny to cžinił. Si napominanjom, swoju žonu w pschichodże nic wjazy bicz, pschecži wobstorkzeneho se šudnistwa.

* **Wocžischcz porstow — pscheradnik.** Snate we kriminalnych stawiznach je, so pschi rozlédżenju njesluknow wocžischcz porstow wulka rólu hraje. Nékotrejkuli slóbnisnwo bo po hacž na dżesyatnischi dżeł samjeležało, hdyż njeby wocžischcz porstow slóbnika pscheradżił. Tajke pad je so w Versailles stał. W tamnischim hrodże — šmy we tym w jenym predawschim cžišle pišali — pokradnychu so jara drohotne gobelejny (sawésczi, tapety). Wo paduchu polizija žanehu šlédu nemjesche. A tak dżélacze dny dotho w cžemnym. Sónczinje so jej po 12 dnjach namaka jedyn wocžischcz porstow, kotryż bě sawésce šluczeł sawostajił. Tutón bu wuhledżeny jako wocžischcz porstow jeneho šnateho komunista ſ mjenom Prosper Charles. Polizija dóta wocžischcz, hdyż bě so Charles ſ druhim dżélacżerjom swadżił, pschi cžimż bě Krawunym pytam dohdże. Pjches to sesnaschaj po policziju blize. Sdżeh, kotryż bě nékto ſ pomocu wocžischcze porstow dóstała, wupokasa so jako prawy. Kommunist sajacu a pschi pschepytowanju jeho wobydlenja namakachu tam drohotne gobelijny, ale hižo na 12 kruchow rosrěsane. Jemu bě wo drohotne štole nicže cžinicz. We kriminalnych stawiznach šmješe tutón pad wosobit a nésmo.

Šmješki.

Pólzaj ſ dundakej: „Šušjene šwokdomnje tola macže. W lésni dżiwischcze pschehe mnu cžétacz.“

Dundak: „Hdże tež to, knjes pólbrzajo, cžyzch bo jenoż ſ Wenni lójesch.“

Marj: „Ja Hanka, někto je twój bratřik rjany jandżelk.“ — Hanka: „Mé wérno, hdyż Bóh jandżelka trjebu, napisha wón knjesej lékarjej?“

** **Poslup.** Pschecželaj so po dléschim cžołu sašy trjecžischtaj. Jedyn praji k druhemu: „Khodżischcz w prawje dobżerzanej dracže“. — „Haj“, wotmolwi druhi, „tajki napohlad cžinju jako bilijonaŕ, **kajki halle potom**, hdyż budu trilijonaŕ“.

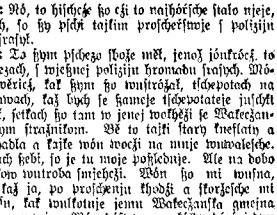

Mois Tunke: Nó, Hanžo, wotkel dha ſ tajkim bréniczenom tykanzom cžehnjischcz?

Hans Depla: Du se Schmuwa, tam bé kerminschk.

Mois Tunke: Cžłowjesce, tu ſ Budeliez cžampasch ty do Schmuwa na kermnischu, hu dha cže wot tam na nju pschepročnyli?

Hans Depla: Né wschak, nichtó mje njeje pschepročhował, ale wém, so maja Sserbjo tu a tam hischcze dobru a šmilnu wutrobu, a tuž šym šo létša na šymu na pucz nałtajił a šym po kermnischach thodżo tykanz špewał.

Mois Tunke: Wot cžoho dha masch tajke tolste lizo, Hanžo?

Hans Depla: Ty pak tež hwudom wschcze wotdżischch. Nó, dhu cži wuknacz. Scholeczki Hanža kajsche mi, so k blidu šydnycz a nala mi ješalku cžopleho a da mi ješbu tykanza. S wješkojsego wschón polkatknycz a pschi tym roslech kojej na rjany bétý rub, na to mi Hanža helenu plišu wotkóji.

Mois Tunke: Nó, to hischcze šo cži to naihórische thalo njeje, ja ménjach, šo šy pschi tajkim proschcerstwje ſ polizijn hromadu srašyk.

Hans Depla: Ta šym pschezo šhoże mét, jenoż jónkrócz to bé w Makezach, ſ wjesnej polizijn hromadu srašych. Mészch mi wéricz, kak šym so wustrócžał, tschepotach na wschech štawach, kaž bych je šameje tschepotateje juschtcžšyhy byl, šetkach ho tam w jenej wotkéji se Makezanzim nóżnym štrażnikom. Bé to tajši stary kneflaty a brodaty thadla a kajše wón zvocži na nuje twuwalesche. Hu, myšlach šebi, so je tu moje pošledńje. Ale na bobo šo štrażnikom wutroba šmjeżeji. Wón šo mi wušna, so runje, kaž ja, po proschenju thodżi a thorżesche mi šwoju nuhu, kak kwalkotnje jemu Makezanzka gmejna jeho šlużbu wrtuje. Wón dóstawa na kódży dżeń jedyn mitijon papjerjanych hriwnow wnjby. Sa to njemóże wón šebi sa kéto por cžżiji wupudnschowacz darcz a tuž wón, so by so nétkaf šejiwił, po wšu wo hlcb, šerwy atd., po proschenju thodżi. Wón mi powjedaschc, kak bésche Makezanska rada tuto wunoschne waschtarże mésnno wuzpjatala, ale nichtó šo ja nio njeschmolwi. Tuž wjeże, wym radżejeschan nicžo druhe njewidżu, hacž jo jedyn po druhim po wšu w wozy thodżo hwišhachu. Ale to šo jim dotho njehlubjesche. Prajachu jebi: pola mojeje Khatk w cžopłym łožu je tola rjeńsch.

Mois Tunke: Njejšu bha tam prjedy žanehu štrażnika méli?

Hans Depla: Kož hlyschach šu jeho se šlużby puschczili, dokelž dżyzsche wjazy nuhy mécz. Nétko je wón gmejnu wobstorkzil a gmejna je ho šašudżiła, so dyrbi pschcžesenu štrażnikez šastatu nuhu a penżiju a też nastare thóły šaplaczecz.

Mois Tunke: Makezy, Makezy, cžakaj Hanžo, njeleza te mjes Khahownja a Belczżom?

Hans Depla: Haj, haj, Mois, hdyż na Khahownju liczijch, dha mésczisch Makezanzin kónczoju wéži k njejšnu pokaz. Jowcej šy je ta pola pschéhy wéz we wajchnje.

Mots Dunka: Po prawom dyrbjeli te wšěmne kóuzy někto do semje pokaforwać, pšchetož naš cłaš je ſ pomjenitym pišmikom na cłowjestwo to mene mene tekel upharsin (ty sy waženy a pšcheſołki namakany) napisał.

Hans Depla: Prawje maš, ale hdyž sy mudry, dźerž hubu.

Mots Dunka: Potajtim Wałeky! Hai, wot tych cźitach cas so Wtpšcźanſkej twórčeſtkej nowinje: Der Schildbürgerstreich von ... ígowarta. Běchu tam schuły fwottworhali a dyrbjachu ju potom saso natwariec. Takle něſchto podobne bě so tam ſtało.

Hans Depla: S toho wšeho ſudźu, ſo dyrbja tam wirjadnje ſlutniwi ludźo bycź.

Mots Dunka: Schkoda, Hanko, ſo je Jlefnitza tak droha, hewak bych hnydom k Eberlej do Berlina dojeł, ſo by zebi wot tam miniſterſtwo ſeſtajał, trjebamy jara nuſnje w nénuſtim ſtacźe takich ſlutnitych hoſpodarjow.

Hans Depla: Cźłowječe, pomyſli ſebi, takle cźrjódły ſtatnych ſaſtojnikow, miniſtrow a knjeſ=ſławnoweho radźicźelow, żelezniſtich a póſtowych inſpekiorow a aſſiſtentow bychu potom po tśoju khodźo klinki „puzowali“, daż Wałeczańſki nóżny ſtrażnik! —

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Měšczańſki wobydlenſki hamt woſſewja: Prämije ſa ſpuſchczenje wobydlenjow abo ſa wuprózdnjenje bydleńſkich měſtnoſcźow. Prämija ſa wuprózdnjenje ſamoſtatneho bydlenja ſ kuchnju ſo we pſchichodźe po wobſtatnohódnoſtnym ſaſtadźe wobliczi. (Hodźinſka miſda njewuczeneho ſenjeneho gmejnſteho dźěłaczerja ſ 2 dźeſcźomaj.) Ninto teho móża ſo też wudawki ſa pſchercźehnjenje ſarunacź. Dalſche je ſhonicź na hydleńſkim hamcźe na žitnych witach 31, hdźež maju ſo też poſtſcźenja ſtacź.

Měſczańſki podrużniſki hamt woſſewja:

10. dodawk k podružniſkemu ſakonjej ſa město Budyſchin wot 26. ſeptembra 1922.

Sakoniſki podružniſki pjenjes ſa měżaz dezember ſo takle wulicźa:

1. Sakładny wotnaj pj. (Grundmiete) . . . . . 1 měż. ſakk. podruż. pj. (1 Monatsgrundmiete.)
2. Pſchiražk ſa dań . . . . . 2 měż. ſakk. podr. pj.
3. Pſchiražk ſa wobſtheone wudawki 60000000000 „ „ „ (6% ſkot. ſakk. podr. pj.)

Te ſo roſlicźa takle:

a) ſa wudawki dom. ſarjadnoſtiwa 1800 000 000 měż. ſakk. podr. pj. (0,18% ſkotoweho ſakk. podr. pj.)

b) ſa dźěła domownika 5 000 000 000 měż. ſakk. podr. pjenjes (0,50% ſkotoweho ſakk. podr. pj.)

4. Pſchiražk ſa běżne wuporjedźenſke dźěła 30 000 „ „ „ (3% ſkot. podr. pj.)

5. Pſchiražk ſa wulke wuporjedźenja 10 000 000 000 „ „ „ (1% ſkot. ſakk. podr. pj.)

100 000 000 000 měżacźnych ſakładnych podr. pjenjes.

Pſchiražki (pod 3—5) ſo po hamtiſkim ſrědnim kurſu ſkoteje hriwny wot 24. nowembra 1923 (1 ſkota hr. = 1 bilijon papj. hr.) wobliczja.

Drohotowa liczba ſa podružnikow (Unternieter) wuczinja 167 miljardow měrowych podružniſkich pjenjes (167 ſkotow měrowych ſa pódr. pj. po ſamſnych ſapadach wobliczena) Druhe poſtajenja dale płacza.

Tute pſchiražki płacza pſchi **dopředła płaczenju podr. pjenjes.**

S teho je dowidźeć, ſo ma ſo pola tych, kiž ſónz měżaz płacza, pomérnje wyſche wobliczicź.

Podružniſki pjenjeſ ma ſo w runych liczbach płaczicź a to tak, ſo maju ſo liczby, kiž ſu wyſchiſche hač 500 miljonow na połne miljardy, wucinacź a niſſiche liczby ſo ſpjta niz wobliczicź.

Nowy poſtſki tarif

wot 1. dezembra 1923 ſem.

Sarunanje w pósiſkim a ſcherſowym wobſtejdze ſo 1. dezembra na **wobſtajnohódnoſtny ſaklad w rentſkich hriwnach** ſtajł. S dobrom wudawaja ſo ſnamki wobſtajneje hódnoſcźe. Nowſiſchcźana liczba wofnamjenja ſódnoſcź w rentſkich pjenjeſkach. Stare ſnamki, kiž maju ſo pryedy pſchetrjebacź, ſo pak po kurſu hriwny wſchędnje wobliczeja. Wobſtajeńſka liczba ſo na póſtach wupowjeſnje. Też porto do wukraja wobliczi ſo po rentſkich pjenjeſkach.

Dopiſnizа (Poſtkarte):

w poſtowym wokrjeſu	3 rent. pj.
dale poſtoweho wokrjeſa	5 „ „

Liſty:

do 20 grm. w poſtowym wokrjeſu	5 „ „
„ 500 grm. w poſtowym wokrjeſu	10 „ „
„ 20 grm. dale poſtoweho wokrjeſa	10 „ „
„ 500 grm. dale poſtoweho wokrjeſa	20 „ „

Sa dopiſnizy abo liſty, kiž njeſſu na doſahace waſchnje frankowane, ma ſo poldra pobrachowajeze ſummy chłoſtanja ſ wurunanjom na połne 10 rentſkich pjenjeſkow ſaplacźicź.

Cźiſchczerſke poſzyłki:

do 50 grm.	3 rent. pj.
„ 100 „	5 „ „
„ 250 „	10 „ „
„ 500 „	20 „ „
„ 1000 „	30 „ „

Wobłhodne papjery:

do 250 grm.	10 rent. pj.
„ 500 „	20 „ „
„ 1000 „	30 „ „

Twórowe pokaſ (Warenproben).

do 250 grm.	10 rent. pj.
„ 500 „	12 „ „

Cźiſchczerſke wězy, wobłhodne p ojerj atd. hjes ſnamkow ſo njeyſchijimaju. Na njedoſahaze waſchnje frankowane ma ſo połdra pobrachowajeze ſummy ſ wurunanjom na połne 10 rentſke pjenjeſki.

Paſczikl: do 1 kg (2 puntaj) . . . . . 30 rent. pj.

Poſzyłki (Pakete):

	1. zona do 75 km		2. zona do 375 km		3. zona dale 375 km	
do 3 kilogr.	0,30 rent. hr.		0,60 rent. hr.		0,60 rent. hr.	
„ 5 „	0,40 „ „		0,80 „ „		0,80 „ „	
„ 6 „	0,45 „ „		0,90 „ „		1,35 „ „	
„ 7 „	0,50 „ „		1,00 „ „		1,50 „ „	
„ 8 „	0,55 „ „		1,10 „ „		1,65 „ „	
„ 9 „	0,60 „ „		1,20 „ „		1,80 „ „	
„ 10 „	0,65 „ „		1,30 „ „		1,95 „ „	
„ 11 „	0,70 „ „		1,40 „ „		2,10 „ „	
„ 12 „	0,80 „ „		1,60 „ „		2,50 „ „	
„ 13 „	0,90 „ „		1,80 „ „		2,70 „ „	
„ 14 „	1,00 „ „		2,00 „ „		3,00 „ „	
„ 15 „	1,10 „ „		2,20 „ „		3,30 „ „	
„ 16 „	1,20 „ „		2,40 „ „		3,60 „ „	
„ 17 „	1,30 „ „		2,70 „ „		3,90 „ „	
„ 18 „	1,40 „ „		2,80 „ „		4,20 „ „	
„ 19 „	1,50 „ „		3,00 „ „		4,50 „ „	
„ 20 „	1,60 „ „		3,20 „ „		4,80 „ „	
nowinſke poſzyłki. hač 5 kg	0,20 „ „		0,40 „ „		0,10 „ „	

Sapiſkane (Einſchreiben) a ſalygowane liſty abo poſzyłki płacza kóžde 100 rent. hr. 50 rent. pj., kóžde 100 bilijonow papj. hr. 50 rent. pj.; njeſalygowane liſty kóžde 20 rent. hr. 5 rent. pj., kóžde 20 bilijony papj. hr. 4 rent. pj.

Wſchitkopakaſanſki pjenjes (Poſtanweiſung):

do 25 rent. hr. abo 25 bilijonow papj. hr.	0,20 rent. hr.
„ 50 „ „ „ 50 „ „ „ „	0,40 „ „
„ 100 „ „ „ 100 „ „ „ „	0,60 „ „
„ 250 „ „ „ 250 „ „ „ „	0,80 „ „
„ 500 „ „ „ 500 „ „ „ „	1,20 „ „
„ 750 „ „ „ 750 „ „ „ „	1,60 „ „
„ 1000 „ „ „ 1000 „ „ „ „	2,00 „ „
ſa kóžde dalſche 250 rent. hr. (250 bilij. papj. hr.,	0,40 „ „

Sa płaczenſke karty (Zahlkarten):

do 25 bilijonow papj. hr.	10 rent. pj.
„ 50 „ „ „	20 „ „
„ 100 „ „ „	30 „ „
„ 250 „ „ „	40 „ „
„ 500 „ „ „	60 „ „
„ 750 „ „ „	80 „ „
„ 1000 „ „ „	100 „ „
ſa kóžde dalſche 250 bilijonow	20 „ „

Spěſzny poſkok (Eilbeſtellung) ma ſo dopředła ſaplacźicź we wokr. poſt. agenturu liſt 30 rent. pj., dale 60 rent. pj. paket do 20 puntow 50 „ „ „ 100 „ „

Do wukraja:

Dopiſnizy	20 rent. pj.
liſty do 20 grm.	30 „ „
kóždy 20 grm. cźeſchi 15 rent. pj. wjazy.	
kóždy 20 grm. cźiſchczerſke wězy ſa kóžde 500 grm.	2 kg. 5 rent. pj.
do Wuheſtkeje a Cźeſkoſłowakſkeje:	
dopiſnizy	15 rent. pj.
liſty do 20 grm.	25 „ „
kóždy 20 grm. cźeſchi 15 rent. pj. wjazy.	

Dowěrnicy za „Serbske Nowiny“.

Naſchi dowěrnizy ſu:

ſa Bukſow: knjes Max Soka.
„ Budeſzcź: knjes Sſwora.
„ Bukecź a Pomorzy: knjes Matthes w Bukezach.
„ Delnju Hórku: knjes kraſnſki miſchtr Hillmann.
„ Dobroſchezy: knjes kraſnſki miſchtr Kaliſch.
„ Drježdżi: knjes Handrij Hajnk.
„ Hóſzjow: knjes Jurij Bermich.
„ Holeſchow: knjes Handrij Wéſchka.
„ Hornju Hórku: knjes Frenzel.
„ Hóſt a Rachlow: knjes Dubau w Hóſku.
„ Huczinu: knjes Janka.
„ Kamjenzej pola Radworja: knjes Minak.
„ Koporzy: knjes Pawol Grofa.
„ Khażow a Luh: knjes Jurij Kubaſch.
„ Khwezicźy: knjes nóżny ſtrażnik Zur.
„ Klukſch a Lichań: knjes Hobrak w Klukſchu.
„ Komorow pola Rakez: knjes pſekaſſki miſchtr Nakonz.
„ Kortnitzu: knjes gmejnſki pſchedſtejeźeſ Rója.
„ Krolezyn a Lětoń: knjes Schöbel w Krakezach.
„ Kubicźicźy: knjes Garbak.
„ Kulow: knjes Michał Kokla, ſahrodnik.
„ Lomik a Minakał: knjes A. Waker we Lomſku
„ Lupoj: knjes Rud. Kral we Lupoi cźo. 13.
„ Malešezyn: knjes ſchewſki miſchtr Skokora.
„ Małku Dubrawu: knjes Henka.
„ Měrkow a Lutobcź: knjes Mikławſch Měſchek.
„ Němcźy pola Wojerez: knjes Jakub Wawrik.
„ Nješwaczidło a Nowu Wieſź: knjes Arnoſcht Kunzich.
„ Mnſnikezy: knjes Pawol Maiwald.
„ Porſchicźy: knjes Wawrik.
„ Rodźwk: knjes wuczeń Rowka.
Rachlow pola Kubliſcź: knjes Sterzel.
„ Rakezy: knjes Schowrak cźo. 18.
„ Rakezdy: knjes Guda.
„ Sdźer pola Kuſchka: knjes Schmarander.
„ Schelchow: knjes Jan Mittaſch.
Stułkſchezy pola Haſłowa: knjes Jan Knebel.
Wojerezy: k. Nali na Kidźinſk. puczu p. k. Köhlera.
„ Wulke Sdźary, Bukojnu a Kobliły: knjes Kuhn we Wulkich Sdźarach.

Na tutych naſchich dowěrnikow ſo wobroczeje, hdyž macze nawěſcźeń abo dopiſ ſa „Sérbſke Nowiny“ abo hdyž chcesze ſebi „Sérbſke Nowiny“ kſaſacź, a hdyž chcesze je pſches naſchcho poſzoła na ſamſnym dnju wjecźor hiſchcźe dóſtacź.

Hłowny a ſamolwity redaktor: Marko Smolet w Budyſchinje.

Wozjewjamy z tutym, zo je dostal połnomóc za nawjedowanje našeje filijalki we Wojerecach naš prokurist knjez dr. J. Mechela. Z dobom je połnomóc knjeza L. Césly (Zimmermanna) a knjeza M. Worraka so zběhnyła.

Serbska ludowa banka.

Nawěſtki přinjesu wužitk!

Swobodne městno
za
Welsec kupny dom
Telefon 12 w Kulowje Telefon 12

Macica Serbska
trjeba ja ſalu w ſwojim domje w Budyſchinje **zule nuſnje** jednu **klawěr** ſa ſwuczowanje. Tuž proſyn nałeźnje, ſo chyl ſamožity dobroczeł tejſamej jednu dobroczinje daricź abo jmajmjeńſcha pożyczź. Woſſewicź chcyła ſo nałeźnoſcź pola kn. Janaka w Sdmolerjez knihikupſtwje (klamach).

Ptaczu wotu wójniſchczowe ſpuczki huſazy jaſnjezk
a druhe ſpanjenje kupuje
Paul Bennewitz
w Budyſchinje. Telefon 76.

Sserbjo
podpjerajeze ſwoje
Serbske Nowiny
ſ małymi nawěſchćikami.

Stylna dźowka
do ratařſtwa ſo dla wożenjenja bomiazeje dźowki hnydom pyta. Młoda po ſtotej hódnoſcźi. Dalſche je ſhonicź we wud. „Serbskich Nowin“.

Stare czażniki
też dźěłe kupuje
časnikař Mencel
w Dobroſečecach
pola Njeswačidła.

Transmisije
kóždeje drużiny
wolije atd.
podawa ze ſkłada
Carl Gast
w Budyſinje
na drjewowych wikach čo. 27.

Jurij Fuhrmann
w Budyſinje na hornčerſkej hasy čo. 10 poruča jězdne kola, šijace mašiny, mantle a šlewchi. Samsna wuporjedź.

Kedźbu! Kedźbu!
Wulka Dubrawa a wokolina!
Wernerowa ſubna praxis w Budyſchinje
na ſchulſkej haſy 6.
Kóždy pjatk wot 9—6 hodź.
ręczne hodźiny
w hoſcźenju we Wulkej Dubrawje.
Shotowjenje zuſych ſubow, pſchedźełanja, wuporjedźenja, plombu, ſubytworhanje.

Jurij Hänsel
w Budyſinje
na Łuſkeliſtej haſy 34.
Telefon 786.
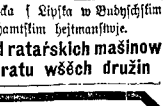
Hłowna pſchedawarnja Rud. Sacka ſ Lipſka w Budyſchſim hamtiſkim heſtmanſtwje.
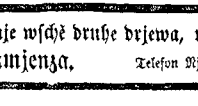
Skład ratařſkich mašinow a gratu wšěch druzin

Wyſoke provisije.

Pytamy nuſnje **khójnowe kuluchowe drjewo a deſki kupicź.** Dale **potrjebamy** běžnje wſchě druhe drjewa, rěſane a njerěſane
Telefon Njeſwačidło 24. **Firma P. Rócho w Sſernjanach** pola Kamjenza. Telefon Njeſwačidło 24.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»B. N.« płaća za 3. połojcu novembra 50 miliardow hriwnow. Do wukrała za november 6 Kč. Kóžda do. płaći 3 miljd. hr. Wudawa a dźěl Smolerjec knihćišćerja, sup. druž. z wob. ruk., w Serb. Domje w Budyšinje. Tel. 667.

Za nawěstki, kiž maja so haš do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 18 złot. pj. Wobdźěłanje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobmjetša. Za reklamowy : : rjadk płaći so 45 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Číslo 274 **Budyšin, štwórtk, 29. novembra 1923** **Lětnik 82**

Dnjownica.

Štwórtk, 29. nazymnika.

Saturnina, biskopa, martrarja.

* 1699 w Hnašecach pola Budyšina **Jan Gelanski**, kiž je 38 rěčow nawukował.

W Bórku je so raz wotrock wodneho muža pola jencho bura přistajił a je tam służił, dopiš sebi tak wjele njezasłuži, zo je sebi móhł trěbu a tesak kupić. Potom je z trěbu a z tesakom k Sprjewi šoł a swojemu sobuwotrockej sobu hić kazał. K brjohej přišeđši rjekny: „Nětk hladaj, kajke pluskerje so činja. Su-li běłe, sym ja dobył, wuhladaš-li pak čerwjene, sym přeharł.“ Na to skoči do wody. Po kluwiley so běłe pluskerje činiś počachu, potajkim běše wotrock dobył; ale wohladał jeho nichtó wjacy njeje. Zo pak je to wódneho muža wotrock był, su na tym widźeli, zo je deleka wokoło stajnje mokry był.

Powdał J. B. Šołta.

To česć je Božoh' mišterstwa,
Zo kóždy ptačk njej' sykorka. H. Zejleŕ.

Towaŕstwowski powěstnik.

Domowina wozjewja: Serbske towaŕstwa we Bukecach a w Sowrjecach so proša, zo bychu so ważneje Zwjazkowe jenaležnośe dla, njedźelu, 9. dec. pop. ½2 hodź. pola Stangec w Bukecach zešło. Předsydstwo Domowiny budźe přitomne.

Domowina wozjewja: Towaŕstwo serbskich burow w Bólšecach so prosy, zo by so na zhromadźiznje Domowiny, njedźelu, 2. dec. pop. ½2 hodź. pola Hänslec w Hornjej Hórcy zešło. Też so Serbja w Hnašecach, kotříž chcedźa sebi tam rad tow. założiś, na tutu zhromadźiznu přeprošuja.

Kommisija za „Raj“ so zeńdźe sobotu, 8. dec. pop. ¼4 hodź. w Serb. Domje. Předsyda přeprosy k temu kk. w. wuč. Hančku-Poršičanskeho, wuč. Kubašec-Khrósćičanske, wuč. Nawku-Radwoŕskeho, wuč. Šołtu-Budyšskeho, wuč. Holana-Budyšinčanskeho, wuč. Krawca-Budyšskeho (Mich. š.) Kral, Zar.

Sobotu, 1. dec. w Serb. Domje ¼4 hodź. hłosotwor; solistojo. ¼5 zwjazk serbskich spěwnych tow. dirigentojo a předsydźa přeprošuja so z tym na posedźenje. Wustawki, koncerty, Smjetanowy swjedźeń, notowy archiv, lisćiny, sobustawy.

Njedźelu, 2. dec. Serbski ludowy orchestr. ¼10 dujerjo, ¼11 też huslerjo.

Serb. tow. „Zahrodka“ w Delnim Wujezdźe wuhotuje njedźelu, 2. dec. wulki serb. wječor z) spěwami dźiwadłom a rejemi, Serbja z blizka a daloka so na njón přeprošuja.

Serb. dorost za Kulowsku wosadu w Hósku ma jutře pjatk 30. nov. wječor we 8 hodź. w „Němskej khěži“ w Kulowje spěwanje. Předsyda.

Kołejźdne tow. „Blysk“ w Haslowje ma njedźelu, 2. dec. 1923. pop. w 3 hodź. swoju měsačnu a lětnu hłownu zhromadźiznu. Dokelž je tuta zhromadźizna jara ważna, prosymy, zo by kóždy z dypkom přišoł. Předsydstwo.

Jednota „Sokol“ w Budyšinje ma dźensa wječor wo 8 hodź zwučowanje.

Sokolki w Budyšinje maja dźensa wječor we 8 hodź. zwučowanje. Načolnica.

Serb. tow. „Łužica“ w Hornjej Hórcy ma přichodnu njedźelu, 2. decembra, pop. ½2 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu. Dokelž je tow. „Lubin“ też přeprošene a zastupjeŕ Domowiny k nam wo ważnosći a połoženju serbskeho ludanja poŕěź, dyrbja wšo sobustawy přitomne być. Předsydstwo.

Tow. kat. młodźenceow w Baćonju ma pjatk wječor we 8 hodź. zhromadźiznu w Šmolic hosćencu w Baćonju. Wšitcy maju přińć dla hodowneho swjedźenja. Předsydstwo.

Swětowe podawki.

Rjesozialistiske němske knježerstwo?

Němski president je sjedu rano přejedawšemu pruskemu ministerskemu předsydu Stegerwaldej nadawk jeseno jenja nowego knježerstwa poskićił. Stegerwald njeje so hišće dospołnje rozsudźił.

W němskim sjemje bě sjedu złykowało, so by Stegerwaldowe knježerstwo, kiž by k njemu doschło, nětkle tajkele było: Dr. Jarres by ministerstwo smutkownych naležnosćow a dr. Brauns dźěłowe ministerstwo wobchował. Dr. Stresemann by ministerstwo zwonkownych naležnosćow přewzał. Wón pak so hišće njeje na to zwjazał, ale swoje wosrudźenje wot teho wotmužne cźini, so jeho wsche strony, kotrejž nowemu ministerstwu přichilkuchceja, namołwja, so by ministerstwo zwonkownych naležnosćow zastał.

Sejźowjenske ministerstwo by so němskonazionalnemu tatarjej **Schiele** poskićiło. Finanzne ministerstwo chcedźa dr. **Helfferichej** přepodaś. Swoje zhorowotnosće dla pak je wón prošył, so bychu wot jeho kandidatury wothladali. Hač demokrataj **Geßler** a **Oeser** jako wobornaj a jako wobchodny minister w nowym knježerstwje zawostanjetaj, wot sleńskeho demokratom znajskeho Stegerwaldoweho knježerstwa wotwisuje.

Centrumske stronje by najšerje pólski minister Höfle a minister za wobchadźenje Němcow dr. Fuchs wostajił. Němska ludowa strona dyrbi němske justizne ministerstwo dostaś.

Stegerwald nowy němski kanzler?

Němski president je wutoru wječor je Stegerwaldom wo sestajenju noweho němskeho knježerstwa jednał. Stegerwald, kotryž jako wjednik sleńskeje sjejnjatkowych dźěłaćerskich swjazkow k prawemu sleńdźi centrumskeje strony přichilsuscha, ma mjes dotalnymi kandidatami za nowe knježerstwo najlepše wuhladu. Centrum, němska ludowa strona a narodnje nazionalni dyrchu jeho knježerstwo podpjeraś. Přichodna sjeba, so by wón dr. Stresemanna za ministerstwo zwonkownych naležnosćow dobył.

Adam Stegerwald,

po kótaru nowy němski kanzler, je so w lěcu 1874 w blisko Würzburga narodził. Ludowu schulu wukhodźiwšy je wón bludaŕstwo nawukował. Pschemyślowu schulu we Stuttgarće a Mnichowje wopytawši je wón jako privatny posłuchaŕ narodne hospodaŕstwo pschi Mnichowskej universitece a posdźišo pschi wikowanskej wyšokej schuli w Kölnje studował. Pschi organisaciji a wutworjenju kschesćijanskeho dźěłaćerskeho hibanja je so wón žiwje wobdźěłił a je so tónkrośnje za pschedsydu zhromadnego swjazka wschěch kschesćijanskich dźěłaćerskich towaŕstwow wuzwolił. W lěcu 1917 zu jeho na cźas žiwjenja do pruskeho senjanskeho sjejma powołali. Wón je jako prěni dźěłaćerski zastupjeŕ do prěnjeje komory Pruskeje zastupił. W měrzu 1919 bu wón pruski minister za ludowe spomožerstwo a w hapselej 1921 pruski ministerski president.

Wuměnjenje němskich nazionalnych za zastupjenje do knježerstwa.

Němscy nazionalni chcedźa pjecza jenoś je sejchowazymi wuměnjenjemi do němskeho knježerstwa zastupiś:

1. Němscy nazionalni maja w Stegerwaldowym ministerstwje namałne kanzlerstwo a někotre druhe ministerstwa, swojej žiwnosći pschimérjene, dostaś.

2. Dožahaja wěstosć ma jo za to daś, so jo w pruskim sjejmje na město wulkeje koalizije njesozialistiska koalizija stupi, w kotrejž by so němskonazionalna strona we knježerstwje po swojej žiwnosći zastupowała.

Wobstamknjenje Hamburgskich demokratow.

Demokratiska strona w Hamburgu je wobstamkła, demokratiskich zastupjerjow namołwiła, so njechychu do knježerstwa zastupiś, kotremuž bychu němscy nazionalni pschisłuchali. Take knježerstwo njebuchu so też z derjemjenjacej neutralnosću podpjeraś.

Saksi sjejm.

Saksi sjejm je wo namjece dr. **Kaiserja** z němskeje ludoweje strony wobstamknył, pschepytowanski wubjerk wo zastojnistwu sfalkowanju dr. Zeignera postajiś.

Prawny wubjerk namjetowaše, so by so namjet na wotwisnjenje wobleśnjenjskeho stawa zacźisnył.

Tón samny wubjerk namjetowaše, so by so założenje fonda za wotschodźenje zastojtajenych a zwójbnych tych ludowych towaŕschow wotpokasało, kotrychž jim wojacy mjerili abo sranili. Dale ma so namjet wotpokasaś, po kotrymž měła so němske knježerstwo namołwiś, so by so zwójbnym tych wobłobow, kotrez su wojacy zasjelili abo sranili, a dale tym, kotrjž su po jich winy sajeli, pschinjerjene wotschodźenje wupłaćiło.

Kommunistiska demonstrazija w Barlinje pod ruskim wjednistwom.

Kommunistiske demonstrazije, kotrez běchu so sa wutoru w Barlinje pschihotowale, su so z poliajstiimi mozami potłóčile. W swjeżeleńskej sahrodze bě so nětkle 4000 kommunistow, mjes nimi wjele žonstich, sesko. Hdyž kommunistiźaj rěcźnjozy počachu rěcźeć, policija zakroči, ze by shromadźiznu rospuschćiła. Lud so do policistow da, sebra jim bronje a jich nabi. Dalke hdyž běchu někotre stotnje policije na pomoz wohrożenych policistow pschikwatowane, so poradźi, kommunistow ze swjeżeleńskeje sahrody wuciskaś. Tuzi so pod lipami pod **wjednistwom ruskich agitatorow** z nowa do cźicha sestupachu. Dalke 1/2 7 hodźin wjecźor samo policija jich rozeńnaješe. Pschi tym su kommunistiźaj sapóźatanzu pruskeho sjejma, Rosu Wolfsteinowu, sajeli. —

Po demonstrazijach w swjeżeleńskej sahrodze su na druhich městnach w smutkownym Barlinje kommunistojo do policije trafili. Pschi tym bě policija nuzowana, stśelaś a gummijowe klumpachi wužiś. Tśi policistojo a jedyn demonstrant so tśelnje ranichu. Schkitanska policija je 77 wobsobow sajała.

Nadpadne je było, so su do spočatka demonstrazijow kommunistiźaj wjedźiwši w ruskim półsłanstwje w Barlinje žiwje wobchadźeli. W ruskim półsłanstwje so na dnju demonstrazijow swjedźeńska hosćina wótnje. Mjes tym, so ruscy agentojo hłódny lud k njeměram nadpy cźahu, so w ruskim półsłanstwje jěźeź a pić derje sjedźiź dachu. Spodźiwne je, so so k bolschewiskim hosćinam stajnje němscy wyšoscy sastojnicy pscheproschene dóstawaju.

Severing pschećiwo kommunistam.

Pruski sjejm so schwórtk je sawjeraŕschi..... stiśinni njeměrami sabjerśe. Kommunist **Meyer** sebi zadosche, so by so sapóźatanza **Wolfsteinowa**, kotruž běchu pschi njeměrach sajeli, ſ jatby puschćiła. Minister smutkownych naležnosćow **Severing** praji, so wón njeskrantlowosć sapóźatanzow sakhowaca pyta. Wolfsteinowu su sajeli, dokelž je so wona ſ najmjerscha pschi pschihotach k njeskutkej wobdźěłka. Njedźiwaju heriefanju kommunistow Severing połizajšti rosprawu cźita, po kotrejž su Wolfsteinowu jako wobdźěłku a wobdźěłerku pschi jednotliwych kommunistiskich demonstrazijach sajeli. Druha wobdźěłka kommunistiskich demonstrazijow, Ruth Fischerowa, je na to dźěłała, so by je krwawemu krażenju ſ policiju doschła. Minister potom praji, so su so demonstrazije **po pschikazu ruskeho knježerstwa** pschihotowale. Jako dopokazmo minister list Moskowskeje kommunistiskeje centrale cźita. **O nim so porucza, so dyrbja kommunistiźaj sapóźatanzu pschi jednju němskeho žełma ſ herjefanjom ſ temu dowjesć, so jich ſ nazwólnosću ſ pożedźenje wukhosć dóstanu.** (Wschelerjenje pola kommunistow.) Severing wola: **Proschu, jako dopokazmo sebrane bronje na blido hromadnje położiś.** (Mnohoſt służobnizy potom cźejke maschinske stśelby, ručne stśelby, karabiny a wójskowe pistole pschinjesu. — Wulki njemér w pohódźeńi.) Minister Severing dale praji, so su wot 15. nowembra hač do dźensa pola kommunistow 4000 Mauserjowich pistolijow, 500 stśelbow a 24 maschinskich stśelbow sebrali. Dalke w pohódźenim cźasu su so pola kommunistiow sašo wjetsche bronjowe sklady wotkryle.

Swobodne wikowanje abo [illegible] za w Jendźelskej.

Hižo do swětoweje wójny je jendźelska industrija po konkurrenzu wukrajneje industrije, wobeje němskeje, cźeźka cźekała. Tehdy hižo konservativni w Jendźelskej žadachu, so by so jendźelska industrija psched tunimi wukrajnymi wobdźěłkami je sakitanskimi złami schkitała. W Jendźelskej hižo wot dawnych lět zwobodne wikowanje knježi. Wona ma wjele pschiwisowarjow, kotśi jawjedźenju sakitanskich złow sadźěwachu. Liberalni a dźěłaćerska strona su za zwobodne wikowanje. Sakitoge zła njemóža po tich měnjenju njit domjezenu hubjenśiwu inda wotpomhaś. Jendźelske je pjecza we zwobodnym wikowanju na swoju wyhotowosć a nóa zrońca, a jejne mjesy dyrbja wotewrjene wostaś, nijenjaj dowosej zbrohu ſ zyleho świeta, ale teź dowosej wschěch wudźěłkow świeta.

Bjeź dwěla je tale wucźba jara kraśna a idealna. Wona mějesche teź prawo w jaidźenym cźasu, a nichtó njemóje rjeź, hač je w pschichodze wjetsche ludy njepschichwalowała.

Kajka pak je wopraudźitosć dźensa? Je jendźelskemu ratarjowi zwobodne wikowanje zyły? Pschiwisowarjo

kroßnje sakcyske. Runje na wopak je so stako. Wobkhaj role (imunera) so pomjescheschi, placzimy so porißchu, wnoschk wotchcherische. Jendjelski katar dyrbjesche sahinjeć pomjo hobrstej konkurrenzu z Kanadu, Argentinieje a Australeje atd. Je z wuzikkom ludej, je z wuzikkom stata, z wuzikkom powschikkownosche z zyla, so by rola w Jendjelsej z traumu zarostkał.

Existenza a wudzerzenje ratakskeho dźela je z wulkim dawkom stata Nördsche Baldwinowe knjeżerstwo chze ratarjam z najmjenschcha na wokomik pjenjezum pomoz dać, wschk druhe rady a krdki, każ wuwuczenje ratarskeho dworka, wuzkdzenje kpschkich weigodow atd. mdza hasle we blizschim abo dalschim pschichodne wuzikk pschinjeseć. Wone woble tej hdzo pschewysche pschinjeć.

Tola wjazy starostwow dyrbli kahubjenje jendjelskeho ratarskwa czini knjeżerstwom **rozsjaz hjedźiskosrej industrialnich dźiłaczerjow.** Kak mohło so jej wotpomhać. Stótó snaje najklpschi krdk z jeje wotstronjenju? Liberalni praja, czinicze porjad w Europje, a wikowanje a dźiło je wozimi.

W tschile sylowach je zawdżeje wjele wermoscze. Liberalni dyrbjeli pak tez rjez, na kajke wschnje moh so w Europje porjad czinicz. Lloyd George je so wot schyrjoch let po wójnje na wschelakich konferenzach prózował, ale padarnu. Tón so myli, kotryż wćri, so budże za krótki czas w Europje mdr. Nawjedżeli ludzy w pschidobje hischcze wjele krisow widza. Baldwin a ludzy w jeho wokolnoscżi na podłożu powjescżow z zykeho kraja wjedża, so so tez Jendjelska poczyna po nderżnu pomirnej. Baldwin je tehodla rjekł: Njemózemy dale ekatacz! Dyrbimy i najnjeschcha donijezu industriju a wikowanje kakitacz. **Z wójnu su ludy wothdle, a Jendjelska je z tym woteberarzom hyblka, ale nic mjenje sse seschkwli maja wyschoke zło, i kotrymż su so ludy wobkolili.** Pódla malcze Hollandskeje su na świecze jenoż jche wulke wotwarjene mikki — **Jendjelska.** Wschk su swoje mjeły sainkle, a z zykeho świata wuwożerjo (exporterjo) hromadu towarow do Jendjelskeje woża; pschetoż tu je natkżeje wolbywaja pola 45 millijonow wobudlerjow, za jendjelske pjenjezy, kotrez su pola Dollara w njeschabłazej wyschokosczi wotsłe pschi powschitkownym wolhodnoseżenju pjenjez druhich krajow.

Baldwin pschecziwo hjedźiskosczi zła na wukraine towary porucza, Jendjelska dyrbi to same czinicz, schtoż druhy czinja. Wschk wulke staty so z złami schkitaju. Sjednoczene staty polnożneje Ameriki su so mohł rjez pschecziwo zusej industriji wotsamkle, a jim so derje wjedze. Nimska industrija je so pod sakitanstwimi złami na hospodarskku wulkonoż wurosła. Runje tak je Japanska swoju industriju pod schkitom złow wutworika. Sakitaze zła maja Franzowska, Italska a wschć druhe nowe staty w Europje.

Do Jendjelskeje je so loni za 200 millijonow puntow sterlingow wukrajnych towarow pschinjesło w cżaju, hdyż so z jendjelskich fabrikow dźiłaczerjo puschecżachu, a hdyż so dźiłanski cżas samjesonasche.

Grichiska po puczu k republiky.

Njedźelska shromadźizna republikanskee strony je so snérom skónczika. W njej je so wobjawiło, so so schleswig-holstein'sko-kluksburgaska dynastija wobłada a so so monarchija powali. Knježerstwo so napomina, so by po wustawje knjeżerstwowe dźiła hacz do formalnego pschewnjenja monarchije do republiki dale wjedło. Polkownik (wyschi) Plaitinas fejadowaryam shromadźiny złoże pschesche, so bé so w njej mér zaffował. Norowobżiwy do fejma dyrbjake so po możnosczi bórzy stacz, so bychu so ludowi sasłużerjo za republiku abo dalsche wobstoseże monarchije rozsudźili. Plaiti nas so nadźijesche, so republika krajej mér pschinjese, dokelż je kralowstwo wot teho cżasa, so je kral wustawu złamał, Grichiskej ninio méry wulke njeszoże pschinjeseło.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 29. nowembra 1923.

— Wo wdrje. Wczera wieczor w 7 hodź. barometer 735, hygrometer —1, thermometer we dnjo +1·5. — Dżensa rano w 8 hodź. barometer 736, hygrometer +3, thermometer —3 w nozy. — Dżesdżanska wjedrowizna ma śnéh a pak dészczik za możne. Cżekk powdże pola tuzy Island so je swojim jadrom pschez Franzowsku k jsiedźnoseschkemu morju (Mittelländisches Meer) wosthalnje. Je mózna, so nam njimoczkanio śnéh a pak dészczik pschinjeseju. We hornich wosrchtach powdera bé wczera cżołsicho, hacz pschi semi. Na rauze drje so wuczakaju ale schtkeżaa tak nikto sjeji, so so nam do njanego wjedra hischcze wérich nochze. Wczera bé po sjedźenej Nömtéj hacz do 4 stop. jmmy. Na horje Zugspitze nowo jenoż 2 stop. a na schurrekowej horje 7 stop. S wjetscha bé wumércheno. Sśnéh je dżesche w Frankfurtu n. M., Wrótslawju a Memelu, deschcżik we Mutschowje. Jutsje tjokk słónczko 7,18 słhadża a so 3,50 hodź., mżnjcże słhadża wjeczor 9,30 a so pschijnoschuju 11,44 hjowa. Jutsje je Handrija.

— **Rostrawa policije.** Wczera pschedwshim wosrchjazy wo wokorn na Wettinskim dróhu cżo. 26 sawokachu. Wobsedżeż khéże bé jsedi w pinzy kurjenju mjesta pschyrawiż. K temu bé jsud wuził. Wón, każ wón ke kurjenju wuzi, so sapali a jsud j mjesiom so jsali. Na twarjenju schkody njemasta. Strach wobyschlerjo rucze wolstronicha a wohnjowa wobora njetrjebasche sawdżinnuzż.

Kedżbu!
Cżitarjo „Sserbskich Nowin"!

Schtóż chze sebi „Sserbske Nowiny" na dezember psches pósł skasacz, dyrbi to hnydom cżinicz; wot 1. dezembra sem pósł żane skasanki wjazy njepschijimuje, dokelż potom jenoż ſrentlskej hriwnu liczi. Tak skasajeze je sebi hischcze dżensa swoje „Sserbske Nowiny".

:: :: Jutsje je pschepodże! :: ::

— Kak so kuttrune prózowanja Serbow w Prusku pytaja kankrizerjo. W tymle lecze serbske to cżasopismo „Nadżija" s Budyschina serbski swjedżeń we Wjerbnje w Dolnjej Lužicy wothotowa. Wón so hacz nanajrjeschcho poradzi. Serbskli lud bé tam po stach a stach z błiska a z daloka psch khwatał. Nasch dolnjoserbski bratrja rozja chu hyżdy njeschcza za zjane wotkiczenki w lubej maczerinej rcżi. Dolnjoserbskej fararjej knjes Nowy w Bejanje a knjes Schwjela w Dolschnje porcżeschtaj hnydom zjawa słowa, so bychu nasch tamniski bratrja swoju rjanu maczerinu rcż a swoju kuckkotu domisnu lubowali. Tole jednore a njedwihowate wustupowanje sa najdrjeschcze lubla, kż cżłowjeschwo ma, bé prinzipu hibjerjam a sanjeczeram Sserbowstwa do nosa. Na wobeju fararjow so pola pschedstajeneje zyrkkinje wyschcze pschikkodżachu. Khodżebnicki prowdcht wobeju k sebi staja. Wón pak bé tak rozumny jimaj sdżicz, schto so pschi tym wobeju nimaj pjeże. Hischcze rozumnischi bé wón, hdy by njekrikkomne pschikłodżerstwo sjawuje wuschkikał. Hdżo to, so je prusti Nemcz tak njito padnył, so so pschecżiwo tajkim prózowanjam pschijdżało, kż tola nemcżu wustawu w § 113 dye schkitacz, je skandal. S toho tola wuikadża, so tajzy Indże samo sa wustawu zane rozumjenzo nimaja. Taſk podawki wschón nemcżi lud pschez zyłmu swobodu poritżeja. Wone jim sa nasch stat strachne. Wone nam Sserbam praja, so smy w tymle starze sdżeni a tepani. To naschm lubosch k njemu pschisporjecz a żywnicz njemócze. Tola njech so dżensa pruskim wyschnoscżam sjawnje praji. Wosni hrajkaje ſ wosnjonmi! Némicze trjeba dżensa bóle hacz hdy przedy pschiwiskliwosczi wschćch hacz do posledniejscho

— **Kradnuli su tu w nozu k 29. 11. kożany cżerjenski pas, 4,10 metrow dołhi, 8 cm. schéroki a 5 mm. tołsty.**

— **Dopschczenje na pschiwotkowe renty** (Kufsatzrenten) sa wojerskich rentnarjow. Na pschiwotkowe renty, kż su so na nowember we wójnie wobschkodżenym a sawostajenym płaczisc, so wot pjatka, 30. nowembra sem w snatym wobthodnym cżasu we mészczańskim hamoże sa staranje wojałow, na hrodowskej hasy 10, belka, dopłacżenie a to jenoż tam wobschkodżenym a sawostajenym, kż mjescheni prawo, pschiwotkowe rentu na nowember dostacz.

S **Wukcz.** Nasche yerzjinu płahowaze towarstwo je wobjawiło, cż létja wuhrajenzo wotmeże. Wono ju na 30. a 31. dezember t. l. a 1. wulkeho rózża nowego lćta pschichodnje.

S **Wjarnowcżiz** (Bernstadt). Sahdżenu pódłożeli symy dła pola nasż żaneje schule niebé. Domownik niebé we prawym cżasu nan dostał a symi tehodła do strajża. Wuczerjo a dżeci we lubosnych schulskich sjdnach symy mé zachu. Tehodła jich wuczerjo domoj pódżeschu. Dżeczaza wutroba wsdże worakawego domownika khwalesche.

S **Bazanja.** Nasch Sokol, kż w najrjeschchim kcżasu stejj, bé niedawno wobstankuył, so maja so tu hodżiny sa wukuzenje serbskeho prawopisa sawjesé. Starosta naschego Ssokoła, knjes Leschawa, je tute rozwuczenje na so wsał. Pschuja tajke hodżina je so hižo wotmeła, kotruż bé knjes Leschawa ſ wutrobnym nuzajez rcżu wotcznył. Sa to jemu wutrobny hżak:

Haj, hospodar po Pjeches cżesy
Je bratr, naſch Jurij Leschawo,
Wón wutrobu na serbskim pschecżu,
Ta swawna buckna, serbowska,
Teſ sa cżesowuczowanje
We nim wulki sajim ſsi,
Dawa druhim pschikkad rjany,
Ma wschć dobre porcżinki.
Wón Bazanſki naſch Ssokol wjedże,
To rcża, je naſch starosta,
Wón wopraschcżisch naſ żenje njeb'bże
Tón dobry Jurjt Leschawa,
Wón prawopiſ też nawjedże
Se strony naſchoh' Ssokola,
Wón rosſahnjeż nam wjcże budże,
Hdy a kak symkła na**pschi**e.
My Tebje, Jurjo, memy rady,
To budż też tudy prajene,
Njech pschijdżdu horja, Némzow swadby,
My chcemy dżerżeć z hromadże.
Pschez' h„ehi hicż nam wot wutroby:
„Dol, horje, serbſti Ssokole!"
Njesez dybi ſsajnje nowe płody,
Njech Sokol keżéc, njeſandże.
Tak, bratrej Jurjej tij krócz sława!
Njech dżensa wjeczor ſsaſlinczi
A naſche Sserbſtwo ſ prócha ſtawa!
Haj, bratſia, to naſ wokſchewi.

W njenje Bazańskeho Ssokoła Franz Grubert.

S **Delnjeje Wujezda.** Lubowarjam Sserbſkeho ſpéwa a dżiwadła kiwa ſasho nowy ſwjedżeń, kż nam naſche serbſke towarſtwo njedżelu prénjeho adwenta wuhotuje. Wosebje je to w nérczišim wukuzowym cżasu zara witane, dokelż kak nékotre towarſtwo njeſwéri ſebi wjaz żadyn ſwjedżeń wuhotowacz. Naſchi młodżi ſu ſo pilnje do dźła podali a wjeczor tehodła hižo do prédża dobre ſpodobanje lubi. Też je ſo nam poradźiło, k tutomu ſwjedżenjej ſudż-

Hana.

Roman wot H. Sienkiewicza
Pschełożił Beno Jyż.

23] (Pokraczowanje.)

Na kożdy pad bé nétkole pschepoſdże k rosmyſlenju. Kóń bliżesche ſo w dżiwim bégu k lésyzam a nochzych a njemożech jeho wjazy wtóżo ſdżerżeć. „Padnu a padnu ſ hnjerzéſi, może mi też prawde byc!" myſlił w ſadwélowanju. Jakaż klésacz mjatu bócznjzy konja; wésſk hwiſda mi wokolo wuſchow; nadobo widżu lésyzy pſched ſobu; cżepu ſ ſchindom do konja a cżiniu ſo do powétra poſchkhnjenu; ſaſchcit trjechi wuchu, ſczorni ſo mi pſched wocżomaj a ... potom wotnezju na trawje leżo ſ womtorh.

Sleczach na nosu.

„Schtó je ſo ſtako?" ſawolach. „Sſnym padnył a do womory padnył?"

Nan, pater Ludwik, Selim, knjeni d'Ybes a Hana, kż mésesche hyſły we wocżomaj, ſtejachu wokolo.

„Schto cżi je, ſchto cżi je," wołaſche ho ſe wſchćch ſtron.

„Nicżo, dozyla nicżo! Sſym padnył, ale njebé mój ſmykk; paſ bé ſo pukny!" Cżujach ho woprawdże po łopkej womtorje zyle derje, jenoż dychanje bé trochu wobezéne.

„Njeboh cże nicżo?" praſcheſche ſo nan, njes tym, ſo ruzy, noſy a ranjeni pſchepytowaſche.

„Nż, je mi zyle derje."

Bórzy ſamóch też łóżo dychacz. Bćch jenoż mjerſaty, dokelż bé myſlach, ſo bćch ho żmélchny ſeżinik; ſficzaſy też żmélchny napohlad.

Bćch ho pſchi padnjenju pſches zyłu ſchérokoſcż pucża cżiſnuł a na trawu padnył, na kotrejż bé cżeſtej ho kolenje a łobcżej ſelenje ſbarbiłej; też moja tamna draſta a włoſy bćchu do njeporjada pſchiſchłe. Wyſche teho paſ bé mi noje njeſboże na druhim ſtronu też pomhako. Hiſchcze pſched wocżomikom bé Selim żako pſchiſchłdżeny łóżej pomſchcitkowny ſajim ſhudżił, mjes tym ſo bćch nétko ja hrjebżiſne towarſtwa, dyrbjeł jemu tym też prédnoſcż ſ kolenomaj a łobcżomaj ſapłacżił. Hana, tż ho hiſchcze pſchego a to nimale ſ praſwom jako wina njeſboża wobhladowaſche, tż mójeſche ſa

mnje ſe ſeſchwli męcż, ſpyta ſ pſchecżelunoſcżu a zmjeſcżu ſwój ſmykk ſaſo dobry ſcżinicz. Pod tutymi wobſtejnoſcżami dostach dyrbły ſaſo ſwoje dobre wuſchczinko, tż ho też na runje hiſchcze ſeſtrójane towarſtwo wuſchéhtrż. Woſchéwſcżiki ho pſchinjeſchchu a Hana cżiniſche hoſpodu, potom dżéchmy do ſahradż. Tam Selim ſaſo taż hólż ſchniſcheſche a cżeſtejſche wſchelake kłuboſeże, pſchi cżinuż jeho Hana mózníe podyſerſache.

Słónczejne praji Selim: „Ach, kak wjeſeli bindżemy my tſjo nétko hromadże."

Bych rad wédżała", praji Hana, „ſchtó je wot naſ tſjach najwjeſeſchi."

„To ſym na kożdy pad ja", wotmołwi Selim.

„Jeſi ſo to ja njejſym. Je mi njemuży nimale wjeſoła powałoa pſchinarodżena."

„Hendrich je wéſcze najmjenzje wjeſoły", praji Selim.

„Je jara tłutny a kłila ho ſ cżeſtkim myſłam. Wy-li we ſtjedżnym néku ſamy był, by bjes dwéla był pak bludny rycżeſ pak ſpéwał, — ſchtoda, ſo njemóże ſpéwacz. Ale mój", pſchiſłomni ſe Hanje wobroczeny, „ſmój taż ſa ſtejże ſmorjenaj."

„To ſym tola himaſchcho nahlada", ſnapſchcerżiwich, „hromadże ſtłuſchate powahi mjemuju tajke, kż maja dożyła pſcherżiwnu nahlihnoſcż, pſchetoż potom jedna powaha druhu dowunjelija."

„Nó, ja ſo ſtjachuju", ſnapſchcerżiwi Selim, „by-li wot donnu na pſchiklad k ſtyłſam pſchikhility był, Hana pak k ſnédżam, a nó, na pſchiklad, ſyſchtaj ſo żeniłoj ..."

„Selimje!"

Pohladny na mnje a ſo ſmérſche.

„Schto dha to dale je, mój ſymo? Ha ha!"

„Dopomnitſch ſo na rcżi Ciceronowu pro Archia? Conoveri uideture iuvenis, — po ſerbſtim: Młodżeniz ſda ſo ſamylicz. Ale na tym nicżo njeje, ſacżerżiwjenſch ſo tola też hiſto bjes łóżoże winy kaj rak. Praju wam, knjeni Hana, rozumi ſacżerżiwjenzeje derje a w tutym wokomiku ſacżerżiweni ſo ſa dwojch.

„Ale Selimje!"

„Derje, derje! Pſchiódu na ſwoje wobkruczenje wrócżo. Potajkim, ty jako knjes ſtyłſowobłacżk a Hana jako knjeni ſmérhula ſo żenitaj. A ſchto by pſchi tym wuſkocżiłko? By pſchecżak a wona by ſo ſmjała a żenje ſo njebyſchtaj ſroſumiłoj, ale byſchtaj ſo bóle a bóle ſdalowałoj. To bychmoj mój pſchihódnoſchi pſcherżiwnu hromadże mélo. Mjeſe mnu a Hanu by to zyle hinak było, bychmoj ho hacz do ſbóżnejo tónza hromadże ſmjeſkoj."

„Ach, ſchto ſebi to hromadże powdacze", praji Hana, a wobaj chyſchtaj ho ſe ſmélchanj pukneżé. Sa ſwoju woſbu njemżachu najmjerſchcże pſchicżiny, bo k tomu ſmjeżé. Selim njemżéſchcże żaneho pſchedſdacza wo tym, kak hluboko bé mje ſ tym ranił, ſo wſchelakoſcż powahi mjeſe mnu a Hanu tak wótrje wuſbéhny. Bćch hnéwny a prajach nimale łóżoj k Selimej: „Maſch zyle wożbcże nahlady, kż mje cżim bóle pſchekwapja, dokelż pſchdżi ſpóſnacż, ſo mészeſche hacz dotal wożbcżiu łubóſcż k cżeżkomyſlnym ludżom."

Haj, ty! Dopomń ho żenjeż na wſte wokuzeſchko, na nékcho Marzynych łyſłow w nim a na wobliczko, kż mjes dwéłkami hladaſche. Mózu cżi ſmjeżce a ſwérnje pſchiſahacz, ſo hiſchcze bóle cżeżkomyſlnjeho wuraſa njewidżach, dyżli na tutym wobliczu."

Hana ſ nikomaj kleſkoſche. „Jara néżnje, knjes Selim, to pak je rjenje!"

Myſlżach ſebi, ſo Selim do wuzkoſcżow pſchihdże, praja ſche pak jenoż: „Hendricho!"

„Nó, ſchto dha?"

Wéſch, ſchto ſo ſymi ſtanje, kż maja pſchedobłi jaſyk?" S tym pocża ho ſaſho ſmjeżé. Hana pocża jemu nétko ſ łubu cżiniéi a próżowaſche ho, mjeno jeho wuſwokeneje ſhonicż. Bjes łomdżenja praji: „Józefina". By-li ſebi ſ wutrobje wſak, by jomu jeho łóżeſłuſbvoſcż droha była, pſchetoż Hana jemu ſa zyły wjeczor ſ tym żaneho méra njeda.

„Je rjana?" praſchcżeſche ho.

„Hdże?"

„Kajke ma wocżi a włoſy?"

„Praſnje rjane wocżi a włoſy ma, ale jeje ho mi tola najłépje łubja."

„Żołtuſwółe włoſy a módrej wócży — njemżéjeze mi ja ſo, ale runje taſſej wocżi, każ też ſtej, do kaſkeju runje hladam."

„Ow, knjes Selim!" (Pokraczowanje.)

hu Sserbskeho ludoweho orkestra, kij je nam hischcze wot naschcho thorhoj-poswjerczenja znata, dóstacz.

S Bérsle Wody. Tudomne hamtske ßudnistwo dósta ßajo telefon pod czo. 234.

S Nérßizu. We jenej janje mjes Hamorschczom a Schtyrjomi Dubanmi jene czélo nabedzbacze. Jako je wuczahnuchu, ßpóhnachu we morowym dzélaczerja Gabrierja ße Schtyrjoch Dubow.

S Barlschcza (Korst we Delnjej Lußizy). Tradanje je jencho 72 klétneho ßtarßka a jeho 73 létne mandzelßke do ßmjerczje hnalo. SSmjertna njedzelu rano wobeßu morjewju nabedzbachu. Monaj béschtaj ße ß pluwom ßajdopdeßlo.

S Jaßkowa pola Muzakowa. Nasch gmejnßki pschedßeßczer Schoßta je ßwój hamt ßlozil. Na jeho mésto wuwoli ße kujes rémißki mischtr Kékkar.

S Laßa. Nasche kornille plahowaze towarßtwo pschichodnu njedzelu wuhtajerjow kornizlow w hoßczenju „k pßemu konjej“ wuhotuje. SSobuhrabnuty lutcho towarßtwa hohnja ße, tam nahladane ßkodzenke wuhtajcz. Schloß ße ta tele wuzitne plahowanje fajinuje, njech tutu wuhtajerju niekhodźi.

Hospodarski roshlad.

Schtwórtk, 29. nowembra 1923.

Hamtske kursy wczera w Barlinje:

Dollar	4,189,500 bl.	franzowski frank 227,480 ml.
jendzelski punt	18.354000 bl.	czeßko-ßk. króna 121,695 „
ßchwajzarßki frank	734,161 mb.	100 pólßk. markow 1 218 000 „

Na Barlinßkich wikach ße tez wczera kurs papjerjanych hriwnjow we ßmyßlu ßpochadzanja k ßtotej hriwnje njepschemeni. Potaßßim ßtota hriwna ß billionow papjerjanje hriwny ßwój dotalny kurs zakhowa. Wukraj habnotu nemßkeje papjerjanje hriwny troschku pschercheßnitich powßdzwacze. Wukrajny kurs a tutrajny hamtßki kurs ßtaj ße zadlawje rózno. Hamtßy ßo dollar pola nasch ße 4200 miljardami ßanßche, we Newyorku dyrbjachu pak ßo ßa jedyn dollar njmale 8000 miljardow nemßkich papjerjanych hriwnow wabradzicz. S tcho wulhodża pola nasch rosdźél we placzißnach industrielnych wudźełowy a tutrajnych twarowy. Te wobßtejnja ßo po nißim Newyorßkim kursu nemßkeje hriwny. Tehodla ßo wone nam, pschinßnanje ß hamtßkim poßrjenej habnotu naßcheje rentoweje hriwny tak drohe ßdadja. Jo-li ny chzyli wißke zitne placzißny po Newyorßkiej hódnoze naßcheje papjerjanje hriwny wobliczicz, by zeßtnaz njpes 4½—5 hriwnami ßtal. Nasche ßtatne placzißny ßo nimale ßwédomnym runcznu, tehodla na naßche wifi tiko wukrajny ßtót zßchwißuja.

Efekty béchu na Barlinßkich wikach ßo troschku ßeßlabiße. Podobnje ße tez na Driezdżanßkej burßy. SSmjerjacha wßche akzije nétcho pschißpadźachu. Najbóle kolmy wostajichu papjerniki wot 3 billionow hacz dele do 300 miljardow, mjes poßlednimi bécha Budyßchßke papjerniki. Nékotre ß nich ßo zola wo nékotre billiony prozentow powßdwihnu. SSkónje ßhubichu tez akzije elektromotorow a kolow, wot 3 billionow hacz dele do 400 miljardow. Expreß dobu 500 a ta lépschinowe akzije 1000 miljardow. Banki bechu ß wjetßich mjes pschißpadżowazymi. Akzije transportowych a twarßtich druzßtwow mßjachu dobutki a pschißpadżowanki. Industrijowe akzije tez jara poßlabichu, mjes nimi Oberlaußitzer Zucker wo 9,5, Fritz Schulz wo 8, Gótze wo 1,7 billiona a Bautzener Tuch 800 miljardow. Nékotre industrije pak kola hischcze male dobutki zrjadachu. Piwarßke bechu powßchikowuje krute. Tez akzije keramißkeje industrije hiacku tehorunja wo nißcho dele, njes nimi Kahla wo 7, Hoffman Glas wo 3,6, Siemens Glas wo 1,2 billionow hacz dele do 500 miljardow, kij Sächßiße Glas pschißpadżi. Nékotre mjes nimi bohuchu. Pokojczne bé położenje we akzijach maschinow. Tu Großenhainer hacz do 10 billionow bohuchu, druhe mjenje. Druhe, kaz Görlitzer Maschinen 7,3 billionow pschißpadżichu, druhe ßajo mjenje hacz dele do 500 miljardow.

Na **produktowych wikach** je nétko dosez zita. Placzißny ßo ß nowa wotdrjebichu. Rentowe hriwna wjazy tak zadna njeje. Hizo ßo ßa nju wiele zita kupuje. Pschicznja je na wubérk. Mlinny mózа ßo ß njej dersc ßaßtarcz. Pschicznena muka tez derje ße. Rozka ßotna mérna. Na druhich wikach ßa nju ßterje wjazy hadżeja hacz w Barlinje. Jecznjeni na ßa krutu placzißnu ßtajnje kuzow, kij jón ßa ßtót a wßchelake wudźełki pytaju. Wowß ßo troschku wotdrjebi. We druhich produktach ßo lédna nécßto pschemeni. Po papjerjanych pjenjezach pschißnidze wczera we Barlinje zentnar:

pschenicy	9450—9750 miljardow hr.,
rozki	8650—8800 miljardow hr.,
jeczmjenja	8400—10 000 miljardow hr.,
wowßa	8100—8350 miljardow hr.

Na Barlinßkich produktowych wikach
zito a produkty po ßtotej hriwnje.

Pschenica	189,0-195	**Ssloma a ßyno**	
rozka	173,00-176	pschenicna	0,80-1,00
nalétn. jeczmjeń	188-200	rzana	0,80-1,00
wowß	162-167,00	wowßna	0,70-0,90
pschenicna muka	32,5-35,5	rzane wolleny	—
rzana muta	30,0-33,00	jecna	0,70-0,90
ßa turu abo 20 zentnarow		ł ßaklanju	0,60-0,70
pschenicz. wotrubY	7,60-7,80	ßyknanje	1,90
rzane wotrubY	7,50-7,60	ßyno	1,10-1,20
rapß. wosznßki	13,0-13,50	**Bérny**	
pschowa melasga	7,0-8	bele	2,1
ßerabella	20,00-23,0	cjekowjene	2,1
pjeluschki	17-19,0	ßoltomajßne	2,1
ßuche trubjanczki	8,00		
bérnaze kruzki	16,0-16,50		
rapß	320-330	po zentnarju	
100 kog abo 2 zent.			

Rentny béchu krucziße a ßtajniße:
4% pruße Conßole ÷ 400 miljardow,
3 a 3½% pruße Conßole po ÷ 200 miljardow,
ßaßka renta ÷ 190 miljardow,
lulowaßka premijowa pożczonka ÷ 120,
4% ßtatne pożczonka ÷ 200 miljardow,
3½% ßtatna pożczonka — 100 miljardow.

Wiki rénu po ßkotu (Zentralviehhof) wczera hriedu we Barlinje. Pschihnalo ßo bé 1015 howjadłow, 900 cjelcow, 1850 wowczow a 2355 ßwjni. Njamy ßkót bé kadny. Za nimi ße jara praschachu, dokelż je ßyna ßaßtarila. Schpatny ßkót pak njeßchjesche a bé rownu tydżeßßim wikam tunßchi. Jenoż ßwinße mßjachu ßa wußchße placzißny ßwojich kupzow. Placzibla wobßtajnje habnoty njebéchu wjazy tak zadne. Tele placzißny ßo ßawißowachu:

howjadła 30—90 billionow abo 30—90 ß. hriwnow,
cjelata 40—100 billionow abo 40—100 ß. hr.,
wowczy 30—90 billionow abo 30—90 ß. hriwnow,
ßwinje 100—150 billionow abo 100—150 ß. hr.,
wßcho po zentnarju ßiwoje wahi.

SSwinjazge mift tam (Magerviehhof). Na nje bé ßo pornjo tydżeßßich wikam wjele wjazy a to 946 proßatow a béhakow a 109 ßwjni pschiwjeßło. Wone placzachu:

béhaki wulke 100—150 miljardow hriwnow,
ßrjenje 50—90 miljardow hriwnow,
male 25—40 miljardow hriwnow,
proßata 18—25 miljardow hriwnow,
ßrdnje 12—18 miljardow hriwnow.

Tydżeßßa **rosprana** wulkotwarjenjerjow Metz a Co. we Barlin-Steglitz. Se ßapoczatkom ßmy katarjo mlócza. Tuż na wiki wjazy tukrainho ßymjenja pschißhadża. Tukraineho dżeczeła ßo mjenje, wutherßkeho wjazy roßpschedża. Druhe dżeczeße njeßu wjazy żadne, ale njeßdżecze. We trawowym ßymjenju ßo jenoż małe dżéły roßpschedachu. We hrochu a lupinach bóstachmy wßchelake potrjebki na pokarm.

Póßtowe tarify ßtoja ßo wot 1. dezembra na ßtotu hódnotu. Nowy tarif ßmy wczera wojßewili. Jo-li ßo hódnota ßtoteje hriwny njezpschemieni, pschindże potom dopißnizga 50 a liß 100 miljardow.

Bowulmowe ßné ßu kliße we ßchwórczinu hubjeßße hacz we pschedchadżazych ßtach. Pódła teho je jara ßchpatna. Dom brało je ßo 9%—9½ miljona walow. We ßwobże pak ßo ßtinje 12% miljona walow pschetrjeba.

Wažne hospodarske liczby (klucze).

Sa 29. november 1923.

1 ßtota hrivna (po Barlinßkim wiczmym kursu)
papjerj. hriwnow 1 000 000 000 000

20 hriwnowßki ßtoty	19 267 500 000 000
Płaczißna ßa ßtota	640 boli. ßa jedyn kgr.
„ „ „ 1 ßilbowny (1 hriwna)	400 000 000000
Statny indeß	831 000 000 000
Wulkopschekupßki indeks	1 413 000 000 000
Dawkowa méra (multiplikator)	1 000 milib. ßa ßtotu hriwnau
Multiplikator na jelenicy	1 000 000 000 000. Jedyn bliz-

meter 4. klaßy 2,2 np. po ßtotej hódnoze, po papjerjanej 22 miljardow a 200 miljonowy, 3. rjad. 3,3 pj.

Póßtowy tarif: liß w poß. wokjeßu	40 000 000 000
dopißnizga „ „ „	16 000 000 000
liß dale poß. „ „	80 000 000 000
dopißnizga „ „ „ „	40 000 000 000
Telefonowy kluczk	600 000 000 000

Nécjenje je w blißim wokrjeßu (Ortsverkehr) 75 miljardow w dalßchim do 5 kilometr. (Bezirksverkehr) 12 miljard.

Lekar po ßtotej hriwnje
Sa lékarßkwo je ßudobjom 10 000 000 000
Knihjezßchczeßki kluczk 1 050 000 000 000
Nowinarßki kluczk ßa nawßchczeli . . . 1 400 000 000 000

Ssorbske wumélstwo.

W Budyßchßkim méßchczanßkim muzeju wotmé „bßcheß“ nékotrymi njedżelemi „Swobodne ßjednoczenßtwo wumélzow“ wußtajenzu, na kotrejż bé nasch daloko a ßchéroko znaty herbski „moler Mérczin Nowo-Niechorßki pschi kóncu ßtatnjeho. Wón bé maly wobjezt ßwojich tuschowanych ryhowanjow wuhtajił: Burjo we korczmje, Zitrn fmij, Sa naßchimi hunami, Kuloßczik. Dyterbiarnat, Budyßki w Nadwißcßich hußczinach a druhe. Wobrazy ißndźichu pola némßkich wopytowarjow wulki ßajim. Je to pschi kóncu, je jedyn moler bé zjawjenje a wobßerbje herbßke bajki wobrazuje. Je bé zwle liczba dobrych molerjow, kij ßu herbßkeho pokhoda, kotrjż pak jenoż na to njemyßlachu, herbßki lud molowacz.

Tute dny wotmé ßo w Budyßchßkim méßchczanßkim muzeju ßajo wußtajenza (wot „Laußitzer Künßtlerbund“). Tez na tutej wußtajenzy je Sserb ßaßtupjeny, nasch Budyßchßki mißchtr Jurij Hajna. Wón ma jenoż 5 dżeła, portrety a kwétkowe pjeßki, wußtajene. S tutych je jenej jene herbßke, Sserbowka ß Błótow, kij je ß dobom drastowy wobras a tez jako portret. Hajna je realiß. Jeho dżéła ßu rajneje khutnoßcze. Wumélßtwo Ludowja Kuhy je wjele pschecjelßkiße a bóle nowoczaßßneje techniki. Hajna pak je khétro wjeßelßronßki. Wón ßtojße ßo bóle na portrety, je pak jako molerß krajinow wjele dżéła a je tez wurywaz (Radjerer), wot cżehoż ßa naßche Sserbßtwo najwjazy wozczakujemy.

Tez herbßke wumélßke towarßtwo w Budyßchinje cze w bliżßich tydżenjach wußtajenzu wohotowacz. Tam ßmjemy ßkładnoßcz, naßchich mißchrtcow kpje ßcjecz.

„Prenjeje rjadowny.

(Puczowanßki wobras ß Pólßkeje.)

Sczéhowazy ßajimawy wobras pißa Kurjer Warßchawßki: Cżah wotjeżdże a ßarjadnik laßtupi do wotdżéła. Pschi tym ßo pokaja, ße mjeßchu wißchitzy hoßczo prenjeje rjadownje wopißmo na ßwobodnim jich. „Ah tak, tehodla icze ßa podwojenje żeleznißkich tarifow byli“, wobroczi ßo ßtarßchi knjez na hoßczi, jemu napißchczeho ßedżażego.

„Wy tola tez nicżo njepßacżicze“, bé woprnowka. „Ma haj, — ale mam tuto darmozne jédżenje ßkoro hyte. Pschißnjeßu mje na pßa. Ssbyßchcze: Dżiwajo na ßwoje ßaßtojißtwo mam prawo na 4 taßte wopißma a tez ta ßwoju żonu. Wßcho, hdyż jésba nicżo njepßacżi, cżim bóle ßo puczuje. Po możnoßczi prawje dalsko. Pschi rana zéhczechmoj do Lwowa, wot tam do Worhßtawa. Jésba drje bé darmo, ale tute ßlezkowanje w hotelach a korczmach pożrjechu hromadu pjenjez. S prośdnymi ßakami pschißhdżechmoj domoj. Po nékotrym czaßu prajeße moja żona: „Mamy hiſchcze tři darmotne jésby. Dyrbimy je ßpodnycz dacz?“ Ma wßchak prawje, myßlach pßchi ßebi. A tuż ßo ßajn na pucz podachmoj. Tón ras do Gdańska. S tym ßmyßlu wubrachom, — njejenuje pródne ßaki pßchi nowrócze. Pobßtajcze jédżechmoj do Baranowicza, do Ssolkwa a nétko chzychmoj hżbi Teßchno wobßhadacz. Boßu bßakowanje, lécza pobßednje darmotna jésba.“

Markkanu tema pocza powßchitkowny ßajim wubudżowacz a żiwißcha bu rośmowna. „Tez ja“, prajeße tßeczi hóßcz, mam létnje prawo na 4 darmotne tkartki. A hdyż je po nich, trjebam jenoż dżeßaty dżéł ßa dalßche jżby płaczicz. Nó, tak jésbju. Jedyn ß mojich pschecjelßelow je ßapółpłanz. Tón je mój towaßch. Na pßchikład: Ssedżimoj hromadże we Warßchawje pßchi pivje a pjeczeni. Namaj ßo woßtudżi. Mój ßapółpłanz prajt: Chzemoj néhżże dale.“ „Derje, derje, ale hdże to?“ — „Wßch, pódżdżemoj na dwórnißchczo tam ßaßékmoj do prżußko łéßchcho czaßa, damoj naju wotdżél a lehnjemoj ßo k ßpanju. Naßajtra rano wotucżimy, Bóh! wé hdże — ßnadź we Wilna abo w Gdanßku abo hcwak nißdże. We Wßlßei je wißchnjaßom zjenje.“ Nó, tak ßmój wjazy rasow cżiniloj. Tak ßmój druhdy wjeßelowali, hacz do rańßchcho ßwitanja. Je ßabżich na pßchilad na Gdanßk, mój pßchecjez na Lwow. Wobrawdże wotucżimoj w Kattowizach. Na to wajchnje ßmój ßkoro wßchě korczmy w Pólßkej ßesnaloj. — Tu ßo poczа ißchwórty hißchcze do ßabawy nécßtko. „SStym bóle ßa praktißke. Jédżan, ßo bych kupował. Pßches ßwoje darmotne tkartki jédu ßebi do Wolhynißkeje po hriby, do Ssamoßkeje krajiny po butru, na pol darmo, do Pómorßkeje po ryby. Hdyż jésba nicżo njepßacży, tez je hódnje, ßebi po kuſk butry abo bérthit punta mjaßa nétcze kilometry dojéć.“ — Cżah ßaßtanje. S cżeßkimi wacżkami wobrómjeny cżze jedyn hóicz ß durjemi nuts. Najpschczkuje wotwari jeho wottraschnje. „Mój Bożo, hdże dyrbiu ßebi ßaßécz?“ wolmotni puczowar. „W zyłym cżahu jeno dwaj wotdżélaj prénjeje rjadowanje. Tamnuj najßékcje reßerwowany. Na jenej ßtronje leżeche jedyn knjez, na druhej jeho ßmachi a beßchczenik. Najßérje jedna ßo wo wobßokim ßaßtojniku abo wo ßapółßlanzu ß darmotnej jésbnej tkartku. A ja, kij ßym dyrbjał ßwoju tkartku bróho ßaplacżicz, hdże dyrbiu ja wulkowacz?“ — „Haj, mój luby, to dyrbiesze ßladacz, jo nétdże w druhej abo tżeczej rjadowni mjeßno namakacżeł“ Samnjeteny dżéżche puczowar dale. „Tón cżłowjek je podhladny,“ hanjeßche jedyn hóicz, kij wicżitke korczmy Pólßkeje dla darmotneje jésby ßnaßeche, „cżtóż woprawdże mßno w prénjej rjadowni ßaplacżi, je na kóżdy pad [illegible]

Dopis.

Liſtynoßchcez Hupa we Wulkich Ssdżarach dyrbjeße na mßnjz nowember pjenjezy ja Ssérbßke Nowiny pola abonentow w Stróżi ßbérał. Pola ratarja Kunaſchka bé jeho mandżelßka doma a dżyßcze Ss. N. ßaplacżicz. Njemjeßcze pak pjenjezy wotlicżene. Tak tez bé na druhi dżeń. Na 3. dżeń bé żebi Kunaſchowa wotliczene pjenjezy pßchibtowała. Jako dżyßcze je ßpomnjenemu liſtynoßcherjej dacz, ßo tón ßapowjedżi pjenjezy pßchijimacz, prajo, je nékto „pschepoßdże a dyrbia ßo wojßebje na Ss. N. wotpóßlacz. Tak ßu byrbjeli Kunaſchczej na mßnjz november bjes Ssérbßkich Nowin bycz. Bojimy ßo, ße mjenowany liſtynoßchcez ßo tez druhdże tak ßadżerżał. — Pßchiły. redakzije: Tez tónle pad my pßchedßtajenej dżerżiżi pßchedpołożimy, najßchmu prawißnikej pak, kak daloko dyrbi nam liſtynoßcez naßtatu ßchtodu ßarunacz. Dokelż do Wulkich Ssdżarow ß wobßitym poßelnikom Ss. N. ßeßczemy a mamy tam agenta, je ßmano mózno, ße naßchi pschecżelżo w Stróżi ßebi Ss. N. pola nicżo ßkalaja. Ssu hižo po 3 hodż. we Wulkich Ssdżarach a je tola nékajka ßładnoßcz, je wot tam wßchędże do Stróże podacz. Snajemy prußkich ßaßtojnikow. Tehodla rośnoßchowanje Ss. N. na ßwoju ruku organizowany. Hacz do Wojerez naßch poßelnik jéżdżi. Schtó wßmje roßeßlanje wot tam po ßtarze do Laßa, Delnjeho Wujeßda, Klétnebo, Mikowa a Nißeje do ruków? Wot tychle wßow by mózno było do ßwißobnych podawacz. Po tynle puczu méli naßchi cżitarjo Ssérbße Nowiny hižo na dnju wudacża w rukomaj, ßchtoż je dla płaczißnow njmo méry ważne. Naßchi cżitarjo dóßanu najnowißche płaczißny runje tak ruczе do ruków, każ hdyż bychu 20 kréć dróżße nowikomißchczańße dżerżeli. Naßchi cżitarjo kij Ss. N. na dnju wudacża dóßtawaja, ßu nam ße wßchich ßtron wobkrucżili, ße ju ßm ßm Ss. N. wjele ßow kréć ßaplacżile. Naßch khowny agent we Wojerczach je hnjes Nali. Wón je w Ssérbßkej ludowej banzy wßchißtajeny a je tam wßchędżnje k rżczam. Wón je ßwóliniow, wßcho balßche ßariadowacz.

Porjedżenje.

W jenym dopißu cżitżła 250 Ssérbßkich Nowin kot 27. oktobra t. l. je ßo prajiło, ße je mandżelßka kubleza Jakuba Nowaka we Wotrowje liſtynoßcherjej Lehmaczej prajiła, jako bé jej druhi raß żadanku ja dopłacżenje na Ssérbße Nowiny pßchedpołożił, ße, jako je chżyła ßwojeho w dworje abo ßahradże pßchebywazeho muża pytacz, ße by ßaplacżił, je ße liſtynoßcez njjes tym ßhubił. To njeje wérno. Prawje je tole: Jako je mjenowany liſtynoßcherj, hdyż bé ßo Nowakowa mandżelßka pßchi prénim pßchedłożenju na to powoliła, ße jeje mandżelßki pßchitomny njeje, a tak dopłacżenje wotpokaßała, druhi a tżeczi dżeń ßaßo ßpytał, je wrócze Nowakez dwora na wobédnuj hnjemaj ßamknjene namakał. Na ßwoje klepanje niczéhżu jeho nuts pnßchejßli a wón, liſtynoßcherj, Nowakowom ßjutu wjazy widżał a ß njej rżczał njeje.

W šamžnym dopisu je so pisało, so Nowak někotre khodźa janeje Serbšiwe Nowiny wjazy dostawał neje, so je listownošcer Lehmann Nowakej prajił, so to s tym pschinjdźe, so je dopłaćił njeje. To je njewěrne. Prawje je tole: Nowak njeje j zgula jenoż na jenym tych pschinjdownych dnjow Serbšiwe Nowiny dostał, kotrejž bě tutón dźeń połowa agentura w Pančicach 50 Serbšiwich Nowin pschemalo dostała. Na Nowakowe woprašenje je listownošcer, kij pschiczinu pobrachowanja njeznatšeje, jemu rjekł, so snadź je wina, so dopłaćił njeje.

W šamžnym dopisu je so tež pisało, so mět listownošcer Lehmann boběrku trójzy pschedležiczej. To je njeprawje. Prawje je tole: Po pschedpisach pósłowego porjada mět listownošcer, jako bě so Nowakowa pschi prěnim pschedpołożenju boběrki sapłaćenej sapowjedźił, tkarku hnydom wróćezej, dokelž bě nałkad pschi njewuwdšešcym pschedpokazanju nacźišcekał: „Hnydom wróćicz!“ Lehmann pak bě k druhemu a tšećemu razej spytał, je mu napschećo pschińcź, ale podarmo.

W šamžnym dopisu je słónčnje prajene, so je Kubler Nowak dla podroženja abonentšeho njenjesła w nowembrje sa listynoschersjom Lehmannom běžał dyrbjał. To je njewěrne. Prawje je tole: Pschi sapoczatku sběranja njenjes sa november je listynoschef Lehmann Nowakej abo jenemu jeho źiwóžnych prajił, nowinšti njenjes sa november mět bo sapłaćenje a wont mětł jón pschihotowacź a wón, Lehmann, je nimo teho hišće na cźišlo Serbšiwich Nowin, kij je wotedał, jo napytał. Nowak je potom nješto dnjow po tym na dworje swojeho statska listynoscherjej njenjesły sapłaćił, a njeje sa nim běžacź dyrbał.

Pópšiki hamt w Kamjenzu.

Přilopk.

* Sapalerjo. Krajina wokoło Głogowa (Głogau) we Schlesyskej je we wulkim rosshorjenju. Pospodu šu tam woły nje. Swjetšcha je woheń we brónjanych salozé. Słónstwa kuka je ś tym hižo sta zentnarjow Božich darow snicźiła. Smejny a wyschnosće strašuja a sa njekniczomnikami wutrajnje stódha. Hač dotal je poradźiło njeje Kóstkikow lepicź. Tele buy późny strażnik 7 muźiškich wohladu, kij wokoło jeneje pólneje brónjenje brudzachu. Jako widźachu strażnika, pschikhadźeć, cźekmychu. Tón dźe za nimi hišće. Wont tehorunja do njeho tšełachu. Jemu je poradźi, jeneho cźěłazeho franicź. Teho pak jeho towaršschojo žobu wječescha. Myšła šebi, je cźile brudzakolo k sapalenišej zwólnje pschišlušcheja.

* Pschichodna mać je sakusana. Wobhladnitwi snajerjo mandželskeho žiwjenja su najšerje sakonjedawarjo w Bachoko-luda we wjeczornym dźele portugalšiseje Afriki. Witowaš z drohimi tamnjenjemi. Rola Davis, kij je tutón lud wopytał, pisa jenej jendželskej nowinje: Tam płaczi to sa wulke njemanstwo, hdyž muž po kwasu swojeju pschichodnu mać wuhlada. Hdyž po pschichodny žonu a pschichodnu mać po žeńtuje trjechitej, dha ma tón, kij drnjeho najprjedy wuhlada, cźekže thlostanje w šlebrni abo w šeli płaczicź. „Dźech jónu“, tak powjeda Davis, „je swojim wjednikom pisches jenu wjes tuleho luda. Na bobo wón nahle šareji a kaž błyst cźekny prěki pisches pola. Myslach šebi, so chce mi cźekmycź a puschcźich jo sa nim. Hdyž jeho doscźekach, bě brémjo, kotrejž njeseše, wot jo cźišnył a bě zyle roshorjeny. Wšach jeho trošchu trucźe sa khornat a jo wopraschach, cźehodla je wotkal běžał. „Sswoje pschichodnneje macźerje dla“, mi wotmolwi, schtož mje khětro pschestrachi. Dale pisches njeho shonich, so malo krockel dale thžka steješe, hdyž jeho pschichodna mać hdyžešce a s bojoscu, so mohł ju wuhladacź, cźekny runu měru do pola.“

Sserbja!

Njekupujcze šebi zuše, ale

serbske wottorhanske protyki

Pschedawaja jo hižo na nowy tydźeń.

* Kajki tónz to wośmje? Pod tutym nayšmom jena Shorjelska nowina tole pische: „Stejo w pjenježnjej cźěnosći a njewjedźo, kajki kurs nasche pjenježy šmeja, hdynosche wobšitajeho płacźidła njemšo, jédźemy w Němšej do pomérow, so njewémy, cźeši smy. Sa nje nimamy šameje měry. Jeli ś wutrajnikom powjedźamy, abo ś někim, kij je we wukraju pobył, a nam wo tamnych płacźišnach powjeda, halle sašmiwa, we taškim cźěnje my nježimy. Wo tym nowina „Konfektionär“, organ drastowcho wikowaršstwa, tole pischo: Kuhy se Schwajzarstcze k nam pschińdźe, a bě po puczu do Kopenhagena, hlownoho města Danšeje. Jako jeho proschachmy, so by na swojim wrócźopuczowanju naš šašo wopytał, nam šnapschcźachi, so to mózno njeje. Pisches Němšku puczowacź, pschińdźe pschedrohy. Wón radšcho ś Kopenhagena pisches Hamburg, Amsterdam, Paris a Genf domoj pojźe. Kaž puczuje je sa njeho tuniscźi. Bawlnitjane twory, kij w Němšej wotolo 27 dollarowych zentow płacźa, płacźa we Wiinje jenoż 18,5. Pjerej dnjow we najwuzbnischim hotelu Wina ś rauschim šnedanjom pschepowiacź je tuniscźo, hacź puczuje po železnizy ś Barlina do Wina. Puczowanje do Wina pisches Cźěchoslowaršku je tuniscźo, hacź na Pasawu we Bayerscźej. Wschelake Barlinske firmy kupuja hlidź w Jchlošizu we Cźechach. Dwajwuntowska pokruta płacźi 2 hrónje abo 250 miliardow. Wone šahluja na kóždej potruježe nješto tšoh miliardow a pschi tom je hlidź lepschi. Tajšich pschikładow je ś hromadami. Wone dopokasuja, so su płacźiny pola naš wjele wyschsche hwótowych. S teho wuthadža, so my do šalostnieje hospodarskeje šahuby běžimy.

* Ssa dwójzy woženil dla — tažnjezliwosće. Spodźiwny pad šahcźiwosće je so pisched krótkim w St. Paul w Minnesota, we Ameriziy zošał. Hdyž so Amerika pschi šwětowej wójnje wobdźeli, pschihódže amerikanski wojak Artur Whiffnzy do Franzowskeje a bu we wokalinje Argonnow ś jédnym pluńom šasan. Wón lažeše hdyž do jeneho šanjtala, hdjež bo po lošebošcenju womakał šaše wustrowi. Po wójnje wrócźi so šašo do Amerikl a schadźi so w St. Paul a bě agent pschi pschenjedźenju alkoholšeho šalonja. Po tamnym šašedźenju hubi wón ś dźela pomjatk, cźi w tym, so je ženjeny. Wróćźiwšchi so do Amerikl, woženi so ś młodej holzu a běšche ś njej šbožownje žiwy. Pschi wukontenju swojeho šastojnstwa — cźehožde mjenujcy wos šadźerzej, kij palenzowe šłuby wjeleschce — pschińdźe pod automobil a štschadny šebi moły. Dowješe jo do schpitala, hdjež bo po cźaku šašo šhraba. Spodźiwnje, štschašenje motowe pschińdźe jemu jeho prěnju ženjtwu do pomjatka. Najšpodźiwnische pschi tym je, so je na šwoju druhu ženu dozhła šawomnił a njemóže jo na jeje mjeno dopomnicź. W lekařskich knihach šajimuja jo zara na tutym dwojim padze šešlabnjeneho pomjatka. — Nadźi omnje nima žony a lekarjow za kuntlk.

* Indijanska nowina. Najšpodźiwnische nowina je we stenografiskich pišmikach cźiłchcźana nowina „Kamloops Wawa“, kotruž indijanski lud wudawa, kij we šrjedźnej britiskej Columbiji (kraj k wšezoru wot Sewjerneje Ameriki, pschi wulkim Oczanu) bydli. Tuta nowina bu šałožena wot misionara Le Jenne, kij pschi swojim pschikhadze jedyn na nišim šhodźenku kulturny šejazy lud namała. Njemóžeše swoju rěcź cźitacź a pišacź a měšeche jara wiele błudnych pschiwuznkow. Le Jenn, nawuknyły jich rěcź a šešata słowa po jich wuprajenju do stenografiskich pišmikow. Sa tutu nowu „pišanu rěcź“ šo Indijanojo žiwje šajimowachu. Wont běše słowa tak ruceje pschišiwojichu, so móžeše po někotrych měšazych na 500 domorodnych běžnje pišacź. M. Fionar pschełoži najprjedy bibliju, a hdyž licźba analphabetow (to su tajzy, kotrejž cźitacź njemóža) hladajo wotebrašche, šałoži misionor našpomnjenu nowinu. Wona wuchadža we małym formaczje, je na 16 stron tołsta, cźišcźi ju we wotšešitych pišmikach a pschinoschuje podrobnego a žiwjenja ludu šamcho a ma na 2000 wotebiratjow.

Wuj: „Marka, rjeki macźeri, so je wuj pschijšoł.“ — Marka: „Mać doma njeje.“ — Wuj: „Dźe ha je?“ — Marka: „Hdyž widźeše, so Wy dźeše, je bo horjc šhowacź hrózła.“

Fotograf: Proschu, nětkole prawje pschecźelnje hladacź! — Młody muž: Pschecźelnje? Dha pak dyrbu moja pschichodna mać mjes tym je šmrtwy hicź!

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Mejschezanska rada — hlubokotwarcźi hamt — wotmolwja: Skladowanje péska. Pokazamy na to, so na wschelakich mětinach w mésce nawošeny pésk wobhrožuje lezomnoscźow nješiruschca, ale jenož hlubokotwarcźemu hamtej ł pospytowanju puczow pschi hlabkoścźi šluži. Kradnjenje péska bo thłosta.

Hłowny a samolwity redaktor: Marko Ssmolerl w Budyšinje.

Wagnerowe

słomowe prasy

su znate a so rady kupuja,

sylnje twarjene, lohko běžnje, železna konstrukcija - z powrjestwom wjazace samowjazace.

Wagnerowa

sykanjowa mašina

za ruku a móc, ze zwěscźenjom za dopředka a dozady wjerśenje walcow.

Hódny wudźěłk I. rjadownje!

Répusykaki

šrótowanske młyny - elektriske motory

najlépše wudźěłki.

Gustav Wagner w Korzymju

ratafske mašiny Telefon: Hamt Wjelcźin 71

Hłowny skład: w Budyšinje we husarskich kasarnach.

Zastupjof: Oswald Liebmann w Budyšinje
na Tšélanskej dróży 42. Telefon 421.

Jakub Bräuer w Kamjenzu

na połnońej dróży 14

porucźa wschém Sserbam swój wulki skład muzazeje a zonjazeje drasty. Najlépsche wobleczenja sa žony po mérje najruczišcho po najtuńšich płacźišnach.

Kedźbu!

S wuzitkom kupujcze trjebane a nowe meble, polstrowane twory, kaž sofy atd., nowe a trjebane drastne khamory, komody, loža i matrazami a dješ nich a pokleschcza, kaž też wschu muzaju a zonjazu drastu. Dolhe a krótke schkórnje a stupnje šajnje na šładze.

E. Sielzig

na brodowsej haju cźo. 4, blisko Pětroweje zyrkwje.

Telefon 1152. Sym rodźeny Sserb!

Předženak Protyka za Serbow 1924

Dostaćź w Ssmolerjej kniharni w „Sserb. Domje.“ w Budyschinje.

Vogtlandske gardiny

storn, zanki, witraże, tołsche, prynzeschowe hurnie, łožowe pokschehnjenja a łožowe płachty, wjetši, rjenja, schórzuchi, błidowe a łožowe pschikrywy, wolmu, łonšaje, mužaze a dźěžaze tydźenje thołowy, wołtowe hutna a linoleum poršca wošeje płacźiny hódno

K. Erler w Budyšinje

na šitnych witach 11 šnapschcźa „Stolecź Hwězdy“. Mócźi Serbšti.

Cigary

cigarety a

kurjeńšk tobak

poruča wo wulk. wubjerku

Hermann Gerlich

w Budyšinje

cigarowa a tobak. fabrika

Nałépša kupowańja

za ssoporedawarjow.

Jurij Fuhrmann

w Budyšinje na hornčerskej hasy čo. 10 poruča jšadne kola, šijace mašiny, mantle a šluwcki. Samsna wuporjadź.

Kóždu dźěłbu

butry, twaroha a jeji

kupuja po najwyschšich płacźišnach

Kupuja dale pschenicu, rožu, wowš, šyno a šłomu a płacźa najwyschše dnjowe płacźiny.

Fritz M. Schwann

w Budyšinje

na šmitkowej lawšej haju 5.

Telefon 1178.

Dwě wjesbje hnoja

ma to šyno a šłomu na pschedaj Josef Schubert w Budyšinje bórklin 7.

Schijaze malchiny

nowe a trjebane,

sa łožbe powolanje podawa tunjo lei na podšélne płaczenje

J. Klemm w Budyšinje

na šerbšej haju 13.

Patnem 1. januarej jara wjele

džowkow, wotrorckow, pokojerjow

a wolanzki.

Pschihotajetša Górlichowa

w Budyšinje na šukelnšej haju 1.

Derjedźerjany

bérnowy parjof (kartoffeldämpfer)

je na pschedaj.

Sdonicź w wud. „Sorb. Now.“

Zigaretty

wolebowataj šapowjedźerjam

hišćeze płacźiny hódno

Richter & Kutzsch

w Budyšinje na šchulerjej haju 6.

Najnowšche

wubohcze na polu swojokolesa

J-kolesa

Schtóž njech je młody abo šterj jona abo muž, hišćeze jenje i šaše šom jšłhšći njeje a schtóž chce šrjedźaj hoła a bjes šrocha, padnje, nawuknyły, jšłhši po krótšej šwucźowanju ruce a wótcze na

J-kolesu.

Sšamžnu šoljuje **J. Tompe** w Małym Wjelkowje čo. 35.

Kupuja a pschedawam wšchł

raźowe pšty

Płacźu najwyschšche płacźiny ł

łožbeho trjebnego a njetrjebnego pór

Auerswald w Budyschinje,

na šukelnšej haju 13 II.

Elektriske wuporjedźenja

wuwjebujetaj płacźiny hódno a derje

Albinus & Herbst, dr. ł wob. ruk.

w Budyšinje na hornčerskej haju **24.**

Meblowy dom na rózowej haju 6

Oderowa.

Wyšoke provisije.

Pytamy nusnje **khójnowe kuluchowe drjewo** a deski kupicź. Dale potrjebamy běžnje wschć druhe drjewo, rěsane a njerěsane

Telefon Njeswaczidło 24. **Firma P. Rócho w Ssernjanach pola Kamjenza.** Telefon Njeswaczidło 24.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaći za 2. połoju novembra 50 miljardow hriwnow. Do wukraja za november 6 Kč. Kóžde čo. płaći 2 miljd. hr. Wudawa a čišći Smolerjec knihičišćerja, nap. druš. z wob. ruk., w Serb. Domju w Budyšinje. Tel. 857.

Za nawušći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobšeržnje so stajene nawušći a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy : : rjadk płaći so 45 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Čisło 275 **Budyšin, pjatk, 30. novembra 1923** **Lětnik 82**

Dnjownica.

Pjatk, 30. nazymnika,
Handrija, japoštoła.

† 1892 w Zarěću pola Njeswačidła wjosny sudnik a blidař Jan Młynk, jedyn z budźerjow Serbowstwa; założeł sławnemu Zarěćanskemu serb. towarstwu, spisa cinchru „Zora“ w 6 jednanjach.

Syna, njeńći sej ćežko, kiž ći někotśi wo žebi złe mysla a powěduju, złoź njerady słyšiš. Ty dyrbiš hišće hórše wócy sej wo sebi samym myslić a dyrbiš wěrić, zo njeje nichtó słabši dyžli ty. Khodźiš-li po duchu, zmjeńšeš malo kedźbu spjerchowato słowa. To njeje mała wobhladnosć, mjelčeć we złym času a so znutrkownje ke mni wobroćić a so njedać myliś z člowjeskim sudźenjom.

Kročenje za Khrystusom,
přeł. Jurij Libš.

Swjaty Handrij sudy a smjetanki pjelni a
Wałpora hlada jim do dna.
Sněh, kiž na Handrija padnje, dołho leži, kiž
pak na Huberta padnje, do přerowa beži.
Hdyž na Handrija mjeranje, dha na hody
tajo Burske kaznje.

Towarstwowski powěstnik.

Domowina wojewja: Hišće do hódź dyrbi so organisowanje našich towarstwow do wosebitych župow přewjesć. Tehodła so sobustawy towarstwow Lubin w Budestecach a Žuźica w Hornjej Hórcy proša, zo bychu so tutoje ważnoje należnosće dla njedźelu 2. decembra pop. 1/2 hodź. pola Hänslec w Hornjej Hórcy zešli. Předsydstwo Domowiny budźe tam zastupjone.

Domowina wojewja: Towarstwo serbskich burow w Běłšecach so prošy, zo by so na zhromadźiznu Domowiny, njedźelu, 2. dec. pop. 1/2 hodź. pola Hänslec w Hornjej Hórcy zešło. Tež so Serbja w Hnašecach, kotřiž chcedźa sobi tam rad tow. założiś, na tutu zhromadźiznu přeprošuja

Sokolskim jednotam! Njedźelu 2. dec. budźe w Serb. Domje w Budyšinje wurjadna hł. zhrom. zwjazka. Započatk z dypkom 1/3! Hł. starosta.

Serb. tow. „Nadźija“ w Budyšinje ma pondźelu, 3. dec., (nie wutoru), wo kath. towarstwowni na garbarskej hasy swoju měsačnu zhromadźiznu. Zajimały přednošk je přilubjeny. Tehodła je přisłušnosć kóždeho sobustawa, zo přińdźo a swojich přiwuznych sobuwita.

Zwjazk serbskich spěwnych towarstwow. Dirigentoju a předsydźa přeprošuja so z tutym na posedźenje sobotu 1. dec. pop. 1/45 hodź. Wustawki, koncerty, Smjetanowy swjedźeń, notowy archiw, lisćiny sobustawow. 1/44 hodź. solistoju rozwučowanje, hłosotwor.

Kolojězdne tow. „Blysk“ w Haslowje ma njedźelu, 2. dec. 1923. pop. w 3 hodź. swoju měsačnu a lětnu hłownu zhromadźiznu. Dokelž je tuta zhromadźizna jara ważna, prosymy, zo by kóždy z dypkom přišoł. Předsydstwo.

Načolnicy wšěch sokolskich jednotow maja přichodnu njedźelu, 2. dec. wot 12—1/2 hodź. zwučowanju we Serb. Domje. Načolnik Zwjazka.

„Bjesada“ w Budyšinje so přichodnu pondźelu njeskhadźuje.

Tow. serb. dorost za Kulowsku wosadu w Hósku ma přichodnu njedźelu 2. XII. pop. w 2 hodź. nóspor a potom w kapłanstwje měsačnu zhromadźiznu.

„Serbska Pčólnica“ w Khrósćecach je cokor za pčoły w Lubju skazała po 40 złotych pjenjezkach za punt — pjenjezy hnydom pola podpisanoho wotedać. Hila.

Serb. tow. „Zahrodka“ w Delnim Wujezdźe wuhotuje njedźelu, 2. dec. wulki serb. wječor zo spěwami dźiwadłom a rejemi, Serbja z blizka a daloka so na njón přeprošuja

Swěćowe podawki.

Też Stegerwaldej je žo nimo kulilo. Dr. Marxej je žo poručnosć dała, knježerstwo sestajeć.

Wječerawšne jednanje mjes frakcijemi wo sestajenje kabinetu knježerstwa je ć nowa potwjerdźiło, jo nicje mjeńšo, ministerstwo wutworić, kotrejž mohło žo na ńejmotwu wšetkich stron sejeraś. Nadźija wuchaś hišćeše je, ministerstwo se krejźowych stronow sestajeć, kotrejž by nad stronami stało. We Stresemannowym knježerstwje bu přichwatbjeny, jo dyrbi hišćeše dźensa abo jutśe k tomu dóńć, dokelž dyrbi hewak należnjejše Němsko najeźo zakhodowaś. Njejedna so přeco tym jenož wo finanzne należnosće. Też hospodarske ministerstwo cežko, snadź hišćeše bóle cežko. Potom želi srjowkowne należnosće žadaju, jo bo knježerstwowa kriša hnydom skónčiła.

Stegerwaldowe ministerstwo je žo se žadanjemi němsko-nazionalneje strony njejmóžnik. Demokratoju a němska ludowa strona nochcychu dowoliś, jo bychu němskonazionalni, sozialdemokratow z pruskeho ministerstwa wukanuwšy, politiske nadźijejšwo w Prusku na so storhnyli. S tym by też hišćeše w Prusku knježerstwowa kriša nastała.

Po namołwjenju němskeho presidenta je wjednik zentrumskeje strony dr. **Marx**, nadawk přichwatał, Němsku nowe knježerstwo daś. Wono by žo na němsku ludowej, zentrumskej a demokratiskej stronje natwariło a by wešte derjemjenjagoje neutralnoješe sozialdemokratiske strony było.

Němšy nazionalni žebi žadaju, so by žo němski ježm rospuščeźił.

Němska nazionalna frakcija němskeho ježma je němskeho presidenta namołwiła, so by němski ježm hnydom rospuščeźił. Hač dotal je to pokazało, jo njeje móžno, z nětčišćeho ježma knježerstwo wutworiś. Po měnjenju němskeje ludoweje strony, němski lud wot stronow prawizy wogražuje, jo wone Němsku z nětčišćimi politiskimi a hospodarskimi zahmatanjami wuwjedu.

Južnoslowjanske knježerstwo hrosy, privatne samoježenje Němcow, w Južnoslowjanskej bydlazych, sebrać.

Belgradiske knježerstwo je ćyrjedu němskemu knježerstwu notu přichopodało, w kotrejž žebi žada, so by Němsko wójnje jako wójnske wospjetkowanje Južnoslowjanskej dale podawało. Jeli so Němska skazany material hač do 1. decembra njewotjeda, Belgradske knježerstwo privatne samoježenje Němcow, w Južnoslowjanskej bydlazych, jebjerje

Sakski ježm.

Sozialdemokratiski zapósłanzy fu w sakskim ježmje nadrobnje nazyhnoješe rosprajili, kotrejž je němske wobora přicećiwo kommunistam we wjecornej Saksej stuśiła. Ministerpresident **Kaula** a dr. **Schneider** i němskeje ludoweje strony němsku woboru přicećiwo wobstarjanjam fo-zialdemokratow a kommunistow sakitaćej pytałachtaj. Dr. **Dehne** i demokratiskeje strony nahlynjoješe němske wobory sajudźowaśe, tola dyrbi po hakle přichodnje, hač fu wjsće wudawanja wérne. Wobhadanje Saksteje i němskej woboru je pak trěbne było a budźe tak dołho musne, hač budźe policija tak pobyznjena, so budźe móz wobydlerjow přichi njemérach na dobajage wałchnje zchitaćej.

Ministerski president **Fellisch** proji, by dyrbił ko knježerstwu na kóždy pad sa mér a porjad w kraju postarać. Sakske knježerstwo to je swój nadawk wobstaduje. Satrachenja, kotrejž fu ko do přichićehnjenja němskeje woboty, dyrbja ko rozsudnje sajudźiś. S rozdźelom pak je, hač něchtó nazyhnoješe śiśi, kotrymž móże ko i mozowymi srědkami śata napśećwo śupiś, abo hač ćo furowoske śiśi, kotrejž je y parolu přichichoł, mér a porjad wobnowiś. Wón je ta swoju winowatosć mél, fakticki wobydlerjow přeći tyrannstwom němšeje woboty zchitaćej. Sakśka industrija je Bayerski wo pomoz přećećiwo traćhanju njekuśkam jadwolała. To je ko w ćahu stało, dokelž je němske knježerstwo telegrafiśo fakiske knježerstwo wo pomoz přećećiwo puczej w Bayerskej prošyło. Němske knježerstwo po tajtium ćanego prawa nima wo přećećiwonstawnych zwoje stejnišćach w Sakśkej rěcźeć.

Po śtónczenju debatty ježm wobsamknuły, so ma ko němske knježerstwo namołwiwaś, ko by wumjasknyło stajne wobora w Sakśkej zdobnyło. Sa tych, kotśi fu i němskej woboty zchłodowali, ma ko pobjerjanski fonds zakoźeć. Cźi, kotśi fu ko bjes přichićinnje sajeli, dyrbja ko wuśćeśeć a wotćichnjenje dostać. Knježerstwo ko namołwja, wopomnjenje pśimo wo postupanju němšeje woboty přichpodpołoźiś. Přichpowjednjanski wubjerk dyrbi ko postajiś. Cźejm bu ićhe protestuje přićerstwo domjacym přichpytanju w kej mje a jada, jo budu ko kórnje wśit wórcźiś.

Lěwica w sakskej sozialdemokratiji přichewahu dobjała.

W Wobhadanju Saksteje i němskej woboru a i tym swój kowaje podawki fu sozialdemokratow na lěwu stronu sćeśe. Shromadźizna wotpohladnjenjow Wulkotrejskeje sćeśe sozialdemokratije je na krajny sjźd sozialdemokratiske strony 1. a 2. nejemdra kloro jenož na lěwicy stejo-ćych satupujerjow wuznolika. Też je ko wobsamknło, so ćehi přićeja, ko by ko hromadźe i kommunistami dźełało. Wón ko i tym lićiśe, ko ko sozialdemokratiski sjźd na lětnik storhnje.

Dypotheki dyrbja ko po śtotej hódnosći wróćo płaćiś.

Němski statny sud w Lipsku je wuhudźił, so maju dypotheki, kotrejž wěrićelsko prawo, ćehi žadaś, ko ko śtej hypotheki po śtotej hódnosći wróćo płaća. Wobhadnošenje papjerjane hriwny njetrjebaju ko přichjeś.

Kommunistojo jeneho wjschscheho wachtmischtra fatselili.

Policajski presidium w Stuttgarće je tšonił, so ź nim wobydlenju jeneho Stuttgartskeho přichednišća kommunistiska shromadźizna wotmětła. Dwaj wotpóśłanc darnjaj w jenym domje 10 kommunistow shroma nadendźechaj. Wjsćichi wachtmischtr Tschirich tajn madźinu i přichedźerjanym rewolwrom sadźerjeć druheho źandarma do bliskeje policajskeje straźow pohnjenje pósła. Hdyž źandarmojo do doma dźechu, wjsćichego wachtmischtra Tschiricha wotkhěžnjenu durjeni i přichełelenym wutrobnom morp bedźechu. Kommunistojo běchu i wokna won sk Dźery we swinych durjach na to pokazowachu, wonì přeco durje won a źandarm přeco durje nut Też be wjsćichi wachtmischtr wschu źwoju munici tśelał.

Hitler pozina hłodowy strajk.

Hitler je w jastwje w Munichowje, de kotrehoż je wujemy pochinał wjsću jódź wotpokazaś. Wón cha mrěć, hač jemu swobodu badźa.

Po śdźelenju „Münchener Post“ fu Hitlerjowi ź ženjerja sa śwój puć wjsćo hromadźe 50 000 bil hriwnow rosbrójili. Pjenjezow fu ko ź rešerskijim ź chowlinai cźišćezkernjomaj Parcusa a Mühlthalera zwali. Kelko pjenjez fu woni wjsćo hromadźe rubili, njeje hišćeše śnate, tola dyrbi też ja nośći cźaś fantastiśku licźbu dośahnu.

Shromadźizna separatistow w Essenje.

W Essenje je ko pondźelu w měśćańskim salowym twarjenju shromadźizna separatistow wotmołła. Sala bě hač do posledźnjeho městna ź separatistami a kommunistami wobhadźena. Separatist Euśtat wo „poruhrskej republiku a dźałaćezstwje“ rěcźeśe. Wón pytałe dopokazaś, jo separatistam w Porheńskej njeje ničźo nowego. Wo hospodarskich a sozialnych samerach porheńskeho knježerstwa w Koblenzu porěćanschi, wón na hospodarsku kriśu pcheńdźe, kotraž ko jenož ź postajenjom njewotwisnjeje porheńskeje republiki pćhewinjeć hodźi. Sśédowaze naprawy fu wotmysljene: Sawjedźenje śchtriwerschtatcho dnja. S tym, jo ko w fabrikach a podkopach śchćeśchodźinka worśchta sa wjeźe, ko móžnoješ da, ko dśełonjemjerjo dźeło namakaju. Dśełaćerjo dyrbjeli dźałaś dźałaćerja pśewšaś. Pjenjezne a měnowe praśchenje ko ź tym rosriśa, jo ko papjerjana a rentśa hriwna na dołi śterśiśej a ko wuhlowe bony wudawaju, kotrejž fu na wěśtu hromadu wuhi a wusjajene. Wone by chu najśćejśe śtajneśdźene pjenjezy byle. S Sollandskej ko jedna, kotrejž by hnydom po załoženju porheńskeje repu bliki zyrohu za wuhlowe bony podawała. Tutón plan je ko generalomaj Tirardej a Degouttej pśedenjeśł. Wonaj śtaj prajiłoj, jo pśećeśiwo njemu njeśtaj, kaž borzy nje separatistojo podpokazałoj, jo wobydlerjowe sady nich śteś. W świsju ź tym wón źdźeli, so fu ko franzojoweje wjsćinoseći w Düśseldorfje a Pariju pśimone namjery wo tym cźiniłe, kak dźeźba separatistojo wobśhadźenje a transportowe śrjadowaś. Separatistojo maja ta hłowny nadawk, rozbiśiś politiśtich jatych, kotśiś fu ko bla wurubjenja zyrodowych klamow potpokazali, wuźwobodźiś.

Pśećhi rośrěcźenju ko nětźe 14 rěźnikow wobdźeli. Na końcu ko rezolucija pśećhija, po kotrejž ko pśećhedźenjeny programm za dobry spóźna. Shromadźizna ko je śtawiła na porheńsku republiku śtónczi.

Separatistiske knježerstwo ko rospuśćeźiło.

Nadhwilne separatistiske knježerstwo w Koblenzu je ko rozpuśćeźiło. Generalny pokmócnik je pśećedźenje swjaj śtarśeśo porheńskeje komunistiśe fokkili, so ko posledźnje dny nětśe bobuśtowy i knježerstwa wuźiwiłe, kotrej pś ko bjli

pśched dwénnaj njedźelomaj do diveju dźélow rosśchesśpśita. Wjednikaj separatistiśtśeho hibanja Dorten a Matthes njejstaj so mjeź sobu snjesłoj. Separatistiśtśe wójśli s młodostnych ludźi wobsteji, mjes kotrymiž je wjele njesprawnych pachołow.

Rossud Trierskeho wyschśchoho mĕśchćanoſtiw.

Bawaśke telegrafowarnja z Triera powě: Mĕśchćanoſto w mĕśchćanſkej radźe praji, so dwĕ Porheimśka, ſłudaju na politiśiki rossud Němśkeje, kotryż k hubjeńſtwu a wobśiżu wjedźe, ſłowi wośud do ſtamźnego rukow wzaćj. Mĕni ſo, ſo pśechćiwjenje pśechćiwo porheimſkemu knjezeńſtwu po nĕźim wótkadnje a ſo ſo wobydlerſtwo ſłónćnje ſa njewotwisnu pohreinſki republiku wuprazi.

Możebite srĕćenje poruhrskich wuhlownych firmow z franzowſko-belgiſkej inżenierſkej kommiſiju.

Po powjeſći Bawaśkeje telegrafowarnje z Koblenza ſu ſtudowowane firmy wumĕńenja franzowſko-belgiſkeje inżenierſkeje kommiſije pśchijaſle: Thyſſen, Hĕża dobreje nadźije, Mannesmann, Cwiſcherſlippe, Konſtantin Wulki, Harpener a Hendrich-Naduhrſk. S brunźowymi ſyndikatami ſo dale jedna. Inżenierſka kommiſija je dowolika, ſo ſo hſchĕdnje 3000 tunowe wuhla do Hollandſkeje wotwjeſe.

Wuśeſhnjenſe do Schwajaŕſkeje a Hollandſkeje.

Wukrajenjo, kotrež ſu w Drjeźdźanach, Barlinje a we druhich wjetſchich nĕmſkich mĕſtach bydliłi, ſu wſchitzy Nĕmſki dla tu knježenje drohoty wopuſćeſći. Tola też wjele Nĕmzow je ſe ſwojeje domjny wuśeſhnyło, dokelż je dźeń a ćźeło, ſo w Nĕmſkej ſźiwjeć. Każ ſo ſda, je wobſeże wjele Nĕmzow w Schwajaŕſkej a Hollandſkej nowu domiſnu pytało a nĕtko tannniſchim wſchnoſćam wobćeżnoſće ćźini. Schwajaŕſka a Hollanſka ſtej teho dla ſwojim ſonſulatam w Nĕmſkej ſakalałej, Nĕmzam puśeſhowanſke pasy do Schwajaŕſkeje a Hollandſkeje wustajićź. Jenož tajkim Nĕmam ſo dowoli, do Schwajaŕſkeje puśeſhowaćź, kotrěż ſu tam hižo pśedy wopjet dla ſwojeho wutrohnjenja pśchehrowali a wo kotrychž je wĕſte, ſo ſe nochzedźa w Schwajaŕſkej ſabydlić.

Też do Sjednoćenych ſtatow połnóżneje Ameriki je poſlednje mĕśaty wjele Nĕmzow wuśeſhnyło, hač runje je puśowanſki pjenjes jara drohi. Nĕkotremużkuli ſu pśchiwuſtni w Ameriźy puśowanſki pjenjes pómałku. Liczba Nĕmzow, kotrěż ſmĕdźa lĕśa do Sjednoćenych ſtatow pśchiſahnyć, je ſo hižo dośahła. Tehodła ſu dalſchim nĕmſkim wuśeſhowarjam hač do julija noweho lĕta njeſy Sjednoćenych ſtatow ſawrjene.

Ze Serbow.

W **Budyſchinje**, 30. nowembra 1923.

— **Wo wjedrje.** Wĕżera wjeczor w 7 hodź. barometer 734, hygrometer 0, thermometer we dnjo + 5. Dźeńſa rano w 8 hodź. barometer 739, hygrometer 0, thermometer w nozy —1. Wuhladnjo na njeſajne wjedro. — Dźeśdźańſka wjedrarnja ma naſche wjedro ſa wiśaśe. Cźeſći powĕrt wot poknozy hač k źrjedźeſeńſkemu morju ſpaha. Po wſchĕm ſdaću pomałku k ranjim wječerjam ſe ſwojimi wuběrkami naſche wjedro wohrożuju a nam ſe khwilemi pak ſnĕhy pak deſchćiſ pśchinjeſo. Wĕżera wo dnju bĕ po źrjedźelu Nĕmſkej 1 a 2 ſtw. ćopło. S najwjaſy mĕśtow ſo ſnĕh powě, deſchćiſ ſ Kaſſela a Wrótſławje. Jutſtje ſdaśo ſłónćko 7,48 ſłohdźa a ſo 3,19 ſłowna. Mĕśaćk ſłohdźa wjeczor 10,48 a ſo pśichodźeju khowa.

— **Wot dezembra ſem** naſchim „Sĕerbſkim Nowinam“ ſobotu ſaſo pśichłohu pśichidawamy. Po wſchĕm ſdaću nam trjeba njebudże, abonentny pjenjes dobśłowaćź.

— **Padnuſchtwje.** W cźaſu wot 26. hač do 29. 11. 1923 ſkobnychu tu pótnuſchery ulſtr ſe ſchćerpni knefleni, cźerwjenym a cźornym kaſchćikatym wodchiwkom, ſchćerym rukawowym podſchiwkom, rukawaj a beli ułſtrowy dźéł je trójny pśeſchiſk. — W hozy 1 18. 11. ſu pśchi Nowomĕſchćanſkej dróhy z jenoſe hnjotowoje hromady 3 grotowe pleśćiła, wſchĕ hromadźe na 20 metrow dołhe a 75 ſm. ſchćroke pokradli. Woka ſu 25 a 40 mm. ſchćroke. Wo ſpjéleńja, kiž wĕzy ſłuża, proſźy kriminalna policija we Budyſchinje.

— **Statiſtiſke wodźiśenje** pśez Budyſchſkim poſtajśkim hamtſe nam ſdźéli, ſo ſtatna indekſowa ſiczka ſa ſeżiwjenſke wudawki wuczkinjeſe 26. t. m. 1535 miliardow króć tak wjeſe, kaž do wójny.

— **Roślišćeńſke ſcheći** (Berechnungsſchek) Kamjenſkeho hantliſkeho hejimanſkwa mĕśchćanſka żérowa poſtawdźuja jenoż hač do 10. dezembra t. l. wuplaćaje. Po 10. dezembru wone ſpadnu. — Hładaj też pod hantliſkimi wotſjerjenjemi Kamjenſkeho hantliſkeho hejimanſkwa.

— **Lĕkaŕſke ſujatkowe druſtwo w Budyſchinje** na wĕżerawſchu rospraunu mĕśchćanſkeje khorobneje pokładniny tele rosſajśnjenje poda: Njeje wĕrna, ſo je ſo w poſledźenju 9. nowembra wo t e naprawy, kiž ſo ſe ſtatneho poſtajenja dadża, jednalo a ſo je ſo k bohremu kónzej pśchiſcźiło. Jednaſche ſo wo druhich wjeſach, wośebje wo tunim Lĕkaŕſkwje. Jednota Lĕkaŕſkow ſ tudomnym ſwjaſkom khorobnych pokładnizow pat na ſadyn pad njeprajł, ſo lĕkaŕo ſtejśćeho pokładnizow dyrbjeli bjez wſcheho a lóżby cźeſi ſa dobry pśchidźiśnjaća. 5 tudomnych Lĕkaŕſow njeje hač dotal k prazijm khorobnych pokładnizow pśchiſpuſćeżenych, ſchtož tola ſenje rĕłacj njemóże, ſo ſu pokładniſ w ſ c h o cźiniłe, ſo bychu ſ Lĕkaŕſemi dźeła pśchiſchłe. Pokładniſa wuſtĕbnje, ſo je ſo pokładnizam „wojowanje namuſowało“. Njejedna ſo tu, kaž je ſo w pśeńim wojſerjenju hižo prajiło, wo wojowanje pścheźiwo pokładnizam, ale wo wojowanje pścheźiwo ſtatnemu poſtajenju, kiž ſo lokalnje njerjeſeże, ale je po zbyć Nĕmſkej wudrjeſo. Jedna ſo wo wojowanje, hdyż dyrbjachu pokładnizi Lĕkaŕſam pomhaćź, ſo bychu ſo cźeże ſchkodowenja ſozjalnemu ſamóźeżenja wobeſchłe. Hdy by ſo tele poſtajenje wrócźo wſalo, by Lĕkaŕſam wicha pśchiſcźina k poſtupowanju bjeſhwjaſtowemu ſtawa wjaſa, ſchtoż też jaſnje dopokaże, ſo Lĕkaŕſam njeje wo wojowanje pścheźiwo pokładnizam cźiniċ, ale jenož wo ſwoje prawa a bytoſtne wumĕńenja, kiž ſu ſtraſchnje wohrożene.

S **Łuſeż.** Wot 1. januara 1924 dóſtanu naſchi cźeſćeni cźitarjo w Starym a Nowym Bronju a Luſajſkej Dubrawje „Sſerb. Nowiny“ hiſchće na hamtſnym dnju wudaćźa. Knjeſ Kral we Łuſeż cźo. 13 b ſo dobrocźiwje ſa to poſtara. Tak móża hdyż cźeſćeni cźitarjo „Sſerbſke Nowiny“ ſa januar pola mjenowaneho dowĕrnika ſkaćaċ.

Se **Stachowa.** We Semjach je jedyn 12 ſtny ſchuliſki hółcźeſ ſ poſołom we jenym wobſtodźe. Tam mjeſeſche pſcheſleſnoſć, jedyn próſhny ſchek ſwojeho knjeſa do rukow dóſtaċ. Tón mysleſni na 10 biliionow hriwnow a poſpiſ ſfalſchowa. Jedyn zuſy je ſchek do rukow dóſtaċ. Tele dny pśchiſłuże ſ naſchemi hoſćeńſarjej jedyn zuſy, naćźini worcźiſmu a ju ſe ſwomnjenym ſchekom ſapłaćiċ. Hoſćeńſar na njon hiſchće we dobrych wjeſelach wupłaćiċ. Hółcźeż wudawa, ſo je ſchek ſhubiċ ſo jenemu njeznatemu dał.

S **Mrnſalza-Spremberg.** Jedyn njeſhadźerſkiwy paduch kradny we jenym wobydlenju por ſtupnjow. Stara maćźerka bĕ ſama we ſtwje. Zuſy proſcheſ proſcheſche wo ſchałku ćźopkeho thoſeja. Maćźerka jemu ju dobrocźiwje nała. Tutu ſkładnoſć wuźiſo, kradny ſtupnje. Zaudarm ja nim ſłdźo jeho na bróły do Wopakeje wuhłada. Wón hižo w kradnjenych ſtupnjach nóżkowaſche.

Se **Shorſelza.** (Potwuſćenje injaſa.) Po poruczeńoſći magiſtrata je ſarjadniſtwo mĕśchćanſkeje rĕſarnje ſaiḋźenu mutoru na pruhu rĕſało, ſo bychu ſo wudawki a płaćiżny ſa mjaſo poſtajeſ hodźałe. Hdyż dotal bĕchu rĕźnjaſ na ſwontoſowe mjaſne wiſi pokaſane, na pśch. Drjeźdźany, Barlin a dyrbjału ſtóſ w dewiſach ſapłaćeżeċ, ſchtoż bĕ ſkóro wobcźeżne. W poſledńim tydźenju bĕ dowoſ hižo kłymaſiſch. A tuż ſo nadźiśeja, ſo ſtoſ y ſtyſſcheje wopſtiny doſtaniu. Magiſtrat ſa rĕźnikam też w hdźinowych pjenjeſach płaćiċ. Wón hižo dla dowoſa ſkotu ſ Cźeſkoſłowakſkeje jedna, dokelż ſo każe wjele poſtcźuje a je też tuniſche. Hižo dźeńſa (wutoru) ſu rĕźnicy mjaſne płaćiſlny pomjeńſchiłi a mĕśtſki magiſtrat dyrbi ſo wo dalſche pokuńſchenje ſtaraċ. Hdy by ſo to wſchudże ſtało, by ſa powſchitkownoſć lĕpje było. Nĕſto móża hdźi jenoż wjeſći ſubjo mjaſo kupowaċ.

S **Wjelcźeje pola Hródka.** Sćahbjenu hrjebel je ſo we tudomnych wuhlownych jamach ſakoſtne njeſboże ſtało. Dźakaćerjej Dwarz a Hanuſcha mĕśeſchtaſ nĕſchto na wuhlowym ſkładźe wobſtaraċ. Mĕśeſchtaj wuhlo trochu pścheſłaſeċ, ſo bychu na wotkoſowaze woſnjeſći ſo kruchi lĕpje podawałe. Na jene boho ſo dunke klumpachi wuhła wotwaliċa a wobeju pod ſo pohrjebaċu. Jako leju pod hromadu wuczahnychu, bĕchaj hižo mortwaj. Wobaj ſonj a dźéćźi ſawoſtajiłaj.

S **Komorowa** (Mückenberg). We wuhlowych jamach naſcheje wokolny ſu ſo dźeſaćerjo wóſomnohodźinſkeho dźéłoweho dnja wjdali. Nĕſto ſaſo 10 hodźin dźéłaju. Pódła teho dopokonja a popoſdnju poł hodźiny ſpaćża. Pśchipołdnju dźéło hodźinu wotpoćźuje. Na 9. a 10. dźéłoſtiku hodźinu dóſtanu nĕſchto wyſſcheje tarifa.

S **Mślanowa** (Ruhland). Srubnu a ſazoſtnu ſmjercź poſtaraſ tudomny pſchekaja Rjetlk. Wjeſcor na ſwojim motorowym kole domoj jedźo, ſejźdźe do wóſa, kiž wobſwĕtleny njebĕ. Wojo ſajźdźe jemu do ſwota. Jeho do Leutzhamorſkeje khorownje dowjeſeju. Tam bóſcy po cźeſkich bolośach ſemrĕ.

S **Łubanja** (Laubau). We naſchej krajiniſe huſty kradnu. W poſledńich dnjach ſu na 7 mĕſtnach pobyli. Pabuńſki huſty hnydom we ſchłowach ſarĕaju.

Hoſpodarſki roshlad.

Pjatk, 30. nowembra 1923.

Hamiſte kurſy wjeżera we Barlinje:

Dollar	4,189,500 bl. franzowſki frank 227,430 ml.
jendźelſki punt	18,3540005 bl. cźeſkoſł. króna 121,695 „
ſchwajaŕſki frank	754,160 mb. 100 półſk. markow 1 218 000 „

Na Barliniſkich wiſich wjeżera hotowe pjenjeſy tak ſadne njebĕchu. Tehodła eſetky dale dele njebjachu. Też kobnotu po papjerjanych pjenjeſach cźeſkoſłowiſkich njeſnjiż. Stote abo rentowa hriwna tehodła hiſchće 5 biljon płaćeſi.

Produktowe witi też wjeżera ſnadny wobrot łapiſaju. Dokelż rentowe hriwny wjaſy tak ſadne njeſtu, ſo ſ wſcheſ cźornych ſtron Nĕmſkeje wjaſy tak wyſſoke płaćiżiny njeſhadźeja. Se wſchim ſo wjaſy ſita poſtiċźaſe. Pſchenica ſ mlynjow we mjeńſchich dźéłach kupuja. Rukſa ſa ſo hrjebſeje. Nĕmſkeje pytaſe. Po ſdaću ſo ſaſo ſtatna ſitarnica ſa rożu ſajimuje. Jeczmjeń ſo dale do wjeſkornoſe Nĕmſkeje pyta a ſe wſcheho ſita ſ dźéła najwjaſy płaćiſ. Temu napſcheſiwo je wonoſ ſłaby, dokelż ſo dale do wjeſkornoſe Nĕmſkeje njeſkupje. Też muka je ſo ſeſłabiła a mało ſo jeje kupuje. Też druhe produkty maja ſnadny wobrot. Zentnar ſtaji ſo po papjerjanej hriwnje wjeżera:

we Barlinje:

pſchenica	9600—9750 miliardow hriwnow,
rożka	8650—8800 miliardow hriwnow,
jeczmjeń	9800—1015 miliardow hr.,
wowoſ	8200—8350 miliardow hriwnow,
ſłona	890—1000 miliardow hriwnow,
ſyno	1300—1800 miliardow hriwnow,

w Kamjenzu:

pſchenica	9500—9600 miliardow hriwnow,
rożka	8750—9000 miliardow hriwnow,
jeczmjeń	9500—9800 miliardow hriwnow,
wowoſ	8000—8200 miliardow hriwnow,
ſłona	1250—1500 miliardow hriwnow,
ſyno	2000 miliardow hriwnow,
bĕrny	2000—2250 miliardow hriwnow,

Hana.

Roman wot H. Sienkiewicza.

Pśchekoźił Beno Zyž.

24] (Pokracźowanje.)

Hana bu khutna. Selim ſtuknu pak proſcho ruzy a pohladny je ſwojim njepśchiſtojnnjom ſłóbkim wuraſom jej do wocźi: „Knjeni Hana, njebudźże ſta“, proſcheſche. „Schto bha je wam wbohi Tatar cźiniċ? Ow, ſmĕjśe ſo tola jenoż troſchku!“ Hana na njoho pohlada, a mjeſ tym, ſo na njeho pohladny, ſłubi ſo mróćakka na njeje cźołe. Wobkuſła ju nimale. Sćuſnoſć hrajeſche jej wokoło huby, wocźi poźinaſchej ſo ſpóźeśej, wobliczo ſo ſaſo wujaſnu a ſłónćnje praji ſ ſumin, mjeſkim błoſom: „Derje, njecham wjaſy ſta bjeż, dyrbiċe pak też pékny bjeż.“

„Poſłuchaṁ, ſłubiju to pśchi luboſći k Mohamedej!“

„Lubujeśe Mohameda jara?“

„Każ phy proſcheri.“

A ſaſo ſo wobraj poćźinaſchaj ſmjeċ.

„Ale nĕſto prajeſe mi też“, ſapoća Hana ſaſo, „do koho je ſo Hendrich ſaluboważ. Sćym ſo jeho hižo ſa tym prajſchoła, nochajśe pak mi prajiċ.“

„Hendrich? Wĕſće“, (pſchi tym ſ boka na mnje bładaſche), „mysłu, njeje ſo hacź dotal doſpka hiſchće do nikoho ſaluboważ, ale je k tomu na najlĕpſchim puću. Mĕm też, ſchtó ta wjeſta knjeni je, a ſchtoż mje nestupa . . .“

„Nó, a ſchtoż woſ nastupa?“ wopjetowaſche Hana ſo praſcheju a ſpyta ſwoju muſkoſeſ ſakhotwaċ.

„Bych tohame cźiniċ. Ale ſmadź je tola hižo ſaluboważ . . .“

„Wie, Selimje, proſchu cźe, budź tola ſmĕrom!“

„Ach, ty wuběrny cźłowjerje, ty!“ ſawoła Selim na dobo a padnu mi wokoło ſchije. „Ach, hyſchće-li ſpóźaſa, każ prawy pachoł to je, knjeni Hana!“

„To derje wem“, wotmołwi, „dopomnju ſo hiſchće derje, każ dobyu bĕ po bźédowej hnjerczi napſcheżo mi.“

Na wokomik ſmĕjni ſo naſ mróćne cźełeſe.

„Praju wam“, ſapoća Selim, ſo by wĕcźe do druhich koliſow pśchiniċeſt, „praju wam, każ ſo po naſchim pruhowanju k wyſſchſchej ſchuli ſ naſchim wjeſerjom hromadźe wotnilkachmy —“

„Wotnikachmy?“

„Haj, to je taſke wſchonje, kiž mójeſch cźeſto wobeſeċ. Potajſim, każ ſo tehdom wopichnu, wunjeſech ſkawu na waſchu ſtrowoſeż, knjeni. Cźinjach to njepśchekładnje. Hendrich pak ſlecźa horje a ſawota: „Kak mójeſch ſebi ſmĕrcź, Hanine njeſmo w torcźnje njenowaſi!“ Bĕchmoj ſo nimale ſa mokſy hrabioł. Ale to je wĕſte: Na waſ njeda nicźo pśchiniċ.“

„Kak dobry tola ſeſe, knjeſ Hendrich!“ praji Hana.

„Na, chu płaćiċa dać“, wotmołwiċh, pśchez Selimowe ſłowa muſednany, „ale praj Hana, Hana, hacź njeſe ſ najmjeńſcha tunje tak dobry, ſo cźi taſke nĕſchto ſaſo powda.“

„Ow, ſawdźeſće!“ praji Hana. „Wobaj ſtaj jedyn druheho hódnaj a myſłu ſebi, ſo bo derje hromadźe ſnjeżemy.“

„A bubźeśe naju kralowna!“ ſawoła Selim ſyle ſahorjeny.

„Moji knjeſa, Hana, proſźeże ſo k cźeſi“, — bĕ błóſ knjeni d'Yvez ſ wutwarka błyſchcźeſ. Dźéchmy wſchitzy tijo dobri wjeſeli k cźeſi. Błido bĕ we wutwarku pſchikrytyż rĕtkiſowe ſpódży ſapotachu ſo ſkabym ſwĕtkom tam a ſem a zyże cźrjódły nóżnych mjeteli wjerćeżachu ſo wokoło pomjeni a ſłétowachu pścheſźowo ſchćelećaſnym ſwonam; tojena dźiwjeho wina, kiž ſo wokoło wutwarka pleśćeſe, bórbotachu w zunim wjeſerownym wĕtſiku a ſadyy topolowy poſtupowaſche bĕſoſłĕbernu mĕſaſ.

Naſche rĕcźe bĕchu Hanu, Seljma a mje wurjadnje zunje a pścheźeſne ſeſinile. Mĕrny, zuni wjeſor mĕſeſche też na ſtarſich dźĕl naſcheho towaſtwa ſwoji tolko; nanowe a pater Ludwikowej wobliczi bĕſchtej tak ſaſnej, każ njeſho nad nami. Po cźaju bĕ nan dobyu wjeſoły a poźaſa ſo ſtarych cźaſow powedaċ, ſchtoż bĕ pola njeho ſ najlĕpſchim dopokaſom radośeże.

„Dopomnju ſo hiſchće jara derje“, praji, „ſo jónu we błiſkoſći wĕſy we wotrjeſu Kraſnoſtawſka ſrejachmy; nóż bĕ tak cźmowa, ſo pśaċ pśched wocźomaj njeviditeli“, (pſchi tym dunj ſur ſ trubki na ſwĕzu), „bĕchmy jara muċźni a ſóżdy tu ſrejeſche ka wujachleny ſibowiſći docźeraj, dha . . .

A nĕſto ſcźĕhotwarſke powedańſko wurjadnje dźiwneho podawka. Pater Ludwik ſaſta ſ ſmjenjom, bynjeż też wĕż prĕni raz njeſłyſchał, poſłuchaſche powedańſku pśchez ſedźiſlowiſcho, ſtaji ſo potom nawocźniſy, ſchćehćeſche ſ błotnu a cźinjeſche ſ cźaſom dum! hm! ako ſawoła ſ khwilemi „Jeſuſ Marija!“ ako ſo wopraſcha: „Nó, a kak dale?“

Se Selimona ſtejachmy na ſo ſłohnjenaj, bładachmy błes pśchestacźa na nanu a poſłuchachmy ſadyſćiwje na kóżde ſłowo jeho rĕcźe. Na zanym wubliczu pak ſo dotaty łaćźiſchcź błóſ njewoſłyſchcźeſche hacź na Selimowym. Jeho wocźi ſeſłeſchćeſi ſo każ ſchiliwe iwuhlo, wobliczo błĕſche ſo cźerwjenjenje, narańſcha ſapritroſeź ſo tu ſónu ſaſo ſilnje pokaſa. Sdźerża jeho ſedina na ſmjejinje mĕſtnje. Knjeni d'Yvez na njeho pohlada a ſo poſmĕwſkny a ſejini Hanu ſ kwinjenjom wocźi na njeho łeżbłiwu. Saſoſenjeż wot jeho wobliczа, kiž runje ſpóźlinje ſóżdy ſaćźiſchcź ſaſo da, wobtrĕdbowaſchtej jeho nĕſto wobeſ. Hiſchće nĕſkole njeſmóżu ſo wobeſe cźuċźiwoſće ſminjeċ, hdyż na pobońe wjeſerny wrócźo myſłiu. Nĕkotra ſaſma je wot tych cźaſow. Jem we ſpótołowym morju doſchumiła, nĕkotra mróćeſ je njebjo pśchećahnyła a tola wukluſi pśchećo ſaſe dopomnjeċ. Hiſchće nĕkotrykkuli podobny wobraz wĕſnego ſi wjenja pśched jeho duchownym wótkaſom. Pścheſćiwnu ſbożownu ſmóżbu widźu w cźoplej, mirej nozy pśched hobu, ſtary wuſłuſeny powoda podadźenja ſe ſwojich mładych lĕt, pśchi cźimi poſłuchożej mładźinje ſo mocźĕ jĕbła a wobliczi mjes pśchipośnućhajuni kĕżbe każ ſnĕżki. Ach, wjele wjele cźaſa je mjes tym ſaſchło, wjele je ſo mjes tym pśchez mĕniło . . .

(Pokracźowanje.)

w Lubiji:

pšenica 9500—10250 miliardów hrywnów,
rożka 9500—10000 miliardów hrywnów,
jęczmień 9500—9750 miliardów hrywnów,
owoś 7500—8500 miliardów hrywnów,
sitoma 1200—1800 miliardów hrywnów,
syno 1600—1800 miliardów hrywnów,
běrny 2000—2500 miliardów hrywnów.

Na Barlinskich produktowych wikach
żyto a produkty po złotej hrywnje.

Pšeńca	192-195	**Sitoma a syno**	
rożka	173,00-176	pšeńična	0,80-1,00
malsin. jęczmień	196-203	rżana	0,80-1,00
owoś	164-167,00	owosna	0,70-0,90
pšeńična muka	33,0-36,5	rżane wolleny	—
rżana muka	30,0-33,00	jęczna	0,70-0,90
za tunu abo 20 zentnarjow		k sašlanju	0,60-0,70
pšeńicz. wotrinky	7,80-8,00	syrkanje	1,90
rżane wotrinky	7,60-7,80	syno	1,30-1,80
sahž. wošusčki	13,00	**Běrny**	
pochowa melasa	7,0	běle	—
ferdelli's	20,00-23,0	čežwjene	—
pjelušchki	17-19,0	žoltomjazne	—
ruske truhanczki	8,00		
běrnoze truhli	18,0-19,0		
rapš	820-830	po zentnarju	

za 100 kg abo 2 zent.

Wjezne płaczšiny wežera Wjcho po złotej hrywnje	**w Kamjenzu** za 1 zentn.	**w Lubiju** za 1 zentn.
Pšeńcza	9,5—9,6	9,75—10,25
Rožka	8,75—9,0	9,50—10,0
Jęczmjeń	9,5—9,8	9,50—10,75
Owoś	8,00—8,20	7,50—8,50
Syno	2,0	1,60—1,80
Sitoma, l. masch. měcz.	1,50	1,20—1,40
Sitoma, k sašlanju	1,25	—
Sitoma, l. ruku měczena	2,00—2,25	1,60—1,80
Běrny, pola tatarja	2,0—2,25	2,00—2,50
„ hač na železnizu	—	—
Butra	—	—
Jeja	—	—
Pšeńczne wotruby	—	4,00—4,20
Rżane wotruby	—	—
Pšeńczna muka	—	20—21.50
Rżana muka	—	—
Prošata, wulke	15—28	—
„ frężje	—	—
„ małe	—	—

Wiki wežera w Khojezbusu. Butra 2, jejo 0,12, howjasé mjasto 1,80—2,60, cžełasé 2,20, sfowjasé 2, fwinjasé 2,20—2,60, kumschtne schmalzy 1,30, tój 1,50, margarina 86, 90 a 95, wschu po wunicze a po złotych hriwnjach a złotych pjenjezkach. Kołojski 3,50, fušinga punt 2, karpy 1,60, (tiny 2, jerje schtuka 0,10—0,15, bžiy kal 0,20, cžerwjeny 0,30, kalrabi 0 20, rožičkowy kal 0,80, selery 0,15—0,20, kórcha 0,03—0,05, cžerwjena rěpa 0,20, morcheé 0,05—0,10, banié (Kürbis) 0,15, zyhla 0,30, fabinka 0,40—0,80, kruschwy po 1 ß. hr. po wjedrach.

Sdowinjace wiki wežera w Khojezbusu. Pschwojesko bo bé 525 prošatow a 18 běhatow. Wone płaczachu:

prošata małe 7—10 biljonow hriwnow,
frężje 10—15 biljonow hriwnow,
wulke 15—20 biljonow hriwnow,
běhatk małe 25—50 biljonow hriwnow,
frężje 50—100 biljonow hriwnow,
wulke 100—150 biljonow hriwnow.

Wiki wežera w Lubiju. Hušin 2,30—2,80, běły kal 0,25, selery 0,40, cžerwjeny 0 25, karoty 0,25, kolrabi 0,20, zyhla 0,60, tomaty 0 60, porej 0,50, fejerli 0,50 po puncze a we złotych hriwnach a pjenjezkach.

Mloko w hródži 170 miljardow, jeli ratat domu po litrach pschedawa, 190 w ratatskich gmejnach a 210 we industrielnich.

Wažne hospodatske liczby (klucze).

Sa 30. november 1923.

1 złota hriwna (po Barlinskim wežnym kursu)

	papjerj. hriwnow
20 hriwnowski złoty	19 267 500 000 000
Płaczišna za złoto	640 boll. za jedyn kgr.
„ „ „ 1 šlebony (1 hriwna)	400 000 000 000
Statny indeks	1 535 000 000 000
Wulkopschelukpišk indeks	1 422 900 000 000
Dowkowa měra (multiplikator) 1 000 miljd. za złotu hrywnu	
Multiplikator na železnizu 1 000 000 000 000. Jedyn kilometer 4. klaßy 2,2 np. po złotej hódnocze, po papjerjanej 22 miljardow a 200 miljionow, 3. rjad. 3,3 pj.	
Pôstowy tarif: list w post. wokrjeżu	50 000 000 000
dopišnizu	30 000 000 000
list dale post.	100 000 000 000
dopišnizu	50 000 000 000
Telefonowy kluczk	600 000 000 000
Běrczenje je we blišim wokrjeżu (Ortsverkehr)	75 miljardow
w dalschim do 5 kilometr. (Bezirksverkehr)	12 miljard.
Cžlar po złotej hrywnje	
Sa Ukarstwo je hudobjom	10 000 000 000
Knižnizkrschezerski kluczk	1 050 000 000 000
Slowinarski kluczk sa nawešchtki	1 400 000 000 000
Knižnikupski kluczk	1 100 000 000 000

Cyrkwinske powjesće.

S **Budyschina.** We Michaelskej zyrkwi smjeja njedželu, 1. adv., rano we 8 hodź. farar Rěda herbsku spowjedź a hyj. wokrakanje, dop. we 9 hodź. farar Tischer herbsku Bohu službu. S 1/11. hodź. němske dźěžkemschenjez dop. we 10 hodź. we wokrjeżnym kusstanje na Zidowje farar Rěda Bohu službu. — S **zmrěcej:** 13. 11. Marja Rychtarjez, ferdandowanka, l. Wjeserica na Zidowje, 70 l. 10 m. 5 d.; 18. Hanna Wjhdl, wudowješchowa, l. Domich Bohuwom na Zidowje, 71 l. 10 m. 5 d.; Hanza Emma rodź. Lehmannez, † Bohuwěra Hugoa Ludwiga Dietza, stajiničnjeho dohladowarja w Drježdżanach, sawostajena wudowa na Zidowje, 73 l. 2 m. 7 d., pokhowana na Tucharju; 23. Amalija Wilhelmina swob. Hölzelowa rodź. Kunblauchez z Sohlanda nad Spr. na Zidowje, 65 l. 4 m. 28 d.; 24. Jan Starka, ventudošowaé z Bórka na Zidowje, 69 l. 13 d.; Khorla August Rietschel, dźěłaczer w Nowych Małšezach, 70 l. 1 m. 16 d., pokhowany w Maleschezach; 25. Martha Marja Wičzašez, hospodarska pomocnica w Nadsanezach, 20 l. 4 m. 17 d., † w měsęcz, pokhowana na Michałskim pohrjebnischczu.

W **Pětrowskej zyrkwi** 1. adventa rano we 8 hodź. predowanje farar Mende; zyrkwjo. chor spěwa: „Luda, hlej, Knjez pschindże". Motela swet Makšya Salbuža. — Wschipokdnju 1/12 hodź. dźěžkemschenjez, farar Eder.

W **Marijnej-Marčinej zyrkwi** rano 1/9 hodź. spowjedź a hyj. wokšasanje, farar Eder; 1/10 hodź predowanje, farar Berg, zyrkvo. chor spěwa: „Trošchnjeze mój šud", motetu swet Palmera; we 11 hodź. dźěžkemschenjez, farar Grohe. — Kollekta za nakupjenje Bohsłužbnych schtomow.

Pôndšelu rano 1/8 hodź. w Marijnej a Marčinej zyrkwi schuslka nutrnosć, duchowny Helm.

Wutoru wječzor we 8 hodź. w twarschkowni adventska nutrnosć, farar Berg.

Srjedu pop. 3/4 hodź. w Pětrowskej zyrkwi modlerska hodźina za njedželnicze.

Schwórtk, wječzor we 8 hodź. w towarschowni biblišta hodźina za mužow a młodženzow.

Schwórtk, 13. dezembra, pop. we 4 hodź. w „Sozietät" Gustav-Adolfske žónske towarschtwo.

Tydzeńske sastopišiwo ma w Pětrowskej zyrkwi farar Eder, w Marijnej a Marčinej zyrkwi duchowny Helm.

Krajnozyrkwinske zhromadźeństwo w Budyschinje na rožowej haży 31. Njedželu dop. 1/11 hodź. njedželska schula. Popołdnju wot 2—4 hodź. swjask młodź. za rosthudź. khšesez. za młode holzy. Wječzor w 7 hodźinach evangelliszitka zhromadźizna. Pôndšelu, 3. dezembra, wječzor 1/8 hodź. swjask młodźiny za rosthudź. khšesez. za młodženzow. Schwórtk wječzor 1/8 hodź. biblišta hodź. K. zhromadźeństwowy wothladar Zimmermann z Budyschina dźerži biblišku hodź. frjedu, 5. dezembra wječzor 1/8 hodź. pola k. Mäßlinga w **Hornjej Hórzy** a pjatk, wječzor we 8 hodź. pola swob. Löwenlowoje w **Zokowje** pola Šieženja.

S **Budeštez.** Pschichodnu njedželu, 1. adventa, smeje farar Wójz rano we 8 hodź. (niz wjazy na pol wôsmich) němsku spowjedź, farar Domaschka dopołdnja w 9 hodź. němske a 1/11 hodź. herbske kemschenje. — **Popołdnju** w 2 hodźinomaj kemschenje za dźěći. — **Popołdnju** w 4 hodź. zhromadźizna mužskeje młodźiny. — **Sčrjedu**, popołdnju w 4 hodź. khšesez. žónske towarschtwo.

S **Budyschinka.** Njedželu, 1. adventa, rano we 8 hodź. herbska spowjedź dop. we 9 hodź herbska a 1/11 němska Boża službička.

S **Wjelecžina.** Njedželu, 1. adventa, rano 1/8 hodź. herbska spowjedź, na pol dźewjecz herbska Boża službička a na pol 11 hodź němska Boża službička.

S **Hrodźišchcza.** 1. njedželu adventa dop. we 9 hodź. herbske a 1/11 hodź. němske kemschenje.

S **Huski.** 1. njedželu adventa dop. 1/8 hodź. herbska spowjedź, 1/9 hodź. herbska a w 10 hodźinach němska Boża službička. Sdrjedu žónske towarschtwo. — Semrěći: Jan Lahoda w Hoždu, 71 l. 5 m.

S **Khwaczicy.** 1. njedž. adventa dop. 1/8 hodźin němska spowjedź, 1/9 hodźin němske a w 10 hodź. herbske kemschenje. Popołdnju w 2 hodź. rozrěčowanje z konfirmowanej młodźinu. Schtwórtk popołdnju w 4 hodźinach žónske towarschtwo. — Semrěla: Hanka rodź. Mathicez, njebo Jana Petrika, murjerja a khšesewobhdzerja w Khwaczicach, sawostajena wudowa, 59 l. 11 m. 13 dn.

S **Barth.** 1. njedž. adventa rano we 8 hodź. němska spowjedź, dop. w 9 hodź. němske a 1/11 hodźin herbske kemschenje. Wutoru zhromadźizna žónskeho towarschtwa.

S **Lupoje.** 1. njedž. adventa popołdnju w 9 hodź. herbska a 1/11 hodźin němska Boża službička.

S **Nowakizy.** 1. njedž. adventa dop. w 9 hodź. němska Boża službička, 1/11 hodźin Boża službička a dźěći. — Semrěći: Khrysta swob. Rjdowa, khšesatka w Jamje, 72 l.

S **Minakcie.** 1. njedž. adventa rano we 8 hodź. němske spowjedź, w 9 hodź. němske a 1/11 hodźin herbske kemschenje. Popołdnju w 3 hodź. w Drodach herbska nutrnosć a spowjedź. — Wutoru popołdnju w 3 hodź. w Lipiczu herbska nutrnosć a spowjedź. — Sdrjedu wječzor we 8 hodź. na farje žónske towarschtwo. — Schtwórtk popołdnju 1/5 hodźin w Adolffez Hórce žónske towarschtwo.

S **Hodźija.** 1. njedž. adventa rano 1/8 hodźin němska spowjedź, 1/9 hodźin němske a w 10 hodź. herbska kemschenje. — Sdrjedu popołdnju w 3 hodź. w Ihromadźijna žónskeho towarschtwa na farje. — Pjatk popołdnju w 4 hodź. němska spowjedź a 1/5 hodźin němska adpowjesć a nutrnosć. Knjez farar Handrik-Hufchemfk.

S **Klukschu.** 1. njedž. adventa rano we 8 hodź. němska spowjedź, w 9 hodź. němska a 1/11 hodźin herbska Boża službička. Popołdnju 1/2 hodźin zhromadźizna młodych holzow na farje. — Sdrjedu 5. dez. pop. 1/4 hodźin herbska spowjedź w Komorowskej schuli.

S **Mukcz.** 1. njedž. adventa we 8 hodź. němska spowjedź, w 9 hodź. němske a 1/11 hodźin herbske kemschenje.

S **Bukcz.** 1. njedž. adventa rano we 8 hodź. herbska spowjedź, w 9 hodź. herbska a 1/11 hodźin němska Boża službička. Popołdnju w 2 hodź. dźěćiskemschenje. — Schtwórtk wječzor we 7 hodź. adventske nutrnosće we Mjeschjach. — Semrěći: Johana Marja rodź. Scholczijia rodź. Frjeza Khšesetka we Wapjach, 81 l. 5 m. 10 dnjow. — Tajny radź. dr. Rudolf Ehwie Hahnel, rucžeje-tyhlet nad Koprczanu a Bukczanu, 64 l. 8 m. 23 dnjow.

S **Porschitz.** 1. njedž. adventa rano we 8 hodź. herbska spowjedź, w 9 hodź. herbska Boża službička a 3/4 hodźin herbske dźěćiskemschenje. Pop. 1/3 hodźin ev. towarschtwo muzikske a žónjeske młodźiny. — Wutoru pop. we 5 hodź. khšesetske zhromadźizna. — Sdrjedu wječzor 1/8 hodźin we Boschezanskej schuli herbska bibliška hodźina. — Wunoschk kollekty za samostatnjowu wojnje 19 355 miliardow. — Semrěła: Hana Tietschowa, wudowa w Kubšizach, 87 l.

S **Huczinu.** 1. njedž. adventa we 8 hodź. herbska spowjedź, w 9 hodź. herbska a 1/11 hodźin němska Bože službička.

S **Wóstinka.** 1. njedž. adventa rano we 8 hodź. němska spowjedź, w 9 hodź. němske a 1/11 hodźin herbske kemschenje.

S **Maleschez.** 1. njedž. adventa rano we 8 hodź. herbska spowjedź, w 9 hodź. herbske a 1/11 hodźin němske kemschenje. Popołdnju 1/2 hodźin žónske towarschtwo we pazjelišej jstwi. — Sdrjedu w 7 hodź. herbska adventska nutrnosć pola Khšizanez w Dobrošezach. Semrěći: Khorla August Rietzel, rentydošowaé w Nowych Małšezach, 70 l. 1 m. 15 dnjow.

Wusudźenja.

§ **Krajny šud.** Pjekarski Pawol W. Krjeczmar z Sebnizy, 19 lět stary, bé dźělaczerjow Libicha a Schunana wo 3 miljony a 650 000 hriwnow wobschkodźił, wudawanjo, so mójże jimaj drasty a połcź wobstaracz. Swojom. tuseje krabny 12 gramofonowych płatow, kiž běchu 30 miljonow hódne, je sa 228 000 hr. dale pschedała. Jemu 7 měsazow jastwa namérichu.

§ Njepołopschjuzmyny njekwalifomnik je 22 lětny čeladnik Sdowa z Budyschina. Sšud we Lamaczu bé jemu hižo 2 lěze khłostanje namérił. Pola lukerja Schkody we Wrěczezach šluža, bé ho 12. meje t. l. do samknjenez kubje bodył. S nieje krabny 115 puntow pschenzy. Wón bonjese pschenzu pjekarjej, sa nju nékotre zaity dośtawschi. Pjekař je ho z tym dla pschekhowanja krabnizneho tuhla pschesłoł a ho pokhłoste. Rěschto dunjo wošdźicho bé Sdowa do Přrěczez wrócźi. To wobyhlenja kublerja Tornauw-Kschizana salěžnyschi, krabny tutemu ulšir, beschczowy płaschcz, koło, nahrjebjetnik a pjenjezy. W nozy k 29. meji salěży do Schłodźiz kómje, tam koło krabny. Rano 8. julija krabny z delenzy Schłodźiz čeladnik drastu, wobuerje, nahrjebjetnik a ypschelake drobnoje. Na Schłodowe koło, kotrež pola witowarja kołejowe Lebelia šastoji, dósta 90 000 hr. pożczene. Na pjenjezy kwitowasche ſ „Fritz Neustadt". Sšud sajudži Sdowu k dalschim 2 lětomaj khłostanje a jemu czętne prawa na 3 léta wotrzekny.

§ S nuiu, dokelž běchu bjes bjéża, běchu dźěłaczerjo, 25 lětny Max Pawol Ebersbach, 19 lětny Jan Schöffel a, 23 lětny Johannes Rudolf z Rychnowa poldra zentnarske bźeze žele do Częskoslowakiskeje strodża pschewjesili. Stam sa 120 krónow pschedachu. Jako bo do Saschsce w cžichu, jich na mjesach lepichu. Sšud kóždemu po mezu jastwa, bilijonu pokuty namérił.

§ Pola sahrodnika Pawoła Lehmanna w Budyschi 23 lětna Ebschanna še Skokolzy płusčesche. Lehmann njebé do khorobneje pokhodnizy pschidźiwobjedźił. We zhori a też do njedżel pschidźidże. So by khorobnu z pjeru oddała, twujelni pschipiščnyschi formular a d. na to ſ Budyšeje khorobneje pokhadnizy 206 948 Sa to ju šud ſ tydżenjom jastwa pokhoste. Khłostho spuschczu, jeli po Ebschčej dalschich pschestupjenjow hlada.

§ Zionizy lepichu 21 lětneho samkarja Hanza Phil se Zitawy. Chyschče 4 hnojne widły a jene proso šrodź. Częskoslowakiske donjesé. Jemu namérichu mjeza jastwa a 60 biljonow pokuty. Pschi tym bé jemu 24 lětny schtwy Pawoł Meinhold še Zitawy pschipomhał. Tón ma to ſ tydżenjom jastwa a 20 biljonami wotpołucźiči.

§ Domownik ludoweje schule Ernst Bernhard Müller w Kamjenzu bé 2000 hr., kiž ſ Ameriki pschidźidżeju, sa hobje khcewk. Molerskemu mischtrej Matuschej bé sa to, so bé jeho korniklam domjace wotjadki nosił, mérichu kokka, kiž schuli šluschesche, dał. Müller pothłosha ho ſ 4 měsazami jastwa, Matuschi se 4 njedźelemi, kiž ho bé z biljonowy pjenjezneje pokuty pschewobrocźi.

§ Prawy njedoschink je 22 lětny dźěłaczer Mar Wałka z Freschez ſ Wujkez (Söckendorfa). Wón bé korczmarjej Nagelej 125 000 hr. wukrjeżał. Jenej druhej korczmarjej Lojowe pożczenjenje kradny. Też jinoju hamžnu macz bé na njebarbiżiwe twaschnje wobkradnył. Hižo 2. nov. bźchu jeho ſ měsazej jastwa sašudźili, mjeżu hišcze léta pschidósta.

Přłopk.

* Se **zjamowniskom morjena.** We Nowowilke we Ardenach (Belgiſej) bé jedyn pschekupa za tym pschichłoł, so jeho nječžim pschjezo na pjenjezach wobkradnje. Po dołhim wobkedźowanju wón we swojej zwakowej paducha spośna. Tu chajsche wuhtrážicz a wot dalschcho khabjenja wothbjerżowacz. Na blido mócźeł wokoji. Pod blido pschiwjasa. Tšełu bé natrykana. Wopraschuje padušiczaju pschitidże a za mócźeł pschinmy, so by ſ njeje wjazyny wsała. Wutjel łuźny. Runje do wutroby trjechena. Ta padušiczaja morwa ſ semi sujese.

* **Cžuschny słon.** Puczowazy zyrkuj pschedwjedźe tež jenoho mudreho słona (Elefant), kotryż małjesche na tym pschichłoł, so jeho nječžim pschjezo na pjenjezach wobkradnje. Po dołhim wobkedźowanju wón we swojej zwakowej paducha spośna. Tu chajsche wuhtrážicz a wot dalschcho khabjenja wothbjerżowacz. Na blido mócźeł wokoji. Pod blido pschiwjasa. Tšełu bé natrykana. Wopraschuje padušiczaju pschitidże a za mócźeł pschinmy, so by ſ njeje wjazyny wsała. Wutjel łuźny. Runje do wutroby trjechena. Ta padušiczaja morwa ſ semi sujese.

* **Cžuschny słon.** Puczowazy zyrkuj pschedwjedźe tež jenoho mudreho słona (Elefant), kotryż małjesche na klawěrje hraeż. Dokž bé jeho cžisło na rjedże, bowjedźechu jeho ke klawěrej. Radobo pak so wot njeho wobwobrocźi a počza žałoscźicz. Po krótkej rosmowje ſ wjednikom słona dźěli direktor pschipowjedźaschtwa, so móże sa hotke potom tutu cžisło wuhotscź. Dokž bé jeho dyrbuli klapje wobstara. Cžuschne słonje bé w běłokoscźownym pschebjerańe (Elfenbeintasten) sudy swojej pjenjezne špichnało. (Nwł.)

* **Mlyn rožbrachnył.** We Wontonze we Ameriku je wo jenym wukhim mlynie mukowy prach spalił. Wón ſ wukhim wětrnachom rozbudnyn a zyło mlyn rozwali. We nim 300 dźěłaczerjow dźěłasche. Na wulke škaje bo poradźił najwjazy ſ nich wujnoz. Dokž dotal 14 mortwych a nekotrych ſ wobdrjelnom. Hinterlassen.

* Na łódźi so pschepadli. W Stollberku we Rheinskej krajinje so 15 wobsedno na łódźi zmyrkajo, pschekłama. S nich so 4 młodźi muzjey a 2 žónśkej tewichu.

* Wjerch so sajmywuje. Wjerchy podsemiske Jelesnizy w Londonje so tele dny sajmywuja. Wón padny na jedyn sdźiwny cjah. S Božimi twarnowanjomi puczowachu so strózelemi wotendźechu. Tola we wjetchi leżaze plunowe trubjele so pukowachu. Plun so sapali a rosbuchny. Rosbuchnjenje bé tak gnilne, so haju rosbré. Tjenjowy Jelesnisti mósł, kiž pisches městno rosbuchnjenja wydże. So sapali. Sso wé mósł hischże tak bolso dźerżeśche, doniž so cjahy pisches mjon njebé.

* 150 lét starý bratr. Pisched polizajskim sudnistwom w Londonje sześesche schadźowy, jako dwóch. Na wraschenje sudnika, hacź ma hischże bratrow, wotmolwi, so je jenoż jeneho bratra mét a tón je pisched 150 létami wumrjeł. Na rosdorjenje pschisporomnjenje sudnika, so tajchi kortow wdaeż, napischeżiwi dwóch: „Mój nan wożeni so ś 21 létami a bósta žónu, kiž jako małe dźéco zemrje. Wo 45 létnym wudowstwje wożeni so 74 lét starý k druhemu rasej a to tuteho wandźelstwa wundźech ja."

* Alkohol jako lékarstwo. Zortny smjeł amerikańskeho alkoholskeho sakonja rossudźeli, so farmaceutam, kotruż je amerikańske knježerstwo pisched nétkotrymi dnjemi wudało. Po tutej so wukoja, so w běžnym fiskalnisti lécze, kotreż so ś méżnym junijom stonżi, 11,2 miljonaj lékarskich rezeptow so wudało, kotreż zbožownemu „pazjentej" alkohol sa lékarstwo pschedpisachu. Mnohosć alkohola, kotraż so na to waschnje „pazjentam" pschiwobroży, wuczinjesche 1,4 miljonow galonow (1 galon je na 4,5 litra — potajkim 6,3 miljonow litrow). Najwjazy bé whijsky (1,3 mil. gallonow), potom wino, cżisty palenz, gin, rum, a cżisty alkohol. A to so mjenuje alkoholny sakoń.

* Spodźiwne pucze k mandźelstwu. Pisched wjazy létami pschindże tjom młodym holcam w Hollandskej na myśle — wone dyrbjachu w jenym zymjenitym wodkhadże — do jeneho pakcżika fymjenja (pegonijow) swoje mjeno a adrezu napisacz. Pakcżik pschindże do rukow wésoje knjeni Recho, kotraż adrezy swojemu žonjej pokasa. Wonaj so radowaschtaj na pryslach holcżkow a młody muż napisa hebi jene mjeno. Tola posabu na to, doniż jeneho dnja zedulku ś mjenom w swojej dobjacznej knjižy nadeńdże. Runje każ pokazy pryslow, napisa na holczku, kotreż k. Bertie Śmith mjenowasche. Po cżasu pisacżichej hebi listy, wumeńschtej hebi podobiny. Wona so jemu tak lubjesche, so wo jeje ruku prosche, so dosta a nétko staj sbożownaj mandźelskaj. — Pacżejt je fymjenjom je bóle poczitki nastork lubosce. Trjebaja so tej prosajske średki. Tak hrajachu tej ras kharty (sczerwne knihe) wésku rólu. W Cincinnati (wulkim městze w Sjedn. Amerizy) dźéłasche rjana młoda holza, Luzy Raed, w jenej khartowej tworni. Jenemu pakcżikej khartow pschipokoji tež mały lisczik. Pschipadnje pschindźechu kharty do rukow młodźicheho muża, kiž bé w létu w Buffolo (druhim wulkim městze). Wón widźesche, so bé list rjenje a pschilotnje pisany. Dołho so njerozsmyślu, napisa jej tež list, jedyn drubemu hebi swoje wobstejnosce wopisasche a dołho njetrajesche, běschtaj muż a žona. — Sdamo dynamitowa patrona bé ras pospěrdniża k żeńtwje. Młoda holczka, Daiży Lunu, bé dźéłaczka w jenej tworni za rossuchowadła w Connecticut w Amerizy, njemjesche ani starschich, ani pschiwuznych a cżujesche so jara wobzamoczena. Jeneho dnja pschindże jej pschi japokowanju patronow nadobo na myśle — jeje wobzamoczenosć dźesche jej runje tak prawje k wuroście — nékotre tyrczki na jedyn kusk papjery napisacz. Patrony pschindźechu do jeneje skały. Dźałacer namaka zedulku a dasche ju wobsedserjej, ś mjenom Mr. Tobb. Tón wza papjerku k hebi, wotmolwi pisacz na jeje dopiš a dalsche pisanje wjedźesche k żeńtwje, kotreż je po potrjebczich sbożownu. — Nadźijomnje jena dynamitowa patrona horzu luboseż ras njerosbuchnje. Mnohe żeńtwy so sej ś pytanjom w nowinach wobsamknu. Njewupadnu pak wschė tak sbożownje, każ nam nasponmnjene tři pschikładny nadu powuczeja.

„Njech hlada, schtóż so wécznje wjasa,
Hacź wutrobomaj lubosc kasa."

S miljardami, haj ś billjonami licżimy a placżimy. Kelko miljarda abo billion płaci, bérje wémź, ale tak dołho masch na jenej miljardze licżeć, dże dżesaty njewé. W bliżschej tabeli widźimy, kelko cżasa pschetrjebamy, hdyż chcemy miljardu naliczeć, (licżerny dżesć a nós bles pschestacża).

We 1 sekundże naliczischi	3
we 1 minjeschinje naliczischi	180
we 1 hodźinje naliczischi	10 800
na 1 dnju, dżesć a nós naliczischi	259 200
we 1 tydżenju naliczischi	1 814 400
we 1 mésacu (30 dnjowy) naliczischi	7 776 000
we 1 lécze (365 dnjowy) naliczischi	94 608 000

Wo kutych padach trjebasch k 1 miljardze (nij njejse) 10 lét, 6 méżacow, 28 dnjow, 35 minjeschinow a 33⅓ sekundow k licżenju.

Smješki.

Skupy bohaczk k prošcherjej: Njedostanjeschi ani kroschka! — Prošcher: Ale wy hebi tola też tu kupizu słotych njebudźesce słobu do rowa bracz. Tam, hdyż wy pschindźesce, buchu so tola bóry seschkdże.

Młoda holczka bu wobskorżena, so je do 16 léta na rejach byla. Tola, ... dopokasa swoju njewinowatosć ś tym, so bésche runje pola husbuda kolotej kradnyła.

Sudnik: Tschobla sy pola Jyżej se służby cżerniła? — Wotrocżk: Dokeż „wone" pischezo swari. — Sudnik: (jako swódk) A štuposci! To bych ja dawno cżerniła mohł.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Mésacżanska plumarkuja a wodatnja wojerwa: Plunowe slicżowanja so sa november a dale w słotych hrjownach wupisaja. Kubikny meter płacżi hacź na dalsche 20 słotych pjenjezkow. Tak dołho hacź so plun ś pschipokasankami abo je stajnobohdnstwnymi pjenjesami njepłacży, so slicżowanje w papjerjanych hrjownach po hamtskim słotowym kursu ś dnja do wustajenja slicżowanja wobliczi, jeli so sa 2 dnjej zaplaczi. Schtóż pozdajeny cżas pschekroczi, ma po kursu zaplaczicż, kiż na dnju płaczenja płacżi. Też może so dań wobliczicż. — Pschipokasanki k wotplaczenjiu slicżowanja na november może so w minjech dźéłach hacź 1 dżeń po wotplsanju pschetrjebaneho plima po dujowej płacżinje tworjowacż.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Hamtske hejtmanstwo je 19. okt., 26. okt. a 13. now. t. l. po dowolnosczi stejneho finanzneho ministerstwa wokrejzne wupomhanske pjenjezy (Bezirksnotgeld) a to nakhowine papjery (Interimsstücke) we formje rośliczeńskich schekow na 500 miljardow, 1, 100 a 500 miljardow wudawało. Wone su na strowe konto (Girokonto) hamtskeho hejtmanstwa cżo. 145 méschczańskeje krónoje pokładnizy we Kamjenzu wuśiczije. Te, kiż tale pokładniza hischcże wuslaczila njeje, wona jenaż hacź do 10. dezembra t. l. wuplaczinje. (Potajkim po 10. dez. t. l. wobliczeńske schekі wjazy njeplaczaja).

We Kamjenskim hamtskim hejtmanstwje so rejwanski dawk na 60 miljardow postajі. Tym bjeschezarjam, kotrymż bé so na november nijcżi dawk dowolił, sméja też w dezembru tutu lśpschinu. Wysokosć swojeho dawka pola swojeho gmejnskeho pschedsteżerja zhonjo.

Hodnotki (Gutschcine) sa Budyschku milinarnju (Elektrizitätswerk) jenoż Khorla Fahrnich na polnocznej drosy cżo. 10 pschedawa.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

1. Nastupa hłowonu dawkownu lisczinu.
2. Nastupa sarunanje lékarjow.
3. Sanšk lnch, kiż bohatwinske wopisanje bóstachu.
4. Nastupa licżenje słotu k 1. bezembrej.
5. Nastupa wolennych dowérnikow do statneho sawěsczeńskeho wustawa (Reichsversorgungsanstalt).
6. Nastupa wobliczenje deputatow, kiż wuckerjo dóstawaju.
7. Nastupa wobsewe rjadowanje za sawěsczenju pschistajenych (Angestellten) a te we sawěsczenju pschez invalidnosczi.
8. Sarunanje sa wuhnjenjescenje so ś nowa bywschi.
9. Statnt sastojnizy a wuczerjo njetrjebaju służbnych strażnikow wukonjecz.
10. Pschecżiwzpy a klamarjo njesmédża ś dobrej wolu pschestacż wikowacż.
11. Nastupa podružnjske banky (Miteleingangsämter).
12. Sarunanje we wustawach za bohnych so powyschi.
13. We dezembru so kolektu za swrotowniu w Wojerowicach (Wunzlau) sbéra.
14. Nastupa hodnoty deputatow, kiż za pschi bohatym dawku wobliczą.

Tole, schtož my tu jenoż ś krótka naspomnimy, może kóżdy pola swojeho gmejnskeho pschedsteżerja we dospołnym wukazu cżitacż.

Płacżizny rěsneho skotu na Drjezdźanskich skótnych wikach.

29. novembra 1923. Płacżizny po punesu a hriwnach.

Skótne druzjny a wobstamjenje.	wicho w miljardach Woły: 1.	Żiwa waha.
Polnomjasne, wukormjene, najwjeschesche rěsneje hódnosce hacź do 6 lét		840
Młode mjasne, njewukormjene, starsche wukormjene		780
Mjerje wukormjene młode, derje pizowane starsche		650
Mjenje pizowane wschitki starobne		550
Krowy a kuwy: 1.		
Polnomjasne, wuroscżene, najwjeschesche rěsneje hódnosce hacź do 6 lét		840
Relnomjasne, młodsche		780
Mjenje wukormjene młodsche a derje pizowane starsche		660
Schpatne		350
Jałowy a kuwy: 2.		
Polnomjasne, wukormjene jałowy najwjeschesche, rěsneje hódnosce		840
Polnomjasne, wukormjene kruwy najwjeschesche rěsneje hódnosce hacź do 7 lét		780
Starsche wukormjene kruwy a derje zmužite młodsche kruwy a jałowy		650
Derje pizowane kruwy a mjenje pizowane jałowy		400
Mjenje a schpatnje pizowane		275
Telata: 105.		
Najkschcże wukormjene		800
Mjenje wukormjene a taste wot zuza		700
Schpatne		650
Mowzy: 168.		
Młodsche a starsche wukormjene		1250
Starsche wukormjene		1050
Mjenje wukormjene (Merzschafe)		800
Swinje: 71.		
Polnomjasne, wosebitych rasow a jich kschiżenjow, hacź do 1½ lét stare		1900
Wukormjene		1900
Mlasne		1850
Schpatne		1800
Rasaj a kubrozy		—

Hłowny a samolwity redaktor: Marko Ssmolerjo w Budyschinje.

Swobodne městno
za
Welsec kupny dom
Telefon 12 w Kulowje Telefon 12

Wjeblowy dom na rózowej haży 6
Dóerowa.

Hosćeńc „Běły Kóń"
Hosćeńc prónjejo rjadownje w Budyšinje na zwonkownej lawskej hasy. Mjeńeł Curt Lange.
poruča so wšém Serbam a pśećelam Serbow. Jara spodobne a pśijomne pśebywanje. Dobre jěść a pit je :-: znatym wurjadnym wašnju. :-: Wšě wina w najwjetšim wubjerku.
Kóždu njedźelu koncert.

Zigarety
wotedawaja sašpischedawarjam hischcże płacżiwy hódna
Richter & Hullich
w Budyschinje na schulerjej hasy 6.

Żitne měchi
porucża płacżiwy dóstwo **H. Erler**
w Budyschinje na jitnych wikach 11, knapschcża „Stotzje Hwězda".

Derjeschdżerjany heini **kożuh. czumpaty kóń**
so ta mjaso sameńcz pyta.
Dalsche je słonicz we wudawarni „Serb. Now."

Khankowa wós, njejdżesosche koło, khankowe kwo, kiru, holczaju mantl a hólczaju mantl je na zyrobu samenicz na fulelnisej hasy 28 w Sdn. Wéši po 1 hł. na prawo.

Kupuja
łumpy hacź . . . 2 pj.
nowiny, jeschiwki,
knihi, akty . . . . 1 pj.
staru papjeru . . . ½ pj.
kóżce po najwyschschich dnjownych płacżiznach. **Żelezo a metale** jenoż na wupołes. Po wjetsche, so derje płacżage tżisanki, je sčamnjanym łapschkam pschisłubu.
Josef Schubert
w Budyschinje, bórklin cżo. 7.
Telefon 695.

Derjeschdżerjany, cżorny **mużazy wowczi kożuch**
a derjeschdżerjany **vertiko**
je na pschedaań abo na zyrobu samenicz. Poschicżenje pod A 85 na wudawarniu „Serb. Now."

Kupuju běžnje fózdu dźélbu
rozki, pschenzy, wowsa, jerzmjenja, muki, laneho symj.
atd.
po burfowych płacżisnach sa hotowe pjenjezy.
Wo certne, telefonisce abo pisomne poschicżenja prošy
Heinrich Scheinert
w Kulowje
pschi zyrkwi. Telefon 42.

Pony
Poruczam swoj wulki sstad pschepasłow, mésaczných a pschedpadowych powjasow, podpodkołow.
Stejm rad k radże.
Wagnerowa w Budyschinje pschi schulerskim wrotach cżo. 8.

Sserbjo!
Kupujcże twory a potrjebu jenoż pola Sserbow.
Podwjerjejcże ś tym swojm narodnosć.
Poruczam
nowe a trjebane płyschowe sofy, tkaninowe sofy, brastowe khamory, verziki, dźéłanske khołowy, kożowe schatty, płachty, poczeżnjenja, wobleki, ulstry, żonjazu drastu, nowe a trjebane mużaze a żonjaze wobucże, schtórnje, gramofony, cżażniki a wschelake druhe wéży.
Schtož nimam, spěchnje wobstaram.
Max Wenzel w Budyschinje
:: na mjasowym torhoschczu 8 ::
kupowanska a pschedawanska zentrala
Rěcży serbsći Mowje serbsći
S pschichódnohu nutskupowanja jara poniżene płacżizny.

Serbjo! Cżitarjo Serbskich Nowin!
Rjekńće stajnje, hdyż kupujeće abo predawaće: „Ja cżitach waš nawěšk w Serbskich Nowinach".

Wyšoke provisije.
Pytamy nuzne kójnowe kuluchowe drjewo a deski kupicz. Dale potrjebamy běžnje wschė druhe drjewa, rěsane a njerěsane
Telefon Njeswacżidło 24. **Firma P. Röcho w Sserujanach pola Kamjenza.** Telefon Njeswacżidło 24.